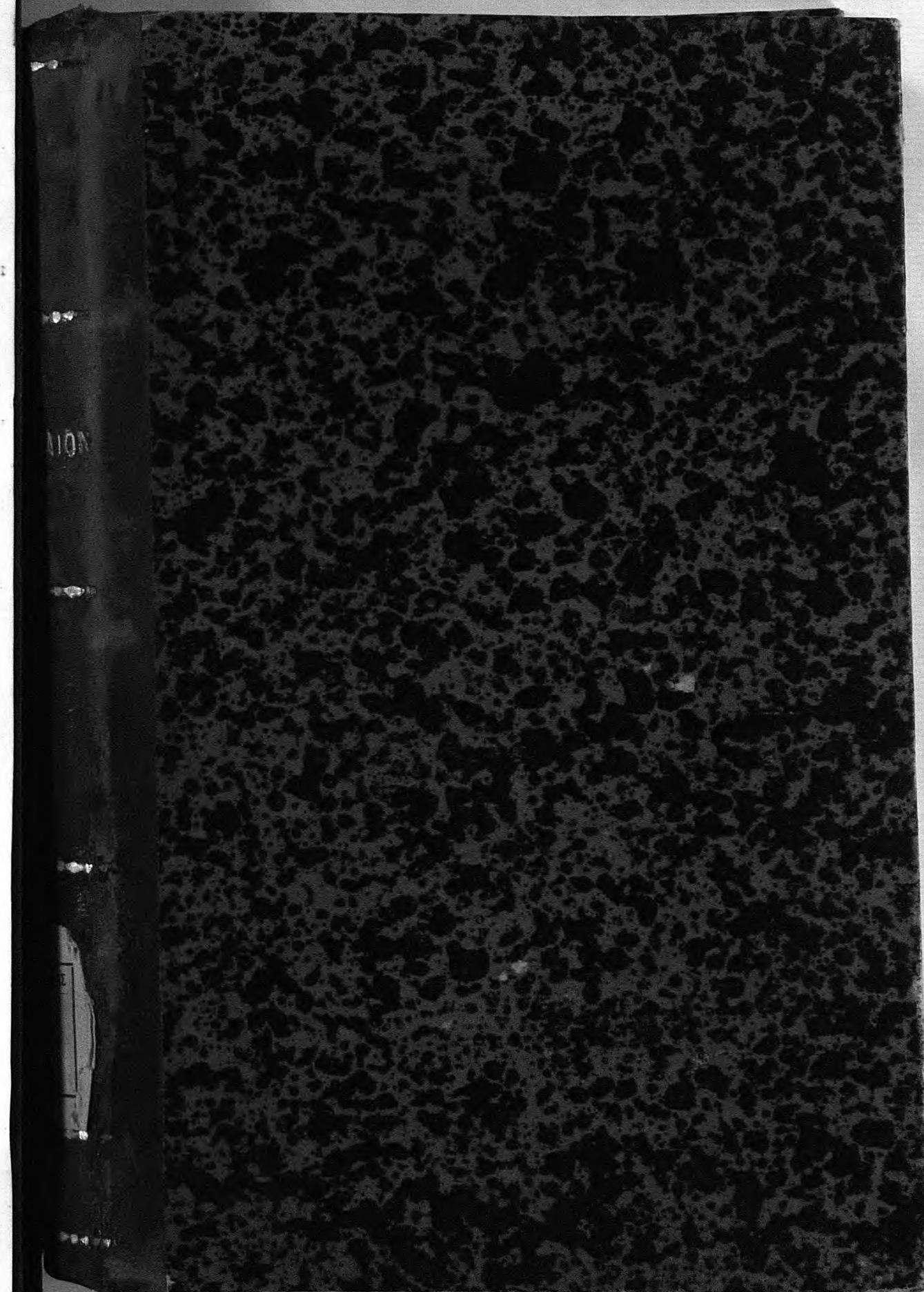

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

+ 300
Nof.
Αριθ. ειλ. 416 64

ΔΑΡΕΑ

Αποσπασμα

GRYER_00032

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίνης

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΟΥ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΟ

ΣΩΤΗΡΙΟΥ Γ. ΚΡΟΚΙΔΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΚΑΙ ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

---

multa paucis

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΣΣΑΡΗ ΚΑΙ ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

1894

Αρ. Εισ. 64
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΗΤΡΙΩ, Γ. ΡΑΛΛΗ,

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΓΡΑΨΑΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΣ

ΚΑΙ ΦΙΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Τὸ σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ μου Ράλλη ἐκλαμβάνεται παρὰ τῶν κ. κ. φοιτητῶν ὡς λίαν ἐκτενὲς καὶ διεξοδικόν, τὰ δὲ ἐντυπα φυλλάδια περὶ Ἑμπορικοῦ Δικαίου, τὰ ὁποῖα κυκλοφοροῦσι μεταξὺ αὐτῶν δὲν εἶναι βεβαίως γεγραμμένα καὶ προωρισμένα διὰ φοιτητὰς τῆς Νομικῆς. Τοῦτο μὲ παρεκίνησε νὰ συντάξω τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον πρὸς χρῆσιν τῶν κ. κ. φοιτητῶν καὶ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ γνωρίζη συνοπτικῶς μὲν ἀλλ' ἀκριβῶς τὰ τοῦ παρ' ἡμῖν Ἑμπορικοῦ Δικαίου.

Βάσιν καὶ ὁδηγὸν τῆς ἐργασίας μου ἔλαβον τὰ ἔργα καὶ τὰς συγγραφὰς τῶν διδασκάλων μου κ. κ. Lyon Caen Renpault, Boistel καὶ Ράλλη. Τῶν πρώτων μάλιστα ἠκολούθησα κατὰ γράμμα σχεδὸν τὸ σύστημα τῆς κατατάξεως τῆς ὕλης ὡς σκοπιμώτερον καὶ μεθοδικώτερον. Καίτοι δὲ ἐν παντὶ ἐπεδίωξα τὴν συνομιάν, προσεπάθησα ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀφήσω κενά, νὰ ἀναγράψω μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐκάστης ὕλης καὶ νὰ συζητήσω, ὅπου τοῦτο ἐνῴμιστα ἀναγκαῖον.

Τὰς πολλὰς παραπομπὰς θεωρῶ δοκισισοφίαν, διὰ τοῦτο περιορίσθην εἰς τὰς ἀπαραιτήτους καὶ τὴν Νομολογίαν, ἥτις δὲν πρέπει νὰ εἶνε ξένη πρὸς τὸν εἰς νομικὰς μελέτας ἐγκύπτοντα.

Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ νὰ παραδώσω εἰς χεῖρας τῆς σπουδαζούσης νεότητος ἔργον σύντομον, σαφὲς καὶ περιεκτικόν, δὲν ἐπέμεινα πολὺ εἰς τὸ ἱστορικὸν μέρος τοῦ Δικαίου, ἐθυσίασα δὲ πολλάκις τὸ γλωσσικὸν κάλλος εἰς τὴν σαφήνειαν, ἥτις πρέπει νὰ ἐπικρατῇ εἰς τοιούτου εἵδους συγγραφάς.

Μὲ τοιαύτας περίπου ιδέας, τοιαύτας ἀξιώσεις καὶ τοιοῦτον σκοπὸν ἔγραψα τὸ παρὸν ἔργον. Θὰ λογισθῶ εὐτυχὴς ἂν καὶ ὁ ἀναγνώστης κρίνῃ ὅτι ἐν τῇ ἐκτελέσει δὲν ἔματαιώθη ἐντελῶς ὁ σκοπός.

Ἀθήνησι 1 Δεκεμβρίου 1893.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Γ. ΚΡΟΚΙΔΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

LyC.	=	Lyon Caen et Renault precis de Droit Commercial.
LyC. Tr.	=	Lyon-Caen και Renault Traité de Droit Comm.
D ή Dal.	=	Dalloz.
S.	=	Sirey Recueil.
Θεμ.	=	Θέμις 'Αγγελοπούλου.
Μπ.	=	Μπαλάνου 'Εφημ. 'Ελλ. και Γαλ. Νομιολ.
'Εφ. Δ.	=	'Εφημ. Δικαστ. Γιαννοπούλου εν Ναυπλίω.
'Εφ.	=	'Ερετεϊον.
ΑΠ.	=	'Αρείου Πάγου απόφασις.
'Ακ.	=	'Ακυρωτικὲν Γαλλίας.

Αἱ παραπομπαὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς γίνονται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς §. εἰς τὸ σύγγραμμα ὅμως τοῦ Bravard-Demangeat μὴ ὑπαρχουσῶν παραγράφων γίνονται σημειομένου τοῦ ἀριθ. τῆς σελίδος οὕτω: Bravard 1. 66 σημαίνει Τόμ. 1. σελ. 66.

Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ Dalloz periodique καὶ τοῦ Sirey Recueil General des Lois et des Arrêts γίνονται σημειομένου τοῦ ἔτους, τοῦ μέρους, καὶ τῆς σελίδος. Οὕτω :

D. 68. 1. 75. σημαίνει Dalloz periodique ἔτους 1868, μέρος πρῶτον, σελίς 75. — ἢ

S. 68. 1. 75. σημαίνει ἐπίσης Sirey Recueil κλπ. ἔτους 1868 μέρος πρῶτον, σελίς 75.

Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὰς 'Ελληνικὰς συλλογὰς ἀποφάσεων γίνονται σημειομένου τοῦ τόμου καὶ τῆς σελίδος. Οὕτω :

Θεμ. 1. 65. σημαίνει Θέμις 'Αγγ. Τόμ. 1. σελ. 65.

Μπ. 2. 35. » Μπαλάνου Τόμ. 2 σελ. 35.

'Εφ.Δ. 2. 18. » 'Εφ. Δικαστ. Τόμ. 2. σελ. 18.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ι. Περὶ ἐμπορίου καὶ Ἐμπορικοῦ Δικαίου

1. Ἐμπόριον. Εἰς τὸ ἐρώτημα τί ἐστὶ ἐμπόριον, δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ ἀκριβῆ ἀπάντησιν καὶ ἰδίως μίαν, διότι τὸ ἐμπόριον παρουσιάζεται ὑπὸ τόσας μορφάς, ὅσαι εἶνε αἱ ἐπόψεις, ὑφ' ἃς ἐξετάζεται· ὡς βιομηχανία πληρωτικὴ τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν θεωρούμενον τὸ ἐμπόριον εἶνε «ἐπικεροδὴς μεσολάβησις μεταξὺ παραγωγοῦ καὶ καταναλωτοῦ» καὶ τὸν ὅρισμόν τοῦτον τοῦ Ἐμπορίου δέχονται οἱ οἰκονομολόγοι.

2. Διὰ τοὺς νομικοὺς ὅμως, ἐμπόριον εἶνε πᾶσα συναλλαγὴ ἢ σύνολον συναλλαγῶν συναπτομένων πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν. Ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἔννοιαν οἱ νομικοὶ λέγουσιν ὅτι τινὰ τῶν πραγμάτων εἰσὶν ἐκτὸς ἐμπορίου (*extra commercium*) καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἰδεῶν ὁ Οὐλπιανὸς ὀρίζει ὑπὸ τὴν ἀπλουστέραν καὶ συνηθεστέραν αὐτοῦ μορφήν τὸ Ἐμπόριον ὡς «ὀικαιον διαδοχικῶν ἀγορῶν καὶ πωλήσεων.»⁽¹⁾

3. Ὁ Ν. ἡμῶν ἀποφεύγων τὰς θεωρίας δὲν ἔδωκεν ὅρισμόν τοῦ ἐμπορίου, πρωτίστως διότι δὲν εἶχεν ἀνάγκην, ἠκολούθησεν ὅμως πρακτικωτέραν ὁδόν· δι' αὐτὸν καὶ ὁρθῶς τὸ ἐμπόριον εἶνε σύνολον συναλλαγῶν ἐπὶ σκοπῷ κέρδους ἐνεργουμένων. Τοῦτο τοῦλάχιστον προκύπτει ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν πράξεων, ἃς ἐκήρυξεν ἐμπορικάς. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ νομικώτατος τοῦ ἐμπορίου χαρακτηρισμός, διότι τὸ ἐμπόριον οὐσιαστικώτερον ἐξεταζόμενον, παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον, ὅτι διαφόρως πρὸς τὰς ἄλλας βιομηχανίας ἐνεργεῖται ἀποκλειστικῶς ἢ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς διὰ πράξεων ἐχουσῶν νομικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀποτελέσματα. Δὲν ἐκήρυξεν ὅμως ὁ Ν. ἡμῶν πᾶσαν ἐπὶ κέρδει συναλλαγὴν ἐμπόριον, ἀλλ' ἐκείνας μόνον, ἃς εὗρεν ἐν τῇ

(1) *Fragm. tit. XIX § 5. Commercium est emendi vendentique invicem jus.* «Ἄλλους ὁρισμοὺς ἴδε παρὰ Massé, 3.

πράξει ἐκδηλούσας τὴν ἐμπορικὴν ζωὴν καὶ κίνησιν, καὶ αἵτινες καὶ αὐτὸν ἀναφέρονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν κατεργασίαν, τὴν μεταφορὰν ἢ τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς πρώτης ὕλης ἢ τοῦ χρήματος.

4. Δυνάμεις. Τὸ ἐμπόριον διαιροῦσιν εἰς ἐμπ. τῆς ξηρᾶς καὶ Ναυτικόν. Καὶ ταῦτα πάλιν εἰς ἐσωτερικόν, ἐφ' ὅσον περιορίζεται ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἐξωτερικόν ἐφ' ὅσον ἐξέρχεται αὐτῆς. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὑποδιαιροῦσιν εἰς ἐμπ. εἰσαγωγῆς, ἐξαγωγῆς καὶ διαμετακομιστικόν. Ἐκ τῶν διαιρέσεων τούτων μόνῃ ἡ πρώτη ἐνδιαφέρει ἡμᾶς.

5. Ἑμπ. Δίκαιον. Τὸ σύνολον τῶν νομικῶν κανόνων τῶν διαιρουμένων τῶν ἐμπόριον ἦτοι τὰς πράξεις, δι' ὧν τοῦτο ἐνεργεῖται, καὶ τὰ πρόσωπα τὰ ἐπιχειροῦντα αὐτάς, καλεῖται Ἑμπορικὸν Δίκαιον.

6. Ἀνάγκη Ἑμπορικοῦ Δικαίου. Ἐγείρεται ὅμως τὸ ἐρώτημα τίς ἡ ἀνάγκη ἰδίου δικαίου, ἀφοῦ τὸ ἐμπόριον εἶνε σύνολον συναλλαγῶν ἦτοι νομικῶν πράξεων (ἀγερῶν, πωλήσεων, μισθώσεων) προβλεπόμενων ὑπὸ τοῦ Πολ. Δικαίου. Ἡ παρατήρησις εἶνε λογικὴ· πραγματικῶς δὲ τὸ κοινὸν δίκαιον ἦτο μέχρι τινὸς σημείου ἐπαρκές. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἐμπόριον ἔλαβεν ἀνάπτυξιν τινα καὶ ἡ ναυτιλία τεθεῖσα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐπεξέτεινε τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας του, παρετυμωρήθη 1) ὅτι οἱ νομικοὶ κανόνες οἱ διέποντες τὰ ἐν γένει συναλλάγματα καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀντικείμενα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμόσθωσιν εἰς τὰ πλοῖα καὶ τὰς σχέσεις τὰς ἐκ τούτων ἢ ἐνεκα τούτων γεννωμέναις. Ἡ ὕλη ἦτο διάφορος, ἡ φύσις δ' αὕτη τῶν πραγμάτων ἐπέβαλε τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τῶν κανόνων τοῦ κοινοῦ δικαίου ἐν τὸ ἐπιεικέστερον ἢ τὸ αὐστηρότερον· 2) ὅτι ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς συντελοῦνται καὶ ἐκτελοῦνται αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαί, καὶ ἡτις ἐγκυβεῖται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ ἐμπορίου, ζῶντος διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν πράξεων τούτων, δὲν ἐπιτρέπει ἄνευ σπουδαίας στενοχωρίας τὴν τήρησιν τῶν δικτυώσεων τοῦ κοινοῦ δικαίου· 3) ὅτι ἡ παρά τῶν κοινοῦ δικαίου παρεχομένη ἀσφάλεια κατεδείχθη ἐν τῇ πράξει ἀνεπαρκὴς πρὸς εὐνοίαν τῆς πίστεως, ἡτις εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμπορίου, τοῦ πάντας ἐνδιαφέροντος. Ἐάν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν 4) ὅτι πολλοὶ θεσμοὶ ἢ συναλλάγματα (χρηματιστήρια, συναλλαγματικάς, ἀλλὰ λοχρέους λοχαριασμούς) ἐγέννησεν αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ ἔλαβον ἐν αὐτῷ ἴδιον χαρακτῆρα, ἐξηγοῦμεν διατί εἰς ὅλα τὰ ἐμπ.

ρικά ἔθνη εὐρίσκομεν παρὰ τὸν Πολ. Κώδικα καὶ ἐμπορικόν, συντεταγμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων τούτων διδομένων, τὰ ὅποια παρήγαγεν ἡ ἐμπορικὴ ζωὴ⁽¹⁾.

7. Πᾶσαι αἱ διατάξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἀποτελοῦσαι, ὡς εἵπομεν, τὸ Ἐμ. Δίκαιον δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς διατάξεις διεπούσας τὸ ἐμπόριον τῆς ξηρᾶς καὶ εἰς διατάξεις κανονίζουσας τὸ διὰ θαλάσσης, ἥτοι τὸ Ναυτικόν. Καὶ πᾶσαι μὲν εἶνε φύσεως ἰδιωτικῆς ὡς διέπουσαι σχέσεις ἰδιωτῶν πρὸς ἀλλήλους, ὀλίγισται δέ, ὡς κανονίζουσαι ἀνώτερα τοῦ ἐμπορίου συμφέροντα, θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦσαι τὸ Δημόσιον οὕτως εἰπεῖν Ἐμπ. Δίκαιον⁽²⁾.

II. Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου⁽³⁾

8. Ἀρχαιότης. Τὰς βάσεις τοῦ Ἐμπ. Δικαίου ὡς κλάδου ἰδίου ἀνευρίσκομεν εἰς τὸν μέσον αἰῶνα καὶ ἐν τῇ Ἱταλίᾳ ἰδίως. Ἀληθῶς ἐν τῇ ἀρχαιότητι πολλοὶ λαοὶ φέρονται καλλιεργήσαντες τὸ ἐμπόριον. Οἱ Φοίνικες, οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἄλλοι ὑπῆρξαν λαοὶ ἀναμφισβητήτου ὑπολήψεως καὶ φήμης. Ἐν τούτοις τίποτε δὲν γνωρίζομεν περὶ τῆς Νομοθεσίας αὐτῶν, διότι οἱ συγγραφεῖς οἱ μεταδόντες ἡμῖν τὰς περὶ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν εὐκλείας εἰδήσεις, κατέγειναν νὰ περιγράψωσι μᾶλλον τὴν πολιτικὴν αὐτῶν κατὰστασιν, τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν δύναμιν, ἅτινα ὤφειλον εἰς τὸ ἐμπόριον, ἢ νὰ ἐκθέσωσι τοὺς νόμους, ὑφ' ὧν διείποντο αἱ συναλλαγαί, τὰς ὁποίας τὸ ἐμπόριον ἀναγκαίως παρήγαγε.

9. Ἑλλάς. Δὲν εἴμεθα εὐτυχέστεροι ἐρευνῶντες τὴν Ἑλληνικὴν

(1) Bravard 1, 24. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐξηγοῦνται αἱ διατάξεις τοῦ Ναυτ. δικαίου — αἱ περὶ ἀποδείξεως — ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως καὶ τῆς πτωχεύσεως.

(2) Τοιαῦτα εἰσὶν οἱ Ν. ἡ Διατ. περὶ ἐπιμελητηρίων, περὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ τελωνείων, περὶ χαρτοσήμου, περὶ δικαιοδοσίας τῶν προξενείων, ὁ Ν. περὶ ἀρμοδιότητος, τὸ ἄρθρ. 466 Π. Ν., τὸ ἄρθρ. 590 τοῦ Ἐμπ. Ν. καὶ εἰτι ἄλλο.

(3) Ἴδε Molinier εἰσαγωγὴν. Pardessus Collection des lois maritimes LyC Traité Εἰσαγωγὴν : Ν α ὕ τ η Γεν. Ἀρχαὶ τοῦ ἐμπορίου.

ἀρχαιότητα. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Κόρινθος, ἡ Φωκίς, ἡ Ρόδος, ἡ Κύμη, ἡ Σμύρνη, ἡ Κνίδος, ἡ Ἐφεσος, ἡ Δῆλος, ἡ Κρήτη, ἡ Σάμος, ἡ Αἴγινα, ὁ Εὐβοία, ἡ Λέσβος, ἡ Χίος, ὑπῆρξαν συγχρόνως ἡ διαδοχικῶς κέντρα ἐμπορικῆς ὑφίστης σπουδαιότητος, ἀλλὰ πλὴν διατάξεων τινων διεσπαρμένων ἐν τοῖς λόγοις τῶν ῥητόρων, ἀναφερομένων δ' εἰς τὸ δίκαιον τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ πολυθρῦλτου Ῥοδίου Νόμου, περὶ οὗ τόσα ἐγράφησαν⁽¹⁾, τίποτε ἄλλο δὲν γνωρίζομεν. Ἐκ τῶν περιελθόντων ἐν τούτοις κρίνοντες, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ νομοθεσία τῶν Ἀθηναίων ἀνεγνώρισε καὶ ἀνέγραψε πλείστας ἀρχάς, αἵτινες σήμερον εὐρίσκονται εἰς τοὺς κώδικας πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν⁽²⁾.

ΙΟ. Ῥώμη. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τῆς Ἑλλάδος, ἣν καθ' ὅλα σχεδὸν ἐμιμήθη ἡ Ῥώμη, ἐξ ὧων περὶ τῆς τελειότητος τῆς Νομοθεσίας αὐτῆς γνωρίζομεν, ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἰδίως πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ τοῦ Ἑμπορ. Δικαίου τὰς πηγάς. Δυστυχῶς ὅ,τι εὐρίσκομεν ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ἑμπόριον εἰδικῶς εἶνε τόσο ἐλάχιστον, ὥστε ἡ παράλειψις του δὲν θὰ ἦτο ἀνακρίβεια.

Ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς κατ' ἐξοχὴν στρατιώτης καὶ γεωργικὸς, δοξάζων ὅτι ὁ φυσικώτατος τρόπος κτήσεως εἶνε ἡ κατὰκτησις καὶ ἡ ἀρπαγή, ἔχων ἄλλας περὶ πλούτου ιδέας, ἐθεώρησε πάντοτε τὸ ἐμπόριον μετὰ τινος περιφρονήσεως καὶ ὡς ἀνάξιον ἐπάγγελμα ἐλευθέρου πολίτου. Ἡ γεωργία, ὁ πόλεμος καὶ ἡ πολιτικὴ ἦσαν τὰ ἐν τιμῇ ἐπαγγέλματα παρὰ Ῥωμαίοις. Τὸ ἐμπόριον ἦτο μοῖρα τῶν ἀπελευθέρων καὶ τῶν ξένων. Τρικῦται δὲ περὶ ἐμπορίου ἰδέαι φυσικῶς οὐδὲ τοῦτο ἡδύναντο νὰ ἀναπτύξωσιν, οὔτε ἐπομένως ἰδίαν νομοθεσίαν νὰ προαγάγωσι.

ΙΙ. Βραδέως ἐν τούτοις παρατηρεῖται καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τάς τις πρὸς ἐμπορικὴν κίνησιν. Κατὰ τοὺς χρόνους μάλιστα τῆς Δημοκρατίας οἱ εὐγενεῖς τῆς Ῥώμης ἤρξαντο ἐννοοῦντες τὰ τοῦ ἐμπορίου

(1) Pardes. Lois maritimes l. 21—31.

(2) Pardessus Lois Marit. 1. κεφ. 1. II. Caillmer : institutions commerciales d'Athènes. — Lettres de change et contrats d'Assurance. Βερναρδάκη. La lettre de change dans l'antiquité (journal des Economistes 1880 σελ. 365—379).

ώφελήματα καὶ ὀρεγόμενοι αὐτῶν. Ἄλλ' αἱ κατὰ τοῦ ἐμπορίου προλήψεις ἦσαν τόσον ἐρριζωμέναι, ὥστε καὶ πάλιν διὰ τῶν δούλων βλέπομεν τοὺς Πατρικίους κατερχομένους ἐν τῇ ἐμπορικῇ παλαίστρᾳ.

12. Εἰς τὸν τοιοῦτον δὲ τῶν ἡθῶν μετριασμόν καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην, εἰς ἣν εὐρέθη ἡ Ῥώμη, καταστᾶσα κατακτητῆς καὶ κυρίαρχος τόσων ἐμπορικῶν ἔθνων, ὀφείλομεν τὰς ὀλίγας διατάξεις, ἃς εὐρίσκομεν ἐν τῷ Ρ. Δ. περὶ ἐμπορίου καὶ ἰδίως τοῦ ναυτικοῦ, διότι τοῦτου κυρίως ὁ χαρακτήρ λόγῳ τῆς καθολικότητος αὐτοῦ εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς θεσμούς, οἵτινες διέπουναι τὰς κοινὰς σχέσεις (1).

13. Ἄλλ' ὅσον πενιχρὸν καὶ ἂν εἶνε τὸ Ρ. Δ. ὡς πρὸς τὰ τὸ ἐμπόριον ἰδίως ἀφορῶντα, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι τοῦτο ζῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ῥώμης, μὴ λησμονηθὲν δὲ ἐν τῇ Δύσει καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν βαρβάρων, σπουδαίως ἐπέδρασεν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑμπ. Δικαίου παρασχὼν πολλάκις εἰς τοὺς Νομομαθεῖς τοῦ Μέσου αἰῶνος τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν ἐθεμελίωσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιτυχῶς τὰς θεωρίας αὐτῶν ἐπὶ ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα δὲν προέβλεπε τὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου θετικὸν Δίκαιον.

14. Μέσος αἰὼν. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ ἰδίως κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον αὐτοῦ, ὅτε ἐν μὲν τῇ Δύσει οἱ βάρβαροι εἶχον τελείως ἀποκατασταθῇ, ἡ δὲ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἤρξατο παρακμάζουσα, εὐρίσκομεν πλείστας Ἰταλικὰς πόλεις καλλιεργούσας τὸ ἐμπόριον μετὰ μεγάλης δραστηριότητος καὶ ἐπιτυχίας.

15. Ἡ ἐμπορικὴ ἀκμὴ τῆς Βενετίας, τῆς Γενούης, τῆς Πίσσης, τῆς Ἀμάλφιδος καὶ ἄλλων δευτερευουσῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας εἶνε γνωστὴ ἐκ τῆς Ἱστορίας.

16. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν πολλαὶ πόλεις τῆς Βορείου Γερμανίας ἀπετέλουν σύνδεσμον ἐμπορικόν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνσεατικὸς

- (1) Ἰδοὺ αἱ κυρίως ἐμπορικαὶ διατάξεις τοῦ Ρ. Δ.
de lege Rhodia Π. 14. 2.
de nautico foenore Π. 22. 2. Κωδ. 4. 33.
de nautae, capones, tabularii Π. 4. 19.
furti adversus nautas Π. 47. 5.
de exercitoria actione Π. 14. 1.
de iustitoria actione Π. 14. 3.
de Tributoria actione Π. 14. 4. Κωδ. 4. 25.

δεσμὸς (ligue Anseatique) καὶ ἐνήργουν σημαντικὸν ἐμπόριον μὲν τῆς Μεσογείου καὶ αὐτῆς τῆς Ἀνατολῆς.

17. Ὁ Μέσος αἰὼν γέμει γεγονότων ἐξηγούντων τὴν ἐμπόρην ἀκμὴν τῶν πόλεων τούτων. Αἱ σταυροφορίαι, ἡ ἀνακάλυψις τῆς ναυτικῆς πυξίδος, ἡ καθολικὴ χρῆσις τῆς συναλλαγματικῆς ἢ ἰδρυσις Τραπεζῶν καὶ Ταχυδρομείων, ἡ ἐπινόησις τῶν θαλάσσιων ἀσφαλειῶν, ἡ ταυτόχρονος ἀνακάλυψις τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς ἡλῆς Ἐλπίδος καὶ τῆς Ἀμερικῆς, εἶνε τὰ σπουδαιότερα τῶν γεγονότων, εἰς ἃ ὀφείλεται ἡ μεγάλῃ τοῦ ἐμπορίου ἀνάπτυξις κατὰ τὸν ἑξῆς αἰῶνα. Αὕτη δέ, καὶ ἡ ἐκ τῆς πτώσεως τῆς Ῥώμης ἐπελθούσῃ τῶν λαῶν δικίρεσις εἰς κράτη ἀνεξάρτητα κατέστησεν ἀναπόδραστον τὴν ἀνάγκην νόμων διεπόντων τὰ τοῦ ἐμπορίου. Οἱ Νόμοι οὗτοι ἄρχικῶς ἐθίμα κατεστρώθησαν εἰτα ἐγγράφως καὶ ἀπετέλεσαν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς Ἐμπορικῆς Νομοθεσίας, ἣτις συνεπλήρωσεν καὶ ἐτελειοποιήθη διὰ τοῦ χρόνου.⁽¹⁾

18. Ἐκ τῶν ἐθίμων, τὰ ὅποια κατὰ τὸν μ. αἰῶνα κατεστρώθησαν ἐγγράφως καὶ ἐκκονίζον τὰ τοῦ ἐμπορίου, τὰ περιελθόντα μὲν, πάντα ἀναφέρονται εἰς τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον. Τούτων τὰ σημαντικώτερα εἶνε ἡ συλλογὴ τοῦ θαλασσίου δικαστηρίου (Consolato del Mare)⁽²⁾ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς ὁλαρίας (jugement

(1) Ἐν τῇ διαμορφώσει τῆς Ἐμπ. Νομοθεσίας τῶν οἱ Ἰταλοὶ δὲν μετέλυσαν, ὡς ἐρρέθη, τὸ Ρ. Δ. Καὶ δὲν ἀντέγραψαν μὲν δουλικῶς αὐτό, οὐδὲ παρῆλθον τὰ ἐν αὐτῷ ὀρθά, διατηροῦντες δ' ὅπως δήποτε τὴν παράδοξον αὐτοῦ δὲν παρέλειψαν νὰ δεχθῶσι νέους κανόνας, τοὺς ὁποίους νῆαι ἀνὰ ἐπέβαλλον.

Ἐξετάζοντες τὴν Ἐμπ. Νομοθεσίαν τῶν Ἰταλικῶν Δημοκρατιῶν δὲν νάμεθα νὰ μὴ θαυμάσωμεν τὴν τελειότητα, εἰς ἣν αὕτη ἔφθασε, καὶ νὰ ἐκπλαγῶμεν βλέποντες ἀναγραφόμενα ἐν αὐτῇ ὅ,τι δικαίως ὑποθέτομεν ὡς τὰ κτήσιν τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης.

Εἰς τὴν Ἐμπορ. Νομοθεσίαν τῶν Ἰταλικῶν πόλεων πρέπει νὰ καταμετρήσωμεν τοὺς νομομαθεῖς, ὧν οἱ σπουδαιότεροι εἶνε ὁ Bellonius γράψας *decisions Rotae Genuensis* 1552, ὁ Cotrugli γράψας *de Mercatura* 1573, ὁ Sessa γράψας *pragmaticae de mercatura seu mercatori* 1550, ὁ Scacchi γράψας *de commerciis et cambis* 1618 καὶ ὁ Casaregis γράψας *cursus legales de commercio* 1737.

(2) Consolato del mare ἁθεοαία εἶνε ἡ ἐποχὴ, ὁ τόπος καὶ ἡ γλῶσσα

Roles d' Oleron)⁽¹⁾· δευτερευούσης δ' ἀξίας εἶνε ἄλλαι νεώτεραι συλλογαὶ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα κανονισμὸς τῆς Ἀμάλφιδος ⁽²⁾ καὶ τοῦ Οὐϊσβούργου ⁽³⁾.

19. Νεώτεροι χρόνοι. Ἡ ἐπιμιξία τῶν Ἰταλῶν μετὰ τῶν Γάλλων εἰσήγαγεν ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῶν πανηγύρεων ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος πολλοὺς ἐμπορικοὺς θεσμοὺς καὶ ἔθιμα Ἰταλικά ἀνευρισκόμενα εἰς διάφορα διατάγματα, τῶν ὑποίων σημαντικώτερον εἶνε τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν σύστασιν τῶν Ἐμποροδικείων (1562.)

20. Πλὴν μέχρι τοῦ Λουδοβίκου 14ου δὲν ὑπῆρχε κυρίως εἰπεῖν ἐμπορικὴ Νομοθεσία ἐν Γαλλίᾳ. Ἀληθῶς πολλὰ διατάγματα εἶχον πρὸ αὐτοῦ ἐκδοθῆ, διάφορα τοῦ ἐμπορίου κανονίζοντα, ἀλλ' ἐνεκα τῆς μὴ ἐπαρκούς ἀναπτύξεως αὐτοῦ μικρὰ εἶχε δοθῇ προσοχὴ εἰς τὴν Ἐμπορικὴν Νομοθεσίαν· ἡ ἐπὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου ΙΔ' ἀναπτυχθεῖσα ἐμπορικὴ κίνησις κατέδειξε τὴν ἀνάγκην ἀναθεωρήσεως αὐτῆς, δύο δὲ διατάγματα, τὸ μὲν ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν γένει (1673) τὸ δὲ εἰς τὸ ναυτικὸν (1681) ἐλάμπρυναν καὶ νομοθετικῶς τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου τούτου βασιλέως, ὅστις πρῶτος

τῆς συντάξεώς του. Τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι συνετάχθη ἐν Βαρκελώνῃ, κατὰ τὸ 1343—1345 εἰς Καταλανὴν γλῶσσαν. Τὸ σωζόμενον ἀρχαιότερον ἀντίτυπον εἶνε εἰς Καταλανὴν γλῶσσαν καὶ τοῦ 1494. Διαιρεῖται εἰς 297 κατ' ἄλλα δὲ ἀντίτυπα εἰς 252 κεφάλαια καὶ περιέχει τὸ ἐν ἰσχύϊ δίκαιον ἐν τῇ Μεσογείῳ, ὅπερ εἶνε κράμα Ρωμαϊκοῦ Δικαίου Βυζαντινοῦ καὶ ἐθίμων τῶν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐμπορευομένων πόλεων.

(1) Ἀποφάσεις τῆς Ὀλαρίας (jugements ἢ Roles d'Oleron)· ἄγνωστος ἐπίσης ἡ ἐποχὴ τῆς συντάξεώς του, ἣν ἀναγοοῦσι τινες εἰς τὸν 11 αἰῶνα. Περιέχει 56 ἄρθρα, ὧν 25 φαίνονται νέα. Κατ' οὐσίαν εἶνε περίληψις τῶν ἐθίμων τῶν ἰσχυόντων εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Ὠκεανοῦ. Pardessus Lois Marit. I.IV.VI.

(2) Κανονισμὸς τῆς Ἀμάλφιδος (Table d'Amalfi)· οὗτος εἶχεν ἀπολεσθῇ, ἀνευρεθεὶς κατὰ τὸ 1844 ἐν Βιέννῃ, ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ 1845 ἐν Νεαπόλει. Περιέχει 66 ἄρθρα, τινὰ λατινιστὶ καὶ τινὰ ἰταλιστὶ, πάντα ἀναφερόμενα εἰς τὸ Ν. Δίκαιον.

(3) Droit maritime de Wisby. Ἡ συλλογὴ τοῦ Οὐϊσβούργου (Wisby) πόλεως τῆς Σουηδίας περιέχει 66 ἄρθρα γερμανιστὶ. Εἶνε περίπου ἀντίγραφον τοῦ Consolato del Mare καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὀλαρίας. Εἶνε ἡ νομοθεσία τῆς ἄρκτου. Pardessus Lois marit. 463 καὶ ἐπ.

ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ κωδικοποιήσῃ τὸ Ἑμπ. Δίκαιον ἐν γένει καὶ τὸ ναυτικόν. ⁽¹⁾

21. Ὅσον ὅμως τέλεια διὰ τὴν ἐποχὴν των καὶ ἂν ἦσαν τὰ δύο ταῦτα νομοθετικά ἔργα, ἐνωρὶς κατεδείχθησαν ἐν τῇ πράξει πλείστας ἔχοντα ἐλλείψεις· ἡδὴ δέ, πρὶν ἐκραγῇ ἡ μεγάλη τῶν Γάλλων ἐπανάστασις, ἐπιτροπὴ εἶχε συστηθῇ πρὸς ἀναθεώρησιν (1787), ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα ἐπανάστασις διέκοψε τὰς ἐργασίας τῆς.

22. Αἱ ἐργασίαι ἐπανελήφθησαν ἐν ἔτει 1801, καὶ μετὰ πολ-
λὰς διακοπὰς καὶ βραδύτητας, ἐδημοσιεύθη ἐν Γαλλίᾳ τὴν 15 Σε-
πτεμβρίου 1807 ἔχων ἰσχὺν Νόμου ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1808 ὁ Ἑμ-
πορικὸς Κώδιξ, οἷον ἔχομεν ἡμεῖς σήμερον, πλὴν τοῦ 4 βιβλίου, ὅπερ
ἀντικατεστήσαμεν διὰ τοῦ Ν. τῆς 2|14 Μαΐου 1835 περὶ ἀρμοδιό-
τητος τῶν Ἑμποροδικείων καὶ τοῦ Γ βιβλίου περὶ πτωχεύσεως, ὅπερ
ἐπίσης ἀντικατέστη διὰ τοῦ Νόμου τῆς 13 Δ|εβρίου 1878.

23. Ἑλλάς. Ἡ Ἑλλὰς ἅμα τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῆς καὶ πρὶν
ἢ αὕτῃ τελείως ἀναγνωρισθῇ ⁽²⁾ μιμουμένη κατὰ τοῦτο πλείστα ἄλ-
λα ἔθνη ⁽³⁾ ἀνεκήρυξεν ὡς ἐμπορικὸν αὐτῆς κώδικα τὰ τρία πρῶτα
βιβλία τοῦ Γαλ. Ἑμπορικοῦ Κώδικος. Πλὴν πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἀ-
ποδεχθέντα τὸν κώδικα τοῦτον, ὠφελοῦμενα ἐκ τῆς πείρας, μεριμνῶν-

(1) Τὸ Διάταγμα τοῦ 1673 καλούμενον καὶ Ἑμπ. Κώδιξ ἢ Κώδιξ Savary (code marchand-code Savary) εἶνε ἔργον τοῦ ἀρχαίου ἐμ-
πόρου Savary (1622—1690). Διαιρεῖται εἰς 12 τίτλους καὶ 104 ἄρθρα, ὧν
13 μόνον ἀναφέρονται εἰς τὴν πτώχευσιν, διότι ἄλλα διατάγματα τοῦ 1586,
1560, 1579, 1609 ἐπραγματεύοντο περὶ αὐτῆς. Τὸ Διάταγμα τοῦτο ἡρμή-
νευσεν αὐτὸς ὁ Savary ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *parfait negociant*, ὁ
Jousse, ὁ Bornier καὶ ὁ Boutaric.

Τὸ Διάταγμα τοῦ 1681 ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ναυτικὸν δίκαιον
δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν διαιρεῖται εἰς 5 βιβλία καὶ 53 τίτλους· τὸ 2
καὶ 3 βιβλίον ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ 2 βιβλίου τοῦ Ἑμπορ. Κώ-
δικος. Ἡρμήνευσαν ἐπιτυχῶς τὸ Διάταγμα τοῦτο ὁ Valin (1760—1765), ὁ
Emerigon (1725—1784) καὶ ἐν μέρει ὁ Pothier.

(2) Ὁρ. Ν. τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθν. Συνελεύσεως ἐν Συλλογῇ Μάμουκα
Τομ. Β', σελ. 143.

(3) Τὰ παραλαβόντα τὸν Γαλλικὸν Ἑμπ. Κώδικα εἶνε ἡ Ἰταλία, ἡ Ὀλ-
λανδία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, ἡ Τουρκία, ἡ Αἴγυπτος καὶ
ἡ Ρουμανία.

τα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σπουδαιοτέρου κλάδου τῆς Βιομηχανίας των, συμβουλευόμενα αἰέποτε καὶ ἐν παντὶ τὴν ἐπιστήμην, μετέβαλον ριζικῶς σχεδὸν αὐτόν, συμφώνως πρὸς τὰς νέας ἀπαιτήσεις τοῦ ἐμπορίου. Ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ τόσαι ἐπῆλθον τροποποιήσεις εἰς διάφορα μέρη αὐτοῦ, ὥστε πλὴν τοῦ 2 βιβλίου ὀλίγιστα καὶ μεμετρημένοι διατάξεις τοῦ Ναπολεοντείου Ἐμπορικοῦ Κώδικος ἔμειναν ἄθικτοι.

24. Κατάστασις τῆς Ἐμπ. ἡμῶν Νομοθεσίας. Ἐν τῇ ἀμίλλῃ τῶν ἐθνῶν πρὸς τελειοποίησιν τῆς Ἐμπ. αὐτῶν Νομοθεσίας ἡμεῖς, μόντοι ἡμεῖς ἐμείναμεν ἀδιάφοροι. Παραλαβόντες ἐκ τῆς Γαλλικῆς τὸν Ἐμπ. Κώδικα, εἰς ὑπῆρχε κατὰ τὸ 1807, διετηρήσαμεν τοῦτον ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας μας ἄθικτον μετὰ παραδειγματικῆς εὐλαθείας, καὶ παρὰ τὰς δικαίαις διακηρυγήσεις τῆς Ἐμπορικῆς τάξεως, παρὰ τὴν ἀληθῶς σπουδαίαν ἐν συγκρίσει ἀνάπτυξιν, ἣν ἔλαβε παρ' ἡμῖν τὸ ἐμπόριον, παρὰ τὴν ἀνάγκην, ἣν ἔκτοτε ἡσθάνετο ὁ ἐμπορικὸς κόσμος· καὶ ἀφοῦ συνέβησαν καὶ παρ' ἡμῖν ὅλαι αἱ ἀσχημίαι, αἱ προκαλέσασαι τὴν σύντονον προσοχὴν τῶν ἀλλοδαπῶν Νομοθετῶν, ἀπεφασίσαμεν νὰ θέσωμεν φραγμὸν κατὰ τῆς κακῆς πίστεως καὶ νὰ φανῶμεν προστατεύοντες τὸ Ἐμπόριον διὰ Νέου περὶ πτωχεύσεως Νόμου.

Ἦ Νόμος οὗτος συνταχθεὶς κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Γαλλικοῦ τῆς 28 Μαΐου 1838 καὶ ὑπὸ ἐντελῶς ἀντιθέτου συνθήκας ἐκείνου, οὔτε ἔφερε, οὔτε θὰ φέρῃ τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. ⁽¹⁾ Εἶνε ὅμως βῆμα προόδου, βῆμα ὅμως μὴ φέρον τὴν ἐπιθυμητὴν διόρθωσιν εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐμπορικὴν Νομοθεσίαν, ἥτις καὶ ἔνεκα τῶν ἀτελειῶν αὐτῆς καὶ ἔνεκα τῆς ἰσχύος ἐπὶ τοῦ Ῥωμ. Δικαίου δὲν παρουσιάζει τὴν ἀρμονίαν τῶν διατάξεων, ἣν εὕρισκε τις εἰς ἄλλας Νομοθεσίας.

Τὰ περὶ ἐμπορικῶν πράξεων καὶ τὰ περὶ ἐμπόρων εἶνε ταμεῖον ζήτημάτων δυνάμενων νὰ ἐξαντλήσωσιν ὑλόκληρον γενεάν. Αἱ περὶ ἐ-

(1) Ὁ Κώδιξ τοῦ 1807, συνταχθεὶς ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν πολλῶν σκανδαλωδῶν πτωχεύσεων, ἐκρίνετο αὐστηρὸς ἐν Γαλλίᾳ. Τὰς ἀτελείας δὲ καὶ τὴν αὐστηρότητα ἤλθε νὰ μετριάσῃ ὁ Ν. τοῦ 1838. Παρ' ἡμῖν σκανδαλώδεις πτωχεύσεις ἐγένοντο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ν. τοῦ 1807 καὶ πρὸς περιστολήν, φαίνεται, ἐψηφίσαμεν τὸν ἐπιεικέστατον Ν. τοῦ 1878, διὰ νὰ τὸν συμπληρώσωμεν μὲ τὸν Ν. περὶ προληπτικοῦ τῆς πτωχεύσεως συμβιβασμοῦ!!

ταιρειῶν ἐλλειπεῖς διατάξεις, κατέστρεψαν ἤδη ἀπαρκῶς πα-
 πνεῦμα τοῦ συνεταρισμοῦ καὶ ἐπλούτισάν τινες ἐπὶ βλάβη
 λῶν, περιμένουσι δ' οὕτω ἀφεθεῖσαι τὴν ἐπιτηδείαν χεῖρα
 νος, ἔνθα καὶ αὖθις διαβουκολήσῃ τὸ ἀπλοῖκόν τῆς Ἑλλάδος.
 Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶχον καταστῆ πρότυπα δικαστικῆς βρ-
 καταργηθέντα δέ, δὲν ἡξιώθησαν οὐδὲ μιᾶς καὶ μόνης δια-
 Ἡ συναλλαγματοικὴ μὲ τὸν πανάρχαιον αὐτῆς τύπον. ἐξακ-
 πηρετοῦσα δουλικῶς τὰ συμφέροντα τοῦ τοκογλύφου, καὶ
 ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα εἰς τοὺς καταφερομένους κατ-
 σμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, τοῦ ὁποίου ἡ χρησιμότης
 τὴν ὁμολογουμένην αὐτοῦ βαρβαρότητα, δὲν δύναται σοβα-
 ρισθηθῆθαι παρ' ἡμῖν. Αὕτη εἶνε ἐν ὀλίγοις ἡ κατάστασις
 πορικῆς ἡμῶν Νομοθεσίας.

III. Πηγαὶ τοῦ ἰσχύοντος Ἑμπορικοῦ Δ.

25. Ὅταν λέγωμεν ποῖαι εἶνε αἱ πηγαὶ τοῦ ἰσχύοντος
 Δικαίου, ἐννοῦμεν ποῖαι εἶνε οἱ νομικοὶ κανόνες οἱ διέποντες
 πορικὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα
 ἐλλείψει συμφωνίας τῶν μερῶν, διότι ἂν συμφωνία ὑπάρ-
 ἰσχύει, ἐκτὸς ἂν ἀντιβαίνει εἰς ἀπαγορευτικὴν ἢ δημοσί-
 διάταξιν.

26. Ἑμπ. Νόμος: Οὕτω τιθεμένου τοῦ ζητήματος
 φανές ὅτι ὁ Ἑμπ. Νόμος καὶ οἱ κατόπιν ἐκδοθέντες πρό-
 ρωσιν ἢ τροποποιήσιν αὐτοῦ Νόμοι, ἀποτελοῦσι παρ' ἡμῖν
 τὴν πηγὴν τοῦ Ἑμπ. Δικαίου.

27. Πολ. Δίκαιον. Ἔθιμα. Ἐν σιωπῇ ὅμως ἡ
 τοῦ Ἑμπ. Νόμου ἐρωτᾶται τί γίνεται, ἐφαρμόζεται ἄρά γ
 Δίκαιον ἢ ἐφαρμόζονται τὰ ἔθιμα καὶ κατὰ ποίαν τάξιν.

28. Εἶπον τινές (1) ὅτι τὸ πολ. Δίκαιον ἦτοι τὸ κο-
 φρμόζεται, διότι τὸ Ἑμπ. Δίκαιον δὲν εἶνε δίκαιον ἐδ-
 ἦτοι ἐξαίρεσις τοῦ κοινοῦ δικαίου, εἰς τρόπον ὥστε, ὅπου πα-
 ρεσις, ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν, ἦτοι τὸ πολ. Δίκαιον, ἀλλ' εἰ
 εἰδικόν, αὐτὸν παρὸν καὶ ἀνεξάρτητον παντὸς ἄλλου, ὥς

(1) Delam et Lepoit. I § 19—32.

κόν, τὸ διοικητικόν, ἀναπληρούμενον ἐν σιωπῇ ἢ ἀνεπαρκείᾳ ὑπὸ τῶν ἐθίμων ἢ τοῦ φυσικοῦ Δικαίου, ἐκτὸς ἂν ὁ Ἑμ. Ν. ῥητῶς παραπέμπῃ εἰς τὸ πολ. Δίκαιον ὡς ἐπὶ Ἑταιριῶν ἄρθρ. 18 ἢ ἐπὶ ἐνεχύρου ἄρθρ. 95, ἢ ἂν τὸ πολ. Δίκαιον ἀναγράφῃ κανόνα τοῦ φυσικοῦ Δικαίου.⁽¹⁾ Τοῦτο προκύπτει, λέγουσι, ἐκ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν καὶ ἐκ διατάξεων αὐτοῦ τοῦ πολ. Δικαίου, καθ' ὅς φέρεται ὅτι αὗται δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς ἐμπ. συναλλαγάς.⁽²⁾

29. Ἡ γνώμη αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ πρακτικόν ἀποτέλεσμα εἶνε, ὅτι ἐν σιωπῇ τοῦ Ἑμπ. Νόμου δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἥτοι ἐπὶ ποινῇ ἀναιρέσεως ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ κοινοῦ Δικαίου δὲν ἐπεκράτησεν, οἱ συγγραφεῖς δὲ καὶ ἡ Νομολογία⁽³⁾ δέχονται ὅτι ἐν σιωπῇ ἢ ἐν ἀνεπαρκείᾳ τοῦ Ἑμπ. Νόμου εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ κοινοῦ Δικαίου, διότι ἀνεξαρτήτως τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, μὴ ἐχρυσῶν παρ' ἡμῖν ἐννοιάν τινα καὶ μὴδὲν ἄλλως τε ἀποδεικνύουσιν, εἶνε ἱστορικῶς βέβαιον ὅτι τὸ κοινὸν Δίκαιον διεῖπε τὰς ἐμπορικὰς πράξεις καὶ συναλλαγάς, αἵτινες ὡς ἐρρέθη (§ 3,6), εἶνε συναλλάγματα τοῦ κοινοῦ Δικαίου συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ, καὶ μόνον ἀναπτύχθέντος τούτου, παρέστη ἀνάγκη ἰδιαζόντων κανόνων. Οἱ ἰδιαζόντες οὗτοι κανόνες, αἱ ἐξαιρέσεις αὗται τοῦ πολ. Δικαίου ἀπετέλεσαν τὸ Ἑμπ. Δίκαιον. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν τοιούτη ἐξαιρέσις ἀπὸ τῶν κανόνων τοῦ πολ. Δικαίου δὲν ὑπάρχει ἀναγεγραμμένη ἐν τῷ Ἑμπ. Ν., ὅστις συνεκέντρωσε πάσας τὰς ἐξαιρέσεις, τὸ κοινὸν Δίκαιον, ἐξακολουθεῖ λογικῶς διέπον τὰς πράξεις ταύτας, αἵτινες καίτοι συνήθεις ἐν τῷ ἐμπορίῳ δὲν ἐπαυσαν εἶναι συναλλάγματα τοῦ πολ. Δικαίου. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, αὐταὶ αἱ διατάξεις τοῦ πολ. Δικαίου, ὅς ἐπικαλοῦνται οἱ ἀντιδοξοῦντες, ἀποδεικνύουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. Τῷ ὄντι ἂν τὸ Ἑμπ. Δίκαιον εἶνε Δίκαιον εἰδικὸν ἥτοι ἀνεξάρτητον καὶ αὐθύπακτον, μὴ ἀνάγκαιως συμπληρούμενον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ Δικαίου, ἢ ἐπιφύλαξις τοῦ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχύρου εἶνε ἄσκοπος καὶ πι-

(1) οἱ αὐτοὶ § 31.

(2) Αἱ διατάξεις τοῦ Γαλλ. Πολ. Κωδ. εἶνε τὰ ἄρθρ. 1107, 1153, 1341 καὶ 2084· ὅμοια παρ' ἡμῖν διατάξεις εἶνε τοῦ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχύρου, καθ' ἣν «αἱ διατάξεις περὶ ἐνεχύρου δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα.

(3) Alauzet 7. Bravard 2. 400. LyC. 46. AP. 3. (1881). Μπ 1.210.

ριττή. Ἀναγκαιῶς λοιπὸν ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ κοινοῦ Δικαίου ἀποδείκνυσιν ὅτι τοῦτο ἐφαρμόζεται ὅπου ὁ Ἐμ. Ν. σιωπᾷ· καὶ ὅτι τὰ ἄρθρ. 18 καὶ 95 καθιερῶσι τὸν κανόνα καὶ εὐχὴ τὴν ἐξαίρεσιν,

30. Ἔθιμα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Πολ. Δικαίου. Ἀλλὰ τὸ Πολ. Δίκαιον παρ' ἡμῖν εἶνε γραπτὸν (Βυζαντινοὶ καὶ νεώτεροι Νόμοι) καὶ ἄγραφον ἔχει ἔθιμα. Τίθεται ἐπομένως τὸ ἐρώτημα : ποία ἡ θέσις τῶν ἐθίμων ἐν γένει ἐν τῇ ἐμπορ. Νομοθεσίᾳ, εἰδικώτερον δὲ ποία ἡ θέσις τῶν ἐμπορ. ἐθίμων. Ἐν Γαλλίᾳ πάντες σχεδὸν εἶνε σύμφωνοι, ὅτι τὰ ἐμπ. ἔθιμα κατισχύουσι τοῦ Πολ. Νόμου, ὡς πρὸς τὰ ἔθιμα ὅμως τὰ ἀντιβαίνοντα εἰς τὸν ἐμπ. Νόμον, οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ταῦτα δὲν κατισχύουσιν αὐτοῦ, οἱ δὲ, ὅτι καὶ τούτου ἐπικρατοῦσιν, ἐκτὸς ἂν ἀπαγορευόντων ἢ ἀντίκεινται εἰς διατάξεις ἀπαγορευτικὰς ἢ δημοσίας τάξεως τοῦ Πολ. ἢ Ἐμπ. Νόμου. Τὴν γνώμην ταύτην δέχεται ὁ μακαρίτης καθηγητὴς μου.⁽¹⁾

31. Ἐννοεῖται ὅτι προκειμένου περὶ ἐθίμου κανονίζοντος σχέσιν, περὶ ἧς ὁ Ἐμπ. ἢ πολ. Νόμος σιωπᾷ, τὸ ζήτημα δὲν ἐγείρεται, διότι ἰσχύει τὸ ἔθιμον· τὸ ζήτημα ἐγείρεται, ὅταν τὸ ἔθιμον ἐμπορικὸν ἢ μὴ, ἀντίκειται εἰς διατάξιν τοῦ Ἐμπ. ἢ τοῦ πολ. Νόμου.⁽²⁾

32. Δύο διατάξεις καὶ δύο κανόνες κρατοῦσι παρ' ἡμῖν περὶ ἐθίμων· α) ἡ διατάξις τοῦ Ρ. Δ., καθ' ἣν ἔθιμον δὲν ἰσχύει ἐναντίον Νόμου (Ν. 2. Κ. 8. 53. Ν. 51. Βασ. 2. 6,) καὶ β') τὸ Διάτ. τῆς 23 Φεβρ. 1835, καθ' ὃ τὰ ἔθιμα, ὅσα πολυχρόνιος καὶ ἀδιάκοπος συνήθεια ἢ ἀποράσεις δικαστικαὶ καθιέρωσαν, ὑπερισχύουν ὅπου ἐπεκράτησαν, τῶν Βυζαντινῶν Νόμων τῶν περιεχομένων εἰς τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει 1) ὅτι τὰ ἔθιμα τὰ ἔχοντα τοὺς ὑπὸ τοῦ διατάγματος χαρακτηρὰς ἐπικρατοῦσι τοῦ Βυζαντινοῦ Ν. 2) ὅτι ἔθιμα ἐναντίον ἄλλων νόμων, πλὴν τῶν Βυζαντινῶν, δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν, ἄρα οὐδ' ἐναντίον τοῦ ἐμπορ. Νόμου⁽³⁾. Τὰ ἔθιμα λοιπόν, εἴτε ἐμπορικά εἴτε μὴ, ἔπονται τοῦ ἐμπ. Νόμου, ἔπονται τῶν νεωτέρων Νόμων καὶ προηγούνται μόνον τῶν Βυζαντινῶν.

(1) Πάλλη 4.

(2) Ἔστω καὶ μὴ ἀπαγορευτικὴν, οἷα εἶνε ἡ διατάξις τοῦ ἄρθρου 135. Ε. Ν.

(3) ΑΠ. 129 (85). Μπ. 5. 225. ΑΠ. 120 (1870).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ ἐμπορικῶν πράξεων καὶ περὶ ἐμπόρων.

34. Ὁ Ἐμπ. Ν. διέπει ὠρισμένα πρόσωπα καὶ ὠρισμένας πράξεις. Τὰ πρόσωπα εἶνε οἱ ἔμποροι, αἱ δὲ πράξεις αἱ ἐμπορικαί. Ἐπρεπε λοιπὸν ἀναγκαιῶς νὰ ὀρίσῃ τὰς πράξεις, καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ διατελοῦντα ὑπὸ τὸ κράτος του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ἐμπορικῶν πράξεων.

35. Σκοπὸς τῆς διακρίσεως : Περὶ ἐμπ. πράξεων ὁμιλεῖ ὁ Ν. τῆς 2|14 Μαΐου 1835 πρᾶγματευόμενος περὶ Ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων. Ἐκ τούτου ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ διάκρισις τῶν πράξεων εἰς ἐμπ. καὶ μὴ, ἐνδιαφέρει μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα καὶ ὅτι ἤδη καταργηθέντων τῶν Ἐμποροδικείων διὰ τοῦ Ν. τῆς 28 Μαΐου 1887 ἡ διάκρισις ἔμεινεν ἄνευ ἐννοίας.

36. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶνε ἀνακριβές, διότι αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις δὲν συνεπάγονται μόνον τὴν ἐμπορ. ἀρμοδιότητα, ἥτις δὲν ὑφίσταται πλέον, ἀλλὰ καὶ 1) Τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου ὅταν ἐνεργῶνται συνήθως καὶ κατ' ἐπάγγελμα, ἄρθρ. I. Ε. Ν. 2) Τὴν προσωπικὴν κράτησιν, ἄρθρ. 999 Πολ. Δ. καὶ 3) Ἐξαιρητικούς διὰ τὴν ἀπόδειξιν κανόνας, ἄρθρ. 304 § 1. Πολ. Δικ. Ὁ προσδιορισμὸς ἐπομένως αὐτῶν εἶνε καὶ ἤδη ἀναγκαῖος. Λόγῳ δὲ τῶν σημειωθεισῶν συνεπειῶν ἐπεταὶ ὅτι ἡ διάκρισις εἶνε δημοσίας τάξεως, καὶ ὅτι ἐν ἀμφιβολίᾳ ἡ πράξις λογίζεται Πολιτική (').

37. Ὁρισμός. Τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, ἠδύνατο ὁ Ν. νὰ ὀρίσῃ ἢ διατυπῶν γενικοὺς χαρακτῆρας χρησιμεύοντας ὡς γνώρισμα αὐτῶν,

(1) S. 56. 2. 556.

ἡ ἀπαριθμῶν αὐτάς. Ἠκολούθησε τὸ δεύτερον σύστημα τῆς ἀπαριθμῆσεως, τὸ μὲν, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφίση εἰς τὴν δικαστ. κρίσιν τὴν ἐν ἐκάστη πράξει ἀνεύρεσιν τῶν χαρακτήρων τῆς ἐμπορικότητος, ὡς ἐπικίνδυνον, τὸ δὲ, διότι ὁ διὰ γενικῶν χαρακτήρων προσδιορισμὸς τῶν ἐμπ. πράξεων ἦτο καὶ εἶνε, ἂν ὅχι ἀδύνατος, τοῦλάχιστον λίαν δύσκολος, καθ' ὅσον αὐταὶ δὲν ἔχουσιν ἰδιαίτερα γνωρίσματα, καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀποκλειστικά, μὴ ἀνευρισκόμενα καὶ εἰς πράξεις τοῦ πολ. δικαίου, καὶ καθ' ὅσον ἀποτελοῦνται ἐκ συναλλαγματῶν αὐτοῦ, τὰ ὅποια ἡ πείρα ὑπέδειξεν ὡς συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ ('). Διὰ τοῦτο ὁ καλλίτερος ὁρισμὸς τῶν ἐμπ. πράξεων εἶνε, ὅτι ἐμπ. πράξεις εἶνε, αἱ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡς τοιαῦται χαρακτηριζόμεναι.

38. Οὐσία. Ἐξετάζοντες τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐκήρυξεν ὁ Νόμος ἐμπορικὰς εὐρίσκομεν 1) ὅτι πᾶσαι — πλὴν τῶν τραπεζιτικῶν καὶ κολλυβιστικῶν ἐργασιῶν, — εἶνε συναλλάγματα τοῦ Πολ. Δικαίου ἀμφοτεροβαρῆ, στρεφόμενα περὶ τὰ κινητά. 2) ὅτι τινὲς τούτων εἶνε τοιαῦται ἐκατέρωθεν, ἄλλαι δὲ μικταὶ ἦτοι διὰ τὸν ἓνα τῶν συμβαλλομένων μόνον, τοῦθ' ὅπερ παρέχει δυσκολίας διὰ τὴν ἀπόδειξιν ἰδίως.

39. Χαρακτήρ. Διαίρεσις. Ἐκ τῆς ἐπαριθμῆσεως, ἣν ἠκολούθησεν ὁ Ν. ἐν τοῖς ἄρθρ. 2 καὶ 3 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. καὶ ἐκ τῆς § α' τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ αὐτοῦ Νόμου, ἐτίθη τὸ ἐρώτημα ποῖος ὁ χαρακτήρ τῶν διατάξεων τούτων; καὶ ἂν πλὴν τῶν ἀπαριθμουμένων πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ ἄλλας. Ἐπικρατεῖ δὲ ἡ γνώμη, κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιφατική, ὅτι ὁ χαρακτήρ εἶνε περιοριστικὸς καὶ οὐχὶ ἐνδεικτικὸς (2) καὶ ὅτι πλὴν τῶν ἀπαριθμουμένων πράξεων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι θεωρούμεναι ἐμπορικαί, λόγῳ τῆς ιδιότητος τοῦ ἐνεργούντος αὐτὰς προσώπου, τὰς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ἀπαριθμεῖ ἄλλ' ὑποδεικνύει. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν μετὰ τινος δυσκολίας ὡς θέλομεν ἐξηγηθῆ (§ 110). Ποῖαι εἶνε αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ Ν. ἀπαριθμεῖ, καὶ θεωρεῖ ἐμπορικὰς ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐνεργούντος αὐτὰς προσώπου, καὶ ποῖαι αἱ θεωρούμεναι ἐμπορικαὶ λόγῳ τῆς ιδιότητος τοῦ

(1) Lyon-Caen 68 σημ. Labbé ἐν S. 68. 2. 329.

(2) LyC. Tr. 1. 104. Contra Dal. 17.

ἐνεργούντος αὐτὰς εἶνε ἢ φυσικωτέρα διαιρέσεις τῆς μελέτης τῶν ἐμπ. πράξεων.

Α'.) Πράξεις Ἐμπορικαὶ μεταξὺ οἰωνοῦποτε προσώπων.

40. Τὰς πράξεις ταύτας ἀκριθοῦσι τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. ἔχοντα οὕτω :

*Ἀρθρ. 2. ὁ Νόμος θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς, τὰς ἀγορὰς προϊόντων γῆς ἢ τέχνης, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει τις, εἴτε διὰ νὰ μεταπωλήσῃ ταῦτα ἀκατέργαστα ὡς τὰ ἠγόρασεν, ἢ κατεργασμένα καὶ μεταποιημένα εἰς χειροτεχνήματα, εἴτε ἐπὶ σκοπῷ νὰ μισθώσῃ ἀπλῶς τὴν χρῆσιν αὐτῶν. — Πᾶσαν ἐπιχείρησιν χειροτεχνιῶν, παραγγελίας, ἢ μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος — πᾶσαν ἐπιχείρησιν προμηθείας, πρακτορίας, πλειστηριάσεως καὶ δημοσίων θεαμάτων — ὅλας τὰς κολλυβιστικὰς, τραπεζιτικὰς καὶ μεσιτικὰς ἐργασίας — ὅλας τὰς ἐργασίας τῶν δημοσίων Τραπεζῶν — ὅλας τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ Τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις — Τὰς συναλλαγματικὰς, καὶ τὰς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὰς χρημάτων, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν ᾦνε οἱ συναλλαττόμενοι.

Ἀρθρ. 3. ὁ Ν. θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς — πᾶσαν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς καὶ πᾶσαν ἀγοράν, πώλησιν, ἢ μεταπώλησιν πλοίων πρὸς τὴν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους ναυτιλίαν χρησίμων — ὅλας τὰς θαλασσίους ἀποστολὰς — πᾶσαν ἀγοράν ἢ πώλησιν ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφιῶν — πᾶσαν ναύλωσιν — πᾶν ναυτικὸν δάνειον — ὅλα τὰ περὶ ἀσφαλειῶν συναλλαγματά καὶ ὅσα ἄλλα ἀφορῶσι τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν — ὅλας τὰς περὶ μισθώσεως τοῦ πληρώματος συμφωνίας καὶ συμβάσεις — ὅλας τὰς πρὸς ὑπηρεσίαν ἐμπορ. πλοίων μισθώσεις ναυτικῶν.

41. Ἐκ τῶν ἀκριθιζομένων εἰς τὰ ἄνω δύο ἄρθρα πράξεων, αἱ μὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἐμπόριον ἐν γένει, αἱ δὲ εἰς τὸ Ναυτικόν.

Ἀφίνοντες δὲ κατὰ μέρος τὰς ἄλλας θεωρητικὰς διαιρέσεις προβαίνομεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Νόμου.

42. 1) Ἀγορὰ προϊόντων γῆς ἢ τέχνης πρὸς μεταπώλησιν ἢ μίσθωσιν.

Ἀναλύνοντες τὴν πρώτην ταύτην πρᾶξιν εὐρίσκομεν 1) ἀγορὰν (emptio)· 2) προϊόντων γῆς ἢ τέχνης· 3) σκοπὸν μεταπώλησεως ἢ μισθώσεως.

Ἀγορά. Τὸ Πολ. Δ. διδάσκει τί ἐστὶ ἀγορά, καὶ ὅτι πρὸς ὑπαρξίν αὐτῆς, πλὴν τῶν ἀναγκαιῶν διὰ πᾶν συνάλλαγμα ὄρων, ἀπαιτεῖται τίμημα χρηματικόν. Οὐδεὶς ὅμως ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ ἢ δι' ἀνταλλαγῆς ἀπόκτησις, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀγορὰν καὶ διότι ῥητῶς μαρτυρεῖται ὅτι ἡ ἐνναλλαγὴ εἶκει τῇ πράξει καὶ τῇ ἀγορασίᾳ (N. γ' Βασ. Κ. γ') καὶ διότι αὐτὸς ὁ Ν. ἐν ἄρθρ. 340 δέχεται ἐμπορίαν δι' ἀνταλλαγῆς. Ἐν τῇ ἀγορᾷ λοιπὸν περιληπτέον καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν, καὶ ὡς εὐλόγως παρετηρήθη, πᾶσαν κατ' ἀμφατεροβαρῇ τρόπον κατῆσιν. (¹)

53. Προϊόντα γῆς ἢ τέχνης: Τὸ ἀποτέλεσμα πάσης παραγωγῆς καλεῖται ἐν γένει προϊόν. Ὁ νόμος δὲ περιέλαβε τόσον τὰ φυσικά, ὅσον καὶ τὰ τεχνικά προϊόντα, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀξίας ἢ χρησιμότητος αὐτῶν, καταστήσας, διὰ τῆς γενικότητος τῶν ὄρων του, πᾶς πρᾶγμα ἐπιτήδειον νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐμπ. ἀγορᾶς.

44. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ κινητῶν ἐνσωμάτων πραγμάτων οὐδεμίᾳ ἀμφισβήτησις ἐγείρεται· ζωηρῶς ὅμως συνεζητήθη ἂν τὰ ἀσώματα πράγματα καὶ τὰ ἀκίνητα δύνανται νὰ γίνωσιν ἀντικείμενα ἐμπορικῆς ἀγορᾶς ἢ ὅπερ τὸ αὐτό, ἂν περιλαμβάνωνται εἰς τὴν φράσιν τοῦ Ν. προϊόντα γῆς ἢ τέχνης.

45. Ἀσώματα. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην περιλαμβάνοντα ἐκείνα τὰ ἀντικείμενα τῆς παρουσίας ἡμῶν, τὰ ὅποια δὲν εἶνε οὐτὶ φύσει κινητά, οὔτε φύσει ἀκίνητα, καὶ καλοῦνται εἰδικώτερον δίκαια. Τὰ δίκαια ταῦτα εἶνε κινητά (ἄρθρ. 12 Ν. διακρ. κτημ.)· πλὴν τῶν ἐπὶ ἀκινήτου δουλειῶν, καὶ τῶν πρὸς διεκδίκησιν ἀκινήτου αἰγῶν γῶν. Ἡρωτήθη ἐπομένως ἂν τὰ δίκαια ταῦτα δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον ἐμπορ. ἀγορᾶς.

(1) Bravard 6. 226. Παλ. 9. δὲν ἀντίκεινται τὰ τῆς § 39, διότι ὡς παρετηρήθη περιοριστικὴ ἐρμηνεία δὲν σημαίνει κατὰ γράμμα. Molinier 26. Lyc. Tr. 1. 104.

46. Εἶνε πιθανὸν ὅτι ὁ Ν. γράφων προϊόντα τέχνης δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ τὰ ἀσώματα. Ἡ γενικότης ὅμως τῶν ὅρων του, δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἀποκλείσωμεν ταῦτα ἄνευ σπουδαίου λόγου, ὅστις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει. Ἡ παρατήρησις ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε δεκτικὰ κατεργασίας, καὶ ὅτι ἡ μεταβίβασις τινων ἐξ αὐτῶν ἀπαιτεῖ διχτυπώσεις, μὴ συμβιβάζομένας πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου ἀπαιτουμένην ταχύτητα δὲν εἶνε σπουδαία, διότι τὸ κατεργαστὸν δὲν εἶνε ὅρος, αἱ δὲ περὶ τὴν μεταβίβασιν διχτυπώσεις, ἐκτός τοῦ ὅτι δὲν εἶνε γενικαί, δὲν δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς ταύτης τῆς μεταβιβάσεως.⁽¹⁾ Ἐπομένως αἱ ἀπαιτήσεις παντὸς εἶδους καὶ πάσης φύσεως ⁽²⁾ αἱ μετοχαὶ παντὸς εἶδους ἐταιριῶν-χρεώγραφα τοῦ κράτους-ὁμολογίαι δημοσίων, δημοτικῶν, κοινωτικῶν ἢ ἰδιωτικῶν χρεῶν, ἐτι δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐφευρέσεως, τὸ δικαίωμα δημοσιεύσεως ἔργου φιλολογικοῦ, ἐπιστημονικοῦ ἢ καλλιτεχνικοῦ, αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας κινητῶν, τὰ τιμολόγια καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων Ν. λογίζεται κινητὸν, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐμπ. ἀγορᾶς.

47. Ἀκίνητα. Ἐνεκα τῆς λέξεως ἐμπορεύματα (*marchandises*) εὐρισκομένης ἐν τῷ Γαλλικῷ κειμένῳ (ἄρθρ. 632 § 1) καὶ ἡτις μετεφράσθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ διὰ τοῦ προϊὸν τέχνης, ἐζητήθη, ἂν τὰ ἀκίνητα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐμπορεύματα καὶ νὰ καταστηθῶσιν ἐπομένως ἀντικείμενα ἐμπορικῆς ἀγορᾶς. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν καταφατικὴν γνώμην στηρίζονται 1) ἐπὶ τῆς γενικότητος τῆς ἐκφράσεως τοῦ Νόμου, ὅστις δὲν διακρίνει· 2) ἐπὶ τῆς κερδοσκοπίας, εἰς ἣν ἔδωκε καὶ δίδωσι χώραν ἡ ἀγορὰ ἀκινήτων πρὸς μεταπώλησιν.⁽³⁾ Ἐν τούτοις ἐπεκράτησεν ἡ ἐναντία γνώμη καὶ ὀρθῶς α) διότι κατὰ παράδοσιν τὰ ἀκίνητα οὐδέποτε ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον ἐμπορικῆς ἀγορᾶς. : *mercis appellatio* λέγει ὁ Ν. 66 Π. 50, 16 *ad res mobiles tantum pertinet*· β) διότι δεχόμενοι ἀγορὰν ἀκινήτου πρὸς μεταπώλησιν, ὡς πράξιν ἐμπορικὴν, πρέπει νὰ δεχθῶ-

(1) LyC.

(2) Ὁ Ἀναστ. Ν δὲν εἶνε κώλυμα, διότι δύναται νὰ ὑποθέσῃ τις ἀπαιτήσεις ἀποφέρουσαν μεγάλον τόκον καὶ ἀσφαλῆ, μεταβιβαζομένην ὑπὲρ τὸ ἄρτιον.

(3) Garçonnet. *Revue critique* II. 325 (1869).

μεν τειχότην καὶ τὴν ἀγορὰν ἀκινήτου πρὸς μίσθωσιν, ὅπερ ἀπαράδεκτον Α Π 387 (1861) καὶ 213 (1862).⁽¹⁾

48. Νόμῳ ἀκίνητα. Ταῦτα εἶνε ἐκείνα τὰ κινητὰ, τὰ ὁποῖα ὁ Ν. ὡς παρακολουθήματα ἀκινήτου θεωρεῖ ἀκίνητα (ἄρθρ. 7 Ν. Διακρ.). Ὡς πρὸς ταῦτα ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη, ὅτι δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον ἐμπορικῆς ἀγορᾶς, ἐὰν κατὰ τὴν πρόθεσιν τῶν συμβαλλομένων καὶ ἰδίως τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐκλαμβάνωνται ὡς κινητὰ μέλλοντα νὰ λάβωσι χωριστὴν ὑπαρξιν. Οὕτω ἡ ἀγορὰ ἐτοιμορρόπου οἰκίας πρὸς κατεδάφισιν καὶ πώλησιν τοῦ ὕλικου, ἐθεωρήθη πρᾶξις ἐμπορικῇ, ἐὰν ἐν τῇ ἀγορᾷ δὲν περιλαμβάνεται τὸ ἔδαφος⁽²⁾. Ἐπίσης ἡ ἀγορὰ καρπῶν ἀσυγκομίστων ἢ καὶ παντός, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ καρπός. ΑΠ. 136 (1847).⁽³⁾

49. Σκοπὸς μεταπωλήσεως. Ἐν τῷ σκοπῷ τῆς μεταπωλήσεως ἢ μισθώσεως διᾶιδεν ὁ Ν. τὴν ιδέαν τοῦ κέρδους, διότι διὰ ταύτης πραγματοποιεῖται συνήθως ἡ κερδοσκοπία. Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ Ν. προκύπτει 1) ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ ἀγοράζοντος εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορος· 2) ὅτι ὁ σκοπὸς μεταπωλήσεως δέον νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγορᾶς εἰς τρόπον ὥστε, οὔτε ἡ ἐπερχομένη μεταπώλησις καθίστησιν ἐμπορικὴν τὴν ἀγορὰν, τὴν γενομένην ἀνευ τοιοῦτου σκοποῦ, μήτε ἡ μὴ παρακολουθήσασα μεταπώλησις πράγματος ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως ἀγοραθέντος, δύναται νὰ ἀφαιρήσῃ τὴν ἐμπορικότητα τῆς ἀγορᾶς. Πότε ὑπάρχει σκοπὸς μεταπωλήσεως, εἶνε ζήτημα πραγματικόν.

50. Ἐξαιρέσεις. Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Ν. πᾶσα ἀγορὰ κινη-

(1) Τὸ ζήτημα ἂν τὰ ἀκίνητα πρέπει νὰ νοθεύσῃς τοῦλάχιστον νὰ θεωρηθῶσιν ἐμπορεύματα, συνεζητήθη πολὺ. Κατὰ τῆς ἐμπορικότητος προτείνεται α) τὸ ἀκατάλληλον τῶν Ἐμποροδικίων, λόγω τῆς συνθέσεώς των, πρὸς λύσιν ζητημάτων ἀναφαινομένων ἐπὶ τῶν ἀκινήτων 2) τὸ ἀπρόσφορον τοῦ συστήματος, ὅπερ ὁ Νομοθέτης καθιέρωσεν πρὸς μεταβίβασιν τῶν ἀκινήτων καὶ ἀπόδειξιν τῶν περὶ τούτων δικαιοπραξιῶν.—Καὶ τοιαύτην γνώμην φαίνεται ἔχων ὁ ἡμ. Ν. ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ ἄρθρ. 489 Ἐμπ. Ν.—Τὴν περὶ τούτου συζητήσιν ἴδε ἐν Lyc 74 καὶ ἐν S 68.2.329 σημ. Labbé.

(2) Alauzet. 2971; δὲν ἀντίκειται τὸ ἄρθρ. 9 Ν. Διακρ. ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸ ἄρθρ. 522 Γαλλ. Κ. καθ' ὃ ἡ οἰκοδομικὴ ὕλη εἶνε κινητὸν.

(3) Οὕτω ἡ μίσθωσις ἰχθυοστροφείου εἶνε πρᾶξις ἐμπορικῇ. ΑΠ. 11 (1847) Καλλ. 2. § 7.

τῶν πρὸς μεταπώλησιν εἶνε πρᾶξις ἐμπορικῇ. Παρατηρήθη ἐν τούτοις 1) ὅτι αἱ ἐμπ. ἀγοραί γίνονται μὲν ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως, ἀλλ' ἢ μεταπώλησις δὲν εἶνε ὁ σκοπός, σκοπὸς εἶνε ἡ διχοφορὰ μεταξὺ τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐκείνου τῆς μεταπωλήσεως ἥτοι ἡ κερδοσκοπία. Ἀνεγνωρίσθη ἐπομένως ὅτι ὅπου τοιοῦτος σκοπὸς κερδοσκοπίας δὲν ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει ἐπίσης ἐμπορικὴ ἀγορά, καίτοι γενομένη πρὸς μεταπώλησιν· 2) ὅτι πλείστα ἐπαγγέλματα καὶ τέχναι καθαρῶς πολιτικῆς φύσεως εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐνασκηθῶσιν, ἄνευ ἀγορῶν τινων γενομένων μάλιστα μὲ σκοπὸν μεταπωλήσεως, καὶ συνήθως μὲ σκοπὸν μεταπωλήσεως ἐπὶ κέρδει. Ἄν δεχθῶμεν ὅτι πάντες οὗτοι ἐνεργοῦσιν ἀγορὰς ἐμπορικὰς, ὁ κύκλος τῶν ἐμπορ. πράξεων εὐρύνεται, καὶ ἡ διάκρισις αὐτῶν ἤτο περιττὸν νὰ καθιερωθῇ, διότι ἕκαστος ἡμῶν, ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας, ἤθελεν ἐνεργεῖ ἐμπορ. πράξεις, τοῦθ' ὅπερ ἀντίκειται καὶ εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Νόμου. Διὰ τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀγορά πρὸς μεταπώλησιν ἐπὶ κέρδει, ἀλλ' ὅτι πρέπει ἐπὶ πλέον ἢ κερδοσκοπία νὰ σκοπῇται ἐπὶ τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος κυρίως καὶ οὐχὶ παρεμπιπτόντως, ὡς παρεπομένου δηλ. πράξεως φύσεως πολιτικῆς.

§ 1. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης λύνονται πλείστα ζητήματα ἀναφαινόμενα εἰς τὴν ἀγορὰν κινήτων πρὸς μεταπώλησιν. Δὲν πρέπει ἐν τούτοις ν' ἀποκρύψωμεν, ὅτι ἡ διάκρισις αὕτη, ἀποτέλεσμα τῆς ἀτελείας καὶ γενικότητος τοῦ Νόμου, ἐγέννησεν ἐν τῇ πράξει πολλὰς δυσκολίας περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ τί εἶνε τὸ κύριον, καὶ τί τὸ παρεπόμενον. (')

(1) Συνεπεῖα τῶν ἐν τῇ § ταύτῃ ἐκτεθέντων δὲν ἐθεωρήθη ἐνεργῶν πρᾶξις ἐμπορικῇ : ὁ ἐ ρ γ ο σ τ α σ ι ἀ ρ χ η ς ὁ ἀγοράζων χονδρικῶς ἐμπορεύματα, τὰ ὅποια μεταπωλεῖ εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ ἄνευ κέρδους. — Τὸ κ ρ ἄ τ ο ς ἀγοράζων σιτηρὰ ἐν σιτοδείᾳ, διὰ νὰ τὰ μεταπωλήσῃ εἰς τοὺς ὑπηκόους του—ἢ χάρτην πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ χαρτοσήμου Α Π. 269 (83)—πυρεῖα ἢ πετρέλαιον—διότι δὲν σκοπεῖ κέρδος, ἀλλ' εἰσπραξίν φόρου.—τὸ αὐτὸ ρητέον περὶ τοῦ συμβολαιογράφου, κλητῆρος ἢ ὑποθηκοφύλακος ἀγοράζοντος χαρτόσημον, ἢ περὶ παντὸς ἀγοράζοντος πρὸς πώλησιν χαρτόσημον ἐπὶ τῷ νομίμῳ ἐκπεσμῷ· διότι ἡ ἀμοιβή των εἶνε μισθὸς καὶ οὐχὶ κέρδος. — Ἐπίσης καὶ αἱ συνεργατικαὶ (cooperatives) Ἑταιρεῖαι, ὡς ἡ στρατιωτικὴ ἔνωσις,—ὁ μὴ δυνάμενος νὰ δανεισθῇ, καὶ ἀγοράζων ἵνα μεταπωλήσῃ, ἐπὶ ζ η μ ί ρ, ἵνα προμηθευθῇ χρήματα,—ἢ ὁ ἀγοράζων ἵνα πωλήσῃ ἄ ν ε υ κ έ ρ δ ο υ ς ἢ μ έ ζ η μ ί α ν χαρίζομενος

52. Κατεργασία. Οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται ὁ Ν. εἴτε τὰ ἀγορασθέντα πρόκειται νὰ μεταπωληθῶσι κατεργασμένα ἢ ἀκατέργαστα. Αἱ συνέπειαι εἶνε αὐταί.

53. Ἀγορὰ πρὸς μίσθωσιν. Ὅ,τι ἐρρήθη περὶ ἀγορᾶς κινήτων πρὸς μεταπώλησιν, ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἀγορᾶς τοιούτων πρὸς μίσθωσιν ⁽¹⁾.

54. Μίσθωσις κινήτων πρὸς ὑπομίσθωσιν. Καίτοι ὁ Ν. σιωπᾷ, ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι καὶ αὕτη εἶνε ἐμπορική, ὡς ἀγορὰ χρήσεως ἐφ' ὠρισμένον χρόνον. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστοῦ ἡ

ἡ χάριν φιλάνθρωπίας — Ἐπίσης δὲν ἐθεωρήθη ἐνεργῶν πρᾶξιν ἐμπορικήν, ἐλλείψει κυρίως κερδοσκοπίας ὁ ἰδιοκτήτης, ὁ ἀγοράζων δοχεῖα πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν προϊόντων του, τὰ ὅποια σκοπεῖ νὰ πωλήσῃ μετ' ἐκείνων. — Ὁ ἀγοράζων προϊόντα (π.χ. οἶνον) διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ εὐκολόνων τὴν πώλησιν τῶν ἰδικῶν του — ὁ ἀγοράζων, τρέφων ἐν τῷ κτήματί του καὶ πωλῶν ζῶα : ἐκτὸς ἂν ἐπὶ τούτου κερδοσκοπῇ κυρίως — ὁ διευθυντὴς ἐκπαιδευτηρίου ἀγοράζων τροφίμα διὰ τοὺς οἰκοτρόφους μαθητάς του ἢ καὶ βιβλία, — Ὁ ἱατρός ὁ ἐλλείψει φαρμακείου ἀγοράζων φάρμακα καὶ πωλῶν τοιαῦτα εἰς τοὺς πελάτας του, ὁ ἱατρός ὁ ἔχων θεραπευτήριον, διὰ τὰς ἀγορὰς τούτου, ἡ μάϊα ἡ ἔχουσα μαγειτήριον, ὁ συγγράφεύς, ὁ ζωγράφος ἡ ὁ γλύπτης ὁ ἀγοράζων τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῷ πρώτην ὕλην. Ἐνῷ ἐθεωρήθη ἐνεργῶν ἐμπορ. πρᾶξιν, ὡς κερδοσκοπῶν κυρίως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ὁ ἔχων ἐστιατόριον, ὁ καφεπωλῆς, ὁ ἐνοπώλης κλπ. Ἐφίλονεικήθη ἡ ἀγορὰ φαρμάκων ὑπὸ φαρμακοποιοῦ, ὡς καὶ τῶν ἀναγκαιοῦντων ὑπὸ φωτογράφου, ἐπεκράτησεν ὁμως ὅτι καὶ οὗτοι ἐνεργοῦσι πρᾶξιν ἐμπορικήν, διότι κυρίως κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. — Δυσκολώτερος εἶνε ὁ χαρακτήρ τῶν ἀγορῶν τοῦ ἐκδότου ἐφημερίδος καὶ τοῦ τεχνίτου ἀγοράζοντος τὰ διὰ τὴν τέχνην του ἀναγκαῖα : διὰ τοὺς ἐφημεριδογράφους ἰδοὺ τί διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ : Ὁ συντάσσων καὶ δημοσιεύων φιλολογικὰς ἢ πολιτικὰς ἐφημερίδας δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικήν πρᾶξιν ἀγοράζων τὸν χάρτην κλπ. ἀλλ' ὅταν ἡ δημοσίευσις ἔχει καὶ ἀγγελίας, ἢ ὅταν ἄλλοι οἱ συντάκται, καὶ ἄλλος ὁ ἐκδότης, μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν σύνταξιν, αἱ ἀγοραὶ εἶνε ἐμπορικαί. Ὡς πρὸς τὸν ἐργάτην ἀγοράζοντα τὰ διὰ τὴν τέχνην του χρήσιμα, τὸ ζήτημα λύεται διὰ τῆς διακρίσεως ἂν ἐπὶ τῆς ἐργασίας του κυρίως κερδοσκοπῇ ἢ ἐπὶ τῶν ἀγοραζομένων ἀντικειμένων. Περὶ πάντων τούτων ἴδε Lyc. 80 καὶ ἐπ. καὶ Traité I, 415 ἐπ. Βαρβαρέσου ἄρθρ. 1.

(1) Ὁ ἰδιοκτήτης ὁ ἀγοράζων ἔπιπλα, τὰ ὅποια ἐνοικιάζει μετὰ τῶν δωματίων τῆς οἰκίας του δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικήν, διότι δὲν κερδοσκοπεῖ κυρίως ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῶν ἐπίπλων,

μὴ κηρύττουσα τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐμπορικὴν, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀνάγκη-
ρεσιν, διότι ἀντίρροποι δὲν χωρεῖ λόγῳ στενῆς ἐρμηνείας (ἄρθρ. 810
§ 1 Πολ. Δ.).

55. Ἐνοικίαισι φόρων. Ἡ ἐνοικίασις ἢ μίσθωσις φόρων ἢ
δασμῶν, δημοσίων ἢ δημοτικῶν, εἶνε κυρίως ἀγορά. Αἰ. 144 (1888)
ἐπεκράτησεν ὅμως νᾶ λέγεται μίσθωσις ἢ ἐνοικίασις ἀπὸ τῶν χρόνων
τοῦ Ρ. Δικ. (Ν. 1. § 1. Ν. 9. § 1. Π. (39.4) : Ν. 16. Π. (50.16).
Νεκρὰ 123 κερ. 6). Αἰ. 112 (1866). Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν—καθ' ἡ-
μᾶς—γνώμην, ἡ ἐνοικίασις αὕτη εἶνε ἐμπορικὴ, ὅταν ὁ ἐνοικιαστής
ἔχη τὸ δικαίωμα νᾶ εἰσπράξῃ εἰς εἶδος τὸν φόρον, π. χ. δημοσίον
φόρον ἐλαίου ἢ δημοτικὸν σταφίδας, διότι τότε εἶνε ἀγορὰ πρὸς με-
ταπώλησιν, ὅταν ὅμως δὲν δύναται νᾶ εἰσπράξῃ εἰς εἶδος ἀλλὰ μόνον
εἰς χρήματα, ἡ ἀγορὰ οὐδὲν ἔχει τὸ ἐμπορικόν⁽¹⁾. Τὸ ζήτημα ἐν
τούτοις δὲν ἔχει λυθῆ εἰσέτι ὀριστικῶς⁽²⁾.

56. Πώλσεις. Ἀγορὰ καὶ πώλσεις Ἐμπ. Καθιδρύμα-
τος. Μένει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς πρώτης ἐμπ. πράξεως ἡ ἐξέτασις
δύο ζητημάτων. 1) ἡ πώλσεις εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ⁽³⁾; 2). Ποῖος
ὁ χαρακτήρ τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἐμπορικοῦ καθιδρύματος
(fond de commerce);

57. Πώλσεις. Τὸ ζήτημα τίθεται ὡς ἐξῆς: Ἐάν ἀγοράσω
κινητὸν διὰ νᾶ τὸ μεταπωλήσω ἢ διὰ νᾶ τὸ μισθώσω, ἐνεργῶ βεβήλως
πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ἀλλ' ἐνεργῶ ἐμπορικὴν πρᾶξιν καὶ ὅταν πωλήσω
ἢ μισθώσω τὸ πρὸς μεταπώλησιν ἢ πρὸς μίσθωσιν ἀγορασθὲν, καὶ ἐπο-
μένως διὰ τὴν πώλησιν αὐτὴν ἢ μίσθωσιν ὑπέχω τὰς συνεπεῖς ἐνε-
ργεῖας ἐμπορικῆς πράξεως; Τὸ ζήτημα ἔχει ἐννοίαν, ὅταν ὁ πωλὼν ἢ μι-
σθὼν δὲν εἶνε ἐμπόρος. Οἱ λόγοι τῆς ἀμφιβολίας εἶνε 1) Τὸ κείμενον τοῦ
νόμου ὅπερ ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἀγορᾶς (emptio) 2) τὸ ἐπιχειρημα ἐκ
τοῦ ἄρθρ. 3 Ν. Ἀρ. ῥητῶς καθιεροῦντος ἐκεῖ τὴν πώλησιν ὡς ἐμ-

(1) Αἰ. Ἐφ. Δαρ. 45 (1891), Θεμ. 2. 268. Πετρίτση 46.

(2) Αἰ Αἰ. 4, 33, 34 τοῦ 1850 Αἰ. 118, 119, 197 τοῦ 1852 Αἰ. 23,
37 τοῦ 1853. Αἰ. 65 τοῦ 1859 Αἰ. 195 τοῦ 1864 θεωροῦσι τὴν ἐνοικίαν
δημοσίων προσόδων ἐ μ π ο ρ ι κ ῆ ν ἢ Αἰ. 21 (1845) δὲν θεωρεῖ ταύτην
ἐμπορικὴν ἰδε καὶ Ἐφ. Ἀθηνῶν 1183. 1184 (1881). Μπ. 1. 264.

(3) Τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐγείρεται καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν πρὸς μίσθωσιν ἥτοι ἡ
μ ῖ σ θ ω σ ι ς εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ;

πορικὴν 3). Τέλος ἡ παρατήρησις—ἄνευ σημασίας παρ' ἡμῖν—ὅτι τὰ Ἐμποροδικεῖα δὲν πρέπει νὰ βαρύνωνται μὲ πολλὰς ὑποθέσεις. Ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη, καθ' ἣν τοιαύτη πώλησις ἢ μίσθωσις εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, ἰδίως λόγῳ τοῦ ἀρθρ. 8 § 1· ὅπερ δὲν ἔχει ἔννοιαν ἅμα δεχθῶμεν ὅτι τοιαύτη πώλησις δὲν εἶνε πράξις ἐμπορικὴ (1).

58. Ἀγορὰ καὶ πώλησις Ἐμπ. Καθιδρύματος. Ἡ ἀγορὰ ἐμπορικοῦ καθιδρύματος εἶνε ἀγορὰ κινητοῦ (2), περιλαμβάνει συνήθως τὰ ἐμπορεύματα, τὴν πελατεῖαν, τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς μισθώσεως, ἐνίοτε ἀπαιτήσεις καὶ χρέη ἢ καὶ ἀκίνητα (3). Γίνεται δὲ εἴτε ὀριζομένου τιμήτος ἰδιαίτερου δι' ἕκαστον ἀντικείμενον, εἴτε ὅπερ συνηθέστερον, ὀριζομένου ἐνὸς τιμήματος δι' ὅλα ἐν συνόλῳ (4).

59. Ὅταν ἡ ἀγορὰ τοιοῦτου καθιδρύματος γίνεται πρὸς μεταπώλησιν, εἴτε ἐν ὀρίσθῃ τίμημα, εἴτε πλείονα, ἢ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἀγοραστὴν ὡς ἀγορὰ πρὸς μεταπώλησιν, καὶ διὰ τὸν πωλητὴν ἐπίσης, ἐὰν οὗτος ᾗνε ἐμπόρος (5), ἢ ἐὰν δὲν ᾗνε, ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον ἡ πώλησις εἶνε καὶ δι' αὐτὸν ἐμπορικὴ κατὰ τὰ ἐν § 57. εἰρημένα (6).

60. Ἄν ὅμως, ὅπερ σύνηθες, ἡ ἀγορὰ δὲν γίνεται πρὸς μεταπώλησιν, ἀλλὰ πρὸς ἐκμετάλλευσιν, αὕτη εἶνε ἐμπορικὴ ἂν γίνεται παρ' ἐμπόρου, ἔστω καὶ διάφορον μέχρι τοῦδε ἐνασκούντος ἐμπόριον δύναμει τῆς θεωρίας τοῦ παρεπομένου § 110. (7) Τοῦναντίον ἂν ἡ ἀγορὰ πρὸς ἐκμετάλλευσιν γίνεται παρὰ μὴ ἐμπόρου, διακριτέον, ἐὰν δι' ἕκαστον τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀγορᾶς ὀρίσθῃ ἴδιον τίμημα, ἔχωμεν πλείονας ἀγοράς, ἐκάστη τῶν ὁποίων χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου καὶ τοῦ σκοποῦ. Ἡ ἀγορὰ τῶν ἐμπορευμάτων ἐπομένως εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, ἐνῷ δὲν εἶνε, ἡ ἀγορὰ τῆς πελατείας καὶ τοῦ δικαίω-

(1) Ἐπικαλοῦνται ἐπίσης καὶ τὴν § 3 τοῦ ἀρθρ. 2, ἥτοι τὴν ἐπιχείρησιν προμηθείας ἥτις πώλησις, ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ λεχθῇ καὶ κατὰ.

(2) Massé 1381.

(3) Orilard 261.

(4) Ραλ. 19 LyC. 123.

(5) Coutra Massé 2035.

(6) Ἄρα· ὁ κληρονόμος ἢ ὠρεοδόχος πωλοῦντες δὲν ἐνεργοῦσι ἐμπ. πρᾶξιν. Ράλ. 25. Pard. 11.

(7) LyC. 123. Boistel 50.

ματος τῆς μισθώσεως (¹). Ἐὰν ὅμως ἐν ὠρίσθη δι' ὅλα τίμημα ὁ χαρακτήρ τῆς ἀγορᾶς μὴ δυνάμενης νὰ διχασθῇ κριθῇσεται κατὰ τὸν χαρακτῆρα ἐκείνου, ὅπερ εἶνε τὸ κύριον ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἐπομένως ἂν τὰ ἐμπορεύματα ᾗνε τὸ κύριον, ἡ ἀγορὰ εἶνε ἐμπορικὴ, τοῦναντίον δ' ἂν ἡ πελατεία (²). Κατὰ τὰς αὐτὰς διακρίσεις λύεται τὸ ζήτημα ὅταν ἐν τῇ ἀγορᾷ περιλαμβανῶνται καὶ ἀκίνητα (³).

61. 2. Ἐπιχειρήσεις Χειροτεχνίας (⁴). Ἐν τῇ χειροτεχνίᾳ περιλαμβάνονται πᾶσαι αἱ ἐργασίαι, δι' ὧν αἱ πρῶται ὕλαι λαμβάνουσι τὰς ἀναγκαίας μεταβολάς, ὅπως καταστῶσι νέα προϊόντα καὶ χρήσιμα εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου. (⁵). Ὁ τὴν ἐργασίαν ταύτην παρέχων καλεῖται χειροτέχνης ἢ τεχνίτης. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ χειροτέχνης ἢ τεχνίτης οὗτος κατεργάζεται μόνος ἢ καὶ μετὰ τοῦ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης του ἀναγκαίου βοηθοῦ του (⁶) (κάλφα) τὰ εἰς αὐτὸν παραδιδόμενα ἀντικείμενα, ἡ πρᾶξις του εἶνε μὲν χειροτεχνία, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας. Ὅταν ὅμως δὲν περιορίζεται εἰς τοῦτο, ἀλλὰ ποιεῖται χρῆσιν ἐργασιῶν εἴτε ἐν ἐργαστηρίῳ εἴτε καὶ ἰδίᾳ ἐργαζομένων (⁷), ἢ μηχανῶν ἢ καὶ ἀφροτέρων, τότε ὁ χειροτέχνης δὲν εἶνε μόνον τεχνίτης, ἀλλ' ἐργολῶ-

(1) Πάλλη 19. Contra Boistel 50. LyC. 124. Orillard 261. Bravard 6, 330.

(2) Τὴν ἐν τῷ καιμένῳ γνώμην οὐδεὶς δέχεται, ἀλλὰ πάντες σχεδὸν συμφωνοῦσι ὅτι ἡ ἀγορὰ ἐμπ. καθιδρύματος εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ. Παλ. 19. Boistel 50. LyC. 123. Orillard 261. Massé 2035.

(3) Πάλ. 35. LyC. 123. καὶ ἡ μίσθωσις ἐμπ. καθιδρύματος πρὸς ἐκμετάλλευσιν ἐθεωρήθη ἐμπορικὴ. Massé 1390 καὶ ἐφ. Colmar ἐν S. 51. 2. 487.

(4) Ὁ Νόμος μετὰ τὴν ἀγορὰν κηρύσσει ἐμπ. πράξεις διαφόρους ἐπιχειρήσεις (entreprises) αποτελούτας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ καὶ ἦτον μίσθωσιν ὑπηρεσίας. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἐπιχειρήσιν, ἔπεται ὅτι μία πρᾶξις δὲν ἀρκεῖ, ἀλλὰ χρειάζεται σείρὰ τοιοῦτων ἢ ὡς ἐπάγγελμα ἐνεργουμένων, ἢ ἐχρυσῶν τοῦλάχιστον σπουδαιότητά τινα (Alauzet 2973. LyC. 98 Πάλ. 32.) ἡ λέξις ἐπιχειρήσεις δὲ ἔχει ἐπομένως πάντοτε τὴν αὐτὴν ἔννοιαν.

(5) Πάλ. 32. LyC. 99.

(6) Boistel 39.

(7) LyC. 101.

δος, ἡ πράξις τοῦ δὲν εἶνε χειροτεχνία, ἀλλ' ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας. Τὸ κύριον λοιπὸν γνῶρισμα τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, εἶνε ἡ χρῆσις ἐργατῶν ἢ μηχανῶν, διότι τότε κατὰ τὴν ἐκ τῆς πείρας γνῶμην τοῦ Νόμου, ὁ τεχνίτης δὲν ἐξασκεῖ τὴν τέχνην τοῦ, δὲν μισθώνει τὴν ἐργασίαν τοῦ, ἀλλὰ κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῶν μηχανῶν ἢ ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους διατηρεῖ ἐπὶ τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ.

62. Ἡ ἐπιχειρήσις χειροτεχνίας, ὡς κερδοσκοπία ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας, εἶνε ἀνεξάρτητος τῆς κερδοσκοπίας ἐπὶ τῆς πρώτης ὕλης, ἥτις πιθανὸν νὰ συνυπάρχῃ, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν ὁ ἐπιχειρῶν χειροτεχνίαν δὲν περιορίζεται παρέχων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἢ μηχανῶν τοῦ, ἀλλ' ἀγοράζει καὶ τὴν πρώτην ὕλην, τὴν ὁποίαν μεταποιεῖ καὶ μεταπώλει εἰς χειροτεχνήματα.

63. Ἐκ τούτου ἐπεται 1) ὅτι ὁ ἀπλοῦς χειροτέχνης ἢ τεχνίτης ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν, ὅταν δὲν περιορίζεται παρέχων τὴν ἐργασίαν τοῦ μόνου, ἀλλ' ἀγοράζει τὴν πρώτην ὕλην τὴν ὁποίαν μεταποιεῖ καὶ μεταπώλει ὡς ἀγοράζων πρὸς μεταπώλησιν ('). Εἶνε μάλιστα ἀδιάφορον, ἂν τὴν ἀγορὰν ταύτην τῆς πρώτης ὕλης ἐνεργῇ ἑστὼ καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γινομένων αὐτῷ παρχγγελιῶν (²) 2). ὅτι καὶ ὁ ὑποκτίτης αὐτὸς μεταποιῶν ἢ κατεργαζόμενος τὰ προϊόντα τῆς κατῆματός τοῦ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιχειρῶν χειροτεχνίαν καὶ ἐπὶ μὲνως ἐμπορικὴν πράξιν, ἐὰν ἐκ τῶν περιστάσεων προκύπτῃ ὅτι μεταβολὴ δὲν εἶνε ὁ μόνος τρόπος τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν (ὡς π. ρ. 1). εἶνε ἡ μεταβολὴ τῶν σταφυλῶν εἰς οἶνον ἢ τοῦ ἐλαιοκαρποῦ εἰς ἔλαιον ἢ καὶ ἂν ᾖ, ὑποκρύπτεται ἐν τῇ μεταβολῇ κερδοσκοπία, ὅχι πλεονεξία ἐπὶ τῆς πρώτης ὕλης, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας τῶν ἐργατῶν ἢ μηχανῶν, κερδοσκοπία καταφανὴς καὶ ἐξ ἄλλων μὲν ἰδιωτικῶν δὲ ἐκ τῆς δυσαναλόγου πρὸς τὴν πρώτην ὕλην τιμῆς τοῦ νέου προϊόντος. (³)

(1) Δὲν ἀντίκεινται τὰ ἐν § 50, 51 ῥηθέντα διότι ἐκεῖ πρόκειται περὶ τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν πρὸς ἐνάσκησιν τῆς τέχνης τοῦ.

(2) Boistel 39. Massé 19. Contra Alauzet 2991. Πάλ. 16.

(3) Orillard 304. Παλ. 38. ἡ Γαλ. Νομολ. δὲν εἶνε ἐντελῶς σύμφωνον. Οὕτω ὁ ἰδιωτικὸς ὁ κατασκευάζων ζάχαριν ἐκ τεύτλων (κοκκινόγα)

64. Χειροτεχνία ἐπὶ Ἀκινήτων : Ἡ χειροτεχνία, ὡς ἐργασία, δύναται νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον κινητὰ ἢ καὶ ἀκίνητα· καὶ ὅταν μὲν ἔχῃ κινητὰ καὶ ἀποτελῇ, ὡς εἴπομεν ἐπιχείρησιν, εἶνε πράξις ἐμπορικῇ. Εἶνε ὅμως τοιαύτη ἡ ἐπιχείρησις χειροτεχνίας, ὅταν ἔχῃ ἀντικείμενον ἀκίνητα ; Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἰδίως διὰ τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν κατασκευὴν οἰκοδομῶν, γεφυρῶν, ὁδῶν, διωρυγῶν, σιδηροδρόμων, λιμένων, ἀποξήρανσιν γαιῶν, λιμνῶν, ἐμφύτευσιν δένδρων καὶ ἐν γένει ἔργων, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ᾖνε δημόσια ἢ ἰδιωτικά.

65. Ἐν Γαλλίᾳ οἱ μὲν ὑποστηρίζουσιν, ὅτι καὶ οὗτοι ἐνεργοῦσι πράξιν ἐμπορ. διότι κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐργατῶν καὶ μηχανῶν.⁽¹⁾ Ἄλλοι ἀπακροῦσιν πᾶσαν ἰδέαν ἐμπορικότητος, στηριζόμενοι εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τοῦ κώδικος, εἴτε ὁ ἐργολάβος παρέχει τὴν ἐργασίαν μόνην, εἴτε τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ὕλην, διότι καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὰ ὑλικά παραδίδονται, ἀφ' οὗ καταστῶσιν ἀκίνητα.⁽²⁾ Ἄλλοι τέλος στηριζόμενοι ἐπίσης εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς⁽³⁾ ἐργασίας δέχονται ὅτι, ὅταν μὲν ὁ ἐργολάβος παρέχῃ μόνον τὴν ἐργασίαν, δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικῶς διότι ἡ μισθωσις πράγματος πρὸς ὑπομίσθωσιν εἶνε

ὕλικοῦ μόνον, εἶνε ἐμπορικῇ, καὶ ὅτι ἐπομένως ἐμπορικῶς ἐνέχεται ὁ ἐργολάβος, ὅχι μόνον πρὸς ἐκείνους παρ' ὧν ἡγόρασε τὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς μεθ' ὧν συνηλλάχθη ἐργολήπτας ἢ ἐργάτας καὶ πρὸς τοὺς ἐργοδότες ὡς ἐπιχειρῶν προμήθειαν.⁽¹⁾

66. Παρ' ἡμῖν μὴ ἐχόντων σημασίαν τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, προτιμωτέρα εἶνε ἡ γνώμη ἡ δεχομένη ἀδιακρίτως ἐμπορικὴν καὶ τὴν ἐπὶ ἀκινήτων ἐπιχείρησιν χειροτεχνίας, διότι καὶ ἡ κερδοσκοπία ὑπάρχει καὶ οὐδεὶς λόγος ὑφίσταται, ὥστε τὴν αὐτὴν πράξιν, ἥτοι τὴν ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας κερδοσκοπίαν, ἐνεργουμένην ἐπὶ κινητῶν, νὰ δεχώμεθα ἐμπορικὴν. νὰ μὴ δεχώμεθα δὲ τοιαύτην γενομένην ἐπὶ ἀκινήτων, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἀκινήτων ἀλλὰ περὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐργασίας, ἥτις εἶνε προμήθεια ἂν ὁ ἐργολάβος χορηγῇ καὶ τὴν ὕλην, ἐπιχειρήσεις δὲ χειροτεχνίας, ἂν χορηγῇ μόνον τὴν ἐργασίαν.⁽²⁾

67. 3. Ἐπιχείρησις παραγγελίας. Ἡ παραγγελία εἶνε ἐμπορικὴ ἐντολὴ ἥτοι ἐντολή, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶνε ἡ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐντολέως ἐνέργεια πράξεως ἐμπορικῆς. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν, ἐπεταὶ ὅτι μία πράξις παραγγελίας δὲν εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν παραγγελισδόχον, ἀντλαμβάνοντα καὶ ἐκτελοῦντα αὐτήν, ἂν οὗτος δὲν ἔχῃ τὴν συνήθειαν τοῦ ἐκτελεῖν τοιαύτας ἢ δὲν μετέρχεται ὡς ἐπάγγελμα τοῦτο, ἢ τοῦλάχιστον δὲν εἶνε ἐμπορος. Ἡ ἐπιχείρησις σημαίνει ἐνταῦθα συνήθειαν, ἐπάγγελμα ἢ τοῦλάχιστον πρόθεσιν νὰ μετέλθῃ τις τὸ τοῦ παραγγελισδόχου ἐπάγγελμα.⁽³⁾ Ἡ τοιαύτη τοῦ Ν. ἀξίωσις εἶνε προφανῶς παράλογος, διὰ τοῦτο ὑπεστηρίχθη, ὅτι καὶ μία πράξις παραγγελίας εἶνε ἐμπορικὴ.⁽⁴⁾

68. 4). Ἐπιχείρησις μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος.

(1) LyC. 104. Bravard 6. 346. καὶ Παλ. 36 — Συνεπεία τῶν ἄνω : ὁ ἀγοράζων οἰκόπεδα καὶ κτίζων ἐπ' αὐτῶν οἰκοδομὰς πρὸς μεταπώλησιν ἐθεωρήθη ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἐπιχειρῶν ἐμπ. πράξιν, ἐὰν κερδοσκοπῇ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὕλικῶν καὶ τῆς ἐργασίας ἢ ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων. Ἀκ. 20 Ἀπριλ. 1868. D. 69. 1. 160. Ἐφ. Lyon 8 Δεκ. 1870 D. 71. 2. 143.

(2) ΑΠ. 16 (1847), ἴδε καὶ Ν. 4. Εἰς (2. 24).

(3) Bravard 6. 349.

(4) Delamarre et Lepoit II. 29.

Καὶ ἐνταῦθα 1) ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν, ὅπερ σημαίνει ἐπάγγελμα ἢ συνθήκειαν καὶ ὅτι μίξ πρᾶξις δὲν θεωρεῖται ἐμπορικῇ· 2) τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἀγώγιον ἔχει κανονισθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ ὅτι ὁ ἐνεργῶν τὴν μεταφορὰν ἔχει μονοπώλιον (σιδηρόδρομος—τροχιόδρομος) δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως. 3) Ἀντικείμενον μεταφορᾶς δύνανται νὰ ᾖνε πρόσωπα ἢ πράγματα ἢ καὶ ἀμφότερα· 4) ὁ ἀναλαμβάνων τὴν μεταφορὰν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ὁ δὲ ὑπὲρ οὗ αὕτη γίνεται, μόνον ἂν ᾖνε ἔμπορος, καὶ πρόκειται περὶ τοῦ ἐμπορίου του. (¹)

69. 5) Ἐπιχειρήσεις προμηθείας. Ἡ προμήθεια συνίσταται εἰς τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν δίδει τις εἰς ἄλλον τοῦ νὰ παρέχῃ ἢ παράσχῃ τὴν κυριότητα ἢ τὴν χρῆσιν κινητῶν ἐφ' ἅπαξ, ἐφ' ὠρισμένον χρόνον ἢ καὶ κατὰ περιόδους, ἀντὶ ὠρισμένου τιμήματος ἢ μισθοῦ. Ἡ προμήθεια ἐξεταζομένη κατ' ἀντικείμενον περιλαμβάνει πάντα τὰ πληρωτικά τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν, στρέφεται δ' εἴτε περὶ τὴν παροχὴν τῆς κυριότητος, εἴτε τὴν παροχὴν τῆς χρήσεως· π. χ. προμήθεια τροφίμων—βιβλίων—ἐνδυμάτων (²).

70. Ὅτι ὅμως διακρίνει τὴν προμήθειαν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς πρὸς μεταπώλησιν ἢ μισθώσιν, εἶνε ὅτι ἐνταῦθα πωλεῖ τις ὅ,τι θὰ ἀγοράσῃ, ἀλλ' ὅπερ ὥσως δὲν ἡγόρασεν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ πώλησις καὶ μόνη ἢ μᾶλλον ἡ ὑπόσχεσις πωλήσεως ἀποτελεῖ τὴν προμήθειαν.

71. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ν. ἀπῆτησεν ἐπιχείρησιν ἥτοι ἐπάγγελμα ἢ συνθήκειαν, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι μίξ πρᾶξις προμηθείας δὲν εἶνε ἐμπορικῇ, ὅσον σοβαρὰ καὶ ἂν εἶνε κατ' ἀντικείμενον, ἐκτὸς ἂν συγκεταί εἰς πλειοτέρων, καὶ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιχείρησις.

72. Ἰδιοκτίτης. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἀδιακρίτως ἐπιχείρησιν, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν ὑπάρχῃ ἐπιχειρήσεις προμηθείας, καὶ ὅταν τὰ ἀντικείμενα τῆς προμηθείας εἶνε προϊόντα τῶν κτημάτων τοῦ προμηθευτοῦ. Εἶνε ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι ὁ ἰδιοκτῆτης πωλὼν τὰ προϊόντα τοῦ δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ἀρθρ. 8. Ἐν ὅμως ὁ ἰδιο-

(1) Διαφέρει ἡ διὰ θαλάσσης μεταφορά, § 106. — (2) Ἐθεωρήθη ἐπιχ. προμήθειαν, ὁ ἀναλαμβάνων τὴν καθαριότητα, τὴν συντήρησιν ἢ τὸν φωτισμὸν τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν — ὁ μισθῶσιον σκηνικὰ διὰ παραστάσεις ἢ ἐνδύματα διὰ μετεμφίσεις — ὁ διατηρῶν λέσχην (cercle) ἐν ἣ παρέχονται παίγνια, βιβλία, ἐφημερίδες καὶ ποτὰ εἰς τοὺς συνδρομητάς — ὁ πωλὼν ἢ μισθῶνων τὰ ἀναγκαζοῦντα διὰ κηδείας—ὁ διὰ συνδρομῶν ἐκδίδων σύγγραμμα ἐκ τῶν οὐχὶ συγγραφεύς.—Dutruc. Act. de Com. 123.

κτητής οὗτος εἶνε προμηθευτῆς κατ' ἐπάγγελμα, νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιχειρῶν προμήθειαν καίτοι τὰ προϊόντα του πωλῶν, ὅπως εἶδαμεν ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπιχειρῶν χειροτεχνίαν § 63, ἐκτὸς ἂν ᾖ γνωστὸν εἰς τὸ κοινὸν ἢ εἰς τὸν μεθ' οὗ συναλλάσσεται, ὅτι τὰ ἀντικείμενα τῆς προμηθείας εἶνε προϊόντα του καὶ ὅτι τὸ ἐπάγγελμα εἶνε μᾶλλον μέσον πρὸς ἐξόδευσιν, διότι τότε ἐνεργεῖ τῷ ὄντι ὡς ἰδιοκτήτης.(¹)

73. 6) Ἐπιχειρήσεις Πρακτορίας. Πράκτωρ λέγεται ὁ ἐπ' ἀμειβῇ ἀναλαμβάνων τὴν φροντίδα τῆς ἐνεργείας, διευθύνσεως ἢ διεκπεραιώσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων.

74. Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσφέρει ὁ Πράκτωρ εἶνε πολ-
λαὶ καὶ ποικίλαι, (²) διέπονται δὲ ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἐντολῆς, ὅταν

(1) Οἱ συγγραφεῖς δέχονται ἐν γένει ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης προμηθεύων τοὺς καρπούς τῶν κτημάτων του δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικῶς. *LyC.* 92. μόνος ὁ *Carre Comp.* 7. 206 δέχεται ἀπολύτως ὅτι ἐμπορ. πρᾶξιν ἐνεργεῖ καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ νόμου μὴ διακρίνοντος. *Ραλ.* 28.

(2) Συμβουλαὶ δικανικαί, παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου, εἰσπράξεις ἀπαιτήσεων, ἐκκαθαρίσεις λογαριασμῶν, εὑρεσις κεφαλαίων ἢ φροντίς περὶ τοποθετήσεως τοιούτων, μεταφράσεις ἐγγράφων, σύνταξις ἐπιστολῶν, εὑρεσις ὑπηρεσίας εἰς τοὺς στερουμένους ταιαύτης τεχνίτας, ἐργάτας ἢ ὑπηρετάς, πληροφορίαι, δημοσιεύσεις (*Oril.* 338. *LyC.* 109. *Ράλ.* 41). Εὑρεσις ἀντικαταστάτου ἐν τῷ στρατῷ *LyC.* 107. *Brav.* 6 358.—Π ρ ᾱ κ τ ο ρ ε ς εἶνε καὶ οἱ διευθυνταὶ ἢ διοικηταὶ παντὸς εἶδους ταμιευτηρίων, ἐκτὸς ἂν διορίζωνται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἂν διευθύνωσιν ἄνευ μισθοῦ λόγῳ φιλανθρωπίας *Pardessus* 43. *Orillard* 341.—Ἐπίσης πράκτορες εἶνε καὶ οἱ ἐμισθοὶ διευθύνται ἀσφαλιστικῶν ἢ ἄλλων ἐταιριῶν καὶ οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα πράκτορες κοινῶς λεγόμενοι ὑπάλληλοι τούτων *Orillard* 340. 341.—Οἱ δ ι κ η γ ὁ ρ ο ι ; οἱ δ ι κ ο λ ᾱ β ο ι ; Διὰ τοὺς δ ι κ η γ ὁ ρ ο υ ς εἶπον ὅτι εἰς τούτους ἀπαγορεύεται ἡ ἐμπορία, ἄρα δὲν εἶνε πράκτορες. *Orillard* 342. Τὸν λόγον τοῦτον δὲν θεωρῶ πείθοντα, διότι καὶ εἰς τοὺς υ ε σ ι τ α ς ἀπαγορεύεται ἡ ἐμπορία (*ἄρθρ.* 85) καὶ ἐν τούτοις ἡ μεσιτεία εἶνε πρᾶξις ἐμπορικῇ. Εὐλογώτερον ἴσως εἶνε διότι εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Ὡς πρὸς τοὺς δ ι κ ο λ ᾱ β ο υ ς οὗτοι ἔχουσι πάντας τοὺς χαρακτῆρας τοῦ πράκτορος. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκτου δικολάβος δὲν θεωρῆθῃ πράκτωρ, διότι δὲν εἶχε γραφεῖον (*bureau* ἢ *cabinet*) *Orillard* 343. Ἡ ἀξίωσις τῆς Γαλλ. Νομολ. καὶ τῶν Γάλλων συγγραφέων ὅπως ὁ πράκτωρ ἔχη γ ρ α φ εῖ ο ν στηρίζεται εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 638 § 3. Γ. Ἐμ. Κ, φέρον «*agences ou bureau d' affaires*» ὅπερ μετεφράσθη παρ' ἡμῶν π ρ α κ τ ο ρ ι α παραλειφθεῖσης τῆς λέξεως γ ρ α-

ἐν ταύταις ὑπάρχει νομικὴ ἀντιπροσωπεΐα, ἄλλως ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς μισθώσεως, διότι ἡ πρακτορία ὅτε μὲν λόγῳ τοῦ ἀντικειμένου εἶνε ἐντολὴ ἔμμισθος, ὅτε δὲ μίσθωσις ὑπηρεσίας. Ἀληθῶς κατὰ τὸ Ρ. Δ. πᾶσα περὶ μισθοῦ συμφωνία μεταβάλλει τὴν ἐντολὴν εἰς μίσθωσιν (Ν. 1. § 4 Π. 17 1 Εἰσ. § 13 (3.26) Ν. 5. Π. 19 5) ἀλλὰ κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας, ὁ μισθὸς δὲν εἶνε τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐντολὴν ⁽¹⁾

75. Ἡ φύσις τῆς ἀναλαμβανομένης ὑποθέσεως εἶνε ἀδιάφορος, καὶ δύναται αὕτη νὰ εἶνε πολιτικὴ ἢ ἐμπορικὴ, τοῦ Ν. μὴ διακρίνοντος ⁽²⁾ κατὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα περίπτωσιν συμπίπτει πρὸς τὴν παραγγελίαν.

76. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν ἥτοι συνήθειαν ἢ ἐπάγγελμα, οὐχὶ δὲ καὶ Γραφεῖον· μία ἐπομένως πρᾶξις πρακτορίας δὲν εἶνε ἐμπορικὴ, ὅταν γίνεται παρὰ μὴ ἤδη πράκτορος.

77. 7) Ἐπιχείρησις πλειστηριάσεως. Ὁ ἀναδεχόμενος τὴν διὰ δημοπρασίας πώλησιν ἀλλοτρίων κινητῶν, μεσολαθεῖ μεταξὺ ἀγροστοῦ καὶ πωλητοῦ, ἐνεργῶν οὕτω πρᾶξιν μεσιτείας καὶ πρακτορίας καὶ ὧν ἐπὶ πλέον θεματοφύλαξ. Πρὸς ἀσφάλειαν τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαττομένων ὁ Ν. ἐκήρυξεν ἐμπορικὴν τὴν πρᾶξιν του. ⁽³⁾

78. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν ἥτοι ἐπάγγελμα οὐχὶ ὅμως καὶ κατάστημα. ⁽⁴⁾

79. 8). Ἐπιχείρησις δημοσίων θεαμάτων. Δημοσία θεάματα εἶνε αἱ δραματικαὶ πρὸς τὰς αἰσθήσεις, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν γένει γίνεται πρὸς τέρψιν ἢ ψυχαγωγίαν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ ἀμοιβῇ ἀπολαμβάνοντος ⁽⁵⁾.

φ ε ῖ ο ν. Ἐπομένως παρ' ἡμῖν τὸ γραφεῖον δὲν εἶνε ἀναγκαῖον πρὸς ὑπαρξιν ἐπιχειρήσεως πρακτορίας. Οἱ σὺ ν δ ι κ ο ι πτωχεύσεως δὲν εἶνε πράκτορες ἀλλ' ἐντολοδόχοι τῆς δικαιοσύνης, εἶνε ὅμως πράκτορες, ἂν τοῦτο ἔχωσιν ὡς ἐπάγγελμα. Ἐφ. Dole 19 Φεβρ. 1884. S. 81. 2. 95.

(1) ΑΠ. 295 (1887). Μπ. 7. 405.

(2) Orillard 339. Pardessus 41. Alauzet 2033. Contra Loaré 8. 290.

(3) Ραλ. 42. Bravard 6. 359.

(4) Τὸ ἄρθρ. 638 § 3 Γ. Ἐμ. Κ ἀπαιτεῖ κατάστημα établissement.

(5) Παραστάσεις γυμναστικῆς, ἵππευτικῆς, δημόσιοι χοροί, συναυλῖαι, θηριομαχίαι, ἐκθέσεις θηρίων, τεράτων, ἢ ἄλλων ἀντικειμένων φύσεως ἢ τέχνης, ὡδικὰ καφφνεῖα κλπ. Lyc. 109.—Αἱ παρὰ τῶν πόλεων ἢ τῆς ἐπικρατείας διδόμεναι ἐορταὶ ἢ θεάματα δὲν εἶνε ἐπιχ. δημ. θεαμάτων. Ἐμπ. Havre 23

80. Ὁ τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρῶν θεατρῶνης (*impressario*) κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἡθοποιῶν, ὑποκριτῶν, ἀοιδῶν, μουσικῶν κλπ., τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται, διὰ τοῦτο δὲ καὶ διότι οἱ θεατρῶνες δὲν διακρίνονται ἐπ' ἀκριθεία, ἢ πρᾶξις τῶν θεωρηθῆ ἐμπορικῇ διὰ τὰς συνεπεῖς μᾶλλον.

81. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἐπιχείρησιν, ἀμφίβολον ὅμως ἐν ἐπὶ τοῦ προκειμένου σημαίνει συνήθειαν ἢ ἐπάγγελμα⁽¹⁾ ἢ ἀπλῶς ἐνέργειαν πράξεων πρὸς ἐπίτευξιν σκοποῦ.

82. Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι αἱ παραστάσεις. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ ὑποχρεώσεις τὰς ὑποίας ὁ θεατρῶνης ἀνχλαμβάνει, εἴτε πρὸς τοὺς ἡθοποιούς, εἴτε πρὸς οἰονδήποτε, πλὴν λόγῳ τοῦ σκοποῦ τούτου, εἶνε πράξεις ἐμπορικαί, διότι αὗται ἀποτελοῦσι τὸ νομικὸν μέρος τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις εἰς ταύτας συνίσταται. ⁽²⁾

83. Ἡθοποιοί. Ἀλλὰ ποῖος ὁ χαρακτήρ τῶν πράξεων καὶ ὑποχρεώσεων τοῦ ἡθοποιοῦ ἢ καὶ ἐν γένει τοῦ καλλιτέχνου; Ὅρισωμεν ἀκριβέστερον τὸ ζήτημα:

Νῆρ. 1885, ἐπίσης καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐκθέσεις, ὧν τὸ τίμημα τῆς εἰσόδου χρησιμεύει πρὸς κάλυψιν τῶν ἐξόδων. *LyC. Tr. 142.* — Ἡ ἐκθεσις ὅμως νηστευτοῦ εἶνε δημ. θέαμα. *Ἐμπ. Σηκουάνα 24 Ἰαν. 1887.*

(1) Τοιοῦτόν τι ὑποστηρίζει ὁ Bravard 6, 363 καὶ Alauzet 2985· μᾶλλον πειστικῇ φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Devilleneuve ἐν σημειώσει ὑπὸ τὴν ἀπόφ. τῆς 3 Ἰουλίου 1857. *Ἐφ. Παρισίων*, ἣν εὕρισκε τις ἐν Sirey 1858, 2. 193, ὑποστηρίζοντος ὅτι καὶ μία πρᾶξις εἶνε ἐμπορικῇ

(2) Οὕτω εἶνε πράξεις ἐμπορικαὶ ἢ μίσθωσις ἡθοποιῶν, μουσικῶν, ἀοιδῶν, ἐργατῶν ἢ βοηθῶν, ἢ ἀγορὰ ἢ μίσθωσις δραματικῶν ἔργων, μουσικῶν συνθέσεων, σκηνικῶν, ἐνδυμασιῶν, μηχανημάτων, ἐκτύπωσις προγραμμάτων κλπ. ἀναγκαιοῦντων διὰ τὴν παράστασιν. *Orillard 349*· ἐπίσης ἡ πώλησις εἰσιτηρίων, ἐγγραφή συνδρομητῶν *Orillard* αὐτόθι. — Ἡ μίσθωσις θεάτρου, αἰθούσης ἢ γηπέδου; ἢ μίσθωσις θεωρείων; Ὁ θεατρῶνης μισθῶνων θέατρον, αἰθουσαν ἢ καὶ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος, βεβαίως κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς μεταμισθώσεως, διὰ τοῦτο ὑπεστηρίχθη ὅτι ἐμπορικῶς ἐνέχεται πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ θεάτρου ἢ τῆς αἰθούσης, ὡς κερδοσκοπῶν ἐπὶ τῆς μισθώσεως ὡς δικαιώματος. *Bravard 6. 364.* Ὁρθωτέρα εἶνε ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ μίσθωσις ἀκινήτου πρὸς ἐκμίσθωσιν δὲν εἶνε ποτὲ πρᾶξις ἐμπορικῇ. *LyC. 109. Orillard 349.* — Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπωμεν καὶ διὰ τὴν μίσθωσιν καὶ μεταμισθωσιν θεωρείων, διότι καὶ ταῦτα ἀκίνητα (*Contra Orillard* αὐτόθι). Ἡ συμφωνία πρὸς κατασκευὴν θεάτρου; *Orillard* αὐτόθι,

84. Ἐάν ὁ ἡθοποιὸς ἢ καλλιτέχνης προσφέρῃ προσωπικῶς εἰς τὸ κοινὸν ἄνευ μεσολαβήσεως θεατρῶνου, τὰ προϊόντα οὕτως εἰπεῖν τῆς καλλιτεχνίας του, ἐνεργεῖ καθ' ἡμᾶς ἐπιχείρησιν δημοσ. θεαμάτων⁽¹⁾ καὶ δὲν ἐξασκεῖ τὴν τέχνην του, διότι ἡ τέχνη του δὲν εἶνε τὸ δίδειν παραστάσεις καὶ καλεῖν τὸ κοινόν, ὅπερ ἴδιον θεατρῶνου, ἀλλὰ τὸ λαμβάνειν μέρος εἰς τοιαύτας. Ἄν δὲ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ πρόσωπον τοῦ θεατρῶνου καὶ τοῦ ἡθοποιοῦ συμπίπτουσι, τοῦτο δὲν εἶνε λόγος ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ θεατρῶνου.

85. Τὸ αὐτὸ ῥητέον, 1) διὰ τοὺς ἡθοποιούς ἢ καλλιτέχνας οἵτινες συνεταιριζόμενοι ἀναλαμβάνουσι σειράν παραστάσεων ἐν θεάτρῳ τινὶ ἢ καὶ διατρέχουσι διαφόροις πόλεις καὶ κώμας ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ· 2) περὶ τοῦ ἡθοποιοῦ ὅστις εὐρίσκεται ἐν σχέσει ἐταιρικής πρὸς τὸν θεατρῶνον.

86. Ἐάν ὅμως ὁ ἡθοποιὸς ἢ καλλιτέχνης περιορίζεται παρέχων εἰς τὸν θεατρῶνον ἀντὶ μισθοῦ ὠρισμένου (ἢ καὶ συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη) τὴν καλλιτεχνίαν του, ἡ φύσις τῆς πράξεώς του εἶνε καθαρῶς πολιτική, εἶνε μίσθωσις ἐργασίας ἢ ἀνώνυμον συνάλλαγμα, μὴδὲν ἔχουσα τὸ ἐμπορικόν. Πᾶσαι ἐπομένως αἱ παρὰ τούτου πρὸς τὸν θεατρῶνον ἢ καὶ πάντα ἄλλων⁽²⁾ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, συνομολογηθεῖσαι ὑποχρεώσεις, φέρουσι καθαρῶς τὸν τύπον πολιτικῆς ἐνοχλῆς.⁽³⁾

87. 9). Κολλυβιστικά ἐργασία. Τὰ νομίσματα, τὰ πολυτιμα μέταλλα καὶ τὸ χρῆμα ἐν γένει εἶνε ἐμπορεύματα, δύνανται νὰ γίνουσι καὶ γίνονται ἀντικείμενον μεγάλης κερδοσκοπίας. Τὴν κερδοσκοπίαν ταύτην ἐπὶ τοῦ χρήματος ἀφορῶσιν αἱ κολλυβιστικαὶ καὶ τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι.

88. Κολλυβιστῆς ἢ ἀργυραμειβὸς εἶνε ὁ ἐνεργῶν τὴν μικρὰν συναλλαγὴν, ἥτοι ἐκεῖνος ὅστις, ἀντὶ κέρδους ὕπερ εἰδικώτερον ὀνομά-

(1) Contra LyC. 109. Παλ. 43. ὑπέρ: ἡ σημειωθείσα γνώμη τοῦ Devilleneuve ἐν S. 58. 2. 193.

(2) Π. χ. ἀγορὰ ἐνδυμάτων καὶ ἄλλων χρησίων εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς τέχνης τοῦ ἡθοποιοῦ, ἴδε καὶ ΑΠ. 224 (1838).

(3) Αὕτη εἶνε ἡ κρατοῦσα γνώμη. LyC. 109. Παλ. 44. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐμπ. τῶν πράξεων τοῦ ἡθοποιοῦ ἰσχυρίζονται ὅτι οὗτος συντρέχει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν.

ζεται κόλλυβον, ἐναλλάσσει νομίσματα ἑνὸς εἶδους, πρὸς ἄλλα νομίσματα ἄλλου εἶδους, ἢ καὶ ἐγγράφα τούτων παραστατικὰ ἤτοι χαρτονομίσματα.

89. Ὁ Ν. δὲν ἀπαιτεῖ ἐπιχειρήσιν ἀλλὰ κηρύσσει ἐμπορικὴν καὶ μίαν μόνην κολλυβιστικὴν πράξιν. Δὲν ἐθεωρήθη ὅμως ἐνεργῶν πράξιν ἐμπορικὴν, ὃ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν ἐναλλάσσω νομίσματα ἰδιώτης ⁽¹⁾ καθὼς καὶ ὁ ἄνευ κολλύβου ἀλλὰ κατὰ χάριν ἐνεργῶν μίαν ἢ καὶ πλείοτερας κολλυβιστικὰς ἐργασίας, ἔστω καὶ ἂν ᾗνε ἐμπορος ⁽²⁾.

90. 10). Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι. Περισσότερον τῶν κολλυβιστῶν κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τοῦ χρήματος καὶ τῶν τούτου παραστατικῶν τίτλων οἱ Τραπεζίται. Τούτων αἱ ἐργασίαι εἰσὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι : Ἡ σπουδαιότερα ὅμως τραπεζιτικὴ ἐργασία εἶναι τὸ συναλλάγμα τῆς συναλλαγῆς πραγματοποιούμενον συνήθως μὲν δι' ἐκδόσεως, ἀποδοχῆς ἢ ὀπισθογραφῆσεως συναλλαγματικῶν, σπανιώτερον δὲ διὰ πιστωτικῶν ἐπιστολῶν ἢ ἄλλων ἐν τῷ ἐμπορίῳ συνηθιζομένων ἐγγράφων.

91. Ἐκτὸς ὅμως τῆς ἐργασίας ταύτης οἱ Τραπεζίται.

1). Ἀναλαμβάνουσι τὴν εἰσπραξιν τίτλων ἐμπορικῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ, ἣτις ὅτε μὲν συνίσταται εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ εἰσπραξίμου ποσοῦ, ὅτε δὲ εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παρακρατήσωσιν ἐφ' ὠρισμένον χρόνον τὸ εἰσπραχθέν.⁽³⁾

2). Ἀποδέχονται καταθέσεις ἀτόκους ἢ ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ, χρηματικῶν ποσῶν, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦσι ἐπὶ τόκῳ ἢ κέρδει ἄνωτέρῳ τοῦ πληρονομένου.⁽⁴⁾

3). Παρέχουσιν ἔντοκα δάνεια ἔστω καὶ ἐνυπόθηκα, διὰ χρημάτων τὰ ὅποια ἔχουσι ἢ προμηθεύονται ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ ⁽⁵⁾ πρὸς ἐμπόρους ἢ μὴ τοιούτους.

(1) Orillard 352.

(2) Bravard 6. 368.

(3) Riviere 519. Τὸ ἀρθρ. 580 Ε. Ν. φαίνεται ἔχον ὑπ' ὄψιν τοιαύτην ἐργασίαν.

(4) Τὰ ταμειυτήρια δεχόμενα τοιαύτας καταθέσεις οὐχὶ ἐπὶ κέρδει δὲν ἐνεργοῦσι πράξιν ἐμπορικὴν. *LyC. Tr.* 147.

(5) Ὁ δανείζων χρήματα ἐπὶ τόκῳ, καὶ ἂν συνήθως πράττη τοῦτο, δὲν ἐνεργεῖ πράξιν ἐμπορικὴν, ἐκτὸς ἂν τὸ χρήμα προμηθεύηται ἐπὶ συμφερωτέρῳ

Ἡ τελευταία μάλιστα ἐργασία παρουσιάζεται ἐν τῇ πράξει ὑπὸ διαφόρους τύπους, ὅτε μὲν ὡς ἔντοκος παροχὴ πιστώσεως χρηματικῆς πρὸς ἔμπορον ἢ μὴ⁽¹⁾ μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ, ὅτε δὲ ὡς προκαταβολὴ ἐπὶ τίτλων (δάνειον ἐπὶ ἐνεχύρῳ) καὶ συνθηστέρον ὡς προεξόφλησις.

92. 11.) Ἐργασίαι Δημοσίων Τραπεζῶν. Δημοσίαι Τράπεζαι λέγονται καὶ εἶνε, αἱ τῇ ἀδείᾳ καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως συνιστώμεναι καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ταύτης διατελοῦσαι. Τούτων αἱ ἐργασίαι κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν μὴ δημοσίων Τραπεζῶν, ἐγένετο ὁμως περὶ αὐτῶν λόγος πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεως, καὶ διότι ὁ Ν. ἠθέλησε νὰ κηρύξῃ ἐμπορικὰς πάσας τὰς ἐργασίας των, καὶ ἐκείνας δηλ. αἵτινες παρ' οἰκουμένης ἄλλου γενομένης θὰ ἦσαν καθαρῶς πολιτικαί.⁽²⁾

93. Παρ' ἡμῖν τοιαῦται Τράπεζαι εἶνε ἡ Ἐθνικὴ, ἡ Ἰονικὴ, ἡ Πιστωτικὴ, ἡ τῆς Βιομηχανικῆς πίστεως καὶ ἡ τῆς Ἑπειροθεσσαλίας. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶται καὶ ἡ τελευταία ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέα.

94. 12.) Μεσιτικαὶ ἐργασίαι. Ἡ μεταξὺ ἐμπόρων ἢ μὴ τούτων ἔμμισθος μεσολάβησις τρίτου πρὸς καταρτισμὸν συναλλάγματος ἐμπορικῆς ἢ μὴ, καλεῖται μεσιτεία.

95. Ἐκ τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς γενικότητος τοῦ Ν, ἔπεται·

1) ὅτι οὐχὶ ἡ ἐπιχείρησις ἀλλὰ καὶ μία πρᾶξις μεσιτείας εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, εἴτε ὁ παρέχων ταύτην εἶνε μεσίτης κατ' ἐπάγγελμα (ἄρθρ. 75) εἴτε μὴ·

2) ὅτι ἡ φύσις τοῦ συναλλάγματος, εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ὑποίου συντελεῖ ὁ τὴν μεσιτείαν παρέχων, εἶνε ἀδιάφορος, καὶ δύναται νὰ ᾔνε καθαρῶς πολιτικὸν (ἀγοροπωλησία, μίσθωσις ἀκινήτου) τοῦ ἄρθρ. 74 ἔχοντος ὑπ' ὄψιν τὸ συνήθως γεγόμενον⁽³⁾ ἔτι δὲ καὶ ἀθέμιτον⁽⁴⁾

τόκῳ, κερδοσκοπῶν ἐπὶ τῆς διαφορᾶς, τῇ ἂν ἐνεργῇ καὶ ἄλλας τραπεζιτικὰς ἐργασίας, ὥστε νὰ θεωρῇται τραπεζίτης, ὅτε καὶ τὰ δανειὰ του εἶνε τραπεζικαὶ ἐργασίαι. Orillard 354. Boistel 47.

(1) Bravard 6. 368.

(2) Bravard 6. 369. LyC. Tr. 147.

(3) LyC. Traité 147. Παλ. 47.

(4) Ἀθέμιτος ἢ ἀνήθικος πρᾶξις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐμπορικὴ· Νὰλ. LyC Traité 103 bis καὶ Ἀκυρ, 27 Ἰουνίου 1883 ἐν S. 85. 1. 241.

96. Ἡ μεσιτεία διαφέρει τῆς παραγγελίας, τῆς ὑποίας ἀντικείμενον εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, καὶ κατὰ τοῦτο ἀκόμη, ὅτι ὁ μεσίτης οὔτε ἀντιπροσωπεύει τινὰ συμβαλλόμενον, οὔτε ὑποχρεοῦται προσωπικῶς, ἀλλὰ περιορίζεται νὰ φέρῃ εἰς συνάφειαν τοὺς συμβληθησομένους, ὅτε καὶ ἡ ὑπηρεσία του πκυεῖ.

97. Ἐκ τοῦ ὅτι τὸ συνάλλαγμα εἰς τὴν σύναψιν τοῦ ὁποίου συνετέλεσεν ὁ μεσίτης εἶνε ἐμπορικόν, δὲν ἔπεται ὅτι ἐμπορικῶς ἐνέχεται πρὸς αὐτὸν ὁ συμβληθείς, ἐκτὸς ἂν ᾖ ἦνε ἐμπορος.

98. 13) Συναλλαγματικαὶ καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολαὶ χρημάτων Ἡ ἐπὶ ἀμοιβῇ ἢ κολλύβῳ ἀνταλλαγὴ νομισμάτων ἐνὸς εἶδους πρὸς ἄλλα νομίσματα ἄλλου εἶδους ἢ καὶ ἐγγραφα τούτων παρυστατικά ἢτοι χαρτονομίσματα καλεῖται συναλλαγή, καὶ γίνεται ἐπὶ τόπου καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, καλούμενη διὰ τοῦτο μικρὰ ἢ πρόχειρος συναλλαγή (*cambium minutum manuale*). Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν κυρίως κολλυβιστικὴν ἐργασίαν, ἣν ἐμελετήσαμεν. Ἐκτὸς ὅμως ταύτης, καλοῦσιν ἐπίσης συναλλαγήν, τὴν σύμβασιν, διὰ τῆς ὑποίας τις ἀναλαμβάνει νὰ πληρώσῃ αὐτὸς ἢ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, ἐν ἄλλῳ τῆς συμβάσεως τόπῳ ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ἂνθ' ὧν χρημάτων, πραγμάτων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων ἀξίας ἔλαβε ἢ καὶ θὰ λάβῃ. Καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο εἶδος τῆς συναλλαγῆς, τὸ καὶ σπουδαιότερον, καὶ ὅπερ πραγματοποιεῖται συνήθως μὲν διὰ συναλλαγματικῆς, σπανιώτερον δὲ διὰ πιστωτικῆς ἐπιστολῆς, ἐπιταγῆς (*chèque*), ἢ καὶ ἀπλῆς ἐπιστολῆς, κηρύσσει ὁ Ν. πρᾶξιν ἐμπορικὴν.

99. Συναλλαγματικά. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰς συναλλαγματικὰς ὁ Ν. ὑπῆρξεν αὐστηρότερος καὶ σαφέστερος, κηρύξας ταύτας πράξεις ἐμπορικὰς, ὑποιοιδήποτε καὶ ἂν ᾖνε οἱ συναλλαττόμενοι, θέλων διὰ τούτου νὰ σημάνῃ ὅτι, ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ἐνέχεται τις ἐκ συναλλαγματικῆς εἴτε ὡς ἐκδότης, εἴτε ὡς ἀποδέκτης, εἴτε ὡς ὑπισθoγράφος εἴτε ὡς τριτεγγνητὴς ἔστω καὶ διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου, ἐνέχεται ἐμπορικῶς.

100. Ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολαὶ χρημάτων. Ἐνεκα διαφοροῦ γραφῆς τοῦ Γαλ. Ἐμπορ. Κώδικος φέροντος συναλλαγματικὰς ἢ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὰς χρημάτων (*ἄρθρ. 632 § 7*) καὶ οὐχὶ ὡς παρ' ἡμῖν συναλλαγματικὰς, καὶ τὰς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον

ἀποστολὰς χρημάτων, ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ φράσις αὕτη εἶνε ἐπεξηγήσεις τῆς λέξεως συναλλαγματικῆς, καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἰδίαν πράξιν, καὶ ὅτι ἐπομένως τὸ συναλλάγμα τῆς συναλλαγῆς εἶνε μὲν πράξις ἐμπορικὴ δυνάμει τῆς § 4 τοῦ ἄρθρ. 2 ὡς ἡ κολλυθιστικὴ ἐργασία, ἀλλὰ δὲν εἶνε πράξις ἐμπορικὴ πᾶσα ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐκτὸς ἂν εἶνε συναλλαγματικὴ ἢ κολλυθιστικὴ ἐργασία.

101. Γραμμάτια εἰς κατοικίαν. Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἰδίως διὰ τὰ γραμμάτια, τὰ ὅποια ὑπογράφει τις εἰς ἓνα τόπον διὰ νὰ τὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον, συνήθως εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ τὰ ὅποια ὀνομάζονται γραμμάτια εἰς κατοικίαν, διότι ταῦτα, εἰπον, περιέχουσι μεταφορὰν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ κατ' αὐτούς, πρέπει νὰ ᾔνε κολλυθιστικὴ ἐργασία, ἥτις ἐπὶ τοῦ προκειμένου λείπει. Ἐδέχθησαν ἐν τούτοις καὶ ἐκεῖ, ὅτι τὸ γραμμάτιον εἰς κατοικίαν καὶ πᾶσα μεταφορὰ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, τοῦτο δὲ εἶνε μᾶλλον δεκτὸν παρ' ἡμῖν ἐνθα τὸ κείμενον διαφέρει.⁽¹⁾

102. 14) Ναυτικὸν ἐμπόριον. Ἡ ταχύτης, ἰδίᾳ τῆς ἐκδικάσεως, ἔπεισε τὸν νομοθέτην νὰ κηρύξῃ πάσας τὰς εἰς τὸ Ναυτικὸν ἐμπόριον ἀναφερομένας πράξεις ἐμπορικὰς, ἂν καὶ τινες ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἐμπορικόν.

103. Αἱ πράξεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρ. 3 καὶ εἶνε αἱ ἐξῆς :

Α'.) Πᾶσα ἐπιχείρησις κατασκευῆς, πᾶσα ἀγορά, πώλησις ἢ μεταπώλησις πλοίων πρὸς τὴν ἐντὸς ἢ ⁽²⁾ ἐκτὸς τοῦ κράτους ναυτιλίαν χρησίμων. Ἐπὶ τούτων σημειωτέα τὰδε,

1) Ὑπὸ τὴν ἐκφράσιν ναυτιλία ὁ Ν περιλαμβάνει καὶ τὴν τῶν ποταμῶν ⁽³⁾.

2) Ἡ ἐπιχείρησις κατασκευῆς πλοίων εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐργολάβον, εἴτε οὗτος παρέχει καὶ τὴν ὕλην ἢ τὴν ἐργασίαν μόνον, τῆς διατάξεως τοῦ Ν οὐσης ἀπολύτου. Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς παρὰ τοῦ ἐργολάβου ἢ παρὰ τοῦ κυρίου ἀναλαμβάνοντας

(1) Boistel 844.

(2) Τὸ Γαλλ. κείμενον φέρει καὶ ἰ.

(3) LyC. Traité 153. Περὶ τῆς ἐν ποταμοῖς ναυτιλίας δὲν ἡμιλεῖ ἐιδικῶς ὁ Ν, ἴδε ἐν τούτοις ΑΠ. 287 (1853) καὶ ΑΠ. 82 (1884). Μπ 4. 165.

τὴν κατασκευὴν μέρους ἢ καὶ ὅλου τοῦ πλοίου, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ ἡμερομισθίῳ τεχνίτας ἢ ἐργάτας. (¹)

3) Ὡς πρὸς τὴν πώλησιν πλοίου πάντες δέχονται ὅτι αὕτη πρέπει νὰ εἶνε ἐκουσία καὶ οὐχὶ ἀναγκαστική.

4) Κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην πᾶσα ἀγορὰ καὶ πᾶσα ἐκουσία πώλησις πλοίου, δὲν εἶνε πάντως ἐμπορικὴ πράξις, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ ἐν τῇ πωλήσει τοῦ πωλητοῦ ὑπάρχει κερδοσκοπία. Οὕτω ὁ πωλὼν πλοῖον, ὅπερ πρὸς μεταπώλησιν ἢ πρὸς θαλασσίαν ἐμπορίαν ἡγόρασεν, ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ἐν ᾧ δὲν ἐνεργεῖ ὁ πωλὼν πλοῖον εὐρεθὲν ἐν τῇ κληρονομίᾳ, ἣν ἀπέκτησε, καὶ τ' ἀνὰ πάλιν ὁ ἀγοράζων πλοῖον πρὸς μεταπώλησιν ἢ διὰ θαλασσίαν ἐμπορίαν, ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν, ἐνῷ δὲν ἐνεργεῖ ὁ ἀγοράζων πλοῖον, ὅπως αὐτὸς ταξειδεύῃ χάριν διασκεδάσεως ἢ χάριν σπουδῶν (²).

104. Β' .) Πᾶσα θαλασσία ἀποστολή. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς εἶνε ἀδιάφορος, καὶ δύναται νὰ ᾔη μεταφορὰ ἀνθρώπων, πραγμάτων, ἄλλειᾶ, τοποθέτησις ὑποβρυχίων κάλω, καταδρομὴ ἢ οἰαδήποτε ἄλλη κερδοσκοπία, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια εἶνε ἐπίσης ἀδιάφορος (³).

105. Γ' .) Πᾶσα ἀγορὰ ἢ πώλησις ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφῶν. Ἀρμενα καὶ ἐξάρτια εἶνε τὰ χρησιμεύοντα, ἵνα τὸ πλοῖον καταστῇ ἱκανὸν πρὸς πλοῦν, ἄρμενα δὲ εἰδικώτερον λέγονται τὰ μὴ ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ πλοίου καὶ δυνάμενα νὰ χωρισθῶσι ἄνευ θραύσεως π. χ. λέμβοι, ἱστία, ἱστοί, ἄγκυραι, σχοινία κλπ. Ἡ ἀγορὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἀναγκάων διὰ τὴν θαλασσίαν ἀποστολὴν, εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ, ἢ πώλησις ὅμως κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην ὑπὸ τὸν περιορισμὸν τοῦ ἄρθρ. 8 § 1 (⁴).

106. Δ' .) Πᾶσα ναύλωσις. Ἡ μίσθωσις τῆς χρήσεως τοῦ πλοίου καλεῖται ναύλωσις· εἶνε δὲ πρᾶξις ἐμπορικὴ ἐκατέρωθεν ἥτοι

(1) Orillard 462. Παλ. 63.

(2) LyC Tr. 155. Ἀξ. 53 Ἰαν. 1888. S. 88. 1. 109. Contra Orillard 462.—Ἡ πώλησις λόγῳ ἀνικανότητος πρὸς πλοῦν ἄρθρ. 237; καὶ αὕτη ἐμπορικὴ ἂν ὁ πωλὼν εἶνε ἔμπορος. LyC. αὐτόθι.

(3) LyC. Tr. 156. Παλ. 65. ΑΠ. 83 (1870).

(4) LyC. Tr. 157. Contra Orillard 466.

διὰ τὸν κύριον τοῦ πλοίου ἢ τὸν ἐφοπλιστήν, καὶ διὰ τὸν τὴν χρῆσιν μισθοῦντα πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων ἢ καὶ τῶν ἐπιπλῶν του, ἐτι δὲ καὶ διὰ τὸν ἀπλοῦν ἐπιβάτην, τῆς διατάξεως τοῦ Ν. οὔσης ἀπολύτου.⁽¹⁾

107. Ε') Πᾶν ναυτικὸν δάνειον. Ἐνεκὰ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ὑπόκειται ὁ δανειστής, λογίζεται μέτοχος θαλασσίας ἀποστολῆς ἐνεχόμενος ἐμπορικῶς καθὼς καὶ ὁ ὀφειλέτης.⁽²⁾

108. ΣΤ') Ὅλα τὰ περὶ ἀσφαλείων συναλλάγματα καὶ ὅσα ἄλλα ἀφορῶσι τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν. Διὰ τῆς φράσεως συναλλάγματα ἀφορῶντα τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν ὁ Ν. ἐπαναλαμβάνει ἐν γένει τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἄρθρ. 3. Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης προέκυψεν ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ναύλωσις διὰ τὸν μὴ ἐμπορον καὶ ἐπιβάτην δὲν εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ, διότι δὲν ἀφορᾷ τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον καὶ ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι εἶνε ἐμπορικὴ, διότι ἀφορᾷ τὸ Ν. ἐμπόριον ὡς πρὸς τὸν κύριον τούλαχιστον ἢ ἐφοπλιστήν.

109. Ἀσφαλείας εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Ν. τὰς θαλασσίας, ἐν τῇ γενικότητι δὲ αὐτοῦ περιλαμβάνει τὰς ἐπὶ ἀσφαλίστῳ καὶ τὰς ἀλληλιασφαλείας καὶ τοῦτο ἐκατέρωθεν.⁽³⁾ Ἐν τούτοις κρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη α') ὅτι ἡ ἐπὶ ἀσφαλίστῳ ἀσφάλεια εἶνε ἐμπορ. διὰ τὸν ἀσφαστήν πάντοτε, διὰ τὸν ἀσφαλιζόμενον δὲ ὅταν ἀφορᾷ τὸ ἐμπόριόν του. β') Ἡ ἀλληλιασφάλεια δὲν εἶνε ποτὲ ἐμπορικὴ πρᾶξις. Ἐπομένως ὁ ἀσφαλιζὼν πλοῖον, χρησιμεύον αὐτῷ πρὸς διασκεδαστικούς πλόας ἢ τὰ μετακομιζόμενα διὰ θαλάσσης ἐπιπλά του δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ὅπως δὲν ἐνεργοῦσι καὶ οἱ ἀλληλιασφαλιζόμενοι.⁽⁴⁾

110. Ζ') Ὅλαι αἱ περὶ μισθώσεως τοῦ πληρώματος συμφωνίαι καὶ συμβάσεις. Ὅλαι αἱ πρὸς ὑπηρεσίαν ἐμπορικῶν πλοίων μισθώσεις ναυτικῶν.

Ἡ § αὕτη ἀφορᾷ τὸν πλοίαρχον, ναύτα, ἢ ἄλλους διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πλοίου ναυτικούς, τῶν ὁποίων ἡ μίσθωσις ἐργασίας κηρύσσεται πρᾶξις ἐμπορικὴ δι' αὐτούς καὶ διὰ τὸν κύριον ἢ ἐφοπλιστήν.

(1) LyC. Tr. 158. Contra Dejardins 3. 861. ὁ Παλ. 65 δέχεται τὴν ναύλωσιν ἐμπορικὴν ἐκατέρωθεν, ἀλλὰ οὐχὶ καὶ διὰ τὸν μὴ ἐμπορον ἢ ἐπιβάτην, ἐπίσης ὁ Orillard 464 ἐν τούτοις ἡ ναύλωσις ἀφορᾷ τὸ Ν. ἐμπόριον διὰ τὸν κύριον ἢ ἐφοπλιστήν.—(2) Παλ. 70. LyC. Tr. 161.

(3) LyC. Tr. 162.—(4) Bravard 6. 392. Παλ. 71.

111. Ἀσφάλεια ξηρᾶς. Περὶ τούτων ὁ Ν. σιωπᾷ· ἡ κρα-
τούσα δὲ γνώμη εἶνε 1) ὅτι ἡ ἐπὶ ἀσφαλίστῳ εἶνε πράξις ἐμπορικῇ
διὰ τὸν ἀσφαλιστὴν, ἔστω καὶ ἂν πρόκηται περὶ ἀσφαλείας ἀκινή-
του· διὰ τὸν ἀσφαλιζόμενον ὅμως εἶνε πολιτικῇ, ἐκτὸς ἂν ἀφορᾷ τὸ
ἐμπόριόν του. 2) Ἡ ἀλληλασφάλεια δὲν εἶνε ποτὲ πράξις ἐμπορικῇ.
Τὸ τελευταῖον τοῦτο φιλονεικεῖται καὶ τινες δέχονται ὅτι ὅταν γίνεται
παρ' ἐμπόρων καὶ διὰ τὸ ἐμπόριόν των εἶνε ἐμπορικῇ πράξις. Πλείονα
LyC. Tr. I. 164.

Β'. Πράξεις ἐμπορικαὶ ἔνεκα τῆς ιδιότητος
τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτάς.

112. Ἐκτὸς τῶν ἐμπ. πράξεων, τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε ἐμε-
λετήσαμεν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι; Ναὶ ἀπαντῶσιν οἱ συγγραφεῖς καὶ
ἡ Νομολογία: Εἶνε ἐκεῖναι αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ ἔμπορος ἐνεργεῖ
πρὸς χρῆσιν ἢ ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε φύσει
πολιτικαί. Καὶ ἡ μὲν θεωρία, ἥτις καλεῖται καὶ θεωρία τοῦ παρεπο-
μμένου εἶνε βεβαία, ἀνάγκη ὅμως νὰ καταδειχθῇ ποῦ αὕτη στηρίζε-
ται, διότι πολλὰ περὶ ταύτης ἐγράψαν.

113. Ὁ ἔμπορος ἐπιχειρεῖ τρία εἶδη πράξεων ἐντελῶς ἀπ' ἄλ-
λήλων διακεκριμένα. Ἐπιχειρεῖ πρῶτον πράξεις ἐμπορικὰς, ἀντικει-
μενον τοῦ ἐμπορίου του, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3
καὶ αἱ ὁποῖαι εἶνε ἐμπορικαί, καὶ ὅταν ὁ ἐνεργῶν ταύτας δὲν εἶνε
ἔμπορος.

114. Ἐπιχειρεῖ κατὰ δεύτερον λόγον πράξεις καθαρῶς πολι-
τικὰς, οὐδὲν ἐχούσας τὸ ἐμπορικόν, ὡς ἡ φύσις δὲν εἶνε δεκτικὴ ἐμπο-
ρικότητος. Οὕτω ἀγοράζει προϊόντα ἢ ἐμπορεύματα πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ
χρῆσιν ἄρθρ. 8. ἀγοράζει, πωλεῖ, μισθώνει ἀκίνητα⁽¹⁾, παρέχει ἢ δέχε-
ται δωρεάν, προῖκα ἢ χρησιδάνειον.⁽²⁾

Καὶ διὰ τὰς δύο ταύτας κατηγορίας τῶν πράξεων, ἡ ιδιότης τοῦ
ἐμπόρου εἶνε ἐντελῶς ἄνευ σημασίας.

115. Ἀλλ' ὁ ἔμπορος ἐπιχειρεῖ καὶ τρίτον εἶδος πράξεων, αἵ-
τινες δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3, γίνονται
ὅμως ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του, μεθ' οὗ στενῶς συνδέονται: Οὕτω ὁ

(1) ΑΠ. 213 (1862).

(2) Orillard 156. ΑΠ. 40 (1841), 38 (1865) 191 (1869).

ἐμπορος ἀγοράζει γραφεῖα, βιβλία ἐμπορικά, ἀμάξας διὰ νὰ μεταφέρῃ τὰ ἐμπορεύματά του, μισθώνει ἀμάξας διὰ τὴν μεταφορὰν τούτων, ὑπηρέτας, ἐργάτας διὰ τὸ κατὰστημά του, ἀσφαλίζει τὰ ἐμπορεύματά του κλπ.

Αὐτὸ τὸ τρίτον εἶδος τῶν πράξεων, αἵτινες ἐπιχειροῦνται ἀπὸ τὸν ἐμπορον ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του, ἠρωτήθη ἂν ἦνε ἐμπορικαί, διότι δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3.

116. "Ἄν λάβωμεν τὰ κείμενα ἀνὰ χεῖρας καὶ ἐξηγήσωμεν αὐτὰ γραμματικῶς, ἰδοὺ εἰς ποῖα θὰ φθάσωμεν συμπεράσματα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 § 6 ὁ Ν. θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς «ὅλας τὰς μεταξύ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις» κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 8 § 2 «τὰ γραμματικὰ τὰ παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα θεωροῦνται ὡς ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα, ἐὰν ἄλλη τις αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ρητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτά.»

Ἐπομένως :

"Ἄν ὁ ἐμπορος ἀγοράσῃ παρ' ἐμποροῦ γραφεῖα, βιβλία κλπ ὅχι πρὸς ἰδίαν του χρῆσιν (ἄρθρ. 8 § 1) ἀλλὰ πρὸς χρῆσιν ἢ ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του, ἡ πράξις του εἶνε ἐμπορικὴ «ὡς ὑποχρεώσεις μεταξύ ἐμπόρων» ἄρθρ. 2 § 6. "Ἀνόμως τὰ γραφεῖα ἢ τὰ βιβλία ἀγοράσῃ ὁ ἐμπορος ἀπὸ μὴ ἐμπορον ἡ πράξις του δὲν εἶνε ἐμπορικὴ, διότι δὲν εἶνε ὑποχρεώσεις μεταξύ ἐμπόρων. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ ἡ γενικότης τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 2 § 6 καὶ ἄρθρ. 1 § 2 δύνανται νὰ φέρῃ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ πράξεις φύσει πολιτικαί (ἀγορά, πώλησις, μίσθωσις ἀκινήτου, δωρεὰ κλπ) εἶνε πράξεις ἐμπορικαί, ὅταν γίνωνται μεταξύ ἐμπόρων, διότι καὶ αὗται εἰσὶν ὑποχρεώσεις μεταξύ ἐμπόρων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀληθῶς δὲν ὑπεστηρίχθη, ἀλλ' ἐν τούτοις προκύπτει ἀπὸ τὰς σημειωθείσας φράσεις τοῦ Νόμου: Ἐξ ἄλλου ἂν πρόκηται περὶ γραμματίου ἀσαφούς, ἦτοι μὴ περιέχοντος αἰτίαν, ἐκδιδομένου παρ' ἐμποροῦ, τοῦτο λογίζεται ἐμπορικόν· ἄρθρ. 8 ἦτοι ἐμπορικὴ πράξις. Αὕτη εἶνε ἡ θεωρία ἣτις προκύπτει ἐκ τῆς Γραμματικῆς ἐρμηνείας τοῦ Νόμου καὶ ἣτις ἐπὶ πολὺ ὑπεστηρίχθη, πλὴν δὲν ἐπεκράτησε ἀντικατασταθεῖσα διὰ τῆς θεωρίας τοῦ παρεπομένου.

117. Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ παρεπομένου, καθ' ἣν λογίζεται ἐμπορικὴ πράξις, πᾶσα πράξις τοῦ ἐμποροῦ ἣτις δὲν εἶνε φύσει πολιτικὴ

καὶ ἀνάγεται ἥτοι ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριόν του, στηρίζεται πᾶσα ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 8.

118. Τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἐπιμελῶς ἀναγινωσκόμενον ἐκφράζει δύο τινα α) βεβαίαι ὅτι πᾶν ὅ,τι γίνεται παρ' ἐμπορίου, ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του εἶνε πρῶξις ἐμπορικὴ· β) καθιεροῖ τεκμήριον καθ' ὃ πᾶν ὅ,τι γίνεται παρ' ἐμπορίου λογίζεται ὡς ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του γινόμενον, ἐκτὸς ἐναντίας ἀποδείξεως· καὶ τοῦτο ἐκφράζει, καὶ θετικῶς § 2 καὶ ἐξ ἀντιδιαστολῆς § 1. — Ἀληθῶς τὸ τεκμήριον ἀφορᾷ τὰ γραμμᾶτια τὰ ἀσαφῆ, ἀλλ' οὐδείς ὑπάρχει λόγος, ὥστε τὸ τεκμήριον νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ γραμμᾶτια μόνον, καὶ νὰ μὴ ἐπεκταθῇ εἰς πάσας τὰς ἐνοχὰς τοῦ ἐμπορίου, ἔστω καὶ τὰς ἀγράφως συσταθείσας:

119. Ἐπὶ τῇ εὐκχερίᾳ τῆς συζητήσεως τῆς θεωρίας ταύτης εἶπον τινές ὅτι τὸ ἄρθρ. 2 § 6 εἶχεν ὑπ' ὅψιν τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, ἀλλὰ τότε δὲν ἔχει ἔννοιαν, διότι αἱ ἐμπορ. πράξεις εἶνε ἐμπορικαὶ καὶ ὅταν γίνωνται μεταξὺ μὴ ἐμπόρων. Ἄλλοι, ἀναγνωρίζοντες τὴν ὀρθότητα τῆς παρατηρήσεως, ὑπεστήριζαν ὅτι πραγματικῶς τὸ ἄρθρ. 2 § 6 δὲν εἶχεν ὑπ' ὅψιν οὔτε τὰς φύσει πολιτικὰς οὔτε τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, ἀλλὰ τὰς πράξεις τὰς ἄλλας τοῦ ἐμπορίου ἥτοι τὰς ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του γινομένης, πλὴν διὰ νὰ θεωρηθῶσι καὶ αὗται ἐμπορικαί, πρέπει ὁ μεθ' οὗ συναλλάσσεται ὁ ἔμπορος, νὰ ᾔηνε ἔμπορος ἐπίσης, ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ ἰσχυρισμὸς καταπίπτει πρὸ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως τοῦ ἐμπορίου δὲν ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς ιδιότητος ἐκείνου, μεθ' οὗ συναλλάσσεται, καὶ ἀπόδειξις αὐτὸ τὸ ἄρθρ. 3 ὅπερ κηρύσσει ἐμπορ. τὸ γραμμ. ἀνεξαρτήτως τοῦ δανειστού. Αὕτη εἶνε ἐν ἀναγκῇ πολυλογία ἢ θεωρία τοῦ παρεπομένου, κληθεῖσα οὕτω, ὡς ἐφαρμοζομένη ἐπὶ πράξεων, αἵτινες εἰσὶ παρεπόμεναι τοῦ ἐμπορίου.

120. Λόγῳ τῆς θεωρίας ταύτης ἥτις καὶ παρ' ἡμῖν ἐγένετο δεκτὴ ⁽¹⁾ ἐθεωρήθησαν πράξεις ἐμπορικαί.

1) Αἱ συμβάσεις τοῦ ἐμπορίου πρὸς ἀρχιτέκτονας, ἐργάτας ἢ ἐργολάβους, δι' ἐπισκευὴν τῶν καταστημάτων του, ⁽²⁾

(1) ΑΠ. 40 (1841), 19 (1845), 83 (1846), 177 (1875) Ἀκ. 29 Ἰαν. 1883. S. 85. 1. 142. Παλ. 79.

(2) Ἀκ. 28 Ἰαν. 79. S. 7. 1. 289.

2) Ἡ ἀγορά ἢ μίσθωσις κινητῶν, χρησίμων εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἀγοραστοῦ π. χ. ἀγορά ἀμαξῶν πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων, μίσθωσις ἐργαλείου ἢ μηχανῆς, πρὸς ἐξάσκησιν βιομηχανίας. ἀγορά βιβλίων ἐμπορικῶν, σταθμῶν, γραφείων, θηκῶν, τραπεζῶν, χρηματοκιβωτίων.⁽¹⁾

3) Αἱ συμβάσεις, δι' ὧν ὁ ἔμπορος προσλαμβάνει διὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρετάς.⁽²⁾

4) Ἡ παρ' ἐμπορίου δοθεῖσα ἐντολή, πρὸς εἰσπραξίν ἀπαιτήσεως ἀναγνωμένης εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ.⁽³⁾

5) Ἡ ἀλληλασφάλεια καὶ ἡ ἐπὶ ἀσφαλίστῳ ἀσφάλεια κατὰ τοῦ πυρός, παρ' ἐμπορίου, τῶν ἐμπορευμάτων καὶ κινητῶν τοῦ καταστήματός του, ἢ καὶ τοῦ ἀκινήτου, ἐνῷ ἔχει τὸ κατὰστημά του, καθὼς καὶ ἡ ἀσφάλεια ἢ ἀλληλασφάλεια κατὰ τῆς ἀφερεγγυότητος τῶν ὀφειλετῶν.⁽⁴⁾

6) Ἡ ἀγορά ἢ πώλησις Ἑμ. καθιδρύματος.

121. Ἀστικάι πράξεις. Λόγῳ τῆς θεωρίας τοῦ παρεπομένου δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐμπορικὸς χαρακτήρ εἰς πράξεις οὐσιωδῶς ἀστικάς. Οὕτω: ἡ ἀγορά ἢ μίσθωσις ἀκινήτου, εἴπω διὰ νὰ ἐνασκήσῃ ὁ ἔμπορος ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἐμπόριόν του εἶνε πράξις πολιτικὴ καὶ οὐχὶ ἐμπορικὴ, διότι παρεπομένως δὲν δύναται νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ πράξις, ἥτις κυρίως δὲν δύναται νὰ ᾔνε τσιαντή.⁽⁵⁾

122. Μοναδικὴ πράξις. Ἡ θεωρία τοῦ παρεπομένου ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ μοναδικῶν ἐμ. πράξεων ἐνεργηθειῶν παρὰ μὴ ἐμπορίου; Π. χ. ὁ Α. ἀγοράζει σταφιδοκαρπὸν πρὸς μεταπώλησιν, διὰ τὴν ἐκκαθάρισίν του μισθώνει ἐργάτας, ἢ ἀμάξας διὰ τὴν μεταφορὰν του, ἢ δανεῖζεται δι' ἐμπορικὴν πράξιν, αἱ παρεπόμεναι αὗται πράξεις εἶνε ἐμπορικαί; Ἡ καταφάτικὴ λύσις εἶνε ἡ λογικωτέρα, πλὴν δὲν ὑποστηρίζεται, διότι πάντα τὰ ἄρθρα ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ θεωρία ὑποθέτουσι κεκτημένην τὴν ἐμ. ιδιότητα.⁽⁶⁾

(1) LyC. Tr. 171.

(2) ΑΠ. 19 (1845), 83 (1846), 177 (1875).

(3) LyC. 171.

(4) LyC. αὐτόθι. Τοῦτο φιλονεικεῖται § 111.

(5) LyC. Tr. 171. ΑΠ. 387 (1861), 38 (1865). Contra Boistel 49.

(6) Μόνοι οἱ LyC. ἐξετάζουσι τὸ ζήτημα τοῦτο, φρονοῦντες τὴν ἀντιπαραθετικὴν τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἰδε καὶ ΑΠ. 22 (1855).

123. Οίονει συναλλάγματα. 'Αδικήματα' οίονει αδικήματα. 'Η θεωρία τοῦ παρεπομένου ἔνεκα τῆς γενικότητος τῶν ἀρθρῶν 1 § 2 καὶ 2 § 6 ἐφηρμόσθη ὅχι μόνον εἰς τὰς ἐκ συμβάσεων ἐνοχ. τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐξ οίονει συμβάσεων, ἐξ αδικημάτων ἢ οίονει αδικημάτων τριχύτας, ὡς αἱ τελευταῖαι αὐται προκρίπτουσιν ἐξ ἁμαρτήματος διαπραχθέντος παρ' ἐμπορίου κατὰ τὴν ἐννοήσκειν τοῦ ἐμπορίου του. (1)

124. Ἐγγύησις. 'Η παρεπομένη κυρίας ὑποχρέωσας ὑπὸ χρέωσις, δὲν ἔχει ἀναγκαιῶς τὸν χαρακτήρα τῆς κυρίας. Οὕτω ἡ ἐγγύησις χρέους ἐμπορικοῦ, ἔστω καὶ ἄνευ διζήσεως, δὲν εἶνε κατ' ἀρχὴν πρᾶξις ἐμπορικὴ (2) καὶ ἂν ὁ ἐγγυητὴς ᾖ ἐμπόρος ἢ καὶ ὁ ὀφειλέτης αὐτός. Κατ' ἐξαιρέσιν ἡ ἐγγύησις εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ α) ἐν τριτεγγυήσεως συναλλαγματικῇ ἢ ἐμπορικοῦ γραμμ. εἰς διαταγὴν εἴτε ἐπὶ τοῦ τίτλου, εἴτε χωριστὰ (3) β) ὅταν ὁ ἐγγυητὴς ἔλαβεν διὰ τὴν δόσιν τὴν ἐγγυήσιν του, ἢ ἔχη συμφέρον ἐκ τῆς πράξεως τοῦ κυρίου ὀφειλέτου (4) γ) ἐπὶ ἐγγυήσεως διὰ γραμματίου πρὸς τὴν 'Εβ. Τράπεζαν Ν. 16 Δεβ. 1861 (5).

(1) ΑΠ. 19 (1869), 248 (1879), 14 (1880), 129 (1885). Μπ. 5. 22
Οὕτω θεωρήθησαν ἐμπορικαί :

1) ἡ ἀγωγὴ ἢ ἀχρεώσθη τοῦ διὰ λάθος ἐπισυμβάν εἰς ἀλληλόχρεον μεταξὺ ἐμπόρων ΑΠ. 373 (1879).

2) ἡ ἀγωγή κατὰ Σιδηρ. Ἐταιρίας πρὸς ἀνάληψιν ὑπερβάλλοντος ἀγρίου ληφθέντος παρ' αὐτῆς. LyC. Tr. 177.

3) ἡ ἐκ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων, ἰδίως ἐπὶ τριτεγγυήσεως συναλλαγματικῇ ΑΠ. 37 (1882).

4) ἡ ἐκ παρὰ νόμου ἀνταγωνισμοῦ, ἀρθρ. 407 Π. Ν.

5) ἡ ἐκ συγκρούσεως πλοίων ἐν θαλάσῃ ἢ ἐν ποταμῷ. Cas 24 Αὐγ. 1866.

6) ἡ ἐκ τοῦ δόλου, ἀπάτης, πλαστογραφίας ἢ ἄλλων ἀθεμιτῶν πράξεων τοῦ συνεταίρου πηγάζουσα ἀγωγή. ΑΠ. 191 (1869).

7) ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἐπὶ καταστροφῇ πλοίου ἐπελθούσῃ ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐναγομένου ὑπὸ τῶν ναυτῶν τοῦ ἀποκοπῆς τοῦ πρυμνησίου τοῦ πλοίου τοῦ ἐνάγοντος. ΑΠ. 248 (1879).

8) ἡ ἐκ τῆς ἰδιοποιήσεως ὀνόματος ἢ ἐπωνυμίας

(2) ΑΠ. 67 (1877). S. 66. 1. 279.

(3) ΑΠ. 226 (1876). — (4) LyC. Tr. 182. Boist. 50.

(5) ΑΠ. 67 (1877), 138 (1888). Μπ. 8. 189.

(6) Περί ἐγγυήσεως ἴδε καὶ ἐφ. 'Αθ. 70 (1890). Θ. 1. 42. Περί τοῦ

125. Ἀνανέωσις. (Novatio). Καὶ διὰ ταύτης ἐνοχὴ ἀρχι-
κῶς πολιτικὴ δύναται νὰ λάβῃ ἐμπ. χαρακτῆρα, ἐὰν καταχωρισθῇ
εἰς τὸν μεταξὺ δύο ἐμπόρων ὑπάρχοντα τρεχοῦμενον.⁽¹⁾

126. Τεκμήριον. Εἵπομεν ἤδη περὶ τοῦ τεκμηρίου τούτου,
ὅπερ καθιεροῖ τὸ ἀρθρ. 8, ὅτι πᾶσα πράξις τοῦ ἐμπορίου, ἥτις δὲν εἶνε
φύσει πολιτικὴ, λογιζέται ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου του γενομένη ἥτοι ἐμπο-
ρικὴ. Τὸ τεκμήριον καταπίπτει διὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ πράξις δὲν
ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριον τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὴν καὶ τοῦτο omni
modo· εἰζητήθη ὅμως ἂν ἡ ἀπόδειξις δύναται νὰ γίνῃ κατὰ παντὸς
(erga omnes), ἢ ἂν μόνον κατὰ τῶν συνειδότην τὴν φύσιν τῆς
πράξεως : Οὕτω ὁ Α ἐμπόρος ὑπέγραψε χρεωστικόν. Τοῦτο μετεβί-
βασθη εἰς τρίτον, καλῇ τῇ πίστει, φρονούντα ὅτι πρόκειται περὶ ἐμπ.
χρέους, λόγῳ τῆς ιδιότητος τοῦ ὀφειλέτου, δύναται λοιπὸν ὁ ἐμπόρος
νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ χρέος δὲν εἶνε ἐμπορικόν, ὥς μὴ ἀναγόμενον εἰς
τὸ ἐμπόριόν του ; Λύουσι τὸ ζήτημα καταφατικῶς ἂν τὸ χρέος ᾗνε
ὑπὸ τύπον πολιτικόν καὶ πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον, ἀποφατικῶς δὲ
ἂν ᾗνε εἰς διαταγὴν.⁽²⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἐμπόρων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῶν

127. Ὁ Ἐμπ. Ν. ὑπέβαλε τοὺς ἐμπόρους εἰς ὑποχρεώσεις καὶ
ἀπήγγειλε κατ' αὐτῶν συνεπείας λίαν σοβαράς, ἔπρεπε λοιπὸν κατ'
ἀνάγκην νὰ ὀρίσῃ ποῖα εἶνε ἔμποροι, καὶ τοῦτο ἔπραξεν εὐθὺς ἀρ-
χόμενος.

128. Συνέπειαι. Αἱ σπουδαιότεραι τῆς ἐμπορ. ιδιότητος συ-
νέπειαι εἶνε αἱ ἑξῆς : 1) ὑποχρεώσεις τηρήσεως ἐμπ. βιβλίων (ἀρθρ. 8)·
2) ὑποχρεώσεις δημοσιεύσεως τοῦ γαμικοῦ συμφώνου, ἀρθρ. 67· 3)
πτώχευσις ἐν περιπτώσει παύσεως τῶν πληρωμῶν· 4) ἐφαρμογὴ τῆς

τμήματος ἂν ὁ ἐγγυητὴς πληρώων ἔχῃ κατὰ τοῦ συνεγγυητοῦ τὰ δικ. τῆς Ἐθν.
Τραπεζῆς ἴδε Ἐφ. Ναυπλ. 737 (1890) Ν α ἰ καὶ 924 (1890) Ὅχι.

(1) ΑΠ. 340 (1853). Ραλ. 77. Ἐγγραφὴ μετοχῶν; LyC. Tr. 163. S.
64. 4. 485.

(2) Ραλ. 74. LyC. 169. ΑΠ. 69 (1864).

θεωρίας τοῦ παρεπομένου, § 112· 5) ἐφαρμογή τοῦ τεκμηρίου τοῦ ἄρθρ. 8 N. Ἀρμ. § 126.

I. Ποῖοι εἶνε ἔμποροι

129. Ὅρισμός. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 ἔμποροι εἶνε ὅσοι μετέρχονται πράξεις ἐμπορικὰς, καὶ σύννηθες ἐπάγγελμα ἔχουν τὴν ἐμπορίαν.

130. Στοιχεῖα. Ἐπομένως διὰ νὰ θεωρηθῇ τις ἔμπορος ἀπαιτεῖται.

α') ἐνέργεια πράξεων ἐμπ. ἤτοι κατονομαζομένων εἰς τὰ ἄρθ. 2 καὶ 3 N. Ἀρμ.

β') ἐνέργεια συνήθους τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι πράξεις μεμωμέναι ἢ τυχαῖαι δὲν ἀρκοῦσι.

γ') Ἐπάγγελμα. Ὅσον συνήθεις καὶ ἂν εἶνε αἱ ἐμπ. πράξεις, ἅς ἐνεργεῖ τις δὲν ἀρκοῦσιν, ἵνα προσάψωσιν αὐτῷ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, ἂν δὲν ἐνεργοῦνται ὡς ἐπάγγελμα, ἤτοι ὡς ἐργασία ἢ ἀπασχόλησις, δι' ἧς πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἢ τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν. Οὕτω ὁ ἰδιοκτήτης ὁ κανονίζων πάσας τὰς δοσοληψίας αὐτοῦ διὰ συναλλαγματικῶν—ὁ ἐγγραφόμενος εἰς μετοχὰς ἐταιριῶν—αἱ πολιτικαὶ ἐταιρίαι, αἱ ἐπιχειροῦσαι διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐμπ. πράξεις—δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἔμποροι, διότι τὰς πράξεις ταύτας δὲν τὰς ἐνεργοῦσιν ὡς ἐπάγγελμα, ἐνῶ τὸυναντίον ὁ τραπέζίτης, ὅστις ἐπάγγελμα ἔχει τὴν ἐκδοσιν, ὀπισθογράφει καὶ ἀποδοχὴν συναλλαγματικῶν, χαρακτηρίζεται ἔμπορος, διότι τὰς πράξεις ταύτας ἐνεργεῖ ὡς ἐπάγγελμα.

131. Ὁ N. δὲν ἀπαιτεῖ τὸ ἐπάγγελμα νὰ ᾔνε κύριον τοῦθ' ὅπερ θὰ ἀπέκλειε πάντας τοὺς ἔχοντας κύριον ἐπάγγελμα, ἤτοι κληρικούς, ὑπαλλήλους, στρατιωτικούς, ἐπιστήμονας κλπ. ἀρκεῖ νὰ ᾔνε σύννηθες ⁽¹⁾ οὔτε εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾔνε μοναδικὸν ἢ νὰ ἐξασκῆται δημοσίᾳ.

132. Σύννηθες ἐπάγγελμα. Ἡρωτήθη ἂν τὸ σύννηθες ἐπάγγελμα εἶνε δύο ὅροι ἢ εἷς ; ἐν ἄλλοις λέξεσι : οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 1. εἶνε ἐνδεικτικοὶ ἢ περιοριστικοὶ ; ἡ συνήθεια ἐπεξηγεῖ τὸ ἐπάγγελμα

(1) Τοῦτο εἶνε ἀμφισβητήσιμον, διότι παρ' ἡμῖν τὸ ἄρθρ. 1 δὲν διωρθώθη ὅπως ἐν Γαλλίᾳ.

καὶ εἶνε ἀναγκαία νὰ συνυπάρχη, ἡ ὅπου εὐρίσκομεν τὸ ἐπάγγελμα φανερόν, ἡ συνήθεια εἶνε περιττή ; ἰδοὺ τὸ κατὰ παράδοσιν πᾶράδειγμα : ὁ Α. ἀνοίγει ἐμπ. κατάστημα, δημοσιεύει τοῦτο δι' ἐφημερίδων, ἐγκυκλίων ἢ παντὸς ἄλλου τρόπου, καὶ πρὶν ἢ ἐνεργήσῃ ἀρκετὸν ἀριθμὸν πράξεων ἀποτελεουσῶν σύνθητες ἐπάγγελμα, ἀποσύρεται, παύει τὰς πληρωμὰς του. Εἶνε οὗτος ἔμπορος ; "Αν τὸ σύνθητες ἦνε στοιχεῖον· ὄχι· ἐάν μή. Ναί. Οἱ δεχόμενοι ὅτι τὸ σύνθητες δὲν εἶνε στοιχεῖον ἰσχυρίζονται· 1) ὅτι τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐλεύθερον, γίνεται ἔμπορος ὅστις θέλει· 2) ὅτι τὸ ἄρθρ. 1 κανονίζει τὴν ἐμπορικότητα, ὅταν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία, δίδον εἰς τὸν δικαστὴν τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν πρέπει νὰ προσέξῃ διὰ νὰ ἀνέωρῃ τὴν ἐμπορικότητα τοῦ ἀτόμου. "Όταν ὅμως ἡ θέλησις τούτου ἦνε καταφανής, ὅταν οὗτος ἠθέλησε νὰ ἦνε ἔμπορος, τὸ ἄρθρ. 1 εἶνε περιττόν, καὶ ὁ δικαστὴς ἀνευ ἄλλης ἐξέτασεως ὀφείλει νὰ δεχθῇ τοῦτον ἔμπορον. Τὸ σύνθητες λοιπὸν εἶνε ὁδηγία τοῦ δικαστοῦ καὶ οὐχὶ στοιχεῖον. (1) Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσι, καὶ καθ' ἡμᾶς εὐλόγως, ὅτι ἀληθῶς τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐλεύθερον, γίνεται ἔμπορος, ὅστις θέλει, ἀλλὰ δὲν εἶνε ὅστις θέλει, ἡ θέλησις καὶ μόνη δὲν ἀρκεῖ, ὅπως καταστήσῃ τινὰ ἔμπορον, ὅπως δὲν ἀρκεῖ πολιτικὴν πράξιν νὰ τὴν καταστήσῃ ἐμπορικὴν. Ἡ ἐμπ. ιδιότης δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα βουλήσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐνεργείας πράξεων ἐμπορικῶν, τόσων, ὥστε νὰ θεωρηθῶσι ἀποτελοῦσαι τοῦλάχιστον σύνθητες ἐπάγγελμα. "Αν ἡ θέλησις καὶ μόνη ἤρκει, ἦτο περιττὸν ὁ Ν. νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ἐμπορικῶν πράξεων, ἤρκει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἀνευρίσκῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἐνεργούντος αὐτὰς καὶ οὐδὲν πλέον. "Επειτα ἡ ἀρμοδιότης (ὅταν ὑπῆρχε) ἡ προσ. κράτησις, ἡ πτώχευσις καὶ χρεωκοπία, δύνανται νὰ ἐξαρθῶνται ἐκ τῆς θελήσεως καὶ μόνης ; (2)

133. "Αλλοι "Οροι. Ἡ ἐνέργεια πράξεων ἐμπορικῶν ὡς σύνθητες ἐπάγγελμα δὲν ἀρκεῖ, ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις 1) ἱκανότης πρὸς ἐμπορίαν, ἀνευ τῆς ὁποίας δὲν δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπορ. ιδιότητα καὶ νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς αὐτῆς καὶ τοι ἐνεργῶν ἐμπορ. πράξεις ὡς ἐπάγγελμα· 2) μολονότι ὁ Ν. δὲν ἐκφράζεται, ἐκ

(1) LyC. Tr. 207. Pard. 2. 78. Bravard 2. 57.

(2) Delam. et Lepoit 1. 39. Alauzet. 30.

τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 2 § 2 τοῦ Ν. Ἀρμ. καὶ 5 καὶ 32 τοῦ Ἐμπ. Ν. προκύπτει ὅτι ὁ ἐνεργῶν τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, διὰ τὴν θεωρηθῇ ἔμπορος πρέπει, νὰ ἐνεργῇ ταύτας τουλάχιστον ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἔστω καὶ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου.

134. Συνεπῶς δὲν εἶνε ἔμποροι καίτοι ἐνεργοῦντες ἔμπορ. πράξεις συνήθως καὶ κατ' ἐπάγγελμα 1) οἱ παντὸς εἶδους ἐμπορικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταί, οἱ διὰ λογαριασμὸν καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ προϊσταμένου των ἐνεργοῦντες⁽¹⁾, 2) οἱ διευθυνταὶ ἢ διοικηταὶ ἀνωγνύμων ἐμπορικῶν ἐταιριῶν⁽²⁾, 3) ὁ ἐκκαθαριστὴς διαλυθείσης ἐταιρίας ἢ οἱ σύνδικοι πτωχεύσεως· 4) ἡ σύζυγος τοῦ ἐμπόρου βοηθοῦσα τὸν σύζυγόν της· 5) ὁ πλοίαρχος ὡς συναλλασσόμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐφοπλιστοῦ⁽³⁾ καίτοι ἐνεργῶν ἐμπορικὰς πράξεις⁽⁴⁾. — Ἀρκεῖ ὅμως ἐν ἰδίῳ ὀνόματι νὰ ἐνεργῇ τὰς πράξεις διὰ τὴν θεωρηθῇ ἔμπορος, ἔστω καὶ ἂν αὗται δὲν γίνωνται διὰ λογαριασμὸν του.

135. Κολλυβισταί. Μεσίται. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐγεννήθη τὸ ἐρώτημα ἂν οἱ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διοριζόμενοι κολλυβισταὶ καὶ μεσίται ᾗνε ἔμποροι. Οἱ λόγοι τῆς ἀμφιβολίας εἶνε τὰ ἄρθρ. 85, 86, 89 καὶ 437 τοῦ Ἐμπ. Ν. Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 2 Ν. Ἀρμ. κηρύσσει πρᾶξιν ἐμπορικὴν πᾶσαν μεσιτικὴν ἐργασίαν, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ εἰς τούτους τὴν ἐμπ. ἰδιότητα, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον τὰ ἄρθρ. 85—89 ὑποθέτουσι τὸν μεσίτην παρεκκλίνοντα τοῦ ἐπαγγέλματός του.⁽⁵⁾

136. Πλανόδιοι. Καίτοι ὑπαγόμενοι εἰς τοὺς ὅρους τοῦ Ν. πάντες δέχονται, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἔμποροι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ ἐμπορία εἶνε τόσον περιωρισμένη καὶ εὐτελής, ὥστε λογίζεται τὸ ἐξ αὐτῆς κέρδος ὡς ἡμερομίσθιον μᾶλλον. Τοιοῦτοι εἶνε οἱ πλανόδιοι ὀπωροπῶλαι ἢ πλανέμποροι, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως, ὅτι τὸ ἐμπόριόν των δὲν ἔχει ἄλλον χαρακτῆρα, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ζήτημα πραγματικόν.

137. Ἐταιρίαι. Ὁ ὅρισμός τοῦ ἄρθρ. 1 ἐφαρμόζεται καὶ εἰς

(1) LyC. 204.

(2) LyC. M. 46.

(3) Boistel 1194.

(4) Τὰ μέλη ἐμπ. ἐταιρίας; Οἱ ὁμόρρυθμοι. Ναί.

(5) LyC. Tr. 207.

τὰς ἐταιρίας ἢ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα, ὧν ἡ φύσις δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ἐμπορ. ιδιότητα ⁽¹⁾.

138. Ἀπόδειξις. Ἡ ἀπόδειξις τῶν στοιχείων τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐμπορ. ιδιότητα δύναται νὰ γίνη διὰ παντός μέσου. Ἄλλ' ἡ ἐν δικαστικῇ ἢ ἐξωδίκῳ πράξει ὁμολογία τινὸς ὅτι εἶνε ἐμπορος ἔστω καὶ γενομένη παρ' αὐτοῦ δολῶς, δὲν ἀρκεῖ ὥστε νὰ θεωρηθῇ οὗτος ἐμπορος, οὔτε ἀπέναντι τοῦ πρὸς ὃν ἐγένετο ἡ ὁμολογία, καὶ νὰ ὑπαγάγῃ τὸν ὁμολογοῦντα εἰς προσωπικὴν κράτησιν καὶ πτώχευσιν, τὰ ὁποῖα εἶνε δημοσ. τάξεως. Τὸ πολὺ ὁ ὁμολογῶν σ' αὐτὸν ἐμπορον, βαρεῖται μὲ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου καὶ οὐδὲν πλέον· ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ τὸ δεδικασμένον, ὅπερ κατ' ἀνάγκην ἰσχύει μεταξὺ τῶν διαδίκων, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 274 Πολ. Δ. ⁽²⁾ Ἐκτὸς ἂν ἀπὸ τοῦ δεδικασμένου ἐπῆλθε μεταβολὴ τις ἀναιρούσα αὐτό.

II. Ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καὶ περιορισμοί.

139. Κατ' ἀρχὴν πᾶς τις δύναται νὰ γίνη ἐμπορος ἀρκεῖ νὰ ᾔηε ἱκανός, καὶ νὰ πληρώσῃ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 1, διότι τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐλεύθερον ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν, ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ ἐμπορευθῇ, οἷονδῆποτε κλάδον θέλει, καὶ ὅπως θέλει. Ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν καθιεροῦται ρητῶς παρ' ἡμῖν, πλὴν εἶνε ὁ κοινὸν, ἀφ' οὗ ἔχομεν ἐξαιρέσεις.

140. Περιορισμοί. Τῆς ἐκτεθείσης ἀρχῆς περιορισμούς ἔχομεν 1) ἐκ συμβάσεως, 2) ἐκ τοῦ Νόμου.

141. Περιορισμοὶ ἐκ συμβάσεως. Ἡ σύμβασις, διὰ τῆς ὁποίας τις ὑπόσχεται νὰ μὴ ἐμπορευθῇ δι' ὅλου τοῦ τοῦ βίου, λογίζεται ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἐπομένως ἄκυρος ⁽³⁾. Δὲν

(1) LyO. 210. Τὸ κράτος δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐμπ. πράξεις καθὼς καὶ οἱ δῆμοι, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἐμποροί.

(2) Boistel 50. Ἐζητήθη ἂν τὸ δεδικασμένον ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς διατάξεως τῆς ἀποφάσεως, τῆς ἀπαγγελοῦσης προσωπικὴν κράτησιν π α ρ α - ν ὁ μ ω ς. Ἐπικρατεῖ δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν ἀποφατικὴ γνώμη ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 1001 τῆς Πολ. Δικ. στηριζομένη· ἴδε περὶ τούτου διατριβὴν πρωτοδίκου Σ. Τσαγρῆ, ἐν Ἐφ. Μπαλ. 9. 332. Ἐνθα καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 11 (1890) ἀποφ. τοῦ Ἐφετ. Ναυπλίας σύμφωνος.

(3) Ἀκ. 25 Μαΐου 1868 D 69. 1. 277.

εἶνε ὅμως ἄκυρος ἡ σύμβασις, δι' ἧς ὑπόσχεται τις νὰ μὴ ἐμπορευθῇ ὠρισμένον εἶδος, ἢ ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ, ἢ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον. Τοιαῦται συμβάσεις εἶνε συνήθεις ἐπὶ πωλήσεως ἐμπορ. καθιδρύματος, ἢ ἐπὶ μισθώσεως ἐμπορικῶν ὑπαλλήλων⁽¹⁾.

142. Περιορισμοὶ ἐκ τοῦ νόμου. Τούτους δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν εἰς τρεῖς κατηγορίας, α') ἀνικανότητος, β') ἀπαγορεύσεις, γ') μονοπώλια.

143. Ἀνικανότητες. Περὶ τούτων ὁμιλοῦμεν ἰδίως § 150.

144. Ἀπαγορεύσεις. Διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος ἢ εὐπρεπείας ἢ καὶ λόγῳ ποινῆς, ὁ Ν. ἀπαγορεύει εἰς τινα πρόσωπα τὸ ἐμπορευέσθαι ἐν γένει, εἰς ἄλλα δὲ τὸ ἐμπόριον ὠρισμένων εἰδῶν.

145. Γενικὴ ἀπαγόρευσις. Τὰ πρόσωπα εἰς ἃ ἀπαγορεύεται τὸ ἐμπόριον ἐν γένει εἶνε 1) οἱ κληρικοὶ⁽²⁾ 2) οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρέται (ἄρθρ. 278 Ὁργ.) 3) οἱ ἐμμισθοὶ πρόξενοι τῆς Ἑλλάδος Ν. ΧΝΣΤ' ἄρθρ. 255 τοῦ 1877, 4) οἱ κολλυβισταὶ καὶ μεσῖται (ἄρθρ. 85), 5) οἱ ἐν πτωχεύσει διατελοῦντες⁽³⁾ ἄρθρ. 445 § 2.

146. Περὶ τῶν προσώπων τούτων παρατηρητέα ταῦτα :

1) Δὲν ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὰ ἡ ἐνέργεια μεμονωμένων ἐμπορ. πράξεων, ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾔνη κατὰ συνήθους ἐπάγγελμα.

2) Παραβαίνοντα τὴν ἀπαγόρευσιν ἤτοι ἐνεργοῦντα ἐμπορ. πράξεις ὡς συνήθους ἐπάγγελμα, κηρύσσονται πάντες ἐμποροὶ—μὴ ὄντες πρὸς τοῦτο ἀνίκανοι⁽⁴⁾—καὶ ὑφίστανται πάσας τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τὰς συνεπείας, οἱ δὲ δικαστικοὶ καὶ προξενικοὶ ὑπάλληλοι ὑποκείνται καὶ εἰς πειθαρχικὴν ἐπὶ πλέον ποινὴν. Ὁργ. ἄρθρ. 277.

147. Ἀπαγόρευσις ὠρισμένων εἰδῶν. Τὰ πρόσωπα εἰς ἃ ἀπαγορεύεται τὸ ἐμπόριον ὠρισμένων εἰδῶν, καὶ τὰ εἶδη ταῦτα, ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρ. 466 Π. Ν. ἔχον οὕτω :

«Πᾶς ἀρχηγὸς στρατιωτικὸς, νομάρχης ἢ ἐπαρχος, ὅστις φανερώς ἢ κρυφίως, κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως, λαμβάνει κατὰ τὸν τό-

(1) Ἐφ. Bordeaux 20 Ἰου. 1871. S. 74. 2. 187. Massé 2. 872.

(2) Νεαρ. Ἰουστ. PKΓ' 6 καὶ 9. Ν. 3. Κ. (3. 63.).

(3) Ἡ διάταξις αὕτη εἶνε ἄσκοπος ἂν μὴ κωμικὴ, διὰ τοῦτο ἐν Ἰταλίᾳ ὅθεν εἶχε ληφθῇ, ἀπεσβέσθη ἐκ τοῦ νέου Νόμου.

(4) Τὸ κωμικὸν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 445 § 2 ἀναφαίνεται καὶ ἐνταῦθα.

πον ἢ τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἐκτελεῖ τὰ δημόσια χρῆν του ὁποιανδῆποτε ἰδιαιτέραν μετοχὴν εἰς ἐμπόριον σίτου, αἰεύρου, ὀσπρίων, ὀρύζης, οἴνου ἢ ἄλλων ποτῶν τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν 300—6000 δραχμῶν, ἐνταυτῷ δὲ ἀποφασίζεται καὶ ἡ δήμευσις τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο προσδωρισμένων ταμειευμάτων. Ἐξαίρεται τοῦ κανόνος ἡ πώλησις κερπῶν φυομένων εἰς ἴδιον ἀγρὸν ἢ κτῆμα.»

148. Συνέπεια τῆς παρὰβάσεως εἶναι ἡ ἐκτέρωθεν ἀκυρότης, ἂν ὁ συναλλαξάμενος ἦτο ἐν γνώσει τῆς ιδιότητος τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀγοραζομένων πραγμάτων⁽¹⁾, σχετικὴ δέ, ἥτοι διὰ μόνον τὸν ἀγοραστὴν ἄκυρος, ἂν ὁ πωλητὴς ἡγνέει τὴν ιδιότητα καὶ χρῆσιν.

149. Μονοπώλια. Ἡ παρ' ἐνὸς ἢ ὀρισμένου ἀριθμοῦ ἀτόμων ἐκμετάλλευσις ὀρισμένου ἐμπορίου, ἢ βιομηχανίας, καλεῖται ἐν γένει μονοπώλιον. Ταῦτα ἐκμεταλλεῖται ὅτε μὲν ἡ ἐπικράτεια, ὅτε δὲ ἄτομα τῇ ἐκείνης παρὰχωρήσει. Ταιαῦτα ἔχομεν παρ' ἡμῖν 1) τὸ τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, 2) τῆς ἐκκοπῆς νομισμάτων, 3) τῆς ἐκκοπῆς καπνοῦ, 4) κατασκευῆς ἁλατος, 5) πωλήσεως σιγαροχάρτου, πετρελαίου, πυρείων, χαρτοσήμου, ἁλατος καὶ εἴ τι ἄλλο. Τὰ τελευταῖα μάλιστα ταῦτα, εἶναι ἐντελῶς ἰδιωζούσης φύσεως.

III. Ἰκανότης πρὸς ἐμπορίαν.

150. Αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις εἶναι συναλλάγματα, ἡ δὲ ἐπιδηότης ἀποτέλεσμα ἐνεργείας τοιούτων πράξεων. Ἐπομένως κατ' ἀρχὴν ὁ ἔχων τὴν ἰκανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι ἔχει καὶ τὴν ἰκανότητα πρὸς ἐπιχειρήσιν ἐμπορ. πράξεων, καὶ τὴν ἰκανότητα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπορίου, καὶ τοῦτο εἴτε ἡμεδαπὸς εἶναι, εἴτε ἀλλοδαπός, διότι καὶ οἱ τελευταῖοι ἀπολαύουσι παρ' ἡμῖν, πάντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, πλὴν ἐκείνων, ἅτινα εἰς μόνους τοὺς ἡμεδαποὺς ἐπιτρέπονται. (N. 29 86ρίου 1856).

151. Ἀνίκανοι ἐπομένως εἴτε πρὸς ἐπιχειρήσιν ἐμπ. πράξεων, εἴτε πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπορίου, εἶναι οἱ κατὰ τὸ πολ. Δίκαιον ἀνίκανοι, ἥτοι οἱ ἀνήλικοι, οἱ ἀπηγορευμένοι καὶ οἱ ὑπὸ δικαστ. ἀντιλήπτορα διατελοῦντες.

(1) Boistel 62. Alauzet 22. LyC. 157. Παλ. 113. Massé 878.

132. Ὁ Ἐμπ. Ν. ἐν τούτοις δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἀνικάνων, ἀλλ' ὑποβάλλων καὶ τὰς ὑπάνδρους γυναικας εἰς ἀνικανότητα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος μόνον, κηρύσσων δ' ἄφ' ἐτέρου πᾶσαν γυναικα ἀνίκανον νὰ ὑποχρεωθῇ ἐκ συναλλαγματικῆς, ἐκτὸς ἂν ἐμπορεύηται δημοσίᾳ ἄρθρ. 113, ὀρίζει πῶς οἱ ἀνήλικοι δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι ἐγκύρως πράξεις ἐμπορικὰς, καὶ νὰ καταστῶσιν ἱκανοὶ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐμπ. ιδιότητος, καὶ πῶς ἐπίσης τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς δύναται νὰ ἀρθῇ ἡ ἀνικανότης πρὸς ἀπόκτησιν τῆς αὐτῆς ιδιότητος. Ἀνάγκη ἐπομένως νὰ πραγματοποιηθῶμεν περὶ πάντων τῶν ἀνικάνων.

1.) Περὶ ἀνηλίκων.

133. Ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ ἀνήλικος εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐμπορευθῇ. Πρόκειται νὰ διαδεχθῇ τὸν πατέρα του, ἢ νὰ συνεταχισθῇ μετ' αὐτοῦ, νὰ νυμφευθῇ σύζυγον ἐμπορον, ἢ θυγατέρα ἐμπόρου ἐπὶ διαδοχῇ, ἢ τέλος τὸ στάδιον τοῦτο παρουσιάζει πλεονεκτήματα δι' αὐτὸν ἢ τὴν οἰκογένειάν του. Ὡς ἔχουσι τὰ τοῦ Ἀστ. Δικ. καθ' ὃ ὁ ἐπίτροπος ἐνεργεῖ ἀντὶ τοῦ ἀνηλίκου, τὸ ἐμπόριον εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον, ἀλλὰ καὶ τὸ σύστημα τοῦ Ρ. Δ. ἤτοι τῆς συμ-πράξεως τοῦ ἐπιτρόπουδὲν φαίνεται πρόσφορον, διότι τὸ ἐμπόριον δὲν ἀνέχεται βραδύτητας καὶ διακυπώσεις. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ τρόπος ἄλλος, καὶ τοῦτον διαγράφει τὸ ἄρθρ. 2, καθ' ὃ διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἀνήλικος τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐμπορεύεσθαι ἀπαιτοῦνται 1) χειραφεσία. 2) ἡλικία 18 ἐτῶν 3) ῥητὴ ἄδεια 4) δημοσίευσίς τῆς ἀδείας.

134. Χειραφεσία. Αὕτη εἶνε ῥητὴ, ἢ σιωπηρὰ συνεπία γάμου. Διὰ ταύτης ἀποκτᾷ ὁ ἀνήλικος περιορισμένην ἱκανότητα, καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν αὐτοπροσώπως. Γίνεται δὲ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Πολ. Δικαίου.⁽¹⁾

135. Ἡλικία 18 ἐτῶν. Ἡ χειραφεσία δύναται νὰ γίνη παρ' ἡμῖν, σιωπηρῶς μὲν διὰ γάμου ἀπὸ τοῦ 12 ἢ 14 ἐτους, ῥητῶς δὲ ἀπὸ τοῦ 15 (ἄρθρ. 99 Ν. ἐπιτρ.) ἀλλ' ἡ ἡλικία αὕτη δὲν ἐκρίθη ἄρκούντως ὥριμος καὶ ὠρίσθη ἡλικία 18 ἐτῶν συμπεπληρωμένων.

(1) Καλλιγᾶ 4 § 361 ἐπ.

156. Ῥητὴ ἀδεια πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι. Αὕτη δίδεται παρὰ τοῦ πατρός, ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, νομίμου ἀπαγορεύσεως, ἢ ἀπουσίας τούτου, παρὰ τῆς μητρός, ἀδιαφόρως ἂν οὗτοι πατὴρ ἢ μητὴρ ἔχουσι τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπιτροπείαν, ἐλλείψει δὲ πατρός ἢ μητρός παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου διὰ διασκέματος ἐπικυρωμένου ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

157. Ἡ ἀδεια δύναται νὰ ᾔνε γενικὴ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ἐν γένει, ἢ εἰδική, δι' ὠρισμένον κλάδον ἐμπορίου· πάντως ὅμως πρέπει νὰ ᾔνε ρητὴ καὶ ἐγγράφος. διότι ἄλλως ἀδύνατος ἡ δημοσίευσις. Τοῦ Ν. σιωποῦντος, ἡ ἀδεια δύναται νὰ δοθῇ διὰ δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου, καὶ δι' αὐτῆς τῆς πράξεως τῆς χειραφείας ἢ τοῦ διασκέματος τοῦ συμβουλίου.⁽¹⁾

158. Δημοσίευσις τῆς ἀδείας (οὐχὶ τῆς χειραφείας). Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῆς ἀδείας ἐπὶ βιβλίου εἰδικοῦ, καὶ τοιχοκόλλησιν εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου, ἐνθα ὁ ἀνήλικος θέλει νὰ καταστήσῃ τὴν ἐμπορικὴν κατοικίαν του. Τοῦ Ν. σιωπῶντος ἐπὶ πόσον μένει τοιχοκόλλημένη ἡ δημοσίευσις, προτείνεται ἡ ἀνάλογος ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 680 τῆς Πολ. Δικ.⁽²⁾

159. Ἀνάκλησις. Ἐζητήθη ἂν ἡ δοθεῖσα ἀδεια ἀνακαλεῖται, διότι ὁ Ν. σιωπᾷ, μὴ διαγράφων πῶς γίνεται ἡ ἀνάκλησις, ἣτις ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον: ὅτι τροποποιεῖται ἰκανότης προσώπου διὰ τῆς θελήσεως ἄλλου.⁽³⁾

160. Περιστολή. Ὅταν ἡ χειραφεία ἀνακαλεῖται λόγῳ περιστολῆς τῶν πράξεων τοῦ χειραφέτου (ἄρθρ. 104 καὶ 107 Ν. ἐπιτρ.) βεβαίως καὶ ἡ ἀδεια ἀνακαλεῖται ἢ τοῦλάχιστον ἡ ἰκανότης παύει, διότι ἐλλείπει ὁ ὅρος τῆς χειραφείας. Ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς περιπτώσεως ταύτης δέχονται ὅτι ἡ δοθεῖσα ἀδεια ἀνακαλεῖται παρὰ τῶν προσώπων, ἅτινα κατὰ τὸν Ν. (ἄρθρ. 2) παρέχουσιν αὐτήν, διότι πρόκειται περὶ προστασίας τοῦ ἀνηλίκου, δικαίωμα δὲ κεκτημένον πρὸς ἀπόκρουσιν προστασίας δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ἐπειδὴ ὅμως ἐνδεχόμενον ἡ ἀνάκλησις νὰ γίνεται ἀκαίρως ἢ ἄνευ βασίμου λόγου,

(1) LyC. 164. Ἐφ. Ἀθηνῶν 638 τοῦ 1882;

(2) LyC. 165.

(3) Molinier 157.

δέχονται ὅτι ὁ ἀνήλικος δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον.⁽¹⁾

161. Τρίτοι. Ἡ τοιούτῃ τῆς ἀδείας ἀνάκλησις δὲν δύναται νὰ παρὰβλάψῃ δικαιώμακα τρίτων, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀνακλήσεως συναλλαγθέντων μετὰ τοῦ ἀνηλίκου, οὐδὲ ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀνακλήσεως διὰ τοῦ τύπου, ὡς μὴ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Νόμου, παράγει τεκμήριον γνώσεως, ἣτις εἶνε καὶ μένει πάντοτε ζήτημα πραγματικόν.

162. Συνέπεται τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἄνω διατυπώσεων. Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἄνω διατυπώσεων, ὁ ἀνήλικος δὲν καθίσταται ἔμπορος, ἀλλ' ἱκανὸς νὰ γίνῃ, συμμορφούμενος καὶ μετὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1. Ἰκανότητα ἐπομένως ἀποκτᾷ καὶ λογίζεται ἐνήλικος, ὡς πρὸς τὰς πράξεις, ὅσαι τὴν ἐμπορίαν τοῦ ἀφορῶσι, δυνάμενος νὰ ἐπιχειρῇ ὅχι μόνον τὰς πράξεις, ἀλλ' ἐπομένως τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐμπορίου του, ὡς φαίνεται λέγον τὸν ἄρθρ. 2, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας ἀλτίνας ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριόν του (ἄρθρ. 109 Ἐπιτρ. Ν.). Τὸ τελευταῖον τοῦτο φαίνεται ὑπερβολικόν, πλὴν πᾶσα ἄλλη ἐρμηνεία ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἄρνησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐμπορεύεσθαι.⁽²⁾

163. Δύναται ἐπομένως ν' ἀγοράζῃ, νὰ πωλῇ, νὰ ἐνάγῃ, νὰ ἐνάγεται, νὰ συμβιβάζεται, νὰ διορίζῃ διαιτητὰς⁽³⁾, νὰ διδῇ ὑποθήκας, νὰ μισθώῃ κατὰστημα, ὑπηρέτας, ν' ἀγοράζῃ γραφεῖα, ἐργαλεῖς, μηχανάς, νὰ δανείζῃται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου του, καὶ ἐν γένει νὰ ἐνεργῇ ὡς ἐνήλικος εἰς πᾶν καὶ διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ἐμπόριόν του, ἐν μόνον ἔχων περιορισμόν, ὅτι δὲν δύναται νὰ πωλῇ τὰ αἰκίνητα αὐτοῦ, εἰμὴ συμμορφούμενος πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 66 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτροπείας.

164. Ἑταιρία. Δύναται ὅμως νὰ συνμορφώσῃ ἐταιρίαν ὁ τοιοῦτος ἐνήλικος δυνάμει τῆς γενικῆς ἀδείας τοῦ ἐμπορεύεσθαι ; Οἱ καταφατικῶς λύοντες τὸ ζήτημα στηρίζονται ἐπὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν⁽⁴⁾. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη, ὅτι μόνον ὁμόρρυ-

(1) LyC. 166. Bravard 1. 86.

(2) LyC. 167.

(3) Δὲν ἀντίκεινται τ' ἄρθρ. 107 καὶ 108 Πολ. Δικ. Boistel 88.

(4) Locré 18. 126. Boistel 80.

θμον εταιρίαν δὲν δύναται νὰ συνάψῃ, διότι πιθανὸν νὰ ὑποστῇ συνεπείας ἀλλοτριῶν πράξεων. ⁽¹⁾

165. Ἐταιρία μετὰ πατρός. Ἀλλ' ἡ ἀδεία ἔστω καὶ ῥητὴ πρὸς συναιτερισμὸν, δὲν ἀρκεῖ, ἐὰν πηγάζῃ ἐξ ἐκείνου μεθ' οὗ ὁ ἀνήλικος πρόκειται νὰ συναιτερισθῇ, πατρός π. χ. ἢ μητρός, κατὰ τὸ ἀξίωμα *nemo auctor esse potest in rem suam* τοῦ ὁποίου, ἐφαρμογὴ εἶνε τὸ ἄρθρ. 9 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ.— Ἡ τοιαύτη εταιρία κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην εἶνε ἄκυρος, καὶ ἀπέναντι τῶν καλῆς πίστεως τρίτων⁽²⁾, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀνήλικος διὰ νὰ συναιτερισθῇ μετὰ τοῦ πατρὸς ἢ μητρός του ἔχει ἀνάγκην εἰδικῆς ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (καὶ οὐχὶ τοῦ εἰδικοῦ ἐπιτρόπου) ἐπικυρωμένης ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 2.⁽³⁾

166. Ἐκτασις τῆς ἱκανότητος. Ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνηλίκου, ἐμπορίου περιορίζεται εἰς τὰς πράξεις, ὅσαι τὸ ἐμπόριόν του ἀφορῶσι, ἐπομένως ἅμα πρόκειται περὶ πράξεως μὴ ἀφορώσης τὸ ἐμπόριόν του ἔστω καὶ ἂν αὕτη ᾗνε ἐμπορικὴ⁽⁴⁾ ἢ ἱκανότης πχύνει.

167. Τὸ ζήτημα ἐπομένως, ἂν πράξις τις ἀφορᾷ ἢ μὴ τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀνηλίκου, ἐνδιαιφέρει ὅχι μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἐμπορικότητος, ἣτις ἐν δεδομένη περιστάσει πιθανὸν νὰ μὴ ὑπάρχῃ (π. χ. μίσθωσις καταστήματος) ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποψιν αὐτοῦ τούτου τοῦ κύρους τῆς πράξεως :

168. Τεκμήριον τοῦ ἄρθρ. 8 Ν. Ἀρ. Καὶ συνήθως ὁ χαρακτηριστὴρ τῆς πράξεως προκύπτει ἐξ αὐτῆς ταύτης : ἢ τῶν δηλώσεων τῶν μερῶν, π. χ. ἀνήλικος σταφιδέμπορος, ἀγοράζει σταφιδεκαρπὸν, μισθώνει ἀποθήκας πρὸς ἐναπόθεσίν του, ἢ ἐργάτας πρὸς μεταφορὰν καὶ ἐκκαθάρισιν αὐτοῦ κλπ. ἢ δανεῖζεται ἔστω καὶ δι' ὑποθήκης ῥητῶς δηλῶν ὅτι δι' ἀγορὰν σταφίδων δανεῖζεται. Καθ' ὅλας αὐτάς τὰς περιστάσεις προφανῶς πρόκειται περὶ πράξεων ἀφορώσων τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀνηλίκου.

(1) LyC. 169 ἑτερόρρυθμον; Ναι, ἂν ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριόν του (ὁ αὐτός).

(2) Douai 10 Φεβρ. 1858 καὶ 16 Αὐγ. 1869. Dal. 72, 2. 88.

(3) Ἴδε διατριβὴν τοῦ κ. Ν. Δαμασκηνοῦ ἐν Θεμ. Α. 220 καὶ τοὺς μνημονευμένους.—Contra Ἀποφ. Πρωτ. Σύρου 1632 (1891). Θεμ. 2. 541. Περίτση § 33.

(4) Boistel 86.

179. 'Αλλ' ὁ ἀνήλικος δύναται νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἄλλας πράξεις, ἐπαμφοτερίζοντας, οὕτως εἰπεῖν, χαρακτῆρος καὶ σκοποῦ: Π. χ. δανείζεται ἀπλῶς ἢ δι' ὑποθήκης, ἐκδίδει ἀποδέχεται ἢ ὀπισθογραφεῖ συναλλαγματικές, ἐκδίδει γραμμάτια εἰς διαταγὴν ἢ καὶ ἀπλᾶς χρεωστικές ἀποδείξεις, πωλεῖ μετοχὰς τοῦ κλπ. "Οἱ αἱ πράξεις αὗται, καὶ ἄλλαι παρεμφερεῖς, δυνατόν νὰ ἀφορῶσι τὸ ἐμπόριόν τοῦ, ἀλλὰ δυνατόν καὶ νὰ μὴ ἀφορῶσιν αὐτό. Ἐν ἀμφιβολίᾳ λοιπὸν ἠρώτηθη ἂν αἱ πράξεις αὗται τεκμαίρωνται ὅχι ἐμπορικαί—διότι πιθανόν νὰ ἦναι φύσει τοιοῦται—ἀλλ' εἰς τὸ ἐμπόριόν τοῦ ἀναγόμεναι, μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, ἢ ἂν τουναντίον λογίζονται πολιτικά, μέχρις ἀποδείξεως ὅτι ἀφορῶσι τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ. Ἐὰν αἱ πράξεις αὗται ἐνηργεῖντο παρ' ἐνηλίκου ἐμποροῦ, θὰ ἐλογίζοντο ἀναγόμεναι εἰς τὸ ἐμπόριόν τοῦ δυνάμει τοῦ τεκμηρίου τοῦ ἄρθρ. 8 Ν. Ἀρμ.

170. Τὸ τεκμήριον λοιπὸν αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀνηλίκων ἐμπόρων ; Πολλοὶ διακρίνουσι : Ἐὰν πρόκειται λέγουσι περὶ πράξεως ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν—συναλλαγματικῆς, γραμματίου εἰς διαταγὴν, τρέχ. λογαριασμοῦ κλπ. αὕτη λογίζεται ἀφορῶσα τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀνηλίκου, ὅστις ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ, ὅχι μόνον ὅτι αὕτη δὲν ἀνάγεται εἰς τὸ ἐμπόριόν τοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθεὶς ἦτο ἐν γνώσει τῆς ἀληθείας. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ καλὴ πίστις καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἀνηλίκου, δι' ὃν πᾶσα ἄλλη λύσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπαγόρευσιν τοῦ ἐμπορεύεσθαι.—Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ πράξεως ὑπὸ τύπον πολιτικὸν π.χ. δανείου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως μετὰ ἢ ἄνευ ὑποθήκης—αὕτη λογίζεται ξένη, πρὸς τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀνηλίκου καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθεὶς ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αὕτη ἀφορᾷ τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀνηλίκου : Καὶ ταῦτα διότι ἐπὶ ἀνηλίκων ἡ ἀνικανότης εἶνε ὁ κανὼν, ἡ δὲ ἰκανότης ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 8 § 2 Ν. Ἀρ. τοῦτο ἀφορᾷ ἐνηλίκους, καὶ λύει ζήτημα ἀρμοδιότητος καὶ οὐχὶ ἰκανότητος. (1)

171. Ὁρθωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη, καθ' ἣν τὸ τεκμήριον τοῦ ἄρθρ. 8 § 2 Ν. Ἀρ. ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων ἐμπόρων, διότι ἀφοῦ ὁ ἀνήλικος λογίζεται ἐνήλικος ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριόν τοῦ, εἶνε συνεπὲς νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν μέ πάντα ἄλλον ἐμπορον θέσιν,

(1) Boistel 86.

καὶ αἱ πράξεις του, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου, νὰ λογίζωνται διὰ τὸ ἐμπόριόν του. Ὁ λόγος τοῦ τεκμηρίου ὅτι ἐν ἀμφιβολίᾳ ὁ ἐμπόρος λογίζεται ἐνεργῶν τὰ τοῦ ἐπαγγέλματός του, ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα μετὰ μείζονος δυνάμεως, δι' ἐκεῖνον, ὅστις πρῶτως μάλιστα ἡσπάσθη τὸ ἐμπορικὸν στάδιον. Ἀφ' οὗ δὲ βάσις τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν πράξεων εἶνε ἡ ιδιότης τοῦ ἐνεργούντος αὐτάς, ἐπεται ὅτι ὁ τύπος ὕφ' ὃν αὗται συνέστησαν, δὲν ἔχει οὔτε πρέπει νὰ ἔχῃ σημασίαν.⁽¹⁾

172. Ἀνεπιφυλάκτως λοιπὸν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἐφαρμοζόμενον τὸ τεκμήριον τοῦ ἄρθρ. 8 Ν. Ἀρ. καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων ἐμπόρων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ καταστρέψωσι τοῦτο διὰ τῆς ἀποδείξεως, ὅτι ἡ πράξις ἀρχικῶς καὶ οὐχὶ κατόπιν⁽²⁾ δὲν ἀφεώρα τὸ ἐμπόριόν των.

173. Μοναδικὴ πρᾶξις. Αἱ αὗται διατυπώσεις ἀπαιτοῦνται καὶ ἵνα ὁ ἀνήλικος ἐπιχειρήσῃ μίαν μόνην ἐμπορικὴν πρᾶξιν. Ἐξητήθη ὅμως, ἂν ὁ διὰ μίαν μόνην πρᾶξιν λαβὼν ἄδειαν ἀνήλικος ἔχῃ ἱκανότητα καὶ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, πᾶσαν πρᾶξιν (ἐκτὸς πωλήσεως ἀκινήτων) ἀναγκαίαν, ἀναγομένην εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐμπ. πράξεως, ἥτις τῷ ἐπιτράπη. Τὸ ζήτημα ἐτέθη, ἂν δύναται νὰ δώσῃ ὑποθήκην, λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 7, ὅπερ μόνοις τοῖς ἀνηλίκοις ἐμπόροις ἐπιτρέπει τοῦτο: Ὁρθωτέρᾳ φαίνεται ἡ καταφατικὴ γνώμη.⁽³⁾

174. Πράξεις ἀνηλίκου ἄνευ διατυπώσεων. Αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ ἀνήλικος ἐνήργησεν ἄνευ τῆς προηγουμένης⁽⁴⁾ ἐκπληρώσεως τῶν ἄνω διατυπώσεων εἶνε ἄκυροι. Ἀλλὰ διδάσκεται ὅτι ἡ ἀκυρότης εἶνε σχετικὴ, παρὰ μόνου τοῦ ἀνηλίκου δυναμένη νὰ προταθῇ καὶ καλύπτεται διὰ τῆς παρελεύσεως πεντηετίας ἀπὸ τῆς ἐνηλικιότητος αὐτοῦ ἢ τῆς μετ' αὐτὴν ἀναγνωρίσεως⁽⁵⁾

(1) Πλείονα παρὰ LyC. 171. Παλ. 95.

(2) Boistel 87.

(3) LyC. 173. Contra Boistel 99.

(4) ΑΠ. 196 (1863).

(5) Τοῦτο διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ LyC. 175 καὶ παρ' ἡμῶν Παλ. 96 6. Μπαλ. καὶ Μελισ. μετάφρασις LyC. § 175 σημ. Ἐπικαλοῦνται οἱ παρ' ἡμῶν τὸν Ν. 3 Κ. (5. 74) ἢ Ν. ΞΣΤ' Βασ. Ι. δ'. Ἀλλ' ὁ Ν. οὗτος καὶ ἂν ἰσχύῃ παρ' ἡμῶν (ΑΠ. 297 τοῦ 1892), ἀναφέρεται εἰς ἐκποίησιν πράγματος ἀνηλίκου ἥτοι περίπτωσιν ἐδικῇν, δὲν δύναται δὲ νὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ πάσης πράξεως τοῦ ἀνηλίκου, ἀπέναντι τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 2 Ἐμπ. Ν. ἀπαιτοῦντος ὡρισμένων διατυπώσεων καὶ τῆς διατάξεως τοῦ

175. Ἐν τούτοις αἱ ἄκυροι αὐταὶ πράξεις δύνανται νὰ ἔχωσι συνεπείας διὰ τὸν ἀνήλικον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Πολ. Δικαίου, ἐφ' ὅσον κατέστη πλουσιώτερος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς (ἄρθ. 3 Ν. Ἐπιτρ.).— Ἄλλ' ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἀνηλίκου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν εἶνε ἐμπορικὴ ἀλλὰ πολιτικὴ. Ἐκ τούτου δ' ἔπεται ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀνήλικος δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ἔμπορος, νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ἢ νὰ καταδικασθῇ ἐπὶ χρεωκοπία ⁽¹⁾ ἂν καὶ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ὑπάρχουσιν ἐναντία παραδείγματα ἐν τῇ Νομολογίᾳ ⁽²⁾.

2) Περὶ ὑπάνδρων γυναικῶν.

176. Ἰκανότης. Ἀνικανότης. Αἱ γυναῖκες παρ' ἡμῖν εἴτε ὑπάνδροι, εἴτε ἄγαμοι, εἴτε χῆραι, ἔχουσιν, ἐὰν ᾖσιν ἐνήλικοι, πλήρη τὴν ἰκανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι, ὑπὸ ἓνα περιορισμόν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβωσι ἀλλοτρίας ἐνοχάς. (Βελ. Δόγμα καὶ 134 Νεαρὰ κεφ. 8).

177. Δύνανται ἐπομένως παρ' ἡμῖν, νὰ ἐνεργῶσιν ἐμπ. πράξεις, ἀλλ' ἂν δὲν ᾔνε ἔμποροι 1) δὲν ἀπαγγέλλεται κατ' αὐτῶν προσωπ. κράτησις (ἄρθρ. 1003 Π. Δ.) 2) δὲν δύνανται νὰ ὑπογράψωσιν ἐγκύρως συναλλαγματικάς: ἄρθρ. 113 ἐμπ. Ν.

178. Ὅροι ἀπαιτούμενοι. Ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ συνεπῶς μὴ οὖσα ἀνίκανος, δύνανται νὰ ἐπιχειρῇ πράξεις ἐμπορικάς, ὡς σύνηθες ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ χῆρα, θὰ κηρυχθῇ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔμπορος, ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ δὲν θὰ κηρυχθῇ τοιαύτη, ἂν δὲν ἔχῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ συζύγου τῆς ὅπως ἐπιχειρῇ τοιαύτας πράξεις καὶ ἂν, ἐν τῇ περιπτώσει καὶ οὗτος εἶνε ἔμπορος, δὲν ἐμπνεύηται χωριστά.

179. Συναίνεσις συζύγου. Τοῦ Ν. μὴ ὀρίζοντος, αὕτη δύνανται νὰ ᾔνε ρητὴ ἢ σιωπηρά, καὶ τεκμαίρεται, ὅταν ἐν γνώσει τοῦ

ἄρθρ. 4 Ν. Ἐπιτρ. καθ' ἣν ἀγορικὴ ἢ πράξις τοῦ ἀνηλίκου δι' ἣν ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ καὶ ὀρισμέναις διατυπώσεις εἶνε ἄκυρος ἂν δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατυπώσεις αὗται. Τί σημαίνει σχετικὴ ἀκυρότης διὰ πράξεις ἐντελῶς ἀκύρους. Καὶ πρὸς τί ἡ διάκρισις ἀφοῦ ὁ Ν. οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται: ἴδε Καλ. 4 § 236. 237.

(1) Ἀκ. 17 Μαρτ. 1853. Σ. 53. 1. 23.

(2) Lyc. 176.

συζύγου καὶ μὴ ἀντιλέγοντος, ἡ ὕπανδρος γυνὴ ἐπιχειρῇ, κατὰ συνήθεις ἐπαγγέλμα, πράξεις ἐμπορικός (¹)

180. Ἀνηλικιότης. Ἀδυναμία. Ἀρνησις. Ἐζητήθη ἂν ἡ συναίνεσις, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ἀνηλικιότητος, ἀπαγορεύσεως ἢ ἀφανείας τοῦ ἀνδρός, δύναται νὰ δοθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Νομίζομεν ὅτι ἡ τοιαύτη συναίνεσις εἶνε ἀπόρροια τῆς ἀνδρικῆς ἐξουσίας, καὶ ἐπομένως ὁ ἀνήλικος σύζυγος δύναται νὰ δώσῃ τὴν συναίνεσίν του, διότι δὲν πρόκειται διὰ ταύτης νὰ καταστήσῃ ἱκανὸν πρόσωπον ἀνίκανον, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ δεχθῇ τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐνέργειαν τῆς συζύγου του.

181. Ἀρνησις. Ἀδυναμία. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἂν ὁ σύζυγος δὲν θέλῃ ἢ δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν συναίνεσίν του, δὲν δύναται αὕτη νὰ ἀναπληρωθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, καθ' ὅσον ἡ ἡμετέρα Νομοθεσία δὲν ἀναγνωρίζει τοιαύτην τῆς δικαιοσύνης παρέμβασιν, οὔτε εἶνε αὕτη ὀρθὴ προκειμένου περὶ ἐπαγγέλματος τῆς συζύγου, ὅπερ κυρίως ἐνδιαφέρει τὸν σύζυγον, μὴ ἔχοντα νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἀρνήσεώς του. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπωμεν περὶ τῆς γυναικὸς τῆς κεχωρισμένης ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης.

182. Ἀνάκλησις. Ἡ δεθεῖσα συναίνεσις ἀνακαλεῖται ἐν παντὶ χρόνῳ (²), ἀλλ' ἡ ἀνάκλησις δὲν πρέπει νὰ γίνηται δολίως ἢ ἀκαίρως, καλὸν δὲ νὰ δημοσιεῖται.

183. Χωριστὴ ἐμπορία. Ἐὰν ὁ σύζυγος τῆς γυναικὸς ᾔνε ἐμπορος, διὰ νὰ λογισθῇ καὶ αὕτη τοιαύτη, δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ συναίνεσις, ἀλλὰ πρέπει ἡ γυνὴ νὰ ἐμπορευῇται χωριστὰ ἢται ἐν ἰδιαιτέρῳ μέρει καὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν, ἢ τοῦλάχιστον δι' ἴδιον λογαριασμόν, ἔστω καὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐμπόριον πρὸς ἐκεῖνο τοῦ συζύγου της, διότι ὁ Ν. δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ τὴν γυναῖκα, ἥτις βοηθεῖ τὸν σύζυγόν της, εἰς τὰς συνεπείας τῆς ἐμπ. ιδιότητος (³).

(1) Ἄν ἡ γυνὴ εἶνε ἂν ἡ λ ι κ ο ς ἐννοεῖται ὅτι πρέπει πρὸς τῇ συναίνεσει τοῦ συζύγου νὰ συμμορφωθῇ καὶ μὲ τὸ ἄρθρ. 2 δηλ. ἄδεια—δημοσιεύσεις ὡς πᾶς ἀνήλικος.

(2) Ὁ Ν. φέρει ἐ μ π ο ρ ε ῦ τ α ι.

(3) Bravard 1. 92. LyC. 200. Παλ. 103. Κατὰ τὸν Boistel 101 χωριστὰ σημαίνει ἰ δ ι α ἱ τ ρ ο ν μ έ ρ ο ς, διότι κατὰ τὰ Παρισ. ἐθιμα ἄρθρ. 235 ἀπληρεῖτο ἰ δ ι α ἱ τ ρ ο ν μέρος καὶ δι ἀ φ ο ρ ο ν ἐμπόριον. Καθ' ἡμᾶς ἡ ἐν-

184. Συνέπειαι. Ἡ μὲ τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀνδρός της ἐνεργούσα ἐμπ. πράξεις ὡς σύνθητες ἐπάγγελμα καθίσταται ἔμπορος καὶ ὑπέχει τὰς συνεπείας τῆς ἐμπορ. ιδιότητος, ὑπόκειται ἐπομένως εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ τὰς ἐμπορ. πράξεις της, πτωχεύει, καὶ αἱ συναλλαγματικαὶ της δὲν θεωροῦνται πλέον δι' αὐτὴν ἀπλαῖ ὑποσχέσεις.

185. Τοιουτοτρόπως, ἡ συναίνεσις τοῦ συζύγου δὲν ἐπιδρά ἐπὶ τῆς ἱκανότητος τῆς συζύγου, ἀλλ' ἐπὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς. Τοῦτο εἶνε ἀναγκαία συνέπεια τῶν παρ' ἡμῖν κρατούντων περὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Περιττεύει ἐπομένως παρ' ἡμῖν τὸ ἄρθρ. 7, διότι τὸ ὑποθηκεύειν μὴ προικῶα καὶ ἀπαλλοτριῶναι τὰ ἀκίνητά των ἔχουσι καὶ αἱ μὴ ἐμπορευόμεναι παρ' ἡμῖν.

186. Συνέπεινι ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα. Κοινοκτημοσύνη. Ἡ ἐμπορία τῆς γυναικός κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν σύζυγον. Κατ' ἐξαιρέσιν, αἱ παρὰ τῆς γυναικός καὶ διὰ τὸ ἐμπορίον της ἀναλαμβανόμεναι ὑποχρεώσεις, συνυποχρεοῦσι καὶ τὸν σύζυγον, ἐὰν μεταξὺ των ὑπάρχῃ κοινότης ὑπαρχόντων ἥτοι κοινοκτημοσύνη⁽¹⁾.

187. Χαρακτὴρ ὑποχρεώσεως. Ἐζητήθη ὁμῶς ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ συζύγου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καὶ περὶ τούτου ἐμορφώθησαν δύο γνῶμαι: κατὰ τὴν μὲν, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ συζύγου εἶνε ἐμπορικὴ, διότι ὁ σύζυγος συναίνων, δίδει ἐντολὴν εἰς τὴν σύζυγον νὰ τὸν καταστήσῃ ὀφειλέτην⁽²⁾, κατὰ τοὺς δέ, ὁ σύζυγος συναίνων δὲν ἐντέλλεται, ἀλλ' ἀπλῶς συναινεῖ, ὡς συγκύριος, ὅπως ἡ κοινοκτημοσύνη ὑποχρεωθῇ, ἐπομένως ἡ μὲν γυνὴ ὑποχρεοῦται ὡς συναλλαχθεῖσα, ὁ σύζυγος δὲ καὶ ἡ κοινοκτημοσύνη, λόγῳ νομίμου συγχύσεως, ἥτις δὲν ἔχει τι τὸ ἐμπορικόν. Ἐπικρατεῖ ἡ

νοία τοῦ Ν. εἶνε ἡ ἐξῆς: ἡ σύζυγος βοηθοῦσα τὸν σύζυγον δὲν εἶνε ἔμπορος, οὔτε λογίζεται τοιαύτη, τούναντίον εἶνε, ἅμα δὲν τὸν βοηθεῖ, ἀλλ' ἐμπορεύεται μετ' αὐτοῦ. Πότε συμβαίνει τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἄλλο, εἶνε ζήτημα πραγματικόν. Ἀκ. 27 Μαρτ. 1832 S. 32. 1. 365. Alauzet 76. Τὸ τεκμήριον ὁμῶς εἶνε ὅτι βοηθεῖ τὸν σύζυγόν της. Pard. 65.

(1) Σύστημα κοινοκτημοσύνης παρ' ἡμῖν ἀπαντᾷ εἰς τινας νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ δύναται νὰ συνομολογηθῇ ῥητῶς Ν. 32 § 24 II. (24. 1) Ν. 16 § 3 II. (34. 1).

(2) Pothier puiss. marit. § 22.

δευτέρα γνώμη, καθ' ἣν ὁ σύζυγος δὲν ἐνέχεται ἐμπορικῶς, οὔτε ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν, οὔτε λογίζεται ἔμπορος, διότι ἐπὶ πλέον ἐλλείπει τὸ ἐπάγγελμα (Ραλ. 105).

188. Ἑταιρία. Ἐζητήθη ἐν Γαλλίᾳ, ἂν ἡ πρὸς ἐμπορίαν ἔχουσα τὴν συναίνεσιν τοῦ συζύγου τῆς γυνῆ, δύναται, ἄνευ τῆς ῥητῆς συναίνεσεως αὐτοῦ, νὰ συνάψῃ ἑταιρίαν. Τὸ ζήτημα ἐκεῖ λύεται ἀποφατικῶς ἐν γένει, ὅπως καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων. Παρ' ἡμῖν, ἐνεκα τῆς διαφοροῦ θέσεως τῆς ὑπανδρῶν γυναικός, ἐπιβάλλεται ἄλλοια λύσις. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ εἶνε ἀνίκανος πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι, ὁ σύζυγος, ὁ δὲ τὴν συναίνεσιν του εἰς τὴν σύζυγον, ὅπως αὕτη ἐμπορεύηται, βεβαίως δὲν ἡγνῶει διὰ τούτου νὰ δώσῃ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιριῶσθαι, ὅπερ προκειμένου περὶ γυναικῶν, παρουσιάζει καὶ ζήτημα εὐπρεπειᾶς ἀκόμῃ.

189. Ἐκεῖ λοιπὸν πρόκειται περὶ ἱκανότητος. Παρ' ἡμῖν οἱ αὐτοὶ λόγοι εὐπρεπεῖας ὑπάρχουσι, ἀλλ' ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ δὲν εἶνε, ἐπαναλαμβάνομεν, ἀνίκανος πρὸς σύναψιν συμβάσεων, ἐπομένως αὕτη δύναται ἐγκύρως νὰ συνεταιρισθῇ, ἔχουσα μόνῃν τὴν τοῦ ἐμπορεύεσθαι συναίνεσιν ἢ καὶ ἄνευ ταύτης. Ἐν τῇ τελευταίᾳ μάλιστα περιπτώσει δὲν εἶνε ἄκυρος ἡ ἑταιρία, ἀλλ' αἱ συνέπειαι θὰ ᾔνε περιωρισμέναι ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν κράτησιν καὶ τὰς συναλλαγματικὰς.

190. Βελλειάνειον Δόγμα. Φαινόμενικὸν κώλυμα παρουσιάζει τὸ Βελλ. Δόγμα, ἀλλὰ τοῦτο, ὡς γνωστόν, ἄργεῖ προκειμένου περὶ πράξεως, εἰς ἣν ἡ γυνὴ ἔχει συμφέρον.⁽¹⁾ Ἄλλως οὔτε φαίνεται ἔχον ἰσχὺν διὰ τὰς ἐμπ. γυναικας, διότι τὸ ἄρθρ. 113 δέχεται ὑποχρεώσιν αὐτῶν ἐκ συναλλαγματοῦ, ἔρξ καὶ διὰ τριτεγγυήσεως.

191. Ἑταιρία μετὰ συζύγου. Ἐτι λεπτότερον φαίνεται τὸ ζήτημα, ἂν ἡ γυνὴ δύναται νὰ συνεταιρισθῇ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς. Ὅτι ἑταιρία δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τῶν συζύγων ῥητῶς μαρτυρεῖται⁽²⁾ δυσκολίαν ὅμως φαίνεται παρέχουσα ἡ 134 Νεαρχ. κεφ. 8, καθ' ἣν ἡ γυνὴ δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις τοῦ συζύγου τῆς, καὶ τὸ ἄρθρ. 5, καθ' ὃ διὰ νὰ λογισθῇ ἡ ὑπανδρὸς, δημόσιος ἔμπορος, πρέπει

(1) Καλ. 3. § 390.

(2) Ν. 32 § 24 Π. (24. 1.) Ν. 16 § 3 Π. (34. 1.)

νά ἐμπορεύηται χωριστά. Ἄλλ' ἡ Νεαρά προφανῶς δὲν ἔχει χώραν, ὅταν πρόκειται περὶ συμφέροντος τῆς γυναικός, τὸ δὲ ἄρθρ. 5 καὶ ἂν δεχθῶμεν τὴν αὐστηροτέραν ἐξήγησιν ὅτι δηλ. σημαίνει ἐν ἰδιαιτέρῳ μέρει (§ 183) δὲν ἀφορᾷ παρ' ἡμῖν τὸ κύρος ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πράξεων τῆς ὑπάνδρου. Ἐπομένως καὶ ἡ τοιαύτη ἐταιρία εἶνε ἐγκυρος. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει ἔννοια διὰ τὰς ὁμορhythμους ἐταιρίας.

192. Πράξεις ἄνευ συναινέσεως. Ὡς εἵπομεν, ἡ ὑπάνδρος γυνὴ δὲν εἶνε ἀνίκανος, ἐπομένως, ἂν ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου ἐνεργῇ πράξεις ἐμπορικὰς ὡς σύνηθες ἐπάγγελμα, δὲν θὰ χαρακτηρισθῇ ποτὲ ἔμπορος, οὔτε θὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς τῆς ἐμπ. ιδιότητος. Αἱ πράξεις τῆς ὅμως εἶνε ἐγκυροὶ καὶ ἰσχυραί, ἀλλὰ δὲν ἀπαγγέλλεται προσ. κράτησις, αἱ δὲ συναλλαγματικαὶ εἰς ἃς τυχὸν ἤθελε ὑπογράψῃ λογίζονται δι' αὐτὴν ἀπλᾶ ὑποσχέσεις· ἄρθρ. 113.

3) Περὶ ἀπηγορευμένων.

193. Οἱ δικαστικῶς ἢ νομίμως ἀπηγορευμένοι, μὴ ἔχοντες τὴν ἱκανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι, δὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι ἐμπ. πράξεις, οὔτε συνεπῶς νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἐμπ. ιδιότητα. Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως ἦσαν ἔμποροι, ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν.⁽¹⁾

194. Οἱ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα ὅμως διατελοῦντες, δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀνίκανοι, καὶ δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι μεμονωμένας ἐμπ. πράξεις τῇ συναινέσει τοῦ ἀντιλήπτορος αὐτῶν. Δὲν δύνανται ὅμως τῇ συναινέσει τοῦ ἀντιλήπτορος, νὰ ἐνεργῶσιν ἐμπόριον, διότι οὕτω ὁ ἀντιλήπτωρ θὰ εἶχε δικαίωμα νὰ ματαιώσῃ ἀνικανότητα, ἥτις ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης δημιουργηθεῖσα, παρ' αὐτῆς ταύτης πρέπει νὰ ἀρθῇ.⁽²⁾

IV. Ὑποχρεώσεις τῶν ἐμπόρων.

195. Ὁ Ν. ὑπεχρέωσε τοὺς ἐμπόρους 1) νὰ δημοσιεύωσι τὸ γαμικὸν αὐτῶν σύμφωνον 2) νὰ τηρῶσι λογιστικὰ βιβλία, καλούμενα ἐμπορικά.

(1) LyC Tr. 218.

(2) LyC 160.

1) Δημοσίευσις τοῦ γαμικοῦ συμβήωνου.

196. Περί τῆς ὑποχρέωσης ταύτης ὁμιλοῦσι τὰ ἄρθ. 65-70 τοῦ ἐμπ. Ν. ὑπὸ τὸν ἀνακριβῆ τίτλον «περὶ χωρισμοῦ κτημάτων.» Ἡ διάταξις δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν τὸν σκοπὸν καὶ τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει ἐν Γαλλίᾳ ⁽¹⁾ διότι παρ' ἡμῖν τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης δὲν εἶνε σὺνθηδες, ἀνευρίσκεται μόνον εἰς τινὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ δύναται ρητῶς νὰ συνομολογηθῇ, § 186.

197. Τὰ περὶ δημοσίευσεως τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος διέπονται ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 67 καὶ 68 ἐχόντων οὕτω :

Ἄρθρ. 67. Παντὸς γαμικοῦ συναλλάγματος μεταξὺ συζύγων ὁ εἰς τῶν ὁποίων ἠθέλην εἶσθαι ἔμπορος θέλει κοινοποιεῖσθαι περίληψις ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς χρονολογίας του εἰς τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 877 (δηλ. 677 καὶ 680) τῆς Π. Δικον. ὠρισμένα Γραφεῖα καὶ συνέδρια διὰ νὰ ἐκτίθεται εἰς τὸ Πινάκιον συμφώνως μὲ τὸ αὐτὸ ἄρθρον. Ἡ περίληψις αὕτη θέλει διαλαμβάνει, ἂν οἱ δύο σύζυγοι ἔχουν κοινὰ ἢ χωριστὰ ὑπάρχοντα, ἢ ἂν ἐσυμφώνησαν προίκειον διοίκησιν.»

198. Κύρωσις τῆς διατάξεως ταύτης εἶνε τὸ ἄρθρ. 68, καθ' ὃ ὁ συμβολαιογράφος ἐπὶ ποινῇ προστίμου δρ. 100 καὶ καθαιρέσεως ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἔνω δημοσίευσιν.

199. Τὸ ἄρθρ. 69 ἀφεώρα τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τις μετὰ τὸν γάμον του ἐπιθυμῇ νὰ μετέλθῃ ἐμπορίον. Εἶχε δὲ οὕτω: Πᾶς σύζυγος, ὅστις ἔχων χωριστὰ τὰ ὑπάρχοντα, ἢ συνεζευγμένος ὢν ὑπὸ προίκειον διοίκησιν, θέλει μετὰ τὸν γάμον νὰ μετέρχεται τὴν ἐμπορίαν, χρεωστῇ νὰ κάμῃ παρομοίαν κοινοποίησιν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀρχίσῃ τὴν ἐμπορίαν του, ἄλλως ἂν συμβῇ πτώχευσις τιμωρεῖται ὥς δόλιος χρεωκόπος. Τὸ ἄρθρον τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ Ν. τῆς 13 Δεκ. 1838 περὶ πτωχεύσεως.

2) Περὶ ἐμπορικῶν βιβλίων

200. Ἡ τήρησις λογιστικῶν βιβλίων ἐπιβάλλεται εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίζῃ ἐπακριβῶς τὰ τῆς οικονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Κατὰ μείζονα δὲ λόγον εἰς τοὺς ἐμπόρους, οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, εὐρίσκονται εἰς πολλὰς καὶ ποικίλας σχέσεις πρὸς ἐμπόρους καὶ μὴ τοιοῦτους.

(1) Ἀπ. 37 (1873).

201. Ὁ Ν. ἐπιβάλλων εἰς τοὺς ἐμπόρους τὴν ὑποχρέωσιν τηρήσεως βιβλίων σκοπεῖ α') Νὰ παράσχη πρόχειρον αὐτοῖς μέσον ἀποδείξεως εἰς τινὰς περιπτώσεις β') νὰ καταστήσῃ δυνατόν καὶ εὐχερῆ τὸν ἔλεγχον ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως.

202. Ἑμπ. Νόμος. Δικονομία. Περὶ τῶν ἐμπορ. βιβλίων πραγματεύεται ὁ Ἑμπ. Ν. ἐν ἄρθρ. 8—17 καὶ ἡ Πολ. Δικ. ἄρθρ. 416—418, ἐπικρατεῖ δὲ ἐν διαφωνίᾳ ἡ διάταξις τοῦ Ἑμπ. Νόμου ὡς νεωτέρου⁽¹⁾. Περὶ τῶν ἐμπ. βιβλίων ἐπίσης ὁμιλεῖ καὶ ὁ Ν. περὶ χαρτοσήμου ἐν ἄρθρ. 19 καὶ 39.

203. Χαρακτὴρ τῆς ὑποχρεώσεως. Ἡ ὑποχρέωσις τηρήσεως βιβλίων εἶνε γενικὴ καὶ ἀπόλυτος, βαρύνει δὲ πάντα ἔμπορον ἔστω καὶ ἀγράμματον, τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἐμπορευομένους ἀλλοδαπούς, διότι ἡ διάταξις θεωρεῖται Ἀστυνομικὴ.

204. Βιβλία ὑποχρεωτικά. Τρία βιβλία ὑποχρεοῖ ὁ Ν. τοὺς ἐμπόρους νὰ κρατῶσι. Τὸ ἡμερολόγιον, τὸ βιβλίον τῶν ἐπιστολῶν καὶ τὸ βιβλίον τῶν ἀπογραφῶν. Ἐκτὸς ὅμως τούτων τινὲς τῶν ἐμπόρων ὀφείλουσι νὰ κρατῶσι καὶ ἴδιον π. χ. οἱ κολλυβισταὶ ἄρθρ. 84, οἱ παραγγελιοδόχοι μεταφορᾶς ἄρθρ. 102: "Ἀν λάβῃ δὲ τὸ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἀπροσέκτως συντεταγμένον ἄρθρ. 19 τοῦ Ν. περὶ χαρτοσήμου, πρκατηρεῖ ὅτι ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων βιβλίων οἱ ἔμποροι πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ καθολικόν, ἥτοι βιβλίον εἰς ὃ μεταφύρονται ἐκ τοῦ ἡμερολογίου αἱ μερίδες, τὸ ὅποιον μάλιστα ὑποτίθεται ἔχον ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

205. Ἡμερολόγιον. Ἐν τούτῳ ἐγγράφει ὁ ἔμπορος κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 πάσας τὰς ἐργασίας τοῦ ἐμπορικῆς ἢ μὴ—κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν — ἐν συνόλῳ δὲ τὰς μηνιαίας οἰκιακὰς τὰς δαπάνας καὶ τοῦ καταστήματός του. Εἶνε ἀδιάφορον, ἂν ἀπράξεις αὐταὶ γίνωνται δι' ἴδιον λογαριασμόν, τοῖς μετρητοῖς ἢ ἐπὶ πιστώσει. Ὡς πρὸς τοὺς λιανοπώλας τοὺς θεωρουμένους ἐμπόρους, ἐπιεικῶς δέχονται ὅτι δύνανται οὗτοι ἐν συνόλῳ τὰς ἐργασίας ἐκάστης ἡμέρας νὰ φέρωσιν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ. Ἡ τακτικὴ

(1) Ὁ Ἑμπ. Ν. ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὴν 19 Ἀπρ. 1835, ἡ δὲ Πολ. Δικ. τὴν 2 Ἀπρ. 1834.

μως τοῦ νὰ γράφονται ἐν τοῖς βιβλίοις, μόνον τὰ ἐπὶ πιστώσει διδόμενα ἢ λαμβανόμενα δὲν εἶνε νόμιμος.

206. Βιβλίον ἐπιστολῶν. Εἰς τοῦτο ἀντιγράφει ὁ ἔμπορος πᾶσας τὰς ἐπιστολάς τὰς ὁποίας ἀποστέλλει περὶ οἰουδύποτε ἀντικειμένου. Ὑπὸ τὴν ἐκφρασιν ἐπιστολῶν νοοῦνται καὶ τὰ τηλεγραφήματα, διότι καὶ ταῦτα τούτων εἰσὶν εἶδος. — Κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρ. 8. ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ κρατῇ εἰς φάκελλον τὰς ἐπιστολάς ἃς λαμβάνει.

207. Βιβλίον ἀπογραφῶν. Ἐν τούτῳ ἐγγράφει κατ' ἔτος τὴν ἀπογραφὴν τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας του, καθὼς καὶ τῶν χρεῶν του. Ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ιδιόγραφον ἀπογραφὴν. Τοῦτο εἶνε κακὴ μετάφρασις τοῦ Γαλικοῦ *Seing privé* (ιδιωτικὴ), σημαίνει δὲ ἀπλῶς, ὅτι αὕτη γίνεται ἄνευ ἐπεμβάσεως δημοσίου ὑπαλλήλου.

208. Βιβλία βοηθητικά. Ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἀπαιτήτων βιβλίων, οἱ ἔμποροι τηροῦσι, ἀνκλόγως τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας των, τοῦ εἶδους τῆς ἐμπορίας των, καὶ τοῦ συστήματος τῆς λογιστικῆς, ἣν πρὸς σύνταξιν των ἀκολουθοῦσι, καὶ ἄλλα βιβλία καλούμενα βοηθητικά· τοιαῦτα εἶνε τὸ καθολικόν, τὸ βιβλίον Ταμείου, βιβλίον λήξεων, βιβλίον ἀποθήκης κλπ. Ἀλλὰ ταῦτα πλὴν τοῦ καθολικοῦ περὶ οὗ ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρ. 19 τοῦ Ν. περὶ Χαρτοσήμου, δὲν ἔχουσι καμμίαν ἐννοιαν καὶ ἰσχύν· εἰμὴ ἐφ' ὅσον συμφωνοῦσι πρὸς τὸ ἡμερολόγιον.

209. Αἱ Διαιτυπώσεις εἰς ἃς ὑποβάλλονται καὶ καθ' ἃς τηροῦνται τὰ ἐμπορικὰ βιβλία εἶνε αἱ ἐξῆς· κατὰ τε τὸν Ἑμπ. Νόμον καὶ τὴν Πολ. Δικ. ἅπαντα τὰ βιβλία πρέπει 1) νὰ ᾔνη πρὸ τῆς χρήσεως των βιβλιοδετημένα. ἄρθρ. 416 Π. Δ. 2) νὰ ᾔνη ἡριθμημένα καὶ μονογραφημένα κατὰ πᾶσαν σελίδα, παρὰ τοῦ Προέδρου τῶν πρωτοδικῶν (ἐμποροδικῶν) τῆς καταικίας τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὸ ἄρθρ. 416 τῆς Πολ. Δικ. (ἢ παρὰ τοῦ Δημάρχου;) κατὰ τὸ ἄρθρ. 11 ἐμ. Νόμου) ἢ διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς ἐδρας τοῦ Πρωτοδικείου παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἄρθρ. 39 Ν. Χαρτ. 3) νὰ γράφονται εἰς ἐγχώριον γλῶσσαν — κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν — καθ' ἡμέραν — ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαίρεσεως φύλλων — ἄνευ ὑπεργραφῶν ἢ παρεγγρα-

φῶν, ἢ κενῶν διαστημάτων ⁽¹⁾ ἄρθρ. 10 Ἑμ. Ν. καὶ 416 Π.Δ.

210. Διατήρησις. Ὁ Ν. ὑποχρεοῖ τὸν ἔμπορον νὰ διατηρῇ τὰ βιβλία αὐτοῦ τὰ ὑποχρεωτικὰ ἐπὶ δέκα ἔτη, διότι τὸ διάστημα τοῦτο ἐθεωρήθη ἐπαρκές, ὥπως πᾶσα ἔμπορ. διαφορὰ λυθῇ. Ἡ δεκαετία ἄρχεται ἐν σιωπῇ τοῦ Ν. ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἄρθρου ἐκαστου βιβλίου.⁽²⁾ Ἐν τούτοις ἐὰν ὁ ἔμπορος καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 10 ἐτῶν διατηρῇ τὰ βιβλία του, δύναται νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ ἀντίδικος του νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὰ ⁽³⁾ εἰς τρόπον ὥστε διαρκύσης μὲν τῆς δεκαετίας, ὑπάρχει τεκμήριον διατηρήσεως, παρελθούσης δέ, ὁ ἀντίδικος ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν διατήρησιν αὐτῶν.

211. Ἐνιαύσιος θεώρησις. Χαρτόσημον: Ἐκτὸς τῶν ἄνω διατυπώσεων, τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ βιβλίον τῶν ἀπογραφῶν οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τῶν ἐπιστολῶν, πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων τῶν δυναμένων νὰ μονογράψωσι καὶ ἀριθμῶσι ταῦτα, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 19 τοῦ Ν. περὶ χαρτοσήμου τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ καθολικὸν καὶ τὸ τῶν ἀπογραφῶν (ἄρθρ. 54) ὑπόκεινται εἰς τέλος λεπτῶν 20 κατὰ πᾶν ἀκέραιον φύλλον ἐκ τεσσάρων σελίδων, μὴ ὑπερβαῖνον τὸ διπλάσιον τοῦ σφραγιστοῦ χάρτου, εἰς τέλος δὲ λεπτῶν 40 διὰ πᾶν μεῖζον φύλλον. Τὸ τέλος τοῦτο πληρῶνεται κατὰ τὴν μονογράφησιν καὶ ἀρίθμησιν ἄρθρ. 39 Ν. χαρτ.

212. Κύρωσις τῶν διατάξεων. Ἡ μὴ τήρησις τῶν βιβλίων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἔμπ. Νόμου καὶ τῆς Πολ. Δικονομ. στερεῖ ταῦτα πάσης ἀποδεικτικῆς ἰσχύος ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος αὐτά, ἄρθρ. 13 καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ὁ τοιοῦτος ἔμπορος δύναται νὰ τιμωρηθῇ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ, 594 § 5: Ἡ μὴ τήρησις δὲ τοῦ ἡμερολογίου, τοῦ καθολικοῦ, καὶ τῶν ἀπογραφῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. περὶ χαρτοσήμου στερεῖ ταῦτα ἐπίσης πάσης ἀποδεικτικῆς ἰσχύος, καὶ ἐπάγεται διὰ τὸν τοιοῦτον ἔμπορον πρόστιμον ἴσον πρὸς τὸ ἐπιτήδευμα, ἐὰν ᾗνε ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς φορολ. καταλόγους, εἰδὲ μὴ, πρόστιμον μέχρι 500 δρ.— Ἐπὶ πλέον ὁ ὑπουργὸς

(1) ἂν συμβῇ λάθος: Γράφεται ὑπὸ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀνακαλύψεως γινομένης παραπομπῆς.

(2) LyC 213. Ἰταλ. Κ. ἄρθρ. 26 τελευταίας ἐγγραφῆς.

(3) Α. Π. 365 (83) Μ. Π. 1. 520.

τῶν Οἴκων ἔχει ἐν παντὶ καὶρῳ δικαίωμα ἐξελέγξεως, ἐν τοῖς γραφείοις καὶ καταστήμασι τῶν ὑποχρέων εἰς τήρησιν ἐμπ. βιβλίων πρὸς βεβαίωσιν τῶν ὑποπτευομένων παρκατάσεων, ἀρθρ. 54 Ν. χαρτ.

213. Αἱ περὶ ἐμπ. βιβλίων διατάξεις καὶ ἰδίως αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀρίθμησιν, μονογράφησιν καὶ θεώρησιν αὐτῶν ἐν τῇ πρακτικῇ δὲν τηροῦνται, ἂν καὶ αἱ συνέπειαι εἶνε σοβαραί. Τοῦτο συμβαίνει διότι πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἐμπ. πράξεων εἶνε δεκτὸν πᾶν μέσον, ἐπομένως ἡ διὰ τῶν βιβλίων ἀπόδειξις εἶνε σπανία.

214. Ἀποδεικτικὴ δύναμις. Περὶ ταύτης ὁμιλοῦμεν ἐν τῇ περὶ ἀποδείξεως κεφαλαιῳ. (Μέρος Β'. Κεφ. Α'.)

215 Μέθοδος τηρήσεως ἐμπ. βιβλίων. Ὁ Ν. ἀδικπορεῖ ὡς πρὸς τὴν μέθοδον, καθ' ἣν τηροῦνται τὰ βιβλία ἀρκεῖ νὰ τηρῶνται ὅπως διαγράφει.

216. Ἀπλογραφικὴ Μέθοδος. Ἐν τῇ πράξει τὰ ἐμπ. βιβλία τηροῦνται κατὰ δύο μεθόδους. Κατὰ τὴν ἀπλογραφικὴν ἢ κατὰ τὴν διπλογραφικὴν μέθοδον. Ἐν τῇ ἀπλογραφικῇ ὁ ἔμπορος μεταφέρει ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του, κατὰ Δοῦναι καὶ Λαβεῖν εἰς βιβλίον, ὅπερ καλεῖται Καθολικόν, καὶ ὅπερ εἶνε τὸ εὔρετήριον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἡμερολογίου, τὴν μερίδα ἐκάστου μεθ' οὗ συνηλλάχθη καὶ εἰς μὲν τὸ Δοῦναι του γράφει ὅ,τι ἔδωκε αὐτῷ, εἰς δὲ τὸ λαβεῖν του γράφει ὅ,τι ἔλαβε. Οὕτω ἂν ἡγόρασε ἀπὸ τὸν Γεώργιον ἐμπορευμάτα, εἰς μὲν τὸ λαβεῖν τοῦ Γεωργίου γράφει τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων, εἰς δὲ τὸ δοῦναι τοῦ ἰδίου γράφει ὅ,τι τῷ ἔδωκεν ἀπέναντι. Ἐπίσης ἂν ἐπώλησε πρὸς τὸν Δημήτριον, γράφει εἰς τὸ δοῦναι τοῦ Δημητρίου τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων καὶ εἰς τὸ λαβεῖν τοῦ ἰδίου ὅ,τι τυχὸν ἔλαβε. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε ἀπλῆ.

217. Διπλογραφικὴ μέθοδος. Δυσκολωτέρα εἶνε ἡ διπλογραφικὴ μέθοδος, καλουμένη οὕτω διότι ἐνεργεῖται διὰ διπλῶν ἐγγραφῶν πιστώσεως καὶ χρεώσεως. Ἡ μέθοδος αὕτη διέπεται ὑπὸ δύο ἀρχῶν ἥτοι κατ' αὐτὴν 1) ὁ ἔμπορος ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ λογαρισμῶν περιλαμβανόντων τὰς ἐργασίας του, 2) πᾶσα πράξις ἀναλύεται εἰς μίαν πίστωσιν καὶ μίαν χρέωσιν ἐνὸς ἐκ τῶν λογαρισμῶν τούτων. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, εἰς πᾶσαν πράξιν τοῦ ἐμπορίου εἰς ἐκ τῶν λογαρισμῶν, οὔτινες τὸν ἀντιπροσωπεύουσι, πρέπει νὰ χρεωθῇ καὶ εἰς νὰ πιστωθῇ, ὡς ἂν εἴ ἡ συναλλαγὴ ἐλάμβανε χώραν με-

ταξὺ τῶν λογαριασμῶν τούτων τῶν ἀντιπροσωπευόντων τὸν ἔμπορον

218. Οἱ λογαριασμοὶ οὗτοι δύνανται νὰ πολλαπλασιασθῶσι ἀναλόγως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐμπορίου, καὶ τοῦ εἶδους τοῦ ἐμπορίου συνήθως ὅμως εἶνε ἔξ: Κεφάλαιον, Ταμεῖον, Ἐμπορεύματα, Γραμμάτια εἰσπρακτέα, καὶ Κέρδη καὶ Ζημίαι.

219. Μηχανισμός. Ἐάν τὸρα ὑποθέσωμεν ὅτι ἀγοράζει ἔμπορεύματα, ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ χρεώσῃ τὸν λογαριασμὸν ἔμπορεύματα καὶ νὰ πιστώσῃ τὸν λογαριασμὸν Ταμεῖον, διότι τὰ μὲν ἔμπορεύματα ἔλαβον, τὸ δὲ Ταμεῖον ἔδωκε, καὶ διότι ἡ πράξις θεωρεῖται ὡς γενομένη μεταξὺ τῶν δύο λογαριασμῶν. Ἐάν ὅμως ἐπώλησεν ἔμπορεύματα, τότε θὰ πιστώσῃ τὸν λ)σμὸν ἔμπορεύματα καὶ θὰ χρεώσῃ τὸν λογαριασμὸν Ταμεῖον, διότι τὰ μὲν ἔμπορεύματα ἔδωκεν τὸ δὲ Ταμεῖον ἔλαβε. Καὶ ταῦτα ἂν ἔγιναν αἱ πράξεις τοῖς μετρητοῖς, ἂν ὅμως ἔγιναν ἐπὶ πιστώσει διὰ γραμματίων, τότε ἀντὶ νὰ πιστώσῃ ἢ νὰ χρεώσῃ τὸ Ταμεῖον, θὰ πιστώσῃ ἢ θὰ χρεώσῃ τὸν λ)σμὸν Γραμ. πληρωτέα ἢ Γραμμάτια εἰσπρακτέα. Ὅταν δὲ πληρωθῶσι τὰ Γραμμάτια, θὰ χρεωθῇ τὸ Ταμεῖον καὶ θὰ πιστωθῇ ὁ λ)σμός Γραμ. Εἰσπρακτέα ἢ θὰ πιστωθῇ τὸ Ταμεῖον καὶ θὰ χρεωθῇ ὁ λογαριασμός Γραμμάτια πληρωτέα. Καὶ ἐν γένει ὁ λογαριασμός, ὅστις δίδει πρὸς τὸν ἄλλον πιστοῦται, ὁ λογαριασμός δὲ ὅστις λαμβάνει χρεοῦται. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σημειώσις γίνεται κατὰ τὸν ὅσον ὑποδεικνύοντα τὴν πιστοχρέωσιν. Οὕτω ὁ ἀγοράσας ἔμπορεύματα δρ. 1000 γράφει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του. Ἐμπορεύματα εἰς Ταμεῖον (ἢ Γρ.μ. πληρωτέα) δρ. 1000, τὸ ὅποιον σημαίνει ὅτι τὰ ἔμπορεύματα θὰ χρεωθῶσι καὶ τὸ Ταμεῖον θὰ πιστωθῇ με δρ. 1000. Ἐπίσης ὁ πωλήσας ἔμπορεύματα γράφει: Ταμεῖον (ἢ Γρ. Εἰσπρ.) εἰς ἔμπορεύματα δραχ. 1000, τὸ ὅποιον σημαίνει ὅτι τὸ Ταμεῖον θὰ χρεωθῇ καὶ θὰ πιστωθῶσι τὰ ἔμπορεύματα. Αὕτη εἶνε ἡ γενικαῖς γραμμαεῖς ἢ θεωρία τῆς Διπλογραφικῆς μεθόδου, ἥτις ἔχει ὡς πλεονέκτημα τὸν ἔλεγχον τῶν διαφόρων λογαριασμῶν καὶ ἐπομένως τὴν ἀποφυγὴν λαθῶν· ἴδε πλείοτερα ἐν ἰδικαῖς περὶ τούτου ἐργαίς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ ἐμπορικῶν Ἑταιριῶν.

220. Συνεταιρισμός. Πᾶσα ἐνώσις προσώπων πρὸς σκοπὸν

τινα καλεῖται ἐν γένει συνεταιρισμός. Ἐν ἐκάστη δὲ κοινωνίᾳ ἀπαν-
τῶσι τοιοῦτοι συνεταιρισμοὶ ἀτόμων ἢ ἐνώσεις πρὸς διαφόρους σκο-
ποὺς, ἥτοι φιλολογικούς, καλλιτεχνικούς, ἐπιστημονικούς, πο-
λιτικούς, θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς, ἐμπορικούς ἢ καὶ
ἀπλῆς τέρψεως. Πλὴν πάντες οἱ συνεταιρισμοὶ οὗτοι, ἢ ἐνώσεις, δὲν
εἶνε ἐταιρίαι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου. Ἐταιρία
κατ' αὐτὸ εἶνε αἱ ἐνώσεις πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἐνουμένων καὶ δὴ χρη-
ματικὴν αὐτῶν ὠφέλειαν. Ὑπὸ τὴν ἔσφιν ταύτην ἡ ἐταιρία εἶνε
εἶδος συνεταιρισμοῦ, παρουσιάζουσα ὅλα τὰ πλεονεκτήματα ἐκείνου
καὶ διὰ τοῦτο παρασχοῦσα σπουδαιοτάτης ὑπηρεσίας, δικαίως δ' ἐρ-
ρήθη περὶ αὐτῆς ὅτι ἐπιτρέπει ὅπως ἡνωμένοι φέρωμεν εἰς πέρας ὅ, τι
μόνοι ἢ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν ἢ ἀδυνατοῦμεν.

221. Ἱστορία. Ἡ ἰδέα τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐπὶ χρηματισμῶ
(κέρδει) ἥτοι τῆς ἐταιρίας, κατὰ τὴν στενὴν ἔννοιαν, εἶνε ἀρχαιοτά-
τη, διότι εἶνε φυσική. Ἐν Ἀθήναις εὐρίσκομεν παρχδεύγματα ἐμπο-
ρικῶν καὶ Τραπεζιτικῶν ἐταιριῶν (1), ἐν Ῥώμῃ δὲ πρὸς διαφόρους
σκοποὺς καὶ δὴ 1) πρὸς σωματεμπορίαν (2) 2) πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέ-
δων καὶ ἐποικοδόμησιν. (3) 3) πρὸς ναυτικὰς ἀποστολάς (4) 4) πρὸς
Τραπεζιτικὰς ἐργασίας (soc. argentariae) (5) 5) πρὸς ἐνοικίαισιν
δημοσίων προσόδων (soc. vectigales). (6) Ἄλλ' ἡ τῆς ἐταιρίας
χρησιμότης ἐφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον, ὅτε ἀνεφάνη καὶ ἀνεπτύχθη
ὁ τύπος τῆς μετοχῆς, διεγερθῆσθαι δ' αὕτη κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ
ἐμπορίου.

222. Ἐλαττώματα. Πραγματικῶς ἡ ἐταιρία ὅπως ὀργανί-
ζεται ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, εἶνε μέσον πρὸς πραγματοποίησιν
κερδῶν, παρουσιάζει ὅμως τὰ ἐξῆς ἐλαττώματα: 1) δὲν ἀποτελεῖ
νομικὸν πρόσωπον, ἔχον ἰδίαν ὑπαρξίν καὶ ἰδίαν περιουσίαν, ἀλλ' ἀ-
ποτελεῖ ἀπλῶς σχέσιν ἐνοχικὴν τῶν συνεταίρων 2) ἡ ἀλληλεγγύη
τῶν συνεταίρων δὲν ὑφίσταται, εἰμὴ ἐξαιρετικῶς, ὅταν συνομολογή-

(1) Δημοσθ. πρὸς Καλ. 3.

(2) Ν. 44 § 1 Π. (21.4).

(3) Ν. 52 § 7 καὶ 12 Π. (17. 2).

(4) Ν. 4 § 1. Π. (14. 1).

(5) Ν. 52 § 5 Π. (17. 2).

(6) Ν. 5. Π. (17..2),

θῆ ἢ οἱ ἑταῖροι συναλλαχθῶσι δι' ἀντιπροσώπου. 3) δὲν εἶνε πρόσφορος καὶ κατὰλληλος διὰ μεγάλας ἐπιχειρήσεις ἢ ἐπιχειρήσεις μεγάλης διαρκείας, διότι ἀφ' ἐνὸς λόγῳ τῆς προσωπικῆς εὐθύνης τῶν συνεταίρων, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶνε περιορισμένος, ἀφ' ἑτέρου δὲ, αἱ εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐπερχόμεναι μεταβολαὶ (θάνατοι κλπ.) ἐπιφέρουσι τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας.

223. Ῥωμαῖοι. Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, τὰ ὅποια φανερὸν ἀφερῶσι τὰς σχέσεις τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς τρίτους, ἦται τὴν πίστιν, δὲν ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι εἰς τὰς σπουδαιότερας παρ' αὐτοῖς ἐταιρίας, τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἐλλείπουσιν ἢ ἔχουσι μχταιωθῆ δι' εἰδικῆς διατάξεως: Οὕτω ἡ ἀλλήλεγγύη, ἣτις εἶνε τὸ μικρότερον ἐλάττωμα ὑπάρχει αὐτοδικαίως ἐπὶ ἀργυροπρατῶν (*argentarii*) ⁽¹⁾ ἐπὶ πλειόνων ἐντολέων καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τῆς *exercitoria* καὶ τῆς *institoria*, αἵτινες ἀκριβῶς ἔχουσιν ὑπ' ὅψιν νευτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐντολάς. ⁽²⁾ Ἡ προσωπικότης τῆς ἐταιρίας ἔχει ἀνγνωρισθῆ, διὰ τὰς ἐταιρίας τῶν ἐκκληπιόρων δημοσίων προσόδων (*Societ. vectigalium*), τὰς ἐταιρίας πρὸς ἐκμετάλλειυσιν χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἄλλας. ⁽³⁾ Εἰς τὰς *vectigales* μάλιστα οἱ ἑταῖροι — πλὴν τοῦ δικικτητοῦ (*manceps*) καὶ τῶν ἐγγυητῶν του (*praedes*) — δὲν εὐθύνονται πέραν τῆς εἰσφορᾶς αὐτῶν. ⁽⁴⁾ Ἡ λύσις τῶν ἐταιριῶν τούτων δὲν ἐπῆρχετο διὰ τοῦ θανάτου ἢ τῆς παραιτήσεως ἑταίρου τινός, ἐπετρέπετο μάλιστα ἐξαιρετικῶς νὰ συμφωνηθῇ ὅτι αἱ ἐταιρίαι αὗται θὰ ἐξακολουθήσωσι μεταξὺ τῶν κληρονόμων ⁽⁵⁾

224. Ἑμπορ. Νόμος. Αὐτὰς τὰς ἐλλείψεις, αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας εἶχε νὰ διορθώσῃ ὁ ἐμπ. Νόμος καὶ διὰ τοῦτο ὠμίλησε περὶ αὐτῆς, συγκεντρώσας δὲ εἰς τὰς διατάξεις του ὅ,τι ἐξαιρετικόν, ὅ,τι διάφορον τοῦ κοινοῦ Δικαίου εἶχε νὰ ἀνιγράψῃ, ἐσπενυσεν εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον περὶ ἐταιριῶν, εἰς τὸ

(1) Ν. 25 Π. (2. 14).

(2) Ν. 13 § 2 Π. (14. 3). καὶ Π. (14. 1).

(3) Ν. 1. Π. (3. 4).

(4) Ν. 65 § 15 Π. (17. 2). Περὶ τῆς περιέργου ταύτης ἐταιρίας ἴδε Waw — Wetter Oblig. 3. 166.

(5) Ν. 59 § 2. Ν. 63. § 8 Π. (17. 2).

ἄρθρ. 18 νὰ καταστήσῃ ἐμφανῆ τὸν σκοπὸν τοῦ, καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι αἱ ἐταιρίαι διέπονται ἀπὸ τὸν Πολ. Δικαίου, ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸν Νόμον καὶ τὰς συμφωνίας τῶν μερῶν.

225. Σύστημα ἐμπ. Νόμου: Εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Πολ. Δικαίου ὁ Ν. προέβη ὡς ἐξῆς· πρῶτον ἀνέγνωσε τρεῖς τύπους ἐμπ. ἐταιριῶν, τὴν ὁμόρυθμον, καθ' ἣν πάντες οἱ ἐταῖροι εὐθύνονται προσωπικῶς καὶ ἀλληλεγγύως δια τὰ χρεὴ τῆς ἐταιρίας. Τὴν ἀνώνυμον, καθ' ἣν οὐδεὶς ἐνέχεται προσωπικῶς, ἐκτὸς τῶν καταβληθέντων κεφαλαίων, καὶ τὴν ἐτερόρρυθμον, καθ' ἣν τις ἢ τινες τῶν συνεταίρων ἐνέχονται προσωπικῶς καὶ ἀλληλεγγύως, ἄλλοι δὲ μέχρι τῆς εἰσφοράς των. Δεύτερον ὑπέβαλε τὴν σύστασιν τῶν ἐμπορ. ἐταιριῶν εἰς διατυπώσεις (ἐγγραφον—δημοσίευσιν). Τρίτον ὥρισε εἰδικὴν δετὴ παραγραφὴν. Τέταρτον καθιέρωσε τὸ μεταβιβαστὸν τῆς ἐταιρικῆς ιδιότητος καὶ τὸ μὴ διαλυτὸν τινων ἐταιριῶν ἐκ προσωπικῶν λόγων (θανάτου κλπ.) ἀναγράφας τὰς περὶ μετοχῶν διατάξεις, καὶ τέλος, παρὰ τοὺς τρεῖς τύπους τῶν ἐταιριῶν ὡς ἐδέχθη, διετήρησε καὶ τὸν τύπον τῆς πολιτικῆς ἐταιρίας διὰ τῶν διατάξεων τοῦ περὶ Μετοχικῶν ἐταιριῶν. Αὗται εἶναι αἱ καινοτομίαι τοῦ ἐμπ. Νόμου εἰς τὸν θεσμὸν τῶν ἐταιριῶν τοῦ Πολ. Δικαίου, καινοτομίαι ἐπιβαλλόμεναι ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων

226. Οὐσία τῶν καινοτομιῶν : Ἐξετάζοντες τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπ. Ν. ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὐρίσκμεν ὅτι αἱ καινοτομίαι τοῦ ἀναγονται εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ ἐπομένως αἱ σχέσεις τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους πρὸς τὴν ἐταιρίαν καὶ ταύτης πρὸς αὐτοὺς διαμένουσιν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κοινοῦ Δικαίου.

Νόμοι διέποντες τὰς ἐμπ. ἐταιρίας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξηγεῖται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 18 καθ' ὃ « τὸ ἐταιρικὸν συνάλλαγμα κανονίζεται ἀπὸ τὸ Πολιτικὸν Δίκαιον, ἀπὸ τοὺς ἰδιαιτέρους περὶ ἐμπορίας Νόμους καὶ ἀπὸ τὰς συμφωνίας τῶν συναλλαττομένων » καὶ ἥτις εἶνε ὁ κανὼν περὶ πάσης ἐμπορικῆς πράξεως, καθ' ἣ ἐξηγήθημεν ἀλλαχοῦ § 29.

227. Διαιρέσις τῆς ὕλης. **I.** Γενικαὶ περὶ ἐταιριῶν γνώσεις. **II.** Εἴδη ἐταιριῶν. **III.** Εἴδη ἐμπορικῶν

έταιριών (ὁμόρρυθμος — ἑτερόρρυθμος ἀνώνυμος μετοχική.) **IV.** Λύσεις τῶν έταιριών, ἐκκαθάσεις καὶ διανομή. **Παραγραφή. Διαφοραὶ μεταξύ συνεταίρων. V. Πολιτικὰ καὶ έταιρίαι ὑπὸ τύπον ἐμπορικόν. VI. Ἀλλοδαπαὶ έταιρίαι.**

I. Γενικὰ περὶ Ἑταιριῶν γνώσεις

228. Τὸ Ρ Δ. δὲν ὥρισε τὴν έταιρίαν, διὰ τοῦτο οἱ συγγραφεῖς δὲν εἶνε ἐντελῶς σύμφωνοι. Ἐνῶ οἱ μὲν ὀρίζουσι τὴν έταιρίαν αὐτὴν σύμβασιν διὰ τῆς ὑποίας δύο ἢ πλείότεροι ἐνοῦνται, ἵνα διὰ συνεισφορᾶς ἀντικειμένων περιουσίας πορισθῶσι κοινὴν ὠφέλειαν⁽¹⁾, ἄλλοι ὀρίζουσιν ὅτι ἡ ὠφέλεια αὕτη πρέπει νὰ ᾔηνε χρηματικὴ ἤτοι ἐκτιμητὴ εἰς χρήματα⁽²⁾.

Ἡ πρώτη γνώμη εἶνε ὀρθωτέρα, συμφωνωτέρα ὁμῶς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑμπ. Ν εἶνε ἡ δευτέρα. Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς παρατηρήσεως ταύτης προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων.

229. Στοιχεῖα. Ἐν τῇ έταιρίᾳ ἐκτὸς τῶν διὰ πᾶσαν σύμβασιν ὄρων (συναίνεσεως, ἱκανότητος, θεμιτοῦ) πρέπει νὰ ὑπάρχη 1) εἰσφορά, 2) σκοπὸς κοινῆς χρηματικῆς ὠφελείας, 3) σκοπὸς εταιρικός (affectio societatis).

230. Εἰσφορά. Ἐκαστος συνεταῖρος πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ συνεισφέρει τι εἰς τὴν έταιρίαν, ἄλλως ὑπάρχει δι' αὐτὸν ὄωρεά, ἐὰν μὴδὲν συνενεγκὼν μετέχῃ τῶν κερδῶν τῆς έταιρίας. Ἀλλ' ἂν ἡ εἰσφορὰ ᾔηνε ἀπαραίτητος, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾔηνε ὁμοειδῆς οὐδὲ κᾶν ἴση· καὶ συνίσταται εἰς πᾶν ὅ,τι ἀποτιμᾶται εἰς χρήματα καὶ ἐν γένει δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐνοχῆς (ἐνσώματα, ἀσώματα, κινητὰ, ἀκίνητα, ἐργασία). Καὶ ἡ ἐμπορικὴ ὑπόληψις ἢ πίστις (gratia) τινὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ δι' αὐτὸν ὡς εἰσφορά⁽³⁾, οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἡ ἐπιρροή ἢ ἡ ἰδιόζυσα θέσις, ἣν κατέχει τις ἐν τῇ πολιτείᾳ ἢ παρὰ τινι Κυβερνήσει καὶ ἣτις καλεῖται πολιτικὴ πίστις (Credit politique), διότι αὕτη δὲν εἶνε ἐκτιμητὴ εἰς χρήματα.

(1) Παπαρ. Waw-Wetter Oblig. 3. § 153.

(2) Molitor Oblig. 640.

(3) Ν. 80. Π. 17. 2.

Τὸ Πολ. Δίκαιον ὁρίζει τοὺς κανόνες ὑφ' ὧν διέπεται ἡ εἰσφορά ⁽¹⁾, διότι κατὰ τοῦτο ὁ Ἑμπ. Ν. δὲν ἐκαινοτόμησε

231. Ἑταιρικὸν κεφάλαιον. Τὸ σύνολον τῶν εἰσφορῶν καλεῖται ἑταιρικὸν κεφάλαιον: Πρὸς αὐξήσιν δὲ αὐτοῦ ἀπαιτεῖται, ἂν τὸ καταστατικὸν δὲν προβλέπη, ἡ συνκίνεσις πάντων τῶν ἐταίρων καὶ οὐχὶ τῆς πλειονοψηφίας, ἔστω καὶ ἂν ἐμειώθῃ εἰς βελθὸν μὴ ἐπιτρέποντα τὴν λειτουργίαν τῆς Ἑταιρίας. ⁽²⁾

232. Σκοπὸς κοινῆς ὠφελείας, χρηματικῆς. Κατὰ τοῦτο ἰδίως ἡ ἑταιρία διαφέρει τῆς κοινοπραξίης. Ἄμχ δὲν ὑπάρχει κοινὴ ὠφέλεια, ἑταιρία δὲν ὑπάρχει, καὶ τόσον εἶνε οὐσιώδης ἡ μετοχὴ εἰς τὰ κέρδη, ὥστε ἡ ἑταιρία, ἡ ἀποκλείουσα τινὰ τῶν κερδῶν εἶνε ἄκυρος καλουμένη Λεοντεία, ἐνῶ ἐπιτρέπεται συμφωνία, καθ' ἣν ἀποκλείεται τις τῶν ζημιῶν. ⁽³⁾

233. Χρηματικὸν κέρδος. Ἡ ὠφέλεια πρέπει νὰ ᾔνη χρηματική, διὰ τοῦτο ἀρνοῦνται τὸ ὄνομα τῆς ἑταιρίας. 1) Εἰς τὰς ἐνώσεις τὰς φιλανθρωπικάς, ἐπιστημονικάς, ἢ φιλολογικάς 2) Εἰς τὰς ἐνώσεις τὰς σκοπούσας οὐχὶ πραγματοποιήσιν κερδῶν, ἀλλ' ἀποφυγὴν ἢ περιορισμὸν ζημιῶν οἷα εἶνε α') αἱ ἀλληλασφάλεια. 6') αἱ ἐνώσεις ἰδιοκτητῶν ὅπως δικτηρῶσιν ἔργα πρὸς προστασίαν τῶν ἰδιοκτησιῶν των ⁽⁴⁾ γ') αἱ ἐνώσεις αἱ σκοποῦσαι οἰκονομίας, αἱ κοινῶς καλούμεναι συνεργατικαὶ (cooperatives de consommation) ὡς παρ' ἡμῖν ἡ στρατ. ἐνώσεις, ⁽⁵⁾

234. Κοινὸν κέρδος. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχωσι κέρδη πρὸς διανομήν, ἀλλὰ πρέπει ταῦτα νὰ προκύπτωσιν ἐκ τῶν κοινῶν ἔργασιων μετὰ ἢ ἐπὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου. Τῶν κερδῶν δὲ τούτων νὰ μετέχωσι ἢ νὰ ᾔνη δυνάτὸν νὰ μετέχωσι κοινῶς ἥτοι ταῦτοχρό-

(1) Καλλ. 3. 336. 337. 338.

(2) Pont. 1, 312. 314. LyC Tr. 2. 33.

(3) Ν. 29 § 1 Π. (17 2). Τοῦτο διδάσκεται παρ' ὅλων, ἀλλ' ἂν προσέξῃ τις εἰς τὸ κείμενον καὶ τὰ Βασιλ. (IB' 1) 29 02. φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐντελής ἀποκλεισμὸς ἀπὸ τῶν ζημιῶν δὲν εἶνε δυνατὸς καὶ ὅτι πάντως ὁ ἐταῖρος πρέπει νὰ κινδυνεύῃ νὰ χάσῃ ἔστω καὶ τὴν ὑπηρεσίαν του, τοῦθ' ὅπερ φθάνει περίπου εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1855 Γαλ. Κώδ.

(4) Ἀκ. 27 Ἰουλ. 80. S 81 1. 235.

(5) LyC S 2. 34.

νως⁽¹⁾ οἱ ἑταῖροι. "Ενεκ τούτου δὲ θεωροῦσιν ἑταιρίας 1) τὰς τοντίνας ἥτοι συμφωνίαν καλουμένην οὕτω ἐκ τοῦ Ἰταλοῦ Τόντη, καὶ ἥτις παρ' ἡμῖν ἀδύνατος ⁽²⁾, καθ' ἣν πλείονες καταβάλλουσι χρηματικὸν ποσόν, ἵνα τὸ σύνολον διανεμηθῇ μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων μετὰ παρέλευσιν ὀρισμένου χρόνου. — διότι ἡ ταυτόχρονος συμμετοχὴ πάντων εἶνε ἀδύνατος. 2) Τὰς συμφωνίας καθ' ἃς δύο ἢ πλείονες καταβάλλουσι χρήματα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν διαδοχικῶς ποιεῖται χρῆσιν αὐτῶν⁽³⁾.

235. Ἀναλογία κερδῶν καὶ ζημιῶν. Ἐκαστος ἑταῖρος μετέχει ἀπαραιτήτως τῶν κερδῶν, καὶ τῶν ζημιῶν ἐπίσης, ἐκτὸς ἂν ἀπηλλάγη τῶν ζημιῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἑταῖρου καλεῖται ἑταιρική μοῖρα· ἥτις ὅτε μὲν εἶνε μερίδιον ὅτε δὲ μετοχή⁽⁴⁾. Ἡ φύσις τοῦ δικαιώματος τούτου, ἂν δηλ. ᾖ ἐνεργητικὸν δικαίωμα ἢ δικαίωμα κυριότητος ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἑταιρίας.

236. Ὁρισμὸς ἀναλογίας κερδῶν καὶ ζημιῶν. Πρὸς τοῦτο οἱ συμβαλλόμενοι εἶνε ἐντελῶς ἐλεύθεροι, ἀρκεῖ νὰ μὴν ἀποκλειηταί τις τῶν κερδῶν. Δύναται ἐπομένως νὰ συμφωνηθῇ 1) ἄλλη ἀναλογία τῶν κερδῶν καὶ ἄλλη τῶν ζημιῶν⁽⁵⁾. 2) ὅτι τις δὲν ἐνέχεται εἰς τὰς ζημίας⁽⁶⁾, 3) ὅτι δὲν ἐνέχεται πέραν τῆς καταβολῆς του⁽⁷⁾, 4) ὅτι ἡ μετοχὴ εἰς τὰ κέρδη εἶνε ὑπὸ ὅρον⁽⁷⁾.

(1) Ἐν τούτοις ἐπιτρέπεται ἐξαιρετικῶς ἡ συνομολόγησις τὰ κέρδη νὰ γίνωνται τοῦ ἐπιζήσαντος Ν. 52 § 9 Π. (17. 2).

(2) Wan-Wetter Oblig 3. § 153. Καλλ. 3 333. καὶ Ν. 52 § 9 Π (17. 2).

(3) § 2 Εἰς. Τίτλ. 24. 3. Τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐγένετο ἐφαρμογὴ· α) ἐπὶ δύο συνιδιοκτητῶν ἐργοστασίου συμφωνησάντων, ὅπως ἕκαστος ἐκμεταλλεύεται τοῦτο μὲ τὴν σειρὰν του, πληρώων εἰς τὸν ἄλλον ἀποζημιώσιν. Ἀκ. 4 Ἰαν. 42. S 42. 1. 231. β) ἐπὶ ἐμπόρων καταβαλόντων κεφάλαιον, ἵνα διαδοχικῶς χρῶνται αὐτῷ ἕκαστος διὰ τὰς ἐργασίας του. Ἀκ. 4. Ἰουλ. 26. Αἱ λύσεις αὗται εἶνε ἐντελῶς σύμφωνοι πρὸς τὸν σημειωθέντα Ν. Εἰσηγ.

(4) Τὰς λέξεις ταύτας θὰ ἐξηγήσωμεν κατωτέρω.

(5) Ν. 29 Π. (17. 2).

(6) Τοῦτο εἶνε βέβαιον διὰ τὰς ἐμπ. ἑταιρίας καὶ διὰ τὰς σχέσεις τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους, ἀμφισβητεῖται ὅμως ἂν ἰσχύῃ ἀπέναντι τριτῶν εἰς τὰς πολίτας ἑταιρίας καὶ ὑπὸ τὸ πον ἐμπορικόν. ἴδε σημ. Labbé ἐν S. 84. 1. 361 ὑπὸ τὴν ἀπ. Ἀκ. τῆς 21 Φεβρ. 1883.

(7) Ν. 44. Π. (17. 2), ἄλλαι δύναται συνομολογίαι εἶνε αἱ ἐξῆς· 1) ὅτι

237. Ὁρισμός κερδῶν παρὰ τρίτον. Οἱ συνεταῖροι, ἀντὶ νὰ ὀρίσωσιν αὐτοὶ τὴν μετοχὴν των εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας, ἢ τὰ κέρδη μόνον, ὅτε ἐννοεῖται ἡ αὐτὴ διὰ τὰς ζημίας ἀναλογία καὶ τανάπαλιν, δύνανται νὰ ἀναθέσωσι τὸν προσδιορισμὸν εἰς τρίτον Ν. 76. Π. (17. 2) καὶ ἐξαιρετικῶς εἰς τινα συνεταῖρον Ν. 76. Π. (17. 2). Ἐν ἡ δὲ περιπτώσει δὲν ἐξηγήθησαν, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας, εἶνε ἴση, ἀνεξαρτήτως τῆς καταβολῆς αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἀνάλογος Ν. 29 Π. (17. 2).

238. Κέρδη καὶ ζημίαι. Κατ' αὐστηρὸν δικ. δὲν ὑπάρχει κέρδος ἢ ζημία, εἰμὴ κατὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ὅταν παραβάλλοντες τὸ ἐνεργητικὸν πρὸς τὸ παθητικὸν εὐρίσκομεν περίσσευμα ἢ ἔλλειμμα. Τοῦτο μαρτυρεῖται ρητῶς. Ν. 30. Π. (17. 2). «Ζημία ἐστὶ ἢ μετὰ τὸ κέρδος, καὶ κέρδος τὸ μετὰ τὴν ζημίαν». Δὲν εἶνε μάλιστα δυνατόν νὰ συνεταιρισθῇ τις ὑπὸ τὸν ὅρον τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι νὰ διανεμῶνται χωριστά. (1) Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κανὼν δὲν εἶναι δημοσίας τάξεως, εἶνε δὲ ἀνιάρων διὰ τοὺς συνεταίρους, νὰ μὴ δύνανται, διαρκούσης τῆς ἐταιρίας, νὰ λάβωσι τι ἀπέναντι τῶν εἰσφορῶν των, συμφωνεῖται πάντοτε τὸ ἐναντίον, καὶ ὀρίζονται χρονικά διαστήματα (περίοδοι), κατ' ἃ ἐξετάζεται ἂν ὑπάρχῃ κέρδος ἢ ζημία καὶ ἐνεργεῖται διανομὴ τῶν κερδῶν. Τὴν τοιαύτην τακτικὴν φαίνεται ἀναγνωρίζον καὶ τὸ ἄρθρ. 597 § 3 τοῦ ἐμπ. Ν. Ἐλλείψει συμφωνίας ; Ἰσχύει καὶ τὸ ἔθιμον, ἂν ὑπάρχῃ τοιοῦτον.

239. Σκοπὸς ἐταιρίας (affectio Societatis). Ἐκ τοῦ ὅτι ἔχομεν εἰσφορὰν ἢ καταβολὴν, καὶ μετοχὴν εἰς τὰ κέρδη, δὲν ἔπεται ὅτι εὐρίσκόμεθα ἀπέναντι ἐταιρίας. Πρέπει πρὸς τοῦτοις αἱ συμβαλ-

---

τὰ κέρδη, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ κεφάλαιον, ἔσονται τοῦ ἐπιζήσαντος. (Ν 52 § 9. Π. (17. 2). 2) ὅτι τις ἐκ τῶν ἐταίρων θὰ λάβῃ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν κερδῶν ὠρισμένον ποσόν Ν. 52 § 7 αὐτόθι, ἢ τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου του πρὸ τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν, ἢ καὶ ὠρισμένον ποσόν εἴτε προκύψωσι κέρδη εἴτε προκύψωσι ζημίαι LyC. Tr. 2. 45. Καλ. 3 333. Ἀρκεῖ ἐξ ὅλων τούτων νὰ μὴ προκύπτῃ πραγματικὸς ἀποκλεισμός τις ἀπὸ τῶν κερδῶν, ὅστις δὲν ὑπάρχει, ἅμα ὁφίσταται ἐλπίς μετοχῆς ἐπὶ τούτων. Ἐπίσης οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ ἀσφαλίσωσι τὰ κεφάλαια συνεταίρου τινὸς Καλ. 3. 333.

(1) Wan—Wetlev Oblig. 3. 153.

λόμενοι νὰ ἐσκόπουν σύστασιν ἐταιρίας. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἐταιρία δὲν εἰκάζεται· ὁ σκοπὸς οὗτος καλεῖται *affectio Societatis* καὶ διακρίνει τὴν ἐταιρίαν, ἀπὸ τῆς ἐντολῆς, τῆς μισθώσεως, τοῦ ἀνωνύμου συναλλάγματος καὶ τοῦ δανείου. Καὶ ὅτι μὲν ἡ *affectio* ἀπαιτεῖται, μαρτυρεῖται ῥητῶς, ⁽¹⁾ Πότε ὅμως ὑπάρχει εἶνε ζήτημα πραγματικόν. Τὸ ζήτημα κυρίως ἠγέρθη ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ μετοχῇ κερδῶν καὶ ἐπὶ δανείου.

240. Ὑπάλληλος ἐπὶ μετοχῇ κερδῶν. Συνήθως, ἐν τῇ πράξει ὁ κύριος καταστήματος προσλαμβάνει ὑπάλληλον, μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ δίδῃ αὐτῷ ὠρισμένον μέρος ἐκ τῶν κερδῶν, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀμοιβῆς διὰ τὴν ἐργασίαν του. Εἶνε ἡ σύμβασις αὕτη ἀνώνυμον συναλλάγμα, εἶνε μίσθωσις ἢ εἶνε ἐταιρία ; Τὸ ζήτημα κυρίως ἐτέθη, ἂν ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος δύναται ὡς ἐταῖρος νὰ ζητήσῃ ἀνακοίνωσιν τῶν βιβλίων κατὰ τὸ ἄρθρ. 14, καὶ ἂν ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ κυρίου δύναται νὰ παρουσιασθῇ ὡς δανειστὴς ἄρθρ. 558. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σκοποῦ (*affectio-animus*). Ἰδού δὲ τί δέχονται ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος δὲν εἶνε συνεταῖρος, διότι ὁ κύριος εἶνε ἐλεύθερος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ καταστήματος, δυνάμενος καὶ ν' ἀποβάλῃ τὸν ὑπάλληλον ὡς καὶ πάντα μισθωτὸν ⁽²⁾, ὅτι ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος, καίτοι μὴ ὢν ἐταῖρος, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν βιβλίων, διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο, — ἀπὸ τοῦ ὁποῦ αὐτὸς ἄλλως προκαταβολικῶς δύναται νὰ παραιτηθῇ ⁽³⁾ — εἶνε συνέπεια τῆς συμφωνίας του. ⁽⁴⁾ Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα δὲν δύναται θεωρητικῶς νὰ λυθῇ. ⁽⁵⁾

241. Δάνειον. Μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ἐταίρου ὅτα

(1) N. 31. N. 44 Π. (17. 2).

(2) Ἀκ. 17 Ἀπρ. 1872 Dal. 73. 4. 311.

(3) LyC Tr. 59.

(4) Ἐφ. Nimes 20 Ἰουλ. 1864 Dal. 64. 2. 57.

(5) Βεβαίως τὸ γεγονός τῆς συμμετοχῆς τῶν κερδῶν καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν κόπων του, ἐν περιπτώσει ζημίας, δὲν ἀρκεῖ ὅπως ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος θεωρηθῇ ἐταῖρος, ἀλλ' ἂν συντρέχωσιν καὶ ἄλλαι περιστάσεις, ἂν ὑπάρχῃ ἰσότης μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων, ἂν ὁ ὑπάλληλος συντρέχῃ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀπογραφῆς, ἂν ἀσκήσῃ ἑλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ κυρίου, ἄσυμ-

ἡ εἰσφορά τούτου ἦνε χρήματα καὶ συμφωνῇ νὰ μὴ ἐνέχεται πέραν τῆς καταβολῆς του, ὑπάρχει μεγάλη ἀναλογία, διότι ἀμφότεροι καταβάλλουσι χρηματικὸν ποσόν, ἀμφότεροι ἀμείβονται· ἀλλ' ὑπάρχει διαφορὰ, διότι ὁ μὲν δανειστὴς δικαιοῦται εἰς τόκους, οἷονδ' ἕποτε καὶ ἂν ἦνε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν, μὴ μετέχων τῶν ζημιῶν, καὶ συντρέχει μετὰ τῶν δανειστῶν, ἐνῶ ὁ ἐταῖρος ἔχει δικαίωμα εἰς κέρδη, ὑφίσταται ζημίας καὶ δὲν συντρέχει μετὰ τῶν δανειστῶν, ἀλλ' ἔπεται. Πότε ὁ χρηματοδότης εἶνε δανειστὴς καὶ πότε ἐταῖρος; Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα τίθεται, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐξηγήθησαν. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σκοποῦ *affectio*. Φανερόν ὅτι ὁ χρηματοδότης ὁ λαμβάνων μόνον τόκους εἶνε δανειστὴς· ἀλλ' ὁ λαμβάνων μέρος τῶν κερδῶν, ἢ τόκον καὶ μέρος τῶν κερδῶν εἶνε ἐταῖρος; Φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται τοιοῦτος. (')

242. Ἀντικείμενον θεμιτόν. Τὸ ἀντικείμενον, ἥτοι ὁ σκοπός, δι' ὃν οἱ ἐταῖροι συνεταιρίζονται, πρέπει νὰ ἦνε θεμιτός. δηλ. μὴ ἀντικείμενος εἰς τὸν νόμον, τὴν ἠθικὴν ἢ τὴν δημοσίαν τάξιν, διότι ἄλλως ἡ ἐταιρία εἶνε ἄκυρος ('). Καὶ ὅταν μὲν ἡ πράξις ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Ν. ἢ τιμωρεῖται, τὸ ἀθέμιτον εἶνε προφανές ('). Ἀλλ' ὅταν ὁ Ν. δὲν ἀπαγορεύῃ τὴν πράξιν;

243. Ἐταιρίαι λαθρεμπορίου. Χαρτοπαιγνίου. Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἰδίως, διὰ τὰς ἐταιρίας πρὸς εἰσγωγὴν λαθρεμπορίου εἰς

βίβαστον πρὸς τὴν θέσιν ὑπαλλήλου, βεβαίως ἡ σχέσις εἶνε ἐταιρία καὶ ἡ *affectio* ὑπάρχει. Wan-Wetter Oblig. 3. 153.

(1) Καλ. 3. 333. ἐν Γαλλίᾳ 1) ἐθεωρήθη ὁ ἐταῖρος ὁ χρηματοδότης ἐκ τοῦ ὅτι εἶχε ψῆφον εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν ἐταίρων καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχειν τὰ βιβλία. Ἐφ. Grenoble 18 Μαρ. 87. Dal 88. 2. 305 2.) ἐθεωρήθη ὁ ἐταῖρος ὁ χρηματοδότης, ἐκ τοῦ ὅτι εἶχεν ὀνομασθῇ ἑτερόρρυθμος καὶ εἶχεν ἐπιφυλάξει εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀνακοίνωσιν τῶν βιβλίων ἂν καὶ ἐλάβανε μόνον τὸν μὴ μετέχων τῶν κερδῶν Ἐφ. Cass 27 Δεβρ. 1864 Dal 66. 2. 46.

(2) Ν. 57 Π. (17, 2). Ν. 70 § 1 Π. (46. 1).

(3) Οὕτω ἐθεωρήθησαν ἀθέμιτοι αἱ ἐταιρίαι: 1) πρὸς εἰσγωγὴν λαθρεμπορίου ἐντὸς τοῦ κράτους· 2) πρὸς διατήρησιν χαρτοπαιγνίου· 3) αἱ κωλύουσαι τὸν ἐλεύθερον συναγωνισμόν ἐπὶ πλειστηριασμῶν ἄρθρ. 436 (ἴδε ἐν τούτοις Ἐφ. Ἀθ. 1018 (84) Μπαλ. 4. 200)· 4) αἱ πρὸς ἐνάσκησιν δημοσίου λειτουργήματος, ὅπερ περιβέβληται ὁ εἰς τῶν ἐταίρων· 5) ἡ μεταξύ ἱατροῦ καὶ φαρμακοποιοῦ πρὸς ἐκμετάλλευσιν φαρμακείου. Περίτση § 35. Alauzet 378.

ξένα κράτη, καὶ διὰ τὰς ἐταιρίας, τὰς σκοπούσας διατήρησιν χαρτοπαιγνίου εἰς κράτη, ἔνθα τοῦτο εἶνε ἀνεκτόν. Ὑπεστηρίχθη ὅτι αἱ ἐταιρίαι αὗται οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἀθέμιτον, διότι ἡ παραβίασις Ν. ἄλλοδαποῦ περὶ λαθρεμπορίου δὲν εἶνε ἀθέμιτος⁽¹⁾, ἡ δὲ ἐταιρία πρὸς διατήρησιν χαρτοπαιγνίου οὔτε τὸν ἡμέτερον οὔτε τὸν ἄλλοδαπὸν Ν. παραβιάζει⁽²⁾. Ἐπικρατεῖ ἐν τούτοις ἡ γνώμη ὅτι καὶ τὸ λαθρεμπόριον εἶνε πρᾶξις ἀνήθικος⁽³⁾ καὶ ἡ διατήρησις χαρτοπαιγνίου ἐπίσης, διότι τὸ χαρτοπαίζειν εἶνε ἐλάττωμα, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ ἐλαττώματος κερδοσκοπία ἀνηθικωτέρα τούτου⁽⁴⁾.

244. Συνέπειαι ἀθεμίτων ἐταιριῶν. Διὰ τὴν ἐγερθῆ τὸ ζήτημα, πρέπει νὰ ὑποθεθῇ, ὅτι ἡ ἐταιρία ἐλειτούργησεν ἤδη ὅπωςδῆποτε, ὅτι ἐγένοντο καταβολαί, ὅτι παρήχθησαν κέρδη καὶ χρεῖα.

245. Κέρδη. Χρεῖα. Περὶ τῶν κερδῶν καὶ τῶν χρεῶν πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ μὲν κέρδη, κρατεῖ ὁ κατέχων, ὅποιος δῆποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος, εἴτε διχειριστής, εἴτε ἐταῖρος ἢ καὶ τρίτος. Ν. 3 καὶ 8 Π. (12. 5). Τὰ δὲ χρεῖα ὑφίσταται ὁ συνομολογήσας, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει πάντοτε, ὅτι ὁ δανειστής εἶνε καλῆς πίστεως, ἥτοι ἡγνώνει τὴν αἰτίαν.

246. Εἰσφοραί. Ὡς πρὸς τὰς εἰσφορὰς ὑποστηρίζεται ἐν Γαλλίᾳ μᾶλλον ἡ γνώμη ὅτι αὗται ἀναζητοῦνται, διότι ἡ ἀναζήτησις δὲν εἶνε ἐκτέλεσις παρὰ νόμου συμβάσεως, ἀλλὰ τούναντίον ἄρνησις οἰουδῆποτε αὐτῆς ἀποτελέσματος⁽⁵⁾. Ἡ γνώμη αὕτη διδασκομένη καὶ παρ' ἡμῶν⁽⁶⁾ δὲν φαίνεται σύμφωνος πρὸς τὸ Ρ. Δ. ὅπερ δὲν ἐπιτρέπει ἀνάληψιν ἐν ἴσῃ ἀθεμίτῳ αἰτίᾳ. Ν. 8 Π. (12. 5).

Ἡ ἀκυρότης τῆς ἀθεμίτου ἐταιρίας προτείνεται ὑπὸ τῶν ἐταίρων πρὸς ἀλλήλους, ὑπὸ τῶν τρίτων καὶ κατὰ τῶν τρίτων, ἂν ᾖσαν ἐν γνώσει⁽⁷⁾.

247. Συναινέσεις. Ἰκανότης. Ὁ ἔχων τὴν ἐλευθέραν δια-

(1) Pard 1492. Massé 568.

(2) Ἐφ. Paris 22 Φεβρ. 49. D. 49. 2. 105.

(3) Ἐφ. Paris 31 Μαρτ 49. D. 49. 2. 214.

(4) LyC. Tr. 70. 71.

(5) Molitor 643. Pont. 50.

(6) Ραλ. 134. Πετρίτση 36.

(7) Pont. 50.

χείρησιν τῆς περιουσίας του, εἶνε ἱκανὸς νὰ συναινέσῃ εἰς ἑταιρίαν· ἡ συναίνεσις δὲ εἶνε ῥητὴ ἢ σιωπηρά. Ταῦτα ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ἐμπ. ἑταιριῶν μὲ τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις:

1) Ἡ συναίνεσις κατὰ κανόνα ἐπὶ ἐμπ. ἑταιριῶν—πλὴν τῆς μετοχικῆς—πρέπει νὰ ᾔνε ῥητὴ καὶ ἔγγραφος, λόγῳ τῆς ἐπιβαλλομένης δημοσιότητος, ὡς εἰδικώτερον θὰ ἐξηγηθῶμεν.

2) Περὶ ἀνηλίκων ὁμιλήσαμεν ἤδη, § 164 καὶ συζύγων § 191.

3) Εἶνε κοινῶς παραδεδεγμένον ὅτι, εἰς τὰς ἑταιρίας ἐκείνας, ἐν αἷς οἱ ἑταῖροι δὲν ἀποκτῶσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου καὶ δὲν εὐθύνονται πέραν τῆς καταβολῆς των (ἄνωνύμους—ἑτερορhythμούς), δὲν ἀπαιτεῖται ἱκανότης τοῦ συναλλάττεσθαι, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ἱκανότης τοῦ ἐνεργεῖν πράξεις διαχειρίσεως, ὅπως γίνη τις ἑταῖρος, καταβάλλων ἀμέσως τὴν εἰσφοράν του.⁽¹⁾

4) Πρὸς σύστασιν ἑταιρίας δι' ἀντιπροσώπου ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐντολή.⁽²⁾

248. Συναίνεσις. Πρὸς σύστασιν ἑταιρίας ἀπαιτεῖται συναίνεσις, ἀλλὰ περὶ τίνος; Περὶ τῶν στοιχείων αὐτῆς, ἥτοι περὶ τῆς εἰσφορᾶς⁽³⁾ καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ⁽⁴⁾, διὰ δὲ τὰς ἐμπ. ἑταιρίας κατὰ τινος καὶ περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς⁽⁵⁾. Εἰς τρόπον ὥστε, ἅμα δὲν ἔχωμεν συναίνεσιν, ἥτοι συμφωνίαν περὶ τούτων, οὔτε ἑταιρίαν ἔχομεν, ἀλλ' οὔτε κἂν ὑπόσχεσιν ἑταιρίας.⁽⁶⁾

249. Ἑταιρία. Κοινοπραξία. Ἡ ἑταιρία ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν κοινοπραξίαν ἢ συγκυριότητα, διαφέρει ἰδίως κατὰ τοῦτο, ὅτι πηγάζει πάντοτε ἐκ συμβάσεως, καὶ ἐν αὐτῇ ὑπάρχει πάντοτε σκοπὸς αὐξήσεως τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, ἴδε τὸν Ν. 31 Π. (17.2). Τοῦναντίον ἡ κοινοπραξία δύναται νὰ προκύψῃ καὶ προκύπτει συνήθως ἄνευ συμβάσεως, ἐν ταύτῃ δὲ ἡ θέσις τῶν κοινωνῶν εἶνε ἐντελῶς πα-

(1) Ἐὰν ὅμως ἀντὶ καταβολῆς, ὡς ἐσχέθη μόνον καταβολήν, ἡ ὑπόσχεσις αὕτη φέρει ἐμπορικὸν χαρακτήρα καὶ ἀπαιτεῖ ἱκανότητα τοῦ συναλλάττεσθαι. LyC. Tr. 2. 76. 472.

(2) Pont. 16. Ἀξ 16 Μαρτ. 60. S. 61. 1. 61.

(3) ΑΠ. 141. τοῦ 82 Μπαλ. 2. 254.

(4) Wan-Wetter Oblig 3 § 153. 40.

(5) Bravard 1. 147.

(6) Ἐφ. Lyon 24 Ἰουν. 70. Dal. 72. 2. 498.

θητική καὶ ὁ σκοπὸς αὐξήσεως τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἐλλείπει.⁽¹⁾

250. Συνέπειαι. Ὁ συνεταῖρος ὀφείλει νὰ προτιμήσῃ τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας ἀπὸ τὸ ἴδιον⁽²⁾—ἡ πλειονοψηφία ἐπὶ συνιδιοκτησίας οὐδὲν ἰσχύει, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ πλοίου (ἄρθρ. 220). τούναντίον ἐπὶ ἐταιρίας.

II. Εἶδη Ἑταιριῶν.

251. Καθολικαί. Γενικαί. Τὸ Ρ. Δ. λόγῳ συστάσεως καὶ ἀντικειμένου διαιρεῖ τὰς ἐταιρίας 1) εἰς καθολικὰς (omnium bonorum)⁽³⁾ ἥτοι τῆς παρούσης καὶ μελλούσης περιουσίας, 2) εἰς γενικὰς περιλαμβανούσας γένος τι πραγμάτων, ἐπιχειρήσεων ἢ πόρων (Soc. universorum quae ex quaestu veniunt ἢ Soc. lucri, quaestus, compedii),⁽⁴⁾ ταύτας δὲ πάλιν εἰς μερικὰς (alicujus negotiationis) ἢ ἐφ' ἐνὶ πράγματι (rei unius)⁽⁵⁾. Ἡ διάκρισις αὕτη, λόγῳ ἀχρηστίας τῶν καθολικῶν ἐταιριῶν, δὲν ἔχει πλέον σημασίαν.

252. Ἑμπορικαί. Πολιτικάι. Σήμερον ἡ διάκρισις τῶν ἐταιριῶν, εἰς πολιτικὰς καὶ ἑμπορικὰς παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, διότι αἱ ἑμπορ. ἐταιρίαι, ἂν ἑνὸς μὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις παντὸς ἐμπόρου—πτώχευσιν—τήρησιν βιβλίων—ἂν ἑτέρου δὲ διέπονται ὑπὸ ἐιδικῶν κανόνων

253. Εἰδικοὶ κανόνες τῶν ἑμπ. ἐταιριῶν. Οἱ εἰδικοὶ κανόνες, οἱ διέποντες τὰς ἑμπ.ἐταιρίας, εἶνε ἀκριβῶς αἱ καινοτομίαι τοῦ ἑμπ.Νόμ.ἐπὶ τοῦ πολ.Δικαίου καὶ εἶνε αἱ ἐξῆς 1). Αἱ ἑμπορικαὶ ἐταιρίαι πᾶσαι—πλὴν τῆς μετοχικῆς—ὑποβάλλονται εἰς διατυπώσεις ἥτοι εἰς ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς συστάσεώς των καὶ δημοσιότητα (ἄρθρ.39.42). 2).ἀποτελοῦσι πᾶσαι—πλὴν τῆς μετοχικῆς—νομικὰ πρόσωπα. 3) ἐπὶ ἑμπ. ἐταιριῶν ἐφαρμόζεται ἡ εἰδικὴ δετὴς παρα-

(1) Ἰδε ἰδίως τὸν Ν. 31 Π. (17. 2)

(2) Ἐκ τούτου συνήγαγόν τινες ὅτι ὁ συνεταῖρος δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ δι' ἴδιον λογαριασμὸν πράξεις, αἵτινες εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρίας. ΑΠ. 35 (1846). Π γνῶμη ὅμως αὕτη δὲν ἐπεκράτησεν. ΑΠ. 182 (1848).

(3) Ν. 3. § 1. Ν. 56. § 16. Ν. 73. Π. (17. 2),

(4) Ν. 7, 8, 9 Π. (17. 2).

(5) Ν. 5 pr. Π. (17. 2).

γραφὴ τοῦ ἄρθρου 64. 4) Ἡ ἀλληλεγγύη εἶνε ὁ κανὼν δι' ἐκείνους τοὺς συνεταίρους, οἵτινες ἐνέχονται καὶ πέραν τῆς καταβολῆς των.

254. Διακριτικὸς χαρακτήρ. Τὸ ζήτημα λοιπὸν ἂν ἐταίρια τις ᾗνε πολιτικὴ ἢ ἐμπορικὴ, ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν, ἀλλ' ἠρωτήθη ποῖον εἶνε τὸ διακριτικὸν γνώρισμα.

255. 1η Γνώμη. Εἰπὸν τινες ⁽¹⁾ στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 19 ὅτι ὁ τύπος ὑφ' ὃν συνέστη ἐταιρία τις, εἶνε τὸ γνώρισμα, οὕτως ὥστε ἐταιρία, ὑπὸ τύπον ὁμορρύθμου, ἑτερορρύθμου ἢ ἀνωνύμου συσταθεῖσα, εἶνε ἐμπορικὴ, ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ της.

256. 2α Γνώμη. Ἡ ἀνωτέρω Γνώμη, δὲν ἐπεκράτησε 1) διότι προφανῶς παρεξηγεῖ τὸ ἄρθρ. 19, ὅπερ δὲν ὀρίζει τὰς ἐμπ. ἐταιρίας, ἀλλ' ἀπλῶς ἀναγράφει τὰς μορφάς, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζονται ἐν τῷ ἐμπορίῳ. 2) διότι ἀποδίδει εἰς τὸν τύπον ἥτοι τὴν θέλησιν τῶν μερῶν συνεπείας, αἵτινες δὲν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς θελήσεως καὶ μόνης. Οὕτω πᾶς τις δύναται νὰ γίνῃ ἐμπορος, ἀλλ' ὅπως ἐκεῖνος, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ ἐμπορος, δὲν θὰ γίνῃ ποτέ, καὶ δὲν θὰ ὑποστῇ τὰς ἐμπ. συνεπείας, ἂν δὲν ἐνεργήσῃ ἐμπ. πράξεις, οὕτω καὶ ἡ ἐταιρία ὑπὸ οἰονδήποτε τύπον καὶ ἂν συστηθῇ, δὲν θὰ θεωρηθῇ ἐμπορικὴ, εἰμὴ ἐφ' ὅσον προτίθεται νὰ ἐπιχειρήσῃ πράξεις χαρακτηριζόμενας ὡς ἐμπορικὰς, καὶ δυναμένας νὰ προσδώσωσιν αὐτῇ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπορίου.

257. Ἐφ' ὅσον αἱ πράξεις, εἰς ἃς προτίθεται νὰ ἐπιδοθῇ, δὲν δύνανται νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν ἐμπορον, δεχόμενοι ἐταιρίαν ἐμπορικὴν λόγῳ τύπου μόνον, φθάνομεν εἰς δύο παράλογα συμπεράσματα. 1) νὰ δεχθῶμεν ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐμπορικὴ ἐταιρία, ἥτις ποτέ δὲν ἀποκτᾷ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπορίου, καὶ δὲν ὑφίσταται τὰς συνεπείας αὐτῆς, ἢ ὅτι ἀποκτᾷται ἡ ἐμπ. ιδιότης καὶ ἄνευ ἐπιχειρήσεως ἐμπ. πράξεων. 2) Νὰ κηρύξωμεν ἐμπόρους μέλη ἐταιρίας ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν ἐκ μόνου του γεγονότος ὅτι ἐνήργησαν ἐταιρικῶς πράξεις πολιτικάς, τὰς ὁποίας ἂν ἐνήργουν ἰδιαιτέρως ἕκαστος, θὰ ὑφίσταντο ἀπλῶς τὰς συνεπείας πράξεων πολιτικῶν. Διὰ τοῦτο κρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι τὸ γνώρισμα τῶν ἐμπ. ἐταιριῶν δὲν εἶνε ὁ τύπος ὑφ' ὃν συνέστησαν, ἀλλ' ὁ σκοπὸς ὃν προτίθενται. ⁽²⁾

(1) Ἐφ. Ἀθ. 539 (1874) καὶ 619 (1882).

(2) Ραλ. 139. Πετρ. 44. Ἐφ. Ἀθ. 798 (1885) ἰδίως Ἐφ. Paris 15

258. Ἐμπορ. ιδιότης. Λέγοντες ἔμπ. ἑταιρίαν, δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι αὕτη εἶνε ἔμπορος, διότι διὰ νὰ γίνῃ τοιαύτη, δὲν ἀρκεῖ ὁ σκοπός, ἀλλὰ πρέπει νὰ λειτουργήσῃ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 1. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ἑταιρία τις ἐνεργεῖ καὶ πολιτικὰς πράξεις, πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς προσέχουσα εἰς τὰς συνηθεστέρας καὶ σπουδαϊότερας. ⁽¹⁾

259. Πολιτ. Ἐταιρία ὑπὸ τύπον ἐμπορικόν. Ἄλλο εἶνε τὸ ζήτημα, ἂν αἱ πολιτικαὶ ἑταιρίαι δύνανται νὰ περιβληθῶσι τὸν τύπον τῆς ἔμπορ. ἑταιρίας ὁμορρύθμου, — ἑτερορρύθμου — ἀνωνύμου, καὶ ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς τοιαύτης περιβολῆς. Περὶ τούτου ὁμιλοῦμεν ἰδιαιτέρως.

260. Ἀμφισβητήσεις. Ἡ χαρακτὴρ τῆς ἑταιρίας εἶνε προφανής, ἅμα εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Ν. ὡς πράξις ἐμπορικῇ. Δυστυχῶς τοῦτο δὲν συμβαίνει πάντοτε, καὶ ὅσαι ἀμφισβητήσεις ἡγέρθησαν περὶ τοῦ ἂν ἢ δεῖνα ἢ ἡ δεῖνα πράξις, εἶνε πράξις ἐμπορικῇ, ἄλλαι τόσαι ἡγέρθησαν περὶ τοῦ ἂν ἢ δεῖνα ἢ δεῖνα ἑταιρία, ἢ ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν ἐνέργειαν τῆς πράξεως ταύτης, εἶνε ἐμπορικῇ. Εἶνε ἀδύνατον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν ὅλων τῶν περιπτώσεων, αἵτινες παρουσιάσθησαν ἐν τῇ πράξει καὶ διότι τὰ ὅρια τοῦ παρόντος πονήματος δὲν ἐπιτρέπουσι, καὶ διότι θὰ ἐπαναλάβωμεν ἀναγκαιῶς ὅ,τι ἤδη ἐρρίθη ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ ἔμπ. πράξεων. ⁽²⁾

Φεβρ. 17 καὶ 29 Ἀύγ. 1868 ἐν Σ. 68. 2. 329 σημ. Labbé. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ σκοπός καὶ οὐχὶ ὁ τύπος διακρίνει τὰς ἔμπορ. ἑταιρίας, ἔπεται ὅτι καὶ τὸ ἐπάγγελμα τῶν συνεταίρων οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπιρροήν.

(1) Ἀκ. 1 Ἰουλ. 78, Σ. 78. 1. 414.

(2) Οὕτω, ἐθεωρήθη πολιτικὴ ἡ ἑταιρία πρὸς ἐνοικίαν τοῦ στατῆρος πόλεως τινος. Ἐφ. Nimes 27 Μαΐου 51. 2) ἡ μεταξὺ συγγράφῃς καὶ τυπογράφου ἡ ἐκδότου πρὸς δημοσίευσιν συγγράμματος, Ἐφ. Paris 12 Ἰουν. 42 καὶ Contra 16 Φεβρ. 1844. 3) ἡ ἑταιρία διδασκάλων πρὸς σύστασιν ἐκπαιδευτηρίου μετ' οἰκοτροφῶν, διότι ἐθεωρήθη κῆρυον ἢ διδασκαλία, Ἐφ. Paris 23 Ἰουλ. 1852 καὶ Contra 24 Φεβρ. 1840. 4) ἡ ἑταιρία πρὸς εἰσπραξίν διωδίων, Ἀκ. 23 Ἀύγ. 20. 5) ἡ πρὸς μίσθωσιν καὶ μετὰ μίσθωσιν ἀκινήτων, μετὰ προηγουμένην ἐπισκευὴν αὐτῶν. Ἐφ. Paris 13 Ἰουλ. 61. 6) ἡ πρὸς ἐνοικίαν καὶ ἐκμετάλλευσιν ἰαματικῶν ὑδάτων, καὶ ἂν ἔχῃ πρὸς χρῆσιν τῶν λουομένων ξενοδοχεῖα,

261. Μεταλλευτική εταιρία. Συζητεῖται παρ' ἡμῖν ποῖος εἶνε ὁ χαρακτήρ τῆς Μεταλλευτικῆς εταιρίας, ἂν δηλαδὴ εἶνε ἐμπορικὴ, ἢ πολιτικὴ. Τὸ ζήτημα εἶχεν ἐγερθῆ καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Νόμος δὲ εἰδικὸς τῆς 21 Ἀπρ. 1810 ἐθεώρησεν τὴν ἐκμετάλλευσιν (exploitation) μεταλλείου, πρᾶξιν πολιτικὴν, Ἐκεῖ λοιπὸν τὸ ζήτημα κατ' ἀρχὴν δὲν τίθεται. Παρ' ἡμῖν ἐλλείψει εἰδικοῦ Νόμου ἡ ἐξῆς νομίζω ἐπιβάλλεται διάκρισις. Ἐὰν πρόκειται περὶ εταιρίας σκοπούσης ἀγορὰν μεταλλείου πρὸς μεταπώλησιν εἴτε τοῦ μεταλλείου, εἴτε τοῦ ἐξαγομένου μεταλλεύματος, ὅπως ἐξάγεται, ἡ πρᾶξις δὲν εἶνε ἐμπορικὴ, εἴτε διότι πρόκειται περὶ ἀγορᾶς ἀκινήτου πρὸς μεταπώλησιν, εἴτε διότι πρόκειται περὶ τοῦ μεταλλεύματος, ὅπερ εἶνε μὲν κινήτον, ἀλλὰ θεωρεῖται καρπὸς ἢ προϊόν τοῦ ἀκινήτου. ⁽¹⁾ Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ εταιρίας, ἥτις δὲν προτίθεται νὰ πωλῇ τὸ ἐξαχγόμενον μετάλλευμα, ὅπως ἐξάγεται, ἀλλὰ τὸ ἐκκαμινεῖ, καθιστώσα, οὕτως εἰπεῖν αὐτὸ νέον προϊόν, ἡ εταιρία αὕτη εἶνε, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἐμπορικὴ διότι ἡ πρᾶξις τῆς εἶνε ἐπιχειρήσεις χειροτεχνίας. Τοιαύτας δὲ θεωρῶ τὰς ἐν Λαυρίῳ ἰδρυμένας μεταλλευτικὰς εταιρίας, ἢ καὶ ἄλλας ὁμοίας φύσεως. Εἶνε δὲ ἀδιάφορον, ἂν τὸ μεταλλεῖον ἀνήκῃ εἰς τὴν

¹ Εφ. Metz 16 Μαρτ. 65, Ἀκ 27 Μαρτ. 66. Contra εφ. Paris 1 Φεβρ 75· 7) ἡ εταιρία πρὸς μίσησιν λατομείου καὶ ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ, Εφ. Paris 22 Φεβρ. 48. Dal. 54. 5. 11, ἀλλ' ὀρθώτερον ἐθεωρήθη ἐμπορικὴ ὑπὸ τοῦ Εφ. Paris 17 Δεκ. 1847, διότι αὕτη δὲν εἶνε μίσθωσις, ἀλλ' ἀγορὰ κινήτου μέλλοντος, πρὸς μεταπώλησιν καὶ δὴ καρποῦ, καθ' ὅσον καὶ τὰ ὀρυκτὰ εἶνε καρπὸς. ἅμα συστηθῇ μεταλλεῖον, ὀρυχεῖον ἢ λατομεῖον, Ν. 77. Π. (50. 16)· 8) ἡ εταιρία ἡ σκοποῦσα τὴν ἄρδευσιν πεδιάδος, Ἀκ. 7 Ἰαν. 74. Dal 77. 1. 235· 9) ἡ εταιρία τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων ἐν τινὶ πόλει, Ἀκ. 16 Ἰουν. 74. S. 74. 1. 345· 10) ἡ πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ, Εφ. Paris 8 Μαρτ. 1889. — Ἐξ ἄλλου ἐθεωρήθη ἐμπορικὴ 1) ἡ εταιρία πρὸς δημόσιον ἐφημερίδου, Paris 2 Αὐγ. 28 (ἡ δημοσίευσις ἐφημερίδος πάντοτε σχεδὸν εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ, διότι λόγῳ τῶν ἀγγελιῶν περιέχει ἐπιχειρήσεων πρακτορίας· ἴδε καὶ τὰ ἐν § 51 ῥηθέντα)· 2) ἡ πρὸς ἐκμετάλλευσιν σιδηροδρόμου, ἢ ἀναδοχὴν κατασκευῆς αὐτοῦ, Εφ. Paris 19 Μαΐου 48. Εἰς ταύτας πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν εταιρίαν τοῦ ἀερίοφωτος καὶ τὴν εταιρίαν τοῦ τυποῦ, διότι εἶνε ἐπιχειρήσεις προμηθείας, ἢ τελευταία μάλιστα καὶ πρακτορίας, ἐπίσης καὶ ἡ εταιρία πρὸς καθάρωσιν, συντήρησιν, κατὰ βρεγμὰ τῶν ὁδῶν ἴδε § 63. 69. — (1) Ἰδίως Ν. 77. Π. 50. 16 καὶ Καλλ. 2. § 7.

εταιρίαν ἢ ὅχι, διότι εἶδομεν ὅτι καὶ ὁ ἰδιοκτῆτης αὐτὸς ἐπιχειρεῖ χειροτεχνίαν, ὅταν μεταποιῶν τὰ προϊόντα του κερδοσκοπῇ ἐπὶ τῆς μεταβολῆς ἰδίως § 63. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἐκκαμίνευσις καὶ παρασκευὴ τοῦ μεταλλεύματος, εἶνε τρόπος τῆς ἀπολαύσεως τοῦ προϊόντος τῆς ἰδιοκτησίας, καταπίπτει πρὸ τῆς παρατηρήσεως ὅτι αὕτη δὲν εἶνε ὁ μόνος τρόπος πρὸς ἀπόλαυσιν, ὅπως εἶνε ἡ μεταβολὴ τῶν σταφυλῶν εἰς οἶνον, τοῦ ἐλαιοκαρποῦ εἰς ἔλαιον, οὔτε δύναται τις σπουδαίως νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ κατεργασία (ἤτοι ἡ χειροτεχνία) ἐπὶ Μεταλλευτικῶν ἐταιριῶν, εἶνε παρεπομένη καὶ οὐχὶ κυρία κερδοσκοπία, καὶ ὅτι ὅλαι αὗται αἱ μηχαναὶ καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν ἐργατῶν, ἔχουσι τὴν ἔννοιαν διὰ τὴν μεταλλευτικὴν ἐταιρίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐν στεμφυλοπιεστήριον διὰ τὸν ἀμπελουργόν, ἢ μίαν ἐκθλιπτικὴν μηχανὴν διὰ τὸν ἐλαιοκτῆμονα. Τὴν γνώμην ταύτην ἐδέχθησαν καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθ' ὑπάρχει ὁ Ν. τοῦ 1810, καὶ παρ' ἡμῖν.⁽¹⁾

262. Εἶδη ἐμπ. ἐταιριῶν. Αἱ ἐμπ. ἐταιρίαι δὲν διέπονται πᾶσαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων, καὶ διαφέρουσι ἀπ' ἀλλήλων, εἴτε κατὰ τὴν ἔκτασιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν συνεταίρων, εἴτε κατὰ τὸ ἐφικτὸν τῆς μεταβιβάσεως τῆς ἐταιρικῆς ιδιότητος καὶ τῶν ἐταιρικῶν δικαιωμάτων.

Τὸ ἄρθρ. 19 διακρίνει τρία εἶδη ἐμπ. ἐταιριῶν 1) τὴν ὁμόρuthμον, καθ' ἣν πάντες οἱ συνεταῖροι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως καὶ προσωπικῶς διὰ τὰ χρεῖα τῆς ἐταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐταιρία αὕτη συνιστᾶται *intuitu personae*, οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ ὑποκαταστήσωσιν εἰς τὴν θέσιν των τρίτους, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν λοιπῶν 2) τὴν ἀνώνυμον, καθ' ἣν οὐδεὶς ἐνέχεται προσωπικῶς, διὰ τὰ χρεῖα τῆς ἐταιρίας πέραν τῆς εἰσφορᾶς του καταβληθείσης ἢ ὑπο-

(1) Οὕτω τὸ Ἐφ. Colmar 4 Ἰουν. 1862 ἐν S. 62. 2. 249. ἐκήρυξεν ἐμπορικὴν τὴν ἐκμεταλλευτικὴν ἐταιρίαν, ἥτις καθίστα βιομηχανικὸν προϊόν τὸ μέταλλευμα ἀναμιγνύουσα τοῦτο μετ' ἄλλων ὑλῶν ἐπίσης Ἀκ. 26 Μαρτ. 1855 ἐν S. 56. 1. 504. καὶ ἰδίως 1 Ἰουλ. 1878 ἐν S. 78. 1. 414. — Ἐπίσης τὸ Ἐφ. Ἀ0. 1231 (1875) Μπ. 2. 533. ἐκήρυξε πολλὰ καὶ τὴν ἐταιρίαν πρὸς ἀγορὰν μεταλλεῖου καὶ μεταπώλησιν τοῦ μεταλλεύματος, ἐμπ. ο. ρ. καὶ ν δέ, ὅταν συνέστη πρὸς ἐκμετάλλευσιν μεταλλείων καὶ ὀρυχείων, ὧν ᾗθελε ζητήσῃ τὴν παραχώρησιν. Ἐφ. Ἀ0. 610 (1882). Ὁ κ. Πετρίτης 44. 45 διαφωνεῖ ἐν μέρει.

σχεθείσης, καὶ καθ' ἣν ἕκαστος συνεταῖρος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τὸ δικαίωμά του ἤτοι τὴν ἑταιρικήν ιδιότητα ἐλευθέρως· 3) τὴν ἐτερορρυθμον, καθ' ἣν ὑπάρχουσι δύο εἴδη ἑταίρων, οἱ μὲν καλούμενοι ὁμόρυθμοι ἐνεχόμενοι ὡς πᾶς ὁμόρρυθμος, καὶ ἄλλοι καλούμενοι ἑτερορρυθμοὶ ἢ χρηματοδότες, οἵτινες δὲν εὐθύνονται πέραν τῆς καταβολῆς τῶν. Ἐκ τῶν ἑτερορρυθμῶν τούτων, τινὲς μὲν μεταβιβάζουσι τὸ δικαίωμά των ὅταν εἶνε κατὰ μετοχάς, ἄλλοι δὲ οὐχί, ὅταν ᾖνε κατὰ μερίδια⁽¹⁾. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἑταιριῶν τούτων τὸ ἄρθρ. 47 ἀναγνωρίζει 4) τὴν μετοχικήν, ἣτις διαφέρει τῶν λοιπῶν, καθ' ὅσον οὔτε νομικὸν πρόσωπον εἶνε, οὔτε εἰς διατυπώσεις ὑπόκειται, οὔτε ὑπαρξὲν ἔχει ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἀλλ' εἶνε ἀπλῆ σχέσηις ἐνοχικῇ μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ὅπως αἱ πολιτικαὶ ἑταιρίαι.

263. Προσωπικότης τῶν Ἐμπορ. ἑταιριῶν. "Ὅτι αἱ ἐμπ. ἑταιρίαι—πλὴν τῆς μετοχικῆς—εἶνε νομικά πρόσωπα, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. ⁽²⁾ Ἀλλ' ἐνῶ περὶ τῆς προσωπικότητος τῶν πολιτ. ἑταιριῶν πολλὰ ἐλέγχθησαν ⁽³⁾, περὶ δὲ τῶν ἐμπορικῶν, οὐδεμία ῥητὴ διάταξις ὑπάρχει ἐν τῇ Νομοθεσίᾳ, ἀπαντῶσι πολλαὶ διατάξεις, αἵτινες φαίνονται δεχόμεναι ὡς δεδομένον ὅτι ἡ Ἐμπορικὴ ἑταιρία ἀποτελεῖ νομικὸν πρόσωπον ἔχον ἰδίαν ὑπαρξὲν καὶ ἰδίαν περιουσίαν. Οὕτω ἐξηγεῖται 1) ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 22 Ἐμ. Ν., καθ' ὃ οἱ ὁμόρρυθμοι ἑταῖροι εὐθύνονται ἀλληλεγγύως διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας 2) ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 539, καθ' ὃ εἶνε δυνατὸς συμβιβασμὸς διὰ τινὰ ἢ διὰ τινας τῶν συνεταίρων, ἐνῶ ἡ πτώχευσις τῆς ἑταιρίας ἐξακολουθεῖ. 3) τὸ ἄρθρ. 17 § 4 τῆς Πολ. Δικον. καθ' ὃ αἱ ἐμπορικαὶ ἑταιρίαι ἔχουσιν ἰδίαν κατοικίαν. 4) ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 61 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτροπείας, καθ' ὃ αἱ μετοχαὶ ἑταιριῶν εἶνε κινητὰ.

264. Συνέπειαι τῆς προσωπικότητος. Ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἑται-

(1) Περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς μετοχικῆς ἀπὸ τοῦ μεριδίου ὁμιλοῦμεν ἐν τῷ περὶ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν τίτλῳ.

(2) Ραλ. 133. Καλ. 3. 336. Παπ. Ἐνοχ. Β' 119. Τὸ ζήτημα παρ' ἡμῖν ἔχει ἀξίαν διὰ τὰς ὁμορρυθμοὺς καὶ ἑτερορρυθμοὺς, διότι αἱ ἀνώνυμοι μὴ δυνάμεναι κατὰ τὸ ἄρθρ. 37 νὰ ὑπάρξωσιν, ἄνευ Βασ. ἐγκρίσεως, εἶνε νομικὰ πρόσωπα καὶ δι' ἐκείνους, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι πρὸς ὑπαρξὲν νομικοῦ προσώπου ἀπαιτεῖται πάντως ἐγκρίσις τῆς Ἀρχῆς. Παππαρ. Β' § 119.

(3) Παππαρ. Β' § 120. Καλ. 3. 336.

ρία εἶνε νομικὸν πρόσωπον, ἔπεται ὅτι ἔχει ἰδίαν ὑπαρξιν, καὶ ἰδίαν περιουσίαν καὶ συνεπῶς 1) δρᾷ καὶ ἐνεργεῖ, ἐξωδίκως καὶ δικαστικῶς ἐπὶ δικαστηρίου, ὡς ἐνάγουσα ἢ ἐναγομένη, διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομά της, καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν συνεταίρων, — ὡς χωριστὸν ἄτομον, δυναμένη νὰ λάβῃ μέρος ὡς συνεταῖρος εἰς ἄλλην ἐταιρίαν (¹) νὰ δώσῃ ἐγγύησιν (²) νὰ πτωχεύσῃ (ἄρθρ. 438)· 2) οἱ συνεταῖροι, μέχρι τῆς λύσεως τῆς ἐταιρίας, καὶ μάλιστα μέχρι τῆς ἐκκαθαρίσεως, δὲν εἶνε συγκύριοι τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας (ἐταιρ. κεφαλαίου) ἀλλ' ἔχουσιν ἀπλῶς μέχρι τῆς λύσεως καὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως δικαίωμα τι ἐνοχικὸν *Sui generis*, ὅπερ μετὰ τὴν λύσιν καὶ τὴν ἐκκαθάρσιν μεταβάλλεται εἰς συνιδιοκτησίαν· 3) διὰ τοῦτο τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίρου εἶνε κινητὸν καὶ ὅταν ἡ ἐταιρία ἔχῃ ἀκίνητα, μέχρι τῆς ἐκκαθαρίσεως ὅτε μεταβάλλεται κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου (ἄρθρ. 61 Ν. Ἐπιτρ. 4) οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας ἔχουσι διαρκούσης αὐτῆς, καὶ μέχρι τῆς λύσεως καὶ ἐκκαθαρίσεως, δικαίωμα ἀποκλειστικὸν ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, μὴ ὑφιστάμενοι τὴν συνδρομὴν τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐταιρία ᾖνε ἄκυρος, ὅτε προτίμησις δὲν ὑπάρχει. Τοῦτο σημαίνει τὸ λεγόμενον, ὅτι οἱ δανεισταὶ τῶν ἐταίρων δὲν εἶνε δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας. (³)

265. Φύσις τοῦ ἐταιρικοῦ δικαιώματος. Ὁ λαμβάνων μέρος εἰς ἐταιρίαν, ἀποκτᾷ, ὡς ἀντιστήκωμα τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀνέλαβεν ἢ ἐξεπλήρωσε, δύο κυρίως δικαιώματα. 1) τὸ δικαίωμα νὰ μετέχῃ τῶν κερδῶν. 2) τὸ δικαίωμα νὰ μετέχῃ, κατὰ τὴν λύσιν, τῆς διανομῆς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἡρωτήθη ὅμως τί εἶνε τὰ δικαιώματα ταῦτα, εἶνε ἐνοχικά ἢ εἶνε δικαιώματα κυριότητος; Τὸ ζήτημα τοῦτο τίθεται δι' ὅλας τὰς ἐταιρίας καὶ τὰς πολιτικὰς ἀκόμη καὶ ἔχει ἔννοιαν διὰ τὴν μεταδίδοσιν καὶ τὴν ἐνεχυρίασιν, διότι ἂν μὲν τὸ δικαίωμα ᾖνε ἐνοχικόν, μεταβιβάζεται, ὅπως πᾶσα ἀπαίτησις ἢ ἐνεχυριάζεται κατὰ τὸν Ν. περὶ ἐνεχύρου, ἂν ὅμως τὸ δι-

(1) Ἀξ. 10 Δεκ. 78. Δ. 79. 1. 5.

(2) Ἐφ. Παρίσι 3 Αὐγ. 67. Δαλ. 68. 2. 11.

(3) Συνεπεία τῆς προσωπικότητος 1) ἡ ἐταιρία δὲν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ συμψηφισμὸν κατὰ δανειστοῦ της, ὅστις εἶνε ὀφειλέτης συνεταίρου, ἀνευ τῆς συναίνεσεως τούτου· 2) ὁ ὀφειλέτης τῆς ἐταιρίας δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς συμψηφισμὸν ἀπαίτησιν, ἣν ἔχει κατὰ τινος τῶν ἐταίρων.

καίωμα εἶνε δικαίωμα συγκυριότητος, ἥτοι πραγματικόν, τότε διὰ τὴν μεταβίβασιν ἀπαιτεῖται παράδοσις ἢ καὶ μεταγραφὴ ἂν ὑπάρχουν ἀκίνητα, ἢ δὲ ἐνεχυρίσας δὲν εἶνε δυνατὴ εἴτε διότι πρόκειται περὶ ἀκινήτων, ἂν ἡ ἐταιρία ἔχῃ ἀκίνητα, εἴτε διότι, ἂν πρόκειται καὶ περὶ κινητῶν, δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ κατοχὴ τοῦ δανειστοῦ ἄρθρ. 4 Ν. περὶ ἐνεχ.

266. Ἐν Γαλλίᾳ κρατεῖ ἡ γνώμη, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐταίρου εἶνε ἐνοχικόν ἢ ἀπαίτησις, διὰ τὰς ἐταιρίας ἐκείνας, αἵτινες ἀποτελοῦσι νομικὸν πρόσωπον, τουναντίον εἶνε δικαίωμα συγκυριότητος διὰ τὰς ἐταιρίας, τὰς μὴ ἀποτελούσας τοιοῦτον, διότι ὅταν ἡ ἐταιρία εἶνε νομικὸν πρόσωπον, αὕτη εἶνε κυρία τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἐν ὧσιν διαρκεῖ καὶ μέχρι τῆς λύσεως, τοῦ ἐταίρου ἔχοντος μόνον δικαίωμα ἐπὶ τῶν κερδῶν. Τοῦτο προκύπτει λέγουσιν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 529 Γαλ. Κ. καθ' ὃ τὸ ἐταιρικόν δικαίωμα εἶνε κινητόν, καὶ ἂν ἡ ἐταιρία ἔχῃ ἀκίνητα, ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ ἐταῖρος δὲν εἶνε συνιδιοκτήτης, καὶ ἀφ' οὗ δικαίωμα πραγματικόν δὲν ὑφίσταται ἀναγκαιῶς ὑφίσταται προσωπικόν.

Τουναντίον, ὅταν ἡ ἐταιρία δὲν ᾔνε νομικὸν πρόσωπον, τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίρου εἶνε δικαίωμα συνιδιοκτησίας διὰ τὸ κεφάλαιον, ἐνοχικόν δὲ διὰ τὰ κέρδη, τὰ ὅποια ὅμως παρακολουθοῦσι τὴν τύχην τοῦ κυρίου. Ἐπομένως προκειμένου περὶ μεταβιβάσεως προσέχουμεν εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ὡς κυρίου, ἀκολουθοῦντες τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας αὐτὸ, προκειμένου δὲ περὶ ἐνεχυρίσεως, αὕτη εἶνε ἀδύνατος ἐπὶ τοιούτων ἐταιριῶν, ἂν ὑπάρχωσιν ἀκίνητα, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχωσι κινητά, διότι δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ κατοχὴ τοῦ δανειστοῦ κατὰ τὸν νόμον περὶ ἐνεχύρου.

267. Τὰς λύσεις ταύτας πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ παρ' ἡμῖν. Ἀληθῶς δὲν ἔχομεν τὸ ἄρθρ. 529 Γ. Κωδ. ἔχομεν ὅμως τὸ ἄρθρ. 61 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ. καθ' ὃ αἱ μετοχαὶ εἶναι κινητά. ⁽¹⁾

268. Ὑπεστηρίχθη ἐν τούτοις, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταί-

(1) Διὰ τὰς ἐμπ. ἐταιρίας τὸ ζήτημα τίθεται ἰδίως δι' ἐκείνας, καθ' ὅς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίρου δὲν ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ μετοχῆς εἴτε ὀνυμαστικῆς εἴτε εἰς τὸν κομιστήν, ἥτοι διὰ τὰς ὁμορρυθμούς, τὰς ἀπλᾶς ἑτεορρυθμούς καὶ τὴν μετοχικὴν.

ρου, εἰς τὰς ἀποτελοῦσας νομικὸν πρόσωπον ἑταιρίας, δὲν εἶνε συρρίκνυται, διότι ἡ ἑταιρία εἶνε κυρία τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, δὲν εἶνε καὶ ἀπαιτήσις, διότι οἱ συνεταῖροι εὐθύνονται εἰς τὰ χρεὴς εἴτε μέχρι τῆς εἰσφορᾶς των, εἴτε ἀορίστως, καὶ διότι οἱ ἑταῖροι δύνανται, ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως των ταύτης, νὰ ζητήσωσι τὴν πρὸς τοὺς χρευσιν τῆς ἑταιρίας. ⁽¹⁾ Αἱ παρατηρήσεις αὗται εἶνε ἀκριβεῖς, δὲ δεικνύουσι δὲ μόνον τοῦτο, ὅτι τὸ ἑταιρικὸν δικαίωμα εἶνε ἐν ὄψει Sui generis ⁽²⁾.

III. Εἶδη ἐμπορικῶν ἑταιριῶν.

Α') Ὁμόρρυθμος ἑταιρία.

269. Μετὰ τὴν μετοχικὴν, ἡ ἀπλουστέρα καὶ συνηθεστέρα μᾶλλον πρὸς τὴν πολιτικὴν ὁμοιάζουσα ἐμπορικὴ ἑταιρία, εἶνε ἡ ὁμόρρυθμος, διὰ τοῦτο δὲ ἐν ἀμφιβολίᾳ αὕτη εἰκάζεται. ⁽³⁾

1. Ὁρισμὸς καὶ χαρακτῆρες τῆς ὁμορρύθμου.

270. Ὁρισμός. Τὸ ἄρθρ. 20 ὁρίζει ὅτι ὁμόρρυθμος ἑταιρία ἡ συστατομένη μεταξὺ δύο ἢ καὶ πολλῶν, σκοπὸν ἔχοντων νὰ συρρίκνυνται ὑπὸ ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν δὲν ἀκριβολογεῖ, διότι καὶ ἑτερόρρυθμος ἐμπορεύεται ὑπὸ ἐπωνυμίαν ἑταιρικὴν ἄρθρ. 23· δέον μὲν νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ ἄρθρ. 22, καθ' ὃ « πάντες οἱ ἐταῖροι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας ».

271. Χαρακτῆρες. Ἐν πάσῃ λοιπὸν ὁμορρύθμῳ κατὰ καὶ μὲν ὑπάρχει 1) ἑταιρικὴ ἐπωνυμία, ἀπαραιτήτως δὲ 2) πρὸς τὴν ἐταιρικὴν ἢ τοῖς ἀπεριόριστος εὐθύνῃ των συνεταίρων πάντων καὶ ἀλληλεγγύῃ αὐτῶν διὰ τὰ χρεὴς τῆς ἑταιρίας.

272. α) Ἑταιρικὴ ἐπωνυμία. Αὕτη, ἀνευρισκομένη κατὰ τὴν ἑτερόρρυθμον, εἶνε τὸ ὄνομα δι' οὗ διακρίνεται ἡ ἑταιρία των λοιπῶν νομικῶν ἢ φυσικῶν προσώπων. Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ ὀνόματα καὶ μόνον των συνεταίρων ἢ τινος ἐξ αὐτῶν. (ἄρθρ. 21.)

273. Συνέπειαι. Ἐκ τούτου ἔπεται 1) ὅτι ἡ ἑταιρικὴ ἐπωνυμία δὲν εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ καταστήματος, ἢ τῆς ἐπιχειρήσεως.

(1) Beudant Revue critique 1869. T. 34. σελ. 135.

(2) LyC. Tr. 143. ἰδε Περτ. 435 καὶ Ἀγγελάκη σελ. 17.

(3) Pont 1378.

σκοπεῖ ἡ ἑταιρία, οὔτε πρέπει νὰ συγγέται μετ' αὐτοῦ. 2) ὅτι ἐν τῇ ἑταιρικῇ ἐπωνυμίᾳ δὲν δύναται νὰ γραφῇ ὄνομα προσώπου ἀνυπάρχου, ἀποβιώσαντος⁽¹⁾, ἀποσυρθέντος τῆς ἑταιρίας, μὴ ὄντος ἑταίρου ἢ μὴ ὄντος ὁμορῦθμου, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δύναται διὰ παραλείψεως ἢ προσθήκης νὰ ἐμβάλῃ τοὺς τρίτους εἰς πλάνην περὶ τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου. 3) ὅτι ἡ ἐγγραφὴ ἐν τῇ ἑταιρικῇ ἐπωνυμίᾳ ὀνόματος μὴ συνεταίρου, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπάτη ἢ καὶ πλαστογραφία, ἂν ὑπάρχῃ μίμησις ὑπογραφῆς, νὰ ἐκθέσῃ δὲ ἐκείνου τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα περιελήφθη εἰς τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, εἰς ἀποζημιώσεις, ἐὰν ἦτο ἐν γνώσει τοῦτου ἀπέναντι παντὸς ζημιωθέντος, κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἀποζημιώσεων ἀρχὰς ⁽²⁾. 4) ὅτι πᾶς ἐνδιαφερόμενος ζητεῖ τὴν διόρθωσιν ταύτης.⁽³⁾

274. β') Προσωπικὴ εὐθύνη· ἦτοι ἀπερίοριστος πάντων τῶν συνεταίρων. Κατὰ τοῦτο συμπίπτει ἡ ὁμορῦθος πρὸς τὴν πολιτικὴν, καὶ ἐν ταύτῃ διαφέρει τῆς ἑτερορῦθμου, καθ' ἣν μεταξὺ τῶν συνεταίρων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τουλάχιστον, μὴ ἐνεχόμενος πέραν τῆς καταβολῆς του.⁽⁴⁾

275. γ') Ἀλληλεγγύη. Ὅχι μόνον προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀλληλεγγύως (εἰς ὁλόκληρον) εὐθύνονται οἱ συνεταῖροι διὰ τὰς υποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας (ἄρθρ. 22.)

(1) Ἀκ. 28 Μαρτ. 38. Σ. 38. 1. 304. Ἐνίστε τὸ ὄνομα ἀποβιώσαντος χρησιμεύει οὐχὶ ὡς ἐπωνυμία ἀλλ' ὡς ὄνομα ἀπλου τῆς ἑταιρίας ἢ καταστάματος οὕτω: ἑταιρία Γ ε ω ρ γ. Π. Σ κ ο υ ζ ἐς ἐν Ἀθήναις, Ἐ μ μ. Σ π υ ρ ό π ο υ λ ο ς ἐν Πάτραις. Δύναται ὁμοίως ὄνομα ἀποβιώσαντος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἑταιρικὴ ἐπωνυμία: Ἐὰν τοῦτο συμφωνηθῇ καὶ δημοσιευθῇ νομίζω. Ναι, καίτοι τὸ ἄρθρ. 21 φαίνεται ἐπιτακτικόν. Boistel 173. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκρίθη ὅτι ἀγωγή ὑπὸ ἐπωνυμίαν συνεταίρου ἀποβιώσαντος εἶνε ἔγκυρος, ἐὰν εἶχε συμφωνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἑταιρία καὶ μετὰ θάνατόν τινος· ἴδε Ἀκ. 7 Ἰουλ. 1852. Σ. 52. 1. 713.

(2) Τοῦτο σημαίνει ὅτι εὐθύνεται οὐχὶ ὡς ἑταῖρος καὶ ἔμπορος, ἀλλ' ὡς ὑπάιτιος ζημίας. LyC. Tr. 153 διαφέρει ἐὰν περιληφθῇ ὄνομα ἑτερορῦθμου.

(3) Ἐφ. Bordeaux 17 Νοεμβρ. 73. Σ. 73. 2. 145.

(4) Ἡ προσωπικὴ καὶ ἀπερίοριστος εὐθύνη πάντων τῶν συνεταίρων ἀφορᾷ τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς τρίτους, ἐπομένως διὰ τὰς μεταξὺ τῶν σχέσεις δύναται νὰ συνολοκληθῇ ὅτι τινὲς θὰ εὐθύνωνται μέχρι τῆς καταβολῆς τῶν ἢ μέχρι τινὸς ποσοῦ, εἰς τρόπον ὥστε, ἐὰν πληρώσωσι πλέον τοῦ συμφωνηθέντος ἔχουσιν ἀγωγήν κατὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων. § 236.

276. Ἡρωτήθη ὅμως, ἂν ἡ ἀλληλεγγύη εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος ὑπάρξεως ὁμορρυθμοῦ ἐταιρίας, ἢ ἂν τουναντίον, δύναται νὰ συνολογηθῇ ἐν τῷ καταστατικῷ, ἡ μὴ ἀλληλεγγύη τῶν ἐταίρων. Τινὲς φρονοῦσι τοῦτο δυνατὸν, διότι δὲν ἀπαγορεύεται καὶ διότι εἶνε ἐπάνοδος εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον. ⁽¹⁾ Ὁρθωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη, καθ' ἣν τοιαύτη ρήτρα, καίτοι δημοσιευθεῖσα εἶνε ἀνίσχυρος ἀπέναντι τῶν τρίτων, διότι ἀνακρεῖ αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς ὁμορρυθμοῦ, καὶ ματαιοῖ τὸν τύπον, ὃν ὁ Ν. ἐδημιούργησε. ⁽²⁾

277. Ἀλλ' ἂν δὲν ἐπιτρέπεται τοιαύτη γενικὴ ρήτρα, ἐπιτρέπεται ὅμως, δι' ὠρισμένην προᾶξιν, νὰ συνολογηθῇ ὅτι οἱ ἐταῖροι δὲ ἐνέχονται ἀλληλεγγύως, διότι τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτῆρα τῆς ὁμορρυθμοῦ. ⁽³⁾

278. Ἐκτασις τῆς ἀλληλεγγύης. Συνέπειαι. Ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἄρθρ. 22 καθιεροῖ τὴν ἀλληλεγγύην δι' ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας ἔπεται : 1) ὅτι ἡ ἀλληλεγγύη ὑφίσταται ὅχι μόνον διὰ τὰ ἐμπορικὰ ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ πολιτικὰ χρέη τῆς ἐταιρίας ⁽⁴⁾ 2) ὅτι μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ὡς τοιούτων, ἡ ἀλληλεγγύη δὲν ὑφίσταται συνεπῶς α) ὁ καταδιωχθεὶς καὶ πληρώσας χρέος τῆς ἐταιρίας ἐταῖρος δὲν ἔχει ἀλληλεγγύως πρὸς αὐτὸν ὑπευθύνους τοὺς λοιποὺς ἐταῖρους ἀλλὰ συμμέτρως ⁽⁵⁾ β) ὁ μετὰ τῆς ἐταιρίας συναλλαχθεὶς ἐταῖρος ἔχει, διὰ τὴν ἀπαίτησίν του ταύτην κατὰ τῆς ἐταιρίας, ἀλληλεγγύους τοὺς λοιποὺς, διότι οὐχὶ ὡς ἐταῖρος, ἀλλ' ὡς τρίτος, εἶνε θανειστής, δὲν εἶνε μάλιστα κατὰ τινὰς ὑπόχρεως νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν αὐτὸν ἐπιβαρύνουσαν ἀναλογίαν. ⁽⁶⁾

279. Ἐταιρικὴ ἐπωνυμία. Ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη ἀνευρίσκεται καὶ ἐν τῇ ἑτερορρυθμῷ, ἔπεται ὅτι δὲν εἶνε χαρακτηριστικὸν ἀποκλειστικόν, τῆς ὁμορρυθμοῦ, δύναται μάλιστα καὶ νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία ἐν δεδομένη ὁμορρυθμῷ. Τοῦτο συμβαίνει ὅταν οἱ

(1) Rivry σελ. 76.

(2) Bravard 1. 211. LyC. 334.

(3) Bravard. LyC. αὐτόθι.

(4) LyC. 333. Pont. 1383.

(5) Ν. 13. § 2. Ν. 14. (14 3.). Μετὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι καὶ τὴν ἀφεγγυότητά τινος συνεταίρου θὰ ὑποστώσιν οἱ λοιποὶ κατὰ τὸν Ν. 67. II. (17.2).

(6) LyC. 335.

συνεταιρισθέντες παρέλειψαν ἢ νὰ ὀρίσωσιν ἐπωνυμίαν ἢ νὰ συναλλάσσωνται, ὑπὸ τοιαύτην. Διὰ τοῦτο ἐκρίθη, ὅτι ὁ δικαστὴς καὶ ἐν ἐλλείψει ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας, δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἐταιρίαν τινὰ ὡς ὁμόρρυθμον⁽¹⁾.

2. Ὅροι συστάσεως τῆς ὁμόρρυθμου.

280. Κατὰ τὸ Ρ.Δ. ἡ ἐταιρία εἶνε συνάλλαγμα συναινετικόν, ἥτοι συνιστᾶται διὰ μόνης τῆς συναινέσεως· ὁ ἐμπ. Ν. κατιδὼν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐταιρίας ἀπήτησε διὰ πάσας—πλὴν τῆς μετοχικῆς—καὶ δύο ἀκόμῃ ὅρους 1) σύνταξιν ἐγγράφου βεβαιούντος τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας 2) δημοσίευσιν τοῦ ἐγγράφου τούτου.

281. Σύνταξις ἐγγράφου. Ἀπόδειξις. ἄρθρ. 39. Δύο τινὰ ἐσκόπει ὁ Ν. γράφων τὴν διάταξιν ταύτην 1) νὰ καθορίσῃ διὰ τρόπου ὠρισμένου καὶ ἀσφαλοῦς τὰ δικαιώματα τῶν συνεταιρῶν. 2) νὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν δημοσίευσιν.

282. Ἀπόδειξις. Καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, διέταξε ἐν μὲν τῷ ἄρθρ. 39, «ὅτι αἱ ὁμόρρυθμοι ἐταιρίαι καὶ αἱ ἑτερόρρυθμοι πρέπει νὰ ἀποδεικνύωνται δι' ἐγγράφων δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν». Ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 41 ὅτι καμμία διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν εἶνε δεκτὴ, κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν καταστατικῶν τῆς ἐταιρίας ἐγγράφων, ἢ ὑπὲρ ἄλλων ὅρων παρὰ τοὺς εἰς τὰ ἐγγράφα ταῦτα διαλαμβανομένους κλπ., ἔστω καὶ ἂν πρόκηται περὶ ποσοῦ κατωτέρου τῶν 150 φράγκων. » Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς διατάξεως ὁμιλοῦμεν ἄμέσως. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦτο εἶνε βέβαιον, ὅτι ὁ Νομοθέτης ἀπήτησεν ἐγγράφως, νὰ ἀποδεικνύεται ἡ ἐταιρία, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ ἀντικείμενον ποσὸν μὴ ὑπερβαῖνον τὰ 150 φράγκα.

283. Περιεχόμενον ἐγγράφου. Τοῦ Νόμου μὴ ὀρίζοντος ὅπως ἀλλαχοῦ (ἄρθρ. 273.311. 332) τί πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ἐγγράφον, ἔπεται ὅτι τοῦτο περιλαμβάνει τὰ στοιχεῖα τῆς ἐταιρίας (συναίνεσιν—ἐισφορὰν—σκοπὸν) καὶ τὰς διαφορὰς συνεμολογίας τῶν μερῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ ἄρθρ. 43 πρέπει νὰ δημοσιευθῶσι (ἐταιρικὴ ἐπωνυμία — διαχειριστὴς — ἐποχὴ ἐνάρξεως καὶ παύσεως τῆς ἐταιρίας).

(1) Απ. 250 τοῦ 1881. Μπ. 1. 233. Πετρίτση § 274. Lyc. Tr. 2. 164. Ἐφ. Ἀθ. 515 (93) Θ. 4. 277.

284. Τύποι. Τὸ ἔγγραφον δύναται νὰ ᾔνε δημόσιον ἢ ιδιωτικόν, ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ περιπτώσει, πρέπει νὰ συνταχθῇ εἰς τόσα ὅμοια ὅσοι εἶνε οἱ ἑταῖροι (ἄρθρ. 410 Πολ. Δ.) Κατ' ἀρχὴν τὰ μέρη εἶνε ἐλεύθερα νὰ συντάξωσι δημόσιον ἢ ιδιωτικόν ἔγγραφον. Ἐξαιρετικῶς ὅταν διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου, ὑπὲρ καλεῖται καταστατικόν, γίνεται ὑπόσχεσις μεταβιβάσεως ἀκινήτου, ἢ μεταβίβασις τοιούτου, ἢ παρέχεται εἰς τὸν διαχειριστὴν τὸ δικαίωμα μεταβιβάσεως ἢ ὑποθηκεύσεως ἀκινήτου, ἀπαιτεῖται, ἕνεκα τοῦ Ν. περὶ χαρτοσήμου (ἄρθρ. 48), τοῦ Νόμου περὶ Μεταγραφῆς, καὶ τοῦ κανόνος ὅτι ἐπὶ ἐντολῆς τηροῦνται οἱ αὐτοὶ τύποι οἱ ὀριζόμενοι διὰ τὴν πράξιν, ἢ ἔχει ἀντικείμενον ἢ ἐντολή, δημόσιον ἔγγραφον⁽¹⁾.

285. Προσθῆκαι. Τροποποιήσεις. Ἐπίσης ἔγγραφον ἀπαιτεῖ ὁ Ν. διὰ πάντα πρόσθετον ὅρον ἢ πᾶσαν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ (ἄρθρ. 41 καὶ 46.)

286. Δημοσιεύσεις. Πλὴν τῆς συντάξεως ἐγγράφου καταστατικοῦ ὁ Ν. ἐπέβαλε τὴν ἀνάγκην δημοσιεύσεως περιλήψεως αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἵνα καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τοὺς τρίτους τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας, ἀποφυγὴ δὲ τὴν ἐν ἐκάστη δεδομένη περιπτώσει ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ τρίτοι ἐγνώριζον ἢ μὴ, τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, καθιερωὼν οὕτω τεκμήριον *juris et de jure*, καθ' ὃ ἡ δημοσίευσις τεκμηριοῖ τὴν γνῶσιν.

287. Τί δημοσιεύεται, ποῦ, πότε, καὶ εἰς τί συνίσταται ἡ δημοσίευσις ἀναγράφουσι τὰ ἄρθρα 42, 43 καὶ 46 ἔχοντα οὕτω:

"Ἀρθρ. 42. «Ἡ περίληψις τῶν καταστατικῶν ἐγγράφων τῶν ὁμορύθμων καὶ ἑτερορύθμων ἐταιριῶν πρέπει νὰ παραδίδηται ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἐμποροδικείου (ἤδη Πρωτοδ.) τοῦ Νομοῦ, ὅπου εὐρίσκεται τὸ ἐμπορικὸν τῆς ἐταιρίας κατάστημα, διὰ νὰ ἀντιγραφῇ εἰς βιβλίον καὶ τοιχοκολληθὲν νὰ μείνῃ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἔχῃ πολλὰ ἐμπορικὰ καταστήματα

(1) Ἴδε ἐν τούτοις Boistel 487 bis. Ἡ ὑπόσχεσις ἐταιρίαν; κρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι πρέπει καὶ αὕτη νὰ γίνεταί ἐγγράφως. Ἐφ. Toulouse 22 Ἰαν. 72. S. 73. 2. 169. ἐν τούτοις σημ. Labbé ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ § 248. Ὁ ΑΠ. 148 (1858) ἐν Πείρᾳ 2. 1456 ῥητῶς ἀποφαίνεται ὅτι ἐπὶ συμβάσεως νοσηθησομένης ἐταιρίας καὶ τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ Ἐμπ. Ν. καὶ τὸ 410 Π. Δικ. ἔχουν ἐφαρμογὴν.

εἰς διαφόρους Νομούς, ἢ παρὰδοσις, ἢ ἀντιγραφὴ καὶ ἢ τοιχοκόλλησις τῆς περιλήψεως θέλουν γενῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ἐκάστου Νομοῦ. α' Ἡ ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους, οὗτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν καμμιᾶς αὐτῶν κατὰ τρίτου τινός».

Ἄρθρ. 43. Ἡ περίληψις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ὀνόματα καὶ παρὼνυμα, τὴν ιδιότητα καὶ τὴν διαμονὴν τῶν συνεταίρων, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν μετόχων ἢ ἑτερορρυθμῶν—τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἑταιρίας—τούς συνεταίρους οἱ ὅποιοι διωρίσθησαν νὰ διευθύνουν, νὰ διοικοῦν καὶ νὰ ὑπογράφουν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἑταιρίας—τὴν ποσότητα τῶν καταβληθέντων ἢ καταβληθησομένων χρημάτων κατὰ μερίδια ἢ καθ' ἑτερορρυθμίαν,—τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἑταιρία ἄρχεται καὶ παύει (ἄρθρ. 46).

288. Τίς δημοσιεύει; Τοῦ Ν. τιμωροῦντος (ἄρθρ. 592 καὶ 597) τὸν διχειριστὴν διὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τοῦ καταστατικοῦ, ἐπεταὶ ὅτι οὗτος εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν δημοσίευσιν ἢ καὶ ὁ συμβολαιογράφος, ἂν ἔλαβε τοιαύτην ἐντολήν. Ὡς πρὸς τὴν περίληψιν, αὕτη ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἢ τῶν ἐταίρων πάντων ἄρθρ. 44 (').

289. Ἐλλειψις ἐγγράφου. Ἐλλειψις δημοσιεύσεως. Εἶνε δυνατόν νὰ μὴ συνετάχθῃ ἐγγράφον, καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας, ἢ συνταχθέν, νὰ μὴ ἐδημοσιεύθῃ ἐν περιλήψει, ὅπως ὀρίζουσι τὰ ἄρθρα 42, 43 καὶ 46· ὅτε ἐρωτᾶται, ποῖαι εἶνε αἱ συνέπειαι τῆς παραλείψεως ταύτης;

290. Περί τῶν συνεπειῶν τῆς παραλείψεως τῆς δημοσίευσως τὸ ἄρθρ. 42 προέβλεψεν ἀναγράφαν ὅτι α' ἡ ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων (τῆς δημοσίευσως) ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν (τῆς ἑταιρίας) ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους, οὗτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν καμμιᾶς αὐτῶν κατὰ τρίτου τινός».

(1) Ἐζητήθη ἂν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 43 εἶνε περιοριστικὴ ἢ ἐνδεικτικὴ. Τὸ ζήτημα ἐτέθη ἐν Γαλλίᾳ, διὰ τὴν παρ' ἡμῖν μὴ ὑπάρχουσαν δημοσίευσιν διὰ τῆς ἐφημερίδος· Ἐδέχθησαν δὲ ἐκεῖ ὅτι εἶνε περιοριστικὴ ὑπὸ τοιαύτην ἔννοίαν, ὅτι μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ Ν. ὀριζόμενα πρέπει νὰ δημοσιεύωνται. Ὑποστηρίζεται ἐν τούτοις ὅτι πρέπει νὰ δημοσιεύηται καὶ πᾶς ὅρος, ὃν οἱ ἑταῖροι προτίθενται νὰ ἀντιτάξωσι πρὸς τρίτους. *LyC. Tr. 2. 199. id. § 302.*

291. Καὶ λογικῶς μὲν ὁ Νομοθέτης εἶπεν ὅτι ἡδύνατο νὰ ῥηθῇ, διότι ἀφοῦ ἡ μὴ δημοσίευσις ἐπιφέρει ἀκυρότητα ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους καὶ ἂν συνετάχθη καταστατικόν, κατὰ μείζονα λόγον ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅταν καταστατικὸν δὲν συνετάχθη διόλου.

292. Χαρακτὴρ τοῦ ἄρθρ. 39. Ἐν τοῦτοις ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 39 φέρει ὅτι αἱ ὁμόρρυθμοι πρέπει νὰ ἀποδεικνύωνται ἐγγράφως, τὸ δὲ ἄρθρ. 41 φέρει ὅτι ἀκαμμία διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τοῦ καταστατικοῦ ἢ ὑπὲρ ἄλλων ὄρων παρὰ τοὺς εἰς τὰ ἐγγράφα ταῦτα διαλαμβανομένους, ἔστω καὶ περὶ ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰ 150 φράγκα», καὶ ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα ταῦτα δὲν ἀπαγγέλλουν ὅπως τὸ ἄρθρ. 42 ἀκυρότητα, ἀλλὰ τούναντίον ὁμιλοῦσι περὶ ἀποδείξεως ἐτέθη μετὰ τῶν συγγραφῶν τὸ ἐρώτημα, ἂν τὸ ἄρθρ. 39 ἀπήτησε τὸ ἐγγράφον πρὸς ἀπόδειξιν (ad probationem), ἢ ὡς στοιχεῖον κύρους τῆς συμβάσεως (ad solemnitatem). Ἡ σημασία τοῦ ζητήματος εἶνε αὕτη: Ἐὰν πρὸς ἀπόδειξιν ἀπήτησεν ὁ Ν. τὸ ἐγγράφον, ἔπεται ὅτι ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀποδειχθῇ μετὰ τῶν συνεταίρων δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας, ἐκτὸς μαρτύρων. Ἐὰν τούναντίον, τὸ ἐγγράφον ἀπήτησεν ὁ Ν. ὡς στοιχεῖον κύρους τῆς συμβάσεως, ἔπεται ὅτι ἐλλείψει ἐγγράφου εἶνε ἄκυρος, καὶ πᾶσαι ἀπόδειξις εἶνε ματαία⁽¹⁾.

Εὐτυχῶς ἡ ἔρις εἶνε θεωρητικὴ, διότι καὶ οἱ δεχόμενοι ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν ἐζητήθη τὸ ἐγγράφον, καὶ οἱ δεχόμενοι ὅτι τοῦτο ἐζητήθη ὡς στοιχεῖον κύρους τῆς συμβάσεως, εἰς τὰ αὐτὰ φθάνουσι πρακτικὰ ἀποτελέσματα· καὶ τὰ δύο συστήματα ἀναγνωρίζουσι ὅτι διὰ τὸ μέλλον ἡ ἐταιρία εἶνε ἄκυρος καὶ διὰ τὸ παρόν, εἴτε δι' ἐλλείψεως ἐγγράφου, εἴτε δι' ἐλλείψεως δημοσιεύσεως. Καὶ τὰ δύο συστήματα συμφωνοῦσι, ὅτι ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, αὕτη δύναται νὰ ἀποδειχθῇ διὰ παντός μέσου πλὴν μαρτύρων, ἐπομένως δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας § 296.

293. Μίαν μόνον διαφορὰν παρουσιάζουσι τὰ δύο συστήματα τὴν ἐξῆς· κατὰ τὸ σύστημα τὸ δεχόμενον ὅτι τὸ ἄρθρ. 39 κανονίζει τὸ ζήτημα ἀποδείξεως ἅμα δι' ὅρκου ἢ ὁμολογίας ἀποδειχθῇ ἢ τοῦ αὐτῆς ἐταιρίας, αἱ σχέσεις τῶν συνεταίρων θὰ κανονισθῶσι κατὰ τὴν

(1) Ἴδε μειονοψ. Ἐφ. Ἀθ. 275 (93) Θ. 4. 248.

συμφωνίαν των, ἐνῷ κατὰ τὸ σύστημα τὸ δεχόμενον ὅτι τὸ ἄρθρ. 39 κανονίζει ζήτημα κύρους τῆς συμβάσεως, αἱ σχέσεις τῶν μερῶν — διὰ τὸ παρελθόν ἐννοεῖται πάντοτε—θὰ κανονισθῶσιν, ὅχι κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, ἀλλὰ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου. Ἐὰν ἐπομένως συνεταῖρος τις συνωμολόγησε κατ' ἄλλην ἀναλογίαν νὰ ἐνέχεται εἰς τὰ κέρδη, κατ' ἄλλην δὲ ἀναλογίαν εἰς τὰς ζημίας, διὰ τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα, ἡ συμφωνία δὲν εἶνε ἰσχυρά, ἀλλὰ θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ διάταξις τοῦ Νόμου, καθ' ἣν τὰ μέρη εἰσὶν ἴσα.

Αὕτη εἶνε ἡ μόνη πρακτικὴ διαφορὰ τῶν δύο συστημάτων ⁽¹⁾ τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις ἐσύγχισε πολλούς.

294. Μοναδικὴ περίπτωσις. Σημειωτέον ἐν τούτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀκυρότητος μεταξὺ τῶν συνεταίρων δι' ἑλλείψιν ἐγγρά-

(1) Ὅτι τὸ ἐγγράφον ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπόδειξιν, ῥητῶς μαρτυρεῖ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 39, ἀλλ' ὅτι ἐνταύτῳ καὶ πρὸς σύστασιν τῆς ἐταιρίας ἀπαιτεῖται, μαρτυρεῖ τὸ ἄρθρ. 42 ἀπαιτοῦν δημοσίευσιν καὶ καθ' ἣ ἁθρότοις ἐπιφέρει ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους καὶ σύχ' ὡς πρὸς τοὺς interessés, ὅπως φέρει τὸ Γαλλ. κείμενον. Διὰ νὰ ᾔνε συνεπῇ τὰ συστήματα, ἔπρεπε, τὸ μὲν δεχόμενον ὅτι τὸ ἐγγράφον ἀπαιτεῖται διὰ τὸ κ ὕ ρ ος τῆς ἐταιρίας, νὰ κηρύττῃ ἄκυρον τὴν ἐταιρίαν ὅχι μόνον μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ καὶ τῶν τρίτων ἢ τοῦλάχιστον καὶ διὰ τὸ παρελθόν καὶ τόσον ὥστε ἕκαστος ἐταῖρος νὰ δύναται νὰ ζητῇ τὴν εἰσφορὰν του, ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἀποδείξῃ τὴν καταβολήν, καὶ νὰ μὴ ἐνέχῃται διὰ τὰς ζημίας. Διὰ νὰ ᾔνε δὲ συνεπὲς τὸ σύστημα, ὅπερ ὑποστηρίζει ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν ἀπαιτεῖται τὸ ἐγγράφον, ἔπρεπε νὰ δείξῃ ὅτι εἶνε δυνατὴ δημοσίευσις ἄνευ ἐγγράφου. Ἐν ὅσῳ ὅμως καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο σύστημα, δέχονται τὴν ἐταιρίαν ἄκυρον διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, ἐν ὅσῳ καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο σύστημα δέχονται δυνατὴν τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς διὰ τὸ παρελθόν, ἡ διαφωνία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς περὶ τοὺς λόγους μόνον. Ἐν τούτοις ἀντὶ πάντων τούτων ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῇ εὐλογώτερον τοῦτο: αἱ διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὡς πρὸς τὰς ἐταιρίας εἶνε διατάξεις ὁρῶσαι τὰς σχέσεις τῆς ἐταιρίας πρὸς τρίτους ὁ Ν. ὥρισεν ὑπὸ ποίους ὅρους καὶ ποίας διατυπώσεις ἐννοεῖ νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐταιρίας διὰ τοὺς τρίτους· ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς συνεταίρους, ἤτοι τὰς σχέσεις τούτων, ὁ ἔμπ. Ν. δὲν ἐκαινοτόμησεν. Ἐπομένως καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐλλείψει ἐγγράφου ἢ ἐλλείψει δημοσιεύσεως, δὲν ἔχομεν ἐμπορικὴν ὁμόροθμον ἐταιρίαν, ἔστω καὶ μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ἔχομεν ὅμως μίαν σύμβασιν, ἥτις ἐπειδὴ ἔχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐταιρίας, εἶνε ἐταιρία πολιτικὴ καὶ ὡς σύμβασις μὴ ἀπαγορευομένη, δύναται νὰ ἀποδειχθῇ, ὅπως πᾶσα ἄλλη καὶ νὰ παραγάγῃ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς· περίπου δὲ αἱ δύο θεωρίαι εἰς τοῦτο φθάνουσι.

φου, συμπίπτει σχεδὸν πάντοτε μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀκυρότητος δι' ἔλλειψιν δημοσιεύσεως, καὶ μίαν μόνον περίπτωσιν δύναται τις νὰ ἀντιληφθῇ, καθ' ἣν τὸ ζήτημα τῆς ἀποδείξεως τίθεται χωριστὰ: "Ὅτα πρόκειται νὰ ἀποδειχθῇ ἡ σύστασις ἐταιρίας μεταξύ τῶν συνεταίρων πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ δεκαπενθήμερος προθεσμία, ἣν τίθησι τὸ ἄρθρ. 4 πρὸς δημοσίευσιν. Κατ' αὐτὴν καὶ μόνην τὴν περίπτωσιν τὸ ζήτημα παρυσιάζεται μόνον, ἔνευ τῆς ἐλλείψεως τῆς δημοσιεύσεως.

295. Μετὰ τὰς ἀναγκαίας ταύτας ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἐννοίας τῶν δύο συστημάτων τῶν ἀναπτυχθέντων περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἄρθρ. 39, προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συνεπειῶν τῆς ἐλλείψεως ἐγγράφου ἢ τῆς ἐλλείψεως δημοσιεύσεως, οἷαι αὗται προκύπτουσιν ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου.

296. Ἐλλειψις ἐγγράφου. Ἐάν δὲν συνετάχθῃ καταστατικόν, οἱ τρίτοι ἦτοι οἱ μὴ ἐταῖροι ⁽¹⁾ δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐταιρίαν διὰ παντός νομίμου μέσου καὶ μαρτύρων. Τοῦτο εἶνε συνέπεια τῶν γενικῶν περὶ ἀποδείξεως ἀρχῶν. ΑΓ. 90 (1884).

297. Τοῦναντίον κατὰ τῶν τρίτων, οἱ ἐταῖροι δὲν δύνανται νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐταιρίαν εἰμὴ ἐγγράφως.⁽²⁾

298. Ἀλλὰ μεταξύ των οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ νὰ ἀποδείξωσιν ἐταιρίαν, ἀγράφως συσταθεῖσαν; Ἐνταῦθα ἔχει ἀξίαν τὸ ζήτημα, ἂν τὸ ἄρθρ. 39 κανονίζῃ ζήτημα ἀποδείξεως ζήτημα κύρους. Ἐν τούτοις, ὡς εἶπομεν, πάντες συμφωνοῦσιν ὅτι αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον δὲν δύναται ὁ ἐταῖρος νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐταιρίαν, ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν ὅμως δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἀποδείξωσι ὅχι μόνον δι' ἐγγράφου, ἀλλὰ καὶ δι' ὕρκου, καὶ δικαστικῆς ὁμολογίας, ἢ καὶ διὰ μαρτύρων ὑπαρχούσων ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως. ΑΠ. 168 τοῦ 1860.⁽³⁾

299. Ἐλλειψις δημοσιεύσεως. Ἐλλειψις δημοσιεύσεως ὅ

(1) Τρίτοι θεωρήθησαν τὸ δημόσιον διὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν τέλους—ὁ Εἰσαγγελεὺς διὰ καταδίωξιν ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ Lyc. Tr. 2. 17.

(2) Τοῦτο θὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν σπανίαν περίπτωσιν, ἣν ἐσημείωσαμεν ἐν § 294.

(3) Πεῖρη 2. 1456. καὶ Ερ. Ἀθ. 1287 (93) Θ. 4. 526. καὶ Ερ. Ν. 83 (90) Ερ. Δ. 2. 90 καὶ τὴν ὑπ' αὐτὴν σημ. τοῦ κ. Σπ. Γιαννοπούλου.

πάρχει, όταν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 42, 43 καὶ 46 δὲν ἐτηρήθησαν διόλου, ἐτηρήθησαν ἀτελῶς ἢ ἐτηρήθησαν βραδύως.

300. Κατ' ἀρχὴν ἐπὶ πασῶν τῶν περιπτώσεων τούτων ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 42, ἥτοι ὅτι ἡ «ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους. οὗτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν καμμιᾶς τούτων κατὰ τρίτου τινός.»

301. Ἐζητήθη ὅμως ἂν ἡ ἀτελὴς δημοσίευσις ἢ ἡ βραδεῖα δημοσίευσις ἐπιφέρει πάντοτε τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας.

302. Ἀτελὴς δημοσίευσις. Τοιαύτη εἶνε, ὅταν οἱ πρόσθετοι ἢ τροποποιητικοὶ εἰς τὸ καταστατικὸν ὅροι δὲν ἐδημοσιεύθησαν (ἄρθρ. 46), ἢ ὅταν δὲν ἐδημοσιεύθη περίληψις τοῦ καταστατικοῦ περιλαμβάνουσα πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 42. Καὶ διὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ἄκυρος ἀλλὰ μόνον οἱ νέοι ὅροι. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ ἐξῆς διάκρισις γίνεται. Οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐταιρίας λόγῳ μὴ δημοσιεύσεως ὅρου δημοσιευτέου, διότι δι' αὐτοὺς πάντες οἱ ὅροι τοῦ καταστατικοῦ εἶνε ἀδιαίρετοι. ⁽¹⁾ Τὸ αὐτὸ δέχονται τινες καὶ διὰ τοὺς τρίτους ⁽²⁾ ἐπικρατεῖ ὅμως ἡ γνώμη ὅτι ἡ μὴ δημοσίευσις ὅρου τινός δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ὅρου, μὴ δυναμένου νὰ προταθῇ κατὰ τῶν τρίτων. ⁽³⁾

303. Βραδεῖα δημοσίευσις. Ἐὰν ἡ δημοσίευσις ἐγένετο βραδέως ἥτοι μετὰ τὴν 15ῃμερον προθεσμίαν τοῦ ἄρθρ. 42; Κατ' ἀρχὴν καὶ τότε ὑπάρχει ἀκυρότης, ἕκαστος δὲ δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τούτῳ τῷ λόγῳ. Ἐδέχθησαν ὅμως ἐπιεικῶς, — ἐὰν δὲν ἐζητήθη ἤδη ἡ ἀκύρωσις ὅτε ἡ βραδεῖα δημοσίευσις εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ — ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως δὲν ἔχουσι 1) οἱ μετὰ τὴν βρα-

(1) LyC. Tr. 2 213.

(2) Pont. 1225—1227.

(3) Ἐὰν ἐπομένως δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ ὄνομα τοῦ συνεταίρου, ὅστις διορίσθη νὰ διευθύνῃ, νὰ διοικῇ καὶ νὰ υπογράψῃ τὴν ἐταιρίαν, ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ἄκυρος, ἀλλὰ μόνον οἱ ἐταῖροι πάντες θεωροῦνται διαχειρισταί. Ἐπίσης ἂν δὲν ὠρίσθη ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἄρχεται καὶ παύει, αὕτη θεωρεῖται ἀρξαμένη ἀμέσως, ὡς οὕσα δὲ ἀπροσδιορίστου διαρκείας.

δεῖαν δημοσίευσιν συναλλαχθέντες ⁽¹⁾· 2) οἱ ἐταῖροι, ἐὰν οὐδεὶς, πρὸ τῆς βραδείας δημοσιεύσεως, ὑπάρχη δανειστής.⁽²⁾

304. Φύσις τῆς ἀκυρότητος. Περὶ ταύτης δὲν εἶνε ἐντελῶς σύμφωνος ἡ Ἑλληνικὴ Νομολογία, ἐνῶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 187 τοῦ 1882 ἀπόφασις τοῦ Α. Π. ⁽³⁾ ἀκολουθοῦσα τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα⁽⁴⁾, ἀναγράφει ὅτι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ ἄρθρ. 42 καθιερωθεῖσαι ὥπως καταστήσωσι κατὰδὴλον τοῖς πᾶσι τὴν ὑπαρξίν τῶν ὁμορhythμῶν ἐταιριῶν εἶνε δημοσίας τάξεως, ἡ δὲ μὴ τήρησις αὐτῶν ἐπακολούθημα ἔχουσα τὴν ῥιζικὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας, ἀποτελεῖ ἐνστασιν νομιμοποιήσεως, ἥτοι ἀμφισβήτησιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἠθικοῦ προσώπου τῆς ἐταιρίας. Ὅθεν οὐ μόνον οἱ συνεταῖροι ἐπικαλοῦνται αὐτὴν κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ οἱ τρίτοι κατ' αὐτῶν ἐν πάσῃ στάσει τῆς δίκης, καὶ οὔτε ἡ ῥητὴ, οὔτε ἡ σιωπηρὰ ἀποδοχὴ, οὔτε ἡ δικαστικὴ ἀναγνώρισις δύνανται νὰ καλύψωσιν αὐτὴν ἐκτὸς μόνης τῆς τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσεως. Καὶ τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐπαναλαμβάνει ἡ ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 84 ⁽⁵⁾ ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, δεχομένη ἐπὶ πλέον ὅτι δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης καὶ νὰ ἀπαιτηθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος, τοῦ ὅπερ ἐν Γαλλίᾳ δὲν διδάσκεται. ⁽⁶⁾ Αἴφνης ἡ ὑπ' ἀριθ. 174 ἐτους 1892 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου ⁽⁷⁾ ἀνακρούουσα πρῶμναν δέχεται ὅτι, ἡ ἐνστάσις ἡ ἐκ τῶν ἄρθρ. 39 καὶ 42 τοῦ ἐμπ. Νόμου παραγομένη δὲν φέρει τὰ προσόντα ἐνστάσεως νομιμοποιήσεως ἀλλ' εἶνε ἀπλῶς ἀκυρωτικὴ, ἡ τύχη τῆς ὁποίας διέπεται ὑπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἄρθρ. 160 τῆς Πολ. Δικ. διατάξεως, καθ' ἣν τὸ βραδύτερον κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν γίνονται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως ὅλαι αἱ ἐνστάσεις.⁽⁸⁾

(1) LyC. Tr. 2. 214) ΑΠ. 234 τοῦ 86 καὶ ΑΠ. 51 (87) Μπ. 6. 251 καὶ

(2) LyC. αὐτόθι) 511 Ἐφ. Ναυπ. 196 (90) Ἐφ. Δικ. 1. φυλ. 3. ζητ. 5.

(3) Μπ. 2. 352.

(4) LyC. Tr. 2. 215. 216.

(5) Μπ. 4. 169.

(6) LyC. Tr. 2. 217.

(7) Μπ. 12. 304, καὶ Θεμ. 3. 533.

(8) Ὁμοία τῇ ἀποφ. τοῦ ΑΠ. ἡ 723 (90) Ἐφετ. Ναυπλίας ἐν Ἐφ. Δικ. 2. 39. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ ΑΠ. ἐξάγει ὅτι ἡ ἐνστα-

305. Παραγραφή. Ἐξητήθη ἂν ἡ ἀκυρότης παραγράφεται τοῦλάχιστον διὰ τριακονταετίας, κρατεῖ δὲ ἡ ἀποφατικὴ γνώμη.

306. Παρὰ τίνος καὶ κατὰ τίνος προτείνεται ἡ ἀκυρότης. Ἐκ τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρ. 42, ἥτις διαφέρει τοῦ Γαλλικοῦ ⁽¹⁾ προκύπτει 1) ὅτι πάντες προτείνουν τὴν ἀκυρότητα κατὰ τῶν συνεταίρων 2) ὅτι οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα κατὰ τρίτων. Ἐπομένως α) οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας β) οἱ ὀφειλέται τῆς ἐταιρίας γ) ὁ δανειστῆς ἐταίρου τινός δ) ὁ ὀφειλέτης ἐταίρου τινός, δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα, διότι εἶνε τρίτοι, ἐνῶ οἱ ἐταῖροι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι ταύτην κατ' αὐτῶν, κατὰ τινος δὲ ⁽²⁾ οὔτε κατ' ἀλλήλων.

307. α') Δανεισταὶ τῆς Ἑταιρίας. Οὗτοι δὲν ἔχουσι συμφέρον νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα, εἰμὴ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ μὴ δημοσίευσως ὅρου τοῦ καταστατικοῦ, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ μὴ δημοσίευσις δὲν βλάπτει ὡς ἐδέχθημεν § 302 τὸ κύρος αὐτοῦ τῆς ἐταιρίας.

308. β') Ὁφειλέται τῆς Ἑταιρίας. Εἰς τούτους ἀρνοῦνται τινὲς τὸ δικαίωμα ἐλλείψει συμφέροντος, διότι ἂν δὲν ἦνε ὑπόχρεοι πρὸς τὴν ἐταιρίαν, εἶνε ὑπόχρεοι πρὸς τοὺς ἐταίρους. ⁽³⁾ Ἡ γνώμη αὕτη

οἱ δὲν εἶνε δημοσίας τάξεως ἐκ τῆς φράσεως «προτείνεται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων» τῆς τελευταίας § τοῦ ἄρθρ. 42, καὶ ἀποδεικνύει οὕτω ὅτι ὁ ΑΠ. ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ Γαλλ. Ἑμπ. Κώδικος καὶ οὐχὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅστις δὲν ἔχει τοιαύτην φράσιν, διὰ νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα ἐντελῶς ἀντίθετα τῶν ἐν Γαλλίᾳ διδασκομένων! Ἐν τούτοις ὅτι τὸ ἄρθρ. 42 § τελευταία τοῦ Ἑλλ. Ἑμπ. Νόμου διαφέρει τοῦ ἄρθρ. 42 § τελευταία τοῦ Γαλλ. Ἑμπ. Νόμου, ἐσημείωσεν ἤδη ὁ κ. Μανταφούνης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν μετέφρασε τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Bravard· εἶνε δὲ λυπηρὸν ἀποφάσεις δικαστηρίου, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων δικαστηρίων, νὰ φαίνονται μὴ λαμβάνουσαι ὑπ' ὄψιν τὰ κείμενα τῶν Νόμων. τὰ ὅποια ἐρμηνεύουσι. Ἴδε τὴν ὥραίαν καὶ περιεκτικωτάτην γνωμοδότησιν τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ ΑΠ. κ. Τσιβανοπούλου ἐν Θεμ. 3. 533.

(1) Τὸ Γαλλ. κείμενον φέρει: ἡ ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους (interessés). Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἡ ἀθέτησις... ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους.

(2) Delvincourt. Instit. de droit. Com. 2 σελ. 45.

(3) Pont, 1248. ΑΠ. 31. (1885). Μπ. 4. 537.

δὲν εἶνε ὀρθή, διότι καὶ οὗτοι δύνανται νὰ ἔχωσι συμφέρον 1) δικονομικὸν τοῦ νὰ ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγή ἐγερθεῖσα ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐταιρείας, 2) ἵνα προτείνωσι συμπηφισμὸν, ἐὰν ᾔνε δανεισταὶ ἐταίρου τινός, 3) ὅταν θέλωσι νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν συνεπειῶν συναλλάγματός τινος καταρτισθέντος μετὰ τῆς ἐταιρείας διὰ τὸ μέλλον. ⁽¹⁾

309. γ') Δανειστὴς συνεταίρου. Ὁ προσωπικὸς δανειστὴς συνεταίρου τινός δύνῃται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρείας, ὅταν ἔχῃ συμφέρον, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ ἡ ἐταιρεία κυρία τῆς εἰσφορᾶς ἢ οἰονδήποτε ἄλλο.

Καὶ κατὰ μὲν τῶν συνεταίρων βεβαίως δύνανται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα· ἀλλὰ:

310. Κατὰ δανειστοῦ τῆς ἐταιρείας. Ἀλλὰ δύνανται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα κατὰ δανειστοῦ τῆς ἐταιρείας; Τὸ συμφέρον εἶνε προφανές, καθ' ὅσον ἀκυρουμένης τῆς ἐταιρείας τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον δὲν θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀποκλειστικὴν ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρείας. Ὑπεστηρίχθη ὅτι δὲν δύνῃται 1) διότι δὲν ἔχει, οὔτε δύνῃται νὰ ἔχῃ, πλειότερα δικαιώματα ἐκείνων τὰ ὅποια ἔχει ὁ ὀφειλέτης τοῦ (ἐταῖρος) 2) διότι ἡ δημοσίευσίς δὲν ἀνεγράφη πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν τοῦ ἐταῖρου, καὶ ἀποδείξῃ τὸ ἄρθρ. 43, καθ' ὃ ὁ δὲν ἐπιβάλλεται ἡ δημοσίευσίς τοῦ κεφαλαίου καὶ ἰδίως τῆς εἰσφορᾶς ἐκάστου. ⁽²⁾

311. Ὁρθωτέρῃ εἶνε ἡ γνώμη, καθ' ἣν ὁ προσωπικὸς δανειστὴς τοῦ ἐταῖρου προτείνει τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρείας καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ δανειστοῦ τῆς ἐταιρείας, διότι 1) δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀληθές ὅτι ὁ δανειστὴς ἔχει μόνον τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του, 2) διότι οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρείας ἀποκρούοντες τὴν ἀκυρότητα, ἰσχυρίζονται προνόμιον ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ὅπερ ὀφείλουσιν νὰ ἀποδείξωσι κανονικῶς συσταθέν ⁽³⁾.

312. δ') Ὁφειλέτης συνεταίρου. Οὐδέποτε οὗτος ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα· καὶ ὅταν ἔχῃ νὰ ἀντιτάξῃ συμπηφισμὸν ὡς δανειστὴς τῆς ἐταιρείας, διότι τοῦτο δὲν τὸν κωλύει ⁽⁴⁾.

(1) Ραλ. 155. ΑΠ. 187 (1882). Μπ. 2. 351.

(2) Bravard 1. 194.

(3) LyC. 311. Πετρίτση 103. Εφ. Αθ. 1928 (91) Θεμ. 3. 87

(4) Contra LyC. Tr. 2. 227 bis et Precis 310. Πετρίτση 101.

Οὐχ' ἦττον κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ εἰς τοῦτον τὸ δικαίωμα τοῦτο.

313. ε') Συνεταῖροι κατ' ἀλλήλων. Βεβαίως κατὰ τρίτων οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα. Ἀλλὰ κατ' ἀλλήλων; Ὑπεστηρίχθη ὅτι δὲν δύνανται 1) διότι ἡ δημοσίευσίς δὲν γίνεται δι' αὐτοὺς, γνωρίζοντας τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ διὰ τοὺς τρίτους, 2) διότι ἡ μὴ δημοσίευσίς εἶνε κοινὸν λάθος, δὲν πρέπει λοιπὸν τὸ κοινὸν τοῦτο πταῖσμα νὰ ὠφελήσῃ τοὺς μὲν πρὸς βλάβην τῶν δέ(¹). Ἐπικρατεῖ καὶ ὀρθῶς ἡ ἐναντία γνώμη, διότι δὲν εἶνε δίκαιον οἱ ἐταῖροι νὰ εὐρίσκωνται εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐταιρίας, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τῆς καταστάσεως αὐτῆς. Ὑπάρχει ἄλλως τε συμφέρον, ὅπως πλείοτερα πρόσωπα δύνανται νὰ προσβάλλωσιν ἔκνομον κατὰστασιν πραγμάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκυρότητος μεταξὺ τῶν συνεταίρων εἶνε περιορισμένα, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος, ὅπως τινὲς ὠφεληθῶσιν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων(²).

314. Πότε καὶ πῶς προτείνεται. Ἡ ἀκυρότης δὲν ἐνεργεῖ αὐτοδικαίως, ἀλλὰ ζητεῖται δι' ἀγωγῆς, ἢ προτείνεται δι' ἐνστάσεως. Κατὰ τὴν ὀρθωτέραν γνώμην δὲν προτείνεται ἐξ ἐπαγγέλματος(³) ἀλλ' ὡς ἀπόκρουσις ἀγωγῆς, ἥτοι ἐνστάσις νομιμοποιήσεως προτείνεται κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν(⁴).

315. Ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας ἢ ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως δὲν κωλύει κατ' ἀρχὴν τὴν πρότασιν τῆς ἀκυρότητος, διότι ἡ λύσις καὶ ἡ πτώχευσις τῆς ἐταιρίας διατηρεῖ τὰ ἀποκλειστικὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας, ἐνῶ ἡ ἀκυρότης ἐξαφανίζει ταῦτα. Ἐν τούτοις διὰ τοὺς συνεταίρους πρὸς ἀλλήλους, ἡ ἀκυρότης ἰσοδυναμεῖ πρὸς λύσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἅμα ἡ ἐταιρία λυθῇ οἱ συνεταῖροι δὲν ἔχουσι συμφέρον νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκυρότητα. (⁵)

(1) Delvincourt institutés de Droit Com. 2 σελ 45.

(2) Ἀκ. 22 Νῆρ. 1869. S. 70 1. 55. Παλ. 150. ΑΠ. 142 (1847), 187 (1882). Μπ. 2. 351.

(3) LyC. Tr. 2. 217. Contra ΑΠ. 90 (1884). Μπ. 4. 169.

(4) Κατὰ τοὺς LyC. Tr. 2. 215 οὐχὶ καὶ ἐνώπιον τοῦ ΑΠ. τὸ πρῶτον. Ἀκ. 24 Ἰαν. 72. Dal. 72. 1. 300 ἴδε § 304.

(5) LyC. Tr. 2. 220.

316. Ἀποτελέσματα τῆς ἀκυρότητος. Ταῦτα ποικίλουν ἀναλόγως τῶν προσώπων τῶν προτεινόντων τὴν ἀκυρότητα, καὶ τῶν καθ' ὧν αὕτη προτείνεται. Κατ' ἀρχὴν *quod nullum est nullum producit effectum*. Ἀλλὰ τόσον ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 42, ὅσον καὶ λόγοι ἐπιεικείας ἐπέβαλον σπουδαίους εἰς τὸν κανόνα τοῦτον περιορισμούς. Οἱ περιορισμοὶ οὗτοι λόγον ἔχουσι τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρίας, διότι συνήθως τὸ ζήτημα τῆς ἀκυρότητος τῆς ἐταιρίας ἀναφαίνεται, ἀφοῦ ἤδη ἡ ἐταιρία ἐλειτουργήσεν.

317. Δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας. Οὗτοι δύνανται κατὰ βούλησιν νὰ προτείνωσιν ἢ μὴ τὴν ἀκυρότητα, εἰπομεν μάλιστα ὅτι δὲν ἔχουσι συμφέρον εἰμὴ ἐπὶ ἀτελοῦς δημοσιεύσεως § 302. Προτείνοντες ταύτην ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς μετὰ τῆς ἐταιρίας συμβάσεως, δικαιούμενοι, ἐὰν ἐκ τῆς ἀκυρώσεως ζημιούνται, νὰ ζητήσωσιν ἀποζημιώσεις κατὰ τοῦ ὑπαιτίου τῆς ἀκυρότητος. ⁽¹⁾ Τουναντίον μὴ προτείνοντες τὴν ἀκυρότητα, ἐξασκοῦσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν ὥσπερ ἐπρόκειτο περὶ ἐγκύρου ἐταιρίας.

318. Γενικὴ παρατήρησις. Τὸ δικαίωμα τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας, καθὼς καὶ παντὸς ἄλλου εἶνε ἀπόλυτον, δύο μόνον ἐπιδεχόμενον περιορισμούς 1) ὅταν ἀπαξ ἐπρότειναν τὴν ἀκυρότητα διὰ μίαν πράξιν, δὲν δύνανται οἱ αὐτοὶ δι' ἄλλην πράξιν νὰ θεωρήσωσι τὴν ἐταιρίαν ὑπάρχουσαν.⁽²⁾ 2) ἐὰν μετὰ δύο δανειστῶν τῆς ἐταιρίας ὑπάρχη σύγκρουσις εἰς τρόπον ὥστε, ὁ μὲν ζητεῖ τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας, ὁ δὲ τὸ κῦρος, ὁ ζητῶν τὴν ἀκυρότητα ὑπερισχύει, διότι τὴν ἀκυρότητα, μόνον οἱ ἐταῖροι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι, ἀρα πᾶς ἄλλος ἔχων ἔννομον συμφέρον. ⁽³⁾ Τοῦτο συμβαίνει ὅταν δανειστής τῆς ἐταιρίας προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν, ἵνα συνακυρωθῇ ἡ ὑποθήκη ἄλλου δανειστοῦ.

319. Γνωσις. Ἀποδοχή. Δικαστ. ἀναγνώρισις. Ἀλλ' ἂν ὁ ἀπαξ προτείνας τὴν ἀκυρότητα δανειστής δὲν δύναται κατόπιν δι' ἄλλην δικαιοπραγίαν νὰ θεωρήσῃ τὴν ἐταιρίαν ὑπάρχουσαν,

(1) LyC. Tr. 233.

(2) LyC. Tr. 2. 234. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ ἀπόφασις περὶ ἀκυρότητος ἔχει ἰσχὺν δεδικασμένου *erga omnes*, ὡς ὑποστηρίζει ὁ Pont 1242.

(3) Pont 1277. LyC. Tr. 2. 240.

δύναται τουναντίον νά προτείνη τήν άκυρότητα, όταν έν άλλη προηγούμενη πράξει άνεγνώρισε τήν έταιρίαν ; Κατ' άρχήν ή γνώσις άδημοσιεύτου έταιρίας, ούδεμίαν έχει έπιρροήν, διότι ο Ν. έπιβάλλων τήν δημοσίευσιν ήθέλησε νά αποφύγη τοιαύτας αποδείξεις και νά καθιερώση τεκμήριον *juris et de jure* γνώσεως, όταν έγένητο ή δημοσίευσις, τεκμήριον δέ άγνοίας, όταν αύτη δέν έγένητο, έπομένως ούτε ρητή, ούτε ή σιωπηρά αποδοχή, ούτε ή δικαστική άναγνώρισις δύνανται νά καλύψωσι τήν άκυρότητα εκτός μόνης τής ένστάσεως τοϋ δεδικασμένου.⁽¹⁾

320. Δανεισταί προσωπικοί. Διά τής άκυρότητος, ήν οϋτοι προτείνουνσιν, επανέρχονται κι είσφοράι εις τήν περιουσίαν τοϋ όφειλέτου των, (έτέρου) εάν δέ μετά τοϋτο ύπάρχη και άλλη περιουσία κτηθεΐσα υπό τής έταιρίας κατá τήν λειτουργείν αύτης, ή διανομή γίνεται ως μεταξύ συγκυρίων, διότι εις τάς σχέσεις μεταξύ προσωπικών δανειστών και έταίρων, ή έταιρία θεωρείται μή ύφισταμένη.⁽²⁾

321. Συνεταΐροι πρòς άλλήλους. "Όταν συνεταΐρος προτείνη τήν άκυρότητα κατá τών συνεταΐρων του, τοϋθ' όπερ έδέχθημεν § 313. τá αποτελέσματα διαφέρουσι, καθ' όσον ή έταιρία έλειτούργησεν ή μή. Έάν ή έταιρία δέν έλειτούργησεν, ή άκυρότης έχει πλήρη τá αποτελέσματα αύτης, ή έταιρία θεωρείται ως μηδέποτε ύπάρξασα, εκαστος δέ συνεταΐρος δύναται νά ζητήσει τήν είσφοράν του ή νά άρνηθῃ τήν καταβολήν αύτης όφειλομένης.

322. Έάν όμως ή έταιρία έλειτούργησεν ήδη, ή άκυρότης προτεινομένη εξαφανίζει τήν έταιρίαν διά τò μέλλον, άλλ' όσον άφορξέ τò παρελθόν ύπήρξε τουλάχιστον πραγματική έταιρία, τής όποιás τá αποτελέσματα πρέπει νά κανονισθώσιν. Εις τόν έταΐρον έπιτρέπεται νά προβάλη τήν άκυρότητα, όχι διότι άγνοεί τήν έταιρίαν, ήν αύτός συνῆψεν, αλλά διότι εκρίθη ύπερβολικώς άδικον νά ῥνε ήναγκασμένος νά μένη εις έταιρίαν, καθ' ής από στιγμῆς εις στιγμήν δύ-

(1) ΑΠ. 187 (1882), Μπ. 2. 352 Contra ή ΑΠ. 90 (1884) Μπ. 4. 169. ήτις έδέχθη ότι ή διακστ. άναγνώρισις καλύπτει τήν άκυρότητα.

(2) Δηλ. ή διανομή τών κερδών δέν γίνεται κατá τò καταστατικόν ήτοι συμφωνίαν, αλλά κατá τόν Νόμον. αν όμως οί δανεισταί έχωσι συμφέρον, όπως ή διανομή γίνη κατá τò καταστατικόν, τότε προτείνουνσι τήν άκυρότητα εξ όνόματος τοϋ όφειλέτου των.

ναται νὰ προταθῇ ἀκυρότης. Ἀλλ' ἔως ἐδῶ φθάνει τὸ δικαίωμα αὐτοῦ. Πᾶν ὅ,τι ἐγένετο ἤδη πρέπει νὰ διατηρηθῇ καὶ νὰ κανονισθῇ κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν μερῶν, διὰ τοῦτο ἐρρέθη ὅτι ἡ ἀκυρότης εἰς τὰς σχέσεις τῶν συνεταίρων ἐπέχει τόπον διαλύσεως.⁽¹⁾

323. Ἐκ τούτων ἐπεται 1) ὅτι τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι θὰ κανονισθῶσι κατὰ τὰς ρήτρας τοῦ καταστατικοῦ ἢ τοιούτου μὴ ὑπάρχοντος, κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν μερῶν ⁽²⁾ καὶ οὐχὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου. ἐκτὸς ἂν συμφωνία δὲν ὑπάρχῃ. 2) οἱ ἑταῖροι δὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσι τὴν καταβολὴν τῶν εἰσφορῶν των, οὔτε νὰ ζητήσωσι τὴν ἀνάληψιν τῶν καταβληθεισῶν. ⁽³⁾ Τοῦτο ἄγει εἰς συνεπείας ἀδίκους, ὅταν ἡ ἑταιρία δὲν ἐλαιοτὺργησε πολὺ, διότι ὁ ἑταῖρος, ὅστις ὑπεσχέθη εἰσφορὰν συνεχῇ ἢ εἰσφορὰν ἐργασίας, λαμβάνει μέρος τῶν εἰσφορῶν τῶν ἑταίρων του, καίτοι μὴ καταβαλὼν ὁλόκληρον τὴν εἰσφορὰν του. Διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δικαστάς ν' ἀποφασίσωσιν ἢ ὅτι ἕκαστος ἑταῖρος θὰ ἀναλάβῃ τὴν καταβολὴν του, ἢ ὅτι ἡ μερίς τοῦ τοιούτου ἑταίρου θὰ μειωθῇ, ὅπως συμβαίνει ὅταν ἡ διάλυσις τῆς ἑταιρίας ἐπέρχεται πρὸ τοῦ ὠρισμένου πρὸς λύσιν χρόνου.⁽⁴⁾

324. Δανεισταὶ προσωπικοὶ κατὰ δανειστῶν τῆς ἑταιρίας. Ἐπερχομένης τῆς ἀκυρότητος τῆς ἑταιρίας συνεπείᾳ αἰτήσεως προσωπικοῦ δανειστοῦ, οἱ δανεισταὶ τῆς ἑταιρίας στεροῦνται τοῦ δικαίωματος τοῦ νὰ πληρωθῶσιν κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν ἑταιρικῶν πραγμάτων, τόσον τῶν συνενεχθέντων ὅσον καὶ τῶν κτηθέντων. Ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τὰ τελευταῖα, ἐπειδὴ δὲν πρόκειται περὶ κανονισμῶν σχέσεων μεταξὺ συνεταίρων, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ καταστατικόν, ἀλλὰ διανέμονται κατὰ τὸν Νόμον, ἰσάκως.

325. Ἀλληλεγγύη. Ἐξητήθη ὅμως ἂν, ἀκυρουμένης ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τῆς ἑταιρίας, οἱ δανεισταὶ τῆς ἑταιρίας διατηροῦσι τὴν ἀλληλεγγύην ἀπέναντι τῶν ἑταίρων. Ὑποστηρίζεται ἡ γνώμη καθ' ἣν ἡ ἀλληλεγγύη δὲν ὑφίσταται, διότι ἀκυρουμένης τῆς ἑταιρίας οἱ συνεταῖροι εἶνε ἀπλοῦ κοινωνοὶ, οἱ δανεισταὶ δὲ τῆς ἑταιρίας

(1) LyC. Tr. 2. 236. Εφ. Αφ. 1237 (93) Θεμ. 4. 526.

(2) Διὰ τὴν ἀπόδειξιν ἴδε § 298.

(3) Ἀκ. 19 Μαρτ. 1862 S. 62. 1. 825. Pont. 1266.

(4) Pont. 1266.

δὲν δύνανται ἐπὶ βλάβῃ τῶν δανειστῶν τοῦ ἐταίρου νὰ ἐνασκήσωσι κατ' αὐτοῦ τὴν ἀλληλεγγύην. ⁽¹⁾

326. Πτώχευσις. Ἐζητήθη ἐπίσης, ἂν οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως τῆς ἐταιρίας. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν εὐρίσκονται ἀπέναντι τῶν συνεταίρων τοῦτο εἶνε δυνατόν ⁽²⁾ ἐφ' ὅσον ὅμως εὐρίσκονται ἀπέναντι προσωπικῶν δανειστῶν, προτεινόντων τὴν ἀκυρότητα, οὐχί. ⁽³⁾

327. Ποιναί. Ἀποζημιώσεις, Εὐθύναι. Ἐκτὸς τῆς ἀκυρότητος, ὁ Ν. τιμωρεῖ μὲ τὴν ποινὴν τοῦ ἀπλοῦ ἢ τοῦ δολίου χρεωκόπου τὸν διαχειριστὴν τῆς ἐταιρίας, ὅστις ἐξ ἀμελείας, ἢ δολίως παρέλειψε τὴν δημοσίευσιν τοῦ καταστατικοῦ (ἄρθ. 592 καὶ 597). Ἐζητήθη ὅμως ἂν χωρὶ καὶ ἀποζημιώσεις εἴτε κατὰ τῶν ἐταίρων, εἴτε κατὰ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐπικρατεῖ ἡ καταπρακτικὴ γνώμη. ⁽⁴⁾ Ὅταν μάλιστα οὐδεὶς διωρίσθῃ διαχειριστής, ἡ εὐθύνη ἐπικρατεῖ κατ' ὅλων, ἐχόντων ἀναγκωγὴν κατὰ τοῦ ὑπευθύνου.

328. Ποινικὴ ῥήτρα. Ἐζητήθη ἐπίσης ἂν ὁ προτείνων τὴν ἀκυρότητα ἐταῖρος εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν, καὶ ἰδίᾳ ὅταν συνωμολογήθῃ νὰ μὴ προταθῇ ἀκυρότης ἐπὶ ποινικῇ ῥήτρᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκρίθη ὅτι ἡ αἵτησις ἀκυρότητος εἶνε δικαίωμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται παραίτησις, διότι ἡ δημοσίευσις ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν. ⁽⁵⁾ Ὡς πρὸς τὴν ποιν. ῥήτρην ἐν Γαλλίᾳ δέχονται λόγῳ τοῦ

(1) Ταῦτα διδάσκονται ἐν Γαλλίᾳ Pont. 1274. οἱ LyC Tr. 2. 238 ἀκρίνουσιν, ἂν οἱ δανεισταὶ εὐρίσκωνται ἀπέναντι τῶν ἐταίρων, διατηροῦσι τὴν ἀλληλεγγύην—διότι ἐν Γαλλίᾳ προνοοῦσιν, ὅτι ἡ ἀλληλεγγύη ὑπάρχει διὰ πᾶσαν πρᾶξιν ἐμπ. ἐνεργουμένην ἐταιρικῶς—ἂν ὅμως οἱ δανεισταὶ εὐρίσκωνται ἀπέναντι προσ. δανειστῶν, δὲν ἔχουσι τὴν ἀλληλεγγύην, ἐφ' ὅσον βλαπτει τοὺς τελευταίους τούτους. Νομίζω ὅτι ἡ ἐξῆς διάκρισις πρέπει νὰ γίνη: ἂν οἱ ἐταῖροι συνηλλάγησαν αὐτοπροσώπως, οὐδεμίᾳ ὑπάρσεται ἀλληλεγγύη ἂν ὅμως συν-

ἄρθρ. 1227 ὅτι ἀκύρου οὐσης τῆς συμβάσεως εἶνε ἄκυρος καὶ ἡ συν-
ομολόγησις ποιν. ρήτρας. ⁽¹⁾ Παρ' ἡμῖν ἡ ποιν. ρήτρα εἶνε ἰσχυρά,
ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ συμβάσεως ἀδυνάτου ἢ ἀπηγορευμένης, εἰς
τρόπον ὥστε ἡ τοιαύτη ποινικὴ ρήτρα εἶνε ἰσχυρά, ἐκτὸς ἂν δεχθῶμεν
ὅτι ἡ παραίτησις εἶνε ἀπηγορευμένη.

3. Διαχείρισις ἢ Διοίκησις τῆς ὁμορύθμου.

329. Ἡ ὁμορύθμος ἐταιρία, ὅπως πάντα τὰ νομικὰ πρόσω-
πα, ἐνεργεῖ ἥτοι δρᾷ ἐξωδίκως καὶ δικαστικῶς, ἐνεργητικῶς καὶ
παθητικῶς, δι' ἀντιπροσώπου, ὅστις καλεῖται διαχειριστὴς ἢ δι-
οικητής.

330. Διορισμὸς Διαχειριστοῦ. Εἶδῃ. Συνήθως διορίζεται
διαχειριστὴς εἰς ἡ πλείότεροι ἐκ τῶν ἐταίρων, σπανιώτερον δὲ καὶ
μὴ ἐταῖρος. ⁽²⁾ Καὶ πάντοτε μὲν τῇ συναίνεσει πάντων τῶν ἐταί-
ρων, ἐκτὸς ἰδιαιτέρας ρήτρας τοῦ καταστατικοῦ, ἢ ἂν κατὰ τὴν σύ-
στασιν ἐπεφυλάχθησαν νὰ διορίσῃσι κατόπιν τοιοῦτον, ὅτε ἀρκεῖ ἡ
πλειονοψηφία, διότι πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως τοῦ καταστατικοῦ.
Διαφέρει ὅμως, κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, ὁ διὰ τοῦ καταστατι-
κοῦ διορισθεὶς διαχειριστὴς, ἐκείνου, ὅστις διορίζεται διὰ μεταγενε-
στέρας πράξεως, καθ' ὅσον ὁ πρῶτος κατὰ κανόνα δὲν ἀνακαλεῖται,
οὔτε δύναται νὰ παραιτηθῇ, τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ — ἐκτὸς ἐναντίας
συμφωνίας — θεωρουμένου ὡς ὅρου, ὑφ' ὃν συνέστη ἡ ἐταιρία, ἐνῷ ὁ
μεταγενεστέρως διορισθεὶς εἶνε κατὰ κανόνα ἀνακλητός, ὡς ἀπλοῦς
ἐντολοδόχος. ⁽³⁾

Ἐὰν οὐδεὶς διορίσθῃ διαχειριστὴς, τότε διαχειρισταὶ εἶνε πάν-
τες οἱ ἐταῖροι, ἔχοντες ἕκαστος δικαίωμα διαχειριστοῦ.

331. Ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ. Συνήθως τὰ ὅρια τῆς ἐξου-
σίας τοῦ διαχειριστοῦ καθορίζονται ἐν τῷ καταστατικῷ, ἐν σιωπῇ
ὅμως τούτου διακριτέον : Ἐὰν εἰς διορίσθῃ διαχειριστὴς, ἐὰν οὐδεὶς
διορίσθῃ διαχειριστὴς, ἢ ἂν διορίσθῃσαν πλείονες :

(1) LyC. Tr. 2. 242. ἴδε ἐν τούτοις N. 17. § 2 II. 17. 2. περὶ ἐγγυή-
σεως δι' ἐνδεχομένην παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἐταιρίας.

(2) Τοῦτο ἐπιλονεικήθη λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 43 § 2 ὅπερ λέγει : τοὺς συνε-
ταίρους οἱ ὅποιοι διορίσθησαν νὰ διοῦν οὖν οὖν

(3) Pal. 163. Wan-Wetter Oblig. 3. 154. All. 94 (1890). Μπ. 10.
105. Contra Μπαλ. 1.108.

332. Εἰς διαχειριστής. Ὁ χαρακτήρ τούτου εἶνε ὁ τοῦ ἐντολοδόχου, ἢ ἀκριβέστερον ὁ τοῦ πράκτορος ἢ προσετώτος *insitor* ⁽¹⁾ μὲ ἐξουσίαν εὐρείαν, ἣν ἀντλεῖ ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐταιρίας, ἐπομένως δύναται ἐν γένει νὰ ἐπιχειρήσῃ πάσας τὰς πράξεις τὰς ἀναγομένας εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας ⁽²⁾, ἣν ἀντιπροσωπεύει, καὶ ἥς, ὡς παρατηρήθη, εἶνε ὄργανον μᾶλλον ἢ ἐντολοδόχος ⁽³⁾. Οὕτω δύναται νὰ ἀγοράζῃ καὶ νὰ πωλῇ ἐμπορεύματα, νὰ ἐνοικιάζῃ κατὰσθημα, νὰ μισθώνῃ ὑπαλλήλους, νὰ ἐκδίδῃ, ὀπισθογραφῇ, ἢ ἀποδέχῃται συναλλαγματικὰς καὶ γραμματίαι, νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου ὑπὸ πᾶσαν ιδιότητα, ἐνάγοντος ἢ ἐναγομένου, μὴ δυνάμενος νὰ ἐνεργῇ μόνον — ἐκτὸς εἰδικῆς ἐντολῆς — πράξεις ἀλλοτρίας τῆς ἐταιρίας καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ⁽⁴⁾, τοιαῦται δὲ εἶνε ἡ ἀπαλλοτρίωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου — ὡς ἐπιφέρουσα τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, — αἱ δωρεαὶ ἢ αἱ ἐκούσαι ἀφέσεις χρεῶν. Δὲν θεωροῦνται ὅμως ἀπηγορευμένοι δωρεαί, τὰ χάριν φιλοφρονήσεως κατὰ συνήθειαν διδόμενα φιλοδωρήματα, οὔτε λογίζεται ἐκούσια ἀφέσεις χρέους, ἢ ἐν δικαστικῷ συμβιβασμῷ συναίνεσις.

333. Πώλησις ἀκινήτων. Ὑποθήκη. Φιλονικεῖται ἂν δύναται νὰ πωλήσῃ ἀκίνητα ἢ νὰ δώσῃ ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκην. Ὁρθωτέρα φαίνεται ἡ ἀποφατικὴ γνώμη, ἄρθρ. 59 Ν. ὑποθ. ⁽⁵⁾ ἂν καὶ τουναντίον ἐνομολογήθῃ ⁽⁶⁾.

334. Συμβιβασμός, συνυποσχετικόν· Δάνειον: Ἐπίσης ἐζητήθη, ἂν ὁ διαχειριστής δύναται νὰ συμβιβασθῇ ἢ νὰ συντάξῃ συνυποσχετικόν πρὸς διορισμὸν δικαιοτητῶν ἢ νὰ συνάψῃ δάνειον. Λογικῶς διὰ τὸν συμβιβασμὸν καὶ τὸν διορισμὸν δικαιοτητῶν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι δύναται, περὶ ὧν ἔχει τὴν ἀπόλυτον διαχείρισιν, νὰ συμβιβάζηται καὶ νὰ διορίζῃ δικαιοτητάς ⁽⁷⁾. Ὡς πρὸς τὸ δάνειον ἡ

(1) Ἀκριβέστερα, ἐλλείψει ἄλλης, μοί φαίνεται ἡ ἐξομοίωσις τοῦ διαχειριστοῦ πρὸς τὸν πράκτορα ἢ προσετώτα.

(2) Ν. 5 § 1. Ν. 11 § 2. 3. II. (14. 3)

(3) Boistel 187.

(4) Οἱ αὐτοὶ Νόμοι.

(5) Ν. 63. II. (3. 3). Ν. 11 § 7. II. (13. 7).

(6) ΑΠ. 148 (74) Περ. 6. 480.

(7) Τοῦτο διδάσκειται ἐν Γαλλίᾳ Boistel 185. LyC. 224 καὶ παρ' ἡμῶν

καταφατική λύσις εἶνε συμφωνότερα πρὸς τὰ κείμενα περὶ πρακτόρων⁽¹⁾, ἐν Γαλλίᾳ μᾶλλον διδάσκεται ὅτι ὁ διαχειριστὴς δὲν δύναται νὰ δανεισθῇ, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ μικρῶν ποσῶν, μικρᾶς προθεσμίας καὶ τύπου ἐμπορικοῦ⁽²⁾).

335. Περιορισμοί. Τοῖς μετρητοῖς. Σύμπραξις. Οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ ἐπιβάλωσιν οἰουσδήποτε θέλουσι περιορισμούς εἰς τὴν διαχείρισιν, ἥτοι τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ. Ἐζητήθη ὅμως ἂν καὶ κατὰ πόσον ἦνε ἰσχυρὰ διὰ τοὺς τρίτους 1) ἡ ῥήτρα ὅτι τινὰς τῶν πράξεων (π. χ. ἐκδοσιν συναλλαγματικῶν, ἀγορὰν ἐμπορευμάτων κλπ.) δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ διαχειριστὴς ἄνευ τῆς συμπράξεως καὶ ἄλλου ἐκ τῶν ἐταίρων 2) ἡ ῥήτρα ὅτι δὲν δύναται νὰ συναλλάσσῃται, καὶ ἰδίως νὰ ἀγοράζῃ, εἰμὴ τοῖς μετρητοῖς. Οἱ λόγοι τῆς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἰσχύος τῶν δύο τούτων ῥητρῶν, εἶνε ὅτι οἱ μετὰ τοιοῦτου διαχειριστοῦ συμβαλλόμενοι τρίτοι, δὲν λαμβάνουσι πραγματικῶς γνῶσιν αὐτῶν, καὶ ὅτι γίνονται συνήθως θύματα τῆς κακοπιστίας τοῦ διαχειριστοῦ, εὐλόγως ὑποθέτοντες ὅτι εὐρίσκονται πρὸ ὁμαλῆς καὶ συνήθους καταστάσεως πραγμάτων. Ἡ παρατήρησις ὅτι δύνανται οἱ τρίτοι νὰ λάβωσι γνῶσιν τοῦ καταστατικοῦ, ὅπερ δημοσιεύεται, εἶνε θεωρητικῶς μόνον ὀρθή, διότι κατὰ τὴν σύναψιν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν τοιαῦται ἀκριβολογίαι δὲν τηροῦνται.⁽³⁾ Ἐπικρατεῖ ἐν τούτοις ἡ γνώμη ὅτι καὶ αἱ ῥήτραι αὐταὶ εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς τρίτους ἅμα ἐδημοσιεύθησαν⁽⁴⁾).

336. Ὑποκατάστασις. Ὁ διαχειριστὴς ὡς ἐντολοδόχος ἢ ὡς πράκτωρ, δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ διορίσῃ διὰ μίαν ἢ πλειότερας πλὴν ὠρισμένης⁽⁵⁾ πράξεις ἀντιπρόσωπον, τοῦτο μάλιστα ἀνάγεται

Ραλ. 166. ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ Ν. 60 Π. (3. 3) καὶ τοῦ ἀρθρ. 97 Πολ. Δικ δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τις καὶ τουναντίον.

(1) Κατὰ τοὺς Ν. 10 § 13. Ν. 67 § 3. Ν. 82 Π. (17. 2) καὶ Βασιλ. 18. 1. 21. ὁ πράκτωρ δύναται νὰ δανεισθῇ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς διαχείρισεως, ἐκτὸς ἂν ἀπηγορεύθῃ τοῦτο· ἴδε Καλλ. 3. 329.

(2) Boistel αὐτόθι.

(3) Bravard 1. 200. οὗτος μάλιστα θεωρεῖ ταύτας ὡς ἀντικειμένους εἰς τὴν φύσιν τῆς ἐμπορεύσου.

(4) LyC. 322. Boistel 181 καὶ 187. ἰδίως ὅμως Ν. 5 § 15 καὶ Ν. 11 § 2. 3. Π. (14. 3).

(5) LyC. Tr. 2. 257.

εἰς τὴν διαχείρισιν⁽¹⁾, ἀλλ' ἐκτὸς εἰδικῆς ρήτηρας τοῦ καταστατικοῦ ἢ συναινεσεως πάντων τῶν ἐταίρων, δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον εἰς τὴν ιδιότητά του, διότι ἡ ἐντολὴ του εἶνε οὐσιωδῶς προσωπική, ὑποκαθιστῶν δὲ τοιοῦτον δὲν ὑποχρεοῖ τὴν ἐταιρίαν. ⁽²⁾ Ὅταν διὰ τινὰς πράξεις ὑποκαθιστᾷ ἄλλον, εὐθύνεται ἀπολύτως, ἐκτὸς ἂν ἐπετράπη αὐτῷ ἡ ὑποκατάστασις, ὅτε εὐθύνεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς. ⁽³⁾

337. Οὐδεὶς διαχειριστής. Ὅταν οὐδεὶς διωρίσθῃ διαχειριστής, τότε ἕκαστος ἐταῖρος εἶνε τοιοῦτος, δυνάμενος νὰ ἐνεργῇ ὑπὲρ ταιρικὴν ἐπωνυμίαν πάσας τὰς πράξεις τῆς διαχειρίσεως, διότι ὑποτίθεται ὅτι οἱ ἐταῖροι ἔδωκαν πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν πρὸς τοῦτο ἐντολήν. Τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύει δυνάμει ρητῆς διατάξεως τοῦ πολ. Κωδ. (ἄρθρ. 1859), ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 22 ἐμ. Ν., ὅπερ ὅπωςδὴποτε ὑποτίθῃσι τοιοῦτον δικαίωμα. ⁽⁴⁾

338. Πλείονες διαχειρισταί. Ἄν ἐχωρίσθησαν αἱ ἐργασίαι αὐτῶν, ἔχομεν τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐνὸς διαχειριστοῦ, ἐὰν ὅμως τοιοῦτόν τι δὲν ἐγένετο, ἐφαρμολύονται τὰ περὶ πολλῶν ἐπιτροπῶν, ἥτοι ἕκαστος δύναται νὰ ἐνεργῇ μόνος πάσας τὰς πράξεις τοῦ διαχειριστοῦ Ν. 5. Κωδ. (5. 59), ἐκτὸς ἂν πάλιν ὠρίσθῃ ὅτι οἱ διαχειρισταί πάντες θὰ συμπράττωσιν, ὅτε ἡ σύμπραξις ὅλων εἶνε ἀπαραίτητος.

339. Ἐλεγχος τῆς διαχειρίσεως. Ἐκαστος ἐταῖρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγχῃ τὴν διαχείρισιν, εἴτε αὕτη ἀνετέθη εἰς διαχειριστὴν εἴτε μή⁽⁵⁾. Ἐχει λοιπὸν ἐκ τούτου τὸ δικαίωμα τοῦ λαμβάνειν γνῶσιν τῶν πράξεων τοῦ διαχειριζομένου, τῶν βιβλίων τῆς ἐταιρίας, καὶ εἰς τὸ δικαίωμα τοῦτο διὰ συμβάσεως εἶνε δυνατόν νὰ

(1) Καλλ. 3. 329.

(2) LyC. αὐτόθι.

(3) Ν. 2 § 1. Π. (11. 6) καὶ Ν. 8 § 3. Π. (17. 1).

(4) Κατὰ τὸ Ρ. Δικ. ὁ συνεταιρὸς ἐνεργεῖ ἢ κατὰ ῥῆσιν τῆς ἐντολῆς ἢ ὡς διοικητὴς ἀλλοτρίων. ἴδε Wan-Wetter Oblig. 3. § 154. 157.

(5) Ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ὁμολογία συνιστᾶται intuitu personae ἐπεταί ὅτι ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας ὁ ἐταῖρος δὲν δύναται νὰ λαμβάνῃ μέρος δι' ἀντιπροσώπου εἰς τὰς ἐταιρικὰς διασκέψεις ἢ γνῶσιν τῶν ἐμπ. βιβλίων καὶ ἐν γένει νὰ ἐνασχῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου.

ἐπέλθῃ περιορισμός, ἐφ' ὅσον διὰ ταύτης δὲν πρόκειται νὰ καθιερωθῇ ἀνεύθυνον λόγῳ δόλου ἢ βαρέως πταισματος. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου, οἱ μὴ διαχειριζόμενοι ἑταῖροι ἔχουσι δύο δικαιώματα, τὸ τῆς ἐναντιώσεως, καὶ τὸ τῆς ἀνακλήσεως, πρὸς περιστολὴν τῆς ἐπιβλαβοῦς, δολίας, ἀμελοῦς. ἢ ἀνεπιτηδείας διαχειρίσεως, τὰ ὑποία ἐξεταστέα κατὰ τὰς διαφορὰς περιπτώσεις τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεως διαχειριστοῦ εἰδικοῦ.

340. Ὅταν οὐδεὶς διωρίσθῃ διαχειριστὴς καὶ ἕκαστος τῶν ἑταίρων, ὡς ἐρρέθη, εἶνε τοιοῦτος, οἱ λοιποὶ καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐναντιώσεως κατὰ τῆς πράξεως, ἣν μέλλει νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ ἑταῖρος. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔστω καὶ παρ' ἐνὸς ἐνασκούμενον ἀρκεῖ νὰ παρακωλύσῃ τὴν ἐπιχειρητέαν πράξιν, ἂν ἐνασκηθῇ ἐγκαίρως ἥτοι πρὸ αὐτῆς. Ἐδέχθησαν ἐν τούτοις ἐπιεικῶς διὰ τὰς ἐμπορ. ἐταιρίας ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο παραλύνει ἀπέναντι τῆς πλειονοψηφίας τῶν συνεταίρων, καὶ ὅτι ἡ ἐναντίωσις εἶνε ἰσχυρὰ μεταιοῦσα τὴν ἐπιχειρητέαν πράξιν τότε μόνον, ὅταν γίνεται ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας ἢ τοῦλάχιστον ὑπάρχει ἰσοψηφία. Ὑποτίθεται λέγουσιν ὅτι ἡ ἐμπ. ἐταιρία συνέστη πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων κρινομένων ἐπωφελῶν ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας.⁽¹⁾

341. Εἰς διαχειριστὴς. Ὅταν οὗτος διωρίσθῃ διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου, καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐναντιώσεως καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως ἔχει ἡ πλειονοψηφία ἄνευ δικαστικῆς παρεμβάσεως⁽²⁾. Ὅταν ὅμως διωρίσθῃ διὰ τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐναντιώσεως καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως εἶνε περιορισμένα. Ἡ ἀνάκλησις κατ' ἀρχὴν δὲν εἶνε δυνατὴ, ἐκτὸς ἂν πάντες οἱ ἑταῖροι ᾖνε σύμφωνοι καὶ ὁ διαχειριστὴς αὐτὸς ἂν ᾖνε ἑταῖρος. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ διὰ τὴν ἐναντίωσιν, ἥτις εἶνε μερικὴ ἀνάκλησις. Ἐν τούτοις τοῦτο ἐφάνη ὑπερβολικὸν διὰ τὸν ἄπιστον, ἀμελῆ ἢ ἀνίκανον διαχειριστήν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ στηριζόμενοι εἰς τὸ ἄρθρ. 1856 τοῦ Πολ. Κώδικος δέχονται ὅτι καὶ ὁ διὰ τοῦ καταστατικοῦ διορισθεὶς διαχειριστὴς ἀνακαλεῖται, δικαστικῶς ὅμως, τῇ αἰτήσῃ ἔστω καὶ ἐνὸς ἑταίρου, ἂν ᾖνε δόλιος ἢ παραβαίνῃ τὸ κατα-

(1) LyC. Tr. 2. 265. Boistel 177. ΑΠ. 94 (90). Μπ. 10. 405 ἢ Θεμ. 1. 225.

στατικόν, ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας δὲ τῶν ἐταίρων καὶ πάλιν δικαστικῶς ἂν ᾔνε ἀνίκανος ἢ ἀμελῆς, διότι τὴν διαχείρισιν ἐγκρίνει ἢ πλειονοψηφία. ἥτις εἶνε καὶ ἀρμοδία νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀμελείας ἢ ἀνικανότητος⁽¹⁾. Ταῦτα διδάσκονται καὶ παρ' ἡμῖν⁽²⁾.

342. Λύσις τῆς ἐταιρίας. Ἐζητήθη ὅμως ἂν ἐπερχομένης τῆς δικαστικῆς ἀνακλήσεως τοῦ τοιοῦτου διαχειριστοῦ, λύεται ἡ ἐταιρία αὐτοδικαίως, καὶ ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη ὅτι τοιαύτη ἀνάκλησις παρέχει εἰς ἕκαστον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποσυρθῇ ἂν θέλῃ αὐτῆς, διότι ἐκλείπει εἰς τῶν ὄρων, ὑφ' οὗς συνεστή αὕτη.⁽³⁾

343. Πλείονες διαχειρισταί : Καὶ ἐπὶ τούτων ἐφαρμόζεται ἡ διάκρισις ἂν ᾔνε καταστατικοὶ ἢ μὴ, καὶ τὰ περὶ καταστατικοῦ διαχειριστοῦ ῥηθέντα. Ἐὰν μεταξύ των ἐπέλθῃ διαφωνία, αὕτη λύεται διὰ τῆς πλειονοψηφίας αὐτῶν ἢ τῶν συνεταίρων.⁽⁴⁾

344. Διαφωνίαι. Ψηφοφορίαι. Ἐν σιωπῇ τοῦ καταστατικῷ, αἱ μεταξύ τῶν συνεταίρων διαφωνίαι λύονται ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας, καὶ περὶ ταύτης ἰσχύουσιν οἱ ἐξῆς κανόνες. 1) Αἱ ψῆφοι λογίζονται κατὰ κεφαλὰς, διότι τοῦτο εἶνε συμφωνότερον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὁμορρυθμίας, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ προσωπικὴ εὐθύνη καὶ τὸ ἄλληλέγγυον. 2) Ἡ πλειονοψηφία ἰσχύει μόνον, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως τοῦ καταστατικοῦ εἶνε δὲ ἀνίσχυρος (ἀπαιτουμένης παμψηφίας) πρὸς μεταβολὴν ἢ τροποποίησιν αὐτοῦ. 3) Ἡ πλειονοψηφία δὲν ἀρκεῖ πρὸς κάλυψιν δόλου τοῦ διαχειριστοῦ, ἀρκεῖ ὅμως πρὸς κάλυψιν ἀμελείας ἢ ἀνικανότητος, διότι δύναται νὰ ἐγκρίνῃ τὴν διαχείρισίν του. 4) Ἡ διαφωνία ἂν πράξις τις ᾔνε ἐπωφελῆς ἢ μὴ, λύεται διὰ τῆς πλειονοψηφίας⁽⁵⁾, ὅταν ὅμως ἡ διαφωνία στρέφεται περὶ τοῦ ἂν πράξις τις ἀνάγεται ἢ μὴ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας, τότε ἀποφασίζει οὐχὶ ἡ πλειονοψηφία, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῇ αἰτήσῃ καὶ ἐνός μόνου ἐταίρου.

345. Εὐθύνη τοῦ διαχειριστοῦ. Ὁ διαχειριστὴς εἶνε ἐν-

(1) LyC. Tr. 2. 254. Boistel 182.

(2) Παλ. 162. Πετρίτση 290.

(3) Παλ. αὐτόθι. Πετρίτση 291. Boistel αὐτόθι.

(4) LyC. Tr. 2. 265.

(5) Ἐννοεῖται προκειμένου περὶ διαχειριστοῦ μὴ καταστατικοῦ. § 441.

τολοδόχος, επομένως ὀφείλει ἐπιμέλειαν ἐπιμελοῦς, ἂν ὅμως ᾔνε ἑταῖρος ὀφείλει μόνον τὴν ἐν τοῖς ἰδίοις ἐπιμέλειαν, ἔστω καὶ ἂν ἀμείβεται λόγῳ τῆς διαχειρίσεως ⁽¹⁾. Πολλοὶ διαχειρισταὶ ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον ⁽²⁾. Ἐξήτηθη ἂν ὁ διαχειριστὴς δύναται νὰ συναλλαχθῇ μετὰ τῆς ἑταιρίας, ἐπικρατεῖ δὲ ἡ καταφατικὴ γνώμη ⁽³⁾.

3. Ἑταιρικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

346. Εἶδαμεν ποία εἶνε ἡ ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ. Ὁ τρόπος δὲ καθ' ὃν οὗτος ἐνεργεῖ, διαγράφεται ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 22 καὶ εἶνε ἡ ἑταιρικὴ ἐκωνυμία. Ἀμα επομένως ἔχομεν πρᾶξιν τοῦ διαχειριστοῦ, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του, καὶ ὑπὸ ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἔχομεν ἐν ταύτῃ εὐθύνην τῆς ἑταιρίας, καὶ εὐθύνην πάντων τῶν εἰς τὸ καταστατικὸν ἀναφερομένων ἐταίρων ἢ ἂν δὲν συνετάχθη τοιοῦτον, πάντων τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα εἰς ὁλόκληρον (in solidum).

347. Καὶ τῆς μὲν ἑταιρίας ἡ εὐθύνη εἶνε προφανής, ἐπὶ δὲ τῶν ἐταίρων ἐφήρμοσαν τὰς ἀρχὰς τοῦ προστήσαντος ἤτοι 1) ἡ εὐθύνη αὐτῶν εἶνε ἀπεριοριστος, ὅπως ἐπὶ τῆς exercitoria καὶ institoria, μὴ περιοριζομένη εἰς τὸ χρημάτιον μόνον ἥτοι τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον 2) εἰς ὁλόκληρον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, διότι μερικὴν ἐκτέλεσιν ὁ δανειστὴς δὲν ὤφειλε νὰ δεχθῇ N. 13. § 2. Π. (14. 3). 3) ἐμπορικὴ ἥτοι εὐθύνουσα τοὺς συνεταίρους ἐμπορικῶς καὶ καθιστῶσα αὐτοὺς ἐμπόρους, ὑποκειμένους εἰς τὰς συνεπείας τῆς ἐμπ. ιδιότητος. Καὶ τοῦτο ἐκ τῆς αὐτῆς ἀναλογίας, διότι ὁ κύριος ἐδίωκετο διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς, ἥτις γενικώτερον ἐκαλεῖτο exercitoria ἢ institoria.

348. Ἀλληλεγγυος ἢ εἰς ὁλόκληρον εὐθύνη : Περὶ ταύτης εἴπομεν ἤδη § 275 μένει νὰ προσθέσωμέν τινα περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς. Οἱ ἑταῖροι δὲν εἶνε ἀλληλεγγύως (εἰς ὁλόκληρον) ὑπεύθυνοι μετὰ τῆς ἑταιρίας, ἀλλ' εἶνε ἀλληλεγγύως (εἰς ὁλόκληρον) ὑπεύθυνοι διὰ τὰ χρέη τῆς ἑταιρίας (ἄρθρ. 22) ἐν ἄλ-

(1) Molitor Oblig. 654.

(2) N. 59 § 3. N. 60 § 2. Π. (17. 1). N. 52 § 3. Π. (46. 1).

(3) Lyc. 323. ἴδε ἐν τούτοις N. 9. Π. (2. 14).

λαις λέξεσιν, εἶνε ὀφειλέται· πρὸς τοὺς τρίτους καὶ οὐχὶ ἐγγυηταί⁽¹⁾ τῆς ἐταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐταιρία καὶ οἱ ἐταῖροι ὀφείλουσι, τὸ αὐτό, ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἦτοι ἐκ τῆς συμβάσεως τοῦ διαχειριστοῦ, ὅστις εἶνε προεστὼς καὶ τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν ἐταίρων, ἔχομεν συνοφειλήν εἰς ὁλόκληρον καὶ τόσους συνοφειλέτας εἰς ὁλόκληρον, ὅσοι εἶνε οἱ ἐταῖροι πλέον ἓνα ἦτοι τὴν ἐταιρίαν.

349. Συνέπεια τούτου εἶνε.

1) Ὅτι οἱ ἐταῖροι δὲν ἔχουσι τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως, διότι δὲν εἶνε ἐγγυηταὶ τῆς ἐταιρίας, ἐπομένως ὁ δανειστὴς δύναται νὰ καταδιώξῃ εἴτε αὐτοὺς εἴτε τὴν ἐταιρίαν κατ' ἀρέσκειν, χωρὶς νὰ ἔχη ἀνάγκην νὰ καταδιώξῃ πρῶτον τὴν ἐταιρίαν.⁽²⁾

2) Ὅτι ὡς συνοφειλέται, εἰς ὁλόκληρον μετὰ τῆς ἐταιρίας, δὲν ἔχουσι τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, εἴτε πρὸς τὴν ἐταιρίαν εἴτε μετὰ τῶν, διότι ἡ εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ αὐτῶν πηγάζει ἐκ τοῦ Νόμου, ἐπὶ τοιούτων δὲ ἐνοχῶν τὸ εὐεργέτημα ἀργεῖ,⁽³⁾ καταδιωκόμενοι ἐπομένως δὲν δύνανται ν' ἀντιτάξωσιν αὐτό.

3) Ὅτι ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῶν τὰ περὶ συνοφειλετῶν εἰς ὁλόκληρον (in solidum) καὶ ἰδίᾳ α) ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς κατὰ τῆς ἐταιρίας, ἐν ὅσῳ αὕτη διαρκεῖ, διακόπτεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους, καὶ τάνάπαλιν, ἡ καθ' ἑνός, διακόπτεται διὰ τὴν ἐταιρίαν καὶ τοὺς λοιποὺς.⁽⁴⁾ β) ἡ ἀπόσβεσις τῆς ἐνοχῆς διὰ τινὰ ὀφε-

(1) Ὁ Ράλ. 189. δέχεται τοὺς ἐταίρους ἐγγυητὰς ἄνευ διζήσεως, οἱ LyC. Tr. 2. 280 ἐπίσης, ἀλλὰ δὲν δέχονται ὅτι ἡ ἐταιρία καὶ οἱ ἐταῖροι εἶνε συνοφειλέται, ἀλλὰ μόνον οἱ ἐταῖροι § 281.

(2) Contra Ραλ. 189. καὶ Καλλ. 3. § 37. Ἐπειρικῶς δέχονται τινες ὅτι πρὸ πάσης κατὰ τῶν ἐταίρων καταδιώξεως, πρέπει νὰ καταστῇ ὑπερήμερος ἡ ἐταιρία. LyC. 337. Ἐφ. Ἀθ. 343 (1890) Θεμ. 1. 202. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Ν. 65 § 14 Π. (17. 2) ὃν τινὲς ἐπικαλοῦνται, ἴδε Wan-Wetter Oblig. 3. 157.

(3) Wan-Wetter Oblig. I. § 52. Arndts § 245 μεταφρ. I. Κυριακοῦ. Καὶ ὁ Καλλιγᾶς, καίτοι δεχόμενος τὴν παλαιὰν θεωρίαν, καθ' ἣν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάσης συνοφειλῆς εἰς ὁλόκληρον πλὴν ἐξ ἀδικήματος (Καλλ. 3 § 36), δέχεται ἐν τούτοις ὅτι τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ὁμορύθμους ἐταιρίας (§ 37) καὶ εἰς τοὺς ἐταίρους τοὺς ἐνεργοῦντας διὰ προεστῶτος (institor) ἢ ἐντολοδόχου. Καλλ. 3. § 340.

(4) Ραλ. 191. ἐν μέρει διαφωνεῖ ὁ Καλλ. 3 § 37.

λεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς⁽¹⁾ κατὰ τὰ ἐν τῷ Πολ. Δικαίῳ εἰδικώτερον ὁρίζομενα.⁽²⁾

350. Κατάχρησις ἐπωνυμίας. "Ανευ ἐπωνυμίας ἔστι δυνατόν ὁ διαχειριστὴς νὰ ἐπιχειρήσῃ πράξεις ἀτομικὰς ὑπὸ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας ἢ πράξεις τῆς ἐταιρίας ἄνευ τῆς ἐταιρ. ἐπωνυμίας καὶ δὴ ἀγράφως, ὅτε ἐρωτᾶται ποία ἡ εὐθύνη τῆς ἐταιρίας.

351. Πράξεις ἀτομικαί. Ἐάν ὁ διαχειριστὴς ἐπιήσυχον χρῆσιν τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας δι' ἴδιον λογαριασμόν, ἤτοι δι' ὑποθέσεις ἀφορώσας αὐτὸν ἀτομικῶς, καὶ τότε κατ' ἀρχὴν ἡ ἐταιρία εὐθύνεται ⁽³⁾ διότι οἱ τρίτοι δὲν δύνανται νὰ ὑποστῶσι ζημίαν τοῦ ὅτι οἱ συνεταῖροι ἐξελέξαντο κακὸν διαχειριστήν, τοῦτο δὲ καὶ τὰν οἱ τρίτοι ἦσαν ἐν γνώσει, διότι τὸ γεγονός καὶ μόνον ὅτι τὸ χρέος εἶνε ἀτομικὸν τοῦ διαχειριστοῦ δὲν ἀρκεῖ, καθ' ὅσον εἶνε πιθανὸν ὑπάρχει συνεννόησις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐταίρων. Μόνον ἐν ἡ περίπτωσηί τοις ὅτε ὁ δανειστὴς ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ διαχειριστὴς ἐνήργει ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐταιρίας, τότε ἡ ἐταιρία δὲν εὐθύνεται. ⁽⁴⁾

352. "Ανευ ἐπωνυμίας. Ἀγράφως. Ἄν ὁ διαχειριστὴς ἐνήργησεν μὲ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ μόνου ἢ ἀγράφως καὶ ἐκ τῶν περιστασέων προκύπτῃ ὅτι διὰ τὴν ἐταιρίαν ἐνήργησεν, ἐπικρατεῖ γνῶμη ὅτι εὐθύνεται καὶ τότε πρὸς τοὺς τρίτους ἀπ' εὐθείας ἡ ἐταιρία, διότι ἡ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία δὲν εἶνε τι ἀπαραίτητον. ⁽⁵⁾

(1) Ἐφαρμογὴ καὶ ἐξαίρεσις δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀρθρ. 539. Ἐμπ.

(2) Wan-Wetter Oblig. I. § 52. Καλλ. 3. § 37. Ἐρωτήθη ἂν τὸ δεικνύμενον κατὰ τῆς ἐταιρίας, ἀποτελεῖ τοιοῦτον, καὶ κατὰ τῶν ἐταίρων. Ἐπικρατεῖ δὲ καταφατικὴ γνῶμη καὶ ὀρθῶς νομίζω. LyC. Tr 2. 283. Ἡ παρτήρησις ὅτι δὲν ὑπάρχει ταυτότης προσώπων δὲν εἶνε ἀκριβής, διότι ὁ διαχειριστὴς δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐταίρους, εἶνε προεστῶς (institor)· ἴδε περὶ τούτου Γ. Φιλαρέτου διατριβὴν ἐν Θεμ. 53. καὶ Contra Παππαρ. καὶ Ἰω. Εὐκλείδου ἐν Θεμ. 1. 27. σχετικὴ εἶνε ἀπόφ. Ἐφ. 'Αθ. 1967 (1892) Θ. 4. 8.

(3) Ἐφ. Ναυπλ. 912 (91) Ἐφ. Δικ. 3. 70.

(4) LyC. 331. Boistel 186. Pont. 1399. Περ. 324. κατὰ τὸν Brava 1. 207. εὐθύνεται πάντοτε ἀδιακρίτως ἡ ἐταιρία. Ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἡ πρῶτη δὲν ἀφορᾷ τὴν ἐταιρίαν, βαρύνει τὴν ἐταιρίαν. Ἐφ. Ναυπλ. 830 (90). Ἐφ. Δικ. 2. 83.

(5) ΑΠ. 90 (84). Μπ. 4. 69. μετὰ λόγων μειονοψηφίας. Contra Ἐφ.

353. Μὴ διαχειριστὴς ἑταῖρος. Ἐάν, ὑπάρχοντος διαχειριστοῦ, ἑταῖρος τις ἐπιχειρήσῃ πράξιν διὰ τὴν ἑταιρίαν, ἔχουσι κατὰ ταύτης ἀγωγὴν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθέντες; Ἡ ἐξῆς διάκρισις γίνεται. Ἐάν ὁ ἑταῖρος οὗτος συνηλλάχθῃ ἐν ὀνόματι τῆς ἑταιρίας⁽¹⁾ δὲν ὑποχρεοῖ ταύτην ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἐκτὸς ἂν αὕτη ἐνέκρινε τὴν πράξιν τοῦ Ν. 60 Π. (50.17) ἢ ἡ ἑταιρία ὠφελήθῃ Ν. 10 § 4 Ν. 13 Π. (15. 3). Ν. 82. Π. (17. 2). Ἐάν ὅμως συνηλλάχθῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, αὐτὸς μόνος ἐνέχεται, ἡ δὲ ἑταιρία οὐδὲν, καὶ ἂν ὠφελήθῃ. Τοῦτο εἶνε συνέπεια τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ὅ,τι ἐπιχειρεῖ τις ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, καὶ οὐχὶ ὡς διαχειριστὴς ὑποθέσεων ἄλλου, αὐτὸν μόνον βεβρύνει καὶ οὐχὶ τρίτον, μοιλονότι οὗτος ὠφελήθῃ. Τοῦτο διδάσκεται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλ' ἐκεῖ δυνάμει ρητῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 1864 τοῦ Γ. Κωδ.⁽²⁾

354. Ἀδικήματα, δόλος. Ἡ ἑταιρία ὡς νομικὸν πρόσωπον δὲν εὐθύνεται κατ' ἀρχὴν διὰ τὰ ἀδικήματα τοῦ διαχειριστοῦ, ἐκτὸς ἂν ὠφελήθῃ, καὶ μόνον εἰς τὸ περιελθόν, διότι ἡ θέλησις τοῦ διαχειριστοῦ λογίζεται θέλησις τοῦ νομικοῦ προσώπου, μόνον ἐφ' ὅσον περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀντιπροσωπείας. Ἐδέχθησαν ἐν τοῦτοις ὅτι, ἂν ὁ διαχειριστὴς ἐν τῇ κατάρτισει δικαιοπραξίας τινὸς τῆς ἑταιρίας μετέλθῃ οὗλον ἡ ἑταιρία ἐνέχεται, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἀδικήματα τοῦ διαχειριστοῦ αὐτῆς, τὰ κατὰ τὰς ἐνοχικὰς συμβάσεις διαπραττόμενα καὶ τοῦτο ἀνεξαρτήτως τῆς ὠφελείας⁽³⁾.

Ἀθ. 2095 (1892) Θεμ. 4. 44. — Διαχειριστὴς ἑταῖρος εἶνε, ὡς εἵπομεν πᾶς ἑταῖρος, ὅταν δὲν διωρίσθῃ εἰδικὸς διαχειριστὴς.

(1) Δηλ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου: ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Τὸ ἄρθρ. 1864 φέρει διὰ *λογαριασμὸν* τῆς ἑταιρίας (pour le compte de la Société) καὶ οὐχὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἑταιρίας.

(2) LyC. 332. Καλλ. 3. 340. Περ. 329. Wan-Wetter Oblig. § 157. Ἰδὲ ἐν τοῦτοις περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Ν. 82 Π. (17. 4). Molitor Oblig 658. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ἂν οἱ τρίτοι ἔχουσιν εὐθείαν ἀγωγὴν κατὰ τῆς ἑταιρίας. Καὶ ἂν μὲν ὑπάρχῃ ἔγκρισις, ἔχομεν ἐντολήν. Ἀμφιβόλλω ὅμως ἂν λόγῳ τῆς ὠφελείας — ἐκτὸς ἂν δεχθῶμεν καὶ ταύτην ὡς ἔγκρισιν — ὑπάρχῃ καὶ εὐθύνη· διότι ἡ ἑταιρία διορίσασα διαχειριστὴν ἔδειξεν ὅτι ἀπαγορεύει τὴν διαχείρισιν εἰς ἄλλον, ἴσως δὲ δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν διάταξιν τῶν Ν. 24 Κ (2. 19) καὶ 8 § 3 Π. (3. 15).

(3) Περ. 332. ΑΠ. 260 (1891). Θ. 2. 631. ἐν Γαλλίᾳ μόνον διὰ τὸν δόλον δέχονται εὐθύνην. LyC. Tr. 2. 296. Ἐφ' Ἀθ. 4154(92) Θ. 3. 427.

355. Μεταβίβασις τῆς ἐταιρικῆς μοίρας. Τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐταιρίας, ὡς πᾶν δικαίωμα εἶνε δεκτικὸν μεταβιβάσεως, ἀλλὰ τὸ ζήτημα δὲν εἶνε τοῦτο, τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ἡ ἐταιρικὴ ιδιότης δύναται νὰ μεταβιβασθῇ. Ἐὰν πάντες οἱ ἐταῖροι ᾔην σύμφωνοι οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι ἡ μεταβίβασις εἶνε δυνατὴ. Τοῦτο μάλιστα ὑποτίθεται ἐν ἄρθρ. 46⁽¹⁾. Ἡ συναίνεσις μάλιστα τῶν ἐταίρων δύναται καὶ ἐκ τῶν προτέρων νὰ δοθῇ, ὅτε τίθεται τὸ ἐρώτημα ἂν τὸ μερίδιον ᾔην μετοχὴ. Ὁ τοιοῦτος ἐκδοχεὺς ὑποκαθίσταται εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας. Ἐζητήθη ἂν οἱ νέοι ἐταῖροι οἱ διρκρούσης τῆς ἐταιρίας εἰσερχόμενοι εὐθύνονται καὶ διὰ τὰ πρὶν χρεῖα, τοῦ Νόμου μὴ ἐξηγουμένου, ἡ εὐθύνη εἶνε τελεία ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ὡς πρὸς τὸν παραιτούμενον, οὗτος εὐθύνεται διὰ τὰ μέχρι τῆς παραιτήσεως χρεῖα τῆς ἐταιρίας, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ δημοσιεύσῃ τὴν παραίτησιν (ἄρθρ. 46) διότι ἄλλως ἐξακολουθεῖ εὐθυνόμενος⁽²⁾.

356. Μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος. Ἄλλ' ἂν ἡ ἐταιρικὴ ιδιότης δὲν μεταβιβάζεται, εἰμὴ κατὰ τὰ ἄνω εἰρημένα, μεταβιβάζεται ὅμως τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει τις εἰς τὴν ἐταιρίαν εἴτε ἐν ὅλῳ εἴτε ἐν μέρει. Ἐκ τῆς μεταβιβάσεως ὅμως ταύτης ἡ ἐταιρία δὲν παύει ὑφισταμένη διὰ τὸν μεταβιβάζοντα⁽³⁾, καὶ ἡ μεταβίβασις θεωρεῖται ὡς *res inter alios acta* διὰ τοὺς λοιποὺς ἐταίρους. Ὁ ἐκδοχεὺς δύναται νὰ ζητήσῃ τὰ κέρδη ἢ μέρος αὐτῶν, δὲν δύναται ὅμως νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐταιρίας, εἰς τὰς διασκέψεις τῶν ἐταίρων, νὰ λάβῃ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν ἢ γνῶσιν τῶν βιβλίων, ἔχων μόνον πλαγιστικὴν ἀγωγὴν καὶ τοιαύτην ὑφιστάμενος⁽³⁾.

357. Δικαιώματα τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν. Ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ τῆς ὁμορῦθμου ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν, οἵτινες κατ' ἀρχὴν ἐξασκοῦσι τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου τῶν ὡς πᾶς δανειστής. Οὕτω διαρκούσης τῆς ἐταιρίας, δύνανται νὰ κατὰσχῳσι τὰ ὀφειλόμενα παρὰ τῆς

(1) Τὸ ἄρθρ. 46 λύει ἐπομένως τὸ ζήτημα ὅτι δὲν εἶνε νέα ἐταιρία ἀλλ' ἡ παλαιὰ ἐξακολουθεῖ. Περὶ τοῦ Ρωμ. Δικαίου ἴδε Wan Wetter Oblig 3. 155. Καλλ 3. 341.

(2) LyC. Tr. 2. 270.

(3) N. 3 K. (4. 52) καὶ N. 47 II. (17. 2).

εταιρίας εἰς τὸν ὀφειλέτην των ἐταῖρον λόγῳ κερδῶν, δύνανται νὰ παρέμβωσι, μετὰ τὴν λύσιν. εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ τῆς διανομῆς πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων των, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἐνσκήσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των ὡς διχαιριστοῦ, νὰ ζητήσωσι τὴν ἀνγκοίνωσιν τῶν βιβλίων, νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς διασκέψεις τῶν ἐταίρων, διότι τὰ δικαιώματα ταῦτα εἶνε καθαρῶς προσωπικὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐταίρου. Ἐζητήθη ἂν δύνανται νὰ κατὰσχωσι τὴν ἐταιρικὴν μοῖραν, ἐπικρατεῖ δὲ ἡ ἀποφατικὴ γνώμη 1) διότι οὐδαμῶς ὁ Ν. ποιεῖται μνείαν τοιαύτης ἐκτελέσεως 2) διότι τοῦτο ἤθελε φέρει περιπλοκάς καὶ 3) διότι ἡ περιουσία διαρκούσης τῆς εταιρίας ἀνήκει εἰς τὴν εταιρίαν. Ἡ μεταβίβασις ἐπιτρέπεται ἐξαιρετικῶς συνεπείᾳ ρητῆς ⁽¹⁾ διατάξεως τοῦ Νόμου.

Β') Ἑτερόρρυθμος Ἑταιρία.

358. Ἡ ὁμόρρυθμος ἐταιρία παρουσιάζει δύο ἐλαττώματα: ἐν αὐτῇ 1) πάντες οἱ ἐταῖροι καθίστανται ἔμποροι, 2) πάντες ἐνέχονται προσωπικῶς καὶ εἰς ὁλόκληρον διὰ τὰ χρέη τῆς εταιρίας. Ὑποτίθωσιν ἐπομένως πλήρη μεταξὺ τῶν συνεταριζομένων ἔμπιστοσύνην. Ἀλλὰ ταῦτα ἀκριβῶς ἀποκλείουσι τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐμπ. ἐπιχειρήσεις τὰ κεφάλαια ἐκείνων, οἵτινες δὲν θέλουσι ἢ δὲν δύνανται νὰ ὑποστώσι τὰς συνεπείας αὐτὰς. Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα σκοπεῖ νὰ διορθώσῃ ἐν μέρει ἡ ἑτερόρρυθμος, ἐπιτρέπουσα ὅπως τις λάβῃ μέρος εἰς ἐταιρίαν ἐμπορικὴν χωρὶς νὰ ἐνέχηται ἐπ' ἄπειρον, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς του, καὶ χωρὶς νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου.

359. Ὁ Ν. ἀναγνωρίζει δύο εἴδη ἑτερορρυθμῶν εταιριῶν. Τὴν ἀπλὴν καὶ τὴν κατὰ μετοχὰς ἑτερόρρυθμον. Ἀμφότεραι διέπονται ὑπὸ γενικῶν κανόνων, αἱ δὲ κατὰ μετοχὰς καὶ ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς μετοχὰς.

1. Ὅρισμός καὶ χαρακτῆρες τῆς ἑτερορρυθμῆς,

360. Ὅρισμός. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 23 ἑτερόρρυθμος ἐταιρία εἶνε

(1) LyC. Tr. 2. 273. Ν. 17 Π. (17. 2).

«ή συσταينوμένη μεταξύ ενός ἢ πολλῶν συνεταίρων ἀλληλεγγύων καὶ ὑπευθύνων καὶ ενός ἢ πολλῶν συνεταίρων ἀπλῶς χρηματοδοτῶν οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται ἑτερόρρυθμοι ἢ καθ' ἑτερορρυθμίαν ἑταῖροι. Ἡ ἑταιρία αὕτη διευθύνεται ὑπὸ ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν φέρουσαν κατ' ἀνάγκην τὸ ὄνομα ενός ἢ καὶ πολλῶν ἀλληλεγγύων ὑπευθύνων συνεταίρων.»

361. Χαρακτῆρες. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ἐν πάσῃ ἑτερορρυθμῷ ἑταιρίᾳ ὑπάρχει 1) ἑταιρικὴ ἐπωνυμία· 2) δύο κατηγορίαι ἑταίρων, εἰς τουλάχιστον ἢ πλείονες ὁμόρρυθμοι, ἀπεριόριστως ἐνεχόμενοι, καὶ εἰς ἣ πλείονες ἑτερόρρυθμοι, μὴ ἐνεχόμενοι πέραν τῆς καταβολῆς των, ἥτοι πέραν ὀρισμένου ποσοῦ, διὰ τὰ χρέη τῆς ἑταιρίας.

362. Ἑταιρικὴ ἐπωνυμία. Αὕτη ἀποτελεῖται ἀναγκαίως (ἄρθρ. 23 καὶ 25) ἀπὸ τὸ ὄνομα μόνον τοῦ ὁμορύθμου ἢ τῶν ὁμορύθμων ἑταίρων. Ὅταν δὲ ὁμόρρυθμος ᾖ εἰς, ἐπιτρέπεται ἡ προσθήκη παρὰ τῷ ὀνόματι καὶ τῆς λέξεως « συντροφία » πρὸς διάκρισιν τοῦ ὀνόματος τοῦ συνεταίρου ἀπὸ τῆς ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας. Περὶ εἰσαγωγῆς ὀνόματος ἑτερορρύθμου ἢ ἀλλοτρίου ἐν τῇ ἑταιρικῇ ἐπωνυμίᾳ ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 273, μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ ἑτερόρρυθμος δὲν θὰ ἐνέχῃται πλέον εἰς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ θὰ θεωρηθῇ ὁμόρρυθμος.

363. Ἑτερόρρυθμοι· ἥτοι μὴ ἐνεχόμενοι διὰ τὰ χρέη τῆς ἑταιρίας πέραν τῆς καταβολῆς των ἢ πέραν ὀρισμένου ποσοῦ. (1) Κατὰ τοῦτο διακρίνεται ἡ ἑτερόρρυθμος τῆς ὁμορύθμου.

2. Σύστασις τῆς ἑτερορρύθμου.

364. Ὅπως καὶ διὰ τὰς ὁμορύθμους ὁ Ν. ἀπήτησε διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἑτερορρύθμων ἑταιριῶν ἐκτὸς τῆς συναίνεσεως, σύνταξιν ἐγγράφου καὶ δημοσίευσιν.

365. Ἐγγραφόν. Τοῦτο εἶνε δημόσιον ἢ ιδιωτικόν καὶ εἶνε ἀναγκαῖον ὅχι μόνον ἵνα κατασταθῇ δυνατὴ ἡ δημοσίευσις, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἑτερόρρυθμος παρεκκλίνουσα τοῦ κοινῶν δικαίου, τὸ μὲν ὡς περιορίζουσα τὴν εὐθύνην τινῶν συνεταίρων, τὸ δὲ ὡς ὑποβάλλουσα

(1) LyC. Tr. 2. 538 bis.

τούς έτερορρυθμούς εις τήν διάκρισιν τῶν ὁμορhythμων, ἔχει ἀνάγκη νά πιστοποιηθῇ διά πράξεως βεβαίας (ἄρθρ. 39).

366- Ἐζητήθη ὅμως, ἂν, ὅταν τὸ ἐγγράφον ᾔνε ιδιωτικόν, πρέπη νά συνταχθῇ εἰς τόσα ὅμοια, ὅσοι εἶνε οἱ ἑταῖροι ἢ ἂν ἀρκῇ νά συνταχθῇ εἰς δύο μόνον. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 410 Πολ. Δικ. Ὁρθωτέρα ἐν τούτοις φαίνεται ἡ γνώμη καθ' ἣν πρέπει νά συνταχθῶσι τόσα ὅμοια, ὅσοι εἶνε οἱ ἑταῖροι, διότι τόσα ἰδιαίτερα συμφέροντα ὑπάρχουσι, καὶ διότι ὅταν ἔχωμεν πλείονας τοῦ ἐνὸς ὁμορhythμους, ἀναγκαιῶς πρέπει νά συνταχθῶσι πλείονα τῶν δύο. ⁽¹⁾

367. Δημοσίευσίς περιλήψεως τοῦ καταστατικοῦ. ἄρθρ. 42. Αὕτη ἐπιβάλλεται γενικῶς μὲν δι' οὓς λόγους καὶ ἡ τῆς ὁμορhythμου § 281 ἰδιαιτέρως ὅμως ἐνταῦθα, ὅπως μὴ οἱ ἑτερόρρυθμοι μεταμορφοῦνται εἰς δανειστάς συνεννοούμενοι μετὰ τῶν ὁμορhythμων ἅμα καὶ ἐπιχειρήσεις τῆς ἑταιρίας δὲν εὐδοκιμοῦσιν. Ἡ δημοσίευσίς γίνεται ἀκριβῶς, ὅπως καὶ ἐπὶ ὁμορhythμων μὲ τὰς ἐξῆς διαφοράς. 1) ἡ περίληψις υπογράφεται ὑπὸ μόνον τῶν ὁμορhythμων 2) ἀναφέρεται ἡ ποσότης τῶν καταβολῶν τῶν ἑτερορhythμων καὶ 3) δὲν ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν ἑτερορhythμων ἄρθρ. 43.

368. Ἐλλειψίς ἐγγράφου. Ἐλλειψίς δημοσιεύσεως. Αἱ συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἄνω διατυπώσεων, ἥτοι συντάξεως ἐγγράφου καὶ δημοσιεύσεως εἶνε αἱ αὐταί, ὅπως καὶ ἐπὶ ὁμορhythμου, ἥτοι ἡ ἀκυρότης τῆς ἑταιρίας ἄρθρ. 42 διὰ τοὺς συνεταίρους καὶ τρίτους κατὰ τὰς ἀναπτυχθείσας ἐκεῖ διακρίσεις. § 289. 299. μὲ μίαν ὅμως διαφορὰν : Οἱ τρίτοι δύνανται κατὰ τὸ συμφέρον αὐτῶν νά θεωρήσωσιν ὕφισταμένην τὴν ἑταιρίαν ἢ νά προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς. Ἐὰν προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα τῆς ἑταιρίας καὶ αὕτη ἀκυρωθῇ, δὲν ἔπεται ὅτι θὰ θεωρηθῇ ἡ ἑταιρία ὁμορhythμος, σὺν τε ὅτι οἱ ἑτερόρρυθμοι θὰ θεωρηθῶσιν προσωπικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ἐνεχόμενοι, διότι οἱ δανεισταὶ ἔχουσι δικαίωμα νά ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἑταιρίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μεταμόρφωσιν αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ προτείνοντες τὴν ἀκυρότητα καταδιώκουσι τοὺς ἑτερορhythμους, ἀναγνωρίζουσι τὸ καταστατικόν, ἥτοι τὴν ἑταιρίαν ἔστω καὶ

(1) (LyC. 347.

ἄγραφον, ἀλλ' ἀναγνωρίζοντες αὐτό, δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τοὺς εὐνοϊκοὺς μόνον ὄρους, παραβλέποντες τοὺς μὴ τοιούτους, καὶ διαιροῦντες ὅ,τι εἶνε ἀδιαίρετον. (¹)

3) Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν ἐταίρων.

369. Μεταβίβασις ἐταίρ. μοίρας. Καὶ ἡ ἐταιρία τοῦλάχιστον ἡ ἀπλῆ, καὶ οὐχὶ ἡ κατὰ μετοχάς, συνιστᾶται *intuitu personae* ἐπομένως οἱ ἐτερόρρυθμοι δὲν δύνανται νὰ μεταβιβάσωσι τὴν ιδιότητα αὐτῶν ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν λοιπῶν, καὶ καθ' οὓς τύπους μεταβιβάζουσι καὶ οἱ ὁμόρρυθμοι. § 455.

370. Εἰσφοράι. "Ὅπως πᾶς ἐταῖρος, οἱ ἐταιρόρρυθμοι ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι τὴν εἰσφορὰν αὐτῶν ἐγκαίρως, ὀφείλουσι δὲ καὶ τόκους ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὑπερνημερίας, ὅταν αὕτη συνίσταται εἰς χρήματα, διότι οὐδεμία εἰδικὴ διάταξις ὑποχρεοῖ αὐτοὺς εἰς πληρωμὴν τόκων ἄνευ ὑπερθέσεως(*). Καὶ ἂν μὲν ὁ ἐταῖρος κατέβαλε τὴν εἰσφορὰν αὐτοῦ, οὐδεμίαν πλέον ἔχει ὑποχρέωσιν ἢ εὐθύνην, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾔηε ἡ τύχη τῆς ἐταιρίας, διότι δὲν ἐνέχεται πλέον τῆς εἰσφορᾶς του.

371. Μὴ καταβολὴ εἰσφορᾶς. 'Αλλ' ἂν δὲν κατέβαλε ταύτην ἡρωτήθη 2) οἱ τρίτοι ἦτοι οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας ἔχουσιν εὐθεῖαν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ἵνα τὸν ὑποχρεώσωσι νὰ καταβάλῃ αὐτοῖς ταύτην ἢ ἔχουσι μόνον τὴν ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας πλαγίαν τοῦ ἄρθρ. 1025 τῆς Πολ. Δικονομίας ; καὶ 2) Ἡ ἐνοχὴ αὕτη τοῦ ἐτερορρυθμοῦ εἶνε πολιτικὴ ἢ ἐμπορικὴ;

(1) *LyC.* 348 καὶ ἰδίᾳ τὴν 'Απ. 'Ακ. 28 Φεβρ 59. S. 60. 1. 157. ἢ Μπ. 6. 73. διαφέρει, ὅπως ἡ αὕτη ἀπόφασις παρατηρεῖ, ἂν ὑπάρχουν ἄλλοι λόγοι νὰ κηρυχθῇ ὁμόρρυθμος ἦτοι ὅτι ἡ ἐταιρία ἐλειτούργησε δημοσίως ὡς ὁμόρρυθμος κλπ. Τὸ ζήτημα εἶνε ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν διατυπώσεων, ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης περιπλοκῆς, δὲν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ὁμορρυθμίαν.

(2) *Contra Pal.* 175. Διὰ τὴν μὴ ἐγκαίρως καταβολὴν τῆς χρηματικῆς εἰσφορᾶς δύναται ὁ ἐταῖρος ἐκτὸς τοῦ τόκου νὰ ὑποχρεωθῇ καὶ εἰς ἀποζημιώσεις; Τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ εἶνε νομοθετημένον ἄρθρ. 1846 Γαλ. Κ. Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τεθῇ οὕτω: ὁ μὴ καταβάλων τὴν χρημ. εἰσφορὰν ἐταῖρος δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημιώσεις ὑπερβαίνουσας τὸν νόμιμον τόκον ; Πολλοὶ προσκολλώμενοι εἰς τὸ γράμμα τοῦ Ν. 19 Π. (18. 6) διδάσκουσιν ὅτι

372. Ἀγωγή τῶν τρίτων. Τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀγωγή τῶν δανειστῶν ᾖ εὐθεῖα ἢ πλαγία ἔχει τὴν ἐξῆς πρακτικὴν σημασίαν. 1) ἂν ἡ ἀγωγή ᾖ ἐξ ὀνόματος τοῦ διαχειριστοῦ ἢ τῆς ἐταιρίας, καὶ οὐχὶ εὐθεῖα, ἔχομεν διαφορὰν μεταξὺ συνεταίρων καὶ οὐχὶ διαφορὰν μεταξὺ συνεταίρου καὶ τρίτου, ἐπομένως ὁ ἑτερόρρυθμος ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας δι' ἑλλειψιν δημοσιεύσεως ἄρθρ. 42 2) ἂν ἡ ἀγωγή δὲν ᾖ εὐθεῖα προτείνει πᾶσας τὰς κατὰ τοῦ διαχειριστοῦ ἐνστάσεις καὶ ἰδίως τὴν τοῦ ὁλόου. 3) ἂν ἡ ἀγωγή ᾖ εὐθεῖα, ὁ δανειστής ἐνάγων δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ προσεπικαλέσῃ εἰς τὴν δίκην τὸν ὀφειλέτην (ἐταιρίαν), ἐνῷ ἂν ᾖ πλαγία, ὀφείλει κατὰ τὴν ὀρθωτέραν γνώμην, νὰ προσεπικαλέσῃ καὶ τοῦτον εἰς τὴν δίκην⁽¹⁾.

373. Τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται ἐπὶ πτωχεύσεως ἢ λύσεως τῆς ἐταιρίας, δύναται ὅμως ν' ἀναφανῇ καὶ διαρκούσης αὐτῆς. Οἱ δεχόμενοι ὅτι οἱ τρίτοι, (καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως οἱ σύνδικοι) ἔχουσι μόνον πλαγιαστικὴν ἀγωγήν στηρίζονται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν πᾶσαι σύμβαισι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα πέραν τῶν προσώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔλαβε χώραν. 2) εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἑτερορρυθμίου, διότι ἀκριβῶς αὕτη εὐρέθη, ὅπως πρόσωπα μὴ δυνάμενα ἢ μὴ θέλοντα νὰ ἐμπορευθῶσι, μεθέξωσι τῶν ἐμπορικῶν κερδῶν⁽²⁾.

μόνον τόκοι ὀφείλονται, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ ποσοῦ πληρωτέου ἐν ἄλλῳ τόπῳ. Ν. 2. § 8 Π. (18 4). Molitor § 299 Ἄλλοι ὅτι χωρεῖ ἀποζημιώσεις ἀνωτέρα τοῦ τόκου. Wan-Wetter Oblig. 3 § 21. Καλλιγᾶ 3. § 496. Περίτση 148. Ὁ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882 περὶ τόκου ὑπερμερίας ἐν ἄρθρ. 2 τίθησι τὸν κανόνα ὅτι ἐπὶ ὀφειλῆς χρημ. ποσοῦ ἢ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μὴ ἔγκαιρον ἐκτέλεσιν συνίσταται εἰς τὸν νόμιμον τόκον, πλὴν τῶν ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. καὶ ἐν τοῖς περὶ ἐγγυήσεως καὶ Ἐ τ α ρ ί α ς ὠρισμένων. Μὴ ὑπαρχούσης ὅμως παρ' ἡμῖν (ὡς ἐν Γαλλίᾳ) διατάξεως περὶ ἐταιριῶν, ἢ διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 2 ὅα' ἔχῃ ἔννοιαν, ὅταν καὶ ἂν ψηφισθῇ ὁ Ἑλλήν. Ἀστ. Κώδιξ ἴδε Ἰω. Εὐκλείδου διατριβήν. Μπ. 1. 510.

(1) Ἰδε Γνωμ. Εἰσαγγ. ΑΠ. κ. Τζιβανοπούλου ἐπὶ τῆς 203 (1892) Ἀπ. ἐν Θεμ. 3. 565. καὶ Ἐφ. Ναυπλ. 432 (1892) Ἐφ. Δικ. 4. σελ. 22 καὶ 27.

(2) Molinier 547. Ραλ. 250. Τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται καὶ ἐπὶ μετόχων ἄνωνύμων ἐταιριῶν μὴ καταβαλόντων τὴν εἰσφοράν των. Ὁ ΑΠ. διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 192 τοῦ 1877 ἐν Πείρᾳ Παραρτ. Γ' σελ. 261 καὶ ὑπ' ἀριθ. 113 (1880) Μαλ. 1. 470 ἀποφάσεών του, ἐδέχθη ὅτι οἱ δανεισταὶ δὲν ἔχουσιν ἀγωγήν εὐθεῖαν κατὰ τῶν μετόχων συμφωνεῖ Πέτρ. 241.

Ὁρθωτέραν νομιζομεν τὴν γνώμην καθ' ἣν οἱ τρίτοι ἤτοι οἱ δανει-
σται ἔχουσιν εὐθείαν ἀγωγὴν α) διότι ὁ ἑτερορρυθμος, συνάψας ἑταιρί-
αν ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν διαχειριστὴν νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ μέχρι
τῆς καταβολῆς του. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται ἡ ἀπαιτούμενη δη-
μοσίευσίς τῶν εισφορῶν τῶν ἑτερορρυθμῶν (ἄρθρ. 43). β) διότι σή-
μερον ὑπαρχούσης ἑταιρικῆς ἐπωνυμίας καὶ διὰ τὴν ἑτερορρυθμον, τὸ
ἱστορικὸν ἐπιχειρήμα δὲν ἔχει ἀξίαν, καθόσον ὁ διαχειριστὴς δὲν ἐ-
νεργεῖ ὅπως ἄλλοτε ἰδίῳ ὀνόματι ⁽¹⁾.

374. Φύσις τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἑτερορρυθμοῦ. Τὸ ζήτημα
εἶνε τοῦτο : Ἡ ὑποχρέωσις, ἣν ἀναλαμβάνει τις πρὸς τινὰ ἑταιρίαν,
νὰ καταβάλῃ ὠρισμένον ποσόν, ὡς ἑτερορρυθμος αὐτῆς ἑταῖρος, εἶνε πο-
λιτικῆς ἢ ἐμπορικῆς φύσεως ; Ἐχει δὲ πρακτικὴν σημασίαν ὅσον
ἀφορᾷ τὴν προσωπ. κράτησιν καὶ τὴν ἱκανότητα πρὸς ἀνάληψιν
τοιαύτης ὑποχρεώσεως. Ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις δὲν
εἶνε ἐμπορικὴ, διότι δὲν ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων.
διότι ἀκριβῶς ἡ ἑτερορρυθμος εὐρέθη πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν πολι-
τικῶν κεφαλαίων, καὶ τέλος διότι ὁ ἀναλαμβάνων νὰ καταβάλῃ εἰς
ἑτερορρυθμον ἑταιρίαν χρήματα, ὡς ἑτερορρυθμος, κατ' οὐδὲν διαφέρει
ἐκείνου ὅστις ὑπόσχεται νὰ δανείσῃ τινὰ διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ πράξεις
ἐμπορικὰς ⁽²⁾. Ὑποστηρίζεται ἐν τούτοις ἡ γνώμη ὅτι ἡ ὑποχρέωσις εἶνε
ἐμπορικὴ, καὶ ἐπομένως πρὸς ἀνάληψιν τοιαύτης ἀπαιτεῖται ἱκανότης
πρὸς σύνληψιν ἐμπορικῶν πράξεων, διότι ὁ ἀναλαμβάνων τοιούτου εἶ-
δους ὑποχρέωσιν δίδωσιν ἐντολὴν εἰς τὸν διαχειριστὴν νὰ τὸν ὑπο-
χρεώσῃ μέχρι τῆς καταβολῆς του ἐμπορικῶς πρὸς τοῦτο μάλιστα
δημοσιεύεται καὶ τὸ ποσὸν τῶν εισφορῶν ⁽³⁾.

375. Ἐμπορικὴ ιδιότης Ἐκ περισσοῦ παρατηροῦμεν ὅτι
καὶ ἂν ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἑτερορρυθμοῦ εἶνε ἐμπορικὴ, οὗτος δὲν εἶνε
ἐμπόρος, διότι λείπει τὸ ἐπάγγελμα, τοιοῦτον δὲ δὲν ἐθεωρήθη ποτὶ
ἡ ιδιότης τοῦ ἑτερορρυθμοῦ § 129.

(1) LyC. 354. Bravard 1. 243.

(2) Pont. 1424. Pardessus 1509.

(3) LyC. 352. Riviere σελ. 84. Ὁ Bravard 1. 245 δὲν δέχεται τὴν
ὑποχρέωσιν ἐμπορικὴν, τὸναντίον ὁ ὑπομνηματιστὴς του Demangeat. Ἡ
Γαλλικὴ Νομολογία ἀποκλίνει εἰς τὴν γνώμην ταύτην.

3) Διοικήσεις τῆς ἑτερορρυθμίου.

376. Ἡ ἑτερόρρυθμος ἑταιρία εἶνε, ὅπως καὶ ὁ ὁμόρρυθμος, πρόσωπον νομικόν, ἐπομένως ἐνεργεῖ καὶ αὕτη διὰ διαχειριστοῦ ἢ διοικητοῦ.

377. Ἐξουσία. Διορισμός. Ὁ διαχειριστὴς τῆς ἑτερορρυθμίου ἔχει τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔχει καὶ ὁ διαχειριστὴς τῆς ὁμορρυθμίου. § 331—διόριζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἢτοι ἡ κατόπιν ἢ συνηθέστερον διὰ τοῦ καταστατικοῦ § 330. δύναται νὰ ᾔη ὁμόρρυθμος ἡ καὶ τρίτος⁽¹⁾, ἐὰν δὲ οὐδεὶς διωρίσθῃ διαχειριστὴς, τότε διαχειρισταὶ εἶνε οἱ ὁμόρρυθμοι ἢ ὁ ὁμόρρυθμος, ἂν ᾔη μόνον εἷς, καὶ ἐν γένει τὰ περὶ διαχειρίσεως τῆς ὁμορρυθμίου ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑτερορρυθμίου, μὲ μίαν μόνον διαφορὰν, ὅτι διαχειριστὴς δὲν δύναται νὰ ᾔη ἑτερόρρυθμος ἑταῖρος, καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὁ ἑτερόρρυθμος δὲν δύναται νὰ κάμῃ καμμίαν πράξιν διαχειρίσεως ἢ νὰ ἐργασθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας, οὐδὲ κατ' ἐπιτροπὴν» ἀρθρ. 27.

378. Σκοπὸς τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἀρθρ. 27. Ἐκ δύο λόγων ὁ Ν. ὠρμήθη νὰ γράψῃ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 27 καὶ νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς ἑτερορρυθμοὺς πᾶσαν πρᾶξιν διαχειρίσεως καὶ πᾶσαν ἐργασίαν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας, ἔστω καὶ κατ' ἐπιτροπὴν 1) ἐθεώρησεν ἐπικίνδυνον ἐν γένει διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἑταιρίας, νὰ ἀνατεθῇ ἡ διαχείρισις εἰς χεῖρας ἀνθρώπου, ἔχοντος περιωρισμένην εὐθύνην καὶ μὴ ἐνεχομένου πέραν τῆς καταβολῆς του, οἰαδὴ ποτε καὶ ἂν ᾔη ἡ τύχη τῆς ἑταιρίας. 2) ἠθέλησε νὰ μὴ ἀπατῶνται οἱ τρίτοι, νομίζοντες ὅτι ὁ διαχειριστὴς εἶνε ὁμόρρυθμος. Καὶ τὸ τελευταῖον μὲν ἡδύνατο νὰ ἀποφύγῃ, ὀρίζων ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ διαχειριστὴς θὰ ἐνεργῇ κατ' ἐπιτροπὴν. Δὲν ἔπραξεν ὅμως τοῦτο, ἀλλ' ἀπηγόρευσε καὶ τὴν κατ' ἐπιτροπὴν (ἐντολὴν) ἐνέργειαν, διὰ νὰ ᾔη πλήρης ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀναμίξεως εἰς τὴν διαχείρισιν, καὶ ἵνα ἀποφύγῃ ἄτοπον, ὅπερ εἶχεν ὑποδείξει αὐτῷ ἡ πείρα. Τῶνόντι ἂν ὁ ἑτερόρρυθμος ἐπετρέπετο νὰ ἐνεργῇ κατ' ἐπιτροπὴν, ἡδύνατο δι' ἐπιχείρησιν ἐπικίνδυνον καὶ ἐπισφαλῆ, νὰ συνεταιρίζεται μετ' ἀφελγίου ὡς ὁμόρρυθμος, εἴτα δὲ ὡς ἐπίτροπος αὐτοῦ νὰ διευθύνῃ αὐ-

(1) LyC. Tr. 2. 285.

τὸς τὰ τῆς ἑταιρίας, ὧν πράγματι μὲν διευθυντῆς, νόμῳ δὲ ὑπεύθυνος μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς του. Τοιαῦτα εἶχον συμβῆ πολλὰ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κώδικος, ὑπὸ τὴν ἐπιροὴν δὲ τῶν ιδεῶν τούτων, ἀνεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 27 καὶ ἡ αὐτὴν κυροῦσα τοῦ ἄρθρ. 28. Τῶν διατάξεων τούτων ἡ σπουδαιότης κατανοεῖται, ἅμα τις ἀναλογισθῇ, ὅτι ἡ ἑτερορρυθμὸς παρουσιάζεται ὑπὸ δύο τύπους, ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἀπλῆς ἑτερορρυθμίου, καὶ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς κατὰ μετοχὰς ἑτερορρυθμίου. ἄρθρ. 38.

379. Ἀποτελέσματα. Ἡ κεντρικὴ ιδέα τοῦ Νομοθέτου ἦτο νὰ ἀπομακρύνῃ τελείως τοὺς ἑτερορρυθμοὺς ἀπὸ τῆς διαχειρίσεως, καὶ διὰ τοῦτο εἶπομεν ἀνέγραψε τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρ. 27 καὶ 28, ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Ν. ἔσχε ὡς συνέπειαν τὴν ἐντελῇ ἀποχὴν τῶν ἑτερορρυθμῶν ἀπὸ πάσης πράξεως, ἥτις ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρᾶξις διαχειρίσεως ἢ ὡς ἐργασία εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας, ἔσχε καὶ τὴν ἄλλην συνέπειαν, νὰ καταστήσῃ τοὺς ἑτερορρυθμοὺς ἐντελῶς ὑποχειρίους τῶν ὁμορρυθμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ διαχειριστοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα καὶ ὁ τύπος τῆς κατὰ μετοχὰς ἐλειτουργήσεν. προσεπάθησαν διὰ τῆς ἐρμηνείας νὰ μετριάσωσι τὴν αὐστηρότητα τοῦ Νόμου, μέχρι τοῦ 1863 ὅτε καὶ τὸ ἄρθρ. 27 καὶ τὸ ἄρθρ. 28 ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ Ν. τῆς 6 Μαΐου 1863.

380. Ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρ. 27. Τὸ ζήτημα τίθεται οὕτω : ποῖαι εἶνε αἱ πράξεις, αἵτινες ἀπαγορεύονται εἰς τὸν ἑτερορρυθμὸν; Τὸ ἄρθρ. 27 ἀληθῶς ἀπαντᾷ, ὅτι ἀπαγορεύεται « πᾶσα πρᾶξις διαχειρίσεως καὶ πᾶσα ἐργασία εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας, ἔστω καὶ κατ' ἐπιτροπὴν ». Ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἀπάντησις ὅπως δὴποτε φαίνεται σαφὴς καὶ θεωρητικῶς ἐπαρκής, εἰς τὰ καθέκαστα, ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ἂν ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα πρᾶξις, ἦνε πρᾶξις διαχειρίσεως, ἢ ἂν ἦνε ἐργασία εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας. Καὶ περὶ τούτου μὲν κανὼνα ἀσφαλῆ δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν. Ἐκ τοῦ σκοποῦ ὅμως τοῦ Ν. κρίνοντες, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Ν. λέγων διαχείρισιν ἢ ἐργασίαν, ἐννοεῖ πράξεις, ἐνεχούσας νομικὴν ἀντιπροσωπείαν, ἥτοι πράξεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἐνεργῶν ἀντιπροσωπεύει νομικῶς τὴν ἑταιρίαν, κατὰ τὰς ὁποίας ὑποχρεοῖ τὴν ἑταιρίαν πρὸς τρίτους ἢ τούτους πρὸς ἐκείνην, πράξεις ἐχούσας ἀντικείμενον σύστασιν ἐνοχῆς, δυναμένας νὰ ἐμβάλλωσι τοὺς τρίτους εἰς πλάνην, ὅτι ὁ ἑτερορρυθμὸς εἶνε ὁ-

μόρυθμος ἢ διαχειριστής, ἢ τέλος πράξεις ἐπιδρώσας ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐταιρίας. Αὗται εἶνε θεωρητικῶς αἱ τάξεις τῶν πράξεων, αἵτινες ἀπαγορεύονται εἰς τοὺς ἑτερορρυθμοὺς. Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἐννοια τοῦ Ν. εἶνε τοιαύτη προκύπτει ἐκ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐγράφε τὴν διάταξιν, μένει ὅμως νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον καὶ τὸ γράμμα τῆς διατάξεως παρέχει ἔδαφος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐννοίας αὐτῆς.

381. Πράξεις διαχειρίσεως. Ὅταν ὁ Ν. λέγῃ πράξεις διαχειρίσεως, ἐννοεῖ βεβαίως ἐκείνας, τὰς ὁποίας ὁ διαχειριστής, ὡς τοιοῦτος, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐταιρίας. Αὐτὰς λοιπὸν τὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ διαχειριστής ἔχει δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ, καὶ αἱ ὁποῖαι εἶδαμεν εἰς τί συνίστανται, § 332 ἀπαγορεύεται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ ἑτερόρρυθμος, διότι ὅλαι αὗται αἱ πράξεις ἐνέχουσιν νομικὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς ἐταιρίας, καὶ σκοποῦσι σύστασιν ἐνοχῆς ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτῆς.

382. "Ασκήσις ἐταίρ, δικαιωμάτων". Συναλλαγὴ μετὰ τῆς ἐταιρίας. Τούτου τεθέντος ἐπεταὶ ὅτι δὲν εἶνε πράξεις διαχειρίσεως, καὶ ἐπομένως δὲν ἀπαγορεύονται, αἱ πράξεις τὰς ὁποίας ὁ ἑτερόρρυθμος ἐνεργεῖ ἢ ὡς ἐταῖρος, ἐνασκῶν τὸ δικαίωμα του, ἢ ὡς τρίτος, ἀποκτῶν κατὰ τῆς ἐταιρίας δικαιώματα ἢ ἀναλαμβάνων πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεις, ὡς πᾶς ἄλλος. Οὕτω 1) δὲν ἰθωρήθη, οὔτε εἶνε πράξις διαχειρίσεως, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου, ὅπερ ἔχει ὁ ἑτερόρρυθμος καὶ ὅπερ ἐξασκεῖ, εἴτε ἐξετάζων τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας, εἴτε παρακωλύων τὴν παραθίασιν τοῦ καταστατικοῦ, εἴτε ζητῶν τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διαχειριστοῦ λόγῳ δολίας διαχειρίσεως § 341⁽¹⁾. 2) ἐπίσης, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δὲν ἰθωρήθη πράξις διαχειρίσεως ἡ συναλλαγὴ τοῦ ἑτερορρυθμοῦ μετὰ τῆς ἐταιρίας, διότι καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ τουναντίον τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα⁽²⁾.

383. Ἑργασίαι εἰς τῆς ὑποθέσεις τῆς ἐταιρίας ἔστω καὶ κατ' ἐπιτροπὴν. Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο : Τί ἠθέλησε ὁ Ν. νὰ σημάνῃ ; ἠθέλησε νὰ ἀπαγορεύσῃ πᾶσαν ἐν γένει ἐργασίαν καὶ

(1) Pard. 1031 Dal. Soc. 4361.

(2) LyC. Tr. 2. 493. Troplong 434. Pard. 1030.

παντός είδους ; "Αν τοῦτο, ἡ φράσις κατ' ἐπιτροπὴν εἶνε καὶ περιττὴ καὶ νομικῶς σόλοικος, διότι ἀφ' οὗ πᾶσα ἐργασία ἀπαγορεύεται, τὸ κατ' ἐπιτροπὴν περιττεῖ, εἶνε δὲ καὶ ἀνεξήγητον, ἐὰν ἐκληφθῇ ἡ λέξις ἐργασία, κατὰ τὴν κοινὴν καὶ συνήθη σημασίαν αὐτῆς. "Αν ὅμως ἐργασίαν ἐννοῇ ἐνταῦθα ὁ Ν. ἐκείνην, ἣτις ἔχει ἀντικείμενον σύστασιν ἐνοχῆς διὰ τὴν ἐταιρίαν, τότε ἡ φράσις κατ' ἐπιτροπὴν ἐξηγεῖται καὶ ὄχι μόνον δὲν περιττεῖ, ἀλλ' εἶνε ἀπαραίτητος καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Ν. Διότι προκειμένου περὶ ἐργασίας τοιαύτης φύσεως, ἥτοι ἐργασίας ἐν ἣ περιέχεται νομικὴ ἀντιπροσωπεύει, ἡ κατ' ἐπιτροπὴν ἐνέργεια αὐτῆς ἔπρεπε νὰ ἀπαγορευθῇ, διότι θίγει τὴν διαχείρισιν, καὶ εἶπομεν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Ν. ἦτο ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν διαχείρισιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐτερορρυθμῶν. Ἀνεξαρτήτως λοιπὸν τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἐμ. Κώδ. ἐντελῶς συμφώνων πρὸς τὴν ἐξήγησιν, ἣν δεχόμεθα⁽¹⁾ αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου ὑποδεικνύει ἡμῖν ὅτι ἐργασίαν ἐνταῦθα ὁ Ν. ἐννοεῖ ἐκείνην, ἣτις τίθῃσι τὸν ἐτερόρρυθμον εἰς σχέσιν πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ ὄχι μόνον ἀπλῶς εἰς σχέσιν, ἀλλ' εἰς σχέσιν συμβαλλομένου πρὸς αὐτοὺς, σχέσιν ἐμφαίνουσιν ἀντιπροσωπεύει τῆς ἐταιρίας.

384. Συνεπεία τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐκρίθη ὅτι ὁ ἐτερόρρυθμος δύναται νὰ ᾔνῃ ἐργάτης τῆς ἐταιρίας, Ταμίας, Γραμματεὺς, χημικός, διευθυντὴς ἔργων, ἐπιστάτης, λογιστικὸς ὑπάλληλος καὶ κατὰ τινὰς μάλιστα, μολονότι τοῦτο φιλονεικεῖται⁽²⁾ ὑπάλληλος ἐπιφορτισμένος τὴν πώλησιν, διότι καθ' ὅλας αὐτάς τὰς περιπτώσεις δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν, ἀλλ' ἐργάζεται ἥτοι συμβάλλ-

(1) Τὸ ἀρχικὸν κείμενον τοῦ ἀρθρ. 27 ἔφερε : ne peut faire au cune acte de gestion ni y être employé. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φράσις ἐθεωρήθη ἄκομψος, διορθώθη : ni être employé pour les affaires de la société. Ἰδε Dal. Soc. 1372.

(2) Ὁ Pardessus 1030 δέχεται ὅτι ἐπὶ τοιούτου ὑπαλλήλου ἐφαρμόζεται τὸ ἀρθρ. 27. Τοῦναντίον Troplong 434, ὁ Bedarride 254 καὶ ἡ Νομολ. Ἀκ. 15 Μαρτίου 1847, S. 47. 1. 353. ἰδε καὶ Dall. Soc. 1376: Σήμερον λόγῳ τοῦ Ν. τοῦ 1863 καὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦτου, ἐν Γαλίᾳ δέχονται ὅτι ὁ ἐτερ. δύναται νὰ ᾔνῃ ἐπὶ τῶν πωλήσεων ἢ ἀγορῶν, ἀρκεῖ νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ διαχειριστοῦ. Boistel 204. LyC. Tr. 2.492.

λέται μετ' αὐτῆς ὅπως πᾶς ἄλλος, καὶ ὅπως εὐλόγως παρατηρήθη, δὲν παρέχει τὴν ἐργασίαν του εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς εταιρίας, ἀλλ' ἀπλῶς παρέχει ταύτην εἰς τὴν εταιρίαν.

385. Παραγγελιοδόχος. Ἐζητήθη ἂν ὁ ἑτερόρρυθμος δύναται νὰ ᾖ παραγγελιοδόχος τῆς εταιρίας, καὶ ἐκρίθη ὅτι δύναται, ἀρκεῖ νὰ συναλλάσσεται ἐπ' ὀνόματί του, καὶ οὐχὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς εταιρίας, διότι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην πρὸς μὲν τὴν εταιρίαν συμβάλλεται παρέχων τὴν ἐργασίαν του, πρὸς δὲ τοὺς τρίτους δὲν ἐνεργεῖ ἐργασίαν τῆς εταιρίας, ἀλλ' ἰδίαν⁽¹⁾

386. Πράξεις ἐπιδρῶσαι εἰς τὴν διαχείρισιν. Αἱ πράξεις τὰς ὁποίας ἐμελετήσαμεν, σχεδὸν παρ' οὐδενὸς ἀμφισβητοῦνται ὅτι ἐπιτρέπονται εἰς τοὺς ἑτερορρυθμούς. Ἐζητήθη ὅμως ἂν ἐπιτρέπωνται καὶ ἄλλαι, καὶ ἰδίως τινες θίγουσαι τὴν διαχείρισιν, καὶ ἠρωτήθη μήπως αἱ πράξεις αὗται, θεωροῦνται ὡς ἔμμεσος ἐπέμβασις εἰς τὰ τῆς διαχείρισεως, καὶ ἐπομένως ὑποκείμεναι εἰς τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρ. 27 καὶ 28. Ἰδοὺ αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐτέθη τὸ ζήτημα : Ὁ Ν. ἐκ παντὸς τρόπου προσεπάθησε νὰ ἀπομακρύνῃ τῆς διαχείρισεως τοὺς ἑτερορρυθμούς, ἐπισείων κατ' αὐτῶν τὴν βρεῖαν ποινὴν τοῦ ἄρθρ. 28. Ἀλλ' ὅπως εἴπομεν, ἐπέτυχε μὲν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἀλλ' ἐν ταύτῃ ἡ ἀπαγόρευσις ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑποδούλωσιν τῶν ἑτερορρυθμῶν εἰς τὰς ὁρέξεις τῶν ὁμορρυθμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ διαχειριστοῦ, ὑποδούλωσιν, ἣτις εἶχε σοβαρά ἀποτελέσματα ἰδίως διὰ τὰς ἑτερορρυθμούς κατὰ μετοχάς. Διὰ τοῦτο οἱ ἑτερόρρυθμοι προσεπάθησαν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς εταιρίας, δι' ὧν γραφομένων ἐν τῷ καταστατικῷ, καὶ ἀναγομένων εἴτε εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ εἴτε εἰς τὸ μετακλητὸν αὐτοῦ, νὰ μετριάσωσι τὴν αὐθαίρεσιν τῶν διαχειριστῶν. Τούτων τῶν ὧν ἐζητήθη ἂν ἡ συνομολόγησις, καὶ ἰδίᾳ ἡ πραγματοποίησις, ᾖ ἀκίνδυνος διὰ τοὺς ἑτερορρυθμούς καὶ ἂν οὗτοι ποιούμενοι χρῆσιν τῶν ὧν τοῦ καταστατικοῦ, δὲν ἐκλαμβάνονται ἐνεργοῦντες πρᾶξιν διαχείρισεως, καὶ ἐπομένως ὑποπίπτοντες εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἄρθρ. 27. Οὕτω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐτίθετο τὸ ζήτημα ἐνώπιον τῶν Γαλλικῶν Δικαστηρίων.

387. Θεωρία ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πράξεων. Ἀπέ-

(1) LyC. Tr. 2. 494. Dal. Soc. 1373.

ναντι τῆς ἀνάγκης εἰς τὴν εὐρέθη ἡ Γαλ. Νομολογία τοῦ νὰ ἔλθῃ ἐπικουρος εἰς τοὺς ἀδικουμένους ἐτερορρυθμούς, ἐπλάσε τὴν ἐξῆς θεωρίαν: Διήρесе πάσας τὰς πράξεις καὶ συνομολογίας τῶν ἐτερορρυθμῶν εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς πράξεις ἐσωτερικῆς διαχειρίσεως, ἥτοι ἀναγομένας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρίας, καὶ εἰς πράξεις ἐξωτερικῆς διαχειρίσεως, ἥτοι πράξεις, δι' ὧν οὗτοι ἔρχονται εἰς σχέσεις πρὸς τρίτους, ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς ἐταιρίας. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαιρέσεως ταύτης τῶν πράξεων καὶ συνομολογιῶν, ἀπεφάνθη ἐπὶ τῶν τεθέντων αὐτῇ ζητημάτων καὶ τὰς μὲν πράξεις τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διαχείρισιν ἐπέτρεψεν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἐξωτερικὴν.

388. Οὕτω ἐθεωρήθησαν ἐπιτρεπόμεναι εἰς τοὺς ἐτερορρυθμούς

- 1) αἱ συμβουλαὶ 2) αἱ ἄδειαὶ πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεως, ἣν ὁ διαχειριστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ, μὴ θέλων ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην⁽¹⁾
- 3) ἄδειαὶ πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων τὰς ὁποίας ὁ διαχειριστὴς δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ π. χ. δάνειον, ἐκδοσὶν νέων μετοχῶν⁽²⁾
- 4) ἐγκρίσεις ἐν γένει πράξεων τοῦ διαχειριστοῦ⁽³⁾
- 5) διάφοροι περιορισμοὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ, καὶ ἰδίως ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ συνομολογηθῇ ὅτι πράξεις τινὰς δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ διαχειριστὴς, ἄνευ τῆς γνώμης τῶν ἐτερορρυθμῶν ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν⁽⁴⁾.

(1) Ἐφ. Lyon 5 Αὐγ. 43. S. 44. 2. 311.

(2) Ἐφ. Paris 4 Ἰαν. 44. S. 44.2.71. Pard. 1031. Pont. 1461. Contra Duvergier Revue Etrangère 1842 σελ. 739. Τὴν θεωρίαν περὶ ἐσωτερικῆς διαχειρίσεως καὶ ἐξωτερικῆς δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν πλάτει εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην τοῦ Duvergier.

(3) Ἡ αὐτὴ ἀπόφ. τοῦ Ἐφ. Paris.

(4) Περί τῆς ρήτηρας ταύτης ἐμορφώθησαν τρεῖς γνώμαι. Κατὰ τοὺς μὲν τοιαύτη ρήτρα δὲν ἐπιτρέπεται, ἄρα ἡ γνώμη τῶν ἐτερορρυθμῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς διαχείρισιν. Bedarride 248.249. Κατὰ τοὺς δέ, ἡ ρήτρα ἐὰν μὲν ἀφορᾷ πράξεις τὰς ὁποίας ὁ διαχειριστὴς, ὡς τοιοῦτος, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ εἶνε ἄκυρος, ἡ δὲ γνώμη τῶν ἐταίρων ἀκίνδυνος· ἐὰν δὲ ἀφορᾷ πράξεις, ἃς ὁ διαχειριστὴς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ, π. χ. δάνειον, ἐκδοσὶν μετοχῶν, ἡ ρήτρα εἶνε ἰσχυρά, ἡ δὲ γνώμη τῶν ἐτερορρυθμῶν ἀκίνδυνος, διότι γνωμοδοτοῦντες δὲν διαχειρίζονται ἀλλὰ καθιστῶσιν ἰκανὸν τὸν διαχειριστὴν πρὸς ἐπιχείρησιν τῶν πράξεων τούτων. Dalloz. Soc 1356. "Ἄλλοι τέλος ἀνεπιφυλ-

389. Ἀνάκλησις τοῦ διαχειριστοῦ. Αὕτη γίνεται ἐν γένει ὅπως καὶ ἐπὶ ὁμορρυθμοῦ, ἐπειδὴ ὅμως ὁ διαχειριστὴς συνήθως διορίζεται διὰ τοῦ καταστατικοῦ, ἰσχύουσι περὶ τούτου τὰ ρηθέντα ἐν § 341, ἥτοι ἀνακκληῖται τῇ συναίνεσει πάντων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἢ διὰ δόλον. Ἡ ἀνάκλησις ὡς εἵπομεν § 342 παρέχει δικαίωμα εἰς ἕκαστον νὰ ἀποσυρθῇ τῆς ἐταιρίας, ἡ λύσις μάλιστα ἐπέρχεται, ἂν ὁ ὁμόρρυθμος, καὶ ἐπομένως διαχειριστὴς. ἦνε εἰς⁽¹⁾. Ἐννοεῖται ἂν ὁ διαχειριστὴς διωρίσθῃ κατόπιν, ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 341⁽²⁾. Ἡρωτήθη ὅμως καὶ ἐνταῦθα κατὰ πόσον ἰσχύουσι καὶ δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὸ ἄρθρ. 27, αἱ συνομολογίαι ἐν τῷ καταστατικῷ περὶ ἀνακλήσεως τοῦ διαχειριστοῦ, καὶ ἐκρίθη δυνάμει τῆς θεωρίας τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πράξεων 1) ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ συνομολογηθῇ, ὅτι δὲν λύεται ἡ ἐταιρία διὰ τῆς δικαστ. ἀνακλήσεως τοῦ διαχειριστοῦ⁽³⁾ 2) ὅτι ἐπιτρέπεται ἀνάκλησις αὐτοῦ δι' ὠρισμένους λόγους⁽⁴⁾ καὶ τέλος 3) ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάκλησις παρὰ τῶν ἑτερορhythμων ἀπεριόριστως⁽⁵⁾.

390. Λύσις τῆς ἐταιρίας. Αἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ ἄρθρ. 27 ἔχουσιν ἔννοιαν, ἐφ' ὅσον ἡ ἐταιρία διαρκεῖ, ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζονται ἅμα αὕτη λυθῇ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἑτερόρρυθμος δύναται νὰ διορισθῇ ἐκκαθαριστὴς⁽⁶⁾.

391. Ἀπόδειξις. Χαρακτήρ. Δὲν ἀμφισβητεῖται μεταξὺ τῶν συγγραφέων 1) ὅτι ἡ παραβίασις τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 27

λάκτως δέχονται καὶ τὴν ρήτραν ἰσχυρὰν καὶ τὴν γνώμην ἀκίνδονον, διότι ἡ ρήτρα δὲν παρακωλύει τὸν διαχειριστὴν τοῦ νὰ ἔλῃ τὴν διαχείρισιν, καθόσον οὗτος δύναται νὰ μὴ προβῇ εἰς τὰς πράξεις ταύτας καὶ καθόσον αὕτη δὲν εἶνε διαχείρισις, ἀλλ' ἀσφάλεια, ἣν λαμβάνουσιν οἱ ἑτερόρρυθμοι πρὸς προστασίαν τῶν εἰσφορῶν τῶν κατὰ τῶν ἀσυνέτων διαθημάτων τοῦ διαχειριστοῦ. Boistel 207.

(1) LyC. Tr. 2. 508.

(2) Boistel 208.

(3) Ἐφ. Paris 28 Φεβρ. 50. S. 50. 2. 447. Ἀξ. 9 Μαΐου 60. S. 60. 1. 624.

(4) Ἀξ. 9 Μαΐου 59. S. 60. 4. 442.

(5) Ἐφ. Paris 11 Νῆρ. 48. S. 48. 2. 687. Ἀξ. 28 Ἀπρ. 63 S. 63. 1. 383. Ἀξ. 25 Νῆρ. 72. S. 73. 4. 385. Contra Boistel 208.

(6) LyC. Tr. 2. 499. Ἀξ. 17 Ἀπρ. 43. S. 43. 4. 595.

δύναται νὰ ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς μέσου καὶ μακρῶν καὶ 2) ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς πράξεως τινος ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ διαχειρίσιν ἢ ἐργασίαν ἀπηγορευμένην, διαφεύγει τὸν ἐλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου⁽¹⁾.

392. Συνέπειαι τῆς παραβάσεως τοῦ ἄρθρ. 27. Τὸ ἄρθρ. 28 εἶνε ἡ κύρωσις τοῦ ἄρθρ. 27 καὶ ἔχει οὕτω: ὁ ἐτερόρρυθμος συνεταῖρος, ὁ παρκαθίστων τὴν εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον διπλασθαι νομὴν ἀπαγόρευσιν, ὑπόκειται ἀλληλεγγύως μὲ τοὺς ὁμορῦθμους συνεταίρους εἰς ὅλα τὰ χρεῖα καὶ εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας». Ἐν ἄλλαις λέξεσι θεωρεῖται ὡς ὁμόρρυθμος καὶ ὑπόκειται ἐπομένως εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας, ἀδιακρίτως εἴτε αὐτὰ ἔλαβον χώραν πρὸ ἢ μετὰ τὴν πρᾶξιν τῆς διαχειρίσεως, διότι ὁ Ν. ἐθεώρησε τὸν ἐταῖρον τοῦτον ὡς μετλημφισμένον ὁμόρρυθμον· δὲν ὑπῆρχε ἐπομένως λόγος νὰ μεταχειρισθῇ τοῦτον ἐπικεικότερον ἐκείνου ὅστις ῥητῶς καὶ εἰλικρινῶς ἐδήλωσε τὴν ιδιότητά του.

393. Καὶ ὅτι μὲν ὁ τοιοῦτος ἐτερόρρυθμος εὐθύνεται ἀλληλεγγύως δηλ. εἰς ὁλόκληρον, δι' ὅλα τὰ χρεῖα καὶ ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας εἶνε προφανές. Ἡρωτήθη ὅμως ἂν ἡ εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ αὐτοῦ εἶνε ἀπόλυτος, καὶ ἂν ὁ τοιοῦτος θὰ θεωρηθῇ ἔμπορος.

394. Ἀλληλεγγύη. Ἰδοὺ πῶς τίθεται τὸ ζήτημα: ὁ ἐτερόρρυθμος ὁ καταδικασθεὶς καὶ πληρώσας χρεὸς τῆς ἐταιρίας, ὡς παραβάτης τοῦ ἄρθρ. 27, ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τῶν ὁμορῦθμων, διὰ τὴν πληρωθὲν ποσὸν, ἐὰν ἔχη ἤδη καταβάλλει τὴν εἰσφορὰν του, ἢ τοῦλάχιστον διὰ τὸ πέραν αὐτῆς πληρωθὲν, ἐὰν δὲν κατέβαλε ταύτην Ὑποστηρίζεται ὅτι τὸ ἄρθρ. 28 ἐπικαλοῦνται μόνον οἱ τρίτοι, ἢτοι οἱ δανεισταί, διότι τοῦτο δὲν κηρύσσει τὸν ἐτερόρρυθμον ὁμόρρυθμον ἀλλὰ μόνον ὑπεύθυνον διὰ τὰ χρεῖα τῆς ἐταιρίας, ἐπομένως ὁ τοιοῦτος ἐταῖρος ἔχει ἀναγωγὴν⁽²⁾. Ὁρθωτέρα φαίνεται, ἂν καὶ δὲν ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη καθ' ἣν τὸ ἄρθρ. 28 εἶνε ποινὴ, τιμωροῦσα τὴν παράβασιν τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρ. 27, ἣτις ἐτέθη καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τρίτων καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας, καὶ ἐπομένως ὁ τοιοῦτος ἐταῖρος ἐκπύπτει τῆς ιδιότητος τοῦ ἐτερόρρυθμου ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων καὶ ἀπέναντι τῶν ὁμορῦθμων⁽³⁾, μὴ ἔχων κατὰ τῶν τελευταίων ἀναγωγὴν.

(1) Ἀκ. 6 Φεβρ. 43. Dal. 43. 4. 129 καὶ Pont 1463.

(2) Pardessus 1038 Alauzet 325 Pz. 244.

(3) LyC. Tr. 2. 504. Bravard. 1. 249. Pont. 1472. Περίτση 368

395. Ἐμπορικὴ ιδιότης. Ἐζητήθη ἐπίσης ἂν ὁ τοιοῦτος ἐταῖρος πρέπη νὰ θεωρηθῇ ἔμπορος καὶ νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς τῆς ἐμπ. ιδιότητος. Καὶ ὑποστηρίζεται μὲν ἡ γνώμη ὅτι οὗτος εἶνε πλέον ὁμόρρυθμος, ἐπομένως πρέπει νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς τοῦτον καὶ νὰ κηρυχθῇ ἔμπορος⁽¹⁾. Ἀλλ' ὀρθωτέρα φαίνεται ἡ ἄλλη, καθ' ἣν τὸ ἄρθρον 28 εἶνε ποινή, εἰς ἣν δὲν πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἄλλη, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον δύναται τις νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ποινὴν τοῦ ἄρθρ. 28 καὶ διὰ μίαν μόνον πράξιν διαχειρίσεως. Διαφέρει ἂν ὁ ἑτερόρρυθμος διεχειρίσθῃ τόσον συνεχῶς καὶ συνήθως, ὥστε νὰ δύναιται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀληθῶς ὁμόρρυθμος, καὶ ὡς ἐνεργῶν πράξεις ἐμπορικὰς ὡς σύνθητες ἐπάγγελμα.⁽²⁾

4) Ἑτερόρρυθμος Ἑταιρία κατὰ μετοχάς.

396. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 τὸ κεφάλαιον τῶν ἑτερορρύθμων ἐταιριῶν δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς μερίδια (μετοχάς). Ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἑτερόρρυθμος καλεῖται κατὰ μετοχάς, ἐνῶ ἡ ἄλλη καλεῖται ἀπλῇ.

397. Τόσον ἡ ἀπλῇ ὅσον καὶ ἡ κατὰ μετοχάς ἑτερόρρυθμος διέπονται ὑπὸ κοινῶν κανόνων, οἵτινες εἶνε ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἐμελετήσαμεν, μὲ τὴν προσθήκην ὅτι ἡ κατὰ μετοχάς ἑτερόρρυθμος, διέπεται καὶ ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς μετοχάς, καὶ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ κατὰ μετοχάς ἑτερόρρυθμος δὲν συνιστᾶται ὡς πρὸς τοὺς ἑτερορρύθμους *intuitu personae*, ἐπομένως αἱ εἰς τὸ πρόσωπον τούτων μεταβολαὶ δὲν ἐπάγονται τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ὅπως ἐπὶ τῶν ἀπλῶν, § 369.

398. Ἐζητήθη ἂν αἱ μετοχαὶ δύνανται νὰ ᾔνε ὀνομαστικαὶ μόνον ἢ ἐπιτρέπεται νὰ ᾔνε καὶ ἀνώνυμοι. Τοῦ Νόμου μὴ διακρίνοντος, ἀλλὰ τουναντίον λέγοντος, ὡσαύτως ὀρθωτέραν νομίζω τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἀμφότερα τὰ εἶδη ἐπιτρέπονται⁽³⁾.

Ἐὰν τῇ συναιέσει ἢ τῇ παρακινήσει ὁμόρρυθμου ἐνήργησε τὴν πράξιν; Τότε δέχονται τινες ἀναγωγὴν. Pont. αὐτόθι.

(1) Παλ. 243. Bravard 1. 249.

(2) Pard. 1037. LyC. Tr. 2. 506 Πετρ. 369.

(3) Παλ. 249 Contra Pardes 1033.

399. Εὐτυχῶς ἡ κατὰ μετοχὰς ἑτερόρρυθμος δὲν ἐλειτούργησε παρ' ἡμῖν, ἐπὶ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης τοῦ ἄρθρου 38 δὲν ἔπαισεν ἀκόμη τὸ βλέμμα δεξιῶν τινος, ἵνα πείσῃ τοὺς ἀρμοδίους ὅτι ἡ ἀβελτηρία πρέπει νὰ ἔχῃ ὅρια.

I") Ἀνώνυμος Ἑταιρία.

400. Ἡ ὁμόρρυθμος ἑταιρία ὑποτίθῃσιν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην μεταξὺ τῶν μελῶν, ὑπόκειται δὲ εἰς διάλυσιν ἕνεκα θανάτου ἢ ἀπαγορεύσεως τινος συνεταίρων· ἐπὶ πλέον οἱ ἑταῖροι εὐθύνονται προσωπικῶς ἢτοι ἀπεριορίστως, ἀποκτῶντες ἐν ταύτῃ τὴν ἐμπορικὴν ιδιότητα.

401. Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα τῆς ὁμορρυθμοῦ μετριάξει ἐν μέρει ἡ ἑτερόρρυθμος, καθ' ἣν εἶνε δυνατὸν τις ἢ τινες τῶν ἑταίρων νὰ μὴ ἐνέχωνται προσωπικῶς, εἰμὴ μέχρι τῆς καταβολῆς των, καὶ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν ἑταιρίαν νὰ μὴ καθίστανται ἔμποροι.

402. Ἀλλὰ τόσον ἡ ὁμόρρυθμος ὅσον καὶ ἡ ἑτερόρρυθμος συνίστανται *intuitu personae*, καὶ ὑπόκεινται εἰς βραχεῖαν διάλυσιν, ἕνεκα μεταβολῆς εἰς τὸ πρόσωπον συνεταίρου τινος, ἐπομένως εἶνε ἀνεπιτήδεια πρὸς συγκέντρωσιν μεγάλων κεφαλαίων δι' ἐπιχειρήσεις μεγάλας καὶ μεγάλης διαρκείας.

403. Ἡ διὰ μετοχῶν ἑτερόρρυθμος εἶνε σχεδὸν ἀπηλλαγμένη τῶν ἐλαττωμάτων τούτων, διότι συγκεντρώνει διὰ μετοχῶν περισσότερα κεφάλαια, μὴ λυσιμένη δὲ διὰ τοῦ θανάτου ἑτερορρυθμοῦ τινος παρουσιάζει μείζονα διάρκειαν, οὐχ' ἥττον ὅμως καὶ αὕτη εἶνε ἀνεπιτηδεῖα πρὸς μεγάλα ἔργα, καὶ ἰδίως ἔργα χρόνου, τὸ μὲν ἕνεκα μεταβολῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τοὺς ὁμορρυθμοὺς, τὸ δὲ ἕνεκα τῆς ἀπαγορεύσεως ἣτις ὑφίσταται διὰ τοὺς ἑτερορρυθμοὺς ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαχείρισιν, § 378.

404. Ἀπηλλαγμένη πάντων τούτων τῶν ἐλαττωμάτων εἶνε ἡ ἀνώνυμος ἑταιρία, καθ' ἣν οὐδεὶς τῶν ἑταίρων εὐθύνεται προσωπικῶς καὶ πέραν τῆς καταβολῆς του, καὶ καθ' ἣν οὐχὶ οἱ ἑταῖροι, ἀλλὰ τὰ καταβληθέντα κεφάλαια, εὐθύνονται διὰ τὰ χρέη τῆς ἑταιρίας.

405. Χαρακτὴρ τῆς ἀνωνύμου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀνωνύμου εἶνε ἡ παντελὴς ἑλλειψις προσωπικῆς εὐθύνης τῶν συνεταίρων, — ἡ ἐντελὴς ἑλλειψις ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας,

Ἡδύνατό τις δὲ νὰ προσθήσῃ, λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 34, καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχάς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε χαρακτηρ τῆς ἀνωνύμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ μετοχῶν ἑτερορρυθμοῦ.

1) Σύστασις τῆς ἀνωνύμου.

406. Εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τριῶν ὅρων ὑπέβαλεν ὁ Ν. τὴν σύστασιν τῆς ἀνωνύμου· α') ἀπήτησε σύνταξιν ἐγγράφου καὶ δὴ δημοσίου (ἄρθρ. 40)· β') βασιλικὴν ἄδειαν καὶ ἐγκρισιν τοῦ καταστατικοῦ· γ') δημοσίευσιν (ἄρθρ. 45).

407. α') Σύνταξις ἐγγράφου. Τὸ καταστατικὸν ἐγγραφον τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ᾔνε δημόσιον ἦτοι συμβολαιογραφικόν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἱστορικῶς, διότι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Κώδικος, αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρίαι ἔθεωροῦντο ὑπόπτου ἡθικότητος, καὶ τόσον ὥστε ἡ Γαλλ. ἐπανάστασις εἶχεν ἐντελῶς καταργήσει αὐτάς(¹).

408. Περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου. Τοῦ Ν. σιωπῶντες, φανερόν ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ στοιχεῖα τῆς ἑταιρίας, καὶ τὰς διαφορὰς συνομολογίας τῶν μερῶν, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅτι χρησιμεύει πρὸς καθορισμὸν τοῦ χαρακτηρὸς καὶ τῆς λειτουργίας αὐτῆς. Οὕτω πρέπει νὰ ἀναφέρῃ 1) τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρίας ἥτοι τὸ ἀντικείμενον ἐξ οὗ λαμβάνει καὶ τὸ ὄνομα (ἄρθρ. 30), 2) τὴν κατοικίαν, 3) τὴν διάρκειαν, 4) τὸ ποσὸν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, 5) τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ σχηματισθῇ καὶ τὸ εἶδος τῶν μετοχῶν (ἄρθρ. 34, 36), 6) διαφορὰς συνομολογίας, ἀναγομένας εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ κεφαλαίου, εἰς τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, εἰς τὸν τρόπον ἀποσβέσεως τῶν μετοχῶν, εἰς περιπτώσεις λύσεως ἐν ἐνδεχομένη μειώσει τοῦ κεφαλαίου καὶ τέλος 7) τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς ἑταιρίας.

409. β') Βασιλικὴ ἄδεια καὶ ἐγκρίσις. Κατὰ δευτέρον λόγον πρέπει τὸ καταστατικὸν τῆς ἀνωνύμου νὰ ἐγκριθῇ καὶ ἐπὶ πλείον νὰ δοθῇ ἄδεια βασιλικὴ πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἑταιρίας (ἄρθρ. 37). Ἡ ἀνώνυμος ἑταιρία εἶνε ἐξαιρέσις τοῦ κοιντοῦ δικαίου, καθ' ὃ πᾶν συνάλλαγμα τίκτει ἐνοχλὴν ὑποχρεοῦσαν πρόσωπα, διότι ἐν τῇ ἑταιρίᾳ ταύτῃ τὸ συνάλλαγμα τίκτει ἐνοχλὴν μὴ ὑποχρεοῦσαν πρόσωπα, ἀλλὰ

(1) Διαταγ. 24 Αὐγ. 1793. Molinier 396, ἐνθα καὶ ἄλλα ἱστορικά.

μόνον καταβολάς. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ζητηθῇ διὰ τὴν ἀνώνυμον ὅρος τις πρόσθετος συμπληρῶν τὴν ἀσφάλειαν, ἣτις ἐλλείπει, ἕνεκα μὴ ὑπάρξεως προσωπικῆς εὐθύνης· ὁ ὅρος οὗτος εἶνε ἡ βασιλικὴ ἄδεια ἥτοι Β. Διάταγμα. Ἀλλ' ἡ ἄδεια αὕτη δὲν ἀρκεῖ, ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις ἔγκρισις τοῦ καταστατικοῦ (ἄρθρ. 37), εἰς τρόπον ὥστε ἡ Κυβέρνησις, δὲν καλεῖται μόνον νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν συστάσεως ἀνωνύμου ἐταιρίας, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰ πρόσωπα τὰ ζητοῦντα ταύτην καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τὸ θεμιτόν, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις νὰ ἐλέγξῃ τὸ καταστατικόν. καὶ τοῦτο πρὸς τὸ συμφέρον τῶν μετόχων ἢ τῶν τρίτων, οἵτινες θὰ συναλλαχθῶσι μετὰ τῆς ἐταιρίας. Ἡ ἄδεια καὶ ἔγκρισις γίνεται ἐν τῇ πράξει διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος.

410. Χαρακτὴρ καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀδείας. 1) ἡ ἄδεια δὲν παρέχει εἰς τὸν λαμβάνοντα μονοπώλιόν τι ἢ προνόμιον ἐπομένως α') τὰς αὐτὰς πράξεις, τὰς ὑποίας προτίθεται ἡ ἀνώνυμος νὰ ἐνεργήσῃ δύναται νὰ ἐνεργήσωσιν καὶ ἡμόρρυθμοι ἢ ἑτερόρρυθμοι ἐταιρίαι, β') ἄδεια καὶ ἔγκρισις δύναται νὰ δοθῇ καὶ εἰς ἄλλην ἐταιρίαν τὸ αὐτὸ ἔχουσαν ἀντικείμενον· 2) ἡ ἔγκρισις καὶ ἄδεια ἔχει χαρακτηριστικὸν ἀτυνομικόν, ἐπομένως καὶ ἀνακαλεῖται⁽¹⁾, ὁ δὲ ζητήσας καὶ μὴ ἐπιτυχὼν τοιαύτης ἀδείας, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὰς αὐτὰς πράξεις δι' ἡμερῶν ἢ ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρίας· 3) ἡ Κυβέρνησις δίδουσα τὴν ἄδειαν καὶ ἐγκρίνουσα τὸ καταστατικόν, οὐδόλως ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεως, οὔτε εὐθύνην τινὰ ἀναλαμβάνει, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἐταιρία πτωχεύσῃ. 4) Ἡ ἄδεια καὶ ἔγκρισις δὲν μεταβάλλει τὸ καταστατικόν, ὑπερ μὲνεί πάντοτε σύμβασις, μὴ καθιστάμενον διάταγμα ἐπὶ Νόμου στηριζόμενον ἥτοι ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 37 τοῦ Ἐμπ. Ν. Ἐπομένως α') ἡ παρερμηνεία τοῦ καταστατικοῦ δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν ὡς παρερμηνεία Νόμου. β') Ἐὰν παρεισέφρουσεν ἐν τῷ καταστατικῷ τι ἐναντίον τοῦ Νόμου, οὐδὲν κωλύει ὥστε νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκυρότης ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων⁽²⁾.

411. γ') Δημοσιεύσεις. : Περὶ τῆς δημοσιεύσεως ἡμιλεῖ τὸ ἄρθρ. 45 καθ' ὃ αὐτὸ Β. Διάταγμα τὸ ἐπικυροῦν τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας πρέπει νὰ τοιχοκολλᾶται ὁμοῦ μὲ τὸ καταστατικόν τῆς ἐ-

(1) ΑΠ. 203 (1881). Μπ. 1. 224.

(2) ΑΠ. 60 τοῦ 67 Πειρ. 1461. Bravard. 1. 334.

ταιρίας ἔγγραφον καὶ νὰ μένη τοιχοκόλλημένον ἐπὶ τὸν αὐτὸν χρόνον». Τὸ ἄρθρ. τοῦτο δὲν ἀναφέρει ποῦ τοιχοκόλλᾳται, πότε καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον, πρέπει δ' ἀναγκαίως νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ ἄρθρ. 42, καθ' ὃ ἡ τοιχοκόλλησις γίνεται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον (ἤδη Πρωτοδικεῖον) τοῦ Νομοῦ, ἐνθα εὐρίσκεται τὸ ἐμπορικὸν τῆς Ἑταιρίας κατάστημα, καὶ μένει ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐκτεθειμένη εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ἡ 15ήμερος προθεσμία τοῦ ἄρθρ. 42 πρὸς τοιχοκόλλησιν, ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Διατάγματος⁽¹⁾.

412. Ἀντιγραφὴ ; Ἀλλ' ἐκτός τῆς τοιχοκόλλήσεως εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Γραμματέως, ὅπως ἐπὶ ὁμορhythμων καὶ ἑτερορhythμων κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 ; Τὸ ἄρθρ. 45 σιωπᾷ, ἴσως διότι ἀφοῦ τὸ καταστατικὸν γίνεται ἐνώπιον συμβολαιογράφου, τοιαύτη δημοσίευσίς ἐκρίθη περιττή.

413. Ἐλλειψίς ἐγγράφου. Ἐλλειψίς ἀδείας. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἄδεια δηλ. Βασ. Δ. ἡ δὲν συνετάχθῃ ἔγγραφον δημόσιον, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐταιρία εἶνε ἄκυρος⁽²⁾ καὶ πᾶς ἔχων συμφέρον εἰς τὴν μὴ ὑπαρξίν αὐτῆς, δύναται νὰ προβῇ τὴν ἀκυρότητα ταύτην.

414. Ἐλλειψίς δημοσιεύσεως. Ἀλλ' ἂν δὲν ἔλαβε χώραν ἡ τοῦ ἄρθρ. 45 δημοσίευσίς ; Τὸ ἄρθρ. 45 φαίνεται ἐπιτακτικὸν καὶ ἡδύνατο νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ ἔλλειψις δημοσιεύσεως ἐπάγεται ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας. Ἀλλὰ τοιούτην δὲν ἀπαγγέλλει τὸ ἄρθρ. 45 ὅπως τὸ ἄρθρ. 42 § 2· καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναπληρωθῇ, τοσούτω μᾶλλον καθ' ὅσον οἱ ἀνώνυμοι ὑπόκεινται εἰς ἄλλας δικτυώσεις, καὶ ἰδίᾳ τὴν Κυβερνητικὴν ἐγκρίσιν, ἣτις ἀσφαλίζει τὴν δημοσίευσιν, καὶ καθ' ὅσον ἡ δημοσίευσίς ἐνταῦθα εἶνε ὅρος μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀνωνύμου (ἄρθρ. 37) καὶ οὐχὶ πρὸ τῆς συστάσεως, ὅπως ἐπὶ ὁμορ. καὶ ἑτερορhythμου. Πολλοὶ ἐν τούτοις καὶ ἡ Γαλ. Νομολ. δέχονται ὅτι ἡ ἔλλειψις δημοσιεύσεως ἐπιφέρει ἀκυρότητα. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτῶν ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 46. Κατ' αὐτὸ, ἐφαρμοζόμενον εἰς πάσας τὰς ἐταιρίας, πᾶσα μεταβολὴ πρέπει νὰ δημοσιέυεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἄρα ἀφοῦ ἡ παράλειψις δημοσιεύσεως μεταβολῆς, ἐπιφέρει ἀκυρότητα, κατὰ μείζονα λόγον ἐπιφέρει τοιούτην, ἡ παράλειψις τῆς δημο-

(1) Pard. 1442.

(2) Εφ. Ναυπλ. 818. (1890) Εφ. Δικ. 3. 46.

σιεύσεως αὐτῆς ταύτης τῆς πράξεως τῆς ἐταιρείας. Τὸ ἐπιχείρημα δὲν φθάνεται πείθον, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὰ ἄρθρ. 42, 43 καὶ 44, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει τὸ ἄρθρ. 46 ἀναφέρονται εἰς τὰς ὁμορρυθμούς καὶ ἐτερορρυθμούς ἐταιρείας, ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι τὸ 46, ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι διὰ πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ καταστατικοῦ τούτων δὲν ἀπαιτεῖται Βασιλ. ἄδεια καὶ ἔγκρισις, ὅπερ ἀπαράδεκτον, "Ἀρὰ τὸ ἄρθρ. 46 δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν⁽¹⁾.

415. Συνέπειαι τῆς ἀκυρότητος. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἄλλαι διατυπώσεις (ἐγγραφον δημόσιον—ἄδεια καὶ ἔγκρισις) δὲν ἐτηρήθησαν, ἡ ἀνώνυμος ἐταιρεία εἶνε ἄκυρος, ὡς ἀνώνυμος, ἀλλὰ θεωρεῖται ἄραγε διὰ τοῦτο ὁμόρρυθμος; Ὑπεστηρίχθη⁽²⁾ πλὴν ἐσφαλμένως, διότι οἱ τρίτοι δύνανται νὰ θεωρήσωσιν ὡς μὴ ὑπάρχον τὸ μὴ κατὰ νόμον ὑπάρχον, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ μεταμορφώσωσι τὴν ἔνοικον αὐτοῦ. Δυσκολίαν παρέχει ἡ παρατήρησις ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ συνομολόγησις περιορισμένης ἐνοχῆς, ἥτοι ἐνοχῆς μὴ δυναμένης νὰ ἐκτελεσθῇ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπὶ μέρους μόνον αὐτῆς. Ἐπικρατεῖ ὅμως περὶ τούτου καταφατικὴ γνώμη⁽³⁾.

2) Διοίξεις τῆς ἀνωνύμου.

416. Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, ἡ ἀνώνυμος ἐταιρεία, ἔχει ἀνάγκην διαχειριστοῦ, διότι εἶνε ἐταιρεία, ἐν ᾗ ἑλλείπει ἐντελῶς τὸ προσωπικὸν στοιχεῖον, ἥτοι ἐταιρίαν κεφαλαίων.

417. Διορισμός. Διόρκεια. Ἀνακλητόν. Ὁ διορισμὸς τοῦ διαχειριστοῦ γίνεται διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἢ κατόπιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 31 ὁ διαχειριστὴς τῆς ἀνωνύμου (εἴτε καταστατικὸς εἴτε μὴ) εἶνε προσωρινὸς καὶ μετακλητός. Μετακλητὸς μὲν, διότι τὸ μὴ μετακλητὸν παραβιάζει τὴν ἰσότητα, καὶ ὑποβάλλει τὸ πρᾶγ-

(1) Bravard 1. 339. παρ' αὐτῶ τὴν ὑπὲρ καὶ κατὰ Νομολ. Contra Περτ. 90. οἱ δεχόμενοι τὸ ἄρθρ. 46 ἐφαρμόζομενον καὶ ἐπὶ ἀνωνύμων, συνεπῶς δεχόμενοι ὅτι διὰ τὰς μεταβολὰς δὲν ἀπαιτεῖται Β. Διάτ. καὶ ἄρκει ἡ δημοσίευσις τοῦ ἄρθρ. 46.

(2) Bodarride 394.

(3) Ἡ θεωρία τῆς περιορισμένης ἐνοχῆς ἐφηρμόσθη ἐπὶ πολιτικῶν ἐταιριῶν ὑπὸ τύπον ἐμπορικῶν. Ἴδε περὶ ταύτης ἰδίως σημ. Labbé ἐν S. 84. 1. 361 ὑπὸ τὴν ἀπ. τοῦ Ἀχ. τῆς 21 Φεβρ 1883.

ματικόν στοιχείον (μετόχους) εἰς τὸ προσωπικόν (διαχειριστάς), προσωρινὸς δέ, διότι ἂν δὲν ἦτο τοιοῦτος, ἔνεκα τῶν ἐπερχομένων μεταβολῶν εἰς τοὺς ἐταίρους, θὰ συνέβαινεν ὥστε οἱ διορισθέντες νὰ ὑφίστανται διοικοῦντες, ἐνῶ οἱ διορίσαντες πρὸ πολλοῦ ἔπαυσαν ὄντες ἐταῖροι. Τὸ ἀνακλητὸν ἐπομένως καὶ τὸ προσωρινὸν τοῦ διαχειριστοῦ ἐγκείται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει καὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀνωνύμου. Τοῦτο σημαίνει 1) ὅτι δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ· ἢ τὸ μὴ ἀνακλητὸν τοῦ διαχειριστοῦ ἢ ὅτι θὰ ἦνέ τις διαχειριστὴς ἰσοθίως καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη συνομολογία εἶνε ἄκυρος⁽¹⁾ 2) β') ὅτι ὁ διαχειριστὴς δὲν δύναται νὰ διορισθῇ διαρκῶς ἢ ἐπ' ἀόριστον χρόνον ἢ χρόνον ὠρισμένον μὲν ἀλλὰ λίαν μακρόν⁽²⁾· 3) ὅτι ὅπως δὴποτε, ἔστω καὶ ἂν δι' ὠρισμένον χρόνον, διωρίσθῃ ὁ διαχειριστὴς, ἀνακαλούμενος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν γενομένην ἀνάκλησιν⁽³⁾, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ὁρίζει τοιαύτην ἀποζημίωσιν τὸ καταστατικόν, διότι τοῦτο θεωρεῖται περιορίζον τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως, ὅπερ εἶνε δημοσίας τάξεως⁽⁴⁾.

418. Ἐλεγχος. Ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐταιριῶν, καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐταῖροι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχειν τὴν διαχείρισιν τοῦ διαχειριστοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως συνήθως οἱ ἐταῖροι εἶνε πολυάριθμοι τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁργανίζεται, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις αὐτῇ ἐνασκεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου διὰ Βασιλικῆς ἐπιτροπῆς.

419. α) Βασιλικὸς Ἐπίτροπος. Εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας, τὰς ἐχούσας σπουδαιότητά τινα, ἡ Κυβέρνησις ἔχει δικαίωμα νὰ διορίσῃ καὶ διορίζει βασιλικὸν Ἐπίτροπον, ὅστις χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἐπιβλέπει τὰς ἐταιρικὰς ἐπιχειρήσεις, ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ καταστατικοῦ, παρευρίσκει εἰς τὰς διασκέψεις τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου, καὶ τῶν συνελεύσεων τῶν μετόχων, καὶ ὑπο-

(1) Bedarride 279. Ἀκ. 28 Ἰουλ. 1868 D. 68. 4. 142.

(2) Bravard. 1. 347 καὶ σημ.

(3) Ἡ ἀνωτ. ἀποφ. τοῦ Ἀκ καὶ ΑΠ. 251 (1891) Μπ. 11. 325 καὶ τὴν σημ. τοῦ κ. Μπαλάνου, ἡ Θ. 2. 582.

(4) LyC. Tr. 2. 812 καὶ Ἐφ. Paris 13 Δεκ. 1883 Ὁ ὅρος καθ' ὃν ὁ διαχειριστὴς ἀνακαλεῖται δι' ὠρισμένους λόγους θεωρεῖται ἐπίσης περιοριστικὸς καὶ ἄκυρος Dalloz Soc 1517. Ὁ Demangeant δέχεται ὅτι ἡ ἀνάκλησις δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς ὅρους π. χ. ὅτι θὰ γίνεται ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων Bravard. 1. 345 σημ.

βάλλει ἔκθεσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς εταιρίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐλέγχου ἔχει δικαίωμα ὁ Β. ἐπιτρόπος νὰ ἐπισκέπτηται τὰ βιβλία, νὰ συγκαλῇ δὲ καὶ ἐκτάκτως τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ. Ἡ παρὰ μέλησις τῶν καθηκόντων τούτων δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀποζημιώσεις προσωπικῶς ἐναντίον τοῦ Β. ἐπιτρόπου⁽¹⁾.

420. β) Ἐταῖροι. Εἰς τὰ καταστατικά ὁρίζεται ὁ χρόνος καθ' ὃν συνέρχονται οἱ ἑταῖροι, πρὸς ἑλεγχον τῆς διαχειρίσεως τῶν διαχειριστῶν. Ὅρίζεται προσέτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μετοχῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχη τις, ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν γίνονται αἱ ψηφοφορίαι.

421. Συμβούλιον. Συνηθεσάτα παρὰ τῷ διαχειριστῇ ἢ διοικητῇ διορίζεται συμβούλιον ἐξ ἑταίρων ἢ μὴ, ὅπερ καλεῖται διοικητικὸν καὶ τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὁρίζονται ἐν τῷ καταστατικῷ ἐπίσης. Τὸ συμβούλιον τοῦτο διέπεται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐθύνην ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· καὶ εὐθύνεται ἰδίως 1) δι' ἀνακριθεῖς ἐπιβλαβεῖς ἐν τῇ ἀπογραφῇ (ἄρθρ. 9) εἰς τὰ συμφέροντα τῆς εταιρίας ἢ τῶν τρίτων, 2) διὰ δόλον ἐνεκα διανομῆς ἀνυπάρκτων κερδῶν, δύνανται δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῶσιν ὑπαίτιοι ἢ συνεργοὶ δολίας χρεωκοπίας (ἄρθρ. 597 §3 4 5).

422. Ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ. Οὗτος εἶνε ἐντολοδόχος, ἐπομένως ἔχει τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ διέπεται ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἐντολῆς καὶ τῶν κανόνων τοῦ καταστατικοῦ· ἐν σιωπῇ ὅμως τοῦ καταστατικοῦ ὁ διαχειριστὴς ἔχει τὰ δικαιώματα παντὸς διαχειριστοῦ § 332⁽²⁾. Ἡ ιδιότης δ' αὕτη τοῦ ἐντολοδόχου ἀπορροφᾷ ἐκείνην τοῦ ἑταίρου εἰς τρόπον ὥστε, συναλλασσόμενος διὰ λογαριασμὸν

(1) Τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν Β. ἐπιτρόπον ἀντλεῖ ἡ Κυβέρνησις ἐκ τοῦ ἄρθρ. 28 τοῦ Δ. περὶ καθηκόντων τῶν Νομαρχῶν Συνήθως ὁμοῦς ἐπιβάλλει τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου, ὡς ὅρον ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ. Οἱ ἐπιτρόποι πληρώνονται ἀπὸ τὰς εταιρίας καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ θέσις δὲν εἶνε νομοθετημένη, ἢ μισθοδοσία αὐτῶν ἀναγράφεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους. Συνήθως ἡ Κυβέρνησις ἐπιτρόπους διορίζει εἰς τὰς Τραπεζάς. Τὰς λοιπὰς ἀνωνύμους εταιρίας ἔχει ἀφίσει εἰς τὴν τύχην των.

(2) LyC. Tr 2. 819. Ὁ Bravard 1. 350 καὶ ὁ Bedarride 278 διδάσκουσιν, ὅτι ὁ διαχειριστὴς ἔχει ἐκεῖνα τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ῥητῶς ἀπεδόθησαν αὐτῷ.

ἦτοι ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του, οὐδόλως ὑποχρεοῦται προσωπικῶς

423. Συνέπειαι τῶν πράξεων τοῦ διαχειριστοῦ. Ἐφ' ὅσον οὗτος ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας, καὶ περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς του, ὑποχρεοῖ τὴν ἐταιρίαν, καὶ μόνην τὴν ἐταιρίαν, οὐδόλως ὑποχρεούμενος προσωπικῶς, οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ συναλλαθέντες τὴν ἐταιρίαν μόνον ἔχουσιν ὑπεύθυνον. Τοῦτο εἶνε συνέπεια τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς ἀπλοῦ ἐντολοδόχου (ἄρθρ. 32).

424. Εὐθύνη τῶν συνεταίρων. Ἐὰν οὗτοι κατέβαλον ἤδη τὴν εἰσφορὰν αὐτῶν, οὐδεμίαν φέρουσι πλὴν εὐθύνην, οἰαδὴποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ τύχη τῆς ἐταιρίας. Ἐὰν ὅμως ὀφείλουσιν αὐτήν, ἢ καὶ κατὰ μέρος, ἐζητήθη 1) ἂν οἱ τρίτοι ᾗτοι οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας, καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως αὐτῆς, οἱ σύνδικαι, ἔχουσιν εὐθεῖαν κατ' αὐτῶν ἀγωγὴν ἢ μόνον πλαγίαν ἐξ ὀνόματος τῆς ἐταιρίας κατὰ τὸ ἄρθρ. 1025 τῆς Πολ. Δικ., καὶ 2) ἂν ἡ ἐνοχὴ αὐτῶν ᾖ ἐμπορικὴ ἢ πολιτικὴ; Ἀμφότερα τὰ ἐρωτήματα τίθενται καὶ διὰ τοὺς ἑτερορρυθμοὺς ἐταίρους, καὶ ἐζητήσθησαν ἐκεῖ, § 371, 372, 374.

425. Μερίσματα. Εἰκονικά. Τόκοι. Ἐζητήθη ἐπίσης ἐὰν οἱ δανεισταὶ, καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, οἱ σύνδικαι, δύνανται νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν ἐταίρων ἢ μετόχων τὰ μερίσματα, ἅπερ οὗτοι ἔλαβον παρὰ τῆς ἐταιρίας ἢ τοὺς τόκους; Τὸ ζήτημα διατυπῶνται οὕτω: κέρδος ἐστὶ τὸ μετὰ τὴν ζημίαν⁽¹⁾, ἐπομένως ἐφ' ὅσον ἐπληρώθησαν κέρδη, πρὸ τῆς λύσεως τῆς ἐταιρίας, ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἀνάληψιν τῆς εἰσφορᾶς, ἣτις δὲν ἐπιτρέπεται, ὡς παραβιάζουσα τὴν συμφωνίαν μεταξὺ τῆς ἐταιρίας καὶ τοῦ κοινοῦ, καὶ ὡς ἀφαιροῦσα τὴν ἐγγύησιν τῶν δανειστῶν, ἐγγύησιν τὴν ὁποίαν ὁ Ν. κυροῖ (ἄρθρ. 26 καὶ 33).

426. Τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται ἐπὶ πασῶν τῶν ἐμπ. ἐταιριῶν. Ἐχει ὅμως ἔννοιαν διὰ τοὺς ἑτερορρυθμοὺς καὶ τοὺς μετόχους μόνον, διότι τούτων ἡ εὐθύνη εἶνε περιωρισμένη. Εἴπομεν ἀλλաχού, § 238, ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κανόνος «ὅτι κέρδος ἐστὶ τὸ μετὰ τὴν ζημίαν», ὅστις δὲν εἶνε δημοσίας τάξεως, ὁρίζονται σχεδὸν πάντοτε χρονικὰ διαστήματα, ἦτοι περίοδοι, καθ' ἃ ἐξετάζεται ἂν ὑπάρχη

(1) Ν. 30. Π. (17. 2) ἴδε § 238.

κέρδος ἢ ζημία καὶ γίνεται διανομὴ κερδῶν. Ἡ τοιαύτη τακτικὴ εἶνε νόμιμος, ἀναγνωρίζεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 597 § 3, καθ' ὃ ἀπαγορεύεται ἡ διανομὴ εἰκονικῶν (ἄρα οὐχὶ πραγματικῶν) μερισμάτων. Εἶνε δὲ καὶ δικαία, διότι ἡ διανομὴ πραγματικῶν μερισμάτων (κερδῶν) οὐδὲν μείον τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον, ἢ τοὶ τὴν ἐγγύτησιν τῶν δανειστῶν. Ὡστε τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν διανεμήθησιν εἰκονικὰ μερίσματα ἢ τόκοι.

427. Εἰκονικὰ μερίσματα. Διὰ τὰ διατηρήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς ἐταιρίας ἢ τὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν αὐτῆς, ἢ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας, συνειθίζουσιν οἱ διοικοῦντες νὰ διανέμωσι μερίσματα εἰκονικά, ἢτοι κέρδη ἀνύπαρκτα, μὴ πραγματοποιηθέντα· τοῦτο γίνεται διὰ πλαστογραφίας, ἢ ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις, τοῦ ἰσολογισμοῦ ἢτοι τῆς ἀπογραφῆς. Ἡρωτήθη λοιπόν, ἂν τὰ κέρδη ταῦτα ἢ μερίσματα ἔχουσι δικαίωμα οἱ δανεισταὶ ἢ οἱ σύνδικοι νὰ τὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν λαβόντων. Ὅτι τὰ τοιαῦτα μερίσματα ἀποτελοῦσιν ἀνᾶληψιν τῆς εἰσφορᾶς καὶ ἐπομένως μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου εἶνε προφανές, διότι, μὴ ὑπαρχόντων κερδῶν, λαμβάνονται ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐταιρίας. Ἐπίσης εἶνε προφανές, ὅτι ὁ διαχειριστὴς ἢ οἱ διαχειρισταὶ εὐθύνονται διὰ τὴν τοιαύτην διανομὴν, καὶ ὅχι μόνον πολιτικῶς, ἀλλὰ καὶ ποινικῶς ἄρθρ. 597. Ἄλλ' οἱ ἐταῖροι, ἢτοι οἱ λαβόντες μέτοχοι; Περὶ τούτων πολλοὶ διακρίνουσιν: ἐὰν ἦσαν καλῆς πίστεως, ἢτοι ἠγνόουν ὅτι τὰ μερίσματα ἦσαν εἰκονικά, δὲν εὐθύνονται εἰς ἐπιστροφὴν. Τούναντίον, ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι τὰ μερίσματα ἦσαν εἰκονικά, εὐθύνονται⁽¹⁾. Νομίζω ὅτι ἡ διάκρισις εἶνε αὐθαίρετος, οὔτε βλέπω τὴν σχέσιν, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς καλῆς πίστεως καὶ τῆς λήψεως μερισμάτων εἰκονικῶν ἢτοι χρημάτων μὴ ὀφειλομένων. Ἡ θεωρία ὅτι τὰ μερίσματα εἶνε καρποὶ πολιτικοὶ⁽²⁾

(1) Τοῦτο δέχονται οἱ LyC. Tr. 2. 539. διὰ τὰς ἀπλᾶς ἐτερορρυθμοὺς ὡς πρὸς τοὺς μετόχους ὅμως τῶν ἐτερορρυθμῶν καὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν, τὸ ζήτημα δὲν ἐγείρεται πλέον ἐν Γαλλίᾳ, διότι ὁ Ν. τῆς 24 Ἰουλ. 1867 ἐν ἄρθρ. 10 ἐπέτρεψε τὴν ἀναζήτησιν μόνον, ὅταν ὁ λαβὼν ἦτο κακῆς πίστεως. Παρ' ἡμῖν, ὡς ἐρρέθη, τὸ ζήτημα τίθεται καὶ διὰ τοὺς ἐτερορρυθμοὺς τῆς ἀπλῆς καὶ τῆς διὰ μετοχῶν ἐτερορρυθμοῦ, καὶ διὰ τοὺς μετόχους τῆς ἀνωνύμου· σύμφωνοι τοῖς LyC. Petr. 478 καὶ Ράλλ. 232.

(2) LyC. Tr. 2. αὐτόθι.

εἶνε εὐφυής, ἀλλὰ στερεῖται νομικῆς βάσεως. Ἀδιακρίτως λοιπὸν τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τοῦ λαθόντος, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἀναζήτησις τῶν εἰκονικῶν μερισμάτων, διότι ταῦτα εἶνε μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, καὶ διότι ἐπὶ τέλους ἂν πρόκηται νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ δανειστοῦ καὶ μετόχου, ὁ μέτοχος πρέπει νὰ ὑποστῇ τὴν ζημίαν, καθ' ὅσον εἶνε ἐν πταίσμασι, ἐκλέξας διαχειριστήν, ἔχοντα καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ διανέμειν εἰκονικὰ μερίσματα⁽¹⁾.

428. Τόκοι. Τὸ αὐτὸ ζήτημα τίθεται καὶ περὶ τόκων. Ἰδοὺ τί συμβαίνει. Συνήθως αἱ ἐταιρίαι, αἱ ἔχουσαι ἀντικείμενον ἐπιχειρησιν ἀπαιτοῦσαν πολὺν χρόνον, ἐκδίδουσιν μετοχάς, ὀρίζουσιν ὅτι οἱ μέτοχοι ἐφ' ὠρίσμένον χρόνον δὲν θὰ λαμβάνωσι μέρισμα, ἀλλὰ μόνον τόκον. Τοῦτο εἶνε σύνθηες εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς ἐταιρίας ἰδίᾳ, ὅταν ἐκδίδωσι νέας μετοχάς πρὸς κατασκευὴν νέων γραμμῶν, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀνωνύμους ἐταιρίας, τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον ἀπαιτεῖ διάρκειαν. Ὅταν λοιπὸν τοιοῦτόν τι ὀρισθῇ, ἐρωτᾶται 1) εἶνε ἔγκυρος ὁ ὅρος οὗτος; 2) ἐπιτρέπεται ἀναζήτησις τῶν οὕτω πως πληρωθέντων τόκων; Ἐν πρώτοις τὸ ζήτημα δὲν τίθεται, ὅταν οἱ τόκοι πληρώνωνται ἢ πρόκηται νὰ πληρώνωνται ἐκ τῶν κερδῶν, ἀλλὰ τίθεται, ὅταν οὗτοι πληρώνωνται ἐκ τοῦ κεφαλαίου⁽²⁾. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐταιρίας τοῦ νὰ ὑποσχεθῇ καὶ πληρῶνῃ τόκους ἐλλείψει κερδῶν, ἡμφισθητή 1) διότι οὕτω μειοῦται ἡ ἀσφάλεια τῶν δανειστῶν, καθ' ὅσον ἀποσύρεται τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον· 2) διότι ὁ ἐταῖρος οὕτω μεταβάλλεται εἰς δανειστήν⁽³⁾. Ἡ γνώμη αὕτη, ἥτις εἶνε ἡ ὀρθότερα, καὶ καθ' ἣν ὁ τοιοῦτος μέτοχος ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τοὺς τοιοῦτους τόκους, δὲν ἐπικρατεῖ, ὑποστηρίζεται δὲ ὅτι καὶ ὁ ὅρος οὗτος εἶνε ἰσχυρός, καὶ ὁ μέτοχος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τοὺς οὕτω ληφθέντας τόκους 1) διότι ἡ ῥήτρα περὶ πληρωμῆς τόκου εἰς τοὺς μετόχους γίνεται γνωστὴ διὰ τῆς δημοσιεύσεως, οἱ τρίτοι ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ παραπονεθῶσι ὅτι ἐπίστευσαν εἰς τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον ὁλόκληρον, οὔτε ἀπαγορεύεται ἡ μείωσις τοῦ κεφαλαίου

(1) Bravard 1.356. Boistel 213. ἡ Γαλ. Ν. εἶνε ἐντελὴς σύμφωνος. Ἀκ. 25 Νῆρ. 61. S. 62. 1. 189. Ἀκ. 15 Νῆρ. 69. S. 70. 1. 216. Ἀκ. 21 Ἰουλ. 84. S. 86, 1. 291.

(2) Ἐστὼ καὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ. Bravard 1. 363 σὺμμ.

(3) Bedar. 224. Bravard 1. 360. Boistel 295.

ἅμα γίνεται κατὰ τὸ καταστατικόν· 2) διότι ὁ τόκος, ὃν πληρώνει ἡ ἑταιρία δὲν εἶνε κυρίως τόκος, ἀλλὰ βάρος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀναγόμενον εἰς τὰ ἐξόδα τῆς ἑταιρίας⁽¹⁾.

429. Πίστωσις. Πτώχευσις. Ἐὰν μὲ τὰ πραγματικὰ καὶ οὐχὶ τὰ εἰκονικὰ κέρδη ἐπιστώθῃ, ἀντὶ νὰ τὰ λάβῃ ὁ μέτοχος, εἶνε πλέον δανειστής καὶ συντρέχει μετὰ τῶν δανειστῶν ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας⁽²⁾. Τὸ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τοὺς τόκους, οἵτινες ὀφείλονται τῷ ἑταίρῳ ἐλλείψει κερδῶν, κατὰ τοὺς δεχομένους τὴν ῥήτηραν ἐγκυρον § 428, ἀλλὰ τοῦτο, ἂν καὶ ὑπεστηρίχθῃ, δὲν δέχονται παραδόξως οἱ ὀπαδοί⁽³⁾.

3) Περὶ τοῦ Ἑταιρικοῦ Κεφαλαίου τῶν Ἀνωνύμων.

430. Τὸ ἑταίρ. κεφάλαιον, ὡς εἴπομεν ἀλλαχοῦ, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ συνόλου τῶν εἰσφορῶν § 231, ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὰς λοιπὰς ἐμπ. ἑταιρίας τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον, δὲν εἶνε ἡ μόνη ἐγγύησις τῶν δανειστῶν, ἐνταῦθα τούναντίον, τοῦτο καὶ μόνον εἶνε προωρισμένον πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν ἄρθρ. 33.

431. Διαίρεσις τοῦ Κεφαλαίου. Περὶ τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρ. 34, καθ' ὃ «τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας διαίρεται εἰς μερίδια (μετοχάς) ἢ καὶ εἰς κλάσματα μεριδίου ἰσότημα.» Ἡρωτήθη ὅμως ἂν ἡ διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχάς, καὶ μάλιστα ἰσοτίμους, ᾗνε ἀπαραίτητος, καὶ συνεπῶς κατὰ τί διαφέρει ἡ μετοχή, τῆς ἀπλῆς μερίδος ;

432. Χαρακτὴρ τοῦ ἄρθρ. 34. Πολλοὶ ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχάς εἶνε ἐπιβεβλημένη, καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀνωνύμου, καὶ τόσον ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνώνυμος ἂν δὲν διαίρῃται εἰς μετοχάς τὸ κεφάλαιόν της. Τοῦτο προκύπτει λέγουσιν ἐκ τῆς διαφόρου συντάξεως τοῦ ἄρθρ. 34 παραβαλομένης πρὸς ἐκείνην τοῦ ἄρθρ. 38, ὅπερ προκειμένου περὶ ἑτερορρυθμῶν ἑταιριῶν ἐπιτρέπει μόνον τὴν διαίρεσιν τοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχάς

(1) LyC. Tr. 2. 553. Pont 1456. ἰδίως σημ. Labbé ὑπὸ τὰς ἀποφ. Ἐφ. Paris 1 Ἰουν. 76 καὶ 9 Αὐγ. 77 ἐν S 78. 2. 225. Ἀξ. 8 Μαρτ. 81. S. 81. 1. 257. ἔνθα καὶ ἡ ἐπικριτικὴ σημ. τοῦ Demangeat.

(2) Bravard 1. 359 σημ.

(3) LyC. Tr. 2. 556. Ἐφ. Paris 14 Αὐγ. 68. D. 68. 5. 377.

καὶ δὲν τὴν ἐπιβάλλει ὡς τὸ ἄρθρ. 34⁽¹⁾. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν αἱ μετοχαὶ πρέπει νὰ ᾔνε ἴσης ἀξίας ἐπικρατεῖ ἡ αὐτὴ διαφωνία⁽²⁾.

433. Σπουδαιότερον εἶνε τὸ ἄλλο ζήτημα : κατὰ τί διαφέρει ἡ μετοχή, τῆς ἀπλῆς μερίδος : διότι τοῦτο ἀκριβῶς περιλαμβάνει καὶ τὸ πρῶτον, τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ ἄλλη ὅψις, καὶ ἐξηγεῖ ἡμῖν πότε εὐρισκόμεθα ἀπέναντι ἐταιρίας διὰ μετοχῶν, καὶ πότε ἀπέναντι ἐταιρίας κατὰ μερίδας. Τὸ ζήτημα, κατὰ τί διαφέρει ἡ μετοχή τῆς μερίδος, ἔχει μεγίστην σημασίαν ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἐκεῖ νόμος εἰδικὸς τῆς 24 Ἰουλίου 1867 διέπει τὰς ἐταιρίας κατὰ μετοχὰς ἢ διὰ μετοχῶν. Ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἔχει ἔννοιαν, προκειμένου νὰ ἐφαρμώσωμεν τοὺς κανόνας περὶ μετοχῶν ἢ νὰ δώσωμεν τὸν χαρακτηρισμὸν ἐταιρίας τινός.

434. Διαφορὰ Μετοχῆς καὶ Μερίδος. Ὅταν τις συνεταίριζεται, ἤτοι λαμβάνει μέρος εἰς ἐταιρίαν, δύο τινα κυρίως ἔχει ὑπ' ὄψιν του 1) νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν, ὕφισταμένης τῆς ἐταιρίας· 2) νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν διανομὴν τοῦ κεφαλαίου ἤτοι νὰ ἀναλάβῃ τὴν εἰσφορὰν του, ἅμα ἡ ἐταιρία λυθῇ. Τὰ δύο ταῦτα δικαιώματα ἀποτελοῦσι τὴν ἐταιρικὴν μερίδα, ἣτις ἂν ᾔνε μεταβιβάστῃ, ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι ὁ ἐκδοχεὺς ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐκχωρητοῦ, καὶ καθίσταται ἐταῖρος, χωρὶς νὰ διαλυθῇ ἡ ἐταιρία, καὶ χωρὶς νὰ ἐνέχηται ὁ ἐκχωρητής, εἴτε ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας, εἴτε ἀπέναντι τῶν συνεταίρων καλεῖται μετοχή. Ἐφ' ὅσιν ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν μεταβιβάζεται, ἢ μεταβιβαζόμενον ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ἢ ἂν μὴ τοῦτο, ὑπόκειται εἰς περιορισμούς ἢ κρατεῖ ὑπεύθυνον τὸν ἐκχωρήσαντα, καλεῖται μερίς. Τὸ διακριτικὸν γνώρισμα λοιπὸν μεταξύ με-

(1) Pont. 1585. Bravard 1. 336. Petr. 389. Oī Boistel 304. LyC. Tr. 2.679 bis καὶ ἰδίᾳ ὁ Vavasour 776. ὑποστηρίζουσι τὸναντίον ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνώνυμος ἐταιρία κατὰ μερίδας ἣτοι χωρὶς τὸ κεφάλαιον αὐτῆς νὰ διαιρεθῇ εἰς μετοχὰς, διότι τὸ ἄρθρ. 34 δὲν εἶνε ἐπιτακτικόν. Τὸ ζήτημα ἔχει πρακτικὴν ἀξίαν εἰς τὴν σπανίαν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὠρισμένος ἀριθμὸς ἀτόμων ἀποφασίσει νὰ συστήσῃ ἄνώνυμον ἐταιρίαν χωρὶς μετοχὰς ἣτοι συμφωνῶν ὅτι ὁ ἐταῖρος δὲν δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τὸ δικαίωμά του ἐλευθέρως.

(2) Oī LyC. Tr. φρονούσιν ὅτι δὲν εἶνε ἀπαραίτητον, τὸναντίον οἱ Pont. Bravard, Πετρίτης αὐτάβι.

τοχῆς καὶ μερίδος εἶνε τὸ ἐκχωρητὸν ἢ μὴ. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ἡ ἐπικρατοῦσα, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυστυχῶς ἡ μόνη⁽¹⁾.

(1) LyC. Tr. 2. 520. Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξύ μετοχῆς (action) καὶ μερίδος (interet) ἀνεπτύχθησαν ἐν Γαλλίᾳ πλὴν τῆς ἐν τῷ κειμένῳ καὶ αἱ ἐξῆς γνώμαι :

1 Γνώμη. Αἱ μετοχαὶ εἶνε ἴσαι ἄρθρ. 34, ἐν ᾧ αἱ μερίδες δὲν εἶνε ἀπαραιτήτως ἴσαι. Εἶνε ἡ θεωρία τῆς égalité de coupure. Demante Cours Analytique 2 σελ. 421. Ἀλλὰ καὶ αἱ μερίδες δύνανται νὰ εἶνε ἴσαι καὶ τότε ποία ἡ διαφορά;

2 Γνώμη. Κατ' αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐταίρου ἐπὶ ὁμορρυθμῶν καὶ ἀπλῶν ἑτερορρυθμῶν ἐταιριῶν εἶνε μερίς, ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων καὶ τῶν κατὰ μετοχὰς ἑτερορρυθμῶν εἶνε μετοχή. Aubry et Rau 2 σελ. 29. σημ. 20. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ὁρισμός.

3 Γνώμη. Ὁ διακριτικὸς χαρακτήρ τῆς μετοχῆς συνίσταται εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς εὐθύνης τοῦ ἐταίρου μέχρι τῆς εἰσφορᾶς του, Demolombe 9 σελ. 411. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἑτερορρυθμὸς ὁ ἀπλούς, δὲν ἐνέχεται πέραν τῆς καταβολῆς του, καὶ ἐν τούτοις τὸ δικαίωμά του εἶνε μερίς, καὶ οὐχὶ μετοχή.

4 Γνώμη. Ἡ μετοχή διαφέρει τῆς μερίδος κατὰ τὸν τρόπον τῆς μεταβιβάσεως. Ἐὰν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐταίρου μεταβιβάσῃται διὰ τρόπου ἐμπορικοῦ ἢτοι παραδόσεως, μεταφορᾶς ἢ δι' ὀπισθογραφῆσεως, τὸ δικαίωμα εἶνε μετοχή. Τουναντίον εἶνε μερίς, ἅμα δὲν εἶνε δεκτικὸν τοιαύτης ἐμπορικῆς μεταβιβάσεως. Vavasseur Soc. 2 § 6. 7.

5 Γνώμη. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε τοῦ Beudant, γράψαντος ἐν τῷ Revue Critique τόμ. 34, σελ. 160 καὶ ἐπ. Κατ' αὐτὸν ἡ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἔχει τις εἰς τινὰ ἐταιρίαν εἶνε δυνατή, εἴτε τοῦτο εἶνε μερίς εἴτε εἶνε μετοχή. Ἀποδείξις τὸ ἄρθρ. 46, καθ' ὃ δημοσιεύεται (ἄρα ἐπιτρέπεται) ἡ ἀλλαγὴ ἐταίρου. Δύναται λοιπὸν νὰ συνομολογηθῇ διὰ τοῦ καταστατικοῦ, ὅτι ἐταῖρος τις ἢ καὶ πλείονες, δύνανται νὰ μεταβιβάσωσι τὸ δικαίωμά των τῇ συναινέσει τῶν λοιπῶν ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ἄνευ συναινέσεως τούτων. Καθ' ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ἔχομεν μεταβίβασιν τοῦ δικαιώματος καὶ τῆς ιδιότητος, χωρὶς νὰ λυθῇ ἡ ἐταιρία, δὲν ἔπεται ὅμως ὅτι τὸ δικαίωμα εἶνε μετοχή, ἀλλ' εἶνε μερίς διὰ τῆς διότι τὸ μεταβιβάστὸν τοῦ δικαιώματος καθιεροῦται ὡς ἐξαίρεσις. Ἐὰν ὅμως κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας τὸ μεταβιβάστὸν τοῦ δικαιώματος, ἐθεώρησαν οἱ ἐταῖροι ὡς πρᾶξιν κανονικὴν καὶ συνήθη, ὡς δικαίωμα, τοῦ ὁποίου ἕκαστος δύνανται νὰ κάμῃ χρῆσιν δικαιωματικῶς, οὕτως εἶπεῖν, καὶ ὅχι διότι ἐξαιρετικῶς ἐπετράπη, τότε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐταίρου εἶνε μετοχή καὶ οὐχὶ μερίς. Ἡ θεωρία αὕτη, ἣτις ἔχει πολλὰ τὰ ὀρθά, βάσιν ἔχει τὸ μεταβιβάστὸν καὶ κατὰ τοῦτο συμπίπτει πρὸς τὴν γνώμην, ἣν ἐδέχθημεν, ἀλλ' ἔχει τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ ὑποδεικνύῃ ἀπὸ ποῖον γνώρισμα θὰ ἐννοήσωμεν ὅτι τὸ μεταβιβάσιμον εἶνε κανὼν

435. Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον. Ὑπάρχει συνήθεια νὰ ἀναγράφηται ἐν τοῖς καταστατικοῖς τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, ὅτι ποσοστόν τι ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐταιρίας δὲν θὰ διανεμήται, ἀλλὰ θὰ κρατῆται δι' ἀπροόπτους ἀνάγκας αὐτῆς. Τὸ ποσοστόν τοῦτο δύναται νὰ κρατῆται διαρκῶς ἢ μέχρις οὗ φθάσει ὠρισμένον ποσόν. Τὸ σύνολον τῶν κρατήσεων τούτων καλεῖται ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, εἶνε δὲ καὶ τοῦτο μέρος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

436. Χρεωλυτικὸν κεφάλαιον. Αἱ μεγάλαι ἐταιρίαι, ἐκτὸς τῆς κρατήσεως πρὸς μόρφωσιν ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἐπιβάλλουσι καὶ ἄλλην κράτησιν πρὸς μόρφωσιν κεφαλαίου χρεωλυτικοῦ. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο χρησιμεύει πρὸς πληρωμὴν ὠρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν κατ' ἔτος, διὰ κληρώσεως συνήθως, εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος μέτοχος ἔχει τὴν ἐλπίδα, ὅτι δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν καταβολὴν τοῦ ἐὰν εὐνοηθῇ ὑπὸ τῆς τύχης, διαρκούσης τῆς ἐταιρίας, ἐνῷ ἄφ' ἑτέρου θὰ ἐξχολοκωθῇ ὡς ἐταῖρος νὰ μετέχῃ τῶν κερδῶν αὐτῆς.

437. Σημασία τῆς λέξεως Μετοχή. Ἡ λέξις μετοχὴ ἔχει δύο ἑννοίας· σημαίνει πρῶτον τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει ὁ ἐταῖρος ἐπὶ τῆς ἐταιρίας, καὶ δεύτερον τὸν τίτλον, ὅστις πιστοποιεῖ τὸ δικαίωμα αὐτό.

438. 1) Μόρφωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ὅταν δύο ἢ πλείότεροι ἀποφασίσωσι τὴν ἰδρυσιν ἀνωνύμου ἐταιρίας, ἐκτιμῶσι κατὰ προσέγγισιν τὰ ἀναγκαιοῦντα κεφάλαια διὰ τὴν σκοπούμενην ἐπιχείρησιν, διαιροῦσι τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς μετοχάς, ἢ κλάσματα μετοχῶν, καὶ ἀφοῦ ἐκπληρώσωσι τὰς διατυπώσεις τὰς ὑποίας ἐμελετήσαμεν, § 406, καλοῦσι τὸ κοινὸν εἰς ἐγγράφην⁽¹⁾.

439. Ἀμα τελειώσει ἡ ἐγγράφη ἢ καὶ πρὶν, ἕκαστος ἐγγραφόμενος λαμβάνει τόσους τίτλους, ὅσους ἐζήτησε, πληρώσας ὠρισμένον ποσὸν δι' ἕκαστον. Ὁ τίτλος οὗτος καλεῖται, ὡς εἵπομεν μετοχὴ, δύναται δὲ νὰ ᾖ ὀριστικὸς ἢ προσωρινός, ἤτοι δίδων δικαίωμα εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν μετοχῶν.

δηλ. κανονικὸν δικαίωμα καὶ οὐχὶ ἐξαίρεσις ἥτοι ἐξαιρετικὸν δικαίωμα. Ἰδε τὴν ἀνασκευὴν τῆς θεωρίας ταύτης ὑπὸ Batbie ἐν τῇ Revue Critique. Τόμ. 34. σελ. 329.

(1) Περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐγγραφῆς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ὁμιλοῦμεν κατωτέρω.

440. Αύξησης εταιρικού κεφαλαίου. Τρόποι. Είπομεν ἄλ-
λαχού § 231 ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται αὐξησης τοῦ εταιρικοῦ κεφαλαίου
εἰμὴ τῇ συναίνεσει πάντων τῶν ἐταίρων, ἐκτὸς ἂν προβλέπῃ ἄλ-
λως τὸ καταστατικόν. Ἐὰν λοιπὸν παρασταθῇ ἀνάγκη αὐξήσεως
τοῦ εταιρικοῦ κεφαλαίου, εἴτε διότι δὲν ἐπαρκεῖ, ἢ καὶ δι' ἄλλους λό-
γους, ἡ ἐταιρία ἔχει δύο μέσα πρὸς τοῦτο· δύναται 1) ἢ νὰ αὐ-
ξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν, ἐκδίδουσα νέας ἢ 2) νὰ προστρέξῃ
εἰς δάνειον. δι' ἐκδόσεως οὐχὶ πλέον μετοχῶν, ἀλλ' ὁμολογιῶν ἥτοι
τίτλων πιστοποιούντων δάνειον, ἐνεργούσα ὅπως καὶ ἐπὶ μετοχῶν ἦτοι
δικιροῦσα τὸ κεφάλαιον εἰς μέρη ἰσότιμα καὶ καλοῦσα τὸ κοινὸν εἰς
ἐγγραφὴν.

441. Τοποθέτησις Μετοχῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Ἐν τῇ πρα-
κτικῇ δὲν εἶνε τόσον εὐκόλος ἡ τοποθέτησις ἥτοι ἡ πώλησις μετοχῶν
καὶ ὁμολογιῶν. Διὰ τοῦτο σπανίως ἐν τῷ οἰκονομικῷ κόσμῳ βλέπο-
μεν τοιαύτας ἀπ' εὐθείας πωλήσεις. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγοράζει
τὰς μετοχὰς ἢ ὁμολογίας Τραπεζιτικός τις οἶκος, ὅστις τὰς μεταπω-
λεῖ κερδίζων τὴν διαφορὰν, ἀφ' οὗ προηγουμένως καταστήσῃ αὐτὰς
διὰ τῶν χρηματιστικῶν μέσων καὶ τοῦ τύπου ἀντικείμενον ζητήσεως.
Συνηθέστερον ἀντὶ νὰ ἀγοράσῃ ὁ Τραπεζίτης τὰς μετοχὰς ἢ ὁμο-
λογίας, ἀναλαμβάνει τὴν πώλησιν αὐτῶν ἐπὶ προμηθεῖα τόσον τοῖς
0)0. Τοῦτο σημαίνει τὸ συνήθως ἀναγινωσκόμενον, ἰδίως διὰ τὰ δά-
νεια τῶν κρατῶν, ὅτι ὁ δεῖνα Τραπεζιτικός οἶκος ἀνέλαβε τὴν πραγ-
ματοποίησιν τοῦ δανείου.

442. Τιμὴ ἐκδόσεως. Τιμὴ ὀνομαστική. Καὶ αἱ μετοχαὶ
καὶ αἱ ὁμολογίαι σπανίως τοποθετοῦνται ἥτοι πωλοῦνται εἰς τὸ ἄρ-
τιον ἥτοι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἄξιαν, ἣτις φέρεται ἐπὶ τοῦ
τίτλου. Συνήθως πωλοῦνται εἰς τόσον τοῖς 0)0 ὀλιγώτερον τῆς ὀνο-
μαστικῆς, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη καλεῖται τιμὴ ἐκδόσεως, κατ' ἀντίθεσιν
τῆς ὀνομαστικῆς.

443. Εἶδη μετόχων. Ἐν πάσῃ ἐγγραφῇ παρουσιάζονται δύο
τάξεις ἀνθρώπων 1) οἱ κερδοσκόποι ἥτοι οἱ ἀποκτώντες μετοχὰς ἢ
ὁμολογίας, ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως αὐτῶν ἐπὶ κέρδει. 2) οἱ θέλον-
τες νὰ τοποθετήσωσιν ἐπωφελῶς, κατὰ τὴν γνώμην τῶν, τὰ κεφάλαια
τῶν, καὶ νὰ διαμείνωσι δανεισταὶ ἢ ἐταῖροι.

444. Ἀξία μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν. Ὅπως αἱ μετοχαὶ καὶ

ὁμολογίαι καταστῶσι προσιταὶ καὶ εἰς τὰ μικρὰ βελάντια, τὰ ὅποια διακρίνονται δυστυχῶς ἐπὶ πλεονεξία καὶ περισσῇ ἀνοησίᾳ διαιρουσί τὸ κεφάλαιον εἰς μετοχὰς ἢ ὁμολογίας μικρᾶς ἀξίας. Παρ' ἡμῖν οὐδεὶς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει περιορισμός.

445. Περιστολὴ ἐγγραφῶν. Ἐὰν οἱ ἐγγραφέντες ὑπερβαίνωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν, μετριάζονται ἀναλόγως αἱ αἰτήσεις. Συνήθως ἐν τῇ πρακτικῇ δὲν μετριάζουσι τὰς ἐγγραφὰς τῶν πέντε μετοχῶν διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὴν συμμετοχὴν ἐκείνων, εἴτινες δὲν ἀγοράζουσι μετοχὰς ἢ ὁμολογίας πρὸς κερδοσκοπίαν.

446. Τύποι μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν. Ὀνομαστικά. Ἀνώνυμοι. Εἰς διαταγὴν. Ὑπὸ δύο μορφὰς ἢ τύπους ἐκδίδονται αἱ μετοχαὶ ἢ αἱ ὁμολογίαι, εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ὀνομαστικὸν εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ἀνώνυμον, ἥτοι εἰς τὸν κομιστὴν (ἄρθρ. 35 καὶ 36). Ἐν τῇ πράξει ἐδέχθησαν καὶ τρίτον τύπον, τὸν εἰς διαταγὴν. Ἐπὶ πλέον εἰς τινὰς ἐταιρίας συνειθίζεται ὁ μικτὸς τύπος, ἥτοι ὀνομαστικὸς διὰ τὸ κεφάλαιον, καὶ ὁ ἀνώνυμος διὰ τὰ μερίσματα ἢ τοκομερίδια.

447. Περιγραφή τῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν. Οἱ τίτλοι οὗτοι εἶνε ἐγγράφα ἀπεσπασμένα ἐκ διπλοτύπου. Ἐν τοῖς ὀνομαστικοῖς τίτλοις, εἰς τὸ στέλεχος καὶ εἰς τὸν τίτλον, ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ δικαιοῦχου καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ τίτλου, ἂν ᾖ μετοχὴ ἢ ὁμολογία, ὁ ἀριθμός, καὶ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς τόκων ἢ μερίσματος. Ὅπισθεν ἢ κάτωθεν ὑπάρχει σειρὰ τετραγώνων, τὰ ὅποια διαγράφονται κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου ἢ τοῦ μερίσματος. Τὸ ἐγγράφον τοῦ ἀνωνύμου τίτλου ἀναφέρει ὅτι ὁ κομιστὴς εἶνε ὁ δικαιοῦχος τοῦ ἐταιρικοῦ δικαιώματος ἢ τοῦ δανείου. Τὰ τετράγωνα δὲν εὐρίσκονται ὅπισθεν ἀλλὰ κατ' ἐπέκτασιν τοῦ τίτλου, φέρουσι δὲ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ. Τὰ τετράγωνα ταῦτα καλοῦνται τοκομερίδια διὰ τὰς ὁμολογίας, μερίσματα δὲ ἢ μερισματαποδείξεις διὰ τὰς μετοχὰς. Τὰ τοκομερίδια καὶ τὰ μερίσματα (coupons) εἶνε ὠρισμένης λήξεως, ἀποκόπτονται δὲ κατὰ τὴν πληρωμὴν, ἀλλὰ τὰ τοκομερίδια ἐπὶ πλέον φέρουσι καὶ τὴν πληρωτέαν ποσότητα, ἥτις δὲν ὑπάρχει ἐπὶ μερισμάτων, διότι δὲν εἶνε γνωστή⁽¹⁾.

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 164 Ἱταλ. Κωδ. οἱ τίτλοι τῶν μετοχῶν περιέχουσι τὸ ὄνομα τῆς ἐταιρίας, τὴν χρονολογίαν τοῦ καταστατικοῦ, τῆς δημοσιεύσεως

448. Ἐκλογή τύπου. Προκειμένου περὶ τοῦ τύπου τῶν μετοχῶν ἡ ὁμολογιῶν οὐδεὶς παρ' ἡμῖν περιορισμὸς ὑπάρχει καὶ ἡ ἑταιρία ἔχει πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν διαφόρων τύπων. Ἐν γένει ὅμως διὰ τὰς μετοχάς, ὅταν ἡ ἑταιρία δὲν θέλῃ νὰ ἐνεργῇται ἐπὶ τῶν τίτλων τῆς κερδοσκοπίας, δέχεται τὸν ὀνομαστικὸν τύπον, διὰ δὲ τὰς ὁμολογίας τὸν ἀνώνυμον. Ἐνεκα τῶν ἄρθρ. 27 καὶ 28 τὰ ὁποῖα ἀπαγορεύουσι εἰς τοὺς ἑτερορρυθμοὺς πᾶσαν πρᾶξιν διαχειρίσεως καὶ πᾶσαν ἐργασίαν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ἑταιρίας εἵχεν ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν αἱ μετοχαὶ τῆς ἑτερορρυθμοῦ κατὰ μετοχὰς § 396 δύνανται νὰ ᾔνε ἀνώνυμοι, ἐπεκράτησε δ' ὡς εἵπομεν καταφατικὴ γνώμη § 398.

449. Τροπὴ ἢ μετατροπὴ (conversion). Συνήθως αἱ ἑταιρίαι δέχονται καὶ τοὺς δύο τύπους ἥτοι τὸν ὀνομαστικὸν καὶ τὸν ἀνώνυμον, παρέχουσιν ὅμως τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἑταίρους νὰ ἀλλάσωσι τοὺς τίτλους των, ὅποτεν θέλωσι, ἥτοι τοὺς ὀνομαστικούς δι' ἀνώνυμων καὶ τανάπαλιν. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη καλεῖται τροπή.

450. Χαρακτὴρ τῆς τροπῆς. Ἐξητήθη ὅμως ποῖος ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς τροπῆς ταύτης, ἰδίως πρὸς ἔρευναν τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο ἱκανότητος. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει νὰ διακρίνωμεν δύο περιπτώσεις. α) Ἐὰν πρόκηται ἀνώνυμος ἡ εἰς τὸν κομιστὴν τίτλος νὰ μετατραπῇ εἰς ὀνομαστικόν, ἀρκεῖ ἡ ἱκανότης τοῦ διοικεῖν, διότι εἶνε πρᾶξις διαχειρίσεως, δυναμένη νὰ γίνη καὶ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ παρὰ τοῦ χειραφέτου. β) Ἐὰν ὅμως πρόκηται περὶ μετατροπῆς τίτλων ὀνομαστικῶν εἰς ἀνώνυμους, ὁ χειράφετος ἢ ὁ ἐπίτροπος ἀνηλίκου δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τὴν μετατροπὴν ἢ πρέπει νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὰ ἄρθρ. 61 καὶ 106 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτροπείας ; Ὁμολογουμένως ἡ τροπή, αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶνε ἀπαλλοτριώσις, οὐχ' ἦττον ἔχει τὰ αὐτὰ πρὸς ἐκείνην ἀποτελέσματα, διότι εὐκόλυνει καὶ ἄγει πρὸς τὴν ἀπαλλοτριώσιν, διὰ τοῦτο πολλοὶ δέχονται ὅτι πρὸς τοιαύτην τροπὴν ἀπαιτεῖται ἱκανότης πρὸς ἀπαλλοτριώσιν, ἐπομένως ὁ ἐπίτροπος, ἢ ὁ χειράφετος δὲν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι ταύτην εἰ μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰ ἄρθρ. 61 καὶ 106 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ. ἥτοι δι' ἀδείας τοῦ συγ. συμβουλίου καὶ αὐτοῦ, τὸ ἑταίρ. κεφάλαιον, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ ὅλικόν ποσὸν τῶν μετοχῶν, τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρίας.

ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, Ἡ Γαλ. Νομολογία ἐθεώρησε πάντοτε τὴν τροπὴν ὡς πρᾶξιν διαχειρίσεως καὶ ἐπομένως δυνάμενην νὰ γίνῃ ἄνευ τῶν διατυπώσεων τῶν ἀρθρ. 61 καὶ 106 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ. τὰ ὅποια ὡς ἀφορῶντα ἐκποίησιν δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ⁽¹⁾. Σήμερον ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα δὲν συζητεῖται, διότι ὁ Ν. τῆς 27 Φεβρ. 1880 ἐκανόνισε τὰ περὶ τούτου, δεχθεὶς ὅτι πρὸς ταιαύτην τροπὴν ἀπαιτεῖται ἢ πρὸς ἀπαλλοτριώσιν ἰκανότης, καὶ ἐπομένως καὶ αἱ διατυπώσεις τῶν ἀρθρ. 61 καὶ 106 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ.

431. Πλεονεκτήματα ἀνώνυμων καὶ ὀνομαστικῶν τίτλων. Ποῖοι εἶνε οἱ λόγοι ὅπως ἑταιρία τις δεχθῇ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν τύπον; Τοῦτο ἄγει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν μειονεκτημάτων, τὰ ὅποια παρουσιάζει ἕκαστος τῶν τύπων τούτων. Κατὰ τρία τινὰ διαφέρουσιν οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι, τῶν ὀνομαστικῶν. 1) Κατὰ τὸν τρόπον τῆς μεταβιβάσεως. 2) κατὰ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς τῶν μερισμάτων τόκου καὶ κεφαλαίου, 3) ὡς πρὸς τὰς συνεπεῖς τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς κλοπῆς.

432. Α') Μεταβίβασις. α') Μεταβίβασις ἀνώνυμων τίτλων. Ὁ ἀνώνυμος ἢ εἰς τὸν κομιστὴν τίτλος δύναται νὰ ὀρισθῇ: Ἐγγράφον πιστοποιοῦν τὴν ὑπαρξίν δικαιώματος, ὑπερ λογίζεται ἀνήκον εἰς τὸν κατέχοντα αὐτό, καὶ τὸ ὅποιον μεταβιβάζεται δι' ἀπλῆς παραδόσεως. Ὑπὸ ταιαύτην ἔννοιαν ὁ ἀνώνυμος ἢ εἰς τὸν κομιστὴν τίτλος διαφέρει τῶν λοιπῶν κατὰ δύο τινὰ, 1) δὲν διακρίνεται σαφῶς ἡ ἀποδείξις τοῦ δικαιώματος ἀπὸ τοῦ δικαίωμα αὐτό, ὑπερ συγχέεται μετὰ τοῦ τίτλου καὶ εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἀδιάκριτον αὐτοῦ. 2) ὁ ἐπικαλούμενος ἀπαίτησιν τινα κοινήν, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς αὐτόν, τοῦναντίον ἐπὶ ἀνώνυμων τίτλων ἡ κατοχὴ καὶ μόνῃ ἀρκεῖ, ὅπως ὁ κάτοχος θεωρεῖται κύριος, μὴ ἔχων ἀνάγκην οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως καὶ μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταποδείξεως ἂν ἦνε καλῆς πίστεως ⁽²⁾. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τροποποιεῖται μόνον ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ κλοπῆς κατὰ μόνου τοῦ εὐρόντος ἢ ἀφαιρέσαντος, ἢ ἐκείνου ὅστις ἐν γνώσει τῶν ἐλαττωμάτων τούτων ἔλαθεν αὐτοῦς. Ν.ΑΣΜΔ' τῆς 26 Ἰουλίου 1885. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ κατέχων τίτλον εἰς τὸν κομιστὴν καὶ καλῇ τῇ πίστει, λογίζεται κύριος, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ οὔτε

(1) Ἐφ. Paris 12 Ἰουλ. 69. S. 69. 2. 321 καὶ σημ. Lyon Caen. Ἀκ. 4 Αὐγ. 1873 S. 73. 1 441.

(2) Περὶ τῆς νομικῆς φύσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν τίτλων ἴδε σύντομον καὶ καλλίστην μελέτην τοῦ κ. Βαλαωρίτου ἐν Μπ. 3. 526. ἔτι δὲ τὴν ἀξιόλογον μονογραφίαν τοῦ κ. Σημίτου ἐπιγραφομένην « Ἀνώνυμα Γραμμάτια ἢ Ἀνώνυμοι Τίτλοι ».

ἀνταπόδειξις ὅτι δὲν εἶνε κύριος, οὔτε διεκδίκησις παρὰ τοῦ ἀληθοῦς κυρίου καὶ τοῦτο διαφόρως πρὸς τὰ ἄλλα κινητὰ, ὧν δὲν κωλύεται ἡ διεκδίκησις ἐκ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ κατοχου. Τί ἐννοεῖ καλὴν πίστιν ἐνταῦθα ὁ Ν. καὶ ἂν αὕτη ἔχῃ διάφορον ἢ περιωρισμένην ἐννοίαν τῆς συνήθους ἐξηγοῦμεν κατωτέρω ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τοῦ Ν. ΑΣΜΔ.

433. Συνέπειαι. Τῶν ἀνωτέρω συνέπειαι εἶνε 1) ὅτι ὅταν ὁ τοιοῦτος τίτλος (ἀνώνυμος) δίδεται εἰς ἐνέχυρον ἢ παρακαταθήκην, εἶνε ἀνάγκη ἐγγράφου, ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι ἡ παράδοσις δὲν ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ μεταβιβάσεως κυριότητος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου τὰ ἀποτελέσματα εἶνε περιωρισμένα εἰς τὰς μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων σχέσεις, διότι ἂν ὁ δανειστής ἐκποιήσῃ τοὺς τίτλους τούτους, κατὰ μόνου τούτου ἔχει ἀγωγὴν ὁ ὀφειλέτης, καὶ δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τοὺς τίτλους κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, διότι δὲν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' τῆς 26 Ἰουλίου 1885, 2) ἡ ἐν τῇ κληρονομίᾳ τινὸς εὗρεσις τοιούτων τίτλων, ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οὗτος ἦτο κύριος, διότι ὁ κατοχος δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὴν κτήσιν⁽¹⁾. 3) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1071 § 7 τῆς Πολ. Δικ. περιγράφονται καὶ μονογραφοῦνται ἐν τῇ ἀπογραφῇ, τὰ ἔγγραφα τὰ εὕρισκόμενα ἐν τῇ κληρονομίᾳ τινός, ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἐκρίθη ὅτι ἐξαιροῦνται τῆς τοιαύτης μονογραφήσεως, οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι, διότι αὕτη καθίστησι τούτους ὑπόπτους⁽²⁾. 4) Ὅτι οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι εἶνε ἐπιτήδευοι πρὸς κερδοσκοπίαν, διότι οὔτε ἡ τιμὴ οὔτε ἡ πίστις τῶν κερδοσκοπούντων τίγεται, καθ' ὅσον ἡ μεταβίβασις δὲν ἐγκαταλείπει ἴχνη.

434. δ') Μεταβιβάσις τίτλων ὀνομαστικῶν. Ἡ μεταβίβασις τούτων γίνεται διὰ μεταφορᾶς, ἥτις ἐστὶ δῆλωσις παραχωρήσεως ἐγγραφομένη εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας καὶ ὑπογραφομένη ἀπὸ τὸν παραχωροῦντα ἢ τὸν πληρεξούσιόν του (οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τὸν ἐκδοχέα), ἄρθρ. 36. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ παραχώρησις γίνεται συνέπειαι συμβάσεως (πωλήσεως, δωρεᾶς) μεταξὺ παραχωρητοῦ καὶ ἐκδοχέως, ἐπομένως ἀπαιτεῖται ἰκανότης πρὸς μεταβίβασιν ἢ ἀπαλλοτριώσιν, προκειμένου δὲ περὶ ἐπιτρόπου ἢ χειραφέτου τηρητέαι αἱ διατυπώσεις

(1) Ἐφ. Paris 23 Μαΐου 1873. S. 73. 2. 248.

(2) Ἀκ. 15 Ἀπριλ. 1861. S. 61. 1. 709.

τῶν ἀρθρ. 61 καὶ 106 τοῦ Ν. περὶ ἐπιτρ. ⁽¹⁾

435. Χαρακτὴρ τῆς μεταφορᾶς. Τὰ ζήτηματα εἶνε ταῦτα· 1) ἡ μεταφορὰ εἶνε ὁ μόνος τρόπος μεταβιβάσεως κυριότητος; 2) καίτοι ὑπαρχούσης μεταφορᾶς ὑπὲρ τίνος, ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις ὅτι οὗτος δὲν εἶνε κύριος καὶ κατὰ τίνος; Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ζήτημα γενικῶς δέχονται ὅτι ἡ μεταφορὰ εἶνε ὁ μόνος τρόπος μεταβιβάσεως καὶ ἀποκτήσεως τῆς κυριότητος τῆς μετοχῆς ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν τρίτων· διὰ τὰς σχέσεις ὅμως τῶν συμβαλλομένων μεταξὺ τῶν ἡ μεταβίβασις χωρεῖ καὶ ἄνευ μεταφορᾶς, μάλιστα τὴν δῆλωσιν περὶ μεταφορᾶς δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἐὰν στρεψοδικῇ ὁ πωλητής⁽²⁾.—Τὸ ἄλλο ζήτημα, ἂν, καίτοι ὑπαρχούσης μεταφορᾶς ὑπὲρ τίνος, ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἶναι κύριος, ἤλθεν ἀπαξ μόνον εἰς τὰ Γαλλικὰ δικαστήρια. Ἐδέχθησαν δὲ ὅτι δύναται τις νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ὑπὲρ οὗ ἡ μεταφορὰ δὲν εἶνε κύριος, καὶ τοῦτο ὅχι μόνον κατ' αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τρίτου ἥτοι ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ⁽³⁾.

(1) Ἰκανότης ἀπαιτεῖται καὶ πρὸς μεταβίβασιν ἀνωνόμου τίτλου· καὶ ὅχι μόνον ἰκανότης ἀλλὰ καὶ αἰτία μεταβιβάστικῃ, οὕτως εἰπεῖν, κυριότητος (πώλησις, δωρεά, προίξ). Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸν Ν. ΑΣΜΔ' ἡ κυριότης μεταβιβάζεται διὰ παραδόσεως, ἡ ἀπόδειξις εἶνε δυσκολοτέρα. Ἐὰν ἐν τούτοις ἦνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἀνίκανος μετεβίβασε τοιοῦτον τίτλον, δύναται νὰ διεκδικήσῃ τοῦτον κατὰ τοῦ λ α θ ὁ ν τ ο ς καὶ δὲν νομίζω ὅτι εἶνε κώλυμα ὁ Ν. ΑΣΜΔ'. καίτοι οὐσιωδῶς διαφέρων τοῦ ἀρθρ. 2279 τοῦ Γαλλ. Κώδ., καθ' ὃ «ἡ κατοχὴ ἐπὶ κινητῶν ἐπέχει τόπον τίτλου». Ἀληθῶς ὁ Ν. ΑΣΜΔ' εἶνε ἀκρίστη συνταγμένος, ἀλλ' ὅπως μὴ δώσωμεν εἰς αὐτὸν ἔννοιαν ἐντελῶς ἀνεξήγητον, πρέπει νὰ δεχθῶμεν αὐτὸν ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρθρ. 2279, καὶ ἐπομένως ὅπως τοῦτο, καὶ οὗτος καθιε-ροῖ τεκμήριον, καὶ ὅτι τὸ τεκμήριον καταπίπτει ἐπι-τρεπομένης διεκδικήσεως ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἰσχυρίζεται καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ λαβὼν καὶ κατέχων ἔλαβε παρ' αὐτοῦ (τοῦ ἐνάγοντος) δυνάμει τίτλου μὴ μεταβιβάστικοῦ κυριότητος· π. χ. ἐντολῆς, μισθώσεως, παρακαταθήκης· τὴν ἀγωγὴν ταύτην ὀνομάζουσι τινες ἀγωγὴν προσωπικὴν ἐπὶ ἀποδόσει, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε τὸ αὐτό· ὅτι τὸ τεκμήριον δὲν χωρεῖ. Τοῦτο σημαίνει ἡ φράσις τοῦ Ν. ΑΣΜΔ', κ α λ ῆ τ ῆ σ τ ε ι, ἐνδεικνύουσα ἡμῖν ὅτι ὁ Ν. ἤκαλούθησε τὴν θεωρίαν τοῦ ἀρθρ. 2279. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀρθρ. 2279 ἰδίως Aubry et Rau 2. § 183. Περὶ τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' ὁμιλοῦμεν κατωτέρω ἐκτενῶς.

(2) LyC. Tr. 2. 605.

(3) Ἀκ. 17 Δεβρίου 73 S. 74. 1. 409. καὶ τὴν σημείωσιν Labbé. Ὁ Α. εἶχε δώσει ὀνομαστικὰς μετοχὰς εἰς ἐνέχυρον. Αἱ μετοχαὶ ἦσαν ἐπ' ὀν ὀ-

436. γ') Μεταδίδοσις τίτλων εἰς διαταγὴν. Τούτων ἡ μεταδίδοσις γίνεται δι' ὀπισθογραφήσεως, ἂν δὲ μία ὀπισθογράφῃσι γίνῃ μόνον ἐν λευκῷ, ὁ τίτλος κυκλοφορεῖ ὡς τίτλος εἰς τὸν κομιστήν.

437. Εἶδη μεταφορᾶς. Διακρίνουσι τρία εἶδη μεταφορᾶς: 1) τὴν πραγματικὴν, ἥτις εἶνε ἡ μεταδίδοσις τῆς κυριότητος πρὸς ἐκτέλεσιν συμβάσεως ἀμφοτεροβαροῦς, καὶ ἰδίᾳ πωλήσεως· 2) τὴν τυπικὴν, ἥτις γίνεται ὑπὲρ τῶν κληρονόμων ἀποβιώσαντος μετόχου, ὑπὲρ κληροδόχων, δωρεοδόχων ἢ προικοκληπτῶν· 3) τὴν λόγῳ ἐνεχύρου, ἥτις δὲν ὑφίσταται παρ' ἡμῖν.

438. Β') Πληρωμὴ μερισμάτων, τόκων καὶ κεφαλαίων. Αἱ ἐταιρίαι πληρῶνουσι μερίσματα, τόκους, ἔτι δὲ καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, ὅταν διὰ μὲν τὰς ὁμολογίας ἔχῃ καθιερωθῇ τὸ σύστημα τῆς πληρωμῆς αὐτῶν διὰ κληρώσεως, διὰ δὲ τὰς μετοχὰς τὸ σύστημα τοῦ χρεωλυτικοῦ κεφαλαίου. Διὰ τὴν πληρωμὴν τόκου, μερίσματος ἢ κεφαλαίου ὀνομαστικοῦ τίτλου ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ δικαίου, καθ' ἃς ἡ πληρωμὴ γίνεται εἰς τὸν δικαιοῦχον⁽¹⁾. Τοῦναντίον ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τούτων ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων τίτλων εἶνε σχεδὸν ἀδύνατος, διότι ὁ κομιστὴς εἶνε ὁ δικαιοῦχος, οὐχ' ἥττον ἡ πληρωμὴ κεφαλαίου πρὸς ἀνίκανον, ἐὰν αὕτη ἀποδειχθῇ, δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβεῖς συνεπεῖς διὰ τὴν ἐταιρίαν (Ν. ἐπιτρ. 105, 106, 135). Συνήθως αἱ ἐταιρίαι ἐν τοῖς καταστατικοῖς ὀρίζουσιν ὅτι ἡ πληρωμὴ τῶν μερισμάτων ἢ τόκων γίνεται εἰς τὸν προσάγοντα τὸν ὀνομαστικὸν τίτλον⁽²⁾.

439. Γ') Ἀπόλεια, κλοπὴ ἢ φθορά. Ἡ κλοπὴ ἢ ἡ ἀπώλεια τίτλου τινὸς ὀνομαστικοῦ ἢ ἀνωνύμου ἔχει ἐν γένει τὰς ἐξῆς συνεπεῖς: 1) δὲν δύναται ὁ δικαιοῦχος νὰ λάβῃ μερίσμα ἢ τόκον ἢ

ματί του ἄλλ' ἀνῆκον κατὰ τὸ 1) 2) εἰς τὴν σύζυγόν του. Ἡ ἄνω ἀπόφασις ἐδέχθη ὅτι οἱ κληρονόμοι τῆς συζύγου δύναται νὰ ἀποδείξωσι καὶ κατὰ τοῦ ἐνεχυροῦ δανειστοῦ τὰ δικαίωμά των, μολοντί ἡ μεταφορὰ ἦτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του.

(1) Οἱ LyC. Tr. 601 διδάσκουσιν ὅτι μερίσματα καὶ τόκοι ὀνομαστικῶν τίτλων πληρῶνονται εἰς τὸν κομιστήν, οἷος δὴποτε καὶ ἂν ᾔην οὗτος. Τοῦτο δὲν φαίνεται ἀκριβὲς καὶ ἴσως ἐννοοῦσιν ὅτι εἶνε ἰσχυρὰ τοιαύτη πληρωμὴ ὑπαρχούσης ρήτηρας τοῦ καταστατικοῦ, ὅπερ διαφέρει.

(2) Ἰδε ἀνωτ. σημ.

καὶ τὸ κεφάλαιον, ἂν εὐνοηθῇ ὑπὸ τῆς κληρώσεως· 2) δὲν δύναται νὰ μεταβιβάσῃ αὐτόν· 3) ἐπιτρέπει εἰς τρίτον νὰ ἐπικαλεσθῇ δικαίωμα ἀνατρέπον ἐκεῖνο τοῦ ἀληθοῦς κυρίου. Τὰ ἄτοπα ταῦτα εἶνε μικρότερα διὰ τοὺς ὀνομαστικούς τίτλους ἢ διὰ τοὺς ἀνωνύμους.

460. α') Ἀπώλεια, κλοπὴ ἢ καταστροφὴ ὀνομαστικῶν τίτλων. Ὅταν τοιοῦτος τίτλος ἀπωλεσθῇ ἢ κλαπῇ, ὁ κύριος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν μερισμάτων ἢ τόκων παρὰ τῆς ἐταιρίας, ἐὰν ὑπάρχῃ ρήτρα εἰς τὸ καταστατικόν ὅτι ταῦτα πληρώνονται εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ τίτλου, ἢ ὅταν τῶν ὀνομαστικῶν τίτλων τὰ τοκομερίδια ἢ μερίσματα εἶνε εἰς τὸν κομιστὴν § 446. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἡ ἐταιρία εἶνε ὀφειλέτις, ὡς πρὸς μὲν τὸ κεφάλαιον, ὅπερ ἐρρήθη εἶνε ὀνομαστικόν, ἐδέχθησαν ὅτι ὁ δικαιοῦχος δύναται νὰ ζητήσῃ ἀντίγραφον καὶ ἐπὶ πλέον δύναται, ἐὰν τὸ κεφάλαιον ἐκληρώθῃ, νὰ λάβῃ αὐτό, διότι ἡ ἐταιρία οὐδένα διατρέχει κίνδυνον, καθ' ὅσον δι' αὐτήν, καὶ ἂν ὁ δικαιοῦχος μετεβίβασε τὸ δικαίωμά του, μὴ γενομένης τῆς μεταφορᾶς § 454, δὲν εἶνε ἐπικίνδυνος ἡ τοιαύτη μετεβίβασις⁽¹⁾. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τοὺς τόκους καὶ τὰ μερίσματα καὶ ταῦτα δύναται νὰ λάβῃ ἐπίσης, ἐὰν δὲν ᾔνε εἰς τὸν κομιστὴν ἥτοι ἀνώνυμα.

Ἐὰν ὅμως ᾔνε ἀνώνυμα, τότε ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀρθρ. 35 ταῦτα λογίζονται ἀνήκοντα εἰς τὸν κάτοχον, καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς δευτὴ παραγραφὴν, διότι ὁ Ν. ΑΣΜΔ' ὑποβάλλει εἰς παραγραφὴν δευτὴ τοὺς τόκους καὶ τὰ μερίσματα ἀνωνύμων χρεωγράφων, ἐπεταὶ ὅτι ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν, ἢ νὰ πληρώσῃ ζητοῦσα ἐγγύησιν⁽²⁾, ὅπως ἐπὶ ἀπωλείας ἀνωνύμων τίτλων.

461. β') Ἀπώλεια, κλοπὴ ἢ καταστροφὴ ἀνωνύμων τίτλων. Σπουδαιότερα εἶνε τὰ ἄτοπα τῆς ἀπωλείας, τῆς κλοπῆς ἢ καταστροφῆς ἀνωνύμων τίτλων. Ὅταν τοιοῦτος τίτλος ἀπολεσθῇ ἢ κλαπῇ ἢ καὶ καταστραφῇ, ὁ δικαιοῦχος δύναται νὰ λάβῃ μερίσμα, τόκους ἢ τὸ κεφάλαιον, δύναται νὰ ζητήσῃ νέον τίτλον· Οὕτω ἐτίθη

(1) LyC. Tr. 2. 627.

(2) Ὁ Ν. ΑΣΜΔ' δὲν ἐφαρμόζεται, ἀλλ' αἱ γενικαὶ περὶ ἀνωνύμων τίτλων ἀρχαί, διότι ἀφορᾷ τίτλους ἀνωνύμους μὴ ὀνομαστικούς καὶ τοκομερίδια α ὕ τ ὦ ν.

τὸ ζήτημα διὰ πρώτην φοράν κατὰ τὸ ἔτος 1836 ἐν Γαλλίᾳ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου τῶν Παρισίων, ὅπερ ἀπεφάνθη δι' ἀποφάσεώς του, κυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, ὅτι ὁ μὴ δυνάμενος νὰ προσγάγῃ τὸν τίτλον, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ κύριος ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας, διότι αὕτη ὀφείλει εἰς τὸν τίτλον, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τόκους ἢ μερίσματα οὔτε ἐπὶ ἐγγυήσει, ἐκτὸς ὅταν ἀποδειχθῇ ἡ καταστροφὴ τοῦ τίτλου⁽¹⁾.

462. Ἡ γνώμη αὕτη κατεκρίθη ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἡ θεωρία, καθ' ἣν ἡ ἐταιρία ὀφείλει εἰς τὸν τίτλον καὶ μόνον, καὶ τόσον ὥστε ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τοιοῦτον οὐδὲν ἔχει δικαίωμα, εἶνε λίαν ἄδικος, συγχέει δ' ἄνευ ἀνάγκης τὸν τίτλον μετὰ τοῦ δικαιώματος. Βεβαίως μέχρι τινὸς σημείου καὶ ὑπὸ τινι ἐποψίᾳ ὁ τίτλος συμπίπτει μετὰ τοῦ δικαιώματος, ἀλλ' ἂν ὠθήσῃ τις τὴν ἀρχὴν ταύτην μέχρι τῶν τελευταίων αὐτῆς συνεπειῶν, πρέπει νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ τίτλου ἀποσβέννει τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐταιρίας. Τοιοῦτος ὅμως τρόπος ἀποσβέσεως ὑποχρεώσεων δὲν ὑφίσταται ἐν τῷ δικαίῳ. Ἄρα ἡ ἐταιρία ὀφείλει εἰς τὸν τίτλον, ἐφ' ὅσον ἔχει νόμιμον συμφέρον, εἰς τὸν κύριον δέ, ἐφ' ὅσον τοιοῦτον συμφέρον δὲν ἔχει. Τὸ νόμιμον συμφέρον τῆς ἐταιρίας ἐνταῦθα εἶνε νὰ μὴ πληρώσῃ δις. Ἐφ' ὅσον ὅμως τοιοῦτον κίνδυνον δὲν δικτρέχει, διότι παρέχεται εἰς αὐτὴν ἀσφάλεια ἢ ἐγγυήσις, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν τῆς ὀφειλῆς αὐτῆς, ἥτις διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ τίτλου τοῦ πιστοποιούντος αὐτήν, ὅσον *suī generis* καὶ ἂν ᾔνε οὗτος, δὲν ἀπεσβέσθη. Οὕτω ἀπομακρυνθείσης τῆς γνώμης, καθ' ἣν ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του, οὐδὲν δικαίωμα ἠδύνατο νὰ ἀξιῶσῃ, ἤρχετο φυσικῶς ἡ ἀποδοχὴ τῆς γνώμης, καθ' ἣν ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του δὲν στερεῖται παντὸς δικαιώματος.⁽²⁾ Ἀλλ' ὅσον ὀρθὴ κατ' ἀρχὴν καὶ ἂν ᾔτο ἡ γνώμη αὕτη, προσέκρουσεν εἰς τὰ καθέκαστα, διότι ἠρωτήθη: ποία ἡ ἔκτασις τῶν δικαιωμάτων τοῦ τοιούτου μετόχου ἢ δανειστοῦ; τί δύναται ἐπὶ τέλους παρὰ τῆς ἐταιρίας οὗτος νὰ ζητήσῃ; καὶ ἰδίᾳ: δύναται νὰ

(1) Ἐφ. Paris 23 Ἰουλ. 36. S. 37.2.103. Ἀκ. 5 Δεκ. 37. S. 38.1.329.

(2) Περὶ τῶν διαφορῶν θεωριῶν ἴδε Βαλαωρίτου καὶ Σημίτου σημειωθείσας μελέτας.

λάβη τόκους ἢ μερίσματα, δύναται νὰ λάβῃ τὸ κεφάλαιον, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν ἐκληρώθῃ, δύναται νὰ ζητήσῃ νέον τίτλον; Οὕτως ἐτέθη τὸ ζήτημα πάλιν ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου τῶν Παρισίων, κατὰ τὸ ἔτος 1838, ὅπερ ἐγκαταλείπον τὴν προτέραν αὐτοῦ γνώμην, ἐδέχετο δι' ἀποφάσεώς του, ἥτις πάλιν ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, ὅτι ὁ δυνάμενος νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἀπώλεσε μετοχὰς εἰς τὸν κομιστήν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ, ὅχι μόνον τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων ἢ μερισμάτων, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις καὶ νέον τίτλον προσφέρων ἐγγύησιν⁽¹⁾.

463. Τόκοι. Μερίσματα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόλυτος αὕτη γνώμη κατεκρίθη. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐφετεῖον, ἐπανελθὼν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἐδέχθη σταθερῶς πλέον, ὅτι ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του ἑταῖρος ἢ δανειστής, ἔχει δικαίωμα ἀποδεικνύων τὴν ἀπώλειαν, κλοπὴν ἢ καταστροφὴν, νὰ ζητήσῃ ὥστε οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα νὰ κατατίθενται, ἐφ' ὅσον καθίστανται ἀπαιτητά, εἰς τὸ Δημ. Ταμεῖον, διὰ νὰ τὰ λάβῃ μετὰ 5 ἔτη, ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητά. Ἰδοὺ πῶς διευτυπώθη ἡ ἀξίωσις. Ἡ ἑταιρία ὀφείλει, ἐφ' ὅσον δὲ δὲν κινδυνεύει νὰ πληρώσῃ δις, οὐδὲν συμφέρον ἔχει νὰ ἀρνηθῇ τὴν καταβολὴν τῶν τόκων καὶ μερισμάτων εἰς τὸ Ταμεῖον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 2277 τοῦ Γ. Κ. παραγράφονται διὰ πενταετίας, ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητά, ἔπεται ὅτι μετὰ τὴν πενταετίαν, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον τοῦ ἑταῖρος ἢ δανειστής, δύναται νὰ λάβῃ ταῦτα, διότι ἡ ἑταιρία ἔχουσα ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 2277 κατὰ παντός, ὅστις μετὰ τὴν πενταετίαν θὰ παρουσιασθῇ ζητῶν παρ' αὐτῆς τὰ αὐτὰ μερίσματα ἢ τόκους, οὐδένα διατρέχει κίνδυνον νὰ πληρώσῃ δις⁽²⁾.

Ἡ Νομολογία αὕτη περὶ τόκων καὶ μερισμάτων καὶ σταθερὰ ὑπῆρξεν καὶ ἐνεκρίθη παρ' ὅλων. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὅμως τοῦ κεφαλαίου, ἂν τοῦτο ἐκληρώθῃ ἢ κατέστη ἀπαιτητόν, καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἑταιρία ὀφείλῃ νὰ δώσῃ ἀντίγραφον τοῦ τίτλου, καὶ ἡ Νομολογία καὶ οἱ συγγραφεῖς ἦσαν διηρημένοι.

464. Ἀντίγραφον. Διὰ τὴν παροχὴν ἀντιγράφου ἤτοι νέου τίτλου, εἶχεν ἀρχικῶς δεχθῇ ἡ Γαλλ. Νομολογία ὅτι ἐπιτρέπεται

(1) Ἐφ. Paris 3 Ἰουλ. 1838 καὶ Ἀκ. 15 Νῆρ. 1841 ἐν S. 44. 1. 830.

(2) Ἐφ. Paris 27 Φεβρ. 54. S. 54. 2. 355.

ἐκδοσίς ἐπὶ ἐγγυήσει⁽¹⁾, ἀλλὰ κατόπιν ἀπέκλινεν εἰς τὴν γνώμην ὅτι δὲν ὑποχρεοῦται ἡ ἐταιρία νὰ ἐκδώσῃ νέον τίτλον⁽²⁾. Ἐν τούτοις καίτοι δεχομένη τοῦτο κατ' ἀρχήν, ἐδέχετο ὅμως ἐνίοτε καὶ ἄλλο, ὅτι μετὰ παρέλευσιν 30 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς κλοπῆς ἢ τῆς ἀποφάσεως, ἣτις ἐβεβαίουν τὴν κλοπὴν ἢ ἀπώλειαν, ἡ ἐταιρία ἠδύνατο νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δώσῃ νέον τίτλον, μάλιστα ἡ καταδικάζουσα τὴν ἐταιρίαν εἰς τοῦτο ἀπόφασις, ἐπεῖχε τόπον τίτλου⁽³⁾. Ὁ ἐπὶ 30 ἔτη νεμηθεὶς τὸν τίτλον, ἔλεγε ἡ Νομ. αὐτὴ, παρέγραφε τοῦτον καὶ ἀπέναντι τοῦ ἀληθοῦς κυρίου, ἐπομένως ἡ ἐταιρία ἐκδίδουσα νέον τίτλον, οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον νὰ πληρώσῃ δις. Ἡ τοιαύτη τῆς Νομολογίας τακτικὴ κατεκρίθη καὶ δικαίως, διότι ἐφ' ὅσον ἡ ἐταιρία διαρκεῖ, τὸ κεφάλαιον, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀπολεσθεὶς τίτλος (μετοχὴ ἢ καὶ ὁμολογία μὴ κληρωθεῖσα) δὲν παραγράφεται κατὰ τοῦ κατόχου τοῦ τίτλου, οὔτε νοεῖται παραγραφὴ ἀσωμάτου κατὰ κατόχου ἀγνώστου⁽⁴⁾.—Ἐδέχοντο ἐν τούτοις τινές, ὅτι ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δώσῃ νέον τίτλον, ἐὰν τῇ δοθῇ ἐγγυήσις, καὶ ἰδίως ἂν κατατεθῇ εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς ἢ εἰς Τράπεζαν ἰσάξιον ποσὸν τοῦ ἐκδοθησομένου νέου τίτλου⁽⁵⁾.

465. Κεφάλαιον. Ὡς πρὸς τοῦτο, ἂν διὰ κληρώσεως ἢ ἄλλως κατέστη ἀπαιτητὸν, ἐδέχοντο ὅτι ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του, ἠδύνατο νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐταιρίαν νὰ καταβάλλῃ τοῦτο εἰς τὸ Δημ. Ταμεῖον, ἵνα τὸ ἀνχλάθῃ οὗτος μετὰ 30 ἔτη, ἀφ' ἧς κατέστη ἀπαιτητὸν, ἥτοι μετὰ τὴν παραγραφὴν. ἐδέχοντο μάλιστα ἐπὶ πλέον, ὅτι ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ τὸ λάβῃ ὁ ἴδιος παρέ-

(1) Ἐφ. Paris 3 Ἰουλ. 1838 καὶ Ἀκ. 15 Νοβ. 1841 ἐν S. 44. 1. 830.

(2) Ἐφ. Paris 27 Φεβρ. 1854 S. 54. 2. 355.—29 Ἰουλ. 1857. S. 57. 2. 636.—13 Μαΐου 1865. S. 65. 2. 153, ἐνθα καὶ ἡ σημ. τοῦ Labbé.

(3) Ἐφ. Paris 24 Ἰουλ. 1858. ἐν Journ. Palais 1858 σελ. 1095.

(4) Labbé ὑπὸ τὴν ἀπόφ. Ἐφ. Paris 13 Μαΐου 1865 ἐν S. 65. 2. 153 Buchère Traité des Valeurs mobilières. Ἐκδοσίς α' § 879.

(5) Labbé εἰς τὴν ἀνωτ. σημ. καὶ Buchère ἐκδ. α' § 880. Ὁ Buchère § 884 ἀναγνωρίζει τὸ ἥμισυ πρακτικὸν τῆς τοιαύτης ἐγγυήσεως διὰ βελλάντια ἰσχνά, συνεβούλευε τὴν ἐκδοσὶν εἰδικῶν τίτλων ἀναπαλλοτριώτων καὶ πληρωτέων μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς παραγραφῆς.

χων ἐγγύησιν, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἂν ἐντὸς 30 ἐτῶν παρουσιασθῇ ὁ τίτλος⁽¹⁾.

466. Καὶ ταῦτα μὲν, ὅταν ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἀνώνυμον τίτλον του, εὕρισκετο ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας. Ὅταν ὅμως οὗτος εὕρισκετο ἀπέναντι ἄλλου κατόχου τοῦ τίτλου ἐφηρμόζετο ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 2279 Γ. Κ. καθ' ὃ ἐπὶ κινητῶν ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου, ἐκτὸς ἐπὶ ἀπωλείας καὶ κλοπῆς, καὶ ἐπομένως, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρ. τούτου, περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν κατόπιν, ἡ διεκδίκησις δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, κατὰ κανόνα, ἐξαιρετικῶς ὅμως, ἐπὶ ἀπωλείας καὶ ἐπὶ κλοπῆς, ἡ διεκδίκησις καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐπιτρέπεται, ἀλλ' ἐντὸς τριετίας. Τούναντίον, ἡ διεκδίκησις ἐπιτρέπεται πάντοτε, κατὰ τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου, ἥτοι τοῦ γνωρίζοντος τὴν ἔλλειψιν τοῦ δικαιώματος τοῦ πωλητοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα τῆς καλῆς πίστεως, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, εἶνε ζήτημα πραγματικόν, δύναται ὁ δικαστὴς νὰ εὑρῇ τὴν ἀπόδειξιν τῆς κακῆς πίστεως (ἥτοι τῆς γνώσεως) καὶ εἰς αὐτὰς τὰς δημοσιεύσεις τῶν ἐφημερίδων, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πρόσωπα⁽²⁾. Ταῦτα ἐνομολογοῦντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἐν Γαλλίᾳ, περὶ τῆς ἀπωλείας, κλοπῆς ἢ φθορᾶς τῶν ἀνωνύμων τίτλων, μέχρι τοῦ 1872, ὅτε Νόμος ἐιδικὸς τῆς 15 Ἰουνίου 1872 ἐκατόνισε τὰ περὶ τούτου⁽³⁾.

467. Τὰ παρ' ἡμῖν. Ἡ αὐτὴ κατάστασις, ἣτις ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τοῦ Ν. τοῦ 1872, ὑπάρχει παρ' ἡμῖν· ὁ Ν. μάλιστα **ΑΣΜΔ** τῆς 26 Ἰουλίου 1885 ἀναγράφας σύντομον ἥτοι πενταεστὴ παραγραφὴν, διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ μερίσματα ἀνωνύμων χρεωγράφων, κατ' ἔτος ἢ κατὰ βραχυτέρας περιόδους πληρωτέων (ἄρθρ. 3)· ἠνέκλυνε τὴν παραδοχὴν τῶν ἐν Γαλλίᾳ διδασθέντων καὶ νομολογηθέντων περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων καὶ μερισμάτων § 463.

468. Διεκδίκησις. Ἄλλ' ὁ Ν. οὗτος ἠθέλησε νὰ κανονίσῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς διεκδικήσεως τῶν τίτλων τούτων· ἐνῶ δὲ ἔγραφε πρὸς τοῦτο τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 2, καθ' ἣν ἀῖ διεκδικήσις τῶν ἀ-

(1) Buchère ἐκδ. α' § 871 καὶ 372. Ἐφ. Paris 24 Ἰουλ. 1858. ἐν Journal du Palais 1858 σελ. 1095.

(2) LyC. Tr. 2. 629.

(3) Τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ν. τούτου ἰδίως ἐν Buchère ἐκδ. β' § 918 καὶ ἐπ.

νωνύμων τίτλων ἐπιτρέπεται μόνον, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας καὶ ἀφαιρέσεως διὰ ληστείας ἢ κλοπῆς κατὰ μόνου τοῦ εὐρόντος ἢ ἀφαιρέσαντος, ἢ κατ' ἐκείνου ὅστις ἐν γνώσει τῶν προεκτεθέντων ἐλαττωμάτων ἔλαβεν αὐτά», ἐγγραφὴ καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1, καθ' ὃ «ὁ καλῇ τῇ πίστει κάτοχος ἀνωνύμων χρεωγράφων καὶ μετοχῶν, λογίζεται κύριος μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταποδείξεως». Θέλων ἐννοεῖται νὰ ἀποδείξῃ ἀπαξ ἔτι, μετὰ πόσης ἀπροσεξίας συντάσσονται οἱ Ἑλληνικοὶ Νόμοι, καὶ πόσον ἐπικίνδυνος εἶνε ἡ ἀνευ μελέτης μεταφύτευσις θεσμῶν λειτουργούντων εἰς ἄλλας χώρας, ὑπὸ ἄλλας συνθήκας.

469. Καὶ ὁ μὲν σκοπὸς τοῦ Ν. ἦτο νὰ καθιερώσῃ ὅτι κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου τίτλου ἀνωνύμου δὲν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις. Ἐνῷ δὲ τοῦτο ἡδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἀναγράφων τὴν διάταξιν καὶ μόνην τοῦ ἄρθρ. 1, ὅπερ εἶνε τὸ ἄρθρ. 2279 τοῦ Γ. Κ. ἢ τὸ ἄρθρ. 707 τοῦ Ἰταλ. Πολ. Κώδ. καὶ ὅπερ παρ' ἡμῖν καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου ἐπὶ ἀνωνύμων τίτλων⁽¹⁾ δὲν περιωρίσθη δυστυχῶς εἰς τοῦτο, ἀλλὰ λησμονήσας τὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ συμβαίνοντα ἐνεκα τῆς § 2 τοῦ 2279 καὶ τοῦ ἄρθρ. 708 Ἰταλ. Πολ. Κ. καθ' ἃ ἐπιτρέπεται ἡ τῶν κλαπέντων ἢ ἀπωλεσθέντων κινητῶν, καὶ ἐπομένως τίτλων, διεκδίκησις, καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, ἀνέγραψε καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 2, ἣτις εἶνε ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ Ἰταλ. Ἐμπορ. Κώδικος, καὶ ἣτις σκοπὸν εἶχε νὰ μετριάσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρ. 708 τοῦ Ἰταλ. Πολ. Κ., κατέστησε δὲ οὕτω τὸ σύνολον τοῦ Νόμου ἀσυνεπές, ἀνεξήγητον, ἀκατάληπτον, δυνάμενον νὰ δώσῃ καὶ δῶσαν, εἰς τὰς παραβολωτέρας τῶν ἐρμηνειῶν ⁽²⁾ βλαπτικῶν δυστυχῶς, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς αἰτίας—

(1) Τὸ ἄρθρ. 2279 τοῦ Γ. Κ. εἶνε ὅμοιον πρὸς τὰ ἄρθρ. 707 καὶ 708 τοῦ Ἰταλ. Κώδ. μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Ἰταλ. Κώδ. ἠκολούθησε τὴν γνώμην τοῦ Troplong (prescription No 1043 καὶ ἐπ.), καθ' ἣν τὸ ἄρθρ. 2279 ἀφορᾷ τοὺς τριτοὺς κατόχους καλῆς πίστεως, καὶ οὐχὶ τὸν παρὰ τοῦ κυρίου λαβόντα, ὅστις ἂν δὲν ἦνε καλῆς πίστεως, δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄρθρ. 2279, en fait de meubles possession vaut titre, διὰ τοῦτο τὸ Ἰταλ. ἄρθρ. 707 προσέθηκεν: a favore dei terzi di buona fede, ἥτοι ὡς πρὸς τοὺς τρίτους κατόχους καλῆς πίστεως· ἴδε περὶ τούτου: Galdi, commentario del codice Civile Τόμ. 7 § 692.

(2) Ἰδε Ἑρμ. Νόμ. Περίτση § 504-520 καὶ Σημίτου σελ. 157-170.

λογικῆς ἐκθέσεως τοῦ Ν. καὶ τῆς Ἰταλικῆς Νομοθεσίας, τοῦλάχιστον ὅπως ἀντελήφθη ταύτην ὁ κ. ὑπουργός, καὶ οἱ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσαντες.

470. Πρὶν ἢ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ Ν. τούτου εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῶμεν περὶ τῶν δικαιωμάτων ἐκείνου, ὅστις εἴτε λόγῳ ἀπωλείας, εἴτε λόγῳ κλοπῆς, εἴτε λόγῳ φθορᾶς, δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν ποῖα δικαιώματα ἔχει, εἴτε ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας, εἴτε ἀπέναντι παντὸς ἄλλου κατόχου τοῦ τίτλου του, καὶ ταῦτα λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸν Ν. ΑΣΜΔ'.

471. Α) Ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας. Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἀνώνυμον τίτλον τοῦ ἐταῖρος ἢ δανειστής, ἔχει ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια ἀνεπτύξαμεν ἐν § 463 ἐν Γαλλίᾳ δεχθέντα· ἥτοι δύναται νὰ ζητήσῃ ὅπως οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα κατατίθενται, ἐφ' ὅσον καθίστανται ἀπαιτητά, εἰς τὸν Δημόσιον Ταμεῖον ἢ εἰς μεσεγγυοῦχον ἐν γένει, διὰ νὰ τὰ λάβῃ μετὰ 5 ἔτη ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητά, διότι τότε ἡ ἐταιρία οὐδένα διατρέχει κίνδυνον, καθ' ὅσον κατὰ παντὸς ἐρχομένου καὶ ζητοῦντος τὰ αὐτὰ μερίσματα ἔχει τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ', καθ' ὃ οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα ἀνωνύμων χρεωγράφων, κατ' ἔτος ἢ κατὰ βραχυτέρας περιόδους πληρωτέων, παραγράφονται μετὰ πενταετίαν, ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητά: Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶνε ὅμοιον πρὸς τὴν § 4 τοῦ ἄρθρ. 2277 τοῦ Γ. Κ. ὅπερ ὅμως εἶνε γενικώτερον.

472. Κεφάλαιον. Ὡς πρὸς τοῦτο, ἂν κατέστη ἀπαιτητὸν διὰ κληρώσεως ἢ ἄλλως, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον τοῦ δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς ἐταιρίας τὴν καταβολὴν αὐτοῦ εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, ἵνα τὸ λάβῃ μετὰ 30 ἔτη, ἀφ' ἧς τοῦτο κατέστη ἀπαιτητόν, διότι τότε ἡ ἐταιρία οὐδένα διατρέχει κίνδυνον § 465⁽¹⁾.

(1) Ἡ ἀπώλεια, φθορὰ ἢ κλοπὴ τοῦ κομεριδίου ἢ μερίσματος (coupons); ἡ ἐξῆς διάκρισις νομίζω πρέπει νὰ γίνῃ: ἂν ᾖ ἡ ἀνω νόμος τοῦ τίτλου, ἐπειδὴ ταῦτα παραγράφονται διὰ δετίας κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν καταβολὴν τῆς ἁξίας των εἰς τὸ ταμεῖον, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τὰ παρουσιάσῃ, καὶ νὰ τὴν λάβῃ μετὰ δετίαν, ἀφ' ἧς κατέστησαν ἀπαιτητά. Ἐὰν ᾖ ὅμως ὁ νόμος τοῦ τίτλου ἀνώνυμου κομεριδίου ἢ μερίσματα (coupons) § 446 δύναται νὰ ζητήσῃ βεβαίως τὴν καταβολὴν

473. Ἀντίγραφον. Διὰ τὴν ἐκδοσιν νέου ἀντιγράφου εἶδομεν ἐν § 464 τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα, τὸ ζήτημα δὲ τίθεται ἀκριβῶς παρ' ἡμῶν ὅπως καὶ ἐκεῖ μόνον ἐπὶ φθορᾶς ἢ καταστροφῆς ἢ ἐκδόσις νέου τίτλου εἶνε εὐχερεστέρα ἅμα ἢ φθορὰ ἀποδειχθῇ⁽¹⁾.

474. Νομολογία. Αἱ λύσεις αὗται ἐγένοντο δεκταὶ καὶ παρ' ἡμῶν, ἀνεγνωρίσθη δὲ ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ καταστροφή ἢ ἡ ἀπώλεια τῶν ἀνωνύμων τίτλων, δὲν ἀποσβέννει τὸ δικαίωμα, καὶ ὁ ἐκδοτὴς (ἐταιρία) ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν τοιοῦτον δικαιούχον, οὗτος δὲ ὀφείλει ἐγγύησιν⁽²⁾.

475. Ἀπόδειξις. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παρουσιάσῃ τὸν τίτλον του, διὰ νὰ ἀσκήσῃ τὰ ἄνω δικαιώματα κατὰ τῆς ἐταιρίας, πρέπει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἦτο κάτοχος τῶν τίτλων, καὶ τὸ γεγονός τῆς κλοπῆς, τῆς ἀπωλείας ἢ τῆς φθορᾶς, ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Ν. ΑΣΜΔ. ὁ καλῇ τῇ πίστει κάτοχος ἀνωνύμων τίτλων λογίζεται κύριος ἤτοι ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου, οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ προσκομίσῃ, οὔτε ἐκείνην τῆς καλῆς πίστεως, διότι ἐκ τῆς κατοχῆς αὕτη εἰκάζεται⁽³⁾.

476. Β) Ἀπέναντι ἄλλου κατόχου. Ὅταν ὁ κύριος τίτλου τινος ἀνωνύμου ἀπολέσῃ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, εἶδαμεν ποῖα δικαιώ-

τῆς ἀξίας των εἰς τὸ Ταμεῖον ὁ ἀξιώσις ἔχων, ἀλλὰ θὰ τὰ λάβῃ μετὰ 30 ἔτη, ἂν ἦς κατέστησαν ἀπαιτητά, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 3. οὐχὶ πᾶς τόκος ἢ μέρος παραγράφεται μετὰ δετίαν, ἀλλὰ τῶν ἀνωτέρων χρεωγράφων. Διαφέρει τὸ ἄρθρ. 2277 Γ. Κ., διότι ἐκεῖνο περιλαμβάνει τόκους, καὶ πᾶν ὅ,τι πληρώνεται κατ' ἔτος ἢ κατὰ βραχυτέρας περιόδους, ἀδιακρίτως.— Ἀνωτέρα τοκομερίδιον ἢ μερίσματα (coupons) ὀνομαστικῶν τίτλων, εἶνε τὰ ἀποκοπτόμενα κατὰ τὴν πληρωμὴν, ἐνῶ τὰ μὴ ἀποκοπτόμενα ἄλλ' ὅπισθεν τοῦ τίτλου ὑπάρχοντα καὶ κατὰ τὴν πληρωμὴν διὰ σφραγίδος διαγραφόμενα, εἶνε ὀνομαστικά. § 447.

(1) Buchère ἐκδ. α' § 875.

(2) ΑΠ. 113 (93). Μπ. 13. 8. ἡ Θεμ. 4. 199. ἐνθα καὶ Γνωμοδ. Εἰς. ΑΠ. κ. Τσιθανοπούλου· ἴδε ἐπίσης Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 1300 (1891) τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Ἡλιάδου ἐν Θεμ. 2 633 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 153 (1892) τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Νίδερ ἐν Θεμ. 3. 151.

(3) Ἄλλ' ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀντιτάξῃ αὐτῷ πᾶν ὅ,τι παραλύει τὸ δικαίωμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων τίτλων καὶ ἰδίως τῆς κλοπῆς ἢ εὐρέσεως ἢ ὑπεξαίρεσις ἄρθρ. 3 ; Νομίζω Ναι, ἂν καὶ συνήθως δὲν ἔχῃ συμφέρον, διότι δὲν πρόκειται νὰ πληρώσῃ, ἀλλὰ νὰ καταθέσῃ.

ματα δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας, ἥτις ἐξέδοτο τὸν τίτλον, ἀλλ' εἶνε πιθανὸν ὁ τίτλος νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν ἄλλου, ὅτε ἐρωτᾶται ποῖα δικαιώματα ἔχει κατὰ τοῦ κατόχου τούτου ὁ ἀπολέσας τὴν κατοχὴν κύριος.

477. Τὰ πρὸ τοῦ Ν. ΑΣΜΔ'. Πρὸ τοῦ Ν. τούτου, ἐν γένει δύο γινῶμαι ὑπεστηρίζοντο παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν μὲν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις τοῦ τίτλου κατὰ παντὸς κατόχου, ἔστω καὶ καλῆς πίστεως, διότι οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι ἐξομοιοῦνται πρὸς κινητὰ, τὰ ὑποῖα διεκδικεῖ ὁ κύριος κατὰ παντός, ἔστω καὶ καλῆς πίστεως κατόχου⁽¹⁾. Κατὰ τὴν δέ, ἡ διεκδίκησις δὲν ἐπιτρέπεται, εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου, διότι ἡ καλῇ τῇ πίστει κτώμενος ἀνώνυμον τίτλον γίνεται κύριος, καὶ ἡ κατοχὴ ἐπὶ τοιούτων τίτλων, δὲν διακρίνεται τῆς κυριότητος. ⁽²⁾

478. Ὁ Νόμος ΑΣΜΔ'. Ταύτην τὴν διαφωνίαν ἤλθε νὰ λύσῃ ὁ Ν. ΑΣΜΔ'. Ἀντιγράφας κακῶς ὅ,τι εὗρε ἰσχύον ἐν Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὸν Νόμον λοιπὸν αὐτόν, ὅπως ἐρμηνεύεται, συμφώνως ἄλλως τε πρὸς τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν καὶ τὰς ἐν τῇ Βουλῇ ἐξηγήσεις, ὁ ὑπὸς δὴποτε στερηθεὶς τῆς κατοχῆς τοῦ τίτλου του δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ αὐτόν εἰμὴ κατὰ τοῦ ληστοῦ, τοῦ κλέπτου, ἢ τοῦ εὐρέτου ἢ καὶ ἐκείνου, ὅστις ἐν γνώσει τῆς κλοπῆς, τῆς ληστείας ἢ τῆς ἀπωλείας, ἔλαβεν αὐτόν (ἄρθρ. 2). Ἐπειδὴ δὲ εὕρισκόμεθα ἐπὶ ἑδᾶφους στενοῦ δικαίου, ἔπεται ὅτι κατ' οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις, καὶ ἰδίᾳ δὲν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις, οὔτε κατὰ τοῦ δι' ἀπάτης λαβόντος, οὔτε κατὰ τοῦ δι' ὑπεξαίρεσσεως, οὔτε ἐπομένως καὶ κατ' ἐκείνου, ὅστις ἐν γνώσει τῆς ἀπάτης ἢ ὑπεξαίρεσσεως, ἔλαβεν τοιούτους τίτλους: Κατὰ τούτων μόνον προσωπικὴ ἀγωγὴ χωρεῖ.

479. Καὶ διὰ νὰ ᾔνε συνεπὴς ἡ ἐρμηνεία αὕτη, ἡ ὁποία ὁμολογῶ στηρίζεται ἐπὶ τῶν λεχθέντων ἐν τῇ Βουλῇ καὶ καθὼς φρονεῖ καὶ ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ Vidari⁽³⁾ ἐξηγεῖ καὶ δέχεται ὅτι τὸ ἄρθρ.

(1) Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 1472 (1884). Μπ. 4 345, ἐνθα καὶ παρατηρήσεις καὶ Ἐφ. Ἀθ. 557 (1890). Θεμ. 1. 280.

(2) Ἀπ. Πρωτοδ. Σύρου ἀριθ. 289 (1885) εἰσηγήσει τοῦ κ. Λυκούδη ἐν Μπ. 4. 562. καὶ τὴν μειονοψηφίαν τῆς 1472 ἀποφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν.

(3) Vidari. il nuovo codice di commercio ἄρθρ. 57.

1. τοῦ Νόμου· ἀναγράφον, ὅτι ὁ καλῇ τῇ πίστει κάτοχος ἀνωνύμων τίτλων, λογίζεται κύριος, ἐννοεῖ καλὴν πίστιν, ὅχι ὅ,τι κοινῶς νοοῦμεν, ἤτοι ἄγνοιαν ἀλλοτριῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ ἄγνοιαν κλοπῆς, ληστείας ἢ ἀπωλείας, ἄγνοιαν δηλ. μόνον τῶν ἐλαττωμάτων τούτων: πᾶσα ἄλλη γνώσις, καὶ δὴ γνώσις ὅτι οἱ τίτλοι ὑπεξηρέθησαν, ὅτι δι' ἀπάτης ἐλήφθησαν δὲν ἀποτελεῖ κακὴν πίστιν· ἐν ἄλλαις λέξεις κακῆς πίστεως εἶνε ἐνταῦθα μόνον ὁ κλέπτης, ὁ ληστής, ὁ εὐρέτης, καὶ ὁ παρὰ τούτων ἐν γνώσει λαβὼν, πᾶς δὲ ἄλλος εἶνε καλῆς πίστεως. Κατὰ τούτων καὶ μόνων ἔχει διεκδίκησιν ὁ στερηθεὶς τῶν τίτλων του, κατὰ παντός δὲ ἄλλου, ἔχει μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν⁽¹⁾.

480. Ἐννοια τοῦ Ν. Ἀλλ' εἶνε αὕτη ἡ ἐννοια τοῦ Ν. καὶ ὁ στερηθεὶς τῶν τίτλων του διεκδικεῖ μόνον αὐτοὺς, κατὰ τοῦ κλέπτου, τοῦ ληστοῦ ἢ τοῦ εὐρέτου καὶ κατὰ τοῦ ἐν γνώσει τῶν ἐλαττωμάτων τούτων λαβόντος; καὶ ὅτι κατὰ παντός ἄλλου καὶ δὴ θεματοφύλακος ἢ ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ ἢ κατὰ τοῦ παρὰ τούτων ἐν γνώσει λαβόντος, ἔχει μόνον προσωπικὴν ἀγωγὴν; Ἄν λέγοντες προσωπικὴν ἀγωγὴν ἐννοοῦσιν ὅ,τι τινὲς ἐν Γαλλίᾳ (*) καλοῦσιν *action personnelle en restitution* εἰμεθα σύμφωνοι, διότι ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶνε πραγματική, οὐχὶ κατὰ παντός κινουμένη, ἀλλὰ καθ' ὠρισμένου προσώπου, καὶ τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ τοῦ ἄρθρ. 2, καίτοι καλεῖται διεκδικητική.

481. Ἐννοια προσωπικῆς ἀγωγῆς. Ἄν ὅμως ἐννοοῦσι προσωπικὴν ἀγωγὴν, κατὰ τὴν συνήθη αὐτῆς ἐκδοχὴν, τότε ὅλον τὸ ἄρθρ. 1 εἶνε περιττόν, καὶ ἤρκει τὸ ἄρθρον 2. Διότι τί χρειάζεται ἡ φράσις τοῦ Νόμου ὅτι ὁ καλῇ τῇ πίστει κάτοχος ἀνωνύμων χρεωγράφων λογίζεται κύριος, μὴ ἐπιτρεπυμένης ἀνταποδείξεως, ἀφ' οὗ πᾶς κάτοχος εἶνε κύριος, πλὴν τοῦ κλέπτου, τοῦ ληστοῦ καὶ τοῦ εὐρέτου καὶ τοῦ παρὰ τούτων ἐν γνώσει λαβόντος; καὶ εἶνε κύριος ἀπλούστατα, διότι δὲν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις. Ἄν δὲ ἡ καλὴ πίστις ἀπαιτεῖται σὺν τῇ κατοχῇ, ὅπως λογίζεται τις κύριος, τότε λογικῶς δὲν εἶνε κύριος, ὁ κακῆς πίστεως κάτοχος ἢ ὁ κάτοχος ὁ δυνάμει τίτλου μὴ μεταβιβάστικοῦ κυριότητος π. χ. παρακαταθήκης, χρησιδανείου, ἢ ἐνεχυροῦ, κατέχων, καὶ ἀφ' οὗ οὗτος δὲν λογίζεται κύριος

(1) Περί τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἴδε Σημίτου σελ. 157—170. Περίτση § 504—520 καὶ τὴν Αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν.

(2) Aubry et Rau 2. § 183. 4.

ἐπεται ὅτι εἶνε ἄλλος, καὶ ἐπομένως διεκδικήσις χωρεῖ κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐν γνώσει παρ' αὐτοῦ λαβόντος, ἀλλὰ τότε τί σημαίνει τὸ ἄρθρ. 2 περιορίζον τὰς περιπτώσεις τῆς διεκδικήσεως κατὰ τοῦ ληστοῦ, τοῦ κλέπτου ἢ τοῦ εὔρέτου;

482. Ἐννοια καλῆς πίστεως. Ἡ θεωρία, ὅτι καλὴν πίστιν ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ Ν. τὴν ἀγνοίαν κλοπῆς, ληστείας ἢ ἀπωλείας δὲν φέρεται πείθουσα, διότι πρὸς τί ὁ νόμος ἀνέγραψε λέξιν γνωστῆς σημασίας, ἀφ' οὗ τὸ ἄρθρ. 2, ὁρίζον πότε ἐπιτρέπεται ἡ διεκδικήσις. ἀποκλείει φυσικῶς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, καὶ ἀφ' οὗ ἀποκλείει τὴν διεκδικήσιν, ἐπεται ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν κυριότητα παντός κατόχου μὴ κλέπτου, μὴ ληστοῦ ἢ μὴ εὔρέτου. Ἄν εἴχαμεν μόνον τὸ ἄρθρ. 2 δὲν ἤρκει τάχα πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης διεκδικήσεως; Ἄλλ' ἂν ἤρκει, ἐπαναλαμβάνω, τί χρειάζεται τότε τὸ 1ον ἄρθρ.; Οὔτε ἔχει καμμίαν σχέσιν ἡ παρατήρησις, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 1, ἡ κυριότης τῶν τίτλων μεταβιβάζεται διὰ παρδόσεως, διότι ἡ περιουσία αὐτῇ εἶνε ἐπανάληψις τοῦ ἄρθρ. 35 Ἐμ. Ν. ἂν δὲ ληφθῇ κατὰ λέξιν καθίστησιν ἐτι μᾶλλον ἀνεξήγητον τὸ ἄρθρ. 1.

483. Ἀτοπα. Τὸ ζήτημα: ἂν ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 2 ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαι περιπτώσεις διεκδικήσεως τίτλων ἀνωνύμων δὲν εἶνε θεωρητικόν, ἀλλ' ἔχει καὶ δύναται νὰ ἔχῃ πρακτικωτάτην σημασίαν; ὁ Α. ἔμπορος ὑπέξῃρσε τίτλους ἀνωνύμων καὶ πτωχεύει, οἱ τίτλοι εὐρίσκονται ἐν τῇ περιουσίᾳ του, δύναται ὁ δικαιοῦχος νὰ διεκδικήσῃ κατὰ τῆς ὑμάδος αὐτοῦ; Ὅπως θέλετε ὀνομάσατε τὴν ἀγωγὴν εἴτε πρὸς ἀπόδοσιν τῶν τίτλων (ἐν restitution), εἴτε διεκδικητικὴν, τὸ ζήτημα εἶνε: θὰ λάβῃ τοὺς τίτλους τοῦ αὐτοῦσιους ὅπως εὐρίσκονται, ἢ θὰ καταταχθῇ διὰ τὸ τίμημα αὐτῶν, καὶ θὰ πληρωθῇ μὲ τὸ νόμισμα τῆς πτωχεύσεως ὡς κοινὸς δανειστής; Καὶ τὸ ζήτημα δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἐπὶ ἐνεχύρου ἢ χρησιδανείου ἢ ἐπὶ πάσης ἄλλης κατοχῆς, συνεπείᾳ τίτλου μὴ μεταβιβαστικοῦ κυριότητος. Καθ' ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι διεκδικήσις δὲν χωρεῖ κατὰ τοῦ λαβόντος παρὰ τοῦ δόντος; Ἄλλ' ἂν χωρῇ διεκδικήσις, ὅπως εἶνε βέβαιον, ἔχει πλέον ἐννοίαν τὸ ἄρθρ. 2 ὁρίζον τὰς περιπτώσεις τῆς διεκδικήσεως; Ἄν δὲ δὲν χωρῇ διεκδικήσις, τότε πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παρακαταθήκη τὸ χρησιδάνειον ἢ τὸ ἐνέχυρον, εἶνε ἀδύνατα ἐπὶ

τοιούτων τίτλων, διότι ἀποῦ δὲν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις, ἔπεται ὅτι δὲν ὑπάρχει κυριότης παρὰ τῷ ἐνάγοντι, ἀπολέσαντι ταύτην διὰ τῆς ἐνεχυρίσεως, χρησιδανείου ἢ τῆς παρακαταθήκης, καὶ ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλ' ἢ ἀπόδειξις ὅτι οἱ τίτλοι ἐνεχυρίσθησαν ἢ ἐδόθησαν πρὸς φύλαξιν θὰ ἔχη τὴν ἐννοίαν ὅτι ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστής ἢ ὁ θεματοφύλαξ ὅχι τοὺς παραδοθέντας τίτλους ἀλλὰ τίτλους τῆς αὐτῆς φύσεως ἢ τὴν ἀξίαν ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ.

484. Συμπέρασμα. Τί σημαίνουν ὅλα ταῦτα; Σημαίνουν ὅτι τὸ ἄρθρον 1 καὶ τὸ ἄρθρον 2 εἶνε ἀσυμβιβαστα, καὶ εἶνε ἀσυμβιβαστα, διότι ἐγράφησαν διὰ διάφορον ἕκαστον σκοπόν, ἀντεγράφησαν δὲ παρ' ἡμῖν ἀπροσέκτως, διὰ νὰ δώσωσι χώραν εἰς τὴν ἐρμηνείαν, τὴν ὁποίαν εἶδαμεν καὶ δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ συμβιάσωμεν ταῦτα δι' οὐδεμιᾶς ἐρμηνείας, δι' οὐδεμιᾶς δικστολῆς. Καὶ διὰ νὰ καταστῇ ἀρκούντως σαφές τὸ ἄσκοπον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 2. ἰδοὺ τὰ συμβαίνοντα ἐν Ἰταλίᾳ, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε εἶνε ἐντελῶς ὅμοια πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα.

485. Τὰ ἐν Ἰταλίᾳ Κατὰ τὸ ἄρθρον 707 τοῦ Ἰταλ. Κώδ. ἀπὲρ τῶν φύσει κινητῶν καὶ τῶν τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν ἢ κατοχὴν παράγει ὑπὲρ τοῦ καλῆς πίστεως τρίτου, τὰ ἀποτελέσματα τίτλου ⁽¹⁾. Τὸ ἄρθρ. τοῦτο ὅμοιον πρὸς τὸ Γαλλ. ἄρθρ. 2279 en fait de meubles possession vaut titre, ἔταμε νομοθετικῶς, ὅτι ἡ διάταξις ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς τίτλους εἰς τὸν κομιστὴν, ὅπερ ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἀμφισβητεῖται ⁽²⁾ ὅτι ἀπαιτεῖται καλὴ πίστις, ὅπερ ἐν Γαλλίᾳ ἡμφισβητήθη ⁽³⁾ καὶ ὅτι ἡ διάταξις ἀφορᾷ τοὺς τρίτους κατόχους καλῆς πίστεως, συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Troplong ⁽⁴⁾ καὶ ἀποῦ ἡ διάταξις ἀφορᾷ τοὺς τρίτους κατόχους καλῆς πίστεως, ἔπεται ὅτι δὲν ἀφορᾷ ἐκείνους, ἥτοι δὲν τὴν ἐπικαλοῦνται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐνάγοντος εἴτε συνεπείᾳ τίτλου μὴ μεταβιβάστικου κυριότητος (ἐνέχυρον, παρακαταθήκη, χρησιδανεῖον) εἴτε συμβάσεως διαρρηκτέας ἢ κατέχουσι κακῇ τῇ πίστει

(1) *riguardo ai beni mobili per loro natura ed ai titoli al portatore, il possesso produce a favore dei terzi di buona fede l'effetto stesso del titolo.*

(2) Aubry et Rau 2. § 183. 3.

(3) Aubry et Rau αὐτόθι σημ. 29.

(4) Prescription No 1043 ἐπ.

συνεπεία ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος, διότι καθ' ὅλων τούτων ἐπιτρέπεται διεκδίκησις⁽¹⁾. Αὐτὸ τὸ Ἰταλ. ἄρθρ. 707 εἶνε τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' μὲ τὴν διαφοράν ὅτι ἐλλείπει ἡ φράσις ὑπὲρ τῶν τρίτων (a favore dei terzi). 'Αλλ' ἐπειδὴ ἐν Ἰταλίᾳ ἐρωτοῦν ἂν τὸ τεκμήριον τοῦ 707 ἦνε juris et de jure καὶ ἀποφαίνονται καταφατικῶς⁽²⁾ προσετέθη ἡ φράσις «μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταποδείξεως» ὅπερ ἐν Γαλλίᾳ εἶχε ἀμφισβητηθῇ⁽³⁾.

486. Ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρ. τούτου καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἶνε ὅτι ὁ κατέχων τίτλον εἰς τὸν κομιστὴν τεκμαίρεται κύριος, καὶ ἐπομένως ἀποκρούει πᾶσαν διεκδίκησιν· ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ τὸ τεκμήριον αὐτὸ ὁ κάτοχος, πρέπει νὰ κατέχη animo domini καὶ ὄχι δι' ἄλλον, ἐπομένως ὁ θεματοφύλαξ, ὁ λαθὼν χρησιδάνειον, ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστής ὑπόκεινται εἰς διεκδίκησιν ἢ ἀγωγὴν en restitution.— ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ τὸ τεκμήριον ὁ κάτοχος ἦτοι ἔνα ἀποκρούσῃ τὴν διεκδίκησιν, πρέπει νὰ μὴ ὑπόκειται λόγω ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος εἰς ἀπόδοσιν τοῦ τίτλου καὶ νὰ ἦνε ἐν γένει καλῆς πίστεως ἦτοι ἐν ἀγνοίᾳ ἁλλοτρίου δικαιώματος, δὲν εἶνε δὲ καλῆς πίστεως, ὅταν λαμβάνῃ ἐν γνώσει τίτλον παρ' ἐκείνου, ὅστις δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαθέσῃ αὐτόν, ἢ παρ' ἐκείνου, ὅστις ὑπόκειται εἰς ἀπόδοσιν λόγω ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος⁽⁴⁾.

487. 'Αλλ' ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει καὶ ἄλλη διάταξις· ἐν Ἰταλίᾳ μὲν ἡ τοῦ ἄρθρ. 708, ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἡ § 2 τοῦ ἄρθρου 2279· κατ' αὐτάς : ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαίρεσιν διεκδίκησις κινήτων καὶ ἐπομένως τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν, καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, ἐπὶ ἀπωλείας καὶ κλοπῆς, ὑπὸ τοῦ κυρίου τῶν ἀπολεσθέντων ἢ κλαπέντων τίτλων· ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος ἀνω-

(1) Troplong αὐτόθι καὶ Aubry et Rau Τόμ. 2 § 183. 4. σημ. 26. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὀνομάζουσι τὴν ἀγωγὴν personnelle en restitution πρὸς διακρίσιν τῆς καθαρῶς διεκδικητικῆς τοῦ ἄρθρ. 2279 § 2 ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ κλοπῆς.

(2) Περὶ τῆς ἐρμηνείας ταύτης τοῦ ἄρθρ. 707 τοῦ Ἰταλ. Κώδ. ἴδε Galdi Commentario del Codice Civile Τόμ. 7 § 685 καὶ ἐπ.

(3) Galdi αὐτόθι § 693.

(4) Aubry et Rau αὐτόθι § 183. 4.

νόμου τίτλου δὲν εἶνε ἐν ἀσφαλείᾳ, μὲ ὅλην τὴν καλὴν του πίστιν καὶ τὴν κατοχὴν, ἀμὰ ὁ τίτλος ἀποδειχθῇ ὅτι προήρχετο ἐκ κλοπῆς ἢ ἀπωλείας⁽¹⁾. Ἡ διάταξις αὕτη ἀνατρέπουσα, ἐπὶ ἀπωλείας καὶ κλοπῆς, τὸ τεκμήριον τῶν ἄρθρ. 707 Ἰτ. Κ. καὶ § 1 τοῦ ἄρθρ. 2279 Γ. Κ. ἐννοεῖται πόσον εἶνε σοβαρὰ, καὶ ποίας ἔχει δυσαρέστους συνεπειάς διὰ τὸν καλὴ τῇ πίστει κτώμενον ἀνώνυμον τίτλον. Ἀληθῶς τοῦτο μετριάζουσιν ἐν Ἰταλίᾳ τὸ ἄρθρ. 709 καὶ ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρ. 2280 καθ' ὃ ὁ διεκδικῶν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὴν πληρωθεῖσαν πρὸς αὐτοῦ ἀξίαν, ἐὰν καὶ ὅταν ἡγόρασεν ἐν πανηγύρει ἢ ἀγορᾷ, ἐν δημοσίᾳ πωλῆται ἢ πρὸς ἐμπορίου παλῶντος ὁμοίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ὁ μετρισμὸς αὐτὸς εἶνε ἀνεπαρκὴς ἐνεκὰ τῆς διεκδικήσεως ἀξίας, ἣν ἔχουσι τὰ κινητὰ, καὶ ἰδίως οἱ τίτλοι εἰς τὸν κομιστήν.

488. Διὰ νὰ ἀποφύγῃσι λοιπὸν ἐν Ἰταλίᾳ τὸ ἄτοπον τοῦτο ἦτοι τὴν διεκδίκησιν κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ κλοπῆς ἦτοι διὰ νὰ ματαιώσῃσι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 708 ἔγραψαν ἐν τῷ Ἐμπ. Νόμῳ ἄρθρ. 57 ὅτι ἡ διεκδίκησις ἀνώνυμων τίτλων, δὲν ἐπιτρέπεται ἀπολύτως ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ κλοπῆς, καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦ κακῆς, ἦτοι κατὰ τοῦ κλέπτου, τοῦ εὐρόντος ἢ τοῦ ἐν γνώσει παρὰ τούτων λαβόντος. Αὐτὸ τὸ ἄρθρ. 57 τοῦ Ἰταλικοῦ Ἐμπ. Κώδικος εἶνε τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' ἀκριβῶς καὶ κατὰ λέξιν.

489. Ἐκ τούτων δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ποία ὑπῆρξεν ἡ πλάνη τοῦ Νομοθέτου ἡμῶν, ὅστις ἀφοῦ ἀντέγραψε τὸ ἄρθρ. 707 Ἰτ. Κ. ἐν ἄρθρ. 1 ἀναγνωρίσας διὰ τοὺς ἀνώνυμους τίτλους τὸ ἀξίωμα *en fait de meubles possession vaut titre* καὶ δὲν ἀντέγραψε τὸ ἄρθρ. 708 τὸ ἀναιροῦν τὸ ἀξίωμα καὶ ἐπιτρέπον τὴν διεκδίκησιν κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐπὶ κλοπῆς καὶ ἀπωλείας, ἔγραψε καὶ τὸ ἄρθρ. 2 ἦτοι τὸ ἄρθρ. 57 τοῦ Ἰταλ. Ἐμπορ. Νόμου, ὅπερ σκοπὸν εἶχε νὰ ματαιώσῃ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 708 Ἰτ. Κ. ἥτις ἐπαναλαμβάνομεν οὔτε ὑπῆρχε πρὸς ἡμῖν, οὔτε ἀνεγρόφη ἐν τῷ Ν. ΑΣΜΔ'. Τοιοῦτοτρόπως ἀντὶ τὸ ἄρθρ. 2 νὰ ἀναιρέσῃ διάταξιν ὁ-

(1) Ἡ διάταξις αὕτη, ὡς γνωστόν, εἶνε Ρωμαϊκὴ. Καλ. 2. 153.

μοίαν ἐκείνης τοῦ ἄρθρ. 708 Ἰταλ. Κώδικος (ἄρθρ. 2279 § 2 Γ. Κ.): ἥτις παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει, ἀναιρεῖ τὴν διατάξιν τοῦ ἄρθρου 1 τὸ ὅποιον ὅμοιον πρὸς τὸ 707 Ἰτ. Κ. καὶ 2279 § 1 Γ. Κ. εἶνε ἡ ἀνακήρυξις παρ' ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὅτι αἰπὶ ἀνωνύμων τίτλων ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου ὅπως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐρμηνεύεται.

490. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνη τις περισσότερον, ἵνα ἀποδείξῃ τὸ ἄσκοπον καὶ τὸ μάταιον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθ 2; Λέγει ἄρ' γε τάναντις ὁ Vidari ὃν ἐπικαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ μὴ εὐρωσιν ἀντίφασιν μεταξὺ τοῦ ἄρθρ. 1 καὶ 2; Δυστυχῶς ὅχι· καὶ ἐκεῖνος ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἄρθρ. 57 ἐγράφη πρὸς ἀναίρεσιν τῶν ἄρθρ. 708 καὶ 709 Ἰτ. Κώδ. καὶ ὅτι ἐπομένως σήμερον προκειμένου περὶ τίτλων ἀνωνύμων τὸ 708 δὲν ἐφαρμόζεται ἥτοι διεκδίκησις δὲν χωρεῖ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐπὶ κλοπῆς καὶ ἀπωλείας, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦ κακῆς πίστεως ἥτοι κατὰ τοῦ κλέπτου ἢ εὐρέτου ἢ τοῦ ἐν γνώσει τῶν ἐλαττωμάτων τούτων λαβόντος⁽¹⁾. Ἐν ᾧ δὲ τὸ μόνον (soltanto) τοῦ ἄρθρ. 57 ἐγράφη διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ 708 καὶ προκειμένου περὶ τίτλων (διότι διὰ τὰ λοιπὰ κινητὰ ἰσχύει ἀκόμη τὸ 708), ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς μόνον ἐν ἄρθρ. 2, χωρὶς νὰ ἔχωμεν καμμίαν ἀντίθεσιν, καὶ διὰ νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν διεκδίκησις δὲν ἐπιτρέπεται.

491. Ἀπάτη. Ὑπεξαίρεσις. Καὶ διὰ νὰ εἰμεθα ὅσον τὸ δυνατόν πλήρεις εἰς τὸν κατήραρον αὐτὸν τῆς ἐρμηνείας τοῦ Νόμου ΑΣΜΔ' ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῶμεν τί γίνεται ἐπὶ ἀπάτης καὶ ὑπεξαίρεσεως καὶ ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἄρθρ. 2. Ἐν Γαλλίᾳ λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 2279 § 2 καὶ ἐν Ἰταλίᾳ λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 708, τὰ ὅποια, ὡς εἵπομεν, ἐπιτρέπουσι τὴν διεκδίκησιν καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐπὶ κλοπῆς καὶ ἀπωλείας, ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα ἂν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐπὶ ἀπάτης ἢ ὑπεξαίρεσεως. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἀπάτην πάντες πλὴν τοῦ Troplong (prescription N° 1069) διὰ δὲ τὴν ὑπεξαίρεσιν, πάντες ἀνεξαίρετως δέχονται, ὅτι ὁ καλῆς πίστεως λαβὼν παρὰ τοῦ ἀπατεῶνος ἢ παρὰ τοῦ ὑπεξαίρετου, δὲν ὑπόκειται εἰς διεκδίκησιν, ὅπως ὑπόκειται ὁ καλῆς πίστεως λαβὼν παρὰ τοῦ κλέπτου ἢ εὐ-

(1) Vidari il nuovo codice di commercio ἄρθρ. 57.

ρέτου κλοπιμαίων ἢ ἀπωλολός, καὶ τοῦτο εἶνε λογικόν. Τοῦτο τὸ ζήτημα ὅμως ἀνακινουσι καὶ παρ' ἡμῖν οἱ ἐρμηνεύοντες τὸν Νόμον ΑΣΜΔ' (¹). ἀλλὰ τὸ ζήτημα παρ' ἡμῖν δὲν ἔχει καμμίαν ἔννοιαν, διότι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν διεκδικήσεως κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, τίτλων κλοπιμαίων ἢ ἀπωλολότων, διὰ νὰ ἐρωτήσωμεν, ἂν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις καὶ ἐπὶ τοῦ καλῆ τῇ πίστει κατέχοντος τίτλους ἐξ ἀπάτης ἢ ὑπεξαίρεσεως προερχομένους. Τὸ ἄλλο ζήτημα, ἂν ἐπιτρέπεται διεκδίκησις κατὰ τοῦ κακῆ τῇ πίστει ἤτοι ἐν γνώσει λαθόντος παρὰ τοῦ ἀπατεῶνος ἢ παρὰ τοῦ ὑπεξαίρετου δὲν συζητεῖται καὶ ἐν Γαλλίᾳ οὔτε ἐν Ἰταλίᾳ, διότι ὅλοι δέχονται ὅτι διεκδίκησις χωρεῖ (²). Οἱ ἐρμηνεύσαντες λοιπὸν τὸν Ν. ΑΣΜΔ' καὶ ὑποστηρίζοντες ὅτι ὁ παρὰ τοῦ ὑπεξαίρετου ἐν γνώσει λαθὼν δὲν ὑπόκειται εἰς διεκδίκησιν (³), βεβαίως σφάλλονται, ὅπως καὶ εἰσηγητῆς ὑπουργός, ὅταν ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τοιοῦτον νομικὸν σολοικισμόν(⁴).

492. Χαρακτὴρ τῆς ἀγωγῆς. Μένει νὰ ἴδωμεν τί εἶνε αὐτὴ ἡ ἀγωγή τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' ἢ τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ Ἰτ. Ἐμπ. Κώδ. αὕτη εἶνε διεκδικητικὴ ἀλλ' οὐχὶ κατὰ παντός, ὅπως αἱ διεκδικητικαὶ καὶ ἡ τοῦ ἄρθρ. 708 τοῦ Ἰταλ. Κώδ. ἢ τοῦ ἄρθρου 2279 τοῦ Γ. Κ., ἀλλὰ μόνον καθ' ὁρισμένων προσώπων, διὰ τοῦτο καλοῦσιν αὐτὴν τινες προσωπικὴν ἐπὶ ἀποδόσει (personnelle en restitution(⁵) ἀλλ' ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ὀνομασθῇ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅμοιον πρὸς τὴν διεκδικητικὴν διὰ τὸν ἐναγόμενον. Τοῦτο ἔχει ἔννοιαν ἐπὶ πτωχεύσεως ἰδίως αὐτοῦ.

493. Συμπέρασμα. Καὶ τώρα ποῖον εἶνε τὸ συμπέρασμα ἐξ ὅλης αὐτῆς τῆς συζητήσεως; Τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' δὲν πρέπει νὰ ληθῇ ὑπ' ὅψει καὶ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς περιορίζον τὰς περιπτώσεις τῆς διεκδικήσεως, καὶ ὅτι μόνον τὸ ἄρθρ. 1 πρέπει νὰ διέπῃ τὴν ὕλην, καὶ ὅτι ἐπομένως διεκδίκησις ἐπιτρέ-

(1) Πετρίτση § 517. Σημείου σελ. 161—162.

(2) Διὰ τὴν Γαλλίαν. Buchère ἐκδ. 6' § 1071 καὶ ἐπ. καὶ 1089 καὶ ἐπ. Aubry et Rau 2. § 183. 4 — Διὰ τὴν Ἰταλίαν, Galdi Τόμ. 7 § 686.

(3) Πετρίτση § 517. Σημείου σελ. 161—162.

(4) Στενογρ. Πρακτ. Βουλῆς τῆς 10ης Περιόδου σύνοδ. Α', σελ. 600—605.

(5) Aubry et Rau 2. § 183. 4.

πεται κατὰ παντός κακῆς πίστεως κατόχου καὶ οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ κλέπτου, ληστοῦ ἢ εὐρέτου ἢ τοῦ παρὰ τούτου λαθόντος· κακῆς δὲ πίστεως εἶναι ὁ κατέχων συνεπεῖα τίτλου μὴ μεταβιβαστικοῦ κυριότητος, διότι δὲν ἔχει τὸ *animus domini* ἢ συνεπεῖα ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος καὶ ὁ ἐν γνώσει τῶν ἐλαττωμάτων τούτων λαβὼν, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ διεκδίκησις περιορίζεται εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα καὶ παύει μεταβιβαλλομένη εἰς καθεστῶς κατ' αὐτῶν προσωπικὴν ἀγωγὴν ἀποζημιώσεως, ἀμα ὁ τίτλος περιέλθη εἰς τὴν κατοχὴν ἄλλου καλῆς πίστεως, ὅστις ἐπειδὴ κατέχει καὶ εἶναι καλῆς πίστεως λογίζεται κύριος (ἄρα δὲν εἶναι ἄλλος) καὶ ἀποκροῦει πᾶσαν ἀγωγὴν ⁽¹⁾.

494. Ἐννοια τοῦ N. Ἀποδείξεις. Ἡ ἐννοια λοιπὸν τοῦ N. καθ' ἡμᾶς εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἐννοια τῶν ἄρθρ. 2279 § 1 Γαλ. K. καὶ 707 ὅπως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐρμηνεύονται ⁽²⁾ ἥτοι ὁ κατέχων τίτλον ἀνώνυμον καλῇ τῇ πίστει λογίζεται ἥτοι τεκμαίρεται κύριος. Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο εἶναι *juris et de jure* καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις ἥτοι διεκδίκησις, ἀμα ὑπάρχει ὁ ὅρος τῆς καλῆς πίστεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ καλὴ πίστις τεκμαίρεται ἐπίσης, ἀλλὰ τὸ τεκμήριον τῆς καλῆς πίστεως εἶναι *juris tantum*, καὶ ἐπιτρέπεται τοῦτου ἀνταπόδειξις ἐπεταί· 1) ὅτι ὁ κατέχων ἐφ' ὅσον κατέχει, λογίζεται ἥτοι τεκμαίρεται κύριος, ἄνευ ἄλλης ἀποδείξεως 2) ὁ μὴ κατέχων πλέον καὶ θέλων νὰ διεκδικήσῃ τὸν τίτλον κατ' ἄλλου κατόχου, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ, ὅχι μόνον ὅτι κατεῖχε, τὴν κυριότητά του δηλ. ἀλλὰ πρὸς τούτοις, τὴν κακὴν πίστιν τοῦ ἐναγομένου, ἥτοι νὰ καταστρέψῃ τὸ τεκμήριον τῆς καλῆς πίστεως. Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο θὰ καταστρέψῃ ἀποδεικνύων ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν μετοχὴν ἢ ὁμολογίαν, συνεπεῖα τίτλου μὴ μεταβιβαστικοῦ κυριότητος (ἐνεχύρου, χρησιδανείου, παρακαταθήκης, κλοπῆς, ληστείας, πειρατείας, ἀπάτης, ὑπεξαίρεσεως ἢ οἰουδήποτε ἄλλου ἀδι-

(1) Τοῦτο σημαίνει ἡ φράσις μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταπόδειξεως, ἥτις ὅπως ἔχει τὸ ἄρθρ. 1 κολωθωμένον καὶ μὴ γράφον τὴν φράσιν *à favore dei terzi* τοῦ ἄρθρ. 707 τοῦ ἰταλ. φαίνεται στερουμένη ἐννοίας.

(2) Aubry et Rau 2. § 183. Galdi 7 § 685.

κήματος) ἢ τὴν ἔλαβε παρ' ἄλλου ἀλλ' ἐν γνώσει τῶν ἐλαττωμάτων τούτων ἦτοι κακῇ τῇ πίστει ⁽¹⁾.

495. Ἐνέχυρον. Δανειστής, "Ὅ,τι εἵπομεν περὶ τοῦ κατόχου καλῆς πίστεως, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν καλῇ τῇ πίστει λαβόντα ἐνέχυρον δανειστήν, παρὰ κακῆς πίστεως κατόχου ⁽²⁾· ὁ τοιοῦτος δανειστής προστατεύεται ἐπίσης ὡς πᾶς καλῆς πίστεως κάτοχος ὅσος ἀφορᾷ τὸ προνόμιόν του. Ἀλλ' ὁ ἀπλοῦς δανειστής τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου δὲν εἶνε τρίτος, δὲν προστατεύεται, καὶ ἐπομένως ἐὰν κατὰσχη τὰς μετοχάς, ὑπόκειται εἰς τὴν διεκδίκησιν τοῦ ἀληθοῦς κυρίου ⁽³⁾.

496. Ἐκτασις τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' Ἀναδρομικὴ δύναμις. Τραπεζογραμμάτια. Ἐπὶ ποίῳν τίτλων ἐφαρμόζεται ὁ Νόμος; Ἐχει ἀναδρομικὴν δύναμιν; Περὶ τοῦ πρώτου· τὸ ἄρθρ. 4 φέρει «ὅτι αἱ διατρίξεις τοῦ Ν. δὲν ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν Τραπεζικῶν Γραμματίων. Ἐπὶ δὲ τῶν χρεωγράφων τῶν ἐθνικῶν δανείων ἐφαρμόζονται

(1) Εἶνε ἀδιάφορον καθ' ἡμᾶς ἐὰν ὁ ἤδη κατέχων κακῆς πίστεως ἐναγόμενος, ἔλαβε τὸν τίτλον παρὰ κατόχου καλῆς πίστεως. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος δὲν ἀπεσβέσθη, διότι ὁ τίτλος περιῆλθεν εἰς κάτοχον καλῆς πίστεως, ἀλλὰ μόνον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνασκηθῇ κατ' αὐτοῦ. Τὰναντία φρονοῦσιν οἱ Πετρίτης § 520 — καὶ Σημίτης σελ. 166. Ἰδοὺ τὸ παράδειγμα: ὁ Α. ἔκλεψε μετοχὴν, ἣν ἐπώλησεν εἰς τὸν Β. ἐν γνώσει ὄντα τῆς κλοπῆς. οὗτος ἐπώλησεν εἰς τὸν Γ. ἐν ἀγνοίᾳ ὄντα τῆς κλοπῆς, ὁ Γ. ἐπώλησεν εἰς τὸν Δ. ἐν γνώσει ὄντα τῆς κλοπῆς. Ἐπιτρέπεται διεκδίκησις κατὰ τοῦ Δ; ὅχι· λέγουσι (Πετρ. 520 Σημίτου σελ. 166), διότι ἡ ἀγνοία (καλῆς πίστεως) τοῦ Γ. ἐκαθάρισε τὸ ἐλάττωμα. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο· ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ ἐνάγων πρέπει νὰ ἀποδείξῃ, «ὅτι ὁ ἐναγόμενος καὶ περγινώσκων ὅτι ἡ μετοχὴ ἀπώλετο ἢ ἐκλάπη ἐγίνωσκε προσέτι ὅτι πάντες οἱ προκτήτορες ἦσαν κακῆς πίστεως». (Πετρ. 520).— Ἀλλὰ τότε ὁ κλέπτης ἀρκεῖ νὰ πωλήσῃ εἰς τινὰ καλῆς πίστεως, παρ' οὗ πάλιν νὰ ἀγοράσῃ διὰ νὰ ᾔῃ ἐν ἀσφαλείᾳ κατὰ τῆς διεκδικήσεως, καὶ διὰ τὸν Ν. δὲν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κλέπτου καὶ τοῦ ἐν γνώσει τῆς κλοπῆς ἀγοράζοντος.— Ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἡ ἀξίωσις ὥστε ὁ ἐνάγων νὰ ἀποδείξῃ καὶ τὴν κακὴν πίστιν τῶν προκτητόρων πάντων, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ματαίωσιν τῆς διεκδικήσεως.

(2) Πετρ. 521. Τοῦτο καθιεροῦται ρητῶς διὰ τὴν Ἑθν. Τράπεζαν προκειμένου μάλιστα περὶ παντὸς κινητοῦ ἄρθρ. 18 τοῦ Ν. 30 Μαρτ. 41 καταστ. Τραπε. ἄρθρ. 23.

(3) Aubry et Rau 2 § 183. 4. 6.

καθ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τοὺς περὶ τῶν δανείων τούτων εἰδικούς νόμους». Τὰ Τραπεζικά λοιπὸν γραμμάτια διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ρωμ. Δικ. ἤτοι τούτων, ὡς παντὸς κινήτου, ἐπιτρέπεται ἡ διεκδίκησις καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου, κατὰ τὴν μίαν γνώμην, ἢ ἐπιτρέπεται μόνον κατὰ τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου, κατὰ τὴν ἄλλην § 477. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ὁ Ν. ΑΣΜΔ' ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ δικαιοπραξιῶν λαβουσῶν χώραν πρὸ τούτου ἤτοι ἂν ἔχη ἀναδρομικὴν δυνάμιν, ἡ Νομολογία εἶνε διηρημένη (¹)

497. 2) Φύσις Νομικὴ τῶν Μετοχῶν Ἡ μετοχὴ εἶνε μέρος τοῦ ἑταίρ. κεφαλαίου, δικαίωμα τοῦ ἑταίρου ἐπὶ τῆς ἐταιρίας, § 437 431 δικαίωμα τοῦ ὑποίου, τὴν φύσιν προσεπαθήσαμεν νὰ ὀρίσωμεν § 434. 265. 266. 267. 268, ἀλλ' ἐρωτᾶται πῶς ἀποκτᾶται τὸ δικαίωμα τοῦτο ἤτοι πῶς γίνεται τις μέτοχος ποῖα δικαίωματα παρέχει καὶ ποίας ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλει ὡς δικαίωμα δὲ ἤτοι μέρος τῆς περιουσίας ἡμῶν, κατὰ πόσον καὶ πῶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ικανοποίησιν τῶν δανειστῶν ἡμῶν. Τοῦτο ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ διηγήσωμεν 1) περὶ κτήσεως τῶν μετοχῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ ἀγορᾶς καὶ

(1) Ὁ ΑΠ. 205 (1888) ἐν Μπ. 8. 273. δέχεται ὅτι ὁ Ν. ΑΣΜΔ' ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ δικαιοπραξιῶν πρὸ αὐτοῦ λαβουσῶν χώραν. Τοῦτο ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. Β. Παπαδόπουλος ἐν διατριβῇ «Ἀναδρομικὴ δυνάμις τῶν Νόμων» ἐν Μπ. 8. 273.—Τοῦναντίον τὸ Ἐφ. Ἀθηνῶν 557 (1890) ἐν Μπ. 9. 453 ἢ Θεμ. 1. 280 τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Σπιθᾶκη. ἀπεφάνθη ὅτι ὁ Ν. δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δυνάμιν, κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, καὶ λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν., ὅπερ καθιεροῦν δετὴ παραγραφὴν διὰ τόκους καὶ μερίσματα ἀποδεικνύει ὅτι ὅλος ὁ Ν. ἀφορᾷ τὸ μέλλον. Ἐπρόκειτο περὶ διεκδικήσεως τίτλων ἀνωνύμων κατὰ ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ καλῆς πίστεως, καὶ ἐνεχύρου συστάτος πρὸ τοῦ Ν. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει ἀξίαν διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι διεκδικήσις χωρεῖ καὶ, κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου § 477. Ὁρθωτέραν νομίζω τὴν γνώμην τοῦ ΑΠ. ὅχι διὰ τοὺς λόγους παραγωγῆς τῆς πίστεως, οἱ ὅποιοι καταπίπτουσι πρὸ τῶν τελείων αἰτιολογιῶν τῆς 557 ἀποφ. τοῦ Ἐφ. Ἀθηνῶν, ἀλλὰ διότι ὁ Ν. ΑΣΜΔ' ἀναγνωρίζει εἰς τὴν κατοχὴν ἀνωνύμων τίτλων, δικαίωμα ὑπὲρ τοῦ κατόχου. Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο, δὲν δύναται νὰ ἀνατραπῇ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὕλικόν γεγονός τῆς κατοχῆς ἔλαβε χώραν πρὸ τοῦ Νόμου. Τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 3 ἐπιχείρημα, καθ' ὃ ἀφοῦ ἡ διατάξις τοῦ ἄρθρ. δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχύν, ἔπεται ὅτι ὅλαι αἱ διατάξεις τοῦ δὲν ἔχουσι τοιαύτην δὲν φαίνεται πείθον, διότι ἄλλο ζήτημα (παραγραφῆς) κανονίζει τὸ ἀρθρ. 3 καὶ ἄλλο, κυριότητος ἢ τεκμηρίου, τὰ ἀρθρ. 1 καὶ 2.

έγγραφής μετοχών· 2) περί τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μετόχων· 3) περί τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν μετοχῶν· 4) περί ἐνεχυριάσεως καὶ κατασχέσεως μετοχῶν· καὶ 5) περί τοῦ ἀδιαιρέτου αὐτῶν.

498. α) Κτῆσις μετοχῶν. Ἡ μετοχὴ κτᾶται καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, καθ' οὓς κτῶνται τὰ δικαιώματα, καὶ ἐπειδὴ εἶνε κινητὸν § 265. 266, καθ' οὓς τρόπους κτῶνται τὰ κινητά, μὲ τὴν προσθήκην τῶν ῥηθέντων ἐν § 454 περί μεταφορᾶς καὶ ἐν § 452 περί παραδόσεως. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει. Συνήθως ὅμως αἱ μετοχαὶ κτῶνται δι' ἐγγραφῆς ἢ δι' ἀγορᾶς· ὅτε ἑρωτᾶται ποία ἡ φύσις τῶν δύο τούτων πράξεων.

499. 1) Ἐγγραφὴ μετοχῶν. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ μέτοχος ἐταιρίας, καλῶσης εἰς ἐγγραφὴν § 438, ὑπογράφει πρὸς τοῦτο δελτίον ἢ αἴτησιν, ἐν ᾗ ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν καὶ ἣν διευθύνει πρὸς τὸν διοικητὴν ἢ τὸ συμβούλιον. Ἡ αἴτησις αὕτη εἶνε πρότασις ἐκ μέρους τοῦ ἐγγραφομένου, ἐπομένως χρήζουσα ἀποδοχῆς, ὅταν ἡ ἐταιρία δὲν ἐκάλεσε τὸ κοινὸν εἰς ἐγγραφὴν. Τουναντίον ἡ αἴτησις εἶνε ἀποδοχὴ πρότασεως, μὴ χρήζουσα ἀποδοχῆς, ὅταν ἡ ἐταιρία ἐκάλεσε τὸ κοινὸν πρὸς ἐγγραφὴν. Κατὰ τὰς διακρίσεις ταύτας κανονίζεται τὸ ζήτημα πότε συνέστη τὸ συνάλλαγμα, καὶ ἀπὸ πότε τὰ μέρη ἦτοι ἡ ἐταιρία καὶ ὁ αἰτῶν, δὲν δύνανται νὰ ἀποσπῶσιν αὐτοῦ, κατὰ τὰς ἐν συστάσει τῶν συναλλαγματῶν μεταξὺ ἀπόντων κρατοῦντα. Ἐκρίθη μάλιστα παρ' ἡμῶν ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῶν προτάσεων τῆς ἐταιρίας, τὰς ὑποίας αὕτη ἐποίησατο ἀνεπιφυλάκτως πρὸς τὸ κοινόν, διὰ προγράμματος, εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' αὐτήν, καὶ τόσον ὥστε δὲν δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὸν συμμορφωθέντα πρὸς τὰς τοῦ προγράμματός της προτάσεις (¹).

(1) ΑΠ. 189 καὶ 343 (1887) ἐν Μπ. 7. 169 καὶ 456. Ἡ τελευταία ἀπόφασις λύει καὶ τὸ ζήτημα κατὰ πόσον εἶνε ὑποχρεωτικαὶ αἱ πρὸς τὸ κοινὸν καὶ οὐχὶ πρὸς ὅρισμα ἑνὸς πρόσωπον, ἀπευθυνόμεναι προτάσεις. Περί τούτου ἴδε Μέρ. Β'. — Συνήθως εἰς τὰς προσκλήσεις τῶν ἐγγραφῶν ὑπάρχει ἡ ρήτρα ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ μειοῦνται ἢ περιστέλλονται ἅμα ὑπερβῶσι τὸ ποσὸν τῶν μετοχῶν, § 445. Ἡ μείωσις γίνεται ἢ ἀναλόγως ἢ μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐγγραφῶν τῶν τελευταίων ἡμερῶν, καθ' ἃς εἶχε συμπληρωθῇ τὸ ποσὸν τῆς ἐγγραφῆς. Ἐνεκα τῆς ρήτρας ταύτης, ἥτις κρατεῖ ἐν μετεώρω τὸν αἰτοῦντα, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἂν ἡ αἴτησις του θά γίνῃ δεκτὴ, δέχονται ὅτι τὸ

500. Χαρακτήρ καὶ φύσις τῆς ἐγγραφῆς. Ἡ ἐγγραφή εἶνε συνάλλαγμα, καὶ μάλιστα ἀμφοτεροβαρές, διότι αἱ ἐταιρίαι συνήθως κατὰ τὴν ἐγγραφήν δὲν ὑποχρεῶσι τοὺς ἐγγραφομένους εἰς τὴν καταβολὴν τῆς ὅλης ἀξίας τῆς μετοχῆς. Ἐκ τούτου ἔπεται 1) ὅτι προτείνονται κατ' αὐτῆς ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς συνκινέσεως ἥτοι βία, δόλος, πλάνη. Ἀλλ' ὁ δόλος τοῦ διαχειριστοῦ προτείνεται κατ' αὐτοῦ τούτου ἢ τῆς ἐταιρείας μόνον, καὶ οὐχὶ κατὰ τῶν δανειστών. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ συνεπείζ δόλου τοῦ διαχειριστοῦ, ἐγγραφεὶς μέτοχος δύναται. ἀντιτάσσων τὸν δόλον, νὰ ἀρνηθῇ τὴν καταβολὴν τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, ἀλλ' ἂν ἡ ἐταιρεία πτωχεύσῃ, οὐδεὶς νὰ καταβάλλῃ εἰς τοὺς συνδίκους τὴν ἀξίαν, ἔχων μόνον ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ διαχειριστοῦ (1) 2) ὅτι πρὸς ἀνάληψιν τοιαύτης ὑποχρεώσεως ἥτις ὡς εἶπομεν § 374(2) εἶνε ἐμπορικὴ, ἀπαιτεῖται ἰκανότης τοῦ συναλλάττεσθαι καὶ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἰκανότης τοῦ ἐνεργεῖν πράξεις διχειρίσεως· ἐπομένως ὁ μὲν ἀνήλικος πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ ἄρθρ. 2 ἐμ. Ν. § 153. 173. ὁ δὲ ἐπίτροπος μὴ δυνάμενος

συνάλλαγμα τελειοῦται, ἀφ' ἧς ὁ αἰτῶν λάβῃ γ ν ὤ σ ι ν ὅτι ἡ ἐγγραφή του ἐγένετο δεκτὴ. Boistel 224. Ἡ γνώμη αὕτη βάσιν ἔχει ὅτι ἡ ἐγγραφή τοῦ αἰτοῦντος εἶνε π ρ ὅ τ α σ ι ς (καὶ οὐχὶ ἀποδοχὴ) καὶ τὴν ἐν Γαλλίᾳ κατάρχουσαν τῆς Νομολ. γνώμην ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀ π ο δ ο χ ῆ τῆς προτάσεως πρὸς τελειοποίησιν τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις ὅπως ὁ προτείνων λάβῃ γ ν ὤ σ ι ν τ ῆ ς ἀ π ο δ ο χ ῆ ς (θεωρία τῆ ς γ ν ὡ σ ε ω ς ἢ ἐπιγνώσεως. Καλ. 3. 73. Arndts. μετάφρ. Κυριακοῦ § 231 σημ. δ'), διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἐκρίθη, ὅτι ἡ ἐγγραφή δὲν ὑποχρεοῖ τὸν αἰτοῦντα, ἂν δὲν ἔλαβε γνῶσιν ὅτι ἡ ἐγγραφή του ἐγένετο δεκτὴ. Τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνώσεως οὐδεὶς νὰ φέρῃ ἢ ἐταιρεία. Ἐφ. Paris 22 Ἰαν. D. 54. 2. 258. καὶ 11 Ἰαν. 54. S. 54. 2. 136 ἢ D. 54. 2. 139. Τὸ ὅτι ἡ αἵτησις τοῦ ἐνεγράφῃ εἰς τὰ βιβλία ὡς δεκτὴ, ἢ εἶχε θεωρηθῇ ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ καὶ σημανθῇ ὡς δεκτὴ, δὲν ἀρκεῖ. Ἐφ. Paris 10 Αὐγ. 50. D. 52 2. 197. καὶ 16 Νῆρ. 53. D. 54. 2. 129 καὶ 258.— Ὁ Buchère ἐκδ. β' § 362. δέχεται ὅτι πάντοτε ἡ ἐγγραφή εἶνε πρότασις καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖται ἀ π ο δ ο χ ῆ καὶ γ ν ὤ σ ι ς.

(1) Ἀκ. 10 Φεβρ. 1868 S. 68. 1. 149 καὶ τὴν σημ. Ἡ λύσις αὕτη θεωρεῖται αὐστηρὰ ἀλλὰ δικαία, διότι πᾶσα ἄλλη μειοῖ τὸ ἐταίρ. κεφάλ. ἐφ' οὗ εὐλόγως ἐπίστευσαν οἱ δανεισταὶ συνεπείζ τῶν ἐγγραφῶν. Buchère ἐκδ. 6' 364. Boistel 226.

(2) Ἀκ. 13 Αὐγ. 56 S. 56. 1. 770 Contra Ἐφ. Paris 26 Ἰαν. 74 S. 76 2. 3.

ἀπολύτως νὰ ἐνεργήσῃ ἐμπορικὰς πράξεις διὰ τὸν ἀνήλικον, ἔστω καὶ μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ δικαστηρίου ⁽¹⁾, δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐγγραφὴν.

501. 2) Ἀγορὰ μετοχῶν. Διαφέρει ὅταν ἅμα τῇ ἐγγραφῇ πληρώνεται καὶ ἡ ἀξία τῆς μετοχῆς, διότι τότε ὁ ἐγγραφόμενος δὲν ἀναλαμβάνει ὑποχρέωσιν νὰ καταβάλῃ, ἀλλ' ἀγοράζει τοῖς μετρητοῖς μετοχὴν, ἡ ἀγορὰ δὲ μετοχῆς, ἐκτὸς ἂν γίνεται πρὸς μεταπώλησιν, δὲν θεωρεῖται ὡς πράξις ἐμπορικὴ, ἀλλ' ὡς πράξις διαχειρίσεως, καὶ ἀρκεῖ ἡ ἱκανότης τοῦ ἐνεργεῖν πράξεις διαχειρίσεως ⁽²⁾ § 247.

502. Ὅροι ἐγγραφῶν. Ἐκπτώσεις. Συνήθως αἱ ἐταιρίαι δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν καταβολὴν ὀλοκλήρου τῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς κατὰ τὴν ἐγγραφήν, ἀλλὰ μέρους μόνον, ὀρίζουσι δὲ χρονικὰ διαστήματα, καθ' ἃ γίνονται αἱ μερικαὶ καταβολαὶ τῶν μετόχων ⁽³⁾. Ἡ καθυστέρησις τῆς πληρωμῆς συνεπάγεται πληρωμὴν τόκων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὑπερμερίας § 370, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας. Ἐν τοῖς καταστατικοῖς ὅμως συνηθίζεται ἡ ἀναγραφὴ καὶ δύο ἀκόμη ὅρων ἥτοι 1) ἐν περιπτώσει βραδύτητος περὶ τὴν πληρωμὴν, πωλοῦνται αἱ μετοχαὶ ὑπ' εὐθύνην τοῦ μετόχου· 2) ὅτι ἐν περιπτώσει βραδύτητος, ἀπώλλουσι τὸ δικαίωμα αὐτοῦ, καὶ τὰς καταβολὰς του, ὑπὲρ τῆς ἐταιρίας. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κύρους τῆς πρώτης ρήτηρας, δὲν ἐγεννήθη ἀμφιβολία, ἀλλὰ μόνον ὑποστηρίζεται, ὅτι ἡ ρήτηρα εἶνε δικαίωμα καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις τῆς ἐταιρίας, δυναμένης νὰ μὴ ποιήσῃται χρῆσιν αὐτῆς, καὶ ὅτι ταύτην δὲν ἐπικαλεῖται ὁ μέτοχος καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς ἐταιρίας πρὸς πληρωμὴν τῆς μετοχῆς του ⁽⁴⁾. Ἐγεννήθη ὅμως ἀμφιβολία περὶ τοῦ κύρους τῆς δευτέρας ρήτηρας, καὶ ἠρωτήθη ἂν ταύ-

(1) LyC. Tr. 2. 470

(2) LyC. Tr. 2. 75. 472. Ἐδέχθησαν ἐν τούτοις ὅτι ὁ ἐπίτροπος δύναται ἐγκύρως νὰ ἐνεργήσῃ ἐγγραφὴν μετοχῶν διὰ τὸν ἀνήλικον. Ἐφ. Paris 13 Ἰαν 1885 καὶ 21 Μαΐου 1884 ἐν Sirey 85 2. 97 καὶ 101, ἐνθα καὶ ἡ σημ. τοῦ Lyon Caen.

(3) Τοῦτο σημαίνει τὸ εἰς τοὺς ἰσολογισμοὺς τῶν Ἐταιριῶν ἀναγινωσκόμενον : κεφάλαιον ἀ π α ι τ ῆ τ ὀ ν ῆ ὁ φ ε ι λ ὀ μ ε ν ο ν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ κ α τ α β ἰ η θ έ ν.

(4) Boistel 227. Ἐφ. Paris 19 Φεβρ. 50 S. 50. 2. 75. Ἀκ. 10 Μαΐ. 59. S. 59. 1. 924.

την δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ μέτοχος ἢ καὶ ἡ ἐταιρία αὐτή, διότι ἡ πρὸς γκαμποποίησης τῆς ρήτηρας, ἰσοδυναμεῖ πρὸς μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ γνώμη ὅτι ἡ ρήτρα αὕτη ὡς πᾶς ὅρος μὴ ἀποτελῶν ἐξουσιαστικὴν αἵρεσιν, εἶνε ἰσχυρά, ἀμα δημοσιευθῇ⁽¹⁾ καὶ ὅτι ἐπομένως καὶ ὁ μέτοχος ἐπικαλεῖται τὴν προκειμένην ρήτηραν ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας⁽²⁾. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐταιρία πτωχεύσῃ δέχονται τινες ὅτι ὁ μέτοχος δὲν ἐπικαλεῖται τὴν ρήτηραν ἀπέναντι τῶν δανειστῶν⁽³⁾.

503. 6') Δικαιώματα τοῦ Μετόχου. Ὁ μέτοχος εἶνε ἐταῖρος καὶ ἐπομένως ἔχει τὰ δικαιώματα παντὸς ἐταίρου ἤτοι δικαιώμα 1) ἐπὶ τῶν κερδῶν ἢ καὶ τόκων, κατὰ τοὺς δεχομένους τὴν πληρωμὴν τόκων δυνατὴν § 428· 2) ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἐκτὸς ἂν ἡ μετοχὴ του εἶνε μόνον ἐπικαρπίας § 512· 3) ἐλέγχου § 418· 4) μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς του⁽⁴⁾. Τὰ δικαιώματα δὲ ταῦτα ἔχει καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν κατέβαλε τὴν εἰσφορὰν του ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει⁽⁵⁾. Διαφέρει ἂν τὸ καταστατικὸν ὀρίζῃ ἄλλως.

504. γ') Ὑποχρεώσεις τοῦ μετόχου. Μίαν ὑποχρέωσιν ἔχει ὁ μέτοχος: Νὰ πληρώσῃ τὴν εἰσφορὰν του ἤτοι τὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς του. Ἀμα δὲ τοῦτο ἐπραξεν οὐδεμίαν ἄλλην ἔχει ὑποχρεώσιν

(1) Ἀκ. 12 Αὐγ. 63. ἐν S. 63. 1. 459 καὶ τὴν σημ. Περὶ ἐξουσιαστικῆς αἵρέσεως ἴδε ἐν τούτοις Ἀκ. 27 Δεκ. 53. S. 54. 1377.

(2) Ἐφ. Paris 8 Δεκ. 40 ἐν S. 50. 2. 343. Troplong Soc. 179 καὶ Buchère 369.

(3) Ἐφ. Lyon 31 Ἰαν. 40 S. 50 2. 346. Contra Ἐφ. Aix. 14 Νοεμ. 60. S. 61. 2. 296. ὁ Delangle Soc. 2. 452. δέχεται ὅτι ἡ ρήτρα εἶνε δίκαια καὶ τῆς ἐταιρίας καὶ ὅτι ὁ μέτοχος οὔτε κατὰ τῆς ἐταιρίας in bonis δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτήν· συμφωνεῖ ὁ Persil Soc. Com σελ. 155. ἴδε περὶ τοῦ ζητήματος Molinier 552 Vavasseur 520 Dalloz Soc. 1158. Σήμερον ἐν Γαλλίᾳ λόγῳ τοῦ N. τῆς 24 Ἰουλ. 67. ἀπαιτοῦντος τὴν ὀλικὴν ἐγγραφὴν τοῦ κεφαλαίου θεωροῦσι τὴν ρήτηραν ἄκυρον LyC. Tr. 2. 689.

(4) Τὸ δικαίωμα τοῦτο δύναται νὰ περιορισθῇ· προσκαίρως, ναί· ἀλλὰ διαρκῶς; Κατὰ τοὺς δεχομένους ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνώνυμος ἐταιρία κατὰ μ ε ρ ῖ δ α ς ἤτοι ὅτι ἡ διαίρεσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου κατὰ μ ε τ ο χ ᾱ ς δὲν εἶνε ἀπαραίτητος. Ναί. ἴδε § 432 σημ. 1.

(5) Οὕτω ἐκρίθη παρ' ἡμῖν ὅτι κατὰ τὸν N. 67 § 2 Π. (17. 2) ὁ μὴ καταβαλὼν τὴν εἰσφορὰν τοῦ ἐταῖρος δὲν στερεῖται τῶν μετοχικῶν κερδῶν

ἡ εὐθύνην § 424. Οὔτε κωλύεται νὰ ἔχῃ ἔστω καὶ ἀντίθετα πρὸς τὴν ἑταιρίαν συμφέροντα ⁽¹⁾. Ἄλλ' ὑποχρέωσις αὕτη εἶνε τόσον οὐσιώδης, ὥστε δὲν πλῦει 1) ἂν ἡ ἑταιρία πτωχεύσῃ ⁽²⁾ ἢ ἔνεκα δόλου τοῦ διαχειριστοῦ § 500 ⁽³⁾ ἢ ἂν ἡ ἑταιρία βραδύνη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢν ἀνέλαβε ⁽⁴⁾. 2) κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάληψις τῆς εἰσφορᾶς ὑπὸ οἰονδήποτε τύπον ἢ τρόπον, εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον ἀκυρώσεως τῆς ἐγγραφῆς ἐκ μέρους τοῦ διαχειριστοῦ, εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον ἀπαλλαγῆς μέρους ἢ ὅλου ἐξ αὐτῆς ⁽⁵⁾. Ὅλα δὲ ταῦτα διότι τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον καὶ μόνον εἶνε

ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τόκους ΑΠ. 27 (1891) ἐν Μπ. 10. 464 ἢ Θεμ. 2. 69. Τοῦτ' αὐτὸ ἐκρίθη ἐν Γαλλίᾳ καὶ δὴ ὅτι ὁ μέτοχος ὁ μὴ ἐντελῶς ἢ μὴ πληρώσας τὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς του δικαιοῦται εἰς μερίσματα, ἀλλ' ὀφείλει τόκους, καὶ ὅτι τὰ μερίσματα, ἃ δικαιοῦται λαβεῖν, προτείνει εἰς συμψηφισμὸν κατὰ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς ἑταιρίας. Ἐφ. Paris 8 Νῆρ. 65 ἐν S. 66. 2. 117 Vavas seur Soc. 524.

(1) ΑΠ. 343. (1887) Μπ. 7. 456.

(2) Ἀκ. 18 Ἀπρ. 1877 S. 79. 1. 69. Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις δέχεται ὅτι ἡ πτώχευσις τῆς ἑταιρίας καθίστησιν ἀπαιτητὰς τὰς μὴ πωληξάσας ὁδοὺς τῶν μετοχῶν ἀρθρ. 447 ἐμ. Ν. Τοῦτο δέχονται οἱ Vavas seur Soc. 523 καὶ Buchère 368, κατακρίνουσι δὲ οἱ Lyc Tr. 2. 735 διότι ἡ πτώχευσις τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ τοῦ δανειστοῦ καθίστησι τὰ μὴ ληξιπρόθεσμα χρεῖα ἀπαιτητά. Ἐκρίθη ἐπίσης ὅτι ἡ πτώχευσις τῆς ἑταιρίας ὑποχρεοῖ τοὺς ὀφείλοντας μετόχους εἰς καταβολήν, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν. Buchère 390 ἐνθα καὶ τὴν Νομολογίαν.

(3) Ἀκ. 25 Μαΐ. 86 S. 87. 1. 268.

(4) Ἀκ. 10 Μαΐ. 59 S. 59. 1. 924. Ἐφ. Orleans 3 Φεβρ. 60 S. 60. 2. 75. Αἱ αὐταὶ ἀποφάσεις δέχονται ὅτι ἡ ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν τῶν ὁδοῶν παύει ἅμα ἡ ἑταιρία κηρυχθῇ ἔκπτωτος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπρόκειτο περὶ Σιδηροδρομικῆς ἑταιρίας. Buchère 386. — Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐγγραφή δύναται νὰ ᾔνη ὑπὸ ὅρον, ὅτε ἀκολουθοῦμεν τοὺς περὶ αἱρέσεων κανόνας Vavas seur 362. Σήμερον ἐγγραφή ὑπὸ ὅρον ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶνε δυνατὴ ὁ αὐτὸς καὶ Lyc Tr. 2. 689.

(5) Περὶ τούτων Buchère 389 ἐνθα καὶ Νομολ. Boistel 210. Lyc.Tr. 2. 689. Ἀκ. 6 Νῆρ. 65 S. 66. 1. 109 καὶ 12 Φεβρ. 68 S. 68. 1. 241. ὁ μέτοχος ἀντὶ χρημάτων δύναται νὰ δώσῃ ἐμπορεύματα ἢ νὰ μεταβιβάσῃ ἀπαίτησίν του, ἀλλ' ἐὰν αἱ ἀπαιτήσεις, ἃς μετεβίβασεν ᾗσαν ἐπισφαλεῖς δὲν ἐλευθεροῦται ἀπέναντι τῆς ἑταιρίας ἢ τῶν δανειστῶν αὐτῆς. Bedarride 220.

ἡ ἐγγύησις τῶν δανειστῶν, πᾶσα ἐπομένως ἐναντίον τοῦ καταστα-
τικοῦ μείωσις αὐτοῦ, μειοῖ τὰς ἀσφαλείας αὐτῶν.

505. Δύο ζητήματα. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μέτοχος ὀφείλει πάντως
νὰ καταβάλλῃ τὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς του, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται κατ'
οὐδένα τρόπον ἢ ὑπὸ οἰονδήποτε τύπον νὰ ἀναλάβῃ αὐτήν, ἐγεννή-
θησαν δύο ζητήματα. 1) ὁ μέτοχος μεταβιβάσας τὴν μετοχὴν του
παύει ὡν ὑπεύθυνος πρὸς τὴν ἐταιρίαν; 2) δύναται ἡ ἐταιρία νὰ ἀ-
γοράσῃ τὰς ἰδίας αὐτῆς μετοχάς; Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε συγ-
γενῆ καὶ ἀνάγονται ἐνταῦθα.

506. Μεταβίβασις μετοχῆς. Εὐθύνη ἀποπληρωμῆς. Τὸ
ζήτημα τίθεται ὅταν ἡ μετοχὴ δὲν ἔχει ἐντελῶς πληρωθῇ. Εἰς τὴν
περίπτωσιν ταύτην αἱ ἐταιρίαι παραδίδουσι μέχρι τῆς ἀποπληρω-
μῆς προσωρινούς τίτλους § 439 (promesse d'action) οἵτινες εἶνε
μεταβιβάσιμοι, ὅπως καὶ αἱ μετοχαί. Ἐρωτᾶται λοιπὸν ποῖος εὐθύ-
νεται διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τῆς μετοχῆς, ὅταν ὁ ἀρχικῶς ἐγγρα-
φεὶς μέτοχος μετεβίβασε ταύτην; Ἡ εὐθύνη τοῦ ἤδη κυρίου εἶνε
προφανής, διότι εἶνε μέτοχος. Ἐπίσης δὲν φιλονεικεῖται τὸ ἀνεύθυνον
ἐκεῖνου, ὅστις λαβὼν παρὰ τοῦ ἀρχικῶς ἐγγραφέντος μετεβίβασεν
εἰς τὸν ἤδη κύριον, διότι διὰ τῆς μεταβιβάσεως διέλυσε πάντα δε-
σμὸν πρὸς τὴν ἐταιρίαν. Ἀλλ' ὁ ἀρχικῶς ἐγγραφεὶς μέτοχος δια-
τελεῖ ἄρα καὶ οὗτος ὑπεύθυνος καίτοι μετεβίβασε τὴν μετοχὴν του;

507. Ἡπρακτικὴ ἀξία τοῦ ζητήματος ἀναφίνεται, ὅταν ὁ
ἤδη κύριος εἶνε ἀφερέγγυος, ἢ ἄγνωστος, ἢ ὅταν αἱ συνήθεις ῥῆτραι
τοῦ καταστατικοῦ § 502 ἀποβαίνουσιν ἀλυσιτελεῖς. Περὶ τοῦ ζητή-
ματος δὲν ἦσαν σύμφωνοι ἐν Γαλλίᾳ οὔτε ἡ Νομολογία οὔτε οἱ συγ-
γραφεῖς. Κατὰ τοὺς μὲν, ὁ ἀρχικὸς μέτοχος (ὁ ἐγγραφεὶς) εὐθύνεται διὰ
τὴν ἀποπληρωμὴν, διότι εἶνε ὀφειλέτης, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποκατα-
στήσῃ ἄλλον εἰς τὴν θέσιν του, ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ δανειστοῦ
(ἐταιρίας) ⁽¹⁾. Κατ' ἄλλους, ἡ μετοχὴ εἶνε ὀφειλέτης, καὶ οὐχὶ ὁ μέ-
τοχος, ἐπομένως ὁ κάτοχος ταύτης εὐθύνεται μόνος διὰ τὴν ἀποπλη-
ρωμὴν. Τοῦτο εἶνε συνέπεια, λέγουσι, τῆς διαίρεσεως τοῦ κεφαλαίου
εἰς μετοχάς, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἐκ τῶν προτέρων συναίνεσιν τῆς

(1) Troblong Soc. 176. 178 Ἐφ. Lyon, 9 Ἀπρ. 56. D. 56. 2. 198.

εταιρίας εἰς πᾶσαν ἐκχώρησιν τῆς μετοχῆς⁽¹⁾. Μίσσηντινὰ γνώμην ἀκολουθεῖ ὁ Molinier, κατ' αὐτὸν ἂν ἡ μετοχὴ εἴνε ὀνομαστική, ἢ πρὸς μεταβίβασιν αὐτῆς γενομένη μεταφορά, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀποδοχὴν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τοῦ νέου μετόχου, καὶ ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀρχικῶς ἐγγραφέντος ἀπὸ πάσης εὐθύνης, ἐκτὸς ῥητῆς ἐπιφυλάξεως Mol. 411. Ἐὰν ὅμως ἡ μετοχὴ εἴνε ἀνώνυμος ἤτοι εἰς τὸν κομιστήν, ὁ ἀρχικῶς ἐγγραφεὶς μέτοχος, διατελεῖ ὑπεύθυνος, καὶ μετὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς μετοχῆς του⁽²⁾.

308. Ἀγορὰ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας μετοχῶν αὐτῆς. Ἐξή-
τῆθη ἐπίσης ἂν ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀγοράσῃ ἰδίᾳ αὐτῆς μετο-
χάς. Τὸ ζήτημα εἴνε ἂν ὁ μέτοχος δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν μετο-
χὴν του εἰς τὴν ἐταιρίαν. Τίθεται δέ, διότι ὁ πωλὼν τὴν μετοχὴν
του εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἀναλαμβάνει τὴν εἰσφορὰν του, μειουμένου ἐν
ταύτῳ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ εἴνε ἡ ἐγγύησις τῶν δανειστῶν,
ἐνῷ ὅταν ὁ μέτοχος πωλῇ τὴν μετοχὴν του εἰς οἷονδήποτε ἄλλαν
ἀναλαμβάνει μὲν καὶ τότε τὴν εἰσφορὰν του, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἀγο-
ραστοῦ, ὅστις ὑποκαθίσταται εἰς τὴν θέσιν του, μείωσις δὲ τοῦ ἐται-
ρικοῦ κεφαλαίου δὲν ὑπάρχει. Τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται ἰδίως ὅταν ἡ
ἐταιρία πτωχεύσῃ, ἐρωτᾶται δὲ τότε δύνανται οἱ δανεισταὶ καὶ ἐπο-
μένως οἱ σύνδικοι, νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν τοιούτων μετόχων τὴν
ἐπιστροφὴν τοῦ τιμῆματος τῆς μετοχῆς των, ὅπερ ἔλαβον παρὰ τῆς
ἐταιρίας (διαχειριστοῦ) πωλήσαντες αὐτῇ τὴν μετοχὴν των ;

309. Ἡ ἀγορὰ μετοχῶν τῆς ἐταιρίας παρ' αὐτῆς τῆς ἐταιρίας
παρουσιάζεται ἐν τῇ πράξει ἢ ὡς τέχνασμα, ἢ ὡς ἀνάγκη πρὸς δια-
τήρησιν τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, δύναται δὲ πολλάκις νὰ ᾔνη καὶ
ἐπωφελὲς ἐὰν αἱ μετοχαὶ ᾔνη λίαν ὑποτετιμημέναι, διὰ τοῦτο τινες
ὑπεστήριξαν ὅτι τὸ ζήτημα δὲν δύναται νὰ λυθῇ ἐκ τῶν προτέρων⁽³⁾.
Ἄλλ' ὡς παρετηρήθη, τὸ λυσιτελεῖ τῆς πράξεως δὲν ἀποκλείει τὸ πα-

(1) Pardes 1043. Ἐφ. Paris 22 Μαΐου 52 D.55 2.265 ἢ S.52. 2.578.

(2) Molinier 417. Σήμερον ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα δὲν συζητεῖται, διότι
ὁ N. τοῦ 1867 καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ N. τοῦ 1856 ἐδέχθησαν τὴν α' γνώμην οἱ
LyC Tr. 2. 741. δέχονται τὴν δευτέραν γνώμην. ταύτην ἐπόμενος τῷ Par-
dessus 1043 ἀκολουθεῖ ὁ Παλ. 217 δεχόμενος ὅμως: ὅτι ἡ τυχὸν παρὰ τοῦ
ἐγγραφέντος δοθεῖσα ἀσφάλεια ἢ γραμμάτιον εἰς τὴν ἐταιρίαν διαμένει ὑπέγ-
γρον, Συμφωνεῖ Πετρίτσος 462· ἐκτενέστερα παρὰ Dal. Soc. 1148.

(3) Pont 1444.

ράνομον ἢ ἀθέμιτον αὐτῆς, εἶνε δὲ προφανές ὅτι ἡ τοιαύτη πώλησις ἢ ἀγορά εἶνε ἀνάληψις τῆς εἰσφορᾶς ἢ μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἥτοι πρᾶξις μὴ ἐπιτρεπομένη. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα δὲν τίθεται, ὅταν ἡ ἐταιρία κανονικῶς ἀπεφάσισε τὴν μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἥτις ποτὲ δὲν βλάπτει τοὺς πρὸ τῆς μείωσεως δανειστάς⁽¹⁾ καὶ ἀγοράζει μετοχὰς τὰς ὑπαίξας κατὰστρέφει. Ἐπίσης δὲν τίθεται ὅταν ἡ ἀγορά γίνεται ἐκ τῶν κερδῶν, αἱ δὲ μετοχαὶ δὲν τίθενται ἐκ νέου εἰς κυκλοφορίαν ἀλλ' ἀκυροῦνται συνεπείᾳ ρήτρας τοῦ κατὰστατικοῦ, ὕπερ δέχεται τοῦτον τὸν τρόπον τῆς ἀποσβέσεως τῶν μετοχῶν ἀντ' ἐκείνου τῆς διὰ κληρώσεως § 436⁽²⁾. Ἀλλὰ τίθεται μόνον, ὅταν εἴτε συνεπείᾳ ρήτρας τοῦ κατὰστατικοῦ ἢ καὶ ἄνευ τοιαύτης, συνεπείᾳ ἀποφάσεως τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἡ ἀγορά γίνεται διὰ χρημάτων τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου⁽³⁾. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀγορά καὶ πώλησις εἶνε ἄκυρος, εἴτε ὡς ἀνάληψις τῆς εἰσφορᾶς, εἴτε ὡς μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

§ 10. Φύσις ἀκυρότητος. Ἀλλ' ἡ ἀκυρότης αὕτη 1) εἶνε σχετική, ἥτοι προτείνεται ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι συμφέρον εἰς τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἥτοι ὑπὸ τῶν δανειστῶν (συνδίκων) καὶ τῶν μετόχων, δὲν δύναται ἐπομένως νὰ προταθῇ παρ' ἀγοραστοῦ μετοχῆς (μετόχου) ὅστις, ἀγοράσας παρὰ τῆς ἐταιρίας μετοχήν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἐκ ταύτης ὑποχρεώσεις του, ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἀγορά του εἶνε ἄκυρος, διότι ἡ μετοχή, ἣν ἡγόρασεν εἶχε προηγουμένως ἀγορασθῇ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας, καὶ ἀφ' οὗ ἡ ἀγορά τῆς ἐταιρίας ἦτο ἄκυρος, εἶνε ἄκυρος καὶ ἡ παρ' αὐτῆς τοιαύτης μετοχῆς μεταβίβασις⁽⁴⁾ 2) δὲ, προτείνεται ἥτοι καλύπτεται, ἅμα αἱ ἀγορα-

(1) LyC M. 190.

(2) Ὁ τρόπος οὗτος παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα 1) ὅτι αἱ μετοχαὶ δὲν πληρώνονται, ὡς ἐπὶ κληρώσεως εἰς τὸ ἄρτιον, ἀν' ἡ τρέχουσα αὐτῶν τιμὴ εἶνε ὑπὸ τὸ ἄρτιον καὶ 2) αἱ ἀγοραζόμεναι μετοχαὶ δὲν μεταβάλλονται εἰς μετοχὰς ἐπὶ ἰσχυρίσας, διὰ τοῦτο πολλὰ ἐταιρίαὶ δέχονται τοῦτον τὸν τρόπον τῆς ἀποσβέσεως τῶν μετοχῶν ἀντ' ἐκείνου τῆς διὰ κληρώσεως. ἴδε ἄρθρ. 144 Ἱτ.Κ.

(3) Ἐταιρικὸν κεφάλαιον εἶνε καὶ τὸ ἀποθεματικὸν § 435 ἐν τούτοις οἱ LyC Tr. 2. 883 δέχονται ὅτι τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀγορὰν μετοχῶν ὡς καὶ τὰ κέρδη. Ἡ λύσις εἶνε ὀρθή, ἀν' τοιαύτῃ διὰ τοῦ κατὰστατικοῦ ὠρίσθη χρῆσις.

(4) Ἀκ. 3 Ἰαν. 1887 S. 87. 1. 269 καὶ LyC Tr. 2 880.

σθεῖσαι μετοχαὶ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας, μετεπωλήθησαν εἰς τιμὴν ἴσην ἢ ἀνωτέραν, διότι τότε δὲν ὑπάρχει μείωσις (1). 3) Ἡ ἀκυρότης προτείνεται καὶ κατ' ἐκείνου, ὅστις ἡγνόμενός ἐστι ἐπὶ πρὸς τὴν ἐταιρίαν, διότι ἡ καλὴ πίστις δὲν μεταβάλλει τὴν φύσιν τῆς πράξεως, ἥτις εἶνε ἀνάληψις τῆς εἰσφορᾶς, καὶ διότι ἡ ἀγορὰ ἀποτελεῖ πταῖσμα τοῦ διαχειριστοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ πωλητής, ὡς μέτοχος, εὐθύνεται μέχρι τῆς καταβολῆς του, ἔχων κατὰ τοῦ διαχειριστοῦ ἀγωγὴν προσωπικὴν. (2). 4) Ἡ ἀκυρότης ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ πωλητοῦ (μετόχου) εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ληφθέντος τιμήματος μετὰ τῶν τόκων, ἀφαιρέσει τῶν μερισμάτων, ἃ θὰ ἐλάμβανεν, ἂν δὲν ἐπὶ πρὸς τὴν μετοχὴν του (3).

§ 11. Ἐνεχυρίασις Κατὰ τινὰς Νομοθεσίας ἀπαγορεύεται εἰς τὴν ἐταιρίαν νὰ δανείζη ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῶν ἰδίων αὐτῆς μετοχῶν, διότι καὶ τοῦτο θεωροῦσι μείωσιν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς ἀσφαλείας ἢ συνεπάγον τὴν ἀγορὰν ἄρθρ. 5 Ν. Ἐνεχ. Βεβαίως ἡ διάταξις εἶνε συνετή, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν τοιαύτη πρᾶξις δύναται νὰ θεωρηθῇ μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, διότι τοιαύτη θὰ ἦτο τότε πᾶσα ἐπισφαλὴς ἢ ἐπιζήμιος πρᾶξις τοῦ διαχειριστοῦ καὶ νομίζω ὀρθωτέραν τὴν γνώμην τῶν δεχομένων ὅτι δύναται ἡ ἐταιρία νὰ δανείσῃ ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῶν ἰδίων αὐτῆς μετοχῶν (4).

§ 12. δ') Εἶδη μετοχῶν. Λόγῳ τῶν καταβολῶν, αἵτινες, ὡς εἵπομεν, δὲν εἶνε ἀπαραιτήτως ὁμοειδεῖς οὐδὲ καὶ ἴσαι § 230 διακρίνουσι τὰς μετοχάς, εἰς μετοχὰς κεφαλαίου καὶ μετοχὰς ἰδρυτικὰς. Ἡ μετοχὴ καλεῖται κεφαλαίου ὅταν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς κατεβλήθησαν χρήματα· ἰδρυτικὴ δέ, ὅταν κατεβλήθησαν ἄλλαι ἀξίαι. Εἶδος ἰδρυτικῆς, εἶνε ἡ μετοχὴ βιομηχανίας, διότι ὁ μέτοχος ἀντὶ

(1) Ἀκ. 11 Δεκ. 66 S. 68. 1. 119 LyC αὐτ. 881.

(2) LyC Tr. 2. 881. Ἡ Γαλ. Νομολ. δὲν εἶνε σύμφωνος ὅτι ἡ ἀκυρότης προτείνεται καὶ κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως (ἀγνοοῦντος) πωλητοῦ, ἴδε Ἐφ. Caen 11 Μαΐου 1880 καὶ Ἐφ. Paris 4 Ἰουλ. 81. ἐν S. 82. 2. 121 ἔνθα καὶ μακρὰ περὶ τοῦ ζητήματος ἐν γένει σημειώσεις τοῦ Lyon Caen

(3) Ἐφ. Orleans 5 Αὐγ. 82 S. 84. 2. 57.

(4) LyC Tr. 2. 884, Τὸ ἄρθρ. 144 Ἰτ. Ἐμ. Κ. ἀπαγορεύει πᾶσαν προκαταβολὴν (anticipatione). Κατὰ τὴν σύμβασιν τῆς 13 Αὐγ. 1864 κυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ν. 31 Αὐγούστου 1864 ἡ Ἐθν. Τράπεζα δύναται νὰ δανείζη ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῶν ἰδίων αὐτῆς μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν.

ἄλλης ἀξίας, καταβάλλει πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς τὴν ἐργασίαν του. Καὶ πάντα μὲν ταῦτα τὰ εἶδη τῶν μετοχῶν δίδουσι δικαίωμα εἰς συμμετοχὴν τῶν κερδῶν, διαρκούσης τῆς Ἑταιρίας, καὶ διανομὴν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἀμ. αὕτη λυθῇ. Τοῦτο εἶνε ὁ κανὼν, ὅσακις δὲν συμφωνηθῇ ἄλλο τι ⁽¹⁾. Ἀλλ' ὅταν ἡ μετοχὴ δίδῃ δικαίωμα μόνον εἰς ἀπόληψιν μερισμάτων, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς συμμετοχὴν τῆς διανομῆς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, τότε καλεῖται ἐπικαρπία. Τοιαῦται μετοχαὶ εἶνε, ἀλλὰ δυνάμει συμφωνίας ⁽²⁾ αἱ μετοχαὶ βιομηχανίας, καὶ αἱ μετοχαί, αἵτινες, ὑπάρχοντος χρεωλυτικοῦ κεφαλαίου § 436 ἐκκληρώθησαν, ὥστε ὁ μέτοχος ἀναλαβὼν τὸ κεφάλαιόν του ἐξακολουθεῖ νὰ λαμβάνῃ μόνον μέρισμα.

§13. ε') Κατάσχεσις μετοχῶν. Κατ' ἀρχὴν τοῦ Δικαίου ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου εἶνε ὑπέγγυος διὰ τὰ χρεῖα του. Αἱ μετοχαὶ εἶνε περιουσία, ἐρωτᾶται λοιπὸν πῶς ὁ δανειστὴς δύναται νὰ ἐκτελέσῃ κατ' ὀφειλέτου, ἔχοντος μετοχάς. Ἡ Πολ. Δικ. δὲν προέβλεψε περὶ τούτου, διότι κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῆς αἱ μετοχαὶ ἦσαν λίαν περιωρισμένης χρήσεως, δὲν ἀπετέλουν δὲ ὡς σήμερον, σπουδαῖον στοιχεῖον τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. Πλείονες ὑποθέσεις εἶνε δυναταί.

§14. Ὀνομαστικαὶ μετοχαί. Ἐὰν πρόκηται περὶ τοῦ μερίσματος αὐτῆς, ἡ συντηρητικὴ κατάσχεσις εἶνε δυνατή, διότι ἡ ἐταιρία εἶνε ὀφειλέτις τοῦ μερίσματος, καὶ ὁ ἐταῖρος εἶνε δικαιοῦχος διὰ τὸ μέρισμα, ἀρθρ. 919 Πολ. Δικον. ⁽³⁾.

§15. Κατάσχεσις συντηρητικὴ. Ἀναγκαστικὴ. Ἀλλ' ἡ μετοχὴ αὐτὴ ἡ ὀνομαστικὴ ἦτοι τὸ δικαίωμα, δύναται νὰ κατασχεθῇ συντηρητικῶς εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας ἢ ἀναγκαστικῶς εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου; Ἡ ὀνομαστικὴ μετοχὴ εἶνε δικαίωμα κινητὸν § 265, ἀνήκει εἰς ὠρισμένον πρόσωπον, ἀλλ' ἔάν θεωρηθῇ εὐρισκόμενον τὸ κινητὸν αὐτό, εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας, ἔπεται ὅτι ἐπιτρέπεται αὐτοῦ κατάσχεσις εἰς χεῖρας αὐτῆς συντηρητικὴ, ὡς παντὸς κινητοῦ εὐ-

(1) Ράλλ. 221

(2) Κατὰ τοὺς LyC 376. Ράλλη 221 Πετρ. 469 τοιαύτη συμφωνία ὑπονοεῖται ἐκ τῆς διαιρέσεως καὶ μόνης τῶν μετοχῶν εἰς βιομηχανίας καὶ κεφαλαίου.

(3) Κατὰ τὸν Ν. 19 Αὐγ. 1841 τὸ εἰς τοὺς μετόχους τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς ὀφειλόμενον μέρισμα δὲν ὑπόκειται εἰς συντηρητικὴν κατάσχεσιν.

ρισκομένου εις χεῖρας τρίτου ἄρθρ. 919 Πολ. Δικον. Ἐὰν ὅμως θεωρηθῇ εὐρισκόμενον, ὅχι μόνον εις χεῖρας τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ καὶ εις χεῖρας τοῦ μετόχου (ὀφειλέτου) τότε πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι δύναται νὰ γίνη κατάσχεσις καὶ παρ' αὐτῷ, ἀναγκαστικὴ ἢ καὶ συντηρητικὴ. Βεβαίως ἡ συντηρητικὴ κατάσχεσις εις χεῖρας τῆς ἐταιρίας εἶνε τρόπος ἀσφαλῆς· οὔτε ὁ ὀφειλέτης οὔτε ἡ ἐταιρία δύναται νὰ παραπονεθῶσι (1) ἀλλ' εἶνε ὁ μόνος; Δὲν δύναται ὁ δανειστὴς νὰ κατὰσχη τοὺς παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ εὐρεθέντας ὀνομαστικούς τίτλους, νὰ τοὺς ἐκθέσῃ εις πλειστηριασμόν; Καὶ ἂν πράξῃ τοῦτο εἰδοποιῶν περὶ τῆς κατασχέσεως τὴν ἐταιρίαν, ὁ τελευταῖος πλειοδότης δὲν θὰ εἶνε κύριος; ἡ ἐταιρία ἔχει νὰ ἀντείπῃ ἢ ὁ ὀφειλέτης αὐτός;

§16. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ὀνομαστικὴ μετοχὴ, δὲν εἶνε ἀπαίτησις χρηματικὴ, δὲν εἶνε ὀφειλὴ τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ δικαίωμα κινήτόν, ἀπόδειξις δὲ ὅτι ἡ μετοχὴ δὲν εἶνε χρηματικὴ ἀπαίτησις ἥτοι ὀφειλὴ, εἶνε ὅτι ἂν ἀκολουθήσωμεν τὴν διαδικασίαν τῆς κατασχέσεως εις χεῖρας τῆς ἐταιρίας, αὕτη, ἐπικυρουμένης τῆς κατασχέσεως, δὲν θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ εις τὸν κατασχόντα τὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ θὰ διαταχθῇ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐκποίησις τῆς μετοχῆς ἐπὶ δημοπρασίας ἄρθρ. 835 § 2 Πολ. Δικ. καὶ ἡ μὲν κατακυρωτικὴ ἐκθεσις θὰ χρησιμεύσῃ ὡς τίτλος εις τὸν τελευταῖον πλειοδότην, ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν μεταφορὰν ἐπ' ὀνόματί του, τὸ δὲ ἐκπλειστηρίασμα πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανειστοῦ.

§17. Ὅλον τὸ ζήτημα λοιπὸν ἀνάγεται ἐπὶ τοῦτο, τίς τοῦ δικαιώματος τούτου τοῦ ἐταιρικοῦ, ὅπερ πιστοποιεῖται δι' ὀνομαστικῆς μετοχῆς, λογίζεται κάτοχος, διότι ἐκ τούτου θὰ κανονισθῇ τὸ εἶδος τῆς διαδικασίας τῆς ἐκτελέσεως. Κατὰ τὸν Νομοθέτην ἡμῶν, μὴ ῥητῶς ἐκφρασθέντα, πιθανωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη ὅτι ἐπὶ μετοχῶν εἴτε ὀνομαστικῶν, εἴτε ἀνώνυμων, τὸ δικαίωμα θεωρεῖται εὐρισκόμενον εις χεῖρας τοῦ δικαιούχου καὶ μέχρι τινὸς σημείου ἀντιπροσωπευόμενον ὑπὸ τοῦ τίτλου. Οὕτω κατὰ τὸν Ν. ΩΚΘ τῆς 18 Ἀπριλίου 1880 αἱ μετοχαὶ (ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι) καὶ πᾶν ἀσώματον πρᾶγμα (creance nominale) ἐνεχυριάζονται εις τὰς Τραπεζὰς (Ἑθνικὴν, Το-

(1) Ἡ κατάσχεσις εις χεῖρας τρίτου ἥτοι κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρ. 919 τῶν ὀνομαστικῶν τίτλων, ἔχει ἀναγνωρισθῇ παρ' ἡμῖν ἄρθρ. 7 Καταστ. Ἑθν. Τραπεζῆς.

νικήν, Πιστωτικήν, Βιομηχανικήν) δι' έγγραφῆς εἰς τὰ βιβλία τῆς Τραπεζῆς ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως, καὶ πωλοῦνται ἐπὶ δημοπρασίας. Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τὸν Ν. τοῦτον μετοχὴ ὀνομαστική (ὁ τίτλος δηλ.) δύναται νὰ πωληθῇ ἐπὶ δημοπρασίας συνεπείᾳ ἐνεχυριάσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος, νὰ μὴ δεχθῇ τις δημοπρασίαν, συνεπείᾳ ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως τοῦ ὀνομαστικοῦ τίτλου τοῦ εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου (μετόχου) εὐρισκομένου⁽¹⁾. Ἡ κατάσχεσις πρέπει νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἵνα ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν, ἐὰν τυχὸν ζητήσῃ τοιαύτην ὁ ὀφειλέτης μέτοχος.

§ 18. Μετοχαὶ εἰς διαταγὴν. Λόγῳ τῆς θεωρίας, καθ' ἣν ἡ ρήτρα εἰς διαταγὴν δύναται νὰ τεθῇ καὶ εἰς ἔγγραφα, περὶ ὧν ὁ Ἐμπ. Ν. δὲν ἀναγράφει ῥητῶς ὅτι δύναται νὰ γίνουσι εἰς διαταγὴν, ἐδέχθησαν ὅτι καὶ μετοχαὶ δύναται νὰ ᾔνε εἰς διαταγὴν, § 446 ὁ τύπος οὗτος εἶνε σπάνιος καὶ σχεδὸν ἄχρηστος. Τῷ τίτλῳ τούτῳ ἡ μερισμάτων ἐπιτρέπεται κατάσχεσις; Συντηρητικὴ, εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας εἶνε ἀδύνατος, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν ρήτραν· ἀλλ' ἀναγκαστικὴ τοῦ τίτλου εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου; τίποτε νομίζω δὲν κωλύει τὴν τοιαύτην κατάσχεσιν, ὅμα δεχθῶμεν τὴν ἀναγκαστικὴν κατάσχεσιν δύναται ἐπὶ ὀνομαστικῶν τίτλων⁽²⁾.

§ 19. Μετοχαὶ εἰς τὸν κομιστὴν. Ἐπὶ τῶν μετοχῶν τού-

(1) Καὶ ἀπαιτήσεις χρηματικαὶ δύναται νὰ πωληθῶσιν ἀναγκαστικῶς ἐπὶ δημοπρασίας οὕτω ἐκτὸς τοῦ Ν. ΩΚΘ. Τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. εἰς τοιοῦτον ἄγει συμπέρασμα, ὅταν εἰς ἐνέχυρον ἐδόθη ἀπαιτήσεις. ἴδε καὶ τὸ ἄρθρ. 576 ἔμπ. Ν. καὶ ἄρθρ. 61 Ν. ἐπιτρ.

(2) Τὸ ἄρθρ. 920 § 3 Πολ. Δ. δὲν ἐπιτρέπει τὴν κατάσχεσιν *χρέους* ἐκ συναλλαγματικῆς εἰμῆς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 149 Ἑμ. Ν. Τοῦτο δὲν εἶνε ἐξαίρεσις ἀλλ' ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος ὅτι ἡ ρήτρα εἰς διαταγὴν συνεπάγεται τὸ ἀκατάσχετον τοῦ χρέους εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου διὰ τοῦτο παρ' ἡμῖν ὁρθῶς ἐκρίθη ὅτι καὶ τὰ *χρέη* ἐκ γραμματίων εἰς διαταγὴν εἶνε ἀκατάσχετα Ἐφ. Ἀθ. 1552 (93) Θ. 4. 563. Ὁ ΑΠ. 381 (1893) ἐν Θ. 4. 562 ἐδέχθη ὅτι ἡ ἐν τῷ φορτωτικῷ (ἀρθ. 281 Ε. Ν.) ρήτρα εἰς διαταγὴν συνεπάγεται τὸ ἀκατάσχετον τοῦ φορτίου· ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι τὸ ἀκατάσχετον χρέους ἐκ γραμματίων εἰς διαταγὴν δὲν εἶνε συνέπεια τῆς ρήτρας εἰς διαταγὴν, ἀλλὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 187 Ε. Ν. καθ' ὃ τὰ περὶ συναλλαγματικῆς (καὶ ἐπομένως τὸ ἄρθρ. 920 § 3 Πολ. Δικ.) ἐφαρμόζονται ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν. Ἐφ. Ἀθ. 249 (90) Θ. 1. 169. Εἰσηγ. κ. Λυκούδης.

των ὁ τίτλος συγχέεται μετὰ τοῦ δικαιώματος· ἐπομένως πρὸς κανονισμόν τῆς ἀκολουθητέας διαδικασίας τῆς κατασχέσεως, προσέχουμεν τίς κατέχει τὸν τίτλον. Ἐὰν τὸν τίτλον κατέχῃ ὁ ὀφειλέτης μέτοχος, ἀκολουθοῦμεν τὴν διαδικασίαν τῆς ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως κινητῶν, ἄρθρ. 885. Πολιτικῆς Δικονομίας εἴτε πρόκειται περὶ τῆς μετοχῆς ἢ περὶ τῶν μερισμάτων (coupons). Ἐὰν τούνην τὸν τίτλον κατέχῃ τρίτος ἢ καὶ ἡ ἐταιρία αὐτή, λόγῳ παρακαταθήκης, ἐνεχύρου, ἢ ἄλλης αἰτίας, ἀκολουθοῦμεν τὴν διαδικασίαν τῆς κατασχέσεως κινητῶν εἰς χεῖρας τρίτου ἄρθρ. 919 Πολιτ. Δικονομίας.— Ἄλλ' ἂν ἡ ἐταιρία δὲν κατέχῃ τὸν τίτλον, κατάσχεσις εἰς χεῖρας αὐτῆς, εἴτε τῶν μερισμάτων εἴτε τοῦ κεφαλαίου τῆς μετοχῆς εἶνε ἀδύνατος, διότι ἡ τοιαύτη κατάσχεσις ὑποτίθῃται σχεσιν ὠρισμένου δανειστοῦ πρὸς ὠρισμένον ὀφειλέτην, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ διὰ τὰ μερίσματα ἀκόμη, ὅπερ εἶνε ὀφειλή, πολλῶ μᾶλλον διὰ τὸ κεφάλαιον, δὲν ὑπάρχει, καὶ δὲν ὑπάρχει διότι ἡ ἐταιρία δὲν ὀφείλει εἰς ὠρισμένον πρόσωπον ἄλλ' εἰς τὸν τίτλον ἥτοι τὸν κάτοχον, ὅστις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν δύναται νὰ μεταβληθῇ. Ἀφ' οὗ δὲ χρέους εἰς διαταγὴν κατάσχεσις εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἐπιτρέπεται, κατὰ μείζονα λόγον δὲν ἐπιτρέπεται τοιαύτη χρέους, πληρωτέου εἰς τὸν κομιστήν ⁽¹⁾).

520. ε') Ἐνεχυρίασις Μετοχῶν. Αἱ μετοχαί, αἵτε ὀνομαστικαὶ καὶ αἱ εἰς τὸν κομιστήν, εἶνε κινητά, καὶ ἐπομένως ἐνεχυριάζονται

(1) Ἴδου πῶς ἔχουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὰ περὶ κατασχέσεως μετοχῶν. ὁ Molinier § 426 καὶ ἐπ. διὰ τὰς ὀνομαστικὰς μετοχὰς καὶ τὰ μερίσματα αὐτῶν δέχεται τὴν κατάσχεσιν εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας. Διὰ τὰς μετοχὰς εἰς τὸν κομιστήν, τὰ μερίσματα αὐτῶν, καὶ τὰς μετοχὰς εἰς δίαταγὴν, ἐὰν εὑρίσκωνται εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου μετόχου, δέχεται τὴν ἀναγκαστικὴν ὡς παντὸς κινητοῦ, ἂν δὲ εὑρίσκωνται εἰς χεῖρας τρίτου ἀκολουθεῖται διαδικασία τῆς κατασχέσεως εἰς χεῖρας τρίτου—ὁ Buchère traité des valeurs mobilières § 478 δέχεται ὅτι δύναται νὰ γίνῃ ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις εἴτε ὀνομαστικῶν εἴτε ἄνωνύμων μετοχῶν εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου ἀλλὰ λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 591 τῆς Γαλ. Πολ. Δικ. ἐπιβάλλοντος εἰς τὸν κλητῆρα τὴν σφράγισιν παντὸς ἐγγράφου καὶ ἐπομένως ἀποκλείοντος ἔρευναν θεωρεῖ σπανίαν τὴν ἐφαρμογὴν. ὁ αὐτὸς § 479 δέχεται τὴν εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας διὰ τὰς ὀνομαστικὰς, τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰς ἄνωνύμους § 916 ἀναγνωρίζων τὸ ἀλυσιτελές. Ὁ Carré quest 2126 ἐπὶ ὀνομαστικῶν τίτλων μόνον τὴν εἰς χεῖρας τῆς ἐταιρίας κατάσχεσιν θεωρεῖ δυνατήν.

ὡς ἐκτενέστερον θὰ ἐξηγηθῶμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ ἐνεχύρου Μέρους Β'. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν ἀπλῶς ὅτι αἱ μὲν εἰς τὸν κομιστὴν μετοχαὶ ἐνεχυριάζονται, ὅπως τὰ ἐνσώματα κινητὰ, κατὰ τὰ ἄρθρ. 1, 2 καὶ 4 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχύρου. τοῦ 1836⁽¹⁾. Αἱ δὲ ὀνομαστικαὶ κατὰ τὰς περὶ ἐνεχυρίσεως ἀπαιτήσεων διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 3 Ν. περὶ ἐνεχύρου· ἥτοι δι' ἐγγράφου ὅπερ κοινοποιεῖται καὶ πρὸς τὴν ἑταιρίαν ⁽²⁾.

§21. Ἐξαιρετικῶς ὅταν αἱ μετοχαὶ εἴτε ὀνομαστικαὶ εἴτε ἀνώνυμοι ἢ καὶ ἀπαιτήσεις (creance nominale) δίδονται ὡς ἐνέχυρον πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, τὴν Πιστωτικὴν, τὴν Ἰονικὴν (ἐν Ἀθήναις ἢ Πάτραις) ἢ τὴν τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως ἢ καὶ ἄλλην ἔχουσαν τὸ ἐκ τοῦ Ν. ΩΚΘ. τῆς 18 Ἀπρ. 1880 προνόμιον, δὲν ἀκολουθεῖται ὁ Ν. περὶ ἐνεχύρου τοῦ 1836, ἀλλ' ὁ Ν. ΩΚΘ. καθ' ὃν «τὰ εἰς ἐνέχυρον διδόμενα τῇ Τραπεζῇ εἴτε χρυσὸς εἴτε ἄργυρος εἴτε μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἀσώματον πρᾶγμα, λαμβάνονται παρ' αὐτῆς ἄνευ ἐτέρης διατυπώσεως, ἢ διὰ μόνης τῇ ἐγγραφῇ εἰς τὰ βιβλία τῆς Τραπεζῆς, καὶ τῆς ἐκδόσεως ἀπλῆς (ἐπὶ χαρτοσήμου) ἀποδείξεως εἰς τὸν ἐνεχυριάζοντα. ⁽³⁾

§22. ζ') Ἀδιαίρετον τῶν Μετοχῶν. Πολλὰ καταστατικὰ ἀναφέρουσιν ὅτι αἱ μετοχαὶ εἶνε ἀδιαίρετοι· ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀδιαίρετον πηγάζει ἐκ συμβάσεως, διότι ὁ μέτοχος ἐγγραφόμενος ἢ ἀγοράζων μετοχὴν ἀποδέχεται τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐν σιωπῇ τοῦ καταστατικοῦ πάντες δέχονται ⁽⁴⁾ ὅτι αἱ μετοχαὶ εἶνε ἀδιαίρετοι, διότι ἡ διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχὰς ἴσης ἀξίας ἐγένετο πρὸς σκοπὸν τινὰ ἥτοι διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς μεταβιβάσεως, διαπραγματεύσεως, πληρωμῆς τῶν μερισμάτων, ὁ σκοπὸς δὲ

(1) Aubry et Rau 4 § 432. Καλ. 2 357.

(2) Buchere 451. Ἡ Γαλ. Νομολ. πρὸ τοῦ Ν. τῆς 23 Μαΐου 1868 περὶ ἐνεχύρου, εἰσαγαγόντος διὰ τὰς ὀνομαστικὰς μετοχὰς τὴν λόγῳ ἐνεχύρου μεταφορὰν (transfert de garantie) § 457, ἐδέχετο ἐνίστε ὅτι καὶ ἐπὶ ἐνεχυρίσεως ἂ ν ω ν ὁ μ ω ν μετοχῶν (τίτλων) ἀπαιτεῖται κοινοποίησις εἰς τὸν ὀφειλέτην ἰδε ἰδίως Ἀκ. 19 Ἰουν. 60 S. 60 1. 689 ἐνθα καὶ ἐπικριτικὴ σημείωσις τοῦ Massé.

(3) Ἐν τῷ κεφ. περὶ ἐνεχύρου ἐξετάζομεν τὰ ἀναγόμενα εἰς τὸ Ἐμπ. ἐνέχυρον καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἄρθ. 12 τοῦ Ν. ἐνεχ.

(4) LyC Tr. 2. 596 Πετρίτση 430.

οὗτος, δὲν δύναται νὰ ματαιωθῇ διὰ τῆς θελήσεως τοῦ μετόχου.

§23. Συνέπειαι τοῦ ἀδαιρέτου εἶνε 1) ἡ ἐταιρία δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ διαιρετῶς τὸ μῆρισμα εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν κληρονόμων τοῦ μετόχου, ἢ συγκυρίων, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ ὅπως ὀρισθῇ εἰς πρὸς τοῦτο. 2) Ἐὰν ὁ τίτλος ᾗνε ὀνομαστικός, ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν μεταφορὰν ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν κληρονόμων ἢ συγκυρίων, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ὅπως ὀρισθῇ εἰς ἐπὶ τούτῳ. 3) Ὅταν ὁ τίτλος δὲν ἔχῃ ἐντελῶς ἀποπληρωθῇ, ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἐνᾶξῃ, πρὸς πληρωμὴν τῆς ὅλης ὀφειλῆς, ἐνα τῶν κληρονόμων. Τὰ αὐτὰ διδάσκονται καὶ περὶ ὁμολογιῶν ⁽¹⁾.

§24. Περὶ ὁμολογιῶν Ἡ ὁμολογία δύναται νὰ ὀρισθῇ: τίτλος διὰ τοῦ ὁποίου νομικόν τι πρόσωπον ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ τόκους ποσότητός τινος, ἢν ἐδανείσθῃ, καὶ τὴν ὁποίαν θὰ πληρώσῃ ἐν ὀρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι.

§25. Διαφορὰ μετοχῆς καὶ ὁμολογίας. Ἐκ τούτου ἐπεταὶ ἡ οὐσιωδесτέρα διαφορὰ μεταξὺ ὁμολογίας καὶ μετοχῆς Ἡ ὁμολογία εἶνε τίτλος δανείου, ἐνῷ ἡ μετοχὴ εἶνε τίτλος δικικώματος ἐταιρικοῦ. Ὁ ὁμολογιούχος εἶνε δανειστής, ἐνῷ ὁ μέτοχος εἶνε ἐταῖρος § 241.

§26. Πλεονεκτήματα ἐκδόσεως ὁμολογιῶν. Ὅταν ἐταιρία τις θέλῃ νὰ αὐξήσῃ τὰ κεφάλαια αὐτῆς εἵπομεν § 440 ὅτι δύο ἔχει πρὸς τοῦτο μέσα: δύναται 1) νὰ αὐξήσῃ τὸν ποσὸν τῶν μετοχῶν ἐκδίδουσα καὶ νέας: 2) νὰ προστρέξῃ εἰς δάνειον ἐκδίδουσα, οὐχὶ πλέον μετοχάς, ἀλλ' ὁμολογίας. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐκδοσις ὁμολογιῶν εἶνε δυνατὴ ἐφ' ὅσον ἡ ἐταιρία ὑφίσταται καὶ λειτουργεῖ, ἐν τῇ λειτουργίᾳ δ' αὐτῆς παρίσταται ἀνάγκη χρημάτων.

Ἐπειδὴ ἡ ἐκδοσις νέων μετοχῶν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ὑποτίμησιν τῶν παλαιῶν, προτιμῶσι σχεδὸν πάντοτε τὴν ἐκδοσιν ὁμολογιῶν ἢ τοὶ τὴν διὰ δανείου αὐξήσιν τῶν κεφαλαίων. Ὅταν μάλιστα ὁ πληρωθὲν-σόμενος τόκος διὰ τὰς ὁμολογίας εἶνε μικρότερος τοῦ ἐνδεχομένου με-

(1) LyC Tr. 2. αὐτόθι καὶ Πετρ. αὐτόθι. ὁ ΑΠ. 244 (1891) Θ. 2, 569 προκειμένου περὶ ὁ μ ο λ ο γ ι ῶ ν κατατεθειμένων εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν καὶ ζητουμένων, οὐχὶ παρ' ὅλων ἀλλὰ παρὰ τινων ἐκ τῶν κληρονόμων, ἐδέχθη τὸ ἀδαιρέτον, ἐπέτρεψεν δὲ τὴν εἰς τοὺς ἐνάγοντας παράδοσιν λόγῳ τοῦ Ν. 1. § 36 Π. (16. 3.)

ρίσματος, ή έκδοσις όμολογιών ένδείκνυται, διότι ή εταιρία θα έχη ύπέρ έαυτής τώ πέραν τού τόκου. Ούτω όταν μετοχή 500 δρ. φέρη πιθανόν μέρισμα δρ. 40 ήτοι 8 % , συμφέρει εις τήν εταιρίαν νά προμηθευθῇ κεφάλαια διά δανείου (όμολογιών), εάν ό πληρωθησόμενος τόκος ήνε μικρότερος τού μερίσματος π. χ. 5 ή 6 % .

§27. Διατυπώσεις. Συνήθως τά καταστατικά προβλέπουσι περί αύξήσεως τών κεφαλαίων, δι' έκδόσεως μετοχών ή περί δανείου, δι' έκδόσεως όμολογιών. Άλλ' ύπάρχει ή εξής διαφορά: ότι: προκειμένου περί έκδόσεως νέων μετοχών, ήμα τό καταστατικόν προβλέπη, ή έκδοσις τούτων δύναται νά γίνη, άνευ άλλης διατυπώσεως ήτοι έγκρίσεως § 409 καί δημοσιεύσεως § 411, διότι ήδη τό καταστατικόν προβλέπον περί τούτου, ένεκρίθη καί έδημοσιεύθη· εκτός αν αύτό τό καταστατικόν ύποβάλῃ τήν έκδοσιν νέων μετοχών εις τήν δικτύωσιν τῆς έγκρίσεως καί δημοσιεύσεως, ότε τούτο εἶνε όρος τού καταστατικού ('). Προκειμένου όμως περί έκδόσεως όμολογιών, ή ρήτρα τού καταστατικού ή επιτρέπουσα τήν έκδοσιν τειούτων άρκεῖ, άνευ άλλης διατυπώσεως, όπως έκδοθῶσιν όνυμαστικά ή καί άνώνυμοι, κατ' αὐτός δεχομένους τούτο δυνατόν παρ' ήμιν § 531· άλλ' αν πρόκηται νά έκδοθῶσι λαχειοφόροι, καθ' ός διακρίσεις ποιησόμεθα παρακατιόν, § 540, οὔτε τό καταστατικόν άρκεῖ, οὔτε ή έγκρισις αὐτοῦ άλλ' άπαιτεῖται Νόμος.

§28. Σιωπή καταστατικού. Άν όμως τό καταστατικόν σιωπῇ περί έκδόσεως νέων μετοχών ή περί δανείου: Τότε πρὸς αύξησιν τού κεφαλαίου άπαιτεῖται ή γνώμη πάντων τών εταίρων, διότι εάν μὲν πρόκηται περί έκδόσεως νέων μετοχών τούτο άποτελεῖ παραθίασιν τών συντεθειμένων § 231 § 440. Έάν δέ πρόκηται περί δανείου, ή γνώμη, ως έξουσιοδότησις, εἶνε άναγκασία, διότι ό διαχειριστής δέν δύναται νά δανεισθῇ § 334. 422. Άλλ' ένῶ ή γνώμη τών εταίρων πρὸς σύνκψιν δανείου δι' έκδόσεως όμολογιών ή άλλως, άρκεῖ άνευ άλλης διατυπώσεως, ή γνώμη τών εταίρων όπως έκδοθῶσι νέχι μετοχῇ δέν άρκεῖ, αλλά προσαπαιτεῖται

(1) Ο Περίτσης § 483 παρασυρθεῖς ἴσως εκ τού καταστατικού τῆς Τραπεζ. Ἐπειροθεσσαλίας καί τών LyC Tr. 2. 870, διδάσκει ότι άπαιτεῖται νέα έγκρισις καί δημοσιεύσις.

νέα ἔγκρισις καὶ νέα δημοσίευσις, διότι δὲν εἶνε πλέον ἡ ὑπάρχουσα ἑταιρία ἀλλὰ νέα ⁽¹⁾.

§29. Τύποι ὁμολογιῶν. Ὑπὸ δύο μορφάς ἡ τύπου ἐκδίδονται αἱ ὁμολογίαι· εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ὀνομαστικὸν εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ἀνώνυμον ἢ εἰς τὸν κοιμιστὴν. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει αἱ ὁμολογίαι νὰ ἐκδοθῶσι καὶ εἰς διαταγὴν, ἂν καὶ ὁ τύπος οὗτος καθὼς καὶ ὁ ὀνομαστικὸς ᾗνε σπάνιοι. Καὶ ὅταν μὲν ἡ ἐκδοσις ὁμολογιῶν εἰς τὸν κοιμιστὴν, γίνεται συνεπείᾳ Νόμου ἐιδικοῦ ἐπιτρέποντος τοῦτο, οὐδεμία ἀμφισβήτησις ἐγείρεται ⁽²⁾· ἐρωτᾶται ὅμως ἂν ἡ ἑταιρία δύναται νὰ ἐκδώσῃ εἰς τὸν κοιμιστὴν ὁμολογίας ἐλλείψει Νόμου ἐιδικοῦ ἐπιτρέποντος αὐτῇ τοῦτο ⁽³⁾.

§30. Ἀνώνυμοι ἢ εἰς τὸν κοιμιστὴν τίτλοι. Τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ἐπιτρέπηται νὰ ἐκδώσῃ τις ἔγγραφον, καὶ δὴ χρεωστικόν, πληρωτέον εἰς τὸν κοιμιστὴν καὶ ὅχι πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον ἢ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ⁽⁴⁾. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα δὲν συζητεῖται, διότι Νόμος ῥητὸς ἐπιτρέπει τὴν ἐκδοσιν τοιούτων ἐγγράφων ⁽⁵⁾. Παρ' ἡμῖν ἕνεκα τῆς ἰσχύος τοῦ Ρ. Δικ. ὑποστηρίχθη ἡ γνώμη ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐκδοσις τοιούτων ἐγγράφων, εἰμὴ ὅταν ὁ Ν. ρητῶς ἐπιτρέπει τοῦτο (π. χ. ἄρθρ. 281 Ἐμ. Ν.) ἢ ὅταν Νόμος ἐιδικὸς παρέχει τοιοῦτον δικαίωμα, διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπαίτησις ἐκ συμβάσεως, ὑπὲρ προσώπου ἀορίστου ἢ ἀδήλου ⁽⁶⁾.

(1) LyC. Tr. 2. 870. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα τίθεται ἄλλως· ἡ αὔξησις τοῦ κεφαλαίου διὰ μετοχῶν ὑποβάλλεται εἰς τὰς διατυπώσεις τοῦ Ν. τοῦ 1867· καὶ οἱ μὲν LyC. ἀποφαίνονται καταφατικῶς καὶ ὅταν τὸ καταστατικὸν προεἶδεν, ὁ δὲ Pont. 876 θέλει τὰς διατυπώσεις μόνον ὅταν τὸ καταστατικὸν δὲν προεἶδεν· ἴδε καὶ Dal. Soc. 1183.

(2) Οὕτω αἱ λαχειοφόροι ὁμολογίαι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐξεδόθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ν. 11 Ἀπρ. 1859, 16 Δεβρίου 1861 καὶ 31 Αὐγ. 1864, ἐν τῷ Ν. τοῦ 1859 ἄρθρ. 3 φέρεται· «αἱ ὁμολογίαι ἐκδίδονται ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι».

(3) Περὶ μετοχῶν τὸ ζήτημα δὲν ἐγείρεται, διότι τὸ ἄρθρ. 35 τοῦ Ἐμ. Ν. εἶνε ῥητόν.

(4) Περὶ τῆς ῥήτητος εἰς διαταγὴν καὶ ἂν αὕτη ἐπιτρέπεται νὰ τεθῇ καὶ εἰς ἔγγραφα ἄλλα, πλὴν ἐκείνων, τὰ ὅποια ῥητῶς κατονομάζει ὁ Ἐμ. Ν. (ἄρθρ. 110, 188, 281, 313), ὡς δυνάμενα νὰ συνταχθῶσιν εἰς διαταγὴν, ὁμιλοῦμεν ἐν σίκειν τόπων.

(5) Διάταγμα 24 Ἰαν. 1721.

(6) Savigny Oblig. 2 § 65 μεταφ. Γαλ. Gerardin, Καλλιγᾶ 3 § 436. Παππ. Ἐνοχ. § 134. 135.

531. Ὁρθωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη τῶν φρονούντων ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ προσώπου ἀδήλου, διότι ὁ πρῶτος λαβὼν δὲν εἶνε ἄδηλον πρόσωπον. Ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι κρατεῖ τὸν τίτλον, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἔχει κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀγωγὴν, καὶ ὅτι ἡ σύμβασις εἶνε ἔγκυρος⁽¹⁾. Ἀλλὰ, λέγουσιν, ἂν μεταβιβασθῇ ὁ τίτλος, ὁ νέος κύριος, δὲν ἔρχεται ἔλκων τὰ δικαιώματά του ἐκ τοῦ πρώτου, ὡς γενικὸς ἢ εἰδικὸς διάδοχος αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς πρωτότυπος, καὶ ἀφ' οὗ ἔρχεται ὡς πρωτότυπος, ἐνῶ ποτὲ δὲν συνηλλάχθη μετὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἔπεται ὅτι ἡ ἀρχικὴ σύμβασις, ἥτο σύμβασις ὑπὲρ προσώπου ἀδήλου, δηλ. τοῦ ἡδὴ κατόχου. Τὸ ἐπιχείρημα εἶνε μόνον κατ' ἐπιφάνειαν σοβαρόν. Τὸ ζήτημα εἶνε: ὑπάρχει συνάλλαγμα πλη-
ρες μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ πρώτου λήπτου; Βεβαίως. Δύναμαι νὰ συμφωνήσω μετὰ τοῦ πρώτου λήπτου τὸν ὅρον ὅτι θὰ πληρῶνῃ ὅταν καὶ ἐὰν μοὶ ἐμφανισθῇ ὁ τίτλος, καὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις μοὶ τὸν παρουσιάσει. Τοιαύτη συμφωνία δὲν ἀπαγορεύεται. Καὶ ἀφοῦ τοιαύτη συμφωνία δὲν ἀπαγορεύεται, ἔπεται ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ρήτρα εἰς τὸν κομιστὴν ἣτις αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει, καὶ τοῦτο σημαίνει. Ἐὰν τώρα ὁ Ν. ΑΣΜΔ' παρέχῃ εἰς τὴν ρήτρην αὐτὴν ἰδιαιτέρα ἀποτελέσματα, ὀρίζων ὅτι οἱ τοιοῦτοι τίτλοι μεταβιβάζονται διὰ παραδόσεως, ὅτι ὁ κατέχων λογίζεται κύριος δηλ. πρωτότυπος δανειστής καὶ οὐχὶ ἐκδοχεύς, τοῦτο δὲν δύναται νὰ παραβιάσῃ τὴν ἰσχὺν τῆς ἀρχικῆς συμβάσεως καὶ τῆς ρήτρας, τῆς ὁποίας ἡ συνομολόγησις εἶνε ἐντελῶς διάφορος τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας αὕτη ἐπάγεται⁽²⁾.

532. Ἀλλ' ἡ δευτέρα αὕτη γνώμη ἀμφιβάλλω ἂν πρέπη νὰ γίνῃ δεκτὴ παρ' ἡμῖν, ὅχι διότι δὲν εἶνε ὀρθή, ἀλλὰ διότι ὁ Νομοθέτης ἡμῶν, κατ' ἐπανάληψιν κληθεὶς, ἐθεώρησε τοὺς τοιοῦτους τί-
τλους εἰς τὸν κομιστὴν μὴ ἐπιτρεπομένους, εἰμὴ διὰ Νόμου⁽³⁾. Οὕτως

(1) Παππαρ. § 136.

(2) Τελείως ἀνεπτυγμένον τὸ ζήτημα ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν καὶ διὰ πει-
στικῶν ἐπιχειρημάτων ἐν Σημίτου σελ. 136—146. Ἐν τῇ αὐτῇ μονογραφίᾳ
ἐκτίθενται καὶ πᾶσαι αἱ θεωρίαι περὶ τῆς φύσεως τῶν τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν.
Συμφωνεῖ Βαλαωρίτης Μπ. 3 530. Διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ, LyC. Tr. 3. 98 καὶ
Tr. 771. Boistel 853.

(3) Νόμοι τοιοῦτοι εἰσὶν 1) Ν. τῆς 18 Ἰουλίου 1843 περὶ Ἑθνικῆς
Τραπεζικῆς ἐπιτρέπων ταύτῃ προνομιακῶς τὴν ἔκδοσιν τραπεζικῶν γραμματίων

ἐξηγοῦνται οἱ Ν. περί Τραπεζογραμματίων καὶ περί ἐθνικῶν δανείων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι οὔτε δι' ἐθίμου δύνανται νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ δυνατόν τῆς ἐκδόσεως τοιούτων ἐγγράφων, ἀφοῦ ἔχομεν Νόμους, οἵτινες, ἀκριβῶς διότι ἐπιτρέπουσιν εἰς ὠρισμένα πρόσωπα ἐκδοσὶν τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν, ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐκδοσις τοιούτων τίτλων δὲν εἶνε τοῦ κοινοῦ Δικαίου, οὔτε τοῖς πᾶσιν ἐπιτετραμμένη.

§ 33. Ἀλλὰ δύνανται τις νὰ παρατηρήσῃ: Ἐκ τοῦ ὅτι πρὸς ἐκδοσὶν Τραπεζ. Γραμμ. ἀπαιτεῖται Ν. δὲν ἔπεται ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἐκδοσις τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν, διότι τὸ ἐν εἶνε διάφορον τοῦ ἄλλου, καὶ διότι ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα ἡ ἐκδοσις τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν ἐπιτρέπεται, ἡ ἐκδοσις Τραπεζ. Γραμματίων δὲν ἐπιτρέπεται, εἰμὴ διὰ Νόμου. Ἀρα ὁ Ν. παρ' ἡμῖν πληροῖ ὅ,τι καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ παρατήρησις δὲν εἶνε ἀκριβής. διότι τὸ Τραπεζ. Γραμματίον εἶνε τίτλος εἰς τὸν κομιστὴν, καὶ τοῦτο δέχονται καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλ' ἐκεῖ, δυνάμει βῆτης διατάξεως, δὲν ἐπιτρέπονται Γραμμ. εἰς τὸν κομιστὴν, ἔχοντα ἀντικείμενον τὴν ἀναπλήρωσιν ἢ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ νομίσματος, ἤτοι Τραπεζικὰ. Τραπεζικὰ δὲ εἶνε τὰ γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν, τὰ πληρωτέα ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει (au porteur et à vue) (1).

§ 34. Εἶθον ὁμολογιῶν. Αἱ ὁμολογίαι εἶνε ἐνός μόνον εἶδους.

ἄνωνύμων, δηλ. πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν, εἰς τὴν ἐμφάνισιν (ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει) ἢ μεθ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, 2) Ν. τῆς 21 Ἀπριλ, 1880 ὁ χορηγῶν ὅμοιον προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν εἰς τὴν Ἰονικὴν Τράπεζαν, 3) Ν. ΩΠΗ' τῆς 30 Δεβρίου 1880 ὁ χορηγῶν ὅμοιον προνόμιον εἰς τὴν κατόπιν (31 Ἰαν. 1882) συστηθεῖσαν Τράπεζαν τῆς Ἡπειροθεσσαλίας, 4) διάφοροι Νόμοι ἐκδοθέντες διὰ τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν δάνεια, 5) Ν. τῆς 11 Ἀπριλ 1859 (καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Ν. 16 Δεβρίου 1861 καὶ 31 Αὐγ. 1864) ἐπιτρέπων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐκδοσὶν ὁμολογιῶν ἄνωνύμων, καὶ δυνάμει τῶν ὁποίων ἐξεδόθη τὸ λαχειοφόρον δάνειον τῶν 60 ἑκατομ. καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ τῶν 6 ἑκατομ. τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς.

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχουσιν ἱστορικῶς τὰ ἐν Γαλλίᾳ: Κατὰ τὸν 12' αἰῶνα ὑπῆρχον ἐν χρήσει ἐν Γαλλίᾳ τὰ ἐν λευκῷ γ ρ α μ μ ἄ τ α α (billets en blanc), ἐν οἷς τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ ἦτο ἐν λευκῷ καὶ συνεπληρουτο παρ' ἐκείνου ὅστις ἤθελε νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν. Ἐπειδὴ ταῦτα ἀπηγορεύθησαν δι' ἀποφ. τοῦ Παρλαμέντου τῶν Παρισίων (7 Ἰουνίου 1611 καὶ 20 Μαρτ. 1624), ἀνεφάνησαν τὰ γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν, ἀλλ' ἡ χρῆσις τούτων ἀπηγορεύθη κατὰ τὸ 1716: συνεπεία ὅμως παραστάσεων τῶν ἐμπόρων ἐπετράπη

Διὰ τοὺς ἀπλουστέρους ὁμῶς ὀνομάζουσιν ἐνίοτε τὰς ὁμολογίας προνομιούχους, εἰς ἐνδειξιν ὅτι πληρώνονται ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου πρὸ τῶν μετοχῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε προνόμιον, διότι ὁ ὁμολογιούχος εἶνε δανειστής καὶ ἐπομένως προτιμᾶται τοῦ μετόχου, ὅστις εἶνε ἐταῖρος.

§ 33. Ποσὸν δανείου. Λογικῶς ἔπρεπε τὸ ποσὸν τῶν ὁμολογιῶν νὰ μὴ ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ εἶνε ἡ ἀσφάλεια τῶν δανειστῶν. Ἐξαίρεσις δ' ἔπρεπε νὰ γίνεταί ὅταν ἡ ἐπικράτεια ἀσφαλίζει τὰς ὁμολογίας⁽¹⁾. Τοῦτο δυστυχῶς δὲν συμβαίνει ἐν τῇ πράξει, διότι ἐκ τοῦ Ν. εὐδεις ὑπάρχει περιορισμός. Τοῦναντίον μάλιστα Ν. παρ' ἡμῶν καθιέρωσαν τὴν ἐναντίαν ἀρχήν.

σαν διὰ Β. Διατάγματος τῆς 21 Ἰαν. 1721. Διὰ Διατάγματος πάλιν τῆς 8 Νεβρίου 1792 ἄρθρ. 22 ἀπηγορεύθη ἡ ἐκδοσις τοιούτων ἐπὶ τῇ ποινῇ τῇ ἀπαγγελλομένη κατὰ τῆς κιθῶνλειας. Ἀλλὰ διὰ νέου Διατάγματος τῆς 25 Thermidor ἔτους III, ὠρίσθη ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διατάγματος τοῦ 1792 ἀφορᾷ τὰ γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν τὰ ἔχοντα ἀντικείμενον τὴν ἀναπλήρωσιν ἢ συμπλήρωσιν τοῦ νομίσματος (qui auraient pour objet de remplacer ou de suppléer la monnaie). Περὶ τούτου Buchère 53. 54. Boistel 853. Ἐνεκα τούτου ἐν Γαλλίᾳ δὲν φιλονεικεῖται ἡ ἰσχὺς τῶν γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν, καὶ ἐνεκα τούτου ἀπαγορεύονται (δηλ. ἀπαιτεῖται Νόμος) τὰ γραμμάτια τὰ τραπεζικά, διότι ταῦτα εἶνε μὲν γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν, ἀλλ' ἐπέχουσι τόπον νομίσματος. Εἰς τὸ ἐρώτημα πότε τὸ γραμμάτιον εἰς τὸν κομιστὴν ἐπέχει τόπον νομίσματος ἤτοι εἶνε τραπεζικόν, ἀπαντῶσιν: ὅταν ᾖ πληρωτέον ἐπὶ τῇ ἐμφάνει (à vue) Boistel 853. LyC. Tr. 4. 769 οὗτοι μάλιστα δέχονται ἔγκυρα καὶ τὰ πληρωτέα ἐπὶ τῇ ἐμφάνει παρ' ἰδιωτῶν ἐκδιδόμενα γραμμάτια εἰς τὸν κομιστὴν. Αὕτῃ ἡ ἰδέα τοῦ τραπεζογραμματίου ὅτι εἶνε ἀνώνυμον καὶ πληρωτέον εἰς ἐμφάνεισιν προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 16 Δεβρίου 1861 παρ' ἡμῶν.

(1) Ἡ κατασκευὴ καὶ ἐκμετάλλευσις σιδηροδρόμου δὲν εἶνε ἐπιχειρήσις ἐπικερδῆς, καὶ ἐν ἀρχῇ μέχρις οὗ ἀναπτυχθῇ ἡ συγκοινωνία, καὶ κατόπιν λόγω τῶν δαπανῶν τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς διακόπου φθορᾶς τοῦ ὕλικου, διὰ τοῦτο ἡ ἐπικράτεια ἔρχεται ἀρωγὸς εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς ἐταιρίας, εἴτε ἀσφαλίζουσα αὐταῖς ὠρισμένον κέρδος ἐπὶ τῶν κεφαλαίων, συνήθως 5 ἢ 6 ο/ο, εἴτε ἀσφαλίζουσα τόκον τόσον τοῖς ο/ο ἐπὶ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἡ ἐταιρία θὰ δανεισθῇ. Ἀλλοτε ἀντὶ πάσης ἄλλης βοήθειας ἡ Κυβέρνησις πληρώνει διὰ τὴν κατασκευὴν ὠρισμένον ποσὸν κατὰ χιλιόμετρον, ἀναλαμβάνουσα καὶ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν καταλαμβανόμενων ἰδιοκτησιῶν. Τοῦτο ἐγένετο παρ' ἡμῶν διὰ τὸν ΣΠΑΠ.

Οὕτω διὰ τοῦ Ν. τῆς 16 Δεβρίου 1861 ἐπετράπη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν νὰ δανεισθῇ μέχρι τοῦ τριπλασίου τοῦ μετοχικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου· διὰ δὲ τοῦ Ν. τῆς 31 Αὐγ. 1864 ἐπετράπη εἰς τὴν αὐτὴν Τράπεζαν νὰ δανεισθῇ μέχρι τοῦ πενταπλασίου τοῦ μετοχικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου⁽¹⁾.

536. Χρόνος πληρωμῆς. Χρεωλύσια. Κληρώσεις. Ὅταν ἡ ἐταιρία ἀποφασίσῃ νὰ δανεισθῇ δι' ἐκδόσεως ὁμολογιῶν, ὀρίζει χρονικὸν διάστημα, δυνάμενον νὰ φθάσῃ μέχρις 99 ἐτῶν, πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους τῆς. Καὶ τίποτε μὲν δὲν κωλύει νὰ ὀρίσῃ ὅτι τὸ κεφάλαιον θὰ πληρώσῃ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, καὶ ὅτι διαρκεύσης αὐτῆς, θὰ ἐξακολουθῇ πληρώνουσα τὸν τόκον μόνον. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε συνήθες εἰς τὴν πράξιν, εἰμὴ διὰ δάνεια μικρᾶς προθεσμίας. Συνήθες εἰς τὴν πράξιν εἶνε ἡ συνομολόγησις χρεωλυσίου ἢ συνομολόγησις χρεωλυσίου διὰ κληρώσεως. Οὕτω διὰ νὰ εὐκοινοῦνηται ἡ πληρωμή, καὶ ἵνα μὴ γίνῃ ἀθρόως κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, ὀρίζεται τὸ ποσόν, ὅπερ κατ' ἔτος ἢ βραχυτέρας προθεσμίας, θὰ πληρώνεται εἰς τοὺς ὁμολογιούχους, λόγῳ τόκου καὶ χρεωλύτρου, ὥστε κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, διὰ τῆς ἐνιαυσίας πληρωμῆς τοῦ ποσοῦ τούτου, τὸ ὅλον δάνειον εἶνε ἐξωφλημένον. Ὑπάρχει περὶ τούτου ἰδίᾳ λογιστικὴ, καλουμένη τῆς συνθέτου χρεωλυσίας, καὶ πίνακες, ὀρίζοντες τί ποσὸν πρέπει νὰ πληρώνεται κατ' ἔτος πρὸς ἀπόσβεσιν χρέους ἐκ δραχμῶν τόσων, ἀποφέροντος τόκον τόσων τοῖς 0)0 καὶ πληρωτέου εἰς τόσα ἔτη.

537. Χρεωλύσιον διὰ κληρώσεως. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ τρόπος δὲν εἶνε συνήθης, συνηθέστερος εἶνε ὁ ἄλλος. Κατὰ τοῦτον τὸ ποσόν, ὅπερ κατ' ἔτος ὀρίζεται πρὸς πληρωμὴν τόκου καὶ χρεωλυσίου καὶ ὅπερ καλεῖται εἰς τὴν χρηματιστικὴν γλῶσσαν τοκοχρεωλύσιον, διαιρεῖται εἰς δύο· τὸ μὲν χρησιμεύει εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων ὅλου τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου, τὸ δὲ χρησιμεύει εἰς τὴν πληρωμὴν ὀφεισμένου ἀριθμοῦ ὁμολογιῶν ὀριζομένων διὰ κλήρου. Καὶ περὶ τούτου ὑπάρχει ἐπίσης ἰδίᾳ λογιστικὴ, ἥτις καλεῖται σύστημα συνθέτου χρεωλυσίας διὰ κληρώσεως.

(1) Τὸ Credit mobilier ἐν Γαλλίᾳ εἶχε λάβει τὴν ἄδειαν νὰ ἐκδώσῃ ὁμολογίας μέχρι τοῦ δεκαπλοῦ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἀλλ' ἔπεσεν· ἴδε Du Soc. de Cred. mobilier 296.

538. Τιμὴ ἐκδόσεως. Λαχεῖα. Αἱ ὁμολογίαι λέγονται ὅτι ἐκδίδονται εἰς τὸ ἄρτιον, ὅταν ἡ ἐταιρεία λαμβάνῃ πρὸς ἐκδοσὶν αὐτῶν τὸ ποσὸν τὸ φερόμενον ἐπὶ τῶν τίτλων ἥτοι τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν τιμὴν. Τοῦτο βεβαίως εἶνε τὸ κανονικόν, ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ σὺνηθες. Τὸ σὺνηθες εἶνε ὅτι αἱ ἐταιρίαι, ἵνα προσελκύσωσι δανειστάς, καὶ προκαλέσωσι τὴν χρηματιστικὴν κερδοσκοπίαν ἐπὶ τῶν τίτλων τῶν ἐκδίδουσιν ὁμολογίας διὰ ποσὸν ἀνώτερον ἐκείνου, ὅπερ λαμβάνουσι ἢ, ὅπερ τὸ αὐτό, αὐταὶ λαμβάνουσι 10, 20 ἢ καὶ 30 ἐνίοτε τοῖς 0|0 ὀλιγώτερον τῆς ὀνομαστικῆς τιμῆς τῶν τίτλων § 442, ἐνῶ ὑπόσχονται τὴν ἐξόφλησιν τῶν τίτλων εἰς τὸ ἄρτιον, ἥτοι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν. Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ τῆς τιμῆς τῆς ἐκδόσεως, καὶ τῆς εἰς τὸ ἄρτιον ἐξοφλήσεως, καλεῖται κέρδος πληρωμῆς *prime de remboursement*. Αὐτὸ τὸ κέρδος συνδυαζόμενον μὲ τὴν διὰ κληρώσεως ἐξόφλησιν καθίστησι τοὺς τίτλους ὅπως δῆποτε περιζήτῃ τους, ἂν μάλιστα ὁ τόκος ᾔνε ὑψηλός. Ἐπὶ πλέον αἱ ἐταιρίαι συνηθίζουσι νὰ ὀρίζωσιν ὅτι οἱ πρῶτοι κληρούμενοι ἀριθμοὶ ὅχι μόνον θὰ πληρώνωνται εἰς τὸ ἄρτιον, ἀλλ' ὅτι θὰ λαμβάνουσι καὶ ὠρισμένον ποσὸν λόγῳ κέρδους. Τοῦτο εἶνε συνδυασμὸς κληρώσεως μετὰ λαχείου.

539. Λαχειοφόρον δάνειον Ἑθν. Τραπεζῆς τῶν 60 ἑκατομμυρίων. Τὸ δάνειον τοῦτο συνωμολογήθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ν. τῆς 11 Ἀπρ. 1859, τῆς 16 Δεκεμ. 1861 καὶ τῆς 31 Αὐγ. 1864. Εἶνε χρεωλυτικὸν διὰ κληρώσεως, ἐξεδόθη μὲ κέρδος πληρωμῆς καὶ μὲ λαχεῖον. Οὕτω τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τοῦ δανείου τούτου εἶνε οὐχὶ 60 ἑκατομ. ἀλλ' 72,716,400 φρ. χρ. διαιρεῖται εἰς 181,791 ὁμολογίας ἐκ φρ. χρ. 400 ἐκάστην μὲ τόκον 4 ο|ο. — Θὰ ἐξοφληθῇ ἐντὸς 44 ἐτῶν διὰ κληρώσεων, ὧν ἡ πρώτη εἶνε τῆς 1 Νοεμβρ. 1885 καὶ ἡ τελευταία τῆς 1 Ἀπριλίου 1929. Ἡ Τράπεζα ἐνῶ πληρώνει τὰς κληρουμένας ὁμολογίας εἰς τὸ ἄρτιον ἥτοι φρ. χρυσᾶ 400, δὲν ἔλαβε 400 δι' ἐκάστην ἀλλὰ μόνον τὴν τιμὴν τῆς ἐκδόσεως ἥτοι 362 50|00 ἢ μάλλον 330 εἰσῆλθον εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς. Ἡ διαφορὰ ἐπομένως ἐκ φρ. χρυσῶν 70 ἢ φρ. χρ. 37 50|00 εἶνε τὸ κέρδος (*prime*) ὅπερ πληρώνει. Ἐπὶ πλέον ὑπάρχουσι κληρώσεις κατὰ τὰς ὑπείας δὲν πληρώνει μόνον εἰς τὸ ἄρτιον τὰς κληρωθείσας ὁμολογίας ἀλλὰ πληρώνει εἰς τοὺς 9 πρωτοὺς ἐξαχθέντας ἀριθμοὺς καὶ κέρδος

ἢ λαχεῖον. Οὕτως εἰς τὸν πρῶτον 100 ἢ 70 χιλ. φρ. χρυσᾶ, εἰς τὸν δεύτερον 10 χιλ. εἰς τὸν τρίτον καὶ τέταρτον ἀνὰ 5 χιλιάδας, καὶ εἰς τὸν πέμπτον, ἕκτον, ἑβδομον, ὀγδοον καὶ ἔνατον ἀνὰ χιλιάδας.

§ 40. Λαχειοφόροι ὁμολογίαι. Πρὸς σύστασιν Λαχείου ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῖν Νόμος ἐπιτρέπων τοῦτο. Ν. ΑΧΛ τῆς 30 Δεβρ, 1887. Ἐπομένως αἱ ἐταιρίαι δὲν δύνανται νὰ ἐκδώσωσιν ὁμολογίας μετὰ λαχείου ἢτοι λαχειοφόρους. Ἡρωτήθη ὅμως πότε ἡ ὁμολογία εἶνε λαχειοφόρος, ἢ ὅπερ τὸ αὐτὸ πότε εὐρισκόμεθα ἀπέναντι Λαχείου. Ἰδοὺ πῶς ἔχει τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. ΑΧΛ. « Ὑπὸ τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὑπάγεται ἡ ἐκδοσις, μεταβίβασις ἢ κυκλοφορία, οἰουδήποτε τίτλου ἀναγνωρίζοντος ἀμοιβὰς ἐπιπροσθέτους εἰς ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ πλεονεκτήματα ἐξαρτώμενα ἐκ κληρώσεως ἢ ἄλλου τρόπου ἐκκυβέσεως. » Τὸ ζήτημα τίθεται διὰ τὰς ὁμολογίας τὰς ἐκδιδομένας με κέρδος πληρωμῆς, § 538, ἢτοι ἐκείνας αἵτινες ἐκδίδονται ὑπὸ τὸ ἄρτιον καὶ κατὰ τὴν κλήρωσιν πληρώνονται εἰς τὸ ἄρτιον, διότι ἐνταῦθα ἔχουμεν πλεονέκτημα ἐξαρτώμενον ἐκ κληρώσεως, τὸ πλεονέκτημα δὲ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πληρώνεται εἰς τὸ ἄρτιον, ἐνῶ δὲν ἐξεδόθη εἰς τὸ ἄρτιον. Τὸ ζήτημα τίθεται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, διότι καὶ ἐκεῖ ἡ διάταξις εἶνε ὁμοία (1). Ἐπικρατεῖ ὅμως ἡ γνώμη ὅτι τὸ κέρδος τοῦτο τῆς πληρωμῆς δὲν εἶνε λαχεῖον, διότι ἐν τῷ λαχείῳ τινὲς μόνον κερδίζουσι καὶ οὐχὶ πάντες, ἐνῶ ἐνταῦθα πάντες κερδίζουσι, με τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ κλῆρος ὀρίζει, ὅχι τὸν κερδίζοντα, ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ τὴν τάξιν ἢ ἐποχὴν, καθ' ἣν πραγματοποιεῖται ἐκάστης ὁμολογίας τὸ κέρδος (2). Τοῦτο δύνανται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν. Οὐτε ἀντίκειται τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν. ΑΧΛ, διότι οὔτε περὶ ἐπιπροσθέτου ὑποχρέωσεως πρόκειται, ἀλλὰ περὶ κυρίας, οὔτε περὶ πλεονεκτήματος ἐξαρτωμένου ἐκ κληρώσεως, καθ' ὅσον τὸ πλεονέκτημα τῆς εἰς τὸ ἄρτιον πληρωμῆς δὲν εἶνε συνέπεια τῆς κληρώσεως, ἥτις τὴν τάξιν μόνον ὀρίζει, ἀλλὰ τῆς συμφωνίας (3).

(1) Ὁ Ν. τῆς 21 Μαΐου 1836 ἄρθρ. 2 φέρει : *generalement toutes operations offertes au public pour faire naître l'esperance d'un gain qui serait acquis par voie du sort.*

(2) *LyC. Tr. 2.574. Ἀχ. 14. Ἰαν. 1876. S. 76. 1.433.* ἐνθα καὶ σημ. τοῦ *Villey.*

(3) *Contra Πετρ. 495.*

541. "Ατοκοι ὁμολογίαι. Αἱ ἐταιρίαι ἀντὶ νὰ ἐκδώσωσιν ὁμολογίας ἀποφερούσας τόκον καὶ πληρωτέας διὰ κληρώσεως εἰς τὸ ἔρτεον, δύνανται νὰ ἐκδώσωσιν ὁμολογίας ἀτόκους ἀλλὰ πληρωτέας διὰ κληρώσεως εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς ἐκδόσεως, δηλ. ὁμολογίας ἀτόκους, μὲ κέρδος πληρωμῆς. Ἡ ἐταιρία ἐκδίδει ὁμολογίας 200 δρ. ἀλλ' ὀρίζει ὅτι θὰ πληρώσῃ πάσας διὰ κληρώσεως εἰς διάστημα τῶσων ἐτῶν εἰς τὴν τιμὴν τῶν δρ. 300 ἢ 400; Ἀποτελεῖ ἡ ἐκδοσις αὕτη λαχεῖον; Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι τὸ κέρδος τῆς πληρωμῆς εἶνε λαχεῖον. ἀποφατικῶς δὲ διὰ τοὺς μὴ δεχομένους τοῦτο, διότι ἡ συνομολόγησις ἢ μὴ τόκου δὲν ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ χαρχητῆρος τῆς πράξεως⁽¹⁾.

542. Πώλησις λαχειοφόρων. Ἡ πώλησις λαχειοφόρου γίνεται ὅπως πάσης ἄλλης ὁμολογίας, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι διὰ τῆς πώλησεως δὲν πρέπει νὰ μεταβάλλωνται οἱ ὅροι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ εἰδικὸς N. ὁ ἐπιτρέψας τὴν σύστασιν λαχείου ἐπέτρεψεν, αὐτό. Ὁ εἰδικὸς N. ὁ ἐπιτρέπων σύστασιν λαχείου ὀρίζει τὴν τιμὴν τῆς ἐκδόσεως, τὸ κεφάλαιον τῶν τίτλων, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ ποσὸν τῶν λαχνῶν. Ἐὰν οἱ ὅροι οὗτοι τροποποιῶνται διὰ τῆς πώλησεως, ὑπάρχει σύστασις λαχείου, διότι σύστασις λαχείου ὑπάρχει, ὅχι μόνον ὅταν συνιστᾶται νέον. ἀλλὰ καὶ ὅταν, κατὰ τροποποίησιν τῶν ὁρῶν τοῦ ὑπάρχοντος λαχείου, παρέχεται εὐκολία συμμετοχῆς εἰς αὐτό. Τοῦτο διδασκόμενον ἐν Γαλλίᾳ καθιεροῖ ριζικώτερον τὸ ἄρθρ. 4, καθ' ὃ ἀπαγορεύεται «ἡ ἐκδοσις, ἐκθεσις πρὸς πώλησιν, καὶ πᾶσα κυκλοφορία οἰουδήποτε ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, διὰ τοῦ ὁποίου μεταβιβάζεται ἢ ἀναλαμβάνεται ὑποχρέωσις πρὸς μεταβίβασιν δικαιωμάτων ἐπὶ κερδῶν ἢ ἀμοιβῶν ἐξαρτωμένων ἐκ κληρώσεως ἢ οἰουδήποτε ἄλλου τρόπου ἐκκυβεύσεως ἢ (ἀνταλαμβάνεται ὑποχρέωσις πρὸς μεταβίβασιν) τῶν τίτλων, ἐφ' ὧν στηρίζονται τὰ δικαιώματα ταῦτα». Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὁ Νομοθέτης ἠθέλησε νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν κυκλοφορίαν τῶν καλουμένων promesse, καὶ διὰ τοῦτο ὁμιλεῖ περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε, διότι ἡ καταδολίευσις τοῦ N. γίνεται ἤδη δι' ἄλλου τρόπου ὁ θέλων νὰ πώλῃσῃ ἤδη τὴν τύχην λα-

(1) LyC. Tr. 2. 575. Τὸ Ἐφ. Paris 25 Μαρτ. 70 ἐν S. 70.2 313. ἐνθα καὶ σημ. ἐδέχθη ὅτι τοιαῦται ὁμολογίαι ἀποτελοῦσι λαχεῖον.

χειοφόρου δὲν δίδει ἀπόδειξιν, δι' ἧς νὰ ὑπόσχεται νὰ μεταβιβάσῃ τυχύτην εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἀμὰ οὗτος τῷ πληρώσῃ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀξίαν της, ἀλλὰ δίδει ἀπόδειξιν ὅτι ἐπώλησε τὴν λαχειοφόρον ἀντὶ τῶν δραχμῶν (¹).

§43. Ἐννοια προθεσμίας. Αἱ ὁμολογίαι εἶνε δάνειον ὑπὸ προθεσμίαν. Ἡρωτήθη λοιπὸν, ἂν ἡ ἐταιρεία δύναται νὰ πληρώσῃ τὰς ὁμολογίας αὐτῆς, πρὸ τῆς προθεσμίας. Τὸ ζήτημα τίθεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ῥήτρα ἐν τῇ πράξει τῆς ἐκδόσεως τῶν ὁμολογιῶν, εἴτε δεχομένη εἴτε ἀποκλείουσα τὴν πρὸ τῆς προθεσμίας πληρωμὴν. Ἐχει δὲ ἔννοιαν ὅταν αἱ ὁμολογίαι ἀποφέρουσιν ὑψηλὸν τόκον ἢτοι ἀνώτερον τοῦ ἤδη τρέχοντος· ἐν ἄλλαις λέξεσιν εὐρίσκονται ἐν ὑπερτιμῇσει. Τότε ἡ ἐταιρεία ἔχει συμφέρον νὰ πληρώσῃ δανειζομένη ἐπὶ μετριωτέρῳ τόκῳ. Τὸ ζήτημα λύσασί τινες κατὰφαικτικῶς, ἀκολουθοῦντες τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ προθεσμία εἶνε ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου δυναμένου νὰ παραιτηθῇ (²). Ἄλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶνε ἀκριβής, διότι ἡ προθεσμία δύναται νὰ ᾔνε καὶ ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ, ἂν ὑπὲρ τούτου συνωμολογήθῃ διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ τόκου ἢ ἄλλην τινά. Ἐπὶ ἐντόκου δανείου, μάλιστα μακροῦς προθεσμίας, μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ φαίνεται συνωμολογηθεῖσα ἡ προθεσμία· διὰ τοῦτο ὀρθωτέραν νομίζω τὴν γνώμην τὴν ἀποφατικῶς λύουσάν τὸ ζήτημα (³).

§44. Πτώχευσις. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 447 τοῦ Ἐμ. Ν. ἡ κη-

(1) Τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. ΑΧΛ' μετὰ τὴν λέξιν μεταβιβάζονται, ἔτρεψε τὴν φράσιν καὶ κατέστησε τὴν ἐν τῷ καίμηνῳ ἐρμηνείαν ἀπαραίτητον. Ἰδοὺ ὁ τύπος τῶν συνηθιζομένων ἐγγράφων: «Ὁ ὑποφαινόμενος ἐπώλησα σήμερον εἰς τὸν Κ. (δεῖνα) τὴν ὑπ' ἀριθ. ... λαχειοφόρον ὁμολογίαν τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς ἀντὶ φρ. χρ. (τόσων) ἐὰν θέλῃ νὰ παραλαμβάνῃ ταύτην μέχρι τέλους τρέχ. μηνός ( ) εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀπὸ σήμερον. Παρελθούσης τῆς ἡνὺ προθεσμίας ἡ παροῦσα θεωρεῖται ἄκυρος. Ἡμερομηνία καὶ ὑπογραφή.

(2) Ἐφ. Bordeaux 21 Αὐγ. 77. S. 80. 1. 109

(3) LyC. Tr 2. 579. Ἐφ. Nancy 10 Ἰουλ. 82. S. 83. 2. 237. Καλ. 3. 507. Aubry et Rau IV § 303 σημ. 21. ἐν ἐκτάσει τὸ ζήτημα σημ. Labbé ὑπὸ τὴν ἀπόφ. Ἀκ. 18 Ἀπρ. 1883 ἐν S. 83. 1. 441. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀπόφασις ἡ ἀποφαινομένη ὅτι ἡ προθεσμία ἐτέθη ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἢ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ ΑΠ. ὡς ἐκτίμησις πραγματικῶν περιστάσεων.

ρύττουσα τὴν πτώχευσιν ἀπόφασις, καθίσταται τὰ μὴ ληξιπρόθεσμα χρέη τοῦ πτωχέσαντος ἀπαιτητὰ ὡς πρὸς αὐτόν. Τοῦτο βεβαίως συμβαίνει, ἂν ἡ ἑταιρία πτωχέσῃ, καὶ διὰ τὰς ὁμολογίας, αἵτινες εἶνε χρέος αὐτῆς. Ἄλλ' ὅταν αἱ ὁμολογίαι ἐξεδόθησαν μετὰ κέρδους πληρωμῆς, ἤτοι ὑπὸ τὸ ἄρτιον, διὰ νὰ ἐξοφληθῶσιν εἰς τὸ ἄρτιον, ἐρωτᾶται διὰ ποῖον ποσὸν θὰ καταταχθῶσιν οἱ ὁμολογιούχοι, διὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῶν ὁμολογιῶν ἢ δι' ἄλλην καὶ ποίαν; Τινὲς ἐφαρμόζοντες γραμματικῶς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 447 δέχονται, ὅτι οἱ ὁμολογιούχοι θὰ καταταχθῶσι διὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῶν ὁμολογιῶν (1). Ἐπικρατεῖ ὅμως ἡ γνώμη ὅτι ἐνταῦθα ἡ προθεσμία, ὡς πρὸς τὸ κέρδος τῆς πληρωμῆς (prime) εἶνε ἀῖρεςις ἢ ἡ αἰτία (2) διότι ἡ ἑταιρία ὑπόσχεται μὲν τὴν πληρωμὴν εἰς τὸ ἄρτιον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αὕτη θὰ λειτουργήσῃ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον. Ἡ λειτουργία ἐπομένως τῆς ἑταιρίας εἶνε ὅρος, ὅστις διὰ τῆς πτωχέσεως ἄτονων καθίστησιν ἀδύνατον τὴν πληρωμὴν τοῦ κέρδους. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κέρδος (prime) εἶνε ἀμοιβή διὰ τὸν συνομολογηθέντα τοῦ δανείου χρόνον, δέχονται ἐπίσης ὅτι, ἐκτὸς τῆς τιμῆς τῆς ἐκδόσεως, ὁ ὁμολογιούχος πρέπει νὰ καταταχθῇ καὶ διὰ τι πλεόν, παριστὸν τὴν ἀνάλογον τοῦ διαρρέυσαντος χρόνου ἀμοιβήν (3).

§45. Μεταβίβασις ὁμολογιῶν. Αἱ εἰς τὸν κομιστὴν ὁμολογίαι μεταβιβάζονται διὰ παραδόσεως Ν. ΑΣΜΔ, ὡς πᾶς τίτλος εἰς τὸν κομιστὴν. Ἄλλ' αἱ ὀνομαστικαὶ μεταβιβάζονται, ὅπως πᾶσα

(1) Ἐφ. Lyon 8 Αὐγ. 73. S. 74. 2. 105. ἢ Dal 74 2. 201 καὶ 203.

(2) Boistel 934.

(3) LyC. Tr. 2. 581. Πετρ. 499. Ἄκ. 10 Αὐγ. 63. S. 63. 1. 428. Ἐφ. Douai 24 Ἰαν. 73. S. 73. 2. 244. Boistel 934. Εἰς τί συνίσταται τὸ περιπλέον τοῦτο δὲν εἶνε σύμφωνος ἡ Νμλ. Κατὰ τινὰς εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ τοῦ λαμβανομένου καὶ τοῦ νομίσμου τόκου. Ἐφ. Paris 23 Μαΐου 62 S. 62. 2. 327. Ἄλλα συστήματα: ἐν LyC. Tr. αὐτόθι καὶ Ἐφ. Paris 15 Μαΐου 78. S. 83. 1. 218 καὶ 28 Ἰαν. 79. S. 79. 2. 52. Ἐὰν ἡ ἑταιρία λυθῇ πρὸ ὥρως δι' ἀποφάσεως τῶν μετόχων; Οἱ LyC. Tr. 2. 583. δέχονται ὅτι οἱ ὁμολογιούχοι δύνανται νὰ ζητήσωσι νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ χρεωλυτικὴ ἀπόσβεσις, ἄλλως τὴν ὅλωση πληρωμὴν ἄνευ μειώσεως. Ἀλλὰ τὸ Ἄκ. 6 Ἰαν. 1885 καὶ 2 Φεβρ. καὶ 10 Μαΐου 87 ἐν S. 88. 1. 57. ἐνθα καὶ σημ. δέχεται ὅτι δύνανται νὰ ζητήσωσι ἢ τὴν ἄμεσον πληρωμὴν μετὰ μειώσεως ἢ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συναλλάγματος.

ἀπαίτησις, καὶ οὐχὶ διὰ μεταφορᾶς § 454, διότι ὁ τρόπος οὗτος μόνον διὰ τὰς μετοχὰς ἀναγνωρίζεται ἄρθρ. 36 Ἐμ. Ν. Ἐκτὸς ἂν Ν. εἰδικὸς ἐπιτρέπη τὸ εἶδος τοῦτο τῆς μεταβιβάσεως⁽¹⁾.

§46. Ζητήματα. Μένει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περὶ ὁμολογιῶν μελέτης ἡ ἐξέτασις δύο ζητημάτων 1) ὁ μεταβιβάσας ὁμολογίαν, ἐν ἀγνοίᾳ ὅτι αὕτη ἐκληρώθη, δύναται νὰ ἀναζητήσῃ αὐτήν; 2) Ἐὰν ἡ ἐταιρεία ἐξακολουθήσῃ πληρῶνους τόκους εἰς τὸν ὁμολογιούχον ἐν ἀγνοίᾳ ὅτι ἡ ὁμολογία ἐπληρώθη, δύναται νὰ συμψηφίσῃ τοὺς πληρωθέντας τόκους εἰς τὸ κεφάλαιον, ὅπερ ἔχει εἰς χεῖράς της ἢ νὰ τοὺς ἀναζητήσῃ;

§47. Πώλησις κληρωθείσης ὁμολογίας. Τὸ ζήτημα παρυσιάσθη ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου τοῦ Σηκουάνᾳ ὡς ἐξῆς· ὁ Α κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1861 ἐπώλησεν εἰς τὸν Β ὁμολογίαν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ἀντὶ φρ. 420· ἀλλ' ἡ ὁμολογία αὕτη εἶχεν ἤδη κληρωθῇ κατ' Αὐγούστον τοῦ 1861 διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς τὸ ἄρτιον ἥτοι 500 φρ. καὶ ἐπὶ πλεόν εἶχε κερδίσει καὶ λαχεῖον ἐκ φρ. 1000. Ἐνήγαγε λοιπὸν ὁ Α τὸν Β καὶ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, καὶ ὁ Β κατεδικάσθη νὰ ἀποδώσῃ τὸν τίτλον, ἄλλως ἐπετρέπετο εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Α τὰ 1500 φρ. δυνάμει τῆς ἀποφάσεως, ἐπεχρύσης τόπον τίτλου. Κατεδίκασεν ὅμως τὸν Α νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Β λόγῳ ἀποζημιώσεως δρ. 50 καὶ τοὺς νομίμους τόκους (5 ο/ο) ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀγοραπωλησίας διὰ τὰ 420 φρ. Ἡ ἀπόφασις στηρίζεται εἰς τὸν ἐξῆς συλλογισμόν· ὅταν δύο συμβάλλωνται περὶ πωλήσεως τίτλου, ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν τὸν τίτλον μετὰ τινων ἰδιοτήτων, αἵτινές εἰσι, ὅτι οὗτος εἶνε πραγματεύσιμος, παραγωγικὸς τόκων, καὶ παρέχει δικαίωμα εἰς τὰ ἐκ τῆς κληρώσεως τυχερά. Ἡ ἔλλειψις τῶν ἰδιοτήτων τούτων, ἀποτελεῖ οὐσιώδη πλάνην ἐπάγουσαν ἀκυρότητα τῆς ἀγοραπωλησίας, ἣν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ

(1) Ὁ ἐπιτρέψας δάνειον εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν Ν. τῆς 11 Ἀπρ. 1859 ἐν ἄρθρ. 7 φέρει «ὅλαι αἱ περὶ ἐκδόσεως, μεταβιβάσεως καὶ τροπῆς μετοχῶν διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ ἰσχύουσι καὶ διὰ τὰς ὁμολογίας» — Ὁ Ἀναστ. Νόμος, διὰ τὰς ὁμολογίας εἰς τὸν νομιστὴν βεβαίως δὲν χωρεῖ, ἀλλὰ διὰ τὰς ὀνομαστικάς; ὅτι ἀντίκειται εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ὁμολογιῶν εἶνε προφανές, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης προφανές ὅτι ἰσχύει, ἀφοῦ δὲν καταργήθῃ.

καὶ αὐτὸς ὁ πωλητής, ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ὅλαι αἱ ιδιότητες αὐ-
ται ἐλλείπουσι (¹).

§ 48. Τόκοι κληρωθείσης ὁμολογίας. Συμβαίνει ἐνίοτε αἱ
ἐταιρίαι, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κληρώσεως ὁμολογίας τινός, νὰ ἐξακολουθήσωσι
πληρώνουσαι τόκον ἥτοι τὰ τεκομερίδια τῆς κληρωθείσης ὁμολογίας.
Τοῦτο προέρχεται ἐκ λάθους ἢ παραδρομῆς τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς
Ἡρωτήθη λοιπόν, ἐὰν τοὺς οὕτω πληρωθέντας τόκους δύναται νὰ
ἀναζητήσῃ ἡ ἐταιρία, ἢ νὰ συμψηφίσῃ ἀπέναντι τοῦ εἰς χεῖρας αὐ-
τῆς μένοντος κεφαλαίου. Τὸ ζήτημα τίθεται καὶ διὰ τοὺς ὀνομαστι-
κοὺς καὶ διὰ τοὺς ἀνωνύμους τίτλους, συνήθως δὲ προβλέπεται ἀπὸ
τοὺς ὅρους τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου, καὶ συνομολογεῖται ὅτι οἱ τόκοι
παύουσιν ἀπὸ τῆς κληρώσεως ἢ βραδύτερον (²).

§ 49. Ὅταν ῥητῶς συνωμολογήθῃ ὅτι οἱ τόκοι παύουσιν ἀπὸ
τῆς κληρώσεως, εὐρισκόμεθα ἀληθῶς πρὸ πληρωμῆς τόκων ἀχρεωσθέντων
καὶ θὰ ἐπιτρέψωμεν κατ' ἄρχὴν τὴν ἀνάληψιν ἢ τὸν συμψηφισμόν,
διότι, κατὰ τὴν κρατοῦσαν τοῦλάχιστον γνώμην, οἱ ἐκ πλάνης κα-
ταβληθέντες τόκοι, δι' ἄτοκον κεφάλαιον, ἀναλαμβάνονται (³). — Ἐὰν

(1) Ἴδε Ἀπ. Πρωτοῦ. Σηκουάνα τῆς 17 Αὐγ. 65 ἐν Σ. 66. 2. 33. Ἡ
ἀπόφ. αὕτη ἐπιδοκιμάζεται, Buchère § 810 Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνάγεται εἰς
τὰς σχέσεις τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ καὶ οὐχὶ τῆς ἐταιρίας, ἥτις ἀκιν-
δύως πληρώνει πάντα καλῆς πίστεως κάτοχον ἀνωνύμου τίτλου εἴτε κλη-
ρωμένου εἴτε μὴ. Ἡ ἐρώτησις τινῶν (Πετρ. 497. Σημίτου σελ. 193) ἂν ὁ τί-
τλος μετὰ τὴν κλήρωσιν πρέπει νὰ θεωρῇται ἀπεσθεσμένος, ὥστε ἡ
ἐταιρία νὰ λογίζεται ὀφειλέτις τοῦ κατὰ τὴν κλήρωσιν κατόχου, δὲν ἔχει κα-
νένα σκοπόν. Ὁ τίτλος διαμένει μετὰ τὴν κλήρωσιν, οἷος ἦτο καὶ πρὸ, ἥτοι
τίτλος εἰς τὸν κομιστὴν διεπόμενος ἀπὸ τοὺς περὶ τούτων κανόνας.

(2) Τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 11 Ἀπρ. 1859 περὶ δανείου τῆς Ἐθν. Τραπε-
ζης φέρει: ὁ τόκος τῶν ὁμολογιῶν λογίζεται καὶ πληρώνεται καθ' ἐξαμηνίαν,
παύει δὲ αὐτοδικαίως μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας αὐτῶν, μέχρις οὗ ζη-
τηθῇ ἢ ἐξαργυρώσῃ των.

(3) Γνωστὸν ὅτι τὸ ζήτημα φιλονεικεῖται, Καλλ. 3 § 57, ὀρθωτέρα μοί
φαίνεται ἢ ἐν τῷ κειμένῳ γνώμη λόγῳ τοῦ Ν. 18 Κωδ. (4. 32), ῥητῶς ἀνα-
γνωρίζοντος ἀναζητήσιν καὶ συμψηφισμόν ἀχρεωσθέντων τόκων. Τὸ
δικαίωμα τῆς ἐταιρίας πρὸς ἀνάληψιν ἢ συμψηφισμόν εἶνε ἐπὶ τοῦ προκειμέ-
νου σχεδὸν θεωρητικόν, διότι κατὰ τὸν Ν. 25 Π. (22. 3), ἵνα ἐπιτραπῇ ἢ
ἀνάληψις ἢ ὁ συμψηφισμὸς τοῦ ἀχρεωσθέντος πληρωθέντος, δὲν ἀρκεῖ ἢ πλάνη
ἀλλὰ πρέπει αὕτη νὰ ᾔνη συγγνωστὴ (Καλλ. 3. 158). Τίς θὰ πιστεύσῃ τὴν

ὅμως οὐδεμία συνομολογία ἐγένετο, ἐὰν οὐδεὶς ὅρος ὑπάρχη, ὅτι οἱ τόκοι παύουσι, τότε δὲν πρόκειται περὶ ἀχρεωστήτων, ἀλλὰ περὶ ὀφειλομένων τόκων, οἵτινες οὔτε ἀνταλλάσσονται οὔτε συμψηφίζονται, διότι ἡ κλήρωσις δὲν καθίστησιν τὸ κεφάλαιον ἄτοκον, ἡ δὲ διὰ τῶν ἐφημερίδων τυχὸν γενομένη δημοσίευσις, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐπείχει τόπον προσφορᾶς, δὲν ἀρκεῖ ὅπως παύσωσιν οἱ τόκοι, καθ' ὅσον οἱ συμπεφωνημένοι τόκοι παύουσιν, οὐχὶ ἀπὸ τῆς προσφορᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς ὀφειλῆς ⁽¹⁾. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀναζήτησις τῶν ἀχρεωστήτως πληρωθέντων τόκων ἐπὶ ἀνωνύμων τίτλων γίνεται κατὰ τοῦ λαβόντος τοὺς τόκους· ὁ δὲ συμψηφισμὸς κατὰ τοῦ κατόχου τοῦ τίτλου, ἂν ᾗνε αὐτὸς ὁ λαβὼν ἢ ὑπάρχη ἢ ῥήτρα ὅτι κρατοῦνται παρὰ τοῦ τελευταίου νομέως. Ἐὰν ὅμως ἄλλος κατέχη ἤδη τὸν τίτλον καλῇ τῇ πίστει καὶ δὲν ὑπάρχη ῥήτρα, συμψηφισμὸς κατὰ τούτου δὲν χωρεῖ, διότι οὗτος εἶνε κύριος ἐξ ἰδίου δικαίου καὶ οὐχὶ ὡς ἐκδοχεύς, Ν. ΑΣΜΔ' ⁽²⁾. Τούναντίον ἐπὶ ὀνομαστικῶν τίτλων ὁ συμψηφισμὸς προτείνεται, καὶ κατὰ τοῦ ἤδη κυρίου τοῦ τίτλου, διότι εἶνε ἐκδοχεύς.

§ 50. Μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν εἶνε ἡ ἀσφάλεια τῶν δανειστῶν καὶ μάλιστα ἡ μόνη § 430· διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται μείωσις αὐτοῦ. Λέγοντες ὅμως μείωσιν ἐννοοῦμεν τὴν παρὰ τὸ καταστατικόν, ἢ τὴν ἐλαττοῦσαν τὰς ἀσφαλείας τῶν δανειστῶν § 509. Ἡ συμφώνως ὅμως τῷ καταστατικῷ μείωσις ἐπιτρέπεται, ὅπως ἐπιτρέπεται καὶ ἡ συναι-

---

εταιρίαν ἰσχυριζομένην ὅτι ἡγνόνει τὴν κλήρωσιν τῆς ὁμολογίας της! Ἡ Γαλλ. Νμλ. (ιδίως Ἀκ. 29 Ἰουλ. 79 ἐν S. 80. 1. 109 καὶ 13 Μαΐου 89. S. 91. 1. 17, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ζητήματος πραγματεία τοῦ Chavegrin) δέχεται τὴν ἀνάληψιν καὶ τὸν συμψηφισμὸν οἱ LyC.Tr. 2. 662, τούναντίον διδάσκουσιν ὅτι καὶ ἡ ῥήτρα τῆς παύσεως τῶν τόκων ἀπὸ τῆς κληρώσεως, δὲν ἰσχύει, ὡς ἀπαλλάσσουσα τὴν ἐταιρίαν δόλου ἢ βαρέως πταισματος (N. 27. § 3. Π. (2. 17), ὑπάρχει δὲ βαρὺ πταῖσμα ἐκ μέρους τῆς ἐταιρίας, ὅταν ἐξακολουθῇ πληρώνουσα τόκους.

(1) Καλλ. 3 § 511. Τὴν ἐν Γαλλίᾳ διχογνωμίαν ἐν Tr. 2. 661 bis, ὁ Περτ. § 498 δέχεται ἀδιακρίτως τὴν ἀναζήτησιν καὶ συμψηφισμὸν λόγῳ ἀχρεωσότητος.

(2) Ἰδε Γνωμοδ. Παπαρρηγ. καὶ I. Εὐκλείδου ἐν Θεμ. 2. 474.

νέσει τῶν μετόχων μείωσις, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι τοιαύτη μείωσις δὲν δύναται νὰ πρὸςβλάβῃ κεκτημένην δίκαιαν ⁽¹⁾. Ἡ συναίνεσις τῶν μετόχων μείωσις γίνεται περιοριζομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν δι' ἀγορᾶς § 509 ἢ ἄλλως, ἢ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἀπαιτεῖται ὅμως Βασιλ. ἄδεια, κατὰ τινὰς δὲ καὶ δημοσίευσις § 414

§§ 1. Χαρτόσημον. Τέλῃ. Αἱ διατάξεις περὶ χαρτοσήμου αἱ ἀναγκόμεναι εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας εἶναι αἱ ἐξῆς 1) τὰ καταστατικὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι παντὸς εἶδους (ἐμπορ. ἢ μὴ) ἀνωνύμων ἐταιριῶν καὶ αἱ περὶ αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἢ περὶ ἐκδόσεως νέων ὁμολογιῶν (;) πράξεις αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τέλος χαρτοσήμου ἐμπορικῶν ἐγγράφων ἥτοι 1 ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἢ κλάσματος αὐτῶν ἄρθρ. 15 § ε', ἄλλως εἰσὶν ἄκυρα καὶ ἀνεπίδεκτα ἐγκρίσεως ἄρθρ. 50 Ν. Χαρτ. 2) Αἱ μετοχαὶ καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν ὑπόκεινται ἐπίσης εἰς χαρτόσημον ἐμπορικῶν ἐγγράφων ἄρθρ. 15 § α' ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῶν ἀξίας. Τὸ χαρτόσημον τοῦτο ἢ τέλος εἰσπραττεται δι' ἐιδικῆς ἐπισφραγίσεως ἄρθρ. 42 § β' ἥτις γίνεται ἐντὸς 6 μηνῶν, ἀφ' ἧς συνέστη ἡ ἐταιρία ἐπὶ ποινῇ προστίμου ἄρθρ. 50. — 3) Ἐκτὸς ὅμως τοῦ χαρτοσήμου αἱ ἀποδείξεις, ἐφ' αἷς καταβάλλονται τοῖς μετόχοις (ἢ ὁμολογιούχοις) τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν τὰ κέρδη ἢ οἱ τόκοι καὶ πᾶσα ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια, ὑπόκεινται εἰς τέλος 2 ο|ο ἥτοι τὰ τοκομερίδια καὶ αἱ μερισματταποδείξεις πληρῶν οἰοῦσι τέλος 2 ο|ο ἄρθρ. 16. Τὸ τέλος τοῦτο προκαταβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐταιρίας εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, πρὸ τῆς διανομῆς τῶν μερισμάτων καὶ λοιπῶν ὠφελειῶν ἄρθρ. 42 § 3, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἐπὶ ποινῇ προστίμου ἴσου τῷ τέλει, ἄρθρ. 50 § 3.

Δ') Μετοχικὴ ἐταιρία

§§ 2. Περὶ ταύτης πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 47—50 τοῦ Ἐρ. Ν. Αἱ διατάξεις αὗται αἱ τόσον κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπλαῖ, ἐγένοντο ἐν Γαλλίᾳ ἀντικείμενον ἐρμηνειῶν ποικίλων, καὶ τόσον ὥστε ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τις πολλὰς λύσεις ἐκεῖ καὶ πρὸς ἡμῖν διδομένας ἂν δὲν ἔχῃ ὑπ' ὅψιν τὰς ῥιζικὰς διαφωνίας τὰς ὑπαρχούσας ὡς πρὸς τὴν φύσιν ἰδίως, καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς Μετοχικῆς Ἑταιρίας.

(1) LyC. Tr. 2. 875.

§ 553. Σύστασις. Ἀπόδειξις. Ὅτι δὲν φιλονεικεῖται: διότι τὸ κείμενον εἶνε ῥητὸν εἶνε 1) ὅτι ἡ μετοχικὴ ἐταιρία συνιστᾶται συναίνεσει μόνον καὶ εἶνε ἀπηλλαγμένη, πάσης διατυπώσεως ἥτοι συντάξεως ἐγγράφου καὶ δημοσιεύσεως αὐτοῦ, δυνάμενη νὰ ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ μαρτύρων, ἐτι δὲ διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν βιβλίων καὶ τῆς ἀλληλογραφίας ἄρθρ. 49 καὶ 50.

§ 554. Συμφωνίαι. Ἐπίσης 2) δὲν φιλονεικεῖται ὅτι ἐν τῇ μετοχικῇ ἐταιρίᾳ δύνανται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι εἰς ἢ τινὲς τῶν ἐταίρων θὰ ἐνέχωνται μέχρι τῆς καταβολῆς των ἢ καὶ οὐχὶ πέραν τινος ποσοῦ, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 48 αὐτὰ ἀντικείμενα τῶν ἐταιριῶν τούτων, ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν, ἡ περὶ τὴν μετοχὴν ἐκάστου ἀναλογία καὶ αἱ λοιπαὶ συνθήκαι ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰς μεταξὺ τῶν μετόχων συμφωνίας, Τοῦτο εἶνε ἄλλως τε τὸ κοινὸν δίκαιον § 236.

§ 555. Χαρακτήρ. Ἄλλ' ἀκριβῶς ἡ ἑλλείψις τῶν διατυπώσεων καὶ τὸ δυνατόν ὅπως ἐταῖρός τις ἐνέχεται μέχρι τῆς καταβολῆς του, προὐκάλεσαν τὸ ἐρώτημα, κατὰ τι ἡ μετοχικὴ διαφέρει τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν καὶ ἰδίως τῆς ὁμορρύθμου καὶ ἑτερορρύθμου; Καὶ τὸ ζήτημα τίθεται ἀκριβῶς ὅταν ἐπὶ ἐταιρίας τινος ἐμπορικῆς δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατυπώσεις § 280, διότι τότε, προτεινόμενης τῆς ἀκυρότητος ἐλλείψει τριούτων, θὰ ἀντιταχθῇ: ὅτι πρόκειται περὶ μετοχικῆς ἐταιρίας, ἥτις εἶνε ἀπηλλαγμένη διατυπώσεων.

§ 556. Χαρακτηρισμὸς συνεταίρων. Βεβαίως ὁ χαρακτηρὸν οὐ οἱ συνεταῖροι ἐδωκαν εἰς τὴν ἐταιρίαν ὀνομάσαντες αὐτὴν μετοχικὴν, δὲν ἔχει καμμίαν ἔννοιαν, ἐὰν ὁ χαρακτηρισμὸς δὲν συνάδῃ πρὸς τὰ πράγματα. Ἐκρίθη μάλιστα ὅτι, τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας μὴ οὔσης ἀπαραιτήτου, ἐπὶ ὁμορρύθμου ἐταιρίας § 279, ὁ δικαστὴς δύνανται νὰ ἀνεύρῃ τὸν χαρακτηρὰ τῆς ἐταιρίας ἀλλαχρῶ, καὶ ἡ περὶ τούτου κρίσις του κατὰ τινὰ γνώμην δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν ἐλεγχον τοῦ ΑΠ. (1) κατ' ἄλλην δὲ ὁ ΑΠ. βεβαιουμένων τῶν στοιχείων δύνανται νὰ προβῇ εἰς χαρακτηρισμὸν διάφορον (2).

§ 557. Γινῶμαι καὶ συστήματα. Δύο ἐν γένει γινῶμει ἡ συ-

(1) Ἀχ. 8 Μαΐου 1867 ἐν Δ. 67. 1. 225 ἢ Σ. 67. 1. 313 ἐνθα καὶ σημ. Moreau. Απ. 28 (1862) Παρ. 1467.

(2) LyC. Tr. 2. 1054. Delaunay 211. Ἀχ. 9 Φεβρ. 87. Δ. 87. 1. 439 ἢ Σ. 88. 1. 177.

στήματα ἀνεπτύχθησαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας.

§§§. 1η γνώμη. Κατὰ τινα γνώμην, ἣν ἐπὶ πολὺ ἠκολούθησεν ἡ Γαλ. Νομολογία καὶ ἐπιστήμη, τὸ διακρίνον τὴν μετοχικὴν πάσης ἄλλης ἐμπορικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς ὁμορύθμου ἐταιρίας εἶναι τοῦτο : ὅτι ἡ μετοχικὴ ἀποτελεῖ πράξιν παροδικήν, ἔχουσιν ἀντικείμενον μίαν ἢ καὶ πλειοτέρας πλήν ὠρισμένας, ἐκ τῶν προτέρων, ἐμπορικὰς πράξεις, μὴ δυναμένη νὰ περιλάβῃ ἢ νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον πάσας τὰς ἐργασίας ἐμπορίου τινὸς ἢ βιομηχανίας. Τοῦτο προκύπτει, λέγουσιν, ἐκ τοῦ ἀρθρ. 48. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν ἑλλειψιν τῶν διατυπώσεων, προκειμένου περὶ μιᾶς ἢ πλειοτέρων, πλήν ὠρισμένων ἐμπορικῶν πράξεων, συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τοῦ Ἑμπ. Κώδικος⁽¹⁾. Συνεπεία τῆς θεωρίας ταύτης ἠρνήθησαν τὸν χαρακτῆρα τῆς μετοχικῆς, εἰς ἐταιρίκας, τῶν ὁποίων ἀντικείμενον ἦτο, οὐχὶ μία ἢ ὠρισμένη ἐμπορικὴ πράξις, ἀλλὰ σειρά πράξεων ἀόριστος ἢ εἶδος τι βιομηχανίας ἢ ἐμπορίου. Οὕτω δὲν ἐθεωρήθη μετοχικὴ ἡ ἐταιρία, ἥς ἀντικείμενον ἦτο ἡ μεταφορὰ ἐπιβιτῶν⁽²⁾, ἡ ἐκμετάλλευσις θεάτρου⁽³⁾, αἱ στρατιωτικαὶ προμήθαι⁽⁴⁾, τὸ ἐμπόριον τῶν ζώων⁽⁵⁾ διότι ἀντικείμενον αὐτῶν ἦτο σειρά ἀόριστος πράξεων ἐμπορικῶν ἢ εἶδος βιομηχανίας.

§§§. Ἀνασκευή. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι μέχρι τινὸς λογικὴ καὶ πείθουσα, διότι ἐξηγεῖ, καὶ τὴν ἑλλειψιν τῶν διατυπώσεων, προκειμένου περὶ μιᾶς πράξεως ἐμπορικῆς, καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 49 περὶ ἀποδείξεως, ἥτις εἶναι ἡ γενικὴ περὶ ἀποδείξεως ἐμπορικῶν πράξεων τοῦ ἀρθρ. 109. Δὲν εἶναι ὅμως δυστυχῶς ἐπαρκής. Βεβαίως ἡ μετοχικὴ συνηθέστατα ἔχει ἀντικείμενον τὴν ἐπιχείρησιν μιᾶς πράξεως, ἀλλὰ καὶ μία πράξις ἐμπορικὴ δὲν δύναται τάχα νὰ ᾔνε ἀντικείμενον ὁμορύθμου ἢ ἑτερορύθμου; Ἐπειτα τὸ ἀρθρ. 48 δὲν χαρακτηρίζει μετοχικὴν, τὴν ἔχουσιν ἀντικείμενον μίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔχου-

(1) Pardessus 1046. Molinier § 564 καὶ ἐπ. Τὴν θεωρίαν ταύτην δέχεται ἡ ὑπ' ἀριθ. 1472 (90) Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν ἐν Θεμ. 1. 552.

(2) Ἐφ. Caen 8 Ἰουν. 36 καὶ 13 Ἰαν. 41 (D. 40. 2. 13. 41. 2. 99).

(3) Ἐφ. Paris 29 Ἰαν. 41. D. 41. 2. 128.

(4) Ἐφ. Nancy 25 Ἀπρ. 53. S. 55. 2. 535.

(5) Ἐφ. Bordeaux 5 Μαΐου 1829 S. 29. 2. 352. Ἐφ. Colmar 25 Φεβρ. 40.

σαν περισσοτέρας ἐπιχειρήσεις. Καί τότε, διὰ νὰ μὴ περιπέσωμεν εἰς αὐθαιρεσίαν, ἐρωτᾶται: πόσαι πρέπει νὰ ᾔηνε αὗται; Εἶπον ὅτι πρέπει νὰ ᾔηνε ὠρισμέναι, καὶ ἀδιάφορος ὁ ἀριθμός, ἀλλὰ τὸ καίμενον δὲν φέρει ὠρισμένας, καὶ δὲν ἐρμηνεύομεν πλέον ἀλλὰ συμπληροῦμεν τὸν Νόμον.

§ 60. 2α. γνώμη. Διὰ τοῦτο ἡ γνώμη ἡ χαρακτηρίζουσα τὴν μετοχικὴν ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, ἐγκτελείφθη σήμερον σχεδὸν ἐντελῶς, διδάσκεται δὲ ὅτι τὸ δικαίον τὴν μετοχικὴν ἐταιρίαν πάσης ἄλλης, εἶνε ὅτι αὕτη εἶνε ἐταιρία ἀφανής, ἐταιρία μὴ ἔχουσα ἐξωτερικὴν ὑπαρξιν, ἀλλ' ὑφισταμένη μόνον εἰς τὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων σχέσεις, καὶ ὅτι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς δύναται νὰ ᾔηνε καὶ μία καὶ πλείοτεται ἐμπορικαὶ πράξεις ἢ καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν γένει⁽¹⁾.

§ 61. Ἀφανής. Εἶπομεν ὅτι ἡ μετοχικὴ εἶνε ἀφανής, καὶ οὐχὶ μυστικὴ, καὶ διὰ τούτου ἐννοοῦμεν ὅτι δύναται νὰ ᾔηνε γνωστή, ἀρκεῖ ὅμως ὅτι αὕτη δὲν ὑφίσταται οὔτε δρᾶ ἐξωτερικῶς ὡς ἐταιρία, εἴτε χρωμένη ἐταιρικῇ ἐπωνυμίᾳ, ἥτις εἶνε ἀλάνθαστον γνῶρισμα, εἴτε ἐκδηλουμένη διὰ κοινῆς τῶν συνεταίρων ἐνεργητικῆς συν-ἐργασίας τοιαύτης, ὥστε νὰ ἐμφαίνεται ὅτι οὗτοι συναλλάσσονται ὡς ἐταιρία καὶ οὐχὶ ὡς ἄτομα. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν εὐρισκόμεθα πλέον ἀπέναντι μετοχικῇ ἐταιρίᾳ. Διότι ἐν τῇ μετοχικῇ δὲν ἔχομεν ἐταιρίαν λειτουργοῦσαν, συναλλαττομένην, ὅπως ἐπὶ ἁμορύθμου ἢ ἑτερορρύθμου, ἀλλ' ἄτομα, ἕκαστον τῶν ὁποίων συναλλάσσεται ἰδίῳ ὀνόματι, ὡς περὶ ἰδίων, συνδεόμενα δὲ διὰ τοῦ ἐνσχυκοῦ καὶ ἐντελῶς ἐσωτερικοῦ τῆς ἐταιρίας δεσμοῦ, ὅστις κατ' οὐδὲν ἐνδιαφέρει τὸ κοινὸν ἢ τὴν πίστιν⁽²⁾.

(1) LyC. Tr. 2. 1053. Ἀκ. 21 Μαΐου 76 καὶ 26 Αὐγ. 79. S. 1. 454. Ἐφ. Ἀθηνῶν 1144 (92) Θεμ. 3. 414. Ἐφ. Κερκύρας 83 (1868) καὶ ΑΠ. 224 (76) ἐν Πείρᾳ 6490 δέχονται ὅτι ἡ μετοχικὴ εἶνε ἀφανὴς καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχειρητέων πράξεων, τὸ ἀλληλοδιᾶδοχον ἢ τὸ μακροχρόνιον εἶνε ἀδιάφορος.

(2) Delam. et Lepotrin 6 § 102 καὶ ἐπ. Pont. 1795—1797. Ἡ ὑπαρξὶς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας ἀποκλείει τὴν ἰδέαν τῆς μετοχικῆς διότι προφανῶς δείκνυσιν ὅτι οἱ ἐταῖροι ἠγνόησαν νὰ συναλλαχθῶσιν ὡς ἐταιρία καὶ οὐχὶ ὡς ἄτομα. Τοῦτο ἡ πρώτη γνώμη δὲν δέχεται, ὑποστηρίζουσα ὅτι καὶ ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν ἂν ἐνεργηθῇ μία ἢ πλείοτεται πλὴν ὠρισμένας πράξεις ἢ

362. Χρησιμότης. Παραδείγματα. Ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Α. καὶ Β. θέλουσι νὰ ἀγοράσωσι πρὸς μεταπώλησιν φορτίον σίτου, ἢ νὰ ἐνοικιάσωσι τοὺς δημοσίους ἢ δημοτικούς φόρους περιφερείας τινός, ὅταν τοιαύτη πράξις εἶνε ἐμπειρική § 55, ἢ νὰ ἀγοράσωσι ζῶα τὰ ὁποῖα νὰ μεταπωλήσωσιν εἰς τὴν δεῖνα πανήγυριν ἢ νὰ ἐνεργήσωσιν οἰανδήποτε ἄλλην ἐμπορικὴν πράξιν. Τὰς πράξεις ταύτας δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι κατὰ δύο τρόπους: ἢ κοινῶς προβαίνοντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ ἐνοικίασιν ὁμοῦ ἢ συνεννοούμενοι ὥστε ὁ εἰς νὰ γίνῃ ἀγοραστής ἢ ἐνοικιαστής, ὁ εἰς νὰ φαίνεται δρῶν, ὁ δὲ ἄλλος νὰ ἐνέχεται εἰς τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας τῆς πράξεως. Κατὰ τὴν πρώτην γνώμην ὅπως δὴποτε καὶ ἂν γίνῃ ἡ ἀγορὰ ἢ ἡ ἐνοικίασις παρὰ τοῦ Α. καὶ Β. εἴτε ἂν οὗτοι παρασταθῶσιν ὡς ἄτομα, εἴτε ὡς ἐταιρία δρῶσα ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἡ ἐταιρία εἶνε μετοχική, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς εἶνε μία πράξις δηλαδὴ ἡ ἀγορὰ τοῦ φορτίου, τῶν ζώων ἢ ἡ ἐνοικίασις. Ὁ δικαστὴς κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἔχει νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο: πρόκειται περὶ μίας πράξεως ἢ περὶ πλειόνων ὀρισμένων; ἂν Ναί, ἡ ἐταιρία εἶνε μετοχική ὅπως δὴποτε καὶ ἂν συνηλλάχθησαν οἱ ἐταῖροι, ἔστω καὶ ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν⁽¹⁾· καθ' ὅλα λοιπὸν τὰ ἄνω παραδείγματα ἢ ἄλλα παρεμφερῆ εὐρίσκόμεθα πρὸ μετοχικῆς ἐταιρίας. Καὶ θεωρητικῶς μὲν ἡ γνώμη φαίνεται εὐκόλος, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει τίθεται σχεδὸν πάντοτε τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα πράξις εἶνε μία ἢ ὀρισμένη, εἰς τρόπον ὥστε ὁ δικαστὴς καὶ τοῦτο ἔχει ἀκόμη νὰ ἐξετάσῃ⁽²⁾, διὰ τοῦτο εἶδαμεν

ἐταιρία δὲν παύει οὕσα μετοχική. Molinier 579. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν σ υ ν ε ρ γ α σ ί α ν, διότι οἱ συνεργαζόμενοι καὶ ἂν ᾔνε ἐταῖροι, δὲν ἔπεται ὅτι εἶνε ὁμόρυθμοι ἢ ἑτερόρρυθμοι, ἐνόσω ὁ συνδέων αὐτοὺς ἐνοχικός δεσμός εἶνε ἀφανής, ἐνόσω δὲν συναλλάσσονται ὡς ἐταιρία ἀλλ' ὡς ἄτομα. Τοῦτο εἶνε προφανές διὰ πράξεις μικρᾶς διάρκειας, διὰ πράξεις ὅμως ἐχούσας διάρκειαν ἢ διαδοχὴν ἡ συνεργασία δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῇ ἀναπληροῦσα τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἥτις ὡς ἐρρέθη § 279. 556 δὲν εἶνε ἀπαραίτητος, ὅπως χαρακτηρισθῇ ἐταιρία τις ὡς ὁμόρρυθμος.

(1) Ἐφ. Poitiers 11 Μαΐου 1825. S. 26. 2. 77. Dal. Soc. 1605.

(2) Τὰς δυσκολίας ταύτας ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὸς ὁ θαυμασίως διατυπώσας τὴν πρώτην γνώμην Molinier § 568· ἐνεκα τούτου τινὲς ἀποφάσεις ἐδέχθησαν ὅτι θεωρεῖται μία πράξις καὶ ἡ ἐκ διαδοχικῶν, πλὴν σχετικῶν, συγχειμένη, οὕτω ἐθεωρήθη μετοχική ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν ἐκμετάλλευσιν δημo-

§ 558, ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἠρνήθη νὰ χαρακτηρίσῃ μετοχικὴν τὴν ἐταιρίαν, ἥτις εἶχε ἀντικείμενον τὴν μεταφορὰν ἐπιβατῶν, τὴν ἐκμετάλλευσιν θεάτρου, στρατιωτικὰς προμηθείας, τὸ ἐμπόριον τῶν ζώων, διότι ἔκρινεν ὅτι αὗται δὲν ἀποτελοῦσι μίαν πράξιν ἢ πλείονας ὠρισμένας, ἀλλὰ σειρὰν ἀόριστον πράξεων, ἡ ἐταιρία δὲ ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον σειρὰν ἀόριστον πράξεων δὲν δύναται νὰ ᾖ μετοχικὴ.

563. Ἀς λάβωμεν τόρα τὴν δευτέραν γνώμην. Αὕτη δὲν προσέχει εἰς τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ δύναται νὰ ᾖ μία πράξις, νὰ ᾖ πλείότεραι, ὠρισμέναι ἢ ἀόριστοι, ἢ καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν γένει. Αὕτη προσέχει εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν λειτουργεῖ ἡ ἐταιρία. Κατὰ τὰ σημειωθέντα παραδείγματα, ἐὰν οἱ Α. καὶ Β. ἡγόρασαν ἢ ἐνοικίασαν ὁμοῦ προσέχοντες πῶς παρέστησαν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἢ τὴν ἐνοικίαν, παρέστησαν ὡς ἐταιρία ἢ παρέστησαν ὡς ἄτομα; ἐὰν παρέστησαν ὡς ἄτομα. ἡ ἐταιρία εἶνε μετοχικὴ· ἐὰν ὅμως δὲν παρέστησαν ὡς ἄτομα ἀλλ' ὡς ἐταιρία, τότε εὐρισκόμεθα πρὸ ἐταιρίας καὶ οὐχὶ πρὸ ἀτόμων, ἐταιρίας μάλιστα ὁμορῦθμου, διότι αὕτη εἰκάζεται § 269. Ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε πλέον δεσμός ἐσωτερικός, ἡ ἐταιρία δρᾷ. Ἐὰν πάλιν ὁ εἰς, ὅστις φαίνεται ἀγοραστής ἢ ἐνοικιστής, ἐνεργῇ ἀτομικῶς ἥτοι ἰδίῳ ὀνόματι, ἡ ἐταιρία εἶνε μετοχικὴ, ἐὰν ὅμως ἐνεργῇ ὡς ἐταιρία, δηλ. ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἡ ἐταιρία εἶνε ὁμορῦθος ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντικειμένου, τοῦθ' ὅπερ ὡς εἶδομεν ἡ πρώτη γνώμη δὲν δέχεται.

564. Ἡ ὑπαρξίς ἐταιρίας μεταξὺ Α. καὶ Β. εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τοῦ ζητήματος ἂν ὁ Α. καὶ Β. ἐργάζωνται ὡς ἐταιρία. Δύναται μάλιστα ἡ σχέσις τῆς ἐταιρίας νὰ ᾖ γνωστὴ, ἀρκεῖ νὰ ᾖ ἀφανής, § 561. Οὕτω ὁ Α. καὶ Β. συνεννοῦνται ὥστε ὁ Α. μόνον ἰδίῳ ὀνόματι νὰ προβαίνει εἰς τὰς ἀγοράς ἢ καὶ τὰς πωλήσεις, νὰ ἐνέχεται ὅμως ὁ Β. εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας. Ἡ ὁ Α. νὰ προβαίνει εἰς ἀγοράς ἰδίῳ ὀνόματι καὶ ὁ Β. πάλιν εἰς τοιαύτας ἀγοράς ἢ καὶ πωλήσεις εἴτε τῶν ἀγορασθέντων παρ' ἐκάστου ἢ καὶ παρὰ τοῦ ἄλλου, ὅστις δυνατὸν νὰ διακρίνῃ καὶ εἰς ἄλλον τρόπον. Εἰς τὰς

σίων λοουτρῶν, Ἀκ. 5 Ἰουλ. 25. S. 26. 1. 413, σύστασιν ξενοδοχείου, ΑΠ. 210 τοῦ 1857 ἐν Πειρ. 1466, τὴν δημοσίευσιν ἐφημερίδος Ἐφ. Paris 9 Μαρτ. 43. S. 43 2. 273. καὶ αὐτὴν τὴν μεταφορὰν ἐπιβατῶν Bordeaux 14 Μαΐου 1841. Dal. 42. 2. 8.

περιστάσεις ταύτας δὲν ἔχομεν ἑταιρίαν δρῶσαν, ἀλλ' ἄτομα ἰδίᾳ ἕκαστον δρῶντα. Καὶ ἐνόσω ὁ Α. ἐξακολουθεῖ τὰς ἀγορὰς ἰδίᾳ ὀνόματι καὶ πωλήσεις καὶ ἐνόσω ὁ Β. προβαίνει εἰς ἀγορὰς ἰδίᾳ ὀνόματι καὶ πωλήσεις, ἢ εἰς πωλήσεις ἀντικειμένων τὰ ὅποια ὁ ἑταῖρος ἀποστέλλει ἢ παραδίδει αὐτῷ, ἔχομεν πάντοτε μετοχικὴν ἑταιρίαν ἔστω καὶ ἂν ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζῃ ὅτι ὁ Α. καὶ Β. ἐργάζονται ἑταιρικῶς, ἀρκεῖ ὅτι δὲν ἐργάζονται ὡς ἑταιρία.

565. Καὶ διὰ τὴν γενικεύσωμεν τὸ ζήτημα, πρὸς κατανόησιν τῆς δευτέρας γνώμης, δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ἐμπορίου ὑφασμάτων Γ. ἢ σιουδήποτε ἄλλου ἐμπορίου ἢ τραπεζίτου, μετοχικὴ ἑταιρία, ἂν καθ' ὑπόθεσιν συνεβλήθην μετ' αὐτοῦ νὰ ἐνέχωμαι εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας, νὰ διαχειρίζεται ὅμως αὐτὸς ἰδίᾳ ὀνόματι τὸ κατάστημα, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἑταιρική ἐπωνυμία ἢ κοινὴ ἐνεργητικὴ συνεργασία. Καὶ ὅτι λέγομεν περὶ τοῦ Α. καὶ Β. ὡς ἀτόμων, δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ τῆς Α. ἑταιρίας καὶ τῆς Β. ἑταιρίας ἢ μεταξὺ τῆς Α. ἑταιρίας καὶ τοῦ Β. ἀτόμου ἢ μεταξὺ μέλους ἑταιρίας τινὸς καὶ ἀτόμου (παρκοινωνοῦ). Οὕτω ἡ πρόσληψις ὑπαλλήλου παρ' ἀτόμου ἢ ἑταιρίας ἐπὶ μετοχῇ τῶν κερδῶν ἀντὶ ἀμοιβῆς, ὅταν αὕτη ἀποτελῇ ἑταιρίαν § 240 εἶνε συνηθέστατα μετοχικὴ. Ἡ μεταξὺ ἑταίρου καὶ παρκοινωνοῦ ἑταιρία⁽¹⁾ εἶνε ἐπίσης μετοχικὴ. "Οἱ αἱ περιπτώσεις τῆς § 558 δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον μετοχικῆς.

566. Ἀνακεφαλαίωσις. Τὸ διακρίνον λοιπὸν κατὰ τὴν γνώμην ταύτην τὴν μετοχικὴν ἑταιρίαν, δὲν εἶνε τὸ ἀντικείμενον, διότι τοῦτο δύναται νὰ ᾔνε καὶ μία πρᾶξις καὶ πλειότεραι καὶ ὠρισμέναι καὶ ἀόριστοι καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν γένει, ἀλλ' ὁ τρόπος καθ' ὃν λειτουργεῖ. Ἀφανής, ὀφισταμένη μόνον ὡς σχέσις μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ἄνευ ἐπωνυμίας, ἄνευ κοινῆς ἐνεργητικῆς συνεργασίας, ἢ μετοχικὴ εἶνε ἡ πολιτικὴ ἑταιρία τοῦ Ρ. Δ. ἐφηρμοσμένη ἐπὶ ἐπιχειρήσεων ἐμπορικῶν⁽²⁾.

567. Ἐπίκρισις. Μέση γνώμη. Ἡ γνώμη σὺν τῇ ἐξηγεῖ τὴν ἑλλειψιν τῆς δημοσιεύσεως § 286 ἀρθρ. 50, διότι ἀφοῦ πρό-

(1) Ν. 19 Π. (17. 2).

(2) Pont. 1775. Τινὲς δὲν ἀναγνωρίζουσι τὴν μετοχικὴν ὡς ἑταιρίαν Boistel 365.

κειται περί εταιρίας άφανούς ήτοι μή ύφισταμένης διά τὸ κοινόν, ἡ δημοσίευσίς δὲν ἔχει λόγον. Δὲν ἐξηγεῖ ὁμως τήν διάταξιν περί άποδείξεως, ἣν ἐξηγεῖ ἡ πρώτη γνώμη § 559, άφου ἡ μετοχική δύναται νά ἔχη άντικείμενον καί τὸ εμπόριον ἐν γένει. Ἐπὶ πλέον ἡ γνώμη αὕτη δὲν παρέχει άσφαλές γνώρισμα ἐπὶ συνεργασίας ένεργητικῆς τῶν συνεταίρων, ὅταν μάλιστα αὕτη παρουσιάζει συνέχειάν τινα. Καί ἡ δυσκολία εἶνε προφανής, διότι ἡ εταιρική έπωνυμία δὲν εἶνε άπραχίτητος § 279, ὁ Α. καί ὁ Β. ένεργοῦσιν ὁμοῦ, συναλλασσόμενοι ιδίῳ καί οὐχί εταιρικῷ ὀνόματι, σειράν πράξεων ἔστω καί ὁμοειδῶν ἐπὶ κοινῷ κέρδει. Τί εἶνε ἡ εταιρία αὕτη τοῦ Α. καί Β; Διά τήν πρώτην γνώμην εἶνε μετοχική ἂν αὗται εἶνε ὠρισμένοι, διά τήν δευτέραν εἶνε μετοχική, άλλ' εἰμπορεῖ νά ἦνε καί ὁμόρυθμος, ἂν ἐν τῇ έπαναλήψει τῶν πράξεων τούτων, ἔστω καί τῶν ὁμοειδῶν, ὁ δικαστής διῴδῃ πραγματικὴν εταιρίαν (Société de fait)· ὁ δικαστής λοιπόν κατὰ τήν δευτέραν ταύτην γνώμην ἐπὶ συνεργασίας ἔχει μείζονα έλευθερίαν, διότι άφ' ἑνός μὲν δύναται νά χαρακτηρίσῃ ὁμόρυθμον, εταιρίαν ἔχουσαν άντικείμενον μίαν μόνον πράξιν, άφου ὁ τρόπος τοῦ συναλλάττεσθαι καί οὐχί τὸ άντικείμενον χαρακτηρίζει τήν μετοχικήν, άφ' ἑτέρου δέ δύναται νά διῴδῃ ἐν τῇ κατ' έπανάληψιν συνεργασίᾳ τῶν συνεταίρων ὁμόρυθμον εταιρίαν. Ἐνεκα τῶν άτόπων τούτων ύπεστηρίχθη καί τρίτη γνώμη κατ' αὐτήν ἡ μετοχική εἶνε εταιρία άφανής, άλλ' ἔχει πάντως άντικείμενον μίαν ἢ πλειότερας πλὴν ὠρισμένης έμπορικῆς πράξεις⁽¹⁾. Ἡ γνώμη αὕτη μετέχουσα τῶν δύο κυρίων γνωμῶν, μετέχει, ὡς δύναται τις νά εννόσῃ, τῶν έλαττωμάτων άμφοτέρων.

368. Κανόνες διέποντες τήν μετοχικήν. Προσωπικότης. Ἐξ ὅσων εἴπομεν περί τοῦ χαρακτηρος τῆς μετοχικῆς καί διότι ὁ Ἐμπ. Νόμος δὲν περιέχει ιδίας διατάξεις, ἔπεται 1) ὅτι αὕτη διέπεται έντελῶς ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς πολιτικῆς εταιρίας, τόσον ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μεταξύ τῶν συνεταίρων, ὅσον καί ὡς πρὸς τὰς σχέσεις πρὸς τρίτους⁽²⁾, 2) ὅτι δὲν άποτελεῖ νομικὸν πρόσωπον—δὲν ἔχει

(1) Pont. 1790. 1791.

(2) Τήν άρχήν ταύτην καθιέρωσαν ἡ ΑΠ. 112 (81). Μπ. 1. 216. ΑΠ. 94 (87). Μπ. 7. 56. ΑΠ. 138 (88). Μπ. 8. 189 ἡ Θ. 4. 566. Ἐφ. Ἀθ. 2229 (92). Θ. 4. 121. Ἐφ. Ἀθ. 1284 (93). Θ. 4. 524.

περιουσίαν αποκλειστικῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν τῆς, διότι δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας δὲν ὑπάρχουσιν ἀλλὰ τῶν ἐταίρων, — δὲν ἔχει κατοικίαν — δὲν δύναται νὰ πτωχεύσῃ καὶ ἐν γένει στερεῖται πάντων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶνε συνέπεια τῆς προσωπικότητος τῶν ἐταίρων § 263.

369. Μετὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ χαρακτηρὸς τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας καὶ τῶν κανόνων, εἴτινες διέπουσιν αὐτήν, τίποτε δὲν μένει νὰ ῥηθῇ, διότι ἐπαναλαμβάνομεν, τὰ πάντα κανονίζονται κατὰ τὰς περὶ ἐταιριῶν ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Δυσκολίαί τινες ἐν τούτοις ἡγέρθησαν ὡς πρὸς τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον, καὶ τὰς σχέσεις τῶν ἐταίρων πρὸς τρίτους καὶ πρὸς ἀλλήλους, διὰ τοῦτο, ἀναφερόμενοι πάντοτε εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Πολ. Δικαίου, ὁμιλοῦμεν καὶ περὶ τούτων.

370. Ἐταιρικὸν κεφάλαιον. Τίποτε ἰδιαιτέρον δὲν παρουσιάζει τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύστασίν του § 230. Ἡ πίστις ὅμως ἢ ἐργασία τινὸς δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ εἰσφορὰν, ἂν οὗτος δὲν ᾔνε διχειριστής. Ἐπίσης ὀρθωτέραν φρονῶ τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ὑπόσχεσις καὶ μόνη μετοχῆς εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας ἐπιχειρήσεώς τινος ἀποτελεῖ εἰσφορὰν⁽¹⁾. Ἐζητήθη ὅμως εἰς τίνα ἀνήκει τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον καὶ τὰ ἀποκτηθέντα ἀντικείμενα. Τὸ ζήτημα τίθεται ἐπὶ πτωχεύσεως καὶ διὰ τὰ τυχερά.

371. Κυριότης ἀγορασθέντων. Κατ' ἀρχήν, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, καθιερούσης συγκυριότητα, τῶν ἀγορασθέντων ἀντικειμένων κύριος εἶνε ὁ ἀγοράσας διαχειριστής, ἔστω καὶ διὰ κοινῶν χρημάτων⁽²⁾. Ἐπομένως 1) ἐὰν πτωχεύσῃ, οἱ λοιποὶ συνεταῖροι δὲν διεκδικοῦσι τὸ μέρος των ἀλλὰ συντρέχουσιν, ὡς δανεισταί, μετὰ τῶν

(1) Molinier § 594. Contra. Pont. 1782. Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο: ὑπάρχει ἐταιρία ὅταν ὁ εἰς τῶν συμβαλλομένων δὲν κατέβαλέ τι ἀλλ' ὑπεσχέθη εἰς τὸν ἄλλον νὰ μετέξῃ τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν ἐπιχειρήσεώς τινος; ὁ Α. εὐρισκόμενος ἐν Πάτραις ἀγοράζει φορτίον σταφιδοκαρπού, ἀλλὰ φοβούμενος ἐκπεσμοὺς γράφει εἰς τὸν Β. ἐν Ἀθήναις ἂν θέλῃ νὰ μετέξῃ τῶν κερδῶν καὶ τῶν ζημιῶν κατὰ ποσοστὸν τι καὶ ὁ Β. δέχεται. Τοῦτο λέγει ὁ Pont δὲν εἶνε ἐταιρία, διότι δὲν ὑπάρχει εἰσφορὰ τοῦ Β. ἀλλὰ συνάλλαγμα ἀ σ φ α λ ε ἰ α ς.

(2) N. 74 καὶ 52 pr. § 5. Π. (17. 2). N. 4. K. (3 38). ΑΠ. 54 (1848) ΑΠ. 299 (1862) ἐν Πειρ. 1443. ἄλλην ἔννοιαν ἔχει ἡ Ἀπ. 281 (1881). Μ. 1. 238.

λοιπῶν⁽¹⁾. 2) ἐὰν ἀποστείλῃ τὰ ἐμπορεύματα πρὸς πώλησιν εἰς ἄλλον συνεταῖρον καὶ οὗτος πτωχεύσῃ, δύναται νὰ διεκδικήσῃ αὐτὰ ἢ τὸ τίμημα, ὅταν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 581, διότι ὁ συνεταῖρος λογίζεται παρὰγγελιοδόχος⁽²⁾. 3) ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους ὑπεστηρίχθη ὅτι τούτους φέρει πάντοτε ὁ κύριος ἦτοι ὁ διαχειριστής⁽³⁾. Ἐπικρατεῖ ὁμῶς ἡ γνώμη ὅτι τούτους φέρει ὁ κύριος, ὅταν ᾗνε συνέπεια γεγονότος, ὅπερ ἤθελε συμβῇ καὶ ἄνευ τῆς κοινωνίας, ἐνῶ τούναντίον οἱ κίνδυνοι εἶνε κοινοὶ ὅταν ᾗνε συνέπεια τῆς ἐπιχειρήσεως, π. χ. ἀρπαγῇ, ἀπώλεια τῶν μεταφερομένων⁽⁴⁾.

§ 72. Κυριότης κεφαλαίου. Πιθανὸν τὸ κεφάλαιον νὰ συνίσταται εἰς τὰ ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα, ὅτε ἔχομεν τὴν ἄνω ἐξετασθεῖσαν περίπτωσιν, ἀλλὰ δύναται νὰ ᾗνε καὶ διάφορον. Ἐλλείπει συμφωνίας, καθιερούσης συγκυριότητα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ἦτοι τοῦ συνόλου τῶν εἰσφορῶν, ἐρωτᾶται ἐν Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῶν εἰς τίνα ἀνήκουσιν αὐταί: Τὸ ζήτημα ἐνδιαφέρει 1) διὰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ, 2) διὰ τὴν διεκδίκησιν, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως αὐτοῦ, 3) διὰ τοὺς κινδύνους καὶ τὰ τυχηρά καὶ 4) διὰ τὴν ἀνάληψιν κατὰ τὴν λύσιν, δὲν εἶνε δέ, ὡς φαίνεται ἐκ πρώτης ὀψεως, νέον, ἀλλ' εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ζήτημα τοῦ Πολ. Δικ. καθ' ὃ ἐν σιωπῇ τῶν συμβαλλομένων ἐρωτᾶται τί λογίζεται καταβληθὲν εἰς τὴν ἐταιρίαν: ἡ κυριότης ἢ ἡ χρῆσις; Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἡ ἀπάντησις εἶνε εὐχερής. Διὰ τὰ μὴ ἀντικαταστατὰ (οἰκίας, ἐργαλεῖα, μηχανάς, κτήνη) ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι ταῦτα δὲν γίνονται κοινά, ὅτι μόνον ἡ χρῆσις αὐτῶν κατεβλήθη, καὶ ὅτι ἐπομένως τὴν κυριότητα αὐτῶν διατηρεῖ ὁ καταβαλὼν⁽⁵⁾. Τούναντίον διὰ τὰ ἀντικαταστατὰ καὶ τὰ χρήματα, ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι

(1—2) Ἀπ. Ἐφ. Κερκύρας τοῦ 1868 ἐν Πείρ. 6486. Ραλ. 257. LyC. Tr. 2. 1060. Boistel 370.

(3) Delam. et Lepoitrin 6. 98

(4) Ραλ. 257. LyC. Tr. 2. 1061. Pont. 1831. Boistel 370. Molinier § 608. Καὶ αἱ δύο γνώμαι εἶνε ὑποστηρίξιμοι: ὑπὲρ τῆς πρώτης γνώμης δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῇ τις τὸν Ν. 58. Π. (17. 2). καὶ ὑπὲρ τῆς ἄλλης τὴν § 1 τοῦ Ν. 58 αὐτόθι, τὸν Ν. 52 § 3 καὶ 4 αὐτόθι, καὶ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ ἐπιβάλλουσα εἰς βάρος τοῦ διαχειριστοῦ τὰ τυχηρά γνώμη εἶνε ἄδικος.

(5) Καὶ ἂν κατεβλήθησαν πρὸς πώλησιν Ν. 58 pr. Π. (17. 2).

κατεβλήθη ἡ κυριότης αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπομένως κυρία εἶνε ἡ ἐταιρεία ἥτοι γίνονται κοινά⁽¹⁾. Κατὰ τὰς διακρίσεις ταύτας λύεται τὸ ζήτημα τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ, τῆς διεκδικήσεως, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως αὐτοῦ, τῶν τυχηρῶν, καὶ τῆς ἀναλήψεως κατὰ τὴν λύσιν⁽²⁾.

§ 73. Διοίκησις. Δικαιώματα τρίτων. Τὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ ὁρίζονται συνήθως, ἀλλ' ἐν σιωπῇ, οὗτος ἔχει ἐν γένει τὰ δικαιώματα παντὸς διαχειριστοῦ § 332, ὀφείλων τὴν ἐν τοῖς ἰδίαις ἐπιμέλειαν § 345 καὶ λογδοσίαν. Σχεδὸν πάντοτε ἐπὶ μετοχικῆς, ὁ διαχειριστὴς ἐνεργεῖ τὴν διαχείρισιν κατ' ἐντολὴν ῥητὴν ἢ σιωπηράν, προκύπτουσιν ἐκ τῶν συμφωνιῶν ἢ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐταιρείας, σπανιώτερον δὲ καὶ ἄνευ ἐντολῆς, ὡς ἐταῖρος, ἥτοι διαχειριστὴς ἀλλοτρίων. Ἀλλὰ τὰ περὶ διαχειρίσεως καὶ διαχειριστοῦ ἀνάγονται εἰς τὰς σχέσεις τούτου πρὸς τοὺς συνεταίρους του καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς τούτου εὐθύνην. Διὰ τοὺς τρίτους δὲν ὑπάρχει διαχειριστὴς ἐταιρείας, ἀλλ' ἄτομον, κατὰ συνέπειαν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθέντες κατ' αὐτοῦ καὶ μόνου ἔχουσιν ἀγωγὴν, καὶ παρ' αὐτοῦ καὶ μόνου ἐνάγονται, οἱ δὲ μὴ συναλλαχθέντες ἐταῖροι ἔχουσιν ἢ ὑπὸ-στάνται τὴν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 1025 τῆς Πολ. Δικ. ἀγωγὴν⁽³⁾.

§ 74. Εὐθεΐα ἀγωγῆς. Ἐζητήθη ἂν οἱ τρίτοι ἔχουσιν εὐθεΐαν ἀγωγὴν κατὰ τῶν μὴ συναλλαχθέντων ἐταίρων, ὅταν οὗτοι ὠφελή-

(1) Καλλιγῆ 3 336. Ν. 58 Π. (17. 2). Wan-Wetter Oblig. 3. 153.

(2) Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα τίθεται ὡς ἑξῆς: τίς εἶνε κύριος, ὁ διαχειριστὴς ἢ οἱ ἐταῖροι; Ἀποφαίνονται δὲ τινὲς μὲν ὅτι κύριος τῶν εἰσφορῶν εἶνε ὁ διαχειριστὴς, Ἐφ. Paris 17 Νῆρ. 48. S. 49. 2. 200 ἄλλοι ὅτι κατὰ κανόνα συγκυριότης δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ἕκαστος διατηρεῖ τὴν κυριότητα τῆς εἰσφορᾶς του LyC. Tr. 2. 1059. 1060. Παλ. 257. Ἄλλοι διακρίνουσι: τῶν μὲν ἀντικαταστατῶν γίνεται κύριος ὁ διαχειριστὴς, διότι τὸ πρόσωπόν του συμπίπτει μετὰ τῆς ἐταιρείας, καὶ ἐπομένως διατίθῃσιν ὡς κύριος, καὶ διεκδικήσις δὲν χωρεῖ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, τῶν δὲ μὴ ἀντικαταστατῶν διατηρεῖ τὴν κυριότητα ὁ καταβαλὼν, φέρων τοὺς κινδύνους καὶ διεκδικῶν, Boistel 370. Ὁ Demangeat-Bravard 1. 373 σημ. ἔξαρτᾷ τὸ ζήτημα ἐκ τῆς θελήσεως τῶν μερῶν. Αἱ ἐν τῷ κειμένῳ λύσεις νομίζω ἐπιβάλλονται, ἅμα δεχθῶμεν ὅτι ἡ μετοχικὴ διέπεται ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἐταιρείας.

(3) ΑΠ. 94 (87). Μπ. 7. 56. ΑΠ, 138 (88). Μπ. 8. 189. Ἐφ. Ἀθ. 2095 (92). Θεμ. 4. 44.

θησαν, καὶ ὀρθωτέρα φαίνεται ἡ ἀποφατικὴ γνώμη, διότι διὰ τὴν δρθῇ ἢ in rem verso δὲν ἀρκεῖ ἡ ὠφέλεια, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ πρᾶξις τὴν γίνῃ καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὠφεληθέντος § 352. 353⁽¹⁾.

575. Ἀλληλεγγύη. Συνήθως τὰ τῆς εταιρίας διαχειρίζεται εἷς, ὅστις καὶ συμβάλλεται ἀτομικῶς. Δυνατὸν ὅμως τὴν συμβληθῶσι τινες ἢ καὶ πάντες οἱ ἐταῖροι, ὅτε ἐρωτᾶται ἂν οἱ συμβληθέντες ἐνέχωνται ἀλληλεγγύως ἥτοι εἰς ὁλόκληρον. Περὶ τούτου οὐδεμίαν ἐιδικὴν διάταξιν ἔχομεν, ἀλλὰ τὸν νῦν ὅτι ἐνέχονται συμμέτρως, ἐκτὸς ἐνκντίας συμφωνίας⁽²⁾. Διαφέρει ἂν ὁ συμβληθεὶς παρέστη ὡς πληρεξούσιος τῶν λοιπῶν.

576. Σχέσεις τῶν συνεταίρων. Διανομή. Αἱ σχέσεις τῶν συνεταίρων διέπονται ἐν γένει ἀπὸ τῆς συμφωνίας ἀρθρ. 48, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς δικτάξεις ἀπαγορευτικὰς § 236. Ἐλλείπει συμφωνίας, ἰσχύουσιν αἱ δικτάξεις τοῦ Πολ. Δικ. ἥτοι ἡ μετοχὴ ἐκάστου εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας εἶνε ἴση καὶ οὐχὶ ἀνάλογος § 237, ἡ δὲ ἀφερεγγυότης τινὸς βαρύνει τοὺς λοιποὺς κατὰ λόγον τῆς μερίδος αὐτῶν⁽³⁾. Ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν, δέχονται ὅτι καὶ ἐνταῦθα τοιαύτη δύναται νὰ γίνῃ πρὶν ἢ περαιωθῇ ἡ ἐπιχείρησις § 238 ἢ ἐὰν ἡ εταιρία ἔχῃ ἀντικείμενον πλείονας ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ τέλος ἐκάστης⁽⁴⁾.

(1) Καλ. 3. 340. Wan-Wetter Oblig. 3. § 157. 2° LyC. Tr. 2.1062. Contra Παλ. 260. ΑΠ. 90 (84). Μπ. 4. 169.

(2) Καλ. 3. 340. Ἐφ. Αθ. 2229 (92) καὶ 1284 (93) ἐν Θεμ. 4.121 καὶ 524. Contra ΑΠ. 278 (58). Πείρα 1468. Ἐν Γαλλίᾳ δέχονται ὅτι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως λόγῳ ἐθίμου, καθ' ὃ ἐπὶ ἐμπορ. χρεῶν ἡ ἀλληλεγγύη εἶνε ὁ κανὼν, ἐθίμου, ὅπερ δὲν κατήργησε τὸ ἀρθρ. 1862 Γ. Κ. ὁρίζον ὅτι οἱ συνεταῖροι δὲν ἐνέχονται ἀλληλεγγύως, ἐκτὸς ἐπὶ ἐμπορ. ἐταίρων. LyC. Tr. 2. 1063. Boistel 370. Ἐὰν οἱ συνεταῖροι συμβληθῶσιν οὐχὶ ἀτομικῶς ἀλλ' ὡς ἐταῖροι· Τοῦτο κατὰ τὴν 1ην γνώμην δὲν βλάπτει § 562· κατὰ τὴν 2αν ὅμως εἶνε ἔνδειξις ὅτι οἱ ἐταῖροι συναλλασσονται ὡς ὑπόρρυθμοι. Boistel αὐτ. καὶ LyC. Tr. αὐτόθι. Οἱ τραπεζίται· § 223.

(3) Ν. 67. Π. (17. 2). Καλ. 3. 340.

(4) Boistel. 372.

IV. Λύσεις τῶν ἐταιριῶν. Ἐκκαθάρισις καὶ διανομή. Παραγραφή. Διαφοραὶ μεταξὺ συνεταίρων.

1) Λύσεις τῶν ἐταιριῶν.

577. Πῶς καὶ διὰ ποίους λόγους λύονται, ἤτοι παύουσιν ὑφιστάμεναι αἱ ἐμπορ. ἐταιρίαι, ὁ Ἐμπορ. Νόμος δὲν ὁμιλεῖ, ἂν καὶ ἐπιβάλλῃ εἰς τινὰς περιπτώσεις τὴν δημοσίευσιν τῆς λύσεως ἄρθρ. 46. Ἐφαρμόζεται ἐπεμένως καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὸν κανόνα τοῦ ἄρθρ. 18 τὸ Πολ. Δίκαιον.

578. Ἐπειδὴ ὅμως ἀφ' ἐνὸς πᾶσαι αἱ τοῦ Πολ. Δικ. ἐταιρίαι συνιστῶνται *intuitu personnae* καὶ πολλοὶ λόγοι λύσεως τῶν ἐταιριῶν ἐπὶ τῆς τοιούτης σχέσεως στηρίζονται, ἀφ' ἑτέρου δέ, εἰς τινὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας, ἢ ἰδιότης τῶν προσώπων εἶνε ἀδιάφορος, ἔπεται ὅτι οἱ λόγοι λύσεως, οἱ ἀναγόμενοι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐταίρου, δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τοὺς ἐταίρους τῶν ἐταιριῶν ἐκείνων, καθ' ὅς ἡ καταβολὴ καὶ οὐχὶ τὸ πρόσωπον τοῦ συνεταίρου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἐννοοῦμεν τοὺς μετόχους τῶν τε ἀνωνύμων § 400 καὶ τῶν κατὰ μετοχὰς ἑτερορρυθμῶν ἐταιριῶν § 396.

579. Λόγοι λύσεως. Οἱ λόγοι τοὺς ὑποίους εὐρίσκομεν ἐπάγοντας τὴν λύσιν τῶν ἐταιριῶν εἶνε οἱ ἐξῆς: 1) παρέλευσις τῆς προθεσμίας, δι' ἣν ἡ ἐταιρία συνέστη ἢ πλήρωσις δικλυτικῆς αἰρέσεως· 2) ἀποπεράτωσις τῆς ἐπιχειρήσεως· 3) καταστροφή τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος· 4) θάνατος, ἀπαγόρευσις, ἀπορία (πτώχευσις) τοῦ συνεταίρου· 5) κοινὴ τῶν συνεταίρων ἀπόφασις· 6) θέλησις ἐνὸς μόνου συνεταίρου· καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ἐξηγήσεως· 7) δικαστικὴ ἀπόφασις· καὶ 8) συγκέντρωσις πασῶν τῶν μετοχῶν τῆς ἀνωνύμου εἰς χεῖρας ἐνὸς ἢ 9) ἀνάκλησις Β. ἐγκρίσεως.

580. Περὶ τῶν λόγων τούτων ὡς ἐπαγόντων τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας εἶνε πάντες σχεδὸν σύμφωνοι, δὲν εἶνε ὅμως ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐνεργεῖ ὁ θρὸς ἥτοι ἡ θέλησις ἐνὸς μόνου συνεταίρου εἰς τὰς ὠρισμένης διαρκείας ἐταιρίας. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐταῖρος λύων τὴν ἐταιρίαν, πρὸ τοῦ συνομολογηθέντος χρόνου, εὐθύνεται εἰς τὰς ζημίας, ἐκτὸς ἂν εἶχε πρὸς τοῦτο εὐλογον ἀφορμὴν, ἐπλάσθη ἡ θεωρία, καθ' ἣν αἱ ἐταιρίαι λύονται ἢ αὐτοδικαίως δυνάμει τῶν ἄνω

λόγων ἢ διὰ δικαστ. ἀποφάσεως, ὅταν πρόκηται περὶ ἐταιρίας ὠρι-
σμένης διαρκείας (in tempus) καὶ ὑπάρχουσιν εὐλογοὶ ἀφορμαί. Ἡ
θεωρία αὕτη καθιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 1871 τοῦ Γαλλ. Κώδη-
κος, εἶνε ἄρκούντως πρακτικὴ, πλὴν δυστυχῶς δὲν μαρτυρεῖται,
ὡς θέλωμεν ἐξηγηθῇ⁽¹⁾.

§ 81. 1. Παρέλευσις τῆς προθεσμίας δι' ἣν συνέστη ἡ
ἐταιρία. Ὁ λόγος οὗτος ἐφαρμόζεται ἐπὶ πασῶν τῶν ἐμπ. ἐταιριῶν,
ἐπιφέρει δὲ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας καὶ ἂν αὕτη δὲν ἐπέτυχεν εἰσέτι
τοῦ σκοποῦ ἢ δὲν ἐπεραίωσε τὰς ἐργασίας, δι' ἃς συνέστη⁽²⁾, ἐκτὸς
ἂν ἐκ τῶν περιστάσεων προκύπτῃ ὅτι ἡ προθεσμία, ἣτις ἐτέθη ἐνδει-
κτικῶς⁽³⁾, καὶ ἡ πλήρωσις διαλυτικῆς αἰρέσεως λύει τὴν ἐταιρίαν
π. χ. ἡ αἵρεσις ἂν ἐπὶ τόσον μειωθῇ τὸ κεφάλαιον, ἢ ἂν δὲν πραγ-
ματοποιῶνται κέρδη κλπ.

§ 82. Παράτασις. Πρώτος λύσις. Πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς
ἐταιρίας ἀπαιτεῖται 1) ἡ συνεχίσεις πάντων τῶν ἐταίρων, ἐκτὸς ἂν
ἄλλως ὀρίζῃ τὸ καταστατικόν⁽⁴⁾. 2) δημοσίευσις τῆς παρατάσεως

(1) Κελ. 3. 343. Δουβουινιώτου «Λύσις τῶν ἐμπ. ἐταιριῶν» ἐν Μπ. 11.
133. Ὑπὲρ τῆς θεωρίας τοῦ Γαλλ. Κώδ. Ραλ. 262. Molitor. Oblig 668.
Περίτση § 161.

(2) Molitor. Oblig. 667.

(3) Alauzet 229. Bravard 1. 386 Dal. Soc. 643.

(4) Τὰ καταστατικά τῶν ἀνωνύμων ὀρίζονται πῶς γίνεται ἡ παράτασις,
ἴδε π. χ. ἄρθρ. 106 καταστ. Ἑθν. Τραπεζῆς. Ἑρωτήθη ὅμως ἂν ἡ ρήτρα
αὕτη ἦνε ἰσχυρὰ καὶ ἂν δὲν ἀντίκηται εἰς τὸν Ν. 70 Π. (17. 2) ὡς ἐνέχουσα
σύστασιν ἐταιρίας ἐπ' ἄπειρον (in aeternum). Τὸ ζήτημα ἠγέρθη καὶ παρ'
ἡμῖν: ἡ συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς Ἑλλ. Ἀτμοπλοίας, χρωμένη τῇ ρήτρᾳ
τοῦ καταστατικοῦ, καθ' ἣν αἱ πλειονοψηφία τῶν μετόχων ἀποφαινομένη περὶ
παρατάσεως δεσμεύει τοὺς τῆς μειονοψηφίας μετόχους». παρέτεινε τὴν
ἐταιρίαν διὰ μίαν ἑταίαν ἀπὸ τοῦ 1877—1882· κατὰ τὸ 1882 παρέτεινεν ἡ
πλειονοψηφία πάλιν διὰ μίαν ἑταίαν μέχρι τοῦ 1887· κατὰ τὸ 1887 ἐζήτησε
καὶ αὐθις νὰ παρατείνῃ καὶ τότε ἐτέθη τὸ ἄνω ζήτημα. Τὸ νομικὸν συμβού-
λιον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Διον. Στεφάνου δι' ἀποφ. τῆς 6 Μαρτ. 1887
(ἐν Συλλογῇ Περί γκου σελ. 31) ἀπεφάνθη ὅτι ὁ Ν. 70 Π. (17. 2) δὲν ἰσχύει
ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν 1) διότι αὗται εἶνε ἐταιρίαι κεφαλαίων, τὰ πρόσωπα
μεταβάλλονται διὰ τῆς ἀλληλοδικοδόγου μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν, αἵτινες
μόναι μένουσιν ἐν ἐταιρίᾳ· 2) διότι ὁ μέτοχος ἐκούσιως ὑπεβλήθη εἰς τὴν ρή-
τραν τοῦ καταστατικοῦ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐταιρίας μεταβιβάζων

κατὰ τὰ ἄρθρ. 42. 43. 44, ἄλλως ἢ παράτασις δὲν ἀντιτάσσεται κατὰ τρίτων, κατὰ δὲ τῶν συνεταίρων, καὶ μεταξὺ αὐτῶν, ἰσχύουσι τὰ ῥηθέντα ἐν γένει περὶ ἐλλείψεως δημοσιεύσεως ἄρθρ. 46 § 229. 306. Ἡ αὐτὴ δημοσίευσις ἀπαιτεῖται, ὅταν ἡ ἐταιρία λύεται πρὸ τῆς ὠρισμένης προθεσμίας, εἴτε τῇ συναινέσει πάντων τῶν ἐταίρων, εἴτε τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου⁽¹⁾. Τοῦ νόμου ἀπαιτοῦντος δημοσίευσιν ἔπεται ὅτι ἡ παρὰτασις γίνεται καὶ ἀποδεικνύεται ἐγγράφως ἄρθρ. 46, ἀλλ' ἐπὶ μετοχικῶν ἐταιριῶν οὔτε ἐγγράφον οὔτε δημοσίευσις ἀπαιτεῖται, διότι καὶ ἡ σύστασις τούτων εἶνε ἀπηλλαγμένη πάσης δικτυώσεως § 553. Τὰ αὐτὰ πρέπει νὰ εἰπωμεν *mutatis mutandis* καὶ διὰ τὴν πρόωρον συναινέσει λύσιν.

§ 83. Σιωπηρὰ παρὰτασις. "Ὅτι ἡ παρὰτασις δύναται νὰ ᾔνη καὶ σιωπηρὰ δὲν εἶνε συζητήσιμον⁽²⁾ καὶ μαρτυρεῖται, ἀλλ' ἐνεκα τῆς ἀπαιτουμένης δημοσιεύσεως δὲν προτείνεται κατὰ τρίτων. Ἐπὶ πλέον ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν σιωπηρὰ παρὰτασις δὲν εἶνε δυνατὴ, διότι ἐλλείπει ὁ ὅρος τῆς ἐγκρίσεως § 419. Εἰς πολλὰς μάλιστα περιστάσεις ἡ παρὰτασις ἡ σιωπηρὰ, εἶνε ἐνδειξις ὅτι ἡ προθεσμία ἐτέθη ἐνδεικτικῶς⁽³⁾.

§ 84. 2. Ἀποπεράτωσις τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὁ λόγος οὗτος εἶνε ὁ φυσικώτερος N. 65 § 10 Π. (17. 2) καὶ ἐφαρμόζεται εἰς πάσας τὰς ἐταιρίας καὶ ἰδίως τὰς ἐχούσας ἀντικείμενον ὠρισμένην ἢ ὠρισμένας ἐπιχειρήσεις. Ἐὰν ἐτάχθῃ προθεσμία, προσέχομεν ἂν ἡ

τὸ δικαίωμα του. Ταῦτα διδάσκονται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, Alauzet 254. Τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι δὲν εἶνε ἐταιρία *in aeternum* ἡ ἐταιρία ἐξ ἧς ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἔστω καὶ διὰ μεταβιβάσεως τοῦ δικαϊώματός του, Aubry et Rau 4 § 384 διὰ τοὺς περιέργους 'Αχ. 1 'Ιουν. 1859. S. 61. 1. 113. ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Pont.

(1) Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 46 ὡς θὰ ἐξηγηθῶμεν.

(2) Boistel 394.

(3) Ἡ παραταθεῖσα ἐταιρία εἶνε συνέχεια τῆς πρώτης καὶ οὐχὶ νέα, τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς λέξεως ἐξ α κ ο λ ο υ θ η σ ι ε ὅ ῃ χρῆται ὁ N. ἄρθρ. 46 καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸν N. 65 § 6 Π. (17. 2). δυνάμει τοῦ ὁποῖου δύναται τις μάλιστα νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας δὲν ἐπέρχεται, ἀλλὰ μόνον δικαίωμα ἔχει ὁ ἐταῖρος ἀζημίως ν' ἀποσυρθῇ, Dal. Soc. 651. Περ. 163. Ὁ Wan-Wetter φρονεῖ ὅτι ἡ παραταθεῖσα ἐταιρία εἶνε νέα, Oblig. 3 § 158. ἐπίσης ὁ Bravard 1. 385.

προθεσμία ἦνε ἰνδεικτική, διότι ἂν δὲν ἦνε, ἔχομεν ἑταιρία, ὠρισμένης διαρκείας (in tempus) (*).

§ 85. 3) Καταστροφή τοῦ ἑταιρικοῦ πράγματος. Ἡ καταστροφή τοῦ ἑταιρικοῦ πράγματος περιλαμβάνει δύο τινά: ἢ τὴν καταστροφήν τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου ἢ τὴν ἀπώλειαν τῆς εἰσφορᾶς ἑταίρου τινός.

§ 86. Ἀπώλεια κεφαλαίου. Ὅταν τὸ πρᾶγμα ἢ τὰ πράγματα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον καταστραφῶσιν, ἡ ἑταιρία λύεται. Τὸ πρᾶγμα δὲ κατὰ τὸν Ν. τοῦτον λογίζεται καταστραφέν, ὅταν δὲν ὑφίσταται διόλου ἢ κατὰστασιν ἐνήλλαξεν, ἀνιερωθὲν ἢ δημευθὲν (*). Ἐννοεῖται ὅτι τὸ αὐτὸ γίνεται ὅταν τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον ἦνε χρήματα. Ἡ ἑταιρία λύεται εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, διότι οἱ ἑταῖροι δὲν εἶνε ὑπόχρεοι νὰ ἀνανεώσωσι τὰς καταβολὰς των. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νέα συμφωνία (*).

§ 87. Ἀπώλεια εἰσφορᾶς ἑταίρου τινός. Περὶ τούτου ἰσχύει ὁ κανὼν ὅτι: ὑσάκις τοὺς κινδύνους τῆς εἰσφορᾶς φέρει ἡ ἑταιρία, ἡ ἀπώλεια αὐτῆς δὲν ἐπιφέρει τὴν λύσιν, τὸνναντίον ὑσάκις τοὺς κινδύνους τῆς εἰσφορᾶς φέρει ὁ ἑταῖρος, ἡ ἀπώλεια φέρει τὴν λύσιν. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον εὐρίσκωμεν ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν λύεται 1) ἂν τὸ εἰδικῶς ὠρισμένον πρᾶγμα (species), ὅπερ ὑπεσχέθη ὁ ἑταῖρος νὰ καταβάλλῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν κατὰ κυριότητα ἀπωλέσθῃ ἐκ τύχης πρὸ τῆς καταβολῆς, διότι τοὺς κινδύνους φέρει ἡ ἑταιρία (*): 2) ὅταν

(1) Παλ. 267.

(2) Molitor Oblig. 667. Τὸ πλοῖον οὐ ἐσχόπει τὴν ναύλωσιν ἡ ἑταιρία ἐναυάγησεν, ἢ τὸ κατάστημα οὐ προετίθετο τὴν ἐχμετάλλευσιν ἀπετεφρώθη, ἔστω καὶ ἂν ἡ καταστροφή συνέβῃ πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ ὁ πρὸς διάρκειαν τῆς ἑταιρίας τυχόν ὠρισμένος χρόνος Pont. 693. Ἐὰν τὸ ἐμπόριον, ὃ ἐσχόπει ἡ ἑταιρία ἀ π η γ ο ρ ε ὑ θ η, ἢ ἂν ἡ ἑταιρία ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐ κ π τ ω ς; Καὶ τότε λύεται, ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις ἢ ἡ ἐκπτώσις δὲν εἶνε καταστροφή κεφαλαίου, ἀλλὰ ματαίωσις τοῦ σκοποῦ. Wan-Wetter Oblig. 3 § 158.

(3) Molitor αὐτόθι.

(4) Wan-Wetter Oblig. 1 § 17. III. Molitor 677. 678 καὶ 287. Παρρηγ. Ἑνοχ. Β. § 140. Ὁ Pardessus 988 δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1867 Γαλλ. Κ. ἐδίδαξεν ὅτι ἡ καταστροφή τοῦ εἰδικῶς ὠρισμένου πράγματος, ὅπερ ὑπεσχέθη ὁ ἑταῖρος νὰ καταβάλλῃ κατὰ κυριότητα, ἐπερχομένη π ρ ὸ τῆς καταβολῆς, λύει τὴν ἑταιρίαν· ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ Bravard 1. 387. Ἐκ τού-

ἀπωλεσθῇ μετὰ τὴν καταβολὴν πράγμα, οὐ κατεβλήθη ἡ κυριότης, διότι τοὺς κινδύνους φέρει πάλιν ἡ ἐταιρία. 3) Τοῦνκντίεν ἡ ἐταιρία λύεται ἂν κατὰστροφῇ πρὸ ἢ μετὰ τὴν καταβολὴν πράγμα, οὐ κατεβλήθη ἡ χρῆσις, διότι τοὺς κινδύνους φέρει ὁ ἐταῖρος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ἡ καταβολὴ συνίσταται εἰς ὑπηρεσίας. Ἐὰν ὅμως τὸ πράγμα, οὐ κατεβλήθη ἡ χρῆσις, εἶνε ἐκ τῶν διὰ τῆς χρήσεως ἀναλίσκομένων (ἀντικαταστατὸν) π. χ. χρήματα, οἶνος κλπ. ἡ μετὰ τὴν καταβολὴν καταστροφὴ δὲν λύει τὴν ἐταιρίαν, διότι τοὺς κινδύνους φέρει ἡ ἐταιρία, μὴ διακρινομένης τῆς χρήσεως ἀπὸ τῆς κυριότητος, ἐκτὸς πάλιν ἂν τὰυτὰ ἀποτελοῦσι τὸ κεφάλαιον⁽¹⁾).

§ 88. Μερικὴ καταστροφὴ. Ἡ μερικὴ καταστροφὴ τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐταιρίας δὲν ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας κατ' ἀρχήν, καὶ τοῦτο μάλιστα φαίνεται μαρτυρούμενον Ν. 63 § 10 Π. (17. 2). Συνήθως τὸ ζήτημα τῆς μειώσεως τοῦ κεφαλαίου προβλέπεται ὑπὸ τῶν καταστατικῶν, τὰ ὅπερ ὀρίζουσι πότε ἡ μείωσις ἐπι-

του παρασυνθῇ ἴσως ὁ κ. Πετρίτης § 118 καὶ 164 γράφει ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ κατ' εἶδος ὀρισμένου πράγματος πρὸ τῆς καταβολῆς λύει τὴν ἐταιρίαν § 164, διότι ἡ τυχαία ἀδυναμία ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐκτέλει τῆς ἐνοχῆς § 118. Ἄλλ' ἀκριβῶς, διότι ἡ τυχαία ἀδυναμία ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν, δὲν λύεται ἡ ἐταιρία κατὰ τοὺς Ν. 52 § 3 καὶ 58 Π. (17. 2), τοὺς ὁποίους παρατίθησιν. Περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν Ν. τούτων Wan-Wetter καὶ Molitor αὐτόθι. Ὁ Καλλιγᾶς § 337 δέχεται ὅτι ἂν ἐκ τύχης κατασταθῇ ἀδύνατος ἡ καταβολὴ τῆς εἰσφορᾶς, ἡ ἐταιρία ματαιοῦται. Τοῦτο ἔπεται καὶ μετὰ τὴν συνεισφορὰν, ὅτε μόνη ἡ χρῆσις ἐπετράπη οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κυριότης ἐπικαλεῖται δὲ τοὺς αὐτοὺς Ν. καὶ τὸν Mommsen Beitrage 1 § 33, ὃν ἐπικαλεῖται καὶ ὁ Wan-Wetter Oblig. 1 § 17 σελ. 110, λέγων τὰναντία. Βεβαίως ἡ λύσις εἶνε ὀρθὴ ἂν ἡ ἀπωλεσθεῖσα εἰσφορὰ εἶνε τὸ κύριον κεφάλαιον τῆς ἐταιρίας, διότι τότε ἔχομεν λύσιν λόγῳ ἀπωλείας τοῦ κεφαλαίου. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς περιπτώσεως ταύτης ἡ ἐταιρία δὲν λύεται, διότι ἐπὶ ἐταιριῶν ἐφαρμόζονται αἱ γενικαὶ περὶ ἐνοχῶν ἀρχαί, καθ' ἃς ἡ ἀναίτιος ἀδυναμία ἐκτελέσεως ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν διὰ τὰ τυχερὰ δὲ ἀκολουθοῦμεν, ὅτε μὲν τοὺς κανόνας τῆς ἀγοροπωλησίας, ὅταν ἡ εἰσφορὰ συνίσταται εἰς τὴν καταβολὴν τῆς κυριότητος τοῦ πράγματος, ὅτε δὲ τοὺς κανόνας τῆς μισθώσεως, ὅταν ἡ εἰσφορὰ συνίσταται εἰς τὴν χ ρ ἢ σ ι ν πράγματος ἢ εἰς ὑπηρεσίας· ὁ αὐτὸς Καλ. 3. 466 δὲν γράφει πλέον ὅτι ἡ ἐταιρία ματαιοῦται, ἀλλ' ἐν δ ἔ χ ε τ α ι νὰ ματαιωθῇ.

(1) Ὅταν ἡ εἰσφορὰ συνίσταται εἰς πρᾶγμα κατὰ γένος ὀρισμένον καὶ ἀπωλεσθῇ π ρ ὁ τῆς καταβολῆς, τοὺς κινδύνους φέρει ὁ ἐταῖρος καὶ ὅταν τοῦτο ἀπεχωρίσθῃ ἐπὶ τούτῳ. Ν. 58 § 1 Π. (17. 2). Καλ. 3. 336. ἡ ἐταιρία δὲ δὲν

φέρει τὴν λύσιν⁽¹⁾. Ἐν σιωπῇ τοῦ καταστατικοῦ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ μείωσις ἐπιφέρει τὴν λύσιν, ὅταν ὁ σκοπὸς τῆς ἐταιρείας δὲν δύναται νὰ πληρωθῇ, διότι καὶ τότε ἔχομεν καταστροφὴν τοῦ εταιρικοῦ πράγματος⁽²⁾.

§ 89. 4) Θάνατος συνεταίρου. Ἡ πολιτικὴ ἐταιρεία εἶνε σχέσις ἐντελῶς προσωπικῇ, ἔχουσα βάσιν τὴν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην, ἣτις παύει ἅμα τὸ πρόσωπον ἐκλείψῃ, διότι κατὰ τὴν φράσιν τῶν Εἰσηγήσεων *qui societatem contrahit certam personam sibi eligit*. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρείας, ἐκείνας ἐν αἷς τὸ πρόσωπον τοῦ συνεταίρου λαμβάνεται ὑπ' ὧσιν, ἦτοι τὰς ὁμορρυθμοὺς καὶ τὰς ἀπλᾶς ἑτερορρυθμοὺς. Διὰ τὰς λοιπὰς ὅμως ἐμπορ. ἐταιρείας (ἀνωνύμους—κατὰ μετοχὰς ἑτερορρυθμοὺς), καθ' ἃς ὁ ἐταῖρος εἶνε μέτοχος, ὁ λόγος οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται, διότι αὗται δὲν εἶνε ἐταιρίαι προσώπων, ἀλλ' εἶνε ἐταιρίαι κεφαλαίων. Ὁ λόγος τῆς ἐμπιστοσύνης δὲν ἔχει καμμίαν ἔννοιαν, διότι τὸ πρόσωπον τῶν συνεταίρων δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὧσιν κατὰ τὴν σύστασίν των, ἀλλὰ μόνον ἡ καταβολὴ αὐτοῦ.

§ 90. Περί τοῦ θανάτου τοῦ συνεταίρου ὡς λόγου λύσεως τῶν ἐταιριῶν εὐρίσκομεν τὰς ἐξῆς διατάξεις:

1) Ὁ θάνατος τοῦ συνεταίρου λύει τὴν ἐταιρίαν διὰ τοὺς συνεταίρους καὶ ἐπομένως διὰ τοὺς τρίτους, οὐχὶ ἅμα συμβῇ, ἀλλ' ἀφ' ἧς λάθῃσι γινώσιν Ν. 65 § 10 Π. 17. 2. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου πραχθὲν λογίζεται ἐταιρικόν, καὶ οἱ τρίτοι οἱ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου συναλλαχθέντες ἔχουσι τὴν ἐταιρίαν ὑπεύθυνον⁽³⁾.

2) Αἱ ἀρξάμεναι ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ περαιωθῶσι Ν. 40 Π. (17. 2). Οἱ κληρονόμοι μάλιστα ἂν καὶ δὲν ᾔνε ἐταῖροι ἦτοι δὲν ἀντιπροσωπεύωσι τοὺς ἐπιζῶντας ἐταίρους⁽⁴⁾, ὀφείλουσι νὰ περτω-

λύεται. Τοῦτο δὲν εἶνε ἐξαιρέσις, ἀλλὰ συνέπεια τῶν γενικῶν κανόνων.

(1) Ἰδὲ π. χ. ἀρθρ. 105 καταστ. Ἑθν. Τραπε. καθ' ὃ ἅμα τὰ κεφάλαια ἐλαττωθῶσιν εἰς τὸ ἥμισυ ἡ ἐταιρεία λύεται.

(2) Pont 694. Wan-Wetter Oblig. 4 § 17 σελ. 109 3, § 158. II. Molitor 677.

(3) ΑΠ 237 (82). Μπ. 2. 448. ΑΠ. 45 (1890). Μπ. 10. 3.

(4) Ἡ ΑΠ. 35 (1846). ἐν Συλλ. Καρατζᾶ σελ. 153. φέρει: «Κατὰ τὸν Ν. πᾶσα ἐταιρεία λύεται διὰ τοῦ θανάτου ἐνὸς τῶν συνεταίρων καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὸν ἐπιζῶντα συνεταῖρον».

σωσι τὴν ὑπὸ τοῦ κληρονομηθέντος ἀρξαμένην ἐπιχείρησιν ἐνεχόμενοι διὰ δόλον καὶ βαρὺ πταῖσμα⁽¹⁾).

3) Δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἐταιρία, ἐν περιπτώσει θανάτου τινὸς ἐταίρου, θὰ ἐξακολουθήσῃ μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων N. 65 § 9 Π. (17. 2), τότε δὲ α') τὰ δικαιώματα τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος ἐταίρου κανονίζονται, κατ' ἀρχήν, κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συνήθως ὅμως συνομολογεῖται ὅτι κανονίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς, ἂν ἔχῃ γίνει, ἢ τῆς συνταχθησομένης μετὰ τὸν θάνατον, ἣτις δύναται νὰ συνομολογηθῇ ὅτι θὰ γίνῃ καὶ ἄνευ παρεμβάσεως δικαστικῆς ἢ ἐπιθέσεως σφραγίδων⁽²⁾ β') οἱ κληρονόμοι μετέχουσι τῶν κατόπιν κερδῶν, ἂν ᾖ συνέπεια πράξεων προηγούμενων N. 65 § 2 καὶ 9 Π. (17.2).⁽³⁾ γ') ἡ ταιαύτη ἐταιρία δὲν εἶνε νέα⁽⁴⁾).

(1) N. 35 καὶ 40 Π. (17. 2), ἀλλὰ N. 36 καὶ 65 § 9 αὐτόθι: Wan-Wetter Oblig. 3 § 158 σημ. 66. ὁ Καλ. 3. 342 καὶ δι' ἀμέλειαν.

(2) Περί τούτων Pont. 720. LyC. Tr. 2. 316. οἱ κληρονόμοι θὰ λάβωσι τὸ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ἐπιβάλλον εἰς χρήματα ἢ εἰς εἶδος: Κατὰ τὸν Pont. 720 εἰς χρήματα: κατὰ τὸ 'Εφ. Caen 10 Νῆρ. 57. ἐν S. 59 2. 31 ἢ 1 al. 59. 2. 50 εἰς εἶδος: ἴδε καὶ 'Εφ. Grenoble 11 'Ιουλ. 73. Dal. 74. 2. 167. Δύναται νὰ συνομολογηθῇ: ἢ ὅτι τὰ κεφάλαια τοῦ ἀποβιώσαντος μένουσιν εἰς τὴν ἐταιρίαν, οἱ δὲ κληρονόμοι μετέχουσι τῶν κερδῶν, ὅτε ἔχομεν δ' α' ν ε ι ο ν, ἢ ὅτι οἱ κληρονόμοι θὰ ᾖνε ἐρόρρυθμοι. LyC. Tr. 2. 314. 315. Ἡ συνομολογία νὰ μὴ ἐπιτεθῶσι σφραγίδες καὶ νὰ μὴ συνταχθῇ ἀπογραφὴ δικαστικῇ, ἀλλ' ἐξώδικος μετὰ τῆς χήρας καὶ τῶν κληρονόμων, εἶνε ἰσχυρὰ καὶ ἂν οἱ κληρονόμοι ᾖνε ἀνήλικοι, διότι ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ συγκατατεθῇ, ὅπως ἡ μερίς τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἐνηλίκων ἢ ἀνηλίκων, καθορισθῇ κατὰ τρόπον προκαταβολικῶς ὠρισμένον, ἴδε 'Ακ. 30 Νῆριου 1891 Θεμ. 3. 508.

(3) ΑΠ. 131 (84). Μπ. 4. 248.

(4) N. 65 § 9 Π. (17. 2). ἄρα δὲν ἀπαιτεῖται νέα δημοσίευσις, ἄρθρ. 42 καὶ 46. καὶ ἡ ῥήτρα μάλιστα περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς ἐταιρίας δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ δημοσιευθῇ. 'Ακ. 2 Μαρτ. 85 S. 85. 1. 362. Contra LyC. Tr. 2. 318 ὁ Wan-Wetter Oblig. 3. 158. IV. φρονεῖ ὅτι εἶνε νέα. 'Εὰν οἱ μένοντες ἐταῖροι ἐξακολουθήσωσι τὴν ἐταιρίαν χωρὶς νὰ ἔχῃ συμφωνηθῇ ἢ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τῶν ἐπιζώντων, ἀλλὰ συνεπεία συμφωνίας ῥητῆς ἢ σιωπηρᾶς: Ἡ ἐταιρία εἶνε νέα καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖται δημοσίευσις. ΑΠ. 163 (83). Μπ. 3. 314. Τὸ 'Εφ. Αθ. οὐ ἀνῆρέθη ἡ ἀπόφ. 161 (82) εἶχε δεχθῇ τὸναντίον (ἢ περίληψις τῆς ἀποφ. ταύτης ἐν Φλογεῖτου 'Εμ. Ν. ἄρθρ. 18 εἶνε ἐσφαλμένη, διότι ὁ ΑΠ. λέγει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον). Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως Dal. Soc. 984 καὶ ἐπ.

4) Δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἡ ἐταιρία θὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος καὶ τῶν ἐπιζώντων N. 59 pr. II. (17. 2), ἐξαιρετικῶς τοιοῦτόν τι δύναται νὰ συνομολογηθῇ δι' ἐταιρίας, ὧν ἀντικείμενον εἶνε ἡ ἐνοικήσις δημοσίων τελῶν (φόρων), ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ τὰ τῶν λιμένων, πυλῶν, ἀλικῶν καὶ ἄλλων ὁμοίων τούτοις⁽¹⁾. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ, αἱ κληρονόμοι μετέχουσι τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν, καὶ θεωροῦνται ἐταῖροι⁽²⁾, ἂν δὲ ᾖνε ἀνήλικοι, δὲν ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρ. 2 Ἐμπ. N. § 153⁽³⁾.

§ 91. Ἑτερορρυθμός καὶ μετοχικὴ ἐταιρία. Ἡρωτήθη ἂν λύεται ἡ ἐταιρία διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἑτερορρυθμοῦ τοῦ ἀπλοῦ, ἢ

(1) ΑΠ. 232 (70). Πειρ. 6492.

(2) N. 59 pr. N 63 § 8 (17. 2) Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν N. τούτων δὲν εἶνε ἐντελῶς σύμφωνοι, καὶ δύο ἐν γένει γνώμαι ὑπεστηρίχθησαν, κατὰ τὴν μὲν ἐπιτρέπεται ἐπὶ τοιούτων ἐταιριῶν νὰ σ υ ν ο μ ο λ ο γ ῇ ὅτι ἡ ἐταιρία θὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τῶν κληρονόμων, Molitor 673. ΑΠ. 232 (1880) Πειρ. 6492. Κατὰ τὴν δέ, αἱ ἐταιρίαι αὗται δὲν λύονται διὰ τοῦ θανάτου, Wan-Wetter Oblig. 3. 166 5°, Accarias Precis de Droit Romain § 628. καὶ ἡ ἀναιρεθεῖσα ὑπὸ τῆς ἄνω ΑΠ. ἀποφ. 360 τοῦ 69 Ἐφ. Πατρῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην γνώμην, ἐπερχομένου τοῦ θανάτου δὲν λύεται ἡ ἐταιρία, ὁ κληρονόμος δὲν εἶνε μὲν ἐταῖρος, ἥτοι δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διοίκησιν, μετέχει ὁμοῦς τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν συνεπείᾳ συναλλάγματος sui generis ἀνω ν ὁ μ ο υ. Ἄν ὁμοῦς σ υ ν ε φ ω ν ῇ ἡ ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐξακολουθήσις μετὰ τῶν κληρονόμων, τότε κατὰ τὴν αὐτὴν γνώμην ὁ κληρονόμος εἶνε ἐ τ α ῖ ρ ο ς ὅπως εἶνε ἐταῖρος, ὅταν οἱ ἄλλοι ἐταῖροι τὸν ἐδέχθησαν ὡς τοιοῦτον. Οὕτω ἐξηγοῦσι τὸ circa... adscitus τοῦ N. 63. § 8 II. (17. 2).

(3) Ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1868 Γ. Κ. ἐπιτρέπεται ἡ ἐπὶ π ἄ σ η ς ἐταιρίας ἡ συνομολόγησις ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τῶν λοιπῶν κληρονόμων, δέχονται ὅτι ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ καὶ ἂν οἱ κληρονόμοι ᾖνε ἀνήλικοι, καὶ ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρ. 2. Ἀκ. 2 Μαρτ. 85. S. 85. 1. 362. Ἐφ. Paris 7 Ἀπριλ. 87. S. 88. 2. 145. ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen. Pont. 716. Τούναντιόν οἱ LyC. Tr. 2. 319 ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρ. 2 εἶνε ἀ π α ρ α ῖ τ η τ ο ς, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ἐταιρία δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἂν οἱ κληρονόμοι δὲν ἔχωσι συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὅπως κατὰ τὴν δυνατὴν ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρ. 2.

τοῦ ἐταίρου ἐπὶ μετοχικῆς ἐπικρατεῖ δὲ καὶ ὀρθῶς ἡ καταφατικὴ γνώμη, διότι καὶ αὗται συνιστῶνται *intuitu personæ*(¹).

§ 92. Ἀπαγόρευσις. Ἀπορία. Πτώχευσις συνεταίρου. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται καταστάσεις ἀφορῶσι τὸ πρόσωπον τοῦ συνεταίρου, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἐταιρίας, καὶ παρουσιάζουσιν ὅτε μὲν μείωσιν τῶν ιδιοτήτων, ὥς εἶχεν ὁ ἐταῖρος κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας, ὅτε δὲ μείωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣτις τότε ὑπῆρχεν. Ἐπομένως ἐφαρμόζονται εἰς τοὺς ἐταίρους τῶν ἐταιριῶν ἐκείνων, ἐν αἷς τὸ πρόσωπον τοῦ συνεταίρου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἥτοι 1) εἰς τοὺς ὁμορῦθμους, πάσης ὁμορῦθμου καὶ πάσης ἑτερορῦθμου καὶ 2) εἰς ἑτερορῦθμους τῆς ἀπλῆς ἑτερορῦθμου (²), οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς μετόχους τῆς ἀνωνύμου ἢ τῆς διὰ μετοχῶν ἑτερορῦθμου.

§ 93. Ἀπαγόρευσις. Αὕτη εἶνε νόμιμος, συνεπεῖα ποινῆς (ἄρθρ. 25 Πεν. Ν.) ἡ δικαστικὴ, συνεπεῖα δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐνεκα βλακειάς, μανίας ἢ παραφροσύνης (ἄρθρ. 115 Ν. Ἐπιτρ.). Κατ' ἀμφοτέρας ὁ ἀπηγορευμένος στερεῖται τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, καὶ ἀντιπροσωπεύεται κατὰ τὰς περιουσιακάς του σχέσεις ὑπὸ ἐπιτρόπου, κατ' ἀμφοτέρας ἔπρεπε νὰ δεχθῶμεν τὴν λύσιν, διότι ἄνευ ταύτης, καὶ ἀνάμειξιν εἰς τὰ τῆς ἐταιρίας ἄλλοτρίων προσώπων ἔχομεν Ν. 65 § 11 Π. (17. 2) καὶ συνεπεῖας ἐκ πράξεων τοῦ ἐπιτρόπου· ἐν τούτοις οὔτε διὰ τὴν δικαστικὴν οὔτε διὰ τὴν νόμιμον ἀπαγόρευσιν ἔχομεν κείμενα εἰμὴ τοὺς Ν. 4 § 1 καὶ Ν. 63 § 10 Π. (17. 2) καὶ οὗς ἡ μεγάλη ἢ ἡ μέση ἀλλοίωσις καταστάσεως (*capitis diminutio*) εἶνε λόγος λύσεως. Ἐνεκα τούτου τινές, ἐξ ἀναλογίας ἐρμηνεύοντες, μόνον τὴν νόμιμον, ἥτοι τὴν συνεπεῖα ποινῆς, ἀπαγόρευσιν ἀναγράφουσιν ὡς ἐπάγουσαν τὴν λύσιν, σιωπῶντες διὰ τὴν δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν, περὶ ἧς καὶ ῥῆσιν ἐναντίαν ἔχομεν (³).

(1) *LyC. Tr.* 2, 542. 1067. *Πεν.* 158. *Ραλ.* 271. *Contra Alauzet* 237. 239.

(2) Οἱ αὐτοὶ ὡς ἄνω.

(3) Ὁ Καλλ. 3. 342 καὶ Παππαρ. Ἐνοχ. Β' § 148 δέχονται ὅτι ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις λύει τὴν ἐταιρίαν, σιωπῶντες περὶ τῆς δικαστικῆς. Ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἡ νόμιμος καὶ ἡ δικαστικὴ λύει τὴν ἐταιρίαν, τοῦ ἄρθρ. 1865 § 5 ἀναφέροντος ἐν γένει τὴν ἀπαγόρευσιν ὡς λόγον λύσεως. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ κρατοῦντα διδάσκουσιν οἱ Ράλλης 272 καὶ Πετρίτης

§94. Ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα. Δικαστικὸς ἀντιλήπτωρ διορίζεται ἢ ἐνεκὰ πνευματικῆς νόσου, καθιστώσεως τὸν πάσχοντα διπορουμένων φρενῶν (ἄρθρ. 121 Ν. Ἐπιτρ.) ἢ ἐνεκὲν ἀσωτείαις (ἄρθρ. 135). Οἱ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα, ἔχοντες περιορισμένην ἱκανότητα, δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι μεμονωμένως ἐμπορικὰς πράξεις § 193, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἐμπόριον. Διὰ τοῦτο ἠρωτήθη ἂν ὁ διορισμὸς ἀντιλήπτορος ἐπάγεται τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα τίθεται, ἐὰν δεχθῶμεν καὶ τὴν δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν ἐπάγουσαν τὴν λύσιν. Τινὲς σκεπτόμενοι ὅτι ὁ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα διατελὼν δὲν ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τοῦ ἀντιλήπτορος, δέχονται ἐν γένει ὅτι ὁ διορισμὸς τοιοῦτου δὲν λύει τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ δύνανται νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εὐλογον πρὸς λύσιν. Νομίζω τὴν γνώμην ὀρθὴν καὶ συμφωνοτέραν πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα. Ἐὰν ὅμως ὁ ὑπὸ ἀντιλήπτορα τεθείς ᾔνε ὁμόρρυθμος, ἐπειδὴ εἶνε ἔμπορος, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ δεχθῶμεν τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, διότι ἄλλως θὰ ἐξακολουθήσῃ οὗτος ἔχων ἰδιότητα, ἣν ἤδη, ἐλλείψει ἱκανότητος, δὲν δύνανται ν' ἀποκτήσῃ⁽¹⁾.

§95. Ἀπορία. Ἐκστάσις ὑπαρχόντων. Περὶ τῆς ἀπορίας καὶ τῆς ἐκστάσεως ὑπαρχόντων ἔχομεν ῥητὰ κείμενα Ν. 4 § 1 Π.

§ 170, δεχόμενοι ὅτι καὶ ἡ νόμιμος καὶ ἡ δικαστικὴ λύει τὴν ἐταιρίαν. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε λογικὴ ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὑποστηρίξιμος, διότι κατὰ τὸν Ν 7 Κωδ. (4. 37) ἢ Βασιλ. πθ' 12. 1 «καὶ ὁ κουράτωρ τοῦ μαινομένου δὲ νὰ ἀπαγορεύσῃ (δηλ. νὰ δηλώσῃ τὴν λύσιν) τοῖς τοῦ μαινομένου κοινωνοῖς, καὶ οἱ κοιωνοὶ δὲ τοῦ μαινομένου δύνανται τῷ κουράτῳ αὐτοῦ περὶ τῆς κοινωνίας ἀπαγορεύσαι». Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν τοῦ μαινομένου δύνανται νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν ἂν προτιμᾷ (si maluerit), καθὼς καὶ οἱ ἐταῖροι, ἄρα ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ, ἢ δὲ ἀπαγορεύσις ἡ δικαστικὴ δὲν ἐπάγεται τὴν λύσιν, ἀλλ' εἶνε μόνον εὐλογος ἀφορμὴ λύσεως. Ἐξαίρεσιν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ὁμόρρυθμου, διότι οὗτος εἶνε ἔμπορος § 193.

(1) Οἱ LyC. Tr. 2. 321 δέχονται ὅτι ὁ διορισμὸς ἀντιλήπτορος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπαγόρευσιν. Τοῦναντίον οἱ Alauzet 250. Pont. 723. Aubry et Rau 4. § 384 σημ. 9. δέχονται ὅτι τοῦτο δὲν λύει τὴν ἐταιρίαν, ἀλλὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εὐλογος ἀφορμὴ. Χάριν περιεργείας σημειῶ ὅτι ὁ Alauzet 38. ὑποστηρίζει ὅτι οἱ ἀσωτοὶ οὔτε μίαν ἐμπορικὴν πράξιν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν· οἱ δὲ Delam et Lepoitvin 1. 55. ὅτι οἱ νόμιμοι ἀπαγορευμένοι δὲν εἶνε ἀνίκανοι πρὸς ἐμπορίαν.

(17. 2) καὶ § 8 Εἰς. 3.25. Καὶ ἡ μὲν ἔκστασις ὑπαρχόντων ἔχει κανονισθῆ παρ' ἡμῖν (ἄρθρ. 687—694 Πολ. Δ.)· δὲν εἶνε δὲ δυνατὴ διὰ τὸν ὁμόρυθμον ἑταῖρον, διότι οὗτος εἶνε ἔμπορος, καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀναγκαιῶς πτώχευσιν αὐτοῦ (ἄρθρ. 548 Εἰμ.Ν.). Διὰ τὸν ἑτερόρρυθμον τὸν ἀπλῶν, τὸ ζήτημα ἡδύνατο νὰ φιλονεικηθῇ, ὅταν κατέβαλε τὴν εἰσφορὰν του, ἀλλ' ὁρθότερον εἶνε ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἑταιρεία λύεται, διότι τὸ πρόσωπον τοῦ ἑταίρου καὶ εἰς τὰς ἀπλᾶς ἑτερόρρυθμους λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Τὴν ἀπορίαν εὐρίσκουμεν ἐπίσης ἀναγκασμένην ὡς λόγον λύσεως, ἀλλ' αὕτη δὲν ἔχει ἐξωτερικὸν γνώρισμα καὶ ἀνάγκη νὰ ἀποδειχθῇ. Ὡστε πράγματι χρησιμεύει ὡς εὐλογος ἀφορμὴ λύσεως. Ἀλλὰ πάλιν δυσκόλως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἄπορος ὁ μὴ πτωχεύσας ὁμόρυθμος ἢ ὁ καταβαλὼν τὴν εἰσφορὰν του ἑτερόρρυθμος.

§ 96. Πτώχευσις ἑταίρου. Περὶ ταύτης δὲν ἔχομεν κείμενον. Κατ' ἀκριβολογίαν δέ, ἡ πτώχευσις δὲν εἶνε ἀπορία, ἂν καὶ πολλάκις ἢ σχεδὸν πάντοτε, συμπίπτουσι. Ἐν τούτοις ἡ πτώχευσις εἶνε τί παρεμφερὲς πρὸς τὴν ἔκστασιν ὑπαρχόντων, διότι στερεῖ τὸν πτωχεύσαντα τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, καὶ ἐπιφέρει ἀναγκαιῶς τὴν ἀνάμιξιν τῶν συνδίκων εἰς τὰ τῆς ἑταιρείας. Διὰ τοῦτο εὐλογος εἶνε ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἑταιρεία λύεται⁽¹⁾.

(1) Καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπάρχει κείμενον περὶ πτωχεύσεως, ἀλλὰ μόνον περὶ ἀπορίας (déconfiture) ἄρθρ. 1865, διὰ τοῦτο ὁ Pardessus 1066 ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ πτώχευσις δὲν λύει τὴν ἑταιρίαν, ἀλλ' εἶνε εὐλογος ἀφορμὴ λύσεως, τὴν ὁποίαν οἱ ἑταῖροι δύνανται νὰ παρίδωσιν ἐξακολουθοῦντες τὴν ἑταιρίαν Ἀκ. 7 Δεβρίου 58. S 59. 1. 619. Ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησε καὶ ἡ πτώχευσις θεωρεῖται ἐπάγουσα τὴν λύσιν LyC. Tr. 2. 323. Aubry et Rau 4 § 384, μάλιστα ὁ ἐπελθὼν συμβιβασμὸς τοῦ ἑταίρου δὲν ἀναθίῃ τὴν ἑταιρίαν Ἐφ. Παρίσι 5 Ἰαν. 53. S. 54. 2. 341. Καὶ ταῦτα ὡς πρὸς τὸν ὁμόρυθμον προκειμένου περὶ ἑτερόρρυθμου ὑπεστηρίχθη ὅτι, ἂν οὗτος ἔχῃ καταβάλει τὴν εἰσφορὰν του, ἡ πτώχευσις δὲν εἶνε οὔτε ἀφορμὴ λύσεως. Pardessus αὐτοῦ: Alauzet 249, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἐπεκράτησε Boistel 375 καὶ LyC. Tr. 2. 542.—Παρ' ἡμῖν ὁ Παλλ. 273 καὶ Περ. 171 δέχονται τὴν πτώχευσιν ἐπάγουσαν πάντοτε τὴν λύσιν, ὁ Καλλ. 3. 342 ὅταν ἐκποιούνται τὰ ὑπάρχοντα, ὁ δὲ Παππαρ. Ἐνοχ. Β' § 148 πτώχευσιν ἐννοεῖ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὅλης περιουσίας, δηλ. τὴν ἀπορίαν. Τὴν Νομολ. ἴδε κατωτ. σημ.

397. Πτώχευσις τῆς εταιρίας. Ἐάν ἡ εταιρία πτωχεύσῃ, λύεται ἐκ τούτου; Τὸ ζήτημα τίθεται διὰ πάσας τὰς ἐμπορικὰς εταιρίας, πλὴν τῆς μετοχικῆς, διότι αὕτη, μὴ εὔσα νομικὸν πρόσωπον, δὲν πτωχεύει. Ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἥτις ὅπως δῆποτε ἐγένετο δεκτὴ, ὅτι ἡ πτώχευσις τοῦ συνεταίρου λύει τὴν εταιρίαν, ἔπρεπε νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἡ πτώχευσις τῆς ὁμορhythμου καὶ τῆς ἑτερορhythμου, ὡς συνεπαγομένη ταυτοχρόνως τὴν πτώχευσιν τῶν ὁμορhythμων⁽¹⁾, λύει τὴν εταιρίαν, καὶ ὅτι ἡ πτώχευσις τῆς ἀνωνόμου δὲν λύει αὐτήν, διότι ἡ πτώχευσις δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς εταιρίας, ἐκτὸς ἂν συμπίπτῃ πρὸς τὴν ἀπώλειαν ἢ καταστροφὴν τοῦ εταιρικοῦ πράγματος § 585. Τοιαύτη ὁμως δὲν φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Νομοθέτου ἡμῶν. Κατ' αὐτὸν ἐπιτρέπεται συμβιβασμὸς τῆς πτωχευσάσης εταιρίας, ὅστις δὲν θὰ εἶχεν ἔννοϊαν, ἂν ἡ εταιρία ἐλύετο διὰ τῆς πτωχεύσεως· τὸ ἄρθρον μάλιστα 539 προβαίνει δεχόμενον συμβιβασμὸν καὶ ὑπὲρ ἐνὸς ἢ τινων ἐκ τῶν ὑπευθύνων (ὁμορhythμων) ἐταίρων, τὸ ὑποῖον δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ῥηθῇ ἂν ἡ εταιρία ἐλύετο. Ἡ πτώχευσις λοιπὸν τῆς εταιρίας δὲν λύει τὴν εταιρίαν, ἀλλὰ, ἐπερχομένου συμβιβασμοῦ, αὕτη ἐξακολουθεῖ, τὸναντίον ἐπερχομένης ἐνώσεως, λύεται, ὅχι λόγῳ τῆς πτωχεύσεως ἀλλὰ λόγῳ καταστροφῆς τοῦ εταιρικοῦ πράγματος, ἥτις τότε βεβαιοῦται⁽²⁾.

398. 5) Κοινὴ τῶν συνεταίρων ἀπόφασις. Κοινὴ συναινέσει πάντων τῶν ἐταίρων ἡ εταιρία παύει, ὡς πᾶν ἄλλο συναλλάγμα Ν. 65 § 3 Π. (17. 2) § 4 Εἰσηγ. 3. 29. Καὶ ἡ σιωπηρὰ λύσις μαρτυ-

(1) ΑΠ. 246 (84). Μπ 4 355.

(2) Bravard 5. 676. Alauzet 251. Lyc. Tr. 2. 325. Pont. 1909. Εφ. Paris 12 Ἰουλ. 69. S. 71. 2. 233 καὶ τὴν σ.μ. τοῦ Lyon Caen. Ραλ. 273. Contra Πετρίτση 172. Troplong 939 Pardessus 1060. Ἡ Ἑλλ. Νομολ. καὶ πρὸ τοῦ νέου περί πτωχεύσεως Ν. ἰδοὺ πῶς ἀπεφάνετο· «Ἡ πτώχευσις φέρει μὲν παῦσιν εἰς τὴν εταιρίαν κατὰ τὸν Ν. 4. § 1 Π. (17.2), ἀλλ' ἂν οὐ ὁ ἐμπ. Ν. (ἄρθρ. 519 ἢ 512) ἐπιτρέπῃ συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἔπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἀναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα εταιρία ὅλα τὰ δικαιώματά της, ὅσα εἶχε πρὸ τῆς πτωχεύσεως, καὶ δὲν ἔχει χρεῖαν νέας συστάσεως, καὶ νὰ διορίσῃ νέον διευθυντήν, ὥστε ἡ ἔνεκα πτωχεύσεως διάλυσις ἐξήρτητο ἐκ τοῦ ἀναβλητικοῦ ὅρου τοῦ συμβιβασμοῦ» ΑΠ. 302 (60) καὶ 173 (62) ἐν Πείρᾳ 3513 καὶ 3522, σχετικὴ εἶνε ἡ 1675 (90) Εφ. Ἀθ. ἐν Θεμ. 1. 664.

ρείται Ν. 64 καὶ 65 Π. 17. 2 (1). Ταῦτα πρέπει νὰ συνδυασθῶσι μὲ τὰ περὶ δημοσιεύσεως τῆς λύσεως λεχθησόμενα.

899. 6) Θέλησις ἐνὸς μόνου συνεταίρου. Ὅχι μόνον κοινῇ ἀποφάσει, ἀλλὰ καὶ τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου συνεταίρου λύεται ἡ ἐταιρία. Τοῦτο ἐνομοθετήθη ἐπὶ τῇ σκέψει, ὅτι ἄνευ συμπνοίας οὐδὲν προσδοκᾶται τὸ ἀγαθόν. Δὲν εἶνε ἐν τούτοις σύμφωνοι πῶς ἐνεργεῖ ὁ λόγος οὗτος § 580. Μελετῶντες ἄνευ προκαταλήψεως τὰς πηγὰς εὐρίσκομεν:

1) Ὅτι ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐταιρίας, ἔστω καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία Ν. 14 Π. (17. 2), ἀλλ' ἡ παραιτήσις (renuntiatio, ἡ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, ἀπαγόρευσις) δὲν πρέπει νὰ ᾔνε δολία ἤτοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ εἰκαιοποιηθῇ μόνος τὸ κέρδος, ὅπερ θὰ ἦτο κοινόν Ν. 65 § 3. 4 Π. (17. 2), ἡ ἀκαιρος δηλ. εἰς στιγμήν ἀκατάλληλον, πλάπτουσαν τὰ συμφέροντα τῆς ἐταιρίας, ἄλλως ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν Ν. 17 § 2. Ν. 65 § 3. 4. 5. Π. (17. 2). Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ ἀκαίριος λύων τὴν ἐταιρίαν δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἂν ὑπάρχῃ συμφωνία ρητὴ νὰ ἀποχωρῇ κατὰ βούλησιν, ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐταιρίας Ν. 65 § 5 i. f. (2) ἢ ἂν ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμὰς Ν. 14 Π. (17. 2).

2) Ἐὰν ἡ παραιτήσις γίνεται πρὸς ἀπόντα, μέχρις οὗ οὗτος λάβῃ γνῶσιν, ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀποχωροῦντος Ν. 17 § 1 Π. (17. 2).

3) Ὅταν ὠρίσθῃ ρητὸς χρόνος διαρκείας τῆς ἐταιρίας (in tempus), τότε, ὁ πρὸ τοῦ συνδόξαντος χρόνου παραιτούμενος, εὐθύνεται ἀπέναντι τοῦ συνεταίρου του, ἐν ᾧ οὗτος δὲν εὐθύνεται ἀπέναντι αὐτοῦ, ὥστε ἀπὸ τῆς παραιτήσεως ὑφίσταται τὰς ζημίας, μὴ μετέχων τῶν κερδῶν, ἐκτὸς ἂν εἶχε εὐλογον ἀφορμὴν Ν. 65 § 6 καὶ Ν. 14 Π. (17. 2). Τοιαῦται δὲ εὐλογοὶ ἀφορμαὶ ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται, ἡ μὴ ἐκπλήρωσις τῶν συντεθέντων, τὸ ἐπιζήμιον ἢ ὑβριστικὸν τοῦ συνεταίρου Ν. 14, ἡ ἀδυναμία ἀπολαύσεως τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων Ν. 15. ἡ ἀπουσία Ν. 16 Π. (17. 2).

(1) Καλ. 3. 343. ΑΠ. 37 (50) ἐν Συλλ. Καρατζῆ σελ. 154.

(2) Wan-Wetter Oblig. 3 § 158. 3ο σημ. 41.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς, νομίζω, ὅτι ἡ θέλησις καὶ μόνῃ ἐνὸς συνεταίρου λύει τὴν ἐταιρίαν, μὲ τὴν παρκτηρήσιν ὅτι ἂν ἡ λύσις γίνεται, δολῶς, ἀκαίρως ἢ πρὸ τῆς συνομολογηθείσης προθεσμίας, ἔχει ἐπιζημία διὰ τὸν λύοντα ἀποτελέσματα, ἐκτὸς ἂν εἶχεν εὐλόγους ἀφορμὰς, ἢ ἂν εἶχε συνομολογήσει νὰ ἀποσύρεται κατὰ βούλησιν, ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐταιρίας⁽¹⁾. Τινὲς⁽²⁾ στηριζόμενοι εἰς τὸν Ν. 65 § 6 Π. (17. 2) διδάσκουσιν ὅτι ἡ θέλησις τοῦ συνεταίρου λύει μόνον τὰς ἐταιρίας, τὰς μὴ δι' ὠρισμένον χρόνον συνομολογηθείσας, καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη λύσις εἶνε ἐπιζημίως, ὅταν γίνεται ἀκαίρως ἢ δολῶς. Ὅταν ὅμως συνομολογήθῃ δι' ὠρισμένον χρόνον ἡ ἐταιρία, δὲν λύεται τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου συνεταίρου, εἰμὴ δικαστικῶς, ἐὰν ὑπάρχωσι αἱ ἄνω σημειωθεῖσαι ἀφορμαὶ ἢ καὶ ἄλλαι εὐλόγοι. Διὰ τοῦτο δέχονται ὅτι, πάντες μὲν οἱ λόγοι, οὓς ἐμελετήσαμεν, ἐπάγονται τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας αὐτοδικαίως καὶ αὐτὴ ἡ θέλησις τοῦ συνεταίρου, ἐπὶ ἐταιρίας μὴ ὠρισμένου χρόνου. Πᾶσα δ' ἄλλη εὐλογος ἀφορμὴ δίδει χώραν εἰς δικαστικὴν λύσιν. Ἡ θεωρία αὕτη, ἣτις εἶνε ἡ τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος (ἄρθρ. 1871), δὲν μαρτυρεῖται. Ὅ,τι προκύπτει ἐκ τῶν διεπόντων ἀκόμη ἡμᾶς κειμένων εἶνε ὅτι ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν πάντοτε ἄλλᾳ: ἀζημίως μὲν ὑπαρχούσης εὐλόγου αἰτίας, ἐπιζημίως δὲ ἐν περιπτώσει δολίας, ἀκαίρου ἢ προώρου λύσεως. Τοῦτο παρ' ἡμῖν καὶ ἐνομολογήθη⁽³⁾.

600. Ἐταιρία ὑπὸ προθεσμίαν (in tempus). Ἐζητήθη ὅμως πότε ἡ ἐταιρία εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν. Τὸ ζήτημα ἐνδιαφέρει ὅχι μόνον

(1) Κελ 3 343. Πελ. Ἐνοχ. Β' § 149. 150. Wan-Wetter Oblig 3 § 458. III.

(2) Ρελ 275. 276. Πετρ 173 179.

(3) ΑΠ. 37 (50): «κατὰ τοὺς Ν. 65 § 6. 14 καὶ 16 Π. (17. 2) καὶ αἱ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον συστηθεῖσαι ἐταιρίαι δύναται νὰ διαλυθῶσι πρὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ τοῦ χρόνου καὶ μόνον εἰς ἀποζημιώσεις ὑπόκειται ὁ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας παραιτούμενος συνεταῖρος· ἡ ΑΠ. 192 τοῦ 1858 φέρει: «Ἡ ἐταιρία λύεται διὰ τε τῆς θελήσεως πάντων τῶν συνεταίρων καὶ διὰ τῆς θελήσεως ἐνὸς τούτων καὶ πρὸ τοῦ συμφωνημένου διὰ τὴν λύσιν χρόνου, ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ὁ ἀκαίρως προκαλέσας τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας στερεῖται τοῦ ἐπιγενομένου κέρδους καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν ζημίαν»· ἴδε Συλλ. Καρατζᾶ σελ. 154.

διὰ τὴν εὐθύνην, ἐν περιπτώσει λύσεως ἄνευ εὐλόγου ἀφορμῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν δημοσίευσιν, ἥτις, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἀπαιτεῖται διὰ τὰς ἐταιρίας τὰς λυμμένας πρὸ τῆς προθεσμίας, εἴτε συναινέσει τῶν ἐταίρων εἴτε τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου. Βεβαίως ὅταν ὠρίσθῃ χρονικὸν διάστημα διαρκείας π. χ. 5 ἢ 10 ἐτῶν ἡ ἐταιρία; εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν, ἀλλ' ὅταν δὲν ὠρίσθῃ καμμίς προθεσμία, ἢ ὅταν ἡ ἐταιρία ἔχῃ ἀντικείμενον μίαν πράξιν ἢ μίαν ἐπιχείρησιν εἶνε καὶ τότε ὑπὸ προθεσμίαν; Ἡ ἐρώτησις φαίνεται ἀπλοϊκή, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἰδοῦ διὰ τί. Κατὰ τὸν Ν. 70 Π. (17 2) ἡ Β. σ. 1. Ν. 68. Β. 12. 1. «Οὐδεμίς κοινωνία εἰς ἀπέραντον συνίσταται:» *nulla societas in aeternum coitio est* «Ἀλλ' ἐν ᾧ *aeterna societas* δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ, δύναται τούναντίον νὰ συνομολογηθῇ *perpetua* (διηνεκῆς) δηλ. ἐφ' ὅρου ζωῆς. *dum vivunt* (Ν. 1 Π. 17. 2) τῶν ἐταίρων. Καὶ *perpetua* (διηνεκῆς) λογίζεται, ἥτοι ἐφ' ὅρου ζωῆς συναφθεῖσα, ἡ ἐταιρία ἥτις συνομολογήθη *perpetua* ἢ συνομολογήθη *aeterna*, ἢ τῆς ὁποίας δὲν ὠρίσθῃ διόλου προθεσμία καὶ δὲν ἔχει ἀντικείμενον μίαν πράξιν ⁽¹⁾. Οὕτω συνεταίρισθῃ μετὰ τοῦ Α νὰ ἐνεργῶμεν ἐταιρικῶς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, δὲν ὠρίσθῃ προθεσμία διαρκείας τῆς ἐταιρίας μας ⁽²⁾. Τί εἶνε ἡ ἐταιρία αὕτη, εἶνε βεβαίως *perpetua* (διηνεκῆς) ἥτοι συνομολογημένη ἐφ' ὅρου ζωῆς *dum vivunt* τῶν συνεταίρων. Ἐὰν ὅμως μετὰ τοῦ Β. συνεταίρισθῶ διὰ μίαν ἐπιχείρησιν, δύναται ἡ ἐταιρία μας νὰ λυθῇ πρὶν περαιωθῇ ἡ ἐπιχείρησις διὰ τοῦ θανάτου ἢ ἀπαγορεύσεως π. χ. τινὸς ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἂν τοῦτο δὲν συμβῇ, βεβαίως θὰ λυθῇ διὰ τῆς περικοπῆς τῆς ἐπιχειρήσεως. Λοιπὸν, λέγουσιν, ἀμφότεραι αἱ ἐταιρίαι αὗται εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν, διότι ἡ μὲν πρώτη ἔχει προθεσμίαν τὴν ζωὴν τῶν συνετεταίρων, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ κατὰ τὸν θάνατόν τινος ὀφείλων, ὀφείλει ὑπὸ προθεσμίαν, ἡ δὲ δευτέρα εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν τόσην, ὅση ἀρκεῖ, ἵνα περαιοθῇ ἡ ἐπιχείρησις, ἥτοι ὑπὸ σιωπηράν, ἥτις δυνατή. Καὶ ἀφοῦ αἱ ἐταιρίαι αὗται εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν, ἔπεται ὅτι ἡ λύσις αὐτῶν πρέπει

(1) Ὁ Γαλ. Κ. ἄρθρ. 1844 καθιεροῖ ῥητῶς ὅτι ἡ ἐταιρία τῆς ὁποίας δὲν ὠρίσθῃ προθεσμία λογίζεται ὡς συνομολογηθεῖσα δι' ἅπαντα τὸν βίον τῶν συνεταίρων, τοῦτο εἶνε σαφεστέρα ἔκφρασις τοῦ Ν. 1 Π. (17. 2).

(2) Τοῦτο ὁ Bravard 1.185.186. δὲν νομίζει δυνατόν λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 13.

νά δημοσιεύηται, ἅμα γίνεται συναινέσει τῶν ἐταίρων, ἢ τῇ θελήσει ἑνὸς μόνου. Ἐπὶ πλέον ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐταιρίας ὑπὸ προθεσμίων, διὰ τὴν λυθῇ τῇ θελήσει ἑνὸς μόνου ἐταίρου ἀζημίως, δὲν ἀρκεῖ ἡ λύσις νὰ μὴ γίνεται δολῶς καὶ ἀκαίρως, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ εὐλογοὶ ἀφορμαί. Πραγματικῶς αὕτη ἡ θεωρία ὑπεστηρίχθη, ἀλλὰ δὲν ἐπεκράτησεν, ὅχι διότι δὲν εἶνε λογικὴ ἀλλὰ διότι ὁ Ν. λέγων ἐταιρίας ὑπὸ προθεσμίαν (in tempus ἢ ad tempus) ἐννοεῖ, οὐχὶ τὴν ἐφ' ὅρου ζωῆς εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηρῶς συνισταμένην, οὔτε τὴν ἔχουσαν ἀντικείμενον μίαν ἐπιχείρησιν, ἀλλ' ἐκείνην τῆς ὑποίας ἡ διάρκεια εἶνε ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένη κατὰ τρόπον βέβαιον ἢ, διὰ τὴν μεταχειρισθῶ τὸν ἐν Γαλλίᾳ τρόπον τοῦ λέγειν: ἐκείνην ἣτις εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν βεβαίαν καὶ οὐχὶ ἀβεβαίαν οἷα εἶνε π. χ. ὁ θάνατός τινος⁽¹⁾.

601. Ἀνώνυμοι ἐταιρίαι. Προσεπαθήσαμεν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα ὁ ἐταῖρος δύναται αὐθαίρετως νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν, δηλῶν ὅτι δὲν θέλει νὰ ᾔνη πλέον ἐταῖρος. Ἡ δὲ ἡλώσις αὕτη, τὴν ὑπόειν ὀφείλει νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τοὺς

(1) Ἀποδείξεις αὐτὸς ὁ Ν. 1. Π. (17. 2) ἢ Βασίλ. Ν. 1 (12. 1) καὶ τὸ σχόλιον. καθ' ὃ ἡ perpetua δηλ. ἡ ἐφ' ὅρου ζωῆς δὲν θεωρεῖται ὡς ἐταιρία ad tempus, ἀντιτίθεται μάλιστα εἰς τὴν ad tempus. — Ὁ Bravard 1. 404 καὶ ἐπ. ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ ἐταιρία, ἣς δὲν ὠρίσθῃ διάρκεια, ἣ ἥτις συνωμολογήθη δι' ἅπαντα τὸν βίον, καθὼς καὶ ἐκείνη ἣτις ἔχει ἀντικείμενον ὠρισμένην πρᾶξιν, εἶνε ἐταιρία ὠρισμένης διάρκειας ἥτοι ὑπὸ προθεσμίαν. Ὁ Wan-Wetter Oblig 3 § 158 III. σημ. 24 καὶ ὁ Molitor 668 δέχονται ὅτι ἡ ἐταιρία αὕτη δὲν εἶνε ἐταιρία ὑπὸ προθεσμίαν. Ἀλλ' ὁ Wan-Wetter δέχεται ἐπίσης ὅτι ἡ λύσις τῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς συνωμολογηθείσης ἐταιρίας δὲν γίνεται ἀζημίως, εἰμὴ ὑπαρχουσῶν ἐὺ λ ὁ γ ω ν ἀ φ ο ρ μ ῶ ν, ὅχι διότι πρόκειται περὶ ἐταιρίας ὑπὸ προθεσμίαν, ἀλλὰ διότι οἱ ἐταῖροι συνεταίρισθέντες ἐφ' ὅρου ζωῆς ὑπεχρεώθησαν νὰ μὴ λύσωσι τὴν ἐταιρίαν ἐφ' ὅσον ζῶσι. Ὁ Molitor § 669 δὲν θεωρεῖ ὑπὸ προθεσμίαν τὴν ἐταιρίαν τὴν ἔχουσαν ἀντικείμενον ὠρισμένην πρᾶξιν ἢ ἐπιχείρησιν, ἐπίσης καὶ ὁ Pothier Soc. 150, στηριζόμενοι ἀμφότεροι εἰς τὸν Ν. 65 § 4 Π. (17. 2) Τούαντιον ἐν Γαλλίᾳ σήμερον ἡ τοιαύτη ἐταιρία θεωρεῖται ὑπὸ προθεσμίαν Aubry et Rau 4 § 384. Pont 736. ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ Pont. 250 ἕνεκα τοῦ ἄρθρ. 1869 Γ. Κ. Ἐκρίθη μάλιστα ἐκεῖ ὅτι ἡ ἐταιρία ἢ συσταθεῖσα πρὸς ἀλίειαν ὀνίσκου (morue) εἶνε ἐταιρία ὠρισμένης διάρκειας ἥτοι τῆς διάρκειας τῶν πλοίων Ἀχ. 13 Ἰουλ. 68. S. 68.1.449.

συνεταίρους του, ἐπὶ τὸ ἀσφαλέστερον διὰ κοινοποιήσεως, λύει τὴν ἐταιρίαν, ἀμὰ οἱ ἐταῖροι λάθωσι γνῶσιν. Ν. 17 § 1 Π. (17.2) (1). Καὶ ὅτι μὲν ἡ λύσις ἐπέρχεται εἶνε βέβαιον, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης βέβαιον ὅτι ὁ ἐταῖρος ὁ οὕτω λύσας τὴν ἐταιρίαν εὐθύνεται ἂν δολίως, ἀκκί-
ρως, ἢ πρὸ τοῦ συνδοξάντος χρόνου, μὴ ἔχων εὐλόγους ἀφορμὰς, ἔλυ-
σεν αὐτήν. Ἐρωτᾶται ὅμως, ἂν ὁ λόγος οὗτος τῆς αὐθαιρέτου λύ-
σεως ἐφαρμόζεται, καὶ εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας, καὶ ἂν ὁ μέτοχος
δύνηται νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν, δηλῶν ἐπὶ τούτῳ τὴν θέλησίν του.

602. Ὅτι αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι δὲν πρέπει νὰ λύωνται, διότι
εἰς τῶν μετόχων δὲν εὐδοκεῖ εἰς τὴν διατήρησίν των, εἶνε προφανοὺς
ἀληθείας, ἀλλ' ἐρωτᾶται διὰ τί; δὲν εἶνε ἐταιρία ἡ ἀνώνυμος; καὶ
ἀφοῦ εἶνε, διατί δὲν ἀκολουθοῦμεν τὸν κανόνα τῆς αὐθαιρέτου λύσεως;
ὁ λόγος, ὃν προτείνουσιν τινες, ὅτι ὁ μέτοχος δύνηται νὰ μεταβιβάσῃ
τὴν μετοχὴν του καὶ νὰ ἐξέλθῃ οὕτω τῆς ἐταιρίας, ὅπως διατυπῶται
δὲν εἶνε λόγος, διότι ἄλλο μεταβίβασις τῆς μετοχῆς, καὶ ἄλλο λύσις
τῆς ἐταιρίας· ὁ μεταβιβάζων τὴν μετοχὴν του ἐξέρχεται τῆς ἐταιρίας
αὐτός, ἀλλ' ἡ ἐταιρία δὲν λύεται, ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ, εἶνε δὲ δυ-
νατὸν ὁ τοιοῦτος ἐταῖρος νὰ ἔχῃ συμφέρον ὥστε ἡ ἐταιρία νὰ λυθῇ, εἴτε
διότι δὲν δύναται ἐπωφελῶς νὰ ἐκποιήσῃ τὰς μετοχὰς του, εἴτε διότι
λυρμένης τῆς ἐταιρίας, ἐλπίζει νὰ λάβῃ, ἀντὶ τῆς μετοχῆς του, σπου-
δαῖον μέρος ἐκ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας. Ἐπεὶ δὲ διότι ἔχω τὸ δικαί-
ωμα νὰ μεταβιβάσω τὸ δικαίωμά μου, δὲν ἔπεται ὅτι δὲν δύναμαι
νὰ ἐξασκήσω εἴτε αὐτὸ εἴτε τὰ ἐκ τούτου πηγάζοντα δικαιώματα.

603. Πολλὰ ἐρρήθησαν(2), ὅπως ἐξηγήσωσι διὰ τί αἱ ἀνώνυμοι
ἐταιρίαι δὲν λύονται τῇ θελήσει ἐνὸς ἢ πλειοτέρων μετόχων. Ἐκεῖνο
τὸ ὅποιον φαίνεται μᾶλλον πείθον εἶνε τοῦτο: ὅτι οἱ ἐταῖροι, συστή-
σαντες ἢ μετασχόντες ἀνωνύμου ἐταιρίας, λογίζονται παραιτηθέντες
τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ λύσωσι τὴν ἐταιρίαν αὐθαιρέτως, ἀντικα-

(1) Ἐὰν δὲν ἐκοινοποιήθῃ εἰς ὅλους; Διδάσκουσιν ἐν Γαλλίᾳ ὅτι οἱ ἐταῖ-
ροι μόνον δύναται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀκύρτητα, διότι ἡ ὑπαρξὶς ἢ ἡ λύ-
σις τῆς ἐταιρίας εἶνε τι ἀδιαίρετον, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἀκύρως ἢ ἑλλειπῶς κοινο-
ποιήσας Alauzet 252.

(2) Ἰδε ἰδίως Troplong. Soc. 971 Dal. Soc. 1584 καὶ 734. Pont.
734 καὶ ἐπ. Alauzet 252. Ἀκ. 6 Δερ. 43. S. 44. 1. 22.

ταστήσαντες δὲ τὸ δικαίωμα τοῦτο, διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς των.

604. Παραίτησις. Καὶ βεβίως, διὰ πάσας τὰς λοιπὰς ἐταιρίαις, ἢ περὶ τῆς τοῦ δικαιώματος τῆς αὐθαριέτου λύσεως δὲ εἶναι δυνατὴ, ὡς ἀντικειμένη δὲ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων δὲν ἐπιτρέπεται Ν. 14 Π. (17. 2), ἀλλὰ διὰ τὰς ἐταιρίας κεφαλαιῶν. οἷα ἡ ἀνώνυμος, δὲν ὑπάρχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὁ λόγος τῆς ἀρμονίας ἐλλείπει, διὰ τοῦτο εὐρίσκομεν ὅτι αἱ ἐταιρίαι κεφαλαιῶν δὲν λύονται οὔτε διὰ τοῦ θανάτου οὔτε διὰ τῆς θελήσεως ἐνὸς πλειόνων συνεταίρων. Οὕτω αἱ ἐταιρίαι τοῦ Ρ. Δ. αἱ καλούμεναι ὑπὸ τῶν νεωτέρων *societates publicae*⁽¹⁾ ἦσαν ἐταιρίαι κεφαλαιῶν, ὡς τοιαῦται δὲ, δὲν ἐλύοντο οὔτε διὰ τοῦ θανάτου οὔτε διὰ τῆς θελήσεως (*renuntiatio*) τοῦ συνεταίρου.

605. Ἐκτασις παραιτήσεως. Ἐπὶ εὐλόγων ἀφορμῶν. Εἴπομεν ὅτι ἡ παραίτησις τοῦ δικαιώματος τῆς αὐθαριέτου λύσεως δὲν εἶναι δυνατὴ, τοῦτο εἶναι ἀκριβές καὶ μαρτυρεῖται, ἀλλ' ἀνευρίσκουμεν ἐπίσης ὅτι ἂν γίνῃ περὶ τῆς, καὶ εἶδος τοιαύτης παραιτήσεως εἶναι ἡ συνομολόγησις προθεσμίας, τὸ μὲν δικαίωμα τῆς λύσεως δὲν ἀτρεῖ, ἀλλ' ὁ χρώμενος εὐθύνεται, ἰὰν δὲν ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμὰς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν ἐννοίαν ἢ ῥητὴν ἢ σιωπηρὰ παραίτησις, ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν. Καὶ τοῦτο εἶναι βέβαιον διὰ τὰς λοιπὰς ἐταιρίαις, ἀλλ' ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ἀνώνυμους; δηλ. ὁ μέτοχος λογίζεται περὶ τῆς μόνον τοῦ δικαιώματος

(1) Κατ' ἀντίθεσιν τῶν *Societates privatae* Ν. 59 Π. (17.2). Ὑπὸ τῆς ἐπωνυμίας *Societates publicae* περιλαμβάνονται αἱ *Societates vectigalium* ἢ *publicanorum* (ἐκληπτῶν) καὶ αἱ *Societates aurifodinarum* καὶ *argentifodinarum* καὶ *Salinarum* (πρὸς ἐκμετάλλευσιν χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἁλτος) Ν. 1 Π. (3. 4)· ἴδε § 223. Πάντες δέχονται σήμερον ὅτι ἡ ἀνώνυμος δὲ νύεται τῇ θελήσει τοῦ μετόχου, ἀλλὰ θεωροῦσιν ὡς ἀπαραίτητον ὅρον τοῦ δικαιώματος τῆς μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς, εἰς τρόπον ὥστε ὅπου τὸ δικαίωμα τῆς μεταβιβάσεως τῆς μετοχῆς δὲν ὑπάρχει ἢ εἶναι περιορισμένον ἢ ὑποβεβλημένον εἰς ὅρους, τὸ δικαίωμα τῆς αὐθαριέτου λύσεως ὑφίσταται, καὶ ἂν πρόκηται περὶ τῆς ἐταιρίας κεφαλαιῶν Pont. 741 καὶ 743. Ἀκ. 1 Ἰουν. 1859. Σ. 61. 1. 11 καὶ σημ. τοῦ Pont. ὁ Alauzet 254 εἶναι γενικώτερος· ὑπενομιζομεν τὰ ἐν Pont. 432 σημ. καθ' ἃ ὑπάρχει καὶ ἡ γνώμη ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνώνυμος κατὰ μ. ε. ρ. ἰ. δ. α. καὶ οὐχὶ κατὰ μ. ε. τ. ο. χ. α. ς.

τος τοῦ νὰ λύσῃ αὐθαχίρτως τὴν ἐταιρίαν, ἢ λογίζεται παραιτηθεὶς καὶ ὅταν ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμὰς; εἰς τρόπον ὥστε εἴτε ἔχει, εἴτε δὲν ἔχει ἀφορμὰς εὐλόγους, μόνον δικαίωμα μένει αὐτῷ νὰ ἐκποιήσῃ τὴν μετοχὴν του; Τοῦτο δὲν φκίνεται ὀρθόν· ὁ μέτοχος λογίζεται παραιτηθεὶς τοῦ δικαίωματος τοῦ νὰ λύσῃ αὐθαχίρτως τὴν ἐταιρίαν, διότι τοῦτο ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων, εἶνε ὅσοι ἀπαραίτητος καὶ ὑπονοούμενος τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐταιρίας. Ἄνευ αὐτοῦ ἀνώνυμος ἐταιρία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, διότι θὰ ἐλύετο ἅμα τῇ συστάσει τῆς ἐπὶ βλάβῃ κοινωνικῇ, καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν ἀπλῆς ἰδιοτροπίας ἢ κακοβουλίας τοῦ λύοντος. Ἀλλ' ἕως ἐδῶ ὑφίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς τροποποιήσεως τῶν κανόνων τοῦ κοινοῦ περὶ ἐταιριῶν δικαίου, πέραν τούτου τὸ κοινὸν δικαίον πρέπει νὰ ἀνχλάβῃ τὴν ἰσχύιν του. Τὸ ἐνδιαφέρον εἶνε νὰ μὴ λυεταὶ ἡ ἀνώνυμος ἐξ ἀπλῆς ἰδιοτροπίας τοῦ λύοντος, ἀλλ' ὅταν ὑπάρχουσιν εὐλογαὶ ἀφορμαὶ λύσεως, δὲν πρόκειται πλέον περὶ ἰδιοτροπίας, οὔτε περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀνώνυμων ἐταιριῶν. Τὸ κοινωνικὸν συμφέρον ὅχι μόνον δὲν ἐνδιέφερεται διὰ τὴν ὑπαρξίν τοιούτων ἐταιριῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλει τὴν λύσιν αὐτῶν. Ἡ εἰκχζομένη λοιπὸν παραίτησις πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν καθ' αὐτὸ αὐθαχίρετον λύσιν, ἥτοι τὴν λύσιν τὴν γενεμένην ἄνευ εὐλόγων ἀφορμῶν. Ἀμα ὅμως εὐλογαὶ ἀφορμαὶ ὑπάρχουσιν, ὁ μέτοχος δὲν κωλύεται νὰ λύσῃ τὴν ἀνώνυμον ὅπως πᾶς ἐταῖρος πᾶσαν ἄλλην. Καὶ τοῦ δικαίωματος τούτου δὲν εἶνε, ὡς εἴπομεν, δεκτὴ ἐκ τῶν προτέρων παραίτησις(1).

606. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ μετόχου, ὅπως λύσῃ τὴν ἐταιρίαν

(1) LyC. Tr. 2. 904. Pont. 755. Aubry et Rau 4 § 384. Ἐφ. Orleans 5 Ἰαν. 56 Dal. 57. 1. 397. Πετρίτση § 180. Bravard 1. 406 σημ. 1. Bedarride 274 275. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Πετρίτση § 180. ἐλύθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐταιρία ἀνώνυμος ἕνεκα εὐλόγων ἀφορμῶν Ἀπ. 1227 (1876) Ἐφ. Ἀθηνῶν. Ἡ Γενικὴ συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς ἐν Αἰγύπτῳ χρηματιστικῆς ἐταιρίας κατὰ πλειονοψηφίαν ἀπεφάσισε τὴν πρὸ τῆς συνομολογηθείσης προθεσμίας λύσιν τῆς ἐταιρίας ἕνεκα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ κρίσεως. Τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως προσέβαλε δι' ἀγωγῆς κατὰ τῶν διαχειριστῶν μέτοχος τις ζητῶν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐταιρίας. Τὸ Ἐφ. Ἀθ. ἀπέρριψεν αὐτὴν. Τοῦτο νομίζω εἶνε ἀναγνώρισις τοῦ δικαίωματος ὅπερ εἶχον οἱ ἐταῖροι νὰ λύσωσι τὴν ἐταιρίαν κατὰ βούλησιν, ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν.

ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν, ἐνασκειῖται σχεδὸν πάντοτε δι' ἀγωγῆς πρὸς διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ὡς θέλομεν ἐξηγήθῃ § 610, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἐπεται ὅτι μεταβάλλεται τὸ δικαίωμα, διότι τὰ ἀποτελέσματα ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς δηλώσεως, ἂν προηγήθῃ ταιαύτη.

607. Ἐννοια προθεσμίας. Ἐταιρία εἰς ἀπέραντον (in aeternum). Κατὰ τὸν Ν. 70 Π. (17. 2) ἢ Ν. 68 Βασιλ. (12. 1) «σύδεμιν κοινωνία εἰς ἀπέραντον (in aeternum) συνίσταται». Κατὰ δὲ τὸν Ν. 1 Π. (17. 2) ἢ Ν. 1. Βασιλ. (12. 1) «συνίσταται κοινωνία διήνεκῶς (in perpetuum)». Ἡ ἐρμηνεία τῶν κειμένων τούτων κατὰ τὸ σχόλιον τῶν Βασιλικῶν⁽¹⁾ εἶνε ὅτι ἡ ἐταιρία τελευταῖον ὅριον διαρκείας ἔχει τὴν ζωὴν τῶν συνεταίρων, μὴ ἐπεκτεινομένη εἰς τοὺς κληρονόμους, ὅτι πέραν ταύτης δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ. Καὶ ὅτι ἂν συνομολογηθῇ, εἶνε aeterna, καὶ περιορίζεται μέχρι τῆς ζωῆς τῶν συνεταίρων. Τούτου τεθέντος, ἀφοῦ ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία δὲν λύεται διὰ τοῦ θανάτου, ἐπιτρέπεται νὰ συνομολογηθῇ χρόνος αὐτῆς διαρκείας οἰοσθῆναι, καὶ μάλιστα τοιοῦτος ὑπερβαίνων τὰ ὅρια τῆς ζωῆς τῶν συνεταίρων ἢ τοῦ ἀνθρώπου; ἡ ἐπιτρέπεται νὰ συνομολογηθῇ ὥστε αὕτη νὰ παρατείνεται ἐπ' ἄπειρον; Καὶ ἂν τοιοῦτόν τι συνομολογηθῇ δὲν καθίστησι τὴν ἐταιρίαν εἰς ἀπέραντον (in aeternum), ἡ δὲ συνομολόγησις προθεσμίας τόσον μικρᾶς καθίστησι τὴν ἐταιρίαν πάντως ὑπὸ προθεσμίαν;

608. Τὸ ζήτημα παρουσιάσθη καὶ παρ' ἡμῖν ὑπὸ τὸν τύπον παρατάσεως § 582 σημ. 4, ἐδόθη δὲ ἡ λύσις ὅτι δὲν εἶνε εἰς ἀπέραντον (in aeternum) ἡ ἐταιρία ἐξ ἧς ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ ἐξέλθῃ διὰ μεταβιβάσεως τοῦ δικαιώματός του ἢ πωλήσεως τῆς μετοχῆς του. Τοῦτο δὲν εἶνε ἀπάντησις εἰς τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἀπάντησις εἰς

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχει τὸ Σχόλιον ἐν Βασιλ. Ν. 63 (12. 1). Ὁ Παῦλος φησὶν μετ' ἐμῶν κοινωνίαν συνίστασθαι αἰώνας, τουτέστιν ὥστε καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ἰσχύειν τῶν συστησάμενων, τὸ οὖν εἰρημένον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος τίτλου ὅτι περπετούως δύναται κοινωνία συνίστασθαι ἔχει τὴν ἐρμηνείαν ταύτην· τὸ περπετούον τουτέστιν ὥστε ἐπεκτείνεσθαι μέχρι τῆς τῶν συναλλαττόντων ζωῆς, τὸ οὖν ἀετέριον ἐνταῦθα δεῖ νοῆσαι καὶ μετὰ τελευταίαν, ἵνα μὴ ταῦτα ἐναντία φανῇ ἀλλήλοις.

ἄλλο ἐν Γαλλίᾳ τιθέμενον, ἥτοι κατὰ πόσον εἰς ἐταιρίαν ἀπροσδιορί-
στου διαρκείας (*durée illimitée*) ἐπιτρέπεται οἱ συνεταῖροι νὰ πα-
ραιτηθῶσι τοῦ δικαιώματος τῆς αὐθιχρέτου λύσεως καὶ πότε λογι-
ζονται παραιτηθέντες⁽¹⁾. Ὅτι αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι εἶνε *in aeternum*
κατὰ τὴν Ῥωμ. ἔννοιαν εἶνε βέβαιον, φαίνεται ὅμως μαρτυρούμενον
ὅτι ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν κεφαλαίων οἷα ἡ ἀνώνυμος παρ' ἡμῖν καὶ οἷαι
αἱ *societates publicae* παρὰ Ῥωμαίοις, ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ση-
μειωθέντων Ν. δὲν ἴσχυε, διὰ τοῦτο βλέπομεν αὐτὰς μὴ λυόμενας
διὰ τοῦ θανάτου, μεταβιβαζομένας δὲ εἰς τοὺς κληρονόμους εἴτε συνε-
πείᾳ ῥητῆς συνομολογίας, εἴτε καὶ ἄνευ συνομολογίας § 590 ἄλλὰ
πάντως ἐξακολουθοῦσας⁽²⁾. Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ζήτημα ἂν δηλ. ἡ συνο-
μολόγησις προθεσμίας ὑσυνδῆποτε μακρὰς καθίστησι τὴν ἐταιρίαν
πάντως ὑπὸ προθεσμίαν, ἐπικρατεῖ ἡ καταφατικὴ γνώμη⁽³⁾.

669. 7) Δικαστικὴ ἀπόφασις. Κατὰ τὴν θεωρίαν, ἣν ἐδέχθη-
μεν, καὶ ἥτις μαρτυρεῖται, ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν
δηλῶν τὴν περὶ τούτου θέλησίν του. Ἡ δήλωσις αὕτη ἀρκεῖ, ὅπως
ἡ ἐταιρία λυθῇ καὶ ἐπακολουθήσωσιν αἱ συνέπειαι τῆς λύσεως, εἶνε
δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐταιρία ἦν ἀπροσδιορίστου διαρκείας ἢ ὑπὸ προ-
θεσμίαν, ἢ ἂν ὑπάρχωσιν ἢ μὴ, εὐλογοὶ ἀφορμαί. Ἡ ἐταιρία θὰ λυθῇ,
ὁ δὲ ἐταῖρος ὁ δολίως ἢ ἀκρίως ἢ πρὸ τοῦ συνδόξαντος χρόνου λύων
τὴν ἐταιρίαν εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς εὐθύ-
νης τοῦ τοιοῦτου ἐταίρου τοῦ τυχόν δολίως, ἀκρίως ἢ πρὸ τοῦ συν-
δόξαντος χρόνου λύοντος τὴν ἐταιρίαν εἶνε ἄλλο καὶ ἐντελῶς ἀνεξάρ-
τητον, μὴ παραλύν τὸ δικαίωμα τῆς λύσεως. Ἀντὶ τῆς δηλώσεως
ὁ ἐταῖρος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν λύσιν δικαστικῶς ἐγείρων ἀγω-
γὴν περὶ λύσεως τῆς ἐταιρίας ἢ ἐπειδὴ καὶ ἡ σιωπηρὰ παραιτήσις
(*renuntiatio*) μαρτυρεῖται, ἐγείρων τὴν περὶ διανομῆς⁽⁴⁾ ἢ τὴν περὶ
διορισμοῦ ἐκκαθαριστῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀγωγῇ περὶ λύσεως δὲν ἔχει
ἀνάγκην νὰ ἀναφέρῃ αἰτίαν ἄλλην πλὴν τῆς θελήσεώς του, διότι

(1) Aubry et Rau § 384. ἴδε τὰ ἐν § 584 σημ. 4 λεχθέντα.

(2) Αἱ *Societates publicae* δύναται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν ἑτερορρυθμούς κατὰ μετοχὰς Wan-Wetter Oblig. 3 § 166. II. 2.

(3) Bravard 1. 404. ὁ Pont 737 ἐξαρτᾷ μᾶλλον τὸ ζήτημα ἐκ τῶν πε-
ριστάσεων καίτοι κατ' ἀρχὴν εἶνε σύμφωνος.

(4) N. 65 pr. II. (17.2). Wan-Wetter Oblig. 3 § 158. III. 1.

αὕτη ἐπαναλαμβανόμεν ἀρκεῖ, κατὰ τὴν θεωρίαν ἣν ἐδέχθημεν. Αἱ εὐλογοὶ ἀφορμαί, ἂν ὑπάρχωσι, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ, διότι οὐχὶ αὗται, ἀλλ' ἡ θέλησις ἐπάγεται τῇ λύσει τῆς ἐταιρίας. Αἱ ἀφορμαὶ χρησιμεύουσι πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς τυχόν ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ δολίως, ἀκαίρως ἢ πρὸ τοῦ συνδόξαντος χρόνου λύοντος⁽¹⁾. Ἐὰν ὅμως ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀνυφέρωνται καὶ εὐλογοὶ ἀφορμαὶ ἐξ ὑπερβολικῆς προνοίας ἢ ἐκ φόβου μὴ τὸ δικαστήριον δέχεται τὴν ἄλλην γνώμην, ἢ ἐκθεσις τούτων, καὶ ἀποδείξεις, παρουσιάζει τοῦτο τὸ σόλικον κατὰ τὴν γνώμην, ἣν ἐδέχθημεν, ὅτι ἀποδεικνύονται προκαταβολικῶς περιστατικὰ ἄσχετα πρὸς τὴν λύσιν καὶ χρησιμεύοντα εἰς ἀπόκρουσιν ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἣτις δὲν ἡγέρθη εἰσέτι, οὔτε διετυπώθη.

610. Ἀνωνύμοι ἐταιρίαι⁽²⁾. Ὅτι εἶπομεν περὶ τῶν λοιπῶν ἐταιριῶν δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀνωνύμων. Αὗται θελήσει τοῦ συνεταίρου (μετόχου) λύονται μόνον δικαστικῶς συνεπεία εὐλόγων ἀφορμῶν, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐπικκλησθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων. Τοῦτο εἶνε συνέπεια τῶν ὧσων εἶπομεν § 603. Ἐδέχθημεν ἐκεῖ ὅτι ὁ μέτοχος λογίζεται παραιτηθεὶς τοῦ δικαιώματος τῆς θελήσει λύσεως, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμὰς § 605. Αἱ εὐλογοὶ λοιπὸν ἀφορμαὶ ἐνταῦθα, δὲν εἶνε λόγος ἀπαλλαγῆς εὐθύνης, ἐνεκα λύσεως δολίως, ἀκαίρου ἢ προῶρου, ἀλλ' εἶνε ὅρος τῆς ἐνασχήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς λύσεως, ὅρος ὅστις πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, ὅστις ἂν περιορισθῇ ζητῶς ζητῶν τὴν λύσιν διότι «οὕτω θέλει», θὰ ἀποκρυσθῇ διὰ τῆς ἐνστάσεως, ὅτι τοῦ δικαιώματος τούτου παρητήθη κατ' ἀνάγκην λοιπὸν ἢ θὰ ἀντιτάξῃ εἰς τοῦτο εὐλόγους ἀφορ-

(1) Διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας τὴν θεωρίαν τοῦ Γαλ. Κώδ. (Περίτσης καὶ Ράλλης) ἡ ἀγωγή περὶ λύσεως ἂν μὲν πρόκειται περὶ ἐταιρίας ἀορίστου διαρκείας δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρῃ κανένα λόγον, ἂν ὅμως πρόκειται περὶ ἐταιρίας ὑπὸ προθεσμίαν, τότε ἐπειδὴ κατ' αὐτοὺς ἡ ἐταιρία δὲν λύεται θελήσει τοῦ ἐταίρου εἰμὴ ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν, ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ περιέχῃ τὰς εὐλόγους ἀφορμὰς, ὧν ἐνεκα ζητεῖται ἡ λύσις. Ἐν τῇ πράξει μᾶλλον τοῦτο τὸ σύστημα ἀκολουθεῖται.

(2) Ὅτι λέγομεν περὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν ἐφαρμόζεται *mutatis mutandis* καὶ εἰς τὰς διὰ μετοχῶν ἐτερορρυθμούς.

μὰς καὶ θὰ τὰς ἀποδείξῃ, ἢ θὰ ἐπικαλεσθῇ ἐξ ἀρχῆς τοιαύτας ἐν τῇ ἀγωγῇ του⁽¹⁾.

611. Εὐλόγοι ἀφορμαί. Εἶδομεν ἀναφερομένας ἐν ταῖς πηγαῖς εὐλόγους τινὰς ἀφορμὰς § 599. 3. πλὴν αὗται δὲν εἶνε αἱ μόναι, καίτοι τινὲς τοῦτο ὑποστηρίζουσι⁽²⁾, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη παρακλύουσα τὴν λειτουργίαν ἢ ματαιοῦσα τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας⁽³⁾. Οὕτω ἐθεωρήθησαν εὐλόγοι ἀφορμαί ἡ οὐσιώδης μείωσις τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἡ πῦσις ἢ παρκίτησις τοῦ διαχειριστοῦ § 342, ἡ ἔλλειψις κερδῶν⁽⁴⁾, τὸ παραβολὸν ἢ ῥιψοκίνδυνον τοῦ συνεταίρου ἢ ἡ ἐπιγινώσκουμένη ἀνεπιτηδεύτης ἢ ἀτολμία αὐτοῦ, ἡ κατὰχρησις τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας καὶ εἴ τι ἄλλο⁽⁵⁾.

612. 8) Συγκέντρωσις μετοχῶν εἰς χεῖρας ἑνός. Δύναται νὰ συμβῇ, καὶ συνέβη, ὥστε πᾶσαι αἱ μετοχαὶ ἀνωνύμου ἐταιρίας, νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς χεῖρας ἑνός. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διαλελυμένη, εἶνε δὲ ἀδιαφύκτον, ἂν κατὰ τὸ φαινόμενον ὑφίσταται, εἴτε διότι ἡ προθεσμία ὑφ' ἣν συνέστη δὲν παρήλθεν ἢ διότι δὲν ἐζητήθη ἡ λύσις. Ἐκρίθη μάλιστα ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται δημοσίευσις τῆς τοιαύτης λύσεως καὶ ὅτι ὁ τοιοῦτος μέτοχος καλῶς

(1) Οἱ δεχόμενοι ὅτι ἐπὶ πασῶν τῶν ἐταιριῶν ἐπιτρέπεται παραίτησις τοῦ δικαιώματος τῆς λύσεως § 604. 616. πρέπει συνεπῶς νὰ δεχθῶσιν ὅτι θελήσει, μόνον δικαστικῶς, ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν, λύονται αἱ τοιαῦται ἐταιρίαι, ἔστω καὶ ἂν ᾗνε ἀπροσδιόριστου διαρκείας. Τοῦτο ἐν τούτοις δὲν δέχονται οἱ LyC. Tr. 2.333. καίτοι δεχόμενοι ὅτι τοῦ δικαιώματος τῆς λύσεως ἐπιτρέπεται παραίτησις.

(2) Molitor Oblig. 668, ὁ Pothier Soc. 152. μᾶλλον ὡς παραδείγματα θεωρεῖ τοὺς N. 14 καὶ 16 Π. (17. 2).

(3) Ραλ. 278. Πετρ. 179. Ἰδὲ ἀριθ. 1871 Γ.Κ. ἀναφέρει ῥητῶς «ou autres cas semblables», ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῶν ἐνδεικτικὴν ἔννοιαν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἔχοντες τοὺς N. 14 καὶ 16 Π. (17. 2).

(4) Ἐκρίθη ὅτι ἡ ῥήτρα καθ' ἣν χρηματοδότης ἐταῖρος δύναται νὰ λύσῃ τὴν ἐταιρίαν ἐὰν κρίνῃ ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς ἐταιρίας δὲν βελτιοῦνται καλῶς εἶνε ἰσχυρὰ καὶ θεμιτῇ, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐπικαλεῖται ἐὰν ἐκ πλάνης ἢ κακῇ τῇ πίστει φρονῇ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐταιρίας κακῶς βαινούσας Ἐφ. Metz 6 Μαρτ. 1860 S. 60. 2. 423 Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ ἀνάγεται εἰς ζήτημα λύσεως, ἐνῶ παρ' ἡμῶν εἶνε μόνον ζήτημα εὐθύνης.

(5) Pont. 770. Alauzet 260.

μεταβιβάζει τὰ κτήματα τῆς εταιρίας πρὸς τρίτους, ἐνεργῶν ἀτομικῶς καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι⁽¹⁾.

613. 9) Ἀνάκλησις Βασιλ. ἐγκρίσεως. Πρὸς ὑπαρξιν ἀνώνυμου εταιρίας ἀπαιτεῖται Βασιλ. ἐγκρίσις § 409, ἥτις καὶ ἀνακαλεῖται § 410. Ἐὰν τοιοῦτόν τι συμβῇ, ἡ ἀνώνυμος εταιρία παύει ὑφισταμένη.

614. Συμφωνίαι μὴ λύσεως. Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἀπηριθμήσαμεν ἐπάγονται τὴν λύσιν τῆς εταιρίας. Ἡρωτήθη ὅμως ἂν δύναται νὰ συμφωνηθῇ τὸναντίον, ἥτοι ὅτι ἡ εταιρία δὲν λύεται. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα τίθεται ὅχι διὰ πάντας τοὺς λόγους ἀλλὰ διὰ τὸν 4ον (θάνατον, ἀπαγόρευσιν, ἀπορίαν (πτώχευσιν) τοῦ συνεταίρου) καὶ 6ον (θέλῃσιν ἐνὸς μόνου ἐταίρου).

615. Περὶ θανάτου εἶδαμεν τί δύναται νὰ συμφωνηθῇ § 590. διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ ἀπορίαν (πτώχευσιν) ἡ συμφωνία ὅτι ἡ εταιρία θὰ ἐξακολουθήσῃ μεταξὺ τῶν λοιπῶν, εἶνε βεβαίως ἰσχυρά. Ἄλλ' εἶνε ἐπίσης ἰσχυρά ἡ συμφωνία ὅτι ἡ εταιρία θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ μετ' ἐκείνου εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου συνέβη ὁ λόγος ἥτοι μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ ἀπαγορευθεμένου; Ἐὰν οἱ ἐταῖροι οὗτοι ᾔνε ἑτερόρρυθμοι πρέπει νὰ εἰπώμεν Ναί. Ἐὰν ὅμως ᾔνε ὁμόρρυθμοι τότε λογικῶς ἡ πτώχευσις δὲν εἶνε κώλυμα⁽²⁾, παρὰ τὴν ἀστείαν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 445 § 2 Ε. Ν., εἶνε ὅμως ἡ ἀπαγόρευσις, διότι ὁ ἀπηγορευμένος δὲν δύναται νὰ ᾔνε ἔμπορος § 193. 593⁽³⁾.

616. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν διὰ συμφωνίας δύναται τις νὰ παραιτηθῇ τοῦ δικαιώματος τῆς θελήσει λύσεως, ἡ ἐξῆς διάκρισις γίνεται. Πάντες συμφωνοῦσιν ὅτι παραιτήσεις προκαταβολικὴ τοῦ δικαιώματος τῆς λύσεως δι' εὐλόγους ἀφορμὰς δὲν χωρεῖ⁽⁴⁾. Διαφωνοῦσιν ὅμως ἂν ἐπιτρέπηται παραιτήσεις τοῦ δικαιώματος ἐν γένει, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐνασκήται τοῦτο, εἰμὴ μόνον ὑπαρχού-

(1) Boistel 376. Ἀκ. 10 Ἀπριλ. 67 S. 67. 1. 277. καὶ τὴν σημ. ἡ Dal. 67. 1. 398.

(2) Aubry et Rau 4 § 384. Ἐφ. Orleans 29 Αὐγ. 44. S. 54. 2. 341. ὑπὸ τὴν Ἀπ. Ἐφ. Paris 5 Ἰαν. 1853.

(3) Lyc. Tr. 2. 334. Pont 729.

(4) Πετρίτση 181. Lyc. Tr. 2. 332. N. 14 II. (17. 2).

σῶν εὐλόγων ἀφορμῶν, καὶ ὀρθωτέραν καὶ συμφωνοτέραν πρὸς τὰ κείμενα θεωρῶ τὴν ἀποφατικὴν γνώμην, ἐξαίρεσιν δεχόμενος ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν § 604⁽¹⁾.

617. Τίς ἐπικαλεῖται τὴν λύσιν. "Ἀμα ὁ λόγος ὁ ἐπάγων τὴν λύσιν λάβῃ χώραν, ἡ ἐταιρία λύεται. Τὴν λύσιν δὲ ταύτης ἐπικαλεῖται πᾶς ἐταῖρος, ἥτοι καὶ ἐκεῖνος, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποῖου ἐπισυνέβη τὸ γεγονός· τὸ ἐπάγων τὴν λύσιν, καὶ πᾶς δανειστῆς ἐταίρου, ἐξασκῶν τὰ δικαιώματα τούτου ἄρθρ. 1025 Π.δ. Δικ.⁽²⁾. Τοῦτο εἶνε ἐκτὸς ἀμφιβολίας.

618. Τίς προτείνει τὴν λύσιν. Δανεισταί. 'Ἄλλ' ἡ ἐταιρία λύεται καὶ τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου ἐταίρου § 599. Ἐρωτᾶται λοιπὸν τὸ δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ, τὸ προκύπτον ἐκ τοῦ ἄρθρ. 1025 Π.δ. Δικ. καθ' ὃ «ὁ δανειστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκτελῇ ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου τοῦ ὅλα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ (τοῦ ὀφειλέτου)», φθά-
ναι μέχρι τοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ἣν ὁ ὀφειλέτης τοῦ συνέστησε; Τὸ ζήτημα φιλονικεῖται. Ὁρθωτέραν ὅμως νομίζω τὴν

(1) N. 14 Π. (17. 2). Dalloz Soc. 735. Aubry et Rau 4 § 384 οἱ διαφωνοῦντες στηρίζονται εἰς τὸν N. 65 § 5 i f. Π (17. 2). Pothier Soc. 151. LyC. Tr. 2. 328. Ὁ κ. Πετρίτσος § 175 δεχόμενος ὁρθῶς ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται παραίτησις, περιπίπτει νομίζω εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὴν θεωρίαν ἣν δέχεται, καὶ καθ' ἣν ἡ ἀπὸ προθεσμίας ἐταιρία λύεται μόνον ἕνεκα εὐλόγων ἀφορμῶν. Διότι τί ἄλλο εἶνε ἡ συνομολόγησις προθεσμίας εἰμὴ παρὰ τῆς σις ἐφ' ὧρισμένον χρόνον. Λοιπὸν ἂν διὰ συνομολογίας χρόνου ἐπιτρέπεται παραίτησις, διὰ τί δὲν ἐπιτρέπεται τοιαύτη ἀπλῶς; διὰ τί τάχα ἅμα συνομολογηθῇ προθεσμία ἡ ἐταιρία λύεται μόνον δι' εὐλόγους ἀφορμὰς, καὶ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ἅμα γίνῃ ἀπλῶς παραίτησις ἐπὶ ἐταιρίας ἀορίστου διαρκείας; Ἄν ἡ διάταξις ἦνε δημοσίας τάξεως, παύει οὖσα τοιαύτη διὰ συνομολογήσεως προθεσμίας; Διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας τὸ σύστημα τοῦ Γ. Κ. συνεπέστερον εἶνε τὸ σύστημα τῶν LyC. ἥτοι ὅτι ἐπιτρέπεται παραίτησις. Ἐννοεῖται δι' ἡμᾶς ὅλα ταῦτα εἶνε ζητήματα εὐθύνης, διότι τὸ δικαίωμα τῆς λύσεως εἶνε ἀπόλυτον, συνεπαχόμενον μόνον εὐθύνᾳ ἂν ἀσκήτῃται δολίως, ἀκαίρως ἢ προῶρως καὶ δὲν ὑπάρχουσιν εὐλογοὶ ἀφορμαὶ § 599.

(2) LyC. Tr. 2. 335. 336. Pont 724. 730. Ὁ Pardessus 1066 ἐπειδὴ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ πτώχευσις τοῦ συνεταίρου εἶνε μόνον εὐλόγος ἀφορμή. § 596 σημ. 1. δέχεται ὅτι οὔτε ὁ πτωχεύσας οὔτε οἱ δανεισταί (σύνδικοι) δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας. Τοῦτο εἶνε ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τίς προτείνει τὴν λύσιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τίς ἐπικαλεῖται αὐτὴν ἐπελθοῦσαν.

γνώμην, ἥτις ἀρνείται εἰς τὸν δανειστὴν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας δὲν εἶνε δικαίωμα ἢ ἀγωγή κατὰ τρίτου ἢ συντήρησις δικαιώματος, ἀλλ' εἶνε πράξις ἀνγκυμένη μᾶλλον εἰς τὴν διαχείρισιν, ἣν βεβαίως δὲν ἔχουσιν οἱ δανεισταί, ἐνόσω ὁ ὀφειλέτης διατελεῖ *in bonis*. Ὁ ὀφειλέτης ἔχει δικαίωμα νὰ μισθώσῃ, νὰ ἐκποιῇ, νὰ ἀνταλλάσσῃ τὰ κτήματα αὐτοῦ ἢ νὰ συνάπτῃ ἢ νὰ διαλύῃ εἰς οἰκονομικὰ συναλλαγὰς, ἀλλὰ διότι αὐτὸς ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἐπεται ὅτι τοιοῦτον ἔχουσι καὶ οἱ δανεισταί του. Εἰδικῶς ἐπὶ ἐταιρίας, ἢ ἀνγκυρώσεως τοιοῦτου δικαιώματος εἰς τοὺς δανειστὰς ὀφειλέτου, διατελοῦντος *in bonis*, ἐπάγεται διὰ τὸν ὀφειλέτην περιορισμὸν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταίριζεσθαι, ἀφοῦ πᾶς δανειστής του δύναται νὰ λύῃ τὴν ἐταιρίαν, ἣν αὐτὸς συνῆψεν. Ἐπὶ πλέον ἡ ἐνᾶσκησις τοῦ δικαιώματος τῆς λύσεως δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιζημίους συνεπειὰς λόγῳ ἀκαίρου ἢ προώρου λύσεως. Οὐδόλως μεταβάλλεται τὸ ζήτημα ὅταν ὑπάρχωσιν εὐλογοὶ ἀφορμαί. Αὗται εἶπομεν § 609 δὲν εἶνε λόγος λύσεως, ἀλλὰ λόγος ἀπκλαγῆς εὐθύνης, ἐκτὸς ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν § 610⁽¹⁾, ἐπὶ τοιούτων, ἴσως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ὑπάρχει ἀγωγή, ἣν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ὁ δανειστής, ὅταν ἀμελῇ ὁ ὀφειλέτης. Ἀλλὰ καὶ τότε τὸ δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ εἶνε ἐντελὴς θεωρητικόν, ἂν τὸ δικαίωμα τοῦ ὀφειλέτου ἐταίρου πιστοποιηται, ὅπως συνήθως, διὰ μετοχῶν εἰς τὸν κομιστήν⁽²⁾.

(1—2) Περὶ τοῦ ἂν οἱ ἀτομικοὶ δανεισταί τοῦ συνεταίρου δύναται νὰ κατὰσχῃσι τὴν ἐταιρικὴν μοῖραν ἴδε § 357. περὶ κατασχέσεως μετοχῶν § 513.— Τὸ ἄρθρ. 1166 τοῦ Γ. Κ. εἶνε περίπου ὁμοιον πρὸς τὸ ἄρθρ. 1025 § 2 τῆς ἡμετέρας Πολ. Δικ. καὶ ἔχει οὕτω: «Μόλα ταῦτα οἱ δανεισταί δύναται νὰ ἐξασκήσωσιν ὅλα τὰ δικαίωματα καὶ τὰς ἀγωγὰς τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν, ἐξαιρέσει τῶν ἀποκλειστικῶς προσωπικῶν». Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 1025 § 2 Πολ. Δικ. ἴδε καλλίστην μελέτην τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐγκρίτου νομομαθοῦς καὶ δικηγόρου κ. Ἰω. Πολίτου ἐν Ἐφ. Δικ. Τόμ. 1. φυλ. 45 καὶ ἐπ. Aubry et Rau 4 § 412. Ὡς πρὸς τὸ ἐν τῷ κειμένῳ ζήτημα: ἂν δηλ. οἱ δανεισταί τοῦ συνεταίρου δύναται νὰ ζητήσωσι τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας ὡς ἐνασκοῦντες τὰ δικαίωματα τοῦ ὀφειλέτου των, ὁ Pardessus 1087 καὶ ὁ Alauzet 267 ἀρνοῦνται ἀπολύτως αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο. Πετρίτση § 182. οἱ LyC. Tr. 2. 336. φαίνονται ἀναγνωρίζοντες τοῖς δανεισταῖς πάντοτε τὸ δικαίωμα ἐσάκις

619. Συγχώνευσις¹ εταιριῶν (fusion). Συμβαίνει πολλάκις δύο (ἢ πλείοτε) εταιρίαι νά ἐνωθῶσιν εἰς μίαν. Τοῦτο γίνεται πρὸς διαφόρους σκοπούς, ἰδίως πρὸς ἀποφυγὴν ἀνταγωνισμοῦ. Ὅπως ἐπέλθῃ ἡ ἐνωσις αὕτη ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις πάντων τῶν ἐταίρων ἐκάστης ἐταιρίας, ἐκτός ἂν προβλέπωσι τὰ καταστατικά ἄλλως. Διὰ τῆς συγχωνεύσεως ἡ παράγεται νέα εταιρία, ὅτε ἔχομεν δύο διαλύσεις καὶ μίαν σύστασιν, ἡ ἀπορροφᾶται ἡ μία ὑπὸ τῆς ἄλλης, εἰς τρόπον ὥστε ἡ μία διαλύεται, ἡ ἄλλη δὲ τροποποιεῖται αὐξανόμενου τοῦ κεφαλαίου § 527 καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐταίρων. Ἐφαρμόζονται ἐπομένως αἱ διατάξεις καὶ κανόνες περὶ πρῶτον συναινέσει λύσεως διὰ τὰς λυόμενας, αἱ περὶ συστάσεως διὰ τὴν νέαν ἢ αἱ περὶ αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν τροποποιουμένην § 527. 528. Ὅταν διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν εταιριῶν διαλύονται αἱ παλαιαί, καὶ συνιστᾶται νέα, τὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας ἐκάστης διατηροῦνται, διότι ὁ δανειστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νά ἀλλάξῃ ὀφειλέτην. Τὸ αὐτὸ γίνεται, διὰ τοὺς δανειστάς αὐτῆς, ὅταν ἡ μία διαλύεται. Ἀλλ' οἱ δανεισταὶ τῆς διατηρουμένης, ἂν αὕτη ἀνέλαβε καὶ τὰ χρεῖα τῆς διαλυθείσης, δὲν δύνανται νά ζητήσωσι τὸν χωρισμὸν τῶν περιουσιῶν, διότι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἀναγράφεται⁽¹⁾.

620. Ἐταιρία εταιριῶν. Ἀντὶ νά ἐνωθῶσιν ἢ νά συγχωνευθῶσιν εἰς μίαν δύο ἢ πλείοτε εταιρίαι, δύνανται νά συνεταιρισθῶσιν, ὅπως καὶ τὰ ἄτομα. Ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει καμμὶς δὲν λύεται, ἀλλ' ἐκάστη διατελεῖ ἐταῖρος τῆς νέας εταιρίας. Ἐκρίθη μάλιστα ὅτι ἡ εταιρία, ἥτις εἶνε μέλος ὁμορhythμου εταιρίας § 264 ἐνέχεται εἰς ὁλόκληρον ὡς πᾶς ὁμόρυθμος⁽²⁾.

621. Ἀποτελέσματα τῆς λύσεως. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς

ἔχῃ καὶ ὁ ὀφειλέτης τοῦτο, ἐκφραζόμενοι ὡς ἐξῆς: «Οἱ δανεισταὶ τοῦ ἐταίρου δύνανται νά ἐπικαλεσθῶσι τὴν λύσιν ἢ νά τὴν ζητήσωσι δικαστικῶς, ἀλλὰ μόνον ὡς ἐξασχοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1166 Γ. Κ. Συνεπῶς οἱ προσωπικοὶ δανεισταὶ τοῦ ἐταίρου δὲν δύνανται αὐθαίρετως (par leur volonté) νά λύσωσιν εταιρίαν ὁρίσμενης διάρκειας (à durée limitée) ἥς ὁ ὀφειλέτης των εἶνε μέλος».

(1) LyC. Tr. 2. 337.

(2) LyC. Tr. 2. 344. Ἀκ. 40 Δερ. 78. D. 79. 1. 5.

λύσεως εἶνε προφικνῇ. Ἡ ἐταιρία πκύει ὑφισταμένη διὰ τὸ μέλλον ἐπομένως· 1) Νέαι ἐργασίαι δὲν δύνανται νὰ γίνωσιν, ἀλλ' ἀποπερχτοῦνται αἱ ἀρξάμεναι. 2) Ἡ ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ πκύει, οὗτος δὲν ἀντιπροσωπεύει πλέον τοὺς συνεταίρους ἢ τὴν ἐταιρίαν, συναλλασσόμενος δὲ, δὲν ὑποχρεοῖ αὐτούς⁽¹⁾. 3) Ἡ προσωπικότης τῆς ἐταιρίας πκύει, καὶ ἡ συγκυριότης διχδέχεται τὴν ἐταιρίαν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐν τούτοις τοῦτο δὲν ἐπέρχεται, ἐὰν καὶ ὅταν συμφωνηθῇ ἢ ἐκκαθαρίσας, διότι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἡ προσωπικότης τῆς ἐταιρίας διχτηρεῖται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκαθαρίσεως § 638. 4) Ἀπὸ τῆς λύσεως (ἣτις ἐνίοτε πρέπει νὰ δημοσιεύεται § 625) ἄρχεται ἡ πεντζετῆς παρχαγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64, ὅπως ἐν τῷ περὶ παρχαγραφῆς εἰδικώτερον θὰ ἐξηγηθῶμεν. Τέλος 5) δὲν ὑπάρχει πλέον ἐταιρικὴ ἐπωνυμία⁽²⁾.

622. Πότε ἄρχονται Ἡ λύσις τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν ἐνδιαφέρει μόνον τοὺς συνεταίρους, καθ' ὅσον διὰ τοὺς τρίτους, ἐκτὸς ἴσως τῆς περιπτώσεως τῆς in rem verso, ἐταιρία δὲν ὑπάρχει. Ἡ λύσις ὅμως τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, καὶ τῶν ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν πολιτικῶν, ἐνδιαφέρει καὶ τοὺς συνεταίρους καὶ τοὺς τρίτους, διότι αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι, πλὴν τῆς μετοχικῆς, ἔχουσιν ἐξωτερικὴν ὑπαρξιν, ἣτις παύουσα διὰ τῆς λύσεως ἐπάγεται τὰ ἄνω ἀποτελέσματα, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαχειριστοῦ καὶ τὴν σύντρομον παρχαγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64. Ἐρωτᾶται λοιπὸν φυσικῶς πότε, ὑπαρχόντων λόγων λύσεως, ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διαλελυμένη μεταξὺ τῶν συνεταίρων καὶ πότε ἀπέναντι τῶν τρίτων. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὴν ἐξῆς γενικὴν ἀπάντησιν: Ὅπου ὁ Νόμος ἐπέβλεπε τὴν δημοσίευσιν τῆς λύσεως, τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἄρ-

(1—2) LyC Tr. 2. 352. ἡ Ἀπ. 160 (1874) ἐν Πείρξ 6479 φέρει: «Ἐπειδὴ διὰ τῆς διαλύσεως ἐταιρίας, ἔστω καὶ ὁμορῦθμου, λύεται ὁ δεσμὸς δυνάμει τοῦ ὁποίου εἰς τῶν ὑπαρξάντων συνεταίρων ὡς τοιοῦτος συναλλαττέμενος, δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς λοιποὺς συνεταίρους· ὅπως δὲ πᾶσα συναλλαγὴ μετὰ τὴν τῆς ἐταιρίας διάλυσιν, ὑπάρξαντος συνεταίρου ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς ἐταιρίας ἀφ' οὗ ῥα αὐτὸν μόνον, καὶ οὐχὶ τοὺς λοιποὺς ὑπάρχοντας συνεταίρους, οὕτω καὶ πᾶν ἐγγραφὸν ἐκδεδομένον παρ' αὐτοῦ, ἔστω καὶ ὑπὸ ἐταιρικῆν ἐπωνυμίαν μετὰ τὴν τῆς ἐταιρίας διάλυσιν περὶ ὑποχρεώσεων τῆς ὑπαρξάσης ἐταιρίας, δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ὡς ἀπόδειξις ἔγγραφος ἰσχυρὰ δυνάμενη νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ ἐτέρου τῶν ὑπαρξάντων ἐταίρων κλπ.»

χονται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τοὺς συνεταίρους καὶ διὰ τοὺς τρίτους. Ὅπου ὅμως ὁ Ν. δὲν ἐπέβαλε τὴν δημοσίευσιν, τὰ ἀποτελέσματα ἄρχονται, κατ' ἀρχήν, διὰ τοὺς συμβαλλομένους καὶ τοὺς τρίτους, ἅφ' ἧς τὸ γεγονός τὸ ἐπάγον τὴν λύσιν ἔλαβε χώραν, ἐκτὸς ἐπὶ θανάτου Ν. 65 § 10 Π. (17. 2) καὶ ἐπὶ αὐθιχίτου λύσεως πρὸς ἀπόντα Ν. 17 § 1. Π. (17. 2), περὶ ὧν ἔχομεν εἰδικὰς λύσεις. ὡς εἰδικώτερον θὰ ἐξηγηθῶμεν § 631.

623. Δημοσίευσις τῆς λύσεως. Ἡ φυσικωτέρᾳ ὁδὸς ἦν ὥφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ Ν. ἦτο νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν δημοσίευσιν τῆς λύσεως, ἐξ οὐδὲ ποτε λόγου καὶ ἂν προήρχετο αὕτη. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως δὲ νὰ ἐξαρτήσῃ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Τοῦτο ἦτο λογικὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὸ σύστημα, ὅπερ ἀπεδέχθη διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, ἀπαιτήσας διὰ τὴν σύστασιν πασῶν, πλὴν τῆς μετοχικῆς, τὴν δημοσίευσιν. Δυστυχῶς δὲν ἠκολούθησε τὸ σύστημα τοῦτο, ἀλλὰ διὰ δύο διχτάξεις (ἄρθρ. 46 καὶ 64) ἐξεφράσθη τόσον ἀτελῶς, ὥστε ἐπικρατεῖ ἡ μεγαλειτέρα διαφωνία περὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν. Ὅ,τι προκύπτει ἐκ τῶν δύο τούτων ἄρθρων εἶνε ὅτι ὁ Ν. ἐπέβλεπε ῥητῶς τὴν δημοσίευσιν τῆς λύσεως εἰς μίαν περίπτωσιν· ὅτι ἀπέκλεισε ῥητῶς τὴν ἀνάγκην δημοσιεύσεως εἰς μίαν ἄλλην, καὶ ἐσιώπησε περὶ τῶν λοιπῶν περιπτώσεων λύσεως.

624. Περιττὴ δημοσίευσις. Ὁ Ν. δὲν ἐπιβάλλει τὴν δημοσίευσιν, ὅταν ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας ἐπέρχεται, διότι ἡ προθεσμία ὑφ' ἣν συνέστη παρῆλθεν § 581. Ἀρκεῖ τὸ ἐγγράφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν αὐτῆς νὰ ἐδημοσιεύθῃ, ἄρθρ. 64. Οὕτω ἡ ἐταιρία συνέστη διὰ 5 ἔτη, τὸ καταστατικὸν ἐδημοσιεύθη νομίμως, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 5 ἐτῶν ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διακλυμένη *erga omnes* χωρὶς νὰ ᾔνε ἀνάγκη νὰ δημοσιευθῇ ἡ λύσις⁽¹⁾. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅταν ἡ ἐταιρία λύεται, διότι πληροῦται ἡ διαλυτικὴ αἴρεσις ὑφ' ἣν συνέστη⁽²⁾.

(1) Ἐὰν τὸ καταστατικὸν δὲν εἶχε δημοσιευθῇ ἢ δὲν εἶχε δημοσιευθῇ ἡ διάρκεια ἀπαιτεῖται τότε δημοσίευσις τῆς λύσεως; Ναί, λέγουσιν οἱ LyC. Tr. 2. 354. Pont. 1195 καὶ τοῦτο φαίνεται προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 64, ἴδε ἐν τούτοις § 628. σημ. 1.

(2) Pont. 1196. LyC. Tr. 2. 354. Contra Pardes. 1088. Brav. 1.423 σημ. 1. Ἐὰν ἡ διαλυτικὴ αἴρεσις ᾔνε ἐξουσιαστικὴ, ἐπειδὴ τότε ἰσοδυναμεῖ

625. Ἀναγκαία δημοσίευσίς. Τὸν ἀντιπρόσωπον ὁ Ν. ἐπιβάλλει τὴν δημοσίευσιν, ὅταν ἡ ἐταιρία λύσεται πρὸ τῆς προθεσμίας δι' ἣν συνέστη, διὰ πράξεως ἥτοι τῇ συναινέσει τῶν συνεταίρων. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 46, λέγοντος ὅτι «ἡ δὴλῳσις καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τὰ περὶ διαλύσεως τῆς ἐταιρίας, πρὸ τῆς προθεσμίας τῆς διὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ὠρισμένης εἰς τὸ καταστατικὸν ἔγγραφον, δημοσιεύονται κλπ. (1) Οὕτω; ἐταιρία τις συνέστη ὑπὸ προθεσμίαν 10 π. χ. ἐτῶν, ἐὰν οἱ συνεταῖροι λύσωσι συναινέσει § 598 τὴν ἐταιρίαν πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν 10 ἐτῶν, ἡ λύσις πρέπει νὰ δημοσιευθῇ. Ὡς συναινέσει λύσις καὶ ἐπομένως ὑποκειμένη εἰς δημοσίευσιν πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ τῇ θελήσει ἐνὸς μόνου ἐταίρου γενομένη § 599, ἐτι δὲ καὶ ἡ δικαστικὴ § 609, ἂν καὶ τοῦτο ἐπιλονεικῇ(2).

626. Ἀλλαι περιπτώσεις λύσεως. Ἄλλ' ἡ ἐταιρία δὲν λύεται μόνον διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, δι' ἣν συνέστη

πρὸς παραίτησιν συνεταίρου ἔχομεν λύσιν πρὸ τῆς προθεσμίας συναινέσεως, ἄρα ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς LyC αὐτόθι.—Ἐν Γαλλίᾳ δέχονται ὅτι ἡ ἐταιρία ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον μίαν πρᾶξιν εἶνε ὑπὸ προθεσμίας § 600 σημ. 1. ἄρα ἡ λύσις ἡ ἐπερχομένη διὰ τῆς ἀποπερατώσεως § 584 δὲν δημοσιεύεται LyC. αὐτόθι. Pont. 1197, συνήθως ὅμως ἡ τοιαύτη ἐταιρία εἶνε μετοχικὴ καὶ ἐπομένως τὸ ζήτημα δὲν ἐγείρεται.

(1) Καὶ τὸ ἄρθρ. 64 δημοσίευσιν διεκλυτικὴν ἔχει ὑπ' ὄψιν.

(2) LyC. Tr. 2. 356. Pardes 1088. Contra Ἐφ. Bordeaux 3 Μαρτ. 56. S. 57. 2. 126. Pont 1200.—Ὁ Ν. ἐμιλεῖ περὶ ἐταιρίας ὑπὸ προθεσμίας, εἰδομεν δὲ § 600 ὅτι ἐταιρία ὑπὸ προθεσμίαν δὲν εἶνε οὔτε ἐκείνη ἥς δὲν ὠρίσθη διάρκεια ἐκ τῶν προτέρων βεβαίη, οὔτε ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον μίαν πρᾶξιν, ἢ ἐπιχείρησιν (ἐν Γαλλίᾳ τὴν τελευταίαν ταύτην θεωροῦσιν ὑπὸ προθεσμίαν σιωπηρὰν § 600 σημ. 1) Ἐὰν λοιπὸν αἱ ἐταιρίαι αὗται λυθῶσι συναινέσει πάντων ἢ ἐνὸς ἢ δικαστικῇ ἀποφάσει πρέπει νὰ δημοσιευθῇ ἡ λύσις; Κατ' ἀκριβολογίαν ὄχι. Troplong. Soc. 910, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἐταιρίας λυομένης πρὸ τῆς προθεσμίας, ἀφοῦ προθεσμία δὲν ὑπάρχει. Ἐν τούτοις ἐν Γαλλίᾳ καὶ διὰ τὴν μίαν καὶ διὰ τὴν ἄλλην περίπτωσηιν δέχονται ἥδη ὅτι ἡ συναινέσις λύσις πρέπει νὰ δημοσιεύεται, διότι τοῦτο ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ τὸ ἄρθρ. 46 ἥτοι τὴν δημοσίευσιν τῆς συναινέσεως λύσεως, ἡ φράσις δὲ τοῦ ἄρθρ. 46 πρὸ τῆς προθεσμίας παρέλκει καὶ δὲν εἶνε περιοριστικὴ LyC. Tr. 2. 355. Pont 1202. κατὰ τὸν Bravard 1. 404. καὶ ὅταν δὲν συνωμολογήθῃ προθεσμία εἶνε ὑπὸ προθεσμίαν ἡ ἐταιρία § 600 σημ. 1.

§ 581, ἡ διὰ τῆς θελήσεως πάντων ἢ τινος τῶν ἐταίρων § 598. 599, ἡ δικαστικῶς § 609, ἀλλὰ λύεται καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ δὴ: διὰ τοῦ θανάτου τοῦ συνεταίρου § 589, διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως § 598, ἀπορίας ἢ πτωχεύσεως αὐτοῦ § 595, διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως § 584, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου § 585. Ἐρωτᾶται λοιπόν, τί γίνεται ἄρα ἡ ἐταιρία λυθῇ δι' ἓνα τῶν λόγων τούτων Ἀπαιτεῖται ἄρα γε δημοσίευσις; Πᾶσι ἐρρήθησαν περὶ τούτου⁽¹⁾, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται δημοσίευσις, διότι ὁ Ν. δὲν ἐπιβάλλει τοιαύτην, ἀπαιτῶν τὴν δημοσίευσιν μόνον τῶν ἐγγράφων περὶ διαλύσεως τῆς ἐταιρίας ἄρθρ. 46 καὶ 64, καὶ ἄρα ὁμιλεῖ περὶ ἐγγράφων, βεβαίως ἐννοεῖ τὴν συν-

(1) Ἴδου ἐν συνόψει τὰ ἀναπτυχθέντα περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τὸν Bravard 4. 420 ἡ δημοσίευσις ἀπαιτεῖται π ἂ ν τ ο τ ε, ἐκτὸς ἂν ὁ λόγος τῆς λύσεως ἐδημοσιεύθῃ ἤδη μετὰ τοῦ καταστατικοῦ καὶ ᾔνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐρίζονται ἐκ τῶν προτέρων, π. χ. προθεσμία, περαιοῖσις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἃρα πρέπει νὰ δημοσιεῖται ἡ λύσις ἐνεκα θανάτου, πτωχεύσεως ἢ ἀπαγορεύσεως. Τὰ αὐτὰ δέχονται οἱ Troplong Soc. 903 καὶ Alauzet 246. μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἂν δὲν γίνῃ δημοσίευσις κατὰ τὸ ἄρθρ. 46 ἐπιτρέπεται νὰ ἀποδειχθῇ κατὰ τρίτων ὅτι ἐγίνωσκον τὸν λόγον τῆς λύσεως. Οἱ Delangle Soc. 580 καὶ Bedarride 603. τοῦναντίον δὲν ἀπαιτοῦσι δημοσίευσιν διὰ τοὺς λόγους τοὺς ἔχοντας δημοσιότητα τινὰ καὶ ὑποτίθενται γνωστοὶ καὶ τοιοῦτοι εἶνε ὁ θάνατος, ἡ πτώχευσις, ἡ ἀπαγόρευσις. Ὁ Pardessus ἐδέχετο ἀρχικῶς ὅτι ἀπαιτεῖται πάντοτε δημοσίευσις, ἐκτὸς ὅταν ἡ ἐταιρία λύεται διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, ὑφ' ἣν συνέστη, ἀλλ' εἴτα μεταβαλὼν γνώμην συμφώνως τῷ Ἀκ. 10 Ἰουλ. 44 S. 44. 1. 763, ἐδίδαξεν ὅτι (§ 1088 ἐκδ. 6) δημοσίευσις ἀπαιτεῖται μόνον τῶν ἐ γ γ ρ ᾶ φ ω ν τῶν διαλυτικῶν τῆς ἐταιρίας ἥτοι τῆς σ υ ν α ν ἑ σ ε ι λύσεως, καὶ πρὸς τούτοις τῆς λύσεως τῆς ἐπερχομένης ἐκ τῆς πληρώσεως τῆς δ ι α λ υ τ ι κ ῆς α ἰ ρ ἔ σ ε ω ς, ἢ τῆς λόγῳ κ α τ α σ τ ρ ο φ ῆ ς τοῦ ἐταιρικοῦ πράγματος. Ἡ ἐν τῷ καίμηνῳ γνώμη εἶνε ἡ τοῦ Pont 1186. 1194. καὶ τῶν LyC. Tr 2. 356. ἥτοι ἡ τοῦ Pardessus τροποποιημένη· ὁ Pont 1200 κατὰ τοῦτο μόνον διαφωνεῖ πρὸς τοὺς LyC. αὐτ. καθόσον δὲν ἀπαιτεῖ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ἥτις ἀπαγγέλλει τὴν λύσιν. Τὸ Ἀκ. 15 Δεβρίου 1880 S. 82. 1. 5 ἐνόησεν καὶ σὺν. ἐδέχθη ὅτι ἡ δημοσίευσις εἶνε ἀναγκαία ὅταν ἡ λύσις ᾔνε συνέπεια τῆς θελήσεως τῶν μερῶν, ἐπομένως δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ λύσεως συνέπεια θανάτου. Συμφ. Πετρίτσ. 184.

κινέσει λύσιν. Τοῦτο ἐπικρατεῖ ἤδη καὶ τοῦτο παρ' ἡμῶν ἐνομολογήθη διὰ τὴν λύσιν ἕνεκα θανάτου⁽¹⁾.

627. Τύπος καὶ χρόνος δημοσιεύσεως. Ἡ δημοσίευσις, ὅταν ἐπιβάλλεται, γίνεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 Ἐμ. Ν. καὶ ἐντός 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ διαλυτικοῦ ἄρθρ. 46 § 287. Τοῦτο δ' ἰσχύει ἐνταῦθα ἀναγκασίως καὶ ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν § 414.

628. Ἀδημοσίευτοι ἐταιρίαι. Ἄν ἡ σύστασις τῆς ἐταιρίας δὲν ἐδημοσιεύθη, πρέπει νὰ δημοσιευθῇ ἡ λύσις; Εἰπόν τινες ὅτι εἶνε περιττὴ ἡ δημοσίευσις ἀφοῦ ἡ σύστασις εἶνε ἄγνωστος· ἀλλ' ἐπεκράτησε ἡ γνώμη ὅτι καὶ τότε πρέπει νὰ δημοσιεύεται ἡ λύσις διότι οἱ τρίτοι δύνανται κατ' ἀρέσκειαν νὰ θεωρῶσι τὴν ἀδημοσίευτον ἐταιρίαν ὑπάρχουσαν ἢ μὴ § 306 ἄμα δὲν δημοσιευθῇ ἡ λύσις⁽²⁾. Ἐν τοῦτοις οὐχὶ πᾶσα λύσις πρέπει νὰ δημοσιεύεται, ἀλλ' ἐκείνη τῆς ὑποίας ἡ δημοσίευσις ἐπιβάλλεται § 625. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀδημοσίευτος ἐταιρία λυθῇ διὰ τοῦ θανάτου π. χ. ἡ ἀπαγορεύσεως δὲν ἔπεται ὅτι ἡ λύσις πρέπει νὰ δημοσιευθῇ, ὡς ἐξαίρεσιν δὲ καὶ

(1) Ἡ Ἀπ. 45 (90) ἐν Μπ. 10. 3. ἡ Θεμ. 1. 107 τῇ Εἰστηγῇ τοῦ κ. Τζιβανοπούλου ἀπεφάνθη ὅτι ἀπὸ ἄρθρ. 46 τοῦ Ἐμ. Ν. ὑποβάλλον τὰ τροποποιήσαντα τὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν γεγονότα εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς δημοσιεύσεως, τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 42 διαγραφόμενον, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένας π ρ ᾱ ξ ε ις τῶν συνεταίρων, οἷον τὴν μετὰ τὴν προθεσμίαν ἐξακολούθησιν τῆς ἐταιρίας, τὴν πρὸ τῆς προθεσμίας διάλυσιν, τὴν μεταβολὴν εἰς τὰ πρόσωπα τῶν συνεταίρων, εἰς τὰς συναμολογήσεις ἢ εἰς τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν θάνατον ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας, ὃν εἰδικῶς δὲν προσδιορίζει ὡς ὑποβαλλόμενον εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς δημοσιεύσεως ὡς ἐ κ τ ῆς φ υ σ ι κ ῆς δ η μ ο σ ι ὁ τ η τ ὁ ς τ ο υ. Ἡ Ἀπ. 237 (1882) Μπ. 2. 448 φαίνεται μᾶλλον δεχομένη ὅτι ἡ ἕνεκα θανάτου λύσις πρέπει νὰ δημοσιεύεται. Ἡ Ἀπ. 163 (1883) Μπ. 3. 314 δὲν θίγει τὸ ζήτημα. Τὸ θίγει ὁμοῦς ἡ Ἀπ. 255 (67) ἐν Πειρ. 232—235 ἢ 1474, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἠννόησα τί δέχεται. Κατὰ τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνώμην, ἣν ἐδέχθημεν, δημοσίευσις ἀπαιτεῖται 1) ὅταν δὲν ἐδημοσιεύθῃ διόλου τὸ καταστατικὸν § 628 σημ. 1 ἢ δὲν ἐδημοσιεύθῃ ἡ διάρκεια LyC. Tr. 2.354. 2) ὅταν ἡ ἐταιρία λύεται σ υ ν α ν ἑ σ ε ι πάντων τῶν ἐταίρων ἢ ἑνός, ἢ δ ι κ α σ τ ι κ ῇ ἀ π ο φ ᾶ σ ε ι, εἶνε δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐταιρία ᾔγνε ὑπὸ προθεσμίαν, ἂ ν ε υ π ρ ο θ ε σ μ ῖ α ς ἢ ἔχῃ ἀντικείμενον μίαν πρᾶξιν (τὰς διαφωνίας ἐν προηγ. σημ.).

(2) Bravard 1. 424. Pont 1203. LyC. Tr. 2. 357. Ἀξ. 9 Ἰουλ. 33. S. 33. 1. 538. Πετρ. 188.

οὐχὶ ὡς κανόνα πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 64 ἢ μᾶλλον τὸ ἐκ τούτου προκύπτει ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐπιχείρημα⁽¹⁾.

629. Συνέπειαι δημοσιεύσεως. Αἱ συνέπειαι τῆς δημοσιεύσεως, ὅπου αὕτη ἐπιβάλλεται, εἶνε αὐταὶ αὐταὶ αἱ συνέπειαι τῆς λύσεως § 621 ἥτοι ὅτι ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διακλεισμένη καὶ διὰ τούτους συνεταίρους καὶ τούτους τρίτους. Αἱ συνέπειαι ἄρχονται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, δὲν ἀνατρέχουσι δέ, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ δημοσίευσίς ἐγένετο ἐμπροθέσμως, εἰς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἔλαθε χώραν τὸ γογόνος τὸ ἐπάγον τὴν λύσιν. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 64 καθ' ὃ ἡ πραχραφή, ἣτις εἶνε μία τῶν συνεπειῶν τῆς λύσεως § 621 ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως⁽²⁾.

630. Ἐλλειψὶς δημοσιεύσεως. Ἡ μὴ δημοσίευσίς τῆς λύσεως, ὅταν αὕτη ἐπιβάλλεται, ἔχει τὰς συνεπείας πάσης μὴ δημοσιεύσεως § 299 καὶ ἄρθρ. 42 § 2. ἥτοι ἡ λύσις εἶνε ἄκυρος διὰ

(1) Τὸ ζήτημα ὑπὸ τῶν συγγραφῶν τίθεται γενικῶς ὡς ἑξῆς : Ὅταν ἡ ἐταιρία δὲν ἐδημοσιεύῃ κατὰ τὴν σύστασίν τῆς ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς τῆς διαλύσεως; Petr. 188. Lyc. Tr. 2.357. καὶ ἀποφαίνονται καταπρατικῶς ἄλλ' ὅπως τίθεται τὸ ζήτημα ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι π α ρ ε λ ε ὕ σ ε ι οἰονόηποτε λόγον, ἐταιρίαν, ἣτις δὲν ἐδημοσιεύῃ κατὰ τὴν σύστασιν πρέπει νὰ δημοσιεύηται, ὅπερ λογικῶς ἀπαράδεκτον. Διότι ἂν ὅταν ἐδημοσιεύῃ ἡ ἐταιρία καὶ λυθῇ διὰ τοῦ θανάτου π. γ. ἀπαγορεύσεως ἢ πτωχεύσεως δὲν ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς τῆς λύσεως, ὅπως ἐδέχθημεν τοῦλάχιστον § 626, κατὰ μείζονα λόγον δὲν ἀπαιτεῖται, ὅταν δὲν ἐδημοσιεύῃ. Μόνος ὁ Pont 1203 φαίνεται ὑποδεικνύων λίαν ἀμφιβόλως τὴν τοιαύτην διάκρισιν καὶ Ἀκ. 9^ο Ιουλ 33. S. 33.1.538. Τὸ ἄρθρ. 64 καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐπιχείρημα ὡς μὴ καθιεροῦν κανόνα, πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ στενῶς ἥτοι ὅτι μόνον ὅταν δὲν ἐδημοσιεύῃ τὸ καταστατικὸν καὶ ἡ ἐταιρία λύεται π α ρ ε λ ε ὕ σ ε ι τῆς προθεσμίας δι' ἣν συνέστη, ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς τῆς λύσεως ταύτης. Ἄν ἡ λύσις ἐπέλθῃ δι' ἄλλον λόγον καὶ εἶνε ἐξ ἐκείνων οἵτινες δημοσιεύονται § 625 καὶ τότε πρέπει νὰ δημοσιεύῃ ἡ λύσις, ἂν ὅμως εἶνε ἐκ τῶν μὴ δημοσιευομένων (π. γ. θάνατος, πτώχευσις, ἀπαγορεύσις) δὲν ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς : ὁ κανὼν ὃν τις πολὺ λογικῶς ἡδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 64 : ὅτι πάσης ἀδημοσιεύτου ἐταιρίας ἐπιβάλλεται ἡ δημοσίευσίς τῆς λύσεως δὲν εἶνε ὁρθός, ὅπως δὲν εἶνε ὁρθὸν καὶ τὸ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐπιχείρημα, ὅπερ δεχόμεθα μόνον διότι ἀρδῆλως προκύπτει. Ἡ λύσις π ε ρ α ι ὡ σ ε ι : ἐπιχειρήσεως ἀδημοσιεύτου ἐταιρίας ; ἡ τοιαύτη ἐταιρία θεωρεῖται ὑπὸ προθεσμίαν ἐν Γαλλίᾳ § 600. σημ. 1.

(2) Lyc. Tr. 2. 358. Pont 1204. 2014. Ἀκ. 24 Νοβ. 45. S. 46.1 133.

τούς συνεταίρους, οὔτοι ὅμως δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα κατὰ τρίτου τινος, ἐπομένως.

1) Οἱ συνεταῖροι, καίτοι συνεχινέσαντες εἰς τὴν διάλυσιν, δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ θεωρήσωσι τὴν διάλυσιν ὡς μὴ ἐπελθοῦσαν, τὴν δὲ ἐταιρίαν ὑφισταμένην⁽¹⁾.

2) Οἱ τρίτοι § 305 δύνανται νὰ θεωρήσωσι τὴν ἐταιρίαν ὡς διαλυθεῖσαν ἢ νὰ θεωρήσωσι ταύτην ὑφισταμένην, ἐὰν ἔχωσι συμφέρον, εἴτε πράξεις τοῦ διαχειριστοῦ μετὰ τὴν λύσιν νὰ θεωρηθῶσι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν ἐταιρίαν, εἴτε νὰ μὴ ἀρχίσῃ ἡ πενταετής παραγραφὴ τοῦ ἀρθρου 64 : Τοῦ δικαιώματος δὲ τούτου οἱ τρίτοι δὲν στεροῦνται, καὶ ἂν πραγματικῶς ἐγνώριζον τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας. Ἀρκεῖ ὅτι αὕτη δὲν ἐδημοσιεύθη § 319⁽²⁾. Ἡ βραδεῖα ἡ ἢ ἀτελὴς δημοσίευσις, διέπεται *mutatis mutandis* ὑπὸ τῶν κανόνων τοὺς ὁποίους ἐμελετήσαμεν διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἐταιριῶν § 302, 303.

631. Λύσεις μὴ δημοσιευόμεναι. Πότε ὅμως θεωρεῖται διαλυμένη ἡ ἐταιρία εἴτε μετὰ τῶν συνεταίρων εἴτε ἀπέναντι τῶν τρίτων, ὅταν ἡ λύσις προέρχεται ἐκ λόγου, ὅστις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ δημοσιευθῇ; § 626. Κατ' ἀρχὴν τότε τὰ ἀποτελέσματα τῆς λύσεως ἄρχονται, διὰ τοὺς συνεταίρους καὶ τρίτους, ἅμα τὸ γεγονός τὸ ἐπάγον τὴν λύσιν λάβῃ χώραν. Ἐπὶ λύσεως ὅμως ἔνεκα θανάτου εὐρίσκομεν ὅτι τὸ ἐν ἀγνοίᾳ παρὰ τὴν λογίζεσθαι ἐταιρικὸν § 590. 1. Ἐπὶ δὲ λύσεως πρὸς ἀπόντῃ ἔχομεν τὴν περιέργον διάταξιν ὅτι μέχρι οὗτος λάβῃ γνῶσιν, ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ ὡς πρὸς τὰς ὑπο-

(1) LyC. Tr. 2. 359. Pont. 1205. Contra Pardessus 1071. Ἐκρίθη ὅμως ὅτι λογίζονται παραιτηθέντες τῆς ἀκυρότητος ἐὰν ἐξετέλεσαν τὴν συμφωνίαν τῆς λύσεως. Ἀκ. 6 Ἰουν. 31. S. 31. 4. 246. Πετρ. 190. ἴδε καὶ Dal. 968.

(2) LyC. αὐτ. 359. Pont. 1207. Contra Troplong Soc. 910. Ἐκρίθη ὅτι ἡ ἀτακτικὴ καὶ οὐχὶ ἡ ἐκπρόθεσμος δημοσίευσις τῆς λύσεως προτείνεται κατὰ τοῦ τρίτου, ὅστις ὅταν συνηλλάσαστο μετὰ τοῦ διαχειριστοῦ ἐγνώριζε τὴν λύσιν. Ἐφ. Paris 4 Ἰουν. 1854. S. 54. 2. 535. Ἐκρίθη ἐπίσης κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Troplong ὅτι ἡ ἀδημοσίευτος λύσις προτείνεται κατὰ τοῦ ἐν γνώσει τῆς λύσεως διατελοῦντος. Ἐφ. Dijon 22 Ἰουλ. 35. S. 38. 1. 612. ἴδε Dalloz Soc. 970.

χρεώσεις οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀποχωρεῦντος § 599. 2. (¹) Πρέπει ἐκ τούτων νὰ πλάσωμεν κανόνα ὅτι τὸ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ λόγου τῆς λύσεως πρᾶχθὲν λογίζεται ἑταιρικόν καὶ ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ λόγου τῆς λύσεως συναλλαχθεὶς μετὰ τοῦ διαχειριστοῦ τρίτος ἔχει τὴν ἑταιρίαν ὑπεύθυνον ; Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον νομίζω ναί, διότι εἰς τὰς σχέσεις τῶν συνεταίρων πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν τοὺς κανόνας τῆς ἐντολῆς (²). Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἡ ἀγνοία καὶ μόνη τοῦ τρίτου δὲν ἀρκεῖ. διότι τὸ ἀγνῶναι δὲν εἶναι λόγος, πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ ὑπάρχωσι καὶ περιστατικὰ τοιαῦτα ὥστε εὐλόγως νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἡ ἑταιρία ἐξακολουθεῖ (³) περιστατικὰ τῶν ὁμοίων τὴν σημασίαν οἱ ἑταῖροι δύνανται νὰ καταστρέψωσι μόνον ἀποδεικνύοντες ὅτι ὁ τρίτος ἐγνώριζεν τὴν λύσιν τῆς ἑταιρίας.

632. Δημοσιεύσεις μὴ ἐπιβαλλόμεναι. Ὑπάρχει συνθήκη νὰ δημοσιεῖται ἡ λύσις τῶν ἑταιριῶν καὶ ὅταν ἡ δημοσίευσίς δὲν ἐπιβάλλεται. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ δημοσίευσίς αὕτη ὡς μὴ ἐπιβαλλομένη δὲν παράγει κατ' ἀρχὴν τεκμήριον γνώσεως, διότι τὴν ἐπιβαλλομένην δημοσίευσιν τεκμαίρεται τις γνωρίζων οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μὴ ἐπιβαλλομένην. Ἐν τούτοις δυσκόλως ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ δεχθῇ τρίτον ἰσχυριζόμενον ἀγνοεῖν καὶ καλὴν πίστιν ἅμα ἐγένετο δημοσίευσίς. Βεβαίως ἡ δημοσίευσίς ὡς μὴ ἐπιβαλλομένη δὲν παράγει τεκμήριον γνώσεως, ἀλλ' ὁ μετὰ τῆς ἑταιρίας συναλλασσόμενος δὲν πρέ-

(1) Ἡ λύσις πρὸς ἀπόντα εἶνε λύσις σ υ ν α ν ἑ σ ε ι καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖται δημοσίευσίς § 625, ὥστε τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὰς μετοχικὰς ἑταιρίας.

(2) N. 65 § 10 Π. (17. 2). Τὸ κείμενον εἶνε ἐπὶ λύσεως διὰ θανάτου, ἀλλ' ὑποστηρίζεται ὅτι ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάσης λύσεως Pont 1208.

(3) Pont 705 καὶ 1209. Ἀκ. 26 Ἰουλ. 43. S. 44. 1. 763 καὶ 10 Ἰουλ. 44. S. 44. 1. 763. Ἡ Ἀπ. 107 (65) ἐν Πειρ. 233 ἐπὶ θανάτῳ ἀπαιτεῖ τὴν γνώσιν τοῦ τρίτου. ἡ Ἀπ. 225 (67) ἐν Πειρ. 236 δέχεται: ὁ θάνατος δὲν ἀρκεῖ νὰ λύσῃ τὴν ἑταιρίαν καὶ διὰ τὸν γινώσκοντα τοῦτον τρίτον ἂν ἡ ἑταιρία ἐξ ἡ κ ο λ ο ὗ θ η σ ε ν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν ἄλλου, ἴδε τὴν 1ην ἀπόφ. τοῦ Ἀκ. τῆς 1allos Soc. 985. ἡ Ἀπ. 45 (90) καθιεροῖ ὀρθῶς ὅτι ὁ θάνατος τοῦ συνεταίρου δὲν ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας ἀπέναντι τῶν ἐπιζώντων ἑταίρων καὶ τῶν τρίτων εἰμὴ ἀφ' ἧς μάθωσιν οὗτοι τὸν θάνατον, ἕως τότε αἱ πράξεις εἶνε ἰσχυραὶ διὰ τὴν ἑταιρίαν, διότι οἱ ἑταῖροι καὶ οἱ τρίτοι ἐ π ἰ σ τ ε υ σ α ν εἰς τὴν δι ἄ ρ κ ε ι α ν αὐτῆς.

πει νὰ ἀγνοῇ ὅτι αὕτη διὰ πολλοὺς λόγους δύναται νὰ παύσῃ· ἤκιστα δὲ ἐπιμελὴς φαίνεται ἀγνοῶν ὅ,τι ἴσως εἶνε κεινῶς γνωστὸν ἢ ἄλλοι μὴ ἐνδιαφερόμενοι γνωρίζουσι (¹).

2) Ἐκκαθάρισις.

633. Ὅρισμός καὶ σκοπός. Ὅταν ἐταιρία τις λυθῇ ἢ ἀκυρωθῇ, οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ἐταῖροι δύνανται 1) νὰ προβῶσιν ἑμέσως εἰς τὴν διαμενὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ αὐτῆς χωρὶς νὰ λάβωσι περὶ τῶν χρεῶν αὐτῆς καμμίαν μέριμναν 2) νὰ μεταβιβάσωσιν ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς τὰ δικαιώματα αὐτῶν εἰς τινὰ ἐταῖρον ἢ καὶ τρίτον ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ κατ' ἀποκοπὴν(²). Ταῦτα εἶνε καὶ δυνατὰ καὶ θεμιτά, συνήθως ὅμως δὲν γίνονται ἢ γίνονται δι' ἐταιρίας μικρὰς ἢ μικρᾶς διαρκείας. Συνηθέστατα, ὅταν ἐταιρία τις ἐλειποῦρησαν καὶ ἐπέρχεται λύσις, οἱ ἐταῖροι πρὸ τῆς διανομῆς προβαίνουσιν εἰς τὴνπραγματοποίειν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ παθητικοῦ. Αὐταὶ αἱ πράξεις αἱ τοιοῦτον ἔχουσαι σκοπὸν ἦτοι τὴνπραγματοποίησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ παθητικοῦ καλοῦνται ἐν συνόλῳ ἐκκαθάρισις.

634. Ἐκκαθαρισταί. Τρόποι. Τίποτε δὲν κωλύει ὅπως ἡ ἐκκαθάρισις γίνῃ παρὰ τῶν ἐταίρων αὐτῶν, καὶ τοῦτο πραγματικῶς γίνεταί ὅταν ἡ ἐταιρία σύγκειται ἐξ ὀλίγων ἀτόμων. Ὅταν ὅμως σύγκειται ἐκ πολλῶν, συνηθίζεται πρὸς εὐκολίαν, ἡ ἐκκαθάρισις νὰ ἀνατίθεται εἰς ἕνα ἢ πλειοτέρους ἐταίρους ἢ καὶ τρίτους. Ἐνίοτε μάλιστα καὶ εἰς ἄνδρας ἔχοντας εἰδικότητά τινὰ περὶ τὰ τοιαῦτα. Οἱ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν τῆς ἐκκαθάρσεως ἀναλαμβάνοντες ἐταῖροι ἢ τρίτοι καλοῦνται ἐκκαθαρισταί.

635. Ἀνάγκη Συμφωνίας ἢ Ἀποφάσεως. Ἄλλ' εἴτε οἱ ἐταῖροι ἀποφασίσωσι νὰ προβῶσιν οἱ ἴδιοι εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν εἴτε

(1) Τὸ ζήτημα ἔχει ἔννοιαν διὰ τὴν λύσιν ἐνεκα θανάτου ἢ καταστροφῆς τοῦ πράγματος, καθ' ὅσον ἐπὶ πτωχεύσεως ἢ ἀπαγορεύσεως ἔχοντες πάντοτε ἀπόφασιν ἰσχύουσιν *erga omnes* καὶ βεβαίως ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἀρθρ. 42 εἶνε ἄλλο *LyC. Tr.* 2. 356, ἀλλ' ἀναμφιβόλως κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ἄγνοιαν πτωχεύσεως, ἀπαγορεύσεως ἢ ἐκστάσεως ὑπαρχόντων.

(2) Καὶ τοῦτο εἶνε διανομή. *N. 3 K. 3. 37. Wan-Wetter Oblig. 2 § 118. Ax. 19 Μαΐου 1868. S. 68. 1. 442. Ax. 3. Μαρτ. 73. S. 73.1. 437.*

εἰς ἄλλους νὰ ἀναθέσωσιν αὐτήν, εἶνε βεβαίον ὅτι αὕτη δὲν εἶνε ἀναγκαία συνέπεια τῆς λύσεως ἀλλ' εἶνε συνέπεια συμφωνίας τῶν ἐταίρων ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐν διαφωνίᾳ αὐτῶν⁽¹⁾. Εἰς τρόπον ὥστε ἐκ τοῦ ὅτι ἐταιρία τις ἐλύθη δὲν ἔπεται ἀναγκαιῶς ὅτι εὐρίσκεται ἐν ἐκκαθάρισει, οὔτε ὅτι οἱ ἐταῖροι εἶνε ἐκκαθαρισταί. Τότε μόνον οἱ ἐταῖροι εἶνε ἐκκαθαρισταί ὅταν ἀπερασίσθῃ μὲν ἡ ἐκκαθάρισις δὲν ὠρίσθησιν ὁμῶς οἱ ἐκκαθαρισταί. Διὰ τοῦτο ἐκρίθη 1) ὅτι ἐν ἐταιρίᾳ ἐκ δύο ἐταίρων, ὁ θάνατος τοῦ ενός, δὲν καθίστησι τὸν ἐπιζῶντα αὐτοδικαιῶς ἐκκαθαριστήν⁽²⁾. 2) ὅτι ἡ ἀγωγή δι' ἧς ζητεῖται τὸ ἐκ τοῦ κέρδους τῆς ἐταιρίας ἐπιβάλλον τῷ ἐνάγοντι, δὲν εἶνε ἀπαράδεκτος, διότι δὲν ἐκινήθη προηγουμένως ἡ περὶ ἐκκαθάρσεως τῶν ἐταιρικῶν λογαριασμῶν⁽³⁾.

636. Ἡ ἐκκαθάρισις δὲν εἶνε βεβαίως ἀναγκαία συνέπεια τῆς λύσεως, δύναται ὁμῶς νὰ ᾔνῃ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς διανομῆς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἐπιβληθῇ δικαστικῶς ἐν διαφωνίᾳ τῶν συνεταίρων, διότι τὸ δικαστήριον ἔχει ἀρμοδιότητα νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς χρησιμότητος μέτρου, ὅπερ ἡ ἐμπορικὴ πρακτικὴ καὶ ὁ Νόμος (ἄρθρ. 64) ἀναγνωρίζει⁽⁴⁾. Ἀληθῶς τὸ μόνον κείμενον ὅπερ ἔχομεν περὶ ἐκκαθάρσεως εἶνε μία λέξις ἐν ἄρθρ. 64. Αὕτη ὁμῶς ἀρκεῖ πρὸς νομιμοποίησιν τοῦ μέτρου τὸ ὅποιον ἄλλως τε δὲν εἶνε ξένον καὶ πρὸς τὸ Πολ. Δίκαιον⁽⁵⁾.

(1) ΑΠ. 52 (87) Μπ. 6. 545. ἴδε κατωτ. σημ.

(2) Ἀκ. 13 Ἰουν. 31. Palloz Soc. 1007. Ραλ. 282.

(3) ΑΠ. 275 (63) Πειρ. 1474.

(4) Pont 1927. LyC. Tr. 2. 367.

(5) Ἡ ἰδέα τῆς ἐκκαθάρσεως ὡς μέτρου τείνοντος νὰ κανονίσῃ ἐν γένει τὰς ἐκ τῆς ἐταιρίας σχέσεις εἶνε Ρωμαϊκὴ· ἡ ἐκκαθάρισις εἶνε ἡ actio pro socio ὡργανωμένη καὶ συστηματοποιημένη εἰς θεσμόν. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγῃ τοὺς Ρωμαίους, ὅτι ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας, δυναμένη νὰ ἐπέλθῃ ἐν πάσῃ στιγμῇ, ἀφίνει συνθηδέστατα ἐν ἐκκρεμότητι πληθὺν σχέσεων τὰς ὁποίας ἀναγκαιῶς ἡ ἐταιρικὴ ζωὴ παρήγαγεν. Ἐκ τῆς ἐταιρίας προέκυψαν χρῆς, ἀπαιτήσεις, συγχυριότης, εὐθύναι κλπ. ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ κανονισθῶσι. Διὰ τοῦτο εὐρίσκομεν δύο ἀγωγὰς πρὸς ὑπηρεσίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐταιρίας, τὴν pro socio καὶ τὴν com. dividundo. Ἡ com. dividundo εἶνε ἡ ἐκ πάσης κοινοπραξίας ἢ συγχυριότητος προκύπτουσα καὶ σκοποῦσα τὴν διανομὴν.

637. Ἀρχαὶ ἐπὶ ἐκκαθαρίσεως. Δύο ἐν γένει ἀρχαί: ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβληθεῖσαι διέπουναι πᾶσαν τὴν ἀκκρόνιστον ταύτην ὕλην· 1) ἡ διαλυθεῖσα καὶ ἐν ἐκκαθάρσει εὐρισκόμενη ἐταιρία θεωρεῖται ὑφιστάμενη διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκαθάρσεως. Τοῦτο καλεῖται προσωπικότης τῶν ἐν ἐκκαθάρσει ἐταιριῶν· 2) ὁ ἐκκαθαριστὴς εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος ἢ ὁ πράκτωρ τῆς ἐν ἐκκαθάρσει ἐταιρίας ὅπως ὁ διαχειριστής, τῆς ἐν ἐνεργείᾳ, ἀντιπροσωπεύων τὴν ἐταιρίαν ὅπως καὶ ὁ διαχειριστής μὲ ἐξουσίαν ἀνάλογον πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐταίρων καὶ μόνον καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν.

638. Προσωπικότης τῆς ἐν ἐκκαθάρσει ἐταιρίας. Ὅταν ἡ ἐταιρία λυθῇ εἶδομεν πῶς ἐπέρχονται ἀποτελέσματα § 621. Δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε ἰδίᾳ προσωπικότης οὔτε ἰδίᾳ περιουσία. Τὴν ἐταιρίαν διαδέχεται ἡ κατάσταση τῆς συγκυριότητος, τῆς κοινοπραξίας. Ἡ κατάσταση αὕτη συνεπάγεται τὰ ἐξῆς πρᾶκτικὰ ἀποτελέσματα· 1) οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας δὲν ἔχουσι πλέον ἀποκλειστικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, ἀλλὰ συντρέχουσι μετὰ τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν⁽¹⁾. 2) ἕκαστος ἐταῖρος εἶνε συγκύριος τῆς τέως

Ἡ pro socio τὸν παντὶον πηγάζει ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ἐταιρίας, καὶ διαρκούσης μὲν τῆς ἐταιρίας ἀντικείμενον ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἅμα ἡ ἐταιρία λυθῇ, σκοπὸς τῆς pro socio εἶνε ὁ κανονισμὸς τῶν ἐκ τῆς ἐταιρίας σχέσεων ἥτοι βεβαίωσις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ, τῆς ἐταιρικῆς μερίδος ἐκάστου ἢ ἡ λήψις μέτρων διὰ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις ἢ χρεὴ τῆς ἐταιρίας. Καὶ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ἡ pro socio δὲν ἔχει ποτὲ ἀντικείμενον τὴν δ ι α ν ο μ ῆ ν, ἀλλὰ μόνον τὴν π ρ ο π α ρ α σ κ ε υ ῆ ν τῆς διανομῆς. Διὰ τὴν διανομὴν χρησιμεύει ἀποκλειστικῶς ἡ com. dividundo, ἥτις εἰμπορεῖ νὰ περιλάβῃ καὶ σχέσεις ἐκ τῆς κ ο ι ν ο π ρ α ξ ί α ς πηγάζουσας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκ τῆς ἐταιρίας. Αὐτὴν τὴν λειτουργίαν τῆς pro socio ἐκπληροῦ σήμερον ἡ ἐκκαθάρισις· ἀλλ' ὅπως ἡ pro socio δὲν ἔχωρει εἰμὴ ὅταν ὑπῆρχε λόγος ἥτοι σχέσεις πρὸς κανονισμόν, οὕτω καὶ ἡ ἐκκαθάρισις σήμερον δὲν εἶνε ἀπαραίτητος, ἀλλὰ δύναται νὰ μὴ γίνῃ εἴτε διότι οἱ ἐταῖροι δὲν κρίνουσι ταύτην ἀναγκαίαν, εἴτε διότι δὲν ὑπάρχει λόγος. Διὰ τοῦτο εἶπομεν ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις δὲν εἶνε μὲν ἀναγκαία συνέπεια τῆς λύσεως, δύναται ὅμως κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ᾔνε ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς διανομῆς. Περί τῆς pro socio Wan-Wetter Oblig. 3 § 154 II. καὶ Molitor 679. Dalloz Soc. 766

(1) Διάφορα διδάσκει ὁ Molitor 679 ἐπὶ τοῦ N. 27 II. (17. 2) στηριζόμενος.

ἑταιρικῆς περιουσίας, ἐπομένως τὸ δικαίωμά του δὲν εἶνε κινητὸν § 266, ἀλλὰ κινητὸν ἢ ἀκίνητον κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς· αὐτὸς ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ, αὐτὸς ἐνάγεται, καὶ αὐτὸς ἐνάγεται διὰ τὸ μέρος του· 3) ἐὰν ὑπάρχωσιν ἀνήλικοι, ἀνάγκη νὰ ἐκπληρωθῶσι διατυπώσεις. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα, καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια συνεπάγεται ἡ τοιαύτη κατάστασις, εἶνε ἥκιστα συντελεστικά διὰ τὴν πίστιν τῆς ἑταιρίας καὶ διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν διαφορῶν σχέσεων, τὰς ὁποίας ἡ λειτουργία τῆς ἑταιρίας ἀναγκαστικῶς παρήγαγεν.

639. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λύσις τῶν ἑταιριῶν δὲν εἶνε πάντοτε φυσική, ἀλλ' ἐπέρχεται ἐκ διαφορῶν αἰτιῶν, καὶ δὴ ἐν πάσῃ στιγμῇ τῆς ἑταιρικῆς ζωῆς, τὰ ἄτοπα ταῦτα κοινὰ μὲν διὰ πάσας τὰς ἑταιρίας, εἶνε καταφανέστερα ἐπὶ ἐμπορικῶν ἑταιριῶν, αἵτινες καὶ μείζονα ἀριθμὸν ἐταίρων συγκεντροῦσι, καὶ πλειοτέρας σχέσεις παράγουσι. Διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων, τὰ ὅποια δὲν φαίνονται διαφυγόντα τὴν Ρωμαϊκὴν ὑξυδέρκειαν, ἐγένετο δεκτὸν ὅτι ἡ ἑταιρία ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκαθαρίσεως, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς (1). Τοῦτο σημαίνει 1) ὅτι ἡ ἑταιρία παύει ὑφισταμένη ὡς ἑταιρία δρῶσα διὰ τὸ μέλλον, μὴ δυναμένη κατ' ἀρχὴν νὰ ἐνεργήσῃ νέας ἐργασίας μετὰ τὴν λύσιν (2). 2) ὅτι ἐφ' ὅσον διρκεῖ ἡ ἐκκαθάρισις ἡ ἑταιρία ὑφίσταται ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς διὰ τοὺς ἐταίρους καὶ τοὺς τρίτους. Ἐχει ἐπομένως ἰδίαν περιουσίαν, ἰδίαν κατοικίαν, ἰδίαν ὑπαρξίν καὶ ἀντιπρόσωπον.

(1) Ἡ ἀρχὴ αὕτη διδασκόμενη παρ' ὅλων LyC. Tr. 2.366. Pont. 1930 Petr. 195, ἐγένετο δεκτὴ καὶ παρ' ἡμῶν ΑΠ. 52 (87) Μπ. 6. 545. α' Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ διάλυσιν ἑταιρία ἐξακολουθεῖ διὰ τὸ παρελθὸν ὑφισταμένη ὡς νομικὸν πρόσωπον χάριν τῆς ἐκκαθαρίσεως πρὸς προστασίαν τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων, ἃν δὲ ἦ ἐμόρρυθμος καὶ δὲν διωρίσθῃ διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἢ τοῦ δικαστηρίου ἐκκαθαριστῆς τότε κατ' ἀνάγκην τὴν ιδιότητα ταύτην ἔχουσιν ἂν ὑπάρχωσιν οἱ ἑταῖροι πλὴν πάντες μου». Ὁμοίᾳ Ἐφ. Ἀθ. 514 (93) Θεμ. 4. 277. εἰσηγήσει κ. Πεταλᾶ. Ἡ διαμόρφωσις τῆς pro socio εἰς ἐκκαθάρισιν ἦτοι ἡ συνήθεια τοῦ νὰ συμφωνῇται ἡ ἐκκαθάρισις καὶ νὰ ἀνατίθεται εἰς τινὰ δὲν φαίνεται παλαιὰ καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν 18ον αἰῶνα. Dalloz Soc. 998. Bedar. 478. Ἡ συμφωνία περὶ ἐκκαθαρίσεως εἶνε καὶ συμφωνία περὶ μὴ διανομῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἥτις προβλέπεται ἀπὸ τὸν Ν. 14 § 2 Π.10.3.

2) Ἀκ. 25 Αὐγ. 79. Dal. 79. 1. 465.

641. Διορισμὸς ἐκκαθαριστοῦ. Εἶνε δυνατόν οἱ ἑταῖροι εἴτε κατὰ τὴν σύστασιν εἴτε κατὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκκαθαρίσεως, καὶ περὶ διορισμοῦ ἐκκαθαριστοῦ, ἢ νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκκαθαρίσεως μόνον, νὰ μὴ διορίσωσιν ὅμως ἐκκαθαριστάς, ὅτε ἐκκαθαρισταὶ εἶνε αὐτοὶ οὗτοι αἱ ἑταῖροι § 635. Καὶ ὅταν μὲν ὁ διορισμὸς γίνεται κατὰ τὴν σύστασιν ἀπαιτεῖται ἡ συναινέσις πάντων τῶν ἑταίρων, διότι εἶνε μέρος τοῦ συναλλάγματος, ἀλλὰ καὶ ὅταν γίνεται κατὰ τὴν λύσιν ἡ συναινέσις πάντων ἀπαιτεῖται, διότι πρόκειται περὶ νέου συναλλάγματος ἥτοι ἐντολῆς, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ ἑταίρου ἔχουσι μίαν ψῆφον, τοὺς δὲ ἀνηλίκους ἀντιπροσωπεύει ὁ ἐπίτροπος ⁽¹⁾.

642. Διαφωνία. Δικαστικὴ ἀπόφασις. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχῃ διφωνία εἴτε περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκκαθαρίσεως εἴτε περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ, ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον ⁽²⁾. Περὶ τούτου ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἐντελῶς σύμφωνοι· κατὰ τοὺς μὲν ἡ πλειοψηφία ἀποφασίζει πάντοτε, διότι ἡ ἐκκαθάρισις εἶνε ἀνάγκη, μὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς συνκινήσεως, καὶ διότι δικαστικὴ παρέμβασις δὲν εἶνε δυνατὴ μὴ ὑπαρχούσης διχορᾶς (litige) ⁽³⁾. Κατ' ἄλλους, ἀπαιτεῖται κατὰ κανόνα ἡ συναινέσις πάντων, ἀλλ' ὅταν τὸ καταστατικὸν προεῖδῃ περὶ ἐκκαθαρίσεως, ὁ διορισμὸς γίνεται κατὰ πλειο-

---

Ἐφ. Ἀθηνῶν 1221 (1885) καὶ 461 (1886. Οἱ LyC. ἐν *Precis* 566 ταύτην τὴν γνώμην ἐδέχοντο ἀλλ' ἐν *Traité* 2. 366 ὑποστηρίζουσι ὅτι μόνον τὸν ἐκκαθαριστὴν ὀφείλει νὰ ἐνάξῃ ὁ δανειστής. Ἀκ. 14 Αὐγ. 58. S. 59. 1. 332. ὁ Alauzet 431 διδάσκει ὅτι ὁ διορισμὸς ἐκκαθαριστοῦ δὲν ἀποσβύνει τὴν εὐθεϊαν ἀγωγῆς τῶν τρίτων κατὰ τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ ἐναχθῇ ὁ ἐκκαθαριστής. Ὁμοίως ὁ Πετρ. 239 καὶ Ραλ. 288. Ἀποτέρας συνέπεια τῆς θεωρίας ὅτι ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ εἶνε ὅτι δὲν ἐπιτίθενται σφραγίδες καὶ ἂν ὑπάρχουν ἀνήλικοι (ἄρθρ. 1049 § 1 Πολ. Δικ.) Dalloz Soc. 1015. LyC. Tr. 2. 420, τοῦτο θὰ συμβῇ ἐννοεῖται ὅταν ἔχει συμφωνηθῇ διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἔχει ὀρισθῇ ὁ ἐκκαθαριστής. Περὶ ἐπιθέσεως σφραγίδων ὁμιλοῦμεν ἐν τῷ περὶ διανομῆς μέρει

(1) LyC. Tr. 2. 367. — Pont 1491 Bedar. 485 οἱ LyC. ἀδίκως σημειοῦσι τὸν Pont καὶ Bedar. διαφωνοῦντας.

(2) Bravard 1. 430.

νοψηφίαν, διότι εἶνε ἐκτέλεσις τοῦ καταστατικοῦ ⁽¹⁾. Αἱ γινῶμαι αὐ-
ται δὲν φαίνονται ὑποστηρίξιμοι 1) διότι ἡ ἐκκαθάρισις δὲν εἶνε
ἀναγκαία συνέπεια τῆς λύσεως ἀλλὰ μόνον δύναται νὰ ᾔηνε ἀναγκαία
προϋπόθεσις τῆς διανομῆς § 636, ἀφοῦ δὲ περὶ τῆς χρησιμότητος
αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία πρέπει τὸ δικαστήριον νὰ ἀποφασίσῃ,
καθόσον εἶνε διαφορὰ μεταξὺ τῶν συνεταίρων πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐται-
ρίας, (ἄρθρ. 51) ⁽²⁾. 2) Ἐκ τοῦ ὅτι τὸ καταστατικὸν ὠμίλησε περὶ
ἐκκαθαρίσεως δὲν ἐπεται ὅτι ἡ πλειονοψηφία εἶνε πανίσχυρος ἀλλὰ
τοῦτο μόνον : ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις ἐκρίθη ἀναγκαία ⁽³⁾.

643. Δανεισταί. Ἡρωτήθη ἂν οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας
δύνανται νὰ ζητήσωσι διορισμὸν ἐκκαθαριστῶν ἢ νὰ μεθέξωσι τοῦ
διορισμοῦ τοιούτου. Ὁμοφώνως δὲ πάντες δέχονται ὅτι τοιοῦτον δι-
καίωμα δὲν ἔχουσιν οἱ δανεισταί, διότι ἡ ἐταιρία ὑφίσταται κατὰ
πλάσμα, ἐπομένως ὁ διορισμὸς ἐκκαθαριστοῦ εἶνε ἀνάμιξις εἰς τὰς
ἐταιρικὰς ὑποθέσεις. Δὲν μετέχουσι λοιπὸν εἰς τὸν διορισμὸν ἢ τὴν
ἀνάκλησιν, ἀλλὰ μόνον δικαίωμα ἔχουσι νὰ ζητήσωσι διορισμὸν
προσωρινοῦ διαχειριστοῦ, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, καὶ τὴν κήρυξιν τῆς
πτωχεύσεως ἂν ὑφίσταται παῦσις πληρωμῶν ⁽⁴⁾.

644. Χαρακτὴρ ἐκκαθαριστοῦ. Ὁ ἐκκαθαριστὴς εἶνε ἐν-
τολοδόχος ἢ πράκτωρ, ἐπομένως ἡ ἐντολὴ τοῦ παύει, ὅπως πᾶσα
ἄλλη, ἥτοι ἅμα περαιωθῇ ἡ ἐκκαθάρισις § 664 ἢ ἅμα παρέλθῃ ἡ
προθεσμία δι' ἣν διωρίσθη ἂν διωρίσθη, ὅπως εἶνε δυνατόν, δι' ὠρι-
σμένον χρόνον ⁽⁵⁾ ἔτι δὲ διὰ τοῦ θανάτου, παραιτήσεως ἢ ἀπαγορεύ-
σεως αὐτοῦ ⁽⁶⁾. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἐντολοδόχος τῆς ἐταιρίας καὶ

(1) Boistel 380.

(2) Bedar. 485. Dalloz Soc. 1004.

(3) LyC. Tr. 2. 367. Pont. 1491.

(4) Pont 1949. LyC. Tr. 2. 372. Ἄλλ' οἱ προσωπικοὶ δανεισταὶ ὡς
ἐξασχοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των ἐταίρου δύνανται νὰ προκαλέ-
σωσι διορισμὸν ἐκκαθαριστοῦ Ἐφ. Grenoble 29 Mar. 34 S. 34.2. 440.

(5) Dalloz Soc. 1010.

(6) Κατὰ τὸ ἄρθρον 2003 Γαλ. Κωδ. ἡ ἐντολὴ παύει 1) διὰ τῆς ἀνα-
κλήσεως 2) διὰ τῆς παραιτήσεως 3) διὰ τοῦ θανάτου, ἀπαγορεύσεως, ἢ ἐλατ-
τώσεως περιουσίας (πτωχεύσεως) τοῦ ἐντολέως ἢ ἐντολοδόχου Κατὰ τὸ P.
Δίκ. ἡ ἐντολὴ παύει : διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐντολέως ἢ τοῦ ἐντολοδόχου, διὰ

οὐχὶ τῶν ἐταίρων, ὁ θάνατος ἐταίρου τινος ἢ καὶ πάντων ἢ οἰαδὴ—
ποτε ἄλλη μεταβολὴ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἐταίρων δὲν ἐπάγεται
τὴν λύσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ ἐκκαθαριστοῦ (¹) κατὰ τὴν ἐπικρατε-
στέραν δὲ γνώμην οὔτε αὐτὴ ἡ πτώχευσις τῆς ἐταιρίας (²).

648. Ἀνάκλησις. Ἡ ἐντολὴ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ παύει ἐπί-
σης δι' ἀνακλήσεως. Περὶ ταύτης δὲ σημειωτέα τὰ ἐξῆς :

1) ἡ ἀνάκλησις τοῦ διὰ τοῦ καταστατικοῦ διωρισμένου ἐκκαθα-
ριστοῦ, πρέπει νὰ γίνῃ παρ' ἀπάντων καὶ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ συναί-

τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ἐντολέως ἢ διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ ἐντολοδόχου. Καλ
3.191.192. Τί πρέπει νὰ εἰπωμεν διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ τὴν πτώ-
χευσιν. Ὁ Ραλ 340 δέχεται ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἢ ἡ πτώχευ-
σις ἐπάγονται τὰς αὐτὰς μὲ τὸν θάνατον συνεπείας. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε
λογικῶς ὀρθή, διότι ἀφοῦ ἡ ἐντολὴ λύεται διὰ τοῦ θανάτου ἐπεται ὅτι συνιστᾶ-
ται *intuitu personae* ἤτοι τὸ πρόσωπον καὶ αἱ ιδιότητες αὐτοῦ λαμβάνονται
ὕπ' ὄψιν. Τοιοῦτον φαίνεται καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀρθρῶν 580 καὶ 581. Ἐμπ
N. Δυστυχῶς καὶ ἡ Νομολογία ΑΠ. 108 (37) Πειρ. 1243. Ἐφ. Ναυπλ. 50
(52) ἐν Πείρᾳ 3501 καὶ τὰ κείμενα N. 23 24. 25 Π. 17. I καὶ N. 38.
95 § 6 Π. (46 3). Βασιλ. N. 16' § 2 καὶ σχόλιον 14. 1. δὲν φαίνονται ὑπο-
στηρίζοντα τὴν ἀπόλυτον καὶ λογικῶς ὀρθὴν ταύτην γνώμην ὡς εἰδικώτερον
θὰ ἐξηγηθῶμεν ἐν τῷ περὶ λύσεως τῆς παραγγελίας μέρει.

(1) Pont 1946. LyC. Tr. 2. 374. Παρεμφερὴς εἶνε ἡ διάταξις τῶν N.
5 § 17 καὶ 17 § 2, 3. Π. 14.3. καθ' οὓς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ προστήσαντος
δὲν λύεται ἡ ἐντολὴ τοῦ πράκτορος ἢ προεστῶτος (*institor*) Παππαρ. Ἐνοχ.
B. 113. Pothier mandat 109.

(2) Οἱ LyC. Tr. 2. 374 ἀναχωροῦντες φαίνεται ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ ἐκ-
καθαριστὴς εἶνε ἐντολοδόχος τῆς ἐταιρίας, καὶ ὅτι ἡ ἐντολὴ παύει διὰ τῆς πτω-
χεύσεως τοῦ ἐντολέως ἀρθρ. 2003 Γ. Κ. διδάσκουσιν ὅτι ἅμα ἡ ἐταιρία πτω-
χεύσῃ παύει τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἡ ἐντολὴ καὶ διορίζεται ἄλλος ἐκκαθαριστής.
Ἀλλὰ τὸ Ἀκ. 21 Ἰαν. 74 ἐν S. 74. 1. 312 ἢ Dal' 74. 1. 312. ἀπεφάνθη
τοῦναντίον ὅτι καίτοι ἐπελθούσης τῆς πτωχεύσεως τῆς ἐν ἐκκαθαρίσει ἐταιρίας
ὁ ἐκκαθαριστὴς ἐξακολουθεῖ ἀντιπροσωπεύων αὐτήν. Ἡ Ἀπφ. τοῦ Ἀκ. 9
Μαΐου 1854 ἐν S 54. 1. 673 ἢ Dal. 54. 1. 203 ἦν ἐπικαλοῦνται οἱ LyC.
δέχεται, ὅπως καὶ οὗτοι, ὅτι καὶ τῆς ἐν καταστάσει πτωχεύσεως κηρυχθείσης
ἐταιρίας δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ λύσις ἢ νὰ ἐπέλθῃ τότε δὲ διορίζονται καὶ ἐκ-
καθαρισταὶ παρὰ τοὺς συνδίκους, διότι ἡ ὑπαρξὶς ἐκκαθαριστῶν δὲν εἶναι τι
ἄσυμβιβαστον πρὸς τὴν ὑπαρξὶν συνδίκων ἴδε κατωτέρω § 666.

νοῦντος, ἐὰν εἶνα ἐταῖρος (¹)· ἐκτός ἂν δὲν ἐκπληρῇ τὰς ὑποχρεώσεις του, ὅτε ἐπιτρέπεται δικαστικὴ ἀνάκλησις αἰτήσῃ καὶ ἐνὸς ἐταίρου κατὰ τὰ ἐν § 311 ρηθέντα.

2) παντὸς ἄλλου ἐκκαθαριστοῦ, ἔστω καὶ ἐταίρου, ἡ ἀνάκλησις γίνεται τῇ συναινέσει πάντων τῶν ἐταίρων πλὴν τοῦ ἀνακαλουμένου (²).

3) ἐν διαφωνίᾳ δύναται νὰ ζητηθῇ δικαστικὴ ἀνάκλησις ἐὰν ὑπάρχῃ νόμιμος λόγος (³).

4) Ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διορισθεὶς ἐκκαθαριστὴς ἀνακαλεῖται ὑπὸ τούτου τῇ αἰτήσῃ τῶν ἐταίρων ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος (ἐπομένως καὶ τῇ αἰτήσῃ δανειστοῦ) ἢ τῇ συναινέσει πάντων τῶν ἐταίρων, δυναμένων νὰ διορίσωσιν ἄλλον (⁴).

646. Ἀναπλήρωσις. Ὁσάκις ἡ ἐντολὴ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ παύει, ἡ ἀναπλήρωσις γίνεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνες τοῦ διορισμοῦ § 640. 641 (⁵).

647. Καθήκοντα. Ἐξουσία τοῦ ἐκκαθαριστοῦ. Ὁ ἐκκαθαριστὴς εἶνε ἐντολοδόχος, ἀλλὰ καὶ θεματοφύλαξ. Ὡς θεματοφύλαξ ὀφείλει νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν, νὰ φροντίζῃ περὶ συντηρήσεως τῆς περιουσίας, ἐνεργῶν ὅλας τὰς ἀναγκαστικὰς νομικὰς καὶ ὕλικας πρὸς τοῦτο πράξεις. Ὡς ἐντολοδόχος ὑποκείμενος εἰς λογοδοσίαν πρέπει νὰ τηρῇ βιβλία, ὡς ἔχων δ' εἰδικὸν σκοπὸν, ὀφείλει καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ πάσας τὰς εἰς τὴνπραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ δι' ὃν διωρίσθη ἀναγκασμένας πράξεις. Καὶ θεωρητικῶς μὲν τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως παρουσίασε δυσκολίας ὡς πρὸς τὰς πράξεις τὰς ὑποίας ὁ ἐκκαθαριστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ, ὅταν τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του δὲν καθωρίσθησιν ἐν τῇ πράξει τοῦ διορισμοῦ, ἀκριβῶς δὲ τίθενται ἐνταῦθα πάντα τὰ ζητήματα τὰ ὅποια εἶδομεν ἐγείρομενα περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ § 332, 333, 334. Τὸ κριτήριον ὅμως τῶν πράξεων τοῦ ἐκκαθαριστοῦ εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκκαθαρίσεως, ἀνάγκη δὲ τῆς ἐκκαθαρίσεως πρωτίστως εἶνε ἡ πληρωμὴ τῶν χρεῶν, συνηθέστατα δὲ, ἂν μὴ πάντοτε, καὶ ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς χρήματα, διότι συνήθως

(1—4) LyC. Tr. 2. 374. bis. Pont. 1945.

(5) LyC. αὐτ. 375,

σκοπὸς τῶν ἐμπ. ἐταίριων εἶνε ἡ συγκυριότης χρημάτων καὶ οὐχὶ ἄλλων ἀντικειμένων περιουσίας.

648. Δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς δύναται καὶ ὀφείλει 1) νὰ περατώσῃ τὰς ἀρξαμένας ἐργασίας 2) νὰ ἐνεργῇ συντηρητικὰς πράξεις π. χ. διακοπὰς παραγραφῶν, ἐγγραφὰς ἢ ἀνανεώσεις ὑποθηκῶν κλπ. 3) νὰ ἐνεργῇ εἰσπράξεις ἀπαιτήσεων κατ' ἀποκλεισμὸν τῶν συνεταίρων § 640 νὰ πληρώσῃ χρῆν ἂν καταδιωχθῇ, νὰ ἐπιστρέφῃ τοῖς ἐταίροις εἰσφορὰς χρήσει καταβληθείσας, νὰ κανονίζῃ (κλείῃ) λογαριασμοὺς ἐκάστου συνεταίρου ἢ ἀνταποκριτοῦ (').

649. Ἐπίσης ἀναγνωρίζεται εἰς τὸν ἐκκαθαριστὴν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ μὲν τοῦ τέως διαχειριστοῦ λογαροδοσίαν, παρὰ δὲ τῶν ἐταίρων τὴν καταβολὴν τῆς ὀφειλομένης εἰσφορᾶς, χωρὶς μάλιστα νὰ εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰς χεῖρας του περιουσία δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς πληρωμὴν τῶν χρῶν, διότι ἡ καταβολὴ τῆς εἰσφορᾶς εἶνε ὑποχρέωσις τῶν ἐταίρων πρὸς τὴν ἐταιρίαν, ἥτις κατὰ πλάσμα ὑφίσταται. Τούναντίον ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ ζητήσῃ πλέον τῆς εἰσφορᾶς παρὰ τῶν ἐταίρων, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ὑπαρχούσης περιουσίας (²).

(1) LyC. αὐτ. 384. ἴδε κατωτ. περὶ διανομῆς.

(2) LyC. Tr. 2. 384. 738. Τὸ ἐν τῷ κειμένῳ ζήτημα εἶνε σύνθετον καὶ ἀναφράνεται ἔχι μόνον ὅταν ἐταιρία τις λυθῇ ἀλλὰ καὶ ὅταν πτωχεύσῃ ἢ ἀκυρωθῇ. Εἶνε δὲ συνηθέστερον εἰς τὰς ἀνω νύμους ἐταιρίας. Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι (ἢ καὶ κατὰ μετοχὰς ἐτερόρρυθμοι) δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν καταβολὴν ὀλοκλήρου τῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς κατὰ τὴν ἐγγραφὴν, ἀλλὰ μέρους μόνον § 502, ὀρίζουσι δὲ εἴτε χρονικὰ διαστήματα καθ' ἃ γενήσονται αἱ κατόπιν καταβολαὶ τῶν μετόχων ἢ ὀρίζουσιν ἀπλῶς ὅτι μέρος ἢ καὶ τὸ ὅλον τοῦ ὑπολοίπου θὰ πληρωθῇ παρὰ τῶν μετόχων ὅταν ἀποφασίσῃ ἡ συνέλευσις τῶν μετόχων ἢ τὸ συμβούλιον § 504 σημ. 4—5. Ἐὰν λοιπὸν πρὶν ἢ καταβληθῇ τὸ ὑπόλοιπον, ἢ ἐταιρία διαλυθῇ ἢ πτωχεύσῃ ἢ ἀκυρωθῇ ἐρωτᾶται τί γίνεται· ὁ σύνδικος ἢ ὁ ἐκκαθαριστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μετόχων τὴν καταβολὴν ὅλου τοῦ ὀφειλομένου υπολοίπου, ἄνευ τινος περιορισμοῦ ἢ ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ὅσον ἀρκεῖ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν χρῶν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τινων ἐξ αὐτῶν τὸ ὅλον; Ἄν δὲ τινες εἶνε ἀφερέγγυοι τίς θὰ ὑποστῇ τὴν ζημίαν ταύτην; Πρὸς ἐντελῆ κατάληψιν τοῦ πρακτικωτάτου τούτου ζητήματος ὑποθέσωμεν ὅτι ἐταιρία τις ἐξέδοτο 1000 μετοχὰς πρὸς 400 δραχ. ἐκάστην = 400,000 δρ. ὅτι 100 δρ. ἐφ'

650. Δὲν ἀμφισβητεῖται ἐπίσης ὅτι ὁ ἐκκαθαριστής δὲν δύναται ἄνευ τῆς γνώμης τῶν πάντων ἐταίρων 1) νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τὸ ἐνεργητικὸν

ἐκάστης μετόχῃς ἐπληρώθησαν ὑπὸ τῶν μετόχων = 100,000 δρ. καὶ ἐπομένως ὀφείλονται εἰσέτι ὑπὸ τούτων δρ. 300 ἐφ' ἐκάστης μετοχῇς = 300,000· ὥς ὑποθέσωμεν ἤδη ὅτι ἡ ἐταιρία αὕτη πρὶν ἢ καταβληθῶσιν αἱ 300,000 δρ αἱ ὀφειλόμεναι ὑπὸ τῶν μετόχων, πτωχεύει, διαλύεται, ἢ ἀκυροῦται, μὲ παθητικὸν 200,000 δρ., ἐνεργητικὸν δὲ τὴν ἀπαίτησίν της κατὰ τῶν μετόχων ἐκ δρ. 300,000 (κεφαλ. ἀπαιτητὸν ἢ ὀφειλόμενον § 502 σημ. 3) καὶ διαφόρους ἄλλας ἀπαιτήσεις ἢ ἀντικείμενα περιουσίας, ἁξίας δρ. 50,000. Τὸ ὅλον τοῦ ἐνεργητικοῦ δρ. 350,000. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τί θὰ ζητήσῃ ὁ σύνδικος ἢ ὁ ἐκκαθαριστής ἀπὸ τοὺς μετόχους; δύναται νὰ ζητήσῃ 300,000 δρ. ἢ τοῦλάχιστον τὰς 200 χιλ. δρ. ἤτοι τὸ ποσὸν τὸ χρησιμεῦον πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ παθητικοῦ μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ἄλλου ἐνεργητικοῦ τῶν 50 χιλ.; καὶ πάλιν τί παρ' ἐκάστου μετόχου δύναται νὰ ζητήσῃ; θὰ ζητήσῃ ὅ,τι ἐκ τοῦ παθητικοῦ ἀναλογεῖ εἰς ἐκάστην μετοχὴν (150 ἢ 200 δρ. ἐκάστην) ἢ δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τινων ἐξ αὐτῶν τὸ ὅλον (300 δρ. ἐκάστην μετοχὴν) μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ παθητικοῦ ἢ καὶ πέραν τούτου, ὥστε ὅστις ἐκ τῶν μετόχων ἐπλήρωσε πλείοτερα νὰ ἀναλάβῃ ταῦτα μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν ἢ παρὰ τῶν συνεταίρων του; Ὑπεστηρίχθη ὅτι ὁ ἐκκαθαριστής ἢ ὁ σύνδικος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς μετόχους εἰμὴ ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ παθητικόν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἄλλου ἐνεργητικοῦ· διότι παυούσης τῆς ἐταιρικῆς ζωῆς εἰς τοῦτο περιορίζεται πλέον ἢ ὑποχρέωσις τῶν μετόχων § 504. ὅτι παρ' ἐκάστου μετόχου δύναται νὰ ζητήσῃ μόνον ὅ,τι ἀναλογεῖ ἐκ τοῦ παθητικοῦ εἰς ἐκάστην μετοχὴν καὶ οὐχὶ τὸ ὅλον τῆς μετοχῆς, ἐκτὸς ἂν εἰς τὸν ἐκκαθαριστὴν ἐδόθῃ τοιαύτη ἐντολή· καὶ ὅτι ἐπειδὴ μετὰ τῶν μετόχων δὲν ὑπάρχει ἀλληλεγγύη τὴν ἀφερεγγυότητά τινος τῶν μετόχων θὰ τὴν ὑποστώσιν ὅχι οἱ λοιποὶ μέτοχοι, ἀλλ' οἱ δανεισταὶ (τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς δεχομένους ὅτι οἱ δανεισταὶ δὲν ἔχουσιν εὐθεῖαν ἀγωγὴν κατὰ τῶν μετόχων § 372, 424). Κατὰ τὸ παράδειγμα λοιπὸν τὸ ὁποῖον ἐλάβαμεν ὁ σύνδικος ἢ ὁ ἐκκαθαριστής δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μετόχων 200 χιλ. δρ. ἤτοι τὸ ποσὸν παθητικοῦ ἀλλὰ 150 χιλ. διότι ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἐνεργητικὸν 50 χιλ. δρ. Ἐπὶ πλέον τὰς 150 ταύτας χιλιάδας δραχμὰς δὲν δύναται νὰ τὰς ζητήσῃ ἀπὸ τὰς 500 μετοχὰς ἀπαιτῶν τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τῆς ὀφειλῆς (ἤτοι 300 δρ. ἐκάστην) ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὰς ζητήσῃ ἀπὸ τὰς 1000 μετοχὰς, ἀπαιτῶν παρ' ἐκάστης 150 δρ. ἂν δὲ μετὰ τῶν 1000 μετοχῶν ὑπάρχουσιν τινες εἰς χεῖρας ἀφερεγγύων ὥστε αἱ 150 χιλ. δρ. δὲν συμπληροῦνται, τὸ ἔλλειμα δὲν θὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῶν ἀφερεγγύων μετόχων ἀλλὰ θὰ ᾔνε εἰς βάρος τῶν δανειστῶν, οἵτινες θὰ λάβωσι 200 χιλ. δρ. μείον ὅ,τι οἱ ἀφερέγγυοι μέτοχοι δὲν δύνανται νὰ πληρώσωσιν. Οὕτε ὡφελεῖ ὁ Ν. 77 pr. Π. 17,2 καθ' ὃν τὴν ἀφερεγγυότητά τινος τῶν ἐταίρων

γητικόν καὶ παθητικόν εἰς ἐταιρίαν ἢ ἄτομον διότι οὕτω κλείει ἡ ἑκκα-
θάρσις § 332. 2) νὰ ἐνεργήσῃ νέαι πράξεις π. χ. ἀγορὰς ἐκτὸς ἂν
ᾗνε ἀπαραίτητοι ἢ νὰ ἐπιβάλῃ νέα βάρη εἰς τὴν ἐταιρίαν (1).

651. Ἀπαλλοτριώσεις. Ἐνεχυρίσεις. Ὑποθήκη. Δά-
νειον. Συμβιβασμός. Ζωηρῶς ὁμῶς συζητεῖται ἂν δύναται νὰ ἀπαλ-

υφίστανται οἱ λοιποὶ τὸ μὲν διότι μεταξὺ τῶν μετόχων δὲν ὑπάρχει ἀλληλεγγ-
γύη, τὸ δὲ διότι ὁ Ν. οὗτος ὑποτίθῃσιν ὅτι ὁ ἐταῖρος ἐπλήρωσεν, ἐνῷ ἐνταῦθα
τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ὀφείλῃ νὰ πληρώσῃ διὰ τὸν ἀφερέγγυον. Ἡ γνώμη αὕτη
ὑπεστηρίχθη διὰ μακρῶν ὑπὸ τοῦ Labbé ἐν σημ. ὑπὸ τὴν Ἀπ. τοῦ Ἀκ τῆς
20 ὁβρίου 1886 ἐν Σ. 87. 1. 49 ἢ Μπ. 6. 521· ἀλλὰ δὲν ἀκολουθεῖται
ὑπὸ τῆς Γαλλ. Νομολογ. Ἐπὶ πτωχεύσεως ἡ Γαλλ. Νομολ. ἐφαρ-
μοῖζει εἰς τοὺς μετόχους ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ περὶ πτωχεύσαντος ὀφειλέτου·
δεχομένη ὅτι ἡ πτωχεύσις τῆς ἐταιρίας καθιστῇσιν ἀπαιτητὰς τὰς μὴπω λη-
ξάσας δόσεις τῶν μετόχων Ἀκ. 18 Ἀπρ. 1877 Σ. 79. 1. 69. (ἴδε § 504 σημ.
2.) ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ περὶ ὀφειλετῶν ὀφειλέτου πτωχεύσαντος ἤτοι θεωρεῖ τοὺς
μετόχους ὀφειλέτας τῆς ἐταιρίας μὴ δυναμένους νὰ ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ συν-
δικίου ζητοῦντος τὸ ὅλον τῆς ὀφειλῆς, ὅτι τὸ παθητικόν εἶνε μικρότερον τοῦ συ-
νδίκου τῶν ὀφειλομένων δόσεων. Ἀκ. 20 ὁβρίου 1886 Σ. 87. 1. 49 ἢ Μπ.
6. 521. LyC Tr. 2. 738. Ἐπὶ ἀκυρότητος τῆς ἐταιρίας εἶχε κριθῇ ὅτι
ἡ ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν παύει, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀκυρότης δὲν προτείνεται
κατὰ τρίτων ἔπεται ὅτι ὑφίσταται ἀπέναντι αὐτῶν ἡ ὑποχρέωσις πρὸς κατα-
βολὴν ἀλλὰ μέχρι τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τοὺς τρίτους ποσοῦ, ὅπερ καὶ μόνον
δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ ἐκκαθαριστὴς ἐφ. Paris 8 Φεβρ. 84. Σ. 84. 2. 117. Τὴν
ἀπόφασιν ταύτην ἐπιδοκιμάζει ὁ Labbé ἐν Σ. 87. 1. 49. καὶ ἀποδοκιμάζουσιν
οἱ LyC Tr. 2. 738. ἀλλὰ τὸ Ἀκ. 2 Ἀπρ. 1890 ἐν Μπ. 11. 132. ἐδέχθη
τὴν γνώμην τῶν LyC. ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς ζητεῖ τὸ ὅλον καὶ ἐπὶ ἀκυρότητος.
Ἐπὶ λύσεως ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς δύναται νὰ ζητήσῃ
τὴν ὅλην καταβολὴν ἐφ. Paris 9 Μαΐου 1884. καὶ 31 Δεβρ. 84 ἐν Σ. 87.
1. 51 ἐν σημειώσει. Τοῦτο ἐξηγεῖ ὁ Labbé (αὐτ.) ὡς συνέπειαν τῆς ἐντολῆς
ᾗν ἔλαβεν ὁ ἐκκαθαριστὴς νὰ πραγματοποιήσῃ ἅ-αν τὸ ἐνεργητικόν. Τὸ ζή-
τημα τίς ὑφίσταται τὴν ἀφερέγγυότητα δὲν θίγεται εἰς τὰς ἄνω ἀποφάσεις
ἀλλὰ λύεται ὑπὲρ τῶν δανειστῶν καὶ κατὰ τῶν μετόχων, διότι οὗτοι, ὑπόχρεοι
ὄντες νὰ καταβάλωσι τὸ ὅλον τῆς μετοχῆς, ἔχουσι ἀναγωγὴν κατὰ τῶν ἀφε-
ρέγγων μετόχων, ἐὰν ἡ καταβολὴ τῶν ᾗνε ἀνωτέρω τοῦ ἀναλογούντος εἰς ἐκά-
στην μετοχὴν βάρους τοῦ παθητικοῦ καὶ ἀναλαμβάνουσι τὸ τυχὸν περίσσευμα
μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν δανειστῶν. ἴδε καὶ ἀποφ. Ἐφ. Paris 23 Ἰουν. 89.
ἐν Μπ. 9. 207. καὶ ΑΠ. 13 (72) Πειρ. 6481. διὰ τὴν πρόσκλησιν πρὸς
πληρωμὴν Ἀκ. 16 Φεβρ. 92. Θεμ. 4. 61.

(1) LyC Tr. 2. 384 bis. Παλ. 283. Pont 1953.

λοτριώση, νὰ ἐνεχυριάση ἢ νὰ ὑποθηκεύσῃ, ἂν δύναται νὰ δανεισθῇ, ἂν δύναται νὰ συμβιβασθῇ.

632. Ἀπαλλοτριώσεις. Ἐνέχυρον. Ὑποθήκη. Ὡς πρὸς τὰ κινητὰ καὶ τὰ ἐμπορεύματα δέχονται ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς δύναται νὰ ἀπαλλοτριώσῃ ταῦτα ⁽¹⁾, ἐπὶ δὲ καὶ νὰ τὰ ἐνεχυριάσῃ ἰδίως ἢ νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταδίωξιν τινων δανειστῶν ⁽²⁾. Ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα ἀπαιτοῦσιν τινὲς πρὸς ἀπαλλοτριώσιν εἰδικὴν ἐντολήν, διότι ὁ ἐκκαθαριστὴς εἶνε λέγουσι γενικὸς ἐντολοδόχος ⁽³⁾. Ἐπικρατεστέρᾳ φαίνεται ἡ γνώμη καθ' ἣν καὶ ταῦτα δύναται νὰ ἀπαλλοτριώσῃ ὁ ἐκκαθαριστὴς § 333· διότι ἂν ἐφαρμόσωμεν τὰ περὶ γενικοῦ ἐντολοδόχου τότε οὔτε τὰ κινητὰ δύναται νὰ ἀπαλλοτριώσῃ οὔτε νὰ ἐνεχυριάσῃ ⁽⁴⁾ καὶ διότι ὁ ἐκκαθαριστὴς πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐξουσίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ⁽⁵⁾. Ἡ ἀπαλλοτριώσις γίνεται ἐξωδίκως, συνεπώτερον ὅμως νὰ γίνεται δικαστικῶς ἄρθρ. 1082 Πολ. Δικ. Καὶ ὑποθήκην δύναται νὰ δώσῃ ὁ ἐκκαθαριστὴς § 233, ἀλλὰ τὸ κύρος αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κύρους τοῦ δανείου, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ὑπείου ἐδόθη, καὶ ὅπερ πιθανὸν νὰ μὴν ᾔνε νέον βάρος, ἀλλ' ἀναγκαστικὸν μέτρον ἀποφυγῆς καταδιώξεων ⁽⁶⁾ § 647.

633. Δάνειον. Τοῦτο καθὼς καὶ τὴν ὑποθήκην ἀποκροῦσιν ὡς νέον βάρος, καὶ βεβαίως εἶνε, ἂν γίνεται διὰ νέας ἐπιχειρήσεις. Ὅταν ὅμως γίνεται διὰ νὰ περαιωθῶσιν αἱ ἀρξάμεναι ἢ διὰ νὰ πληρωθῶσι χρεὴ τῆς ἐταιρίας ἐπείγοντα, διότι ἴσως τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῆς δὲν εἶνε εὐθὺς πραγματοποιήσιμον, εὐλογωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη ἢ δεχομένη τοῦτο ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν ἐταιρίαν § 334 ⁽⁷⁾.

634. Ἐκδόσις καὶ ὀπισθογράφησις γραμματίων ἢ συν-

(1) Pont 1953 LyC Tr. 2. 384 ter. Dal. Soc. 1028. 1029.

(2) Pont 1954. LyC αὐτ. ἐφ. Paris 17 Μαρ. 49. Ἀκ' 5 Μαρ. 50 S. 49. 2. 289. Dal. Soc. 1039 Contra Boistel 382.

(3) Pardes. 1074. Bravard 1. 434. Boistel 382. Ἀκ. 24 Ἰουλ. 71 s. 71. 1. 47.

(4) N. 65 Π (3. 3.) N. 11. § 7. Π. (13. 7.).

(5) LyC. Tr. 2. 385. Pont. 1957. Παλ. 283.

(6) Pont. 1958 LyC Tr. 2. 386. Contra Boistel 382.

(7) LyC. Tr. 2. 387. Contra Boistel 382. δεχόμενος μόνον ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς δύναται νὰ συνάπτῃ μικρὰ δάνεια μικρᾶς προθεσμίας.

αλλαγματικῶν. Ὡς πρὸς τὴν ἔκδοσιν γραμματίων ἢ συναλλαγμα-
τικῶν ἢ τὴν ὀπισθογράφειν τοιούτων, εὕρισκομένων ἐν τῷ χαρτοφυ-
λακείῳ τῆς ἐταιρίας, ὑπεστηρίχθη, ὅτι ἡ μὲν ἔκδοσις ἀπαγορεύεται ὡς
δάνειον· ἡ δὲ ὀπισθογράφεισι ὡς ἀπαλλοτριώσεις ἢ τοῦλάχιστον ὡς
ἐπάγουσα εὐθύνην. Ἀλλ' ἡ μὲν ἔκδοσις πρέπει νὰ κριθῇ ὡς δάνειον,
ἡ δὲ ὀπισθογράφεισι ὡς ἀπαλλοτριώσεις κινήτου ἢ εἰσπραξίς ἀπαι-
τήσεως (*).

655. Διανομή. Ὁ ἐκκαθαριστὴς ὡς τοιοῦτος δὲν ἔχει δι-
κίωμα νὰ προβῇ εἰς τὴν διανομὴν, ἥτις εἶνε χωριστὴ πράξις. Συ-
νήθως ὅμως παρέχεται ῥητῶς εἰς τοῦτον τὸ δικαίωμα τοῦτο (*).

656. Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου. Συμβιβασμός. Συνυ-
ποσχετικόν. Ὁ ἐκκαθαριστὴς ἐνέχει καὶ ἐνέγεται διὰ τὰς ὑπεθέσεις
τῆς ἐταιρίας § 639. 640 δύναται ἐπομένως νὰ παραιτηθῇ τῆς οἰκῆς
ἢ νὰ ἀποδεχθῇ διαδικαστικὰς πράξεις (ἄρθρ. 485 καὶ 487 Πολ. Δικ.).
Ἐζητήθη ὅμως ἂν δύναται νὰ συμβιβασθῇ ἢ νὰ συντάξῃ συνυ-
ποσχετικόν, ὁρθωτέρᾳ δὲ φαίνεται ἡ καταφατικὴ γνώμη (τοῦλᾶ-
χιστον περὶ ὧσων ἔχει τὴν ἀπόλυτον διευκρίσιν § 334) (*).

657. Πολλοὶ ἐκκαθαρισταί. Ὅταν διωρίσθησαν πλείονες
ἐκκαθαρισταί ἢ ὅταν ἐκκαθαρισταὶ εἶνε οἱ ἐταῖροι, τότε πρέπει κοι-
νῶς πάντες ὁμοῦ νὰ ἐνεργῶσι, διότι ἄλλως οὔτε τὴν ἐταιρίαν οὔτε
τοὺς ἐταίρους ὑποχρεοῦσι. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται τὰ
περὶ πολλῶν ἐπιτρόπων Ν. 5. Κ. (5.59) § 338, ἐκτὸς ἂν ἐδόθη
ἐξουσία ἰδικιτέρας ἐνεργείας (*).

658. Εὐθύνη. Ὁ ἐκκαθαριστὴς εὐθύνεται ὡς πᾶς ἐντολοδόχος
ἥτοι καὶ δι' ἐλαφρόν πταῖσμα. Ἀλλ' ὅταν εἶνε ἐταῖρος ὀφείλει τὴν
ἐν τοῖς ἰδίῳ ἐπιμέλειαν; § 345. μάλλον Ναί. Πλείονες ἐκκαθαρισταὶ
εὐθύνονται εἰς ὁλόκληρον. Ἀλλ' ὁ ἐκκαθαριστὴς εὐθύνεται ἀπέναντι

(1) Boistel 382. LyC. Tr. 2. 389. Pont 1955.

(2) LyC. Tr. 2. 391. Pont. 1948.

(3) LyC. αὐτ. 392. Boistel 382. Pont 1959.

(4) LyC. Tr. 2. 394 ἈΠ. 52. (1887). Μπ. 6. 545. ἡ ἀπόφασις αὕτη
ἦν ἰδε § 639 φαίνεται δεχομένη ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις εἶνε ἀπαραίτητος συνέπεια
τῆς λύσεως καὶ ὅτι ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν διανομὴν, ὅπερ ἀπαράδεκτον
§ 664. Boistel 388. σχετικὴ εἶνε ἡ ΑΠ. 261 (70) ἐν Πειρ. 6492. Contra
Πειρ. 197.

τῶν ἐταίρων καὶ οὐχὶ τῶν δανειστῶν, οἵτινες μόνον πλαγιαστικὴν ἀγωγὴν ἔχουσι κατ' αὐτοῦ ἄρθρ. 1025 Πολ. Δ. § 637.

639. Δικαιώματα. Ὁ ἐκκαθαριστὴς ἔχει ὡς πᾶς ἐντολοδόχος τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ τὰ ἐξοδα, τὰς δαπάνας ἢ ζημίας ⁽¹⁾, ὡς ὑπέστη λόγῳ τῆς ἐντολῆς. Ἐπὶ πλέον δικαιούται εἰς ἀμοιβήν ⁽²⁾. Διὰ τὰς δαπάνας ταύτας ἔχει ὑπεύθυνον τὴν ἐταιρίαν, καὶ τοὺς ἐταίρους αὐτοὺς, ἂν ἔδωκαν ἐντολὴν ἢ ἂν ᾔνε ἐκ τῶν προσωπικῶς εὐθυνομένων (ὁμόρρυθμοι). Προνόμιον δὲν ἔχει, ἐκτὸς ἂν κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἢ ἀπαίτησις τοῦ εἶνε προνομιοῦχος, ὡς δαπάνη συντηρήσεως ἢ δικαστικῆ, ἐπομένως συντρέχει μετὰ τῶν λοιπῶν δανειστῶν. Οἱ ἐταῖροι εὐθύνονται πρὸς τὸν ἐκκαθαριστὴν, ὅταν εὐθύνωνται, εἰς ὁλόκληρον ἂν οὗτος ᾔνε τρίτος. Ἄν ὅμως ᾔνε ἐταῖρος ἐνέχονται συμμέτρως ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ὁλόκληρον κατὰ τὰς ἐν τῇ § 278 διακρίσεις ⁽³⁾. Ἐννοεῖται οἱ ἑτερόρρυθμοι καὶ οἱ μέτοχοι εὐθύνονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των, ἂν ὀφείλουσι ταύτην, ἐκτὸς ἂν ἔδωκαν ἐντολὴν ἄλλ' ἢ ἀπλὴ μετοχὴ εἰς τὸν διορισμὸν ἐκκαθαριστοῦ δὲν ἄλλοι οἱ τὰς ἀρχικὰς ὑποχρεώσεις των οὔτε εἶνε λόγος ἀπεριορίστου αὐτῶν εὐθύνης. ⁽⁴⁾

(1) Κατὰ τὸν Ν. 26 § 6. Π. (17.2) ὁ ἐντολέως δὲν ὀφείλει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐντολοδόχον (ἐκκαθαριστὴν) διὰ πᾶσαν ζημίαν ἣν ἐκ τῆς ἐντολῆς καὶ λόγῳ ταύτης ὑπέστη ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν ἐκ δόλου Ν. 26 § 7 αὐτ. ἢ τὴν ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ Ν. 63 § 5 Π. (47.2). Διαφέρει τὸ ἄρθρ. 2000 Γ. Κώδ. ἐπιβάλλον εἰς βάρος τοῦ ἐντολέως πᾶσας τὰς ἐν τῇ ἐντολῇ ζημίας Ἰδε Παππαρ. Ἐνοχ. Β. § 95. Ὅταν εἶνε ἐταῖρος; διακρίτεον ἂν ὡς ἐταῖρος ἐκκαθαρίζῃ ὅτε πᾶσαν ζημίαν ἀπαιτεῖ Ν. 52 § 4. 60 § 1. 61 Π. (17.2.) ἢ ὡς ἐντολοδόχος.

(2) Ἄν Συνεφώνησεν ἀμοιβὴν ἢ ᾔνε τρίτος ὀφείλεται ἀμοιβή, ἀλλ' ἂν ᾔνε ἐταῖρος καὶ δὲν συνεφώνησεν; ὁ ΑΠ. 172 (81) Μπ. 4. 121 στηριζόμενος εἰς τοὺς Ν. 60 § 1 καὶ 61 Π. (17.2) ἀπεφάνθη ὅτι ὁ συνεταῖρος δὲν δικαιούται νὰ ζητήσῃ προσωπικὴν ἀποζημιώσιν διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ἐταίρ. συμφερόντων μέριμναν αὐτοῦ ἢ διὰ τὴν παραμέλησιν τῶν ἰδίων του συμφερόντων ὡς ἐκ τῆς προσκλήσεώς του εἰς τὰ ἐταιρικά, μὴ ὑπαρχούσης συμφωνίας περὶ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν, ὡς ἀμειβομένης διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ συνεταίρου ἐκ τῶν ἐταιρικῶν κερδῶν.

(3) LyC Tr. 2. 398. 399. Τὸ Ἄχ. 8 Ἰαν. 62. S. 62. 1. 478. ἢ D. 62. 4. 75. καὶ Pont 1976 δέχονται συμμέτρως. Σχετικὴ ἢ ΑΠ. 94 (87). Μπ. 7. 56. Ἰδε Massé καὶ 1960.

(4) LyC. Tr. 2. 544.

660. Ἀποτελέσματα τῶν πράξεων τοῦ ἐκκαθαριστοῦ.

Ὁ ἐκκαθαριστής εἶνε ἀντιπρόσωπος τῆς εταιρίας, ἐπομένως αἱ πράξεις του, ὡς αἱ πράξεις διαχειριστοῦ, ὑποχρεοῦσι τὴν εταιρίαν, ὅταν γίνωνται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του. Ὑποχρεοῦσιν ὅμως καὶ τοὺς ἐταίρους προσωπικῶς μὲν καὶ ἀλληλεγγύως ἂν ᾔηνε ὑμῶρρυθμοι § 347, μέχρι τῆς καταβολῆς των δέ, ἂν ᾔηνε ἑτερόρρυθμοι ἢ μέτοχοι § 370. 423. 424. ὀφείλοντες αὐτήν. Ὁ ἴδιος δέ, ἂν ᾔηνε ἐταῖρος ἢ μέτοχος, εὐθύνεται κατὰ τὰς αὐτὰς διακρίσεις· ἂν δὲ τρίτος οὐδεμίαν φέρει προσωπικῶς εὐθύνην, ἐκτὸς ἂν συνηλλάχθῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, καὶ οὐχὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς εταιρίας. Ταύτην τὴν ἐννοιαν ἔχει τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἐκκαθαριστής ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἐκποιήσεως, ἐνεχυριάσεως, δανείου συμβιβασμοῦ κλπ. § 651. Ἄν τὰς πράξεις ταύτας ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ ὁ ἐκκαθαριστής, αὗται εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν εταιρίαν καὶ τοὺς ἐταίρους καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι κακῶς ἐνήργησε ταύτας ὁ ἐκκαθαριστής, διότι ἄλλο τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν πράξεων διὰ τὴν εταιρίαν καὶ ἄλλο τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης τοῦ ἐκκαθαριστοῦ. Τοῦναντίον ἂν τὰς πράξεις ταύτας δὲν ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ ὁ ἐκκαθαριστής, τότε δὲν εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν εταιρίαν καὶ τοὺς ἐταίρους, εἰμὴ λόγῳ ἐγκρίσεως ἢ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς διοικήσεως ἁλλοτρίων. Τὸ κριτήριον ὅμως τῶν πράξεων τοῦ ἐκκαθαριστοῦ πάντοτε εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκκαθαρίσεως, § 647.

661. Τρόπος ἐνεργείας ἐκκαθαριστοῦ. Ὁ ἐκκαθαριστής ὡς εταιρικὴν ἐπωνυμίαν μεταχειρίζεται ἐν τῇ πράξει αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τῆς εταιρίας § 272 (ἢ ἐπὶ ἀνωνύμων τὸ ὄνομα) μὲ τὴν προσθήκην «ἐν ἐκκαθαρίσει». Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ἐπωνυμίας ἐφαρμόζονται τὰ ρηθέντα ἐν § 273. 350—352.

663. Δανεισταί. Εἰς πᾶσαν ἐκκαθάρισιν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι δύο εἶδη δανειστῶν 1) οἱ δανεισταὶ τῆς εταιρίας πρὸ τῆς λύσεως 2) οἱ μετὰ τὴν λύσιν ἤτοι οἱ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν γενόμενοι τοιοῦτοι. Κανὲν προνόμιον δὲν ἔχουσι οἱ δεῦτεροι ἐπὶ τῆς εταιρικῆς περιουσίας, ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπαίτησίς των εἶνε κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον προνομιοῦχος, διότι ὁ ἐκκαθαριστής δὲν ἀντιπροσωπεύει τοὺς δανειστάς ὅπως ὁ σύνδικος ἐν τῇ πτωχεύσει § 637, ἐπομένως εἶνε ἀπλοῖ ἐταιρικοὶ δανεισταὶ συντρέχοντες μετὰ τῶν πρώτων (1). Τόσων οἱ δα-

(1) LyC αὐτ. 402.

νεισται τῆς πρώτης κατηγορίας ὅσον καὶ οἱ δανεισται τῆς δευτέρας κατηγορίας δύνανται νὰ καταδιώξωσι τὴν ἐταιρίαν, δύνανται ὅμως κατ' ἀρέσκειαν νὰ καταδιώξωσι καὶ τοὺς ἐταίρους, ἂν οὗτοι προσωπικῶς εὐθύνωνται, εἴτε εἰς ὁλόκληρον (ὁμόρρυθμοι) εἴτε μέχρι τῆς καταβολῆς των 371.424. Ἡ κατάστασις τῆς ἐκκαθαρίσεως δὲν εἶνε κώλυμα καὶ ἀπόδειξις τὸ ἄρθρον 64 καθ' ὃ ἡ παραγραφή τρέχει ὑπὲρ τῶν ἐταίρων. § 640.

663. Τέλος τῆς ἐκκαθαρίσεως. Ἡ ἐκκαθάρισις παύει ἅμα οἱ ἐταῖροι λάβωσι τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἢ διὰ τῆς διανομῆς. Ἀλλὰ τὰ ἀποκλειστικὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας παύουσιν ἅμα αὕτη παύση οὕσα ἐταιρικὴ ἦτοι διὰ τῆς ὀριστικῆς διανομῆς⁽¹⁾.

664. Βιβλία. Ἐγγραφα. Περιουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως ὑφίστανται οἱ συνεταῖροι τίς θὰ κατέχη τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία τῆς ἐταιρίας πρὸς κοινὴν χρῆσιν. Ἐν διφωνίᾳ δὲ ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον⁽²⁾.

665. Ἐταιρίαι δεκτικαὶ ἐκκαθαρίσεως. Κατ' ἀρχὴν πᾶσαι αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι εἶνε δεκτικαὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ αὕτη ἡ μετοχικὴ, οἱ κανόνες δὲ περὶ διορισμοῦ καὶ ἐξουσίας τοῦ ἐκκαθαριστοῦ οὕς ἐμελετήσαμεν ἐφαρμόζονται ἐπὶ πασῶν καὶ τῆς μετοχικῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη δὲν εἶνε νομικὸν πρόσωπον 568 § ἀναγκαιῶς ἡ ἐκκαθάρισις αὐτῆς δὲν ὑφίσταται διὰ τοὺς τρίτους, καὶ γίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ διαχειριστοῦ, διοριζομένου ἐξωδίκως ἢ δικαστικῶς § 635. 641. 642. ἐκκαθαριστοῦ, καὶ ἐνεργούντος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἢ γίνεται ὑπὸ τινος ἄλλου ἐταίρου ἢ τρίτου, διοριζομένου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐνεργούντος οὐχὶ πλέον ἐν ἰδίῳ ὀνόματι οὔτε ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐταιρίας, ἀλλ' ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐταίρων πάντων ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐταίρου ἐκείνου εἰς ὄνομα τοῦ ὁποίου διεξήχθησαν αἱ ἐταιρικαὶ ὑποθέσεις⁽³⁾. — Ἐπὶ πλέον ἐκρίθη 1) ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις ἦτοι ἡ ὑπαρξίς

(1) LyC αὐτ. 403. Pont 1991 'Αρ. 23 Μαΐου 70. S. 71. 1. 106 καὶ 'Αρ. 27 Μαΐ. 72 S. 72.1. 175 § 657 σημ. 4.

(2) N. 5 K. (3. 38) LyC Tr. 2. 406. W. Wetter Oblig. 3.162.

(3) LyC. Tr. 2. 1069. 1070. Pont. 1938. Ἐφ. Paris 8 Αὐγ. 70. Dal. 71. 2. 7. ἐν τούτοις Ἐφ. Paris 24 Μαΐου 62. S. 63. 2. 201.

ἐκκαθαριστοῦ δὲν εἶνε τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν πτώχευσιν τῆς ἐταιρίας· καὶ ἐπομένως, ἂν ἐπισυμβῇ πτώχευσις τῆς ἐν ἐκκαθαρίσει ἐταιρίας, ἡ ἐκκαθάρισις ἐξακολουθεῖ (τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν ἐταιρίαν καὶ τοὺς ἐταίρους καὶ ἔχοντας πλεόν τὰ δικαιώματα παντὸς ὀφειλέτου πτωχεύσαντος)· (1) καὶ τοῦναντίον δύναται νὰ διορισθῇ ἐκκαθαριστὴς ἐταιρίας διατελούσης ἤδη ἐν πτωχεύσει(2). 2) ὅτι, ὅχι μόνον τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐταιρίας δύναται νὰ ἐπακολουθήσῃ ἐκκαθάρισις, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διότι ἡ ἀκύρωσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς λύσιν § 315. 322(3).

3) Διανομή.

666. Ὅταν ἡ ἐταιρία λυθῇ ἢ ἀκυρωθῇ οἱ συνεταῖροι ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν περὶ δύο τινὰ συνήθως καλοῦνται νὰ ἀσχοληθῶσι: 1) περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ 2) περὶ τὴν διανομὴν. Διὰ τῆς ἐκκαθαρίσεως σκοπεῖται ὁ καθορισμὸς καὶ ἡ πραγματοποιήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἡ ἀπόσβεσις τοῦ παθητικοῦ, ὁ κανονισμὸς τῶν σχέσεων τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν ἐταιρίαν. Διὰ τῆς διανομῆς τίθεται τέρμα εἰς τὴν συγκυριότητα ἢ κοινοπραξίαν, ἥτις ἐπακολουθεῖ τὴν λύσιν.

667. Ἀλλ' ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἡ διανομὴ εἶνε μὲν συνήθη δὲν εἶνε ὅμως καὶ ἀναγκαῖα, οὕτως εἰπεῖν, ἐπακολουθήματα τῆς λύσεως. Ἡ ἐταιρία λυομένη παρουσιάζει συνήθως σχέσεις πρὸς κανονισμόν, χρέη πρὸς πληρωμὴν, ἀπαιτήσεις πρὸς εἰσπραξίν καὶ πράγματα πρὸς διανομὴν, ἀλλὰ δυνατόν κατὰ τὴν λύσιν ἢ νὰ μὴ ὑπάρχωσι πράγματα πρὸς διανομὴν ἀλλὰ μόνον σχέσεις πρὸς κανονισμόν ἢ τοῦναντίον νὰ ὑπάρχωσι μόνον πράγματα πρὸς διανομὴν. Ἐν ἄλλαις λέξεσι ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἡ διανομὴ εἶνε δύο διακεκριμέναι ἐργασίαι, συνυπάρχουσαι μὲν συνήθως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀπαραιτήτως, μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας. Ἐν τῇ πράξει ἐν τούτοις δὲν ἀκριβολογοῦμεν καὶ συνήθως λέγοντες διανομὴν ἐπὶ ἐταιριῶν δὲν νοοῦμεν τὴν πράξιν δι' ἧς τίθεται τέρμα εἰς τὴν συγκυριότητα ἀντικειμένων σωματικῶν(4), ἥτοι

(1) Ἀκ. 21 Ἰαν. 74. S. 74. 1. 312 ἢ Dal 74. 1. 312.

(2) Ἀκ. 9 Μαΐου 54. S. 54. 1. 673. ἢ Dal. 54. 1. 205.

(3) Ἀκ. 7 Φεβρ. 65. S. 65. 1. 235. Lyc. Tr. 2. 363.

(4) Διανομὴ ζητεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος ἢ ἄλλων ἐμ-

τὴν λύσιν τῆς κοινοπραξίας, ἀλλὰ νοοῦμεν πρὸς τούτοις καὶ τὸν κανονισμόν πάσης σχέσεως ἐκ τῆς ἐταιρίας προκυψάσης, εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος νὰ λάβῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀνήκον, περιλαμβάοντες οὕτω ἐν τῇ διανομῇ καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν, ἣτις εἶνε ἐντελῶς διάφορος.

669. Εἶδαμεν μελετῶντες τὰ περὶ ἐκκαθαρίσεως ὅτι αὕτη δύναται νὰ συνωμολογηθῇ εἴτε κατὰ τὴν σύστασιν εἴτε κατὰ τὴν λύσιν § 641, ἐν δικφωνίᾳ δὲ τῶν συνεταίρων καὶ νὰ ἐπιβληθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἐὰν τοῦτο πείθεται, ὅτι εἶνε ἀναγκασίᾳ § 642, ἀλλ' εἶδαμεν ἐπίσης ὅτι οἱ συνεταῖροι δύνανται νὰ προβῶσιν εἰς τὴν διανομὴν, ἐὰν ᾖ σύμφωνοι, χωρὶς νὰ προβῶσιν προηγουμένως εἰς ἐκκαθάρισιν § 633. Διὰ νὰ μὴ γίνῃ λοιπὸν ἐκκαθάρσις ἀπαιτεῖται ἢ οἱ ἐταῖροι πάντες νὰ ᾖ σύμφωνοι ἢ τὸ δικαστήριον εἰς ὃ κατέφυγον οἱ διαφωνοῦντες νὰ μὴ ἐκρίνῃ αὐτὴν ἀναγκασίαν. Διὰ τοῦτο εἵπομεν ὅτι ἡ ἐκκαθάρσις δὲν εἶνε μὲν ἀναγκασίᾳ συνέπειᾳ τῆς λύσεως, δύνανται ὅμως νὰ ᾖ κατὰ τὴν γνώμην τῶν συνεταίρων ἢ τοῦ δικαστηρίου ἀναγκασίᾳ προϋπόθεσις τῆς διανομῆς § 636.

670. Ὅταν συνωμολογήθῃ ἢ ἐπιβληθῇ ἡ ἐκκαθάρσις, ἡ διανομὴ γίνεται ἅμα ἐκείνη περιωθῇ⁽¹⁾. Εἶνε δυνατὸν μάλιστα ἡ ἐκκαθάρσις ν' ἀφορᾷ ὠρισμένας πράξεις π. χ. πληρωμὴν τῶν χρεῶν, εἰσπραξίν ἀπαιτήσεων, ἐκποίησην ὠρισμένων ἀντικειμένων ἢ νὰ συνωμολογηθῇ ὅτι θὰ διαρκέσῃ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁποίου θὰ γίνεταί ἡ διανομὴ, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐπεραιώθησαν πᾶσαι αἱ ἐργασίαι τῆς ἐκκαθαρίσεως⁽²⁾. Ἐπὶ πλέον οἱ συνεταῖροι οἱ συνωμολογήσαντες τὴν ἐκκαθάρσιν, δύνανται μετὰ βᾶλλοντες γνώμην εἴτε ἐν ἀρχῇ εἴτε καὶ κατόπιν νὰ καταργήσωσι τὴν ἐκκαθάρσιν καὶ νὰ προβῶσιν εἰς τὴν διανομὴν. Ἡ διανομὴ ὅταν συνωμολογήθῃ καὶ ἐγένετο ἡ ἐκκαθάρσις, εἶνε εὐχερὴς. Συνήθως γίνεται παρὰ τοῦ ἐκκα-

πραγμάτων δικαίων N. 7 § 10. 12. N. 10 § 1 N. 19 § 4 Π. (10. 3). N. 1. § 8 Π. (43. 18) καὶ τῆς νομῆς N 7 § 3 4. 8. Π. (10. 3) οὐχὶ ὅμως ἐνοχικῶν σχέσεων (ἀπαιτήσεων ἢ χρεῶν) N. 4 Π. (10. 3) N. 6 K. (13. 36).

(1) Ἐκρίθη ὅτι ἡ ἀγωγή περὶ διανομῆς εἶνε ἀπαράδεκτος διαρκούσης τῆς ἐκκαθαρίσεως Ἐφ. Bordeaux 25 Ἀπρ. 31 S. 31. 2. 148 l'al. Soc. 769.

(2) Κατὰ τὸν N. 14 § 2 Π (10. 3) ἐπιτρέπεται συμφωνία μὴ διανομῆς ἐφ' ὠρισμένον χρόνον.

θαριστοῦ εἰς ὃν ἀντιτίθεται καὶ τοῦτο § 655. ἄλλως γίνεται ὅπως παντὸς κοινοῦ πράγματος ἐξωδίκως ἢ δικαστικῶς κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ. ἀρθρ. 1087 καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ⁽¹⁾ ἢ ἐν σιωπῇ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Νόμου § 237. Διὰ πᾶσιν τυχόν ἀφειβείσαν ἐκκρεμῇ ἐνοχικὴν σχέσιν ἐκ τῆς ἐταιρίας πηγάζουσιν χωρεῖ ἡ pro Socio § 674. διὰ πᾶν δὲ κατὰ τὴν διανομὴν παραλειφθὲν κοινὸν ἀντικείμενον ἡ com. dividundo⁽²⁾).

670. Ἐάν ὅμως δὲν συνωμολογήθῃ ἐκκαθάρισις ἢ δὲν ἐγένετο ἐξ αὐτοῦ καὶ λόγου ἢ ἐγένετο ἀτελῶς εἰς τρόπον ὥστε ὑπάρχουσι καὶ ἀντικείμενα πρὸς διανομὴν καὶ σχέσεις πρὸς κανονισμόν, τότε καὶ πάλιν ἡ διανομὴ γίνεται ὅπως παντὸς κοινοῦ πράγματος ἐξωδίκως ἢ δικαστικῶς καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ. καὶ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ ἢ τοῦ Νόμου, καὶ δὲ σχέσεις κανονίζονται διὰ τῆς pro socio § 674.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει.

671. Ἀλλὰ τὰ περὶ διανομῆς, διαφέροντα τῶν ἐν Γαλλίᾳ διδασκομένων, παρουσιάζουσι δυσκολίας, ἐφ' ὧν πρέπει νὰ ἐξηγηθῶμεν. Δὲν κατανοοῦνται ὅμως αἱ δοθησόμεναι λύσεις ἐάν δὲν γίνῃ λόγος περὶ τοῦ συστήματος καθ' ὃ κανονίζει τὰ μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας τὸ Ἀστικὸν ἢ τὸ Ρωμικὸν Δίκαιον. Διότι τοῦτο μετὰ διατάξεων τινῶν τῆς Πολ. Δικ. ἀποτελεῖ τὰ κείμενα τὰ διέποντα τὴν ὕλην εἴτε συνωμολογήθῃ καὶ ἐγένετο ἢ ἐκκαθάρισις, ἥτις εἴπομεν εἶναι ἡ pro Socio § 636, εἴτε δὲν συνωμολογήθῃ ἢ δὲν ἐγένετο.

672. Ἡ pro socio καὶ ἡ Com. dividundo. Δὲν διέφυγε τοὺς Ρωμαιοὺς ὅτι ἅμα ἐταιρία τις λυθῇ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἂν ὅχι πάντοτε, παρουσιάζει σχέσεις πρὸς κανονισμόν, καὶ ἀντικείμενα περιουσίας πρὸς διανομὴν. Διὰ τοῦτο εὐρίσκομεν παρεχομένους εἰς ἕκαστον ἐταῖρον δύο ἀγωγὰς διαφόρου φύσεως: τὴν pro socio (ἐκ τῆς ἐταιρίας) καὶ τὴν communi dividundo (περὶ διακρίσεως κοινοῦ). Διὰ τῆς pro socio, ἥτις εἶναι εἰδικὴ ἐπὶ ἐταιρίας, σκοπεῖται ὁ κα-

(1) Ν. 3 § 1 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. Ν. 3 § 2 (12. 2), ἐν τῷ διαιροῦντι τὰ ἐπίκοινα ὁ δικαστὴς πρῶτον ὀφείλει παραφυλάττειν ἅπερ ἀδύλως πρὸς ἀλλήλους συνεφώνησαν.

(2) Ν. 4 § 3 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. Ν. 4 § 2 (12. 2) καὶ § 688.

νονισμός πάσης ἐνοχικῆς σχέσεως ἐκ τῆς ἐταιρίας πηγαζούσης ἢ ἀκριβέστερον πᾶσα ἐκ τῆς ἐταιρίας αἰτία πλὴν τῆς διανομῆς. Διὰ τῆς περὶ διαιρέσεως κοινῷ (com. dividundo) ἡτις δὲν εἶνε ἀποκλειστική ἐπὶ ἐταιρίας, ἀλλὰ πηγάζει ἐπίσης ἐκ πάσης κοινπραξίας ἢ συγκυριότητος, σκοπεῖται ἀπλῶς ἡ διανομὴ τῆς κοινῆς ἐνσωμάτου περιουσίας ἐὰν τοιαύτη ὑπάρχῃ, καὶ ἐν ταύτῃ ὁ κανονισμός δαπανῶν ἢ ζημιῶν πηγαζουσῶν ὅχι ἐκ τῆς ἐταιρίας ἀλλ' ἐκ τῆς κοινπραξίας⁽¹⁾.

673. Λειτουργία τῆς pro socio καὶ τῆς Com. dividundo
Ἄν ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι ἐταιρία τις ἐλύθη, ὅτι ὑπάρχουσι χρεῖη, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀπαιτήσεις καὶ κοινὰ πράγματα, ὁ τρόπος τῆς διανομῆς καὶ ὁ κανονισμός τῶν σχέσεων ἦτοι τῶν χρεῶν καὶ ἀπαιτήσεων εἶνε ἀπλοῦς. Ἡ κοινὴ ἐνσώματος περιουσία διανέμεται, ὅπως πᾶσα ἄλλη, καὶ ἕκαστος λαμβάνει τὴν μερίδα του διὰ τῆς περὶ διαιρέσεως κοινῷ (com. dividundo), δι' ἧς ἀποφασίζεται ἐπίσης καὶ τὸ ζήτημα τῶν δαπανῶν ἢ ζημιῶν, τῶν γενομένων ἐπὶ τοῦ κοινῷ καὶ ἤδη διαιρουμένου πράγματος. Ἀλλ' ἐδῶ τελειώνει ἡ λειτουργία τῆς περὶ διαιρέσεως κοινῷ (com. dividundo) ἀγωγῆς, ἡτις εἰς τοῦτο καὶ μόνον περιορίζεται⁽²⁾.

674. Διὰ τὰ χρεῖη καὶ τὰς ἀπαιτήσεις λειτουργεῖ ἐν ἀνάγκῃ μόνον ἡ pro socio. Οὕτω διὰ τὰ χρεῖη, ἐὰν ταῦτα συνωμολογήθησαν παρ' ἐνός, οὗτος ἔχει τὴν pro socio κατὰ τῶν λοιπῶν, ἵνα τοὺς ὑποχρεώσῃ καὶ τῷ πληρώσῃ τὸ ἐπιβάλλον ἕκαστος ἢ νὰ τῷ παράσχουσιν ἐγγύησιν, ἂν δὲν ᾔνε ληξιπρόθεσμα⁽³⁾. Ἐὰν ὅμως συνωμολογήθησαν παρ' ὅλων βαρύνουσιν ἐπίσης πάντας καὶ οὐδεμία λαμβάνεται φροντίς⁽⁴⁾, ἐκτὸς ἂν ᾔνε ἀλληλἐγγυα, ὅτε ὁ πληρώσας ἔχει τὴν pro socio διὰ νὰ λάβῃ παρὰ τῶν λοιπῶν τὴν ἀναλογίαν των ἢ διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἐπιβάλλον εἰς ἕκαστον ἐκ τῆς τυχόν ἀφερεγγυότη-

(1) N. 1 Π. (10. 3) ἡ Βασιλ. N. 1 (12. 2) καὶ Σχολ. Παππαρ. Ἐνοχ. B. § 152. Καλ. 3. 344. Wan-Wetter Oblig. 3. § 154. II.

(2) Οἱ ἀνωτέρω N. καὶ N. 4 § 3. 4 Π. (10. 3) ἡ Βασιλ. N. 4 pr. καὶ § 2. 3 (12. 2).

(3) N. 12. Κώδ. (4. 2). N. 27 καὶ 28 Π. (10. 3) ἡ Βασιλ. N. 27. 28. (12. 1).

(4) N. 6. Κώδ. (3. 36). N. 11 § 1 Π. (45. 2).

τος ἑταίρου τινος⁽¹⁾. Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις δὲν γίνεται διανομὴ ἂν αὐταὶ ᾔνε ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν συνεταίρων⁽²⁾. Ἐὰν ὅμως συνωμολογήθησαν ἐπ' ὀνόματι ἐνός, τότε πάλιν διὰ τῆς pro socio ζητεῖται κατ' αὐτοῦ παρὰ τῶν λοιπῶν ἡ ἐκχώρησις τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστω⁽³⁾. Διὰ τὰς δαπάνας ἡ ζημία ἂς ὑπέστη ὁ ἑταῖρος διὰ τὴν ἑταιρίαν δίδεται αὐτῷ ἡ pro socio κατὰ τῶν λοιπῶν ἑταίρων⁽⁴⁾, ἂν ὅμως ἡ δαπάνη ἡ ζημία ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινὸν πρᾶγμα, ζητεῖται καὶ διὰ τῆς com. dividendo ἥτις κατὰ τοῦτο συμπίπτει πρὸς τὴν pro socio⁽⁵⁾. Ἐπίσης ἡ pro socio δίδεται κατὰ τοῦ ἑταίρου ὅστις δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς πρὸς τὴν ἑταιρίαν ὑποχρεώσεις του ἢ ἐζημίωσεν αὐτήν⁽⁶⁾. Ἐπίσης ἡ pro socio κινεῖται κατὰ τοῦ ἑταίρου ὅπως οὗτος ὑποχρεωθῇ καὶ καταστήσῃ κοινὸν ὅ,τι διὰ τὴν ἑταιρίαν ἄλλ' ἐπ' ὀνόματί του ἀπέκτησε⁽⁷⁾. Τέλος ἡ pro socio χρησιμεύει ὅπως ὁ διαχειριστὴς τῆς ἑταιρίας δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεώς του, παρουσιαζομένη ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ περιπτώσει ὡς ἀγωγὴ περὶ λογοδοσίας⁽⁸⁾.

678. Τοιοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ σύστημα τοῦ Ρωμ. Δικαίου. Οἱ Ρωμαῖοι ἐσκέπτοντο ὅτι ἡ ἑταιρία παράγει σχέσεις ἐνο-

(1) N. 63 § 5 καὶ N. 67 pr. II. (17. 2) ἡ Βασιλ. N. 61 § 3 καὶ N. 65 (12. 1).

(2) N. 6, Κώδ. 3. 36 ἡ Βασιλ. N. 62 (42. 3).

(3) N. 43. pr. II. (17. 2). Wan-Wetter Oblig. 3 § 154 σημ. 46.

(4) N. 60 § 1 καὶ 61 καὶ N. 38 § 1 II. (17. 2) ἡ Βασιλ. N. 38 § 1 (12. 1) ἀρμόζει μοι περὶ ὧν ἐδαπάνησα ἢ περὶ τῶν καρπῶν οὓς ἔλαβεν ὁ κοινῶνός μου καὶ ἡ περὶ κοινοῦ καὶ ἡ περὶ διαιρέσεως τῶν κοινῶν καὶ ἐκάστη τὴν ἄλλην ἀναιρεῖ.

(5) N. 4 § 3. 4, II. (10. 3) ἡ Βασιλ. N. 4 § 3 (12. 2). Καὶ ἡ τοῦ πράγματος διαιρέσεις καὶ αἱ δαπάναι αὐτοῦ φέρονται εἰς τὸ διαιρέσεως δικαστήριον, καὶ αἱ δαπάναι καὶ οἱ ληφθέντες καρποὶ . . . κατὰ δὲ τὸν N. Βασιλ. 6 § 2 αὐτ. «Καὶ τὸ μετὰ προκάταρξιν δαπανηθὲν κατατάσσεται εἰς τὸ διαιροῦν τὰ ἐπίκοινα». Περὶ τῆς pro socio ἐν σχέσει πρὸς τὴν com. dividendo ἴδε ἰδίως Wan-Wetter Oblig. 3 § 154 II.

(6) N. 59 § 1, II. (17. 2) καὶ Βασιλ. N. 57. § 1 (12. 1).

(7) N. 74. II. (17. 2) ἡ Βασιλ. N. 72 (12. 1). Τὸ παρὰ τοῦ κοινωνοῦ ἀγοραζόμενον αὐτοῦ μὲν γίνεται διὰ δὲ τῆς ἐπὶ κοινωνίᾳ ἀγωγῆς κοινοποιεῖται.

(8) N. 9 pr. II. (2. 13). ἡ Βασιλ. N. 9 (7. 8). Wan-Wetter Oblig. 3 § 154. 2. Περ. 209 καὶ 211.

χικὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ παράγει πρὸς τούτοις καὶ συγκυριότητα. Βεβαίως τὰ δύο ταῦτα ἀποτελέσματα δὲν εἶνε ἀπαραίτητα, διότι πιθανὸν ἢ ἑταιρία νὰ παρήγαγε μόνον σχέσεις ἐνοχικὰς οὐχὶ δὲ καὶ συγκυριότητα ἢ τούναντίον νὰ παρήγαγε μόνον συγκυριότητα καὶ οὐδεμίαν ἐνοχικὴν σχέσιν, εἶνε ὅμως ἀποτελέσματα συνήθη. Διὰ τὸν κανονισμόν τῶν ἐνοχικῶν σχέσεων πασῶν, αἵτινες παρήχθησαν ἐκ τῆς ἑταιρίας παρῆχον τὴν *pro socio*. Ἐὰν ὅμως ὑπῆρχε καὶ συγκυριότης ἐδίδοτο καὶ ἡ πρὸς διαλύσιν πάσης συγκυριότηος ἀγωγή ἥτοι ἡ περὶ διαιρέσεως κοινοῦ (*com. dividundo*). Αἱ δύο ὅμως αὗται ἀγωγαὶ χωριστὸν ἐκάστη ἔχουσα σκοπὸν καὶ ἀντικείμενον εἶνε ἐντελῶς ἀνεξήρητοι ἀπ' ἀλλήλων, δύνανται νὰ συνυπάρχωσι καὶ συνυπάρχωσι συνήθως μόνον δὲ ὅταν διὰ τῆς μιᾶς ικανοποιήθῃ ὁ ἐνάγων, ἡ ἄλλη δὲν χωρεῖ(!).

676. Πολιτικά. Μετοχική. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐκκαθάρσεως καὶ διανομῆς εἶνε ἴσως ἀνεκτὸν διὰ πολιτικὰς ἑταιρίας, διότι αὗται συνιστῶμεναι *intuitu personae* δὲν ἀποτελοῦνται ἐκ πολλῶν προσώπων, παράγουσι δὲ σχετικῶς εὐαρίθμους σχέσεις. Εἶνε ἐπίσης ἐπαρκὲς διὰ τὰς μετοχικὰς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἄν καὶ εἶδαμεν ὅτι καὶ αὗται εἶνε δεκτικαὶ ἐκκαθάρσεως § 665 οὐχ ἥττον ἢ *pro socio* ὑπὸ τύπον ἀγωγῆς περὶ λογοδοσίας καὶ ἡ περὶ διαιρέσεως κοινοῦ (*com. dividundo*) συνήθως ἀρκοῦσι. Διὰ τὰς λοιπὰς ὅμως ἐμπορικὰς ἑταιρίας, διὰ τὴν ὁμόρρυθμον, διὰ τὴν ἑτερόρρυθμον καὶ τὴν ἀνώνυμον, παρουσιάζει ἐφαρμοζόμενον τὰ ἀτοπώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων.

677. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διχφεύγῃ ὅτι αἱ καταβολαὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν ἑταιριῶν εἶνε συνήθως χρήματα, ὅτι οἱ συνεταυριζόμενοι σκοποῦσι σχεδὸν πάντοτε τὴν διανομὴν χρηματικῶν κερδῶν, ὀλίγον προσέχοντες εἰς τὴν συγκυριότητα, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἑταιρίας ἐπὶ ἄλλων ἀντικειμένων πλὴν χρημάτων, ὅτι εὐσιώδες ἐν τῷ ἐμπορίῳ εἶνε ὁ ταχὺς ἀλλά καὶ ὀριστικὸς κανονισμὸς τῶν ἐννόμων σχέσεων. Οὐδὲν τούτων πληροῦται διὰ τοῦ συστήματος τοῦ Νόμου, ἂν μὴ ἡ φρόνησις τῶν ἐταίρων ὑπερσχύσῃ.

(1) N. 38 § 1. N. 43. 47. II. (17. 2) ἡ Βασιλ. N. 43. 47 (12. 1) Καλ. 3. 344. Περ. 209.

678. Ἡ ἀπλουστέρα μετὰ τὴν μετοχικὴν εἶνε ἡ ὁμόρρυθμος. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι αὕτη ἐλύθη, ὅτι ἔχει ἀντικείμενα πρὸς διανομὴν, ὅτι ἔχει χρέη, ὅτι ἔχει ἀπαιτήσεις. Ἐφαρμόζοντες τὸ σύστημα τοῦ Ρωμ. Δικ. καὶ τῆς Πολ. Δικ. ἥτις μόνον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς δικαστικῆς διανομῆς ἐκκινότησε, θὰ προβῶμεν εἰς τὴν διανομὴν τῶν τυχόν ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων κινητῶν ἢ ἀκινήτων πραγμάτων κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ. ἄρθρ. 1037 καὶ ἐπ. Τὰ χρέη τὰ ὁποῖα εἶνε ἀλληλέγγυα θὰ μείνωσιν ἐκκρεμῇ, ἴσως δέ, ὑπαρχόντων δανειστῶν, οἵτινες ἐκμαν ἀνακοπήν ἢ κατὰσχεσιν, θὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ ἄρθρ. 1082 Πολ. Δικ. περὶ δικαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως. Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις, ἐπειδὴ αὗται διαιροῦνται αὐτοδικαίως, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη διανομῆς· ἕκαστος ἐταῖρος εἶνε δανειστῆς αὐτοδικαίως διὰ τὸ μέρος του. Διὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἐταίρων πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν ἐταιρίαν θὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ περὶ χρεῶν ἐν γένει, ἢ θὰ λειτουργήσῃ ἡ pro socio. Ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ὅστις διορίζεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 1097 Πολ. Δικ. δὲν γίνεται συζήτησις περὶ πάντων τῶν ἐκ τῆς ἐταιρίας σχέσεων ἀλλὰ μόνον 1) περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς διανεμητέας περιουσίας, ἂν δηλ. πρέπη νὰ ἐξαίρεθῇ τι ἢ νὰ προστεθῇ· 2) περὶ τοῦ μεγέθους τῆς μερίδος ἐκάστου⁽¹⁾. Περὶ τῶν χρεῶν τῆς ἐταιρίας ἢ τῶν ἐταίρων οὔτε λόγος.

679. Οὕτω δὲ περαιουμένης τῆς διανομῆς μὲ ὅλας τὰς διατυπώσεις τῆς δικονομίας, ὁ ὁμόρρυθμος θὰ λάβῃ τὸ ἐπιβάλλον ἐκ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας συνήθως εἰς εἶδος ἀριθ. 1092 Πολ. Δικ., διότι τοῦτο θὰ ἦνε σχεδὸν πάντοτε δυνατόν. Ἀπὸ ἑκάστου ὀφειλέτην ἐγγράφως ἢ ἀγράφως ὀφείλοντα εἰς τὴν ἐταιρίαν, θὰ ἔχῃ νὰ λάβῃ τὸ μέρος του—πρὸς τοὺς δανειστάς τῆς ἐταιρίας θὰ ὑπόκειται μέχρι παραγραφῆς—καὶ ἐπὶ πλέον θὰ ἔχῃ ἐν τῷ θυλακίῳ του τὴν pro socio κατὰ τῶν συνεταίρων του διὰ πᾶν ὅ,τι πληρώσει δι' αὐτοὺς καὶ ἐν γένει πᾶσαν κατ' αὐτῶν ἀπαίτησίν του ἢ τὴν *communi dividendo* ἐὰν ἔμεινέ τι ἀδιαίρετον. Πάντα δὲ ταῦτα ἀπέναντι τῆς χρηματικῆς καταβολῆς. Ἦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταβάλλουσιν εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας. Οὔτε κωλύεται καὶ ἡ διανομὴ ἐκ τοῦ ὅτι δὲν

(1) Οἶκον. Ἐγγ. § 193 σημ. 13.

ἐπληρώθησαν τὰ χρέη ἢ δὲν εἰσεπράχθησαν αἱ ἀπαιτήσεις⁽¹⁾. Ἐτι δυσκολωτέρα εἶνε ἡ θέσις τοῦ συνεταίρου ἐπὶ ἐτερορρυθμοῦ ἐταιρίας. Ὁ ἐτερορρυθμος καταβάλλει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρήματα, ἐνέχεται δὲ διὰ τὰ χρέη τῆς ἐταιρίας μέχρι τῆς καταβολῆς του. Προκαλουμένης διανομῆς, οὗτος θὰ λάβῃ ἀντὶ τῆς καταβολῆς του ἴσως ἐμπορεύματα, διὰ τὰ χρέη θὰ ἐνέχεται πρὸς τοὺς συνεταίρους καὶ τρίτους § 373 μέχρι τῆς καταβολῆς του, ἔχων καὶ αὐτὸς τὴν *pro socio* κατὰ τῶν λοιπῶν δι' ὅ,τι πέραν τοῦ ἐπιβάλλοντος πληρώσει. Εἰς τὰς ἀπαιτήσεις θὰ ᾔνε δανειστής κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς μετοχῆς του εἰς τὴν ἐταιρίαν, διότι αἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐταιρίας ἀνήκουσιν καὶ εἰς αὐτόν. Ἐπὶ πλεον ὅπως ὁ ὁμόρρυθμος θὰ ἔχῃ εἰς τὰς διαταγὰς του τὴν *pro socio*. Εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ ἀτόπου φθάνει ἡ τοιαύτη διανομὴ ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν· ὅταν ἕκαστος ἐταῖρος—καὶ εἶνε συνήθως πολυάριθμοι—ἀντὶ τῆς χρηματικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταβολῆς του λαμβάνει τὴν ἀναλογίαν του ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων κινητῶν ἢ ἀκινήτων τῆς ἐταιρίας—τὴν ἀναλογίαν του ἐκ τῶν χρεῶν—τὴν ἀναλογίαν του ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων.

680. Ταῦτα πάντα προλαμβάνει καὶ παρακάμπτει βεβαίως ἡ φρόνησις τῶν συνεταίρων διὰ συνεσμολογιῶν διαφόρων. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅτι αἱ διατάξεις περὶ διανομῆς καὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Πολ. Δικονομίας ἐφαρμοζόμεναι ἐπὶ ἐταιριῶν ἐμπορικῶν παρυσιαῖζουσὶ τι τὸ χασματικόν, τὸ ἀτελές. Μετὰ τὴν διανομὴν ὁ ἐταῖρος ἀπέρχεται συνήθως τῆς ἐταιρίας ἀποκομίζων μὲν τὸ ἐπιβάλλον ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τῶν χρεῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων. Διὰ τῆς διανομῆς δὲν ἔπαυσε πᾶς δεσμός καὶ πᾶσα σχέσις ἀλλὰ μόνον ἐλύθη ἡ κοινοπραξία, ἡ συγχυριότης. Τοῦτο δὲ εἶνε ἡκιστα ἐμπορικόν,

681. Αὐτὰ τὰ ἄτοπα τὰ ὁποῖα καὶ οἱ Ρωμαῖοι εἶχον ὑποπεύσει, ἠνάγκασαν τὸ ἐμπόριον νὰ ἐπινόησῃ τὴν ἐκκαθάρισιν, ἥτις εἶνε ἡ *pro socio* καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις καὶ ἐφαρμογάς, ὀργανωμένη καὶ συστηματοποιημένη εἰς θεσμόν § 639. Ἀμα αὕτη συνωμολογηθῇ ἢ ἐπιβληθῇ καὶ γίνεαι, ἡ ἐπερχομένη διανομὴ εἶνε ὅχι μόνον εὐχερὴς ἀλλὰ συνήθως λύει μετὰ τῆς κοινοπραξίας καὶ πᾶ-

(1) Molitor 679. κατωτ. § σημ. 695 καὶ ἐπ.

σαν ἐκ τῆς ἐταιρίας σχέσιν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐμπορίου.

682. Ἄλλ' εἶνε ἐνδεχόμενον ἡ ἐκκαθάρισις νὰ μὴ συνομολογηθῇ, νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἢ νὰ μὴ γίνη. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ πάντα κανονίζονται κατὰ τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας ἀνεπτύξαμεν ἐν γένει ἐπισκοποῦντες τὸ σύστημα καὶ εἰς τὰ καθέκαστα τῶν ὁποίων εἰσερχόμεθα.

683. Ἀντικείμενον διανομῆς εἶνε ἅπαν τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ἐταιρίας ἥτοι κινητὰ, ἀκίνητα, ἐμπορεύματα μὴ πωληθέντα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκαθάρισεως καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν ἐταιρίαν ἢ εἶνε κοινόν. Ἄλλ' ἡ περὶ διαίρεσεως κοινοῦ τὰ σωματικὰ διαίρει(1) ἐπομένως, αἱ ἀπαιτήσεις εἶνε μὲν καὶ αὗται ἀντικείμενον διανομῆς, ἀλλὰ διεπόμεναι ὑπὸ ἰδιαζόντων κανόνων δὲν εἶνε ἀντικείμενον τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς. Διὰ τοῦτο περὶ τούτων καὶ τῶν χρεῶν ὁμιλοῦμεν ἰδιαιτέρως(2) § 695.

684. Τίς ζητεῖ τὴν διανομὴν καὶ κατὰ τίνας. Τὴν διανομὴν δύναται νὰ ζητήσῃ πᾶς ἐταῖρος ἔχων δικαίωμα ἰδίως συγχυρότητος(3) ἐπὶ τῆς τέως ἐταιρικῆς περιουσίας, καθὼς καὶ πᾶς κληρονόμος αὐτοῦ ἢ ἀγοραστής(4) κατὰ παντὸς ἔχοντος ὅμοιον δικαίωμα καὶ δυναμένου ἐπίσης νὰ ζητήσῃ τὴν διανομὴν(5). Τὸ ζήτημα τῆς

(1) Ἰδε § 667 σημ. 4 καὶ Ν. 8 pr. Π. 10, 2. ἡ Βασιλ. Ν. 4 (12. 2). Ἐκ τῶν κειμένων προκύπτει ὅτι ἡ περὶ διανομῆς ἔχει ἀντικείμενον σωματικὰ ἢ δικαιώματα (προσωπικὰ ἢ πραγματικὰ) ἐπὶ σωματικῶν νομῇ, μίσθωσις (ΑΠ. 279 (56) Περ. 634), δὲν διαφωνεῖ ὁ Καλ. 2 § 192.

(2) Ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῇ διανομῇ περιλαμβάνονται αἱ ἀπαιτήσεις ἄρθρ. 832. Aubry et Rau 6 § 631. Ἐπὶ ἐταιριῶν ἐκεῖ ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες περὶ διανομῆς κ λ ἡ ρ ο υ (familiae erciscundae) ἄρθρ. 1872, ἰδε § 667 σημ. 4.

(3) Ἰδε § 667 σημ. 4 καὶ ἄνωτ. σημ. 1. καὶ Ἐφ. Ἀθ. 2920 (93) Θεμ. 5. 134.

(4) Καὶ εἰς τὸν δανειστὴν τοῦ ἐταίρου ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν δικαστικὴν διανομὴν δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1025 Πολ. Δικ. οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τὸν δανειστὴν τῆς ἐταιρίας, διότι οὗτος δὲν ἔχει συμφέρον. Aubry et Rau 6 § 621 bis.

(5) Ἡ περὶ διανομῆς ἀγωγή κινεῖται κατὰ πάντων τῶν συγχυρίων. Ἐν τούτοις οἱ Ν. 8 pr. Π. (10. 3) καὶ Ν. 2 § 4 Π. (10, 2) ἡ Βασιλ. Ν. 8 (12. 2) ἀναφέρουσιν ὅτι ἡ περὶ διανομῆς κινεῖται καὶ κατὰ τινων μόνον ἐκ τῶν

κατοχῆς εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον(¹).

685. Πότε. Ἡ διανομὴ δύναται νὰ γίνη συναινέσει τῶν μερῶν ἅμα τῇ λύσει τῆς ἐταιρίας εἴτε συνωμολογήθῃ εἴτε μὴ ἢ ἐκκαθάρσις § 669, δὲν δύναται ὅμως νὰ ζητηθῇ ἂν συνωμολογήθῃ ἢ ἐκκαθάρσις ἢ ἂν αὕτη δὲν ἐπεραιώθῃ εἰσέτι § 669 ἢ ἂν ἔχῃ συμφωνηθῇ χρόνος μεθ' ὃν νὰ γίνη ἡ διανομὴ. Ν. 14 § 2 Π. (10.3) (²).

686. Εἶδη διανομῆς. Ἡ διανομὴ δύναται νὰ γίνη ἐξωδίκως ὅταν οἱ συγκύριοι συναινοῦσιν, ἦνε ἱκανοί, καὶ παρόντες, δὲν ὑπάρχουσι δὲ δανεισταί, εἴτινες ἔκαμαν ἀνακοπὴν ἢ κατάσχεσιν, ἀρθρ. 1087 καὶ 1088 Πολ. Δικ. ἄλλως γίνεται δικαστικῶς.

687. Ἡ ἐξώδικος διανομὴ εἶνε σύμβασις καὶ ἐπομένως διέπεται ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν διεπόντων πᾶσαν τοιαύτην. Ἐν αὐτῇ ἢ θέλησις τῶν μερῶν εἶνε κυρίαρχος· κανονίζονται δὲ συνήθως καὶ αἱ ἀπαιτήσεις καὶ τὰ χρέη, ἄλλως ἰσχύουσι περὶ αὐτῶν τὰ ῥηθησόμενα § 695. Ἡ ἐξώδικος διανομὴ γίνεται εἴτε διὰ τῆς πραγματικῆς διαιρέσεως τῆς διανεμητέας περιουσίας, εἴτε σχηματιζομένων λαχνῶν περιλαμβανόντων ὠρισμένα ἀντικείμενα, εἴτε διὰ τῆς πωλήσεως τῶν διανεμητέων ὅπως διανεμηθῇ τὸ τίμημα(³).

συγκυρίων, ἀλλ' ἡ διάταξις ἐξηγεῖται ὡς σημαίνουσα ὅταν ὁ ἐναγόμενος συναινῇ ὁ Οἰκονομ. Ἐγγ. § 193. σημ. 1. Ὁ Wan-Wetter Oblig. 3 § 163 ἀναγνωρίζει ὁμοίως εἰς τὸν ἐνάγοντα τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τινὰς μόνον ἐκ τῶν συγκυρίων πρὸς διανομὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐναγόμενον νὰ ζητήσῃ ὅπως ἡ διανομὴ γίνη μεταξὺ πάντων, δὲν βλάπτει δὲ τοὺς ἀπόντας (Ν. 17 Κ. 3. 36). Καλ. 2 § 192. ἴδε Σχολ. Ν. 29 Βασιλ. (12. 2). Ἡ Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 2920 (1893) ἐν Θεμ. 5. 134 φαίνεται δεχομένη ἀδιακρίτως ὅτι ἡ περὶ διανομῆς κινεῖται καὶ κατὰ τινων μόνον ἐκ τῶν συγκυριωνῶν.

(1) Ν. 30 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. Ν. 30 (12. 2). εἴτε μηδεὶς τῶν κοινωνῶν εἴτε ὁ εἰς μὴ νέμηται χώρα τῷ διαιροῦντι τὰ ἐπίκοινα δικαστηρίων. Ἡ ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 1835 (1891) Θεμ. 3. 74 δέχεται ὁρθῶς ὅτι ὁ ἐνάγων πρὸς διανομὴν δὲν ἀπαιτεῖται νὰ κατέχῃ, προστίθῃσιν ὅμως ὅτι τοῦτο εἶνε συνέπεια τῶν διατάξεων τῆς δικονομίας καταργησάσης τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ρ. Δ. ὅπερ δὲν εἶνε ἀκριβές. Τὰ παρατιθέμενα δὲ κείμενα, σχετικὰ ἄλλως πρὸς τὴν διανομὴν κλήρου, δὲν λέγουσι τοῦναντίον. ἴδε καὶ Ν. 25 § 2 Π. (10. 2).

(2) Εἰς τὴν ἀγωγὴν περὶ διανομῆς δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ προτείνῃ τὴν ἀνάγκην διορισμοῦ ἐκκαθαριστοῦ, τὸ δὲ δικαστήριον νὰ δεχθῇ τοιαύτην πρότασιν ἂν εὕρῃ ταύτην δικαιολογημένην; Νομίζω Ναί, § 668.

(3) Ν. 1. Κ. 3. 38. Ν. 3. Κ. 3. 37. Wan-Wetter Oblig. 2 § 118. Ὁ

688. Δικαστική διανομή. Αὕτη εἶνε ἀναγκασία ὅταν ἡ ἐξώδικος δὲν εἶνε δυνατή, εἴτε διότι δὲν συναινοῦσιν οἱ διάδικοι, εἴτε διότι δὲν εἶνε ἱκανοὶ ἢ παρόντες, εἴτε διότι οἱ δανεισταὶ ἔκαμαν ἀνγκοπήν⁽¹⁾ ἢ κατὰσχεσιν. Ἡ δικαστικὴ διανομὴ γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ. καὶ οὐχὶ ἄλλως· δὲν περιλαμβάνει δὲ τὰς ἀπαιτήσεις, οὔτε περὶ χρεῶν γίνεται λόγος. Ἐν τῇ δικαστικῇ διανομῇ δὲν κανονίζεται πᾶσα σχέσις ἐκ τῆς ἐταιρίας προκύπτουσα διότι ἡ περὶ διανομῆς ἀγωγή δὲν ἔχει ἀντικείμενον τὸν κανονισμόν πάσης σχέσεως, ἀλλὰ μόνον τὴν λύσιν τῆς κοινοπραξίας ἢ συγκυριότητος τῶν σωματικῶν καὶ τὸν κανονισμόν σχέσεων ἐκ τῆς κοινοπραξίας παρὰχθεισῶν ἢτοι δαπανῶν γενομένων διὰ τὸ κοινὸν πρᾶγμα, ζημιῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς αὐτό, ἢ κερδῶν ἢ ζημιῶν πηγασάντων ἐκ τούτου⁽²⁾. Ἐξετάζεται ὅμως ἐν αὐτῇ τί πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ τῆς διανομῆς ἢ τί πρέπει νὰ συνενεχθῇ § 691.692, καθὼς καὶ τὸ ζήτημα τῶν μερίδων⁽³⁾. Ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν ἡ περὶ διανομῆς καὶ ἡ pro socio δύνανται νὰ ἐνωθῶσι § 700. Κατὰ τινα διάταξιν ἡ ἀγωγή διανομῆς περιλαμβάνει πάντα τὰ διανεμητέα ἀντικείμενα καὶ οὐχὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας⁽⁴⁾.

τελευταῖος τρόπος εἶνε συνηθέστατος. Οἱ ἐταῖροι μεταβιβάζουσιν εἰς τινα ἐταῖρον ἢ τρίτον τὸ ἐνεργητικὸν ἢ καὶ τὸ παθητικὸν τῆς ἐταιρίας ἀντὶ τιμῆματος κατ' ἀποκοπήν. Ἡ συμφωνία περὶ τοῦ παθητικοῦ δὲν δύναται νὰ παραβλάψῃ δικαιώματα τρίτων, οἵτινες δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν ἀγοραστήν ὀφειλέτην. Ν. 25 Κ. (2. 3). Boistel 383. ἴδε ἀνάλογα Ν. 23. Κ. (3. 36) Βασ. Ν. 78 (42. 3).

(1) Οἰκ. Ἐγγειρ. § 193 σημ. 3.

(2) Ἰδίως Ν. 3. Π. (10. 3). Ν. 4. Βασ. (12. 2). Wan-Wetter Oblig. 3. § 154, ὅτι ἐν τῇ περὶ διανομῆς δίχῃ περιλαμβάνονται καὶ οἱ καρποὶ, οἱ ἄνω Νόμοι καὶ ΑΠ. 79 (80). Μπ. 1. 166 καὶ ΑΠ. 233 (91) ἐν Θεμ. 2. 534. Περὶ δαπανῶν. Πείρα 551 § 59.

(3) Οἰκ. Ἐγγειρ. § 193 σημ. 13.

(4) Κατὰ τὸν Ν. 13 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. Ν. 13 (12. 2) «εἰς τὸ διαιροῦν τὰ ἐπίκοινα δικαστήριον πάντα κατὰγεται εἰμὴ τι ῥητῶς ὑπεξαίρεθῇ». Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ν. 4 § 2 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. Ν. 4 (12. 2). «Τὸ διαιροῦν τὰ ἐπίκοινα δικαστήριον καλῇ τῇ πίστει ἐστίν, ὅθεν ἂν ἐν πρᾶγμα μείνῃ ἀδιαίρετον καὶ ἡ τῶν ἄλλων διαίρεσις ἰσχύει καὶ περὶ αὐτοῦ πάλιν κινεῖται». Ἡ Ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 20 (94) ἐν Θεμ. 4. 137 ἐρμηνεύουσα τὸν ἀνωτέρω Ν. 13 Π. (10. 3) φαίνεται δεχομένη ὅτι ἐν τῇ ἀγωγῇ

689. Μερίδες. Τὸ δικαίωμα ἐκάστου ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας κανονίζεται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ, ἐν σιωπῇ δὲ ὑπὸ τοῦ Νόμου § 237. 669.

690. Ἀποτελέσματα τῆς διανομῆς. Ἡ διανομή, ἥ τε ἐξώδικος καὶ ἡ δικαστικὴ, διέπεται ὅτε μὲν ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς πωλήσεως, ὅτε δὲ ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἀνταλλαγῆς⁽¹⁾. Παρ' ἡμῖν ἐπομένως τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα συνεπεῖξ ῥητῆς διατάξεως τοῦ Γαλ. Κώδικος (ἄρθρ. 883) ὅτι ἡ διανομὴ εἶνε ἀνταγωνιστικὴ ἢ δηλωτικὴ (declaratif) καὶ οὐχὶ μεταβιβαστικὴ ἢ πρρεκτικὴ (attributif) κυριότητος δὲν ἔχουσι καμμίαν ἔννοιαν⁽²⁾. Ἀλλ' ἡ διανομὴ ἡ ἐξώδι-

περὶ διανομῆς π ρ έ π ε ι νὰ περιλαμβάνεται τὸ σύνολον καὶ ὅχι μέρος μόνον τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἐπὶ ποινῇ ἀ π α ρ ά δ έ κ τ ο υ. Νομίζω ὅτι ὁ Ν. δὲν ἔχει τοιαύτην ἔννοιαν, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς ὀρίζει, ὅτι διὰ τῆς περὶ διανομῆς κοινοῦ ζητεῖται—καὶ τοῦτο ἐκατέρωθεν, διότι ἡ ἀγωγὴ εἶνε διπλῇ—ἡ διαίρεσις πάντων ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὅποια ῥητῶς ἐξηρέθησαν (ἐξαίρεσιν ἐνταῦθα ἔννοεῖ τὴν τοῦ Ν. 14 § 2 Π (10. 3), καθ' ὃν ἐπιτρέπεται συμφωνία μὴ διανομῆς ἐπὶ τινι χρόνῳ). Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πρὸς διανομὴν κοινά, διατυπώνει αἰτήσιν ἢ ἀνταγωγὴν δυνάμει τῆς ὁποίας δύνανται νὰ περιληφθῶσι καὶ ταῦτα· ἐὰν σιωπήσῃ κινεῖται διὰ τὰ παραλειφθέντα ἐκ νέου ἢ περὶ διανομῆς, ἔστω καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦτου. Ἀνάλογα Ν. 20 § 4. Ν. 25 § 20 Π. (10. 2).

(1) Ν. 1. Κ. 3. 38. Ν. 2 Κ. (4. 64). Ν. 1. Βασίλ. (12. 2) ασαφὲς ἡ διάταξις· βούλεται γὰρ τὴν τῶν πραγμάτων διανέμησιν δύναιμι ἀγορασίας ἔχειν καὶ Σχολ. ἈΠ 210 (50). Πειρ. 630.

(2) Περί τῆς ἔννοιος τοῦ ἄρθρ. 883 Γ. Κώδ. ἰδίως Aubry et Rau 6 § 625: Συνέπεια τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄρθρ. 883 εἶνε ὅτι ἡ ὑποθήκη ἡ συστηθεῖσα παρὰ τινος συγχωρονοῦ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἀκινήτου δὲν ὑφίσταται ἀλλὰ παύει ἅμα τοῦτο διὰ τῆς διανομῆς περιέλθῃ εἰς τὸν ἄλλον κοινωὸν τὸν μὴ συστήσαντα τὴν ὑποθήκην Τὸ ζήτημα ἔχει ἔννοιαν ἐπὶ πολιτικῶν ἐταιριῶν, διότι δύνανται νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη κατὰ τινος ἐταίρου διαρκούσης τῆς ἐταιρίας, ἀφ' οὗ ὁ ἐταῖρος λογίζεται συγχύριος καὶ δὲν εἶνε κυρία ἡ ἐταιρία. Θὰ λυθῇ δὲ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 883. Ἐπὶ ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, πλὴν τῆς μετοχικῆς, ἡ ἐταιρία εἶνε κυρία καὶ συγχυριότης δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μετὰ τὴν λύσιν καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν § 640. Οὐχ ἥττον ἠρωτήθη ἂν αἱ παρὰ τῆς ἐμπορ. ἐταιρίας δοθεῖσαι ὑποθήκαι διατηροῦνται μετὰ τὴν διανομὴν, ἐπικρατεῖ δὲ ἡ καταφατικὴ γνώμη, διότι ἡ ἐταιρία δὲν ἦτο συγχυρία ἀλλὰ κυρία τῶν ἀκινήτων. LyC. Tr. 2.425 bis Παρ' ἡμῖν τοιαῦτα ζητήματα δὲν ἐγείρονται, διότι ἡ διανομὴ εἶνε πάντοτε μεταβιβαστικὴ κυριότητος, δὲν μεταβάλλονται δὲ δι' αὐ-

κος, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ δικαστικὴ, παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον, ὅτι διαρρήγνυται ὅχι μόνον λόγῳ βίας, δόλου ἢ πλάνης, ἀλλὰ καὶ λόγῳ βλάβης, ἥτις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾔνε ὑπέρρογκος⁽¹⁾).

691. Προαφαιρέσεις. Τῆς διανομῆς ἐξαίρεται πᾶν ὅ,τι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἐταιρίαν ἥτοι ὅ,τι δὲν εἶνε κοινόν ἢ ὅ,τι συμφωνήθη ν' ἀφαιρεθῇ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ μὴ κατὰ κυριότητα καταβληθὲν ἀναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ καταβαλόντος. Τί καταβάλλεται κατὰ κυριότητα καὶ τί κατὰ χρῆσιν ἐξηγεῖται συνήθως, ἐν σιωπῇ ὅμως ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 572, ἥτοι τῶν μὴ ἀντικαταστατῶν λογίζεται καταβληθεῖσα ἡ χρῆσις, τῶν δὲ ἀντικαταστατῶν καὶ χρημάτων λογίζεται καταβληθεῖσα ἡ κυριότης⁽²⁾. Τοῦτο ἐφίλονεικισαν τινὲς λόγῳ τῶν ἀτόπων τὰ ὑποῖα συνεπάγεται ὅταν αἱ καταβολαὶ ᾔνε ἀνισοὶ ἢ ἡ καταβολὴ τοῦ ἐνὸς εἶνε ὑπηρεσίαι⁽³⁾. Τὸ ζήτημα τῶν προαφαιρέσεων ἐξετάζεται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ περὶ διανομῆς δίκῃ.

692. Προσθῆκαι. Εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς διανομῆς προστίθεται ὅ,τι σωματικὸν ἀνήκει εἰς τὴν ἐταιρίαν, εἶνε δὲ ἀδιάφορον ἂν

τῆς τὰ ἐπιβεβλημένα βάρη οὔτε ἐξαλείφονται N. 7 § 4 Π. (20. 6) ἢ Βασιλ. N. 7 (25. 8). Ἐὰν ἐξ ἀδιανεμήτου τὸ ἀρμόζον μοι τοῦ κοινοῦ πράγματος ὑπόθωμαι καὶ διαιρεθῇ οὐ τὸ ἀρμόσαν μοι ἀλλ' ἐκάστου μέρους ὑπόκειται τὸ ἡμισυ» καὶ N. 6 § 6 Π. (10. 3) ἢ Βασιλ. N. 6 § 5 (12. 2). Δύναται ὅμως νὰ ἐγερθῇ ἄλλο ζήτημα: ἐὰν τυχὸν ἐγγραφῇ ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ ἀκινήτου κατὰ τινος ἐταίρου, τοῦτο δὲ περιέλθῃ διὰ τῆς διανομῆς εἰς ἐκεῖνον καθ' οὗ ἐνεγράφη, ἰσχύει ἡ ὑποθήκη; Τὸ ζήτημα, ὡς γνωστόν, φιλονεικεῖται. Καλλιγῆ 2 § 403 καὶ ἐπ.

(1) N. 3. K. (3. 38). Wan-Wetter Oblig. 2 § 118. Ἡ ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 1050 (91) Θεμ. 2. 573 ἐδέχθη ὅτι ἡ δ ι κ α σ τ ι κ ῇ διανομῇ προσβάλλεται λόγῳ πλάνης. Ἰδε Καλλ. 2 § 194.

(2) Molitor 679.

(3) Περὶ προαφαιρέσεως δὲν ὑπάρχουσι κείμενα, διὰ τοῦτο παντοῖα ἐμορφώθησαν γινώμαι. Ὁ Wan-Wetter Oblig. 3 § 160 διδάσκει ὅτι τὸ χρήσει καταβληθὲν ἀναλαμβάνεται, ἀλλ' ὅταν μὴ ἀντικαταστατῶν (ἐργαλεῖα, ἀκίνητα) κατεβλήθη κατὰ κυριότητα δὲν ἀναλαμβάνεται, ἐν ᾧ ἀναλαμβάνεται κατ' ἀρχὴν ἡ καταβολὴ κατὰ κυριότητα πραγμάτων ἀντικαταστατῶν ἢ χρημάτων. Προτιμῶ τὴν γνώμην τοῦ Molitor ἀνωτ.—Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἐλύθη πρὸ τοῦ συνομολογηθέντος χρόνου; ἐφαρμόζονται διὰ τοὺς καταβαλόντας τὴν χρῆσιν ἢ ὑποσχεθέντας ἐργασίαν τὰ ρηθέντα ἐν § 323. Ἰδε Molitor 680.

κατέχεται υπό τινος εταίρου⁽¹⁾. Δὲν ἀνήκει ὁμως εἰς τὴν ἐταιρίαν πᾶν ὅ,τι ὁ εταῖρος ἀπέκτησεν ἐπ' ὀνόματί του, ἔστω καὶ διὰ χρημάτων αὐτῆς § 571· διότι ἐπὶ τοῦτου δὲν ὑπάρχει συγχυριότης⁽²⁾.

693. Τόκοι. Καὶ ἐνταῦθα ἐγείρεται τὸ ζήτημα τοῦ Ἀστ. Δικαίου πότε ὁ συνεταῖρος ὀφείλει τόκους ὅχι τῆς καταβολῆς του § 370. 502. ἀλλὰ τῶν εἰς χεῖρας του ἐταιρικῶν χρημάτων. Εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ ἀντινομία τῶν δύο κειμένων τῶν πηγῶν, κατὰ τὸ ἐν τῶν ὁποίων ὁ εταῖρος ὀφείλει τόκους ἀπὸ ὑπερθέσεως—ἢ ἀπὸ συγχρήσεως, κατὰ τὸ ἄλλο δὲ ἀπὸ ὑπερθέσεως καὶ συγχρήσεως⁽³⁾.

694. Σφραγίδες. Ἐν Γαλλίᾳ αἱ περὶ διανομῆς κληρονομίας διατάξεις ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ διανομῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἄρθρ. 1872 Γ. Κ. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ἄρθρῳ 819 Γ. Κ. ὑπάρχει διάταξις περὶ ἐπιθέσεως σφραγίδων ὅταν μεταξὺ τῶν κληρονόμων ὑπάρχουσιν ἀνήλικοι ἢ ἀπόντες, ἐρωτᾶται ἂν ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἐταιριῶν. Σχεδὸν ὅλοι ἀποφαίνονται ὅτι ἡ διάταξις δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἐταιριῶν ἤτοι σφραγίδες δὲν ἐπιτίθενται, διότι

(1) Ν. 30 Π. (10. 3) ἡ Βασιλ. Ν. 30 (12. 2): «εἴτε μηδεὶς τῶν κοινωνῶν εἴτε ὁ εἰς μὴ νέμῃται χώρα τῷ διαιροῦντι τὰ ἐπὶκοινὰ δικαστηρίῳ».

(2) Ν. 74 Π. (17. 2). Ν. 4 Κωδ. 3. 38. Βασιλ. Ν. 72 (12. 1) καὶ Ν. 4 (12. 3). Κατὰ τοῦ τοιούτου εταίρου χωρεῖ ἡ pro socio ὅπως καταστήσῃ τὸ πρᾶγμα κοινόν· ἴδε Ἐφ. Ἀθ. 1988 (91) Θεμ. 3. 106. Εἰσηγ. κ. Πρωτοπαπᾶ. Δύναται νὰ ζητηθῇ τοῦτο ἐν τῇ περὶ διανομῆς; Τὸ ἄρθρον 1097 Πολ. Δικ. φαίνεται γενικόν.

(3) Ἰδοὺ τὰ κείμενα: Ν. 1 pr. Π. (22. 1), ἡ Βασιλ. Ν. 1 (23. 3). Ὁ κοινωνὸς ὑποκλέψας τὰ κοινὰ χρήματα ἢ συγχρησάμενος αὐτοῖς δίδωσι τόκους καὶ πρὸ ὑπερθέσεως· κατὰ τὰ κείμενα ταῦτα ὁ κοινωνὸς ὀφείλει τόκους πάντοτε μὲν ἀπὸ ὑπερθέσεως κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχάς, ἐπὶ κλοπῆς δὲ ἢ συγχρήσεως ὀφείλει τόκους καὶ ἄνευ ὑπερμερίας δηλ. ἀπὸ τῆς κλοπῆς ἢ τῆς συγχρήσεως. Ταῦτα σύμφωνα πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἐδέχθη ὁ ΑΠ. 7 (90) Θεμ. 1.9.—Ὁ Ν. ὁμως 60 Π. (17. 2) ἡ Βασιλ. Ν. 58 (12. 1) φέρει «τοῦ κέρδους ὁ κοινωνὸς οὐ δίδωσι τόκον εἰμὴ ἀπὸ ὑπερθέσεως καὶ συγχρήσεως... οὐχ ὡς τόκον ἄλλ' ὡς διαφέρον δίδωσι» Ὁ Σχολιαστὴς Στέφανος συμβιβάζων τὴν ἀντινομίαν περιορίζει τὸν τελευταῖον Ν. μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν πρόκειται ὅχι περὶ κοινῶν χρημάτων (ὅτε ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαί), ἀλλὰ περὶ κέρδους ὅπερ ἐπραγματοποίησεν ὁ εταῖρος καὶ ὀφείλει νὰ καταστήσῃ κοινόν, τότε λέγει ἀπαιτεῖται καὶ ὑπέρθεσις καὶ σύγχρησις· ἴδε περὶ τοῦ ζητήματος Παππαρ. Ἐνοχ. Β. § 138. Καλλ. 3. 338. Περτ. 143.

τοῦτο παρακωλύει τὴν ἐκκαθάρισιν, δύνανται δὲ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν τῆς ἐταιρίας καὶ δὴ τὴν πτώχευσιν⁽¹⁾. Νομίζω τὴν γνώμην ὀρθὴν καὶ δεκτὴν καὶ παρ' ἡμῖν ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον συνωμολογήθῃ ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ὠρίσθῃ ἤδη ὁ ἐκκαθαριστής. Ἐὰν ὅμως τοιοῦτόν τι δὲν συνωμολογήθῃ, τίποτε δὲν κωλύει νὰ ἐπιτεθῶσι σφραγίδες, ἀρκεῖ νὰ συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἀρθρ. 1049 τῆς Πολ. Δικ. διότι ἡ ἐπίθεσις τῶν σφραγίδων εἶνε συντηρητικὸν μέτρον ἀρθρ. 1029 Πολ. Δικ. Διαφέρει ἂν ἔχῃ συνωμολογηθῇ ἤδη νὰ μὴ ἐπιτεθῶσι σφραγίδες § 590 σημ. 2.

695. Χρέη. Ἀπαιτήσεις. Ἡ διανομὴ δὲν περιλαμβάνει, ὅταν γίνεται δικαστικῶς, οὔτε χρέη οὔτε ἀπαιτήσεις. Μάλιστα δὲν χωρεῖ διανομὴ ἂν τὸ ὅλον ἐνεργητικὸν συνίσταται εἰς ἀπαιτήσεις⁽²⁾. Καὶ ἂν μὲν προηγήθῃ ἐκκαθάρισις κανονίζονται ταῦτα πρὸ τῆς διανομῆς. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν ἡ διανομὴ γίνεται ἐξωδίκως. Ἀλλ' ἂν δὲν ἐγένετο ἡ δὲν διατάχθῃ ἡ ἐκκαθάρισις ἡ δὲν ἐκανονίσθησαν συνεχινέσει ταῦτα ;

696. Χρέη. Περὶ τούτων ἰσχύουσι τὰ τῆς § 674 μέτινας ἐπιβαλλομένης παραλλαγᾶς ἥτις βαρύνουσι τοὺς ἐταίρους ἀλληλεγγύως ἂν ᾔνε ὁμόρρυθμοι, μέχρι τῆς εἰσφοράς των, ὅταν ὀφείλεται αὕτη, ἂν ᾔνε ἑτερόρρυθμοι ἢ μέτοχοι § 370. 424. καὶ συμμετρως ἂν ᾔνε ἐταῖροι μετοχικῆς ἐταιρίας § 575. Καὶ ἂν μὲν συνωμολογήθησαν παρ' ὅλων οὐδεμίᾳ λαμβάνεται φροντίς. Ἀλλ' ἂν συνωμολογήθησαν παρ' ἐνός ἢ λόγῳ ἀλληλεγγύης οὗτος ἐπλήρωσε, τότε διὰ τῆς pro socio ζητεῖ οὗτος παρὰ τῶν λοιπῶν ἐγγύησιν ἐὰν δὲν ἔληξαν ἔτι, ἢ τὸ ἐπιβάλλον ἐκάστῳ ἐξ ὧν ἐπλήρωσεν, ἔτι δὲ καὶ τὴν μερίδα ἐκάστου δι' ὅ,τι ἐπλήρωσε δι' ἀναλογίαν ἀφερεγγύου ἐταίρου. Χρέη ἔχει ἡ ἐταιρία εἴτε πρὸς τοὺς ἐταίρους εἴτε πρὸς τρίτους.

697. Ἀρθρ. 1082 Πολ. Δικ. Δύνανται νὰ ζητήσῃ ὁ ἐταῖρος τὴν πώλησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν; Ἐν

(1) LyC. Tr. 2. 420. Pont. 787. 1931. Τὸ Ἀκ. 23 Ἰουλ. 72. S. 72. 1. 324 ἢ Dal. 73. 1. 355 ἐδέχθη ὅτι δύνανται νὰ ἐπιτεθῶσι σφραγίδες λαμβανόμενων μέτρων ὅπως μὴ παρακωλυθῇ ἡ ἐκκαθάρισις. Καὶ τῇ αἰτήσῃ δανειστοῦ, εἰς ὃν δὲν ἀντιτάσσεται ἡ τυχὸν συμφωνία τῶν ἐταίρων περὶ μὴ ἐπιθέσεως σφραγίδων § 590 σημ. 2, διότι εἶνε τρίτος.

(2) Ν. 25 § 1 Π. (10. 2) καὶ Ν. 4 πρ. Π. (10. 3).

Γαλλία ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὴν πλειονοψηφίαν
ἄρθρ. 826 Γ. Κ. Παρ' ἡμῶν δύναται νομιζῶ νὰ γίνῃ χρῆσις τοῦ ἄρθρ.
1082 τῆς Πολ. Δικ. ἂν ὑπάρχουν δανεισταί, εἴτινες ἔκαμαν ἀνα-
κοπὴν ἢ κατάσχουν.

698. Ἀπαιτήσεις. Αὗται ἂν ᾔνε ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐταιρίας
ἢ ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν ἐταίρων διανέμονται αὐτοδικαίως ἥτοι
δὲν εἶνε ἀνάγκη διανομῆς, ἕκαστος μετέχει αὐτῶν ἰσάκως. Ἄν ὅμως
ᾔνε ἐπ' ὀνόματι ἐνὸς ἐταίρου, οἱ λοιποὶ ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς
pro socio τὴν ἐκχώρησιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ § 674.

699. Χρέη συνεταίρου. Ὁ συνεταῖρος δύναται νὰ ᾔνε ὀφει-
λέτης τῆς ἐταιρίας ἐκ διαφορῶν αἰτιῶν. Τὸ χρέος τοῦ τοῦτο ὀφείλει
νὰ συνεισφέρει ἥτοι θὰ ἀφαιρεθῇ ἐκ τῆς μερίδος του; Τὸ ζήτημα ἐν
Γαλλίᾳ λύεται καταφατικῶς δυνάμει ρητῆς διατάξεως (ἄρθρ. 829
Γ. Κ.) ἔχει δὲ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ ἐταιρία προτιμᾶται τῶν δανειστῶν
τοῦ συνεταίρου διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις τῆς εὐτὺς ὥστε οἱ
δανεισταὶ τοῦ ἐταίρου δὲν συντρέχουσι μετὰ τῆς ἐταιρίας ἀλλ' ἐπον-
ται. Τοιοῦτόν τι δύναται παρ' ἡμῶν νὰ ὑποστηριχθῇ εἴτε δυνάμει
τοῦ ἄρθρ. 1097 τῆς Πολ. Δικ. εἴτε δυνάμει τῆς ἀρχῆς ὅτι οἱ δα-
νεισταὶ τῆς ἐταιρίας προτιμῶνται τῶν ἀτομικῶν δανειστῶν, ἀρχῆς
ἣτις διατυπῶνται ἀσθενῶς ἐν Ν. 27 Π. (17. 2); ἴσως⁽¹⁾.

700. Ἐνῶσις ἀγωγῶν διανομῆς καὶ pro socio. Εἵπομεν
ὅτι ἡ pro socio χρησιμεύει διὰ πᾶσαν ἐκ τῆς ἐταιρίας προκύπτου-
σαν σχέσιν, παρουσιάζεται δ' ἐνίοτε καὶ ὡς ἀγωγή περὶ λογοδοσίας
§ 674. Τίποτε δὲν κωλύει ὥστε ἡ ἀγωγή περὶ διανομῆς καὶ ἡ pro
socio, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον λογοδοσίας, νὰ κινηθῶσι συγχρόνως,
διότι κατ' ἀρχὴν δὲν ἀποκλείονται εἰμὴ ἐφ' ὅσον συμπίπτουσι, συμ-
πίπτουσι δὲ προκειμένου περὶ δαπανῶν ἢ ζημιῶν γενομένων εἰς τὸ
κοινὸν πρᾶγμα ἢ καρπῶν § 674. 688. Καὶ νὰ ἐνωθῶσι δύνανται ἐν τῷ
αὐτῷ δικηγράφῳ, ἀρκεῖ νὰ μὴ παραβιάζωνται οἱ ὅροι τῶν ἄρθρ. 535

(1) Τὸ ἄρθρ. 829 Γ. Κ. εἶνε ἡ ἰδέα τῆς συνεισφορᾶς Collatio τοῦ Ρ. Δικ.
Πανδ. Βιβλ. 37. 6 καὶ 37. 7 ἐφαρμοσμένη ἐπὶ πάσης ὀφειλῆς· ἴδε Aubry et
Rau 6 § 626 bis, σχετικὰ κείμενα εἶνε ὁ Ν. 51 § 1 Π. (10. 2) ἢ Βασιλ.
Ν. 50 § 2 (42. 3), καθ' οὓς τὸ παρὰ τοῦ κληρονόμου χρεωστούμενον τῷ
ἐκθεμένῳ οὐκ ἀπαιτεῖται διὰ τοῦ διαίρεσιν τὸν κληρὸν ἀλλὰ διὰ τοῦ
ἀπαίρεσιν τὸν κληρὸν καὶ Ν. 28 καὶ 65 § 14 Π. (17. 2) Boistel 386.

καὶ 537 τῆς Πολ. Δικ.⁽¹⁾. Ἡ ἀντίρρησης ὅτι ἡ pro socio εἶνε συνήθως ἐμπορικὴ ἐνῶ ἡ περὶ διανομῆς δὲν εἶνε, καταπίπτει πρὸ τῆς παρατηρήσεως ὅτι τόσον ἡ pro socio ὅσον καὶ ἡ περὶ διανομῆς εἶνε διαφορὰ μεταξὺ συνεταίρων ἀρθρ. 51 Ἐμπ. Ν. ἐπομένως ὁμολογεῖται.

701. Ἀρμοδιότης. Ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ περὶ διανομῆς ἀγωγή εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τῆς ἐταιρείας⁽²⁾. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε εὐλογος, ἀλλὰ δὲν εἶνε ὑποστηρίξιμος. Βεβαιωμένη δὲ θὰ ᾔτο καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ ἐταιρεία ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς διανομῆς, ὁῖοι ἀληθῶς ἡ ἐκκαθάρισις παύει διὰ τῆς διανομῆς § 663, καὶ διαρκούσης τῆς ἐκκαθαρίσεως ἡ ἐταιρεία ἐξακολουθεῖ, ἀλλὰ πρῶτον ἡ ἐκκαθάρισις δύναται νὰ παύσῃ καὶ ἄλλως ἢ νὰ μὴ συνομολογηθῇ, ἔπειτα ἡ ἀγωγή περὶ διανομῆς δὲν εἶνε ἀγωγή κατὰ τῆς ἐταιρείας ἀλλ' ἐκ τῆς ἐταιρείας⁽³⁾.

702. Δανεισταί. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἀρθρ. 882 Γ. Κωδ. ἀναγνωρίζει εἰς τὸν δανειστήν τοῦ ἐταίρου τὸ δικαίωμα νὰ παρέμβῃ εἰς τὴν διανομὴν. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν δὲ γνώμην, ἐὰν δὲν παρέμβῃ δι' ἀναγκῆς δὲν ἀποκλείεται παντὸς δικαίωματος, ὅπως ὀρίζει τὸ ἀρθρ. 882 § 2 προκειμένου περὶ διανομῆς κληρονομίας, ἀλλὰ δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν γενομένην ἐὰν ἐγένετο πρὸς βλάβην αὐτοῦ⁽⁴⁾. Παρ' ἡμῖν τοιοῦτον δικαίωμα παρεμβάσεως δὲν ἀναγνωρίζεται ῥητῶς, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀρθρ. 1088 ἐπιβάλλει τὴν δικαστικὴν διανομὴν ἅμα παρὰ δανειστοῦ ἐγένετο ἀναγκοπή, ὥστε ὑποτίθεται τὸ δικαίωμα τῆς παρεμβάσεως. Ἐπίσης οὐδεὶς ἀποκλεισμός ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ μὴ ἀναγκοψάντος δανειστοῦ, ὥστε οὗτος δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν διανομὴν ὑπαρχόντων τῶν ὄρων τῆς Παυλικανῆς⁽⁵⁾.

4) Παραγραφή.

703. Ἴδου πῶς ἔχει τὸ ἀρθρ. 64. τοῦ Ἐμπ. Νόμου. «Πᾶσα ἀγωγή κατὰ συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν, κατὰ χρηρῶν καὶ τῶν

(1) Οἶκον. Ἐγγ. § 71.

(2) Περ. 228. ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται τοῦτο ἐν γένει δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 822 τοῦ Γαλ. Κ. ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἀρθρ. 1872.

(3) Οἶκ. Ἐγγ. § 32 σημ. 4 καὶ § 193 σημ. 5.

(4) LyC. Tr. 2. 417. 418. Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἀρθρ. 882 τὸ ἀφορῶν τὴν ἐκπτώσιν δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἐταιρειῶν.

(5) Περ. 216. Ραλ. 298. ἰδε καὶ ἀρθρ. 89. 231 καὶ 716 Πολ. Δικ.

κληρονόμων αὐτῶν, ἢ παντὸς ἄλλου ἔχοντος δικκίωμα (δικκιοδόχου) παραγράφεται πέντε ἔτη μετὰ τὴν προθεσμίαν ἢ τὴν διόλυσιν τῆς εταιρίας, ἂν τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἢ τὸ τῆς διαλύσεως ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρίσθη κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 42, 43, 44, καὶ 46. καὶ ἂν, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς διατυπώσεως ταύτης, ἡ παραγραφὴ δὲν διεκόπη ὡς πρὸς αὐτοὺς διὰ δικαστικῆς τινος καταδιώξεως.

704. Ὁ Νομοθέτης ἐσκέφθη ὅτι ἐνόσω ἡ εταιρία διαρκεῖ αἱ λόγῳ ταύτης κατὰ τῶν ἐταίρων ἀγωγαὶ (τῶν τρίτων) πρέπει νὰ παραγράφωνται ὅπως πᾶσα ἄλλη καθ' οἰουδήποτε προσώπου ἀγωγή. Ἄμα ὅμως ἡ εταιρία λυθῇ ἔκρινεν ὅτι ὑπῆρχε συμφέρον ὥστε ἡ εὐθύνη τῶν συνεταίρων νὰ περιορισθῇ ἐντὸς μικρῶν χρονικῶν ὁρίων, καθιερουμένης συντόμου παραγραφῆς, διότι ὁ ἐπὶ τριακοντείαν διατελὼν ὑπεύθυνος ἢ δυσκόλως συνάπτει εταιρίαν ἢ δυσκόλως συνάπτει νέαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐσκέπτετο ὁ Ν. γράφων εἰσηγήσει παρισινοῦ ἐμπόρου τὴν διὰ τῆς τοῦ ἀρθρ. 64. Δυστυχῶς καὶ ἐνταῦθα ἐξεφράσθη τόσον ἀτελῶς ὥστε τὸ ἄρθρον κατέστη ἀντικείμενον ἐρμηνειῶν ποικίλων. Ἡ μεγαλειτέρα ἰδίως ἀσυμφωνία ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἐπὶ ποίων εταιριῶν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον καὶ ποῖοι ἐταῖροι ἐπικαλοῦνται αὐτό.

705. Κατὰ τινες, ἡ ἰδέα τοῦ Νομοθέτου ἡ διήκουσα διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου 64 εἶνε ἡ ἐξῆς. Ἡ εταιρικὴ περιουσία, ἣτις σύγκειται ὡς γνωστὸν ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν ἐταίρων καὶ ἐκ τῶν διὰ τούτων κτηθέντων, εἶνε πρωτίστως ἡ ἐγγυησις τῶν δανειστῶν. Ταύτης δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν οἱ δανεισταὶ εὐρισκομένης εἰς οἰουδήποτε χεῖρας, εἴτε εἰς χεῖρας ἐταίρου εἴτε εἰς χεῖρας ἐκκαθαριστοῦ καὶ τοῦτο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς περιουσίας τῆς εταιρίας καὶ ἄλλην ἐγγύησιν ἔχουσι οἱ δανεισταὶ εἰς τινὰς εταιρίας. Οὕτω εἰς τὴν ὁμόρρυθμον ἔχουσι πλὴν τῆς εταιρικῆς περιουσίας καὶ τὴν προσωπικὴν καὶ μάλιστα εἰς ὁλόκληρον εὐθύνην τῶν συνεταίρων πάντων § 271, εἰς δὲ τὴν ἑτερόρρυθμον τὴν προσωπικὴν καὶ εἰς ὁλόκληρον εὐθύνην τῶν ὁμορύθμων § 361. Αὐτὴν τὴν πρόσθετον ἐγγύησιν ἤτοι τὴν προσωπικὴν εὐθύνην τῶν συνεταίρων ἤτοι τῶν ὁμορύθμων ἤλθε νὰ μετριάσῃ ἢ νὰ περιορίσῃ ὑπὸ τινος ὅρους ἀναγράφον σύντομον περιγραφὴν τὸ ἄρθρ. 64. Δυστυχῶς ἡ θεωρία αὕτη λογικὴ κατὰ βάσιν δὲν

υποστηρίζεται παρ' όλων καὶ τῆς Νομολογίας, ἥτις ἐν πολλοῖς ἀκολουθεῖ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου.

706. "Οροι παραγραφῆς. Ἰνκ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρ. 64 ἀπαιτεῖται 1) Λύσις τῆς ἐταιρίας. "Αν ἡ ἐταιρία διαρκῇ, λόγος περὶ τῆς παραγραφῆς τοῦ ἄρθρου 64 δὲν δύναται νὰ γίνῃ. 'Αλλ' ἡ λύσις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾖ γενικὴ, ἀρκεῖ ἡ ἐταιρία νὰ θεωρῇται διαλυμένη διὰ τὸν προτεινόμενον τὴν παραγραφὴν. Οὕτω ὁ ἀποχωρήσας τῆς ἐταιρίας καὶ συμμορφωθείς πρὸς τὸ ἄρθρ. 46 ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 διότι δι' αὐτὸν ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διαλυμένη § 355. 369. 'Επίσης οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐταίρου ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 καὶ ἂν ἡ ἐταιρία διαρκῇ, διότι καθ' ὑπόθεσιν συνεφωνήθη ἡ ἐξακολούθησις αὐτῆς μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων § 590. διότι πάλιν δι' αὐτοὺς ἡ ἐταιρία θεωρεῖται διαλυμένη. Τὸ αὐτὸ δέχονται καὶ ἐν περιπτώσει συγχωνεύσεως (fusion) ἐταιριῶν § 619 διότι καὶ τότε ἔχομεν μίαν ἢ δύο λύσεις⁽¹⁾. 'Η πτώχευσις τῆς ἐταιρίας δὲν ἐπάγεται τὴν λύσιν αὐτῆς § 597 οὔτε ἐθεωρήθη ἰσχυρομένη πρὸς λύσιν. ⁽²⁾ 'Αλλ' ἡ ἀκυρότης ἐπέχει τόπον λύσεως διὰ τὸ μέλλον § 315 ἐπομένως οἱ συνεταῖροι ἀκυρωθείσης ἐταιρίας ἐπικαλοῦνται τὸ ἄρθρ. 64.⁽³⁾ 2) Δημοσιεύσεις τῆς λύσεως. Κατὰ δεῦτερον λόγον ἡ λύσις πρέπει νὰ δημοσιευθῇ, διότι ἄλλως παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 δὲν χωρεῖ καὶ ἂν ὁ καθ' οὗ αὕτη προ-

(1) Ἐκρίθη ὅτι τὸ ἄρθρ. 64 δὲν ἐπικαλοῦνται 1) οἱ ἐταῖροι τῆς ἀπλῶς μετὰ βλῆθης ἢ τροποποιηθείσης ἐταιρίας ἐφ. Rennes 31 Δεβ. 67. Dal. 70. 2. 14. 2) οἱ ἐταῖροι οἵτινες ὑποκαταστήσαντες εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐταιρίαν, ἄλλην νέαν, παρέλειψαν νὰ γνωρίσωσι ῥητῶς (δημοσιεύσωσι) τὴν λύσιν τῆς πρώτης. Ἀκ. 14 Δεβ. 69 Dal. 70. 1. 179 ἢ S. 70. 1. 165.

(2) Ρητῶς ἀπεκλείσθη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 64 ἐπὶ πτωχεύσεως τῆς ἐταιρίας, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Ἐμπ. N. Locré τομ. 17. σελ. 277. 'Όταν ἡ πτώχευσις τῆς ἐταιρίας ἀπολήξῃ εἰς συμβιβασμὸν εἶνε προφανές ὅτι ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 64 δὲν χωρεῖ εἴτε διότι ἡ ἐταιρία ἐξακολουθεῖ § 597 εἴτε διότι ἐπέρχεται ἀνανέωσις τῶν παλαιῶν χρεῶν· ἀλλὰ διὰ τῆς ἐνώσεως κατ' ἀκριβολογίαν ἡ ἐταιρία θὰ λύθῃ λόγῳ καταστροφῆς τοῦ πραγματος § 597. 'Εν τοῦτοις πάντοτε ἠρνήθησαν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 64 ἐπὶ πτωχεύσεως. Ἀκ. 23 Μαΐ 53. D. 54. 5. 714. Dal. Soc. 1073. Παλ. 292. Περ. 217.

(3) Lyl Tr. 2. 430.

τείνεται γνωρίζη τὴν λύσιν § 630 καὶ § 723. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως ἡ δημοσίευσίς πάσης λύσεως ἀλλὰ μόνον ἐκείνης, ἥς ἐπιβάλλεται ἡ δημοσίευσίς § 625. 628.. 3) Ἐκκαθάρισις ; Ἀλλ' ἐκτός τῆς λύσεως γενικῆς ἢ μερικῆς καὶ τῆς δημοσιεύσεως, ὅταν αὕτη ἐπιβάλλεται, ἀπαιτεῖται ἄρα γε νὰ ἐπικολουθήσῃ καὶ ἐκκαθάρισίς τῆς ἐταιρίας ; Τὸ ζήτημα κυρίως εἶνε τοῦτο : χωρεῖ ἡ παραγραφὴ ὅταν δὲν συνωμολογήθῃ ἡ δὲν ἐγένετο ἡ ἐκκαθάρισίς ; Τὸ ἄρθρ. 64 δὲν περιλαμβάνει τοιοῦτόν τι καὶ πολλοὶ δὲν ἀπαιτοῦσι τὸν ὅρον τοῦτον(1), ἐπεὶδὴ ὅμως ὁμιλεῖ περὶ μὴ ἐκκαθαριστῶν ἐταίρων ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ ἐκκαθάρισίς ὑποτίθεται, καὶ τόσον ὥστε ἅμα αὕτη δὲν γίνῃ ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 δὲν χωρεῖ. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλ' ἡ ἐκκαθάρισίς πρέπει νὰ γίνῃ παρὰ τινος ἢ τινων ἐκ τῶν ἐταίρων, καὶ οὐχὶ παρ' ὄλων ἢ παρὰ τρίτου. Ἐν ἄλλαις λέξεσι κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, διὰ νὰ χωρήσῃ ἡ παραγραφὴ ἀπαιτεῖται ἐκτός τῆς λύσεως καὶ τῆς δημοσιεύσεως, καὶ ἐκκαθάρισίς, ἥτις πρέπει νὰ γίνῃ ἀπαιτητικῶς παρὰ τινος ἢ τινων ἐταίρων καὶ οὐχὶ παρὰ τρίτου ἢ παρ' ὄλων (2). Περὶ τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν. § 715. 719. 720.

707. Ἀγωγαὶ ὑποκειμέναι εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἀρθρ. 64. Τὸ ἄρθρ. 64 ἔχει ὑπ' ὅψιν ἀγωγὰς κατὰ ἐταίρων ἐπεὶδὴ δὲ ὁμιλεῖ περὶ δημοσιεύσεως ἔπεται ὅτι πρόκειται περὶ ἀγωγῶν τῶν τρίτων κατὰ τῶν ἐταίρων καὶ τρίτοι ἐνταῦθα εἶνε οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας (3) Ἄρα τὸ ἄρθρ. 64 δὲν ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς : 1) τῆς ἐταιρίας, εὐρισκομένης ἐν ἐκκαθάρισει, κατὰ τῶν ἐταίρων πρὸς καταβολὴν τῆς εἰσφορᾶς ἢ πρὸς πληρωμὴν εἰς δὴποτε ἀπαιτήσεως αὐτῆς κατ' αὐτῶν (4). 2) τῶν ἐταίρων κατὰ τῆς ἐταιρίας ἐν ἐκκαθάρισει, κατὰ

(1) LyC. Tr. 2. 431. Pont. 2004. Petr. 210. Ἀκ. 15 Δεβ. 80. S. 82. 1. 5 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Labbé καὶ Ἀκ. 27 Ἰαν. 80 S. 80 1. 165.

(2) Bedarride 691. 692. Dal. Soc. 1070. 1071. 1072. Troplong. 1052. Ἐφ. Rouen 24 Μαρ. 49. S. 49. 2. 691. ἐφ. Paris. 26 Ἀπρ. 77. S. 80. 2. 331.

(3) Δανειστῆς τῆς ἐταιρίας δύναται νὰ ᾔνῃ καὶ ὁ ἐταῖρος. ἀλλ' ἂν μὲν ὡς ἐταῖρος ᾔνῃ δανειστῆς διότι ἠναγκάσθη νὰ πληρώσῃ χρέος, ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 64 δὲν προτείνεται αὐτῷ, ἂν ὅμως ᾔνῃ δανειστῆς αὐτῆς διότι π.χ. συνηλλάχθη μετ' αὐτῆς ὡς πᾶς τρίτος § 278 345. τότε εἶνε τρίτος καὶ προτείνεται ἡ παραγραφὴ. LyC. Tr. 2. 432 bis.

(4) LyC. Tr. 2. 432. bis. Petr. 214.

τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἢ κατὰ τοῦ πρώην διαχειριστοῦ⁽¹⁾. 3) τῶν τρίτων κατὰ τῆς ἐταιρίας εὐρισκομένης ἐν ἐκκαθάρσει⁽²⁾. 4) τῆς ἐταιρίας (ἐν ἐκκαθάρσει) κατὰ τρίτων⁽³⁾ καὶ 5) τῶν ἐταίρων πρὸς ἀλλήλους⁽⁴⁾. Πᾶσαι αὗται αἱ ἀγωγαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν καὶ οὐχὶ τὴν τοῦ ἄρθρ. 64 καὶ μόναι ἀγωγαί, ὥς ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ ἐπαναλαμβάνομεν τὸ ἄρθρ. 64 εἶνε αἱ ἀγωγαί, ὥς οἱ τρίτοι ἦτοι οἱ δανεισταὶ ἔχουσι τυχὸν κατὰ τῶν ἐταίρων.

708. Ἀγωγαὶ γεννηθεῖσαι κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν. Προφανῶς τὸ ἄρθρ. 64 ἀφορᾷ τὰς ἐκ τῆς ἐταιρίας καὶ λόγῳ ταύτης ἀγωγὰς τῶν τρίτων κατὰ τῶν ἐταίρων τὰς γεννηθείσας διαρκούσης τῆς ἐταιρίας ἥτοι πρὸ τῆς λύσεως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐν ἐκκαθάρσει ἐταιρία θεωρεῖται ὑφισταμένη § 637. 639. ἐδέχθησαν ὅτι εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ὑπάγονται καὶ αἱ ἀγωγαὶ κατὰ τῶν ἐταίρων αἱ γεννηθεῖσαι διαρκούσης τῆς ἐκκαθάρσεως καὶ ἐνεκα ταύτης § 662⁽⁵⁾.

709. Ἐννοία τῆς λέξεως ἀγωγή. Ὁ Ν. λέγων ἐνταῦθα ἀγωγήν ἐννοεῖ ὅχι μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἐνώπιον δικαστηρίου προσφυγῆς ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἐν γένει πᾶν δικαίωμα ἢ πᾶσαν ἀπαιτήσιν κατὰ τῆς ἐταιρίας, ἀδιαφόρως τοῦ τίτλου ἐφ' οὗ στηρίζεται καὶ ὅστις δύναται νὰ εἶνε συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἀπόφασις ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον⁽⁶⁾.

710. Ποιοὶ ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν. Τὸ ἄρθρ. 64 φέρει ὅτι πᾶσα ἀγωγή κατὰ συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν.... παραγράφεται. Προφανῶς λοιπὸν τὴν παραγραφὴν ἐπικαλεῖται ὁ ἐταῖρος ἢ ὁ δανειστής αὐτοῦ· εἵπομεν δὲ κατὰ τίνος § 707. Καὶ ὁ μὲν

(1—3) LyC. Tr. 2. 432. bis Petr. 214.

(4) LyC. αὐτ. Alauzet 438 Petr. 214. Ἐφ. Paris 26 Ἀπρ. 77. S. 80. 2. 331. ΑΠ. 398 (62) Μπ. 1. 405. ΑΠ. 152 (52). καὶ 171 (59) Πειρ. 2924—5. Ἐφ. Ἀθ. 1044 Θεμ. 2. 573. Μόνος ὁ Massé 3016. ὑπεστήριξεν ὅτι τὸ ἄρθρ. 64 ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἀγωγὰς, ἀλλ' ἢ παρ' αὐτοῦ σημειουμένη Ἀπ. Ἀκ. 21 Ἰουλ. 35. S. 36. 1. 121 ἔχει ἀντικείμενον ἀγωγήν δανειστῶν κατὰ ἐταίρων.

(5) LyC. Tr. 2. 432. Pont. 2008. ὡς πρὸς τὴν ἐναρξιν τῆς παραγραφῆς ἴδε § 726.

(6) LyC. Tr. 2. 433. καὶ Ἀκ. 1. Φεβρ. 86. S. 86. 1. 54. εἰσηγήσει τοῦ Riviere. Οἱ Aubry et Rau 8 § 769 σημ. 116 καὶ Ἀκ. 6 Δερ. 52 S.

μὴ ἐκκαθαριστῆς ἑταῖρος εἶνε βέβαιον ὅτι ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν, ἀλλ' ἐπικαλεῖται ταύτην καὶ ὁ ἐκκαθαριστῆς ἑταῖρος ; Καὶ πρὸ τούτου πᾶς ἑταῖρος πάσης ἐταιρίας ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν ἢ μόνον ὠρισμένων ἐταιριῶν ἑταῖροι ; Τοῦτο ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν 1) ποίων ἐταιριῶν ἑταῖροι ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 καὶ μετὰ τοῦτο 2) ποῖοι ἑταῖροι ἐπικαλοῦνται αὐτήν.

211. 1) Ποίων ἐταιριῶν ἑταῖροι : Εἶνε βέβαιον ὅτι οἱ ὁμόρρυθμοι τῆς ὁμορρυθμοῦ ἢ τῆς ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρίας ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν ἐπίσης δὲν φιλονεικεῖται ὅτι ὁ ἑταῖρος μετοχικῆς ἐταιρίας δὲν ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 διότι ἡ μετοχικὴ ἐταιρία δὲν ὑφίσταται διὰ τοὺς τρίτους (1) § 560. Ἀλλ' ἐπικαλεῖται ταύτην ὁ ἑτερόρρυθμος ἑτερορρυθμοῦ ἢ ὁ μέτοχος ἀνωνόμου ἐταιρίας ; Ἐννοεῖται ὅτι διὰ τοὺς τοὺς ζήτημα τίθεται εἰς δύο περιπτώσεις 1) ὅταν δὲν κατέβαλον ἀλλ' ὀφείλουσιν εἰσεῖτε ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὴν εἰσφορὰν αὐτῶν, 2) ὅταν πρὶν ἢ πληρωθῶσι τὰ χρήματα τῆς ἐταιρίας ἔλαβον μέρος εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας. Τότε ἐρωτᾶται : οἱ τρίτοι ἤτοι οἱ δανεισταὶ ἔχουσιν εὐθεῖαν κατ' αὐτῶν ἀγωγὴν ἵνα τοὺς ὑποχρεώσωσι νὰ καταβάλωσιν τὸ ὀφειλόμενον ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν τὸ ἀχρεωστήτως ληφθὲν καὶ ἡ ἀγωγὴ αὕτη τῶν τρίτων ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ; (2) Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ ζήτημα ἂν οἱ τρίτοι ἔχουσιν ἀγωγὴν εὐθεῖαν κατὰ τούτων ἐξηγήθημεν ἤδη § 373. Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ὅμως ἂν δηλ. ἡ ἀγωγὴ ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64. αἱ γινώμει πάλιν εἶνε διηρημέναι. Πολλοὶ φρονούντες ὅτι ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 σκοπὸν ἔχει νὰ ματαιώσῃ τὰς ἐκ τῆς ἀλληλεγγύης εὐθύνας δέχονται ὅτι οἱ ἑτερόρρυθμοι καὶ οἱ μέτοχοι, μὴ βαρυνόμενοι

53. 1. 253. διδάσκουσιν ἐν γένει ὅτι εἰς ἀπόφασιν ἢ στηριζομένη ἀπαίτησις παραγράφεται πάντοτε διὰ 30ετίας καὶ ἂν ᾔη ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς βραχυτέρον παραγραφὴν.

(1) LyC. Tr. 2 1072. ἴδε ἐν τούτοις § 558 562.

(2) Καὶ διὰ τοὺς ὁμορρυθμοὺς τίθεται τὸ ζήτημα ἂν ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ὅταν πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν προέβησαν εἰς τὴν διανομὴν καὶ ἐπικρατεῖ ἡ αὕτη διχογνωμία. LyC. Tr. 2. 438. Boistel 390. ἴδε κατωτ. § 720.

δι' ἀλληλεγγύης, δὲν ἐπικαλοῦνται ταύτην ἀλλὰ τὴν κοινήν· οὔτοι καλοῦμεναι νὰ καταβάλωσι τὴν εἰσφορὰν αὐτῶν ἢ νὰ ἐπιστρέψωσι ὅ,τι παρὰ τῆς ἐταιρίας πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν ἔλαβον, καλοῦνται εἰς ἐκπλήρωσιν ὑποχρεώσεως ἀτομικῆς, ἣν διὰ τοῦ δικαιοῦ ἀνέλαβον πρὸς τοὺς δανειστάς ἢ ὑποχρεώσεως ἀπορρευσῆς ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου κατεχῆς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ εἶνε ἡ ἀσφάλεια τῶν δανειστῶν⁽¹⁾.

712. Ἡ γνώμη αὕτη λογικὴ κατὰ βάσιν § 705 δὲν ἐπικρατεῖ οὔτε ἐν τῇ Νομολογίᾳ ἣτις ἐδέχθη ὅτι, λόγῳ τῆς γενικότητος, τὸ ἄρθρ. 64 ἐπικαλεῖται καὶ ὁ ἐτερόρρυθμος καὶ ὁ μέτοχος ἀνωνύμου καλοῦμενος παρὰ δανειστοῦ εἴτε πρὸς καταβολὴν τῆς εἰσφορᾶς εἴτε πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν ἀδικαιολογήτως ληφθέντων⁽²⁾. Δυσκολίζει ὅμως κατὰ τὴν γνώμην τούτων παρουσιάζονται πότε ἄρχεται ἡ παραγραφὴ § 727.

713. Ποιοὶ ἐταῖροι. Ζωηροτέρᾳ καὶ μάλιστα ἀτελειώτως εἶνε ἡ συζήτησις ἂν ὁ ἐταῖρος διὰ νὰ προτείνῃ τὴν παραγραφὴν πρέπει νὰ εἶνε καὶ μὴ ἐκκαθαριστής, ἢ, ὅπερ τὸ αὐτὸ, ποῖαν παραγραφὴν προτείνει ὁ ἐκκαθαριστής ἐταῖρος. Ἡ δυσκολία προέρχεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 64, ὅπερ ὁμιλεῖ περὶ μὴ ἐκκαθαριστῶν.

714. Αἱ περιπτώσεις αἵτινες δύνανται νὰ παρουσιασθῶσι

(1) LyC. Tr. 2. 429 438. 545 911. Παλ. 289.

(2) Dal. Soc. 1439. 'Ακ. 27 'Ιαν. 73. S. 73. 1. 433. ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Labbé.—Boistel 390. Pont. 2007. Πετρ. 215 'Ο Pont 2009 δέχεται ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ ἐτερόρρυθμος ἢ ὁ μέτοχος καλεῖται πρὸς πληρωμὴν ἢ ἐπιστροφὴν τῆς εἰσφορᾶς προτείνει τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64. ἀλλ' ἐφ' ὅσον καλεῖται νὰ ἐπιστρέψῃ ὅ,τι ἐκ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας διὰ διανομῆς πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν ἔλαβε, δὲν ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἀλλὰ τὴν κοινήν παραγραφὴν συμφωνῶν κατὰ τοῦτο πρὸς τοὺς LyC. Tr. 2. 438. Τὴν αὐτὴν διάκρισιν ποιεῖται καὶ ὁ Boistel 391. δεχόμενος τὴν παραγραφὴν καὶ διὰ τὰ διὰ διανομῆς ληφθέντα ἂν οἱ διανείμενοι ἦσαν καλῆς πίστεως ἤτοι ἡγνόουν τὰ χρέη. Ἡ ἄνω ἀποφ. τοῦ 'Ακ. δέχεται ἀδικρίτως ὅτι εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ὑπόκεινται αἱ ἀγωγαὶ τῶν τρίτων κατὰ τῶν ἐταίρων εἴτε πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐκ τῆς ἐταιρίας ὑποχρεώσεων εἴτε πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἀχρεωσθήτως ληφθέντων ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς ἐταιρίας. 'Ο Labbé εἰς τὴν ἄνω ἀπ. σημ. ἀμφοτέρωθεν ἂν οἱ τρίτοι ἔχουσι εὐθεῖαν ἀγωγὴν. § 373 ἴδε καὶ 'Ακ. 9 Φεβρ. 64 S 64. 1. 137 καὶ 'Ακ. 14 'Απρ. 69 S. 70. 1. 75.

καὶ αἵτινες ἐζητάσθησαν εἶναι αἱ ἐξῆς· 1) ὁ ἐκκαθαριστής εἶνε τρίτος καὶ οὐχὶ ἐταῖρος 2)· ὁ ἐκκαθαριστής εἶνε ἐταῖρος 3)· ὅλοι οἱ ἐταῖροι εἶνε ἐκκαθαρισταί· ἀλλὰ δυνατόν 4)· νὰ μὴ συνωμολογήθῃ ἢ νὰ μὴ ἐγένετο ἡ ἐκκαθάρισις ἀλλ' οἱ ἐταῖροι νὰ προέβησαν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἅμα τῇ λύσει ἢ βραδύτερον 5) νὰ μὴ συνωμολογήθῃ ἡ ἐκκαθάρισις ἢ νὰ μὴ ἐγένετο, ἀλλ' οὕτε οἱ ἐταῖροι προέβησαν εἰς τὴν διανομὴν, μὴ ὑπαρχούσης περιουσίας. Καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις περυσιάζεται ζήτημα παραγραφῆς τοῦ ἄρθρου 64.

71B. 1). Ὁ ἐκκαθαριστής εἶνε τρίτος καὶ οὐχὶ ἐταῖρος. Εἶνε προφανές ὅτι κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ὡς τοιοῦτου οἱ δανεισταὶ ἔχουσιν ἀγωγὴν ὅπως τὸν ὑποχρεώσωσι νὰ πληρώσῃ αὐτοῖς τὰ ὀφειλόμενα διὰ τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἐταιρικῶν ἀξιών. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐταιρείας. Αἱ ἀγωγαὶ τῶν δανειστῶν κατὰ τούτου ὑπάρχουσι εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν καὶ οὐχὶ τὴν τοῦ ἄρθρ. 64. Ὁ ἐκκαθαριστής ὅμως μὴ ἐνεχόμενος ἀτομικῶς § 660, ἀλλ' ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐταιρείας, δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τὰς ἀγωγὰς τῶν δανειστῶν ἀποδεικνύων ἢ ὅτι παρέδωκε τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἢ ὅτι δὲν ἔχει πλέον εἰς χεῖρας τοῦ ἐνεργητικόν τῆς ἐταιρείας (1). Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸν ἐκκαθαριστήν. Ὡς πρὸς τοὺς ἐταῖρους ὅμως οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 64 πληροῦνται· πάντες εἶνε μὴ ἐκκαθαρισταὶ ἐταῖροι, ἐπομένως πάντες ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν. Ὑπεστηρίχθη ἐν τούτοις ὅτι ἅμα ὁ ἐκκαθαριστής εἶνε τρίτος καὶ οὐχὶ ἐταῖρος, οἱ ἐταῖροι δὲν ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἀλλὰ τὴν κοινὴν διότι λογίζονται αὐτοὶ οὗτοι ἐνεργούντες δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐπομένως εἶνε ἐκκαθαρισταί(2). Ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησε, διότι ὡς παρατηρήθη καὶ ὅταν ὁ ἐκκαθαριστής ἦνε ἐταῖρος δύναται νὰ ἐκληθῇ διὰ τὸ πλέον τῆς μερίδος τοῦ ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν λοιπῶν καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ χωρῇ ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64, ὅπερ ἀπαράδεκτον(3).

(1) LyC. Tr. 2. 435. Boistel 388 Pont. 2012 τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν δανειστῶν εἶνε μᾶλλον θεωρητικὸν διότι ὑποτίθηναι ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις διαρκεῖ πλέον τῶν 5 ἐτῶν ὅπερ δὲν εἶνε σύνηθες.

(2) Dal. Soc. 1071. Bedar. 692. Ἐφ. Fouen 24 Mar. 47. S. 49. 691. ἢ D. 51. 2. 151. Ἐφ. Paris 26 Ἀπριλ. 77. S. 80. 2. 331.

(3) Bravard 1. 448 σημ. LyC. Tr. 2. 435. Pont. 2005. Ἀκ.

716. 2) Ἐκκαθαριστὴς εἶνε εἷς ἢ πλείονες ἑταῖροι· Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι οἱ μὴ ἐκκαθαρισταὶ ἑταῖροι προτείνουσι τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64· ἀλλὰ προτείνει ταύτην καὶ ὁ ἐκκαθαριστὴς ἑταῖρος ; Πολλοὶ προσκελλώμενοι εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 64 καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἐκ τούτου προκύπτειν ἐξ ἀντιδικαστολῆς ἐπιχείρημα ὑποστηρίζουσιν ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς ἑταῖρος δὲν προτείνει τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἀλλὰ τὴν κοινὴν. Συνέπεια τῆς γνώμης ταύτης, ἣν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Νομολογία, εἶνε ἰδίως τοῦτοι ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς ἑταῖρος ἐναγόμενος μετὰ τὴν πενταετείαν καὶ πληρώων ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τῶν λοιπῶν ἑταίρων πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐπιβέβλητος αὐτοῖς συμμέτρως § 278 οὕτω δὲ ματαιοῦται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 64⁽¹⁾.

717. Ὁρθωτέρα εἶνε ἡ ἄλλη γνώμη, ἂν καὶ δὲν ἐπικρατῇ. Κατὰ ταύτην ὁ ἐκκαθαριστὴς ἑταῖρος ἔχει δύο ιδιότητας τὴν τοῦ ἐκκαθαριστοῦ καὶ τὴν τοῦ ἑταίρου. Ὡς ἐκκαθαριστὴς κατέχων ἐταίρικὴν περιουσίαν εἶνε ὑπόχρεως ἀπέναντι τῶν τρίτων ἐπὶ 30 ἔτη ἤτοι κατὰ τὴν κοινὴν παραγραφὴν. Ὡς ἑταῖρος ὅμως ἐπικαλεῖται καὶ αὐτός, ὅταν ὡς τοιοῦτος καταδιώκεται, τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64· ἤτοι αἱ ἐκ τῆς ἐταιρείας κατὰ τῶν ἑταίρων ἀγωγαὶ παραγράφονται διὰ δετείας αἱ δὲ ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως παραγράφονται κατὰ τὴν κοινὴν παραγραφὴν. Ἡ δευτέρα αὕτη γνώμη ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει εἰς τὸν ἐκκαθαριστὴν ἑταῖρον ἀναγωγὴν κατὰ τῶν λοιπῶν, ὅπερ ὡς εἵπομεν ἰσχυρῶς πρὸς ματαίωσιν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 64· ἐπὶ πλέον δὲν μεταβάλλει τὴν εὐθύνην τοῦ ἑταίρου ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὐτὸς καὶ οὐχὶ τρίτος διωρίσθη ἐκκαθαριστὴς καὶ τέλος δὲν συντελεῖ ὅπως ἀποτρέπη τοὺς ἑταίρους ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναδέχωνται τὴν ἐκκαθάρισιν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν συμφερόντων αὐτῶν⁽²⁾.

Ἰαν. 1880. S. 80. 1. 165. καὶ Ἐφ. Caen 27 Αὐγ. 76. ἐν Μπ. 1. 403.

(1) Troplong 1051. Pardessus 1090. Dalloz Soc 1067 τὸ Ἀκ. 28 Μαΐου 72. S. 73. 1. 149. ἐδέχθη ὅτι ὁ ὅπως δῆποτε ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν ἑταῖρος δὲν ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64.

(2) LyC. Tr. 2. 436. Bravard 1. 447. Boistel. 394. Παλ. 290. Περ. 218. Ἡ Ἑλλ. Νομολ. ἂν κρίνη τις ἐκ τῆς ΑΠ. 171 (59) Περ. 2. 925 φαίνεται μᾶλλον δεχομένη ὅτι αἱ κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν ἑταίρων ἀγωγαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθ. 64. σχετικὴ εἶνε ἐν ΑΠ. 267 (75) Περ. 7448.

718. Ἐξαίρεσις. Ἡ Νομολ. καίτοι δεχομένη ὅτι ὁ ἐκκαθαριστὴς ἐταῖρος δὲν ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἀριθ. 64, ἐδέχθη ἐν τούτοις ὅτι ἐκκαθαριστὴς ἐταῖρος ὁ πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἐκκαθαρίσεως παύσας νὰ ᾔνε ἐκκαθαριστής, δούς τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ καὶ μὴ κατέχων ἐταιρικὴν περιουσίαν ἐπικαλεῖται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64⁽¹⁾.

719. 3) Ὅλοι οἱ ἐταῖροι εἶνε ἐκκαθαρισταί. Τοῦτο συμβαίνει ὡς εἵπομεν § 641 ὅταν συνωμολογήθῃ μὲν ἡ ἐκκαθάρισις δὲν ὠρίσθησαν ὅμως ἐκκαθαρισταί ἢ ὅταν ῥητῶς συνωμολογηθῇ ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις θὰ γίνη παρ' ὅλων. Καὶ ἐνταῦθα οἱ δεχόμενοι ὅτι οἱ ἐκκαθαρισταὶ ἐταῖροι δὲν ἐπικαλοῦνται τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἀρνοῦνται αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο. Τὸν παντὶν ἡ ἄλλη γνώμη ἀναγνωρίζει εἰς τούτους τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 ἐφ' ὅσον καταδιώκονται ὡς ἐταῖροι, ἐφ' ὅσον ὅμως καταδιώκονται ὡς κατέχοντες ἐταιρικὴν περιουσίαν ὑπόκεινται εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν⁽²⁾.

720. 4-5) Διανομὴ ἄνευ ἐκκαθαρίσεως: ἑλλειψίς ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς. Εἶνε δυνατόν οἱ ἐταῖροι ἅμα τῇ λύσει τῆς ἐταιρίας ἢ καὶ κατόπιν νὰ προβῶσι εἰς τὴν διανομὴν εἴτε διὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ εἴτε μόνον τῶν χωρὶς νὰ λάβωσι περὶ τῶν χρεῶν καμμίαν μέριμναν, χωρὶς νὰ προβῶσιν εἰς ἐκκαθάρισιν ἢ μχταιοῦντες τὴν ἀρξομένην § 669. Εἶνε δυνατόν ἐπίσης οἱ ἐταῖροι οὔτε εἰς ἐκκαθάρισιν νὰ προέβησαν οὔτε εἰς διανομὴν μὴ ὑπαρχούσης περιουσίας Δύνανται οἱ ἐταῖροι οὔτοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64; Τὸ ζήτημα κυρίως εἶνε τοῦτο: ἡ ἐκκαθάρισις εἶνε ὅρος τῆς παραγραφῆς τοῦ ἄρθρου 64; Ἄν ᾔνε ὅρος ἀπαραίτητος οἱ τοιοῦτοι ἐταῖροι ἐπικαλοῦνται μόνον τὴν κοινὴν παραγραφὴν, καὶ τοῦτο πραγματικῶς ἐδιδάχθη⁽³⁾. Ἡ Νομολογία κληθεῖσα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν περιπτώσεων ἀπεφάνθη 1) ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις δὲν εἶνε ὅρος τῆς παραγραφῆς § 706 καὶ ὅτι τὴν παραγραφὴν

(1) LyC. Tr. 2 436. bis. Dal. Soc. 1074. Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ τοιοῦτου ἐκκαθαριστοῦ πρέπει νὰ δημοσιευθῇ κατὰ τὸ ἄρθ. 46 ἡ δὲ παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ὁ Dal' αὐτ. λέγει ἀπὸ τῆς ἀποχωρήσεως (retraite) ὅπερ δὲν φαίνεται ἀκριβές.

(2) LyC. Tr. 2. 437. Contra Dal. Soc. 1070.

(3) Bedarride 891. Dal. Soc. 4072.

τοῦ ἄρθρ. 64· ἐπικαλοῦνται οἱ ἐταῖροι κατὰ πάσης ἀγωγῆς ἀπει-
θυνομένης αὐτοῖς καὶ ἀντικείμενον ἐχούσης εἴτε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν
ὕποχρεώσεων ἃς ἀνέλαβον ὡς ἐταῖροι (καταβολὴ εἰσφορᾶς) εἴτε τὴν
ἐπιστροφὴν τῶν παρ' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου ληφθέντων
(ἐπιστροφή τῶν διανεμηθέντων): (1) 2). ὅτι τὴν παραγραφὴν τοῦ
ἄρθρ. 64 ἐπικαλοῦνται καὶ ἂν δὲν ἔλαβε χώραν ἐκκαθάρισις, οἱ
κληρονόμοι τοῦ ἐταίρου, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ὑποίου ἐλύθη ἡ ἐται-
ρία, ὅταν ἀπὸ τῆς λύσεως οὔτε ἀνemίχθησαν οὔτε ἔλαβον τι ἐκ τοῦ
ἐνεργητικοῦ (2). Τινὲς ὅμως καίτοι ἀναγνωρίζοντες ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις
δὲν εἶνε ὅρος τῆς παραγραφῆς, διδάσκουσιν ὅτι οἱ ἐταῖροι οἵτινες πρὸ
τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν προέβησαν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐταιρικοῦ
κεφαλαίου, ὑπόκεινται εἰς ἐπιστροφὴν τοῦ ληφθέντος ἐπὶ 30 ἔτη μὴ
δυνάμενοι νὰ ἀντιτάξωσι τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 64 1) διότι δὲν
πρόκειται περὶ προσωπικῆς εὐθύνης, ἀλλὰ περὶ ἀγωγῆς βάσειν ἐχού-
σης τὴν ἀδικαιοσύνην κατοχὴν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ ἦτο
ἡ ἀσφάλεια τῶν δανειστῶν καὶ 2) διότι ἡ διανομὴ δύναται νὰ λάβῃ
χώραν μετὰ τὴν δετεῖαν, πῶς λοιπὸν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ παραγραφὴ
τοῦ ἄρθρ. 64. ὡς πρὸς τὴν ἐνερξιν ἢ μᾶλλον πῶς θὰ παραγραφῇ
ἀγωγή λόγῳ τῆς γενεμένης διανομῆς πρὶν γεννηθῇ τοῦτ' ὅπερ ση-
μαίνει λέγουσιν ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 64. (3).

721. Ἡ πενταετής παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 εἶνε δικαίωμα
τῶν συνεταίρων ἐπομένως οὗτοι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἢ μὴ αὐ-
τὴν, ἢ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἄλλην συμφερωτέραν αὐτοῖς. Τοῦτο θὰ συμβῇ
ὅταν ἡ ἀπαίτησις ὑπόκειται εἰς συντομωτέραν παραγραφὴν, ἢ ὅταν
πρὸς συμπλήρωσιν τῆς κοινῆς παραγραφῆς ὑπολείπεται διχάστημα ἑ-
λασσοῦ τῆς πενταετείας· ἐν ἄλλαις λέξεσι πᾶσα ἀπαίτησις κατὰ τῶν

(1) Ἄκ 27 Ἰαν. 73. S. 73. 1. 433 ἐνθα καὶ ἐκτενὲς σημείωσις τοῦ
Labbé.

(2) Ἄκ 15 Δεφ. 1880 S 28. 1. 5 ἐνθα καὶ ἄλλη ἐκτενὲς σημ. τοῦ
Labbé.

(3) LyC. Tr. 2. 438. Pont. 2009. Bravard 1. 447. Petr. 216. Τὰ
ἐν τῷ κειμένῳ πρέπει νὰ συνδυνασθῶσι μετὰ τῆς § 711. Ὁ Boistel 391 δια-
κρίνει ἂν οἱ ἐταῖροι εἶνε καλῆς ἢ κακῆς πίστεως. — Ἐὰν ἡ διανομὴ ἐγένετο
παρὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἢ ἐγένετο ὑπάρχοντος τοιοῦτου, πάντες δέχονται ὅτι οἱ
δανεισταὶ ἔχουσι πλαγιαστικῶς τὴν τοῦτου ἀγωγήν κατὰ τῶν ἐταίρων, ἤτις
ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν. Boistel 392.

ἑταίρων διαρκεῖ κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐπὶ πενταετείαν ἐκτὸς ἂν ἡ παραγραφὴ αὐτῆς ἢ κοινὴ συμπληρωταὶ πρότερον (1).

722. Ἐναρξίς τῆς παραγραφῆς. Εἵπομεν § 706 ὅτι τὸ ἄρθρ. 64 ἐφαρμόζεται ἐπὶ λύσεως τῆς ἑταιρίας, ἐπὶ ἀκυρώσεως αὐτῆς, καὶ ἐπὶ ἀποχωρήσεως ἢ ἀποκλεισμοῦ συνεταίρου. Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐξεταστέον πότε ἄρχεται ἡ παραγραφὴ.

723. 1). Λύσις: Ἐπὶ λύσεως ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς λύσεως ὅταν αὕτη ἐπέρχεται ἐκ λόγου ὅστις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ δημοσιευθῇ § 624, 626. Τουναντίον ὅταν τοῦ λόγου τῆς λύσεως ἐπιβάλλεται ἡ δημοσίευσις, ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐξεπληρώθησαν αἱ διατυπώσεις (2). Ἐν ἡ δὲ περιπτώσει ἡ δημοσίευσις, ὅπου αὕτη ἐπιβάλλεται § 625, 628 δὲν λάβῃ χώραν ἡ παραγραφὴ δὲν χωρεῖ, οὔτε ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὁ δανειστής ἐγνώριζε τὴν λύσιν § 630 (3).

724 2). Ἀκυρότης. Ἡ ἀκυρότης τῆς ἑταιρίας ἰσοδυναμεῖ πρὸς λύσιν συναινέσει ἢ δικαστικὴν ἐπομένως πρέπει νὰ δημοσιευθῇ § 625 ἢ ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ ταύτης (4).

725. 3). Ἀποχώρησις ἢ ἀποκλεισμοὶ συνεταίρου. Δύναται συνεταῖρος τις νὰ ἀποχωρήσῃ, διαρκούσης τῆς ἑταιρίας, καὶ εἵπομεν πῶς εἶνε τοῦτο δυνατόν § 355 ἐπίσης συνεταῖρος τις εἴμπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῇ τῆς ἑταιρίας συνεπειᾷ ῥήτρας τοῦ καταστατικοῦ. Ἡ τοιαύτη ἀποχώρησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς λύσιν δι' αὐτὸν δυνάμενον νὰ ἐπικλεισθῇ τὴν τοῦ ἄρθρ. 64 παραγραφὴν, ἥτις ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡ ἀποχώρησις ἢ ὁ ἀποκλεισμός ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ ἄρθρ. 46 ἐμ. Ν. (5) προκειμένου περὶ ὁμορρυθμῶν ἢ ἑτερορρυθμῶν.

726. Ἀγωγαὶ ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως: Διὰ τὰς ἀγωγὰς αἵτινες γεννῶνται κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐφ' ὧν ὡς ἐρρήθη § 708

(1) LyC. Tr. 2. 439.

(2) LyC. Tr. 2. 440. Boistel 389 εἶχε ἀποφασισθῇ ὅτι οὐχὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἀλλ' ἀπὸ τῆς λύσεως ἄρχεται ἡ παραγραφὴ ὡς φαίνεται λέγον τὸ ἄρθρ. 64. ἀλλὰ τὸ Ἄκ. 24 Νῆρ. 45 S. 46. 1. 133 ἀνῆρσε τὴν ἀπόφασιν δεχθὲν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως Dal. Soc. 1075.

(3) LyC. αὐτ. ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64 εἶνε ἀποσβεστικὴ ἐπομένως ἡ ὑστέρᾳ ἡμέρᾳ πρέπει νὰ παρέλθῃ ὅλη. ἴδε Καλ. 1. 316.

(4) LyC. Tr. 2. 441.

(5) LyC. Tr. 2. 442.

ἐφαρμόζεται ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 64. αὕτη ἄρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς λύσεως ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔπαυσε ἡ ἐκκαθάρισις (¹).

727. Ἀγωγαὶ ἔνεκα προέρου διανομῆς. Ἐρρέθη § 720 ὅτι ἡ Νομολογία ἰδίως ἐφαρμόζει τὴν τοῦ ἄρθρ. 64 παραγραφὴν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐταίρων οἵτινες ἅμα τῇ λύσει προέβησαν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς ἐταιρίας χωρὶς νὰ λάβωσι περὶ τῶν χρεῶν καμμίναν μέρειν καὶ χωρὶς νὰ συνομολογήσωσι ἢ νὰ ἐνεργήσωσιν ἐκκαθάρισιν. Ἐρωτήθη ὅμως πότε ἄρχεται ἡ παραγραφὴ. Ἀρχεται ἀπὸ τῆς λύσεως, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἢ ἀπὸ τῆς διανομῆς; Τὸ τελευταῖον διδασκεται διότι ἡ διανομὴ δύναται νὰ γίνη καὶ μετὰ τὴν δετείναν· ἂν δὲ ἄρχετο ἀπὸ τῆς λύσεως ἢ τῆς δημοσιεύσεως τότε ἡ ἀγωγή θὰ εὑρίσκετο παραγεγραμμένη πρὶν ἢ γεννηθῇ (²).

728. Ἀπαιτήσεις ὑπὸ προθεσμίαν ἢ αἵρεσιν. Κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς ἡ παραγραφὴ τῶν ὑπὸ προθεσμίαν ἢ ἀνάβλητικὴν αἶρεσιν δικαιωμάτων ἄρχεται ἅμα ἐξέλθῃ ἡ αἵρεσις ἢ παρέλθῃ ἡ προθεσμία (³). Ταῦτα ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα.

729. Συμπέρασμα. Ἡ παραγραφὴ λοιπὸν ἄρχεται ὅτε μὲν ἀπὸ τῆς λύσεως ὅτε δὲ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἄλλοτε ἀπὸ τῆς παύσεως τῆς ἐκκαθαρίσεως § 726 καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τῆς διανομῆς § 727 ἐκτός ἂν ὑπάρχῃ λόγος ἀναστολῆς § 734 εἶδος δ' ἀναστολῆς εἶνε καὶ τὸ ἐμπρόθεσμον ἢ αἰρετικὸν τῆς ἀπαιτήσεως.

730. Διακοπὴ τῆς παραγραφῆς: Ἡ παραγραφὴ διακόπτεται ὡς πᾶσα ἄλλη καὶ οὐχὶ μόνον διὰ δικαστικῆς καταδιώξεως ὡς φαίνεται λέγον τὸ ἄρθρ. 64. περὶ οὗ γενικὴ κορυφαία γνώμη ὅτι ἐνδεικτικὴν καὶ οὐχὶ περιοριστικὴν ἐννοίαν ἔχει (⁴).

(1) LyC. Tr. 2. 441 bis Pont. 2047. Ἡ παῦσις τῆς ἐκκαθαρίσεως δὲν δημοσιεύεται. Ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ Ν. τῆς 24. Ιουλ. 1867 ἄρθρ. 61 ἐπιβάλλεται ἡ δημοσίευσις «τῶν πράξεων καὶ ἀποφάσεων περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως» μόνον.

(2) Labbé ὑπὸ τὴν ἀποφ. Ἀκ. 27. Ἰαν. 73. S. 73. 1. 433. Boistel 391.

(3) Ν. 7 § 4 Κωδ. (7.39) ἢ Βασιλ. Ν. 8. (50. 14). Ἐπὶ δὲ τῶν αἰρετικῶν καὶ ὑπὸ ἡμέραν ἐνοχῶν κελεῖται τὸν χρόνον ψηφίζεσθαι μετὰ τὸ ἐκδῆναι τὴν αἶρεσιν ἢ καταλαβεῖν τὴν ἡμέραν. Απ. 168 (68) Παιρ. 2871. Απ. 26 (83). Μπ. 3 53 ΑΠ. 148 (87) Μπ. 7. 16. Απ. 272 (93), Μπ. 13. 273.

(4) LyC. Tr. 2. 443 bis Boistel 395 Ἀκ. 19. Ἰαν. 59. S. 60, 1. 565. Ραλ. 291. Περ. 220. ἐπομένως δι' ἀναγνωρίσεως (καταβολῆς μέρους τοῦ χρέους

731. Ἡ διακοπή τῆς παρὰγραφῆς ἔχει βεβαίως ἀποτελέσματα δι' ἐκεῖνον καθ' οὗ γίνεται ἡ διακοπή, ἀλλὰ κατὰ τῶν λοιπῶν ἑταίρων; κατὰ τῆς ἑταιρίας;

732. Συμβουλευόμενοι τὰς γενικὰς ἀρχὰς φθάνομεν εἰς τὰ ἐξῆς συμπέρασματα. 1) Ἐπὶ ὁμορύθμων ἑταιριῶν οἱ ἑταῖροι καὶ ἡ ἑταιρία εἶνε συνοφειλέται εἰς ὁλόκληρον πάντες § 348 ἡ ἄλληλεγγύη δ' αὕτη δὲν παύει διὰ τῆς λύσεως. (1) Ἐπομένως ἡ κατὰ τινος ἑταίρου διακοπή ἐπιφέρει τὴν διακοπὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἑταίρους καὶ τὴν ἑταιρίαν (2). Καὶ πάλιν ἡ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ τῆς ἑταιρίας διακοπή, ἐπιφέρει τὴν διακοπὴν ὅχι μόνον διὰ τὴν ἑταιρίαν, ἣν ἀντιπροσωπεύει ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἑταίρους (3). Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ἀρνοῦνται τινες στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς φράσεως «ὡς πρὸς αὐτοὺς» τοῦ ἀρθρ. 64. καὶ διδάσκουσιν ὅτι ἡ διακοπή τῆς παρὰγραφῆς κατὰ τινος ἑταίρου ἔχει ἀποτελέσματα μόνον διὰ τοῦτον καὶ οὐχὶ τοὺς λοιποὺς ἢ τὴν ἑταιρίαν, ἡ δὲ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ διακοπή κατὰ μείζονα λόγον δὲν διακόπτει καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἑταίρους, διότι τούτου ἡ εὐθύνη εἶνε διάφορος τῆς εὐθύνης τῶν ἑταίρων ἢ τῶν λοιπῶν ἑταίρων (4) 2) ἐπὶ ἑτερορρύθμων ἑταιριῶν. Ἡ διακοπή κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἢ κατὰ ὁμορύθμου ἑταίρου, διακό-

βήσεις συνομολογεῖται τὸ ὑπόλοιπον—πληρωμῆς τόκων—ἀντιφωνήσεως Καλ. 1. 294. ἔνθα καὶ τὰ κείμενα) δι' ἐπιταγῆς ἅμα ἐπακολουθήσῃ ἐκτέλεσις.

(1) Ἀπ. 140 (89) Μπ. 9. 198 «οἱ ὁμορῦθοι συνεταῖροι ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας ἐναγώγιμοι ὄντες ὑπὸ τῶν τρίτων ἀτομικῶς καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς».

(2) Ἡ διακοπή κατὰ τοῦ ἀποχωρήσαντος ἑταίρου διακόπτει ὡς πρὸς τὴν ἑταιρίαν καὶ τοὺς λοιποὺς καὶ τανάπαλιν. LyC. Tr. 2. 443 bis.

(3) LyC. αὐτόθι.

(4) Dal. Soc. 1079. Troplong 1050. Bedar 684. Boistel 395. Bravard 1. 438. «Ὅλοι οὗτοι δὲν ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ ἑταίρων διαλυθείσης ἑταιρίας τὸ ἀρθρ. 2249. Γ. Κωδ. καθ' ὃ ἡ κατὰ συνοφειλέτου εἰς ὁλόκληρον διακοπὴ διακόπτει καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς. Καλ. 1 294. Οἱ LyC. ἐν Précis 567 ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ κατὰ τῶν ἑταίρων καταδίωξις δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν ὡς πρὸς τὴν ἑταιρίαν· ἀλλ' ὅτι ἡ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ καταδίωξις διακόπτει ὡς πρὸς τοὺς ἑταίρους. Τὴν γνώμην ταύτην γενικῇ διὰ πάσας τὰς ἑταιρίας φαίνονται ἐγκαταλείψαντες καὶ ἐν Traité 2. 443. μόνον περὶ ὁμορύθμων διδάσκουσι τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνώμην σιωπῶντες περὶ τῶν λοιπῶν ἑταιριῶν.

πτει τὴν παραγραφὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐταιρίαν καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὁμορῦθμοις ἐταίρους· διότι ἡ ἐταιρία καὶ ὁμορῦθμοι εἶνε συνοφειλέται εἰς ὁλόκληρον. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη διακοπὴ τῆς παραγραφῆς δὲν βλάπτει τοὺς ἑτερορῦθμοις διότι οὗτοι δὲν εἶνε ἀλληλεγγύοι. Ἐπίσης καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ διακοπὴ κατὰ ἑτερορῦθμον δὲν διακόπτει ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἑτερορῦθμους⁽¹⁾. 3) Ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν ἡ διακοπὴ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ δὲν διακόπτει ὡς πρὸς τοὺς μετόχους οὔτε ἡ κατὰ τινος μετόχου διακόπτει ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἢ τὴν ἐταιρίαν διότι ἀλληλεγγύη δὲν ὑπάρχει.

Ταῦτα προκύπτοντα ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν δὲν δέχονται ἀλλὰ γενικῶς διδάσκεται ὅτι ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς κατὰ τινος ἐταίρου δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν οὔτε πρὸς τοὺς λοιποὺς οὔτε πρὸς τὴν ἐταιρίαν καὶ τουναντίον ἡ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ διακοπὴ δὲν διακόπτει ὡς πρὸς τοὺς ἐταίρους. Ἐπικρίνεται δὲ ἀπόφασις τις ἣτις ἐδέχθη ὅτι ἡ διακοπὴ κατὰ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ ἀνωνύμου ἐταιρίας διαπτει καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐταίρους⁽²⁾.

733. Ἡ διακοπεῖσα παραγραφὴ ὡς γνωστὸν ἀρχεται ἐκ νέου πενταετὴς μὲν ἂν δὲν ἐπῆλθεν ἀνανέωσις, ἡ κοινή δὲ ἂν ἐπῆλθε τοιαύτη⁽³⁾.

734. Ἀναστολὴ τῆς παραγραφῆς. Πάντες οἱ λόγοι οἱ ἀναστέλλοντες τὴν παραγραφὴν ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα. Ὡς πρὸς τὴν ἀνεληκτικότητα διδάσκουσιν ἐν Γαλλίᾳ ὅτι αὕτη δὲν ἀναστέλλει τὰς μικρὰς παραγραφὰς στηριζόμενοι εἰς τὸ ἄρθρ. 2278 Γ. Κ. ὅπερ καθιεροῦν τοιοῦτον κανόνα διὰ τινος μικρὰς παραγραφῆς ἡ ἐρμηνεία γενικεύει ἐπὶ πάσης συντόμου παραγραφῆς⁽⁴⁾. Τοῦτο διδάσκεται καὶ παρ' ἡμῶν⁽⁵⁾ ἰδίᾳ διότι τὸ ἄρθρ. 64 φέρει Πᾶσα ἀγωγή. Ἀμφι-

(1) Ἄλλ' ἡ διακοπὴ κατὰ ἑτερορῦθμου διακόπτει ὡς πρὸς τὸν ὁμορῦθμον ἢ τὴν ἐταιρίαν ; Κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς πρέπει νὰ εἰπωμεν Ναί· διότι διὰ τὴν χρεὸς τοῦ ἑτερορῦθμου ἡ ἐταιρία καὶ ὁ ὁμορῦθμος εἶνε εἰς ὁλόκληρον ὑπεύθυνοι, ἐνῶ ὁ ἑτερορῦθμος δὲν εἶνε εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεως διὰ τὰ χρεὴ τῆς ἐταιρίας ἢ τῶν ὁμορῦθμων.

(2) Dal. Soc. 1079 ἔθελον καὶ ἡ ἐπικρινόμενη ἀπόφασις.

(3) LyC Tr. 2. 443. Παλ. 291. Πετρ. 220.

(4) LyC. Tr. 2. 445. Boistel 395 Dal. Soc. 1081.

(5) Παλ. 291. Πετρ. 220.

εἰς ἄλλω ὅμως ἂν τοῦτο δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπέναντι τῶν διατάξεων: ὅτι κατὰ τῶν ἀνηλίκων δὲν τρέχει παραγραφὴ, κατὰ δὲ τῶν ἀνηλίκων μόνη ἡ τριакονταετής (¹).

735. Ἀποτελέσματα τῆς παραγραφῆς. Διὰ τῆς παραγραφῆς ἀπαλλάσσεται ὁ ἑταῖρος πάσης εὐθύνης λόγω τῆς ἑταιρίας ἔχων ἔνστασιν ἀπέναντι τῶν δανειστῶν. Εἰδικώτερον ἀποτέλεσμα ἐπὶ δημορῦθμων ἑταιριῶν σημειοῦσι τινες τοῦτο, ὅτι, συμπληρουμένης τῆς παραγραφῆς ὑπὲρ τῶν ἑταίρων, ἡ ἑταιρία ἐν ἐκκαθαρίσει δὲν δύναται πλέον νὰ κηρυχθῇ εἰς καταστάσιν πτωχεύσεως, εἰς τὴν ἡ κήρυξις ταύτης συνεπάγεται καὶ τὴν τῶν ἑταίρων διὰ χρεὴ τὰ ὅποια εἶνε δι' αὐτοὺς παραγεγενημένα (²).

5) Διαφορὰ μεταξὺ τῶν συνεταίρων.

736. Ὁ Ἐμπ. Ν. ἀκλουθῶν καὶ κατὰ τοῦτο τὸ Διάταγμα τοῦ 1673 ἀνέγραψε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 51—63 καὶ ἰδίως τὴν τοῦ ἄρθρ. 51, καθ' ἣν «πᾶσα μετὰξὺ συνεταίρων διαφορὰ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἑταιρίας κρίνεται ἀπὸ διαιτητῆς», καθιστῶν ἀναγκαίαν τὴν διαιτησίαν μετὰξὺ συνεταίρων διὰ πάσης τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας πηγάζουσας διαφορᾶς. Σκεπὸς τοῦ Ν. ἦτο νὰ ἀποφύγῃ τὴν δημοσίωσιν τῶν ὡς ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς ἑταιρίας, νὰ ὑποβάλῃ τοὺς ἑταίρους εἰς δικαστήριον πατρικόν, ἔμπειροι καὶ ὀλιγοδάπανον, εὐκατέστη ὅντων ἐν αὐτῷ τὸν συμβιβασμὸν τῶν μερῶν.

Δυστυχῶς ἐν Γαλλίᾳ τὰ πράγματα δὲν ἐδικαίωσαν τὰς βλέψεις τοῦ Νόμου. Οἱ διαιτηταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἦσαν ἔμποροι, διότι οὗτοι ἀποφεύγουσι τὰς αὐτὰς ἀγχαρείας, συνθηέστατα αἱ διαφοραὶ ἐλύοντο διὰ προσλήψεως ἐπιδιαιτητοῦ, διότι ἕκαστος διαιτητῆς ἀνελάμβανε σχεδὸν πάντοτε τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ διορίσαντος αὐτόν. Ὁ ἐπιδιαιτητῆς ἦτο ἡναγκασμένος νὰ ἐκλέξῃ μετὰξὺ τῶν δύο γνωμῶν ἂν καὶ ἐνίοτε δὲν συνεμερίζετο οὔτε τὴν μίαν οὔτε τὴν ἄλλην, διεξαγωγὴ τῶν ὑποθέσεων ἐγένετο βραδέως καὶ μὲ ἀρκετὰ ἐπείσοδα καὶ τὸ σπουδαιότερον, μὴ ὑπαρχούσης διατιμῆσεως, οἱ διαιτηταὶ ἀπῆλθον ὑπέρογκα ποσὰ λόγω ἀμειβῆς. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ κατηργήθη

(1) Καλ. 1. 308 ἐνθα καὶ τὰ κείμενα.

(2) Dal. Soc. 1082. Bedar. 700.

σαν τὰ ἄρθρ. 51—63 τοῦ Ἑμπ. Ν. διὰ τοῦ Ν. τῆς 17 Ἰουλίου 1856⁽¹⁾.

737. Παρ' ἡμῶν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1836 ἐτέθη τὸ ἐρώτημα, ἀν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 51—63 τοῦ Ἑμπ. Ν. ἰσχύουσι καὶ δὲν κατηργήθησαν διὰ τῶν ἄρθρ. 108—110 τῆς Πολ. Δικ. Σταθερῶς δ' ἔχτοτε ἡ Νομολογία ἀποφαίνεται, ὅτι ταῦτα κατηργήθησαν διὰ τῶν νεωτέρων διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας⁽²⁾. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ

(1) Boistel 396. Bravard 1.479 ἔνθα καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ Εἰσηγ. τοῦ Ν. τῆς 17 Ἰουλ. 1856.

(2) ΑΠ. 32 (36). ΑΠ. 97 (37). ΑΠ. 210 (38). ΑΠ. 265 (51). ΑΠ. 222 καὶ 542 (52). ΑΠ. 210 (57). ΑΠ. 253 (63). ΑΠ. 35 (69). ΑΠ. 253 (63). ΑΠ. 240 (70). Ἐν Πειρ. 3937 ἡ Μπ. 1. 454 ἔνθα καὶ ἡ Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 117 (82) ὁμοία ἡ ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ. 1044 (91). Θεμ. 2. 573. Τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἀποφάσεων τούτων εἶνε ἰδίως ὅτι ἡ Πολ. Δικ. εἶνε νεωτέρα τοῦ Ἑμπ. Ν. τὸ ὅποσον δὲν φαίνεται ἀκριβὲς ἡ τοῦλάχιστον ἔχει ἀνάγκην ἐξηγήσεως. Ἡ Πολ. Δικ. κυρωθεῖσα τὴν 2 Ἀπριλ. 1834 ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὴν 25 Ἰαν. 1835. Οἱ Ἐγγειρ. § 8: ὁ Ἑμπ. Νόμος ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν οἱ οὗ φέ-σ τ α τ α τ τὴν 19 Ἀπριλ. 1835 ἥτοι μετὰ τὴν δικονομίαν. Ἀληθῶς ὁ Ἑμπ. Κώδιξ τῆς Γαλλίας εἶχε γίνεαι δεκτὸς ἀπὸ τοῦ 1822 (ΑΠ. 306 (39). Πειρ. 1109), κατόπιν δὲ διὰ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου ὑπ' ἀριθ. 152 τῆς 15 Αὐγ. 1830 (Ραλ. § 4). Ἀλλὰ τὸ Διάταγμα τῆς 19 Ἀπριλ. 1835 (ἥτοι τὸ μετὰ τὴν δικονομίαν ἐκδοθέν), παρατηρεῖ ὅτι αἱ δύο μεταφράσεις τοῦ ἐν ἰσχύει ἤδη ἐμπορικοῦ τῆς Γαλλίας Ν. δὲν ἔχουσι τὸ περὶ τοὺς Νόμους ἀκριβὲς καὶ σαφὲς καὶ ἐπίσημον, διατάσσει δὲ ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασθεῖσα καὶ ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας ἐγκριθεῖσα μετάφρασις τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων τοῦ Ἑμπ. Ν. τῆς Γαλλίας θέλει τυπωθῆ ἄνευ ἀναβολῆς καὶ θέλει θεωρεῖσθαι ὡς ἐπίσημον κείμενον τοῦ Νόμου. Τὸ τυπωθὲν καὶ ὡς ἐπίσημον κείμενον τοῦ Νόμου θεωρούμενον εἶνε τὸ περιέχον τὰ ἄρθρ. 51—63. Αὐτὰ τὰ ἄρθρα μεταφρασθέντα καὶ δημοσιευθέντα μετὰ δύο περίπου μῆνας ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς δικονομίας, ἤτις κατήργησεν αὐτὰ κατὰ τὸν ΑΠ. ἀποδεικνύουσιν ἡ ὅτι δὲν κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς Πολ. Δικ. ἢ ὅτι ἐτέθησαν ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν, ἢ τὸν Νομοθέτην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παραλογιζόμενον, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι καὶ ἄλλα λάθη ἔχει ὁ Ἑμπ. Ν. (π. χ. ἄρθρ. 160. 166) καταπίπτει νομίζω πρὸς τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ θεσμοῦ ὁλοκληροῦ ἀναγκαίας διαιτησίας ἐπὶ ἐταίριων, τὴν κατάργησιν τοῦ ὁποίου δὲν ὑποτίθεται ὅτι ἡγνέει ὁ τότε Νομοθέτης ἢ ἐλησμόνησε τόσον ἐνωρίς. Διὰ τοῦτο ἐν § 202 ἐσημείωσα τὸν Ἑμπ. Ν. νεώτερον τῆς Πολ. Δικ.

Πολ. Δικ. εἶνε Ν. γενικός μὴ κατισχύων τοῦ ἐμπορικοῦ, ὅστις
εἰδικός, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὅψιν(')

738. Διαιτητική ρήτρα. Εἰς τὰ καταστατικά τῶν
 ριῶν ἀπαντᾷ συνήθως ἡ ρήτρα οἱ «αἱ μεταξύ τῶν συνεταίρων
 συνησόμενοι τυχόν διενέξεις θέλουσι δικάζεσθαι παρὰ διαιτη-
 τῆς. Ἡ ρήτρα αὕτη ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 332 τοῦ Ἐλ.
 προκειμένου περὶ ἀσφαλειῶν, δύναται νὰ συνομολογηθῇ καὶ ἐν
 ἄλλῃ σφύρῃ, ἀλλ' ἡρωτήθη εἶνε ἔγκυρος; Πολλοὶ στηρίζονται
 ἰδίως εἰς τὸ ἄρθρ. 111 τῆς Πολ. Δικ. καθ' ὃ ἐν τῷ συνομολογη-
 σμῇ σημειοῦνται ἀκριβῶς οἱ διαιτηταὶ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς
 συρροῆς, ἀποφαίνονται τὴν ρήτραν ἔγκυρον ἕνεκα τῶν δύο τούτων
 ψεφῶν καὶ ἰσχυρὰν μόνον ἐπὶ ἀσφαλειῶν, διότι ὁ Ν. τὴν ἐπιτροπὴν
 ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν, ἡ δὲ Νομολογία ἀποφα-
 νεται ὅτι «ἡ ἐν τινι συμβάσει τιθεμένη διαιτητικὴ ρήτρα, ὅταν
 αἱ ἐκ τοιαύτης ἀναφυόμεναι διαφοραὶ θέλουσι δικάζεσθαι ὑπο-
 κρίνεται ὑπὸ δικαιοσύνης δὲν ἀποτελεῖ συνομοσχετικὸν τετελεσμένον
 καὶ ἦνε ἔγκυρος ἐλλειπόντων τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 111 Πολ. Δικ.
 τριτομένων οὐσιωδῶν στοιχείων, ἀλλὰ σύμβαιον πρὸς διαιτη-
 τήν τοιαύτην δ' οὐσα θεμιτὰ καὶ ὑπ' οὐδενὸς Νόμου ἀπαγορευομένη
 γίνεται κατὰ τὰς περὶ συμβάσεων ἀρχὰς τοῦ Νόμου, ἐπομένως
 ἔγκυρος τοὺς συμβληθέντας πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὅταν τὸ προβ-
 λῆτον ἐν αὐτῇ γεγονὸς ἐπέβλη»⁽³⁾.

V. Πολιτικάι εταιρίαι ὑπὸ τύπον ἐμπορικόν

739. Μελετώντες τοὺς λόγους, οἵτινες ἠνάγκασαν τὸν
θέτην νὰ γράψῃ ἐν τῷ Ἑμπ. Ν. ἰδίαις περὶ ἐταιριῶν δικτάζει
δειξαμεν τὰς ἑλλείψεις, ἃς παρουσιάζει ἡ πολιτικὴ ἐταιρία
πρὸς τὴν πίστιν εἴτε ὡς πρὸς τὴν συγκέντρωσιν κεφαλαιῶν,
πρὸς τὴν διαόκειν § 222. 223. 225.

(1) Οίκονομ. Ἐγχειρ. § 225 σημ. 6. Παππ. Ἐνοχ. Β. § 959. Μ. παρατηρήσεις ἐν Μπ. 1. 454.

(2) *LyC.* *Precis* 592. *Dalloz Soc.* 1704. *Boistel* 396.

(3) ΑΠ. 433 (93) Θσμ. 4. 629 ἡ Μπ. 13. 436. Bravard 1. 47
Πατρῶν 303 (90). Θσμ. 1. 633. Εἰσηγ. κ. Δ. Ποταμιάνου.

Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἀναφαίνονται ἰδίως ὅταν ἀντικείμενον τῆς πολιτικῆς ἐταιρίας εἶνε μεγάλη τις ἐπιχείρησις (§ 260 σημ.) ἔχουσα ἀνάγκην διαρκείας, κεφαλαίων, καὶ πίστεως.

740. Ἐζητήθη λοιπὸν ἂν ἡ πολιτικὴ ἐταιρία ᾗτοι ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον πολιτικὰς καὶ οὐχὶ ἐμπορικὰς πράξεις § 256. 258, δύναται νὰ περιβληθῇ τοὺς ἐμπορικοὺς τύπους καὶ νὰ συστηθῇ ὑπὸ τύπον ὁμορhythμου, ἑτερορhythμου ἢ ἀνωρύμου.

Τὸ ζήτημα φαίνεται νέον, ἀλλὰ δὲν εἶνε εἰμὴ ἄλλη ὅψις τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐξητάσμεν ἀλλαχοῦ § 254, ᾗτοι κατὰ τί διακρίνονται αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι τῶν πολιτικῶν. Κυρίως δὲ δὲν ἐρωτᾶται ἂν αἱ πολιτικαὶ ἐταιρίαι δύνανται νὰ περιβληθῶσι τοὺς ἐμπορικοὺς τύπους, ἀλλὰ ποῖται εἰσονται αἱ συνέπειαι.

741. Δύο ἀντιρρήσεις διαφόρου φύσεως διετυπώθησαν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης περιβολῆς. Κατὰ τοὺς μὲν ἅμα πολιτικὴ τις ἐταιρία περιβληθῇ τοὺς ἐμπορικοὺς τύπους εἶνε πλεον ἐμπορικὴ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι πολ. ἐταιρία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὑπὸ τύπους ἐμπορικοὺς. Εἶνε ἡ θεωρία ἡ χαρακτηρίζουσα τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας ὅχι ἐκ τοῦ σκοποῦ ἀλλ' ἐκ τοῦ τύπου ὅφ' ὃν συνέστησαν, ἡ θεωρία ἡ βασιζομένη ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ ἀρθρου 19, περὶ ἧς ἐξηγήθημεν § 255. 256(1). Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην πολιτικαὶ ἐταιρίαι ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν δὲν ὑπάρχουσι. Κατ' ἄλλους πολιτικὴ ἐταιρία δύναται νὰ περιβληθῇ τοὺς ἐμπορικοὺς τύπους, ἀλλ' ἡ τοιαύτη περιβολὴ δὲν μεταβάλλει τὴν φύσιν αὐτῆς, ἥτις διαμένει πολιτικὴ, καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ καὶ οὐχὶ τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτασιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν συνεταιρίων καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἐπαγόντας τὴν λύσιν. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἐὰν πολιτικὴ τις ἐταιρία λάβῃ τὸν τύπον π. χ. τῆς ἀνωρύμου, αἱ ἐταῖροι δὲν ἐνέχονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των, ὁ θάνατος δὲ τινος ἐπαγεται τὴν λύσιν(2). Ἀφίνον-

(1) Τὴν θεωρίαν ταύτην ἐν ἐκτάσει ἀνεπτυγμένην δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν Vincens exposition raisonnée (de la législ. Comm. (1821), τόμ. 1. κεφ. 4. ἀριθ. XIX. σελ. 349. καὶ ἐν Bedarride Soc. 94. μὴ ἐντελῶς ὁμοφρονούντι. Ταύτην ἐδέχθη ἐν Γαλλίᾳ ὁ Ν. τῆς 19 Αὐγ. 1893 ἰδε § 754.

(2) Ἀκ. 21 Φεβρ. 83. ἐν S. 84. 1. 361 ἐνθα καὶ ἀναλυτικὴ σημείωσις τοῦ Labbé.

τες τὴν πρώτην γνώμην περὶ ἧς ἐξηγήθημεν § 257, περιοριζόμεθα εἰς τὴν εξέτασιν τῆς δευτέρας ἐφ' ἐκάστου τῶν ἐμπορικῶν τύπων.

742. Ὁμόρρυθμος. Δὲν παρουσιάζει οὔτε παρουσίασε δυσκολίας ὁ τύπος τῆς ὁμορρυθμίας. Τὴν ἀλληλεγγύην ἣτις χαρακτηρίζει αὐτὴν § 271 δύνανται νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ ἐταῖροι ἢ διὰ ῥητῆς ἐκάστοτε συνμοσολογίας ἢ συναλλασσόμενοι δι' ἀντιπροσώπου (προεστώτος) ἢ συναλλασσόμενοι ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἢ χρῆσις τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς συνμοσολογία τῆς ἀλληλεγγύης⁽¹⁾.

743. Ἑτερόρρυθμος. Ἀνώνυμος. Ἡ ἑτερόρρυθμος ἐταιρία παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον: ὅτι εἰς ἢ τινὲς τῶν ἐταίρων ἐνέχονται μέχρι τῆς καταβολῆς των ἢ μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ διὰ τὰ χρέη τῆς ἐταιρίας § 361, ἡ δὲ ἀνώνυμος ὅτι πάντες ἐνέχονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των ἢ μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ καὶ οὐχὶ πέραν § 405. Τοῦτο εἶπον τινὲς ῥητῶς ἐπιτρεπόμενον ὑπὸ τοῦ ἐμπορ. Νόμου (ἄρθρ. 26 καὶ 33) διὰ τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνμοσολογηθῇ διὰ τὰς πολιτικὰς ἐταιρίας, διότι ἀντίκειται εἰς τὸν κανόνα ὅτι πᾶσα ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ὑπέγγυος διὰ τὰ χρέη του. Ἐπομένως οἱ ἑτερόρρυθμοι ἐταῖροι πολιτικῆς ἐταιρίας ὑπὸ τύπον ἑτερορρυθμίου καὶ οἱ ἐταῖροι πολιτικῆς ἐταιρίας ὑπὸ τύπον ἀνωνύμου δὲν ἐνέχονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των διὰ τὰ χρέη τῆς ἐταιρίας, ἀλλ' ἐνέχονται ἄνευ περιορισμοῦ συμμέτρως ἢ ἀλληλεγγύως κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ πολιτικοῦ Νόμου καὶ οὐχὶ τοῦ ἐμπορικοῦ. Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρικθῆσα καὶ ὑπὸ τῆς Νομολογίας⁽²⁾ δὲν φαίνεται ὀρθή.

744. Ἐπὶ ἑτερορρυθμίων πολιτικῶν ἐταιριῶν τὸ ζήτημα ἀνάγεται εἰς τοῦτο: δύνανται νὰ συνμοσολογηθῇ ὅτι τινὲς τῶν ἐταίρων ἐνέχονται μέχρι τῆς καταβολῆς των ἢ μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ, καὶ ἡ συνμοσολογία αὕτη ἀντιτάσσεται κατὰ τῶν δανειστῶν; Δὲν εἶναι ἀμφισβητία ὅτι ἡ ῥήτηρ εἶναι ἰσχυρὰ ἐφ' οὗ δύνανται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι δὲν ἐνέχεται τις εἰς τὰς ζημίαις § 236⁽³⁾, ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἂν ἡ ῥήτηρ αὕτη δύνανται νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῶν τρίτων ἐξαρτᾶται

(1) LyC. Tr. 2. 1077 bis.

(2) Ἡ σημ. Ἀπ. Ἀκ. 21 Φεβρ. 1883 ἐν Σ. 84. 1. 361.

(3) Καλ. 3. 333.

ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ ἐταιρία ἢ οἱ ἐταῖροι συνηλλάχθησαν.

Οὕτω, ἂν οἱ ἐταῖροι συνηλλάχθησαν πάντες δηλώσαντες ἕκαστος τὴν ἐταιρικὴν αὐτοῦ μοῖραν, ἐνέχονται κατὰ λόγον τῆς ἐταιρικῆς αὐτῶν μετοχῆς. Ἐὰν συνηλλάχθησαν πάντες χωρὶς νὰ δηλώσωσι τὴν ἐταιρικὴν αὐτῶν μοῖραν ἐνέχονται συμμετρως⁽¹⁾, ἐὰν συνηλλάχθησαν δι' ἀντιπροσώπου ἐντολῆς γενικῆς ἐνέχονται ἀλληλεγγύως. Ἄλλ' ἂν ὁ ἀντιπρόσωπος οὗτος εἴτε ἐταῖρος εἴτε μὴ, ἐδήλωσεν ὑπὸ ποίαν ιδιότητα καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τίνος ἐντολῆς ἐνεργεῖ, εἶνε προφανές ὅτι οἱ ἑτερορρυθμοὶ ἐταῖροι οἱ συνομολογήσαντες περιορισμένην εὐθύνην ἤτοι εὐθύνην μέχρι τῆς καταβολῆς των, δύνανται νὰ ἀντιτάξωσι τὴν ῥήτραν ταύτην καὶ κατὰ τοῦ δανειστοῦ μεθ' οὗ ὁ ἐντολὸς συνηλλάχθη, διότι μέχρις ἐκείνου τοῦ σημείου εἶχεν οὗτος ἐντολὴν νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ. Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ὅτι ἡ ῥήτρα καθ' ἣν τις ἢ τινὲς τῶν ἐταίρων ἐνέχονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των δύνανται νὰ ἀντιταχθῇ καὶ κατὰ τῶν τρίτων ὅταν ταύτης ἔλαβον γνῶσιν⁽²⁾. Ἀκριβῶς δὲ ὁ τύπος τῆς ἑτερορρυθμοῦ τοῦτο σκοπεῖ νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τοὺς τρίτους, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχουσιν ἐταῖροι μὴ ἐνεχόμενοι πέραν τῆς καταβολῆς των ἢ πέραν ὀρισμένου ποσοῦ⁽³⁾.

Ἐπὶ ἀνωνύμων τὸ ζήτημα δὲν εἶνε πλέον ἂν τις ἢ τινες τῶν ἐταίρων δύνανται νὰ συνομολογήσωσι ὥστε νὰ μὴ ἐνέχωνται πέραν τῆς καταβολῆς των, ἀλλ' ἂν πάντες δύνανται νὰ συνομολογήσωσι τοιοῦτον τι. Ἐν ἄλλαις λέξεσι δύνανται ὁ ὀφειλέτης νὰ συνομολογήσῃ μετὰ τοῦ δανειστοῦ ὅτι οὗτος δὲν εἰμπερεῖ νὰ ἐπιληφθῇ πρὸς ἱκανο-

(1) Γνωστὸν ὅτι τὸ ζήτημα πῶς ἐνέχονται οἱ συναλλαχθέντες ἐταῖροι φιλονεικεῖται, οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ἐνέχονται πάντοτε συμμετρως κατὰ λόγον τῆς ἐταιρικῆς μετοχῆς (Καλλιγὰ 3. 340. Molitor 657), οἱ δὲ ὅτι ἐνέχονται συμμετρως ἰσάκις ἐκτός ἂν ἐδήλωσαν τὴν ἐταιρικὴν μοῖραν ἕκαστος, ὅτε ἐνέχονται κατὰ λόγον τῆς ἐταιρικῆς μετοχῆς (Wan-Wetter Oblig. 3. § 157. 1 καὶ Ἐφ. Αθ. 1284 (93). Θεμ. 4. 524).—Ἡ δευτέρα γνώμη φαίνεται ὀρθωτέρα καὶ λογικωτέρα: ταύτην ἠκολούθησε καὶ ὁ Γαλ. Κώδ. ἀρθρ. 1863.

(2) Ἰδε ἀνωτ. σημ.

(3) Ἐφ. Paris 15 Φεβρ. καὶ 17 καὶ 29 Αὐγ. 1868 ἐν S. 68. 2. 329 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Labbé.—Ἐπίσης τὴν σημ. τοῦ Labbé ὑπὸ τὴν ἀπ. Ἀκ. 21 Φεβρ. 83 ἐν S. 84. 1. 361. LyC. Tr. 2. 1077 bis. Pont 122.

ποίησιν του εἰμὴ ὠρισμένου μέρους τῆς περιουσίας ἐκείνου ; Εἶπον τινὲς ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν διότι ἀντίκειται εἰς τὸν σημειωθέντα κανόνα, καθ' ὃν πᾶσα ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου εἶνε ὑπέγγυος διὰ τὰ χρέη του· ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος ὡς παρετηρήθη δὲν ἔχει καμμίαν σχεσιν πρὸς τὸ ζήτημα, διότι ὀρίζει τι γίνεται ἐλλείψει συμφωνίας, οὔτε δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς κανὼν δημοσίας τάξεως διὰ τὴν Νομοθεσίαν ἡμῶν, ἥτις εἶνε πάντοτε εὐνους πρὸς πᾶσαν συναμολογίαν ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου. Ἄν λοιπὸν ἐν εἰδικῇ περιπτώσει δύναται νὰ συναμολογηθῇ μετὰξὺ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου εἴτε περιορισμένη εὐθύνη τοῦ τελευταίου εἴτε εὐθύνη ἐφ' ὠρισμένου ἢ μέχρις ὠρισμένου μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ, δύναται νὰ συστηθῇ ἄνωνυμος πολιτικὴ ἐταιρία ἢτοι ἐταιρία καθ' ἣν οἱ ἐταῖροι πάντες ἐνέχονται μόνον μέχρι τῆς καταβολῆς των, διότι ἡ σύστασις αὐτῆς ταύτην ἔχει τὴν ἐννοίαν ὅτι δηλ. ὁ διχειριστὴς δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐταίρους πέραν τῆς καταβολῆς των⁽¹⁾.

Αὕτη εἶνε ἡ θεωρητικὴ ὄψις τοῦ ζητήματος. Ὁ ἡμέτερος Νομοθέτης ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. ΧΠΑ' τῆς 10 Αὐγ. 1861 ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. 2ΚΑ' τῆς 13 Μαρτ. 1881 περὶ ἀλλοδαπῶν ἄνωνύμων ἐταιριῶν καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 15 § α' καὶ ε' τοῦ Ν. περὶ χαρτοσήμου, φαίνεται δεχόμενος ὅτι πολιτικὴ ἐταιρία δύναται νὰ συστηθῇ ὑπὸ τύπον ἄνωνύμου.⁽²⁾

745. Συνομολογία περιορισμένης εὐθύνης. Εἶνε δυνατόν οἱ συνεταῖροι νὰ μὴ συνέστησαν ἐταιρίαν ὑπὸ τύπον ἄνωνύμου ἢτοι νὰ μὴ ὑπεβλήθησαν εἰς τὰς διατυπώσεις αὐτῆς, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ συναμολόγησαν ὅτι οὐδεὶς εὐθύνεται πέραν τῆς εἰσφορᾶς του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ συμφωνία αὕτη δύναται νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῶν δανειστῶν τῆς πολιτικῆς ἐταιρίας ; Πολλοὶ δέχονται ὅτι ἡ τοιαύτη βήτρα τοῦ καταστατικοῦ δὲν προτείνεται κατὰ τοῦ δανειστοῦ ἂν δὲν

(1) Ἡ σημ. τοῦ Labbé ὑπὸ τὴν ἀπ. Ἀκ. 21 Φεβρ. 83. ἐν S. 84. 1. 361. καὶ LyC. Tr. 2. αὐτόθι.

(2) Τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. ΧΠΑ' φέρει «Αἱ ἄνωνυμοι ἐταιρίαι αἵ τε ἐμπορικαί, αἱ βιομηχανικαί, αἱ γεωργικαί καὶ παντὸς εἶδους χρηματιστικαί κλπ. Τὸ δὲ ἄρθρ. 15 ἐδαφ. α' καὶ ε' τοῦ Ν. περὶ Χαρτ. «οἱ μετοχικοὶ τίτλοι οἱ οὐδ' ἡ ποσὲ εἴδους ἡμεδαπῶν ἄνωνύμων ἐταιριῶν, —τὰ καταστατικὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι παντὸς εἶδους ἄνωνύμων ἐταιριῶν».

συνωμολογήθη ῥητῶς ἐν τῇ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ διαχειριστοῦ ἡ τῶν ἐταίρων δικαιοπραξία· ἂν ἐπρωτείνετο χωρὶς νὰ συνωμολογηθῇ ἀλλὰ μόνον διότι ὑπῆρχεν ἐν τῷ καταστατικῷ τότε ἢ ἄνευ διατυπώσεων πολ. ἀνώνυμος θὰ μετεῖχε τῆς εἰσφοράς τῶν ἐμπορικῶν ἀνωγύμων, τὴν ὁποίαν ὁ Ἐμπ. Ν. παρέχει αὐταῖς ὑπὸ δικτυώσεις (ἄρθρ. 37 καὶ 40) ⁽¹⁾. Ἄλλοι φρονεῖσιν ὅτι πρῶτείνεται ἡ ῥήτρα καὶ κατὰ τῶν δανειστῶν μεθ' ὧν συνηλλάχθη ὁ διαχειριστὴς διότι οὗτος εἶνε ἐντολοδόχος μὴ δυνάμενος νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐταίρους (ἐντολεῖς) πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς ⁽²⁾. Νομίζω ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνηλλάχθη ἡ ἐταιρία ἢ ὁ διαχειριστὴς. Ἐὰν ὁ διαχειριστὴς συνηλλάχθη ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὸ ζήτημα δὲν ἐγείρεται, διότι οἱ συνωμολογήσαντες περιορισμένην εὐθύνην καλούμενοι διὰ τῆς πλαγιαστικῆς ἀντιτάσσουσι τὴν ῥήτραν. Ἐὰν συνηλλάχθη ὡς διαχειριστὴς πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι δὲν ὑποχρεῖται τοὺς συνεταίρους τοῦ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς των ἐὰν τοιοῦτον ἔχη συνωμολογηθῇ. Ἐὰν ὅμως συνηλλάχθησαν πάντες οἱ ἐταῖροι ἐνέχονται τότε μόνον μέχρι τῆς εἰσφοράς των ὅταν κατέστησαν τοῦτο γνωστὸν εἰς τὸν μεθ' οὗ συνηλλάχθησαν ἄλλως ἐνέχονται συμμέτρως καὶ ἄνευ περιορισμοῦ ⁽³⁾. Ἡ παρατήρησις ὅτι οἱ ἐντολοδόχου συναλλασσόμενοι ἐταῖροι ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον δὲν ἔχει νομίζω ἀξίαν διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ὠρισμένης ἐντολῆς.

746. Ἀποδείξεις. Διατυπώσεις. Αἱ πολιτικαὶ ἐταιρίαι εἰς οὐδεμίαν διατύπωσιν ὑπόκεινται, ἡ δὲ ἀποδείξεις αὐτῶν γίνεται κατὰ τοὺς περὶ ἀποδείξεων γενικοὺς κανόνας. Λόγος λοιπὸν περὶ ἀκυρότητος ἐλλείψει διατυπώσεων δὲν δύναται νὰ γίνῃ. Ἐνταῦθα συζητούμεν τί γίνεται ὅταν αἱ πολιτικαὶ ἐταιρίαι ὑπεβλήθησαν εἰς τὰς διατυπώσεις τὰς ἀναγραφόμενας διὰ τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας § 280. 364. 406. Εἰς τρόπον ὥστε ἅμα αἱ ὑπὸ τοῦ ἐμπορ. Νόμου ἀναγραφόμεναι διατυπώσεις δὲν ἐτηρήθησαν, δὲν πρόκειται πλέον περὶ πολιτικῆς ἐταιρίας ὑπὸ τύπον ἐμπορικόν, ἀλλὰ περὶ πολιτικῆς ἐταιρίας ἀπλῶς.

747. Συνέπειαι. Ὁ ἐμπορικὸς τύπος ὑφ' ὃν συνέστη ἐταιρία

(1) Ἡ ἀποφ. τοῦ Ἀκ. 21 Φεβρ. 83 S. 84 1.361. Pont Rev.Crit. 1884 σελ. 524.

(2) Lyc. Tr. 2. 1078.

(3) Ἰδε τὴν σημ. 1 τῆς § 744. σελ. 307.

τις δὲν ἀρκεῖ ὅπως προσδώσῃ αὐτῇ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐμπορικῆς ἐταιρίας, ἂν καὶ εἶδαμεν ὅτι τοιοῦτόν τι ὑπεστηρίχθη § 741. Ἡ ἐταιρία λοιπὸν, ἥτις ἔχει σκοπὸν τὴν ἐπιχείρησιν πράξεων πολιτικῶν καὶ οὐχὶ ἐμπορικῶν, εἴτε τὸν τύπον τῆς ὁμορρυθμῆς εἴτε τὸν τύπον τῆς ἐτερορρυθμῆς εἴτε τὸν τύπον τῆς ἀνωνύμου προσλάβει εἶνε καὶ διαμένει πάντοτε πολιτικῇ, ἔστω καὶ ἂν ἐνεργῇ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς καὶ τινὰς ἐμπορικὰς πράξεις § 130, ἀρκεῖ αὐταὶ νὰ μὴ ᾖν ὁ κύριος αὐτῆς σκοπός § 258. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν ἀμφιβολίᾳ ἢ ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν ἐταιρίαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐμπορικῇ⁽¹⁾. Συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶνε 1) ὅτι ἡ τοιαύτη ἐταιρία δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τήρησιν βιβλίων, 2) ὅτι δὲν κηρύσσεται εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, διότι ταῦτα εἶνε συνέπειαι τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος⁽²⁾.

748. Εὐθύνη συνεταίρων. Ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην τῶν συνεταίρων ἐφαρμόζονται τὰ περὶ ἐμπορικῶν ἐταιριῶν ἥτοι εἰ ὁμορρυθμοὶ ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον, οἱ ἐτερορρυθμοὶ καὶ οἱ μέτοχοι μέχρι τῆς εἰσφορᾶς τῶν ἂν ὀφείλουσιν αὐτὴν § 742. 744.

749. Προσωπικότης. Αἱ τοιαῦται ἐταιρίαι εἶνε νομικὰ πρόσωπα; Τὸ ζήτημα τίθεται διὰ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς πολιτικὰς ἐταιρίας νομικὰ πρόσωπα § 263. Ὡς πρὸς τὰς ἀνωνύμους ὁ Ν. ΧΠΑ' ὃν ἀνωτέρω ἐσημείωσαμεν, φαίνεται δεχόμενος ταύτας νομικὰ πρόσωπα παριστάμενα ἐπὶ δικαστηρίου, ὡς πρὸς τὰς ὁμορρυθμοὺς καὶ ἐτερορρυθμοὺς εὐλογος εἶνε ἡ γνώμη ἢ δεχομένη τὸ αὐτὸ λόγῳ τῆς δημοσιεύσεως⁽³⁾, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ᾖν ὑποστηρίξιμος.

750. Ἐκδόσις μετοχῶν. Ἡ ἀνώνυμος πολιτικῇ ἐταιρίᾳ δύναται νὰ ἐκδώσῃ μετοχὰς καὶ δὴ ἀνωνύμους; Ἡ δυσκολία εἶνε τὰ ἀρθρ. 34 καὶ 35 τοῦ ἐμπ. Ν. καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι τίτλοι εἰς τὸν κομιστὴν δὲν δύνανται νὰ ἐκδοθῶσιν εἰμὴ εἰς τὰς παρὰ τοῦ Ν. ὠρισμένας περιστάσεις § 530 531. 532, ἀλλ' ἂν ὁ Ν. ἀναγνωρίζῃ τὰς ἀνωνύμους πολιτικὰς ἐταιρίας πρέπει νὰ δεχθῶμεν ταύτας μετ' ὅλων τῶν συνεπειῶν, ἢ οὐσιωδესτέρα δὲ εἶνε ἡ διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου εἰς μετοχὰς § 432⁽⁴⁾.

(1) Bravard. 1. 181.

(2) Ἰδε § 754 διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ.

(3) Boistel 166. LyC. Tr. 2. 1084. Περτ. 53.

(4) Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα πρὸ τοῦ Ν. τῆς 1 Αὐγ. 1893 ἐτίθετο: ἂν ὑπέ-

751. Λύσις. Καί ὡς πρὸς τὴν λύσιν τῶν τοιούτων ἐταιριῶν ἀκολουθοῦμεν τοὺς περὶ λύσεως τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν κανόνας καὶ δὴ ὅτι ὁ θάνατος ἢ αἱ μεταβολαὶ αἱ ἐπερχόμεναι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μετόχου δὲν ἐπάρχονται τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας⁽¹⁾.

752. Παραγραφὴ τοῦ ἀρθρ. 64. Ὑπεστήριζαν τινες ὅτι οἱ ἐταῖροι τῶν τοιούτων ἐταιριῶν ἐπικαλοῦνται τὴν δετὴ παρκαγράφην τοῦ ἀρθρ. 64⁽²⁾, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησε, διότι προφανῶς τὸ ἀρθρ. 64 ἔχει ὑπ' ὅψιν ἐμπορικὰς ἐταιρίας καὶ οὐχὶ πολιτικάς⁽³⁾.

753. Μετοχικὴ ἐταιρία. Ὁ τύπος τῆς μετοχικῆς ἐταιρίας εἶνε παρ' ἡμῖν ὁ συνήθης τύπος τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν, διὰ τοῦτο δὲν ὠμιλήσαμεν περὶ τούτου § 225. 266.

754. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν ὑπὸ τύπον ἐμπορικὸν σφόδρα συζητούμενον ἐκανονίσθη διὰ τοῦ Ν. τῆς 1 Αὐγ. 1893 τροποποιήσαντος τὸ ἀρθρ. 68 τοῦ Ν. τῆς 27 Ἰουλίου 1867. Ὁ Νόμος οὗτος ἐδέχθη τὴν γνώμην ὅτι αἱ κατὰ μετοχὰς ἐτερόρρυθμοι καὶ αἱ ἀνώνυμοι εἶνε πάντοτε ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ § 255. 741. Ἐπομένως ἐκεῖ δύναται τῆς σημειωθείσης διατάξεως τοῦ νέου Ν. αἱ τοιχῦται ἐταιρίαι—ὑπόκεινται εἰς ὅλας τὰς διατάξεις περὶ ἐμπ. ἐταιριῶν—ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι βιβλία καὶ κηρύσσονται εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως⁽⁴⁾.

VI. Ἀλλοδαπαὶ Ἐταιρίαι.

755. Αἱ ἡμεδαπαὶ ἐταιρίαι διεπόμεναι ὑπὸ τῶν κανόνων τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε ἐμελετήσαμεν, ἔχουσι νόμιμον ἐν Ἑλλάδι ὑπαρξίν, ἀπολαύουσι πάντων τῶν δικαιοματίων, τὰ ὅποια δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν φύσιν τοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ ἰδίᾳ δύνανται νὰ ἐμπορεύωνται, νὰ ἀποκτώσι καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ὑπὸ

κειντο εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. τοῦ 1867 καὶ τὸ Ἀκ. 28 Νοεμβρ. 1873 S. 75. 1. 281 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon Caen ἐδέχετο τὴν ἀποφατικὴν γνώμην Contra LyC. Tr. 2 1085.

(1) LyC. Tr. 2. 1086.

(2) Pont. 2003. Περ. 212.

(3) Ἀκ. 28 Ἰαν. 84. S. 86. 1. 465. ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon Caen.

(4) LyC. Manuel ἐκδ. γ' § 337

πᾶσαν ιδιότητα. Ἄλλ' ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρίαι ἐν Ἑλλάδι; Δύνανται νὰ ἐμπορεύωνται, δύνανται νὰ ἔχωσι ὑποκαταστήματα, δύνανται νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου;

Τὸ ζήτημα τιθέμενον ἐπίσης διὰ πάντα ἄλλοδαπὸν ἀναλύεται εἰς τὰ ἐξῆς: 1) Ποίων δικαιωμάτων ἀπολαύουσι ἐν Ἑλλάδι αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρίαι; 2) ποῖοι νόμοι Ἑλληνικοὶ ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῶν; 3) ποῖαι ἐταιρίαι λογίζονται ἄλλοδαπαί.

§ 36. 1) Ποίων δικαιωμ. ἀπολαύουσι. Μέχρι τοῦ 1849 ἐπεκράτει παρὰ τῷ δικαστικῷ κόσμῳ ἡ γνώμη ὅτι αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρίαι εἴτε ὑπόρρυθμοι εἴτε ἑτερόρρυθμοι εἴτε ἀνώνυμοι ἔχουσι τὰ δικαιώματα παντὸς ἄλλοδαπου, ἡ δὲ ἰκανότης αὐτῶν διέπεται ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκουσι (ἄρθρ. 4.5. 13 Ν. 29 86ρ. 1856).

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἄλλοδαπὴ ἐταιρία εἶχε συστηθῇ συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκεν, ἀπῆλθεν ἐν Ἑλλάδι πάντων τῶν δικαιωμάτων τὰ ὅποια ἀπολαύουσιν οἱ ἄλλοδαποὶ καὶ ἡδύνατο νὰ ἐμπορεύηται, νὰ ἔχῃ ὑποκαταστήματα καὶ νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου.

Ταῦτα ἐνομολογοῦντο ἀπροσκόπτως ἐν Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν ὅτε ἀπόφασις τῆς βλομελείας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τοῦ Βελγίου ἀπεφάνθη ὅτι αἱ ἄλλοδαπαὶ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι δὲν ἔχουσι νομικὴν ὑπαρξίν καὶ δὲν δύνανται νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ἐν Βελγίῳ ἢ δὲν ὑποβληθῶσι εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ἀρθρ. 37 τοῦ Ἑμπ. Ν. ὅπερ εἶνε δημοσίαις τάξεως καὶ καθ' ὃ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνώνυμος ἐταιρία ἄνευ βασιλικῆς ἐγκρίσεως. § 409⁽¹⁾. Ἐνεκα τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξεδόθη ἐν Βελγίῳ ὁ Ν. τῆς 14 Μαΐου 1855 ἐν Γαλλίᾳ ὁ Ν. τῆς 30 Μαΐου 1857⁽²⁾ παρ' ἡμῖν δὲ ὁ Ν. ΧΙΙΑ. τῆς 10 Αὐγ. 1861 ὅστις τρεποποιηθεὶς διὰ τοῦ Ν. 87ΚΑ' τῆς 13 Μαρτίου 1881 ἔχει οὕτω.

(1) Ἀπ. Ἀκ. τοῦ Βελγίου τῆς 8 Φεβρ. 49. Τὸ αὐτὸ εἶχε δεχθῇ τὸ αὐτὸ ἀκυρωτικὸν δι' ἀποφ. 25 Νοβρίου 1845, καὶ τούναντιον δι' ἀποφ. 22 Ἰουλίου 1847, ἰδε Dalloz Soc. 1588.

(2) Τὰ ἱστορικὰ τῶν Ν. τούτων ἐν Pont 1856. LyC. Tr. 2. 1096. Bravard 1. 485. καὶ Μπ. 4. 468.

*Άρθρον 1. «Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι, αἵ τε ἐμπορικαί, αἱ βιομηχανικαί, αἱ γεωργικαί καὶ παντὸς εἶδους χρηματιστικαὶ ὅσαι ἐν Γαλλίᾳ συνέστησαν νομίμως δύνανται νὰ ἐξασκῶσι πάντα τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ἐν Ἑλλάδι, συμφώνως μὲ τοὺς Νόμους τοῦ Βασιλείου, ἐὰν αἱ ὁμοίαι φύσεως ἐταιρίαι αἱ νομίμως συστάσῃ ἐν Ἑλλάδι ἀπολαύσων τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ἐν Γαλλίᾳ.»(¹)

*Άρθρον 2. «Διὰ Β. Δ. ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐκδιδομένου, τὸ ἐν τῷ ἄρθρ. 1 πλεονέκτημα δύνανται νὰ παραχωρηθῇ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν»

758. Ἀντικείμενον τοῦ Ν. τούτου εἶνε ὁ κανονισμὸς τῆς ικανότητος τῶν ἀνωνύμων, καὶ οὐχὶ τῶν λοιπῶν ἐταιριῶν, ὡς πρὸς τὸ ἐξασκεῖν δικαιώματα καὶ τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ἐπομένως αἱ λοιπαὶ ἐταιρίαι ἦτοι αἱ ὁμόρρυθμοι καὶ αἱ ἑτερόρρυθμοι διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν γενικῶν ἀρχῶν, ἔχουσαι τὰ δικαιώματα παντὸς ἄλλοδαποῦ § 756. Καὶ διὰ μὲν τοῦ 1 ἄρθρ. κανονίζει τὴν ικανότητα τῶν παντὸς εἶδους Γαλλικῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρ. 2 παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα διὰ Β. Διατάγματος παραχωρήσῃ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἄρθρ. 1 ἥτοι τῶν Γαλλικῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, καὶ εἰς πάσης ἄλλης χώρας ἀνωνύμους ἐταιρίας. Ἀλλὰ τόσον διὰ τὰς Γαλλικὰς ἀνωνύμους ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀνωνύμους ἄλλων χωρῶν δὲν ἀρκεῖ ὁ Νόμος ἢ τὸ διάταγμα ἵνα αὐταὶ ἀπολαύσῃ τῆς σημειωθείσης ικανότητος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδειξις α') ὅτι συνέστησαν νομίμως κατὰ τὸν Ν. τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ β') ὅτι ἡ πολιτεία εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἀναγνωρίζει εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀνωνύμους τὰ αὐτὰ δικαιώματα(²).

(1) Τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἦτο ἀρχικῶς ὁμοιον πρὸς τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Βελγικοῦ καὶ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Γαλλικοῦ.

(2) Τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος δὲν περιέχει ὁ Γαλλικὸς ἀλλ' ὁ Βελγικὸς Νόμος, ὅστις ἔχει καὶ 3 ἄρθρ. καθ' ὃ ἡ ἀμοιβαιότης βεβαιοῦται διὰ συνθήκης, νόμου ἢ ἄλλων ἐπιτηδείων πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης πράξεων.—Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι ἀνεγνωρίσθησαν ἐν Γαλλίᾳ διὰ Διατάγματος τῆς 6 Νοεμβρίου 1861. Ἐπιτρέπεται ἀναγνώρισις ἄνευ ἀμοιβαιότητος; κατωτ. § 758 σημ. 4. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀποδείξεως τῆς νομίμου συστάσεως καὶ τῆς ἀμοιβαιότητος αἱ ἐταιρίαι ζητοῦσι τὴν ἐκδοσιν εἰδικοῦ Διατάγματος ἴδε κατωτ. § 758 σημ. 4 καὶ 761 σημ. 2.

758. Εἶνε προφανές ὅτι τὰ ἀνωτέρω πλεονεκτήματα δύνανται νὰ παραχωρηθῶσι καὶ διὰ Νόμου ἢ συνθήκης⁽¹⁾ (ἄρθρ. 32 τοῦ Συντάγματος). Ἀλλ' εἴτε διὰ διατάγματος⁽²⁾ εἴτε διὰ Νόμου ἢ συνθήκης γίνῃ ἡ παραχώρησις πρέπει κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην νὰ ᾖ ρητὴ⁽³⁾ καὶ γενικὴ ἤτοι ἀφορῶσα πάσης τᾶς ἀνωνύμου ἐταιρίας χώρας τινος καὶ οὐχὶ μίαν ἢ πλείονας ἀτομικῶς ὠρισμένας⁽⁴⁾.

(1) Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀναγνώρισις παύει ἂν ἡ συνθήκη δὲν ἀνανεωθῇ. Διὰ συνθήκης ἀπενεμήθησαν τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ΧΠΑ' Νόμου εἰς τὰς Ἱταλικὰς ἐταιρίας (13]25 Φεβρ. 1871 ἀνανεώθη 5]17 Νοεμβρ. 1877), εἰς τὰς Πορτογαλικὰς (31 Δεβρίου 1876), εἰς τὰς Γερμανικὰς (27 Ἰουν. 1884), (ἴδε Εὐρετ. Διακοπούλου σελ. 69—77 διὰ τὰς λοιπὰς χώρας).

(2) Διὰ διατάγματος παρεχωρήθη τὸ πλεονέκτημα τοῦ ΧΠΑ' Ν. εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἐταιρίας (1888), εἰς τὰς Αὐστρουγγρικὰς (1888), εἰς τὰς Ρωσικὰς (1887), εἰς τὰς Βελγικὰς (1884), (ἴδε Διακοπ. Εὐρετ. σελ. 178—188).

(3) Εἰς τὰς συνθήκας ἀπαντᾷ ἡ ρῆτρα, ὅτι οἱ ὑπήκοοι ἀπολαύουσι τῶν δικαιωμάτων τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου ἔθνους (*traitement de la nation la plus favorisée*)· ἡρωτήθη λοιπὸν ἂν δυνάμει τούτου τοῦ ὅρου καὶ μόνοι καὶ ἄνευ ἀναγνώρισεως ἀπολαύουσιν αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρίαι τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ ΧΠΑ' Ν; Ναί, ἀπεφάνθη τὸ Ἐφ. Lyon 13 Δεβρίου 1889· τὴν ἀπόφ. ἐπικρίνουσιν οἱ Lyc. Tr. 2. 402, ἐξηγοῦντες τὸν ὅρον ὡς ἀφορῶντα τὰ ἄτομα.

(4) Τὸ ζήτημα ἐν Γαλλίᾳ τίθεται οὕτω· δύναται τὸ πλεονέκτημα τοῦ Ν. ΧΠΑ' νὰ δοθῇ εἰδικῶς εἰς τινὰ ἄλλοδαπὴν ἀνώνυμον ἐταιρίαν; Ὁ Boistel 303 396 bis φρονεῖ Ναί. Τὸ αὐτὸ εἶχον δεχθῇ καὶ οἱ Lyc Precis § 541 σημ. 1 (οὗς ἠκολούθησεν ὁ κ. Πετρίτης § 261)· ἀλλ' ἐν *Traité* 2 4099 ἠκολούθησαν τὴν γνώμην τοῦ Pont 1863, καθ' ὃν τοιοῦτόν τι δὲν εἶνε δυνατόν, διότι ὁ Ν. ΧΠΑ' ἔχει γενικὸν χαρακτῆρα, δέχονται ὅμως ὅτι δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ ὠρισμένη κατηγορία ἐταιριῶν. Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα περιπλέκεται ἀκόμη λόγῳ τοῦ ὅρου τῆς ἀ μ ο ι β α ι ὁ τ η τ ο ς, ὅστις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν Γαλ. Ν. Ἐν τούτοις ἐν τῇ πράξει ἀκολουθεῖται ἡ γνώμη τοῦ Boistel· οὕτω εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἐταιρίας τὸ πλεονέκτημα τοῦ ΧΠΑ' Ν. ἀπενεμήθη ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος κατὰ τὸ 1888. κατὰ τὸ 1887 ὅμως διὰ Διατάγματος 15 Σεπτ. τὸ πλεονέκτημα ἐδόθη εἰ δ ι κ ῶ ς ἄνευ τοῦ ὅρου τῆς ἀμοιβαιότητος εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐταιρίαν τῆς Κωπαίδος (Lake Copais). Αἱ ἐταιρίαι ἰδίως καὶ ἀσφαλιστικαὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃσι τὴν ἀποδείξιν εἴτε τῆς ἀμοιβαιότητος, εἴτε τῆς νομίμου συστάσεως, ἢ διὰ νὰ ἀποφύγῃσι τὰ ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τινων διδασκόμενα, ὅτι δηλ. αἱ ἄλλοδαπαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι πρέπει νὰ ἐγκρίνωνται ὅχι μόνον γενικῶς ἀλλὰ καὶ εἰδικῶς διὰ Β. Δ., διότι ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὰς ἀσφαλ. ἐπὶ τῆς ζωῆς ἐταιρίας ἰσχύει ἀκόμη τὸ ἄρθρ. 37 τοῦ ἐμπορ. Ν. ἢ τέλος ἵνα ἀποφύγῃσι τὸ ζήτημα τοῦ θεμιτοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως

739. Ἀποτελέσματα τῆς ἀναγνώρισεως. Αἱ Γαλλικαὶ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι καὶ ἐκείναι τῶν κρατῶν εἰς ᾗ παρεχωρήθη τὸ πλεονέκτημα τοῦ Ν. ΧΠΑ. διὰ διατάγματος Νόμου ἢ συνθήκης. δύνανται ἀνὰ ἐξασκῶσι πάντα τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου» ὑπὸ τοὺς ἐκτεθέντας ὅρους § 757 τῆς νομίμου συστάσεως καὶ τῆς ἀμοιβαιότητος· ἐξομοιοῦνται ἐν ἄλλαις λέξεσι πρὸς τὰς ὑπορύθμους ἢ ἑτερορρύθμους ἢ ὅπερ τὸ αὐτὸ πρὸς πάντα ἄλλοδαπὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀποκλύουσι τῶν Ἀστυκῶν δικαιοματίων πάντων ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὅποια εἰς μόνους τοὺς ἡμεδαποὺς ἐπιτρέπονται (ἄρθ. 13 Ν. 29 86ρ. 1856) § 150 δύνανται ἐπομένως νὰ ἐμπορεύωνται, νὰ ἀποκτῶσι, νὰ ἔχωσι ὑποκαταστήματα καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου⁽¹⁾.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ δικαστηρίου παράστασιν σημειωτέα ταῦτα.

1) Ἡ ἀνεγνωρισμένη ἄλλοδαπὴ ἀνώνυμος ἐταιρία εἶνε ἄλλοδαπὸς ἐπομένως ἐνάχουσα Ἑλλήνα (ἄρθρ. 28 Πολ. Δ.) ὑπόκειται εἰς ἐγγυοδοσίαν κατὰ τὰ ἄρθρ. 78 καὶ 79 Πολ. Δικ.

2). Αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρίαι εἴτε ἀνεγνωρισμέναι εἴτε μὴ § 763 ἐνάχονται ὑπὸ Ἑλλήνων ἐνώπιον τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων ἕνεκα πάσης υποχρεώσεως (ἐκ συνζυγίματος—ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδική-

ζητοῦσι καὶ ἐκδίδεται ὑπὲρ αὐτῶν διάταγμα εἰδικῆς ἐγκρίσεως. Οὕτω τοιαῦτα διατάγματα ἀναγνώρισεως ἢ συστάσεως πρακτορείων ἐν Ἑλλάδι ἐξεδόθησαν εἰδικὰ διὰ τὴν ἐν Παρίσις ἀσφαλιστικὴν ἐταιρίαν Union (1887), διὰ τὴν ἐν Μασχαίμ ὁμοίαν (1887), διὰ τὴν Société ottomane de Changes et des valeurs (1886), διὰ τὴν ἐν Τεργέστη ἐταιρίαν Assicurazioni Generali (1886), διὰ τὴν ἐν Λονδίῳ ἔνωσιν (1883), διὰ τὴν ἐν Γαλλίᾳ Confiance (1883), διὰ τὴν Ἀδριατικὴν (1342) κλπ. Ἡ τακτικὴ αὕτη διὰ τὰς ἐταιρίας τῶν χωρῶν εἰς ἃς ἔχει ἀπονεμηθῇ διὰ Ν. ἢ διατάγματος γενικῶς τὸ πλεονέκτημα τοῦ Ν. ΧΠΑ' εἶνε συνετὴ, δὲν εἶνε ὁμως ἀνὰ γ κ α ἰ α, διότι διὰ νὰ ἔχῃ νόμιμον ὑπαρξιν ἡ ἄλλοδαπὴ ἀνώνυμος ἐταιρία ἀρκεῖ ὅτι ἐξεδόθη τὸ γενικὸν διάταγμα, ὅτι ἔχει συστηθῇ νομίμως καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀμοιβαιότης. Διὰ τοῦτο δὲν φρονῶ ὀρθὴν τὴν γνώμην τοῦ κ. Πετρίτση § 264, φέροντος ὡς ἀποδείξιν τὸ Διάταγμα τῆς Confiance καὶ ὑποστηρίζοντος ὅτι ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ διατάγματος ἀπαιτεῖται καὶ εἰδικόν, διότι τὸ ἄρθρ. 37 εἶνε δημοσίας τάξεως. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρ. 37 ἐμπορ. Ν. ἰσχύει διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐταιρίας ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ θεωρεῖται δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἄλλοδαπὰς ἐταιρίας LyC. Tr. 2. 1108 bis. ἴδε § 761 σημ. 2.

(1) LyC. Tr. 2. 1108.

ματος) παραχθείσης ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρ. 28 Πολ. Δικ. ⁽¹⁾).

760. 2) Νόμοι διέποντες τὰς ἀλλοδαπὰς Ἑταιρίας. Τὸ ζήτημα κυρίως εἶνε ποῖοι Ἑλληνικοὶ Νόμοι ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐταιριῶν. Ὡς πρὸς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. ΧΠΑ. φέρει «Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι... ὅσαι ἐν Γαλλίᾳ (ἢ ἐν τῇ πολιτείᾳ εἰς ἣν ἀνήκουσι) συνέστησαν νομίμως, δύνανται νὰ ἐξασκῶσι πάντα τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ἐν Ἑλλάδι συμφώνως μὲ τοὺς Νόμους τοῦ βασιλείου». Περί τῆς ἐννοίας τῆς τελευταίας φράσεως δὲν ὑπῆρξε συμφωνία ἐν τε τῇ Βελγικῇ καὶ τῇ Γαλλικῇ Βουλῇ⁽²⁾. Κατὰ λέξιν θὰ ἐσήμαινε ὅτι αἱ τοιαῦται ἐταιρίαι πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὰς διατάξεις περὶ ἐταιριῶν τοῦ ἑλλ. Νόμου. Ἀλλὰ τοῦτο οὔτε ἐν Γαλλίᾳ ὑποστηρίζεται, πολλῶ δὲ μᾶλλον παρ' ἡμῶν, ἐνθα ἐν τῷ καιμένῳ ὑπάρχει ἡ φράσις συνέστησαν νομίμως ἥτις δὲν θὰ εἶχε ἐννοίαν ἂν ἔπρεπε νὰ ὑποβάλλωνται καθ' ὅλα εἰς τοὺς ἑλληνικούς. Ἡ φράσις λοιπὸν τοῦ Ν. ἔχει τὴν ἐννοίαν, ἥτις καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀποδίδεται ἥτοι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐταιριῶν ἐφαρμόζονται οἱ ἑλλ. Νόμοι οἱ ἐφαρμοζόμενοι εἰς πάντα ἀλλοδαπὸν κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνoῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου δηλ. οἱ Ἀστυνομικοί, οἱ τῆς δημοσίας τάξεως—ο δικονομικοί—οἱ ἀφορῶντες τὴν νομὴν ἢ κυριότητα ἢ ἄλλα πραγματικά δικαιώματα ἐπὶ κινήτων ἢ ἀκινήτων ἐν Ἑλλάδι καιμένων (ἄρθρ. 3. 5. Ν. 29 86ρ. 1856). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζεται Νόμος τῆς Πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ἐταιρία⁽³⁾.

761. Οὕτω ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν ἀκολουθοῦμεν τὸν Ν. τοῦ τόπου ἐνθα συνέστη κατὰ τὸν κανόνα *locus regit actum* ⁽⁴⁾ ὡς

(1) LyC. Tr. 2. 1111. Οἰκ. Ἑγγ. § 45 σημ. 7. Ἐφ. Ἀθ. 2115 (92). Θεμ. 4. 89. Τοῦ πλεονεκτήματος τοῦ ἄρθρ. 28 ἐπιτρέπεται παραίτησις LyC. Tr. 2. 1114 Ἀκ. 24 Αὐγ. 69. Σ. 70. 1. 201—ἡ ματαίωσις διὰ συνθήκης LyC. Tr. 2. 1115. Ἡ ἐναγομένη ἐταιρία πρέπει νὰ ἔχῃ διαμονὴν ἐν Ἑλλάδι; Κατ' ἀρχὴν ὄχι, ἐκτὸς ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ. 19 § 1 Πολ. Δικ. Οἰκ. Ἑγγ. § 45 σημ. 14. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἀπαιτεῖται LyC. Tr. 2 1113.

(2) Ἰδ. Dal. Soc. 1591. Bravard. 1. 390.

(3) LyC. Tr. 1117 bis. Pont. 1878 Παλ. 260 α'. Περ. 263.

(4) LyC. Tr. 2. 1118. Pont. 1879. Περ. 264.

πρὸς τοὺς ὅρους τῆς συστάσεως καὶ τὰς διατυπώσεις, τὸν Ν. τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκει⁽¹⁾ (ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. ΧΠΑ.) ἄρα αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 37. 39. 40. 41. 42. 43. 44 καὶ 45 τοῦ ἐμ. Ν. δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν, οὔτε καμμίς δημοσίευσίς ἀπαιτεῖται⁽²⁾. Ἐπίσης τὸν Ν. τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ἐταιρεία ἀποκλεισθῶμεν 1) ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διαχειρίσεως καὶ ἀντιπροσωπείας τῶν ἐταιριῶν ἡτοι τὰ δικαιώματα τοῦ διχειριστοῦ καὶ τὴν εὐθύνην τούτου διότι τὰ δικαιώματα καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ἐντολοδόχου διέπονται ὑπὸ τοῦ Ν. τοῦ τόπου ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποῖου ἐδόθη ἡ ἐντολή⁽³⁾. 2) ὡς πρὸς τοὺς λόγους τοὺς ἐπάγοντας τὴν λύσιν⁽⁴⁾. 3) ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἐταιρεία ᾖ νομικὸν πρόσωπον⁽⁵⁾.

762 Ἐμπορικότης· θεμιτὸν ἀντικείμενον. Φιλονεικεῖται τὸ ζήτημα κατὰ πῶσον Ν. θὰ κριθῇ ἂν ἐταιρεία τις ᾖ ἐμπορικὴ ἢ μὴ. Φαίνεται δὲ μᾶλλον πειστικὴ ἡ γνώμη ἡ ὑποστηρίζουσα ὅτι τοῦτο θὰ κριθῇ κατὰ τὸν Ἑλλ. Νόμον διότι τὰ περὶ ἐμπ. πράξεων εἶνε δημ. τάξεως⁽⁶⁾. Ἐπίσης τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς

(1) Ἄρα ἡ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγή εἰσάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ δικαστήρια τῆς ἐθνικότητος τῆς ἐταιρείας LyC. Tr. 2. 1118 ter ἐνθα καὶ Νμλ.

(2) Τὸ ἄρθρ. 37 ὁρίζει ὅτι ἀνώνυμος ἐταιρεία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὴ διὰ Βασιλ. ἐγκρίσεως εἶνε λέγουσι δημοσίας τάξεως, ἄρα ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, ἐπεμένως δὲν ἀρκεῖ τὸ γενικὸν διάταγμα τῆς ἀναγνωρίσεως, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ εἰς τὸν Πεδρῖση 264, ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ Pont 1880 ὅχι μόνον τὸ 37 ἀλλὰ καὶ τὸ 40 καὶ ὅλαι αἱ διατάξεις περὶ ἐταιριῶν εἶνε δημοσίας τάξεως, διὰ τὰς ἡ μ ε δ α π ὶ ς ὅμως ἐταιρίας καὶ οὐχὶ τὰς ἀλλοδαπὰς, περὶ ὧν ὁ Ν. ἔλαβεν ἄλλα μέτρα ἥτοι τὴν ἐκδοσιν τοῦ γενικοῦ διατάγματος Τὸ γενικὸν διάταγμα ὑποτίθησιν ἔρευναν τῆς ἀλλοδαπῆς Νομοθεσίας καὶ πεποιθῆσιν ὅτι τὰ μέτρα περὶ συστάσεως τῶν ἐταιριῶν τοῦ ἀλλοδαποῦ Νομοθέτου παρέχουσι τὰς αὐτάς ἐγγυήσεις LyC. Tr. 2. 1108 bis καὶ 1118 bis. Περὶ τοῦ γενικοῦ διατάγματος ἐμιλοῦσι καὶ ἐν Precis 541. 4. ἰδε ἄνωτ. § 758 σημ. 4.

(3) LyC. Tr. 2. 1121 καὶ Tr. 3. 547. Pont 1874.

(4) LyC. Tr. 2. 1123.

(5) LyC. Tr. 2. 1125

(6) LyC. Tr. 2. 1127. LyC. Tr. 1. 183 καὶ 211. Τὸ ζήτημα θὰ ἀναφανῇ παρ' ἡμῖν διὰ τὰς Γερμανικὰς ἐταιρίας, αἵτινες λογίζονται ἐ μ π ο ρ ι - κ α ἰ ἄ μ α εἶνε ἀνώνυμοι ἢ κατὰ μετοχὰς ἐτερόρρυθμοι καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν εἶνε πράξεις πολιτικαί. Ἐπίσης καὶ τὰς Γαλλικὰς ὁμοίας, αἵτινες

εταιρείας εἶνε θεμιτὸν κριθήσεται κατὰ τὸν Ἑλλήν. Νόμον § 243 (1).

763. Ἑταιρίαι ἀνώνυμοι μὴ ἀνεγνωρισμένοι. Ὑπάρχουσι χωραὶ εἰς ἃς δὲν ἀπενεμήθη τὸ τοῦ Ν. ΧΠΑ πλεονέκτημα. Αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρίαι τῶν χωρῶν τούτων ποῖα δικαιώματα ἔχουσιν ἐν Ἑλλάδι; (2). Ὑπεστηρίχθη ὅτι αἱ ἑταιρίαι αὗται ἔχουσιν νόμιμον ὕπαρξιν ἐν Ἑλλάδι ὡς πᾶν ἄλλοδαπὸν νομικὸν πρόσωπον διότι ὁ Ν. ΧΠΑ σκοπὸν εἶχε νὰ ἀσφαλίσῃ τὰς ἑταιρίας κατὰ τῆς μεταβολῆς τῆς Νομολογίας § 756 (3). Ἡ μεμονωμένη αὕτη γνώμη δὲν ἐπεκράτησε ὡς ἐναντία εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ Ν. ΧΠΑ καθ' ὃν ἀφοῦ αἱ ἀνεγνωρισμέναι ἑταιρίαι δύνανται νὰ ἐνασκήσωσι τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ἔπεται ὅτι αἱ μὴ ἀνεγνωρισμέναι δὲν δύνανται (4). Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει, εἰδικώτερον δὲ σημειωτέα ταῦτα.

1). Οὐδεὶς νόμος κηρύσσει ἀκύρους τὰς παρ' αὐτῶν ἐνεργηθείσας πράξεις ἢ συνομολογίας (5)· μόνον στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐνώπιον τῶν Ἑλληνικῶν Δικαστηρίων. Ἡ στέρσις δ' αὕτη ἀφορᾷ τόσον τὰς πράξεις τὰς συνομολογηθείσας ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ τὰς συνομολογηθείσας ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ (6).

2). Μόνον ὡς ἐνάχουσαι δὲν παρίστανται ἐνώπιον τῶν Ἑλλ. διδυνάμει τοῦ Ν. τῆς 6 Αὐγ. 1893 § 754 ἐκηρύχθησαν ἐμπορικαὶ λόγῳ τοῦ τύπου καὶ οὐχὶ τοῦ σκοποῦ.

(1) Διακρίσεις τινὰς ἴδε ἐν LyC. Tr. 2. 1128 καὶ Pont 1882. 1883.

(2) Εἶδομεν § 758 σημ. 4. ὅτι τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦσιν ἐνίσταται δι' ἐκδόσεως εἰς τὸν νόμον διατάγματος δι' ὠρισμένην ἑταιρίαν, δηλ. ἀνευ ἀμοιβαιότητος.

(3) Alauzet 634 καὶ 636. καὶ ἐν Μπ. 4. 471 διατριβὴν τοῦ κ. Ἐσλέν.

(4) LyC. Tr. 2. 1132. Aubry et Lau § 54 σημ. 23. Pont. 1870. Περίτση 265.

(5) LyC. Tr. 1139. δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ κλείσῃ τὰ ὑποκαταστήματα τῶν τοιούτων ἑταιριῶν· Ναί, λέγουσιν οἱ LyC Tr 1140, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐγένετο τοιοῦτόν τι.

(6) LyC. Tr. 2. 1139. Παρ' ἡμῶν ὑπεστηρίχθη ἡ διάκρισις ὅτι αἱ τοιαῦται ἑταιρίαι παρίστανται ὡς ἐνάχουσαι ἐνώπιον τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων διὰ δικαιοπραξίας λαθούσας χώραν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ἴδε Διατριβὰς τοῦ κ. Ἐσλέν ἐν Μπ. 4. 468 καὶ τοῦ κ. Κιτσίκη ἐν Περιοδικῷ τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν Τόμ. 2 σελ. 142.

καστηρίων, τίποτε ὅμως δὲν κωλύει νὰ ἐναχθῶσι ἐνώπιον αὐτῶν, διότι εἶνε πραγματικαὶ ἐταιρίαι (sociétés de fait) μὴ δυνάμεναι νὰ ἐπικλησθῶσι τὴν ἑλλειψιν τῆς ἀναγνωρίσεως ὅπως ἀποφύγῃσι τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν⁽¹⁾ § 759.

3). Ἐνάγονται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ διαχειριστοῦ ἢ ἀντιπροσώπου διότι ἄλλως τὸ δικαίωμα ματαιοῦται⁽²⁾.

4). Ὡς ἐναγόμεναι ἔχουσι πάντα τὰ μέρη τῆς ὑπερασπίσεως, ὡς τοιαῦτα δὲ θεωροῦνται τὸ δικαίωμα τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τὸ τῆς προσεπικλήσεως⁽³⁾.

764. Ἐγγραφὴ μετοχῶν. Ἐκδόσεις. Διαπραγματεύσεις. Τὸ ζήτημα τῆς ἐγγραφῆς, ἐκδόσεως καὶ διαπραγματεύσεως μετοχῶν ἀνωνύμου ἑλλοδαπῆς ἐταιρίας εἶνε ἐντελὲς διάφορον τοῦ ζητήματος τῆς νομίμου αὐτῆς ὑπάρξεως. Παρ' ἡμῖν οὐδεὶς ὑπάρχει περιορισμὸς ὡς πρὸς ταῦτα, ἀρκεῖ νὰ τηρῇται ὁ Ν. περὶ χαρτοσήμου. (ἄρθρ. 15 § α' καὶ 16). ⁽⁴⁾

765. 3) Ἐθνικότης τῶν ἐταιριῶν. Πότε ἐταιρία τις εἶνε ἑλλοδαπὴ; Εἶνε φανερόν ὅτι ἐταιρία τις δὲν εἶνε ἑλλοδαπὴ διότι αἱ ἰδρυταὶ αὐτῆς ὠνόμασαν αὐτὴν τοιαύτην, καθ' ὅσον θὰ ἐναπέκειτο εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποφύγῃσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Ἑλληνικῶν Νόμων⁽⁵⁾. Ἐπίσης ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ἑλλοδαπὴ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ἐταῖροι εἶνε ἑλλοδαποί, καθ' ὅσον ἂν οὗτοι ἦνε διαφόρου ἐθνικότητος ἢ μέτοχοι μεταβαλλόμενοι, ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐθνικότητος τῆς ἐταιρίας θὰ ἦτο ἀδύνατος⁽⁶⁾. Καὶ ὁ τόπος ἐνῷ ἐγένετο ἡ συμφωνία δὲν χρησιμεύει πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ἐταιρίας εἴτε διότι παρέχεται ἐξουσία χαρακτηρισμοῦ εἰς τοὺς ἰδρυτάς εἴτε διότι αἱ ἐγγραφαὶ δύνανται νὰ γίνων εἰς διαφόρους χώρας⁽⁷⁾.

766. Ὅλοι δέχονται ὅτι ἵνα χαρακτηρισθῇ ἐταιρία τις ἑλλοδαπὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ ἑλλοδαπῇ τὴν κατακίαν τῆς, τὴν ἐδραν

(1) LyC. Tr. 2. 1135 Ἀκ. 19 Μαΐου 63 S. 63. 1. 333 καὶ 14 Ν6ρ. 64 S. 65. 1. 135. Pont. 1872. Petr. 266.

(2) LyC. Tr. 2. 1137 Pont. 1874. ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην τῶν συνεταίρων ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τὰ ρηθέντα ἐν § 415. LyC. αὐτ. 1138 καὶ Pont. 1874.

(3) LyC. Tr. 2. 1136. Pont. 1873. Petr. 266.

(4) Τὰ ἐν Γαλλίᾳ LyC. Tr. 2. 1141.

(5) LyC. Tr. 2. 1164.

(6) LyC. Tr. 2. 1165 καὶ σημ. 4. Pont 1856. Boistel 396 (ver Petr. 258).

(7) LyC. Tr. 2. 1166. Pont 1856.

της, τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεων της.⁽¹⁾ Τοῦτο εἶνε εὐχερὲς ὅταν ἡ διοικήσεις καὶ τὰ γραφεῖα τῆς εταιρίας καθὼς καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ Χώρα. Ἀλλ' ἂν ἡ διοικήσεις καὶ τὰ Γραφεῖα εὐρίσκονται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ἢ τουναντίον ; Εἶπον τινες ὅτι κατοικία τῆς εταιρίας πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἔχει τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς καὶ μεταξὺ πολλῶν ὁ τόπος ἐνθα ἔχει τὸ κύριον. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ εταιρία, ἥτις ἔχει ἀντικείμενον π. χ. τὴν κατασκευὴν ἢ ἐκμετάλλευσιν σιδηροδρόμου ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἑλληνικὴ καὶ ἂν ἔχῃ τὴν διοίκειν καὶ τὰ γραφεῖα αὐτῆς ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ καὶ τουναντίον εἶνε ἄλλοδαπῇ, ἂν ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν κατασκευὴν ἢ ἐκμετάλλευσιν σιδηροδρόμου ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ.⁽²⁾ Ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ ἀλλ' ὑποστηρίζεται ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατοικία τῆς εταιρίας λογίζεται ὁ τόπος ἐνθα ἔχει τὴν ἑδραν της ἥτοι τὴν διοικήσιν καὶ τὰ γραφεῖα.⁽³⁾ Τοῦτο ἐκράτησε καὶ παρ' ἡμῶν. φαίνεται δὲ μᾶλλον προκύπτειν ἐκ τοῦ Ν. ΧΠΑ.⁽⁴⁾ ὅστις μάλιστα ὡς ἔχει συνταχθῇ, πολὺ προσέχει εἰς τὸν τόπον τῆς συστάσεως. Ἀλλ' ὡς παρετηρήθη ὅταν ἡ διοικήσεις καὶ τὰ γραφεῖα τῆς εταιρίας εἶνε μόνον κατ' ὄνομα ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ, τὰ δικαστήρια δὲν κωλύονται νὰ χαρκτηρίσωσι τὴν εταιρίαν ἐκ τοῦ τόπου ἐνθα πραγματικῶς ἔχει τὴν κατοικίαν της.⁽⁵⁾

(1) LyC Tr. 2. 1167. Boistel 396 ter. Pont. 1856. Βελγ. Ν. ἀρ. 129 τοῦ 1873 «Πᾶσα εταιρία ἥς τὸ κύριον κατὰστημα κεῖται ἐν Βελγίῳ ὑπόκειται εἰς τὸν Βελγ. Νόμον εἰ καὶ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς συνετάχθη ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ». Τὸ ἀρθρ. 230 § 4 Ἰταλ. Ν. θεωρεῖ Ἰταλικὰς τὰς εταιρίας τὰς ἐχούσας ἐν Ἰταλίᾳ τὴν ἑδραν καὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον (sede e l'oggetto principale).

(2) LyC Tr. 2. 1167. Παλ. 260 6'.

(3) Ἀρ. 20 Ἰουν 70. S. 70 1. 373 ἢ D. 70 1. 416.

(4) Οὕτω ἡ εταιρία τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαίδος εἶνε ἄλλοδαπῇ, ἡ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ ἡ τοῦ Λαυρίου ἦσαν ἀρχικῶς ἄλλοδαπαί· ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς τομῆς τοῦ Παναμᾶ εἶνε Γαλλικὴ. καθὼς καὶ ἡ Γαλ. εταιρία τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου. — Ἰδε Vavas seur Soc. 954. Οἰκ. Ἑγγ. § 32. Ἐὰν ἡ εταιρία μεταβάλῃ εἴτε τὴν ἑδραν εἴτε τὸν τόπον ἐνθα ἐργάζεται, διδάσκεται ὅτι διατηρεῖ τὴν ἐθνικότητά της, ἐὰν ὅμως μεταβάλῃ ἀμφοτέρω πρέπει νὰ λυθῇ καὶ συστηθῇ κατὰ τὸν Ν. τῆς νέας κατοικίας της LyC. Tr. 2. 1168. Vavas seur 957.

(5) Vavas seur Soc. 954. LyC. Tr. 2. 1169. Τὸ ζήτημα τῆς ἐθνικότητος τῶν εταιριῶν εἶνε ζήτημα νομικόν. LyC. αὐτ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ Ἑμπορικῶν Συναλλαγμάτων.

767. Ἑμπορικὰ συναλλάγματα λέγονται καὶ εἶνε ἐκεῖνα τὰ ἐποῖα ὁ Ν. περὶ Ἀρμοδιότητος τῶν Ἑμποροδικείων ἐκήρυξε πράξεις ἑμπορικάς.

768. Τὰ συναλλάγματα ταῦτα διέπονται ὑπὸ τοῦ ἑμπορικοῦ Νόμου, ἐν σιωπῇ δὲ τούτου ὑπὸ τοῦ Πολιτικοῦ Δικαίου, προτιμωμένων τῶν ἐθίμων, καθ' ἃ ἐξηγήθημεν ἀλλαγῶ § 32, μόνον τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἢ Βυζαντινοῦ Νόμου.

769. Οἱ νομικοὶ κανόνες οἱ διέποντες τὰ ἑμπορικὰ συναλλάγματα δύνανται νὰ ἀνεχθῶσι εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς κανόνας γενικοὺς ἢ κοινούς ἐφαρμοζομένους εἰς πάντα τὰ ἑμπορ. συναλλάγματα καὶ εἰς κανόνας εἰδικούς διέποντας ὠρισμένον ἑμπορ. συνάλλαγμα.

770. Εἰδικούς κανόνας εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἑμπορ. Νόμῳ: Περὶ ἐταιρίας (ἄρθρ. 18—64) ἣτις μάλιστα κατὰ παραδρομὴν δὲν φαίνεται μεταξὺ τῶν ἑμπορ. πράξεων. Περὶ παραγγελίας (ἄρθρ. 91—95). Περὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς μετακομίσεως ἢ μεταφορᾶς (ἄρθρ. 96—108). Περὶ κολυμβιστῶν καὶ μεσιτῶν (ἄρθρ. 71—90). Περὶ συναλλαγματικῆς καὶ Γραμματίου εἰς διαταγὴν (ἄρθρ. 110—189). Ἔτι δὲ περὶ τινῶν συναλλαγμάτων τοῦ Ναυτικοῦ ἑμπορίου. (Πώλησις πλοίου ἄρθρ. 195—196· ναύλωσις ἄρθρ. 293—310· ναυτοδάνειον ἄρθρ. 311—331· θαλάσσιαι ἀσφάλειαι ἄρθρ. 332—396). Περὶ ἀγοροπωλησίας ἔχομεν μίαν μόνον ἐπιγραφὴν ἐν ἄρθρ. 109. Περὶ δὲ τοῦ ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ μίαν μόνον λέξιν ἐν ἄρθρ. 581.

771. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ ὁμιλοῦμεν περὶ πάντων τῶν ἑμπορ. συναλλαγμάτων ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ Ναυτικὸν ἐμπόριον περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ, καὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐταιρίας περὶ οὗ ἐγένετο ἡδὴ λόγος, § 220.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Γενικοὶ ἢ κοινοὶ κανόνες τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων.

272. Οἱ γενικοὶ ἢ κοινοὶ κανόνες οἱ ἐφαρμοζόμενοι εἰς πάντα τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὴν οὐσίαν εἴτε εἰς τὴν ἀποδείξιν αὐτῶν. Ἀνάγκη ἐπομένως νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν πρώτων καὶ περὶ ἀποδείξεως.

1) Γενικοὶ κανόνες Οὐσιαστικοί.

273. Οἱ κανόνες τοῦ Πολ. Δικαίου οἱ ἀφορῶντες τὴν σύστασιν, τὸ κύρος, τὰ ἀποτελέσματα, ἔτι δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀλλοιωσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐκ συμβάσεως ἐνοχῶν ἐφαρμόζονται κατ' ἀρχὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων μὲ τινὰς παραλλαγὰς τὰς ὁποίας σημειοῦμεν.

274. Σύστασις τῶν ἐμπορ. συναλλαγμάτων. Τὰ ἐμπορ. συναλλάγματα εἶνε πάντα ἢ σχεδὸν πάντα συναινετικά ἤτοι τελειοῦνται συναινέσει, πλὴν τῶν κατὰ τὸ Πολ. Δικ. γε συνιστωμένων δι' ἃ μόνῃ ἢ συναίνεσις δὲν ἀρκεῖ. Δύο μόνον ἦτοι ἡ συναλλαγματικὴ καὶ τὸ εἰς διαταγὴν Γραμματίον εἶνε πανηγυρικά ὑπὸ τριαύτην ἔννοιαν, ὅτι ἡ Γραφή εἶνε ἀπαραίτητες πρὸς ὑπαρξιν αὐτῶν ⁽¹⁾, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τοῦ Γραμματίου εἰς διαταγὴν, τὰ ὅποια δὲν νοεῦνται ἄνευ Γραφῆς, ὁ ἐμπορ. Νόμος ἐπιβάλλει τὴν σύνταξιν ἐγγράφου δι' ἄλλα τινὰ συναλλάγματα· π. χ. διὰ τὰς ἐταιρίας πλὴν τῆς μετοχικῆς (ἄρθρ. 39 καὶ 40)· διὰ τὴν ἐκουσίαν πώλησιν πλοίου (ἄρθρ. 195)· διὰ τὴν ναύλωσιν (ἄρθρ. 273)· διὰ τὸ ναυτοδάνειον (ἄρθρ. 311)· διὰ τὴν θαλασσίαν ἀσφάλειαν (ἄρθρ. 332). Περὶ τούτων ὁμως—πλὴν τῆς ἀνωνόμου

(1) Ἴδε τὴν ἀποφ. Εφ. 'Αθ 1075 (93) ἐν θεμ. 4. 427. Εἰσηγήσει τοῦ κ. Ν. Τζανετοπούλου. Τὸ διὰ τῆς ἀποφ. ταύτης ἐξεταζόμενον ζήτημα εἶνε συγγενές. Ἡρωτάτο ἂν ὁ ἐνάγων ἐκ Γραμματίου εἰς διαταγὴν ὤφειλε νὰ προσαγάγῃ τὸ Γραμματίον ἢ ἂν ἠδύνατο, χωρὶς νὰ ἰσχυρισθῇ ἀπώλειαν, νὰ ἀποδείξῃ δι' ὅρκου τὴν κατὰ Νόμον ἔκδοσιν αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὀπιθογράφειν. Ἡ ἀποφ. κατὰ πλειονοψηφίαν ἐδέχθη τὸ δεύτερον.

εταιρίας—κρατεῖ μάλλον ἢ γνώμη, ὅτι ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν ἀπαιτεῖται ὡς στοιχεῖον κύρους αὐτῶν (ad solemnitatē), ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν (ad probationem), εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἔλλειψις ἐγγράφου δὲν καθίστησι ταῦτα ἄκυρα, ἀλλὰ μόνον ἔχει ὡς συνέπειαν ὅτι πρέπει νὰ ἀποδειχθῶσι δι' ὅρκου ἢ ὁμολογίας οὐχὶ δὲ καὶ διὰ μαρτύρων, βιβλίων ἢ ἀλληλογραφίας, ἐκτὸς ἂν τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀποτελοῦσιν ὁμολογίαν ⁽¹⁾.

775. Προτάσις. Ἀποδοχή. Συναλλάγματα μεταξὺ ἀπόντων. Τὸ ζήτημα τοῦ Πολ. Δικ. πότε συνάλλαγμα τι λογίζεται καταρτισθὲν καὶ ἰδίως μεταξὺ ἀπόντων, ἀναφίνεται καὶ ἐνταῦθα μετὰ μείζονος μάλιστα ἐντάσεως, διότι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἡ σύστασις τοιούτων συναλλαγμάτων εἶνε συνειθεσάτη. Διὰ τοῦτο ἀναφερόμενοι εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Πολ. Δικαίου ὁμιλοῦμεν α) περὶ προτάσεως (pollicitatio)· β) περὶ ἀποδοχῆς· γ) περὶ συστάσεως συναλλαγμάτων μεταξὺ ἀπόντων εἴτε δι' ἀλληλογραφίας εἴτε διὰ μέσων προσώπων.

776. Περὶ προτάσεως (pollicitatio) ἁξία σημειώσεως εἶνε ταῦτα :

1) Ἡ πρότασις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιληφθῇ αὐτῆς ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ⁽²⁾.

2) Ἡ πρότασις δύναται νὰ ἀνκληθῇ ὑπὸ τοῦ προτείνοντος ἐὰν δὲν ἔφθασε εἰς τὸν πρὸς ὃν, ἢ ἔφθασε μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο εἰσέτι δεκτὴ ⁽³⁾.

3) Ἐὰν ἐν τῇ προτάσει ἐτίθη προθεσμία πρὸς ἀποδοχὴν καὶ πάλιν ἀνακαλεῖται ἂν δὲν ἔφθασεν ⁽⁴⁾. ἐὰν ὅμως ἔφθασεν, τότε, διαρκύσεως μὲν τῆς προθεσμίας δὲν ἀνακαλεῖται ἀζημίως· παρελθούσης ὅμως τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἡ ἀνάκλησις εἶνε περιττή, διότι ἡ πρότασις θεωρεῖται αὐτοδικαίως ματαιωθεῖσα ⁽⁵⁾.

(1) LyC. Tr. 3. 12 καὶ Tr. 5. 109. 642. ΑΠ. 144 (49) Πειρ. 529 καὶ ΑΠ. 45 (45) Πειρ. 690. διὰ τὰς ἐμορρύθμους καὶ ἐτερορρύθμους ἐταιρίας ἐξηγήθημεν ἐν § 289 καὶ 368, διὰ τὰς ἀνωνύμους τὸ ἄρθρ. 40 ῥητῶς ἀπαιτεῖ πρὸς σύστασιν αὐτῶν δημόσιον ἐγγραφοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἔλλειψις ἐπάγεται ἀκυρότητα § 413.

(2) N. 1. Π. (45) 1 καὶ N. 1 § 15 καὶ N. 48 Π. (44. 7).

(3) LyC. Tr. 3. 15. Καλλ. 3. 73. Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. 2^ο.

(4) Καλλ. 3. 73. Ἰδε κατωτ. σημ. 5.

(5) Ὁ Καλλ. 3. 73 καὶ οἱ LyC. Tr. 3. 15 διδάσκουσι ὅτι ἀποκλείεται

4) Κατ' ἀρχὴν ἡ ἄνευ προθεσμίας πρὸς ἀποδοχὴν γενομένη πρότασις λογίζεται ὑφισταμένη μέχρις ἀνακλήσεως ⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πρότασις θεωρεῖται ματαιωθείσα καὶ ἐπομένως ἀνάγκη ἀνακλήσεως δὲν παρίσταται, ἐπὶ παρόντων μὲν ἂν δὲν ἐπακολουθήσῃ ἀμέσως ἡ ἀποδοχή ⁽²⁾. ἐπὶ ἀπόντων δὲ ἅμα παρέλθῃ ἐν σιωπῇ χρονικὸν διάστημα τόσον ὅσον ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀντικειμένου ἢ κατὰ τὰς ἐμπορικὰς συνθηκὰς ἐκλαμβάνεται ὡς προθεσμία σιωπῆ-
ρὰ τῆς προτάσεως ⁽³⁾.

5) Ἡ πρότασις θεωρεῖται ματαιωθείσα ἐὰν πρὸ τῆς ἀποδοχῆς ὁ προτείνων τελευτήσῃ ἢ περιέλθῃ εἰς ἀνικανότητα ⁽⁴⁾. Ἀνικανό-

ἡ ἀνάκλησις ὑφισταμένης τῆς προθεσμίας, τὸ ὅποιον εἶνε μὲν ὀρθόν, ἀλλ' εἶνε ἀτελές. Ὁρθώτερον ἐκφράζεται ὁ Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. 1^ο καθ' ὃν διαρκούσης τῆς προθεσμίας ἀποκλείεται ἡ ἀνάκλησις· παρελθούσης ὁμως ταύτης ἡ πρότασις ματαιοῦται αὐτοδικαίως καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη ἀνακλήσεως· ἀλλὰ κατ' αὐτὸν ἵνα ἡ προθεσμία ἔχῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀποκλείειν τὴν ἀνάκλησιν πρέπει νὰ ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τοῦ πρὸς ὃν ἡ πρότασις· εἰς τὸν τρόπον ὥστε κατ' αὐτὸν πρότασις μετὰ προθεσμίας καίτοι φθάσασα ἀνακαλεῖται ἐκτὸς ἂν ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἀπεδέχθῃ τὴν προθεσμίαν.

(1) Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. 2^ο.

(2) LyC. Tr. 3. 19. Ὁ Εμπ. Γερμ. Κώδιξ ἀρθρ. 318 ὀρίζει ῥητῶς ὅτι ἐπὶ παρόντων ἡ ἀποδοχή πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως. Πολλοὶ θεωροῦσι τὸν N. I. § 1 Π. (45. 1) ὡς εἰδικῶς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπερώτησιν. Arndts μετὰφρ. Κυριακοῦ § 231 σημ. 6'.

(3) LyC. Tr. 3. 15. 20. Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. 2^ο ὁ ποιούμενος πρότασιν πρὸς ἀπόντα ὑποτίθεται παρέχων εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀπευθύνεται τὸν ὕλικόν καιρὸν τῆς ἀπαντήσεως, ἀλλὰ δὲν ὑποτίθεται καὶ ἐπ' ἀπειρὸν δεσμευόμενος. Ἡ φύσις τῆς υποθέσεως καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συνήθειαι κανονίζουνσι πόσον χρόνον ὀφείλει νὰ ἀναμείνῃ ὁ προτείνων. Συνηθέστατα ὀφείλει νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρομείου κανονικῶς λειτουργοῦντος (ἀρθρ. 319 Γερμ. Κώδ.), εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἂν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπέλθῃ ἡ ἀποδοχή εἶνε ὑποχρεωτική· Ἐὰν ἡ ἀπάντησις γίνῃ μὲν ἐγκαίρως φθάσῃ ὁμως ἄργά· κατωτέρω § 777. σημ. 4.

(4) Καλλ. 3. 73 ἐνθα καὶ κείμενα. LyC. Tr. 3. 15 bis. Ὅταν ὁ προτείνων ἢ ὁ πρὸς ὃν ἡ πρότασις ἀποθάνῃ ἡ πρότασις μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους· ὁ Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. 2 ἀκολουθῶν τὸν Wagerow III. 603 καὶ πάλιν διακρίνει· ἂν ἐν τῇ προτάσει ὠρίσθῃ προθεσμία πρὸς ἀποδοχὴν καὶ ἡ προθεσμία εἴχῃ γίνῃ δεκτὴ ὁ θάνατος δὲν ἐπιφέρει μεταβολήν, ἀλλ' ἡ πρότασις μεταβιβάζεται ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς εἰς τοὺς κληρονόμους· ἂν ὁμως ἐν τῇ προτάσει δὲν ὠρίσθῃ προθεσμία ἢ ἡ ταχθεῖσα προθε-

της δὲ πρέπει νὰ λογισθῇ καὶ ἡ πτώχευσις τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν ὁμάδα.

6) Ἡ πρότασις ἀπευθύνεται πρὸς ὀρισμένον πρόσωπον, δύναται ὅμως νὰ ἀπευθύνεται καὶ πρὸς ἀόριστον ἤτοι πρὸς τὸ κοινόν.

§ 777. Περί ἀποδοχῆς. Περί ταύτης σημειωτέα:

1) Ὅτι δύναται νὰ ᾔνε ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ προκύπτουσα ἐνίοτε ἐκ τῆς ἐκτελέσεως.

2) Ἡ σιωπὴ κατ' ἀρχὴν δὲν ἐκλαμβάνεται ὡς ἀποδοχὴ διότι οὐδεὶς Νόμος ἐπιβάλλει ὑποχρέωσιν ἀπαντήσεως, ἐκτὸς καὶ ἂν ἄλλαι περιστάσεις συντρέχουσιν ὥστε νὰ ἐκληφθῇ αὕτη τοιαύτη. Π. χ. σχέσεις προηγούμεναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παρκατεταμμέναι⁽¹⁾.

3) Ἡ σιωπὴ δὲν ἐκλαμβάνεται ὡς ἀποδοχὴ καὶ ὅταν ὁ προτείνων δηλοῖ ὅτι θὰ ἐλάβῃ ὡς ἀποδοχὴν τὴν μὴ ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν διότι τοιαύτην ὑποχρέωσιν δὲν δύναται ὁ προτείνων νὰ ἐπιβάλῃ⁽²⁾.

4) Ἡ ἀποδοχὴ πρέπει νὰ ᾔνε καθ' ὅλα σύμφωνος πρὸς τὴν πρότασιν. Πᾶσα οἰκλήποτε τροποποιήσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως καὶ ἀποτελεῖ νέαν πρότασιν⁽³⁾.

5) Ἡ ἀποδοχὴ ὅταν ἐν τῇ προτάσει ἐτάχθη προθεσμία πρέπει νὰ γίνῃ ἐντὸς τῆς προθεσμίας· ὅταν δὲ δὲν ἐτάχθη τοιαύτη ἐπὶ μὲν παρόντων πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως, ἐπὶ δὲ ἀπόντων ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος κανονιζομένου εἴτε ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς ὑποθέσεως εἴτε ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων § 776⁽⁴⁾.

σμία δὲν εἶχε γίνῃ δεκτὴ τότε ὁ θάνατος ματαιοῖ τὴν πρότασιν. Ὁ Γερμ. Κώδ. ἄρθρ. 297 δέχεται ὅτι ἡ παρ' ἐμπόρου καὶ διὰ τὸ ἐμπόριόν του πρότασις δὲν λογιζεται ἀνακληθεῖσα διὰ τοῦ θανάτου ἐκτὸς ἂν τὸ ἐναντίον προκύπτῃ ἐκ τῶν περιστάσεων. Ἄν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ; Βεβαίως συνάλλαγμα δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ δύναται νὰ χωρήσῃ ἀποζημίωσις; Ναὶ κατὰ Καλλ. 3. 73· ὅχι κατὰ τὸν Wan-Wetter 2 § 92. 2^ο σημ. 12, διότι οὔτε δεσμὸς νομικὸς ὑπάρχει, οὔτε πταῖσμα.

(1) LyC. Tr. 3. 16, 1^ο ἐφ. Mont pellier 3 Ἰουλ. 85 S. 86.2 56 εἶπεν ὅτι «ἡ σιωπὴ εἰς ἐπιστολὴν γραφεῖσαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἀρξαμένων διαπραγματεύσεων ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀποδοχὴν».

(2) LyC. Tr. 3. 16. Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. II. 1^ο. i. f.

(3) N. 52 § 2. Π. (41. 7). Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. B. LyC. Tr. 3. 18 καὶ ἄρθρ. 322 Γερμ. Κώδ.

(4) Ἐὰν ἡ ἀποδοχὴ ἐγένετο ἐγκαίρως ἀλλ' ἔφθασε βραδέως; Ἡ βρα-

6) Ἡ φύσις τῆς ὑποθέσεως ἢ τὰ ἔθιμα κανονίζουσι τὸν τρόπον τῆς ἀποδοχῆς ἂν αὕτη δηλ. πρέπει νὰ γίνη δι' ἐπιστολῆς ἢ τηλεγραφήματος. Κατ' ἀρχὴν καλῶς γίνεται δι' ἐπιστολῆς καὶ ὅταν ἡ πρότασις ἐγένετο τηλεγραφικῶς ⁽¹⁾.

778. Προτάσεις πρὸς τὸ κοινόν. Αἱ προτάσεις πρὸς τὸ κοινόν δι' ἀγγελιῶν, ἐγκυκλίων, τιμολογίων, τειχοκολλήσεων ἢ δημοσιεύσεων, εἶνε ἐνίοτε προτάσεις καὶ ἐπομένως δεκτικαὶ ἀποδοχῆς, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀποδοχὴ ἔχῃ συνεπείας διὰ τὸν προτείνοντα, πρέπει νὰ ᾔνη καθ' ὅλα σύμφωνος πρὸς τὴν πρότασιν ⁽²⁾.

779. Λάθην τηλεγραφικά. Εἰς τὰ τηλεγραφικῶς συναπτόμενα συναλλάγματα δυνατὸν νὰ συμβῇ λάθος κατὰ τὴν μεταβίβασιν τοῦ τηλεγραφήματος. Ἐὰν τὸ λάθος ἀνάγεται in ipso corpore rei δὲν ἔχομεν σύμβασιν, ἐὰν ὅμως τὸ λάθος ἀνάγεται εἰς ἀριθμοὺς δύνανται νὰ ὑπάρξῃ σύμβασις ὡς πρὸς τὸ ὀλιγώτερον. Οὕτω ἐὰν τηλεγραφῇσω ἀγοράσαστε τὸ τηλεγράφημα δὲ μεταβιβασθῇ πωλήσατε σύμβασις δὲν ὑπάρχει· ἐνῶ ὑπάρχει σύμβασις ἐὰν τηλεγραφῇσω ἀγοράσωτε 1000 καὶ τὸ τηλεγράφημα μεταβιβασθῇ ἀγοράσατε 100 ⁽³⁾.

δύτης βαρύνει τὸν ἀποστολέα τῆς ἀποδοχῆς· ὁ προτείνας μὴ λαβὼν ἀπάντησιν ἐ γ κ α ῖ ρ ω ς δικαίως ἐπίστευσεν ὅτι ἡ πρότασις του δὲν ἐγένετο δεκτὴ. LyC. Tr. 3. 21· ὁ Γερμ. Ἐμπ. Κώδ. ἄρθρ. 319 περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου ὀρίζει: ἡ ἐ γ κ α ῖ ρ ω ς ἀποσταλεῖσα ἀποδοχῇ, ἀλλὰ ληφθεῖσα μετὰ τὴν προθεσμίαν μένει ἄνευ ἀποτελέσματος ἐὰν ὁ προτείνας πρὸ ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν λήψιν τῆς ἀποδοχῆς εἰδοποιήσῃ ὅτι ἀνακαλεῖ τὴν πρότασιν του».

(1) LyC. Tr. 3. 20 bis διὰ τὰς χρηματιστικὰς ἐργασίας συνήθως αἱ συνειδήσεις γίνονται τηλεγραφικῶς.

(2) LyC. Tr. 3. 22. ΑΠ. 343 (87). Μπ. 7. 456. Ἐμπ. Σηκουάνα 5 Ἰαν. 69. Dal. 69. 3. 14. Massé 1458 ὁ Wan-Wetter Oblig. 2 § 92 σημ. 67 καὶ 3. § 224 σημ. 24 θεωρεῖ ταύτας προτάσεις ἐὰν προκύπτῃ ὅτι ὁ προτείνων ἐννοεῖ νὰ συναλλαχθῇ μετ' οἰουδήποτε προσώπου ἄλλως τὰς θεωρεῖ προτάσεις μὴ ὑποχρεωτικὰς σκοπὸν δ' ἐχούσας μόνον νὰ προκαλέσωσι προτάσεις. Ὁ Γερμ. Ἐμπ. Κώδ. ἄρθρ. 337. ἐπὶ πωλήσεως τὰς τοιαύτας δι' ἀγγελιῶν τιμολογίων κλπ. προτάσεις δὲν θεωρεῖ ὑποχρεωτικὰς.

(3) LyC. Tr. 3. 23. Καλ. 3. 79. Τίς εὐθύνεται διὰ τὸ λάθος; εἶπον ὅτι τὸ λάθος, ἀφοῦ πταῖσμα δὲν ὑπάρχει, εἶνε τυχερὸν καὶ τὰ τυχερὰ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει· ἐπομένως ὅτε μὲν βαρύνει τὸν ἀποστολέα ὅτε δὲ τὸν παραλήπτην. Ὁρθωτέραν νομίζω τὴν γνώμην καθ' ἣν τὸ λάθος βαρύνει τὸν ἀποστολέα λόγῳ τῆς ἐκλογῆς τοῦ μέσου. Ἴδε ἐν Μπαλ. 2. 90 περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς

780. Χρόνος συστάσεως συναλλαγμάτων. Μεταξύ παρόντων. Μεταξύ απόντων. Διὰ τῆς ἀποδοχῆς τελειοῦται τὸ συναλλάγμα ἀλλ' ἐρωτᾶται πότε καὶ ποῦ. Ἐπὶ παρόντων τὸ συναλλάγμα εἶνε πλήρες ἅμα τῆς ἀποδοχῆς λάβει γνῶσιν ὁ προτείνων· πρὸ τούτου συναλλάγμα δὲν ὑφίσταται· ἀλλ' ἐπὶ απόντων; Δύο περιπτώσεις πρέπει νὰ διακρίνωμεν 1) ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι συναλλάσσωνται δι' ἀλληλογραφίας (ἐπιστολῶν ἢ τηλεγραφημάτων) καὶ 2) ὅταν συναλλάσσωνται διὰ μέσων προσώπων (μεσιτῶν, παραγγε-
λιοδόχων, ὑπαλλήλων).

781. Δι' ἀλληλογραφίας. Ἐλλείψει κειμένου δύο κύριαι γνῶμαι ὑποστηρίζονται. Κατὰ τὴν μὲν ἥτις καλεῖται θεωρία τῆς δηλώσεως ἢ ἐκδηλώσεως τὸ συναλλάγμα εἶνε πλήρες ἅμα καὶ ὅπου ἡ ἀποδοχὴ ἐξεδηλώθη διὰ πράξεως ἐξωτερικῆς μαρτυρούσης ἀποδο-
χὴν μὴ δυνάμενης δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς σχέδιον ἢ σκέψις (*voluntas in mente*), π. γ. διὰ τῆς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον παραδόσεως τῆς ἐπιστολῆς ἢ τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ περιέχοντος τὴν ἀποδοχὴν⁽¹⁾.

ἀλλοιώσεως τῶν τηλεγραφημάτων ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν συμβάσεων» ἐκ τῆς μονογραφίας τοῦ R- Rousseau «lettres missives et Telegrammes» καὶ ἐν Θεμ. 3. 300 ἀποφ. τοῦ Γερμ. Ἀκυρ. κατὰ μετάφρ. τοῦ κ. Γ. Δουβου-
νιώτου καὶ LyC. αὐτ. ὁ ζημιωθεὶς δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δημοσίου διότι τοῦτο εἰς οὐδεμίαν εὐθύνην ὑπόκειται λόγῳ τῆς διὰ τοῦ τηλεγράφου ἰδιωτικῆς ἀνταποκρίσεως (ἄρθ. 6. τοῦ Ν. ΦΙΔ. τῆς 30 Μαρτίου 1859, περὶ Τηλεγρ. ὑπη-
ρεσίας ὅμοιον πρὸς τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ Γαλ. Ν. τῆς 29 Νῆρ. 1850). Ἐχει ὅμως ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πταίστου ὑπαλλήλου. LyC. Tr. 3 24 καὶ Ἀκ. 3 Ἰαν. 76 S. 76. 1. 113. ἐνθα καὶ σημ.

(1) Καλ. 3. 73. Aubry et Rau 4. § 343. LyC. Tr. 3. 27. Boistel 443. Ἐφ. Ἀθ. 2860 (93). Θεμ. 5 121.—Κατὰ τὸν Ν. 65 πρ. Π. (41 1) ἢ Ν 60 Βασιλ. (50.2) «Εἰ γράψω σοι ἐπιστολὴν ἐξ οὗτου ταύτην ὁ διακομίζων λάβει σὴ γίνεται. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παραθετικῶν Γραμμάτων». Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 18 τῆς 29 Μαΐου 1884 ἐγκύκλιον τῆς Γεν. Διευθ. τῶν Ταχυδρομείων τὰ διὰ τοῦ ταχυδρομίου ἀποστελλόμενα γράμματα συστημένα ἢ μὴ δύναται νὰ ἀναληφθῶσι παρὰ τῶν ἀποστολέων πρὸ τῆς παραδόσεως αὐτῶν εἰς τοὺς ἐπι-
γραφομένους. Καὶ τὸ τηλεγράφημα δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἐν ὅσῳ δὲν παρε-
δόθη εἰς τὸν παραλήπτην (ἄρθρ. 10 τοῦ Ν. ΦΙΔ. τῆς 30 Μαρτ. 1859 καὶ ἄρθ. 15 τοῦ Διαταγ. τῆς 16 Σεβρίου 1861 περὶ ἐκτελ. τοῦ Ν. ΦΙΔ). Ὡς πρὸς τὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποστελλομένας ἐπιστολάς ὑπάρχουσι χῶραι ἐπιτρέπουσαι τὴν ἀνάληψιν καὶ ἄλλαι μὴ ἐπιτρέπουσαι τὴν ἀνάληψιν τῶν ἀπαξ παραδο-
θειςτῶν ἐπιστολῶν (ἴδε Ἐγκυκλ. ἀριθ. 6 τοῦ 1884 Γεν. Διευθ. Ταχυδρ. ἐν

Κατὰ τὴν δὲ ἥτις καλεῖται θεωρία τῆς γνώσεως δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐκδηλώσις τῆς ἀποδοχῆς ἔστω καὶ κατὰ τρόπον ἀμετάκλητον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὅπως τὸ συνάλλαγμα θεωρηθῇ πλήρες νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ἀποδοχῆς ὁ προτείνας (1).

782. Αἱ σύσινδύστεραι διαφοραὶ τῶν δύο τούτων γνωμῶν ἀνάγονται εἰς τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἀποδοχῆς, εἰς τὴν ἀρμοδιότητα, εἰς τὸν ἐφαρμοστέον Νόμον ἢ ἔθιμον καὶ εἰς τοὺς κινδύνους· οὕτω κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἐκδηλώσεως ἥτις δέχεται ὡς ἐρρήθη ὅτι τὸ συνάλλαγμα εἶνε πλήρες ἅμα ἡ ἀποδοχὴ ἐξεδηλώθη.

1) Δὲν ἐπιτρέπεται ἀνάκλησις τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἂν αὕτη δὲν ἔφθασεν εἰσεῖτι εἰς τὸν προτείναντα.

2) Τὸ συνάλλαγμα λογίζεται καταρτισθὲν ἐν ᾧ τόπῳ ἐξεδηλώθη ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἐπομένως α) ἀρμόδιον δικαστήριον εἶνε καὶ τὸ τοῦ τόπου τούτου ἄρθρ. 22 § 7 Πολ. Δικ. (2)· β) ὁ Νόμος ἢ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου τούτου θέλει ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶνε διάφορος· γ) οἱ κίνδυνοι ἄρχονται ἔκτοτε. Τούναντίον κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως· δύναται ὁ ἀποδεχθεὶς ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχὴν του πρὶν αὕτη φθάσῃ εἰς τὸν προτείναντα· τὸ συνάλλαγμα λογίζεται καταρτισθὲν ἐν τῷ τόπῳ τῆς προτάσεως ἢ ἐνθα ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἀποδοχῆς ὁ προτείνας, ἐπομένως ἀρμόδιον δικαστήριον εἶνε καὶ τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου τούτου· ὁ Νόμος τοῦ τόπου τούτου θέλει ἐφαρμοσθῇ καὶ οἱ κίνδυνοι ἄρχονται ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς ἀποδοχῆς.

783. Μέση γνώμη. Μέσην τινα ὁδὸν ἀκολουθοῦσιν ἄλλοι κατὰ τούτους τὸ συνάλλαγμα λογίζεται πλήρες καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς συνεπείας (ἀρμοδιότητα, κινδύνους, ἐφαρμοστέον Νόμον) ἅμα

Ταχυδρ. Νομοθεσίᾳ Τόμ. Α' σελ. 131—132). "Ἐνεκα τούτου τινὲς δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιστολῆς ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἢ τοῦ τηλεγραφήματος ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀπαιτῶσι γνῶσιν, θέλουσιν ὥστε ἡ ἐπιστολὴ ἢ τὸ τηλεγράφημα νὰ ἔφθασεν εἰς τὸν προτείναντα διότι τότε δὲν ἀνακαλεῖται. Εἶνε ἡ καλουμένη θεωρία τῆς ἀπολήψεως. Κατ' αὐτὴν ἡ ἐκδηλώσις τῆς ἀποδοχῆς πρέπει νὰ ᾔναι τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ δύναται ὁ ἀποδεχόμενος νὰ ἐπανεέλθῃ. Ραλ. 389. τὰς διαφορὰς θεωρίας ἐν Arndts μεταφ. Κυριακοῦ § 231 σημ. 4. Καλ. 3. 73. καὶ ἐν Πείρᾳ σελ. 1145 § 75.

(1) Arndts μεταφ. Κυριακοῦ § 231. Wan-Wetter Oblig. 2 § 92. C. 'Εφ. 'Αθ. 1942 (90) Θεμ. 2. 134. 'Εφ. Ν 839 (90) 'Εφ. Δ. 2. 58 ζητ. 3. 'Εφ. Π. 183 (94) Θ. 5. 636 — (2) Ο'κ. 'Εγγ. § 38.

καὶ ὅπου ἡ ἀποδοχὴ ἐξεδηλώθη ἀμετακλήτως, ἦτοι ἅμα ὁ ἀποδεχόμενος ἀπεξεδύθη τοῦ ὁ ἐξελέξατο μέσου πρὸς διαβίβασιν τῆς βουλήσεώς του τῷ προτείναντι. Ἐπιτρέπεται ὅμως ὁ ἀποδεχόμενος νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχὴν του ἐὰν αὕτη δὲν ἔφθασεν εἰς τὸν προτείναντα ⁽¹⁾.

784. Τηλέφωνον. Φωνογράφος. Ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι ἐξελέξαντο ὡς μέσον συνεννόσεως τὸ τηλέφωνον τοὺς αὐτοὺς περὶ ἀπόντων ἐφαρμόζομεν κανόνας ὡς πρὸς τὸν τόπον ἰδίως τῆς συστάσεως τοῦ συναλλάγματος ⁽²⁾. Ἡ ἀνταλλαγὴ φωνογράφων ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν ⁽³⁾.

785. Συναλλάγματα διὰ μέσων προσώπων. Μέσα πρόσωπα ἐν τῷ ἐμπορίῳ συνήθη εἶνε οἱ μεσίται, οἱ παραγγελιοδόχοι καὶ ἔμπορ. ὑπάλληλοι. Ὅταν συνάλλαγμα τι συνάπτεται τῇ παρεμβάσει τούτων τίθεται ἐπίσης τὸ ζήτημα πότε καὶ ποῦ λογίζεται συσταθὲν. Ἐπὶ συναλλαγματίων καταρτιζομένων διὰ μεσίτου ἐφαρμόζομεν τοὺς κανόνας περὶ συναλλαγματίων μεταξὺ παρόντων ἐὰν τὰ μέρη ἦνε παρόντα ἢ μεταξὺ ἀπόντων ἐὰν τὰ μέρη ἦνε ἀπόντα, διότι ὁ μεσίτης εἶνε ὄργανον συνεννόσεως—ὡς ἡ ἐπιστολὴ—χρησιμεύων νὰ προσεγγίσῃ τὰ μέρη ὧν οὐδέτερον ἀντιπροσωπεύει § 96.

786. Παραγγελιοδόχοι. Ὑπάλληλοι. Διαφέρει ὅταν τὸ συνάλλαγμα καταρτίζεται διὰ παραγγελιοδόχου ἢ ὑπαλλήλου. Ὡς θέλομεν ἰδεῖ ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ὅτε μὲν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὅτε δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως. Καὶ ὅταν μὲν ἐνεργῇ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι αὐτὸς ἢ ὁ ὑπάλληλος, εἶνε αὐτὸς συμβαλλόμενος κατὰ τὰ ῥηθέντα δὲ θὰ κριθῇ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ συναλλάγματος. Ὅταν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ὁ ὑπάλληλος ἐνεργῇ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως δύο περιπτώσεις πρέπει νὰ διακρίνωμεν· ἢ ἐνεργεῖ ἔχων τὴν ἀναγκαίαν ἐντολὴν καὶ ἐξουσίαν, ἢ τὸναντίον

(1) Τὴν θεωρίαν ταύτην καλουμένην *μικτήν* ἐδέχθη ὁ Γερμ. Ἐμπ. Κωδ. (ἄρθρ. 310 καὶ 321) *LyC. Tr. 3. 27 bis* Τὸ ζήτημα ποῦ καὶ πότε λογίζεται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα δι' ἀλληλογραφίας εἶνε ζήτημα *πραγματικὸν* καὶ ὄχι *νομικόν*, διαφεύγει ἐπομένως τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀκ. 6 Δύγ. 67 S. 67. 1. 400 καὶ Ἀκ. 30 Μαρ. 81 S. 82. 1. 56. — Ὅταν ἡ ἀποδοχὴ γίνεται δι' ἐκτελέσεως; τὸ συνάλλαγμα καταρτίζεται ἐν τῷ τόπῳ ταύτης. Ἀκ. 13 Μαρ. 78 S. 78. 1. 312.

(2—3) *LyC. Tr. 3. 28* καὶ 28 bis.

μὴ ἔχων ἐντολὴν ἢ μὴ ἔχων ἐπαρκῆ συνάπτει τὸ συνάλλαγμα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ κυρίου.

1) Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐντολὴν ἀντιπροσωπεύει τὸν κύριον, ὅστις λογίζεται μεταβάς πρὸς σύναψιν τοῦ συναλλάγματος. Τὸ συνάλλαγμα εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην θεωρεῖται καταρτισθὲν ὡσανεὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἦτο αὐτὸς συμβαλλόμενος ⁽¹⁾.

2) Ἐὰν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος μὴ ἔχων τὴν ἀναγκαίαν ἐντολὴν καὶ ἐξουσίαν συνηλλάχθῃ ὑπὸ τὸν ὅρον ἐγκρίσεως τοῦ κυρίου καὶ ἢ ἐγκρίσεις ἐπῆλθε, τότε κατὰ τινὰς τὸ συνάλλαγμα λογίζεται καταρτισθὲν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐγκρίσεως· ἢται τῆς διαμονῆς τοῦ κυρίου, διότι τότε εἶνε ὀριστικόν ⁽²⁾· κατ' ἄλλους, ἐπειδὴ ἢ ἐγκρίσεις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐντολὴν, τὸ συνάλλαγμα πρέπει νὰ λογισθῇ συσταθὲν ἐν ᾧ τόπῳ πραγματικῶς συνέστη μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ καθ' ὃν χρόνον συνέστη ⁽³⁾.

787. Ἐκτέλεσις. Ἀποζημιώσεις. Τόκος. Ἀνατοκισμός. Ἰδοῦ τί δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν περὶ τούτων.

788. Ἀποζημιώσεις. Ἐλλείψει συμφωνίας κανονιζούσης ἄλλως τὰ περὶ ἀποζημιώσεως οἱ γενικοὶ κανόνες τοῦ Πολ. Δικ. ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα· ἢται 1) ὁ Ν. 1. Κώδ. (7. 47), ἢ Βασιλ. Ν. 77 (9. 1), καθ' ὃν «ἐν πᾶσι τοῖς θέμασι ἅτινα ῥητὴν ἔχουσι ποσότητα ἢ φύσιν, τυχόν ἐν πράξεσιν, ἐν μισθώσεσιν, ἐν πᾶσι τοῖς συναλλάγμασι, τὸ διαφέρον τὴν τοῦ διπλασίου ποσότητα μηδαμῶς ὑπερβαίνειν» ⁽⁴⁾· 2) τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. 22 Μαΐου 1882 καθ' ὃ «ἐπὶ ὀφειλῆς χρηματικοῦ ποσοῦ ἢ ἀποζημιώσεις διὰ τὴν μὴ ἐγκαίρως ἐκτέλεσιν συνίσταται (ἐλλείψει συμφωνίας ἐννοεῖται) εἰς τὸν νόμιμον τόκον πλὴν τῶν ἐν τῷ Ἐμπορικῷ Νόμῳ καὶ ἐν τοῖς περὶ ἐγγυήσεως καὶ Ἐταιρίας ὀρισμένων ⁽⁵⁾, ὁ τόκος οὗτος ὀφείλεται ἀπὸ τῆς

(1) Ν. 19 § 3 Π (5.1) Ἐφ. Grenoble 9 Ἰαν. 64. D. 64. 2. 146. LyC. Tr. 3. 29. Massé § 582.

(2) Massé αὐτόθι.

(3) LyC. Tr. 3. 29.

(4) Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 969 (94). Θ. 3. 268. Περὶ τῆς Ἑρμην. τοῦ Ν. ἴδε Καλ. 3. § 408.

(5) Ὡς εἶπομεν ἀλλοχοῦ § 370 σημ. 2. διάταξιν περὶ ἐταρειῶν ὁμοίαν πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1846 τοῦ Γ. Κώδ. ἐπιτρέπουσαν διὰ καθυ-

στέρησιν τῆς χρηματικῆς εἰσφορᾶς ἐκτὸς τοῦ τόκου καὶ ἄλλην ἀποζημίωσιν δὲν ἔχομεν. Περὶ ἐγγυήσεως ὁμοίαν πρὸς τὸ ἄρθρ. 2028 Γαλ. Κ. ἔχομεν τὸν Ν. 45 § 1 Π. (17. 1) ἢ Βασιλ. Ν. 45 § 6 (14.1) καθ' ὃν «ἐὰν πολυπλασιάσῃ τὸ ποσὸν ὃ ἐγγυητὴς εἰς ὃ ἐνηγγυήσατο δαπανήσας εὐλόγως δίδωσιν αὐτῷ ὃ ἐντεϊλάμενος» καὶ Ν. 50 § 1. Π. (17.1) ἢ Βασιλ. Ν. 50 § 1 (14.1) «ἐὰν ὃ ἐγγυησάμενος σῖτον, καταβάλλῃ Ἄφρον ἢ πλεόν τῆς τιμῆς τοῦ καταβληθέντος πράγματος ἐξ ἀνάγκης τοῦ καταβαλεῖν δαπανήσας λαμβάνει αὐτό. Ὡς περὶ ἐὰν δοῦλον καταβάλλῃ καὶ ἀποθάνῃ ἢ ὀλίγου γενήσεται τιμῆματος νοσήσας ἢ πλημμελήσας» ἴδε Καλ. 3. § 372. Τὰ ἐν τῷ ἐμπορικῷ Νόμῳ ὡρισμένα (τὸ Γαλ. κείμενον τοῦ ἄρθρ. 1153 Γαλ. Κ. φέρει *regles particulieres au commerce*) εἶνε αἱ περὶ ἐπισυναλλαγῆς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 177—187 Ἐμπ. Ν. ἴδε Aubry et Rau 4. § 308 σημ. 46. καὶ Ἰω. Εὐκλείδου ἐν Μπ. 1. 510.—Τὸ ζήτημα ἂν ἐπὶ χρηματικῆς ὀφειλῆς δύναται κατὰ τὸ Ρωμ. Δικ. νὰ ἐπιδικασθῇ ἀποζημίωσις ἀνωτέρα τοῦ τόκου εἰδόμεν § 370 σημ. 2 φιλονεικεῖται. Οἱ μὲν προσκολλάμενοι εἰς τὸν Ν. 19 Π. (18.6) διδάσκουσιν ὅτι μόνον τόκοι ἐπιδικάζονται, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ ποσοῦ πληρωτέου ἐν ἄλλῳ τόπῳ Ν. 2 § 8 καὶ Ν. 3. Π. (13. 1). Molitor § 299. Ἄλλοι ἐπικαλούμενοι αὐτὸν τὸν Ν. 2 § 8 Π. (13. 4) καὶ τὸν Ν. 3 Π. (12. 3) δέχονται ὅτι ἡ ἀποζημίωσις δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸν τόκον. Wan-Wetter Oblig § 21.—Σήμερον λόγῳ τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882 ἐπὶ χρηματικῆς ὀφειλῆς—ἐκτὸς τῶν ἐξαίρέσεων—οὐδεμία ἄλλη ἀποζημίωσις δύναται νὰ ζητηθῇ πλὴν τοῦ τόκου Καλ. 3 § 496. Ἐν τούτοις ὁ κ. Δ. Ρακτιβάν ἐν ἀξιολόγῳ Μελέτῃ ἐπὶ τοῦ Νόμου τῆς 22 Μαΐου 1882 περὶ τόκου ὑπερμερίας καὶ τόκου τόκων, ἀκολουθῶν τοὺς δεχομένους § 8 ὅτι κατὰ τὸ ΡΔ. ἡ ἀποζημίωσις δύναται νὰ ὁρισθῇ ἐπὶ χρηματικῆς ὀφειλῆς καὶ πέραν τοῦ τόκου, ὑποστηρίζει ἐν § 9 καὶ 11 ὅτι ὁ Νόμος τῆς 22 Μαΐου 1882 ἄρθρ. 2 οὐδὲν μετέβαλε τὰ τοῦ Ρ. Δικ. καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ μὲν δανειστὴς εἶνε δεκτὸς νὰ ἀποδείξῃ μείζονα ζημίαν τῆς τοῦ νομίμου τόκου, ὁ δὲ ὀφειλέτης ζημίαν ἐλάσσονα αὐτοῦ ἢ καὶ μηδεμίαν. Κατὰ τὸν κ. Ρακτιβάν τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. καθιεροῦ τεκμήριον *juris καθ' οὗ* ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις ἐκατέρωθεν καὶ οὐχὶ *juris et de jure*. Ἡ γνώμη αὕτη δὲν μοι φαίνεται ὀρθή, διότι ἂν εἰς τὸν δανειστὴν ἐπιτρέπεται πάντοτε νὰ ἀποδείξῃ μείζονα τῆς τοῦ τόκου ζημίαν αἱ ἀναγραφόμεναι ἐν ἄρθρ. 2 ἐξαίρέσεις δὲν ἔχουσι πλεόν ἔννοιαν. Ἄν δὲ ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δανειστὴς ἐκ τῆς μὴ ἐγκαίρου ἐκτελέσεως οὐδεμίαν ὑπέστη ζημίαν ἢ ὑπέστη μικροτέραν τοῦ τόκου, τότε ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ ἄρθρ. 2 καθ' ἣν «ὁ τόκος οὗτος ὀφείλεται ἀπὸ τῆς ὑπερμερίας τοῦ ὀφειλέτου μὴ ὑποχέουμένου τοῦ πιστωτοῦ νὰ ἀποδείξῃ ζημίαν» καταιοῦται διότι εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὀφειλέτου, ὁ δανειστὴς θὰ ἦνε ὑπόχρεως νὰ φέρῃ τὴν ἀνταπόδειξιν τῆς ζημίας, ἥτις εἶνε ἀπόδειξις ἀκριβῶς ἐκείνου οὗ εἶνε ἀπηλλαγμένος. Καὶ σημειώσατε ὅτι τὸ ἄρθρ. 2 δὲν λέγει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ζημίαν.

ὑπερμερίας τοῦ ὀφειλέτου, μὴ ὑποχρεομένου τοῦ πιστωτοῦ νὰ ἀποδείξῃ ζημίαν» (1).

789. Τόκοι. Διὰ συμβάσεως δύναται νὰ ὁρισθῇ ὁ τόκος (ἐπιτόκιον) ἄνευ τινος περιορισμοῦ παρ' ἡμῖν (2). Ἐπίσης διὰ συμβάσεως δύναται νὰ ὁρισθῇ ὁ τόκος τῆς ὑπερμερίας ἀνώτερος ἢ κατώτερος τοῦ νομίμου (3). Ἐλλείψει ὅμως συμφωνίας ὁ τόκος τῆς ὑπερμερίας καθὼς καὶ ὁ νόμιμος εἶνε 8 $\frac{0}{10}$ ἐτησίως ἐπὶ παντὸς πολιτικοῦ χρέους, 9 $\frac{0}{10}$ δὲ ἐπὶ ἐμπορικῶν (ἄρθρ. 1 Ν. 22 Μαΐου 1882 ὅστις δὲν ἰσχύει εἰς τὴν Ἑπτάνησον). Ἐμπορικὸν εἶνε τὸ χρέος ὅταν ᾖ τοιοῦτον διὰ τὸν ὀφειλέτην (4).

790. Ἀνατοκισμός. Περὶ τούτου ἔχομεν εἰδικὴν διάταξιν, τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882 μὴ ἰσχύοντος ἐν Ἑπτανήσῳ καθ' ὃ «τόκος ἐπὶ τόκων ἢ ἄλλων προσόδων εἰς μισθωμάτων διηνεκῶν ἢ προσκαίρων ὀφείλεται 1) ἐὰν συμφωνηθῇ τοιοῦτος ἢ 2) ἐὰν ζητηθῇ δι' ἀγωγῆς. Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας μόνον ἐπὶ τῶν καθυστερουμένων τοιούτων ἐπὶ ἐλόκληρον τοῦλάχιστον ἔτος ἢ ἐπὶ μίαν χρῆσιν ὡς πρὸς τὸ δημόσιον. Ἡ περὶ πληρωμῆς τοιούτου τόκου συμφωνία πρέπει νὰ γίνηται ἢ δὲ ἀγωγὴ νὰ ἐπιδί-

ἀλλὰ νὰ ἀποδείξῃ ζημίαν τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὁ δανειστὴς δικαιοῦται εἰς τόκους καὶ ἐν οὐδεμίαν ζημίαν ὑπέστη. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἴδε Aubryet Rau 4. § 308 σημ. 44.

(1) Ἴδε τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

(2) Ἡ περὶ τούτου συζήτησις δύναται νὰ θεωρηθῇ παρ' ἡμῖν ὡς ἐξηγητημένη ἴδε Καλλ. 3 § 312. καὶ ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ Ν. 12 Ἰαν. 86 καταργήσαντος ὡς πρὸς τοῦτο τὸν Ν 3 76ρ. 1807 ἥρθη πᾶς περιορισμὸς τοῦ τόκου ἐπὶ ἐμπορικῶν χρεῶν. Ἡ ἀπόφασις 9136 (1891) Πρωτ. Ἀθηνῶν ἐν Θεμ. 2. 586 ἐκδοθεῖσα τῇ εἰσηγῇ τοῦ πρωτοδίκου κ. Δ. Ν. Παπαμιχαλοπούλου καὶ ἐπικυρωθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1648 (92) Ἐφ. Ἀθ. ἐν Θεμ. 3.570 ἐθεώρησεν ὡς σύμβασιν ἀθέμιτον καὶ ἐπομένως ἄκυρον τὴν συνολογῆσιν ὑπερόγκου τόκου (3 ο/ο τὸν μῆνα). Ὁμοίᾳ ἢ ὑπ' ἀριθ. 6665 (92). Πρωτ. Ἀθ. Εἰσηγῇ τοῦ πρωτοδίκου κ. Ἀμπελά ἐν Θεμ. 3. 461. Αἱ ἀποφάσεις αὗται τὰς ὁποίας διακρίνει τελεία αἰτιολογία, δικαιολογοῦνται ὡς εὐγενὴς ἀπόπειρα ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἐπαισχύντου τοκογλυφίας, ἥτις μαστίζει ἐν Ἀθήναις ὠρυσμένην τάξιν διὰ τὴν νὰ μὴ εἴτῳ ἡλικίαν. Τὸ Ἐφ. Πατρ. 452 (94). Θ. 5. 621. τὴν συμφωνίαν τόκου 35 ο/ο θεωρεῖ ἀνῆθικον ἀλλ' οὐχὶ ἄκυρον.

(3) Ρακτιβάν § 10.

(4) LyC. Tr. 3. 34

δεται μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἀνωτέρω ἔτους ἢ τῆς χρήσεως. Ἐπὶ ταμειυτηριῶν ἢ ἄλλων τοιούτων ἰδρυμάτων ἰσχύουσι τὰ διὰ τῶν καταστατικῶν αὐτῶν ὁρισθέντα. Ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὁ τόκος τόκου ρυθμίζεται κατὰ τὰ εἰθισμένα» (1).

(1) Περί ἀνατοκισμοῦ. Aubry et Rau 4. § 308. 5°. Ρακτιβὰν μελέτη ἐπὶ τοῦ Ν. Ν.Ε. τῆς 22 Μαΐου 1882. Τὸ περὶ Ἀνατοκισμοῦ ἐκ τῆς μελέτης ταύτης εὐρίσκεται ἐν Μπ. 7. 79 καὶ 181.—Ἰ. Εὐκλείδου Μπ. 1 510. ἔτι δὲ καὶ Ἐφ. Ν. 128 (91) Ἐφ. Δ. 2. 147. ζητ. 3. καὶ Ἐφ. Ν. 677 (91). Ἐφ. Δ. 3.34 ζητ. 4.—Μέχρι τοῦ Ν. τοῦ 1882 ὁ τόκος τοῦ τόκου εἰς οὐδένα ὑπέκειτο περιορισμόν, δυνάμενος νὰ συνομολογηθῇ ἐκ τῶν προτέρων καὶ νὰ τρέξη ἀπὸ ὀχλήσεως ἢ συμφωνίας Καλ.3.312. Ταῦτα μετέβαλεν ὁ Ν. τοῦ 1882 ὁρίσας ὅτι ἵνα ὁ τόκος ἀποφέρῃ τόκον πρέπει 1) νὰ καθυστερηθῇ ἐπὶ ἓν ἔτος· 2) νὰ γίνῃ ἡ εἰδικὴ συμφωνία περὶ ἀνατοκίσεως ἢ ἀγωγῇ (1) ἀπαιτούσα τούτους ἐντόκους· 3) ἡ συμφωνία νὰ γίνῃ ἢ ἡ ἀγωγή νὰ ἐπιδοθῇ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔτους· ἅ·α ἐκ τῶν προτέρων συνομολογία εἶνε ἄκυρος (ἴδε τὰς ἄνω ἀποφ.). Ὁ Ν. ἐπάγεται δύο ἐξαιρέσεις· 1) ὡς πρὸς τὰ ταμειυτήρια ὁρίζει ὅτι ἰσχύουσι τὰ καταστατικὰ αὐτῶν, τὰ ὅποια συνήθως ἐπιτρέπουσι τὸν ἀνατοκισμόν τοῦ τόκου κατὰ βραχύτερα διαστήματα, οὕτω τὸ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 108 τοῦ καταστατικοῦ συστήθην δι' ἀποφ. τοῦ γενικοῦ σ.μβ. (9 Ἀπρίλ. 1860) ταμειυτήριον τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς ἐν ἄρθρ. 8 φέρει ἈΤῶν καταθέσεων οἱ τόκοι λογιζονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταθέσεως καὶ παύουν τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς αἰτήσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 4. Κανονίζονται καθ' ἑξαμηνίαν τὴν 30 Ἰουνίου καὶ 31 Δεβρίου ἐκάστου ἔτους. Τὸ ποσὸν τῶν δεδουλευμένων τόκων ἐκάστης καταθέσεως θέλει προστίθεται εἰς τὸ κεφάλαιον ἅμα ληγοῦσῃς τῆς ἑξαμηνίας καὶ παράγει νέους τόκους διὰ τὴν ἐπομένην. 2) ἡ δευτέρα ἐξαιρέσις ἀναγράφεται ὡς ἐξῆς : «ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὁ τόκος τόκου ρυθμίζεται κατὰ τὰ εἰθισμένα» Ἡ διάταξις αὕτη πρωτίστως εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ περὶ ἀλληλογρέου λογαριασμοῦ. Ὡς θέλομεν ἰδεῖ μελετώντες τὰ τῆς ὕλης ταύτης οἱ ἀλληλόχρεοι κλείονται κατὰ περιόδους μικρότερας τοῦ ἔτους συνήθως καθ' ἑξαμηνίαν, τὸ δὲ κατάλοιπον (solde) εἶνε τοκοφόρον αὐτοδικαίως, ὅπως εἶνε τοκοφόρον πᾶν κονδύλιον ἐγγραφόμενον εἰς τὸν τρεχούμενον. Ἀλλὰ τὸ κατάλοιπον (solde) πάντοτε περιέχει καὶ τόκους, τὸ δὲ ἐγγραφόμενον κονδύλιον πιθανὸν καὶ τοῦτο νὰ περιέχῃ τόκους· ἥτοι νὰ ᾖ ἄθροισμα κεφαλαίου καὶ τόκων. Ἀνευ τῆς ἐξαιρέσεως ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῶμεν τοὺς κανόνας περὶ ἀνατοκισμοῦ διὰ τε τὸ κατάλοιπον (solde) ἥτοι τὸ μέρος τούτου τὸ ἀντιπροσωπεῦον τόκους καὶ τὸ ἐγγραφόμενον κονδύλιον ἐφ' ὅσον περιέχει καὶ τόκους, ἥτοι νὰ ἀπαιτήσωμε καθυστέ-

(1) Τὸ Ἐφ. Ν. 469 (94) Ἐφ. Δικ. 5.77 ἐσφαλμένως ἐδέχθη ὅτι ἡ ἐπιταγὴ ἂν ἀκολουθῇ κατάσχεσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀγωγὴν διὰ τὸν ἀνατοκισμόν.

791. Προθεσμία. Ἀλληλεγγύη. Ἐγγύησις. Περὶ τοῦ—

ρησιν ἐπὶ ἑν ἔτος—συμφωνίαν ἢ ἀγωγὴν—καὶ συμφωνίαν ἢ ἀγωγὴν μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔτους. Διὰ τῆς ἐξαίρεσεως ἥτις ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι ἐπὶ ἐμπορικῶ ἢ ἀλληλογρέου λ/σμοῦ δὲν ἐφαρμόζονται οἱ περὶ ἀνατοκισμοῦ περιορισμοί, ἀπαλλασσόμεθα τῆς τοιαύτης ἀνάγκης, ἀκολουθοῦντες τὰ ἐν τῷ ἐμπορίῳ εἰθισμένα. Περὶ ἀλληλογρέου λογαριασμοῦ ὅτι δηλ. δὲν ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτοῦ οἱ περὶ ἀνατοκισμοῦ περιορισμοί τὰ αὐτὰ διδάσκονται ἐν Γαλλίᾳ (LyC. Tr. 3. 33), ἔνθα τὰ ἄρθρ. 1154 καὶ 1155 δὲν ἀναγράφουσιν ὡς παρ' ἡμῖν ἐξαίρεσιν. Τὸ κατάλοιπον (solde) θεωρεῖται ὡς ἐνιαία πίστωση καὶ οὐχὶ σύνθετος ἐκ κεφαλαίου καὶ τόκων LyC. αὐτ. ἐκεῖ ὅμως ἐπὶ παντὸς ἀλληλογρέου (ἐμπορικῷ ἢ μὴ) δέχονται μὴ ἰσχύοντας τοὺς περὶ ἀνατοκισμοῦ περιορισμούς, ὅπερ παρ' ἡμῖν δὲν φαίνεται δεκτὸν ἕνεκα τοῦ ἄρθρ. 3 ῥητῶς ὀρίζοντος ὅτι ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὁ τόκος κλπ. Πρακτικῶς § 25 τῆς Μπ. 7.79 § 10. Πότε ὁ ἀλληλόχρεος εἶνε ἐμπορικὸς θὰ ἐξηγηθῶμεν ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Μένει ὅμως ἡ ἐξῆς ἀπορία: διὰ τῆς φράσεως «ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὁ τόκος τοῦ τόκου ρυθμίζεται κατὰ τὰ εἰθισμένα» μόνον τὸν ἀλληλόχρεον λογαριασμὸν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Νόμος; νομίζω ὅχι· ὁ Νόμος διὰ τῆς ἐκφράσεώς του γενικῶς ἀναγνωρίζει ὅτι τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ διέπονται ἀπὸ τὰ ἔθιμα ἐὰν τοιαῦτα ὑπάρχωσι. Εἶνε μίᾳ περίπτωσις καθ' ἣν ὁ Ν. ἀναγνωρίζει τὴν ἰσχὺν ἐναντίου ἔθιμου. Πᾶν λοιπὸν ἔθιμον ἐμπορικὸν περὶ ἀνατοκισμοῦ εἶνε ἰσχυρόν καὶ ἂν μὲν τὸ ἔθιμον προὔπηρχε τοῦ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι εἶνε ἰσχυρόν· ἀλλὰ δύναται καὶ μετὰ τὸν Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882 νὰ ἀναπτυχθῇ ἔθιμον ἐμπορικὸν ἄλλως κανονίζον τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ καὶ ἐπὶ πλέον δύνανται διὰ συμφωνίας — ἐν τῷ ἐμπορίῳ πάντοτε — νὰ κανονισθῶσι τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ διαφόρως ἢ καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882; Οἱ λόγοι τῆς ἀμφιβολίας εἶνε ἡ ἀρχὴ ἣν ἀνεπτύξαμεν ἀλλοχθῇ § 28. 29. ὅτι ἔλλειψις Ν. ἰσχύει τὸ πολιτικὸν Δίκαιον καὶ ὅτι τὰ ἔθιμα εἴτε ἐμπορικὰ εἴτε μὴ δὲν κατισχύουσι τῶν νεωτέρων Νόμων· τοιοῦτος δὲ εἶνε ὁ Ν. τῆς 22 Μαΐου 1882 § 32. Ἀτομικὴν ὅλως ἐκφράζων γνώμην νομίζω ὅτι καὶ ἔθιμον ἐμπορικὸν ἄλλως κανονίζον τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νόμου τῆς 22 Μαΐου 1882 καὶ συμφωνία ἐν τῷ ἐμπορίῳ διαφόρως ἢ ἀντιθέτως ὀρίζουσα τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ νὰ καταρτισθῇ ὁ Ν. ἀναγνωρίζων ὅτι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὁ τόκος τόκου ρυθμίζεται κατὰ τὰ εἰθισμένα, ἀναγνωρίζει ἐν ταῦτ' ὅτι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 3 δὲν θεωρεῖ διὰ τὸ ἐμπόριον οὔτε δημοσίας τάξεως οὔτε ὑποχρεωτικὴν, διότι ῥητῶς παραπέμπει εἰς τὸ ἔθιμον ἀποκλείων τὸν πολ. Νόμον καὶ ὑποδεικνύων ὅτι αἱ περὶ ἀνατοκισμοῦ διατάξεις του δὲν ἀφορῶσι τὸ ἐμπόριον ὅπερ διατελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἔθιμων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἄν δὲ τοιαύτη ᾔηνε ἡ ἔννοια τότε καὶ ἔθιμον (ὡς ἐπιβαλλόμενον) ἐπιτρέπεται καὶ συμφωνία ἄλλως κανονίζουσα τὰ περὶ ἀνατοκισμοῦ ἐν τῷ ἐμπορίῳ. Διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι σήμερον ἔθιμα ἐμπορικὰ

των ισχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ Πολιτικοῦ Δικαίου ἐφ' ὅσον ἄλλαι ἐν τῷ ἐμπορικῷ δὲν εὐρίσκονται.

792. Προθεσμία. Αὕτη κατ' ἀρχὴν λογίζεται συνυμολογηθεῖσα ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν προκύπτῃ ὅτι συνυμολογήθη καὶ ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἢ ὑπὲρ τούτου μόνου. Ἐπὶ ἐντόκων δανείων μακρᾶς προθεσμίας ἡ προθεσμία λογίζεται μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἴδε § 543. Ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν ἡ προθεσμία λογίζεται τεθεῖσα ὅχι μόνον ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀποδέκτου (πληρωτοῦ) τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ ἐκδότου τοῦ γραμματίου, ἄρθρ. 144. 147 καὶ 187 Ἑμπ. Νόμου.

793. Ἀλληλεγγύη. Ἡ ἀλληλεγγύη προκύπτει παρ' ἡμῖν εἴτε ἐκ τοῦ Νόμου εἴτε ἐκ συμφωνίας, εἶνε δὲ ἐνεργητικὴ (τῶν δανειστῶν) ἢ παθητικὴ (τῶν ὀφειλετῶν). Ταῦτα ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ἐμπ. συναλλαγματίων. Ἡ γνώμη τινων ἐν Γαλλίᾳ ὅτι πᾶσα συνοφειλὴ ἐμπορικὴ εἶνε ἀπαραιτήτως καὶ ἀλληλέγγυος εἴτε εἰς ὁλόκληρον δυνάμει ἐθίμου, εἶνε πρακτικὴ, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ᾗνε ὑποστηρίξιμος ἀπέναντι τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 22. 23. 140 καὶ 187 τοῦ Ἑμπ. Ν. καθιερουσῶν ῥητῶς τὴν ἀλληλεγγύην ἢ τὴν εἰς ὁλόκληρον εὐθύνην ἐπὶ ἐταιριῶν, συναλλαγματικῆς καὶ γραμματίου εἰς διαταγὴν ⁽¹⁾.

794. Ἐγγύησις. Ἐξηγήθημεν ἀλλαχού ποτε ἡ ἐγγύησις εἶνε πράξις ἐμπορικὴ § 124. Ἡ ἐγγύησις ἐμπορικῆς ὀφειλῆς διέπεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων ὅφ' ὧν διέπεται ἡ ἐγγύησις πολιτικῆς ὀφειλῆς. Τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως ὑφίσταται καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐγγυητοῦ ἐμπορικοῦ χρέους ἐκτὸς ἂν ἐγένετο παρὰ τῆς ἢ ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ τριτεγγυήσεως συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν ὅτε ἡ ἐγγύησις εἶνε συνοφειλὴ εἰς ὁλόκληρον ⁽²⁾.

Εὐνάντιοι νὰ ἀναπτυχῶσιν ἐναντίον νεωτέρων νόμων ἀρκεῖ νὰ μὴν ᾗνε ἀπαγορευτικοί (Ραλ. § 4 σελ. 6.) ἡ λύσις εἶνε εὐχερεστέρα.

(1) ¹ἴδε § 575 σημ. 2. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἐν LyC. Tr. 3. 38. Ὁ Boistel § 435 δέχεται τὴν ἀλληλεγγύην μόνον ὅταν ὁ δανειστὴς ἐπίστευσεν ὅτι μετὰ τῶν ὀφειλετῶν ὑπῆρχε σιωπηρὰ ἐταιρεία. Τὴν ἐν τῷ καίμηνῳ γνώμην ἐν Bravard 2. 255. Massé § 1902. οἱ LyC Tr. 3. 38 ἐπικαλοῦνται καὶ τὸ ἄρθρον 417 E. N. ὅπερ ἐπὶ κοινῶν ἀβιριῶν ἀποκλείει τὴν ἀλληλεγγύην.

(2) LyC. Tr. 3. 38 bis Ἐφ. Ἀθ. 2551 (93) Θ. 5. 75. Κατὰ τὸν Γερμ. Ἑμπ. Κωδ. ἄρθρ. 281 ὁ ἐγγυητὴς ἐμπ. χρέους ἢ ὁ δι' ὃν ἡ ἐγγύησις εἶνε

795. Ἀπόσβεσις. Πάντες οἱ τρόποι ἀποσβέσεως τῶν ἐνοχῶν ἐφαρμόζονται κατ' ἀρχὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορ. συναλλαγμάτων.

796. Πληρωμή. Οἱ κανόνες τοῦ Πολ. Δικαίου ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐπὶ συναλλαγματικῆς καὶ γραμματίου εἰς διαταγὴν εἶνε δεκτὴ καὶ μερικὴ πληρωμὴ ἄρθρ. 156 Ἐμπ. Ν.

797. Ἀνανέωσις ⁽¹⁾. Κατὰ τὸν Ν. 8 Κώδ. (8. 42) ἡ Βασιλ. Ν. 42 (26. 5). «Ἐάν τις ἢ ἄλλο πρόσωπον προσλάβῃ, ἢ ἐναλλάξῃ ἢ ἐνέχυρον λάβῃ, ἢ τὸ χρέος αὐξήσῃ ἢ μειώσῃ, ἢ αἵρεσιν ἢ χρόνον προσθήσῃ μὴ εἶνε τοῦτο χρέους ἀναγκαιισμόν εἰμὴ εἰδικῶς τοῦτο ῥηθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἀναχωροῦμεν χρέους. Ἡμεῖς γὰρ τοῖς ῥήμασι προσέχουμεν τοῖς οὖσιν οὐ μὴν ἐρμηνείαν». Ὁ κανὼν οὗτος ἰσχύει καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων, ἀλλ' ἐνῶ εἶνε βέβαιον ὅτι διὰ τὴν ὑπάρξιν ἀνανέωσις ἀπαιτεῖται σκοπὸς ἀνανέωσης (animus novandi) φιλονεικεῖται ἂν ὁ σκοπὸς οὗτος πρέπει νὰ ᾔνη ρητῶς ἐκπεφορσμένος ἢ ἂν ἀρκῇ νὰ ᾔνη σαφῶς μόνον ἔστω καὶ σιωπηρῶς ⁽²⁾.

πρᾶξις ἐμπ. δὲν ἔχει τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως. — Ὅτι ἡ ἐγγύησις ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς τόκους Ἐφ. Ἀθ. 148 (94) Θεμ. 5. 490. ἐπὶ γραμματίων Ἐφ. Πατρῶν 423 (94) Θεμ. 5. 607. Σχετικὴ εἶνε ἡ Ἐφ. Ναυπλ. 149 (89) Ἐφ. Δ. 1. φ. 19, 7. 2. καὶ Ἐφ. Π. 506 (94) 9. 5. 637.

(1) Καλ. 3. 516. Wan-Wetter. Oblig. 3. § 234. 235. ΑΠ. 339 (83) Μπ. 3. 507. ΑΠ. 94 (48). Πειρ. 5566.

(2) Ὑπὲρ τῆς ῥητῆς δηλώσεως Καλ. 3. 523. Demangeat Cours Tom. 2. σελ. 510. Accarias § 695. Ἐφ. Ἀθ. 1851 (90). Θ. 2. 74. Ὑπὲρ τῆς σ α φ ο ὦς : Arndts μεταφρ. Κυριζκοῦ § 268. — Wan-Wetter Oblig. 3 § 235 3ο. Molitor II. 1037 — 1040. καὶ ἡ Ἑλλ. Νομολογ. οὕτω κατὰ τὴν ΑΠ. 328 (80). Μπ. 1. 477. «Ἡ περὶ ἀνανέωσης διάνοια τῶν συμβαλλομένων δύναται μὲν καὶ ἐκ τεκμηρίων νὰ συναχθῇ ἀλλ' οὐχ ἥττον πρέπει νὰ προκύπτῃ σ α φ ὦς καὶ ἀνεκδοιάστως ἐκ τῆς συμβάσεως», ἐπίσης κατὰ τὴν ΑΠ. 34 (82) Μπ. 2. 17 «ὁ τῆς ἀνανέωσης σκοπὸς δεόν νὰ προκύπτῃ σ α φ ὦς ἐκ τοῦ τὴν ἀνανέωσιν β ε β α ι ο ὕ ν τ ο ς ἐ γ γ ρ ᾶ φ ο υ». Ὁμοίως κατὰ τὴν ΑΠ. 42 (91) Μπ. 10. 477 ἢ Θ. 2. 87. «Ἀνανέωσις ἀπαιτήσεως γίνεται τότε μόνον ὅταν ἡ νέα ἀπαίτησις συνομολογῇται ἐπὶ σκοπῷ ἀνανέωσης, ὁ δὲ σκοπὸς οὗτος προκύπτει σ α φ ὦς ἐκ τῶν μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν νέαν σύμβασιν συμβαλλομένων συμφωνηθέντων ἅτινα δύνανται νὰ προκύπτωσιν ἢ ἐκ τοῦ πρὸς ἀνανέωσιν συντασσομένου ἐγγράφου ἢ καὶ ἐξ ἄλλων

798. Κατ' ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ἀνανεώσεως κανόνων τοῦ Πολ. Δικαίου.

1) Ἡ ἐκδοσις γραμματίου ἢ ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς παρὰ τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ἐθεωρήθη κατ' ἀρχὴν ὡς ἐπαγομένη ἀνανέωσις τῆς προϋφισταμένης ἐνοχικῆς σχέσεως⁽¹⁾.

2) Ἡ εὐθύνη τοῦ παραλήπτου νὰ πληρώσῃ τὸ ἀγώγιον ἢ νὰ ὑλὸν πρὸς τὸν ἀγωγιάτην ἢ πλοίαρχον δὲν ἀποσβέννει τὴν εὐθύνην τοῦ ἀποστολέως ἢ φορτωτοῦ⁽²⁾.

γεγονότων. Τέλος κατὰ τὴν 1675 (90) Ἐφ. Ἀθ. Θ. 1. 664 «διὰ τὴν ὑπάρξιν ἀνανέωσις δὲν ἀπαιτεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Βυζ. καὶ Ρωμ. Ν. διὰ τῶν ἐκφράσεων νὰ δηλώσῃ τοῦτο οἱ συμβαλλόμενοι ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ συνάγεται ὁ τῆς ἀνανεώσεως σκοπὸς κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον ἐκ τοῦ νέου συμβολαίου». Τοῦτο δέχεται καὶ ὁ Γαλ.Κωδ. ἄρθρ. 1273 «la novation ne se presume pas. il faut que l'intention de l'operer resulte clairement de l'acte». Aubry et Rau 4 § 324 4°.

(1) LyC. Tr. 3. 41 καὶ Tr. 4. 80 ἢ Précis 1045. Aubry et Rau 4 § 324 σημ. 34 δὲν ἐθεωρήθη ἀνανέωσις ἢ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκδοσις γραμματίου διὰ τὸ τίμημα Ἐφ. Metz 26 Ἰαν. 54 S. 54. 2 743 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 803 (93) Θ. 4. 328. Ἡ ΑΠ. 189 (81). Μπ. 1.221 φέρει· «μόνη ἡ ἐκδοσις γραμματίου πρὸς βεβαίωσιν προϋπαρχούσης τινος ἐνοχικῆς σχέσεως δὲν ἀρκεῖ ὅπως παραγάγῃ ἀνανέωσιν καὶ καταργηθῇ ἡ προϋφισταμένη ἐνοχικὴ σχέση. Ἡ ἀνανέωσις δὲν τεκμαίρεται», ἴδε καὶ ΑΠ. 34 (82). Μπ. 2.17. ἢ ΑΠ. 42 (91). Μπ. 10. 477 ἢ Θ. 2. 87 ἐπέτρεψε μάρτυρας μεταξὺ ἐμπόρων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνανεώσεως δι' ἐκδόσεως γραμματίων. Ἐν τῇ ΑΠ. 242 (63) γίνεται λόγος ὅτι ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς πρὸς πληρωμὴν ὑπηρετικῶν μισθῶν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν ὁμοίως ΑΠ. 170 (82) Μπ. 2. 250. Ἡ ΑΠ. 148 (74) ἡ ἐκδοσις νέων γραμματίων ἔστω καὶ μὲ νέους ἐγγυητὰς πρὸς πληρωμὴν παλαιοῦ δὲν ἐπιφέρει ἀνανέωσιν. (Τὰ παλαιὰ γραμ. εἶχον ἀσφαλισθῇ δι' ὑποθήκης). Ἄλλως λύεται τὸ ζήτημα ἐν Γαλλίᾳ Ἀκ. 19 Νῆρ. 88 S. 89. 1. 72 καὶ LyC. Précis 1205. Τὰς ἄνω ἀποφ. ἐν Πείρᾳ 5567—5572 ἔνθα καὶ ἡ 8C (66) Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα πότε ὑπάρχει σκοπὸς ἀνανεώσεως διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Αρ. Π. 356 (67). Πειρ. 211 § 49.

(2) LyC. Tr. 3. 41. Ἡ ἀποφ. 108 (94). Ἐφ. Πατρ. ἐν Θ. 5. 523 ἐδέχθη ὅτι ὁ πλοίαρχος δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραλήπτου περὶ πληρωμῆς τοῦ ναυλοῦ μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος, δικαίως δ' ἐπικρίνεται ὑπὸ τοῦ κ. Λαζαρίμου ἐν Θ. 5. 558.

3) Ἡ καταχώρισις πιστώσεως ἐν ἀλληλοχρέῳ λογαριασμῷ ἐπάγεται ἀνανέωσιν § 125 (1).

4) Ἡ παραδοχὴ πιστώσεως τινος ἐν τῷ παθητικῷ τῆς πτωχεύσεως ἔχει ἔννοιαν ἀναγνωρίσεως μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἀνανέωσης (2). Περὶ συμβιβασμοῦ ὑπάρχει διχογνωμία (3).

5) Ἀποτέλεσμα δύνανται νὰ ἔχῃ ἡ ἀνανέωσις καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς φύσεως τοῦ χρέους ἀπὸ πολιτικοῦ εἰς ἐμπορικὸν καὶ τὰν ἀπαλιν (4).

799. Συμψηφισμός. Οἱ κανόνες τοῦ Πολ. Δικαίου ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα. Περὶ συμψηφισμοῦ ἐπὶ συναλλαγματικῆς, ἐπὶ ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ ἢ ἐπὶ πτωχεύσεως ἄρθρ. 449 § 2. 581. Ἐμπ. Ν. ὁμιλοῦμεν ἐκεῖ (5).

800. Παραγραφὴ. Κατ' ἀρχὴν ἡ παραγραφὴ καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγματῶν εἶνε 30ετῆς ἐκτὸς εἰδικῆς διατάξεως. Τοιαύ-

(1) Boistel. 885. Ἐφ. Αθ. 1594 (91). Θ. 3 27. LyC.Tr. 4. 823. 824.

(2) Ἀκ. 9 Φεβρ. 92. Θ. 4. 316 LyC. Precis 1286, 2867.

(3) Ὑπὲρ τῆς ἀνανέωσης ὁ Παλ. 3. 174. Ἐφ. Paris 20 Ἰουν. 70 ἐν D. 71. 2. 3 κατὰ LyC. Precis 2919.

(4) LyC. Tr. 3. 41 bis. Ἐφ. Ἀθ. 1675 (90). Θ. 1. 664. Ἐφ. Ναυπλ. 225 (92). Ἐφ. Δ. 3 166 καὶ Πειρ. 212 § 20 καὶ ἐπ. καὶ ΑΠ. 272 (64).

(5) Καλ. 3. 587. Wan-Wetter Oblig. 3 § 230. ὁ συμψηφισμὸς καίτοι ἐνεργῶν αὐτοδικαίως πρέπει νὰ προταθῇ. Πρὸ τοῦ Ν. 27 Μαΐου 1887 τοῦ καταργήσαντος τὰ Ἐμποροδ. ἡδύνατο νὰ ζητηθῇ ἂν ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου προτείνεται εἰς συμψηφισμὸν ἀπαίτησις ἐμπορικὴ ἢ ἂν ἐνώπιον ἐμπορικοῦ ἀπαίτησις πολιτικὴ. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει ἔννοιαν ἂν ἡ πρὸς συμψηφισμὸν ἀντιτασσομένη ἀμφισβητῇται. Ἐν Γαλλίᾳ ἔνθα ὑφίσταται τὸ ζήτημα δέχονται ὅτι τὸ πολ. δικαστήριον δύνανται νὰ ἐξετάσῃ τὴν εἰς συμψηφισμὸν ἀντιτασσομένην ἐμπορ. ἀπαίτησιν λόγῳ τῆς plenitude de juridiction. Τοῦναντίον τὸ Ἐμπορ. Δικ. δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσῃ τὴν εἰς συμψηφισμὸν ἀντιτασσομένην πολιτικ. ἀπαίτησιν LyC. Tr. 3. 42. Παρ' ἡμῶν νομίζω μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν Ἐμποροδ. τὸ ζήτημα τῆς ἀρμοδιότητος μετεβλήθη εἰς ζήτημα πινακίου (Ἐφ. Ναυπλ. 107 (92). Ἐφ. Δικ. 3. 154. Ἐφ. Ἀθ. 877 (93). Θ. 3. 359 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 1219 (91). Θ. 2 602 καὶ ΑΠ. 222 (92). Θ. 3. 612). ὁ συμψηφισμὸς δύνανται νὰ προταθῇ ἀδιακρίτως διότι ἀμφισβητούμενος λαμβάνει τὸν χαρακτῆρα ἀνταγωνιστικῆς ἢ τίς πάντοτε συνοπτική. (Οἰκ. Ἐγγλ. § 107 σημ. 3). Ἐφ. Ἀθ. 1510 (94). Θ. 5. 438 Εἰσηγήσει τοῦ κ. Ἀγγελάκη ἔνθα καὶ μειονοφηφία.

τας δικτάξεις ἔχομεν τὸ ἄρθρ. 64 ἐπὶ ἐταιριῶν, τὸ ἄρθρ. 189 ἐπὶ συναλλαγματικῶν, τὸ ἄρθρ. 432 περὶ ναυτοθανείου καὶ θαλασσοσφαλειῶν καθιερούσας πενταετῇ παραγραφῇ. Τὸ ἄρθρ. 155 καθιεροῦν ζετῇ. Τὸ ἄρθρ. 108 ἀναγράφον ὑπὲρ τοῦ ἀγωγιάτου δμηνον καὶ ἐνιαύσιον παραγραφῇ. Τὸ ἄρθρ. 433 ἐπίσης ἐνιαύσιον παραγραφῇ διὰ τινε νευτικὰ συναλλάγματα. Εἶδος παραγραφῆς εἶνε καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 11.

2) Περὶ ἀποδείξεως.

801. Ἰδοὺ πῶς ἔχουσι τὰ ἄρθρ. 252 τῆς Πολ. Δικ. καὶ 109 τοῦ Ἐμπορ. Ν.

Ἄρθρ. 252. «Ὡς μέσα πρὸς ἀπόδειξιν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν 1) ἐξομολογήσεις, 2) τεκμήρια, 3) αὐτοψίαι, 4) ἔρευνα δι' ἐμπειροτεχνῶν, 5) μάρτυρες, 6) ὅρκοι, 7) ἔγγραφα (ὕπομνήματα)».

Ἄρθρ. 109. «Ἡ ἀγορὰ καὶ πώλησις ἀποδεικνύεται—διὰ δημοσίων ἐγγράφων—δι' ἰδιογράφων—διὰ σημειώσεως ἢ λογαριασμοῦ κολλυβιστοῦ τινος ἢ μεσίτου ὑπογεγραμμένου ἐν τάξει παρὰ τῶν συναλλαττομένων—διὰ τιμολογίου ἀποδεδεγμένου—διὰ τῆς ἀλληλογραφίας—διὰ τῶν βιβλίων τῶν συναλλαττομένων—διὰ μαρτύρων, ὅταν τὸ δικαστήριον ἤθελε κρίνει δεκτὴν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν».

802. Παραβᾶλλοντες τὰ δύο τεκμήρια ἄρθρα παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἄρθρ. 109 δὲν ὁμιλεῖ οὔτε περὶ ὅρκου οὔτε περὶ ὁμολογίας οὔτε περὶ τεκμηρίων, ὡς μέσων ἀποδεικτικῶν. Ἐνῶ δὲ τὸ αὐτὸ ἄρθρον ἀναγράφει κατὰ προσθήκην τῆς Πολ. Δικ. ὡς μέσα ἀποδείξεως τὴν σημειώσιν ἢ λογαριασμόν κολλυβιστοῦ ἢ μεσίτου καὶ τὰ τιμολογια, φαίνεται ἐξ ἄλλου ὅτι περιορίζει τὰ παρ' αὐτοῦ ἀναγραφόμενα μέσα εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μόνον. Ἐπεταὶ ἄρα ὅτι τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 252 τῆς Πολ. Δικ. ἀναγραφόμενα ἀποδεικτικὰ μέσα δὲν εἶνε τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ ἔμπορ. συναλλαγματῶν ἢ ὅτι τοῦλάχιστον τὸ ἄρθρ. 109 Ἐμπ. Ν. ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μόνον;

803. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶνε βέβαιον ὅτι πάντα τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα τὰ ἀναγραφόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 252 τῆς Πολ. Δικ. εἶνε

δεκτὰ καὶ ἐπὶ ἔμπορ. συναλλαγμάτων ἀφ' οὗ τὸ μὲν ἄρθρ. 304 τῆς αὐτῆς Δικ. προκειμένου περὶ μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ποιεῖται ἐπιφυλάξεις «ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὴν ἔμπορίαν καὶ τὰς συναλλαγματικὰς.» τὸ δὲ ἄρθρ. 408 θεωρεῖ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα τὰ ἔμπορ. βιβλίῳ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι τὸ ἄρθρ. 109 Ἐμπ. Ν. ὠμίλησε περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ὡς περὶ τῆς μᾶλλον συνήθους ἔμπορικῆς πράξεως καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀποκλειστικὸν χαρακτήρα. Ἄν ὁ χαρακτήρ τούτου ἦτο ἀποκλειστικὸς ἔπρεπε ὅχι μόνον ἡ διὰ σημειώσεως κολλυθιστοῦ ἢ μεσίτου ἢ ἡ διὰ τιμολογίου ἀπόδειξις νὰ μὴ ἐπιτρέπηται ἐπὶ ἄλλων ἔμπορ. συναλλαγμάτων ἀλλ' ἔπρεπε ἐπίσης νὰ μὴ ἐπιτρέπηται ἀπόδειξις αὐτῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως δι' ὄρκου ἢ ὁμολογίας, διότι τσιαῦτα ἀποδεικτικὰ μέσα δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρ. 109 ⁽¹⁾.

804. Ἡ ἀπόδειξις λοιπὸν τῶν ἔμπορ. συναλλαγμάτων ἢ ἔμπ. πράξεων γίνεται κατ' ἀρχὴν διὰ πάντων τῶν μέσων τὰ ὅποια ἀναγράφει ἡ Πολ. Δικ καὶ ὁ Ἐμπ. Νόμ., ἀλλὰ δι' αὐτῶν καὶ μόνον ⁽²⁾. Μελετῶντες ἕκαστον τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἄρθρ. 109 θὰ ὑποδείξωμεν τί τὸ ἰδιαίτερον παρουσιάζουσι ἐπὶ ἔμπορ. πράξεων καὶ κατὰ πόσον ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 253 τῆς Πολ. Δικ. τροποποιεῖται ἐν τῷ θέματι, ὅπερ μᾶς ἀπασχολεῖ.

805. 1) Δημόσια ἔγγραφα. Ταῦτα δὲν εἶνε συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὡς ἀπαιτοῦντα δαπάνας καὶ χρονοτριβὴν. Εἶνε ὅμως ἀναγκαστικά, ὅταν ὁ Ν. ἀπαιτεῖ μὲν ἔγγραφον ἀλλ' οἱ συμβαλλόμενοι ἢ ὁ εἰς εἶνε ἀγράμματος, ἢ ὅταν ἐπιβάλλεται ἡ σύνταξις τοῦ εἴτε παρὰ τοῦ πολιτικοῦ Νόμου, π. χ. ἐπὶ συστάσεως ὑποθήκης εἴτε καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ, π. χ. ἐπὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν ἄρθρ. 40.

805 bis. 2) Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα. Συνηθέστερα ὡς προχειρότερα εἶνε τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἄρθ. 407 Π. Δικ. Ἀλλὰ ταῦτα διὰ νὰ ἔχωσι κῆρος πρέπει ἐκτὸς τῆς ὑπογραφῆς (ἄρθρ. 409 Π. Δ.) ⁽³⁾ νὰ γίνωσι,

(1) LyC. Tr 3 46. Boistel 437. Bravard 2. 450. Πάλ. 441.

(2) LyC. Tr. 3. 86. Ἀκ. 2 Μαρτ. 86 1. 204 Οἰκ. Ἐγγ. § 196. § 1.

(3) Τὸ ἄρθρ. φέρει εἰς διόγγραφον κακῶς μεταφράζον τὸ *actes sous signature privée* τοῦ Γαλ. Ἐμπ. Ν. Εὐτυχῶς δὲν ἦλθε εἰς τὸν νοῦν τινος νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ διόγραφος ἀρκεῖ ἔστω καὶ ἀνυπογραφον.

ἐὰν περιέχῃσι ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, εἰς τόσα ὅμοια ὅσοι εἶνε οἱ ἔχον-
τες ἰδιαίτερον συμφέρον σημειούμενου ἐν ἑκάστῳ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
ἐκδοθέντων (ἄρθρ. 410 Π. Δ.), διὰ τὴν ἔχουσαν δὲ βεβαίαν χρονο-
λογίαν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, πρέπει νὰ λάβῃ χώραν ἐν τῶν ἀπαι-
τούμενων ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 413 τῆς Πολ. Δικ. Κατὰ πόσον αἱ ἀρχαὶ
αὗται περὶ πλειόνων ἀντιτύπων καὶ περὶ βεβαίας χρονολο-
γίας ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἐγγράφων συνταχθέντων δι' ἐμπορικὰς
πράξεις ;

806. Διατύπωσις πλειόνων ἀντιτύπων. Τινὲς ἀναχω-
ροῦντες ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ τύπος καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐγ-
γράφου τινος εἶνε καὶ πρέπει νὰ ᾔηνε ὁ αὐτὸς εἴτε πρόκειται περὶ
ἀποδείξεως πολιτικοῦ εἴτε πρόκειται περὶ ἀποδείξεως ἐμπορικοῦ
συναλλάγματος, δέχονται ὅτι τὸ ἰδιωτικὸν ἐγγράφον τὸ περιέχον
ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν καὶ συνταχθὲν περὶ ἐμπορικοῦ συναλλάγμα-
τος εἶνε ἄκυρον ἂν δὲν συνταχθῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς Πολ.
Δικονομ. εὐρίσκουσι δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐφαρμογὴν ἐν ἄρθρ. 39
Ἑμπ. Ν. (1). Ἄλλοι δέχονται ἐν γένει ὅτι τὸ ἄρθρ. 410 τῆς Πολ.
Δικ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἐμπορ. ἐγγράφων ἐκτός ἂν ῥητῶς ὁ Νόμος
ἐπιβάλλῃ ταιαύτην διατύπωσιν, ἐκλαμβάνοντες τὴν διάταξιν τοῦ
ἄρθρ. 39 Ἑμπ. Ν. ὡς ἐξαίρεσιν καὶ ἐξ αὐτῆς ἀντλοῦντες ἐπιχείρημα
ἐξ ἀντιδικστολῆς (2). Τέλος ἄλλοι διακρίνουσι· ἐὰν περὶ τοῦ συναλ-
λάγματος ὁ Νόμος δὲν ἀπαιτεῖ σύνταξιν ἐγγράφου τότε τὸ ἄρθρ.
410 Πολ. Δικ. δὲν ἐφαρμόζεται. Ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδειξις, ὡς θὰ ἴδωμεν
δύναται νὰ γίνῃ διὰ μαρτύρων, καὶ ἐπομένως διὰ τεκμηρίων, δύνα-
ται κατὰ μείζονα λόγον νὰ γίνῃ δι' ἐγγράφου μὴ συντεταγμένου
κατὰ τὸ ἄρθρ. 410· ἂν ὅμως ὁ Ν. περὶ τοῦ συναλλάγματος ἀπήτησε
σύνταξιν ἐγγράφου τότε ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 410 εἶνε ἐντελῶς ἐφαρ-

(1) Massé 4, 2414—6. Alauzet 1049 Bravard 2.453. ἡ γνώμη αὕτη
ἐξαιρεῖ τὸ φορτωτικόν, περὶ οὗ προνοεῖ εἰδικῶς τὸ ἄρθρ. 282. τὸ
ἀγωγιστικόν, διότι τὸ ἄρθρ. 102 δὲν ὁμιλεῖ περὶ διπλῶν τὰ τι-
μολόγια, τὰς σημειώσεις ἢ λογαριασμοὺς τῶν κολλυ-
βιστῶν καὶ μεσιτῶν, ὥστε κυρίως περιορίζεται εἰς ἄλλα ἐγγραφα ἐπὶ ἀγο-
ραπωλησίας καὶ παραγγελίας.

(2) Boistel 440. Ράλλ. 449. Οἶκ. Ἑγγ. § 157. ΑΠ. 55 (85) Μπ. 4.595.
πώλησις πλοίου· καὶ ΑΠ. 47 (54) 288 (59) 113 (69)· ἐν Πειρ. 4493—4.

μοστέα· διότι ὅπου ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἔγγραφον ὑπονοεῖται ὅτι ἀπαιτεῖ τοιοῦτον ἔγκυρον κατὰ τὴν Πολ. Δικ. (¹).

807. Βεβαία χρονολογία. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 413 τῆς Πολ. Δικ. βεβαίαν χρονολογίαν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους λαμβάνει τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μόνον διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ τοῦ θανάτου ἐνὸς τῶν συναλλαττομένων ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου ἐνῶ ἀναφέρεται τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον κατὰ τὴν οὐσιώδη αὐτοῦ ἔννοian. Κατὰ πόσον ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις αὕτη ἐπὶ ἔμπορ, ἐγγράφων ;

808. Τέσσαρα εἶδη ἐγγράφων δι' ἔμπορ. πράξεις δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἐξετάζοντες ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς βεβαίας χρονολογίας· 1) ἔγγραφα τῶν ὁποίων ὁ Ἐμπ. Ν. διὰ ρητῆς διατάξεως ἐπιβάλλει τὴν χρονολογίαν. Π. χ. ἐπὶ συναλλαγματικῆς (ἄρθρ. 110), ἐπὶ γραμματίου εἰς διαταγὴν (ἄρθρ. 188), ἐπὶ ἀποδοχῆς (ἄρθρ. 122), ἐπὶ ὁπισθογραφήσεως (ἄρθρ. 137), ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν (ἄρθρ. 332), ἐπὶ ἀγωγιαστηρίων (ἄρθρ. 102), Ἐπὶ πάντων τούτων ἡ ἀπαίτησις τοῦ Νομοθέτου δὲν θὰ εἶχεν ἔννοιαν ἂν ἡ χρονολογία δὲν ἐθεωρεῖτο βεβαία, ἥτοι ἀληθὴς μέχρις ἐννετίας ἀποδείξεως ἀπέναντι τῶν τρίτων· ἄρα τὸ ἄρθρ. 413 τῆς Πολ. Δικ. δὲν ἐφαρμόζεται (²). 2) ἔγγραφα τῶν ὁποίων ἡ χρονολογία κατὰ ρητὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ἐμπ. Ν. βεβαιοῦται μόνον κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ ἄρθρ. 413 τῆς Πολ. Δικ. π. χ. τὸ πωλητήριον πλοίου (ἄρθρ. 195 Ἐμ. Ν.) διὰ τὸ προνόμιον τοῦ πωλητοῦ (ἄρθρ. 196 § 6 Ἐμ. Ν. καὶ ἄρθρ. 5 Ν. Ἐνεχ. καὶ 95 Ἐμ. Ν.) (³). 3) ἔγγραφα τῶν ὁποίων ἡ σύνταξις ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸν Ἐμπ. Ν. χωρὶς νὰ ἀπαιτῇται ρητῶς ἡ χρονολογία· π. χ. ἄρθρ. 39 Ἐμπ. Ν. Περὶ τούτων τινὲς μὲν φρονοῦσιν ὅτι ἔχουσι πάντοτε βεβαίαν χρονολογίαν μὴ ἐφαρμοζομένης ἐπ' αὐτῶν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 413 Πολ. Δικ. (⁴). Ἄλλοι δὲ ὅτι ἐπὶ τούτων ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 413 Πολ. Δικ. διότι ἀφ' οὗ

(1) LyC. Tr. 3. 56 καὶ 58 ter κατὰ τούτους τὸ ἄρθρ. 410 ἐφαρμόζεται ἐπὶ πωλήσεως πλοίου (195 E. N.) LyC. Tr. 5. 118. ἐπίσης ἐπὶ ναυλωτικῶν (ἄρθρ. 273). LyC. Tr. 5. 645 καὶ ἀσφαλιστικῶν.

(2—3) LyC. Tr. 3. 58 bis. Massé 2429—2433. Πάλ. 447.

(4) Boistel 440 Aubry et Rau 8 § 756 σημ. 49.

ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἔγγραφον ἔπεται ὅτι τοῦτο καθ' ὅλα πρέπει νὰ ὑπα-
χθῇ εἰς τὰς διατάξεις τῆς Δικονομ. καὶ δὴ τὴν τοῦ ἄρθρ. 413 (1).
4) ἔγγραφα τῶν ὑποίων ἢ σύνταξις δὲν ἐπιβάλλεται καὶ τὰ ὑποῖα
δὲν ἀνάγονται εἰς τὰς ἄνω κατηγορίας. Ταῦτα δέχονται πάντες ἔ-
χοντα βεβαίαν χρονολογίαν, ἂφ' οὗ τοιαύτην ἔχουσι τὰ τιμολόγια,
τὰ ἔμπορ. βιβλία καὶ ἡ ἀλληλογραφία τῶν ὑποίων ἢ φύσις δὲν ἐπι-
τρέπει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 413 Πολ. Δικ. (2).

809. 3) Σημείωσις ἢ λογαριασμὸς κολλυβιστοῦ ἢ με-
σίτου ὑπογεγραμμένος. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 84 Ἐμπ Ν. οἱ κολλυβι-
σταὶ καὶ οἱ μεσίται ἔχουσι βιβλίον ἐν ᾧ ἐγγράφουσι τὰς ἀγοράς, πω-
λήσεις, ἀσφαλείας καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς πράξεις τὰς δι' αὐτῶν
γενομένας· ἐπὶ πλέον παραδίδουσι εἰς τὸν πελάτην των ἕκαστος ἔγ-
γραφον περιλαμβάνον τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ τοὺς οὐσιωδεστέ-
ρους αὐτῆς ὅρους. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο καλεῖται σημείωσις (*bordereaux* ἢ *arreté*) ἢ κατὰ τὸν Ν. περὶ χαρτοσήμου ἄρθρ. 21 § 15
πινακίδιον ἢ εἰδοποίησις. Τὸ πινακίδιον τοῦτο ἢ εἰδοποίησις εἶνε
μέσον ἀποδεικτικὸν κατὰ τὸ ἄρθρ. 109 ἂν ᾖ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ
τῶν συναλλαττομένων. Ἡ ὑπογραφή τῶν συμβαλλομένων ἀπητήθη
ῤῥητῶς πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεων καὶ εἶνε ἀπαρξίτητος (3).

810. Φιλονεικούσι ἐν Γαλλίᾳ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐγ-

(1) LyC. Tr. 3. 58 ter. Massé 4. 2436.

(2) Boistel 440. Massé αὐτ. LyC. Tr. 3. 58. Bravard 2. 457. Οἰκ.
Ἐγγ. § 162 σημ. 1. ΑΠ. 193 (76). Πειρ. 6108. καὶ ΑΠ. 88 (53). Πειρ.
4480 Μόνον ἢ ΑΠ. 403 (63) Πειρ. 4481 καὶ ὁ Alauzet 1050 δέχονται ἀ-
διακρίτως ὅτι τὰ ἔγγραφα εἴτε ἔμπορικά εἴτε μὴ δὲν ἔχουσι βεβαίαν χρονο-
λογίαν εἰμὴ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 413 Πολ. Δικ.

(3) LyC. Tr. 3. 60. Ἐφ. Ἀθ. 2116 (92) Θεμ. 4. 89· διότι σύμβασίς
τις ἐγένετο διὰ μεσίτου δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ διὰ σημειώσεως
ἢ ἐγγράφως ἀλλὰ δύναται καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων τοῦ 109 ἔτι δὲ καὶ
διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ κολλυβιστοῦ ἢ μεσίτου. Massé 4 2442. Del et Le-
poit 1 450. Ἡ σημείωσις ἢ λογαριασμὸς εἰς τὴν ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ
μεσίτου ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ. Ἐπίσης ἂν ἔχη τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐνὸς δύ-
ναται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς νὰ χρησιμεύσῃ κατ' αὐτοῦ. Ὅταν ὁ μεσίτης
ᾖ καὶ παραγγελιοδόχος τότε ἀρκεῖ αὐτοῦ καὶ τοῦ πρὸς ὃν συμβάλλεται ἡ
ὑπογραφή. ἴδε καὶ Ράλλ. 452 καὶ τὴν ἄνω ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθ.

γράφων τούτων καὶ πολλοὶ δέχονται ὅτι αἱ σημειώσεις αὗται ἢ λογαριασμοὶ εἶνε δημόσια ἔγγραφα ⁽¹⁾. διότι οἱ κολλυβισταὶ καὶ οἱ μεσίται εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι. Τελευταία γνώμη παρ' ἡμῶν βεβηλώς δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπολύτως. Παρ' ἡμῶν ἀληθῶς κατὰ τὸ ἄρθρ. 75 Ἐμπ. Ν. «κολλυβισταὶ καὶ μεσίται ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς πόλεις ἐνθα ὑπάρχει χρηματιστήριον, διορίζονται δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως»· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 231 Ποιν. Ν. «μέ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν τιμωρεῖται ὁ ἀντιποιούμενος ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως δημοσίαν τινα ὑπηρεσίαν καὶ ἰδίως τὰ ἔργα κολλυβιστοῦ, ἐμπορομεσίτου κλπ.». Ἄλλ' αἱ διατάξεις αὗται, καθὼς καὶ αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 15 καὶ 16 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν, καθ' ἃς ὁ θέλων νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του κολλυβιστὴς ἢ μεσίτης, ἐκτὸς τοῦ διορισμοῦ του, πρέπει νὰ καταθέσῃ καὶ ἐγγύησιν δρ. 5,000 εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ χρηματιστηρίου, οὐδέποτε ἐτηρήθησαν. Παρ' ἡμῶν μεσίτης καὶ κολλυβιστὴς εἶνε ὅστις θέλει. Μόνον πέντε καθ' ἃς ἔχω πληροφορίας ἐκ τῶν τόσων μεσιτῶν καὶ κολλυβιστῶν τοῦ χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν εἶνε διωρισμένοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 75 Ἐμπ. Ν., καὶ χρησιμεύουσι διὰ τὸν κανονισμόν τοῦ δελτίου οἱ λοιποὶ εἶνε ἀπλῶς μέλη τοῦ χρηματιστηρίου. Τούτων τῶν μεσιτῶν ἢ κολλυβιστῶν τῶν διωρισμένων ὧν. κατὰ τὸ ἄρθρ. 75 τοῦ Ἐμπ. Ν. αἱ σημειώσεις ἢ λογαριασμοὶ (πινακίδια ἢ εἰδοποιήσεις) δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς ἐπίσημα ἔγγραφα ⁽²⁾.

§ 11. 4) Τιμολόγιον ἀποδεδεγμένον. Τιμολόγιον ὀνομάζουσι τὸ ἔγγραφον ἐν ᾧ συντόμως περιλαμβάνεται τὸ εἶδος καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια ἐγένοντο ἀντικείμενον συναλ-

(1) LyC. Tr. 3. 64. Bravard 14. 178. Contra Boistel 441. ὁ Πάλλ. 451 ;

(2) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 21 § 15 τοῦ Ν. περὶ Χαρτ. τὰ πινακίδια (boredeaux) καὶ αἱ εἰδοποιήσεις (arretés) τῶν κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν περὶ τῶν πράξεων ἃς διεξάγουσιν ὑπόκεινται εἰς τέλος δρ. μ. ἰ. ἰ. κινήτων (ἄρθρ. 38 Ν. περὶ Χαρτ.) ἄρα ἡ πράξις δὲν πληρῶναι τέλος ἀναλογικόν. Ἐπίσης ἐν Γαλλίᾳ (Ν. 2 Ἰουλ. 62 ἄρθρ. 19) μέχρι 10 χιλ. φρ. τὸ χαρτόσημον εἶνε λ. 50, δι' ἄνωτερον πρὸς 1,50.

λάγματός τινος καὶ ἰδίως ἀγοροπωλησίαις. Ἐν τῷ τιμολογίῳ γρά-
φουσι ἐνίοτε τὸν χρόνον ἢ καὶ τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς· παραδείγ-
ματος χάριν ὁ κ. δεῖνα ἡγόρασε παρὰ τοῦ δεῖνα τὰ ἐξῆς εἶδη
πληρωτέα ἐν Ἀθήναις τὴν 15 76ρ. 1894. Συνήθως τὸ τιμολόγιον
συντάσσεται ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀγοραστήν
τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων. Τοιοῦτον τιμολόγιον ἔχει ὑπ' ὄψιν
τὸ ἄρθρ. 109, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ ᾔη ἀποδεδεγμένον ὑπὸ τοῦ ἀγο-
ραστοῦ· ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀποδοχὴ εἶνε ρητὴ (ἐπὶ τοῦ τίτλου ἢ δι'
ἐπιστολῆς) ἢ σιωπηρὰ προκύπτουσα ἐκ τῶν περιστάσεων, π. χ. τῆς
σιωπῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον μετὰ τὴν λήψιν τοῦ τιμολογίου ἢ τῆς δι-
θέσεως τῶν ἐμπορευμάτων ἢ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν ἀνευ ἀντιρρή-
σεως ⁽¹⁾. Τοῦ τιμολογίου διάφορος καὶ ποικίλη γίνεται χρῆσις. Οὕτω
ἐνίοτε χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν (ἄρθρ.
339, 415) ἢ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ τιμήματος αὐτῶν ἂν ᾔη ἐξοφλη-
μένον ⁽²⁾. Ἐν τῇ πράξει ἐξωμοιώθησαν τὰ τιμολόγια πρὸς τὰς φορ-
τωτικὰς (ἄρθρ. 281) καὶ θεωροῦνται ἐκπροσωποῦντα τὸ ἐμπόρευμα
ἢ τὸ τίμημα, παρέχοντα δὲ τὸ δικαίωμα εἰς μὲν τὸν ἀγοραστήν νὰ
ζητήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος, εἰς δὲ τὸν πωλητὴν νὰ
ζητήσῃ τὸ τίμημα καὶ δυνάμενα ὅπως καὶ ἡ φορτωτικὴ νὰ ᾔη εἰς
διαταγὴν, πρὸς τὸν φέροντα (κομιστὴν) ἢ εἰς ὠρισμένον πρόσωπον.
Τὴν τοιαύτην μάλιστα ἐξομοίωσιν, φαίνεται ἐμμέσως ἀναγνωρίζον
τὸ ἄρθρ. 582 Ἐμπ. Ν. δεχόμενον πώλησιν ἐπὶ τῇ βάσει τιμολογίων
ἢ φορτωτικῶν ⁽³⁾. Τὸ τιμολόγιον δὲν ὑπογράφει οὔτε εἶνε ἀνάγκη
νὰ ὑπογράψῃ ὁ πωλητής. Μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 582
Ἐμπ. Ν. τὸ τιμολόγιον πρέπει νὰ ᾔη ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ πω-
λητοῦ. Ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἐξαχάγωμεν γε-
νικὸν κανόνα ὅτι δηλ. ἡ ὑπογραφή τοῦ πωλητοῦ σημαίνει ὅτι τὸ
τίμημα ὀφείλεται ⁽⁴⁾.

(1—2) LyC. Tr. 3. 63. Πάλ. 453. Boistel 442.

(3) LyC. αὐτ. Boistel αὐτ. Εἰς τὸν κομιστὴν δύναται νὰ γίνῃ τὸ τιμο-
λόγιον κατὰ τοὺς δεχόμενους τοῦτο δυνατόν παρ' ἡμῶν § 350—352. Ἀλλ' ἡ
παράδοσις μόνη τοῦ τιμολογίου δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν τῶν πραγμα-
τειῶν Boistel 442. Massé 4. 2449 Contra Πάλ. 453.

(4) Τοὺς λόγους τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 582 (576 § 2 Γαλ. Ἐμπ. Ν.)
ἐν Renouad Fallite Τόμ. 2. σελ. 368—369.

812. Χαρτόσημον. Τὸ τιμολόγιον ὡς ἀπόδειξις ἐξοφλήσεως τοῦ τιμήματος ὑπόκειται εἰς τέλος ἀναλογικόν καὶ ἐνίοτε εἰς τέλος λεπτῶν δέκα ὡς ἐξοφλήσις λίσμου ἄρθρ. 18 Ν.Χαρτ. Ὡς ἀπόδειξις ὅμως τῆς ἀγοροπωλησίας καὶ τῆς ὀφειλῆς τοῦ τιμήματος ὅταν κατὰ τὸ ἄρθρ. 109 ᾗνε ἀποδεγμένον ὑπόκειται εἰς τέλος ἀναλογικόν κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ Ν. Χαρτ. ⁽¹⁾.

813. 5) Ἀλληλογραφία. Αἱ διαμεμβόμεναι ἐπιστολαὶ καὶ τὰ τηλεγραφήματα καλοῦνται ἀλληλογραφία, ἣν εἶδομεν § 206 ὅτι ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ τηρῇ ἀντιγράφων ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ τὰς ἀποστελλομένας καὶ φυλάττων ἐν ἰδίῳ φακέλλῳ τὰς λαμβανομένας ἐπιστολάς. Τὰς ἐπιστολάς ἀναγνωρίζει τὸ ἄρθρ. 109 τοῦ Ἐμπ. Ν. καὶ ἔτι ὀριστικώτερον τὰ ἄρθρ. 15 § δ' καὶ 20 § γ' τοῦ Ν. περὶ Χαρτ., ὡς ἀποδεικτικὰ μέσα ⁽²⁾. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἂν ᾗνε γνησίᾳ τοῦ ἀποστέλλοντος, δὲν εἶνε ὅμως ἀνάγκη νὰ ᾗνε ἀντιγεγραμμένη εἰς τὸ βιβλίον τοῦ διὰ νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ αὐτὸς ἢ διὰ νὰ τὴν ἐπικαλεσθῶσιν ἐναντίον τοῦ ⁽³⁾. Ἡ ἀντιγραφὴ τεκμηριῖ τὴν ἀποστολὴν μόνον, καὶ χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν, ὅταν ὁ ἀντίδικος ἀρνῇται τὴν λήψιν ἢ ἀρνῇται τὴν προσαγωγὴν τῆς ἀποσταλείσης ⁽⁴⁾. Συνήθως ἡ ἀπόδειξις προκύπτει ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν διχρημφθεισῶν ἐπιστολῶν, τὸ δὲ τυχὸν λάθος εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἐπιστέλλοντος ⁽⁵⁾. Αἱ ἐπιστολαὶ ὡς ἔγγραφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ χρεώστου

(1) Τοῦτο ὠρίσθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ δι' ὑπουργ. ἀποφ. 15 Μαρτ. 1873. ἴδε Dutrac. facture 9.

(2) Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 20 § γ' Ν. Χ. αἱ ἐπιστολαὶ εἶνε ἀποδεικτικὰ μέσα (ὡς ἔγγραφα) καὶ ἐπὶ πολ. διαφορῶν ΑΠ. 61 (49) Πειρ. 1360. ΑΠ. 6 (90) Θ. 1. 9. ΑΠ. 310 (91). Θ. 3. 50 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 2250 (92) Θ. 4. 133. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἐν Aubry et 1 au 8 § 760 ter καὶ Massé 4. 2454. Δι' ἐκεῖνα τὰ συναλλάγματα δι' ἃ ὁ Ν. ἀπαιτεῖ ἔγγραφον π. χ. ἄρθρ. 195. 273 ἀρκεῖ ἡ ἐπιστολὴ; Τὸ ζήτημα φιλονεικεῖται. ἴδε Ράλλ. 454. LyC Tr. 5. 642. Νομίζω μᾶλλον Ναι, διότι παρ' ἡμῶν αἱ ἐπιστολαὶ εἶνε ἔγγραφα.

(3) Massé 4. 2457.

(4) LyC. Tr. 3. 65. Massé 4. 2458. Ἐφ. Bordeaux 28 Μαΐου 56. D. 56. 2. 219.

(5) LyC. Tr. 3. 65 καὶ § 779.

τῶν κληρονόμων καὶ λοιπῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ⁽¹⁾. Ἐχουσι δὲ πρὸς τοὺς τρίτους βεβαίαν χρονολογίαν ὅπως πᾶν ἐμπορικὸν ἐγγράφον ⁽²⁾. Τὸ ζήτημα ἂν δύναται τις νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐπιστολὴν πρὸς ἄλλον ἀπευθυνομένην φιλονεικεῖται ⁽³⁾, ὀρθοτέραν δὲ νομίζω τὴν ἀδικρίτως καταφατικὴν γνώμην. ⁽⁴⁾.

814. Χαρτόσημον. Ἰδοὺ τί εὐρίσκωμεν περὶ τούτου.

1) Αἱ ἐπιστολαὶ εἴτε περὶ ἐμπορικῆς πράξεως εἴτε περὶ πολιτικῆς ⁽⁵⁾ ὑπόκεινται εἰς τέλος ἀναλογικὸν εἴτε τῶν πολιτ. ἐγγράφων (ἄρθρ. 12) εἴτε τῶν ἐμπορικῶν (ἄρθρ. 14) ἅμα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως σχέσεως (πολιτ. ἢ ἐμπορ.), δι' ἧς τὴν κατάρτισιν οὐδὲν ἐπληρώθη ἀναλογικὸν τέλος (ἄρθρ. 15 § δ' καὶ 20 § γ' Ν. περὶ Χαρτ.).

2) Ἐπίσης εἰς τέλος ἀναλογικὸν ὑπόκεινται ἂν περιέχωσι σύστα-

(1) Ἐφ. Ἀθ. 1762 (94) Θ. 5. 569 ἐδέχθη ὅτι ἡ ἐξοφλητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ πτωχεύσαντος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τῶν συνδίκων.

(2) Lyc. Tr. 3. 66. Massé 4. 2460. Ἐπίσης δὲ ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 410 Πολ. Δικ. ἴδε ΑΠ. 310 (91) Θ. 3. 50.—Τὸ Ταχ. σήμαντρον θεωροῦσι τινὲς ἀσφαλέστερον Boistel 443. Massé 4. 2461.—Τὰ τηλεγραφήματα ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν ἀλλὰ δύναται νὰ ἐγερθῇ ζήτημα ταυτότητος τοῦ ἀποστολέως, διὰ τοῦτο ὁ Ν. ΦΙΔ' τῆς 30 Μαρτ. 59 ἐπιτρέπει τὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος αἰτήσῃ τοῦ ἀποστολέως, τότε δὲ σημειοῦται ἐπὶ τοῦ τηλεγραφήματος «ταυτότης ἀποδειχθεῖσα» ἴδε Διατ. 16 76ρ. 61.

(3) Aubry et Rau 8 § 760 ter. Massé 4. 2462—6. Πάλ. 457.—ἡ ΑΠ. 152 (80) Μπ. 1. 332 ἔνθα καὶ σημ. φέρει: Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶνε ἀπολύτως ἀπαραβίαστον, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ εἰς τρίτον νὰ κάμῃ χρῆσιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἐπιστολῆς διαμειφθείσης μεταξύ ἄλλων, ἐπὶ τῇ συναινέσει τοῦ παραλήπτου μόνον, ἐκτὸς ἐὰν κατ' ἐξαιρέσιν ᾗθελεν ἀποδείχθῃ ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς ἐπιστολῆς ᾗθέλησε νὰ μὴ μείνῃ ἀπόρρητον τὸ περιεχόμενον, διότι κατὰ κανόνα ἡ ἐπιστολὴ φέρει ἐμπιστευτικὸν χαρακτῆρα.—Ἡ ἀπ. Ἐφ. Ν. 18 (90) ἐν Ἐφ. Δ. 1 φυλ. 23 ζητ. 1 «ἐπιστολαὶ τρίτων προσώπων δὲν ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος οὔτε ἀποτελοῦσι ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως» δὲν εἶνε σχετικὴ ἴδε καὶ ΑΠ. 258 (64) Περ. 4520.—Περὶ τῆς κυριότητος τῶν ἐπιστολῶν § 781 σημ. 1.

(4) Οἰκ. Ἐγγ. § 167 σημ. 4 καὶ τὴν σημ. ἐν Μτ. 1 332.

(5) Ἐμπορ. ἐπιστολὰς ἐννοεῖ τὸ ἄρθρ. 15 § 4 Ν. περὶ Χαρτ. τὰς περὶ ἐμπορ. πράξεως γραφομένας ἴδε ἄρθρ. 20 § 3 Ν. Χ.

σιν συμφωνίας υποκειμένης εἰς τέλος ἀνολογικόν (ἄρθρ. 20 § γ' Ν. Χαρτ.).

3) Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ ἐπιστολαὶ ὑπόκεινται εἰς τέλος ὠρισμένον λεπτῶν 50 κατ' ἀκέραιον φύλλον ὅταν πρόκηται νὰ προσαχθῶσι ἐνώπιον δικαστικῆς ἢ δημοσίας ἀρχῆς (ἄρθρ. 20 § γ' Ν. Χαρτ.). Ἐκτὸς ἂν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἄρθρ. 18 Ν. Χαρτ. ὅτε μόνον εἰς δεκάλεπτον τέλος ἐξ ἀρχῆς ὅμως ὑποβάλλονται (1).

§15. 6) Ἐμπορικὰ βιβλία. Εἶδομεν ἀλλαχοῦ πόσα βιβλία ὀφείλει νὰ τηρῇ ὁ ἔμπορος καὶ κατὰ ποίας διατυπώσεις § 200—214. Μένει ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν τίς ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν βιβλίων τούτων

§16. Περὶ ἔμπορ. βιβλίων ἔχομεν διατάξεις ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 8—17, ἐν τῇ Πολ. Δικ. ἄρθρ. 408 § α', 416—418 καὶ ἐν τῷ Ν. περὶ Χαρτ. ἄρθρ. 19, 39, 54. Παραβάλλοντες ὅμως τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ. πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Ν. παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς: 1) ἡ Πολ. Δικ. ὁμιλεῖ μὲν περὶ ἔμπορ. βιβλίων, ἀλλὰ κυρίως μόνον περὶ τοῦ ἡμερολογίου φαίνεται ἀσχολουμένη καὶ οὐχὶ περὶ τῶν λοιπῶν (ἄρθρ. 416, 417). 2) ἡ αὐτὴ δικαιοσύνη ἐν ἄρθρ. 417 ἀναγράφει ὅτι «τὰ ἔμπορ. βιβλία τὰ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ἀποτελοῦν μεταξὺ ἐμπόρων ἐντελῆ ἀπόδειξιν περὶ τε τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων», ἐνῷ ὁ Ἐμπ. Ν. ἐν ἄρθρ. 12 λέγει ὅτι «τὰ τακτικῶς συντεταγμένα ἔμπ. βιβλία δύναται νὰ παραδεχθῇ ὁ δικαστὴς ὡς ἀποδείξιν εἰς τὰς μεταξὺ ἐμπόρων περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων διαφοράς: 3) ἡ Πολ. Δικ. δὲν ὁμιλεῖ οὔτε περὶ ἀνακινώσεως ἄρθρ. 14 Ἐμπ. Ν. οὔτε περὶ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἀναγράφει τὸ ἄρθρ. 15 Ἐμπ. Ν. καθ' ὃ

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 31 Ν. Χαρτ. ἀπάντα τὰ εἰς τέλος ὑποκείμενα ἔγγραφα δεόν νὰ γράφονται ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ ἀναλόγου σφραγιστοῦ χάρτου ἅρα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ αἱ ἀποτελοῦσαι ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως ἢ αἱ περιέχουσαι σύστασιν συμφωνίας ὑποκειμένης εἰς τέλος πρέπει νὰ γραφῶσιν ἐξ ἀρχῆς (!) εἰς χαρτόσημον ἢ νὰ χαρτοσημανθῶσι ἐντὸς 3 μηνῶν μὲ πρόστιμον κατὰ τὸ ἄρθρ. 47 ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος !! Πᾶσα ἄλλη ἐπιστολὴ δύναται νὰ χαρτοσημανθῇ ἐν οἰκῇ ποτε χρόνῳ διὰ τέλους λ. 50 κατὰ φύλλον (ἄρθρ. 20 § γ' Ν. Χαρτ.).

«διαδικαζομένης τινος ὑποθέσεως ἡ δικαστὴς δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων διὰ νὰ ἐξαχθῶσι τὰ ἀφορῶντα τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν χωρὶς· 4) ἡ αὐτὴ Δικ. ἐν ἄρθρ. 417, 418 ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν βιβλίων ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος αὐτά, οὐδόλως δ' ἀσχολεῖται περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως κατὰ τοῦ κρατοῦντος». ἐνῶ ὁ Ἐμπ. Ν. 12, 13 ἀσχολεῖται καὶ περὶ τούτου. Ἐνεκὰ τούτων δύναται νὰ τεθῇ τὸ ἐρώτημα ποῖαι διατάξεις εἶνε ἐπικρατέστεραι. Καθ' ἡμᾶς ὑποστηρίζοντας § 702 καὶ 727 σημ. ὅτι ὁ Ἐμπ. Ν. εἶνε νεώτερος τῆς Πολ. Δικ. ἐπικρατέστεραι εἶνε αἱ διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Ν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι ἡ Πολ. Δικ. ἐπικρατεῖ καὶ ὅτι αἱ διατάξεις αὐτῆς περὶ βιβλίων εἶνε εἰδικαὶ μὴ καταργηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἐμπ. Ν. πάλιν ἡ ἐπικράτησις τῆς Πολ. Δικ. πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ μέρος περὶ οὗ ἡσχολήθη, ἥτοι εἰς τὰς δικτυώσεις τοῦ ἡμερολογίου ἄρθρ. 416 εἰς τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν αὐτοῦ μεταξύ ἐμπόρων ὑπὲρ τοῦ ἀποδεικνύοντος (ἄρθρ. 417), καὶ εἰς τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ τηροῦντος κατὰ μὴ ἐμπόρου (ἄρθρ. 418). Πάντα τὰ λοιπὰ βιβλία καὶ αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις διέπονται ἀναγκαιῶς ὑπὸ τοῦ Ἐμπ. Ν., ὅστις καὶ ἂν θεωρηθῇ παλαιότερος δὲν κατηργήθη κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀπὸ τὰς διατάξεις τῆς δικονομίας αἵτινες ἐπαναλαμβάνομεν ὠρισμένου βιβλίου διατυπώσεις καὶ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἐκανόνισαν καὶ ταύτην ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ἀποδείξεως ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος καὶ οὐχὶ κατ' αὐτοῦ.

§ 17. Μετὰ τὰς ἀναγκαίαις ταύτας παρατηρήσεις ἐξετάζομεν τὰ ἐμπρ. βιβλία ὡς ἀποδεικτικὰ μέσχα· 1) κατὰ τοῦ κρατοῦντος, καὶ 2) ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος αὐτά.

§ 18. 1) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐμπρ. βιβλίων κατὰ τοῦ κρατοῦντος αὐτά. Ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει βῆτης διατάξεως (ἄρθρ. 1330) τὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ὁ ἐπικαλούμενος αὐτά δὲν δύναται νὰ τὰ ἐπικαλεσθῇ διαιρετικῶς. Ἐρμηνεύοντες ἐκεῖ τὴν διάταξιν ταύτην δέχονται ὅτι τὴν ἀπόδειξιν—κατὰ τοῦ κρατοῦντος πάντοτε—ἀποτελοῦσι, εἴτε τηρῶνται τακτικῶς εἴτε μὴ (ἄρθρ. 13 Ἐμπ. Ν.), εἴτε πρόκειται περὶ ἐμπορικῆς εἴτε πρόκειται περὶ πολιτικῆς διαφορᾶς, εἴτε ὁ ἐπικα-

λούμενος εἶνε ἔμπορος εἴτε μὴ, ἐφαρμόζουσι δ' ἐπ' αὐτῶν τοὺς περὶ ἀδιαιρέτου ὁμολογίας κανόνες (*).

Παρ' ἡμῖν διτάξιν ὁμοίαν δὲν ἔχομεν οὕτε δύναται νὰ χρησιμεύσῃ νομίζω τὸ ἄρθρ. 417 Πολιτικῆς Δικονομίας, ἔχομεν ὅμως 1) τὸ ἄρθρ. 13 'Εμπ. Ν., καθ' ὃ τὰ ἀτάκτως συντεταγμένα βιβλία δὲν ἀποδεικνύουσι ὑπὲρ τῶν ἐχόντων αὐτά· ἄρα ἀποδεικνύουσι κατ' αὐτῶν· 2) τὸ ἄρθρ. 15 'Εμπ. Ν., καθ' ὃ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ διατάξῃ αὐτεπαγγέλτως τὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων· 3) τὸ ἄρθρ. 17 ἀναγνωρίζον τὸ δικαίωμα εἰς τὸν διάδικον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του· 4) τὸ ἄρθρ. 8 'Εμπ. Ν., καθ' ὃ (δικαφόρως πρὸς τὸ ἄρθρ. 416 § 6' Πολ. Δικ.) ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ ἐγγράφῃ ἐν τοῖς βιβλίοις του πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ἢ πληρώνει ἐφ' οἷοδὴποτε λόγῳ § 205. Δύνανται ἐπομένως καὶ παρ' ἡμῖν νὰ ὑποστηριχθῶσι τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα, ἥτοι ὅτι καὶ ἐπὶ ἀστυκῶν διαφορῶν δύναται τις καὶ μὴ ἔμπορος νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ἀπόδειξιν τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του ἢ τὸ δικαστήριον αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ πρὸς τοῦτο τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ πραγματικῶς κατ' ἐκπαλίψιν παρ' ἡμῖν ἐκρίθη (**). Ἡ γνώμη τινῶν ὅτι ἐπὶ ἀστυκῶν διαφορῶν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 430 § α' Πολ. Δικ. καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν δύναται τις νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του ἢ τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν εἰμὴ ὅταν ὁ ἀντίδικός του μετεχειρίσθῃ ἢ πρόκειται νὰ μετεχειρισθῇ αὐτὰ δὲν φαίνεται κρατοῦσα (**).

819. 2) Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐμπορ. βιβλίων ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος αὐτά. Τὰ ἐμπορ. βιβλία εἶνε ἰδιωτικὰ ἐγγράφα

(1) LyC. Tr. 3. 68. 69.—καὶ Aubry et Rau 8 § 757

(2) ΑΠ. 185 (56). ΑΠ. 117 (76). ἐν Πειρ. 5791—4. ΑΠ. 191 (82). Μπ. 2 359. 'Εφ. Ν. 53 (90) 'Εφ. Δ. φυλ. 45 ζητ. 3. 'Εφ. 'Αθ. 940 (91) Θ. 2. 539. 'Εφ. 'Αθ 756 (91) Θ. 2. 472. 'Εφ. 'Αθ 1594 (91) Θ. 3. 27. Πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις αὗται δέχονται ὅτι καὶ ἐπὶ ἀστυκῶν διαφορῶν τὰ ἐμπορ. βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του δύναται τις νὰ ἐπικαλεσθῇ, τὸ δὲ δικαστήριον καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἐμφάνισιν των. Σχετικαὶ εἶνε ἡ ΑΠ. 143 (91) ἐν Θ. 2. 204 καὶ ΑΠ. 215 (91) Θ. 2. 517.

(3) ΑΠ. 137 (78). ἐν Πειρ. Παρ. 4 σελ. 450.—'Εφ. 'Αθ. 1358 (94) Θ. 5. 393. Ράλ. 120(;))

(άρθρ. 408 Πολ. Δικ.) κατ' ἐξαίρεσιν δὲ καὶ δυνάμει ρητῆς διατάξεως ἐχούσης λόγον τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου (άρθρ. 415 Π. Δ.) ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ τηροῦντος αὐτά.

820. Εἰς δύο περιπτώσεις ἐντελῶς διαφόρους δύναται νὰ εὐρεθῇ ὁ ἔμπορος ὁ θέλων ὑπὲρ ἑαυτοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ἀπόδειξιν τὰ βιβλία του. Ἡ πρόκειται νὰ ἀποδείξῃ κατ' ἐμπορίου ἢ πρόκειται νὰ ἀποδείξῃ κατὰ μὴ ἐμπορίου. Περὶ ἀμφοτέρων τῶν περιπτώσεων ἔχομεν διατάξεις οὐχὶ ἐντελῶς σαφεῖς.

1) Κατὰ μὴ ἐμπορίου. Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἀσχολεῖται τὸ ἀρθρ. 418 τῆς Πολ. Δικ., καθ' ὃ «κατὰ τῶν μὴ ἐμπορίων τὰ ἐμπορ. βιβλία (ἐννοεῖται τὰ νομίμως συντεταγμένα) ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων τότε μόνον ὅταν ἡ ἐγχειρίσις τοῦ ἐμπορεύματος (ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας) ᾖ ἄλλως ἀποδεδειγμένη. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς διαρκεῖ μόνον ἔτος ἓν καὶ ἡμέραν μίαν καὶ παύει μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἐὰν δὲν ἐγείνῃ ἡ ἀναγνώρισις διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ χρεώστου» (1).

2) Κατὰ ἐμπορίου. Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἔχομεν διατάξεις καὶ ἐν τῇ Πολ. Δικ. ἀρθρ. 417 καὶ ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. ἀρθρ. 12 καὶ μάλιστα ἀντιφατικὰς. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 417 Π. Δ. τὰ ἐμπ. βιβλία τὰ συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ἀποτελοῦν μεταξὺ ἐμπορίων ἐντελῇ ἀπόδειξιν· ἐνῶ κατὰ τὸ ἀρθρ. 12 τοῦ Ἐμπ. Ν. τὰ τακτικῶς συντεταγμένα ἐμπ. βιβλία δύναται νὰ παραδεχθῇ ὁ δικαστὴς ὡς ἀπόδειξιν εἰς τὰ μεταξὺ ἐμπορίων περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων διαφορὰς. Καὶ ἂν δεχθῶμεν τὴν Π. Δικ. ἐπικρατοῦσαν § 816, τῶν λοιπῶν βιβλίων, πλὴν τοῦ ἡμερολογίου, περὶ ὧν δὲν ἀσχολεῖται ἡ Π. Δ. ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις, πρέπει νὰ κριθῇ κατὰ τὸ ἀρθρ. 12 Ἐμπ. Ν. Ἐνῶ λοιπὸν τὸ ἡμερολόγιον ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν μεταξὺ ἐμπο-

(1) Ἐφ. Ἀθ 855 (91) Θ. 2. 504. Ράλ. 120. Οἰκ. Ἐγγ. § 162 6'. Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ ἀρθρ. 1329 Γ. Κ. δὲν ἀποτελοῦσι ἀπόδειξιν κατὰ μὴ ἐμπορίων ἐγχειρίσις ἐμπορεύματος μετεφράσθη τὸ *fourniture* τοῦ ἀρθρ. 1329 Γ. Κ. Ἐμπορεύμα δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῇ πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἀποδεικνύοντος ἐπομένως καὶ γρήμματα ἂν ᾖνε τραπεζίτης. ἴδε *LyC. Tr.* 3. 71 καὶ *Aubry et Rau* 8 § 857.

ρων, τὰ λοιπὰ βιβλία δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τοιαύτην κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Ἐπὶ πλέον τὸ ἡμερολόγιον ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν μεταξύ ἐμπόρων ὡς πρὸς τὰς ἐγγραφὰς τὰς ἀφορώσας τὰ ἐμπορεύματα, τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ νομίσματα (ἄρθρ. 416 § 6'), ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐμπορ. πράξεις τὰς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένης ἀποτελεῖ δυναμικὴν οὕτως εἶπεν ἀπόδειξιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 Ἐμπ. Ν. Ταῦτα προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἄνω ἄρθρων ἀλλ' ἐκτὸς τούτου προκύπτει καὶ ἄλλο, ὅτι τὰ ἐμπορ. βιβλία τὰ τακτικῶς συντεταγμένα ἀποτελοῦσι (ἢ δύνανται νὰ ἀποτελέσουν) ἀπόδειξιν μεταξύ ἐμπόρων δι' ὑποθέσεις ἐμπορικὰς καὶ οὐχὶ ἀστυκὰς. Τὰς ἀστυκὰς πράξεις ὁ ἔμπορος δὲν ἀποδεικνύει διὰ τῶν ἐμπορ. βιβλίων του. Ἀλλ' ὡς εἶδομεν §817 τίποτε δὲν κωλύει τὸν ἔμπορον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του ἐμπορίου πρὸς ἀπόδειξιν ἀστυκῆς διαφορᾶς.

821. Βοηθητικὰ βιβλία. Τὴν ὑπαρξίν βοηθητικῶν βιβλίων § 208 ἀναγνωρίζει ὁ Ἐμπ. Ν. ἐν ἄρθρ. 8, ἀλλὰ οὔτε ὑποχρέωσιν τηρήσεως τοιούτων ἐπιβάλλει, οὔτε εἰς διχτυπώσεις ὑπέβαλεν αὐτά. Ἐνεκὰ τούτου ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις αὐτῶν εἶνε περιορισμένη. Κατ' ἀρχὴν ἐπὶ τούτων δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀποδείξεως διὰ βιβλίων ἀρχαί. Οὐχ' ἦττον δύνανται νὰ ληθῶσιν ὑπ' ὅψιν (ἄρθρ. 12 Ε. Ν.) ὑπὲρ τοῦ κρατοῦντος, ἐὰν συμφωνῶσι πρὸς τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὰ λοιπὰ ὑποχρεωτικὰ βιβλία ἢ ἂν ὁ ἀντίδικος ἐπικαλῇται αὐτά⁽¹⁾. Ἐκρίθη μάλιστα παρ' ἡμῖν καὶ ὁρθῶς νομίζω ὅτι καὶ τῶν βοηθητικῶν βιβλίων, ἐὰν ὑπάρχωσι, δύνανται νὰ ζητηθῇ ἢ νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισις, τοῦ κρατοῦντος μὴ δυναμένου νὰ ἀποκρούσῃ τὴν αἴτησιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἡ τήρησις αὐτῶν⁽²⁾.

822. Ἀνακοίνωσις. Ἐμφάνισις. Τῶν βιβλίων λαμβάνει γνῶσιν τὸ δικαστήριον εἴτε δι' ἀνακοινώσεως εἴτε δι' ἐμφανίσεως (ἄρθρ. 14, 15) Ἡ ἀνακοίνωσις συνίσταται εἰς τὴν παράδοσιν τῶν βιβλίων ὅπως ταῦτα ἐξετασθῶσι καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ μέρη, ἐπιτρέπεται δὲ μόνον ἐξαιρετικῶς νὰ ζητηθῇ ἢ νὰ διαταχθῇ ὡςάκις πρόκειται περὶ κληρονομίας, κοινότητος ὑπαρχόντων, διαλύσεως ἑται-

(1—2) Πάλλ. 120. LyC. Tr. 3. 75. Ἐφ. Ἀθ. 2616 (93) Θ. 5. 101. Ἀκ. 4 Μαρτ. 73. Σ. 73. 1. 360.

ρίας καὶ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως (ἄρθρ. 14) τῆς περὶ τούτου κρίσεως τοῦ δικαστηρίου οὔσης κυριαρχικῆς ⁽¹⁾. Ἡ ἐμφάνισις τούναντιον δὲν ἐμφαίνει παράδοσιν τῶν βιβλίων ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιδείξιν ὠρισμένου μέρους αὐτῶν, συνήθως τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὴν ἐπίδικον διαφοράν ⁽²⁾. ἐπιτρέπεται δὲ πάντοτε νὰ ζητηθῇ ἢ νὰ διαταχθῇ καὶ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν τὸ πρῶτον ἄρθρ. 746 Πολ. Δικον. ⁽³⁾.

823. Χαρακτὴρ ἀποδείξεως. Τὸ ἄρθρ. 12. Ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντος μόνον τοῦ ἄρθρ. 12 διδάσκεται καὶ κρίνεται ὅτι ἡ διὰ βιβλίων ἀποδείξις εἶνε δυνητικὴ καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν δικαστήν, δυνάμενον ὅχι μόνον κατ' ἀρέσκειαν νὰ ἐκτιμῇσιν τὴν ἐκ τούτων ἀπόδειξιν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ διατάξῃ καὶ τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐπικαλουμένων βιβλίων ⁽⁴⁾. Τοῦτο εἶνε ὑποστηρίξιμον καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὰ λοιπὰ βιβλία, πλὴν τοῦ ἡμερολογίου, ὡς διεπόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 12. Τὸ ἡμερολόγιον ὅμως παρ' ἡμῖν ἀναγράφεται ὡς

(1) Aubry et Rau 8. § 757. 4^ο Ακ. 13 Ἰουλ. 75. S. 75. 1. 360. Ἐζητήθη ἂν ἡ ἀνακοίνωσις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἐκτὸς τοῦ ἄρθρ. 14. Τὸ ζήτημα ἐτέθη διὰ τοὺς ἐπὶ μετοχῇ κερδῶν ἔμπορ. ὑπαλλήλους § 240 καὶ διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐταιρίας τὰς ὑποσχομένας εἰς τοὺς ἀσφαλιζομένους μετοχὴν εἰς τὰ κέρδη κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις δὲν πρόκειται περὶ ἐταιρίας § 240. Ἐν Γαλλίᾳ ἐδέχθησαν ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ὡς συνέπεια συμφωνίας. Τὸ δικαίωμα τῆς μετοχῆς κερδῶν περιλαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ζητηθῇ ἡ ἀνακοίνωσις τῶν βιβλίων, ἀλλὰ τοῦ δικαιώματος τούτου δύναται νὰ γίνῃ ἐκ τῶν προτέρων παραίτησις LyC. Tr. 1. 291 bis ἐνθα καὶ Νμλ. καὶ Aubry et Rau αὐτ.

(2) LyC. Tr. 1. 293. 301.

(3) ΑΠ. 365 (83). Μπ. 3. 520.—Κατὰ τὴν ἀπ. Ἐφ. Αἰ. 2703 (94). Θεμ. 6. 122. τὸ δικαστ. τότε μόνον πρέπει νὰ διατάσῃ τὴν ἐμφάνισιν ὅταν ὁ αἰτῶν τὴν προσαγωγὴν τῶν βιβλίων τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὀρίξῃ τὰ σχετικὰ μέρη τῶν βιβλίων τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκδικαζομένην ὑπόθεσιν οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ζητῆται ἡ ἐμφάνισις ὅλων τῶν βιβλίων διότι οὕτω ἡ ἐμφάνισις μεταβάλλεται εἰς πραγματικὴν ἀνακοίνωσιν. Ὁμοίαι Εφ. Αἰ. 420 καὶ 1358 (94). Θεμ. 5. 204 καὶ 393. Ἡ ἀξίωσις τῆς Ἐφ. Αἰ. 1804 (94). Θεμ. 5. 589. ὅτι πρέπει νὰ ὀρίζεται ἡ σελὶς, ἡ ἡμέρα καὶ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐνεγράφη ἡ πρᾶξις ἐν τῷ ἡμερολογίῳ μοι φαίνεται κάπως ὑπερβολικὴ.

(4) Massé. 2504. Ακ. 10 Δεκ. 62. S. 63. 1. 126 καὶ Ακ. 26 Δεκ. 66. D. 1. 303. LyC. Tr. 1. 293 καὶ 3. 74. Ακ. 18 Αὐγ. 75. 5. S. 76. 1. 121.

μέσον ἀποτελοῦν πλήρη ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 408. 416. 417 Πολ. Δικ.). Ἡ ἔρνησις δὲ τοῦ δικαστοῦ νὰ διατάξῃ τὴν προσαγωγὴν αὐτοῦ ἐπικαλουμένου ἀποτελεῖ παραβίασιν τῶν περὶ ἀποδείξεως κανόνων, ἥτις κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5. Πολ. Δικ. ἐπάγεται ἀναίρεσιν, ὡς παρ' ἡμῖν ὁρθῶς κατ' ἐπανάληψιν ἐκρίθη⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ διὰ τῶν βιβλίων ἀπόδειξις καίτοι ὡς ἐρρήθη ὑποχρεωτικὴ δὲν εἶνε βεβαίως ἀποκλειστικὴ καὶ ὁ διάδικος δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλα μέσα πρὸς ἀπόδειξιν ἢ καὶ ὁ δικαστὴς αὐτὸς νὰ ἀνεύρῃ ἀλλαχοῦ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεως τοῦ ἰδίου ἐν διαφωνίᾳ ἢ ἀσαφείᾳ τῶν βιβλίων.

824. Συνέπειαι ἐπικλήσεως. Ἀνταπόδειξις. Ὁ ἐπικαλεσθεὶς τὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου τοῦ δὲν κωλύεται νὰ προσβάλῃ ταῦτα ὡς ἄτακτα ἢ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν⁽²⁾ καὶ ἐν γένει νὰ ἀποδείξῃ ἄλλως τοὺς ἰσχυρισμούς του. Ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις ἢ ἀνταπόδειξις γίνεται διὰ παντὸς μέσου καὶ μαρτύρων κατὰ τὴν φύσιν τῆς διαφορᾶς⁽³⁾ ἀλλ' ὡς παρατηρήθη ἐκρ. τῶν τὰ βιβλία δὲν δύναται νὰ ἀνταποδείξῃ αὐτὸς κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν εἰμὴ ἐπικαλούμενος βίαν, πλάνην ἢ δόλον⁽⁴⁾ διότι οὐδεὶς ὑποτίθεται ψευδόμενος.

825. Τὸ ἄρθρ. 417 Πολ. Δικ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ § περὶ ὅρκου ἐπαναλαμβάνεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 351 Πολ. Δικ.

826. Τὸ ἄρθρ. 17. Κατὰ τοῦτο «ἐὰν ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως δὲν θέλῃ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον.» Ὁ ὅρκος οὗτος εἶνε ἀναπληρωματικὸς ἢ ἀπαλλακτικὸς κατὰ τὴν θέσιν τοῦ διαδίκου· ἀπόκειται δὲ τελείως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ δυναμένου καὶ νὰ μὴ ἐπιβάλῃ τοιοῦτον ὅρκον. Διὰ νὰ ἐπιβληθῇ ὅμως

(1) ΑΠ. 143 καὶ 215 (91). Θεμ. 2 404 καὶ 517. Ἡ πρώτη μάλιστα ἀπόφ. πάντων τῶν ὑποχρεωτικῶν βιβλίων θεωρεῖ ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν δικαστὴν τὴν προσαγωγὴν καὶ οὐχὶ μόνον τοῦ ἡμερολογίου. Ἡ ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 2703 (94) Θ. 6. 122. ἀναγράφει τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα ὅτι δηλ. ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ δικαστοῦ ἔγκειται νὰ διατάξῃ ἢ μὴ τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐπικαλουμένων βιβλίων, τὸ ὅποιον βεβαίως δὲν εἶνε ἀκριβές.

(2) LyC. Tr. 1. 296.

(3) LyC. Tr. 3. 74.

(4) Massé 2493.

1) δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπικαλεσθῇ τις τὰ βιβλία τοῦ ἀντιδίκου του μόνον, ἀλλὰ πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ δηλώσῃ ὅτι θὰ παρέξῃ εἰς αὐτὰ πίστιν.⁽¹⁾
2). πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἄρνησις προσαγωγῆς· δὲν εἶνε ὅμως ἄρνησις προσαγωγῆς ἢ προσαγωγή ἀτάκτων βιβλίων ἢ ἢ μὴ προσαγωγή βιβλίων παρ' ἐκείνου, ὅστις ἀδυνατεῖ νὰ προσαγάγῃ τοιαῦτα π.χ. διότι δὲν ἐτήρησε βιβλία ἢ διότι τὰ ἀπώλεσε κλπ. ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀδυναμίαν.⁽²⁾

827. Τὸ ἀρθρ. 379 Πολ. Δικ. Ἐὰν ἡ ἐκ τῶν βιβλίων προκύπτουσα ἀπόδειξις ᾔνε ἀσθενὴς ἢ ἀτελής κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ δύνανται νὰ συμπληρώσῃ ταύτην δι' ἀναπληρωτικοῦ ἢ ἀπαλλοττωτικοῦ ὅρκου κατὰ τὸ ἀρθρ. 379 Π. Δ. ὅπερ ἐφαρμόζεται βεβαίως καὶ ἐνταῦθα⁽³⁾.

828. Τὸ ἀρθρ. 408 Πολ. Δικ. Κατὰ τὸ ἀρθρ. τοῦτο τὰ ἐμπορικὰ βιβλία θεωροῦνται ἰδιωτικὰ ἐγγράφα· ἐφαρμόζονται ἐπομένως ἐπ' αὐτῶν αἱ περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων διατάξεις καὶ δὴ 1). καθίστανται κοινὰ μέσα ἀποδείξεως, καὶ ἂν ᾔνε ἄτακτα, μόνον ὅταν τούτων ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ ἀντίδικος (ἀριθ. 415. Π. Δ.) καὶ οὐχὶ ὅταν ἀπλῶς ἐπικαλεσθῇ αὐτὰ ἢ τὸ δικαστήριον (ἀρθρ. 15) αὐτεπαγγέλτως διέταξε τὴν προσαγωγήν. 2) Ἡ ἐν αὐτοῖς ὁμολογία ἐκλαμβάνεται ἀδιαιρέτως κατὰ τὰς ἀρχὰς περὶ ἀδικιέτου τῆς ὁμολογίας ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ ἐγγράφων⁽⁴⁾ 3). Ἡ πλαστογραφία τούτων τιμωρεῖται⁽⁵⁾.

829. Γραφή. Ὁ Ν. οὐδαμῶς ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἔμπορον, ὅστις δύναται νὰ ᾔνε καὶ ἀγράμματος § 203, τὴν υποχρέωσιν νὰ γράρῃ

(1) Massé 2508. Roestel 111. "Ἀρα ὅταν ὁ δικαστὴς δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 15 διατάσῃ αὐτεπαγγέλτως τὴν προσαγωγήν δὲν δύναται ἐν ἀρνήσει προσαγωγῆς νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον διότι λείπει ἢ δὴλώσῃ παροχῆς πίστεως, ἢν βεβαίως ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ κάμῃ.

(2) Massé 2509. Ὁ ἔμπορος ὑποτίθεται συμμορφωθείς πρὸς τὸν Ν. καὶ τηρήσας βιβλία, ὑποτίθεται δὲ ἐπίσης ὅτι διατηρεῖ ταῦτα διαρκούσης τῆς 10ετίας τοῦ ἀρθρ. 11. § 210. Τὸ ἀναγνωσκόμενον εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 2464 (93) Ἐφ. Ἀθ. ἐν Θεμ. 5. 101 ὅτι παρελθούσης τῆς 10ετίας δὲν ἐπιτρέπεται καὶ ἀποδείξις ὑπάρξεως βιβλίων, βεβαίως δὲν εἶνε ἀκριβές. Ἴδε τὴν ΑΠ. 365 (83) Μπ. 3. 520.

(3) LyC. Tr. 3. 70, 71.

(4) LyC. Tr. 3. 68, 69. Aubry et Rau 8, 757. 2^ο.

(5) Ἔοιω καὶ ἂν ᾔνε ἄτακτα. LyC. Tr. 3. 73 ἐνθα καὶ Νμλ.

ιδιοχείρως τὰ βιβλία του. Μάλιστα τὸ ἄρθρ. 371 Πολ. Δικ. ὑποτίθουσιν ἄλλον (ὑπάλλληλον) γράφοντα καὶ κρατοῦντα τὰ βιβλία.

830. Ἀτακτα βιβλία. Ἀτακτα εἶνε τὰ βιβλία ὅταν δὲν τηροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. § 209. 211. Ταῦτα δὲν εἶνε τελείως ἐστερημένα πάσης ἀποδεικτικῆς δυνάμεως· οὕτω ἀποδεικνύουσι κατὰ τοῦ τηροῦντος αὐτὰ (ἄρθρ. 13. § 818 ἢ καὶ ὑπὲρ τοῦ τηροῦντος ἐὰν ὁ ἀντίδικος ἐπειήσατο χρῆσιν αὐτῶν § 828 (ἄρθρ. 254. 415 Π.Δικ.). Δύνανται δὲ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει παρὰ τοῦ δικαστοῦ ὡς τεκμήρια· διὰ τοῦτο καὶ ἡ πλαστογραφία αὐτῶν τιμωρεῖται⁽¹⁾.

831. 7) Μάρτυρες. Περί τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ὁμιλοῦσι τὰ ἄρθρα 109 § 7. καὶ 49 τοῦ Ἐμ. Ν. καὶ τὰ ἄρθρ. 300—304 τῆς Πολ. Δικον. Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει σαφῶς παρ' ἡμῖν ὅτι εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματοικίας ἦτοι ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται εἴτε πρόκειται περὶ ποσοῦ ὑπερβαίνοντος τὰς πεντήκοντα δραχμὰς εἴτε πρόκειται νὰ ἀποδειχθῇ τι ἐναντίον τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινος. Κατ' ἀμφοτέρας ὁμως τὰς περιπτώσεις ταύτας εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἀπόκειται νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ μὴ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων, ἔχων μόνον τὴν ὑποχρέωσιν δεχόμενος τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του, ἥτις διὰ τὸν λόγον τοῦτον (ἦτοι διότι ἐδέχθη ἢ ἀπέρριψε τὸ μαρτυρικὸν μέσον) δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν⁽²⁾. Οὗτος εἶνε ὁ κανὼν, ὃν ὁ Νομοθέτης ἀνέγραψε διὰ τὴν διὰ μαρτύρων

(1) Ἀνωτ. σημ. Τὰ ἐν τῷ κειμένῳ διδάσκονται καὶ ἐν Γαλλίᾳ. LyC. Tr. 3. 68. 73. 83. Aubry et Rau 8. § 757. Ἐὰν ἡ ἀταξία συνίσταται εἰς τὴν ἑλλειψιν χαρτοσήμου § 211. 212; Νομίζω ὅτι τότε οὔτε ὑπὲρ οὔτε κατὰ ἀποδεικνύουσιν οὔτε ὡς τεκμήρια δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 54 Ν. Χαρτ. οὐδεμίαν ἔχουσι ἀποδεικτικὴν δύναμιν ἀδιακρίτως.

(2) ΑΠ. 121 (62)· ἀκαὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς ἐξήρτηται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν ἐπὶ ἐμπορ. δικῶν ὁμοίᾳ ἢ ΑΠ. 183 (52)· ἐν Πειρ. 2238—2240 καὶ ΑΠ. 45 (71) Πειρ. 7114. — Ἡ παραδοχὴ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως εἰς τὰς ἐμπορ. δίκας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ ἢ ἐπιτρέπουσα ὁμως ἐξέτασιν μαρτύρων ἀπόφασιν πρέπει νὰ ᾔητε ἡτις ἀπολογημένη ΑΠ. 76 (61) καὶ 234 (70) ἐν Πειρ. 7115 § 46. — Ὅμοιαι ΑΠ. 50 (91) Θ. 2. 101 Ἐφ. Πατρ. 589 (94) Θσμ. 6. 11. — Ἰδε καὶ ΑΠ. 220 (53). Πειρ. 2239. — Ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν ΑΠ. 33 (88). Μπ. 7. 553.

ἀποδείξιν τῶν ἐμπορικῶν πράξεων λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς αὗται συνάπτονται καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣτις κατὰ τὴν συνάψιν αὐτῶν συνήθως ἐπικρατεῖ.

832. Ἐξαίρεσις. Ὁ ἀνωτέρω κανὼν δὲν ἰσχύει δι' ἐκεῖνα τὰ συναλλάγματα ἢ ἐμπορ. πράξεις διὰ τὰς ὁποίας ὁ ἐμπ. Ν. ἐπιβάλλει σύνταξιν ἐγγράφου. § 774. Πόντα τὰ συναλλάγματα ταῦτα δὲν ἀποδεικνύονται διὰ μαρτύρων, οὔτε ἐπιτρέπεται ἀπόδειξις διὰ μαρτύρων κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου τοῦ περὶ τούτων συνταχθέντος. ⁽¹⁾ Κατὰ τὴν κρατοῦσαν μάλιστα γνώμην δὲν ἐπιτρέπονται μάρτυρες πρὸς ἀπόδειξιν τοιούτων συναλλαγμάτων καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχμὰς ἢ ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. ⁽²⁾

833. Ἐζητήθη ἂν ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 50 δρ. Καὶ ὑποστηρίζεται μὲν ἡ καταφατικὴ γνώμη ἐπὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἄρθρ. 109 καὶ 49 ἐμ. Ν. καὶ τοῦ ἄρθρ. 304 Πολ. Δικ. στηριζομένη ⁽³⁾ ἀλλ' ὀρθωτέραν νομίζω τὴν ἄλλην καθ' ἣν ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ἐπιτρέψῃ τοὺς μάρτυρας, διότι διακριτικὴν ἐξουσίαν ἔχει μόνον ὅταν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαί-

(1) Παλ. 468.—LyC. Tr. 3. 78. Bravard 2. 462. ΑΠ. 220 (53). Πειρ. 2239.

(2) Παλ. 468.—Massé 4. 2566.—LyC. Tr. 3. 50. Ὁ Οἶκ. Ἐγγ. § 138 σημ. 4 διακρίνει: ἂν τὸ ἔγγραφο ἀπαιτῇται ad solemnitatem δὲν ἐπιτρέπονται μάρτυρες, ἂν ad probationem ἐπιτρέπονται. Τοῦτο φαίνονται δεχόμενοι καὶ οἱ LyC. Tr. 3. 50.—Περὶ ἐταιριῶν ὁ ΑΠ. 168 (60) ἐν Πειρ. 1456 εἶπεν ὅτι ἐπιτρέπονται μάρτυρες ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως παρὰ τὸ ἄρθρ. 41.—Ἐπίσης τὴν μίσθωσιν λεμβου ἐθεώρησε ἀποδεικτέαν διὰ μαρτύρων ΑΠ. 287 (53). Πειρ. 2240. Καὶ τὴν παραγγελίαν πρὸς ἀγορὰν πλοίου ΑΠ. 90 (48). Πειρ. 1213 οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἀγορὰν πλοίου ΑΠ. 179 (51). Πειρ. 670. ἢ τὸ ναυτοδάνειον ΑΠ. 144 (49). Πειρ. 529.—Μάρτυρες ἐπιτρέπονται πρὸς ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως ἀποφάσεως βεβαιούσης χρέος ἐκατέρωθεν ἐμπορικόν; Ὁχι κατὰ τὸν Massé 2545 διότι ἐπῆλθεν ἀνανέωσις. Ναὶ κατὰ τὸ Ακ. 6 Ἀπρ. 41. S. 41. 1. 709. Σχετικὴ εἶνε ἡ ἀφ. Ἐφ. Ἀθ. 2997 (94) ἐν Θ. 6. 186 κατ' αὐτὴν τὸ ἐξ ἐμπορικῆς αἰτίας χρέος διαμεινέται τοιοῦτον καὶ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν.

(3) Παλ. 467. LyC. Tr. 3. 80.

νη τὰς 50 δραχμὰς (ἄρθρ. 304 Πολ. Δικ.) οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν δὲν ὑπερβαίνει ὅτε ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν κανόνα τοῦ ἄρθρ. 300 καὶ οὐχὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ἄρθρ. 304 Πολ. Δικ. ⁽¹⁾).

834. 8) Τεκμήρια. Τὰ τεκμήρια εἶνε δύο εἰδῶν ἢ νόμιμα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Νόμου καθιερούμενα ἢ δικαστικά ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ συναγόμενα (ἄρθρ. 272 Πολ. Δικ.) ⁽²⁾. Νόμιμα τεκμήρια ἐν τῷ ἔμπορ. Νόμῳ εὐρίσκωμεν ἐν ἄρθρ. 365, καὶ 366, καθ' ὧν δὲν ἐπιτρέπεται ἀνταποδείξεις καὶ ἐν ἄρθρ. 8 § 2 τοῦ Ν. περὶ ἄρμ. τῶν ἔμπορδ. καθ' οὗ τοιαύτη ἐπιτρέπεται. Δικαστικά τεκμήρια εἶνε πάντα τὰ μὴ νόμιμα καὶ ἐπιτρέπονται ὅπου εἶνε δεκτὴ ἢ διὰ μαρτύρων ἀποδείξεις (ἄρθρ. 276 Πολ. Δ.) ⁽³⁾. Ἐνεκα τούτου τὰ δικαστικά τεκμήρια εἶνε κοινοτάτης χρήσεως. Ὡς τοιαῦτα ἐθεωρήθησαν τὰ ἄτακτα βιβλία § 830 τὰ βοηθητικά, § 821 τὰ ἐγγράφα τὰ μὴ συντεταγμένα εἰς διπλοῦν, § 806. ἔτι δὲ καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀνακρίσεις. ⁽⁴⁾.

835. 9) Ὅρκος. Ὁμολογία. Τίποτε ἰδιαίτερον δὲν παρυσιαζει ὁ ὅρκος καὶ ἡ ὁμολογία ἐπὶ ἐμπορικῶν διαφορῶν.

836. Ἐμπορικαὶ πράξεις μικταί. Οὐδεμία δυσκολία παρυσιαζεται περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ὅταν ἡ πράξις ἦνε ἐμπορικὴ ἐκατέρωθεν ἥτοι δι' ἀμφοτέρους τοὺς συμβαλλομένους ἢ διαδίκους. Μεγάλῃ ὅμως διαφωνία ἐπικρατεῖ ὅταν ἡ πράξις ἦνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἓνα μόνον § 38. — Τότε ἐρωτᾶται ἐὰν τῶν πρὸς ἀποδείξιν τῶν ἐμπορικῶν πράξεων ἐπιτρεπομένων μέσων δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν ἐκάτερος τῶν διαδίκων· ὁ Α ἰδιοκτῆτης ἐπώλησε τὸν σταφιδοκαρπὸν τοῦ εἰς τὸν Β, ὅστις ἡγόρασε τοῦτον πρὸς μεταπώλησιν. Ἡ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν Β. ἐνῶ δὲν εἶνε διὰ τὸν Α, ὁ Α. βεβαίως δύναται νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ἐὰν ἐπιτρέψῃ ὁ δικαστής, τὴν πώλησιν διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ τίμημα. Ἀλλὰ δύναται νὰ ἐπιτραπῇ καὶ εἰς τὸν Β. νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν ἀγορὰν ἢ τοῦλάχιστον τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος; Τινὲς διακρίνουσιν. Ἐὰν

(1) Οἰκ. Ἐγγ. § 138 σημ. 2.

(2-3) Οἰκ. Ἐγγ., § 128 καὶ ΑΠ. 285 (57). Πειρ. 2240.—Ἐν ΑΠ. 35 (90). Θεμ. 1. 87. ἀναγινώσκωμεν: ἀπόφασις συναγαγοῦσα ὡς ἀποδεδειγμένον γεγὸνός ἄνευ διατάξεως ἀποδείξεων, ἐκ τεκμηρίων ἐξ ἐγγράφων, καὶ στεροῦσα οὕτω τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνταποδείξεως εἶνε ἀναιρετέα».

(4) Ακ. 2 Ἀπρ. 79. Σ. 80. 1. 116. Lyc. Tr. 3. 83.

διὰ τῆς ἀποδείξεως πρόκειται νὰ δημιουργηθῇ ὑποχρέωσις ἐκείνου ὅστις δὲν ἐνήργησεν ἐμπορικῶς, οἱ μάρτυρες δὲν ἐπιτρέπονται. Ἡ ἀπόδειξις πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τὸ Πολ. Δίκαιον. Ἐὰν ὅμως δὲν πρόκειται νὰ δημιουργηθῇ ὑποχρέωσις τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις ἀλλὰ μόνον νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀποδεικνύοντος οἱ μάρτυρες ἐπιτρέπονται⁽¹⁾. Οὕτω κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ὁ Β. δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν ἀγοράν, διότι τοῦτο δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν διὰ τὸν μὴ ἐμπορικῶς ἐνεργήσαντα Α. δύναται ὅμως νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἔτσι τὴν ἀπαλλαγὴν του. Ἡ γνώμη αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ πρακτικότης εἶνε ἀναμφισβήτητος καὶ ἣτις καὶ νομικῶς εἶνε ὑποστηρίξιμος, διότι ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀποσθέσεως τῆς ἐνοχλῆς τὰ αὐτὰ μέσα τὰ χρησιμεύοντα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὑποστηρικθεῖσα καὶ παρ' ἡμῶν⁽²⁾ δὲν ἐπεκράτησε. Σήμερον γενικῶς διδάσκεται ὅτι κατ' ἐκείνου δι' ὃν ἡ πράξις θεωρεῖται ἐμπορικὴ ἐπιτρέπονται πάντα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως καὶ οἱ μάρτυρες κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ κατ' ἐκείνου δι' ὃν ἡ πράξις δὲν εἶνε ἐμπορικὴ ἡ ἀπόδειξις θὰ γείνη κατὰ τὸ Πολ. Δικ. Ἐνῶ λοιπὸν ὁ Α. εἰς τὸ σημειωθὲν παράδειγμα δύναται καὶ διὰ μαρτύρων νὰ ἀποδείξῃ τὴν πώλησιν, ὁ Β. δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀγοράν ἢ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος εἰμὴ συμμορφούμενος πρὸς τὸ Πολ. Δικ.—⁽³⁾.

Ἄλλαι συνέπειαι τῆς κρατούσης ταύτης γνώμης εἶνε καὶ αἱ ἑξῆς.

1) Τὸ περὶ ἐμπορικῆς πράξεως γινόμενον ἔγγραφον τὸ περιέχον ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν καὶ μὴ συνταχθὲν εἰς πλείονα ἀντίτυπα κατὰ τὸ ἀρθρ 410 τῆς Πολ. Δικ. ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν κατ' ἐκείνου

(1) Massé 2543. 2544. Παλ. 567. Boistel 437.

(2) ΑΠ. 419 (65). Πειρ. 2240.—Ἐφ. Ναυπλ. 517 (89)· ἐν Ἐφ. Δικ. 1. ἀριθ. 20 ζητ. 2. Εἰσηγήσει τοῦ κ. Πεταλᾶ ἔνθα καὶ μειονοψηφία· καὶ παρατηρήσεις ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Γιαννοπούλου.—Ἡ ἀπ. Ἐφ. Ν. 448 (90) ἐν Ἐφ. Δικ. 2. 11. διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐξοφλήσεως τιμήματος σταφιδοκαρποῦ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορασθέντος ἐδέχθη ἀδυναμίαν ἐγγράφου ἀποδείξεως.—Ἴδε καὶ Ακ. 21 Ἰουν. 27. Σ. 8. 1. 622 καὶ 9. 2. 2.

(3) Οἱκ. Ἐγγ. § 138 σημ. 2.—LyC. Tr. 3. 87.—Bravard 2. 464. Ακ. 34 Μαρτ. 74 Σ. 75. 1. 365 ἢ D. 75. 1. 229.—ΑΠ. 410 (80), Μπ. 1. 276.—Ἐφ. Ν. 230 (92). Ἐφ. Δικ. 3. 166. ἔνθα καὶ μειονοψηφία.—Ἐφ. Ἀθ. 323 (94). Θεμ. 5. 174 καὶ μειονοψηφία.

δι' ὃν ἡ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ § 806 καὶ οὐδεμίαν κατὰ τοῦ ἄλλου. (¹)

2) Ἐὰν πρόκηται μεταξύ ἐμπόρων περὶ πράξεως μικτῆς ἤτοι ἐμπορικῆς διὰ τὸν ἓνα μόνον, τὰ βιβλία ἐκείνου δι' ὃν ἡ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ δὲν ἔχουσι τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τοῦ ἄρθρ. 417 ἀλλὰ μόνον τοῦ ἄρθρ. 418 τῆς Πολ. Δικ. (²).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀγοραπωλησίας. (³)

837. Πότε ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ πώλησις εἶνε πράξεις ἐμπορικαὶ ἢ συναλλάγματα ἐμπορικὰ ἐξηγήθημεν ἀλλαχοῦ § 42—61 : Μένει νὰ ἐξετάσωμεν ποῖοι εἶνε κανόνες οἱ διέποντες τὴν ἐμπορικὴν ἀγορὰν καὶ πώλησιν.

Ἄν καὶ ἡ ἀγοραπωλησία εἶνε τὸ συνηθέστερον ἐμπορικὸν συνάλλαγμα, μεμετρημένας ἐν τούτοις εὐρίσκομεν διατάξεις τοῦ ἐμπορ. Ν. ἀναφερομένας εἰς αὐτήν. Τὰ ἄρθρ. 100, 109, 582, 583, 584 Ε. Ν. εἶνε τὰ μόνα κείμενα μετὰ τῶν ἄρθρ. 195 καὶ 196, πραγματευομένων περὶ ἐκουσίας πωλήσεως πλοίου, τὰ ὅποια περὶ αὐτῆς εὐρίσκομεν. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαία ἔλλειψις τοῦ Νομοθέτου ἡμῶν. Ἡ ἀγοραπωλησία δὲν εἶνε μόνον κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικὸν συνάλλαγμα ἀλλὰ καὶ συνάλλαγμα συνηθέστατον τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, τυχὸν τῆς ἐπισταμένης καὶ ὅσον οἷον τε τελείας ἐξετάσεως τοῦ Πολιτικοῦ Νομοθέτου.

*Ἦρκει λοιπὸν νὰ ὑπομνήσωμεν τὸν κανόνα, ὃν ἐξεθέσαμεν ἀλλαχοῦ § 29. 768. ὅτι ἐν σιωπῇ τοῦ ἐμπορ. Νόμου ἐφαρμόζεται τὸ πολιτικὸν Δικ. καὶ τὰ ἔθιμα, καὶ νὰ παρὶλθωμεν τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον παρ' ἡμῖν καίτοι ἰσχυόντων τῶν ἐθίμων § 30, οὐδεμία ἐλήφθη

(1) LyC. Tr. 3. 87.—Aubry et Rau 8 § 756. 1° i. f.

(2) LyC. Tr. αὐτ. καὶ Aubry et Rau 8 § 757 σημ. 9. τὴν λύσιν ταύτην δύναται τις νὰ ἀμφισβητήσῃ προσκολλώμενος εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 12 Ἐμπ. Ν. ὅπερ ἀδιακρίτως ὁμιλεῖ περὶ ἐμπορ. πράξεων καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 417 Πολ. Δικ. Ἰδε Toullier 8. 386.

(3) Καλ. 3 § 216. Ἠλ. Διακοπούλου ἐξαίρετον μονογραφίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀγόρασις».

φροντίς ὅπως ταῦτα περισυλλεχθῶσι καὶ ἀποτελέσωσι γραπτὸν πλέον νόμον τῶν ἐμπορικῶν ἀγορῶν καὶ πωλήσεων ⁽¹⁾.

Αἱ διατάξεις ὅμως τὰς ὑποίας ἐμνημονεύσαμεν ληφθεῖσαι ἐκ νομοθεσίας κατὰ πολὺ διαφερούσης τῆς ἡμετέρας, καὶ εἶδη τινα ἀγοραπωλησιῶν συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἔχουσιν ἀνάγκην ἐξηγήσεως καὶ διὰ τοῦτο φέρομεν τὸν λόγον κινδυνεύοντες νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ἀτελῶς τὰς βεβαίως ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τελειότερας παρὰ δόσεις τοῦ Πολ. Δικαίου.

Οὕτω τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας μελέτην διαιροῦμεν εἰς δύο καὶ πρῶτον ἐξετάζομεν τοὺς γενικοὺς κανόνας τῆς ἐμπορικῆς ἀγοραπωλησίας εἴτα δὲ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀγοραπωλησιῶν τὰ συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

1) Γενικοὶ κανόνες τῆς ἐμπορ. ἀγοραπωλησίας.

838. Σύστασις. Διὰ νὰ θεωρηθῇ κατηρτισμένον ἦτοι ὑποχρεωτικόν διὰ τοὺς συμβαλλομένους τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας ἀρκεῖ οὗτοι νὰ συμφωνήσωσιν περὶ τοῦ πράγματος καὶ τοῦ τιμήματος. Καὶ ἂν μὲν ἦνε παρόντες ἀκολουθοῦμεν τοὺς κανόνας περὶ συστάσεως τῶν συναλλαγματῶν μεταξὺ παρόντων, § 774 ἐὰν δὲ ἀπόντες τοὺς μεταξὺ ἀπόντων, δι' ἄλληλογραφίας § 780, 781, ἢ διὰ μέσων προσώπων § 786.

839. Τελείωσις τῆς ἀγοραπωλησίας. Τῆς καταρτίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας διαφέρει ἡ τελείωσις αὐτῆς, ἥτις ὅτε μὲν γίνεται ταυτοχρόνως, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν κατάρτισιν. Καὶ λέγομεν ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία εἶνε κατηρτισμένη ὅταν ἐκάτερος τῶν συμβαλλομένων αὐτοβούλως δὲν δύναται νὰ ἀπόσχη αὐτῆς ἀζημίως. Λέγομεν δὲ ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία εἶνε τελεία ὅταν ἦνε ἀπολύτως βεβαία ἢ ὑπαρξίς καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, ἦτοι τὸ τίμημα καὶ τὸ πρᾶγμα. Ἐὰν ἡ ἀγοραπωλησία ἦνε ὑπὸ αἴρεσιν ἀναβλητικὴν ἢ ἂν τὸ

(2) Τοιοῦτος Ν. ἐξεδόθη ἐν Γαλλίᾳ (13 Ἰουν. 66) ὑπὸ τὸν τίτλον loi concernant les usages commerciaux. Ὁ Ν. οὗτος περιέχει XI γενικοὺς κανόνας καὶ πίνακας διὰ τινα ἐμπορεύματα. Περὶ ἀποβάρου ἴδε παρ' ἡμῶν Διατ. 15 Αὐγ. 69. Διατ. 7 Ἰαν. 73 καὶ Διατ. 26 Αὐγ. 74. Τὰ διατάγματα ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς ἀναγράφοντα συνηθείας. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 23 τοῦ τελων. δασμολογίου τὰ περὶ ἀποβάρου κανονίζοντα διὰ Β. Δ.

ἀντικείμενον αὐτῆς (τίμημα ἢ πρᾶγμα) ἦνε ἄοριστον καὶ πρέπει νὰ ὀρισθῇ εἴτε διὰ σταθμίσεως, ἀριθμήσεως ἢ μέτρου, εἴτε δι' ἐπιλογῆς, εἴτε δι' ἀπυχωρισμοῦ κλπ, δὲν εἶνε τελεία· διότι ἂν μὲν ᾖ ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν εἶνε ἀμφίβολος ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς τῆς συμβάσεως — ἐπὶ τῶν μέτρῳ, σταθμῳ ἢ ἀριθμῳ πωλουμένων εἶνε ἄοριστον τὸ τίμημα καὶ συνήθως τὸ πρᾶγμα — ἐπὶ πραγμάτων κατὰ γένος ὠρισμένων, ἢ διαζευκτικῶς ὀφειλομένων εἶνε ἄοριστον τὸ πρᾶγμα. Ἡ διάκρισις αὕτη ῥητῶς μαρτυρουμένη⁽¹⁾ χρησιμεύει διὰ τὸν κανονισμόν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ ζητήματος τῶν κινδύνων τοῦ πωληθέντος.

840. Μεταβίβασις τῆς κυριότητος. Κατὰ τὰς Ῥωμαϊκὰς ἰδεὰς σκοπὸς τῆς ἀγοραπωλησίας δὲν εἶνε ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἀλλὰ σκοπὸς εἶνε νὰ γίνῃ οὗτος κύριος τοῦ πωλουμένου. Καὶ τόσον εἶνε τοῦτο ἀληθές, ὥστε, ἐὰν μὲν συμφωνηθῇ νὰ μὴ γίνῃ κύριος τοῦ πωλουμένου ὁ ἀγοραστής, δὲν ὑπάρχει πώλησις, ἀλλὰ μίσθωσις ἢ ἀντίχρησις⁽²⁾. ἐὰν δὲ ὁ πωλητὴς ὑποσχεθῇ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα πράγματός τινος εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἡ σύμβασις αὕτη δὲν ἰσχυροῦται πώλησις, ἥτοι σύμβασις συναινετική καὶ ὑποχρεωτική, ἀλλ' ἰσχυροῦται ἢ ἀνώνυμον συνάλλαγμα διεπόμενον ἀπὸ τοῦς περὶ τούτων κανόνας ἢ ἔπρεπε νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τῆς ἐπερωτήσεως⁽³⁾. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ὁ πωλητὴς δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸν ἀγοραστήν τὴν κυριότητα τοῦ πωλουμένου (ἦν ἴσως δὲν ἔχει), ἀλλὰ μόνον τὴν ἀνενόχλητον νομὴν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τοῦτο ἀρκεῖ⁽⁴⁾.

Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ἂν ὁ πωλητὴς ᾖ κύριος τοῦ πωλουμένου, ὁ ἀγοραστής γίνεταί παραχρῆμα κύριος, ἂν ὅμως δὲν ᾖ, ὁ ἀγορα-

(1) N. 8. pr.Π. (18. 6) κατὰ μετάφρ. Διακοπούλου «ἀναγκαίως δεόν νὰ γινώσκωμεν πότε ἡ ἀγόρασις εἶνε τελεία (perfecta)· διότι τότε δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν τίνας εἶνε οἱ κίνδυνοι· καθ' ὅσον τελείας οὔσης τῆς ἀγοράσεως ὁ κίνδυνος εἰς τὸν ἀγοραστήν ἀποβλέπει» καὶ N. 1 § 1 Π. (18. 6) καὶ N. 2. K. (4. 48). κατὰ μετάφρ. ἰδίου «προτοῦ καταμετρηθῇ ὁ οἶνος σχεδὸν δὲν ἐπωλήθη εἰσέτι». Ἴδε περὶ τῆς διακρίσεως Καλλ. 3. § 257. 258. 259. Διακοπούλου Ἀγόρασις § 35. καὶ N. 44. Π. (18. 1).

(2) N. 80 § 3. Π. (18. 1). Βασ. N. 26. (19. 1). Καλλ. 3. § 222.

(3-4) Molitor. Oblig. 367. Διακοπ. § 52. Καλλ. 3. 231.

στῆς ἀποκτῆ, ἂν ἦνε καλῆς πίστεως, τὰ προσόντα τῆς χρησικτησίας.

841. Πληρωμὴ τιμήματος. Παράδοσις. Διὰ τὴν ἐπέλθῃ ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο διὰ τὸν ἀγοραστήν, ἥτοι διὰ τὴν γίνῃ κύριος (ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι καὶ ὁ πωλητὴς ἦτο τοιοῦτος) δὲν ἀρκεῖ ἡ σύμβασις τῆς ἀγοραπωλησίας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις παραδόσις ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ καὶ πληρωμὴ τοῦ τιμήματος, ἐκτὸς ἂν τοῦτο ἐπιστῶθῃ. Ἄν, καίτοι πληρωθέντος ἢ πιστωθέντος τοῦ τιμήματος, δὲν ἐγένετο παράδοσις ἢ ἂν καίτοι γενομένης παραδόσεως, τὸ τίμημα δὲν ἐπληρώθῃ ἢ δὲν ἐπιστῶθῃ, ὁ ἀγοραστής δὲν γίνεται κύριος καὶ ἂν ἦτο τοιοῦτος ὁ πωλητὴς ἢ ἀκριβέστερον ὁ πωλητὴς διατηρεῖ ἐπὶ τοῦ πράγματος τὰ δικαιώματά του. Μία μόνη διαφορὰ προκύπτει ἐκ τῶν πηγῶν μεταξὺ παραδόσεως καὶ πληρωμῆς τιμήματος. Ἡ μὴ παράδοσις εἶνε ἀπόλυτος ἔλλειψις, ἐνῶ ἡ μὴ πληρωμὴ τοῦ τιμήματος εἶνε ἔλλειψις σχετικὴ ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι ὁ πωλητὴς (ἢ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ) μόνον ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτήν, διότι ῥητῶς εὐρίσκομεν μαρτυρούμενον ὅτι ὁ ἀγοραστής ὁ μὴ πληρώσας (ἢ μὴ πιστωθεὶς) τὸ τίμημα ἔχει τὴν Πουβλικιανήν⁽¹⁾. Ἐὰν δὲ κατὰ ταῦτα ὁ ἀγοραστής ὁ μὴ πληρώσας ἢ μὴ πιστωθεὶς τὸ τίμημα δὲν γίνεται κύριος· ἔπεται ὅτι κύριος παραμένει ὁ πωλητὴς, ἂν ἦτο τοιοῦτος, καὶ δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὸ πωληθὲν εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ εὐρισκόμενον ἢ καὶ εἰς χεῖρας τρίτου, ἐκτὸς ἂν ὁ τρίτος οὗτος δύναται νὰ ἀντιτάξῃ τὴν χρησικτησίαν, διότι ὡς γνωστὸν παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύει ὁ καιὼν τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, καθ' ὃν ἐπὶ κινήτων ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου.

Ταῦτα καὶ μαρτυροῦνται καὶ διδάσκονται⁽²⁾. Κατὰ τὸν κανόνα δὲ ὃν ἀνεγράψαμεν ἀλλαχοῦ § 29 καὶ καθ' ὃν ἐν σιωπῇ τοῦ Ἑμπ. Νόμου ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστυκοῦ δικαίου, ἔπρεπε τὰς διατάξεις ταύτας νὰ

(1) Ν. 8. Π. (6. 2) καὶ Βασιλ. Ν. 8. (15. 2) «οὐ ζητοῦμεν εἰ κατεβλήθη τὸ τίμημα». Οἰκ. Στοιχ. 2. § 121 σημ. 18.

(2) § 41. Εἰς. (2. 1). Ν. 72. Π. (6. 4). Ν. 5. § 18. Π. (14. 4). Ν. 19. 53. Π. (18. 4) ἢ Βασιλ. Ν. 18. (19. 4) «ὅπερ ἐπώλησα δὲν γίνεται τοῦ λαβόντος εἰ μὴ δοθῇ τὸ τίμημα τῷ ἀγοραστῇ. Καλλ. 3. § 232. Διακοπούλου § 59. Ἑφ. Ἀθ. 450. (92). Θεμ. § 3. 190.—ΑΠ. 450. (66) καὶ ἄλλας ἐν Νηολογ. Μπαλ. καὶ Γκίνη Ἀγοραπωλησία § 12. 16.

ἐφαρμόσωμεν καὶ ἐπὶ ἐμπορικῆς ἀγοραπωλησίας καὶ νὰ δεχθῶμεν ἐν γένει ὅτι ὁ πωλητὴς ὁ μὴ πληρωθεὶς ἢ μὴ πιστώσας τὰ πωληθέντα καὶ παραδοθέντα ἐμπορεύματα ἔχει δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα εὐρισκόμενα εἴτε εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ εἴτε εἰς χεῖρας τρίτου, διότι ἐξακολουθεῖ ὢν κύριος. Καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἀναγνωρίσωμεν καὶ εἰς τοὺς δανειστάς τοῦ πωλητοῦ δυνάμενους νὰ ἐξασκήσωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τύπον κατασχέσεως εἰς χεῖρας τρίτου. Πραγματικῶς εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἠδυνάμεθα νὰ φθάσωμεν ἂν ἐκ τοῦ Ἑμπ. Νόμου ἔλλειπον αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 582, 583 καὶ 584 καὶ ἰδίως ἡ πρώτη.

842. Τὰ ἄρθρ. 582-584. Τὰ ἄρθρα ταῦτα, τῶν ὁποίων τὴν ἐρμηνείαν θὰ δώσωμεν ἐκτενῶς ἐν τῷ περὶ πτωχεύσεως μέρει τοῦ παρόντος πονήματος, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Ἑμπ. Ν. (ἄρθρ. 576, 577, 578) τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν πολιτικὴν Νομοθ. τῆς ὑποίτης 1) ἡ πώλησις εἶναι τελεία καὶ ὁ ἀγοραστὴς γίνεται κύριος ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ ἅμα τῇ συμφωνίᾳ περὶ τοῦ πράγματος (κατ' εἶδος ὠρισμένου) καὶ τοῦ τιμήματος, ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν παρεδόθη ἢ τὸ τίμημα δὲν ἐπληρώθη εἰσέτι· ἄρθρ. 1583 Γ.Κ. 2) ὁ πωλητὴς ἔχει προνόμιον διὰ τὸ τίμημα τῶν κινητῶν ἐὰν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰσέτι εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὀφειλέτου (ἀγοραστοῦ) καὶ δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ, ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως, τὴν κατοχὴν τοῦ μὴ ἐπὶ προθεσμίας πωληθέντος καὶ παραδοθέντος κινητοῦ, ἂν τοῦτο εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· ἄρθρ. 2102 § 4 Γ.Κ. 3) ὁ πωλητὴς ἔχει δικαίωμα παρακρατήσεως ἢ παρακατασχέσεως (jus retentionis) τοῦ πωληθέντος μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος ἐκτὸς ἂν ἐπίστωσεν αὐτό· ἄρθρ. 1612 Γ.Κ. 4) ὁ πωλητὴς ἔχει δικαίωμα ἂν δὲν πληρωθῇ τὸ τίμημα νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν (resolution) τῆς ἀγοραπωλησίας (ἄρθρ. 1654 Γ.Κ.).

Ἀπέναντι τοιαύτης νομοθεσίας ἀναγνωρίζουσης τὸν ἀγοραστὴν κύριον ἀπὸ τῆς συμβάσεως, μὴ ἀναγνωρίζουσης δὲ εἰς τὸν πωλητὴν δικαίωμα διεκδικήσεως λόγῳ μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, ἐχούσης ἀναγεγραμμένον τὸ ἄξιωμα ὅτι ἐπὶ κινητῶν ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου, ῥητῶς δ' ἐπιφυλασσομένης (ἄρθρ. 2102 § 4 i. f.) ὡς πρὸς τὴν διεκδικήσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 582 (Γαλ. 576). εἰσάγουσα τὴν διεκδικήσιν ὑπὸ περιορισμούς

ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ, ὅστις δὲν ἐπληρώθη τὸ τίμημα (ἀδιάφορον ἂν ἐπίστωσεν ἢ μὴ αὐτὸ) δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἂν καὶ σπουδαίας εὗρεν ἀντιρρήσεις ἢ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐν Γαλλίᾳ⁽¹⁾. Παρ' ἡμῖν ὅμως ἐνθα καθ' ἃ ἐρρέθη ὁ πωλητὴς ἔχει δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ τὸ πρᾶγμα, οὗ δὲν ἐπληρώθη ἢ δὲν ἐπίστωσε τὸ τίμημα, ἢ ἀναγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 582, ἣτις βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀπροσέκτως γενομένη, δύο σημασίας δύναται νὰ ἔχῃ·

1) Ἡ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ πωλητοῦ (τῆς διεκδικήσεως λόγῳ μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος) κατηργήθη δι' ἀχρηστίας ἢ ἄλλως ἢ τοὐλάχιστον κατηργήθη διὰ τὴν ἐμπορικὴν ἀγοραπωλησίαν καὶ ἀναφαίνεται ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ ἐνασκούμενον ὑπὸ τοὺς περιορισμούς τοῦ ἄρθρ. 582 ἢ

2) Ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ πωλητοῦ νὰ διεκδικήσῃ λόγῳ μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος δὲν κατηργήθη ἀλλ' ὑφίσταται, καὶ ὅτι μόνον ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ ἐνασκήται ὑπὸ τοὺς περιορισμούς τοῦ ἄρθρ. 582, κατὰ πᾶσαν δ' ἄλλην περίπτωσιν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀμφότεραι αἱ ἐκδοχαὶ εἶνε ὑποστηρίξιμοι. Παρ' ἡμῖν μετ' ἀρκετῆς δυνάμεως ὑποστηρίχθη τὸ πρῶτον ἥτοι ὅτι δὲν ἔχει πλέον διεκδικήσιν ὁ πωλητὴς λόγῳ μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος καὶ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 582 εἶνε ἐξαιρέσις καὶ οὐχὶ τοῦ κανόνος περιορισμένη ἐφαρμογὴ⁽²⁾.

843. Παράδοσις. Ἐκτὸς τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος διὰ νὰ γίνῃ κύριος ὁ ἀγοραστής, καὶ ἀποβαλὴ πᾶν ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαίωμα ὁ πωλητὴς, ἀπαιτεῖται καὶ παράδοσις τοῦ πωληθέντος, ἥτοι μεταβίβασις αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ κατοχὴν τοῦ ἀγοραστοῦ· διότι παρ' ἡμῖν ἰσχύει εἰσέτι ἡ ἀρχὴ ὅτι «αἱ δεσποτεῖαι τῶν πραγμάτων διὰ παραδόσεως καὶ χρήσεως μεταφέρονται οὐ μὴν διὰ ψιλοῦ συμφώνου»⁽³⁾. Ἀλλ' ἐνῶ ἐν τῇ πολιτικῇ δικαίῳ εὐρίσκομεν τρόπους παραδόσεως, ἔχομεν καὶ ἄλλους συνηθιζομένους ἐν τῇ ἐμπορίῳ, νέας

(1) Renouard. faillites 2. σελ. 352 καὶ ἐπ.

(2) Ἰδὲ Ν. Δημητράκοπούλου διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Μικραὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Ἀστ. Δικαίου». Α'. πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος χρησιδεσπόζει ὁ ἀγοραστής; ἐν Μπαλ. 13. 336 καὶ ἐπ. ἰδίᾳ § 12.

(3) Ν. 20. Κ. (2. 3). Βασιλ. Ν. 81. (11. 1).

δὲ περιπλοκὰς δύναται νὰ γεννήσῃ ἡ σύνταξις τῶν ἀρθρ. 100 καὶ 582 Ἐμπ. Ν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐξηγηθῶμεν.

844. Ἐγχειρίσις. Ὁ φυσικώτερος καὶ ἀπλούστερος τρόπος παραδόσεως εἶνε ἡ ἐγχειρίσις τοῦ πράγματος (*traditio vera*) εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἢ παρουσίᾳ τούτου εἰς ἄλλον Ν. 1. § 21. Πανδ. (41. 2). Ν. 31. § 1. Π. (39. 5), ἢ ἡ συναινέσει τοῦ κατόχου ὑλικῇ κατὰ-ληψις τοῦ πράγματος Ν. 77. Π. (6. 1).

845. Κατάθεσις ἐν τῇ οἰκίᾳ. Τὸ κατ' ἐντολὴν ἡμῶν ἀπο-τεθὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ διατρώμεθα ἔστω καὶ ἐν ἀπουσίᾳ μας, λογι-ζεται παραδοθὲν⁽¹⁾. Οὐτε ἀπαιτεῖται νὰ νεμώμεθα τὴν οἰκίαν⁽²⁾.

846. Ἐγχειρίσις τῶν κλειδῶν. Ὅταν τὰ κινητὰ εὐρί-σκωνται ἐντὸς ἀποθήκης ἀρκεῖ ἡ τῶν κλειδῶν ἐγχειρίσις⁽³⁾. ἄλλ' ἔμ-προσθεν τῆς ἀποθήκης⁽⁴⁾.

847. Ἐγχειρίσις τίτλων κυριοκτητος. Πρῶτος εὐρίσκουμεν ὅτι «ὁ δωρησάμενος ὠνεακὰ (δηλ. ἔγγραφα τῆς ἀγορᾶς) καὶ αὐτοὺς τοὺς δούλους δοκεῖ παραδιδόναι»⁽⁵⁾. Φιλονεικεῖται ἂν οἱ δούλοι (πράγματα) πρέπει νὰ ᾔνε παρόντες⁽⁶⁾.

848. Σύμμανσις. Σφραγίσις. Φύλαξις. «Δοκοῦσι δὲ παρα-δεδοῦσθαι αἱ δοκοί, ἅς ὁ ἀγοραστὴς ἐσφράγισεν» Ν. 14. § 1. Π. (18. 6) ἢ Βασιλ. Ν. 8. (19. 6). Ἐκτὸς ἂν ἡ σφραγίσις ἐγγενεν διὰ νὰ μὴ ἀνταλλαχθῶσι⁽⁷⁾. Παράδοσις γίνεται καὶ διὰ διορισμοῦ φύ-

(1—2) Ν. 18. § 2. Ν. 30. Π. (41. 2) καὶ Βασ. Ν. 17, 28. (50. 2). Καλ. 2. § 36. Οἰκ. Στοιχ. 1. § 104 σημ. 7. «Εἰ ὁ ἐπώλησάς μοι κατὰ γνώ-μην μου ἐν τῇ οἰκίᾳ μου εἰσήγαγες ἐγὼ νέμομαι. — Ὁ οἶκον ἢ πλοῖον ἢ ἄρ-μάριον νεμόμενος τὰς κατὰ μέρος ὕλας οὐ νέμεται».

(3) Ν. 9. § 6 Π. (41. 4). Βασ. Ν. 8. (50. 4).

(4) Ν. 74. Π. (18. 4). Β. Ν. 72. (19. 4). Καλ. 2. 36. Οἰκ. Στοιχ. 1. § 104 σημ. 7. γ'.

(5—6) Ν. 1. Κωδ. (8. 54). Βασ. Ν. 35. (47. 4). Καλ. 2. § 36. Οἰκ. Στοιχ. 1. § 104 σημ. 7. δ'. Περὶ τιμολογίου, φορτωτικῆς καὶ ἀγωγιαστη-ρίου κατωτέρω.

(7) Ν. 1 § 2. Π. (18. 6). Καλ. 2. § 36. Οἰκ. Στοιχ. 1. § 104 σημ. 7. Ὁ Pothier. Vente 316. τὴν σφραγίσιν τῶν πύθων ἢ βυτίων (*tonneaux*) δὲν θεωρεῖ παράδοσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀποφυγὴν ἀνταλλαγῆς γενομένην ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω Ν. στηριζόμενος· ἐνῷ θεωρεῖ παράδοσιν τὴν σφραγίσιν ἀντι-κειμένων μεγάλου βάρους (*magni ponderis*) ἐπικαλούμενος τὸν Ν. 14 § 1.

λακος⁽¹⁾.

849. Longa manu. Ἡ παράδοσις αὕτη λαμβάνει χώραν καὶ ἄνευ σωματικῆς καταλήψεως ὅταν τοῦ πράγματος ὑπὸ τὰς ὄψεις ἡμῶν, οὐδενὸς κωλύοντος, ὁ κάτοχος δηλοῖ ὅτι παραχωρεῖ τοῦτο⁽²⁾.

850. Συναινέσει μόνῃ (brevi manu). Ὅταν ὁ ἀγοραστής κατέχῃ ἤδη ἐφ' οἰσθδήποτε τίτλῳ τὸ πωληθέν δὲν εἶνε ἀνάγκη νέας παραδόσεως· ἀρκεῖ μόνῃ ἢ σύμβασιν⁽³⁾.

851. Ἐπιφύλαξις ἐπικαρπίας. Μίσθωσις. Παράκλησις. Παρακαταθήκη. Κατὰ ῥητὴν διάταξιν ὁ πωλὼν (δωρούμενος ἢ προικοδοτῶν) πρᾶγμα καὶ διαφυλάττων τὴν ἐπικαρπίαν λογιζέται παραδούς, μὴ ἀπαιτουμένης ἄλλης παραδόσεως N. 28. Κωδ. (8. 54). Ἐπίσης παράδοσις δὲν ἀπαιτεῖται ἐὰν ὁ πωλητὴς κρατήσῃ τὸ πωληθέν, ὡς μισθωτῆς, ἢ κατὰ παρακλησιν⁽⁴⁾, ἢ ὡς θεματοφύλαξ⁽⁵⁾.

852. Εμπορικοὶ τρόποι. Ἐκτὸς τῶν ἄνω ὀκτὼ τρόπων

II. (18. 6). Τοιαύτην διάκρισιν ὁ Massé 3. 1606 ἀποκρούει δεχόμενος ὅτι πάντοτε ἡ σφράγις ἢ σημανσις (marque) ἐθεωρήθη ὡς παράδοσις καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἔμεινε παρὰ τῷ πωλητῇ ἐκτὸς ἂν προκύπτῃ ὅτι σκοπὸς παραδόσεως δὲν ὑπῆρχε, ἀλλὰ μόνον φόβος ἀνταλλαγῆς. Σύμφωνας ἡ Γαλ. Νυλ. Ακ. 9 Ἰουν. 45. S. 45. 1. 658 καὶ Ἐφ. Besançon 16 καὶ 17 Ἰαν. 65. S. 65. 2. 127.

(1) Ὁ N. 51. Π. (41. 2) φέρει «Τινὼν πραγμάτων ἀποκτῶμεν τὴν νομὴν ψυχῇ (animo) λέγει ὁ Λαθεὼν π. γ. ἐὰν ἀγοράσω σωρὸν ξύλων, καὶ ὁ πωλητὴς μοι ἐπιτρέψῃ νὰ σηκώσω τοῦτον διορίσω δ' ἐν ταύτῳ γύλακα λογιζομαι παραλαβὼν (traditus mihi videtur)· ὁ N. 51. Βασιλ. (50. 2) δὲν ὁμιλεῖ περὶ φύλακος· «καὶ ψυχῇ μόνῃ κτῶμαι νομὴν· οἷον εἰ ὁ πωλήσας μοι σωρὸν ξύλων ἢ κεράμους οἶνων ὑφ' ἐν ὄντας ἐπιτρέψῃ ταῦτα ἐπαραι». — Περὶ ἀδείας ἢ διαταγῆς παραδόσεως κατωτέρω § 853.

(2) N. 1. § 21. N. 18. § 2. Π. (41. 2) καὶ N. 79. Π. (46. 3)· ἡ B. N. 79 (26. 5). Ἐὰν ὁ χρεωστὴς μοι πρᾶγμα κατ' ἐπιτροπὴν μου θήσῃ αὐτὸ ἐπ' ὀψεσί μου ἐλευθεροῦται». Οἰκ. Στοιχ. § 104. σημ. 7. Ὁ Pothier Vente 314 πάλιν τὴν τοιαύτην παράδοσιν φαίνεται δεχόμενος διὰ τὰ ἀντικείμενα μεγάλου βάρους.

(3) § 44. Εἰσ. (2. 1). N. 43. § 1. Π. (23. 3) καὶ N. 9. § 5. Π. (41. 1) ἡ B. N. 8. (50. 1). «Ταυτὸν ἐστὶν καὶ ὁ ἔδωκα σοι εἰς χρῆσιν ἢ παρακαταθήκην ἢ μίσθωσιν πωλήσω, ἢ παρῶ σοι ἢ τὰς κλεῖς σοι παραδώσω τῆς ἀποθήκης ὧν ἐπώλησά σοι φορτίων».

(4-5) N. 28. Π. (41. 2). N. 15. Π. (2. 8). Pothier Vente 314. Οἰκ. Στοιχ. 1. § 104 σημ. 8

παραδόσεως τούς όποιους εύρίσκομεν εις τας πηγάς, έν τῷ έμπορίῳ συνηθίζονται καί ἄλλοι, τῶν όποιων ἀμφισβητεῖται ἡ νομική ισχύς. Τοιούτοι εἶνε 1) ἡ ἄδεια ἡ διαταγή πρὸς παράδοσιν· 2) ἡ ἀναγνώρισις έν τῷ τελωνείῳ· 3) ἡ παράδοσις ἢ ἡ μεταβίβασις, τοῦ τιμολογίου, τῆς φορτωτικῆς ἢ τοῦ ἀγωγιστηρίου.

853. Διαταγή πρὸς παράδοσιν. Συνήθως όταν τὰ έμπορεύματα εύρίσκωνται εις χεῖρας τρίτου (παρχγγελιοδόχου, θεματοφύλακος, πλοιάρχου) ὁ πωλητῆς εκδίδει διαταγήν νά παραδοθῶσι ταῦτα εις τὸν ἀγοραστήν ἢ διαταγή αὕτη κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην πάντων, οὕσα ἀπλῇ έντολῇ δέν ισόδυναμει πρὸς παράδοσιν ⁽¹⁾.

854. Ἀναγνώρισις έν τῷ τελωνείῳ (transfert en douane). Πρὸς εύκολίαν τοῦ έμπορίου εἰς τινὰ τελωνεῖα ὑπάρχουσιν ἀποθήκαι έν αἷς κατατίθενται, ἐπὶ μικρῷ ἐνοικίῳ καὶ ἄνευ πληρωμῆς εἰσαγωγικῶν τελῶν, προσωρινῶς, τὰ ἐξωθεν εἰσαγόμενα έμπορεύματα εἴτε διὰ νά παραδοθῶσι κατόπιν εις τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν (ἀποθήκαι ἀποταμιεύσεως) ⁽²⁾· εἴτε διὰ νά ἐξαχθῶσι πάλιν εις τὸ ἐξωτερικόν (ἀποθήκαι διαμετακομίσεως) ⁽³⁾. Τὰ οὕτω εἰσαχθέντα έμπορεύματα παραλαμβάνει μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν διατυπώσεων τινων ὁ ἐπιστάτης τῆς διαμετακομίσεως, ὅστις τὰ ἐγγράφει λεπτομερῶς εις βιβλίον κρατούμενον παρ' αὐτοῦ σημειῶνων τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποταμιεύσεως (ἄρθρ. 66 τοῦ Ν. 13 Μαρτ. 43 περὶ Ὁργ. Τελ.). Ἐντὺς διετεῖς ὁ ἀποταμιεύσας έμπορος ὀφείλει ἢ νά εἰσαγάγῃ ταῦτα πρὸς ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν πληρῶνων τὸν δασμὸν ἢ νά τὰ ἐξαγάγῃ ἐκ νέου εις τὸ ἐξωτερικόν (ἄρθρ. 71)· ἢ νά τὰ πωλήσῃ (μεταβίβασις) ὅπως εύρίσκονται εις ἄλλον ὑποκαθιστάμενον καὶ ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν εις τὰ δικαιώματά του. Ἡ τοικύτη μεταβίβασις γίνεται δι' ἀναγνώρισεως έν τῷ τελωνείῳ, ἥτοι ἐγγραφῆς τῶν έμπορευμάτων ἐπ'

(1) Massé 3. 1603. Alauzet 4126. Boistel 480.

(2) Τοιαῦται ἀποθήκαι ὑπάρχουν εις Πάτρας, Σῦρον, Ναύπλιον, Ὑδραν, Πειραιᾶ, Κέρκυραν, Κεφαλληνίαν καὶ Ζάκυνθον· έν Λευκάδι καὶ Ἰθάκῃ μόνον διὰ τὰ σιτηρά. Ἴδε ἄρθρ. 61. Ν. περὶ Ὁργ. τῶν Τελωνείων τῆς 19 Μαρτ. 1843· τροποποιηθέντα διὰ νεωτέρων Ν. περὶ τελων. δασμολογίου (18 Ἀπρ. 87) ἄρθρ. 17.

(3) Πῶς γίνεται ἡ εἰσαγωγή καὶ τὰς διατυπώσεις ἴδε Ν. Ὁργ. Τελων. ἄρθρ. 61—66 καὶ 81.

ὀνόματι τοῦ νέου ἀγοραστοῦ ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ ἐπιστάτου. Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἐπέχει τόπον παρὰ δόσεως, διότι τὰ ἐμπορεύματα τίθενται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν διάθεσιν τοῦ νέου ἀγοραστοῦ ⁽¹⁾. Ἴδου αἱ περὶ τούτου σχετικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 70 τοῦ τελωνιακοῦ ὀργανισμοῦ.

«Τὰ εἰς τὰ ἀποταμιευτικὰ καταστήματα εὐρισκόμενα ἐμπορεύματα, ἢ καὶ εἰς ἰδιωτικὰς ἀποθήκας ἀποταμιευμένα, συγχωρεῖται νὰ πωληθῶν εἰς ἄλλους, χρεωστῇ ὅμως ὁ πωλητὴς νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἐγγράφως εἰς τὸν ἐπιστάτην αὐτῶν καὶ νὰ ἐμφανίζεταί ἐνώπιόν του μαζὺ μὲ τὸν ἀγοραστὴν διὰ νὰ γένηται ἡ ἐγγραφὴ αὐτῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ νέου κυρίου».

Ἄρθρ. 2 Ν. 15 Ἀπρ 1880, περὶ τροποποιήσεως τελῶν τινῶν διατάξεων.

«Πᾶσα αἰτήσις ἀποταμιεύσεως, ἀναγνωρίσεως, ἀναλώσεως καὶ ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν πρέπει νὰ παρουσιάζεται κατὰ πρῶτον εἰς τὸν τελώνην κλπ. Αἱ περὶ ἀναγνωρίσεως ὅμως αἰτήσεις πρέπει νὰ ὑπογράφωνται παρὰ τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐνώπιον τοῦ τελώνου καὶ τοῦ ἐπιστάτου τῆς διαμετακομίσεως. Τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης ἀπαλλάσσεται ὁ πωλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστὴς μόνον ἐὰν ἔχωσι προγνωστοποίησιν εἰς τὸν τελώνην τὴν ὑπογραφήν των δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς των».

Περὶ τῆς πωλήσεως ἐμπορευμάτων εὐρισκομένων ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ τελωνείου (ἀποταμιεύσεως ἢ διαμετακομίσεως) ὁμιλοῦμεν κατωτέρω. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν 1) ὅτι ἡ ἀναγνώρισις δὲν εἶνε πώλησις, ἀλλὰ μόνον παράδοσις καὶ ἐπομένως δύναται νὰ γίνῃ ὅχι μόνον συνεπείᾳ πωλήσεως ἀλλὰ καὶ συνεπείᾳ οἰκισθῆποτε ἄλλης συμβάσεως ἀπαιτούσης παράδοσιν (δωρεᾶς, ἀνταλλαγῆς). 2) ὅτι ἡ παράδοσις δι' ἀναγνωρίσεως ἰσοδυναμεῖ πρὸς πραγματικὴν παράδοσιν, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείει τὴν πραγματικὴν, ἂν αὕτη ὑπάρχῃ· οὕτε εἶνε ὁ μόνος τρόπος παραδόσεως τῶν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ τελωνείου εὐρισκομένων ἐμπορευμάτων. Οὕτω ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς παρέλαθε ἐκ τοῦ τελωνείου τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὰ μετέφερε εἰς τὸ κατάστημά του, ὑπάρχει παράδοσις τελεία, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐν τοῖς βιβλίοις

(1) LyC. Tr. 3. 107. Boistel 480. Alauzet 1125.

τοῦ τελωνείου φαίνεται ἀκόμη ὁ πωλητής, διότι ἡ ἀναγνώρισις ἐξ εἰςδὲποτε αἰτίας δὲν ἐγένετο ⁽¹⁾.

855. Παράδοσις ἢ μεταβίβασις τιμολογίου. Εἶδαμεν τὸ τιμολόγιον ἀναγραφόμενον ὡς μέσον ἀποδεικτικὸν § 811. Ἐκεῖ εἶδαμεν ἐπίσης τὴν πλήρη ἐν τῇ πράξει ἐξομοίωσιν τούτου πρὸς τὰ φορτωτικὰς (ἄρθρ. 281). Ἀλλ' ἡ παράδοσις τοῦ τιμολογίου ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ δὲν ἐθεωρήθη ὡς ἰσοδυναμοῦσα πρὸς παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος ⁽²⁾ καὶ ὁρθῶς, διότι τὸ τιμολόγιον εἶνε τίτλος βεβαιῶν μόνον τὴν πώλησιν, τίτλος δυνάμενος νὰ μεταβιβάσθῃ ὡς πᾶν πωλητήριον. Ἄλλο ἂν ἐγένετο πώλησις καὶ ἄλλο ἂν ἔλαθε χώραν παράδοσις. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῆς μεταβιβάσεως τοῦ τιμολογίου; διότι διὰ τῆς μεταβιβάσεως ὑπαιστέρεται ὁ ἐκδοχὺς μόνον εἰς ὅσα δικαιώματα ἔχει ὁ ἐκχωρητής. Οὔτε μεταβάλλεται τὸ ζήτημα ὡς ἰσχυρίσθησάν τινες ἐὰν ὁ πωλητής πλὴν τοῦ ἰδικοῦ τοῦ τιμολογίου παράδῃ καὶ τὸ τιμολόγιον τῆς ἀγορᾶς του ⁽³⁾. Μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 582 εὐρίσκομεν, ὅτι ἡ παράδοσις τοῦ ὑπογεγραμμένου τιμολογίου οὐχὶ μόνου ἀλλὰ μετὰ τῆς φορτωτικῆς ἢ τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν, ἀποκλείουσιν τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπιτρεπομένην διεκδίκησιν τοῦ μὴ πληρωθέντος πωλητοῦ, ὅταν τὰ ἀποσταλέντα ἐπωλήθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἀδόλως.

856. Φορτωτικὴ. Ἀγωγιαστήριον. Διαφέρει ἡ μεταβίβασις φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιαστηρίου. Ταῦτα βεβαιοῦσι μὲν τὴν γενομένην φόρτωσιν, βεβαιοῦσιν ὅμως καὶ ἄλλο, ὅτι ὁ πλοίαρχος ἢ ὁ ἀγωγιατής εἶνε ὑπόχρεσι νὰ παραδώσῃ τὰ φορτωθέντα εἰς τὸν παραλήπτην καὶ μόνον, ὅστις ἔχει τὴν ἀποκλειστικὴν διάθεσιν αὐτῶν καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου θεωροῦνται κατέχοντες ⁽⁴⁾. Ἐπειδὴ δὲ ἡ

(1) Alauzet 1125. Ἐφ. Aix 8 Ἀπρ. 51.

(2) Massé 3. 1604. Boistel 442. Alauzet 1131. Bravard 2. 459. Contra Del. et Lepoit. 5. § 49. Παλ. 453

(3) Ὁ Massé 3. 1604 ἰσχυρίζεται ὅτι τότε ἔχομεν παράδοσιν συμβολικὴν ἐπομένως ἂν ὁ ἀγοραστής πτωχεύσῃ ὁ πωλητής δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ. Τοῦτο δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ παρ' ἡμῖν δυνάμει Ν. ὃν εἶδαμεν § 847 ὅτι ὁ δωρησάμενος τὰ ὄνεια καὶ αὐτοὺς τοὺς δούλους δοκεῖ παραδιδόναι; Περὶ τοῦ Ν. ἴδε Οἶκ. Στοιγ. 2. § 104 σημ. 7. δ'.

(4) Bedar. Dr. Marit. 687. LyG. Tr. 3. 573 καὶ 5 713. 717.

φορτωτική καὶ τὸ ἀγωγιαστήριον δύνανται νὰ ᾔνε εἰς διαταγὴν ἢ εἰς τὸν κομιστὴν ⁽¹⁾ ὁ ὑπογράφων πλοίαρχος προκαταβολικῶς λογιζέται κατέχων ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ, ὅστις θὰ παρουσιασθῇ συνεπιεῖα ὀπισθογραφῆσεως ἢ παραδόσεως τοῦ τίτλου, διότι ὁ τοιοῦτος κομιστὴς δὲν εἶνε ἐκδοχὺς, ἀλλὰ κύριος ἐξ ἀρχῆς ⁽²⁾. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἡ φορτωτικὴ ἢ τὸ ἀγωγιαστήριον τὰ συντεταγμένα εἰς διαταγὴν ἢ εἰς τὸν κομιστὴν δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὸ ἐμπόρευμα, ὅπερ λογιζέται παραδοθὲν διὰ τῆς μεταβιβάσεως τούτων ⁽³⁾. Ἄν ὅμως ἡ φορτωτικὴ ἢ τὸ ἀγωγιαστήριον ᾔνε πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον νομίζω ὅτι ἡ μεταβίβασις δὲν ἐπέχει τόπον παραδόσεως· ὁ ἀγοραστὴς ἐκδοχὺς ὑπείσέρχεται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ πωλητοῦ ἐκχωρητοῦ καὶ δύνανται νὰ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος ὅπως πᾶς κοινὸς ἀγοραστὴς· δὲν θεωρεῖται ὅμως ὡς ἀρχικὸς φορτωτὴς ὅπως θεωρεῖται τοιοῦτος, ἐκείνος εἰς ὃν μετεβιβάσθῃ φορτωτικὴ ἢ ἀγωγιαστήριον συντεταγμένον εἰς διαταγὴν ἢ εἰς τὸν κομιστὴν. Ἐν τούτοις ἡ διάκρισις αὕτη δὲν γίνεται ὑπὸ τῶν συγγραφέων καὶ ὅλοι σχεδὸν ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ μεταβίβασις πάσης φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιαστηρίου ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος ⁽⁴⁾, μάλιστα ἀρκεῖ κατ' αὐτοὺς καὶ ἡ ἄτακτος ὀπισθο-

(1) Περὶ τῆς φορτωτικῆς τὸ ἄρθρ. 281 εἶνε ῥητὸν καὶ τὸ ἀγωγιαστήριον δὲν φιλονεικεῖται ὅτι δύναται νὰ ᾔνε εἰς διαταγὴν. Ραλ. 525. i. f. LyG. Tr. 3. 574. Alauzet 783. εἰς τὸν κομιστὴν; Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς λύσεως ἄλλου ζητήματος ἂν δηλ. παρ' ἡμῖν ἐπιτρέπεται ἐκδοσις τίτλων ἀνωνύμων ἢ εἰς τὸν κομιστὴν § 530—532.

(2) Ὁ συνεπιεῖα ὀπισθογραφῆσεως κομιστὴς δὲν εἶνε ἐκδοχὺς τοῦ ὀπισθογράφου, ἀλλὰ κύριος τῆς φορτωτικῆς ἄρθρ. 136. LyC. Tr. 4. 130. All. 80. (54). Πειρ. 3696. Ἐπίσης κύριος καὶ οὐχὶ ἐκδοχὺς εἶνε ὁ κομιστὴς τίτλου ἀνωνύμου § 531.

(3) Ακ. 17 Αὐγ. 59. S. 60. 1. 61. Οἱ LyC. Tr. 5. 713. κακίζουσι τὴν ἔκφρασιν «ἡ φορτωτικὴ ἀντιπροσωπεύει τὸ ἐμπόρευμα», ἣν μετεχειρίσθη τὸ Ακ. 31 Μαΐου 92. S. 94. 1. 84. ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen. θέλουσι δὲ τὸν κομιστὴν τῆς φορτωτικῆς νομέα, διότι ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν του δύναμι τῆς φορτωτικῆς τὰ ἐμπόρευμα κατὰ τὸν Παῦλον Sententiae Βιβλ. 5 τιτλ. 3 § 4. possessionem adquirimus et animo et corpore. animo utique nostro corpore nostro vel a l i o n o. Ἰδε καὶ N. 3. 12. II. (41. 2).

(4) Ραλ. 406. LyC. Tr. 5. 718. Massé 3. 1605. Buistel 480 οἱ δύο οὗτοι ἀπαυτοῦσι καὶ παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος κατὰ τὸ ἄρθρ. 582. Bravard 2.

γράφῃς (¹).

Ἄλλ' ἂν ἡ μεταβίβασις τῆς φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιαστηρίου ἀποτελῇ κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην παράδοσιν τῶν ἐμπορευμάτων, δὲν ἀποτελεῖ ὅμως τοιαύτην εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 582. Εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν ἡ μεταβίβασις τῆς φορτωτικῆς τοῦ ἢ ἀγωγιαστηρίου δὲν ἀρκεῖ ἀλλὰ πρέπει νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τιμολογίου ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ, ἄλλως ἢ διεκδίκησις ἐπιτρέπεται. (²).

857. Παράδοσις δι' ἀντιπροσώπου. Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ παράδοσις δύναται νὰ γίνῃ δι' ἀντιπροσώπου καὶ πρὸς ἀντιπρόσωπον. Τοιοῦτοι μάλιστα θεωροῦνται—ἐκτὸς ἂν προκύπτῃ τὸ

458—459 καὶ 4. 384—390. Ὁ Οἶκ. Στοιχ. 2. § 104. σημ. 7. δ'. i. f. δέχεται τὴν τοιαύτην παράδοσιν ὡς ἐξ ἐμπορ. ἐθίμου πηγάζουσιν. Ὁ ΑΠ. 381. (93) Θεμ. 4. 562 ἐνθα καὶ Γνωμοδ. Εἰς. Τσιθανοπούλου μᾶλλον φαίνεται δεχόμενος ὅτι ἡ μεταβίβασις φορτωτικῆς συνεπάγεται τὴν μεταβίβασιν τοῦ φορτίου.—Ἄλλοτε ὁ ΑΠ. 102 (55) Πειρ. 690 § 68 εἶπεν «ὅτι ἡ μεταβίβασις τῆς φορτωτικῆς ἐμφαίνει ἐντολὴν πρὸς παραλαβὴν τοῦ πράγματος, καὶ οὐχὶ μεταβίβασιν τῆς κυριότητος». Ἐν ΑΠ. 116 (71) Πειρ. 5022 ἀναγινώσκομεν ὅτι ἡ φορτωτικὴ εἰ καὶ τακτικὴ μὴ ἐκδοθεῖσα εἰς διαταγὴν ἢ πρὸς τὸν φέροντα, οὔτε φέρουσα σημειώσιν τοῦ καταβληθέντος ἀντιτίμου, δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ φορτίου, ἀλλὰ χρησιμεύει ἀπλῶς εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ναυλώσεως καὶ δίδει δικαίωμα εἰς τὸν σημειούμενον ἀνταποκριτὴν νὰ τὰ παραλάβῃ ἐν ὀνόματι τοῦ φορτωτοῦ. Ὡστε ἐκ μόνης τῆς φορτωτικῆς δὲν τεκμαίρεται οὔτε ἡ κατοχὴ οὔτε ἡ κυριότης τοῦ ἀνταποκριτοῦ ἢ ΑΠ. 415 (94) Μπ. 14. 467 ἢ Θ. 6. 87. δέχεται ὅτι ἡ ἐκδοσις ἢ καὶ ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφῃς φορτωτικῆς εἰς διαταγὴν δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ φορτίου, ἀλλὰ παρέχει μόνον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα εἰς τὸν κομιστὴν νὰ παραλάβῃ τὸ φορτίον. Ἐν Γαλλίᾳ ἐνεκα τοῦ ἄρθρ. 92, ὅπως ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. 23 Μαΐου 63, δὲν συζητεῖται πλέον ὅτι ὁ κομιστὴς φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιαστηρίου λογίζεται κάτοχος τῶν ἐμπορευμάτων.

(1) LyC. Tr. 5. 718 καὶ 3. 278 bis. 573. Del et Lep. VI. 213. Alauzet 783 Bravard 4. 385. Contra. Redar. dr. marit. 684. Ἀκ. 1. Μαρ. 43 S. 43. 1. 185. 6 Δεκ. 52 S. 53. 1. 612. ἴδε καὶ προηγ. σημ. καὶ τὰς ΑΠ. 381 (93) Θ. 4. 562 καὶ ΑΠ. 415 (94) Μπ. 14. 467. ἢ Θ. 6. 87.

(2) Ἡ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος πώλησις περὶ ἧς ὁμιλεῖ τὸ 582 ἀρκεῖ νὰ γίνῃ διὰ μεταβιβάσεως τῆς φορτωτικῆς καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ συνοδεύηται καὶ αὕτη μὲ τιμολόγιον. Ἀκ. 13 Ἰαν. 62. S. 62. 1. 207. ἴδε ἐν τούτοις Bravard 4. 387. ἴδε § 811.

ἐναντίον— ὁ ἀγωγιότης καὶ πλοίαρχος, εἰς οὓς παραδίδονται ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ τὰ ἐμπορεύματα ὡς διετάχθη ἡ ἀποστολή. ⁽¹⁾

Καὶ κατ' ἀρχὴν μὲν ἡ παράδοσις πρὸς παραγγελιοδόχον ἰσοδυναμεῖ μὲ παράδοσιν πρὸς τὸν ἀγοραστήν· ἐξαιρετικῶς ὅμως εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 582 μόνῃ ἡ παράδοσις πρὸς παραγγελιοδόχον ἐπιφορτισμένον τὴν πώλησιν τῶν ἐμπορευμάτων ἰσοδυναμεῖ μὲ παράδοσιν πρὸς αὐτὸν τὸν ἀγοραστήν, καὶ ἀποκλείει τὴν διεκδίκησιν. Ἡ παράδοσις εἰς ἄλλου εἶδους παραγγελιοδόχον (π.χ. ἀγωγιάν, πλοίαρχον, θεματοφύλακα κλπ.) δὲν ἀποκλείει τὴν διεκδίκησιν ἥτοι δὲν θεωρεῖται παράδοσις πρὸς αὐτὸν τὸν ἀγοραστήν. ⁽²⁾

§ 588. Τὸ ἄρθρον 582. Παρ' ἡμῖν εἶπομεν ἔχομεν διάταξιν καθ' ἣν ὁ μὴ πληρωθεὶς ἢ μὴ πιστώσας τὸ τίμημα πωλητῆς διεκδικεῖ τὸ πωληθέν καὶ παραδοθέν. Εἶπομεν ἐπίσης, ὅτι τὸ ἄρθρ. 582 εἰσάγον διεκδίκησιν ὑπὲρ τοῦ μὴ πληρωθέντος πωλητοῦ δύναται νὰ σημαίνει ἢ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἔπαυσεν ἰσχύουσα, ἢ ὅτι ἐπὶ πτωχεύσεως τροποποιεῖται ἢ ὅτι τέλος ὁ Νομοθέτης γράφων τὸ ἄρθρον 582 εἶχε λησμονήσει τὴν διάταξιν τοῦ Πολ. Δικαίου, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν § 841. 842. Οἰανδῆποτε γνώμην καὶ ἂν δεχθῶμεν εἶνε βέβαιον τοῦτο, ὅτι ἡ διεκδίκησις τοῦ μὴ πληρωθέντος πωλητοῦ ἐπὶ πτωχεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ γίνεται μόνον ἐφ' ὅσον συντρέχουσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 582. Κατ' αὐτὸ ἐπετρέπη κατ' ἀρχὴν ἡ διεκδίκησις διότι ἐκρίθη ἄδικον ἡ περιουσία τοῦ πωλητοῦ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς πληρωμὴν τῶν λοιπῶν δανειστῶν. Ἄλλ' ἂν ὁ πωλητῆς ἦνε προστατεύσιμος, εἶνε ἐπίσης καὶ οἱ δανεισταί, οἵτινες εὕρισκονται ἐν εὐλόγῳ πλάνῃ βλέποντες τὸν πτωχεύσαντα κατέχοντα τὰ πωληθέντα. Διὰ τοῦτο ἀπεκλείσθη ἡ διεκδίκησις, ὅχι ὅπου ὑπάρχει παράδοσις, ἀλλ' ὅπου ὑπάρχει παράδοσις τοιαύτη, ἐμβάλλουσα τοὺς τρίτους εἰς πλάνην. Τοιαῦται παραδόσεις εἶνε αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἄρθρον 582, τὸ ὁποῖον δὲν ὀρίζει τοὺς τρόπους τῆς παραδόσεως κατ' ἀποκλεισμόν τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐρίζει μόνον τοὺς τρόπους τῆς παραδόσεως τοὺς ἀποκλείοντας τὴν διεκδίκησιν τοῦ μὴ πληρωθέντος πωλητοῦ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ. Αὕτη εἶνε ἡ ἐννοια τοῦ ἄρθρου 582 τοῦ ὁποίου ἡ ἐρμηνεία ἀνήκει ἐν τῷ περὶ πτωχεύσεως μέρει.

(1—2) Massé 3. 1598. Ράλλ. 407. LyC. Précis 3017. κατωτ. § 859.

859. Τὸ ἄρθρον 100. *Ἄλλας δυσκολίας παρουσιάζει τὸ ἄρθρ. 100 ὁμιλοῦν περὶ κινδύνων. «Αἱ πραγματεῖαι, λέγει τὸ ἄρθρον, ἀφοῦ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν ἀποθήκην τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ ἀποστολέως περιοδεύουν, ἂν δὲν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον ὑπὸ κίνδυνον, ἐκείνου εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκουν». Τὸ ἄρθρον φαίνεται ἀναχωροῦν ἐκ τῆς ἀρχῆς *res perit domino* ἰσχυροῦσης ἀληθῶς ἐν τῷ Γαλ. Δικαίῳ καὶ ὑποδεικνύον ὅτι ἡ παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἀποστολὴ τῶν ἐμπορευμάτων δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν, διότι ἂν ἰσοδυναμῇ τότε ἔπρεπε τοὺς κινδύνους νὰ φέρῃ ὁ ἀγοραστής ὡς παραλαβὼν καὶ ἐπομένως κύριος. Ἐντούτοις οὔτε τὸ γράμμα οὔτε ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 100 ἀγεί εἰς τοιοῦτον συμπέρασμα καὶ μόνη ἡ σύνταξις του φαίνεται ἐσφαλμένη. Τὸ ἄρθρον δὲν λύει οὔτε ζήτημα κυριότητος οὔτε ζήτημα παραδόσεως, ἀλλὰ ζήτημα κινδύνων τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει εἰς τὸν κύριον. Ποῖος εἶνε κύριος τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς παραδόσεως. Ἡ μόνη λοιπὸν ἀκριβὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου εἶνε ὅτι ἡ παράδοσις εἰς τὸν ἀγωγιάτην ἢ μᾶλλον ἡ ἀποστολὴ δὲν ἀποτελεῖ πάντοτε παράδοσιν, ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ μὴν ἀποτελῇ τοιαύτην. Οὕτω ἐὰν ὠρίσθη τόπος παραδόσεως ἢ ὠρισμένον πρόσωπον πρὸς παραλαβὴν ἢ ἀποστολὴ ἤτοι ἡ παράδοσις πρὸς τὸν ἀγωγιάτην δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν, ἐνῶ ἰσοδυναμεῖ ἂν τίποτε δὲν ὠρίσθη. Ἐπίσης ἐὰν ὁ πωλητής, ἔχων φόβους διὰ τὸ τίμημα διευθύνῃ τὸ ἐμπόρευμα εἰς ἀνταποκριτὴν του ἵνα τὸ παραδώσῃ δὲν ὑπάρχει παράδοσις ⁽¹⁾ *Περὶ κινδύνων ὁμιλοῦμεν ἀμέσως § 869.*

860. Προϋπόθεσις παραδόσεως. Ἡ παράδοσις ὑποτίθεται πρᾶγμα ὠρισμένον κατ' εἶδος. Ὁ ὀρισμὸς δὲ οὗτος ἢ ὑπάρχει ἢ γίνεταί πρὸ τῆς παραδόσεως καὶ εἶνε ἀπαραίτητος διότι παράδοσις γένους δὲν εἶνε δυνατή. Ἐπὶ πραγμάτων δὲ κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν πωληθέντων καὶ οὐχὶ ἐν συνόλῳ (*per aversionem*) τῆς παραδόσεως πρέπει νὰ προηγηθῇ στάθμισις, μέτρησις ἢ ἀρίθμωσις ἄλλως δὲν λογίζονται παραδοθέντα καὶ ἂν εὑρίσκωνται εἰς τὴν διαθέσειν τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἄλλ' ἡ μέτρησις, στάθμισις ἢ ἀρίθμωσις δὲν εἶνε παράδοσις καίτοι συνήθως γίνεται ταυτοχρόνως τῇ παραδόσει.

(1) Massé 3. 1599.

Ἡ παράδοσις εἶνε χωριστὴ πρᾶξις ⁽¹⁾. Ἐπὶ πωλήσεων ἐπὶ δοκιμῇ (γεύσει) ὑποστηρίζουσι τινες, ὅτι ἡ παράδοσις τεκμηριοῖ τὴν γεῦσιν καὶ ἐγκρίσιν τοῦ πωλητοῦ μὴ δυναμένου πλέον νὰ ματαιώσῃ τὴν πώλησιν ⁽²⁾, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μαρτυρεῖται· ρητῶς μάλιστα εὐρίσκωμεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπὶ τοιούτων πωλήσεων ἡ σημείωσις ἢ σφράγισις τῶν πωλουμένων ἢ τῶν περιεχόντων αὐτὰ δοχείων λογίζεται ἀπλῶς σκοποῦσα τὴν βεβαίωσιν τῆς ταυτότητος τοῦ δοκιμασθησομένου οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀνεξέταστον ἀποδοχὴν ⁽³⁾. Ν. 1. pr. Π. (18.6). Τὸ αὐτὸ διδάσκεται καὶ ἐπὶ πωλήσεων κατὰ δεῖγμα καὶ ὅτι τὰ τεκμήρια ταῦτα παύουσι δι' ἐναντίου τεκμηρίου ἢ ὅταν ὑπάρχῃ συμφωνία ἢ ἔθιμον ἐπιτρέπον εἰς τὸν ἀγοραστὴν μετὰ τὴν παράδοσιν νὰ ματαιώσῃ τὴν πώλησιν ἢ νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἐμπόρευμα ἂν συμφωνῇ πρὸς τὸ δεῖγμα ⁽⁴⁾.

861. Παράδοσις πλοίου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ περὶ Ἀστυν. τῆς Ἐμπ. Ναυτιλ. Διαταγμ. τῆς 15 Δεβ. 36· ἰδιοκτῆται τῶν ἐμπορ. πλοίων ἀναγνωρίζονται μόνον ὅσοι ἐφρόντισαν νὰ καταγραφῶσιν ἢ ἀντικατασταθῶσιν ὡς τοιοῦτοι εἰς τὸ νηολόγιον τῆς ἀρμοδίας λιμενικῆς ἀρχῆς καὶ εἰς τὰ ἐγγραφα τῆς ἰδιοκτησίας», ὥστε ἡ παράδοσις δὲν ἀρκεῖ διὰ τοὺς τρίτους ἐκτὸς ἂν ἐγίνωσκον ἤδη τὴν πώλησιν ⁽⁵⁾.

862. Πώλησις μὴ ὑπάρχοντος. Ἐλπίδος. Ἐλπιζομένου, Ἀλλοτρίου. Ἀσωμαίων. Κατ' ἀρχὴν μόνον ὑπάρχοντα πράγματα εἶνε ἀντίκειμενον ἀγοραπωλησίας. Ὅθεν ἡ ἀγορὰ πράγματος ἀνυπάρκτου ὡς ὑπάρχοντος εἶνε ἄκυρος καὶ εἶνε ἀδιάφορον ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν ὑπῆρξε διόλου ἢ ἂν ὑπάρξαν ἐξέλιπε καθ' ὃν χρόνον συμφωνεῖται ἡ ἀγοραπωλησία ⁽⁶⁾. Ὡς ἀνυπάρκτον θεωρεῖται τὸ πρᾶγμα ὅταν κατεστράφη

(1) Massé 3. 1608 δὲν ἀντίκειται ὁ Ν. 1 § 1 Π. (18. 6) ἴδε ΑΠ. 212 (69) Περ. 5394.

(2) Massé 3. 1610. ἡ γεῦσις πρέπει νὰ συνομολογηθῇ καὶ δὲν ἐξυπακούεται ἔστω καὶ διὰ τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα συνήθως ἀγοράζονται μετὰ γεῦσιν Ν. 4 § 1 Π. (18. 6).

(3) Molitor 281. Wan-wetter Oblig. 2. § 116 ter. Α. Καλ. 3.261.

(4) Massé 3.1610. Περὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ καὶ κατὰ δεῖγμα ὁμιλοῦμεν κατωτέρω εἰδικῶς.

(5) Περὶ τούτου ἴδε ἰδίως ΑΠ. 120 (93) Θ. 4. 229.

(6) Ν. 8 Π. (18. 1). Β. Ν. 7 (19. 1) καὶ ὅτι χωρὶς τοῦ πιπρασχομένου πράγματος πρᾶσις οὐ συνίσταται. Ν. 7 Π. (18. 4). Ν. 15 pr. Ν. 57. 58

πλέον τοῦ ἡμίσεως (¹) ἢ κατεστράφη τόσον ὥστε διὰ τοῦ ὑπολειπομένου δὲν πληροῦται ὁ σκοπὸς εἰς ὃν ἀπέβλεπον οἱ συμβαλλόμενοι καὶ ἰδίᾳ ὁ ἀγοραστὴς (²). Ἐπὶ ἀμφιβολίας ἐκλαμβάνεται ὅτι ἀπώλεσθη τὸ μείζον μέρος καὶ ἡ ἀγοραπωλησία εἶνε ἄκυρος (³). Καὶ ταῦτα ἂν οἱ συμβαλλόμενοι διετέλουν ἐν ἀγνοίᾳ. Ἐὰν ὅμως ὁ πωλητὴς μόνον ἐγνώριζε τὴν καταστροφὴν ἐνέχεται εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀγοράστου (⁴) τοῦναντίον ἐὰν μόνον ὁ ἀγοραστὴς ἐγνώριζε τὴν καταστροφὴν ὀφείλει τὸ τίμημα διότι λογίζεται δωρούμενος (⁵). Τέλος ἐὰν ἀμφότεροι διετέλουν ἐν γνώσει τῆς καταστροφῆς ἡ πώλησις εἶνε ἄκυρος οὐδὲν ἐκατέρωθεν ὀφείλεται καὶ ὁ δόλος συμψηφίζεται (⁶). Ἀλλ' ἐὰν πώλησις μὴ ὑπάρχοντος δὲν ἐπιτρέπεται, ἐπιτρέπεται ὅμως πώλησις μέλλοντος εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον ἐλπίζομένου εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον ἐλπίδος (⁷). Εἶδος ἀγορᾶς ἐλπίδος εἶνε καὶ ἡ πώλησις ἀντικειμένου (συνήθως πλοίου) εἴτε τοῦτο ὑπάρχει εἴτε μὴ. Ἐν τῇ πώλῃσει ταύτῃ ἡ alea δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον ὅπως ἐπὶ ἀγορᾶς ἐλπίδος, ἀλλ' εἰς τὸ παρὸν καὶ συνίσταται εἰς τὸ : «εἴτε τὸ πρᾶγμα ὑπάρχει εἴτε μὴ» (⁸). Καὶ ἡ πώλησις ἀλλοτρίου ῥητῶς μαρτυρεῖται. (⁹) Περὶ ἀσωμάτων § 46.

863. Κίνδυνοι τοῦ πωληθέντος. Εἶνε δυνατόν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἀγοραπωλησίας μέχρι τῆς παραδόσεως τὸ πωληθὲν νὰ καταστραφῇ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἢ νὰ χειροτερεύσῃ ἄνευ πταί-

Π. (18. 1) καὶ Βασ. Ν. 14 (19. 1). «εἰ δὲ περὶ τὸ σῶμα συναινέσωμεν φθαρεῖ δὲ πρὸ τῆς πράσεως οὐ συνίσταται πρᾶσις».

(1) Ν. 44 Π. (18. 1) ἢ Β. Ν. 42 (19. 1) κατὰ τὸν Ν. 57 Π. (18. 1) ἐὰν τὸ ἡμισυ τῆς οἰκίας κατεστράφη ἢ ὀλιγώτερον γίνεται μείωσις τοῦ τιμήματος ΑΠ. 137 (71) Πειρ. 3544. οὔτε λογίζεται παραιτηθεὶς ὁ παραλαμβάνων Ν. 4 § 1 (20. 6), ἀλλ' ὁ Ν. 44 εἰς μόνον τὸ ἡμισυ ἀρκεῖται διὰ τὴν ἀκύρωσιν ἴδε καὶ § 586

(2—3) Ν. 44 καὶ Ν. 57 Π. (18. 1) Καλ. 3. 220. Λιακοπούλου § 28. ΑΠ. 326 (93) Μπ. 13. 313.

(4) Ν. 57 § 1. Ν. 62 § 1. Ν. 70 Π. (18. 1).

(5—6) Ν. 57 § 2. 3 Π. (18. 1). Molitor § 373. Λιακ. § 28.

(7) Περὶ τούτων Καλ. 3 § 221. Λιακ. § 29. Wan-Wetter Oblig. 2 § 115 B. Molitor § 375.

(8) Lyc. Tr. 3. 101. Ν. 8 § 1 Π. (18. 1) καὶ Ν. 11 Π. (18. 4).

(9) Ν. 28 Π. (18. 1). Molitor 381. Λιακ. § 31. Καλ. 3. 222. ΑΠ. 32 (53) Πειρ. 5380 καὶ ΑΠ. 119 (65) Πειρ. 37.

σματος τοῦ πωλητοῦ. Ταῦτα καλοῦνται ἐν συνόλῳ κίνδυνοι (1). Ἐρωτᾶται λοιπὸν τίς φέρει τοὺς κινδύνους ἥτοι τίς ὑφίσταται τὴν ἐκ τούτων ζημίαν.

Περὶ κινδύνων εἰδικᾶς διατάξεις ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. δὲν ἔχομεν πλὴν τοῦ ἄρθρ. 100 Ἐφαρμόζομεν ἐπομένως τὰς περὶ τούτων ἀρχὰς τοῦ πολ. Δικαίου § 27. Κατὰ τοῦτο ἅμα ἡ πώλησις ᾗνε τελεία § 839 καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀναβλητικῆς αἰρέσεως, τοὺς κινδύνους φέρει ὁ ἀγοραστής, ὁφείλων πάντως νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα. Τὸν καὶ νύνα τοῦτον δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν ἀπλούστερον: Ὁ ἀγοραστής κατὰ κανόνα φέρει τοὺς κινδύνους τοῦ πωληθέντος ἐκτός ἂν πρόκηται περὶ πωλήσεως ὑπὸ αἵρεσιν ἀναβλητικὴν ἢ περὶ πωλήσεως ἀντικαταστατῶν κατὰ γένος ἢ κατ' εἶδος ἄλλὰ κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν ἢ περὶ διαζευκτικῆς ἀγορᾶς (2). Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει· εἰδικώτερον δὲ σημειωτέα ταῦτα.

864. Ἀναβλητικὴ αἵρεσις. Ἐπὶ πωλήσεως ὑπὸ ἀναβλητικὴν αἵρεσιν εὐρίσκομεν ὅτι ἡ μὲν, ἡρτημένης τῆς αἰρέσεως, ὀλικὴ τοῦ πράγματος ἀπώλεια βαρύνει τὸν πωλητὴν· διότι τὸ συνάλλαγμα μένει ἄνευ ἀντικειμένου, ἡ δὲ μερικὴ ἢ ἡ χειροτέρευσις τὸν ἀγοραστήν· καὶ ταῦτα καὶ ἂν εἶχε γίνῃ παράδοσις (3).

865. Διαλυτικὴ αἵρεσις. Ἐπὶ πωλήσεως ὑπὸ διαλυτικὴν αἵρεσιν οἱ ὅροι ἀναστρέφονται ἥτοι ὁ ἀγοραστής εἶνε ὀφειλέτης τοῦ πράγματος ὑπὸ ἀναβλητικὴν αἵρεσιν καὶ ὁ πωλητὴς ἐπίσης δανειστής ὑπὸ αἵρεσιν ἐπίσης ἀναβλητικὴν. Ἡ ὀλικὴ λοιπὸν καταστροφὴ τοῦ πράγματος πρὸ τῆς ἐξόδου τῆς αἰρέσεως βαρύνει τὸν ἀγοραστήν, ὅστις ἀπώλλυσι καὶ τὸ τίμημα, καθ' ὅσον ἡ πώλησις δὲν δύναται νὰ λυθῇ ἐλλείψει ἀντικειμένου. Ἡ μερικὴ ὅμως καταστροφὴ ἢ ἡ χειροτέρευσις βαρύνει τὸν πωλητὴν (4).

(1) Κίνδυνος εἶνε καὶ ἡ ὑποτίμησις ἀλλὰ ταύτην φέρει ἐκτός ἐναντίας συμφωνίας πάντοτε ὁ ἀγοραστής.

(2) Περὶ κινδύνων τοῦ πωληθέντος Πανδ. Β βλ. 18 τίτλ. 6. Κωδ. 4. 48. Βασιλ. βιβλ. 19 τίτλ. 6. Καλ. 3. 257. Wan-Wetter Oblig. 1 § 17. I. Molitor § 425. Λιακοπούλου Ἀγορασίαι § 62.

(3) Molitor § 426. Wan-Wetter Oblig. § 17. Α. Καλ. 3. 258 ἐνθα καὶ κείμενα. Λιακ. § 62.

(4) Wan-Wetter Oblig. § 17 Α. 2. Λιακ. § 62.

866. Ἐπὶ δοκιμῇ ἢ γεύσει. Ὁρισμὸς τιμήματος ὑπὸ τρίτου. Ἡ συμφωνία νὰ ὀρισθῇ τὸ τίμημα ὑπὸ τρίτου εἶνε αἴρεσις ἀναβλητικὴ εἰάν ὁ τρίτος ὀρίσῃ τὸ τίμημα. Ἐπίσης ἡ πώλησις ἐπὶ δοκιμῇ ἢ γεύσει εἶνε ὑπὸ αἴρεσιν συνήθως ἀναβλητικὴν: εἰάν ὁ ἀγοραστὴς δεχθῇ τὸ πωληθὲν μετὰ τὴν δοκιμὴν ἢ γεῦσιν. Ἐπὶ τῶν πωλήσεων τούτων εὐρίσκωμεν ἐξαιρετικῶς ὅτι πάντες οἱ κινδύνοι ἦτοι καὶ τῆς μερικῆς καταστροφῆς καὶ τῆς χειροτερεύσεως εἶνε εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ ⁽¹⁾.

867. Πώλησις ἀντικαταστατῶν. Κατὰ τρεῖς τρόπους δύναται νὰ γίνῃ ἡ πώλησις τούτων:

1) κατὰ γένος. Π. χ. πώλησις 100 χιλ. σταφιδοκαρποῦ τῆς δεῖνα παραγωγῆς πρὸς 150 δρ. κατὰ χιλιάδα. Τοὺς κινδύνους φέρει ὁ πωλητὴς ⁽²⁾.

2) κατ'εἶδος· ἐν συνόλῳ καὶ ἐπὶ μιᾷ τιμῇ (per aversionem). Π. χ. πώλησις ἀντὶ δρ. 1000 ὅλου τοῦ σταφιδοκαρποῦ ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὴν δεῖνα ἀποθήκην μου. Ἐνταῦθα ἡ πώλησις εἶνε τελεία διότι καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ τίμημα εἶνε ὠρισμένα κατ' οὐδὲν δὲ διαφέρει τῆς πωλήσεως ὠρισμένου ἵππου. Τοὺς κινδύνους ἄρα κατὰ τὸν κανόνα φέρει ὁ ἀγοραστὴς ⁽³⁾.

3) κατ' εἶδος· ἀλλὰ κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν. Ἄμα ἔχομεν πώλησιν κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν μέχρι τῆς μετρήσεως, σταθμίσεως ἢ ἀριθμώσεως, ἐπὶ παρουσίᾳ ἢ τοῦλάχιστον κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγοραστοῦ (ῥητὴν ἢ σιωπηράν), τοὺς κινδύνους πάντας φέρει ὁ πωλητὴς καὶ ἂν τὰ ἀντικείμενα ᾔνε ὠρισμένα ἢ παρεδόθησαν τῷ ἀγοραστῇ, Ἀπὸ τῆς τοιαύτης δὲ σταθμίσεως, μετρήσεως ἢ ἀριθμώσεως ὁ ἀγοραστὴς, ὅστις φέρει ἐπίσης τοὺς κινδύνους καὶ πρὸ τῆς σταθμίσεως, εἰάν ᾔνε ὑπερήμερος περὶ τὴν στάθμισιν ⁽⁴⁾, ἂφ' ἧς κατέστη τοιοῦτος.

(1) Wan-Wetter αὐτ. Καλ. 3. 261. Molitor 428. Λιακ. 33. 39. 40.

(2) Ὁ Wan-Wetter Oblig. § 17 B. 1 κατὰ παραδρομὴν βεβαίως γράφει ὅτι τοὺς κινδύνους φέρει ὁ ἀγοραστὴς.

(3) Wan-wetter αὐτ. § 17. Καλ. 3. 259. Molitor καὶ ΑΠ. 298 (64) Πειρ. 2668.

(4) Molitor 282. Ἡ πώλησις κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν δύναται νὰ παρουσιασθῇ ὑπὸ τοῦς ἐξῆς τύποις: 1) Σὰς πωλῶ ὅλον τὸν ἐν τῇ δεῖνᾳ

868. Διαzeugτική αγορά. Ἐπὶ ταύτης ἡ καταστροφή πάντων τῶν κατ' εἶδος ὠρισμένων βαρύνει τὸν ἀγοραστήν, ἢ καταστροφῇ ὅμως τοῦ ἐνὸς βαρύνει τὸν πωλητὴν ⁽¹⁾.

869. Τὸ ἀρθρ. 100 Ἐμπ. Ν. Εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν τῶν διατάξεων τοῦ Ἀστ. Δικαίου περὶ κινδύνων τοῦ πωληθέντος, οἰκονομίαν, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς *periculum est emptoris* (τὸ πρᾶγμα κινδυνεύει τῷ ἀγοραστῇ), τὸ ἀρθρ. 100 ἀναγράφει διατάξιν στηριζομένην εἰς τὴν ἀρχὴν *res perit domino ἢ Casum sentit dominus* (τὰ τυχερὰ ἐπιγινώσκει ὁ κύριος). Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύουσα ἐν τῇ Γαλ. Νομοθεσίᾳ ἐξ ἧς ἐλήφθη τὸ ἀρθρον εἶνε ἀληθὴς καὶ ἐν τῇ Ρωμαικῇ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὰς ἐνστάσεις, περὶ ὧν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ *res perit creditori* ⁽²⁾. Διὰ τοῦτο εἶδομεν ὅτι ὁ πωλητὴς φέρει τοὺς κινδύνους πρὸ τῆς παραδόσεως ἥτοι πρὶν ἢ γίνῃ κύριος. Ὅτι τὸ ἀρθρον εἶνε εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ὅσα εἶδομεν ἰσχύοντα ἐν τῷ Ἀστ. Δικαίῳ εἶνε βέβαιον—τὸ μαρτυρεῖ ἡ καταγωγὴ του, τὸ δὲ γράμμα του δὲν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίας—ἀλλ' εἶνε βέβαιον ἐπίσης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ὡς εἰσάγον κανόνα γενικὸν ἐπὶ ἐμπορικῶν

ἀποθήκη μου σταφιδοκαρπὸν μου πρὸς δρ. 100 κατὰ χιλιάδα λιτρῶν. 2) Σὺς πωλῶ 100 χιλ. σταφιδοκαρποῦ ὃν ἔχω εἰς τὴν δεῖνα ἀποθήκην μου πρὸς δρ. 100 τὴν χιλιάδα. 3) Σὺς πωλῶ τὰς 100 χιλιάδας σταφιδοκαρποῦ ὃν ἔχω εἰς τὴν δεῖνα ἀποθήκην μου ἀντὶ δρ. 10,000. Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἔχομεν πώλησιν κατὰ μέτρον. Κατὰ τὸν γενικῶς δὲ διδασκόμενον κανόνα ὅστις καὶ μαρτυρεῖται (Ν. 35 § 5. 6. 7 Π. (18. 1) καὶ Ν. 5 Π. (18.6) Ν. 2 Κωδ. (4. 48). Καλ. 3. 259) τοὺς κινδύνους πάντας καὶ τῆς χειροτερέσεως ἐπὶ τοιούτων πωλήσεων φέρει ὁ πωλητὴς μέχρι τῆς σταθμίσεως, ἀριθμώσεως ἢ μετρήσεως, ἣτις πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ παρουσίᾳ ἢ τοῦλάχιστον κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγοραστοῦ (Καλ. 3. 260) καὶ οὐχὶ μονομερῶς (ἴδε Διὰ. § 35 62) ἴδε ΑΠ. 42 (45) Πειρ. 18. ἢ ΑΠ. 212 (69) Πειρ. 5394 διὰ τὴν παράδοσιν· ἢ ΑΠ. 309 (52) Πειρ. 18 διὰ τὴν χειροτέρευσιν· ἢ ΑΠ. 190 (65) Πειρ. 19 διὰ τὴν ὑπερμερίαν τοῦ ἀγορ. περὶ τὴν στάθμισιν. Καλ. 3. 260. Κατὰ τὴν ΑΠ. 143 (64) Πειρ. 18 δύναται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι πρὸ τῆς σταθμίσεως γίνεται κύριος ὁ ἀγοραστής, ὅτε συγκύριος. Τινὲς τὸν κίνδυνον τῆς χειροτερέσεως ἐπιβάλλουσι καὶ κατὰ τὰς τρεῖς περιπτώσεις εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ, τὸν δὲ τῆς ὀλίκῃς ἢ μερικῇς καταστροφῆς εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ. ἴδε Wan-Wetter Oblig. § 17 B. 1—5.

(1) Διὰ. § 62. Molitor § 281. Ν. 34 § 6 Π. (18. 1).

(2) Wan-Wetter Oblig. § 17. Molitor 278.

ἀγορῶν, ἀλλ' ὡς εἰσάγον τὸ πολὺ κανόνα ἰσχύοντα μόνον ἐπὶ ἀποστολῆς συνεπείᾳ πωλήσεως. Εἶνε ἡ μόνη δυνατὴ καὶ λογικὴ ἔρμηνεία τοῦ ἄρθρου, ὅπερ, ἐπαναλαμβάνομεν, πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν τὴν ὁποῖαν προβλέπει· ἤτοι εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἀποστέλλονται πραγματεῖαι συνεπείᾳ πωλήσεως. Διὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν τὸ ἄρθρον δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἰσχύον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐφαρμώσωμεν τοὺς κανόνας τοῦ Ἀστ. Δικαίου. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐφαρμώσωμεν ἐπὶ πάσης ἐμπορικῆς ἀγορᾶς τὴν ἀρχὴν *res perit domino* ἐκλαμβάνοντες ὡς ἐφαρμογὴν ταύτης καὶ κανόνα τὸ ἄρθρ. 100 καὶ οὐχὶ ὡς ἐξ ἀβλεψίχας ἐπιβλαβήν ἐξαίρεσιν, θὰ ἐπέλθῃ πλήρης σύγχυσις παρ' ἡμῖν, ἐνθὰ διὰ τῆς συμβάσεως μόνης δὲν μεταβιβάζεται ἡ κυριότης, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται παράδοσις. Κατὰ ταῦτα ὅταν εὐρεθῶμεν ἀπέναντι ἀποστολῆς συνεπείᾳ πωλήσεως, διὰ τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων ἐξετάζομεν τίς εἶνε κύριος τῶν ἀποστελλομένων· ἐὰν ὁ ἀγοραστής οὗτος φέροι τοὺς κινδύνους, ἄλλως ὁ πωλητής. Ἐπειδὴ δὲ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται καὶ παράδοσις πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἐξετάζομεν ἂν ἐν ἐκάστη ἐιδικῇ περιπτώσει ἡ ἀποστολὴ ἀποτελῇ παράδοσιν διότι εἶδομεν § 859 ὅτι αὕτη δὲν ἀποτελεῖ πάντοτε τοιαύτην· Ἐὰν τὸ ἄρθρ. 100 εἴλειπεν κατὰ τῆς ἀρχᾶς Ἀστ. Δικ. περὶ κινδύνων τὰς ὁποίας ἐμελετήσαμεν ἔπρεπε νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι πάντοτε ὁ ἀγοραστής ἐπὶ ἀποστολῆς φέροι τοὺς κινδύνους ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς κυριότητος καὶ τοῦ ζητήματος ἂν αὕτη ἀποτελῇ παράδοσιν, διότι διὰ τῆς ἀποστολῆς τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂν δὲν ᾗτο, καθίσταται εἶδος.

870. Συμφωνίαι περὶ κινδύνων. Ρητῶς μαρτυρεῖται καὶ τὸ ἄρθρ. 100 ἐπαναλαμβάνει ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται νὰ κανονίσωσι κατ' ἀρέσκειαν τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων ⁽¹⁾. Ὑπάρχουσι μάλιστα πωλήσεις τῶν ὑποίων αὐτὸ τὸ ὄνομα κανονίζει τὸ ζήτημα τοῦτο. Τοιαῦται εἶνε αἱ πωλήσεις *fob* (κατὰ συγκοπὴν τοῦ *franco à bordo* παραδοτέα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος) αἱ πωλήσεις *caf* ἢ *cif* (κατὰ συγκοπὴν τοῦ *cout. fret et assurame payés*), περὶ ὧν κατόπιν.

871. Ὑποχρεώσεις τῶν μερῶν. Κατ' ἀρχὴν αἱ ὑποχρεώ-

(1) Ν. 10 Π. (18. 6). ΑΠ. 109 (56). Πειρ. 31.

σεις τῶν μερῶν ἐπὶ ἐμπορικῆς εἶνε αἱ αὐταὶ μὲ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν μερῶν ἐπὶ πολιτικῆς ἀγορᾶς.

872. Ὑποχρεώσεις τοῦ πωλητοῦ. Ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ πωληθέν· ἐνέχεται δέ, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, ἔνεκεν ἐλαττωμάτων καὶ ἔνεκεν ἐνικησέως τοῦ πωληθέντος.

873. Παράδοσις. Αὕτη εἴπομεν συνίσταται εἰς τὴν μεταβίβασιν τῆς ἀνενοχλήτου νομῆς (*vacua possessio*) οὕτως ὥστε ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἔχῃ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος πᾶσαν ἐξουσίαν (*habere licere*)· γίνεται δὲ καθ' οὓς τρόπους ἐξηγήθημεν § 843 καὶ ἐπ.

874. Τόπος καὶ χρόνος παραδόσεως. Ἐὰν ὠρίσθῃ τόπος καὶ χρόνος παραδόσεως αὕτη γίνεται εἰς τὸν ὀρισθέντα τόπον καὶ χρόνον, ἄλλως ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ καταβολῆς τοῦ ὀφειλομένου ἐφ' ὅσον ἐκ συνθείας δὲν τροποποιεῦνται ἤτοι, μὴ ὀρισθέντος χρόνου ἢ μὴ ὀριζομένου τοιούτου ἐκ συνθείας, νοεῖται ὁ ἀμέσως μετὰ τὴν κατάρτισιν τῆς ἀγοραπωλησίας, οὕτως ὥστε ὁ μὲν πωλητὴς δύναται ἀμέσως νὰ προσφέρῃ τὴν παράδοσιν, ὁ δὲ ἀγοραστὴς ἀμέσως νὰ ἀπαιτήσῃ αὐτὴν ⁽¹⁾. Μὴ ὀρισθέντος δὲ τόπου παραδό-

(1) Λιακ. § 53. Molitor 405. 412. Wan-Wetter Oblig. § 8 καὶ 19. Ἐν ταῖς πηγαῖς δὲν εὐρίσκομεν τίς τῶν δύο, ὁ πωλητὴς ἢ ὁ ἀγοραστὴς, ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ πρῶτος. Ἐὰν ὁ πωλητὴς ἔδωκε προθεσμίαν διὰ τὸ τίμημα βεβαίως αὐτὸς πρῶτος ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ. Τὸναντίον ἐὰν τὸ τίμημα συμφωνήθῃ προπληρωτέον ὀφείλει πρῶτος ὁ ἀγοραστὴς. Ἐὰν οὐδὲν συμφωνήθῃ ἢ δὲν ὑπάρχει συνήθεια τὰ περὶ τοῦτου κανονίζουσα; ὀρθωτέρα εἶνε ἡ γνώμη καθ' ἣν ταυτοχρόνως ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσιν. Ἐπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἀγοραστὴς ζητῶν τὴν παράδοσιν πρέπει νὰ προσφέρηται νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα. N. 13 § 8 N. 25 Π. (19. 1) καὶ N. 31 § 8 Π. (21. 1). ἴδε καὶ N. 22 Π. (18. 4). καθ' ὅλους τοὺς N. τούτους ὁ πωλητὴς δύναται νὰ κρατῇ τὸ πρᾶγμα μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος ὡς *quasi pignus*. Molitor 413 — Ἐὰν τὸ τίμημα ᾔνε προπληρωτέον δὲν ἀρκεῖ προσφορὰ ἀλλ' ἀπαιτεῖται κατάθεσις, διότι αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν. Κατὰ τὴν ΑΠ. 207 (53) Πειρ. 36. ὁ ἀγοραστὴς, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα εἰμὴ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος· κατὰ δὲ τὴν ΑΠ. 142 (60) Πειρ. 31 ὁ πωλητὴς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς παραδόσεως ἂν δὲν ἐπληρώθῃ τὸ τίμημα τῶν ἤδη χορηγηθέντων, ἐκτὸς ἂν τὰ παραδοθέντα ᾔσαν κακῆς ποιότητος. ἴδε καὶ Ἐφ. Ἀθ. 1064. (93) Θ. 4.412.

σεως ρητῶς ἢ μὴ προκύπτοντος τοιούτου ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀγορα-
πωλησίαις ⁽¹⁾ τότε κατ' ἀρχὴν ἡ παράδοσις γίνεται ἐν τῇ κατοικίᾳ
ἢ ἐμπορικῇ ἑδρᾷ ἣν εἶχεν ὁ πωλητής κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταρ-
τίσεως τῆς ἀγοραπωλησίαις. Ἐὰν ὅμως πρόκηται περὶ πράγματος
κατ' εἶδος ὠρισμένου ἡ παράδοσις γίνεται ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκετο
κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταρτίσεως τοῦ συναλλάγματος, ἂν οἱ συμ-
βαλλόμενοι ἐγνωρίζον τοῦτο, ἄλλως πάλιν ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ πω-
λητοῦ ⁽²⁾.

875. Τί περιλαμβάνει. Ποιότης, Ποσότης. Κατ' ἀρχὴν
ὁ πωλητής ὀφείλει νὰ παρὰδῶσῃ τὸ πωληθὲν μετὰ τῶν παρακολου-
θημάτων (προσυζημάτων—παραρτημάτων) καὶ τῶν σχετικῶν δι-
καιογράφων αὐτοῦ ⁽³⁾. Καὶ τὸ μὲν κατ' εἶδος ὠρισμένον οἶον ἐπω-
λήθη ἢ ἀκριβέστερον οἶον ὑφίσταται ἄνευ πταισματος αὐτοῦ. Τὸ δὲ

(1) Οὕτω ἐν τῇ πωλήσει *fob.* (*franco à bordo*) ἡ παράδοσις νοεῖται ἐπὶ
τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ἐν τῷ λιμένι τοῦ ἀπόπλου (φορτώσεως), ἐν
τῇ πωλήσει *caf* ἢ *cif* (*cout fret et assurance payés*, ἀξία, ναῦλος καὶ
ἀσφάλεια) ἡ παράδοσις νοεῖται ἐν τῷ λιμένι τοῦ κατάπλου.

(2) Διὰ. § 53. Ἡ ἐν τῷ κειμένῳ γνώμη μοι φαίνεται πρακτικωτέρα,
ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡ μόνη· ὁ *Molitor* § 308. 412 διδάσκει ὅτι τῶν μὲν κατ' εἶδος
ὠρισμένων ἡ παράδοσις γίνεται ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκονται, ἄνευ δόλου τοῦ πω-
λητοῦ· τῶν δὲ κατὰ γένος ἐν τῷ τόπῳ τοῦ συναλλάγματος. Ὁ *W. Wetter*
Oblig. § 7 ἐπίσης διδάσκει ὅτι τοῦ μὲν κατ' εἶδος ὠρισμένου—καὶ τοιοῦτον
δύναται νὰ ᾔηκε καὶ τὸ κατὰ μέτρον πωληθὲν § 867—ἡ παράδοσις γίνεται
ὅπου τοῦτο εὐρίσκεται ἤδη ἄνευ δόλου τοῦ πωλητοῦ (ἐν δόλῳ εἰς τὸν τόπον
τῆς δικαστ. καταδιώξεως *N.* 38 Π. (5. 1) καὶ *N.* 41 § 4 Π. (10. 4)· τοῦ
δὲ κατὰ γένος ὠρισμένου ἐν παντί τόπῳ προσήκει ἢ ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ
πωλητοῦ. Ὁ αὐτὸς ἐπάγεται ἀμέσως ὅτι μετὰ τὴν ἀγωγὴν ἡ παράδοσις
(πληρωμὴ) τῶν ἀντικαταστατῶν γίνεται πλέον ἐν τῷ τόπῳ τῆς καταδιώξεως.
Ὁ *Räl.* 405 δέχεται τὸν τόπον ἐν ᾧ εὐρίσκονται τὰ ἐμπορεύματα ἂν ᾔτο
γνωστός, ἄλλως τὸν τόπον τῆς καταρτίσεως τοῦ συναλλάγματος. ἄρθρ. 22 § 7.
— Πολ. Δ. ὁ *N.* 3 § 4 Π. (19. 1) ἀναφέρει ὅτι ἂν πωλήσω *Brennähison* οἶ-
νον ἢ παράδοσις θὰ γίνῃ ἐν *Brennähison* ὅπου δῆποτε καὶ ἂν συνέστη ἡ πώ-
λησις. — Ὡς παρατηρεῖ ὁ *W. Wetter Oblig.* § 7 IV. τὸ ζήτημα τοῦ τόπου
τῆς πληρωμῆς (παραδόσεως) καὶ τὸ ζήτημα τῆς δικαστικῆς καταδιώξεως εἶνε
διάφορα. — Ἐν Γαλλίᾳ διδάσκουσιν ἐν γένει ὅτι ἡ παράδοσις γίνεται ἐν τῇ
κατοικίᾳ τοῦ πωλητοῦ. *LyC. Tr.* 3. 408.

(3) Διὰ § 53. Καλ. 3. 231.

κατὰ γένος ὠρισμένον κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ποσότητα καὶ ποιότητα. Ἐὰν ἡ ποιότης δὲν ἔχῃ ὀρισθῇ ἐπαρκῶς, π. χ. διὰ δείγματος ἢ διὰ προσδιορισμοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ σήματος (marque) ἢ ἄλλως, ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ παραδώσῃ ποιότητα ἐμπορεύσιμον. ⁽¹⁾ ἄρκει νὰ μὴ ἀποτελῇ αὕτη ἴδιον εἶδος ἢ ποιότητα ⁽²⁾.

876. Ἐ Συνθήκῃς ἕνεκα μικρᾶς διαφορᾶς ποιότητος γίνεται ἐκπτώσις τῆς τιμῆς, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νέα συμφωνία ἢ τοῦλάχιστον συνθήκη. Ἐπίσης ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν ποσοῦ μικροτέρου τοῦ συμφωνηθέντος ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ συνθήκας φύρας ἢ περὶ ὠρισμένου κατ' εἶδος πράγματος πωληθέντος κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν καταστραφέντος ὃ' ἐν μέρει ἐκ τύχης πρὸ τῆς μετρήσεως § 867.

877. Μὴ παράδοσις. Ὑπερνημερία πωλητοῦ. Ὁ πωλητὴς εἶνε ὀφειλέτης τοῦ πράγματος δηλ. τῆς παραδόσεως αὐτοῦ. Ἐπομένως καθίσταται ὑπερήμερος ὅπως πᾶς ὀφειλέτης, ἥτοι ἅμα ὀχληθῇ. Ἐπειδὴ δὲ παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν *dies interpellat pro homine* ⁽³⁾ ἔπεται ὅτι ὀχλησις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ καταστῇ ὑπερήμε-

(8) Τοῦτο διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ *LyC. Tr. 3. 111.* κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρ. 1246 Γ. Κ. καθ' ὃ ὀφειλέτης πράγματος μὴ ὠρισμένου οὔτε τὸ καλλίτερον οὔτε τὸ χειρότερον ὀφείλει νὰ παραδώσῃ. Ὁμοίαν διάταξιν ἔχουмен παρ' ἡμῖν. Ν. 37 καὶ Ν. 110 Π. (30. 1) καὶ Ν. 3 § 1 Κ. (6. 43). μάλιστα καὶ τι πλέον τὸν Ν. 52 Π. (17. 1), καθ' ὃν ὀφειλέτης αἰτοῦ (μὴ ὠρισμένης ποιότητος) δικαιούται νὰ παράσχῃ τοιαῦτον τῆς τελευταίας ποιότητος, ἄρκει νὰ μὴ ᾖ ἐλαττωματικός. Ν. 3 pr. Π. (33. 6)· ἴδε *Molitor 977* καὶ *Wan-Wetter Oblig. § 42.*

(9) Π. χ. ἂν μοὶ ἐπωλήσατε σταφιδοκαρπὸν Κορινθίας (Κόλπου), δύνασθε νὰ μοὶ παραδώσῃτε σταφιδοκαρπὸν οἰουδήποτε δήμου τῆς Κορίνθου, ἄρκει ἡ παραγωγή του νὰ λογίζητε Κόλπος καὶ νὰ ᾖ ἐμπορεύσιμος. Δὲν δύνασθε ὅμως νὰ μοὶ παραδώσῃτε ψιλον κόλπου, διότι τὰ ψιλὰ ἀποτελοῦν ἴδιον εἶδος, ἰδίαν ποιότητα σταφιδοκαρποῦ.—Ἐπίσης ἂν μοὶ ἐπωλήσατε ψιλὰ δύνασθε νὰ μοὶ παραδώσῃτε οἰασδήποτε παραγωγῆς, ἄρκει νὰ ᾖ ἐμπορεύσιμα δηλ. μὴ ἐλαττωματικά.

(3) *ΑΠ. 178 (92)* Μπ. 12. 308. ἡ Θ. 3. 546. Περὶ τούτου *Καλ 3 § 485.* *Molitor 348—357.* *Wan-Wetter Oblig. § 19* καὶ ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὑποστηρίζει ὅτι ἐν τῇ Βυζαντινῇ Δικαίᾳ ὁ κανὼν *drēs interpellat pro homine* εἶχε γίνεαι δεκτός, ἐπικαλούμενος τὸ *Σχολ. 4* ἐπὶ τοῦ Ν. 5 Βασιλ. (23. 1) καὶ *σχόλιον* εἰς Ἀρμεν. Γ. γ' 43. ἴδε *Καλ. 3 § 487* σημ. 3.

ρος ὁ πωλητὴς ὄχι μόνον ὅταν δὲν ὠρίσθῃ προθεσμία πρὸς παραδόσιν ἀλλὰ καὶ ὅταν ὠρίσθῃ τοιαύτη. Ἐξαιρετικῶς ὅταν ὠρίσθῃ προθεσμία πρὸς παραδόσιν καὶ προκύπτει ὅτι ἡ παράδοσις δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐπωφελῶς βραδύτερον, ἢ παρέλευσις τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὑπερμερίαν καὶ ἄνευ ὀχλήσεως⁽¹⁾. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅταν ἡ προθεσμία ἐτίθῃ ὡς ὅρος ἢ κατὰ συνήθειαν θεωρεῖται τοιοῦτος⁽²⁾. Κατὰ τινὰς μάλιστα ἐπὶ ἐμπορ. ἀγοραπωλησιῶν συναπτομένων δι' ὠρισμένην ἐποχὴν ὁ τοιοῦτος ὅρος θεωρεῖται σιωπηρῶς συνομολογούμενος⁽³⁾. Αἱ συνέπειαι τῆς ὑπερμερίας εἶνε αὗται αὗται αἱ συνέπειαι τῆς ὑπερμερίας παντὸς ὀφειλέτου· ὁ πωλητὴς φέρει τοὺς κινδύνους πάντας ἀπαλλασσόμενος μόνον διὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι τὸ πρᾶγμα ἤθελε καταστραφῇ καὶ παρὰ τῷ ἀγοραστῇ⁽⁴⁾, ἐνέχεται δὲ εἰς ἀποζημίωσιν, ἥτις δύναται νὰ υπερβῇ καὶ τὸ τίμημα⁽⁵⁾ οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ διπλάσιον § 788. Ἐὰν υποθέσωμεν ὅτι καὶ ὁ ἀγοραστὴς εἶνε ὑπερήμερος τότε προσέχομεν εἰς τὴν ὑπερμερίαν ἐκείνου ὅστις ἐγένετο ὑπερήμερος τελευτῆς⁽⁶⁾.

Ἄλλ' ὁ πωλητὴς δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ δικαστικῶς εἰς παραδόσιν, ὁ δὲ ἀγοραστὴς δύναται ἐνεκα μὴ παραδόσεως νὰ λύσῃ τὴν ἀγοραπωλησίαν ;

878. Ἀναγκαστικὴ παράδοσις. Ἐν τῷ Πολ. Δικ. ἀρθρ. 880 εὐρίσκωμεν πῶς γίνεται ἡ ἐκτέλεσις ἐπὶ ἀποδόσεως πραγμάτων εἴτε ταῦτα εἶνε ὠρισμένα κατ' εἶδος εἴτε κατὰ γένος μόνον. Βεβαίως ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ ζητήσῃ δικαστικῶς τὸ ἀγορασθὲν εἰάν ᾗνε ὠρισμένον κατ' εἶδος καὶ εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ πωλη-

(1—2) Molitor 344. 2. Wan-Wetter Oblig. § 19.B.—N. 10 K. 4.49. ἴδε καὶ ΑΠ. 158 (70) Πειρ. 3541. καὶ ΑΠ. 124 (77).

(3) Ράλ. 409.

(4) Molitor 332.

(5) N. 4. p. Π. (19. 1) ἡ Βασ. N. 4 (19. 8) ὁ πρᾶτης μὴ παραδεδοὺς τὸ πρᾶγμα ἐνάγεται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἀγοραστῇ καὶ εἰ συμβαίνει τὸ διαφέρειν ὑπερβαίνειν τὸ τίμημα ΑΠ. 48 (66) Πειρ. 31 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 2813 (93) Θ. 5. 118.

(6) N. 17 Π. (18. 6). Molitor 339 ἔνθα ἡ ἐρμηνεία τοῦ N. 51 Π. (19. 1). Κατὰ τὸν Ἀρμ. Γ. γ' 15 αἰ δὲ οἱ δύο ὑπέρθεσιν ποιήσωσι τῇ ὑστέρᾳ προσέχοντες.

τοῦ (1) ἢ τὸ δικαίωμα νὰ ἀγοράσῃ δι' ἐξόδων τοῦ πωλητοῦ τὰ ἀγορασθέντα καὶ κατὰ γένος μόνον ὠρισμένα. Ἀλλὰ σπεύδομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τοῦ δικαιώματος τούτου ὁ ἀγοραστής, ἐν μὴ ποτὲ σπανιώτατα θὰ ποιήσῃτε χρῆσιν. Συνηθέστατα θὰ περιορισθῇ τυπικῶς ζητῶν τὴν παράδοσιν ἢ ἀποζημίωσιν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ δεύτερον. Ἐν τῷ ἐμπορίῳ σπανίως ἐνδιαφέρει τὸ πρᾶγμα ὅσον ἢ ἐν καιρῷ παράδοσις αὐτοῦ. Παράδοσις δὲ συνεπείᾳ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐκδιδομένης ἕως μετὰ σεβαστὸν ἀριθμὸν ἐτῶν δικαστικῆς διαμάχης βεβαίως δὲν ἔχει ἐννοίαν ἐν τῷ ἐμπορίῳ (2).

879. Λύσις ἀγοραπωλησίας. Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο: Ἄν ὁ πωλητὴς ἦνε ὑπερήμερος περὶ τὴν παράδοσιν δύναται ὁ ἀγοραστής νὰ ἀποστῇ τῆς συμβάσεως—νὰ ἀρνηθῇ τὴν μετέπειτα παραλάβῃ, ἢ δικαιούται μόνον εἰς ἀποζημιώσεις διὰ τὴν ὑπερήμερον παράδοσιν ὑπόχρεως ἐν τούτοις νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα; Κατ' ἀρχὴν ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται νὰ ἀποστῇ μονομερῶς τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μόνον δικαιούται εἰς ἀποζημιώσιν λόγῳ τῆς ὑπερήμερου παραδόσεως. Ἐὰν ὅμως ἡ προθεσμία τῆς παραδόσεως ἐτέθη ὡς ὅρος ἢ κατὰ συνθήκειαν θεωρεῖται τοιοῦτος δύναται νὰ ἀποστῇ τῆς συμβάσεως § 877.

(1) ΑΠ. 42 (53) Μπ. καὶ Γκίνη Νομολ. § 13.

(2) Ὅταν ὁ πωλητὴς δὲν παραδίδῃ τὸ πρᾶγμα, ὁ ἀγοραστής ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν παράδοσιν (Se remplacer) ἤτοι νὰ ἀγοράσῃ ἄλλα ἐμπορεύματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους εἰς βῆρος καὶ ὑπ' εὐθύνην τοῦ πωλητοῦ ἐνεχομένου διὰ τὴν διαφορὰν; Τοῦτο διδάσκεται ὡς συνειδητόμενον ἐν Γαλλίᾳ LyC. Tr. 3. 109. εἶνε δὲ ὑποστηρίξιμον καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τοιαύτῃ συνήθειᾳ ὑπάρχει. Ἴδου τί ἀναγινώσκω σχετικὸν ἐν ΑΠ. 158 (70) Πειρ. 3541 καὶ 294 (71) Νομολ. Μπαλ. καὶ Γκίνη «Ἀγοραπωλησία» § 13. «Κατὰ τὸν Ν. ὅστις καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων κρατεῖ ἢ καθ' ὑπέρθεσιν παράδοσις τοῦ πωληθέντος ὑποβάλλει μὲν τὸν πωλητὴν εἰς ἀποζημιώσιν τοῦ ἀγοραστοῦ, δὲν ἀπαλλάττει ὅμως τοῦτον τῆς ὑποχρεώσεως ὅπως δεχθῇ τὸ πρᾶγμα ἐπὶ καταβολῇ τοῦ συμπεφωνημένου τιμήματος διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι κατεπείγοντος τοῦ χρόνου ὤφειλε νὰ προμηθευθῇ ἄλλοθεν ὅμοιον πρᾶγμα, ἂν πρὸς τούτοις δὲν προταθῇ ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ ἀποδευχθῇ εἴτε ὅτι καὶ ἐγένετο ἄλλοθεν ἢ προμηθεῖα, εἴτε ὅτι διὰ τὴν ὑπέρθεσιν ἐματαιώθη ὁ σκοπὸς δι' ὃν ἡγοράσθη τὸ πρᾶγμα, διότι τότε μόνον δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἡ ὑπέρθεσις ἀχρηστον καὶ ἀνωφελὲς κατέστησε τὸ πρᾶγμα».

καθώς επίσης και όταν ἕνεκα τῆς βραδείας παραδόσεως ἢ χρήσις τοῦ πωληθέντος ἦνε ἀνωφελὴς ἢ ἐπιζήμιος εἰς αὐτόν (¹).

§ 80. Εὐθύνη τοῦ πωλητοῦ ἕνεκεν ἐλαττωμάτων καὶ ἐκνικίσεως. Περί ἐλαττωμάτων ἰσχύουσιν ἐντελῶς αἱ ἀρχαὶ τοῦ πολ. Δικαίου (²) καὶ εἶνε σπανιωτέρας ἐφαρμογῆς διότι αἱ ἐμπορ. ἀγοραπωλησίαι συνήθως ἔχουσιν ἀντικείμενον πράγματα κατὰ γένος ὠρισμένα καὶ οὐχὶ κατ' εἶδος (³). Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ ἐκνικίσεως (⁴).

(1) Ἴδε τὰς ἀνωτ. ἀποφ. ΑΠ 158 (70) καὶ 294 (71) «παρελθούσης τῆς πρὸς παράδοσιν τοῦ πωληθέντος ὠρισμένης προθεσμίας ἢ παρελθόντος τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶνε δεκτὴ ἡ παράδοσις, δὲν διαλύεται καὶ μάλιστα μονομερῶς, ἀλλ' ὁ πωλητὴς ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐκτὸς ἐὰν ἕνεκα βραδείας παραδόσεως ἢ χρήσις τοῦ πωληθέντος εἶνε ἀνωφελὴς ἢ ἐπιζήμιος εἰς τὸν ἀγοραστήν». (N. 10 K. 4. 49) Πειρ. 3541.—δμ. ΑΠ. 34 (89) Μπ. 8. 521. Molitor 344. 2. Wan-Wetter Oblig. § 19. B.

(2) Καλλ. 3. § 233. Διὰ. § 64. Molitor 487. Wan-wetter Oblig. § 107.

(3) Ἴδου τί δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν : 1) ἐπιτρέπεται παραίτησις ἀπὸ τοῦ Ἀγοραν. δόγματος N. 31 Π. (2. 14) καὶ N. 14 § 9 Π. (21. 1). Wan-Wetter Oblig. § 107. II. 2) ἐπὶ πωλήσεως ἐπὶ δείγματι ἅμα τὸ πρᾶγμα εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸ δεῖγμα λόγῳ περὶ ἐλαττωμάτων δὲν δύναται νὰ γίνη. Ἐὰν ὅμως πρόκηται περὶ ἐλαττώματος τὸ ὅποιον ἡ σμικρότης τοῦ δείγματος δὲν ἐπέτρεπε νὰ φανῇ, ἐνέχεται ὁ πωλητὴς LyC. Tr. 3. 115 bis. 3) κατὰ τὴν ΑΠ. 101 (66) δὲν χωρεῖ ἡ περὶ ἀναστροφῆς ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἐξετάσας ἀκριβῶς τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ βεβαιωθείς περὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ καταστάσεως παρέλαβε τοῦτο ἄνευ ἀντιρρήσεως. Ἴδε Πειρ. σελ. 33 § 120. 4) ἡ περὶ μειώσεως καὶ ἀναστροφῆς ἀποσβέννυται ἅμα τὸ πωληθὲν ἐκποιηθῇ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ. N. 47 Π. (21. 1). ΑΠ. 242 (70) Πειρ. 3543. 5) ὁ ἀγοραστὴς ὁ τὸ πωληθὲν παραλαμβάνων μετὰ διαμαρτυρήσεως κατὰ πάσης ζημίας προελθούσης πρὸ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ συναλλάγματος ἔχει τὴν περὶ ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος. ΑΠ. 137 (71). 6) ἡ δολία ζύγισις δὲν εἶνε κρύφιον ἐλάττωμα οὔτε ἀποτελεῖ λόγον διαλύσεως τῆς συμφωνίας, ἀλλὰ παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀγοραστήν νὰ περιορίσῃ τὸ τίμημα ἐκπίπτων τὴν ἀξίαν τοῦ δολίως προστεθέντος βάρους. ΑΠ 102 (55). Ἡ ἐξάμηνος παραγραφή τῆς redhibitoria ἀρχεται ἀφ' ἧς ἔλαβε γνῶσιν τῶν ἐλαττωμάτων ὁ ἀγοραστὴς ἢ ἔπρεπε νὰ λάβῃ γνῶσιν ἂν κατέβηκεν ἐπιμέλειαν κοινῷ ἀνθρώπῳ. Γερμ. Νμολ. Θ. 5. 514.

(4) Καλ. 3. 243. Wan-Wetter Oblig. § 105. Molitor 460. Διὰ. § 67.—1) κατὰ τὴν ΑΠ. 143 (84) Μπ. 4. 258 τὸ διαφέρον λόγῳ ἐκνικίσεως

881. Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀγοραστοῦ. Ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει 1) νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, 2) νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα καὶ 3) νὰ πληρώσῃ τὰς διὰ τὸ πρᾶγμα γενομένας δαπάνας.

882. Πληρωμὴ τιμήματος. Αὕτη γίνεται κατὰ τὸν συμφωνηθέντα χρόνον καὶ τόπον, ἐλλείψει δὲ συμφωνίας κατὰ τὴν παράδοσιν, διότι οὐδεὶς ὀφείλει πρῶτος νὰ ἐκτελέσῃ § 874 ἐκτὸς ἂν κατὰ συνήθειαν τὸ τίμημα πληρώνεται κατόπιν ἢ ἂν ἔχῃ συμφωνηθῇ πληρωτέον. Κυρίως τὸ τίμημα ὀφείλεται ἅμα ὁ ἀγοραστὴς κατέστη ὑπερήμερος περὶ τὴν παραλαβὴν ⁽¹⁾. Ἐὰν τὸ τίμημα δὲν πληρωθῇ ἢ δὲν πιστωθῇ εἰδομεν κατὰ ῥητὴν διάταξιν τῆς ὁποίας ἡ ἰσχὺς σήμερον ἀμφισβητεῖται § 841 ὅτι δὲν γίνεται κύριος ὁ ἀγοραστὴς ⁽²⁾.

883. Τόκοι. Ὅχι μόνον δὲν γίνεται κύριος ὁ ἀγοραστὴς τοῦ πωληθέντος καὶ παραδοθέντος αὐτῷ ἂν δὲν πληρώσῃ ἢ δὲν πιστωθῇ τὸ τίμημα, ἀλλ' ὀφείλει καὶ τόκους ἀπὸ τῆς παραδόσεως ἄνευ ὀχλήσεως, ἀρκεῖ τὸ παραδοθὲν νὰ ᾔνε δεκτικὸν ἐπωφελοῦς χρήσεως καὶ ἀδιάφορον ἂν ἔφερεν εἰς τὸν ἀγοραστὴν καρπούς ⁽³⁾. Οἱ τόκοι εἶνε ἐν πᾶσι τοῖς συναλλάγμασιν ἅτινα ρητὴν ἔχουσι ποσότητα ἢ φύσιν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας ἀπέναντι τῆς ὁποίας παρεχωρήθη τὸ ἐκνικηθέν. 2) ὁ ἀγοραστὴς εἰς ὃν ἐπιστώθη τὸ τίμημα καὶ κατέστη ὑπερήμερος δὲν ἀπαλλάσσεται ἔνεκεν ἐνδεχομένης ἐκνικήσεως τῆς υποχρεώσεως πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἐτομένως καὶ τῶν τόκων τῆς υπερημερίας. μόνον δὲ ἀσφάλειαν δύναται νὰ ζητήσῃ ΑΠ. 116 (62) Πειρ. 44. 3) ὁ ἀγοραστὴς δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ νόμιμον ἀποζημίωσιν καίτοι ρητῶς δὲν προτείνει τὴν διάλυσιν τῆς πωλήσεως ὅταν καὶ πρὸ τῆς ἐκνικήσεως ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος ἐν γνώσει ἐπώλησεν αὐτῷ ἀγνοοῦντι ἄλλότριον κτῆμα Ν. 30 § 1 Π. (19. 1). ΑΠ. 150 (60) καὶ 85 (82). ἴδε καὶ ΑΠ. 119 (65) Πειρ. 37, διότι ἄλλοτρίου ὄντος τοῦ πράγματος δὲν δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ καὶ ἐντεῦθεν ζημιούται.

(1) Molitor 405. Κατὰ τὴν ΑΠ. 140 (93) Μπ. 13. 65. ὁ ἀγοραστὴς ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ὁποίου δὲν ἔγεινεν ἢ παράδοσις δὲν ὀφείλει τόκους τοῦ τιμήματος ἀλλ' ἀποζημίωσιν, ἢ ΑΠ. 362 (62) τούναντιον δέχεται τόκους.

(2) Κατὰ τὴν ἀπ. Ἐφ. Πατρ. 632 (94) Θ. 6 27. Εἰσηγ. κ. Ν. Μομφερράτου, ὁ ἀγοραστὴς καὶ ἐπὶ ἐμπ. ἀγορᾷ δὲν γίνεται κύριος ἂν δὲν πληρώσῃ τὸ τίμημα, ἢ ἂν δὲν ἐκδώσῃ τὸ γραμματίον τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη νὰ ἐκδώσῃ δι' αὐτό.

(3) Ν. 13 § 20, 21 Π. (19. 1). ΑΠ. 526 (52). ΑΠ. 169 (51) Πειρ. 43. Ἡ ΑΠ. 3 (50) τὴν βιβλιοθήκην δὲν ἐθεώρησε δεκτικὴν ἐπωφελοῦς χρήσεως, ἐπομένως τὸν πωλητὴν δικαιοῦμενον εἰς τόκους ἀλλὰ μόνον εἰς ἀποζημίωσιν ἀλλὰ § 788;

9^ο δια τὸν ἐμπορικῶς ἐνεργοῦντα § 789. Οὐτε παύουν οἱ τόκοι ἂν ὁ ἀγοραστής εἶχεν εὐλογον ἀφορμὴν νὰ κρατῇ τὸ τίμημα π. χ. ἔνε-
κεν ἀπουσίᾳ τοῦ πωλητοῦ ἢ ἀπειλουμένης ἐκνικήσεως (1). Ἐὰν πρὸς
πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἐδόθη προθεσμία μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς
ὀφείλονται τόκοι αὐτοδικαίως ἄνευ ὀχλήσεως (2), ὀφείλονται μάλι-
στα καὶ πρὸ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς παραδόσεως, ἐὰν ᾗνε βεβαιωμένον ὅτι ἡ
προθεσμία πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἐδόθη μετὰ καὶ οὐχὶ κατὰ
τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίᾳς (3).

884. Ἀσφάλεια πληρωμῆς τιμήματος. Ὁ πωλητὴς λό-
γω μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος ἔχει 1) δικαίωμα διεκδικήσεως
τοῦ πράγματος ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν κατηρ-
γήθη § 842. Ἡ διεκδίκησις δὲν χωρεῖ ὅταν τὸ τίμημα ἐπι-
στώθῃ ἢ ὅταν τὸ τίμημα κατὰ συνήθειαν ᾗνε πληρωτέον μετὰ
τινα προθεσμίαν, διότι καὶ τότε λογίζεται πιστωθὲν, ἀλλ' ὡς εἴπομεν
§ 882 δὲν λογίζεται πιστωθὲν τὸ τίμημα διὰ τὸ ὅποιον ὁ ἀγοραστής
ὑπασχέθη νὰ ἐκδώσῃ γραμματίον τὸ ὅποιον δὲν ἐξέδωκε (4), 2) δι-
καίωμα διεκδικήσεως τοῦ ἄρθρ. 582 Ἐμ. Ν. ὅταν οἱ ὅροι τούτου
συντρέχουσιν. Τὴν διεκδίκησιν ταύτην ἔχει ὁ πωλητὴς καὶ ὅταν
ἐπίστωσε τὸ τίμημα, 3) δικαίωμα παρακατασχέσεως ἢ παρακρα-
τήσεως (jus retentionis) Ν. 13 § 8 Π. (19. 1) μέχρι τελείας
πληρωμῆς τοῦ τιμήματος. Τὸ δικαίωμα τοῦτο παύει ἂν ὁ πωλητὴς
ἐπίστωσε τὸ τίμημα ἢ ἂν τοῦτο κατὰ συνήθειαν ᾗνε πληρωτέον κα-
τόπιν (5), 4) δικαίωμα παρακατασχέσεως τοῦ ἄρθρ. 583 Ἐμ. Ν.
ἰσχύον καὶ ἂν ἐπιστώθῃ τὸ τίμημα (6).

(1) ΑΠ. 116 (62) 168 (65) Πειρ. 47. ΑΠ. 234 (70) Πειρ. 3539. Mo-
litor 406. Λιακ. § 59.

(2) ΑΠ. 116 (62) καὶ 168 (65) Πειρ. 47 ἔνθα καὶ ἀντιλέγοντες ἐπὶ τῶν
Ν. 13. Κ. (4. 49) στηριζόμενοι. Καλ. 3. 232. Λιακ. § 59. Molitor 407.
Ἀλλὰ ΑΠ. 268 (68) Πειρ. 49; Τινὲς ἔνεκα τοῦ Ν. 32 pr. Π. (22. 1) δια-
κρίνουσιν ἂν ἡ προθεσμία ᾗνε ὠρισμένη οἱ τόκοι τρέχουσιν αὐτοδικαίως ἂν ἀό-
ριστος ἀπὸ τῆς ὀχλήσεως. Λιακ. αὐτ.

(3) Molitor 407—409 ἔνθα καὶ ἡ γνώμη τοῦ Pothier.

(4) Εἰς τὰς πηγὰς εὐρίσκομεν ἀκριβῶς τοῦτο ὅτι: ἡ διεκδίκησις παύει ἢ
ὅταν ἐδόθῃ προθεσμία ἢ ὅταν ἐδόθῃ ἀσφάλεια (ἐγγύησις ἢ ὑποθήκη). Ν. 19 καὶ
53 Π. (18. 1) καὶ Ν. 5 § 18 Π. (44. 4). Wan-wetter Oblig. § 116 i. f.

(5) Molitor 413 καὶ Wan-wetter αὐτ.

(6) LyC. Precis 3027.

§§. Παραλαβὴ τοῦ πωληθέντος. Ὁ ἀγοραστὴς δικαιούται καὶ ὀφείλει νὰ παραλάβῃ τὸ πωληθὲν κατὰ τὸν ὥρισμένον ἐκ τῆς συμβάσεως ἢ ἐκ τῆς συνθηκῆς τόπον καὶ χρόνον. Μὴ ὀρισθέντος τόπου ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 874 μὴ ὀρισθέντος δὲ χρόνου ἢ μὴ ὀριζομένου τοιοῦτου ἐκ συνθηκῆς ἢ ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀγοραπωλησίας ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ παραλάβῃ τὸ πωληθὲν ἅμα τῷ γίνῃ ἐγκυρὸς προσφορά. N. 3 § 4 K. (19. 1).

Καθιστάμενος ὑπερήμερος περὶ τὴν παραλαβὴν ὁ ἀγοραστὴς ὑπέχει τὰς συνεπείας τῆς ὑπερημερίας τοῦ δανειστοῦ καὶ δὴ εὐθύνεται διὰ τὰ τυχερά, N. 17 Π. (18. 6) τοῦ πωλητοῦ μὴ ὀφείλοντος φύλαξιν καὶ ἐνεχομένου μόνον διὰ δόλον καὶ βρῦ πταῖσμα ⁽¹⁾ ὑφίσταται τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς, ἣν ὑπέστη τὸ πρᾶγμα ὅπερ ὑπολογίζεται εἰς τὴν ἐλάσσονα τιμὴν N. 3 § 4 Π. (19.1) ⁽²⁾ καὶ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὰς δαπάνας τῆς φυλάξεως καὶ συντηρήσεως αὐτοῦ N. 1 § 3 Π. (18. 6) καὶ N. 38 § 1 Π. (19. 1). Ἐὰν ἀμφοτέρω πωλητῆς καὶ ἀγοραστῆς ἦνε ὑπερήμεροι εἴπομεν ὅτι προσέχμεν εἰς τὴν ὑπερημερίαν τὴν τελευταίαν § 877.

§§. Ἐγκατάλειψις, πώλησις. Ἀλλὰ δύναται ὁ πωλητὴς λόγῳ ὑπερημερίας τοῦ ἀγοραστοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πρᾶγμα ἢ καὶ νὰ πωλήσῃ αὐτὸ ὑπ' εὐθύνην τοῦ ἀγοραστοῦ; Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅταν ὑπάρχῃ τοιοῦτον ἔθιμον ⁽³⁾. Ἐλλείψει ἐθίμου ὑπεστήρι-

(1) Δηλ. ὁ ὑπερήμερος ἀγοραστὴς εὐθύνεται διὰ τὰ τυχερά ὅταν ταῦτα φέρῃ ὁ πωλητὴς π. χ. εἴτε δυνάμει συμφωνίας εἴτε διότι πρόκειται περὶ πώλησεως εἶδους καὶ οὐχὶ γένους κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν § 867 π. χ. εἰάν ἐπώλησα τὸν ἐν τῇ δεῖνᾳ ἀποθήκῃ μου σταφιδόκαρπον ἢ σανὸν πρὸς δρ. 100 τὴν χιλιάδα ἢ λεπτὰ 25 τὴν ὁκτῶν, καὶ ἡ σταφὶς ἢ ὁ σανὸς καταστραφῇ τυχαίως ὁ δὲ ἀγοραστὴς εἶνε ὑπερήμερος περὶ τὴν παραλαβὴν ἢ τὴν μέτρησιν φέρει αὐτὸς τοὺς κινδύνους. Τὸ αὐτὸ ἂν ὁ πωλητὴς ἔχει ἀναλάβῃ τοὺς κινδύνους διὰ συμβάσεως. Περιττὸν νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ τὸ γένος γίνεται εἶδος διὰ τῆς προσφορᾶς ἴδε Wan-Wetter Oblig. § 22. Molitor 334. Καλ. 3. 260. 512. Ἐφ. Αθ. 2696 (94). Θ. 5. 106. ἴδε καὶ ΑΠ. 165 (75).

(2) Ἐὰν τὸ πρᾶγμα διαρκούσης τῆς ὑπερημερίας τοῦ ἀγοραστοῦ καταστραφῇ ἐκ δόλου ἢ βαρέως πταίσματος τοῦ πωλητοῦ, ἐκτιμᾶται εἰς τὴν ἐλάσσονα ἀξίαν ἣν εἶχε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπερημερίας ἢ κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταδιώξεως ἐν τῷ τόπῳ τῆς πληρωμῆς. Wan-Wetter Oblig. § 22. Καλ. 3. 513 i. f.

(3) Τοιοῦτον τι διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ LyC. Tr. 3. 109.

ξαν ὅτι ὁ πωλητὴς δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πρᾶγμα ἢ καὶ νὰ τὸ πωλήσῃ ὑπ' εὐθύνῃν τοῦ ἀγοραστοῦ, στηριζόμενοι εἰς τὸν Ν. 1 § 3 Π. (18. 6), ἢ Βασιλ. Ν. 3 (53. 7)· ἀφ' οὗ προηγουμένως προσκαλέσῃ τὸν ἀγοραστήν ἐπὶ ἀπειλῇ ἐγκαταλείψεως, ἐκτὸς ἂν ᾔνε δεκτικὸν καταθέσεως ὅτε ἐπιβάλλεται κατάθεσις⁽¹⁾. Ἄλλοι ὁμῶς θεωροῦσι τὰς ἄνω διατάξεις ὡς ἐξαιρετικὰς καὶ ἐφαρμοζόμενας μόνον ἐπὶ πωλήσεως οἴνου ἢ πραγμάτων κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν καὶ ἐπικαλοῦνται τοὺς Ν. 5. καὶ 17 Π. (18. 6), καθ' οὓς ὁ πωλητὴς ἐνέχεται διὰ δόλον καὶ βαρὺ πταῖσμα καὶ τὸν Ν. 8. Π. (33. 6)⁽²⁾. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἀποκλίνει ἡ Ἑλλ. Νομολογία⁽³⁾.

(1) Καλ. 3. 514. Ἐφ. Ναυπλ. 444 (90) Εἰσηγ. κ. Ξ. Εὐθυμίου ἐν Ἐφ. Δικ. φυλ. 18 ζητ. 1. «εἰάν ὁ ἀγοραστής ἀρνήται νὰ παραλάβῃ τὸ πωληθέν (ἐπρόκειτο περὶ σταφιδοκαρποῦ) δύναται ὁ πωλητὴς ἂν ἡ φύλαξις αὐτοῦ ᾔνε δαπανηρά, νὰ πωλήσῃ τοῦτο ἀφοῦ προηγουμένως καταστήσῃ τὸν ἀγοραστήν ὑπερήμερον δι' εἰδοποιήσεώς του νὰ τὸ παραλάβῃ Ν. 1 § 3 καὶ 4 Π. (18. 6)». ὁ Ν. 4 § 3 Π. (18. 6) ἔχει κατὰ τὰ Βασιλ. Ν. 3 (53. 7) ὡς ἐξῆς: ἐὰν ὁρισθῇ χρόνος τῇ μετρήσει καὶ ἐμποδίσῃ ὁ ἀγοραστής ἔξεστι τῷ πράτῃ ἐκχεῖν τὸν οἶνον, διαμαρτυρομένῳ μέντοι τοῦτο πρότερον τὸν ἀγοραστήν. εἰ δὲ μὴ ἐκχύσει λαμβάνει τὸν μισθὸν τῶν πύθων, τυχὸν γὰρ αὐτοὺς ἐμίσθου ἢ ἄλλους ἐμίσθωσάτο κάλλιον δὲ ποιεῖ μισθοῦμενος καὶ μὴ ἀποδιδούς τὸν οἶνον ἕως οὗ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τὸν μισθόν, ἢ πωλῶν τὸν οἶνον ἀβλαβῶς ὅσον δυνηθῇ ἵνα μὴ πολὺ ζημιωθῇ ὁ ἀγοραστής». — Ὁ Ν. 5 αὐτ. φέρει: «εἰ μὴ ὁρισθῇ τότε οἱ πύθοι ὀφείλον κενωθῆναι, δεῖ αὐτοὺς πρὸ τῆς ἐπιούσης τρύγης κενωθῆναι»· εἰ δὲ οἰνέμπορος ᾔνε ὁ πράττης οὐ περιμένει τὰς τρύγας, ὁ γὰρ λυσιτελῶν αὐτῷ καιρὸς σκοπεῖται».

(2) Molitor § 335. Ὁ Ν. 5 Π. (18. 6) κατὰ τὰ Βασιλ. Ν. 11 (53. 7) φέρει: «πρὸ τῆς μετρήσεως ὁ κίνδυνος τὸν πράτῃν ὀρεῖ· εἰ δὲ ὁ ἀγοραστής ἐνεπόδισεν ἐμπροθέσμῳ λαθεῖν, μετὰ ταῦτα ὁ πράττης ἀπὸ μόνου δόλου ἐνέχεται»· ὁ δὲ Ν. 17 Π. (18. 6) κατὰ τὰ Βασιλ. Ν. 11 (49. 6) φέρει: «ἐνθα ὑπέρθεσιν ὁ ἀγοραστής ποιήσῃ, λοιπὸν οὐκ ἀπὸ ἀμελείας ἀλλ' ἀπὸ δόλου ὁ πράττης ἐνέχεται». — Ὁ Ν. 8 Π. (33. 6) ἀναφέρει ρητῶς ὅτι «ὁ κληρονόμος δὲν δύναται ἀνευθύνως νὰ ἐκχύσῃ τὸν κληροδοτηθέντα οἶνον ἐὰν ὁ κληροδόχος ᾔνε ὑπερήμερος».

(3) ἡ ΑΠ. 164 (75) ἐν Μπ. καὶ Γκίνη α' Ἀγοραπωλησία § 15 ἰδοὺ πῶς ἔχει: «Ἐὰν ὁ ἀγοραστής δὲν παραλάβῃ τὸ πωληθέν κινητὸν καίπερ πρὸς τοῦτο προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ, οὗτος δικαιοῦται νὰ ἐπιδιώγῃ διὰ τῆς ἐξ ἀγοραπωλησίας ἀγωγῆς τὴν πληρωμὴν τοῦ συμφωνηθέντος τιμήματος, οὐδεμίαν ἔχων ὑποχρέωσιν πρὸς φύλαξιν τοῦ πράγματος μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς παράδοσιν ὁρισθείσης ἡμέρας καὶ οὐδόλως εὐθυνόμενος διὰ πάντα ἐκ

887. Πληρωμή δαπανῶν. Ὁ ἀγοραστής προσέτι ὀφείλει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν πωλητὴν διὰ τὰς καταβληθείσας καλῇ τῇ πίστει μετὰ τὴν πώλησιν εἰς τὸ πρᾶγμα δαπάνας καὶ τὰς μὲν ἀναγκαίας πάντοτε ⁽¹⁾ τὰ δὲ ἐπωφελεῖς ἂν ᾖναι τοιαῦται οἷας καὶ αὐτὸς ὁ ἀγοραστής θὰ ἐποίει ⁽²⁾ τὰς δὲ πολυτελεῖς δὲν ὀφείλει μὲν νὰ πληρῶσῃ ὁ ἀγοραστής ἀλλ' ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πωλητὴν νὰ τὰς ἀφαιρέσῃ ἐκτὸς ἂν βλάβηται τὸ πρᾶγμα ἢ ἡ ἀφαίρεσις γίνεται ἐκ κακεντρεχείας ⁽³⁾. Αἱ δαπάναι ὀφείλονται καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα τυχαίως πρὸ τῆς παραδόσεως κατεστράφη ⁽⁴⁾ ἐννοεῖται ὅτι ἐπὶ πωλήσεων κατὰ γένος ἢ ἐπὶ πωλήσεων κατ' εἶδος ἀλλὰ κατὰ μέτρον σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν δαπάνας δὲν ὀφείλει ὁ ἀγοραστής καθὼς καὶ ὅταν ἄλλως συμφώνησῃ, ἐκτὸς ἂν ᾖναι ὑπερήμερος.

888. Τὸ ἀρθρ. 105, 106 καὶ 108 Ἐμ. Ν. Συνηθέστατα τὰ πωληθέντα ἐμπορεύματα ἀποστέλλονται ἢ μεταφέρονται εἰς παραλαβὴν τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχομεν δύο ἢ τρία συναλλάγματα. Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ τῆς ἐντολῆς ἂν τοιαύτη ἐδόθη πρὸς ἀποστολὴν, καὶ τὸ τῆς μετακομιδῆς περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἡ ἀποστολὴ ἀποτελῇ παράδοσιν καθὼς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς ἄρχωνται οἱ κίνδυνοι διὰ τὸν ἀγοραστὴν ἐξηγήθημεν ἤδη § 859. 869. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν μόνον ὅτι τὰ ἀρθρ. 105, 106 καὶ 108 τοῦ Ἐμ. Ν. ἐγένοντο καὶ ἐφαρμόζονται διὰ τὰς σχέσεις καὶ εἰς τὰς σχέσεις οὐχὶ τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀγο-

τύχης κίνδυνον ἢ βλάβην αὐτοῦ, δὲν δύναται ὅμως ὁ πωλητὴς τὰ πωλήσῃ τοῦτο πρὸς ἄλλον ἂντι ἐλάσσονος τιμῆς καὶ νὰ αἰτήσῃ τὸ διαφέρον παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ. Ὁ δὲ Ν. 1 § 3 Π. (18. 6) οὐδεμίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογὴν, ἐφαρμοζόμενος μόνον ἐπὶ πωλήσεως ἀριθμουμένων, μετρουμένων καὶ σταθμωμένων πραγμάτων, ὧν ἡ καταμέτρησις ὠρίσθη ὑπὸ τῶν συμφαλλομένων εἰς ρητὴν ἡμέραν καὶ τὰ ὅποια δὲν μετέβη ὁ ἀγοραστής κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ὅπως καταμετρήσῃ μετὰ τοῦ πωλητοῦ δικαιουμένου ὡς ἐκ τούτου καὶ νὰ χύσῃ τὸν πωληθέντα οἶνον ἂν ἔχῃ ἀνάγκην τῶν πίθων. ἴδε καὶ τὴν ἄνω ἀπ. Ἐφ. Ν. κατ' οὐσίαν σύμφωνον.

(1—2) Ν. 38 § 1 Π. (19. 1). Ν. 13 § 22 Π. (19. 1) καὶ Ν. 16 Κ. (4, 49). Καλ. 3. 232. Molitor 411.

(3) Ν. 38 Π. (61). Ν. 9 Π. (25. 1). Δι. α. § 61.

(4) Ν. 13 § 22 Π. (19. 1). Κατὰ τὸν Ν. τοῦτον ὁ ἀγοραστής ὀφείλει τὰ ἔξοδα τῆς ταφῆς τοῦ πρὸ τῆς παραδόσεως τυχαίως ἀποθανόντος δούλου.

ραστοῦ ἀλλὰ τοῦ ἀγωγιάτου καὶ παραλήπτου ἢ ἀποστολέως. Ἐπο-
μένως 1) τὸ ἀπαράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 δὲν δύναται νὰ προτείνῃ
ὁ πωλητὴς κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐνάγοντος εἴτε λόγῳ ἐλαττωμάτων
τοῦ πράγματος εἴτε διότι τὸ παραδοθὲν δὲν εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸ
πωληθέν⁽¹⁾. Ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν ὁ δικαστὴς ἐκ τῆς ἄνευ διαμαρ-
τυρίας παραλαβῆς, ἐκ τῆς ἐφησυχάσεως ἐπὶ χρόνον, ἐκ τῆς διαθέ-
σεως τοῦ πράγματος, συμπεράνῃ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς ἀπεδέχθη τὸ πω-
ληθέν⁽²⁾, 2) ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 108 δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς
σχέσεις τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ καὶ τὰς ἀγωγὰς τοῦ τελευταίου
κατὰ τοῦ πρώτου τὰς ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας πηγαζούσας⁽³⁾, 3) ἐπί-
σης τὸ ἄρθρ. 106 δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀγοραστοῦ
καὶ πωλητοῦ, ἦτοι ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ
πωλητοῦ πραγματογνωμοσύνην γενομένην κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ
ἄρθρ. 106 δηλ. συνεπείᾳ διαταγῆς τοῦ προέδρου ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου,
ἀλλὰ μόνον τοιαύτην γενομένην κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικ.
περὶ συντηρητικῆς αὐτοψίας ἢ συντηρητικῆς πραγματογνωμοσύνης
(ἄρθρ. 277, 291)⁽⁴⁾.

(1) Ἀκ. 18 Ἰαν. 70. D. 70. 1. 423. Ἀκ. 13 Μαρτ. 78. D. 78. 1. 471.
LyC. Tr. 3. 128.

(2) Ἰδε Εφ. Ἀθ. 14 372 (56) ἐν Πειρ. 33 § 120.

(3) LyC. Tr. 3. 128.

(4) Οἰκ. Ἐγγ. § 117, ἡ ἐν τῷ κειμένῳ λύσις δὲν ἀμφισβητεῖται ὅταν
ὁ ἀγωγιάτης λαβὼν τὸ τίμημα καὶ παραδοὺς τὸ πρᾶγμα ἀπηλλάγη (ἄρθρ.
105), ἡ δὲ διαφορὰ ὑφίσταται μεταξὺ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ. Ὅταν ὅμως ὁ
ἀγοραστὴς ἀρνήται τὴν παραλαβὴν ὁ δὲ ἀγωγιάτης κατέχει τὰ ἐμπορεύματα
καὶ δίκη ἐγείρεται μεταξὺ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ, ἐδέχθησαν ὅτι τότε ὁ
πωλητὴς δύναται πρὸς βεβαίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐμπορευμάτων νὰ
κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἄρθρ. 106 Ἐμπ. Ν. καὶ οὐχὶ τῶν ἄρθρ. 277 καὶ 291 τῆς
Πολ. Δικ. διότι τὸ κατεπείγον ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐνομοθετήθη τὸ ἄρθρ. 106
ὑφίσταται, ὁ ἀγωγιάτης ἀναμένει, τὰ δὲ ἐμπορεύματα πιθανὸν νὰ κινδυ-
νεύωσι. Ἀκ. 26 Νῆρ 89. D. 90. 1. 53. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἐπικρίνεται
LyC. Tr. 3. 128. Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα παρουσιάσθη ἄλλως· ἐζητήθη καὶ
ἐγένετο πραγματογνωμοσύνη διὰ πράξεως (καὶ οὐχὶ δι' ἀποφάσεως) τοῦ Εἰ-
ρηνοδίκου, ἐθεωρήθη δὲ ἐγκυρὸς μὴ προσβληθεῖσα πρωτοδικῶς. Ἰδοὺ πῶς ἔχει
ἡ ΑΠ. 188 (68) Πειρ. 3249: «Ἐπὶ τῆς διὰ πραγματογνωμόνων ἀποδείξεως
δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ προηγήται πάντοτε ἀπόφασις καὶ κατὰ συνῆπιν ἔχει
ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἡ συντηρητικὴ διὰ πραγματογνωμόνων ἀπόδειξις καὶ ἂν

2) Περί τινων εἰδῶν ἀγοραπωλησιῶν συνήθων
ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

889. Ἐν τῷ Πολ. Δικ. εὐρίσκομεν διατάξεις ὧν τινὲς μὲν ἀναφέρονται εἰς εἶδη τινὰ ἀγοραπωλησιῶν ἄλλαι δὲ εἰς σύμφωνα (pacta) συνήθως κατὰ τὰς ἀγοραπωλησίας συνομολογούμενα. Οὕτω ἔχομεν διατάξεις περὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ (ad comprobationem) καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ γεύσει (ad gustum) ((¹) ἔτι δὲ διατάξεις 1) περὶ τοῦ συμφώνου ὑπερθεματισμοῦ (in diem addictio) 2) περὶ τοῦ καταπιστευτέου Νόμου (lex commissoria.) 3) περὶ ἐξωνήσεως (de retroemendo) καὶ μεταπωλήσεως (de retrovendendo.) 4) περὶ προτιμήσεως (p. protimiseos) 5) περὶ ἀπαρεσκείας (p. displicentiae.) 6) ἐπιφυλάξεως κυριότητος (p. reservati dominii.) 7) μὴ ἀπαλλοτριώσεως. (de non alienando.) (²)

890. Ὅλα ταῦτα τὰ σύμφωνα τῶν ὑποίων αἱ ὀνομασίαι εἶνε πᾶσαι σχεδὸν τῶν νεωτέρων δύνανται κατ' ἀρχὴν νὰ συνομολογηθῶσι καὶ ἐπὶ ἐμπορ. ἀγοραπωλησιῶν, ἂν καὶ τινὰ τούτων ἀντίκεινται τελείως πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἐμπορ. ἀγοραπωλησίας, ἥς ἀντικείμενον εἶνε πάντοτε κινήτᾳ ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως ἢ μισθώσεως ἀγοραζόμενα. § 42. 49. 53.

891. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ πάντων τούτων, τῶν ὁποίων ἄλλως ἢ ἔρευνα ἀνήκει εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Πολ. Δικ. Ἐνταῦθα ἀσχολούμεθα μόνον περὶ τινων εἰδῶν πωλήσεων συνήθων ἐν τῷ ἐμπορίῳ. Καὶ τοιαῦται εἰσὶ 1) ἡ ἀγοραπωλησία κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν. 2) ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ δοκιμῇ (ἀρεσκείᾳ) (ad comprobationem) καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ γεύσει (ad gustum.) 3) ἡ κατὰ δεῖγμα 4) ἡ ἐπὶ ἐτοίμῳ παραδώσει

αὕτη ἐγένετο οὐχὶ δυνάμει ἀποφάσεως ἀλλὰ δυνάμει πράξεως τοῦ ἀρμοδίου εἰρηνοδίκου, ὅταν ἡ τοιαύτη πραγματογνωμοσύνη δὲν προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ὡς ἄκυρος διὰ τοιαύτην ἔλλειψιν διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὗτος ἀποδέχεται αὐτὴν ὡς νὰ συνεφώνησε μετὰ τοῦ διεξάγοντος αὐτήν. Ἡ ἔνστασις δὲ τῆς τοιαύτης ἀκυρότητος μὴ οὕσα δημοσίας τάξεως εἶνε ἀπαράδεκτος μὴ προβαλλομένη εἰς τὴν πρώτην συζήτησιν».

(1) Καλ. 3. 261. Λιαν. § 40. Wan-Wetter Oblig. § 116 ter. Molitor 428. 429.

(2) Καλ. 3. 264—71. Wan-Wetter Oblig. § 186—189 d. Molitor 501. 521. Λιαν. § 43—48.

(vente en disponible) 5) ἡ ἐπὶ προθεσμίᾳ ἢ ὑπὸ προθεσμίαν (vent à livrer-marché à terme) 6) ἡ πώλησις ἐπὶ πιστώσει, 7) ἡ πώλησις ἐμπορευμάτων ἐν διαμετακομίσει, 8) ἡ πώλησις *for* καὶ ἡ πώλησις *caf* ἢ *cif* 9) ἡ πώλησις ἐμπ. καθιδρύματος.

892. 1) Πώλησις κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν. Ἡ πώλησις αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον γένος ἢ καὶ εἶδος § 867, παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους τύπους, καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὴν πώλησιν ἐπὶ ἐνὶ τιμήματι ἢ καθ' ὁμάδα (*per aversionem*) ἣτις διαφέρει κατὰ τοῦτο: ὅτι τὸ τίμημα εἶνε ἀπ' ἀρχῆς ἀμετακλήτως ὠρισμένον. Εἰδικὰς διατάξεις περὶ τῆς πωλήσεως ταύτης ἔχομεν ἀναφερομένας εἰς τοὺς κινδύνους, οἵτινες εἶνε πάντες καὶ ὁ τῆς χειροτερεύσεως εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ μέχρι τῆς σταθμίσεως, ἀριθμίσεως ἢ μετρήσεως. γενομένης καθ' ἃ ἐξηγήθημεν § 867 σημ. 4. Εἶνε ἀδιάφορον ἂν τὸ ἀντικείμενον ᾖ κατ' εἶδος ὠρισμένον, ἀρκεῖ ἡ πώλησις νὰ ἐγένετο κατὰ μέτρον, σταθμὸν ἢ ἀριθμὸν.⁽¹⁾ Ἐξαιρετικῶς ὅταν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία § 870 ἢ ὅταν ὁ ἀγοραστής ᾖ ὑπερήμερος περὶ τὴν στάθμισιν, μέτρησιν ἢ ἀριθμῆσιν φέρει αὐτὸς τοὺς κινδύνους § 867 καὶ 885.

893. 2) Πώλησις ἐπὶ δοκιμῇ. Περὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ ἐν γένει *ad comprobationem* κατὰ τοὺς νεωτέρους ὀλιγίστας ἔχομεν διατάξεις. ⁽²⁾ Ἐχομεν ὅμως διατάξεις πωλήσεως (οἶνου) ἐπὶ γεύσει (*ad gustum*) ἣτις ἐστὶν εἶδος πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ. ⁽³⁾ Ἐνεκα τούτου πάντας σχεδὸν τοὺς κανόνας πωλήσεως ἐπὶ γεύσει ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ πάσης πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ. ⁽⁴⁾ Καὶ μόνον τινές

(1) Ἐνίοτε ἡ πώλησις κατὰ μέτρον παρουσιάζεται ὑπὸ τύπον πωλήσεως *per aversionem*. Π. χ. § 867 σημ. 4 γ' ἡ διάκρισις εἶνε ζήτημα πραγματικόν.

(2) Ἰδίως N. 17 § 2. N. 20 § 2 Π. (19. 5). N. 3 Π. (18. 1). N. 2 § 5 Π. (41. 4). N. 4 K. (4. 58).

(3) Ἰδίως N. 1. 4 § 1 καὶ 15 Π. (18. 6) Βασιλ. βιβλ. 53, τίτλ. 7.

(4) Οὕτω ὁ Καλ. 3. 261 ἐν τῇ πωλήσει ἐπὶ δοκιμῇ περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐπὶ γεύσει ἢ θέᾳ. Ἀντιστρόφως ὁ Wau-Wetter Oblig. 116 *ter* πραγματεύεται τὴν πώλησιν ἐπὶ γεύσει, διδάσκων ὅτι οἱ αὐτοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται ἐπὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ ὁ Molitor 428. 429 πραγματεύεται χωριστὰ τὴν ἐπὶ δοκιμῇ καὶ χωριστὰ τὴν ἐπὶ γεύσει § 896.

τὴν ἐπὶ γεύσει πώλησιν (οἴνου) θεωροῦσι, ὡς θέλομεν ἐξηγηθῇ, διεπομένην ὑπὸ ἰδιαζόντων κανόνων § 896.

Ἄλλ' ἐννοεῖται πάντοτε ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Πολ. Δικαίου ἐφαρμόζονται ὅταν συμφωνία ἢ ἔθιμον δὲν κανονίζουσιν ἄλλως τὰ περὶ ἀγοραπωλησίας ἐπὶ δοκιμῇ.

894. Χαρακτήρ· τύποι. Ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ δοκιμῇ εἶνε ἀγοραπωλησία ὑπὸ αἵρεσιν ἐξουσιαστικὴν. Ἐὰν ἀρέσῃ (si placuit) τῷ ἀγοραστῇ. Συνήθως ὁ ἀγοραστής συμφωνεῖ μετὰ τοῦ πωλητοῦ ὅτι τότε θὰ ἀγοράσῃ τὸ πρᾶγμα ὅταν, ἀφοῦ τὸ δοκιμάσῃ, τοῦ ἀρέσῃ. Οὗτος εἶνε ὁ συνήθης καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ τεκμαιρόμενος τύπος τῆς ἀγορ. ἐπὶ δοκιμῇ. Ἄλλ' ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ συμφωνήσῃ τὴν δοκιμὴν καὶ ὑπὸ ἄλλον τύπον, ὅχι πλέον ὡς αἵρεσιν ἀναβλητικὴν ἀλλ' ὡς αἵρεσιν διαλυτικὴν. Κατὰ ταύτην ὁ ἀγοραστής δὲν προσφέρεται νὰ ἀγοράσῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀγοράζει αὐτό, συμφωνεῖ ὅμως ὅτι ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐπιστρέφων τὸ πρᾶγμα εἰὰν τοῦτο ἀπαρέσῃ (si displicuit—si non placuit.) Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ δοκιμῇ καλεῖται εἰδικώτερον ἀγοραπωλησία ὑπὸ σύμφωνον ἀπαρεσκείας (p. displicentiae.) Κατ' ἀμφοτέρων τὰς περιπτώσεις ἡ ἰσχὺς τῆς συμβάσεως ἀφίνεται ἐντελῶς εἰς τὴν ἀρέσκεϊαν τοῦ ἀγοραστοῦ. Καὶ ὅταν μὲν ἡ αἵρεσις εἶνε ἀναβλητικὴ ὑπάρχει ἀγοραπωλησία διὰ τὸν πωλητήν. δὲν ὑπάρχει ὅμως διὰ τὸν ἀγοραστήν πρὶν ἢ οὗτος ἐγκρίνῃ. Ὅταν δὲ ἡ αἵρεσις ᾖ διαλυτικὴ ὑπάρχει ἀγοραπωλησία δι' ἀμφοτέρους ἀλλ' ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ ματαιώσῃ αὐτὴν ἐκφράζων ἀπαρέσκεϊαν.⁽¹⁾

895. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει. Εἰδικώτερον δὲ σημειωτέα ταῦτα.

1) Ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ δοκιμῇ εἶνε ἀγοραπωλησία ὑπὸ αἵρεσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αἵρεσις δὲν τεκμαίρεται, πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ. ἡ δὲ ἀπόδειξις εἶνε ἀναγκαιὰ καὶ ὅταν πρόκηται περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια συνήθως ἐπὶ δοκιμῇ ἀγοράζονται. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ὅτι δὲν τεκ-

(1) Καλ. 3. 262, Wan-Wetter Oblig. § 116 ter καὶ 189 b. Molitor 428. 524. Τὸ σύμφωνον ἀπαρεσκείας δύναται νὰ συνομοληθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ.

μαίρεται δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ συνομολογηθῇ ρητῶς, ἀρκεῖ καὶ σιωπηρὰ περὶ δοκιμῆς συμφωνία. ⁽¹⁾

2) Ἡ αἵρεσις εἶνε εἰπομεν εἴτε ἀναβλητικὴ ἐὰν ἀρέσῃ τὸ πρᾶγμα (si placuit) ἢ διαλυτικὴ ἐὰν ἀπαρέσῃ (si displicuit—si non placuit.) Πότε εἶνε τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἄλλο, εἶνε ζήτημα πραγματικόν. Ἐν ἀμφιβολίᾳ ὅμως ἡ ἀσφαφεὶς ἐκλαμβάνεται ἐξαιρετικῶς ὁ ὅρος τῆς δοκιμῆς ὡς αἵρεσις ἀναβλητικὴ. ⁽²⁾

3) Ἡ ἀναβλητικὴ αἵρεσις δοκιμῆς δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ δοκιμάσῃ τὸ πρᾶγμα ὁ ἀγοραστής, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ἐγκρίνῃ αὐτό ⁽³⁾. Ἐπομένως ἡ αἵρεσις λογίζεται πληρωθεῖσα τότε μόνον ὅταν ὁ ἀγοραστής ἐγκρίνῃ τὸ πρᾶγμα ⁽⁴⁾. Ἄρα α') ὁ ἀγοραστής δὲν εἶνε ὑποχρεῶς νὰ δοκιμάσῃ ἢ δοκιμάζων νὰ ἐκφρασθῇ ἢ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν γνώμην του· δύναται μάλιστα ἄνευ δοκιμῆς νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ τὸ πρᾶγμα ⁽⁵⁾. β') ἡ γενομένη τυχὸν δοκιμὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐγκρισιν ἐν ὅσῳ δὲν ἀπεφάνθη ὁ ἀγοραστής ⁽⁶⁾. γ') ἡ γενομένη σημείωσις (marque) τῶν ἐμπορευμάτων ἢ τῶν περιεχόντων αὐτὰ δοχείων λογίζεται σκοποῦσα τὴν βεβαίωσιν τῆς ταυτοτήτος, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀνεξέταστον αὐτῶν ἀποδοχὴν ⁽⁷⁾.

(1) Wan-wetter Oblig. § 116 ter. ἐπὶ τῶν N. 4 § 1 καὶ 15 Π. (18.6). Ἐπὶ πωλήσεως οἴνου ὑπεστηρίχθη ὅτι ἐξυπακούεται ἡ αἵρεσις γεύσεως ἕνεκα τοῦ ἄνω N. 4 § 1. ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν κρατεῖ. Διὰ. § 40 σημ. 4. Arndts μετὰ. Κυριακοῦ § 304 σημ. 2. — Κατὰ τὸν N. 1 pr. Π. (18. 6) ὅταν ὁ πωλητὴς οἴνου ἀναδέχεται τὸν κίνδυνον οὐδενὸς ὀρισθέντος χρόνου, ὁ οἶνος θεωρεῖται πωλούμενος ὑπὸ τὴν σιωπηρὰν αἵρεσιν γεύσεως. W. Wetter αὐτ. Molitor 429. Contra Καλ. 3. 262. Ἐν Γαλλίᾳ τούναντίον διδάσκεται ὅτι ὁ ὅρος δοκιμῆς ὑποτίθεται ἐπὶ πραγμάτων τὰ ὅποια συνήθως ἐπὶ δοκιμῇ πωλοῦνται. LyC. Tr. 3. 135. Ἐφ. Paris 28 Μαΐου 77 S. 79. 2. 86 ἢ D. 78. 2. 241. ὁ A παρηγγεῖλεν ἐπανωφόριον τῆς συζύγου του εἰς τὸν B ὅστις κατεσκεύασε τοῦτο ἀλλὰ τὰ μανίκια ἦσαν στενὰ. Ἡ πώλησις ἐθεωρήθη ἐπὶ δοκιμῇ γενομένη. Ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν ἔχουσι τὸ ἄρθρ. 1587 Γ. Κ. LyC. Tr. 3. 138.

(2) Wan-Wetter Oblig. § 116 ter κατ' ἀρχὴν ὅταν ἡ φύσις τῆς αἵρεσεως ἀμφιβάλλεται τεκμαίρεται διαλυτικὴ. N. 2 pr. Π. (18. 2). N. 1 Π. (18. 3) καὶ N. 2 § 3—4 Π. (41. 4). Wan-Wetter Oblig. § 97 I. i. f. Διὰ. § 40.

(3—7) N. 34 § 5 Π. (18. 1) καὶ N. 20 § 1 Π. (19. 5). Wan-wetter Oblig. § 116 ter. Διὰ. § 40 σημ. 3. Καλ. 3. 261.

Διαφέρει ἂν ἔθιμον ἢ συμφωνία κανονίζουσιν ἄλλως τὰ περὶ τούτου ἢ ἂν αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς ἐγένετο ἡ δοκιμὴ ἢ ἡ σημείωσις (*marque*) ἀποτελοῦσι σιωπηρὰν ἔγκρισιν.

4) Ἡ ἔγκρισις εἶνε ὅχι μόνον ρητὴ ἀλλὰ καὶ σιωπηρά, προκύπτουσα ἐκ τῶν περιστάσεων π. χ. ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς διατίθῃσι τὸ πρᾶγμα ἢ ποιεῖται χρῆσιν αὐτοῦ ἐμφαίνουσιν ὅτι θεωρεῖται ὀριστικὸς κύριος ⁽¹⁾.

5) Κατ' ἀρχὴν σκοπεῖται ἡ προσωπικὴ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀρέσκεια, ἐκτὸς ἂν προκύπτῃ ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἀρέσκειαν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ (*boni viri arbitrium*) καὶ οὐχὶ εἰς τὴν προσωπικὴν γνώμην τοῦ ἀγοραστοῦ⁽²⁾.

(1) *LyC. Tr. 3. 137.* Ἐν Γαλλίᾳ ἐκρίθη ὅτι ὁ ἀγοράσας ἵππον ἐπὶ δοκιμῇ λογίζεται ἐγκρίνας ἐὰν τὸν ἐνέγραψε νὰ διαγωνισθῇ εἰς τὸ ἵπποδρόμιον. *Ἐφ. Paris 3 Ἰαν. 90.* Ἐν τῷ *N. 20 Π. (19. 5)* τοῦναντίον εὐρίσκμεν ὅτι ὁ διαγωνισμὸς ἐν ἵπποδρομίᾳ ἵππου ἐπὶ δοκιμῇ ἀγορασθέντος δὲν θεωρεῖται ἔγκρισις. — Τινὲς ἐκλαμβάνουσι τὴν παράδοσιν ὡς τεκμηριουσαν ἔγκρισιν § 860. Ἄλλοι δὲ ὅτι ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὁ παραλαβὼν τὸ ἐμπόρευμα ἀγοραστὴς οὐδὲν δὲ δηλώσας ἐν τῷ συμπεφωνημένῳ χρόνῳ λογίζεται ἀποδεχθεὶς, διότι τὰ τῆς ἐμπορίας δὲν ἐπιδέχονται βραδύτητα, ἄρα ὁ ἀποδοκιμάζων ὀφείλει ἐγκαίρως νὰ ἀποδώσῃ τὸ παραληφθέν. *Καλ. 3. 261.* Τὸ ζήτημα εἶνε πραγματικόν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐλλείψει ἐθίμου οὔτε ἡ παραλαβὴ, οὔτε ἡ δοκιμὴ, οὔτε ἡ σφράγις (*marque*) αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀποτελοῦσιν ἔγκρισιν. Ἐπὶ *διαλυτικῆς* αἰρέσεως εἶδος ἐγκρίσεως σιωπηρᾶς εἶνε ἡ ἀπρακτος παρέλευσις τῶν 60 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πωλήσεως ὅταν δὲν ὠρίσθῃ χρόνος ἀπαρεσκείας. *N. 31 § 22. 23 Π. (21. 1).* ἡ *A. T. 474 (66)* Πειρ. 21 εἶπεν ὅτι ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἀποδεχθῇ τὸ πωληθέν τὰ περὶ δοκιμασίας ὠρισμένα δὲν ἐφαρμόζονται.

(2) *N. 34 § 5 Π. (18. 1).* *N. 1 p. N. 4 § 1. N. 15 Π. (18. 6).* *Wanwetter Oblig. § 116 ter. Καλ. 3. 261.* Καὶ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ἡ προσωπικὴ ἀρέσκεια τοῦ ἀγοραστοῦ πρέπει κατ' ἀρχὴν καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, οὔτε εἶνε λόγος ὡς ὑπεστήριξαν τινες (*Aubry et Rau 4. 349 σημ. 15 καὶ Ἀκ. 29 Μαρ. 36 S. 36. 1. 566*) νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐπειδὴ τὰ ἐμπορεύματα δὲν εἶνε διὰ προσωπικὴν χρῆσιν τοῦ ἀγοραστοῦ ἔπεται ὅτι οὐχὶ τούτου ἄλλ' ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἡ ἀρέσκεια πρέπει νὰ σκοπῇται καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστὴς ἐκλαμβάνεται ἐννοῶν ποιότητα ἐμπορεύσιμον (*loyale et marchande*), διότι πιθανὸν ὁ ἀγοραστὴς λόγῳ τῆς ἐκλεκτικῆς πελατείας του νὰ ἔχῃ συμφέρον ὅπως τὸ ἐμπόρευμα ἀρέσῃ αὐτῷ προσωπικῶς. *LyC. Tr. 3. 140.* Ἐννοεῖται ὅτι ἂν προκύπτῃ ὅτι σκοπεῖται ἡ ἀρέσκεια ἀνδρὸς ἀγαθοῦ τότε, ἀρνούμενου τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἀγοραστοῦ, ἡ ποιότης βεβαιοῦται διὰ πραγματογνωμόνων. *Wanwetter αὐτ. Δικκ. § 40.*

6) Ἐάν ὠρίσθῃ προθεσμία πρὸς δοκιμὴν, ὁ ἀγοραστὴς πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ ἐντὸς ταύτης. Ἐάν δὲ οὐδεμία ὠρίσθῃ προθεσμία, τότε ὁ μὲν ἀγοραστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἐκφρασθῇ ὅποταν θέλῃ, ὁ δὲ πωλητὴς νὰ ὀρίσῃ αὐτῷ προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ ἐκφρασθῇ. Παρελθούσης ἐπὶ ματαίῳ τῆς συμφωνηθείσης ἢ τῆς ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ ταχθείσης προθεσμίας, ἡ αἵρεσις τῆς δοκιμῆς λογίζεται ματαιωθεῖσα καὶ ἔχομεν τὰς συνεπείας ματαιωθείσης αἱρέσεως⁽¹⁾. Ἀλλ' ἐάν ἡ ματαίωσις προῆλθεν ἐκ πταίσματος τοῦ πωλητοῦ ὁ ἀγοραστὴς διατηρεῖ τὸ δικαίωμα τῆς δοκιμασίας καὶ ἐγκρίσεως καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν⁽²⁾.

7) Ὅταν οὐδεμία ὠρίσθῃ προθεσμία δοκιμῆς καὶ ἡ αἵρεσις ᾗνε διαλυτικὴ (ὅρος ἀπαρεσκείας p. displicentiae) τὴν ἀπαρέσκεϊαν ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ ἐκδηλώσῃ ἐντὸς 60 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πωλήσεως δυνάμει ἐιδικῆς τοῦ νόμου διατάξεως, ἄλλως ἡ αἵρεσις λογίζεται ματαιωθεῖσα.⁽³⁾

8) Περὶ κινδύνων ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα, ἥτοι ὅταν ἡ αἵρεσις τῆς δοκιμῆς ᾗνε ἀναβλητικὴ τοὺς κινδύνους πάντας (καταστροφῆς καὶ χειροτερεύσεως) φέρει ὁ πωλητὴς. § 866.⁽⁴⁾ ὅταν δὲ ἡ αἵρεσις ᾗνε διαλυτικὴ (ἀπαρεσκείας) τότε τὸν μὲν κίνδυνον τῆς ὀλικῆς καταστροφῆς φέρει ὁ ἀγοραστὴς τοὺς δὲ τῆς μερικῆς καὶ χειροτερεύσεως ὁ πωλητὴς § 865.⁽⁵⁾

9) Τέλος ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν πωλητὴν διὰ πᾶσαν ἐξ ἀμελείας βλάβην ἢ παράνομον ἐκ τοῦ πράγματος ὠφέλειαν.

(1) Καλ. 3. 261. Wan-Wetter Oblig. § 116 ter C.

(2) Wan-Wetter Oblig. § 116 σημ. 10 καὶ N. 4 pr. II. (18. 6).

(3) N. 31 § 22. 23 Π. (21. 1). Καλ. 3. 262. Wan-wetter Oblig. § 189 b. Ἄν τὸ πρᾶγμα δὲν ἀρέσκῃ ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ προσφέρῃ ἄλλο; Ἐάν πρόκηται περὶ πωλήσεως ὑπὸ ἐγκρίσιν τοῦ ἀγοραστοῦ ὅχι. Ἐφ. Bordeaux 26 Ἰουν. 54. S. 55. 2. 25. ἢ D. Naï ἂν σκοπῇται ἡ ἐγκρίσις ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Lyc. Tr. 3. 143.

(4) Ἐάν ἡ πώλησις ᾗνε ἐπὶ δοκιμῇ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἡ τῆς species μερικὴ καταστροφή εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Wan-wetter Oblig. § 116 ter D. 1^ο ἐκτὸς ἐάν ἡ πώλησις ᾗνε καὶ κατὰ μέτρον ὅτε § 867.

(5) Ἐπίσης ἐπὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἡ μερικὴ καταστροφή τῆς species εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ Wan-wetter αὐτ. 2^ο.

ἔτι δὲ νὰ πληρώσῃ αὐτῷ τὴν ἀξίαν τοῦ καταναλωθέντος καὶ τὴν ποιν. ρήτραν, ἂν τοιαύτη ἔχῃ συνομολογηθῇ. (1)

896. Ἀγοραπωλησία ἐπὶ γεύσει (ad gustum). Αὕτη εἶνε εἶδος πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ, ἣν ἔχουσιν ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν αἱ πηγαί, διέπεται ἐπομένως ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων ἢ ἀκριβέστερον οἱ περὶ ταύτης κανόνες διέπουσι πᾶσαν πώλησιν ἐπὶ δοκιμῇ. Τοῦτο δὲν παραδέχονται πάντες καὶ προκειμένου περὶ πωλήσεως (οἶνου) ἐπὶ γεύσει ἰσχυρίζονται ὅτι ὅρος τῆς γεύσεως εἶνε οὐχὶ ἀναβλητικός ἀλλὰ διαλυτικός ὅταν τὸ ἀντικείμενον (οἶνος) εἶνε species certa Τὸ ἐπιχειρημὰ των ἀντλοῦσιν ἐκ τοῦ Ν. 4 § 1 Π. 18. 6. Ἰδοὺ πῶς συλλογίζονται. Ἐὰν ὁ οἶνος ἐπωλήθῃ κατὰ μέτρον πᾶς κίνδυνος μέχρι τῆς μετρήσεως εἶνε εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ οἶνος ἐμετρήθῃ ἤδη ἢ ἂν ἐπωλήθῃ ἐν συνόλῳ καὶ ἐπὶ μιᾷ τιμῇ (per aversionem) ἐν τοῖς δοχείοις καὶ εἶνε ἐπομένως species certa τοὺς κινδύνους φέρει πάντας ὁ ἀγοραστὴς ὅπως φέρει τούτους ἐπὶ παντός ἄλλου κατ' εἶδος ὠρισμένου πράγματος. Ν. 1. 4. καὶ 15 Π. (18. 6). Ἐὰν ὁμως προστεθῇ ὁ ὅρος τῆς γεύσεως (degustatio) ὁ Ν. 4 § 1 Π. (18. 6) ἀπαντᾷ ὅτι τότε τοὺς κινδύνους τῆς χειροτερεύσεως (periculum deteriorationis) φέρει ὁ πωλητής· κίνδυνος δὲ χειροτερεύσεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶνε τὸ ὀξίσαι καὶ τὸ ὑδαρωθῆναι (acor et mucor) τὸν οἶνον. Ἀρα τοὺς κινδύνους τῆς ὀλικῆς καταστροφῆς φέρει ὁ ἀγοραστὴς. Λοιπὸν, λέγουσι, διὰ νὰ φέρῃ ὁ πωλητής ἐπὶ πωλήσεως ἐπὶ γεύσει μόνον τὸν κίνδυνον τῆς χειροτερεύσεως (acor et mucor) καὶ οὐχὶ καὶ τῆς ὀλικῆς καταστροφῆς ἔπεται ὅτι ὁ ὅρος τῆς γεύσεως εἶνε διαλυτικός διότι ἂν ἦτο ἀναβλητικός ἔπρεπε καὶ τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς νὰ φέρῃ ὁ πωλητής § 866. Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν ταύτην ἡ πώλησις ἐπὶ γεύσει (ad gustum) εἶνε πώλησις ὑπὸ διαλυτικῇ αἵρεσιν (si displicuit) ἢ ὑπὸ σύμφωνον ἀπαρσεκείας καὶ ἐπομένως τὰ τυχερὰ θὰ κανονισθῶσι κατὰ τὰ ρηθέντα § 865 ὁ δὲ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπαρσεκείαν του ἐντὸς 60 ἡμερῶν § 895. 7. (2).

(1) Wan-Wetter Oblig. § 116 ter i. f. Καλ. 3. 261.

(2) Molitor 429. Arndts § 301 μετάφρ. Κυριακοῦ σημ. 2. Εἰδομεν § 895. 1. σημ. 1 ὅτι ἐπὶ πωλήσεως οἶνου ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ γεῦσις ἐξυπακούεται, Contra Καλ. 3. 261.

897. 3) Ἀγοραπωλησία κατὰ δείγμα. Ἡ ἀγοραπωλησία κατὰ δείγμα δὲν εἶνε ἀγοραπωλησία ὑπὸ αἵρεσιν· ὁ ἀγοραστής δι' αὐτῆς δὲν ὑπόσχεται νὰ ἀγοράσῃ ἐὰν τὸ πρᾶγμα ᾔνε σύμφωνον πρὸς τὸ δείγμα, ἀλλ' ἀγοράζει τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ὁ πωλητὴς ὑπόσχεται ἔχον τὰς τοῦ δείγματος ιδιότητας ἥτοι σύμφωνον πρὸς αὐτό ⁽¹⁾. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε ὠρισμένον κατὰ ποιότητα καὶ ἡ ἀγοραπωλησία πλήρης, συνεπάγουσα πάντα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἀπὸ τοῦδε, ὡς μὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπως ἐπὶ πωλήσεως ἐπὶ δοκιμῇ ⁽²⁾. Βεβαίως ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν τοῦ πράγματος ἐὰν δὲν εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸ δείγμα ⁽³⁾ ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε συνέπεια δικαιώματος ἀρεσκείας ἢ ἀπαρεσκείας, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει, ἀλλὰ συνέπεια τοῦ δικαιώματος ὅπερ ἔχει πᾶς ἀγοραστής νὰ ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν πράγματος ὅπερ δὲν ἠγόρασε. Τὸ μὴ σύμφωνον δὲ πρὸς τὸ δείγμα δὲν εἶνε τὸ ἀγορασθέν, οὔτε ἐκπληροῖ τὰς ὑποχρεώσεις του ὁ πωλητὴς παραδίδων πρᾶγμα μὴ σύμφωνον πρὸς αὐτό.

Ἰδού τί εἰδικώτερον δυνάμεθα νὰ συμειώσωμεν περὶ τῆς πωλήσεως ταύτης ἐλλείπει συμφωνίας ἢ ἐθίμου ἄλλως κανονίζοντος τὰ περὶ αὐτῆς.

1) Τὸ δείγμα κατέχει ὁ ἀγοράστής ὅστις ὀφείλει α') νὰ κρατῇ τοῦτο ἀκέραιον καὶ ἀμετάβλητον· ἐκτὸς ἂν ἡ παραβολὴ δὲν δυσχεραίνεται ὅτε δύναται νὰ διαθέσῃ μέρος αὐτοῦ. β') νὰ τὸ παρουσιάζῃ ἵνα γίνεταί ἡ παραβολὴ ἐν διαφωνίᾳ ⁽⁴⁾.

2) Ἡ διαφωνία λύεται δι' ἐμπειροτέχνου ἐκτὸς ἐὰν ἔχῃ προσυμφωνηθῇ ἄλλος τρόπος λύσεως τῆς ἐριδος ⁽⁵⁾.

(1) Καλ. 3. 262. W. Wetter Oblig. § 116 ter. II. Λιακ. § 42.

(2) Ακ 20 Ἰαν. 73. S. 73. 2. 262 ἡ D. 73. 2. 10.

(3) ΑΠ. 330 (52) Περ. 33. 34.

(4) Λιακ. § 42. Τὸ δείγμα συνήθως σφραγίζεται καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀγοραστήν ἢ καὶ τρίτον· Ἐὰν δὲν σφραγισθῇ ὑποτίθεται ὅτι ὁ πωλητὴς ἀφίσταται εἰς τὴν πίστιν τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ὀρεῖται νὰ ἀποδείξῃ τὴν μεταβολὴν ἢ ἀλλοιωσὶν Ἐφ. Caen 27 Ἀπρ. 73. S. 73. 2. 303. ἡ D. 74. 5. 535. Del. et Lepoit 5. 134.

(5) Καλ. 3. 262. Λιακ. 42.

3) μὴ προσάγοντος τοῦ ἀγοραστοῦ τὸ δαίγμα δι' ὅποιανδήποτε αἰτίαν ὑποτίθεται ἡ ὁμοιότης καὶ ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀνομοιότητα (1).

4) ὁ πωλητὴς ἰσχυριζόμενος ἀλλαγὴν ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ δαίγματος βαρεῖται μὲ τὴν ἀπόδειξιν (2).

5) τὸ δαίγμα μετὰ τὴν λήξιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἐπιστρέφεται εἰς τὸν πωλητὴν, ἐκτὸς ἂν ἡγοράσθῃ ἢ ἂν ᾔνε μνηδαμινῆς ἀξίας (3).

6) Τέλος εἶδομεν § 880 σημ. 3, ὅτι καὶ ἐπὶ πωλήσεων κατὰ δαίγμα χωρεῖ ἡ περὶ ἐλαττωμάτων, ἐὰν ἡ σμικρότης τοῦ δαίγματος δὲν ἐπέτρεπε νὰ φανῇ τὸ ἐλάττωμα.

898. 4). Πώλησις ἐπὶ ἰτοίμῳ παραδόσει, (vente en disponible). Ὀνομάζουσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὕτω τὴν ἀγοραπωλησίαν καθ' ἣν τὸ ἐμπόρευμα εὐρισκόμενον ἐπὶ τόπου (ἐν ἀποθήκῃ ἢ πλοίῳ) δύναται νὰ παραδοθῇ ἀμέσως ἢ ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἡ πώλησις αὕτη, ἣτις εἶνε ὁ τύπος τῆς πολιτικῆς, καὶ ἣτις τεκμαίρεται, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας (4) διέπεται ἐν γένει ἀπὸ τὰς συνομολογίας τῶν μερῶν καὶ τὰ ἔθιμα, ἂν τοιαῦτα ὑπάρχωσι, καθίσταται δὲ ἐνίοτε λόγῳ τούτων, πώλησις ἀπὸ ἀῤρεσιν (5).

(1) Ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἐμπόρευμα δὲν εἶνε τῆς συμφωνηθείσης ποιότητος. Ἀκ. 1 Ἀπρ. 62. S. 63. 1. 86 ἢ D. 62. 1. 433 καὶ Ἀκ. 22 Ἰουλ. 78. S. 79. 1. 304 Δι.κ. § 42. Ἀκριβεστέρα περὶ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως εἶνε ἡ ἀποφ. τοῦ Ἐφ. Ἀμβούργου τῆς 11 Ἀπρ. 94. Ἐν Θεμ. 5. 558· κατὰ ταύτην: ἐπὶ πραγμάτων κατὰ γένος ὠρισμένων ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὰ παραδιδόμενα φέρουσι τὰ διὰ τῆς συμβάσεως ὑποσχεθέντα πλεονεκτήματα ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς ἀρνήται τὴν παραλαβὴν προβάλλων τὴν ἔλλειψιν πλεονεκτημάτων τούναντον ἐπὶ πραγμάτων κατ' εἶδος ὠρισμένων ἢ ὅταν ἐγένετο παραλαβὴ τοῦ πωληθέντος, ὀφείλει ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἔλλειψιν τῶν πλεονεκτημάτων· ἴδε N. 31 Π. (21. 2) καὶ N. 4 Π. (23. 3).

(2-3) Δι.κ. § 42.

(4) Ἐφ. Paris 6 Νοεμ. καὶ 1 Δεβ. 76 D. 77. 2. 64. Boistel 462.

(5) Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν LyC. Tr. 3. 144 ἐν Μασσαλίᾳ κατ' ἔθιμον ἐπὶ τῶν τοιούτων πωλήσεων ὁ ἀγοραστὴς ἔχει δικαίωμα ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πωλήσεως νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἐμπόρευμα καὶ νὰ τὸ δεχθῇ ἢ νὰ τὸ ἀπορρίψῃ. Τοιοῦτον δικαίωμα ἀναγνωρίζεται ἐπὶ πωλήσεων γενομένων avec vue en sus ἢ avec gré dessus.

899. 5). Πώλησις ἐπὶ προθεσίᾳ ἢ ὑπὸ προθεσίαν. Προπώλησις. Προαγορά. (vente à livrer—maché à terme). Τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ἐτοίμῳ παραδίδει εἶνε ἢ ἐπὶ προθεσίᾳ, ἥτις καὶ προπώλησις ἢ προαγορά καλεῖται. Ἐν αὐτῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ἦτοι ἡ παράδοσις καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ τμήματος γίνεται μετὰ χρόνον εἴτε ὠρισμένον (π.χ. τὴν δεῖνα τοῦ μηνός) εἴτε καὶ ἀόριστον (π.χ. ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ὁρίου). Ἐνίοτε μάλιστα συμφωνοῦνται πλείότεραι προθεσίμαι παραδόσεως ὅτε, διὰ νομικὰς τινὰς συνεπειὰς, ἐξετάζομεν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν συμβαλλομένων ἀδικιῇ συνωμολογηθῇ ἡ πώλησις ⁽¹⁾.

900. Τῆς προπώλησεως ἢ προαγορᾶς ἡ χρησιμότης εἶνε προφανής. Δι' αὐτῆς ὁ ἔμπορος ἢ ὁ βιομήχανος προμηθεύεται τὰ ἀναγκαζομένα αὐτῷ ἐγκαίρως, καὶ εἰς τιμὰς συμφερούσας ἢ ἀσφαλίζει τὴν ἐξόδου τῶν προϊόντων τοῦ ἐν γένει εἰς τιμὰς ἱκανοποιητικὰς ὁ προαγοράζων ἔχει ὑπ' ὅψιν πάντοτε μέλλουσαν ὑπερτίμησιν καὶ τοῦναντίον ὁ προπωλὼν ἐνδεχόμενὴν ὑποτίμησιν.

901. Ἐκτὸς τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως καὶ αὐτῇ ἡ πολιτικὴ κατὰστασις τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς ἢ τῆς καταναλώσεως ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς τιμῆς προϊόντος τινος ἢ ἐμπορεύματος· ἐπὶ δὲ ψευδεῖς φῆμαι ἢ ἀνὺπαρκτα πράγματα ἐπίτηδες διασπειρόμενα παρὰ τῶν ἐχόντων συμφέρον δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν τὴν ὑποτίμησιν ἢ τὴν ὑπερτίμησιν προϊόντος τινος. Αὐτὴ ἡ προπώλησις ἢ τόσον κατὰ τὸ φαινόμενον ἀθῶα καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικὴ πράξις γινομένη εἰς τιμὰς ἐπίτηδες ἐξευτελιστικὰς δύναται νὰ ἔχῃ ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς τύχης προϊόντος τινὸς εὐρισκομένου ἐν κρίσει ἦτοι ἐν παραγωγῇ δυσαναλόγῳ πρὸς τὴν κατανάλωσιν καὶ μὴ προστατευομένου πλέον ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Ὅλα ταῦτα τὰ μέσα τὰ τείνοντα εἰς τὴν τεχνικὴν οὕτως εἰπεῖν ὑπερτίμησιν ἢ ὑποτίμησιν προϊόντος τινὸς ἢ ἐμπορεύματος ὥς μὴ ἀπειθονόμενα καθ' ὠρισμένου προσώπου δὲν δίδουσιν χώραν εἰς ἀκυρότητα ἢ ἀποζημίωσιν ⁽²⁾ θεωροῦνται ὅμως τινὰ τούτων ἀθέμιτα καὶ τιμωροῦνται κατὰ τὸ ἄρθρον 407 τοῦ ποιν. ν. ἔχον ἐπὶ λέξει οὕτω· «Ὁ-

(1) LyC. Tr. 3. 159 bis.

(2) LyC. Tr. 3. 165.

οστις ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐκφραυλίση μεταλλικά νομίσματα μὴ ἀπηγορευμένα, ἢ νὰ μεταβάλῃ τὴν πρὸς τοῦ νόμου ὠρισμένην αὐτῶν ἀξίαν, ἢ θέλων νὰ καταστήσῃ τὴν τιμὴν τῶνπραγματειῶν, τῶνπραγματιῶν τοῦ Κράτους ἢ ἄλλων εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένωνπραγμάτων μείζονα ἢ ἐλάσσονα πρὸς τὴν συνήθη διὰ τῆς ἐλευθέρως συναλλαγῆς ὁρισθεῖσαν τιμὴν ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πώλησιν τοιούτωνπραγμάτων ἢ νὰ ὑποβάλῃ ταύτην βιαίως εἰς ὠρισμένην τιμὴν, ὁδισπείρει ἐν γνώσει ψευδεῖς φήμας ἢ ἀνύπαρκτα πράγματα, ἐὰν τοῦτο ἔγεινε κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν μετὰ πολλῶν (συνδι-κτύου) τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν καὶ μὲ χρημα-τικὴν ποινὴν 5¹)—1000 δρ. ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν 20—200 δρ. » (1).

902. Ἀντικείμενον. Ἡ προαγορὰ ἢ ἡ προπώλησις ἔχει ἀντικείμενον σπανιώτερον μὲν προϊόντα, νομίσματα ἢ καὶ ἐν γένει ἐμπορεύματα, συνηθέστερον δὲ, τοῦλάχιστον παρ' ἡμῖν, τίτλους, ἤτοι μετοχὰς καὶ ὁμολογίας. Περὶ προπώλησεως τίτλων (*marché à terme*) θὰ λάβωμεν καὶ πάλιν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ χρηματιστηρίων, προλαμβάνομεν ὅμως νὰ γνωρίσωμεν ὅτι οὐδεμία σχεδὸν οὐσιώδης διαφορὰ ὑπάρχει, διότι οἱ αὐτοὶ κανόνες διέπουν τὴν προπώλησιν εἴτε αὕτη ἔχει ἀντικείμενον ἐμπορεύματα εἴτε ἔχει ἀντικείμενον τίτλους.

903. Εἶδη. Ἐν τῇ πράξει διακρίνουσι δύο εἶδη προπώλησεων ἢ προαγορῶν· τὴν ὀριστικὴν (*ferme*), καθ' ἣν ἡ ὑποχρέωσις τῶν μερῶν εἶνε ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος καὶ τὴν ὑπὸ αἵρεσιν (*à option*) τῆς δευτέρας ταύτης εἶδη εἶνε ἡ ἐπὶ ἀπλῶ ἀρραβῶνι (*à prime simple*), ἡ ἐπὶ διπλῶ ἀρραβῶνι (*à double prime*) καὶ ἡ προνομιοῦχος (*avec faculté*) (2).

904. Ἐπὶ ἀπλῶ ἀρραβῶνι (*à prime simple*) καλεῖται ὅταν ὁ πωλητὴς ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἐπιφυλάσσεται τοῦ δικαιώματος νὰ παραιτηθῇ τῆς συμβάσεως ἐπὶ ἀπωλείᾳ τοῦ ἀρραβῶνος· ὁ ἀρραβῶν

(1) Τὸ ἄρθρ 419 τοῦ Γαλλ. Ποιν. Κ. τιμωρεῖ μόνον τὴν ἔνωσιν (συνδικάτα).

(2) Οἱ ὅροι τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομαι πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ἀντιστοιχούντων Γαλλικῶν δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀξίωσιν καὶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἐνδυθῶσιν εὐπρεπέστερον χιτῶνα.

μάλιστα κατὰ συνήθειαν ὀφείλεται καὶ ἂν ἡ σύμβασις λάβῃ χώραν ὡς τίμημα τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποχῆς ἐπὶ τίτλων ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦτο συνολογεῖται μόνον ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ, ὁ δὲ ἀρραβῶν ὀφείλεται μόνον ὅταν ματαιωθῇ ἡ σύμβασις, ἄλλως συμψηφίζεται εἰς τὸ τίμημα ⁽¹⁾.

705 Ἐπὶ διπλῷ ἀρραβῶνι (à double prime). Ὁ μὴ ἔχων ἢ μὴ δυνάμενος ἐκ διαφόρων περιστατικῶν νὰ ἔχῃ ὠρισμένην γνώμην τῆς τροπῆς, ἣν θὰ λάβωσιν αἱ τιμαὶ τῶν ἐμπορευμάτων ἢ τίτλων ἐν ὠρισμένῳ χρονικῷ σημείῳ, δύναται νὰ προβῇ εἰς προαγορὰν μετ' ἐνὸς καὶ εἰς προπώλησιν μετ' ἄλλου, ἐπὶ ἀρραβῶνι. Ἀντὶ νὰ καταφύγῃ εἰς δύο διαφορὰ πρόσωπα πρὸς σύναψιν τῶν δύο τούτων συμβάσεων δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτό, ὅπερ ἐπὶ ἀμοιβῇ γίνεται προαγοραστῆς καὶ προπωλητῆς. Καὶ ὑπάρχουσι τοιοῦτοι κερδοσκοποὶ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρραβῶν εἶνε διπλοῦς καλεῖται ἡ ἐργασία αὕτη ἐπὶ διπλῷ ἀρραβῶνι. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὁ ὀφειλέτης τοῦ ἀρραβῶνος δύναται ἢ νὰ γίνῃ ἀγοραστῆς ἢ νὰ γίνῃ πωλητῆς ἢ ἐπὶ ἀπωλείᾳ τοῦ ἀρραβῶνος νὰ ἀποστῇ τελείως τῆς συμβάσεως ⁽²⁾.

906. Προνομιούχος (vente avec faculté). Εἰς πᾶσαν προαγορὰν ἢ προπώλησιν ἡ ποσότης εἶνε ὠρισμένη εὐτὼς, ὥστε οὔτε ὁ ἀγοραστῆς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ οὔτε ὁ πωλητῆς δύναται νὰ προσφέρῃ περισσότερον τοῦ ὠρισμένου ἢ ἂν συμφωνηθῇ ὥστε ὁ ἀγοραστῆς νὰ δύναται νὰ ζητήσῃ ἢ ὁ πωλητῆς νὰ δύναται νὰ παραδώσῃ μεγαλύτερον τοῦ ὀρισθέντος ποσόν, εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν, ἢ ἀγοραπωλησία τότε καλεῖται προνομιούχος (avec faculté) ἀκριβῶς ὅμως ὡς πρὸς τὸ ὑπερβάλλον εἶνε ὑπόσχεσις πωλήσεως ἢ ὑπόσχεσις ἀγορᾶς ⁽³⁾.

907. Εἰκονικαὶ προπωλήσεις ἢ προαγοραί. Εἶναι δυνατὸν οἱ συμβαλλόμενοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀγοραπωλη-

(1-2) LyC. Tr. 3. 168 169. Ἐν Γαλλίᾳ ἐφίλονεικῆθη τὸ κῦρος τῶν ἐπὶ ἀρραβῶνι πωλήσεων ὡς ἐνεχουσῶν ἐξουσιαστικὴν αἵρεσιν. Bozerian La Bour-
se 1. 303 καὶ ἄρθρ. 1174 Γ. Κ. ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησεν. Ἀκ.
21 Ἰαν 78. S. 78. 1. 269. LyC. Tr. 3. 171. Οὔτε δύναται παρ' ἡμῖν νὰ
ὑποστηρίχθῃ, Ν. 3 Π. (18 4) καὶ Ν. 4 Κ. (4, 58) Καλ. 3 § 104 Ἡ Α. 1.
356 (74) Πειρ. 5398 φέρει «δύναται νὰ συνομολογηθῇ σύμβασις ἐπιφυλατ-
τομένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἀθετήσεως ἐπὶ θυσίᾳ τοῦ ἀρραβῶνος, ἀλλὰ τοῦτο
πρέπει νὰ συνομολογηθῇ ῥητικῶς».

(3) LyC. Tr. 3. 170.

σίας νὰ συμφωνήσωσι ὥστε οὔτε ὁ πωλητὴς νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα (ἐμπόρευμα ἢ τίτλων) οὔτε ὁ ἀγοραστὴς νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, ἀλλὰ νὰ κανονίσωσι τὴν μεταξὺ των σχέσιν διὰ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς, καὶ τῆς τιμῆς, ἣν ἔχει τὸ ἀντικείμενον κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραδόσεως.

Οὕτω ἡγόρασα 10 μετοχὰς ἢ ὁμολογίας ἀντὶ χιλίων δραχμῶν παραδοτέας εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός. Αἱ μετοχαὶ αὗται ἢ ὁμολογίαι τιμῶνται κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνός δραχ. 1100 ἢ τιμῶνται δραχ. 900.— Δύναμαι βεβαίως νὰ ζητήσω τὴν παράδοσιν πληρόνων τὰς δραχ. 1000 καὶ τοῦτο εἶνε τὸ κανονικόν. Ἀντὶ τούτου ὅμως δύναμαι νὰ εἶπω εἰς τὸν πωλητὴν : μοὶ ὀφείλετε 10 μετοχὰς ἢ ὁμολογίας ὧν ἡ ἀξία εἶνε δρ. 1100. σὰς ὀφείλω δρ. 1000 τίμημα, δόσατέ μοι τὴν διαφορὰν δρ. 100 καὶ κρατήσατε τὰς ὁμολογίας. Ἡ ἂν αἱ μετοχαὶ ἢ ὁμολογίαι τιμῶνται δρ. 900 μόνον : Σὰς ὀφείλω δρ. 1000 μοὶ ὀφείλετε δρ. 900 ἀξίαν 10 μετοχῶν, λάβετε δρ. 100 πρὸς ἐξίσωσιν καὶ κρατήσατε τὰς ὁμολογίας. Τὸ αὐτὸ ἀντιστρόφως δύναται νὰ εἴπῃ ὁ πωλητὴς.

Αὐτὸς ὁ ἐκ τοῦ ὑστέρων κανονισμὸς τῶν ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας ὑποχρεώσεων διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν διαφορῶν οὐδὲν ἔχει το ἐπιλήψιμον, διότι δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς νέαν ἀγοραπωλησίαν, καθ' ἣν ὁ τέως ἀγοραστὴς γίνεται πωλητὴς καὶ ὁ τέως πωλητὴς ἀγοραστὴς.

Συμβαίνει ὅμως συνηθέστατα, ἐπὶ τίτλων ἰδίως ἢ καὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων, οἱ συμβαλλόμενοι ἀπ' αὐτῆς τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως νὰ ἀποβλέψωσι εἰς τὸν κανονισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας διὰ τῶν διαφορῶν καὶ μόνον τῶν διαφορῶν. Οὔτε ὁ πωλητὴς ἡννόει νὰ παραδώσῃ τὸ ἀντικείμενον οὔτε ὁ ἀγοραστὴς νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα. Ἀλλ' ἀμφότεροι ἡννόουν νὰ κανονίσωσι τὰς σχέσεις των κατὰ τὴν λήξιν διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς τιμῆς ἣν ἔχει τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραδόσεως· ἐὰν τὸ πρᾶγμα ὑπερετιμήθῃ θὰ λάβῃ τὴν διαφορὰν ὁ ἀγοραστὴς ἂν τοῦναντίον ὑπετιμήθῃ θὰ πληρώσῃ εἰς τὸν πωλητὴν ταύτην. Αἱ ἀγοραπωλησίαι αὗται καλοῦνται ἐν τῇ χρηματιστικῇ γλώσσῃ εἰκονικαὶ (marché fictif) καὶ πραγματικῶς εἶνε τοιαῦται διότι αὐτὲ περὶ πράγματος οὔτε περὶ τιμήματος πρόκειται.

908. Τὸ ἐπικίνδυνον τῶν τοιούτων ἀγοραπωλησιῶν εἶνε προ-

φανές. Αἱ διαφοραί, αἵτινες εἶνε μικραί ἢ προβλέπονται τοιαῦται, ὑποκαίουσιν τὴν ἐμφυτον πρὸς τὸ παίζειν διψαν, ἐπιτρέπουσιν εἰς ἕκαστον νὰ γίνῃ ἀγοραστής ἢ πωλητής μεγάλων ποσῶν, δι' ὀλίγων κεφαλαίων, τὰ ὅποια συνήθως ἀπορροφᾷ ἢ ἀπότομός τις τοῦ χρηματιστηρίου διακύμανσις ἢ ἐσφαλμένοι ὑπολογισμοί.

Ἐρωτήθη ὅμως κατὰ πόσον αἱ εἰκονικαὶ αὗται ἀγοραπωλησίαι αἱ τὰς διαφορὰς σκοποῦσαι εἶνε ἔγκυροι καὶ τίκτουσιν ὑπὲρ τῶν συμβαλλομένων ἀγωγῇ;

909. Ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τοῦ ν. τῆς 28 Μαΐου 1885 ἐξελαμβάνοντο αἱ τοιαῦται ἀγοραπωλησίαι ὡς παίγνια ἢ περιδόσεις· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ δυνάμει ρητῆς τοῦ Ας' κώδικος διατάξεως (ἄρθρ. 1965), οὐδεμία παρέχεται ἀγωγή διὰ χρέος ἐκ παιγνίου ἢ ἐκ περιδόσεως, σταθερῶς ἀπεφαίνοντο ὅτι αἱ τοιαῦται ἀγοραπωλησίαι εἶνε ἄκυροι. Καὶ ὅταν μὲν ρητῶς εἶχε συνομολογηθῇ ἡ πληρωμὴ τῶν διαφορῶν οὐδεμία ὑπῆρχε δυσκολία. Ὅταν ὅμως ἡ πληρωμὴ τῶν διαφορῶν ἦτο ὑπονοουμένη, ἡ δὲ πώλησις ἔφερεν ὅλους τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους σοφρᾶς πωλήσεως τὰ δικαστήρια εὗρισκοντο ἀπέναντι ἀνυπερβλήτων δυσκολιῶν. Συνήθως ἠναγκάζοντο νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν ἐρευναν τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν συμβαλλομένων διὰ νὰ φθάσωσι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία ἦτο εἰκονικὴ ἢ σπουδαία⁽¹⁾. Εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἔθετο τέρμα ὁ ν. τῆς 28 Μαΐου 1885, καθ' ὃν πᾶσαι αἱ τοιαῦται ἀγοραπωλησίαι ἐκηρύχθησαν ἰσχυραὶ⁽²⁾.

910. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα καὶ νομολογούμενα πρὸ τοῦ ν. τοῦ 1885, νομολογοῦνται σταθερῶς καὶ παρ' ἡμῖν⁽³⁾. Πᾶσαι αἱ

(1) LyC. Tr. 172. ἴδε «Περὶ τῶν ἐπὶ προθεσμίᾳ πωλήσεων» μελέτην τοῦ κ. Β. Παππαδοπούλου ἐν Θεμ. 2. σελ. 34. Ἐπίσης «Περὶ τοῦ Χρηματιστηριακοῦ παιγνίου» μελέτην τοῦ κ. Σημίτου ἐν Μπ. 6. 421.—ἔτι δὲ «Περὶ τῆς κυβείας ἐν τοῖς Χρηματιστηρίοις» ὑπὸ Παππαρρηγόπ. ἐν Θεμ. 2. 19.

(2) Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν LyC. Tr. 3. 172 bis Ὁ Ν. τοῦ 1885 δὲν ἐκύρωσε καὶ τὰς ἀγοραπωλησίας καθ' ἃς ἐκ τῶν προτέρων συνομολογεῖται ἐγγράφως ἡ πληρωμὴ τῆς διαφορᾶς.

(3) Εφ. Ἀθ. 683 (90). Θ. 1. 328.—Εφ. Ἀθ. 827 (1891) Θ. 2. 487.—Εφ. Ἀθ. 108 (93). Θ. 4. 155.—Εφ. Ἀθ. 159 (95) Θ. 6. 361. Ἡ πρώτη καὶ τελευταία ἀπόφασις φαίνονται μὴ διακρίνουσαι μεταξὺ περιδόσεως καὶ παιγνίου, ἴδε W. Wetter Oblig. 2 § 91.

ἀποφάσεις, αἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσαι, κηρύττουσιν ἀκύρους τὰς εἰκονικὰς ἀγοραπωλησίας θεωροῦσαι τὰς ὡς παίγνια ἀπηγορευμένα. Ἄλλ' ὡς ὀρθῶς παρετηρήθη ⁽¹⁾ ἡ νομοθεσία ἡμῶν διαφέρει τῆς γαλλικῆς, διότι ἐκεῖ καὶ τὰ παίγνια καὶ ἡ περίδοσις στεροῦνται ἀγωγῆς ἐν ᾧ πκρ' ἡμῖν μόνον τὰ παίγνια δὲν προστατεύονται. Προέχει λοιπὸν τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ εἰκονικὴ ἀγοραπωλησία ᾔνε παίγνιον ἢ περίδοσις, διότι μόνον ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει στερεῖται ἀγωγῆς ⁽²⁾. Καὶ ὡς παίγνιον καὶ ὡς περίδοσις δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ προκειμένη σχέση μετ' ἴσης δυνάμεως ἐπιχειρημάτων. Διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπορριπτέα ἡ γνώμη τῶν χαρακτηριζόντων τὴν ἀγοραπωλησίαν ταύτην ὡς συνάλλαγμα τυχερὸν *sui generis*. Ἐπειδὴ δὲ σήμερον ἡ κερδοσκοπία καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις καὶ ὑφ' ὅλας τὰς μορφὰς θεωρεῖται θεμιτὴ εὐλογωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη καθ' ἣν ἐκ τῆς προκειμένης σχέσεως τίκτεται ἀγωγή ⁽³⁾.

911. 6). Ἀγοραπωλησία ἐπὶ πιστώσει. Ἡ ἀγορὰ καθ' ἣν τὸ τίμημα καταβάλλεται οὐχὶ ἅμα τῇ παραδόσει τοῦ πράγματος, ἀλλὰ βραδύτερον εἶνε συνηθεστάτη καὶ καλεῖται ἐπὶ πιστώσει. Περὶ ταύτης σημειωτέα· 1) ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος πρέπει νὰ συνομολογηθῇ ἔστω καὶ σιωπηρῶς ἢ νὰ προκύπτῃ ἐξ ἐθίμου § 841. 882 ⁽⁴⁾. 2) ἡ προθεσμία καὶ ἐνταῦθα λογίζεται ὑπὲρ τοῦ (ὀφειλέτου) ἀγοραστοῦ § 792 ὅστις στερεῖται ταύτης ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ἀρθ. 447. Δύναται ἐπομένως νὰ πληρώσῃ καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσῃ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς προεξοφλήσεως (*escompte*) ἀπαιτεῖται συμφωνία ἢ ἐθίμον ⁽⁵⁾.

912. 7). Πώλησις ἐν διαμετακομίσει. Ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ἀποθηκῶν ἀποταμιεύσεως καὶ διαμετακομίσεως § 854. Τὰ ἐν ταῖς τοιαύταις ἀποθήκαις εὐρισκόμενα ἐμπορεύματα πωλοῦνται συνήθως δι' ἀναγνωρίσεως ἐν τῷ τελωνεῖω (*transfert en douane*), ἥτις ἐπέχει τόπον πραγματικῆς παραδό-

(1-2) Σημίτου Χρηματ. Παίγνιον ἐν Μπ. 6. 421.—Περὶ στοιχήματος καὶ ἂν τοῦτο ἐναγώγιμον Καλ. 3. § 275 καὶ Πειρ. 3564. W. Wetter αὐτ.

(3) Οἱ ἀνωτέρω καὶ Β. Παππαδοπ. ἐν Θ. 2. 34, 50.

(4-5) LyC. Tr. 3. 151—157. Περὶ τοῦ ὅταν ἐπιφυλάσσεται ἡ κυριότης τοῦ πωληθέντος Ἐφ. Κερκ. 103 (88). Μπ. 8. 25. ἢ ἐκδοσις Γραμ. ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν ; § 798 σημ. 1.—ὅταν ἀποτελῇ ὅρον ; § 882 σημ. 1.

σεως § 854.—Καὶ ἂν μὲν ἐν τῷ συμφωνηθέντι τιμήματι περιλαμβανονται καὶ οἱ δασμοὶ ἢ πώλησις καλεῖται εἰς ἀνάλωσιν (à la consommation) οἱ δὲ δασμοὶ εἶνε εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ· ἂν δὲ ἐν τῷ τιμήματι δὲν περιλαμβάνονται οἱ δασμοί, οὗτοι εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ἡ πώλησις καλεῖται εἰς διαμετακόμισιν (à l'entrepot).

Ἐνίστε συμφωνοῦνται καὶ τὰ δύο· καὶ πώλησις εἰς ἀνάλωσιν καὶ πώλησις εἰς διαμετακόμισιν κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἀγοραστοῦ δηλ. συμφωνεῖται τίμημα πώλησεως εἰς ἀνάλωσιν συμφωνεῖται ὅμως ἐπίσης ἐνταυτῷ, ὅτι ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ παραλάβῃ τὸ ἐμπόρευμα εἰς διαμετακόμισιν μόνον καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ τιμήματος τὸν δασμόν. Ἡ πώλησις αὕτη ἥτις εἶνε διπλῇ καλεῖται εἰς ἀνάλωσιν μὲ δικαίωμα διαμετακομίσεως (vente à l'acquitté avec faculté d'entrepot).

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ἂν οἱ συμβαλλόμενοι ἐξηγήθησαν ὀρίσαντες π. χ. ἰδιαιτέρον τίμημα δι' ἐκάστην περίπτωσιν ἢ ἂν οὐδεμία μεταβολὴ εἰς τὸ δασμολόγιον ἐπῆλθε καμμία δυσκολία δὲν παρουσιάζεται· ἂν ὅμως ἐσιώπησαν, συναλλαχθέντες ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθιερωμένων ὅρων, ἐπέλθῃ δὲ εἴτε αὕξησις εἴτε μείωσις εἴτε κατάργησις τῶν δασμῶν καὶ ὁ ἀγοραστής χρώμενος τῷ δικαίωματί του δηλώσῃ ὅτι προτιμᾷ τὴν πώλησιν εἰς διαμετακόμισιν, ἐρωτᾶται τίς θὰ ὑποστῇ τὰς ζημίας ἢ τίς θὰ καρπωθῇ τὰς ὠφελείας ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ δασμολογίου, ἐν ἄλλαις λέξεσι τίς θὰ πληρώσῃ ὁ ἀγοραστής.

Πολλοὶ προσέχουσιν εἰς τὸν χρόνον τῆς καταρτίσεως τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἀγοραστής θὰ πληρώσῃ εἰς τὸν πωλητὴν τὸ τίμημα ἀφαιρῶν τοὺς δασμούς, οἵτινες ὑπῆρχον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγοραπωλησίας, διότι οἱ συμβαλλόμενοι τοῦτο εἶχον ἐν τῷ νῷ. Ἐπομένως ἡ αὕξησις τοῦ δασμοῦ εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ ὀφείλοντος νὰ ἀφαιρέσῃ μόνον τὸν ὑπάρχοντα κατὰ τὴν πώλησιν, ἡ δὲ μείωσις ἢ κατάργησις εἶνε ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπὸ τοιαύτην ἐννοιαν ὅτι θὰ ἀφαιρέσῃ τοῦτον οἷος ὑπῆρχε κατὰ τὴν πώλησιν ⁽¹⁾. Ἡ ὀρθὴ αὕτη γνώμη ἢ ἐπὶ τοῦ διφικοῦς τοῦ τιμήματος τῶν τοιούτων πωλήσεων ἐρειδομένη δὲν ἐπικρατεῖ, ἀλλ' ἡ ἄλλη καθ' ἣν ὁ ἀγο-

(1) Alauzet 1093.—Ἐφ. Bordeaux 27 Ἰουν. 66.

ραστής ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα ἀφαιρῶν τὸν δασμὸν οἷος ὑφίσταται κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραλαβῆς ἢ δηλώσεως καὶ οὐχὶ τῆς ἀγοραπωλησίας. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ αὐξήσις ἢ μείωσις ἢ ἡ κατάργησις τοῦ δασμοῦ βλάπτει ἢ ὠφελεῖ τὸν πωλητὴν καὶ μόνον τοῦτον, διότι ἡ πώλησις δὲν παύει οὐσα εἰς ἀνάλωσιν καὶ διότι ὁ πωλητὴς θὰ ἦτο ὑποχέριος τοῦ ἀγοραστοῦ ⁽¹⁾.

913 8). Πώλησις fob πώλησις caf ἢ cif. Καὶ αἱ δύο αὗται λέξεις εἶνε ὅροι σημαίνοντες ἰδιαζούσας συμφωνίας. Οὕτω ἡ πώλησις fob (ἦτοι franco bordo ἐπὶ τοῦ καταστρώματος) σημαίνει ὅτι ὁ πωλητὴς εἶνε ὑπόχρεως, ἀντὶ τοῦ συμφωνηθέντος ἐνιαίου τιμήματος, νὰ παραδώσῃ τὸ ἐμπόρευμα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, συσκευασμένον (ἐν δεσχεῖσις, σάκκοις, κιβωτίσις) καὶ ἐλεύθερον παντὸς δασμοῦ ἢ φόρου ἐξαγωγικοῦ ἢ ἄλλου. Αἱ συμφωνίαι αὗται λαμβάνουσι χώραν εἰς τοὺς τόπους τοῦ ἀπόπλου. Ἡ πώλησις caf ἢ cif (ἦτοι cout—fret et assurance compris—ἄξια, ναῦλος καὶ ἀσφάλεια) σημαίνει ὅτι ἐν τῷ συμφωνηθέντι ἐνιαίῳ τιμήματι περιλαμβάνεται ἡ ἄξια τοῦ ἐμπορεύματος, ὁ ναῦλος καὶ τ' ἀσφάλιστρα αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐπομένως τοῦ ἐμπορεύματος οἱ κίνδυνοι εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ ⁽²⁾.

914 9). Πώλησις ἐμπ. καθιδρύματος ⁽³⁾. Εἶδομεν ἀλαχῶ § 58—60 πότε ἡ ἀγοραπωλησία ἐμπορικοῦ καθιδρύματος (fonds de commerce) εἶνε πράξις ἐμπορικὴ καὶ τί περιλαμβάνει συνήθως. Ἐξετάζομεν ἐνταῦθα ἰδιαζόντα τινὰ εἰς τὸ συναλλάγμα τοῦτο, ὅπερ ἐν γένει διέπεται ἀπὸ τοὺς περὶ ἀγοραπωλησίας κανόνας.

915. Φύσις καὶ χαρακτὴρ. Λέγοντες ἐμπ. καθιδρυμα ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων δι' ὧν ἐνασκεῖται ἐμπόριόν τι. Οὕτω ἡ ὑλικὴ ἐγκατάστασις, ἡ πελατεία, ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ καταστήματος, τὰ ἐν αὐτῷ ἐμπορεύματα, τὸ δικαίωμα τῆς μισθώσεως, τὸ βιομηχανικὸν σῆμα κτλ. ἐν συνόλῳ ἐκλαμβάνόμενα ἀποτελοῦσι τὸ ἐμπορ. καθιδρυμα ⁽⁴⁾. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν τὸ ἐμπορ. καθιδρυμα εἶνε ὁμᾶς

(1) Boistel 473.—LyC. Tr. 3. 205.

(2) LyC. Tr. 3. 186.

(3) Lébree. Traité Théorique et Pratique de fonds de commerce (1887). LyC. Tr. 3. 237.—Boistel 429.

(4) LyC. αὐτ. 239—240.

πραγμάτων (universitas facti) (1). Ἐπειδὴ δὲ τὸ κύριον ἐν τῷ ἔμπορ. καθιδρύματι εἶνε ἡ πελατεία ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἔμπορ. καθιδρυμα καὶ τὸ κύριον τοῦτο εἶνε ἀσώματον, χαρακτηρίζουσι τὸ ἔμπορ. καθιδρυμα ὡς ἀσώματον κινήτον (2). Τοῦτο ἔχει ἐννοιαὶν διὰ τὴν ἐνεχυρίασιν καὶ τὴν ἐπικαρπλίαν (3).

916. Τί περιλαμβάνει. Συνήθως ἐν τῇ πωλήσει περιλαμβάνονται ἡ πελατεία, ἡ ἐπιγραφὴ, τὸ ὑλικόν, ἡ ἐγκατάστασις, τὰ ἔμπορευμάτα, τὸ δικαίωμα τῆς μισθώσεως, ἀπαιτήσεις χρῆν, διότι ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ ἔμπορ. καθιδρυμα. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπαραίτητον, διότι ὁ μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων στοιχείων δεσμός δὲν εἶνε ἀδιάσπαστος· δύναται λοιπὸν νὰ πωληθῇ ἡ ἐγκατάστασις μόνη ἄνευ τῆς πελατείας, ἢ ἡ πελατεία ἄνευ τῶν ἔμπορευμάτων ἢ νὰ πωληθῶσιν ὅλα, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τῆς μισθώσεως. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ὅμως πώλησις ἔμπορ. καθιδρύματος πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ πωληθῇ ἡ πελατεία, διότι τοῦτο ὡς ἐρρέθη εἶνε τὸ κύριον (4). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ πώλησις ἔμπορ. καθιδρύματος ἄνευ ἄλλου προσδιορισμοῦ περιλαμβάνει ἀναγκαστικῶς τὴν πελατείαν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ ἄλλο τι ;

917. Σῆμα. Ἀπαιτήσεις. Χρῆν Συνήθως ὀρίζονται τὰ περιλαμβανόμενα ἐν τῇ πωλήσει· ὀρίζεται μάλιστα καὶ τὸ τίμημα ἐκάστου ἀντικειμένου. Ἐν σιωπῇ δέχονται ὅτι ἐκτὸς τῆς πελατείας περιλαμβάνεται σιωπηρῶς ἐν τῇ πωλήσει τὸ βιομηχανικόν σῆμα (marque), διότι εἶνε ἀπαραίτητον παρακολούθημα καὶ χρησιμεύει πρὸς βεβαίωσιν τοῦ προϊόντος καὶ διευκόλυνσιν τῆς μεταβιβάσεως τῆς πελατείας (5). Δὲν περιλαμβάνονται ὅμως ἐν τῇ πωλήσει οὔτε ἀπαιτήσεις οὔτε χρῆν, διότι τὸ ἔμπορ. καθιδρυμα εἶνε ὁμᾶς πραγμάτων

(1) Aubry et Rau II. § 164. bis. Ἀξ. 13 Μαρτ. (88). S 88. 1. 302.

(2) Οἱ ἄνωτ. καὶ Lébrie 7. καὶ ἀδιαίρετον : ἡ ἀκυρότης τῆς πωλήσεως διὰ τὸν ἕνα συγχύριον ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιπούς. Paris 20 Δεβ. 77. S. 78. 2. 251.

(3) Περί ἐνεχυρ. ἔμπ. καθιδρύματος ὁμιλοῦμεν ἐν τῷ κεφαλ. περί ἐνεχυροῦ Περί ἐπικαρπίας ἔμπ. καθ. ἴδε Aubry et Rau II. § 236 2.—Ἀξ. 13 Δεβ. 42, S. 43. 1. 33 καὶ Ἐφ. Aix 12 Μαρτ. 78. S. 78. 2. 265.

(4) LyC. Tr. 3. 245. Dutruc. Fonds de Com. 9.—Ἐφ. Grenoble 7 Φεβρ. 35. S 35 2. 287. ἡ πώλησις ἄνευ πελατείας εἶνε ἀπλή πώλησις ἔμπορευμάτων.

(5) LyC. αὐτ. 245 bis. Περί ἱομ. σημάτων ἴδε N. BPNΣ' (1893)

(universitas facti) καὶ οὐχὶ δικαιωμάτων (universitas juris)⁽¹⁾. Διαφέρει ἂν περὶ τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν χρεῶν ἐγένετο εἰδικὸς λόγος⁽²⁾.

918. Κυριότης. Τῶν πραγμάτων τῶν ἀποτελούντων τὴν ὁμάδα γίνεται κύριος ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνες ἐφαρμοζομένους δι' ἕκαστον τούτων ἰδιαίτερως, διότι ἐπὶ ὁμάδες πραγμάτων ἡ νομὴ καὶ ἡ κυριότης ἐκάστου τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἐξετάζεται χωριστὰ⁽³⁾.

919. Ὄνομα. Ἐπωνυμία. Τὸ ὄνομα (ἢ τὴν ἐπωνυμίαν) τοῦ πωλητοῦ δὲν δύναται βεβαίως ὁ ἀγοραστὴς νὰ μεταχειρισθῇ. Ὅφειλει μάλιστα νὰ ἀποσβύσῃ τούτο ἔαν ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, εἰς ἔγγραφα, σφραγίδας, τιμολόγια, κλπ. καὶ νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ σημαίνῃ ὅτι ὁ πωλητὴς ἐξακολουθεῖ ἐνεχόμενος εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ πωληθέντος⁽⁴⁾. Δύναται ὅμως νὰ γράφῃ ὅτι εἶνε διάδοχος τοῦ πωλητοῦ καὶ τούτο κατὰ τινὰς δύναται νὰ πράττῃ αἰωνίως καὶ διαδοχικῶς, διότι ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἐμπορ. καθιδρύματος ἀκολουθοῦν τὴν τύχην αὐτοῦ⁽⁵⁾ κατ' ἄλλους δὲ ἐφ' ὅσον εἶνε ἀναγκαῖον πρὸς μεταβίβασιν τὰς πελατείας⁽⁶⁾.

920. Ὑποχρεώσεις τοῦ πωλητοῦ. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πω-

(1) LyC. αὐτ. Aubry et Rau II. § 236. σημ. 5. ἐνθα περὶ τοῦ N. 77. § 46 Π. (31. 2). Lèbre 2. Contra Ἐφ. Paris 12 Ἀπρ. 33. S. 33. 2. 306. Τὸ δικαίωμα τῆς μισθώσεως ; δέχονται καὶ τούτο περιλαμβανόμενον ἂν δὲν ᾔνε μέγα καὶ διαρκείας δυσαναλόγου πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος. Alauzet 4138.

(2) Ἐννοεῖται ὅτι ἡ συμφωνία περὶ πληρωμῆς τῶν χρεῶν δὲν ὑποχρεοῖ τοὺς δανειστὰς νὰ δεχθῶσιν ἄλλον ὀφειλέτην. Ἡ ἐκχώρησις δὲ τῶν ἀπαιτήσεων δύναται νὰ γίνῃ περιληπτικῶς καὶ οὐχὶ ὀνομαστί, καὶ οὕτω συνηθίζεται.

(3) LyC. αὐτ. 246 N. 30 § 2 Π. (41. 3). Καλ. 1 § 11.

(4) LyC. αὐτ. 246 bis. Ἀκ 10 Ἀπρ. 66. S. 66. 1 251.—Ἐμπ. Σηκουάνα 8 Δεφ. 88. Θ. 1. 170.

(5) Ἐφ. Paris 11 Ἰουλ. 67. D. 67. 2. 170 Lèbre 63.

(6) LyC. αὐτ. 246 bis. Ἐφ. Lyon 12 Ἰουν. 73. S. 74. 2. 246.—Ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν προγραμμάτων, τιμολογίων, βραβείων, μεταλλίων ἢ διπλωμάτων τοῦ πωλητοῦ Ἐφ. Paris 7 Μαΐου 64. S. 66. 2. 251. Ἐκτὸς ἂν τὸ διπλῶμα ἐδόθη εἰς τὸν οἶκον μᾶλλον ἢ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πωλητοῦ Ἐφ. Bordeaux 1 Ἰουν. 87. S. 89. 2. 107.

λητοῦ εἶνε αἱ ὑποχρεώσεις παντὸς τοιοῦτου, ἐνέχεται ἐπομένως καὶ δι' ἐκνίκησιν, Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πώλῃσιν ἐμπορ. καθιδρύματος περιλαμβάνεται κατὰ κανόνα ἡ πώλησις τῆς πελατείας, ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ ἀπέχη πάσης πράξεως δυνάμενης νὰ μειώσῃ τὴν πελατείαν τοῦ ἀγοραστοῦ, διότι ἀποτελεῖ διατάραξιν τῆς νομῆς, τὸ ἀνενόχλητον τῆς ὁποίας ὀφείλει. Δὲν δύναται λοιπὸν ν' ἀνοιξῇ νέον κατὰστημα ὁμοίου εἶδους παρὰ τὸ πωληθέν, ἄλλως ἐκτὸς τῆς ἀποζημιώσεως, ἣτις δύναται νὰ ἐπιδικασθῇ, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὸ κλείσιμον αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως ὁ πωλητὴς ἀνοιξῇ νέον κατὰστημα εἰς μέρος πολὺ ἀπέχον τοῦ πωληθέντος ἢ μετὰ πολὺν ἀπὸ τῆς πώλησεως χρόνον, εἰς τρόπον ὥστε δὲν ὑπάρχει κίνδυνος μειώσεως ἢ προσοικειώσεως τῆς πελατείας τοῦ πωληθέντος, ποιεῖται χρῆσιν δικαώματος καὶ δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημιώσιν. Τὸ ζήτημα ἐν τούτοις εἶνε πραγματικὸν δυνάμενον νὰ δώσῃ χώραν εἰς δικαστ. αὐθαρισίας ⁽¹⁾,

921. Ρῆτραι καὶ συμφωνίαι. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφισβητήσεων ἀπαντῶσιν διάφοροι συνομολογίαι κατὰ τὴν πώλησιν ἐμπ. καθιδρύματος, συνομολογίαι ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἀπαγορεύσεις. Αἱ ἀπαγορεύσεις αὗται δὲν πρέπει νὰ ᾔνε οὔτε ἀπόλυτοι, οὔτε γενικαὶ ἤτοι ἀναφερόμεναι εἰς πάντα τρόπον καὶ πάντα χρόνον ⁽²⁾, διότι εἶνε ἄκυροι, ὡς παραβιάζουσιν τὴν ἐλευθερίαν, δύναται ὅμως νὰ ᾔνε μερικαί, ἤτοι δι' ὠρισμένον εἶδος ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ ἢ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον § 141 ⁽³⁾.

922. Ἀπόστασις Ἐὰν ὀρισθῇ ἡ ἀπόστασις ἐντὸς τῆς ὁποίας τῷ πωλητῇ δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀνοιξῇ νέον κατὰστημα, οὗτος δὲν δύναται νὰ παραβῇ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ ὅταν οὐδεμία γίνεται βλάβη εἰς τὸν ἀγοραστήν, δυνάμενον νὰ ζητήσῃ τὸ κλείσιμον. Τὴν ἀπόστασιν ὀρίζουσιν ἢ γεωμετρικῶς (à vol d'oiseau) ἢ ἀκολουθοῦντες διὰ τῶν ὁδῶν τὸν συντομώτερον δρόμον. Ἐὰν ὅμως ὁ τρόπος τῆς προσμετρή-

(1) LyC. αὐτ. 247. Ἐφ. Paris 9 Νῆρ. 85. S. 86. 2. 54.—Alauzet 1139. Dalloz. Industrie et Com. 217.—Ἐφ. Alger 5 Ἰαν. 64. S. 65. 2. 142.—Contra. Ἀκ 17 Ἰουλ. 44. S. 44. 1. 678. προκειμένου περὶ βιομηχ. κατὰστήματος (usine) διότι ἐν τῇ πώλῃσιν τοιούτων δὲν περιλαμβάνεται ἡ πελατεία καὶ Ἐφ. Angers 7 Μαΐου 69. S. 70 2. 7.

(2-3) Ἐφ. Paris 11 Ἰαν. 89. D. 90. 2. 289.—Ἀκ. 30 Μαρτ. 85. S. 85. 1. 216. Ἀκ. 21 Ἀπρ. 84 καὶ 40 Μαρτ. 86. S. 86. 1. 294 καὶ 296.

σεως τῆς ἀποστάσεως δὲν ὠρίσθη ; εἶπον τινὲς ὅτι τότε προσέχουμεν εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν συμβαλλομένων· ἐὰν οὗτοι μετεχειρίσθησαν τὴν λέξιν ἀκτίνα (rayon) ἢ ἀπόστασις πρέπει νὰ μετρηθῇ γεωμετρικῶς κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἂν ὅμως μετεχειρίσθησαν τὴν λέξιν ἀπόστασιν (distance) πρέπει νὰ μετρηθῇ διὰ τῶν ὁδῶν ἀκολουθουμένης τῆς συντομωτέρας ⁽¹⁾. Κατ' ἄλλους ἢ καταμέτρησις γίνεται πάντοτε γεωμετρικῶς (à vol d'oiseau), διότι τοῦτο εἶνε ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ· πᾶσα δὲ ἀσάφεια ἐρμηνεύεται κατὰ τοῦ πωλητοῦ ⁽²⁾. Τέλος κατ' ἄλλους, ἢ ἀπόστασις θὰ μετρηθῇ οἷα πραγματικῶς εἶνε, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο κατὰστημα ἀκολουθουμένης τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ, διότι περὶ τῆς πραγματικῆς ἀποστάσεως ὠμίλησαν οἱ συμβαλλόμενοι καὶ ἡ ἐνδεχομένη ζημία ἐκ ταύτης ἥρτηται ⁽³⁾.

923. Ἐννοια ἀπαγορ. ὁμοίου καταστήματος. Ὁ πωλητὴς εἶπομεν δὲν δύναται νὰ ἀνοίξῃ ὁμοίου εἵδους κατὰστημα § 920. Τοῦτο δέχινται προκύπτειν ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν ἢ ἐκ τῶν ὁρῶν τοῦ συναλλάγματος ⁽⁴⁾, ἀλλὰ δύναται καὶ ρητῶς νὰ συνομολογηθῇ. Εἴτε ρητὴ εἶνε ἢ ἀπαγόρευσις, εἴτε ἐξυπακουσμένη καὶ ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν προκύπτουσα, ἡρωτήθη ποίαν ἔννοιαν ἔχει. Περὶ τούτου ἰδοῦ τί ἐδιδάχθη καὶ ἐνομολογήθη.

1). Πότε τὸ νέον κατὰστημα εἶνε ὅμοιον πρὸς τὸ πωληθέν εἶνε ζήτημα πραγματικόν· ἐν γένει ὅμως τὸ νέον θεωρεῖται ὅμοιον πρὸς τὸ πωληθέν ὅταν οἱ πελάται τοῦ πωληθέντος δύνανται νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰς αὐτὰς ἀνάγκας ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὸ νέον ⁽⁵⁾.

2). Ἐν τῇ ἀπαγορεύσει περιλαμβάνεται ὅχι μόνον ἡ ἄμεσος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔμμεσος ἰδρυσις, συντήρησις ἢ συμμετοχὴ κατὰστηματος νέου ὁμοίου εἴτι δὲ καὶ πᾶσα πρᾶξις ἰσοδύναμος ⁽⁶⁾.

(1) Ἐφ. Paris 20 Ἀπρ. καὶ 17 Αὐγ 80. S. 81. 2. 134.—30 Ἰουλ 81. S. 82. 2. 4—7 Δεφ. 81. S. 82. 2. 63.

(2) Rouben de Couder Fiction. de Dr. Comm. V^o Fonds de Com 5 bis.—Καλ. 3, 74 ἔνθα τὰ κείμενα.

(3) LyC. Tr. 3. 248.

(4) Ἀκ. 21 Ἰουλ. 73. S. 74. 1. 197 καὶ σημ. Lyon Caen

(5) LyC. αὐτ. 248 1er. Ἐφ. Lyon 17 Φεβρ. 82. S. 82. 2. 213.

(6) Οὕτω ὁ πωλητὴς δὲν δύναται : νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τὴν σύζυγόν του ἵνα ἀνοίξῃ ὁμοίον κατὰστημα LyC. Tr. 3. 249, ἢ χρήματα εἰς τὸν

924. Κληρονόμοι. Τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ ἢ ὑποχρεώσεις τῆς μὴ συστάσεως νέου καταστήματος ὁμοίῳ βρύνει καὶ τοὺς κληρονόμους τοῦ πωλητοῦ, ἐκτός ἂν αὐτοὶ ἄλλο φέρουσιν ὄνομα, ὅτε τὰ δικαστήρια κατὰ τὰς περιστάσεις δύνανται νὰ ἀποφανθῶσιν ἄλλως ⁽¹⁾.

925. Μεταπώλησις. Νέος ἀγοραστής. Συνεταῖροι. Πτώχευσις. Ὁ ἀγοραστής πωλὼν εἰς ἄλλον νέον ἀγοραστήν τὸ ἔμπορ. καθίδρυμα λογίζεται ἐγγυώμενος διὰ τὰς πράξεις τοῦ πρώτου πωλητοῦ καὶ ἐκχωρῶν εἰς τὸν νέον ἀγοραστήν τὰ δικαιώματά του κατὰ τοῦτου. Συνεπῶς ἐὰν ὁ πρῶτος πωλητὴς ἀνοίξη κατάστημα ὅμοιον καὶ ἐν γένει παραβῇ τὴν ἀπαγόρευσιν οἷα ἐπεξηγήθη, ὁ νέος ἀγοραστής δύναται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν κτλ. ὅχι μόνον παρὰ τοῦ ἰδίου πωλητοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ πρώτου πωλητοῦ δι' εὐθείας

οὐδὲν τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἢ τὰ ὀνόματα τῶν παλαιῶν πελατῶν 'Εφ. Riom 20 Μαρτ. 76. S. 77. 2. 50—νὰ ὑποστηρίξῃ ὅμοιον τοιοῦτον ἢ νὰ ὑπηρετῇ ἔστω καὶ ὡς μισθωτὸς 'Εφ. Rouen 26 'Ιουλ. 67. S. 68. 2. 146. νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἀποκτησιν τοιοῦτου εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ βοηθῶν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν, ἐνεργῶν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἢ συγνάζων τακτικῶς 'Εφ. Bordeaux 6 'Ιουλ. 73.—νὰ ἀνοίξῃ ἄλλο ὑπὸ ὄνομα συγγενοῦς τοῦ ἐν ἄλλῳ τόπῳ διαμένοντος 'Εφ. Paris 16 'Ιουλ. 72. Δύναται ὅμως νὰ ἐνοικιάσῃ τὸ ἀκίνητόν του δι' ὅμοιον ἔμποριον ἀρκεῖ νὰ περιορισθῇ εἰς τοῦτο καὶ μόνον καὶ νὰ μὴ πράξῃ τι πρὸς προσέλευσιν τῆς πελατείας τοῦ πωληθέντος 'Εφ. Bordeaux 4 Μαΐου 59. S. 60. 2. 214 καὶ 'Εφ. Rennes 24 Αὐγ. 75. S. 76. 2. 186.—Δύναται ἐπίσης νὰ δανείσῃ χρήματα εἰς ὅμοιον κατάστημα ἐκτός ἂν ἔχῃ ἀπαγορευθῇ πᾶσα οἰαδήποτε ἄμεσος ἢ ἔμμεσος συμμετοχὴ ἢ συμφέρον εἰς ἄλλο ὅμοιον κατάστημα. 'Εμπ. Σηχ. 10. 86p. 89 'Εφ. Paris 11 Δεβ. 89. D. 90. 2. 283. LyC. Tr. 3. 249.—Ὡς παρβαίνων τὴν ἀπαγόρευσιν δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἐκεῖνος ὅστις καίτοι ἐκτός τῆς συμφωνηθείσης ἀποστάσεως εὐρισκόμενος ἐξακολουθεῖ παραδίδων τὰ ἐμπορεύματα εἰς πελάτας ἐντός τῆς ἀποστάσεως κατοικοῦντας. 'Εφ. Paris 13 Νεβ. 89. S. 90. 2. 141. καὶ 20 Μαΐου 1890. LyC. Tr. αὐτ. Ὁ ἀγοράζων ἔμπορ. ἐντός τῆς ἀποστάσεως διὰ νὰ τὰ μεταπώλῃ ἄλλαχού ἔνθα ἔχει ὅμοιον κατάστημα παραβαίνει τὴν ἀπαγόρευσιν; Ὁχι. 'Εφ. Paris 12 Αὐγ. 69. Na! 'Εφ. Paris 4 Δεβ. 89. ἀμφοτέρως ἐν S. 90. 2. 142. 'Αλλ' ὁ γαμβρὸς τοῦ πωλητοῦ δύναται νὰ ἐξακολουθῇ μεταχειριζόμενος τὸ ὄνομα τοῦ πενθεροῦ τοῦ ἐὰν τὸ μετεχειρίζετο καὶ πρὸ τῆς πωλήσεως 'Εφ. Paris 7 Μαρτ. 35. S. 35. 2. 235.

(1) 'Εφ. Paris 29 Μαΐου 49. S. 49. 2. 553. LyC. Tr. 3. 249. bis.

κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς ⁽¹⁾. Ἐπὶ συνεταίρων δὲν ἐφαρμόζουσι τοὺς αὐτοὺς κανόνας. Οὕτω ὁ συνεταῖρος ὁ κατ' ἀποκοπὴν λόγῳ διανομῆς πωλήσας εἰς τὸν συνεταῖρόν του τὸ κοινὸν κατάστημα δὲν κωλύεται νὰ ιδρύσῃ ἄλλο ἐκτὸς ἂν συμφωνηθῇ τὸ ἐναντίον ⁽²⁾ ὑποτίθεται ὅτι θέλουσι νὰ εὐρεθῶσι εἰς ἣν ἦσαν θέσιν πρὸ τοῦ συνεταρισμοῦ καὶ ὅτι ἡ πώλησις εἶνε μέσον πρὸς τοῦτο. Ἐφαρμόζουσιν ὅμως τοὺς αὐτοὺς κανόνας ἐπὶ πωλήσεως ὑπὸ τῶν συνδίκων συνεπεῖχ πτωχεύσεως καὶ θεωροῦσιν καὶ τοὺς δανειστάς πωλητάς ⁽³⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐνεχύρου.

926. Περὶ ἐνεχύρου ἐμπορικοῦ ἦτοι πρὸς ἀσφάλειαν ἐμπορικοῦ χρέους διδομένου, ἐιδικὰς διατάξεις ἐν τῷ ἐμπορικῷ Νόμῳ δὲν ἔχομεν ^(*) οὔτε δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τοιαῦται τὰ ἄρθρ. 93 καὶ 94 τοῦ Ε. Ν. πραγματευόμενα περὶ προνομίου (ἐνεχύρου) τοῦ παραγγελιοδόχου, ἀπέναντι τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 95. Ἐχομεν ὅμως διατάξεις (Ν. ΩΚΘ' τῆς 18 Ἀπρ. 1880 καὶ ΑΟΓ' τῆς 12 Μαρτ. 1883 ἄρθρ. 3) ἀφορώσας τὰ ἐνέχυρα τὰ διδόμενα εἰς Τραπεζάς. Κατὰ τὸν κανόνα δὲ ὃν ἐδέχθημεν ἀλλαχοῦ § 27 τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἦτοι ὁ Ν. τῆς 1 Δεβρ. 1836, περὶ ἐνεχύρων διέπει καὶ τὸ ἐμπορικὸν ἐνέχυρον

(1) LyC. Tr. 3. 249 ter. Ἐφ. Paris 26 Μαΐου 72 καὶ 20 Μαΐου 1890.

(2) Ἀκ. 5 Φεβρ. 55. S. 56. 1. 417 καὶ Ἀκ. 2 Μαΐου 60. S. 60. 1. 308. Alauzet 1140.

(3) Ἐφ. Amiens 30 Ἀπρ. 75. S. 75. 2. 213.—Ἐφ. Alger 24 Ἀπρ. 78. S. 78. 2. 243. Rouben de Couder. f. de Comm. 46.

(4) Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἐμ. Κ. ἡ ἐνεχυρίασις ἐθεωρεῖτο πρᾶξις μᾶλλον ὑποπτος. Αἱ κινήται λεγόμεναι ἀξίαι (valeurs mobilières) ἦτοι αἱ μετοχαὶ καὶ αἱ ὁμολογίαι ἦσαν ὀλίγαι. Οἱ βιομήχανοι παρῆγον περίπου ὅ,τι ἤρκει διὰ τὴν κατανάλωσιν καὶ δὲν προελάμβανον ταύτην ἐπὶ πολὺ ὥστε νὰ παρίσταται ἀνάγκη προσπορισμοῦ νέων κεφαλαίων διὰ τῶν διαθέσιμων ἐμπορευμάτων, διὰ τοῦτο δὲν ἡσχολήθη ὁ Ἐμ.Κ. περὶ ἐνεχύρου ἐμπορικοῦ, περιορισθεὶς εἰς τὸ σιωπηρὸν ἐνέχυρον τοῦ παραγγελιοδόχου. Αὗται αἱ ἀνάγκαι καὶ ἡ κατάργησις τῆς προσ. κρατήσεως ἐπέβαλον ἐν Γαλλίᾳ τὸν Ν. 23 Μαΐου 1863 ὅστις ἐτροποποίησε τὰ ἄρθρα 91—93 τοῦ ἐμ. ν.

ένόσω δὲν ὑπάρχει λόγος ἐφαρμογῆς τῶν ἄνω σημειωθέντων περὶ ἐνεχύρων εἰς Τραπεζῖκας Νόμων. ⁽¹⁾

927. Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, ἣτις εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ παρὰδεδογμένα καθ' ἃ ἐν σιωπῇ τοῦ ἐμπορ. Νόμου ἐφαρμόζεται τὸ πολ. Δίκαιον, ἀντετάχθη τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχύρου, κατὰ τὸ ὅποιον «αἱ διατάξεις τοῦ Ν. τῆς 1 Δεβ. 1836 δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα, εἰς τὰ ἐνεχυροδανειστήρια καὶ τὰ Τραπεζῖκας περὶ ὧν ἰσχύουν ἰδιαιτέροι Νόμοι καὶ κανονισμοί». Ὑπεστηρίχθη δὲ μετ' ἀρκετῆς δυνάμεως ὅτι ἐπὶ ἐμπορ. ἐνεχύρου δὲν ἐφαρμόζεται ὁ Ν. τῆς 1 Δεβ. 1836. ⁽²⁾ Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησε, ἀκριβῶς διότι ἡ ἐπαγγελία τοῦ ἄρθρ. 12 δὲν ἐξεπληρώθη καὶ Ν. περὶ ἐνεχύρου ἐμπορικοῦ παρ' ἡμῶν δὲν ἐξεδόθη, ἐκτὸς τῶν περὶ Τραπεζῶν ἀνωτέρω τοὺς ὁποίους ἐσημειώσαμεν.

Παραπέμποντες λοιπὸν ἐν γένει εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Πολ. Δικ. ⁽³⁾ περιοριζόμεθα ἐνταῦθα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν 4 πρώτων ἄρθρων τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. τῶν ἀφορώντων τὴν σύστασιν τοῦ ἐνεχύρου, διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ παρουσίαζε δυσκολίας, καὶ συμπληρούμεν τὴν περὶ ἐνεχύρου μελέτην διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν εἰδικῶν περὶ ἐνεχύρου εἰς Τραπεζῖκας Νόμων ΩΚΘ' καὶ ΑΟΓ' καὶ ΒΡΝ'.

928. Σύστασις ἐνεχύρου. Διὰ τὰ ὑπάρξῃ ἐνέχυρον ἐκτὸς τῶν ἀπαιτουμένων διὰ πᾶσαν σύμβασιν ἢ συνάλλαγμα ὅρων «συναίνεσεως—ἰκανότητος). Τὰ ἄρθρ. 2, 3 καὶ 4 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχύρου ἀπαιτοῦσι ἀπαραιτήτως τρία τινα· α) τὰ συνταχθῇ ἔγγραφον ἔχον βεβαίαν χρονολογίαν (ἄρθρ. 413, 414 Πολ. Δικ.) καὶ διαλαμβάνον τὴν ὀφειλομένην ποσότητα καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐνεχυρισθέντων πραγμάτων (ἄρθρ. 2) β) μα πρόκειται περὶ ποσότητος ἀνωτέρω τῶν 50 δρ. β) γ) τὰ τεθῇ καὶ τὰ διατελῇ τὸ ἐνέχυρον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πιστωτοῦ ἢ τρίτου τινος κοινῇ γνώμῃ τῶν συναλλαττομένων ἄρθρ. 3. γ) ἂν τὸ εἰς ἐνέχυρον εἰδόμενον ᾔνε πίστωσις μεταβατικὴ δηλ.

(1) ΑΠ. 434 (94). Θ. 6. 99. ἡ Μπ. 14. 479 — Ερ. 'Αθ. 1040 (94) 1413 (91). Θ. 2. 572 καὶ 651. 'Ακ. 19 'Ιουν. 60 D. 60 1. 249. 'Ακ. 2 Μαρτ. 61. P. 61. 2. 54. Aubry et Rau 4 § 432.

(2) Troploug Nantissement 115—126. 'Απ. Πρωτ. 'Αθ. 1191 (82) Μπ. 2. 217—219 ἐνθα καὶ παρατηρ. ΑΠ. 63 (45) Πειρ. 1122.

(3) Καλ. 2 § 350 καὶ ἐπ.

ἀπαίτησις ἐκχωρήσιμος, ἐκτὸς τοῦ ἐγγράφου καὶ τῆς κατοχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις κοινοποιήσις τοῦ ἐγγράφου τῆς ἐνεχυριάσεως εἰς τὸν ὀφειλέτην. Ἀμα ταῦτα δὲν ὑπάρχωσι ἐνέχυρον δὲν ὑφίσταται, ἀλλ' ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ Νόμου προκύπτει ἡ ἐξῆς διαφορά. Ἄν δὲν συνταχθῇ ἐγγραφον, ἐνέχυρον δὲν ὑπάρχει οὔτε μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων (ἄρθρ. 2) ⁽¹⁾ ἐν ᾧ ἂν λείπη μόνον ἡ κατοχή, ὁ δανειστής στερεῖται τοῦ προνομίου μόνον ἥτοι δὲν ἀντιτάσσει τὸ ἐνέχυρον κατὰ τρίτων (ἄρθρ. 4), ἄρα τὸ ἐνέχυρον ὑφίσταται εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων. ⁽²⁾

929. Ἐγγράφον. Τίποτε ἰδιαίτερον δὲν παρουσιάζει ἡ συνταξίς ἐγγράφου ἔχοντος βεβαίαν χρονολογίαν (ἄρθρ. 413, 414 Πολ. Δ.), ἀρκεῖ νὰ διαλαμβάνῃ τὴν ὀφειλομένην ποσότητα καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐνεχυριασθέντων πραγμάτων (ἄρθρ. 2). Οὔτε εἶνε ἀνάγκη νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν κατὰ τὸ ἄρθρ. 409 τῆς Πολ. Δικ. διότι δὲν περιέχει ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν ⁽³⁾. Εἶνε ὅμως ἀπαραίτητον ἅμα πρόκειται περὶ ἐνεχύρου ἕνεκα ποσότητος ἀνωτέρας τῶν 50 δρ. καὶ τόσον ὥστε κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην τὴν ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ Ν. στηριζομένην ἂν λείπη οὔτε σύμβασις περὶ ἐνεχύρου ὑφίσταται. ⁽⁴⁾ § 834.

(1) Καλ. 2 § 356 κατὰ τὸ ἄρθρ. 2074 Γαλ. Κ. ἡ ἔλλειψις ἐγγράφου καθίστασι τὸ ἐνέχυρον ἀνύπαρκτον μόνον ἀπέναντι τῶν τρίτων, καὶ οὐχὶ καὶ μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων Aubry et Rau 4 § 432. 1^ο. Τὴν γνώμην ταύτην ἠκολούθησε ἡ ΑΠ. 88 (54) ἐν Πειρ. 1122 δεχθεῖσα ὅτι τὸ ὑπερβαῖνον τὴν ἀξίαν τῶν δρ. 50 ἐνέχυρον ἀποδεικνύεται δι' ἐγγράφου, δι' ὅρκου ἢ δικαστ. ὁμολογίας.

(2) Καλ. 2 § 356 καὶ ἐπομένως ὁ δανειστής δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν Pont Petits Contrats 1122.

(3) ΑΠ. 523 (1852). Πειρ. 1122. «Τὸ περὶ ἐνεχ. ἐγγραφον μὴ περιέχον ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ μόνον πιστοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς δόσεως τοῦ κινήτου δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν κατὰ τὸ ἄρθρ. 409 τῆς Π.Δ. » Pont Petits Contrats 1093. Ἐν τούτοις τὸ Ἄκ. 8 Μαρτ. 87 ἐν Σ. 90. 1. 257 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen ἐδέχθη ὅτι, ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ πράξει συνομολογῇται δάνειον καὶ ἐνέχυρον, τὸ ἐγγραφον πρέπει νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν διότι περιέχει ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν τοῦ ὀφειλέτου νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος καὶ τοῦ δανειστοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἐνέχυρον. D. 87. 1. 264.

(4) Καλ. 2 § 356. ἀνωτέρω § 928 σημ. 1. ἄρα οὔτε νὰ ζητήσῃ τὸ πρᾶγμα δύναται ὁ δανειστής οὔτε παρακατάσχεσιν ἔχει.

930. Κατοχή. Δυσκολώτερα φαίνονται τὰ περὶ κατοχῆς· ὁ Ν. ἐν ἄρθ. 4 ἀποφαίνεται «κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν προνόμιον δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ἐνεχύρου ἂν τὸ ἐνέχυρον αὐτὸ δὲν ἐτέθη καὶ διατελῇ ὑπάρχον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πιστωτοῦ ἢ τρίτου τινος κοινῇ γνώμῃ τῶν συναλλαττομένων ἐκλεγομένου». Ὡς εἴπομεν ὁ Ν. ἐλλείψει κατοχῆς δὲν κηρύσσει ἄκυρον τὸ ἐνέχυρον, ἀλλ' ἀρνεῖται τὸ προνόμιον μόνον, ὥστε ἡ σύμβασις περὶ ἐνεχύρου δικτηρεῖται ἀκεραία μεταξύ τῶν συμβαλλομένων δὲν ἀντιτάσσεται ὁμῶς κατὰ τρίτων. Ἡρωτήθη ὁμῶς τί ἔννοεῖ ὁ Ν. κατοχὴν.

Ἡ περὶ κατοχῆς ἀξίωσις αὕτη τοῦ Ν. δὲν εἶνε διατύπωσις αὐθαίρετος, ἀλλὰ τρόπος δημοσιότητος τῆς ὁποίας ἡ τήρησις γνωρίζει εἰς τοὺς τρίτους τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐνεχύρου καὶ κωλύει τὸν κακῆς πίστεως ὀφειλέτην νὰ ἀπατήσῃ αὐτοὺς εἴτε παρέχων εἰς ἐνέχυρον ὅ, τι ἤδη ἔδωκε εἰς ἄλλους εἴτε φαινόμενος ἐν τῇ κατοχῇ πράγματος ὑπεγγύου ἤδη ⁽¹⁾ Ἡ κατοχὴ λοιπὸν ἐνταῦθα ἔχει στενὴν ἔννοιαν καὶ σημαίνει πραγματικὴν (*traditio* ἢ *possessio vera*) ἢ ἰσοδύναμον ταύτῃ, διότι μόνον τοιαύτη κατοχὴ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Ν. καὶ ἀποκλείει τοὺς δόλους πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ὁποίων ἐνομοθετήθη. ⁽²⁾

Μελετῶντες τὰ περὶ ἀγοραπωλησίας εἶδομεν § 814—856, διφόρους τρόπους (πολιτικούς καὶ ἐμπορικούς) παραδόσεως πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος καὶ κατοχῆς τοῦ πωλουμένου. Ὅλοι οὗτοι οἱ τρόποι, εἴτινες ἐπὶ ἀγοραπωλησίας ἀρκοῦσι πρὸς μεταβίβασιν τῆς κατοχῆς ἤτοι ἀρκοῦσιν ὅπως ὁ ἀγοραστής θεωρηθῇ κάτοχος, δὲν ἀρκοῦσιν ἐπὶ ἐνεχύρου ὅπως ὁ ἐνεχυροῦχος θεωρηθῇ τοιοῦτος πάντες ἀδιακρίτως, ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνον, εἴτινες ἐμφαίνουσι πραγματικὴν κατοχὴν. Ὡς ἐμφαίνοντες δὲ πραγματικὴν κατοχὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου ἐκλαμβάνονται ὅλοι ἐκεῖνοι καθ' οὓς τὸ πρᾶγμα εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν τοῦ δανειστοῦ διάθεσιν καὶ ἐξουσίαν ἢ ἐκεῖνοι καθ' οὓς ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται πλέον νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἐνεχυριασθὲν ὡς μέσον πίστεως Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα πότε ὑπάρχει κατοχὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. εἶνε ζήτημα πραγματικὸν διαφεύγον τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου. ⁽³⁾

(1) LyC. Tr. 3. 278.

(2) Καλ. 2 § 359.

(3) LyC. Tr. 3. 279. Ἀκ. 29 Δ6ρ. 75. S. 76. 1. 109. Ἀκ. 11 Δ6ρ.

931. Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν πολιτικῶν ὁκτώ τρόπων παραδόσεως § 844—851 πρέπει νὰ ἐξαιρέσωμεν τὴν ἐγχείρισιν τῶν τίτλων τῆς κυριότητος § 847, τὴν σήμανσιν ἢ σφράγισιν ἐνίοτε § 848, τὸ *constitutum possessorium* § 851, καὶ νὰ δεχθῶμεν πάντας τοὺς λοιποὺς ὡς συνεπάγοντας μεταβίβασιν τῆς κατοχῆς παρὰ τῷ δανειστῇ, ὅταν ἀπαιτεῖ ὁ Ν. περὶ ἐνεχύρου. ⁽¹⁾

932. Προκειμένου περὶ τῶν ἐμ.π. τρόπων παραδόσεως § 852—856, τὸ ζήτημα παρουσιάσθη δυσκολώτερον. Προσεκολλήθησαν ἐν γένει εἰς τὸ ἄρθρ. 93 Ε. Ν. τὸ κανονίζον τὸ προνόμιον τοῦ παραγελιοδόχου καὶ τὸ ἐφήρμοσαν ἐπὶ ἐνεχύρου. Κατ' αὐτὸ ἵνα ὁ παραγελιοδόχος ἔχῃ προνόμιον πρέπει τὰ ἐμπορεύματα νὰ ᾔνη εἰς τὴν διαθέσιν του. Τοῦτο εἶνε ἡ κατοχή. Εἰς τὴν διαθέσιν του δὲ εἶνε λέγει τὸ ἄρθρον ὅταν ᾔνη εἰς τὰς ἀποθήκας του ἢ εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον· ἄρα οὐχὶ ἀλλαχοῦ. ⁽²⁾ Ἐπίσης εἰς τὴν διαθέσιν του θεωροῦνται ὅταν ἔχῃ φορτωτικὴν ἢ ἀγωγιαστήριον, ἀλλ' εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν πρέπει τὰ ἐμπορεύματα νὰ ἀποστέλλωνται καὶ νὰ ἀπεσταλῇσαν ⁽³⁾ ἀπὸ ἄλλην πόλιν καὶ μάλιστα παρὰ μὴ κατοικοῦντος ἐν τῷ αὐτῷ μετὰ τοῦ δανειστοῦ τόπῳ ⁽⁴⁾. Ἀπέκλεισαν δ' οὕτω τὴν ἀναγνώρισιν ἐν τῷ τελωνεῖῳ § 854 εἰπόντες ὅτι διὰ ταύτης δὲν τίθεται τὸ ἐμπόρευμα εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν διαθέσιν τοῦ δανει-

85. S. 86. 1. 117 καὶ αἱ δύο ἀποφ. ἐξεδόθησαν ἐπὶ ἐνεχ. πλοίου· ἴδε καὶ Ἀκ. 28 Ἀπρ. 84. S. 86. 1. 116.

(1) Καλ. 2.356. LyC. Tr. 3 279. Pont. Petits Contrats 1120 καὶ ἐπ.

(2) Ἐδέχθησαν ἐν τούτοις ὅτι πρὸς ἀποθήκας ἐξομοιοῦται πᾶν ἀποδοχεῖον ἔνθα τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκονται εἰς τὴν διαθέσιν τοῦ δανειστοῦ ὡς πλοῖον, εἰ καὶ μὴ ἀνήκον εἰς αὐτόν, ἐνῷ ὁμοῦς ἐτέθησαν ἢ μένουσιν ἤδη κατὰ συναίνεσιν του, τὸ παράλιον, πλατεῖαν τινα τῆς πόλεως, τὰς ἀποθήκας τρίτου τινος παραλαβόντος τὰ ἐμπορεύματα κατὰ παράκλησιν § 849. Παλ., § 331 Δ'. Troplong Nantiss. 304. 305. Pont Petits Contrats 1129.

(3) Alauzet 683.

(4) Καλ. 2. 359. Τὸ Ἀκ 18 Ἰαν. 60. S. 60. 1. 737 ἢ D. 60.1.140, ἐδέχθη ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ ταυτότης τῆς κατοικίας δὲν ἠλάπτει ἂν ἡ προκαταβολὴ ἐγένετο καθ' ὃν χρόνον αἱ πραγματεῖαι ἀποστελλόμεναι ἐξ ἄλλου μέρους εὐρίσκοντο καθ' ὁδόν.—Ἐπίσης καὶ ἂν ἀποστέλλωνται εἰς ἄλλο μέρος. Ἀκ. 1 Ἰουλ. 41. S. 41. 1. 626. Περὶ τούτων καὶ ἄλλων. Troplong Nantiss. ἐπὶ τῶν ἄρθρ. 2073 καὶ 2074 Γαλ. Κ. καὶ κατωτέρω περὶ Παραγγελίας.

στοῦ ἄλλ' ἀπλῶς ρυθμίζεται ἡ σχέσις τοῦ τελωνείου καὶ τοῦ ὀφείλοντος τὰ τέλη ⁽¹⁾. Ἐνῶ ἀκριβέστερον εἶνε ὅτι ἡ ἀναγνώρισις ἐν τῷ τελωνεῖῳ κανονίζει ἀληθῶς ζήτημα τελῶν, ἀλλὰ παρέχει ἐνταυτῷ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ αὕτη γίνεται ἀποκλειστικῆς διαθέσεως τῶν ἐμπορευμάτων. Ἰσοδυναμεῖ λοιπὸν καὶ αὕτη πρὸς κατοχὴν καὶ ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς πραγματικῆς τὴν ὁποῖαν δὲν ἀποκλείει ⁽²⁾. Ὡς πρὸς τὴν κατοχὴν διὰ φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιστηρίου § 856 ⁽³⁾.

933. Κατοχὴ ὑπὸ τρίτου. Ὅχι μόνον ὁ δανειστής, ἀλλὰ καὶ τρίτος δύναται νὰ κατέχῃ τὸ ἐνέχυρον κοινῇ τῶν συμβαλλομένων γνώμῃ ἐκλεγόμενος, ἄρθρ. 4. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀπαλλάσσεται ὁ δανειστής τῆς φυλάξεως, ὁ δὲ ὀφειλέτης ἀσφαλίζεται κατὰ πάσης τυχόν καταχρήσεως ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ καὶ δύναται ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἀξίαν μείζονα νὰ τὸ ἐνεχυριάσῃ εἰς ἄλλους διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀξίας. Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ν. προκύπτει ὅτι ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο εἰδικὴ συμφωνία καὶ δὲν ἀρκεῖ τὸ γεγὸς μόνον ὅτι τὸ πρᾶγμα εὑρίσκεται εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ τρίτου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τρίτος οὗτος εἶνε ἐντολοδόχος τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν πράξιν τῆς ἐνεχυρίσεως ⁽⁴⁾. Ἐπὶ πλέον ἡ δήλωσις τοῦ τρίτου ὅτι καθίσταται κάτοχος τοῦ ἐνεχύρου διὰ λογαριασμὸν τοῦ δανειστοῦ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ δι' ἐγγράφου ἔχοντος βεβαίαν χρονολογίαν ὅπως ἡ σύστασις τοῦ ἐνεχύρου, διότι ἡ δήλωσις ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τῶν μερῶν καὶ δὲν ἐνδιαφέρει τοὺς τρίτους ⁽⁵⁾.

934. Κοινοποιήσις. Ὅταν εἰς ἐνέχυρον διδεται πίστωσης μεταβατικὴ ἤτοι ἐκχωρήσιμος, τότε ἐκτὸς τοῦ ἐγγράφου καὶ τῆς

(1) Καλ. αὐτ. Ἐφ. Aix 21 Φεβρ. 40. S. 40. 2. 128. 129.

(2) Troplong Nantiss. 300. Ἐν τῇ ἄνω ἀποφ. τοῦ Ἐφ. Aix τὸ ζήτημα ἦτο μεταξὺ δύο δανειστῶν ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς εἶχε τὰς κλεῖδας τῆς ἀποθήκης καὶ ἐγγράφον προγενέστερον τῆς ἀναγνώρισεως ἐν τῷ τελωνεῖῳ ἣν εἶχε ὁ ἄλλος.

(3) Ἐὰν ἀντὶ ἀγωγιστηρίου παραδοθῇ ἀπόδειξις (recepissé) τοῦ σιδηροδρόμου πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ ἡ ἐταιρία. LyC. Tr. 3. 278 ter.

(4-5) Pont Petits Contrats 1138. Aubry et Rau 4. § 432. Ἐφ. Rouen 14 Ἰουν. 47. S. 47. 2. 25 ἢ D. 49. 2. 241. — Ἐφ. Paris 4 Δεβρ. 47. S. 48. 2. 285. Tropl. Nant. 315. 374.

κατοχῆς ἀπαιτεῖται καὶ κοινοποίησις τοῦ ἐνεχυριαστηρίου ἐγγράφου εἰς τὸν ὀφειλέτην τῆς εἰς ἐνέχυρον δοθείσης πιστώσεως. Περὶ κοινοποίησεως σημειωτέα.

1) Ὅτι ἔχει τὰς αὐτὰς συνεπεῖς οἷας καὶ ἐπὶ ἐκχωρήσεως, ὥστε μεταξύ κοινοποιήσεων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἢ κοινοποιήσεως καὶ κατασχέσεως, προτιμᾶται ἡ προηγουμένη κατὰ τὴν ὥραν, καὶ δύναται νὰ γίνῃ παρὰ τοῦ δανειστοῦ ἢ τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐντὸς τοῦ δεκαημέρου τοῦ ἄρθρ. 449 E. N. (1)

2) Ὅτι ἀπὸ ταύτης ἄρχεται τὸ προνόμιον.

3) Ὅτι εἶνε ἀναγκαιὰ καὶ ὅταν ἡ ἀσφαλιζομένη ἀπαίτησις ἢ ἡ εἰς ἐνέχυρον δοθεῖσα δὲν ὑπερβαίνουνσι τὰς 50 δρ (2) Εἶνε ὅμως περιττὴ ἂν ἐν τῇ πράξει τῆς ἐνεχυρίασεως ἔλαθε μέρος καὶ ὁ ὀφειλέτης τῆς ἐνεχυριασθείσης πιστώσεως (3).

935. Ἀντικείμενα ἐνεχύρου. Ἀντικείμενα ἐνεχύρου εἶνε μόνον τὰ κινητὰ τὰ δεκτικὰ ἐκποιήσεως (ἄρθρ. 1). Ἀλλὰ τὰ κινητὰ εἶνε ἐνσώματα ἢ ἀσώματα ἀνάγκη λοιπὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς ἐνεχυρίασεως καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δέ, μὴ λαμβανόμενων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐιδικῶν Νόμων τῶν ἀφορώντων τὰ ἐνέχυρα εἰς Τραπεζὰς περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω ἐιδικῶς § 950.

936. Ἐνσώματα κινητὰ. Ἡ ἐνεχυρίασις τούτων οὐδεμίαν παρουσιάζει δυσκολίαν ἀρκεῖ ἡ σύνταξις ἐγγράφου ἔχοντος βεβαίαν χρονολογίαν § 929 καὶ ἡ κατοχὴ § 930. Ὡς πρὸς τὸ ἐγγράφον ὑπεστηρίχθη ἔνεκα τοῦ ἄρθρ. 12 τοῦ N, περὶ ἐνεχ. ὅτι τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ἐμπ. ἐνεχύρου ἢ ἐνεχύρου πρὸς ἀσφάλειαν χρέους ἐμπορικῶ, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη συγχίζουσα τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐμπ. πράξεων μὲ τὴν σύστασιν ἐνεχύρου πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν εἶπομεν § 927 δὲν ἐπικρατεῖ.

937. Ἀσώματα κινητὰ. Ταῦτα δύνανται νὰ ὑποδιαιρεθῶσι εἰς δύο κατηγορίας: 1) εἰς ἀπαιτήσεις μεταβατικὰς ὅπως λέγει ὁ N. ἤτοι δεκτικὰς ἐκχωρήσεως καὶ τοιαῦται εἰσὶ καὶ αἱ παντὸς εἶδους ὁμολογίαι § 524 καὶ 2) εἰς καθ' αὐτὸ ἀσώματα κινητὰ (μετοχάι, ἐμπور. καθίδρυμα — δικαίωμα πνευματικῆς ιδιοκτησίας — ἐπικαρπία

(1-3) Καλ. 2. 357 καὶ 3. 435 Aubry et Rau 4. § 432 2º c. Οἷκ. 2. § 177 σημ. 14. ἴδε καὶ N. 16. § 8 Π. (20. 1) ἢ B. 25. 2. 16.

κινητῶν κλπ. § 46 καὶ ἄρθρ. 12 N περὶ διακρ. κτημάτων). Αἱ ἀπαιτήσεις πάλιν εἶνε εἴτε πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον, εἴτε εἰς διαταγὴν εἴτε εἰς τὸν κομιστήν. Ὅμιλοῦμεν περὶ ὅλων.

938. Γενικὴ παρατήρησις. Περὶ ἐνεχυριάσεως ἀσωμάτων κινητῶν διατάξεις δὲν ἔχομεν πλὴν τῆς τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ N. περὶ ἐνεχ. ἀναφερομένης εἰς τὴν ἐνεχυρίασιν μεταβατικῶν πιστώσεων, διὰ τοῦτο τινὲς εἶπον ὅτι τὰ ἄλλα ἀσώματα κινητὰ δὲν εἶνε δεκτικὰ ἐνεχυριάσεως, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον γενικῶς διδάσκεται ὅτι καὶ ταῦτα ἐνεχυριάζονται ⁽¹⁾ καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἄρθρ. 3 ἐφαρμοζομένου ἀναλόγως ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς κατέκαστα.

939. Ἀπαιτήσεις ὀνομαστικάι. Ἡ ἐνεχυρίασις τούτων γίνεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 δι' ἐγγράφου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἔχοντος βεβαίαν χρονολογίαν, κοινοποιουμένου καὶ πρὸς τὸν ὀφειλέτην τῆς πιστώσεως § 934. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄρθρ. 4 ἀπαιτεῖ τὴν κατοχὴν τοῦ πιστωτοῦ ἐπὶ παντός ἐνεχύρου ἥτοι καὶ ἐπὶ ἐνεχύρου ἀπαιτήσεως ἐπεται ὅτι τὸ ἐγγράφον τὸ βεβαιοῦν τὴν ἐνεχυριάζομένην πίστωσιν πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πιστωτοῦ καὶ ὅτι ἀπαιτήσεις μὴ στηριζομένη εἰς ἐγγράφον δὲν δύναται νὰ δοθῇ εἰς ἐνέχυρον ⁽²⁾.

940. Ὁμολογίαὶ ὀνομαστικάι. Αἱ ὁμολογίαὶ ἐν γένει εἶνε ἀπαιτήσεις ἥτοι ἐγγράφα πιστοποιοῦντα δάνειον § 524. αἱ δὲ ὀνομαστικάι εἶνε ἀπαιτήσεις πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον. ἐνεχυριάζονται λοιπὸν ὡς πᾶσα ἀπαιτήσις ὀνομαστικὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ N. περὶ ἐνεχύρου.

941. Ἀπαιτήσεις εἰς διαταγὴν. Αἱ ἀπαιτήσεις εἰς διαταγὴν εἶνε ἐπίσης ἀπαιτήσεις πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον, ὅπως εἶνε καὶ

(1) Aubry et Rau 4. § 432. 1^ο Oix. 2. 157. Καλ. 2. 357.

(2) Καλ. 2. 358. Aubry αὐτ. LyC. Tr. 3 280. Oix. 2. § 177. Ὁ Colmet de Santerre cours analyt. du Cod Civil 8 § 302 bis ὑπεστήριξεν ὅτι παράδοσις τοῦ τίτλου δὲν εἶνε ἀναγκαία διότι ὁ N. ἀπαιτεῖ κατοχὴν τοῦ ἐνεχύρου. ὁ τίτλος δὲ δὲν εἶνε τὸ ἐνέχυρον, ἀλλ' ἡ βεβαίωσις τῆς πιστώσεως, ἥτις φύσει δὲν εἶνε δεκτικὴ κατοχῆς· ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικράτησε ἕνεκα τῆς γενικότητος τοῦ ἄρθρ. 4 (ἄρθρ. 2076 Γ. Κ.).—Ἐὰν τὸ ἐγγράφον ᾖ δημοσίον; δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ παραδοθῇ τὸ ἀπόγραφον ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ἀντίγραφον. Περὶ τούτων πάντων Ἀκ. 20 Ἰαν 86 S. 86. 1. 305 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon Caen. καὶ Ἀκ. 13 Μαρτ. 88 S. 88. 1. 302.

αί ὁμολογίαι εἰς διαταγὴν § 529. — Ἐνεχυριάζονται ἐπομένως ὅπως πᾶσα ἀπαιτήσις § 939. Ὑπεστηρίχθη παρὰ τινων ὅτι πρὸς ἐνεχυρίασιν τίτλων εἰς διαταγὴν ἐν γένει ἀρκεῖ ὀπισθογράφῃσι μὲ αἰτίαν «λόγῳ ἐνεχύρου» (endossement de garantie) ἢ ὅπως συνηθίζεται «ἀξία ἐπὶ ἐνεχύρῳ» (valeur en garantie)⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ, διότι ἡ νομοθεσία ἡμῶν δὲν ἀνγνωρίζει τοιοῦτον εἶδος ὀπισθογραφήσεως. Ἄν ἐπομένως γίνῃ τοιαύτη ὀπισθογραφῇσι θὰ ἰσχύῃ ὡς τοιαύτη καὶ μάλιστα ἄτακτος⁽²⁾.

942. Ἀπαιτήσεις εἰς τὸν κομιστήν. Ὁ τίτλος εἰς τὸν κομιστήν ἐν γένει δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀπόδειξις τοῦ δικαίωματος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τινος σημείου αὐτὸ τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον θεωρεῖται συσσωματωμένον ἐν τῷ τίτλῳ καὶ τόσον ὥστε ὁ ὀφειλέτης ὀφείλει εἰς τὸν τίτλον μᾶλλον ἢ εἰς τὸ πρόσωπον § 453. Ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν ὁ ἀνώνυμος ἢ εἰς τὸν κομιστήν τίτλος εἶνε κινητὸν, ἐνσώματον, ἢ ἐνεχυρίασις ἐπομένως τοιοῦτου τίτλου γίνεται ὅπως παντὸς ἐνσώματου κινητοῦ § 936⁽³⁾. Ἡ γνώμη αὕτη ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἡ μόνη, ὑπεστηρίχθη καὶ ἐκρίθη μάλιστα ὅτι καὶ ἐπὶ τοιούτων τίτλων ἐφαρμόζονται τὰ περὶ ἐνεχυρίασεως ἀπαιτήσεων § 939 ἥτοι τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. διότι μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης διατάξεως πρέπει αὕτη νὰ ἐφαρμοσθῇ⁽⁴⁾.

943. Ἀλλὰ ἀσώματα κινητά. Ἐκτὸς τῶν ἀπαιτήσεων εἵπομεν ὅτι ἔχομεν καὶ ἄλλα ἀσώματα κινητά. Τοιαῦτα εἶνε αἱ μετοχαί, τὸ ἐμπορικὸν καθίδρυμα § 915 τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδότου ἢ γενικώτερον τὸ δικαίωμα τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, ἡ ἐπι-

(1) Tropl. Nant. 284 καὶ ἐπ. Ἀχ. 18 Ἰουλ. 48. S. 48. 1. 609 ἢ D. 48. 1. 177. — Τοῦτο ἐδέχθη ὁ ἐν Γαλ. Ν. 23 Μαΐου 63.

(2) Καλ. 2 357. Ἐφ. Amiens 2 Μαρτ. 61. S. 61. 2 54. Πολλοὶ φρονούσιν ὅτι ἐπὶ τίτλων εἰς διαταγὴν ἡ κοινοποίησις τοῦ ἄρθρ. 3 εἶνε περιττή. (Καλ. αὐτ. Οἰκ. 2. § 177 σημ. 4 — Aubry et Rau 4. § 432.) νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ὀφειλὼν εἰς διαταγὴν ὀφείλει εἰς τὸν τίτλον καὶ φρονῶ ἐφαρμοστέον ἐντελῶς τὸ ἄρθρ. 3 Ν. Ἐνχ.

(3) Aubry et Rau 4 § 432 σημ. 11. 12. Ἐφ. Alger 9 Ἰουν. 62. S. 62. 2. 385.

(4) Ἀχ. 30 Νῆρ. 64. S. 64. 1. 503 (ἀναιροῦσα τὴν ἄνω ἀποφ. Alger.) ἴδε καὶ Ἀχ. 19 Ἰουν. 60. S. 60. 1. 689 ἔνθα σημ. τοῦ Massé.

καρπία κινητῶν καὶ εἴτε ἄλλο δίκαιον,, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. περὶ διακρ. κτημάτων ὅλα τὰ δίκαια εἶνε κινητὰ πλὴν τῶν ἐπὶ ἀκινήτου δουλειῶν καὶ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ εἶνε δεκτικὰ ἐκποιήσεως δύνανται νὰ ἐνεχυριασθῶσι § 935.

944. Ἐνεχυρίασις μετοχῶν. Ἡ μετοχὴ δὲν εἶνε ἀπαιτήσις, διότι ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ὀφειλέτρια τοῦ μετόχου ἢ ἐταίρου. Ἡ μετοχὴ εἶνε δικαίωμα ἐπὶ τῶν κερδῶν καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου § 265 ὁ τίτλος δὲ τῆς μετοχῆς βεβαίωσις καὶ πιστοποιήσις τοῦ δικαιώματος τούτου. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἐταίρου ἢ μετόχου εἶπομεν καὶ ἐξηγήσαμεν ἀλλαχοῦ § 265—268· εἶνε κινητὸν διὰ τὰς ἐταιρίας ἐκείνας αἵτινες ἀποτελοῦσι νομικὸν πρόσωπον. Κατὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐνεχυρίασις μετοχῆς εἴτε ὀνομαστικῆς εἴτε εἰς διαταγὴν εἴτε ἀνωνύμου § 448 γίνεται ὅπως παντὸς ἀσώματος κινητοῦ. Ἀλλὰ διατάξεις περὶ ἐνεχυρίσεως ἀσωμάτων κινητῶν δὲν ἔχομεν πλὴν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. ὁμιλούσης περὶ ἀπαιτήσεων. Ταύτην λοιπὸν τὴν διάταξιν ἐφήρμοσαν ἐπὶ μετοχῶν εἴτε αὗται εἰσὶν ὀνομαστικαὶ εἴτε εἰς τὸν κομιστὴν εἴτε ἀνώνυμοι. Ἡ γνώμη αὕτη ἰσομοιοῖ τὰς μετοχὰς πρὸς ἀπαιτήσεις. Δι' οὗς λόγους ἐξέθηκα ἐν § 942 θεωρῶ ὀρθωτέραν τὴν ἐκλαμβάνουσαν ὡς ἐνσώματα κινητὰ καὶ οὐχὶ ἀσώματα, τὰς ἀνωνύμους μετοχὰς καὶ ἐφαρμόζουσαν ἐπ' αὐτῶν τὰς περὶ ἐνσωμάτων κινητῶν διατάξεις (1).

945. Ἐνεχυρίασις Ἐμπ. Καθιδρύματος. Τὸ ἐμπ. καθιδρυμα εἶνε ὁμὰς πραγμάτων universitas facti. Εἶδαμεν δὲ ἐκ τίνων ἀποτελεῖται § 915. Ἡρωτήθη ἂν δύνανται νὰ ἐνεχυριασθῇ καὶ πῶς, ἡ δὲ Νομολογία πάντοτε εὖνους πρὸς τὴν πίστιν ἐδέχθη ὅτι ἐνεχυριάζεται ὡς πᾶν ἀσώματον κινητὸν ἥτοι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. περὶ ἐνεχ. ἐφαρμοζομένης ἀναλόγως καὶ ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατόν. Οὕτω περὶ τῆς ἐνεχυρίσεως, ὅπως πάντοτε, πρέπει νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον. Κοινοποιήσις ὅμως αὐτοῦ δὲν ἀπαιτεῖται παρὰ μόνον ὅταν ὑπάρχῃ μίσθωσις ὅτε εἶνε ἀναγκαῖον νὰ κοινοποιηθῇ τὸ ἐνεχυριαστήριον εἰς τὸν κύριον τοῦ ἀκινήτου. Ἐπίσης ἀπαιτεῖται παράδοσις τίτλων διὰ τὴν πελατεῖαν, τὰ ἐμπορεύματα, ἢ τὸ ὕλιν ἢ ἂν τοιοῦτοι ὑπάρχωσι. Κατὰ τὴν ἐνεχυρίασιν ταύτην, ὅπως τὴν

(1) Ἴδε § 520 καὶ τὰ λεχθέντα § 452.

έννοεῖ ἡ Νομλ. ὁ ὀφειλέτης μένει ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ καταστήματος, ὅπερ ἐκμεταλλεύεται κατ' ἄρесьκειαν, καὶ τῶν ἐμπορευμάτων τὰ ὁποῖα ἐξακολουθεῖ πωλῶν, ὁ δὲ δανειστής ἔχει προνόμιον ὡς ἐνεχυροῦχος ἐπὶ πάντων τῶν ἀποτελούντων τὸ καθίδρυμα καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων τῶν εὐρισκομένων ἐν τῷ καταστήματι κατὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προνομίου του, ἀδιάφορον ἂν ταῦτα ᾔνε τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνεχυριάσεως ἢ ἂν ᾔνε ἄλλα κατόπιν εἰσκομισθέντα.

Πᾶς τις έννοεῖ πόσον ἐπικίνδυνος εἶνε τοιαύτη ἐνεχυρίασις διὰ τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων δυναμένων νὰ εὐρεθῶσι πρὸ ἐνεχύρου ἀφανοῦς, καθ' ὃν χρόνον βλέπουσι τὸν ὀφειλέτην ἐν πλήρει κατοχῇ καὶ διαθέσει τῆς περιουσίας, ἣν ἔχει δώσει εἰς ἐνέχυρον. Εἰς τὸ συμπέρασμα ὅμως τοῦτο ἔφθασεν ἡ Νομολ. κατ' ἀνάγκην. Ἐὰν ἐδέχετο ὅτι ἡ ἐνεχυρίασις τοῦ ἐμπ. καθιδρύματος γίνεται ὅπως πάσης ἄλλης ὁμάδος πραγμάτων, ἔπρεπε νὰ δεχθῇ ὅτι τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὰ ἄλλα ἐνσώματα πρέπει νὰ περιγραφῶσι καὶ νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δανειστοῦ. Ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνεχυριάσεως τοῦ καθιδρύματος, ὅστις εἶνε ὅχι νὰ παύσῃ κατέχων, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῇ ὁ ὀφειλέτης κατέχων καὶ ἐκμεταλλεύμενος αὐτό. Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἡ Νομλ. ἐδέχθη ὡν εἴπομεν ἀλλαχού § 915 ὅτι τὸ Ἐμπ. Καθιδρ. εἶνε ὁμᾶς πραγμάτων, ὅτι τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ μέρη ἦτοι τὰ ἀποτελοῦντα τὴν οὐσίαν αὐτοῦ εἶνε: ἡ πελατεία, ὁ τίτλος καὶ τὸ σῆμα ὅνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ταυτότης του, ὅτι τὸ ὑλικόν, τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ἐμπορεύματα ὄντα ἀπλᾶ ὄργανα καρπώσεως ὑποκείμενα εἰς διηνεκὴ μεταβολὴν καὶ ἀλλοίωσιν ἀποτελοῦσι στοιχεῖα ἐπουσιώδη τῆς ταυτότητος τοῦ καταστήματος. Ἐπειδὴ δὲ τὰ κύρια εἶνε ἀσώματα ἔπεται ὅτι τὸ ἐμπ. καθίδρυμα εἶνε ἀσώματον κινητὸν καὶ δύναται νὰ ἐνεχυριασθῇ ὡς τοιοῦτον ⁽¹⁾.

946. Ρωμ. Δίκαιον. Ἡ τῆς Γαλ. Νομλ. γνώμη, ἣν ἀνωτέρω προσεπαθήσαμεν νὰ ἐκθέσωμεν, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβληθεῖσα,

(1) LyC. Tr. 3. 285. Ἀκ. 13 Μαρτ. 88. S. 88. 1. 302 ἢ D. 88. 1. 351. Ἐφ. Paris 21. Ἰουλ. 92. ἐν Θεμ. 4. 365. Εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐκδοθεῖσας τῆς μὲν ἐπὶ ἐνεχυριάσεως ξενοδοχείου μὲ ἐπιπλωμένα δωμάτια, τῆς δὲ ἐπὶ ἐνεχ. ἐμπ. καταστήματος ἐκτίθεται πλήρης ἡ γνώμη τῆς Γαλ. Νομολ.

δὲν εἶνε νέα. Παράδειγμα ἐνεχυρίσεως καταστήματος (taberna) εὐρίσκουμεν καὶ ἐν τῷ Ῥωμ. Δικαίῳ, ὅπερ ἐκλχμθάνει τοῦτο ὡς ὁμάδα καὶ ἐφαρμόζει σχεδὸν τοὺς αὐτοὺς κανόνες⁽¹⁾. Σήμερον οὔτε ἐν Γαλλίᾳ οὔτε παρ' ἡμῖν εἶνε δυνατὴ ἡ ἐνεχυρίσις τοῦ ἐμπ. καθιδρύματος ὡς ὁμάδος πραγμάτων, διότι κατὰ τὰ ἀρθρ 2 καὶ 4 ἀπαιτεῖται περιγραφὴ καὶ κατοχὴ ὅπως παντὸς ἐνσώματου. Ὡστε ἡ πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ὑπὸ τῆς Γαλ. Νομ. διδασκόμενα ἡ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὰ τοῦ ἐμπ. καθιδρύματος σωματικὰ ἐνεχυριάζονται ὅπως πᾶν ἐνσώματον κινήτων § 963⁽²⁾.

947. Ἐνεχυρίσις δικ. πνευμ. ἰδιοκτησίας. Ἡ πνευματικὴ ἰδιοκτησία προστατεύεται καὶ παρ' ἡμῖν μέχρι τινος σημείου ἀρθρ. 371 καὶ 432 Ποιν. Ν.⁽³⁾ Εἶνε λοιπὸν δικαίωμα κινήτων, διότι δὲν εἶνε ἀκίνητον καὶ ἐπειδὴ εἶνε ἐπιδεκτικὸν ἐκποίησεως δύναται νὰ δοθῇ εἰς ἐνέχυρον ὡς πᾶν ἄσώματον § 938. Ἐννοεῖται ὅτι κοινοποιήσις δὲν δύναται νὰ γίνη, ἀπαιτοῦσιν ὅμως ἐκτὸς τοῦ ἐνεχυριστηρίου ἐγγράφου, νὰ τεθῇ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δανειστοῦ ἡ τίτλος βεβαιῶν τὸ δικαίωμα τοῦ ὀφειλέτου ἢ ὑλικὸν ἀντικείμενον ἀναγόμενον εἰς τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ χρησιμεῖον ὡς ὑλικὴ αὐτοῦ παράστασις⁽⁴⁾.

(1) Περί ὁμάδος πραγμάτων Ν. 30 § 1 Π. (41. 3) ἡ Βασιλ. 50. 3. 20 καὶ Καλ. 2. § 11.—Ἐν τῷ Ν. 34 pr. Π. (20. 1) φέρεται τὸ ἐξῆς παράδειγμα : Ὁφειλέτης τις ἐνεχυρίασε τὸ κατάστημά του (taberna), ἂφ' οὗ δὲ ἐξηκολούθησε πωλῶν ἐμπορεύματα καὶ εἰσάγων ἄλλα εἰς τὸ κατάστημα ἀπέθανε. Ἐρωτᾷται : Εἶνε ἰσχυρὰ ἡ ἐνεχυρίσις αὕτη ; Ὑπὸ τὸ ὄνομα κατάστημα (tabernae appellatione) περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐμπορεύματα ; Τὸ πρόνομιον τοῦ δανειστοῦ ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῷ καταστήματι εὐρίσκομένων ἐμπορευμάτων δηλαδὴ καὶ ἐπὶ τῶν κατὸ πιν εἰσαχθέντων ; ὁ δὲ Νομοδιδάσκαλος Σκαϊβόλας ἀποκρίνεται ἐφ' ὅλων τῶν ἐρωτημάτων. Ναί.—Ὁ ἄνωτέρω Ν. φέρεται ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (25. 2. 34) ὡς ἐξῆς : Ἐργαστήριόν τις ὑποθέμενος διεπώλησε κατὰ μέρος τὰ ἐν αὐτῷ φορτία καὶ ἀντεισαγαγὼν ἕτερα ἐτελεύτησεν· ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς εὐρεθῇ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ὑπόκεινται.—Περί ἐνεχυρίσεως ὁμάδος ὡς τοιαύτης Ν. 12 Π. (20. 1) ἡ Βασιλ. 25. 2. 12. « Ἀγέλης ὑποτιθεμένης καὶ τὰ ἐπικτώμενα ὑπόκεινται εἰ καὶ τῶν προδῶτων ἀποθησακόντων ἡ ἀγέλη πᾶσα ἀνανεωθῇ » καὶ Καλ. 2. § 307.

(2) Οἶκ. 2. § 157 σημ. 13.

(3) Περί τούτων ἴδε σύντομον καὶ δόκιμον μελέτην τοῦ κ. Θ. Ἀποστολοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον « Τὸ δίκαιον τῆς Πνευμ. Ἰδιοκτησίας » 1892.

(4) Οὕτω ἀπαιτοῦσι τὴν κατοχὴν τοῦ χειρογράφου, τοῦ ἐκμαγείου, τῆς

948. Βιομηχ. καὶ Ἐμπ. Σῆμα. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Ν. ΒΡΝΣ' τῆς 10|16 Φεβρ. 1893, ἡ κυριότης τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἔμπ. σημάτων δὲν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ εἰμὴ μετὰ τοῦ δικαίωματος τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ εἵδους τῆς βιομηχ. ἢ τοῦ ἐμπορίου δι' ὃ εἰσὶ προωρισμένα· ἄρα δὲν εἶνε δεκτικὰ χωριστῆς ἐνεχυριάσεως.

949. Κυριότης ἐνεχυριάζοντος. Ἀνώνυμοι τίτλοι. Τὸ ἐνέχυρον παρέχει ὁ ὀφειλέτης ἢ καὶ τρίτος. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἐνεχύρῳ περιέχεται ἡ ἰδέα τῆς ἀπαλλοτριώσεως ὁ παρέχων ὀφειλέτης ἢ τρίτος πρέπει νὰ ᾔηνε ἱκανὸς πρὸς ἀπαλλοτριώσιν καὶ νὰ ἔχῃ ἴδιον τὸ ἐνεχυρίασμα ἥτοι νὰ ᾔηνε κύριος τοῦ εἰς ἐνέχυρον διδομένου. Ἄν ὁ παρέχων δὲν ᾔηνε κύριος, ὁ ἀληθὴς κύριος, δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὸ εἰς ἐνέχυρον δοθέν. Τοῦ κανόνος τούτου οὐ ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις ἀνήκει εἰς τὸ Πολ. Δίκαιον⁽¹⁾ ἐπάγεται ἐξαίρεσιν ὁ Ν ΑΣΜΔ' ὃν ἡρμηνεύσαμεν ἀλλαχού § 478—496. Ὁ νόμος οὗτος ἐπὶ ἀνωνύμων τίτλων εἰσήγαγε, ἄνευ περιορισμοῦ, τὴν ἀρχὴν ὅτι: «ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου» «ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος ἀνωνύμου τίτλου λογίζεται κύριος μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταποδείξεως» ἥτοι διεκδικήσεως. Ἐὰν λοιπὸν κακῆς πίστεως κάτοχος ἀνωνύμου τίτλου ὅχι μόνον εὔρετης ἢ κλέπτῃς, ἀλλὰ καὶ οἰοσδῇποτε ἄλλος μὴ κύριος, πωλήσῃ τοῦτον, διεκδικήσῃς κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ δὲν ἐπιτρέπεται εἰμὴ ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἦτο ἐν γνώσει τῆς κακῆς πίστεως τοῦ πωλητοῦ, διότι τότε ἐλλείπει τὸ στοιχεῖον τῆς καλῆς πίστεως. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἂν ἀντὶ τῆς πωλήσεως ἔλαβε χώραν ἐνεχυρίασις ἀνωνύμου τίτλου παρὰ μὴ κυρίου, εὔρετου, κλέπτου καὶ ἐν γένει κακῆς πίστεως κατόχου Ὁ ἐνεχυριοῦχος δανειστῆς προστατεύεται διὰ τὸ προνόμιόν του καὶ ἀποκρούει πᾶσαν διεκδικήσιν· ἀρκεῖ νὰ ᾔηνε καλῆς πίστεως ἦτοί νὰ ἡγνῷε τὴν κακὴν πίστιν τοῦ δόντος⁽²⁾. Τοῦτο εἶνε συνέπεια λο-

πλακὸς ἐν ᾧ εἶνε κεχαραγμένη ἡ εἰκὼν, οἱ πίνακες κλπ. LyC. Tr. 3. 284. καὶ Ἐφ. Paris 15 Ἰαν. 74. S. 76. 2. 10 κατὰ τὴν ἀποφ. ταύτην: Πᾶν ἔργον νοὸς διὰ τυπογραφίας, χαράξεως ἢ ἄλλως πραγματοποιούμενον εἶνε δεκτικὸν ἐνεχύρου, ἡ δὲ ἐνεχυρίασις τῶν λιθογραφ. πλακῶν μουσικοῦ τινος ἔργου παρέχει εἰς τὸν δανειστὴν δικαίωμα ἐνεχύρου ἐπὶ τε τῶν πλακῶν ὡς ὑλικῶν καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος τοῦ μουσικοῦ ἔργου.

(1) Καλ. 2. § 354.—Οἰκ. 2. § 161.

(2) Aubry et Rau 2. § 184. 6°. LyC. Tr. 3. 290. Ἀκ 12 Μαρτ

γική τοῦ κανόνος, ὃν ἐπὶ ἀνωνύμων τίτλων καθιεροῖ ὁ Ν. ΑΣΜΔ' ὅστις διαφέρει τοῦ κανόνος τοῦ διέποντος παρ' ἡμῖν τὰ λοιπὰ κινητά. Ὁ κύριος ἐπὶ τῶν λοιπῶν κινητῶν διεκδικεῖ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ καὶ ἂν ἦνε οὗτος καλῆς πίστεως. Τοῦτο ὑπεστηρίχθη εἰδόμεν § 477 καὶ ἐπὶ ἀνωνύμων τίτλων πρὸ τοῦ Ν. ΑΣΜΔ'.

950. Ἐνέχυρα εἰς Τραπεζας. Ν. ΩΚΘ' καὶ Ν. ΑΟΓ'. Ἐκ τῶν δύο τούτων Ν. ὁ μὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐνεχυρίασιν χρυσοῦ, ἀργύρου, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἢ ἄλλων ἀσωμάτων, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐνεχυρίασιν ἐμπορευμάτων.

Νόμος ΩΚΘ' τῆς 18 Ἀπριλ. 1880. Ἰδοὺ πῶς ἔχουσι τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3 τοῦ Ν. ΩΚΘ' (¹).

Ἄρθρ. 2. «Τὰ εἰς ἐνέχυρον διδόμενα τῇ Τραπεζῇ εἴτε χρυσὸς εἴτε ἄργυρος εἴτε μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι ὡς πᾶν ἄλλο ἀσώματον πρᾶγμα (créance nominale) λαμβάνονται παρ' αὐτῆς ἀνευ ἐτέρας διατυπώσεως ἢ διὰ μόνης τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία τῆς Τραπεζῆς καὶ τῆς ἐκδόσεως ἀπλῆς ἀποδείξεως φερούσης κινητὸν χαρτόσημον ἡμῖσι τοῖς χιλίοις ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ δανείου, μὴ ὑποκειμένου τούτου εἰς οὐδὲν τέλος χαρτοσήμου. — Δύνανται δὲ νὰ ἐκποιηθῶσι παρ' αὐτῆς ἅμα τὸ χρέος καταστῇ ἀπαιτητὸν τὰ μὲν χρεώγραφα καὶ αἱ μετοχαὶ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ διὰ μεσιτῶν ἢ ὅπου δὲν ὑπάρχει τοιοῦτο διὰ συμβολαιογράφου, μετὰ παρέλευσιν 10 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως δι' ἐφημερίδος, ἂν τοιαύτη ἐκδίδεται τακτικῶς ἐν τῇ ἐδρᾷ τοῦ καταστήματος ἢ ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζῆς ἢ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως πρὸς τὴν δημοτικὴν ἀρχήν' χωρὶς νὰ ἦνε ἡ Τράπεζα ὑπόχρεως εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ἀπὸ 1 Δεβρ. 1836 περὶ ἐνεχύρων Ν. οὐδὲ εἰς τὰς περὶ συστάσεως καὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐνεχύρων διατάξεις ἐτέρου τινος Νόμου ἐναντίου εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου. Ἡ διὰ συμβολαιογράφου ἐκ-

88. D. 88. 1. 404. ἴδε § 495. — Δι' ὅσα ἐξέθηκα ἐν § 478—496. Θεωρῶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. ΑΣΜΔ' ὡς ἀσκόπως καὶ ἀπροσέκτως νομοθετηθεῖσαν, τὸν Ν. δὲ ΑΣΜΔ' καθιεροῦντα ἀπεριορίστως τὸν κανόνα en fait de meubles possession vaut titre ὅπως ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἐρμηνεύεται. — Διὰ τὴν Ἐθν. Τραπεζ. § 495 σημ. 2. καὶ § 954.

(1) Ὁ Ν. ΩΚΘ' ἐγέ στο διὰ τὰ ἐνέχυρά τῆς Γεν. Πιστωτικῆς Τραπεζῆς ἐν Ἑπτανήσῳ.

ποίησις ἐνεργεῖται διὰ δημοπρασίας διεξαγομένης ἐνώπιον αὐτοῦ αἰ-
τήσῃ τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῇ προειδοποιήσῃ τοῦ ὀφειλέτου πρὸ ὅκτῳ
ἡμερῶν καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐτέρας διατυπώσεως. Ἐκ τῆς πωλήσεως
τοῦ ἐνεχύρου πληρόνεται ἡ ἀπαίτησις τῆς Τραπεζῆς προτιμωμένη
παντὸς ἄλλου προνομίου καὶ παντὸς πραγματικοῦ δικαιώματος».

*Ἀρθρ. 3. «Ἡ διὰ τοῦ προηγουμένου ἄρθρ. 2 κανονιζομένη ὡς
πρὸς τὰ ἐνέχυρα διαδικασία δύναται νὰ χορηγηθῇ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλ-
λην τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδόμενου τῇ
προτάσει τοῦ ὑπουργ. Συμβουλίου».

951. Νόμος ΑΟΓ' τῆς 12 Μαρτ. 1883. *Ἀρθρ. 3. «Τὰ εἰς
ἐνέχυρον διδόμενα ἐμπορεύματα εἰς Τραπεζὰς ὧν τὰ καταστατικά
ἐνεκρίθησαν διὰ Β Διατ. λαμβάνονται παρ' αὐτῶν ἄνευ ἐτέρας δια-
τυπώσεως ἢ διὰ μόνης τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία τῶν Τρα-
πεζῶν καὶ τῆς ἐκδόσεως ἀπλῆς ἀποδείξεως φερούσης κινητὸν χαρτό-
σημον λεπτῶν 50 τοῖς χιλίοις ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ δανείου, μὴ
ὑποκειμένου τούτου εἰς οὐδὲν ἕτερον τέλος χαρτοσήμου. Παράγονται
δὲ τὰ δικαιώματα ἐνεχύρου καθ' ὅσον ἡ κατεχὴ τῶν ἐμπορευμάτων
περιῆλθεν εἰς τὰς Τραπεζὰς ἢ διατελεῖ ὑπάρχουσα παρ' αὐταῖς ἢ
παρὰ τρίτῳ τινι καινῇ γνώμῃ τῶν συναλλαττομένων ἐκλεγμένων, μὴ
ἀπαιτουμένης ἄλλης τινος διατυπώσεως, ἢ ἐκποίησις δὲ τῶν ἐνεχυ-
ρισθέντων τούτων ἐμπορευμάτων ἐνεργεῖται ὑπὸ συμβολαιογράφου
διὰ δημοπρασίας διεξαγομένης ἐνώπιον αὐτοῦ, αἰτήσῃ τῆς ἐνδικφε-
ρομένης Τραπεζῆς, ἐπὶ τῇ προειδοποιήσῃ τοῦ ὀφειλέτου πρὸ ὅκτῳ
ἡμερῶν καὶ ἄνευ ἐτέρας διατυπώσεως. Ἐκ δὲ τῆς πωλήσεως τοῦ
ἐνεχύρου πληρόνεται ἡ ἀπαίτησις τῆς Τραπεζῆς προτιμωμένη παν-
τὸς ἄλλου προνομίου καὶ παντὸς πραγματικοῦ δικαιώματος».

952. Παρατηρήσεις. Ν. ΒΡΝ'. Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν
δύο τούτων Νόμων προκύπτει, ὅτι ἡ διαδικασία τοῦ Ν. ΩΚΘ' ἀπο-
νέμεται μόνον εἰς Τραπεζὰς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀπενεμηθῇ ῥητῶς διὰ
Β. Δ. (*), ἐνῶ ἡ διαδικασία τοῦ Ν. ΑΟΓ' ἄρθρ. 3, δὲν ἀπονέμεται

(1) Τὸ πλεονέκτημα τοῦ Ν. ΩΚΘ' ἀπενεμήθη εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν
(Διαταγ. 19 Μαΐου 1880), εἰς τὴν Ἰονικὴν διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ Πάτρας (Διατ.
7 Μαΐου 80. διὰ τὴν Ἑπτάνησον ἢ Ἰονικὴ ἔχει τὸν Ν. ΩΚΣ' τῆς 21 Ἀπρ.
80), εἰς τὴν Γεν. Πιστ. Τράπεζαν (Διατ. 6 Μαΐου 80), εἰς τὴν Τράπεζαν.

διὰ Β. Δ. ἀλλ' ὑφίσταται δυνάμει τοῦ Ν. ὑπὲρ τῶν Τραπεζῶν, αἵτινες εἶνε ἀνώνυμοι ἑταιρίαι, διότι τούτων τὰ καταστατικὰ ἐνεκρίθησαν διὰ Β. Δ.—'Εξ ἑρμηνείας ἡδυναντό τις νὰ δεχθῇ ὅτι τὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ν. ΩΚΘ' δύνανται νὰ ἀπονεμηθῶσι διὰ Β. Δ. εἰς πᾶσαν Τράπεζαν εἴτε αὕτη ἦτο ἄτομον εἴτε ἑταιρία ἀνώνυμος, ὁμόρρυθμος, ἢ ἑτερόρρυθμος, Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως δυσκολιῶν ἢ διότι ὑπῆρχε ἐναντία γνώμη ἐξεδόθη ὁ Ν. ΒΡΝ' τῆς 13|15 Φεβρ. 1893, καθ' ὃν «τὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ν. ΩΚΘ' σχετικῶς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκποιήσεως τοῦ ἐνεχύρου ἀνωνύμων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, δύνανται νὰ χορηγηθῶσι καὶ εἰς ἰδιώτας Τραπεζίτας κοινῶς ἀνεγνωρισμένους ὡς τοιοῦτους, τηροῦντας τὰ κεκαυονισμένα ὑπὸ τοῦ 'Εμ. Ν. βιβλία καὶ πληρόνοντας τὸν ὑπὸ τοῦ Ν. περὶ ἐπιτηδευμάτων ὀρισμένον ἀνώτατον φόρον τῆς κλάσεως ταύτης»⁽¹⁾.

953. 'Επιταγή. Συμφωνία. 'Εν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ Ν. ΩΚΘ' ἡγ. ρθῇ τὸ ζήτημα, ἂν πρὸ τῆς ἐκποιήσεως τοῦ ἐνεχύρου ἀπαιτεῖται κοινεποίησης ἐπιταγῆς εἰς τὸν ὀφειλέτην, ἐπεκράτησε δὲ ἡ καταφατικὴ γνώμη, διότι ὁ Ν. ΩΚΘ' μόνον τοὺς ἀσυμβιδάστους πρὸς αὐτὸν Ν. κατήργησε οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἄρθρ. 862 τῆς πολ. δικ.⁽²⁾. 'Επίσης δύνανται νὰ ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν διὰ συμφωνίας ἐπιτρέπεται νὰ ἀπλοποιηθῶσι αἱ διατυπώσεις τῶν Ν. ΩΚΘ' καὶ ΑΟΓ' καὶ δὴ 'Επιτρέπεται συνομολόγησις προθεσμίας συντομωτέρας πρὸς πώλησιν; 'Επιτρέπεται νὰ συνομολογηθῇ ὅτι ἡ πώλησις δὲν θὰ γίνῃ ἐνώπιον συμβολαιογράφου ἀλλ' ἰδιωτικῶς ἢ ἐξωδίκως; Τέλος ἐπιτρέπεται νὰ δοθῇ ἐντολὴ εἰς τὸν δανειστήν ἐξ ἀρχῆς νὰ πωλήσῃ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρέους τὸ ἐνέχυρον ἄνευ διατυπώσεων; "Ολα ταῦτα τὰ ζητήματα τίθενται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ λύνονται ἀποφατικῶς, τοῦτο δὲ πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ παρ' ἡμῖν. 'Αληθῶς ἐκεῖ τὸ ἄρθρ. 93. Ε. Ν. ὅπως ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. τῆς 23 Μαΐου 1863, ἐπαναλαμβάνει τὴν

Κων|πόλεως (Διατ. 10 86ρ, 81), εἰς τὴν Τραπ. 'Ηπειροθεσσαλίας (Διατ. 26 Μαΐου 1882), εἰς τὴν τῆς Βιομ. Πίστewος (Διατ. 6 Μαΐου 80).

(1) Συνεπεία τοῦ Ν. ΒΡΝ' τὸ πλεονέκτημα τοῦ Ν. ΩΚΘ' ἀπενεμήθη εἰς τοὺς Τραπεζίτας ἐν 'Αθήναις Γεωργ. Π. Σκουζὲν (Διατ. 3 Μαρτ. 1893) καὶ Βαλαωρίτην καὶ Μαῦρον (Διατ. 13 Μαρτ. 1893).

(2) ΑΠ. 63 (88) ἐν Θ. 1. 487. Contra ἡ ἀνααιρεθεῖσα 639 (87) 'Εφ. 'Αθ.—Περίτση ἑταιρ. § 458.

§ τελευταίαν τοῦ ἄρθρ. 2078 Αστ. Κ. ἥτις εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν § τελευταίαν τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἡμετέρου Ν. περὶ ἐνεχ. καθ' ἣν «Πᾶς ἐν τῷ συναλλάγματι ὅρος ἐπιτρέπων εἰς τὸν πιστωτὴν νὰ εἰδιοποιηθῇ τὸ ἐνέχυρον ἢ νὰ τὸ διαθέσῃ χωρὶς τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων εἶνε ἄκυρος», ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν οἱ Ν. ΩΚΘ' καὶ ΑΟΓ' σιωπῶσιν· ἀλλ' ἐκ τῆς σιωπῆς δὲν ἔπεται ὅτι ὁ κανὼν τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Ν. ἐνεχ. δὲν ἐφαρμόζεται ἀφ' οὗ ὁμολογουμένως εἶνε δημοσίας τάξεως. Ἄν δὲ ἦνε τοιοῦτος ἐπὶ τοῦ κοινοῦ, εἶνε καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξαιρετικοῦ ἐνεχύρου τῶν Ν. ΩΚΘ' καὶ ΑΟΓ' τῶν ὁποίων αἱ διατυπώσεις κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς ὅροι ἀπαραίτητοι, ὅφ' οὗς παρ-
έχονται τὰ πλεονεκτήματα ⁽¹⁾.

954. Ἐθν. Τράπεζα. Πρὸ τῶν Ν. ΩΚΘ' καὶ ΑΟΓ' αὕτη εἶχε τὰ ἄρθρ. 22 καὶ 23 τοῦ καταστατικοῦ, ἀλλὰ μετὰ τοὺς νόμους τούτους χρήσιμος μόνον ἔμεινεν ἡ διαταξὶς τοῦ ἄρθρου 23 καθ' ὃ «τὰ ἐνέχυρα ἀπαξ κατατεθέντα εἰς τὴν Τράπεζαν θεωροῦνται ὑπέγγυα τῆς δανεισθείσης ποσότητος ὅποισοδήποτε καὶ ἂν ἦνε ὁ ἰδιοκτῆτης των». Ἡ διάταξις αὕτη καθιερεῖ ἀπεριορίστως ἐπὶ παντός κινητοῦ τὴν ἀρχὴν «ἐπὶ κινητῶν ἢ κατοχῇ ἐπέχει τόπον τίτλου» ἀρχὴν ἥτις ὡς εἶδομεν § 949 παρ' ἡμῖν μόνον διὰ τοὺς ἀνωνύμους τίτλους ὑφίσταται δυνάμει τοῦ Ν. ΑΣΜΔ'. Κατὰ συνέπειαν ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἐν γένει πᾶν κινητὸν—πλὴν ἀνωνύμων τίτλων—ἐνεχυριάζόμενα εἰς πᾶσαν ἄλλην Τράπεζαν μὴ ἔχουσαν ὑπὲρ ἑαυτῆς ὁμοίαν διάταξιν πρὸς τὸ ἄνω ἄρθρ. 23 διεκδικοῦνται παρὰ τοῦ ἀληθοῦς κυρίου διότι ὡς ἐρῶς παρετηρήθη ⁽²⁾, ὁ Ν. ΩΚΘ' συνδύως μετέβαλε τὸν κανόνα καθ' ὃν ὁ παρέχων τὸ ἐνέχυρον πρέπει νὰ ἦνε κύριος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Παραγγελίας.

955. Ὁ ἔμπορος μεταχειρίζεται δύο ἐν γένει εἰδῶν βοηθοῦς. Τούτων οἱ μὲν τελείως παρ' αὐτοῦ ἐξαρτῶμενοι καὶ ὑπὸ τὰς διατα-

(1) LyC. Tr. 3. 311. Ἐφ. Αἰχ 25 Μαρτ. 74. D. 75. 2 112.—Περὶ τῆς ἐρμ. τοῦ ἄρθρ. 5 Ν. ἐνεχ. Καλ. 2. 363. (ix. 2. § 178 σημ. 6. Τὰ ἐν Γαλ. Pont Petits Contrats § 1148 καὶ ἐπ. Aubry et Rau 4. § 434 2.

(2) Ἐφ. Ἀθ. 557 (90). Θ. 1. 280.

γὰς τούτου ἀποκλειστικῶς διατελοῦντας, καλοῦνται συλλήβδην ἐμποροῦπάλληλοι (ἄρθρ. 558) διάφορα εἰδικώτερα ἔχοντες ὀνόματα (πράκτορες, ἐπιστάται ἄρθρ. 4 Ν. Αρμ.)· οἱ δὲ ἐντελῶς τούτου ἀνεξάρτητοι καὶ διὰ μίαν ἢ πλείοτερας ὠρισμένας ἐργασίας χρησιμοποιοῦμενοι ὀνομάζονται παραγγελιοδόχοι, μεσίται, κολλυβισταί.

Περὶ Ἐμπορ. Ὑπαλλήλων ὁμιλοῦμεν ἐν τῷ ἀμέσῳ κεφαλαίῳ, περὶ μεσιτῶν δὲ καὶ κολλυβιστῶν ἐν τῷ περὶ Χρηματιστηρίου.

956. Διαίρεσις. 1) Φύσις, Ἀντικείμενον καὶ Χρησιμότης τῆς παραγγελίας. 2) Σύστασις καὶ ἀπόδειξις. Πρόσωπα. 3) Ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελιοδόχου. Ἀσφαλιστήριος Ρήτρα (del credere). 4) Ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελέως. 5) Ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. 6) Εἰδικαὶ ἀσφάλειαι τῶι δικαιωμάτων τοῦ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου. 7) Λύσις τῆς παραγγελίας.

1.— Φύσις, Ἀντικείμενον, καὶ Χρησιμότης τῆς παραγγελίας.

957. Ἡ παραγγελία εἶνε ἐν τῷ ἐμπ. δικαίῳ ὅτι ἡ ἐντολὴ ἐν τῷ πολιτικῷ. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. μεμετρημένας ἔχομεν περὶ παραγγελίας διατάξεις ἔπεται ὅτι αὕτη διέπεται ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἐντολῆς ἐν σιωπῇ τοῦ Ἐμπ. Ν. § 27. ἄρθρ. 92.

958. Ἄλλ' ἡ παραγγελία καίτοι κατ' οὐσίαν ἐντολὴ (ἄρθρ. 91) παρουσιάζει τὰ ἑξῆς ἰδιάζοντα· 1) εἶνε κατὰ κανόνα ἔμμισθος ἐνῷ ἡ ἐντολὴ εἶνε ἄμισθος· 2) ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον διὰ τὰ ἔξοδα καὶ τὰς προκαταβολὰς τοῦ (ἄρθρ. 93, 94) ἐνῷ τοιοῦτον δὲν ἔχει ὁ ἐντολοδόχος· 3) διὰ τὴν ὑποκατάστασιν δὲν ἐπαρμόζουσιν ἐντελῶς τοὺς περὶ ἐντολῆς κανόνας ὡς θὰ ἐξηγηθῶμεν. Ἐνεκα τούτων καὶ ἄλλων δευτερευούσης ἀξίως συνεπειῶν ἠρωτήθη πότε ἡ διὰ λ|σμὸν ἄλλου ἐνέργεια εἶνε ἐντολὴ καὶ πότε παραγγελία ἡ ὡς κοινῶς τίθεται τὸ ζήτημα· κατὰ τί διακρίνεται ἡ παραγγελία τῆς ἐντολῆς.

959. 1η Γνώμη, Κατὰ τινὰ γνώμην ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἐνῷ ὁ ἐντολοδόχος ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως. Τὸ διακριτικὸν λοιπὸν γνώρισμα μεταξὺ ἐντολῆς καὶ παραγγελίας, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, εἶνε ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐνεργεῖ ὁ ἐπιφορτισμένος τὴν ἐνέργειαν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ

δύνανται νὰ ᾔνε καὶ καθαρῶς πολιτικὴ πράξις οἷον ἀγορὰ ἀκινήτου. Ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐμπ. Κωδ. καὶ ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἄρθρ. 91 καὶ 92. Ἀφ' οὗ κατὰ τὸ ἄρθρ. 92 ὁ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως ἐνεργῶν εἶνε ἐντολοδόχος διεπόμενος ἀπὸ τοὺς περὶ ἐντολῆς κανόνας, ἐπεταὶ ὅτι ἡ σχέσις εἶνε ἐντολή, παραγγελία δὲ εἶνε μόνον ὅταν ἐνεργῇ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ὅπως φέρει τὸ ἄρθρ. 91 ⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἐξαρτῶσα τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐντολοδόχου καὶ ἐκ μόνου τούτου δὲν ἐπικρατεῖ, σήμερον δὲ φαίνεται σχεδὸν ἐγκαταλειφθεῖσα. Ἀνεξαρτήτως τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν μὴ ἐχουσῶν παρ' ἡμῖν καμμίαν ἔννοιαν, τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 92 ἐπιχειρημα καταπίπτει πρὸ τῆς παρατηρήσεως ὅτι καὶ τὸν μὴ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργοῦντα καλεῖ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄρθρον παραγγελιοδόχον.

960. 2α Γνώμη. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐχὶ ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐπιφορτισμένου, ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον ἀποτελεῖ τὸ γνῶρισμα μεταξὺ ἐντολῆς καὶ παραγγελίας. Ἐὰν ἡ ἐπιχειρητέα πράξις ᾔνε ἐμπορικὴ ἡ σχέσις εἶνε παραγγελία, ἐὰν τὸναντίον ᾔνε πολιτικὴ ἡ σχέσις εἶνε ἐντολή, ἀδιάφορον δὲ πῶς ἐνήργησεν ὁ ἐπιφορτισμένος. Καὶ ἕως ἐδῶ ὅλοι εἶνε σύμφωνοι, διότι ἡ γνώμη αὕτη οὕτω ἁορίστως διατυπουμενὴ ἐξηγεῖ ἐπαρκῶς διὰ τί περὶ παραγγελίας ὁμιλεῖ Ἐμπ. Νόμος καὶ οὐχὶ ὁ Πολιτικός ⁽²⁾. Ἀλλ' ὅταν τίθεται ἡ ἐρώτησις διὰ ποῖον πρέπει νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ ἡ ἐπιχειρητέα πράξις, δὲν ἐπικρατεῖ πλήρης συμφωνία. Κατὰ τοὺς μὲν διὰ νὰ ὑπάρξῃ παραγγελία πρέπει ἡ ἐπιχειρητέα πράξις νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ καὶ διὰ τὸν ἐντολέα καὶ διὰ τὸν ἐντολοδόχον ⁽³⁾. Κατὰ τοὺς δὲ πρέπει πάντως, ἀλλ' ἄρκει, ἡ ἐντελλομένη πράξις νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα ⁽⁴⁾. Καὶ τοῦτο μοι φαίνεται ὀρθώτερον.

(1) Bravard 2 σελ. 232. 233. τὴν γνώμην ταύτην εἶχε δεχθῇ ἄλλοτε ὁ ΑΠ. 287 (63) Πειρ. 1244 καὶ 31 (58) 90 (46) ἐν Φλογαίτου. Ἀκ. 24 Ἰουλ. 52. S. 52. 1. 584. ἡ D. 52. 1. 254. Ἀκ. 30 Ἀπρ. 53. S. 53. 1. 798. ἡ D. 53. 5. 140. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Riviere Repet. ecrites σελ. 268 καὶ ὁ Laurin Cours élémentaire de Dr. com. § 455 δέχονται ἀκόμη τὴν γνώμην τοῦ Bravard.

(2) Delam et Lepoit 2. 29. 30. Boistel 511. 512. LyC. Tr. 3. 414.

(3) LyC. Tr. 3. 415. ΑΠ. 287 (63) Πειρ. 1244.

(4) Delam et Lepoit 2. 29.—Boistel 511 καὶ 516 i. f.

Ἡ παραγγελία εἶνε ἐμπορικὴ ἐντολή. Ἡ ἐντολή δὲ συνάλλαγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖ τις δι' ἄλλου νομικὴν πράξιν, ἣν ὁ ἴδιος δὲ δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ἐνεργήσῃ. Ἀρα ἡ παρά τινος δόσις ἐμπορικῆς ἐντολῆς εἶνε ἐνέργεια δι' ἄλλου ἐμπορικῆς πράξεως ἣν δὲν θέλει δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ ἴδιος. Ἐὰν τοῦτο ᾔνε ἀληθές, διὰ νὰ μάθωμεν πότε ὑπάρχει ἐντολή καὶ πότε παραγγελία προσέχομεν εἰς τὴν πρόθεσιν ἢ τὴν ιδιότητα τοῦ διδόντος τὴν διαταγὴν.

Οἱ φρονούντες ὅτι διὰ νὰ ὑπάρξῃ παραγγελία δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐντελόμενη πράξις νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα, ἀλλὰ πρέπει καὶ ἐπιφορτισμένος τὴν ἐκτέλεσιν νὰ ᾔνε παραγγελιοδόχος ἢ τοῦλάχιστον ἐμπόρος, ἐπικαλοῦνται τὸν Ν. περὶ Ἀρμ. τῶν ἐμποροδικείων, ὅστις κηρύσσει πράξιν ἐμπορικὴν τὴν ἐπιχειρήσιν παραγγελίας καὶ οὐ μίαν πράξιν § 167 καὶ συμπεραίνουνσι ὅτι θὰ ᾔτο ἀτοπον νὰ ἐφαρμοσθῶσι διατάξεις τοῦ ἐμπ. Νόμου ἐπὶ πράξεως πολιτικῆς εἴς εἶνε ἐκτέλεσις κατ' ἐντολὴν πράξεως ἐμπορικῆς παρὰ μὴ παραγγελιοδόχου ἢ παρὰ μὴ ἐμποροῦ (1). Θέλοντες δὲ οἱ ἴδιοι νὰ δικαιολογήσῃσι διὰ τί δέχονται ὅτι ὁ ἐκτελών πρέπει νὰ ᾔνε τοῦλάχιστον ἐμπόρος ἐπικαλοῦνται τὸ τεκμήριον τὸ ἀρθρ. 8 Ν. Ἀρμ. διὰ νὰ συμπεράνωσι πάλιν ὅτι ἡ ἐντολή καίτοι πολιτικὴ γίνεται λόγῳ τοῦ τεκμηρίου ἐμπορικῆς καὶ ἐπομένως παραγγελία (2).

Ἡ γνώμη αὕτη συγχίζει δύο ζητήματα ἐντελῶς διάφορα. Τὸ ζήτημα πότε ὑπάρχει παραγγελία, καὶ τὸ ζήτημα πότε ἡ παραγγελία εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολοδόχον. Καὶ ἐν τούτοις αὐτοῖς Ν. περὶ Ἀρμ. ἀναγράφων ὅτι μόνη ἡ ἐπιχειρήσις παραγγελίας εἶναι πράξις ἐμπορικὴ ὑποδεικνύει ὅτι μία πράξις ἢ πλείοτεραι παραγγελίαι μὴ ἀποτελοῦσαι ἐπιχειρήσιν, δὲν εἶνε ἐμπορικαὶ διὰ τὸν ἐντολοδόχον ἀλλ' ὑποδεικνύει καὶ ἄλλο ὅτι ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εἶνε ἐμπορικαὶ δὲν ἐπεται ὅτι παύουσιν οὖσαι παραγγελίαι. Ἡ παραγγελία εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα πάντοτε, ἀλλὰ δύναται νὰ μὴν ᾔνε διὰ τὸν ἐντολοδόχον καὶ δὲν εἶνε διὰ τὸν ἐντολοδόχον ὅταν οὗτος δὲν εἶναι παραγγελιοδόχος ἢ τοῦλάχιστον ἐμπόρος. Καὶ ἡ παραγγελία ὅπως καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐμπορικαὶ πράξεις § 38 δύναται νὰ ᾔνε μικτὴ ἢτοι ἐμπορική.

(1-2) LyG. Tr. 3. 415. ὁ Παλ. 320. ἀκολουθῶν τὸν Liouville περὶ πλέκει τὰ ζητήματα τῆς ἐμπορικότητος καὶ τῆς παραγγελίας.

κὴ διὰ τὸν ἕνα καὶ μὴ ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἄλλον. Ἡ παρατήρησις ὅτι εἶνε ἄτοπον νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ κανόνες τοῦ ἐμπ. Ν. ἐπὶ πράξεως πολιτικῆς δὲν εἶνε ἀκριβής, διότι τοῦτο γίνεται ἐπὶ πάσης μικτῆς ἐμπ. πράξεως. Ὁ ἐντολοδόχος ὅστις δὲν εἶνε παραγγελιοδόχος κατ' ἐπάγγελμα ἢ τοῦλάχιστον ἐμπορος, δὲν ἐνέχεται ἐμπορικῶς πρὸς τὸν παραγγελία, διότι ἡ πράξις τοῦ δὲν εἶνε ἐμπορικὴ ἤτοι δὲν χαρακτηρίζεται τοιούτῃ· ἔχει ὅμως προνόμιον, διότι τὸ προνόμιον ἔχει πᾶς ἐκτελῶν παραγγελίαν εἴτε εἶνε εἴτε δὲν εἶνε διὰ τοῦτον αὕτη πράξις ἐμπορικὴ⁽¹⁾. Βεβαίως ὁ τοιοῦτος παραγγελεύς μετέχει τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ ἐμπ. Ν. ἀλλὰ τοῦτο εἵπομεν συμβαίνει εἰς πᾶσαν μικτὴν ἐμπ. πράξιν, ὅα εἶνε ἡ παραγγελία ἢ διδομένη εἰς μὴ παραγγελιοδόχον ἢ εἰς μὴ ἐμπορον. Τὰ συμπεράσματα ταῦτα εἶνε ἀναγκαῖα εἴτε δεχθῶμεν ὅπως ὅλοι σχεδὸν σήμερον ὅτι τὸ ἐπιχειρήσις τοῦ ἄρθρ. 2 § 2 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. σημαίνει σειρὰν πράξεων § 67 εἴτε δεχθῶμεν, ὅπως ἄλλοτε ὑπεστηρίχθη, ὅτι τὸ ἐπιχειρήσις σημαίνει μίαν πράξιν⁽²⁾.

Τὸ συμπέρασμα ὅλης ταύτης τῆς συζητήσεως εἶνε ὅτι ἔχομεν παραγγελίαν καὶ ἐπομένως θὰ ἐφαρμώσωμεν παντας τοὺς περὶ αὐτῆς κανόνες τοῦ ἐμπ. Ν. καὶ τοὺς περὶ προνομίου, ἀμα ὑπάρχει ἐντολὴ ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν ἐπιχειρήσιν ἐμπ. πράξεως διὰ τὸν ἐντολέα καὶ τοῦτο ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος τοῦ ἐπιφορτισμένου, ὅστις δύναται νὰ ᾔνε παραγγελιοδόχος ἢ ἐμπορος ἢ καὶ νὰ μὴν ᾔνε⁽³⁾.

(1) Del. et Lepoit. 2. 29.

(2) Massé 4. 2. 830. Del. et Lep. 2. 29. 30.—Ἐνθα καὶ ἡ γνώμη ὅτι καὶ μία πράξις παραγγελίας εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολοδόχον.

(3) Κατ' ἀμφοτέρα τὰ συστήματα τὰ ἐπὶ τῆς 2ας γνώμης μορφωθέντα ἡ ἐντελλομένη πράξις πρέπει νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα· ἄρα κατ' αὐτὰ δὲν ὑπάρχει παραγγελία ὅταν ὁ ιδιοκτῆτης ἀποστέλλῃ πρὸς πώλησιν τὰ προϊόντα τοῦ κτήματός του εἰς παραγγελιοδόχον κατ' ἐπάγγελμα ἢ ἐμπορον ἢ ἐν γένει ὅταν τις ἐντέλλεται πρὸς παραγγελιοδόχον ἢ ἐμπορον πράξιν μὴ ἐμπορικὴν δι' αὐτὸν (τὸν ἐντολέα). Βεβαίως ὁ παραγγελιοδόχος οὗτος ἢ ἐμπορος ἐνέχεται ἐμπορικῶς πρὸς τὸν ιδιοκτῆτην ἢ ἐντολέα (Del. 2. 25. Παλ. 320), ἀλλὰ δὲν ἔχει προνόμιον διὰ τὰς προκαταβολὰς τοῦ LyC. Tr. 3. 419. Τοῦτο ἐφάνη ἄδικον καὶ διὰ τοῦτο τινὲς (Boistel 512) καίτοι ἀποδεχόμενοι ὅτι πρὸς ὑπαρξίν παραγγελίας πρέπει ἡ ἐντελλομένη πράξις νὰ ᾔνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα γνωματεύουσι ὅτι ἡ ἐντελλομένη πράξις λογίζεται ἐμπορικὴ

Τὰ ζητήματα ἂν ὁ ἀναλαμβάνων καὶ ἐκτελῶν εὐθύνεται ἐμπορικῶς ἢ μὴ ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως ἢ ἀπέναντι τῶν τρίτων πρὸς οὓς συνηλλάχθη εἶνε ἐντελῶς διάφορα καὶ ἄσχετα πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συναλλάγματος, θὰ κριθῶσι δὲ τὸ μὲν ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀναλαμβάνοντος, τὸ δὲ ἐκ τῆς φύσεως τῆς πράξεως ⁽¹⁾.

961. 3η Γνώμη. Μεταξὺ τῶν δύο κυρίων γνώμων περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς παραγγελίας τὰς ὑποίας εἶδομεν § 959. 960 ἐδιδάχθη καὶ ἄλλη. Κατ' αὐτὴν ἡ παραγγελία εἶνε ἐντολὴ περὶ κινήτων τὰ ὑποία ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῆς καθημερινῆς κερδοσκοπίας ἢ ἐμπορίου. Οὕτω ὑπάρχει παραγγελία ὅταν ἡ ἐντολὴ ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν ἀγορὰν ἢ πώλησιν προϊόντων ἢ ἐμπορευμάτων, τὴν συναψιν συναλλάγματος μεταφορᾶς (μετακομιδῆς) ἢ ἀσφαλείας, δὲν εἶνε ὅμως παραγγελία ὅταν ἀντικείμενον αὐτῆς ᾖ ἡ πώλησις ἐμπορ. καθιδρύματος ἢ ἡ εἰσπραξίς ἐσόδων. Ἡ γνώμη αὕτη παρακάμπτουςα πολλὰς πρακτικὰς δυσκολίας, εἶνε ἀρίστος καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὑπ' οὐδενὸς κειμένου ⁽²⁾.

διὰ τὸν ἐντολέα καὶ ἐπομένως ἔχομεν παραγγελίαν, ἅμα δίδεται παρ' ἐμποροῦ ἢ μὴ ἐμποροῦ, εἰς παραγγελιοδόχον ἢ ἔμπορον ἀγνοοῦντα ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως πολιτικῆς, καὶ καλῇ τῇ πίστει φρονοῦντα ὅτι ἡ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ παρ' ἐμποροῦ δεδομένη πρὸς παραγγελιοδόχον ἢ ἔμπορον ἐντολὴ εἶνε παραγγελία καὶ ἐπομένως ἔχει προνόμιον καὶ μισθὸν ὁ παραγγελιοδόχος, διότι, μὴ εἰδοποιηθεὶς, εὐλόγως ἐπίστευσεν λόγῳ τοῦ τεκμηρίου § 112 ὅτι ἡ ἐντελλομένη πράξις ἦτο ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα. Ἐπίσης, κατὰ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐὰν μὴ ἔμπορος δώσῃ ἐντολὴν εἰς παραγγελιοδόχον ἢ ἔμπορον ὑπάρχει παραγγελία ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος θὰ ἔχῃ προνόμιον καὶ μισθὸν διότι ἐπίσης, εἰ εἰδοποιηθεὶς, εὐλόγως ἐπίστευσεν ὅτι ἀνετίθη αὐτῷ πράξις ἐμπορικὴ, δὲν ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἐδέχθη νὰ πράσῃ τὰς ὑπηρεσίας του χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὅποια τῷ παρέχονται συνήθως. Τὸ αὐτὸ δέχονται οἱ Del. et Lepoit. 2. 27 κατ' ἀμοιβαιότητα καὶ ὁ Παλ. 320. τὸ 'Φφ. Agen 8 'Ιουλ. 1867. S. 68. 2. 101 ἐδέχθη ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον, διότι ὁ N. παρέχει τοιοῦτον εἰς πάντα παραγγελιοδόχον χωρὶς νὰ διακρίνῃ ἂν ὁ ἐντολέας ἐνεργῇ πράξιν ἐμπορικὴν ἢ ἂν ᾖ ἔμπορος.

(1) LyC. Tr. 3. 419. O Clamageran du louage d'industrie, du mandat et de la Commission § 348. ἔφαρτ' τὸν χαρακτῆρα τῆς πράξεως ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐπιφορτισμένου (ἴδε ἐν Παλ. 320 σημ.) ἀκολουθῶν ἐν μέρει τὴν γνώμην τοῦ Bravard.

(2) Τὴν γνώμην ταύτην ἐδίδαξεν ὁ ἐν Παρισίαις καθηγ. τοῦ Ἐμπ. Δικ. καὶ διδάσκαλος ἡμῶν Rataud. LyC. Tr. 3. 419.

962. Διαφοραὶ πρὸς ἄλλα συναλλάγματα. Ἐκτὸς τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ ἄλλα πρόσωπα ἐνεργοῦσιν ἐμπορικὰς πράξεις διὰ λογαριασμὸν ἄλλου. Τοιοῦτοι εἶνε οἱ πράκτορες ἢ ἐπιστάται, οἱ μεσίται, οἱ κολλυβισταί, οἱ καλούμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐμπορίου (*représentant de commerce*).

Ἄλλ' ὁ παραγγελιοδόχος διακρίνεται τοῦ ἐμπορ. πράκτορος καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ τούτου εἶνε εἰδική, ἀπεβλέπουσα τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένης πράξεως, ἐνῶ ἡ τοῦ πράκτορος εἶνε γενικὴ πρὸς διαχείρισιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τῶν ἀφορωσῶν τὸ ἐμπόριον ἢ τὸν ἀνταρχειμένον αὐτῷ ἐμπορικὸν κλάδον τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ἐμπορίου. — Ὁ πράκτωρ μισθωτὸς τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ὀφείλει πρὸς αὐτὸν ἅπασαν τὴν ἐργασίαν του καὶ δὲν δύναται ἐν γένει νὰ ἀναλαμβάνη διαφόρων ἐμπόρων ἐργασίας. Τούναντίον ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ἐπιφορτισμένος μὲ μίαν ἢ πλειοτέρας ἐμπορικὰς πράξεις ἀτομικῶς ὠρισμένας, ἡ ἐντολὴ του εἶνε εἰδικὴ *ad certum negotium gerendum* εἰς τρόπον ὥστε διὰ πᾶσαν νέαν ἐπιχείρησιν πρέπει νὰ λάβῃ νέαν ἐντολὴν καὶ ἂν ἐξετέλεσε πιστῶς τὴν δοθεῖσαν οὐδεὶς δύναται νὰ τῷ ζητήσῃ λόγον τῆς διαθέσεως τοῦ χρόνου του ⁽¹⁾.

Ἐτι καταφανεστέρα εἶνε ἡ διαφορὰ τοῦ μεσίτου. Ὁ μεσίτης εἶνε ἀπλῶς μεσολαθεῦν πρόσωπον, προωρισμένον νὰ προσεγγίσῃ τὰ μέρη, μὴ δυνάμενον οὔτε νὰ συμβληθῇ διὰ λογαριασμὸν ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων οὔτε νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν συναλλαγμάτων εἰς τὸ μεσολαθεῖ (ἄρθρ. 86 E. N.) Ἄπ' ἐναντίας ὁ ἐντολόδοχος συμβάλλεται μετὰ τρίτων διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως, δύναται νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης πράξεως καὶ ὡς διαχειριστὰς ἀλλότρια ὀφείλει λόγον. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ παραγγελιοδόχος ἀντιπροσωπεύει ἐν τῶν μερῶν ἐνῶ ὁ μεσίτης δὲν ἀντιπροσωπεύει κανέν § 96 καὶ 810.

Πρὸς τοὺς κολλυβιστάς ἡ ὁμοιότης τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε τελεία διότι καὶ οὗτοι, ὅπως ὁ παραγγελιοδόχος, συμβάλλονται διὰ λογαριασμὸν ἄλλου. Μόνη διαφορὰ ὑφίσταται ὅτι εἶνε, ἢ τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ᾔνε, δημόσιοι ὑπάλληλοι § 810 ⁽²⁾.

(1) LyC. Tr. 3, 416. Παλ. 318.

(2) LyC. Tr. 415.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐμπορίου (représentants de commerce) εἶνε πρόσωπα ἀναλαμβάνοντα τὰς ἐργασίας ἐνὸς ἢ πλειοτέρων ἐμπορικῶν οἴκων ἐν ὀρισμένῳ τινι τόπῳ. Καὶ ἄλλοτε μὲν οὗτοι ἐνεργοῦσι ἐπ' ὀνόματι τοῦ οἴκου ὃν ἀντιπροσωπεύουσι, ἄλλοτε περιορίζονται νὰ φέρωσιν εἰς συνάφειαν καὶ σχέσεις πρὸς αὐτὸν ἄλλους ἐμπόρους. Εἶνε ἐπομένως ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας ὅτε μὲν παραγγελιοδόχοι ὅτε δὲ μεσῖται καὶ αἱ πράξεις των κατὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας κρίνονται. Ὡς μόνη διαφορὰ ἐκπαιδευτικῆς δύνатаι νὰ σημειωθῇ ὅτι οὗτοι ἐνεργοῦσι πάντοτε ἐν ὀνόματι τοῦ οἴκου καὶ εἶνε ἐπιφορτισμένοι ὅχι μὲ μίαν ἢ πλειοτέρας ὀρισμένας πράξεις, ἀλλὰ μὲ σειρὰν πράξεων ⁽¹⁾.

963. Ἀντικείμενον. Τῆς παραγγελίας ἀντικείμενον δύναται νὰ ᾔηνε πᾶσα οἰαδήποτε ἐμπορικὴ πρᾶξις δυνατὴ καὶ θεμιτὴ ⁽²⁾· ἀγορά, πώλησις ἢ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων, ἀσφάλεια πλοίου ἢ φορτίου, ναύλωσις, ἐκδοσις, ἀποδοχὴ ἢ ὀπισθογράφησις συναλλαγματικῆς ἢλπ. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει ὅπως τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπιχειρεῖ τὰς διαφόρους ταύτας πράξεις. Ἀλλ' ἐν τῇ πρακτικῇ συνηθίζουσιν ἕκαστος ν' ἀναλαμβάνῃ ὀρισμένους εἶδους παραγγελίας. Οὕτω ὀνομάζουσι παραγγελιοδόχουςπραγματειῶν τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν ἀγορὰν ἢ πώλησιν ἐμπορευμάτων—παραγγελιοδόχους συναλλαγῆς ἢ ἀνταποκριτὰς τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν ἐκδοσιν (ἄρθρ. 115), ἀποδοχὴν, ὀπισθογράφησιν, πληρωμὴν ἢ εἰσπραξιν συναλλαγματικῶν ἢ ἄλλων ἐμπ. γραμματίων—παραγγελιοδόχους ὀσφαλειῶν (ἄρθρ. 332) ἢ μετακομιδῆς (ἄρθρ. 46 καὶ ἐπ.), τοὺς περὶ τὰς ἀσφαλείας καὶ τὴν μετακομιδὴν ἀσχολουμένους.

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν παραγγελιοδόχων διέπονται ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς κανόνας πλὴν τῶν παραγγελιοδόχων μετακομιδῆς (ἄρθρ. 96 καὶ ἐπ.) τῶν παραγγελιοδόχων συναλλαγῆς (ἄρθρ. 115) καὶ τῶν παραγγε-

(1) Lyc. Tr 3. 417. Ραλ. 318.

(2) Ν. 6. § 3. Π. 17. 1). Ἀθέμιτος θεωρεῖται ἡ παραγγελία ἡ ἔχουσα ἀντικείμενον λαθρεμπόριον—ἀγορὰν ἢ πώλησιν ἀκολάστων συγγραμ. ἢ συμβολικῶν παραστάσεων ἄρθρ. 272 Ποιν. Ν.—παίγνιον χρηματιστικὸν § 907. Alauzet 829. ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος ὁ ἄγνωστος τὸ παίγνιον δικαιούται νὰ λάβῃ τὴν προμήθειάν του καὶ πᾶσαν ζημίαν. Alauzet αὐτ. ἰδε καὶ § 147. 148.

λιοδόχων ἀσφαλείας (ἄρθρ. 332) διὰ τοὺς ὁποίους εὐρίσκομεν καὶ ἰδιάζοντες τινας.

964. Χρησιμότης τῆς παραγγελίας. Ἡ παραγγελία παρ-
ρουσιάζει ἐν γένει τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐντολῆς, ἐπιτρέπουσα εἰς
τὸν ἔμπορον νὰ ἐπιχειρῇ ἐργασίας ὅπουδῆποτε εὐρίσκει συμφέρον χω-
ρὶς νὰ ὑφίσταται τὴν δαπάνην τῆς μεταβάσεως ἢ τῆς διατηρήσεως
ἀποκλειστικοῦ ἀντιπροσώπου ἢ πράκτορος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὁ πα-
ραγγελεύς, ἕνεκα τοῦ προνομίου δι' οὗ εἶνε ἡσφαλισμένος ὁ παραγγε-
λιοδόχος, δύναται νὰ λαμβάνη παρ' αὐτοῦ προκαταβολὰς πρὸς εὐκο-
λίαν του ἢ νὰ ἐκδίδῃ συναλλαγματικὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀξίας προσεγγι-
ζούσης τὴν ἀξίαν τῶν ἀποσταλέντων ἐμπορευμάτων καὶ λήξεως εἰς
ἐποχὴν καθ' ἣν πιθανῶς συμπίπτει ἡ πώλησις αὐτῶν. Ἐνεκα δὲ τοῦ
τρόπου καθ' ὃν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ἥτοι σχεδὸν πάντοτε ἐν
ιδίῳ ὀνόματι ἀπολαύει τῆς πίστεως τούτου, μὴ εὐθυνόμενος πρὸς
τοὺς τρίτους, καὶ μὴ διατρέχων τὸν κίνδυνον νὰ ἐκτελεσθῇ δις ἢ
πολλάκις ἡ διαταγή του.

965. Ἐνέργεια παραγγελιοδόχου. Ὁ παραγγελιοδόχος
ὅτε μὲν ἐνεργεῖ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ὅτε δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως.
Κατὰ κανόνα ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι· ὁ τρόπος ὅμως τῆς
ἐνεργείας του δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις του
πρὸς τὸν παραγγελεῖα αἵτινες διέπονται πάντοτε ἀπὸ τοὺς κανόνας
τῆς ἐντολῆς, ἔχει ὅμως μεγίστην διὰ τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς τρί-
τους ὡς θέλομεν ἐξηγηθῇ. Τὰς σχέσεις πρὸς τρίτους ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸ
ἄρθρ. 92.

2) Σύστασις καὶ ἀπόδειξις. Πρόσωπα.

966. Σύστασις. Ἡ παραγγελία, ὅπως καὶ ἡ ἐντολή, συνι-
στᾶται τῇ ἀπλῇ τῶν μερῶν συναινέσει, ἣτις δύναται νὰ ᾔηνε καὶ
σιωπηρὰ (¹). Ὑποτίθωσιν ἐπομένως πρότασιν § 776 καὶ ἀποδοχὴν

(1) Δὲν φιλονεικεῖται παρ' ἡμῖν ὅτι ἡ ἐντολή δύναται νὰ δοθῇ καὶ σιω-
πηρῶς N. 6 § 2. N. 18. N. 53. Π. (17. 1). N. 6. Kωδ. (4. 35). Ὑπάρ-
χει σιωπηρὰ ἐντολή ὅταν ὁ ἐντολεὺς ἐν γνώσει ὧν, δὲν ἀντιτείνῃ εἰς τὰς ὑπὲρ
τῶν συμφερόντων του πράξεις. Καλλ. 3. § 185. Wau-Wetter oblig. § 134.
IV. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ Aubry et Rau 4 § 411 σημ. 1. 2. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν
φιλονεικεῖται ὅτι ἡ παραγγελία δύναται νὰ δοθῇ καὶ σιωπηρῶς LyC. Tr. 3.
425. Del. et Lep. 2. 47. οὕτω ἡ σιωπὴ τοῦ παραγγελέως εἰς ἐπιστολὴν τοῦ

§ 777· καὶ ἐπὶ μὲν παρόντων ἀκολουθεῖμεν τοὺς περὶ τούτων κανό-
νας § 780, ἐπὶ ἀπόντων δὲ τοὺς περὶ ἐκείνων § 781—786 πρὸς
ἐξεύρεσιν τοῦ χρόνου καὶ τόπου καθ' ὃν τὸ συναλλαγμα συνέστη (').

967. Ἀποδοχή. Περὶ ταύτης § 777. Ὁ παραγγελιοδόχος
εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἀναλάβῃ ἢ μὴ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην παραγγε-
λίαν. Ἐδέχθησαν ὅμως ὅτι ὁ κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχος ἀλλὰ
μόνον αὐτός, εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις τινας καὶ ὅταν
δὲν ἀποδέχεται τὴν παραγγελίαν, εὐθυνόμενος ἐὰν παραλείψῃ ταύτας.
Ὁ κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχος, λέγουσι, ὑποτίθεται ποιοῦμενος
διαρκῶς προτάσεις πρὸς τὸ κοινὸν περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ § 778, ὁ
ἀπευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς αὐτὸν λογίζεται ἀποδεχθεὶς τὰς προτά-
σεις του. Κατὰ ταῦτα ὁ μὴ ἀποδεχόμενος ὀφείλει 1) νὰ εἰδοποιήσῃ
παρχρῆμα τὸν παραγγελέα, διότι ἄλλως ἢ σιωπῇ του ἐκλαμβάνε-
ται ὡς ἀποδοχή § 777· 2) ὀφείλει νὰ λάβῃ πάντα τὰ ἀναγκαῖα
μέτρα πρὸς συντήρησιν τῶν πραγματειῶν αἵτινες ἀποστέλλονται αὐ-
τῷ· 3) νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν ἐὰν ἡ ἐκτέλεσις δὲν ᾔνε, ἢ δὲν
δύναται νὰ ᾔνε, αὐτῷ ἐπιζήμιος καὶ ἐπείγει τόσον, ὥστε δὲν ὑπάρ-
χει καιρὸς νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ παραγγελεύς· π. χ. ὀφείλει νὰ προβῇ εἰς
τὴν διαμαρτύρησιν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου τὰ ὅποια
ἔλαβε καθ' ἣν ἡμέραν ἐξέπνευεν ἢ νόμιμος πρὸς διαμαρτύρησιν προ-
θεσμία (²).

παραγγελιοδόχου ἐν τῇ οὕτῳ τὸν εἰδοποιεῖ ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ πώλῃσιν εἰς
Μασσαλίαν θὰ ἀποστείλῃ τὸ ἐμπόρευμα πρὸς πώλῃσιν εἰς Σμύρνην ἐθεωρήθη
σιωπηρὰ παραγγελία πωλήσεως εἰς Σμύρνην. Ἐμπορ. Μασ. 14 Ἰαν. 56.

(1) Τινὲς διδάσκουσι ὅτι ὅταν μὲν ὁ παραγγελεύς ἀποτείνεται πρὸς τὸν
παραγγελιοδόχον τὸ συναλλαγμα εἶνε πλήρες ἅμα ὁ παραγγελιοδόχος ἐκδη-
λώσῃ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ § 781 ὅταν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ἀπευθύνεται
πρὸς τὸν παραγγελέα, δὲν ἄρκει ἢ ἐκδήλωσις τῆς ἀποδοχῆς, ἀλλὰ πρέπει
τῆς ἀποδοχῆς νὰ λάβῃ γνώσιν ὁ παραγγελιοδόχος, διότι μέχρι τῆς στιγμῆς
ἐκείνης εἶνε ἀβεβαία ἡ θέλησις τοῦ παραγγελέως. I el. et Lep. 2. 57. 58.
Alauzet 832.—Τὴν γνώμην ταύτην ἐπικρίνουσιν οἱ LyC. Tr. 3. 423. ὡς
συγχίζουσιν τὸ ζήτημα : πότε τὸ συναλλαγμα εἶνε πλήρες μὲ τὸ ζήτημα πότε
ὑπάρχει σιωπηρὰ ἀποδοχή.

(2) Τὰ ἐν τῷ κειμένῳ διδάσκονται παρ' ὧν, LyC. Tr. 3. 426. Del.
et Lep. 2. 168. Boistel 514. Παλ. 323. ἄρθρ. 323. Γερμ. Κωδ. Ἄλλοτε
ἐν Ἰταλίᾳ ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῇ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ

968. Ἀπόδειξις. Ἡ ἀπόδειξις τῆς παραγγελίας γίνεται ὅπως πάσης ἐμπορικῆς πράξεως § 801· ὅταν δὲ ἡ ἐντολὴ ᾔνε μόνον διὰ τὸν παραγγελιοδόχον ἐμπορικὴ ἀκολουθοῦμεν τοὺς περὶ ἀποδείξεως μικτῶν ἐμπορικῶν πράξεων κανόνας § 836. Διὰ τὸ προνόμιον ὅμως ἐπειδὴ τοῦτο ὑποτίθουσιν ἀποστολὴν τῶνπραγματειῶν ἀναγκαιῶς ἀπαιτεῖται ἐγγραφον.

969. Πρόσωπα. Ἰκανότης. Ἀνίκανοι ἐν γένει νὰ δώσωσιν ἢ νὰ δεχθῶσι παραγγελίαν εἶνε οἱ πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἀνίκανοι· ἤτοι οἱ ἀνήλικοι, οἱ ἀπηγορευμένοι καὶ οἱ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα διατελοῦντες. Ἄλλ' οἱ ἐμπορευόμενοι ἀνήλικοι § 153 δύνανται νὰ δώσωσι καὶ νὰ δεχθῶσι παραγγελίαν, ἐὰν αὕτη ἀνάγεται εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν § 162, 163· καθὼς καὶ οἱ συμμορφωθέντες πρὸς τὸ ἄρθρ. 3 Ἐμ. Ν. § 173, καὶ οἱ ὑπὸ δικαστ. ἀντιλήπτορα διατελοῦντες συναινέσει τοῦ ἀντιλήπτορος αὐτῶν § 194. Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσηιν ἢ παρ' ἀνικάνου ἢ πρὸς ἀνίκανον δεθεῖσα παραγγελία θέλει κριθῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς καθ' ἃς κρίνονται αἱ παρ' ἀνικάνων ἢ μετ' ἀνικάνων συναπτόμεναι συμβάσεις ⁽¹⁾.

Casaregis (disc. 190. 1. 13). Ὁ Bravard 2. 237 238. ἰσχυρίζεται ὡς ἐν τῷ κειμένῳ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος λογίζεται ποιούμενος προτάσεις πρὸς τὸ κοινὸν § 778. τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἀνακαλῶσιν ἀφ' οὗ ταύτας ἀπεδέχθη ὁ παραγγελεύς καὶ μόνον δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν παραγγελίαν ἐν ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμάς. Εἶνε περιπου ἡ θεωρία τοῦ Casaregis. Νομίζω ὅτι τὰς ἄνω ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελιοδόχου δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τις δυνάμει ἐθίμου ἐπιβαλομένης εἰς πάντα παραγγελιοδόχον.

(1) Παραγγελίαν ὁ μὴ ἔμπ. ἀνήλικος (ἢ ὁ μὴ ἔχων ἄδειαν ἄρθρ. 3) δὲν δύναται νὰ δώσῃ, διότι δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ πράξιν ἐμπ.—Ἐὰν δώσῃ; νομίζω ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἄκυρος. Ὁ κανὼν τοῦ ἄρθρου 114 εἶνε εἰδικὸς § 174 εὐθύνεται δὲ πολιτικῶς ἐφ' ὅσον κατέστη πλουσιώτερος κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς § 175.—Οὕτε νὰ δεχθῇ παραγγελίαν δύναται ὁ τοιοῦτος ἀνήλικος ὡς μὴ δυνάμενος ν' ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις, ἐὰν δεχθῇ; εὐθύνεται πολιτικῶς πάντοτε ἐφ' ὅσον κατέστη πλουσιώτερος εἴτε ἀπέναντι τοῦ παραγγελέως εἴτε ἀπέναντι τοῦ τρίτου.—Ἐνίοτε δὲ καὶ ποινικῶς (ἄρθρ. 391. Ποιν. Ν.). Dalloz Commission. 24 καὶ ἐπ.—Ἐὰν ὁ ἀνήλικος συναλλαχθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως; νομίζω ὅτι ὁ παραγγελεύς ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τῶν τρίτων καὶ οὗτοι κατ' ἐκείνου. Ν. 7 § 2. Π. (14. 3). Ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1990 Γ. Κ. τὰ αὐτὰ διδάσκονται Roistel 516.—Οἱ πτωχεύσαντες καὶ αἱ ὑπαρθροὶ γυναῖκες δὲν εἶνε ἀνίκανοι πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι.

Παραγγελίαν δύναται νὰ δώσῃ καὶ νὰ δεχθῇ ὄχι μόνον ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ἐταιρία εἰαδήποτε ⁽¹⁾.

970. Χαρακτήρ. Ἡ παραγγελία διαφόρως τῆς ἐντολῆς λόγῳ τοῦ μισθοῦ εἶνε συναλλαγμὰ ἀμοιβεσθαρῆς. Τὸ περὶ ταύτης λοιπὸν ἔγγραφον ὡς περιέχον ἀμοιβῆσιν ὑπόσχεσιν ἔπρεπε κατὰ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολ. Δικ. νὰ συντάσσεται εἰς διπλοῦν, ἐὰν τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἐφηρμόζετο ἐπὶ ἐμπ. ἐγγράφων § 806 ⁽²⁾.

3) Ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελιοδόχου. Ἀσφαλιστήριος ρήτρα.

971. Ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει ἐν γένει ἀπέναντι τοῦ παραγγελεῖως τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐντολοδόχου, διότι ἡ παραγγελία εἶνε κατ' οὐσίαν ἐντολὴ διεπομένη ἀπὸ τοὺς περὶ ταύτης κανόνας τροποποιουμένους ἐν μέρει ὑπὸ ἐθίμων, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλεν ἡ φύσις τοῦ ἀντικειμένου ἢ αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἐμπορίου.

972. Δύο κυρίως ὑποχρεώσεις ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τοῦ παραγγελεῖως ὁ παραγγελιοδόχος ἀναδεχόμενος τὴν παραγγελίαν 1) νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν ὡς ἐπιμελής ἐμπορος, συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελεῖως καὶ 2) νὰ δώσῃ λόγον.

973. Ἐκτέλεσις ἐπιμελής. Ἐν τῇ ἐκτέλεισιν ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ὅπως καὶ ὁ ἐντολοδόχος ἐπιμελεῖσθαι ἐπιμελοῦς ἐμπόρου, ἥτις θὰ κριθῇ αὐστηρότερον, διότι ἀμείβεται. Οὕτω ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ὑπεύθυνος πρὸς τὸν παραγγεῖα διὰ τὰ ἐλάττωματα τῶν ἐμπορευμάτων, τὰ ὁποῖα ἡγόρασεν ἐὰν ταῦτα ἡδύναντο νὰ ἀνακαλυφθῶσι δι' ἐπιμελοῦς ἐξετάσεως ⁽³⁾.

974. Ἐκτέλεσις κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελεῖως. Δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀποφυγὴν εὐθύνης ἐκτέλεσις ἐπιμελής, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις νὰ γίνῃ κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελεῖως, ἐν τοιαύταις ὑπάρχωσι ⁽⁴⁾.

(1) Τὸ ἄρθρ. 91 δὲν ἀποκλείει τὰς ἀνωνόμους, ἀλλὰ καθιεροῖ τὸ συνήθως γενόμενον.

(2) Ὅταν ὅμως ἡ παραγγελία δὲν εἶνε ἐμπορικὴ ἐκατέρωθεν : § 836. 1.

(3) Ἐφ. Toulouse 5 Ἰουλ. 86. S. 87. 2. 188.—Ἐφ. Rouen 18 Μαρτ., 66. D. 67. 2. 34. Boistel 520. Lyc. Tr. 3. 432 καὶ διὰ τὰ φανερά περὶ ὧν δὲν εὐθύνεται ὁ πωλητής. Ἐφ. Caen 19 Αὐγ. 46. S. 47. 2. 390 καὶ Boistel αὐτ.

(4) N. 5 pr. N. 46. II. (17. 1). N. 12. K. (4. 35) καὶ N. 40. K.

975. Περί διαταγῶν. Διὰ τὴν ὑπάρξην ἐντολῆς ἢ παραγγελίας πρέπει τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς νὰ ᾔνη ἐπαρκῶς ὀρισμένον ⁽¹⁾. Ὅταν λέγωμεν λοιπὸν διαταγὰς δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς προσδιορισμοὺς ἢ ὅρους οἵτινες εἶνε ἀπαρῳήτοι ὅπως τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας θεωρηθῇ ἐπαρκῶς ὀρισμένον, ἀλλ' ἐκείνους τοὺς προσδιορισμοὺς ἢ ὅρους, οἵτινες ἀφορῶσι εἴτε τὸ ἀντικείμενον εἴτε τὴν ἐκτέλεσιν καὶ οἵτινες ἂν ἔλειπον θὰ ὑπῆρχε παραγγελία ⁽²⁾.

976. Ὁρισμένη. Ἀόριστος. Ὅταν καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι τοιαῦται διαταγαὶ ἢ ὅροι, ἡ παραγγελία καλεῖται κατὰ τοῦτο ὀρισμένη (*mandatum certum*), ὅταν δὲ καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουσι καλεῖται ἀόριστος (*mandatum incertum*).

Ἐκ τούτου ἐπεται ὅτι παραγγελία τις δύναται νὰ ᾔνη ἀόριστος καὶ ὀρισμένη ἐν ταύτῃ, καθ' ὅσον τινὰ ἀναφερόμενα εἴτε εἰς τὸ ἀντικείμενον εἴτε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὀρίσθησαν, ἄλλα δὲ ἀφέθησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ παραγγελιοδόχου. Τοῦτο μάλιστα εἶνε τὸ σὺνηθες. Σπανίως ἐν τῇ πράξει ἀπαντᾷ παραγγελία καθ' ὅλα ὀρισμένη ἢ καθ' ὅλα ἀόριστος ⁽³⁾.

977. Ἀόριστος παραγγελία. Ὁ τελειότερος τύπος τῆς ἀόριστου παραγγελίας εἶνε ἐκεῖνος καθ' ὃν ὁ παραγγελεὺς περιορίσθη νὰ ὀρίσῃ ἐπαρκῶς μόνον τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας καὶ ἐσιώπησῃ

de proc. (2. 12) καὶ Ἐφ. Ἀθ. 158 (90). Θ. 1. 89 καὶ Ἐφ. Πατρ. 465 (90). Θ. 2. 56.

(1) N. 48. § 2. i f. Π. (17. 1). Wan-Wetter oblig § 134. B.

(2-3) Εἰς τὸν N. 46. Π. (17. 1) εὐρίσκονται αἱ φράσεις *mandatum certum* καὶ *mandatum incertum*, αἵτινες ἐν Βασιλ. N. 46 (14. 1) μεταφράζονται: φανερὰ ἐντολή· ἀφανὴς ἐντολή.— Ἐὰν γράψω εἰς τινὰ νὰ μοῦ ἀγοράσῃ σῖτον δὲν ὑπάρχει ἐντολή, διότι τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶνε ἐπαρκῶς ὀρισμένον. Ἐὰν γράψω ὅμως νὰ μοῦ ἀγοράσῃ 400 κοιλὰ σίτου ὑπάρχει ἐντολή, διότι τὸ ἀντικείμενον εἶνε ἐπαρκῶς ὀρισμένον. Ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς τῆς ποσότητος δὲν εἶνε διαταγὴ ἢ ὅρος καθιστῶν ὀρισμένην τὴν παραγγελίαν. ἀλλ' εἶνε ὅρος ὑπάρξεως αὐτῆς. Ἐὰν προσθέσω ὅμως ὅτι ὁ σῖτος πρέπει νὰ ᾔνη Βόλου, τόσων λιτρῶν καὶ νὰ ἀγορασθῇ εἰς τὴν δεῖνα τιμὴν ὅλοι οὗτοι οἱ προσδιορισμοὶ εἶνε διαταγαὶ ἢ ὅροι, οἵτινες ἐὰν ὑπάρχωσι καθιστῶσι τὴν παραγγελίαν ὀρισμένην ὡς πρὸς ταῦτα καὶ ἀόριστον ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ π. χ. χρόνον ἐνεργείας, τρόπον ἀποστολῆς κλπ. Ἐὰν ὅμως λείψουν, καθιστῶσιν ἀόριστον καὶ οὐχὶ ἀνύπαρκτον τὴν παραγγελίαν.

περί τῶν λοιπῶν σημείων. Ἄλλ' ἀόριστος εἶνε εἵπομεν ἐπίσης ἡ παραγγελία ἢ κατὰ τὰ ἄλλα ὠρισμένη, ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ σημεία περὶ ὧν ἐσιώπησεν ὁ παραγγελεύς.

Ὡς πρὸς ἐκεῖνα λοιπὸν περὶ ὧν οὐδεμία ἐδόθη διαταγή ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς ὡς ἐπιμελής ἔμπορος ἢ ὅπως συνηθίζεται ἐπὶ τὸ συμφερότερον τοῦ παραγγελέως, ὅστις δὲν δύναται νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν πράξιν δικαιοῦμενος μόνον νὰ ζητήσῃ ἀποζημιώσιν ἂν αὕτη διεξήχθῃ ἀμελῶς ⁽¹⁾.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην 1) ὅταν δὲν ὠρίσθῃ χρόνος καὶ τόπος ἐκτελέσεως, χρόνος μὲν ὑποτίθεται ἡ πρώτη εὐκαιρία, τόπος δὲ μᾶλλον ἡ δικιμονὴ τοῦ παραγγελιοδόχου, διότι ἐκεῖ οὗτος δύναται νὰ συναλλαχθῇ ἐπωφελῶς λόγῳ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγορᾶς, ὅς γνωρίζει, τῶν σχέσεων ὅς ἔχει καὶ τῆς πίστεως ἧς ἀπολαύει ⁽²⁾ 2) ὅταν δὲν ὠρίσθῃ ἡ ποιότης ἢ ἡ τιμὴ, ποιότης ἐκλαμβάνεται ἡ ἐμπορεύσιμος καὶ ἄνευ ἐλαττωμάτων § 875 τιμὴ δὲ ἡ τρέχουσα ⁽³⁾.

978. Ὁρισμένη παραγγελία. Ὡς πρὸς ἐκεῖνα περὶ τῶν ὁποίων ὁ παραγγελεύς ἔδωκε διαταγὰς ἡ παραγγελία εἵπομεν καλεῖται ὠρισμένη. Αἱ διαταγαὶ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας εἴτε εἰς τὰ τῆς ἐκτελέσεως, εἴτε εἰς ἀμφοτέρω. Εἶνε δὲ ὅτε μὲν ἐπιτακτικαί, ὅταν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ παραγγελέως πρέπει νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀκριβῶς, ὅτε δὲ ἐνδεικτικαὶ ὡς αἰεὶ ὑποδεικνύονται ἀπλῶς χωρὶς νὰ ἀπαγορεύεται ἡ ἀπὸ τούτων παρέκκλισις. Ἄλλ' ἡ πρακτικὴ καὶ οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τούτων εἶνε ἡ ἐξῆς: Ἀπὸ τῶν ἐπιτακτικῶν διαταγῶν δὲν ἐπιτρέπεται παρέκκλισις καὶ ὅταν

(1) LyC. Tr. 3. 436. N. 46. N. 60. § 4. Π. (17. 1). N. 10. K. (2. 13).

(2) LyC. Tr. 3. 436. Daloz Comiss. 60.

(3) Περὶ ποιότητος ἴδε § 875 τοὺς ἐν ὑπόθεσιν. N. — Ὅταν ἀόριστος ἡ τιμὴ ὁ N. 3. § 1. Π. (17. 1) φαίνεται λέγων ὅτι ὁ ἐντολοδόχος δύναται νὰ ἀγοράσῃ εἰς οἰανδήποτε ἐγκρίνει τιμὴν. Προφανῶς ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ἀμελής καὶ δόλιος μὴ ἀγοράζων εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν ἀλλ' εἰς ἀνωτέραν κατὰ τὸν N. 44. Π. (17. 1) ἢ Βασ. 44 (14. 1) ἀδόλος ἐστὶ τὸ μὴ ποιῆσαι τινα ὃ δύναται ἴδε καὶ Del. et Lep. 2. 304. Ὁ Polhier ἐξηγῶν τὸν ἄνω N. 3. § 1. Π. (17. 1) φρονεῖ ὅτι ἡ τιμὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς δικαίας mandat § 91.

ώφελῆται ἢ τοῦλάχιστον δὲν βλάπτεται ὁ παραγγελεύς, δικαιούμενος τότε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πράξιν εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ νὰ μὴ θεωρήσῃ ἐκτελεσθεῖσαν τὴν παραγγελίαν ⁽¹⁾.

Ἡ παρέκκλισις ὅμως ἀπὸ τῶν ἐνδεικτικῶν δὲν ἔχει τὰς αὐτὰς συνεπείας. Ὁ παραγγελιοδόχος, ὅστις συνεμορφώῃ καὶ μὲ τὰς ἐνδεικτικὰς διαταγὰς δὲν ἔχει καμμίαν εὐθύνην. δι' ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, ἐνῶ ὁ μὴ συμμορφωθείς εὐθύνεται οὐχὶ πάντοτε ἀλλ' ἂν ἐπέλθῃ ζημία εἰς τὸν παραγγελέα, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν πράξιν ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ἐνδεικτικαὶ διαταγαὶ τοῦ δὲν ἐξετελέσθησαν ⁽²⁾.

Ἐπὶ τοιούτων διαταγῶν δέχονται μάλιστα 1) ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ συναλλαχθῇ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὅρους ἐκείνων τοῦς ὁποίους ἐπέβαλεν ὁ παραγγελεύς· π, χ. δύναται νὰ πωλήσῃ ἀκριβώτερον ἢ νὰ ἀγοράσῃ εὐθηνότερον ⁽³⁾. Ὅφείλει μάλιστα νὰ πράξῃ τοῦτο εὐθυνόμενος ἂν τὸ παραλείψῃ, διότι ὀφείλει ἐπιμελείαν ⁽⁴⁾. Οὕτω δὲ ἐνεργῶν δὲν ἔχει εὐθύνην δι' ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ. Διαφέρει ἂν ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεως ὠρίσθῃ ἐπίτηδες μικρὰ πρὸς μείζονα διὰ δόσιν τοῦ εἶδους. Τότε ἡ διαταγὴ εἶνε ἐπιτακτική, ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ τιμῆς διαταγὴ δὲν θεωρεῖται πάντοτε τοιαύτη ὡς θὰ ἐξηγηθῶμεν ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ τοῦτο ρητῶς ⁽⁵⁾. 2) ὁ παραγγελιοδόχος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ παρεκκλίνῃ τῶν διαταγῶν τοῦ παραγγελέως ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἐπείγουσα καὶ δὲν ὑπάρχῃ καιρὸς συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ, ἀρκεῖ νὰ ἐνεργῇ ὡς ἐπιμελής καὶ ἱκανὸς ἐμπόρος καὶ ἄνευ

(1 2) LyC. Tr. 3 434. 437. Paλ. 326. Del et Lep. 2 228 246. 247. ἡ ὀνομασία ἐπιτακτικὴ καὶ ἐνδεικτικὴ διαταγὴ εἶνε νέα, ἀλλ' ἡ διάκρισις μεταξὺ διαταγῶν φαίνεται εἰς τὰς πηγὰς Οὕτω: ἐν τῷ N. 5 p. II. (17. 1) ἡ Βασιλ. N. 5 (14. 1) τίθεται ἡ ἀρχὴ «τοὺς ὅρους τῆς ἐντολῆς δεῖ φυλάττειν ἐπιμελῶς» ἐν τῷ N. 45. §. 4. Π. (17. 1) ἡ Βασιλ. N. 45 (14. 1) ὅμως ὁ Νομοδιδάσκαλος χορηγεῖ ἀγωγὴν εἰς τὸν ἐντολοδόχον ὅστις δὲν ἤκολούθησε τὰς διαταγὰς τοῦ ἐντολέως κατὰ γράμμα· ἴδε καὶ N. 62 § 1 αὐτ.

(3) N. 3. Π. (17. 1) ἡ Βασ. 3 (14. 1) ὁ ἐνταλλθεὶς κρεῖττονα ποιεῖ τὴν αἴρεσιν τοῦ ἐντειλαμένου χεῖρονα δὲ οὐδέποτε καὶ N. 5 § 5. Π. (17. 1) ἡ Βασ. N. 5 (14. 1) ἀκρεῖττονα δὲ ποιεῖ τὴν αἴρεσιν τοῦ ἐντειλαμένου ὡς ὅταν ἐπιτραπεί ἀγοράσαι πρᾶγμα 10 νομισμάτων ἀγοράσῃ 8 ἢ τῶν 10 μὲν λάβῃ δὲ τι καὶ ἕτερον εἰς προσθήκην».

(4-5) LyC. Tr. 3. 437 καὶ N. 44. Π. (17. 1) ἡ Βασιλ. 44 (14. 1) «δόλος ἐστὶ τὸ μὴ ποιῆσαι τίνα ὃ δύνασαι».

δόλου ⁽¹⁾. Πότε ἡ διαταγή εἶνε ἐπιτακτικὴ καὶ πότε ἐνδεικτικὴ· ἐξαρτᾶται, ἐλλείψει ρητῆς δηλώσεως, ἀπὸ τὴν φύσιν ἐκάστης ὑποθέσεως. Ἡ αὐτὴ μάλιστα διαταγή δὲν ἔχει ἀναγκαιῶς τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα ἐπὶ πάσης παραγγελίας. Ὡς κανόνα ὅμως γενικὸν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ὅτι αἱ διαταγαὶ αἱ ἀφορῶσαι εἴτε τὴν φύσιν, εἴτε τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας ἔχουσι χαρακτῆρα ἐπιτακτικὸν ⁽²⁾ αἱ δὲ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔχουσιν ὅτε μὲν ἐπιτακτικὸν ὅτε δὲ ἐνδεικτικὸν ⁽³⁾.

979. Εἶδη διαταγῶν. Αἱ διαταγαὶ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας ἢ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, εἶνε πολλαὶ καὶ ποικίλαι, διότι μυριοτρόπως δύναται νὰ ὁρισθῇ τὸ ἀντικείμενον ἢ τὰ τῆς ἐκτελέσεως. Αἱ συνηθέστερον ἀπκντῶσαι ἀναφέρονται εἰς τὴν

(1) LyC. αὐτ. Del. et Lep. 2. 318. Παλ. 326. Καλ. 3. 186 ἀκολουθῶν τὸν Troplong Mandat 74. 298 ἐπικαλούμενον καὶ τὸν N. 32 pr. Π. (3. 5) ἢ B. 32 (17. 1) δύναται ἐπομένως νὰ πωλῇσιν κάτω τῆς ὁρισθείσης τιμῆς ἐὰν τὰ ἐμπορεύματα φθείρωνται, ἐὰν μανθάνῃ θετικῶς ὅτι αἱ τιμαὶ ἐκπίπτουσι κλπ. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ὁ παραγγελιοδόχος εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις δύναται καὶ ὀφείλει νὰ γίνῃ διαχειριστὴς ἄλλοτρίων (negot. gestor) ἤτοι νὰ παραβῇ τοὺς ὅρους τῆς ἐντολῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐνεργῇ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ παραγγελέως ὡς ἐπιμελὴς ἔμπορος καὶ ἄνευ δόλου. N. 60. § 4 (17. 1). B. 60 (14. 1). Κατὰ τὸν N. 44. Π. (17. 1) ἢ B. 44 (14. 1) ἀδόλος ἐστὶ τὸ μὴ ποιῆσαι τινα ὃ δύναται, ἢ τὸ μὴ ἀπαιτῆσαι τὸν δυνάμενον, ἢ τὸ μὴ δοῦναι τὸ ἀπαιτηθέν.

(2) Del. et Lep. 2. 231. Ὁ N. 5 pr. Π. (17. 1) μὴ ἐντελῶς μεταφερόμενος ἐν τοῖς Βασιλ. 5 (14. 1) ῥητῶς λέγει ὅτι ὁ παραβαίωνν τὴν ἐντολὴν λογίζεται ἄλλο πρᾶττων «qui excessit aliud quid facere videtur» κατωτέρω ὁ αὐτὸς N. § 2 προκειμένου περὶ τοῦ ἀντικειμένου α' Ἐὰν ἐντέλλομαι σοι ἀγοράσαι μοι τὸν Πέτρου οἶκον ἑκατὸν νομισμάτων καὶ ἀγοράσης ἄλλον τῶν ἑκατὸν ἢ καὶ ἦττον καίτοι πλείονος ὅξιο· ὄντα οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐντολὴν». Κατὰ συνέπειαν τῆς ἀρχῆς ταύτης δὲν λογίζεται ἐκτελέσας τὴν παραγγελίαν ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἐνταλθεὶς νὰ ἐκδώσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Α συναλλ. δρ. 1000 ἐπὶ Παρισίων ἐδάνεισε τὸν Α δρ. 1000· ἢ ὅστις ἐνταλθεὶς δι' ἔξοδα ἐπισκευῆς πλοίου νὰ ἐκδώσῃ συναλλ. συνάπτει ναυτοδάνειον· ἢ ὅστις ἀντὶ νὰ ἀγοράσῃ οἶνον Νεμέας ἀγοράζει οἶνον Θήρας· ἢ ἀντὶ τῆς ἐσοδείας τοῦ 1890 ἀγοράζει τοῦ 1889 ἢ τοῦ 1891· ἢ ἀντὶ ζακχαρώσεως εἰς κόνιν ἀγοράζει τοιαύτην εἰς κεφαλὰς καὶ τούναντίον. Del. 2. 239· ἢ ὁ ἐνταλθεὶς πώλησιν ἢ ἀγορὰν καὶ συνάπτων ἄλλο συνάλλαγμα.

(3) LyC. Tr. 3 438. Del. et Lep. 2. 246.

ποσότητα, εἰς τὴν ποιότητα, εἰς τὴν τιμὴν εἰς τὸν τρόπον τῆς συναλλαγῆς ἢ εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐνεργείας. Ἐξετάζομεν τῶν διαταγῶν τούτων τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς συνεπείας τῆς παραβάσεως αὐτῶν.

980. Διαταγὴ ἢ ὅρος ποσότητος. Ὁ ὅρισμός τῆς ποσότητος εἶνε πάντοτε ἀναγκαῖος καὶ ἀπαραίτητος ὅπως ἡ παραγγελία θεωρηθῇ ἐπαρκῶς ὠρισμένη καὶ ἐκτελέσιμος· ἡ περὶ ποσότητος ἐπομένως διαταγὴ δὲν εἶνε διαταγὴ ὡς ὠρίσαμεν ταύτην § 975, ἀλλ' ὅρος ὑπάρξεως τῆς παραγγελίας. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ προσδιορισμός τῆς ποσότητος εἶνε ἀπαραίτητος ὅπως ὑπάρξῃ παραγγελία, δὲν εἶνε πάντοτε καὶ ἀπολύτως ἐπιτακτικός, ἡ παραβίασις δὲ τούτου δὲν ἔχει πάντοτε ὡς συνέπειαν τὸ νὰ θεωρῇται ἡ ἐντολὴ ὡς μὴ ἐκτελεσθεῖσα.

Πραγματικῶς κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ παραβιάσῃ ὁ παραγγελιοδόχος τὰς περὶ ποσότητος διαταγὰς· ἡ ὑπέρβαινων ἢ μὴ φθάνων τὴν ὀρισθεῖσαν ποσότητα. Κατ' ἀρχὴν ὅταν ὑπάρχῃ ὑπέρβασις τῆς ὀρισθείσης ποσότητος ὑπάρχει ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας· ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἡγόρασε 35 βρέλια ζακχάρως ἀντὶ τῶν παραγγελθέντων 30 ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν. Ὁ παραγγελεύς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὰ 5 πλεονάζοντα ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὰ 30 ⁽¹⁾.

Ἐὰν ὅμως τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας ᾔνε ἀδιαιρέτον, ἐὰν ὁ προσδιορισμός τῆς ποσότητος συμπίπτει μὲ τὸν προσδιορισμὸν αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου τότε ἡ ὑπέρβασις τῆς ὀρισθείσης ποσότητος ἰσοδυναμεῖ πρὸς μὴ ἐκτέλεσιν ⁽²⁾. Οὕτω ἐὰν μοὶ ἀγορασθῇ πλείον χρηματικότητος 300 τόνων ἀντ' ἐκείνου 200 τόνων ὁ παρήγγειλα ἡ παραγγελία δὲν ἐξετελέσθη διόλου ⁽³⁾.

Ἡ αὕτῃ διάκρισις γίνεται ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔφθασε τὴν ὀρισθεῖσαν ποσότητα. Καὶ τότε ὑπάρχει ἐκτέλεσις μερικὴ ὑποχρεοῦσα τὸν παραγγελέα, ἐκτὸς ἂν τὸ ἀντικείμενον ᾔνε ἀδιαιρέτον εἴτε φύσει εἴτε κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ παραγγελέως. Ἐὰν σὰς παραγγείλῃ νὰ ἀσφαλισθῇ τὸ δεῖναι πλοῖόν μου καὶ ἀσφαλίζετε μόνον τὸ

(1-3) N. 33. II. (17. 1) ἢ Βασιλ. 33 (14 1) «Ὁ ἐνταλθεὶς ἐγγυήσασθαι εἰς ἑκατὸν νομίσματα ἐὰν ἐγγυήσῃ εἰς ἥττον ἐνέχεται, εἰ δὲ εἰς πλέον ἐπὶ μόνοις τοῖς ἑκατὸν ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν». Del. et Lep. 2. 232 καὶ ἐπ.

1)2 αὐτοῦ ὑπάρχει μερικὴ ἐκτέλεσις ὑποχρεωτικῇ. Δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ τὴν ἀσφάλειαν διὰ τὸ ἡμισυ, εἴθε ὅμως ὑπόχρεως νὰ μὲ ἀπαιτῶμαι διὰ τὸ μὴ ἀσφαλισθὲν ἕτερον 1)2, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν τὸ πλοῖόν μου ναυαγήσῃ.

Ἐὰν ὅμως σὰς ππραγγεῖλω νὰ μοῦ ἀγοράσητε τὸ πλοῖον Ἅγιος Γεώργιος καὶ σεῖς μοὶ ἀγοράζετε τὰ 3)4 αὐτοῦ ἢ ἂν σὰς παραγγεῖλω νὰ μοὶ ἀγοράσητε τόσους τόνους σταφιδοκάρπου, τοὺς ὁποίους ἔχω προπωλῆσαι καὶ πρόκειται νὰ ἀποστείλω ἀνυπερθέτως μὲ τὸ προσεχές ἀτμόπλοιον, σεῖς δὲ μοῦ ἀγοράζετε ὅχι τοὺς ὀρισθέντας τόνους ἀλλ' ὀλιγώτερον, δὲν ὑπάρχει οὔτε μερικὴ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας (1).

981. Διαταγὴ ἢ ὅρος ποιότητος. Ἡ ποιότης εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ὀρισθῇ, τότε δὲ ἐκλαμβάνεται ἐμπορεύσιμος § 977 καὶ ἔνευ ἐλαττωμάτων. Ὁ ὀρισμὸς τῆς ποιότητος γίνεται διαφοροτρόπως, πρέπει ὅμως νὰ γίνῃ μὲ τοὺς εἰς τὸ ἐμπόριον συνηθιζομένους τρόπους καὶ τοῦτο ἀρκεῖ. Ἐνίοτε προκύπτει ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς. Ὁ παραγγελιοδόχος εἰς ὃν ὀρίσθη ἡ ποιότης κατὰ τὴν ἐμπορικὴν τάξιν δὲν δύναται ἀλλάσσειν ποιότητα νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἠννόησε· διότι τότε δὲν ἔπρεπε νὰ ἐμπορευεταί *dice cautius negotiari* τῷ ἀποκρίνεται ὁ *Cisaregis* Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ποιότητος ἀφορᾷ τὸ ἀντικείμενον καὶ μάλιστα τὴν ταυτότητα αὐτοῦ, εἶνε ἐπομένως ἐπιτα-

(1) Ὁ ἄνω N. 33 Π. (17. 1) καὶ N. 36 § 2. 3. αὐτ. ἢ B. 36 (14. 1). Εἰ δὲ ἄγρὸν ἀνὰ μέρος πωλούμενον ἐντέλλωμαι σοὶ ἀγοράσαι μοι, ἐφ' ᾧ μὴ ἄλλως ἐνέχεσθαι με εἰ μὴ ὅλον ἀγοράσης, κινδύνω σοῦ εἰσὶ τὰ ἀγορασθέντα μέρη καὶ οὐκ ἀναγκάζομαι λαβεῖν αὐτὰ ἕως οὗ ὅλον ἀγοράσης· εἰ δὲ μὴ συνεφώνησα τοῦτο τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν κατ' ἀλλήλων ἔχομεν ἐπὶ τοῖς ἀγορασθεῖσι μερεσι καὶ τὰ λοιπὰ οὐκ ἠδυνήθησιν ἀγορασαί. Ὁ ἄνω N. ὑποθέτει τὸν ἄγρὸν ἀνὰ μέρος πωλούμενον καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖ συμφωνίαν. Ὡστε κατὰ κανόνα ἡ ἐντολὴ εἶνε ἀδιαίρετος. N. 33. Π. (17. 1) ἢ B. 33 (14. 1) ἥτοι ὁ παραγγελεὺς δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ μερικὴν ἐκτέλεσιν. Del. et Lep. 2. 233. Κατὰ τὸν Dalloz Com. 100. δταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐπεφορτίσθη μὲ ἐργασίαν ἣτις ὑποτίθηται σχέσεις πρὸς πλείωτερα πρόσωπα, καὶ δὲν ἠδυνήθη μεθ' ὅλων νὰ συναλλαχθῇ. ἐξετάζονται οἱ ὅροι τῆς ἐντολῆς καὶ ἡ φύσις τῆς ἐργασίας καὶ ἂν προκύπτῃ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος εἶχε λόγον καλῇ τῇ πίστει νὰ προβῇ εἰς τὴν μερικὴν ἐκτέλεσιν, ἡ μερικὴ αὕτη ἐκτέλεσις εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν παραγγελέα.

κτικὸς ἀπολύτως ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι ἡ παραγγελία θεωρεῖται μὴ ἐκτελεσθεῖσα ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ποιότης δὲν εἶνε ἡ ὁρισθεῖσα. Οὔτε εἶνε δεκτὴ ἡ ἀξίωσις τοῦ παραγγελιοδόχου ὅτι ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ παρέχεται καλλιτέρα ποιότης τῆς ὁρισθείσης ⁽¹⁾.

982. Διαταγὴ ἢ ὅρος τιμῆς. Ἐὰν δὲν ὠρίσθῃ ἡ τιμὴ, ἐννοεῖται ἡ τρέχουσα § 977, ἐὰν ὅμως ὠρίσθῃ, ὁ ὁρισμὸς αὐτῆς δὲν ἔχει πάντοτε τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα ἐπὶ πάντων τῶν συναλλαγμάτων. Ὅτε μὲν σημκίνει τὸν ἐλάχιστον ὅρον, ἄλλοτε τὸν ἀνώτατον ὅρον καὶ ἄλλοτε ἔχει χαρακτῆρα ἐπιτακτικόν· ὥστε ἡ περὶ τιμῆς διαταγὴ δὲν εἶνε πάντοτε ἐπιτακτικὴ.

Ὁ ὁρισμὸς τῆς τιμῆς εἶνε συνήθης ἐπὶ παραγγελίας ἐχούσης ἀντικείμενον ἀγορὰν ἢ πώλησιν· τότε μάλιστα καλεῖται εἰς τὴν ἐμπορικὴν γλῶσσαν ὅριον (limite). Τὰ κείμενα δὲ τὰ ὁποῖα ἔχομεν αὐτὰ τὰ συναλλήγματα ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν. Ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν συναλλαγμάτων *mutatis mutandis*.

983. Ὁρισμὸς τιμῆς πωλήσεως. Ὁ ὁρισμὸς τῆς τιμῆς ἐπὶ πωλήσεως σημκίνει κατὰ κανόνα, τούλάχιστον ἐπομένως 1) ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ πωλήσῃ ἀκριβώτερον, ὁφείλει μάλιστα νὰ πράξῃ τοῦτο, ἂν ᾖ δυνατόν, εὐθυνόμενος ἂν δὲν τὸ πράξῃ καὶ μόνον ὅταν ἡ τιμὴ ὠρίσθῃ ἐπιτακτικῶς δι' ἰδιόζοντας λόγους § 978 δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἀκριβώτερον· 2) ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ εὐθηνότερον· ὡς πρὸς τοῦτο ὁ ὁρισμὸς τῆς τιμῆς ἔχει χαρακτῆρα ἐπιτακτικόν. Καὶ κατ' ἀρχὴν δὲν ὑπάρχει ἐκτέλεισις τῆς παραγγελίας ἐκτός ἂν ὁ παραγγελιοδόχος συμπληρώσῃ τὸ τίμημα ⁽²⁾. Ἐξαιρετικῶς εἶδομεν § 978 λέγονται ὅτι εἰς κατεπείγουσας περιστάσεις ὁ παραγγελιοδόχος δύναται καὶ ὁφείλει νὰ πωλήσῃ εἰς κατωτέραν τῆς ὁρισθείσης τιμὴν.

984. Ὁρισμὸς τιμῆς ἀγορᾶς. Ὁ ὁρισμὸς τῆς τιμῆς ἐπὶ

(1) Del. et Lep. 2. 237—240. Daloz Com. 251.

(2) N. 5 § 3 Π. (17. 1) ἢ B. 5 (14. 1). Εἰ δὲ καὶ ἐντεῖλωμαί σοι ἄγρὸν πωλῆσαι ἑκατὸν νομισμάτων καὶ πωλήσης ἐννεήκοντα οὐκ ἔχει κατ' ἐμοῦ χώραν ἢ παραγραφὴ εἰ μὴ λάβω τὰ λοιπὰ 10 νομίσματα» ΑΠ. 84 (76) Περ. 6364.

ἀγορᾶς σημαίνει: κατ' ἀνώτατον ὅρον—τὸ πολὺ. Ἐπομένως ὁ παραγγελιοδόχος δύναται καὶ ὀφείλει, ἂν δύναται, νὰ ἀγοράσῃ εἰς τιμὴν μικροτέραν τῆς ὁρισθείσης, ἀρκεῖ τοῦτο νὰ μὴ γίνεταί πρὸς βλάβην τῆς ποιότητος (1).

Ὅταν ὁμῶς ἀγοράζῃ εἰς ἀνωτέραν τῆς ὁρισθείσης τιμὴν, κυρίως δὲν ὑπάρχει ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας. Ὁ παραγγελιοδόχος ἀγοράζει δι' ἑαυτὸν καὶ οὐχὶ διὰ τὸν παραγγελέα. Ὁ παραγγελεὺς δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραγγελιοδόχον νὰ τῷ παραδώσῃ, ἀντὶ τῆς ὁρισθείσης τιμῆς, τὸ πρᾶγμα, ὅπερ οὗτος ἡγόρασεν ἀντὶ ἀνωτέρας, καὶ ἂφ' οὗ τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν ἔπρεπε κατ' ἀμοιβαιότητα νὰ δεχθῶμεν ὅτι οὐδ' ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραγγελέα νὰ δεχθῇ ἀντὶ τῆς ὁρισθείσης τιμῆς τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἡγόρασεν ἀντὶ ἀνωτέρας. Τοῦτο τῶνόντι ὑπεστήριζον οἱ Σαβινιανοὶ ἐπικαλούμενοι τὴν ἰσότητα ἣτις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων. Ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς ἐδέχθη τὴν γνώμην τῶν Προκουλιανῶν, ἥτοι ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν παραγγελέα νὰ δεχθῇ εἰς τὴν ὁριθεῖσαν τιμὴν τὸ εἰς ἀνωτέραν παρ' αὐτοῦ ἀγορασθὲν πρᾶγμα. Ἡ λύσις αὕτη ἐθεωρήθη ἐπιεικής, (*benignior*), ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ εὐφυῶς ὁ Bedarride εἶνε ἐπιεικής διὰ τὸν παραγγελιοδόχον μόνον. Κατὰ ταῦτα ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἀγοράσῃ εἰς ἀνωτέραν τῆς ὁρισθείσης τιμὴν δὲν ὑπάρχει ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας, ἐκτὸς ἂν ὁ παραγγελιοδόχος δηλώσῃ ὅτι προσφέρει τὸ ἀγορασθὲν εἰς τὴν ὁριθεῖσαν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως τιμὴν (2).

(1) N. 5 § 5. Π. (17. 1). B. 5 (14. 1) ἐν συνδ. πρὸς τὸν N. 44. Π. (17. 1) ἢ B. 44 (14. 1). Del. et Lep. 2. 304.

(2) N. 3 §. 2. N. 4. Π. (17. 1) Βασιλ. 4 (14. 1) καὶ τὸ Σχολ.—Εἰσηγ. 3. 26 § 8.—Τὴν γνώμην τῶν Σαβινιανῶν δέχονται ἐν Γαλλίᾳ οἱ Bedarride § 97. Bravard 2. 261.—Pont Petits Contrats § 982. Boistel 525. Τὴν γνώμην τῶν Προκουλιανῶν οἱ Del. et Lep. 2. 300 καὶ ἐπ. *LyC. Tr.* 3. 441.—"Ὅτι ἡ θέσις τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε ἄνιστος εἶνε προφανές: διὰ τοῦτο οἱ *LyC.* διδάσκουσιν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα δηλῶν ὅτι ἀναλαμβάνει εἰς βάρος τοῦ τὴν διαφορὰν τῆς τιμῆς καὶ ὅτι καὶ ὁ παραγγελεὺς δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς διαχειρ. ἄλλοτρῶν (*neg gestor*) τὸν παραγγελιοδόχον καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ παραχωρήσῃ τὸ ἀγορασθὲν εἰς τὴν τιμὴν ἣν ἡγόρασε (ἔχι τὴν ὁριθεῖσαν), ἀποδεικνύων τὴν n. gestio ἐκ τῶν βιβλίων του. Boistel 525.

Ἄλλὰ τότε ἀπὸ τῆς δηλώσεως ἄρχονται τὰ ἀποτελέσματα, ἧτοι θεωρεῖται ἐκτελεσθεῖσα ἡ παραγγελία (¹).

985. Ὅρισμός τρόπου συναλλαγῆς. Τοῖς μετρητοῖς. Ἐπὶ πιστώσει. Ὁ ἐπιφορτισμένος τὴν πώλησιν παραγγελιοδόχος ὀφείλει κατ' ἀρχὴν νὰ πωλήσῃ τοῖς μετρητοῖς, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐπὶ πιστώσει πώλησις ἐπετράπη αὐτῷ ἢ ἐπιβάλλεται ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ τόπου τῆς πωλήσεως. Ἡ ἄδεια πωλήσεως ἐπὶ πιστώσει εἶνε ρητὴ ἢ σιωπηρὰ. Ὑπονοεῖται δὲ ὅταν ὑπάρχῃ ἀσφαλιστήριος ρήτρα. Ἐὰν ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τούτων ὁ παραγγελιοδόχος πωλήσῃ ἐπὶ πιστώσει, ὁ παραγγελεὺς δικαιούται νὰ θεωρήσῃ τὴν πώλησιν ὡς γενομένην τοῖς μετρητοῖς καὶ νὰ ζητήσῃ ἀμέσως τὸ τίμημα παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν δοθεῖσιν προθεσμίαν. Ἐὰν ὅμως τὸ τίμημα ᾔνε ἀνώτερον ἐκείνου, ὅπερ θὰ ᾔτο ἂν ἡ πώλησις ἐγένετο τοῖς μετρητοῖς—καὶ εἶνε συνηθως—ἡ διαφορὰ ἔσεται ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ οὐχὶ τοῦ παραγγελέως, ὅστις δὲν πρέπει νὰ ὠφελῇ ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ πρώτου (²).

Τὸ αὐτὸ δέχονται *mutatis mutandis* ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἐχορήγησε μεγαλειτέραν προθεσμίαν τῆς ὁρισθείσης ἢ τῆς συνηθιζομένης (³).

986. Ὅρισμός χρόνου ἐνεργείας. Ἐὰν δὲν ὠρίσθῃ χρόνος καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ παραγγελομένη πράξις, ὑπονοεῖται ἅμα εἶνε δυνατὸν ἢ ὡς συνηθίζεται: εἰς πρώτην εὐκαιρίαν § 977 εὐθύνεται δὲ ὁ παραγγελιοδόχος ἂν δὲν ἐπωφελήθῃ τῆς δοθείσης εὐκαιρίας. Ὁ προσδιορισμός εἶνε ρητὸς ἢ σιωπηρὸς προκύπτων ἐκ τῶν περιστάσεων ἢ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐντολῆς. Ἐκ τῶν περιστάσεων ἐπίσης προκύπτει ἂν ὁ χρόνος ὠρίσθῃ ἐνδεικτικῶς ἢ ἐπιτακτικῶς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ χρόνος καθ' ὃν συνάπτεται συνάλλαγμα τι δὲν εἶνε ἀδιάφορος καὶ ἔχει μεγίστην ἐπὶ τῶν συμφερόντων τοῦ πα-

(1) Τοῦτο προκύπτει ἐξ αὐτῶν τῶν κειμένων, ἴδε Del. et Lep. 2. 304. 315—317 μετὰ διακρίσεως.

(2-3) *LyC. Tr.* 3. 443. Τὸ ἀντίθετον ἔχει ὑπ' ὄψει ὁ *N.* 22 pr. II. (17. 1) ἢ *Bz.* 22 (14. 1). « Ἐὰν ἐντελῶμαι ὑπὸ ἡμέραν ἐγγυήσασθαι καὶ χωρὶς αἰρέσεως ἐγγυήσῃ καὶ καταβάλλῃ οὐκ ἔχεις πρὸ τῆς ἡμέρας κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν ».

πραγγελίως ἐπιρροήν, πρέπει ἐν ἀμφιβολίᾳ νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς ἐπιτακτικὸν ἔχων χαρακτῆρα ὁ τοῦτου ὀρισμός (*).

987. Ὅροι σιωπηροί. Ἐκτὸς τῶν ρητῶν ὄρων ἡ παραγγελία περιλαμβάνει καὶ σιωπηροὺς ἢ ἐξυπακουσμένους, τῶν ὁποίων ἡ τήρησις ἐξ ἴσου ἐπιβάλλεται. Τοιοῦτοι ὄροι εἶνε ὅτι τὸ ἀγοραζόμενον ἐμπόρευμα πρέπει νὰ ᾔηνε ἐλλείψει ἄλλου προσδιορισμοῦ ἐμπορεύσιμον, νὰ μὴ ᾔηνε κλοπιμαῖον κτλ ὅτι ἡ παραγγελία δὲν πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ παραβίασιν ἢ καταδολίευσιν τῶν νόμων ἐπὶ ἀδίκῳ καὶ ἐκ δόλου ζημίᾳ τρίτου (²).

988. Ἐγκρισίς. Ὁ παραγγελεύς τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιτακτικαὶ διαταγαὶ δὲν ἐξετελέσθησαν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀφίσῃ εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν πρᾶξιν. Τίποτε ὅμως δὲν κωλύει νὰ ἐγκρίνῃ αὐτὴν εἴτε ρητῶς εἴτε σιωπηρῶς. Ἐθεωρήθη μάλιστα ἔγκρισις ἡ σιωπή, ἣν ἐτήρησεν ὁ παραγγελεύς εἰς τὴν εἰδοποίησιν τοῦ παραγγελιοδόχου ὅτι ἡ παραγγελία ἐξετελέσθη ὅχι κατὰ τὰς διαταγὰς του. Ἐπὶ πόσον χρόνον πρέπει νὰ διαρκέσῃ ἡ σιωπὴ διὰ νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἔγκρισις εἶνε ζήτημα ἐξεταστέον ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιστάσει. Βεβαίως ὅμως δὲν πρέπει νὰ παρέχεται μικρὰ προθεσμία εἰς τὸν παραγγελέα διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὴν παραβίασιν τῶν διαταγῶν του, διότι τότε θὰ ἐγκρίνῃ ἢ μὴ τὴν πρᾶξιν ἀνκλόγως τῆς διακυσσεως τῶν τιμῶν. (³)

(1) Σχετικῶς ἐνομολογήθη: εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀγορᾶς ἀγοράζοντα μετὰ τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν δύναται νὰ ἐγκυκαταλείψῃ ὁ παραγγελεύς τὰ ἀγορασθέντα. Daloz Com 258.— Ἡ προθεσμία ἀμέσως (tout de suite) ἐξηγήθη σημαίνουσα τὸν ἀπαραίτητον ὑλικὸν καιρὸν πρὸς ἐνέργειαν Dal. Com. 253, 255.— Ἡ προθεσμία ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης μου (au cours de la reception) ἐξηγήθη «ἀμέσως ἄνευ ἀναβολῆς» Dal. Com. 254.— Ὁ χρόνος προκύπτει ἐκ τῶν περιστάσεων σιωπηρῶς, π. χ. παραγγέλλω νὰ μοῦ ἀγοράσητε τί ἐπὶ τῇ βλέψει τῶν ἐπικειμένων ἐορτῶν τῆς ἐπικειμένης ἀναχωρήσεως ἀτμοπλοίου κλπ. Del. et Lep. 2. 264.— Καὶ ἡ ἀποστολὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τῷ ὀρισθέντι χρόνῳ, ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ἀπηλλαγμένος πάσης εὐθύνης ἅμα ὀργκαίρως παρέδωκεν εἰς τὸν ἀγωγιάτην τὸ ἀγορασθὲν ἐκτὸς ἂν ὁ ἴδιος ᾔηνε παραγγελιοδόχος μεταφορᾶς. Dal. Com. 260 262.

(2) Del. et Lep. 2. 242 243.

(3) LyC. Tr. 3.439. ἔνθα καὶ 2 ἀποφ. τοῦ Ἐμπ. τῆς Μασ. ἡ πρώτη (8 Ἰουν. 64) ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν τοῦ παραγγελέως, ὅστις εἰς τὴν εἰδο-

989. Παρεπόμεναι πράξεις. Ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ὄχι μόνον τὴν κυρίαν πρᾶξιν, τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας, ἀλλὰ καὶ τὰς παρεπομένας ἢ συναφεῖς αὐτῇ· παρεπόμεναι δὲ πράξεις εἶναι αἱ στενῶς συνδεόμεναι πρὸς τὴν κυρίαν καὶ κατὰ συνήθειαν ἐμπορικὴν ὡς τοιαῦται ἐκλαμβανόμεναι. Οὕτω κατὰ σταθερὰν συνήθειαν, ὁ παραγγελιοδόχος ἐξυπακούεται, ὅτι ὀφείλει ἐὰν ᾔνε πωλητὴς νὰ εἰσπράξῃ τὸ τίμημα· ἐὰν ἀγοραστής νὰ πληρώσῃ αὐτό· ἐὰν ἐπεφορτίσθῃ τὴν εἰσπραξίν συνλλαγματικῆς νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαμαρτύρησιν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ ⁽¹⁾.

990. Ἐμπορεύματα. Ἀσφάλεια. Ἐμπορεύματα ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει εἰς χεῖράς του ἢ τὰ ἀποσταλέντα αὐτῷ πρὸς πώλησιν ἢ ἄλλην πρᾶξιν (ἐνεχυρίασιν—παρὰκταθήκην), ἢ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡγόρασε καὶ παρέλαβε διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως, ἢ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀγορασθέντα καὶ σταλέντα εἰς τὸν παραγγελέα ἐπεστράφησαν ὡς ἀπαράδεκτα. Περὶ πάντων τούτων τῶν ἐμπορευμάτων ὀφείλει νὰ λάβῃ μέριμναν ὅπως μὴ ὑποστῶσι καταστροφὴν ἢ βλάβην εἴτε κατὰ ποσότητα εἴτε κατὰ ποιότητα καὶ εὐθύνεται ἐκτὸς ἂν ἀποδείξῃ ὅτι ἦσαν ἤδη βεβλαμμένα, ἢ ὅτι ἡ καταστροφὴ ἢ βλάβη προῆλθεν ἐκ τυχαίου συμβάντος ⁽²⁾.

ποίησιν ὅτι ἡ παραγγελία του ἐξετελέσθη δι' ὀλιγώτερον ποσὸν δὲν διεμαρτυρήθη.—Ἡ δευτέρα (12 Ἰαν 48) ἀπεριεφε τὴν ἀγωγὴν τοῦ παραγγελέως περὶ ποιότητος, διότι εἶχε δεχθῇ ἄνευ διαμαρτυρίας τὰ ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα ἴδε καὶ ΑΠ. 78 (70). Πειρ. 6355. ἀλλ' ἡ ΑΠ 301 (67). Πειρ. 6363, ρητῶς δέχεται ὅτι «ὁ παραγγελεὺς παραλαμβάνων ἀπὸ τὸν παραγγελιοδόχον τὰ ἐμπορεύματα τῆς παραγγελίας (σταφίδα) ἄνευ διαμαρτυρίας καὶ χωρὶς δοκιμασίας δὲν παρέχει νόμιμον τεκμήριον ἀποδοχῆς καθιστῶν ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν περὶ μὴ ἐκτελέσεως τῶν συμπεφωνημένων. Οὐτε ἐφαρμόζονται τὰ ἀρθρ. 105. 106 καὶ 435 Ἐμπ. Ν.»

(1) LyC. Tr. 3. 445. Del. el Lep. 2. 71. 72 καὶ 250.

(2) LyC. Tr. 3. 446.—Ραλ. 326.—Dalloz Com. 220 καὶ 260. ὁ παραγγελιοδόχος ἐκφυγὼν ὑπεύθυνος διὰ τὴν τῶν ἐμπορ. κλοπὴν τὴν γενομένην ἄνευ διαρρήξεως. Ἐφ. Aix 28 Φεβρ. 40 ἐν Dal. Com. 82.—καὶ διὰ τὴν ἐξ ἀνωτέρας βίας καταστροφὴν (ἀρπαγὴν) ὅταν προηγήθῃ πταῖσμα Dal Com. 66 καὶ 265. Ὡς πρὸς τὰ χρήματα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν παραγγελέα καὶ τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς χεῖράς του ; Δὲν θεωρεῖται θεματοφύλαξ, ἀλλ' ὀφειλέτης, ὥστε τὰ τυχερὰ τὸν βεβλύνουσι. Alauzet 855. Troplong mandat 437.—Del. et Lep. 3. § 9.

Ἡρωτήθη ὅμως ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλῃ ἢ τοῖλάχιστον δύναται νὰ ἀσφαλίσῃ τὰ ἐμπορεύματα Περὶ τούτου ἰδοὺ τί δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν.

1) Ἐὰν ἔλαβε διαταγὴν νὰ ἀσφαλίσῃ καὶ δὲν ἠσφάλισεν, εὐθύνεται, ἐπερχομένου δυστυχήματος ἔστω καὶ ἐκ τύχης, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν παραγγελέα τὴν τιμὴν τῶν ἐμπορευμάτων παρακρατῶν τὸ ἀσφάλιστρον.

2) Ἐὰν ὅμως δὲν ἔλαβε διαταγὴν, ὑποχρέωσιν νὰ ἀσφαλίσῃ κατ' ἀρχὴν δὲν ἔχει, ἐκτὸς ἂν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ἀσφαλίζῃ τὰ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ συνήθεια νὰ ἀσφαλίζονται τὰ ἐμπορεύματα πάντα ἢ ὠρισμένον εἶδος αὐτῶν.

3) Ἐὰν ἄλλοις ὑποχρέωσιν λόγῳ ρητῆς ἢ σιωπηρᾶς διαταγῆς, ἢ ἐθίμου, ὁ παραγγελιοδόχος προβῇ εἰς ἀσφάλειαν, καθίσταται διαχειριστὴς ἀλλοτρίων, καὶ ἡ πράξις του ὡς ἐπωφελῆς εἶνε ὑποχρεωτική διὰ τὸν παραγγελέα ὀφείλοντα τὰ ἀσφάλιστρα εἴτε ἐπέλθῃ δυστύχημα εἴτε μὴ ⁽¹⁾.

991. Παραγγελιοδόχος ἐνεργῶν μεθ' ἑαυτοῦ τὴν πρᾶξιν, ἢν ἀνέλαβε. Ἀντίθετα συμφέροντα. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ τὴν πρᾶξιν ἣν ἀνέλαβε συνήθως μετὰ τρίτων. Ἡρωτήθη ὅμως ἂν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ταύτην μεθ' ἑαυτοῦ, εἴτε διὰ λογαριασμὸν του εἴτε διὰ λογαριασμὸν ἄλλου παραγγελέως. Ἰδοὺ πῶς τίθεται ἀκριβέστερον τὸ ζήτημα. Ἐπιφορτίζω τὸν παραγγελιοδόχον μου νὰ μοῦ πωλήσῃ ἐμπορεύματα· δύναται νὰ τὰ ἀγοράσῃ ὁ ἴδιος; δύναται νὰ τὰ ἀγοράσῃ ὁ ἴδιος διὰ λογαριασμὸν ἄλλου παραγγελέως ὅστις τὸν εἶχε ἐπιφορτίσει μὲ τὴν ἀγορὰν τοιοῦτων ἐμπορευμάτων; Τὸ ἐρώτημα δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἐτέθη ὅχι μόνον διὰ τὴν πώλησιν ἐμπορευμάτων ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν τοιοῦτων, τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐν γένει πᾶν σιονδήποτε συναλλάγμα. Τίθεται δὲ ὅταν περὶ τούτου δὲν ὑπάρχῃ συμφωνία ρητὴ εἴτε σιωπηρὰ καὶ λύεται παρά τινων μὲν ἀποφατικῶς εἴτε διότι ὁ παραγγελιοδόχος τιθέμενος με-

(1) LyC. Tr. 3. 446. 448. N 10 § 1 καὶ N. 33. II. (3. 5). ἴδε ἐν τούτοις Del. et Lep. 3. 100 ὑποστηρίζοντα ὅτι μόνον ὅταν ἐπέλθῃ δυστύχημα ὀφείλεται τὸ ἀσφάλιστρον, διότι δὲν δέχονται τὴν ἀρχὴν τοῦ Ρωμ. Δ. ὅτι τὸ ἐπωφελὲς τῆς πράξεως κρίνεται καθ' ὃν χρόνον αὕτη γίνεται.

ταξὺ τοῦ συμφέροντος τοῦ καὶ ἐκείνου τοῦ παραγγελέως δύναται καὶ καλῇ τῇ πίστει νὰ παραμελήσῃ τὸ συμφέρον τοῦ τελευταίου, εἴτε διότι ἐπιφορτισμένος μὲ ἀντίθετα συμφέροντα δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὰ ταυτοχρόνως ⁽¹⁾, παρ' ἄλλων δὲ καταφατικῶς. ⁽²⁾

Συνέπεια τῆς παραβάσεως τοῦ κανόνος τούτου διὰ τοὺς ἀποφατικῶς λύοντας τὸ ζήτημα εἶνε ὅτι ὁ παραγγελεύς δύναται νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν πρᾶξιν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν· ἄλλη δὲ συνέπεια ἐπὶ ἀγορᾶς, πωλησεως ἢ ἀσφαλείας, προμήθεια δὲν ὀφείλεται, διότι δὲν ὑπάρχει παραγγελία, ἀλλ' ἀπλῇ ἀγορὰ καὶ πώλησις ἢ ἀσφάλεια ⁽³⁾.

992. Ὑποχρέωσις εἰδοποιήσεως. Ὁ παραγγελιοδόχος κατὰ σταθερὰν τοῦ ἐμπορίου συνήθειαν ὀφείλει·

1) Νὰ κρατῇ ἐνήμερον τὸν παραγγελέα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς

(1) LyC Tr. 3. 457.—N. 9. Π. (2.14) «difficile est ut unus homo duorum vicem sustineat». — Κατὰ τὸν N. 34. § 7 (18 1) ἡ Βασ. 32 (19. 1) «πᾶς διοικῶν ἀλλότρια (qui aliena negotia gerit) δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀγοραστὴς τούτων» (ὁμοία διάταξις τοῦ Γαλ. Ἀστ. Κωδ. ἄρθρ. 1596). J el. et Lep. 2. 249.—Ἐρ. Lyon 29 Δεβ. 42. S. 43. 2. 423. Ἐρ. Toulouse 27 Νεβ. 69. S. 70. 2. 237. Ἐρ. Rouen 22 Ἀπρ. 72. D. 73. 5. 99. Ερ Bordeaux 19 Μαρτ. 44. S. 45. 2. 118. Παλ. 326.

(2) Boistel 522. Ακ. 11 Ἀπρ. 60. S. 60. 1. 316. — Pont P. Traités 814. ὁ Alauzet 846 δὲν δέχεται ὅμως ὅτι ὁ ἴδιος δύναται νὰ γίνῃ ἀγοραστὴς λόγῳ τοῦ ἀρθρ. 1596 Ἀστ. Κ. ὅπερ δὲν θεωρεῖ ἐφαρμόσιμον ὁ Boistel. Ὅλοι ἐπικαλοῦνται τὸν Casaregis (Disc. 120 ἄρ. 21 καὶ 35). «Mercatores ex stylo universali possunt merces suorum correspondentialium sibimetipsis vendere et vice versa suas pro suis correspondentialibus emere κλπ.» ἀλλ' ὁ ἴδιος προσθέτει: «adummodo tamen id sequatur bona fide et pro pretio corrente quod ab aliis invenire protest». Τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶχε δώσει χώραν εἰς καταχρήσεις διὰ τοῦτο οὔτε ὁ Ἰσπανικὸς (ἄρθρ. 161—163) οὔτε ὁ Πορτογ. (ἄρθρ. 77. 78) ἐδέχθησαν τὴν γνώμην τοῦ Casaregis ἣν ἐδέχθη ὁ Γερμ. (ἄρθρ. 376) καὶ ὁ Ἰταλ. (ἄρθρ. 386) διὰ τὰ ἐμπορεύματα τὰ ἔχοντα τιμὴν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ (un prezzo di borsa o di mercato).

(3) LyC Tr. 3. 457 καὶ ὁ Boistel 522 δέχεται ὅτι δὲν ὀφείλεται προμήθεια. Τοῦτο εἶνε σύμφωνον πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ P. Δικ. καθ' ἣν ἡ ἐντολὴ ἢ ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν σύστασιν συναλλάγματος μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου εἶνε ἄκυρος N. 54 pr. N. 10. Π. (17. 1) καὶ Κωδ. (4. 36). W. Wetter oblig. § 134 σημ. 29 σχετ. ΑΠ. 130 (71). Πειρ. 6364.

ἀγορᾶς καὶ νὰ διαβιβάζῃ αὐτῷ πᾶσαν ἀγγελίαν ἐνδιαφέρουσαν, ἐξ ἧς ἐνδέχεται νὰ τροποποιήσῃ ἢ νὰ ἀνακαλίσῃ τὰς δοθείσας διαταγὰς. Τοιαῦται δὲ εἰσι αὕξησις ἢ μείωσις τῶν τιμῶν, ἀφθονία ἢ σπάνις τῶν ὁμοειδῶν ἐμπορευμάτων, ἐπικειμένη αὕξησις ἢ μείωσις θασμῶν καὶ εἰ τι ἄλλο.

2) Νὰ εἰδοποιήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὸν παραγγελέα ὅτι ἡ παραγγελία ἐξετελέσθη, εὐθυνόμενος ἐὰν ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἐπέλθῃ ζημία εἰς τὸν παραγγελέα ⁽¹⁾.

993. Ὑποκατάστασις. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ συνήθως ὁ ἴδιος ἢ διὰ τῶν ὑπαλλήλων του ⁽²⁾ τὴν πράξιν ἣν ἀνέλαβε. Ἐξητήθη ὅμως ἂν δύνανται νὰ ἀναθέσῃ εἰς ἄλλον παραγγελιοδόχον τὴν ἐκτέλεσιν, ἂν ὀφείλῃ ποτὲ νὰ πράξῃ τοῦτο, καὶ ποῖαι ἔσονται αἱ συνέπειαι.

Τρεῖς περιπτώσεις θυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν. Ὁ παραγγελεὺς ἡ

1) ἐπέτρεψε τὴν ὑποκατάστασιν, ἥτοι τὴν δι' ἄλλου ἐνέργειαν ἡ

2) ἀπηγόρευσεν αὐτήν, ἡ

3) δὲν ἐξεφράσθη διόλου.

994. Ὅταν ἡ ὑποκατάστασις ἐπετράπη, ἰδοὺ τί θυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν.

1) Ἐν ἀμφιβολίᾳ ἡ ἐξουσία τῆς δι' ἄλλου ἐκτελέσεως εἶνε ὑποχρεώσεις μᾶλλον ἢ δικαίωμα τοῦ παραγγελιοδόχου. Ὁ παραγγελεὺς ἐπιτρέπων τὴν ὑποκατάστασιν ἐνεργεῖ μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ δείκνυσιν ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον δι' αὐτὸν εἶνε ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας καὶ οὐχὶ τὸ ἐκτελέσον πρόσωπον ⁽³⁾.

2) Ἐὰν ὠρίσθῃ ὁ ὑποκατάστατος εἰς τοῦτον ὀφείλει νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ὁ παραγγελιοδόχος καὶ δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης ἐκλέγων ἄλλον, ἔστω καὶ μὲ καλλίτερα προσόντα ⁽⁴⁾.

3) Ἐὰν δὲν ὠρίσθῃ τότε ὁ παραγγελιοδόχος δύνανται νὰ ἐκλέξῃ κατ' ἄρεσκειαν εὐθυνόμενος μόνον διὰ κακὴν ἐκλογὴν ⁽⁵⁾.

(1) Ραλ. 326. Lyc. Tr. 3, 457. Del. et Lep. 251—2.

(2) Ἴδε κατωτέρω 996 § σημ. 3.

(3-4) Del. et Lep. 2, 191.

(5) Wan-Wetter oblig. § 137. ΑΠ. 215 (65). Πειρ. 1223. ΑΠ.

4) Ἡ ἄδεια πρὸς ὑποκατάστασιν εἶνε ρητὴ ἢ σιωπηρὰ προκύπτουσα ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ εἴδους τῆς παραγγελίας. Κανὼν μάλιστα γενικὸς δύναται νὰ τεθῇ ὅτι, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, ὑπάρχει σιωπηρὰ ἄδεια ὑποκαταστάσεως ὑσάκης ἢ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου αὐτοπρὸς ἑαυτὸν ἐνέργεια ἀπαιτεῖ μετατόπισιν πολυδάπανον δι' αὐτὸν ἢ τὴν πράξιν ⁽¹⁾.

5) Ἐνίστε ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας εἶνε ἡ ὑποκατάστασις μεθ' ἧς καὶ ἡ παραγγελία πκύει ⁽²⁾.

144 (70) Πειρ. 2845, ἡ τελευταία αὕτη ἀποφ. δέχεται ὅπως καὶ ἡ προηγούμενη ὅτι ὅταν ἐπετράπη ἡ ὑποκατάστασις ὁ ἐντολοδόχος εὐθύνεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς, ὡς πρὸς δὲ τὴν ὀφειλομένην λογοδοσίαν ἐπάγεται ὅτι ὁ ἐντολοδόχος δίδων λόγον περὶ τῆς ἐκποιήσεως (σταφιδοκαρποῦ ἐν Ἀγγλίᾳ) δὲν ὀφείλει εἰς ἀποδείξιν τῆς διαχειρίσεως νὰ προσεξῇ εἰμὴ τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰς ἐκκαθαρίσεις τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ὑποκατάστατον (τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντα ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα αὐτοῦ οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὰς περὶ τῆς ἐκποιήσεως τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἐνεργείας τοῦ ὑποκαταστατοῦ οὔτε τὰ πρόσωπα δι' ὧν ἐνήργησε τὴν ἐκποίησιν οὔτε ὀφείλει οὔτε δύναται νὰ ἀποδείξῃ καὶ τὰ πρόσωπα πρὸς ἃ ἐγένετο ἡ πώλησις οὔτε τὴν ἀλήθειαν τῶν πράξεων τοῦ ὑποκαταστατοῦ νὰ πιστοποιήσῃ. — Ἡ αὕτη ἀποφ. ἐμिलεῖ καὶ περὶ κακῆς ἐκλογῆς. — Τὸ ἄρθρον 1994 Γαλ. Κ. κηρύσσει τὸν ἐντολοδόχον ὑπεύθυνον, ὅταν ἐπετράπη ἡ ὑποκατάστασις, διὰ κακὴν ἐκλογὴν ὑπάρχει δὲ κακὴ ἐκλογὴ ὅταν ὁ ὑποκατάστατος ᾔνε ὁμολογουμένως ἀνίκανος ἢ ἀφερέγγυος (notoirement incapable ou insolvable). Κατὰ τὸν Καλ. 3. § 188 εἰν ᾔνε δόλιος ἢ ἀνίκανος. Οἱ Del. et Lep 2, 202 δὲν ἀπαιτοῦσι νὰ ᾔνε ὁμολογουμένως ἀφερέγγυος ἢ ἐν πτωχεύσει, ἀρκεῖ νὰ ᾔνε decoctioni proximus τοιοῦτος δὲ θεωρεῖται ὁ μὴ πληρώνων τὰ πολιτικὰ χρέη τοῦ ἢ τοῦ ὁποίου περιωρίσθησαν αἱ πιστώσεις.

(1) Del. et Lep 2, 203, π. χ. παραδίῳ εἰς τινὰ παραγγελιοδόχον ἐν Πάτραις συναλ|τικὴν ἵνα ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν ἐν Παρίσις ἢ ἐν Λονδίνῳ ἢ σταφιδοκαρπὸν ἵνα πωληθῇ εἰς Ἀγγλίαν ἢ τὸν διατάσω νὰ μοῦ προμηθεύσῃ νήματα ἢ μηχανήματα Ἀγγλίας. Καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις καὶ ἄλλας ἀναλόγους ἐννοεῖται ἡ ὑποκατάστασις ᾔτοι ἢ δι' ἄλλου ἐνέργεια, ἐκτὸς ἂν ἐκ τῶν ὅρων τῆς παραγγελίας προκύπτῃ τὸ ἐναντίον π. χ. εἰν γνωρίζων ὅτι μεταβαίνειτε κατ' ἑτος εἰς τὴν δεῖνα πανήγυριν σᾶς παρακαλῶ ὅπως κατὰ τὸ προσεγὲς ταξιδιὸν σας ἐκεῖ μοῦ ἀγοράσητε ὠρισμένα εἶδη, προφανῶς δὲν ἐννοῶ δι' ἄλλου ἐνέργειαν. Σχετ. ΑΠ. 144 (70). Πειρ. 2844. ὁ Pardessus § 558 εἶνε ἐλευθεριώτερος διδάσκων ὅτι «ἡ ἄδεια τῆς ὑποκαταστάσεως τεκμαίρεται εὐκολώτερον ἐν ταῖς ἐμπ. ἐντολαῖς».

(2) Del. et Lep. 2, 204. π. χ. σᾶς παραγγέλλω νὰ μοῦ στείλετε τὰ

995. "Όταν ἡ ὑποκατάστασις ἀπηγορεύθῃ. Ἡ ἀπαγόρευσις εἶνε ρητὴ ἢ σιωπηρὰ. Ὃταν ἐκ τῶν ὄρων τῆς παραγγελίας προκύπτῃ ὅτι ὁ παραγγελεύς ἡννόει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ παραγγελιοδόχος αὐτός καὶ ὄχι ἄλλος. Παραβαίνων τὴν ἀπαγόρευσιν ὁ παραγγελιοδόχος καθίσταται διαχειριστὴς ἀλλοτρίων παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ κυρίου, εὐθύνεται ἐπομένως διὰ πάσας τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου. Νομίζω μάλιστα ὀρθωτέραν τὴν γνώμην καθ' ἣν ὁ παραγγελεύς δύναται νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν πράξιν καὶ νὰ θεωρήσῃ τὴν παραγγελίαν μὴ ἐκτελεσθεῖσαν ⁽¹⁾.

996. "Όταν οὔτε ἀπηγορεύθῃ, οὔτε ἐπετράπη ἡ ὑποκατάστασις. Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἔχομεν κείμενα ἐν τῷ Ἀστικῷ Δικαίῳ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν δὲν εἶνε σύμφωνοι. Κατὰ τοὺς μὲν ὁ ἐντολοδόχος δύναται νὰ ἀναθέσῃ εἰς ἄλλον τὴν ἐκτέλεσιν ὅταν τὸ συμφέρον τοῦ ἐντολέως ἐξ ἴσου ἐκπληρῶται· εὐθύνεται δὲ πάντοτε μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς, ἐκτὸς ἂν ἀπηγορεύθῃ ἡ ὑποκατάστασις ὅτε ἡ εὐθύνη εἶνε μειζων ⁽²⁾. Κατὰ τοὺς δὲ ὁ ἐντολοδόχος δύναται νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν εἰς ἄλλον, ἀλλ' εὐθύνεται διὰ πάσας τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου καὶ ὄχι μόνον

ἐμπορεύματά μου. Ἡ παραγγελία σινίσταται εἰς τὴν εὐρεσιν καλοῦ ἀγωγιάτου καὶ παύει, διότι σεῖς δὲν ἀνελάβατε τὴν μεταφοράν, ἀλλὰ τὴν εὐρεσιν καταλλήλῃ πρὸς τοῦτο

(1) "Όλοι δέχονται ὅτι εὐθύνεται ὁ παραγγελιοδόχος διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου, ἀλλὰ δὲν δέχονται ὅτι ὁ παραγγελεύς δύναται λόγῳ τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ μόνως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πράξιν καὶ νὰ θεωρήσῃ τὴν παραγγελίαν μὴ ἐκτελεσθεῖσαν. Del. et Lep. 2. 192. Οὔτε ἐφαρμόζουσι τοὺς N. 8 § 3. Π. (3. 5). N. 40. Π. (17. 1) καὶ N. 24. K. (2. 19) περὶ *daπανων* (Καλ. 3. § 207). Μόνος ὁ Pothier Mandat 99. ὑπεστήριξεν ὅτι πάντοτε ἡ ὑποκατάστασις ἀποτελεῖ παράβασιν τῶν ὄρων τῆς ἐντολῆς. Ὁ Καλ. 3. § 188. δεχόμενος τὴν γνώμην ὅτι πάντοτε ὁ ἐντολοδόχος ἐνέχεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς καὶ ὄχι διὰ πᾶν τοῦ ὑποκαταστάτου πταίσμα (ἴδε κατωτ. § 996 σημ. 1.) ἀορίστως διδάσκει ὅτι ὅταν ἀπηγορεύθῃ ἡ ὑποκατάστασις αὐξάνει ἡ εὐθύνη· ὁ N. 1. § 5 Π. (14. 7) ἐπιτρέπων ὑποκατάστασιν παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ κυρίου εἶνε εἰδικὸς διὰ τὸν *magister navis* ὅστις δὲν εἶνε *πλοίαρχος* (*nauta*), ἀλλὰ *φροντιστής*. N. 1 § 1. Π. (14. 1).

(2) Καλ. 3. § 188. ἀκολουθῶν κατὰ τοῦτο τὸν Windsheid 2. § 410 καὶ ἄλλους.

λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς (1). Ἡ εὐθύνη μάλιστα τοῦ ἐντολοδόχου εἶνε τελεία καὶ ὅταν ἐξ ἀνωτέρας βίης ἀδυνατῇ ὁ ἴδιος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολήν, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην μόνον ὑποχρεώσιν ἔχει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐντολέα, ἂν ᾔνε τοῦτο αὐτῷ δυνατόν (2). Καὶ ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ἡ ὀρθωτέρα καὶ συμφωνότερα πρὸς τὰ κείμενα (3).

(1) Wan-Wetter oblig. § 137. Molitor § 734. ἴδου τὰ κείμενα. N. 8. § 3. Π. (17. 1) ἢ B. 8 (14. 1) «ἐὰν ἐνταλθεὶς διοικῆσαι πράγματα ἐντείλωμαί σοι αὐτὰ διοικῆται ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν, ἐνέχομαι γὰρ διὰ τὸ ἔχειν σε ἔνοχον, ἐπὶ μόνῃ δὲ δίκῃ κεκώλυται ὁ διοικητὴς διοικῆσιν ποιεῖν πρὸ τῆς προκατάρξεως». Ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην ὁ μὲν N. 21 § 3. Π. (3. 5) ἢ B. 21 (17. 1) φέρει «ἐὰν ἄλλος κατ' ἐντολήν σου διοικήσῃ πράγματά μου ἐνέχῃ μοι τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν εἰς τὸ τὴν ζημίαν ἀποθεραπεῦσαι μοι οὐ μὴν εἰς τὸ ἐκχωρῆσαι μοι τὰς κατ' ἐκείνου ἀγωγὰς ὁ δὲ N. 2. § 1. Π. (11. 6) ἢ Basc. 2 (60. 9) φέρει «εἰ δὲ καὶ μετρητῆς ἐπιτραπείς μετρησάι ἐτέρῳ ἐπιτρέψῃ κακεῖνος δόλον ποιήσῃ αὐτὸς ἐνέχεται ὡς τοιοῦτῳ καταπιστεύσας». Ἐν ᾧ λοιπὸν ἐπιτρέπεται ἡ ὑποκατάστασις κατ' ἀρχήν, ὁ ἐντολοδόχος κηρύσσεται ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου. Ὁ Καλλ. 3. § 188 καὶ ἐν γένει οἱ ἰσχυρίζομενοι ὅτι πάντοτε ὁ ἐντολοδόχος ἐνέχεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς στηρίζονται εἰς τὴν φράσιν «sed etiam quod imprudenter eum elegeris» τοῦ N. 21. § 3. Π. (3. 5) ἥτις δὲν μετεφέρθη εἰς τὸν ἀντίστοιχον N. 21. Basc. (17. 1).

(2) N. 27. § 2. Π. (17. 1) ἢ B. 27 (14. 1) «ὁ μὴ δυνάμενος πληρῶσαι τὸ ἐνταλθέν, παραγρημα, ὅτε δυνήθῃ, λεγέτω τοῦτο τῷ ἐντειλαμένῳ, ἐπειδὴ ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρειν. ὁ δὲ κατὰ τινα αἰτίαν μὴ δυνήθεις ἀπαγγεῖλαι συγγνώσκεται». Εἰς τὸν N. τοῦτον παρελείφθη ἡ ἐν τῷ N. τῶν Πανδ. φράσις «ut si is velit alterius opera utatur».

(3) ΑΠ. 144 (70). Πειρ. 2845. ΑΠ. 245 (65) Πειρ. 1223. ΑΠ. 242 (77). Πειρ. Παρ. Γ. σελ. 288. Πᾶσαι αἱ ἀποφ. αὗται ἐκδοθεῖσαι ἐπὶ ἀποστολῆς σταφιδοκαρποῦ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς πώλησιν διὰ παραγγελιοδόχων διαμενόντων ἐν Πάτραις θίγρουσι καὶ ἄλλα σχετικὰ ζητήματα, πᾶσαι ὅμως ἐκλαμβάνουσι τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ παραγγελιοδόχον ὡς παραγγελιοδόχον ὑποκατάστατον τοῦ ἀρχικοῦ καὶ οὐδεμία ὡς πράκτορα ἢ ὑπάλληλον αὐτοῦ ἐν ᾧ ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος διὰ πολλοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ σταφιδοπαραλήπτας εἶνε ἀκριβέστερος ἰδίως ὅταν οὗτοι ἀποκλειστικῶς καὶ κυρίως ἐνεργῶσι τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Ἑλλάδι κυρίου παραγγελιοδόχου, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἐκεῖνοι δὲν ἔχουσιν ὑπαρξιν § 962. Πολλοὶ μάλιστα σταφιδοπαραγγελιοδόχοι ἐν Πάτραις διὰ νὰ μὴ εὐθύνωνται διὰ τὰς πράξεις τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπαλλήλων ἢ πρακτόρων τῶν οἵτινες εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδελφοὶ ἢ υἱοὶ τῶν καὶ πάντοτε συνεταῖροί τῶν καὶ διὰ νὰ θεωρῶνται οὗτοι ὡς χωριστοὶ παραγγελιοδόχοι καὶ ἄλλοι παρὰ τοὺς ἐν

Ἐφαρμόζοντες τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Ἀς. Δικαίου ἐπὶ παραγγελίας πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος εὐθύνεται πάντοτε διὰ πάσας τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου ἐκτὸς ἂν ἐπιτρέπη ἢ ὑποκατάστασις ὅτε ὡς εἴπομεν § 994 εὐθύνεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς καὶ ὅτι ἂν ἀδυνατῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν μόνον ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ εἰδοποιήσῃ, ἂν δύναται, τὸν παραγγελέα οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον, διότι ἂν ὑποκαταστήσῃ εὐθύνεται ὅχι μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς ἀλλὰ διὰ πᾶν τοῦ ὑποκαταστάτου πταῖσμα. Ὑποκαταστήσας ἄλλον ἄνευ ἐντολῆς καὶ ἄνευ ὑποχρέωσης κατέστη διαχειριστὴς ἄλλοτριῶν καὶ ἐπομένως ὑπεύθυνος διὰ πάσας τὰς πράξεις ἐκείνου εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν *gestio* ⁽¹⁾.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο τῆς τελείας καὶ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν εὐθύνῃς τοῦ παραγγελιοδόχου διὰ πάσας τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου, ὅπερ ὁ ἐμπ. Ν. ἐν ἄρθρῳ 99 δέχεται διὰ τὸν παραγγελιοδόχον μεταφορᾶς ἢ μετακομιδῆς ἐκρίθη διὰ τὰ ἄλλα εἶδη τῶν παραγγελιοδόχων καὶ αὐστηρὸν καὶ ἀσύμφορον ἦκιστα δὲ συμβιβαστέον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου.

Βεβαίως ἂν ἡ ὑπόθεσις ἐπιδέχεται ἀναβολήν, ὁ ἐν ἀδυναμίᾳ εὐρισκόμενος παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα ἂν δύναται καὶ νὰ ἀναμείνῃ διαταγὰς· ἀλλ' ἂν δὲν ἐπιδέχεται, ἂν τὰ συμφέροντα τοῦ παραγγελέως κινδυνεύωσι ἐδέχθησαν ὅτι ὁ ἐν ἀδυναμίᾳ εὐρισκόμενος παραγγελιοδόχος οὐδεμίαν φέρει εὐθύνῃν ἐνεργῶν ἐπὶ τὸ συμφερότερον καὶ ἐπομένως ὑποκαθιστῶν ἄλλον ἐνεχόμενος τότε μόνον διὰ κακὴν ἐκλογὴν. Καὶ ὅχι μόνον δύναται ἐν ταύτῃ περιπτώσει, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει νὰ πράξῃ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως ⁽²⁾.

Πάτραις κατέφυγον εἰς τὸ εὐφύεστατον τέχνασμα νὰ ἰδρῶσιν τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποκαταστήματά των ὑπὸ *ιδιαιτέρον ὄνομα* (συνήθως τοῦ υἱοῦ ἢ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐν γένει τοῦ ἐκεῖ πράκτορος) ὡς ἀποτελοῦντα ἰδίαν προσωπικότητα. Οὕτω ἐπιτυγχάνουσι, ἢ τοὐλάχιστον νομίζουσι, τὸ ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τῶν ἐκεῖ τοὺς ὁποίους ἐκλαμβάνουσιν ὡς ὑποκαταστάτους παραγγελιοδόχους καὶ οὐχὶ πράκτοράς των ὁποῖοι πραγματικῶς εἶνε.

(1) Ν. 28. Π. (3 5). Βασιλ. 28 (17. 1).

(2) *LyC. Tr.* 3. 460. *Pal.* 327. *Boistel* 521. *Del. et Lep.* 2. 189. ἴδε καὶ *ΑΠ.* 144 (70). *Πειρ.* 2485. Ἡ ἁληθῶς πρακτικὴ αὕτη γνώμη παραγνωρίζει τὸν κανόνα καθ' ὃν ἅμα ἡ ἐκτέλεσις εἶνε ἀδύνατος ἢ ἐντολὴ παύει

997. Σχέσεις παραγγελέως, παραγγελιοδόχου, καὶ ὑποκαταστάτου. Διδάσκεται ἐν γένει ὅτι ὁ ἐντολέυς δὲν ἔχει εὐθεῖαν κατὰ τοῦ ὑποκαταστάτου ἀγωγὴν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἐκχώρησιν τῶν ἀγωγῶν τοῦ ἰδίου ἐντολοδόχου ⁽¹⁾. Τοῦτο εἶνε ἀκριβὲς ἐπὶ ἐντολῆς καὶ παραγγελίας διότι κατ' ἀρχὴν ὁ ὑποκατάστατος δὲν θεωρεῖται ἐντολοδόχος τοῦ ἐντολέως, ἀλλὰ τοῦ ἐντολοδόχου ⁽²⁾. Ἐπειδὴ

καὶ μόνον ὑποχρέωσιν ἔχει ὁ ἐντολοδόχος νὰ εἰδοποιήσῃ παραχρῆμα ἂν δύναται τὸν ἐντολέα Ν. 27, § 2, Π. (17. 1) ἢ Β. 27 (14. 1) Ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἐντολοδόχον νὰ γίνῃ διαχειριστὴς ἀλλοτρῶν (neg. gestor)· διότι ἔπαυσεν ἡ ἐντολή, καὶ ἀφ' οὗ τὸν καθιστᾷ ὑποχρεωτικῶς διαχειριστὴν ἀλλοτρῶν δὲν ἐφαρμύζει ἐπ' αὐτοῦ τοὺς περὶ διαχειρίσεως ἀλλοτρῶν κανόνας ἧτοι δὲν τὸν κηρύσσει ὑπεύθυνον διὰ πάσας τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου Ν. 28. Π. (3. 5) ἢ Β. 28 (17. 1) Καλ. 3. § 208.

(1-2) Καλ. 3. § 188. Wau-Wetter oblig § 137. Del et Lep 2. 206. 207. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1994 τοῦ Γαλ. Κωδ. ὁ ἐντολέυς ἔχει εὐθεῖαν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὑποκαταστάτου.— Ἡ ΑΠ 215 (65) στηριχθεῖσα εἰς τοὺς Ν. 15. Κ. (2. 19) ἢ Β. 14 (17. 2) ἐδέχθη ὅτι ἐὰν ἐπόμενος τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐντολοδόχου μου ἐπεκτείνῃ τὰ ἐμὰ ἔχω ἀγωγὴν κατὰ τοῦ περὶ παντὸς ὅπερ ἀνάγεται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων μου ἐπομένους δὲ καὶ πληρογορίας περὶ αὐτῶν ν' ἀπαιτήσω δύναμιν». Ἡ ΑΠ. 220 (71) Πειρ. 6356 δέχεται ὅτι εἴταν ἡ ἐντολή ἐδόθη ἄνευ περιορισμοῦ τινος ὁ ὑποκατάστατος τοῦ ἐντολοδόχου θεωρεῖται ὡς ἄμεσος ἐντολοδόχος τοῦ ἐντολέως». Ἡ ΑΠ. 300 (71) τούναντίον αὐτὸς ὑποκατάστατος ἐντολοδόχος ὀφείλει λόγον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς οὐχὶ τῷ ἀρχικῷ ἐντολεῖ, ἀλλὰ τῷ παρ' οὗ ἔλαβεν αὐτὸς τὴν ἐντολήν». Ἡ ΑΠ. 212 (77) Πειρ. Παρ. Γ. σελ. 288 δέχεται ἐπίσης ὅτι ὁ ἐντολέυς δὲν ἔχει κατὰ τοῦ ὑποκαταστάτου εὐθεῖαν ἀγωγὴν, ἀλλ' ὁ ἀρχικὸς ἐντολοδόχος ὀφείλει νὰ ἐκχωρήσῃ πρὸς τὸν ἐντολέα τοῦ τὴν κατ' ἐκείνου ἀγωγὴν ἐὰν ἐγένετο ἐκ μέρους τοῦ ὑποκαταστάτου ὑπέρβασις τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς· ἐπομένως ἐὰν ἐγκρίνῃ ὁ ἐντολοδόχος τὰς πράξεις τοῦ ὑποκαταστάτου δὲν ἔχει ἀγωγὴν πρὸς ἐκχώρησιν καὶ εὐθύνεται. Ἡ ΑΠ. 45 (71). Πειρ. 6365 φέρει «ὅτι ὁσάκις ὁ παραγγελιοδόχος συναλλάσσεται ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι καὶ αἱ ἐνεργητικαὶ καὶ αἱ παθητικαὶ σχέσεις αἱ ἐκ τοῦ συναλλάγματος τούτου πηγάζουσιν ὁρῶσι μόνον τὸν παραγγελιοδόχον χωρεῖ ὅμως καὶ ἡ *in rem verso*».— Ἡ ΑΠ. 145 (89). Μπ. 9. 200 ἢ Θ. 1. 356 αὐτὸ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργήσας ἐντολοδόχος αὐτὸς ἀσκεῖ καὶ τὰς ἀγωγὰς ἐν ὧν δὲν ἐξεχώρησε ταύτας πρὸς τὸν ἐντολέα τοῦ Ν. 49. § 2. Π. (41. 2) Ὁμ. ΑΠ 143 (90). Μπ. 10. 265 ἢ Θ. 1. 276.— Ἡ Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 180 (92). Θ. 3. 153 ἐδέχθη (μετὰ μειοψηφ.) «ὅτι ὁ παραγγελέυς ἐνσκαεῖ τὰς ἀγωγὰς τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ ἄνευ ἐκχωρήσεως».

ὅμως σήμερον νομικὴ ἀντιπροσωπεΐα ἐπιτρέπεται καὶ δύναται ὁ ἐντολοδόχος ἢ ὁ παραγγελιοδόχος νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως ἢ παραγγελέως, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὅταν ὁ ἐντολοδόχος ἢ παραγγελιοδόχος ἔχων δικαίωμα § 994 ἀνατίθῃ τὴν ἐκτέλεσιν εἰς ἄλλον ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως ἢ παραγγελέως, οὗτος ἔχει κατὰ τοῦ ὑποκαταστάτου εὐθεὶαν ἀγωγὴν. Ἡ πρώτη παραγγελία ἐκλαμβάνεται ὡς ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν ὑποκατάστασιν καὶ ὁ παραγγελιοδόχος λογίζεται ἐκτελέσας τὴν παραγγελίαν ἅμα μετεβίβασεν ἀκριβῶς καὶ πιστῶς τὰς διαταγὰς, διότι πλὴν τούτου μόνην ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τὸν παραγγελέα τὴν ὑποκατάστασιν καὶ τὸν ὑποκατάστατον, κατὰ τὰ λοιπὰ εἶνε ξένος πρὸς τὸ συνάλλαγμα, ὅπερ λογίζεται ὑφιστάμενον μεταξὺ παραγγελέως καὶ ὑποκαταστάτου.

Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ὁ ὑποκατάστατος εἶνε παραγγελιοδόχος τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ οὐχὶ τοῦ παραγγελέως. Μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων προσώπων ἔχομεν δύο παραγγελίας, διεπομένεας ἐκάστην ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτῆς κανόνας. Αἱ σχέσεις ἐπομένως τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ ὑποκαταστάτου διέπονται ἀπὸ τὸν γενικὸν κανόνα τὸν ἐν ἀρχῇ διατυπωθέντα καὶ ἐν γένει ἀπὸ τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς σχέσεις τοῦ παραγγελέως καὶ τῶν τρίτων μεθ' ὧν ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη.

998. Τρόπος ἐνεργείας. Ἀπόρρητον. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ὅτε μὲν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ὅτε δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως (ἄρθρ. 91. 92). Ἐκαστος δὲ τῶν τρόπων τούτων ἔχει ἰδίαν συνεπίαιον ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τρίτους ὡς θέλομεν ἐξηγηθῇ. Κατ' ἀρχὴν ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως νὰ ἐνεργῇ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀποσιωπῶν τὸ ὄνομα τοῦ παραγγελέως, διότι οὕτω ἐπιτυχάνεται ἡ ἀπαραίτητος εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς μυστικότης, ταχύτης καὶ πίστεως ⁽¹⁾. Οὕτε εἶνε ὑπόχρεως κατόπιν νὰ ὀνομάσῃ τὸν παραγγελέα, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ ἀσφαλείας ἢ περὶ ναυτοδανείου ὅτε ἔχει ταιαύτην ὑποχρέωσιν ἐπερχομένου δυστυχήματος.

(1) LyC. Tr. 3. 461 462. Del. et Lep. 3. 93. Boistel 520. Ἀκ. 7 Δεβρ. 58. S. 59. 1. 305 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Massé καὶ Ἀκ. 30 Μαρτ. 59. S. 59 1. 676 ἢ D. 59. 1. 175. Alauzet 856.

Ἐζητήθη ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ᾗνε ὑπόχρεως νὰ φανερῶσιν εἰς τὸν παραγγελέα τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου μεθ' οὗ συνηλλάχθη, ἐπικρατεῖ δὲ ἡ καταφατικὴ γνώμη ὅταν ὁ παραγγελεύς ἔχῃ νόμιμον πρὸς τοῦτο συμφέρον. Π. χ. διὰ νὰ ἐξελέγξῃ ἂν αἱ σημειούμεναι τιμαὶ τῆς ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως ᾗνε αἱ πραγματικαὶ καὶ ἐν γένει ἂν οἱ λογαριασμοὶ ᾗνε ἀκριβεῖς ⁽¹⁾.

999. Ὑποχρέωσις πρὸς λογοδοσίαν. Ὁ παραγγελιοδόχος ὡς διαχειριστὴς ξένης περιουσίας ὀφείλει νὰ δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεώς του (ἄρθ. 695 Πολ. Δικ. Ν. 9 Π. (213) Ν. 46 § 4 (Π. 3. 3.) Ν. 56 § 2 Π. (17. 1)).

Περὶ λογοδοσίας ὁμιλεῖ ἡ Πολ. Δικ. (ἄρθ. 695 καὶ ἐπ.), τῆς ὁποίας αἱ διατάξεις ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα ⁽²⁾.

Κατὰ ταύτην πᾶς λογαριασμός καὶ ἐπομένως καὶ ὁ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ὀφειλόμενος πρέπει νὰ περιέχῃ ἀντιπαράθεσιν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τοῦ ὀφειλομένου καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσεως ταύτης προκύπτει (ἄρθ. 696). Ἐπὶ πλέον ὁ λογαριασμός αὐτός πρέπει νὰ συνοδεύηται μὲ τὰς ἀποδείξεις (ἄρθ. 697).

Τὰς ἀποδείξεις θέλει προμηθευθῇ ὁ παραγγελιοδόχος ἐκ τῶν βιβλίων του, ἐξ ἐπιστολῶν ἐξοφλητικῶν, ἀποδείξεων, τιμολογίων, δελτίων τοῦ χρηματιστηρίου κτλ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται νὰ συμφωνήσωσιν ὥστε ὁ λογαριασμός νὰ δοθῇ ἄνευ δικαιολογητικῶν ἐγγράφων ἢ καὶ νὰ μὴ δοθῇ διόλου λογαριασμός, ἀλλὰ τότε ἔχομεν δωρεὰν καὶ ἀπαιτεῖται ἡ πρὸς δωρεὰν ἱκανότης.

1000. Ἐνεργητικὸν τοῦ λογαριασμοῦ. Τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ λογαριασμοῦ πρέπει νὰ περιέχῃ Ἀεν) πᾶν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔλαβε δυνάμει τῆς παραγγελίας καὶ ἔνεκα ταύτης, μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ τῶν ἀχρεωστητῶς ληφθέντων ⁽³⁾. Βεν) τὰς ἀποζημιώ-

(1) Ἴδε ἄνωτέρῳ σημείωσιν.

(2) Αἱ διατάξεις τῆς Δικ. περὶ ἐκουσίας λογοδοσίας ἐφαρμόζονται ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει συμφωνία ἢ ἔθιμον ἄλλως κανονίζον τὰ τῆς ἐκουσίας λογοδοσίας. Συνήθως οἱ ἔμποροι ἀποστέλλουσι τοὺς λογαριασμοὺς ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου καὶ ταχυδρομικῶς νομίζω δὲ πολὺ τολμηρὸν νὰ θεωρηθῇ τοιοῦτος λογαριασμός ὡς μὴ σταλεῖς ἔνεκα τοῦ ἄρθ. 697 Πολ. Δικ.

(3) LyC. Tr. 3. 465. ΑΠ. 403 (37). Πειρ. 4225 Ν. 20 Π. (17. 1). «ex mandato apud eum qui mandatum suscepit nihil remanere oportet».

σεις, τὰς ὑποίας ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει εἰς τὸν παραγγελία ἔνεκα δόλου ἢ πταίσματος ἢ καὶ ἔνεκα τυχηρῶν ὅταν καὶ ταῦτα εἶχεν ἀναλάβει. Γον) τοὺς καρπούς τῶν πραγμάτων ⁽¹⁾ καὶ τοὺς τόκους τῶν χρημάτων τοῦ παραγγελέως.

1001. Τόκοι. Κατὰ τὰ κείμενα ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει τόκους ὅταν ᾖ ἐπερήμερος ἢ ὅταν χωρὶς νὰ ᾖ ἐπερήμερος ὡφελῇται ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ παραγγελέως ⁽²⁾.

Ὁ παραγγελιοδόχος καθίσταται ἐπερήμερος ἀπὸ τῆς ὀχλήσεως ἣτις κατὰ συνήθειαν εἰς τὸ ἐμπόριον γίνεται καὶ δι' ἀπλῆς ἐπιστολῆς ἢ διὰ παρελεύσεως ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος ἐνός, δύο, τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς εἰσπράξεως ⁽³⁾.

Ιετ. Συνεπεία τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐκρίθη ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν προμήθειάν του καὶ δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ μέρος τῶν κερδῶν ἢ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελέως δαπάνην μείζονα τῆς πραγματικῶς πληρωθείσης, ἐπικαλούμενος ἔθιμον τοιοῦτον ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸ ζήτημα ἰδίως ἐξετάσθη διὰ τὰ προεξοφλήματα (escomptes) καὶ ἄλλα ὠφελήματα (bonifications) παρεχόμενα ὑπὸ τῶν πωλητῶν. Ἐφ. Lyon 23 Αὐγ. 31 καὶ Ἐφ. Rouan 27 Μαρτ. 47. S. 48. 2. 485 ἢ Dal. Com. 63. Καὶ ὅτι ἡ παρακράτησις τῶν τοιούτων ὠφελημάτων ἀποτελεῖ ὑπεξαίρεσιν Ἐφ. Amiens 16 Δεκ. 78. S. 79. 2. 17 ἐνθα καὶ σημειώσις τοῦ Bourguignat.—LyC. αὐτ.—"Ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν ὑπάρχῃ συμφωνία Ἐφ. Rouen 7 Αὐγ. 71. D. 71. 2. 222. Del. et Lep. 3. 299. Boistel § 526 — Ἡ ἂνω σημειωθείσα ἀπ. τοῦ Ἐφ. Rouan 27 Μαρτ. 47 ἀπεφάνθη ὅτι ἡ ἐγκατάλειψις τῶν προεξοφλημάτων (escomptes) καὶ ὠφελημάτων (bonifications) ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς σιωπῆς ἣν ἐτήρησεν ὁ παραγγελέως κατὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν διαφόρων λογαριασμῶν του μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, ἐνῷ ἐγνώριζε ὅτι εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας ὑπάρχει συνήθεια νὰ παρέχωνται τοιαῦτα προεξοφλήματα ἢ ὠφελήματα. Νομίζω ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ τις ὅτι παρέχονται τοιαῦτα ὠφελήματα, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ γνωρίζῃ ὅτι παρεσχέθησαν τοιαῦτα εἰς τὸν παραγγελιοδόχον διὰ νὰ ἐκληφθῇ παραιτηθεὶς διὰ τῆς σιωπῆς του.

(1) Περὶ καρπῶν N. 10, § 2 καὶ 9. Π. (17. 1).

(2) N. 10. § 3. Π. (17. 1) ἢ B. 10 (14. 1). «Ὁ δικηγόρος μου τῶν ὄντων παρ' αὐτῶν χρημάτων δίδωσι τόκους ἀπὸ ἐπερθέσεως καὶ οὐς ἔλαβε δανείσας καὶν μὴ ἐντετελέσθαι αὐτῷ δανεῖσαι, οὔτε γὰρ ἡ ἀγαθὴ πίστις συγχωρεῖ τι δι' ἄλλοτριῶν κερδᾶναι καὶ ἀπὸ συγχρήσεως δίδωσι τοὺς ἐν τῷ κλίματι συγνάζοντας καὶν τόκους λαβὼν παρὰ χρεώστου μου συγχρήσῃτε αὐτοῖς δίδωσι τόκους».

(3) Dal. Com. 247. LyC. Tr. 3. 32.

Ἐκ τῶν χρημάτων δὲ τοῦ παραγγελέως ὀφειλεῖται ὁ παραγγελιοδόχος ὅταν τὰ μεταχειρίζεται εἰς ἰδίας του ἀνάγκας ἢ ὅταν δανείζη εἰς ἄλλους ἐπὶ τόκῳ, ἀλλὰ δανείζων εἰς ἄλλους ἐπὶ τόκῳ δὲν ὀφείλει τόκους ὅταν δανείζη ὑπ' εὐθύνην του ⁽¹⁾,

Ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ἀκόμη τόκους τῶν χρημάτων ἅτινα τῷ ἀφίθησαν ὅπως τὰ διαθέσῃ, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε συνέπεια τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας. N.12 § 10 Π (17.1) ἢ B.12 (14.1).

Ταῦτα πάντα μεταβάλλονται διὰ συνομολογιῶν τῶν μερῶν ἢ δι' ἐθίμου ἄλλως κανονίζοντος τὰ περὶ τόκου. Συνήθως μεταξύ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου ὑπάρχει τρεχούμενος ἢ ἀλληλόχρεως λογαριασμός καὶ τότε οἱ τόκοι ἄρχονται ἀμέσως.

1002. Ἀθέμιτα κέρδη. Ἐὰν ἡ παραγγελία ἔχῃ ἀντικείμενον ἀθέμιτον ὁ παραγγελιοδόχος οὐδένα λογαριασμόν ὀφείλει διότι δὲν ὑπάρχει παραγγελία § 963· ἐὰν ὅμως τὸ συνάλλαγμα ἔχῃ θεμιτὸν ἀντικείμενον, καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἐπραγματοποίησεν ἀθέμιτα κέρδη καὶ ταῦτα ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ. Ἡ ἐναντία λύσις ἠθέληεν ἐνθαρρύνει τὸν παραγγελιοδόχον νὰ παραβιάζῃ τὴν πίστιν τοῦ συναλλάγματος ἐπὶ τῇ ἐλπίδι κέρδους ἀθεμίτου. Καὶ τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀχρεώστητον ⁽²⁾.

(1) N. 10. § 8. Π. (17. 1) ἢ B. 10 (14. 1) «Ἐὰν ἐντεῖλωμαι τῷ διοικητῇ μου δανεῖσαι χωρὶς τόκον ὁ δὲ ἐπὶ τόκῳ δανείσει δίδωσί μοι καὶ τὸν τόκον εἰ μὴ κινδύνῳ αὐτοῦ ἐδάνεισεν». Τὸ κείμενον τοῦτο πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ τὸν N. 6. § 6. Π. (17. 1) ἢ B. 6 (14. 1). Ὁ δανείζων ἀνεῖ ἐντολῆς ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ συγχρῆται ἐπομένως ὀφείλει τόκους *νομίμους* (ἔχι τοὺς ληφθέντας). Ἐὰν ὅμως ἐδόθῃ ἄδεια δανεισμοῦ ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ, ὁ Νομοδ. τὴν σχέσιν ταύτην δὲν τὴν θεωρεῖ ἐντολήν, ἀλλὰ δάνειον τοῦ ἐντολέως πρὸς τὸν ἐντολοδόχον, ἐπειδὴ δὲ τόκοι ἐκ δανείου ἀσυμφώνητοι (ἀνεπερώτητοι) δὲν χωροῦσι διὰ τοῦτο δὲν ὀφείλονται τόκοι (ἴδε καὶ N. 67. § 1. Π. 17. 2). Πότε μετεχειρίσθῃ ὁ παραγγελιοδόχος τὰ χρήματα εἰς ἰδίας του ἀνάγκας εἶνε ζήτημα πραγματικὸν καὶ ἀποδεικτέον παρὰ τοῦ παραγγελέως Del. et Lep. 3. 303. Αἱ ΑΠ. 8 (44) καὶ 17 (46) ἐκήρυξαν τὸν ἐντολοδόχον ὑπεύθυνον διὰ τόκους ἅμα δὲν ἐξετέλεσε ἢ ὑπερέβη τὴν ἐντολήν θεωρήσασαι ὅτι ἔκαμε χρῆσιν πρὸς ἴδιον ὄφελος· ἴδε καὶ ΑΠ. 16 (58) 340 (53) 68 (67) ἐν Πειρ. 1226 ὁ Molitor § 729 ἐπὶ τοῦ N. 10. § 3. Π. (17. 1) στηριζόμενος διδάσκει ὡς συνέπειαν τῆς ὀφειλομένης *diligentia* ὅτι ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει τόκους τῶν χρημάτων τὰ ὅποια καίτοι δυνάμενος δὲν διέθεσε ἐνῷ ὁ ἐντολεὺς εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ διαθέτῃ ἐντόκως τὰ χρήματά του.

(2) Ραλ 328. Del. et Lep. 3. 299.

1003. Συμψηφισμός κερδῶν καὶ ζημιῶν. Ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἐνεκα πταισμάτων του κατέστη παραίτιος ζημίας διὰ τὸν παραγγελέα δύναται νὰ συμψηφίσῃ τὴν ζημίαν ταύτην πρὸς τὰ κέρδη ὧν ἐγένετο παραίτιος; "Οχι· διότι διὰ νὰ ὑπάρξῃ συμψηφισμός πρέπει τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ ᾔηεν ἐν ταυτῷ δανειστής καὶ ὀφειλέτης ἄλλου προσώπου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει τὰ κέρδη ὀφείλει καὶ τὴν ζημίαν, δὲν εἶνε λοιπὸν δανειστής καὶ ὀφειλέτης, ἀλλὰ δις ὀφειλέτης.

1004. Παθητικὸν τοῦ λογισμοῦ. Τὸ παθητικὸν τοῦ λογαριασμοῦ περιλαμβάνει ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελέως περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν ἀμέσως § 1015.

1005. Αναθεώρησις λογισμοῦ. Τοῦ δοθέντος καὶ ἀποδεχθέντος λογαριασμοῦ δὲν ἐπιτρέπεται ἀναθεώρησις γενικὴ ἥτοι καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ ἄρθρα (ἄρθ. 714 Πολ. Δικ.). Ἐπιτρέπεται ὅμως ἀναθεώρησις αὐτοῦ μερικὴ ὡς πρὸς τὰς παραλείψεις, διπλὰς ἐγγραφάς ἢ λογιστικὰ λάθη (ἄρθ. 714 καὶ βιβλ. 2 Κωδ. τίτλ. 5) ⁽¹⁾. Ἀλλὰ καὶ γενικὴ ἐπιτρέπεται ἐν περιπτώσει δόλου ⁽²⁾.

(1) Ὑπεστηρίχθη ὅτι τὸ ἄρθρ. 714 (514 Γαλ.) Πολ. Δικ. ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ βιαίας ἢ δικαστ. λογιστικαῖς, ἀλλὰ παρετηρήθη ὁρθῶς ὅτι τὸ ἄρθρ. τοῦτο εἶνε ἐπανάληψις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ κανόνος τοῦ Ἄστ. Δικ. (Βιβλ. 2. Κωδ. Τίτλ. 5) καθ' ὃν τὰ λάθη λογαριασμοῦ (error calculi) εἶνε δεκτικὰ πάντοτε διορθώσεως. «*Errorum calculi veritati non adferre praejudicium saepe constitutum est*». Error calculi εἶνε ἐκτὸς τοῦ λογιστικοῦ λάθους, ἢ παράλειψις, ἢ διπλῇ ἐγγραφῇ, ἢ ἐγγραφῇ ἀνωτέρου ποσοῦ, ἢ ποσοῦ μὴ ἀνήκοντος εἰς τὸν λογαριασμὸν καὶ ἐν γένει πᾶν ὅτι ἀλλοιοῖ τὸ κατάλοιπον (solde). Del. et Lep. 3 311.

(2) Ἐφ. Rouen 8 Αὐγ. 1871. D. 71 1. 222. Τὸ κατὰστημα τῆς Belle jardiniere ἐν Παρίσις εἶχε παραγγελιοδόχον ἐν Elbeuf τὸν Lizé πατέρα καὶ υἱὸν οἵτινες ἡγόραζον διὰ τὸ κατὰστημα διάφορα εἶδη ἐπὶ μίαν 20ετείαν Τακτικῶς ἀπεδίδοντο οἱ λογαριασμοὶ ὑπὸ τοῦ Lizé πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ καταστήματος τῆς Belle jardiniere. Ἀλλὰ εἰς τοὺς δοθέντας καὶ ἐγκριθέντας λογαριασμοὺς οἱ Lizé πατὴρ καὶ υἱὸς εἶχον γράψαι τιμὰς ἀνωτέρας ἐκείνων τὰς ὑποίας πραγματικῶς εἶχον πληρώσει διὰ τὰ ἐμπορεύματα καὶ εἶχον ἀποκρῦψαι ἐν μέρει τὰ προεξοφλήματα (escomptes) καὶ ὠφελήματα (bonifications) καὶ τὰς προθεσμίας πληρωμῆς τὰ ὅποια παρήχοντο αὐτοῖς ὑπὸ τῶν πωλητῶν. Εἰς τὴν ἀγωγὴν τῆς Belle jardiniere περὶ πληρωμῆς ὧν τῶν ἂ ω ἀποκρυβέντων ὠφελμάτων ἀντετάχθη τὸ ἄρθρ. 714

Ἄλλ' οὐτε τοῦ λάθους ἐπιτρέπεται διόρθωσις 1) ὅταν ὁ δικαστής ἀπεφάνθῃ ἤδη ὀριστικῶς ἐπ' αὐτοῦ ἢ οἱ συμβαλλόμενοι συνεβιάσθησαν (βιβλ. 2 Κωδ. τιτλ. 5). 2) ὅταν παρῇλθε τριακονταετία ἀπὸ τῆς λογοδοσίας (4).

1006. Παραγραφὴ. Ἡ πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσις παραγράφεται διὰ 30ετίας ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔπαυσε τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας.

1007. Ἐκχώρησις ἀγωγῶν. Ἄλλη συνέπεια τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ πᾶν ὅ,τι ἔλαθεν ἐκ τῆς ἐντολῆς καὶ ἔνεκα ταύτης § 1000 εἶνε ὅτι χρεωστῇ νὰ ἐκχωρήσῃ τῷ ἐντολεῖ τὰς ἀγωγὰς ἃς ἀπέκτησε κατὰ τρίτων ἐκτελῶν τὴν ἐντολήν (2).

1008. Ἀσφαλιστήριος ρήτρα. (Del Credere). Ὁ ἔμπορος, ὅστις συναλλάσσεται καὶ ἰδίως ὅστις πωλεῖ διὰ παραγγελιοδόχου, τρέχει τὸν κίνδυνον, ὅταν πωλῇ ἐπὶ πιστώσει, νὰ εὕρεθῇ ἀπέναντι ἀγοραστῶν ἀφερεγγύων, μὴ θελόντων νὰ πληρώσωσιν ἢ νὰ πληρώσωσιν ἐγκαίρως καὶ τοῦτο ἄνευ πταίσματος τοῦ παραγγελιοδόχου, ὅστις οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην ἐὰν ἐπιμελῶς καὶ κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν.

Ὁ κίνδυνος οὗτος εἶνε μέγας διὰ τὸν ἔμπορον ὅστις ζῶν διὰ τῆς ἀκριβεῖς κανονίζει τὰς πληρωμὰς του κατὰ τὰς εἰσπράξεις του καὶ δύναται νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸν εἰς τὰς ἀπαισιωτέρας συνεπείας τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον θέλοντες ν' ἀποτρέψωσιν οἱ ἔμποροι ἐπενόησαν τὴν ἀσφαλιστήριον ρήτραν (del Credere) ἥτοι τὸ συνάλ-

(541 Γαλ.) Πολ. Δικ.—Ἡ ἔγκρισις κλπ. ἀλλ' ἢ ἄνω ἀποφ. τοῦ Ἐφ. Rouen ἀπέρριψε ταῦτα δεχθεῖσα ὅτι ἡ ἀναθεώρησις τοῦ λ/σμοῦ ἐπιτρέπεται ὅταν περιλαμβάνωνται ἐν αὐτῇ ἄρθρα μὴ σύμφωνα πρὸς τὰς συμφωνίας καθιστῶντα ὑποπτον τὸ σύνολον τοῦ λογαριασμοῦ. Ἄλλοτε τὸ Ἐφ. Lyon 23 Αὐγ. 31 ἐν S. 48. 2. 485 ἢ Dal. Com. 63 εἶχε δεχθῇ ὅτι ἀναθεώρησις λογαριασμοῦ ἀποδεχθέντος δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ἔνεκα δόλου, καὶ τὴν ἀποφ. ταύτην ἐπέκρινεν ὁ Dal. Com. 106.

(1) Del. et Lep. 3. 312.

(2) N 8 § 5 καὶ 10. N. 43 45 pr. § 5. N. 59 pr. Καλ. 3. 189 W. Wetter oblig. § 136.—Περὶ λογοδοσίας ὅταν ἐπετρέπη ἡ ὑποκατάστασις ἴδε § 994 σημ. 5.

λαγμα διὰ τοῦ ὁποίου ὁ παραγγελιοδόχος ἀντὶ ἀμοιβῆς ἀναλαμβάνει νὰ πληρώσῃ τὸν παραγγελέα αὐτὸς ἀντὶ τοῦ τρίτου πρὸς ὃν συνηλλάχθη καθιστάμενος οὕτως εἰπεῖν ἄμεσος τοῦ παραγγελέως ὀφειλέτης ⁽¹⁾.

1009. Ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα εἶνε δυνατὴ μόνον ἐπὶ παραγγελίας πωλήσεως; ὅλοι οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς φαίνονται ἐννοοῦντες τὴν ἀσφαλιστήριον ρήτραν ἐπὶ παραγγελίας πωλήσεως ἐπὶ πιστώσει ⁽²⁾. Ἡ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αὕτη εἶνε δυνατὴ ἐπὶ πάσης παραγγελίας καθ' ἣν προκύπτει ὀφειλὴ πρὸς τὸν παραγγελέα. Οὕτως δύναται νὰ συνομοληθῇ ἐπὶ ἀσφαλείας, ἐπὶ ἀγρᾶς ἢ οἰουδ' ἑποῦτε ἄλλου συναλλάγματος, σημαίνει δὲ τότε ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος καθίσταται ἐν γένει ἀσφαλιστὴς ἢ ὀφειλέτης τῆς ἐκτελέσεως ⁽³⁾.

1010. Ἡ περὶ ἀσφαλιστηρίου ρήτρας συμφωνία εἶνε ρητὴ ἢ σιωπηρὰ προκύπτουσα ἐξ ἐθίμου ἢ ἄλλων συνομολογιῶν ⁽⁴⁾ ἐπὶ

(1) Τὸ σπέρμα τῆς ἀσφ. ρήτρας εὐρίσκεται ἐν τῷ l' Δ καὶ εἶνε ἡ fidejussio indemnitalis (N 150. II. (50. 16) N 42 II. (12 1). N. 116 II. (45. 1) N. 21. II. (46 3) καθ' ἣν τρίτος ὑπέσχετο πρὸς τὸν δανειστήν νὰ πληρώσῃ ὅ,τι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἤθελε δυνηθῇ quando minus à Titio consequutus fuero tantum dare spondes: ἀλλ' ὅπως ἔχει σήμερον ἡ ἀσφ. ρήτρα διαφέρει 1) διότι ὁ παραγγελιοδ. δὲν ἔχει τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως 2) διότι ὁ παραγγελιοδ. εὐθύνεται ὅχι μόνον ἐνεκα μὴ πληρωμῆς, ἀλλὰ καὶ ἐνεκα μὴ ἐγκαίρου πληρωμῆς. 3) διότι τὸ ἀντικείμενον τῆς υποχρεώσεως τοῦ παραγγελιοδ. δύναται νὰ ᾖ διὰφορὸν τῆς ὀφειλῆς τοῦ τρίτου καὶ 4) διότι ἡ fidejussio ἦτο ἀμοιβος.

(2) Straccha de assec. No 72 de merc. mand No 37. Ὁ Ἰσπ. Κωδ. ἀρθρ. 658 ὁ Savary parfait Negociant Mer. B' Βιβλ. 3 κεφ. 3

(3) LyC. Tr. 3 451. Boistel 528. Del. et Lep. 3. 84. 92.

(4) LyC. Tr. 3. 450. Ἐφ. Αθ 2003 (93). Θ. 4. 649. Ἐφ. Αθ 1229 (91). Θ. 5. 348. Ἡ συνομολόγησις διπλῆς προμηθείας θεωρεῖται μᾶλλον ὡς ἀπόδειξις ὑπάρξεως ἀσφ. ρήτρας Ἐφ. Toulouse 27 Νῆρ. 69. S. 70. 2 237 ἢ D. 70. 2. 118. Del. et Lep. 3 94. 95. Alauzet 836 Παλ. 330 Contra Ἐμπ. Μασσαλ. 16 Ιουν. 73.—Ἡ ἐν λ/σμῷ πωλήσεως ὑπαρξίς τοῦ σημείου Dr. (κατὰ συγχοπὴν τοῦ ducroire-del credere) ἐθεωρήθη ἐνδεῖξις ὑπάρξεως ἀσφ. ρήτρας. Ἐφ. Bordeaux 23 Νῆρ. 53.—Προηγούμεναι σχέσεις. Dalloz Com. 74. Ἡ παραγγελία πωλήσεως ἐμπορευμ. κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως καὶ ἐπὶ τιμολογίᾳ ἐπ' ὀνόματί του, ἀλλ' ὑπ' εὐθύνῃν τοῦ παραγγελιοδόχου ἐθεωρήθη ἐγγύησις μετὰ διζήσεως Ἐφ. Rouen 22 Ἰουλ. 71. D. 73. 2 180.

πραγγελιοδόχων μετακομιδῆς αὕτη ὑφίσταται δυνάμει τοῦ νόμου (ἀρθ. 97—99 E. N.).

1011. Φύσις τοῦ συναλλάγματος. Περὶ ασφαλιστηρίου ρήτρας κείμενα δὲν ἔχομεν. Τὰ πάντα κανονίζονται ὑπὸ τῶν ἐθίμων. Θεωρητικῶς ἡ ασφαλιστήριος ρήτρα ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐγγύησιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν· ἀλλ' ἡ πρᾶξις δὲν ἐφαρμόζει ἐπ' αὐτῆς τοὺς κανόνες περὶ ἐγγυήσεως, ἀλλὰ τοὺς κανόνες περὶ ἀσφαλείας. Διὰ τοῦτο ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἀκριβεστέρα εἶνε ἡ γνώμη ἡ θεωροῦσα τὴν ασφαλιστήριον ρήτραν ὡς συνάλλαγμα ἀσφαλείας ⁽¹⁾

1012. Στοιχεῖα τοῦ συναλλάγματος. Ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ ἀπαραιτήτως ὑπάρχει 1) ἀσφαλιζόμενον πρᾶγμα 2) κίνδυνος καὶ 3) ἀσφαλίστρον. Καὶ τὰ τρία ταῦτα στοιχεῖα ἀνευρίσκονται ἐν τῇ ασφαλιστηρίῳ ρήτρᾳ. Ἀνάγκη ὅμως νὰ ἐξηγηθῇ πῶς ἐννοεῖται ταῦτα ἡ πρᾶξις ἥτις, ἐπαναλαμβάνομεν, τελείως διέπει τὴν ἀκανόνιστον ταύτην ὕλην.

1. Ἀσφαλιζόμενον πρᾶγμα. Ἐπὶ ασφαλιστηρίου ρήτρας τὸ ἀσφαλιζόμενον πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀπαίτησις τοῦ παραγγελέως. Ἡ ἀπαίτησις τοῦ παραγγελέως ἐπὶ πώλησεως εἶνε τὸ ὀφειλόμενον τίμημα, ἐπὶ ἀγορᾶς ἡ ὀφειλομένη παράδοσις, ἐπὶ ἀσφαλείας ἡ ὀφειλομένη ἀσφαλισθεῖσα ποσότης ⁽²⁾. Ἄρα ἅμα ἀπαίτησις δὲν ὑπάρχει ἀσφαλιστήριος ρήτρα δὲν εἶνε δυνατή. Ἰσχυρίσθησαν τινὲς ὅτι ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα ἀσφαλίζει ὅχι μόνον τὴν ἀπαίτησιν τοῦ παραγγελέως κατὰ τῶν τρίτων, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει πρὸς πώλησιν ἢ τὰ ὅποια ἡγόρασε. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται βέσιμος, διότι πάντοτε ἡ ασφαλιστήριος ρήτρα ἐθεωρήθη ἀσφαλίζουσα μόνον τὴν ἀπαίτησιν ἣν ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας γεννᾷ κατὰ τῶν τρίτων. Οὐδεμία ὅμως ἀμφιβολία, ὅτι καὶ τῶν πραγμάτων τούτων τὰ τυχερὰ δύναται νὰ ἀναλάβῃ ὁ παραγγελιοδόχος δι' ἐιδικῆς συμφωνίας.

2. Κίνδυνοι. Οἱ κίνδυνοι οὓς τρέχει ὁ παραγγελεὺς εἶνε δύο· ἡ μὴ ἐκτέλεσις ἢ ἡ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεσις τῶν συνομολογηθέντων.

— Ὁ ὑποκατάστατος παραγγελιοδόχος μετὰ ρήτρας δὲν εἶνε παραγγ μετὰ ρήτρας Ἐφ. Lyon 4 Ἰαν. 49. D. 50. 5. 68.

(1) 1 el. et Lep. 3. 90. LyC. Tr. 3 452. Boistel 529

(2) Boistel 528. Del. et Lep. 3. 88.

Οὕτω ἐπὶ πωλήσεως κίνδυνος εἶνε ἢ μὴ πληρωμὴ ἢ ἢ μὴ ἔγκαιρος πληρωμὴ τοῦ τιμήματος, ἢ ἢ μὴ παραλαβὴ ἢ ἢ μὴ κατὰ τὴν προθεσμίαν παραλαβὴ τοῦ πωληθέντος. Ἐπὶ ἀγορᾶς κίνδυνος εἶνε ἢ μὴ παρὰδοσις ἢ ἢ μὴ ἔγκαιρος παρὰδοσις τῶν ἀγορασθέντων. Καὶ τοὺς δύο τούτους κινδύνους τῆς μὴ ἐκτελέσεως ἢ τῆς μὴ ἔγκαιρου ἐκτελέσεως ἀναλαμβάνει, ὑπαρχούσης ἀσφαλιστηρίου ρήτρας, ὁ παραγγελιοδόχος (1). Εἶνε δὲ ἐντελῶς ἀδιάφορος ἡ αἰτία, δι' ἣν ὁ τρίτος δὲν ἐκτελεῖ ἢ δὲν ἐκτελεῖ ἔγκαιρως. Ἡ εὐθὺνη τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε πλήρης· οὔτε δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἢ μὴ ἐκτέλεις ἢ ἢ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεις δὲν βαρύνει αὐτόν, διότι προέρχεται ἀπὸ τυχαῖα ἢ ἀπρόοπτα συμβάντα (2). Εἶνε ἀσφαλιστὴς κατὰ συνέπειαν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἅμα ἐπέλθῃ τὸ γεγονός δι' ὃ ἐγένετο ἡ ἀσφάλεια. Τὸ γεγονός δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶνε ἢ μὴ ἐκτέλεις ἢ ἢ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεις. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα εἶνε ἀσφάλεια ἐκτελέσεως καὶ ἔγκαιρου ἐκτελέσεως.

Ἄλλ' ὅταν ἢ μὴ ἐκτέλεις ἢ ἢ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεις προέρχεται ἐκ πταίσματος τοῦ παραγγελέως, τότε δὲν εὐθύνεται ὁ παραγγελιοδόχος, διότι τότε κυρίως δὲν ὑπάρχει ἀσφαλιζομένη ἀπαίτησις (3).

Εἰδικώτερον περὶ κινδύνων δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἀρκεῖ οὗτοι νὰ ὑπάρξωσιν ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν. Οὕτω ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα ἐπάγεται πάντα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς καὶ εἶνε ἰσχυρὰ ἂν ὁ τρίτος μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συναλλάχθῃ εἶνε λίαν φερέγγυος, ἂν ἔδωκε ἐγγύησιν, ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκην. Διότι καθ' ὅλας

(1) LyC. Tr. 3. 455. Boistel 529. Ἐφ. Paris 10 Δεκ. 57. S. 58. 2. 249 καὶ κατωτ. Ἐφ. Toulouse.

(2) Παλ. 330. LyC. Tr. 3. 455. Del. et Lep. 3. 87. Ἐφ. Toulouse 27 Νῆρ. 69. D. 70. 2. 118 ἢ S. 70. 2. 237. Τὸ Ἐμπ. Μασ. 10 Φεβρ. 30 ἐκήρυξεν ὑπεύθυνον τὸν μὲ ἀσφ. ρήτραν παραγγ. διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ Ἑλληνοῦ τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία ἐδημεύθη κατὰ τὴν Ἑλλ. ἐπανάστασιν. Dal. Com. 73

(3) Boistel 529. π. χ. ὁ παραγγελιοδόχος ἐπὶ ἀγορᾶς δὲν εὐθύνεται ἐὰν ὁ παραγγελεὺς ἡρνήσῃ νὰ παραλάβῃ τὸ ἐμπόρευμα. Ἐφ. Toulouse 27 Νῆρ. 69. D. 70. 2. 118 ἢ S. 70. 2. 237. Ἐπίσης ἂν ὁ πωλητὴς ἀρνήται νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα διότι τὸ πωληθέν εἶχε κρύφια ἐλαττώματα. LyC. Tr. 3. 455.

τάς περιστάσεις ταύτας ὑπάρχει κίνδυνος ἀφερεγγυότητος τοῦ τρίτου ἢ τοῦ ἐγγυητοῦ ἢ ὑποτιμήσεως τῶν εἰς ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκην δοθέντων ⁽¹⁾. Ἐπίσης ὑπάρχει κίνδυνος ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἐπώλησε μὲν ἐπὶ πιστώσει, ἀλλ' ὁ ἀγοραστής μετὰ τινά χρόνον προεξώφησε. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἐπομένως ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα ματαιοῦται ἂν ἡ προεξώφλησις ἐγένετο ἀμέσως ἢ ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἐπώλησε τοῖς μετρητοῖς. ⁽²⁾

3. Ἀσφάλιστρον. Τοῦτο προσδιορίζεται κυριαρχικῶς ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων. Συνήθως ὅταν ὑπάρχῃ ἀσφαλιστήριος ρήτρα ἡ προμήθεια εἶνε διπλῇ.

1013 Ἀποτελέσματα Ἐξ ὧων εἵπομεν νοοῦνται αἱ συνέπειαι, τὰς ὁποίας ἡ πρᾶξις ἀποδίδει εἰς τὴν ἀσφαλιστήριον ρήτραν. Διὰ ταύτης δὲν ἀσφαλίζεται ἡ φερεγγυότης τοῦ τρίτου μεθ' οὗ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη ἀλλ' ἀσφαλίζεται ἡ ἐκτέλεσις καὶ ἡ ἐμπρόθεσμος ἐκτέλεσις τοῦ συναλλάγματος, ὅπερ ὁ παραγγελιοδόχος συνῆψε μετὰ τοῦ τρίτου. Ἡ ἀσφαλιστήριος ρήτρα δὲν εἶνε ἀσφάλεια τῆς φερεγγυότητος, ἀλλὰ τῆς ἐκτελέσεως ⁽³⁾. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὁ παραγγελιοδόχος ὡς ἀσφαλιστής εἶνε ὀφειλέτης τῆς ἐκτελέσεως, διότι ἐν τῇ εἰδικῇ περιπτώσει ἡ ἀσφάλεια αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει. Ὡς τοιοῦτος δὲν δύναται ἐπικαλούμενος διζῆσιν νὰ παραπέμψῃ τὸν πα-

(1) LyC. Tr. 3, 454. Boistel 528. Del. et Lep. 3. 96. 97.

(2) Εἰς τινὰ μέρη θεωρεῖται πώλησις τοῖς μετρητοῖς (comptant) καὶ ἐκεῖνη καθ' ἣν ὁ ἀγοραστής ἔχει προθεσμίαν ἡμερῶν τινῶν διὰ τὴν πληρώσει. Εἰς τὴν πώλησιν ταύτην ὑπάρχουσι κίνδυνοι καὶ δὲν ὑπάρχουσι κίνδυνοι μόνον ὅταν τὸ τίμημα εἶνε προπληρωτέον ἢ πληρωτέον ἅμα τῇ παραλαβῇ (comptant-compté) Del. et Lep. 3. 96.— Κατὰ τὸν Savary Parfait Negoc. Mer. B. Βιβλ. 3 κεφ. 3 ἡ διπλῇ προμήθεια ὀφείλεται καὶ ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχων δικαίωμα νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιστώσει πωλῇ τοῖς μετρητοῖς. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἀποδέχονται οἱ Boistel 528. Bravard 2. 268 καὶ ἀποκρούουσιν οἱ Del. et Lep. 3. 96 καὶ Alauzet 837.— Ἐπὶ προεξοφλήσεως ἠρωτήθη τί θὰ λάβῃ ὁ παραγγελεύς ἡ ἀκριβέστερον τὸ προεξόφλημα εἰς βάρος τίνος εἶνε, ἐπικρατεῖ δὲ ἡ γνώμη ὅτι τὸ προεξόφλημα εἶνε εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως ἐκτὸς ἂν εἶχε ἀπαγορεύσει τὴν προεξόφλησιν ἢ δὲν ὑπάρχῃ συνήθεια προεξοφλήσεως: ἴδε LyC. Tr. 3. 454. Del. et Lep. 3. 98. Contra Pardessus 56. Παλ. 329.

(3) LyC. Tr. 3. 452.

ραγγελέα πρὸς τὸν τρίτον, τοῦ ὁποίου ἡ φερεγγυότης εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορος ⁽¹⁾, οὔτε δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἐνστάσεις τοῦ τρίτου μεθ' οὗ συναλλάχθη ⁽²⁾, ἢ νὰ προτείνη ἀδυναμίαν ἐκτελέσεως τοῦ τρίτου ἔστω καὶ ἂν αὕτη ὀφείλεται εἰς τυχαῖον ἢ ἀπρόοπτον συμβάν ⁽³⁾. Ὄφειλει νὰ πληρώσῃ καὶ ἐν γένει νὰ ἐκτελέσῃ ἅμα φθάσῃ ἢ προθεσμία, διότι εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ ὑποχρέωσις του. Ἐάν ὅμως ὁ τρίτος δὲν πληρώσῃ καὶ ἐν γένει δὲν ἐκτελῇ ἔχων εὐλόγους αἰτίαις § 1012. 2. ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εὐθύνεται, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια, καθ' ὅσον δένυπάρχει ἀπαίτησις ἀσφαλιζομένη.

1014. Διὰ τῆς ἀσφαλιστηρίου ρήτηρας δὲν ἐξαφανίζεται τὸ συναλλάγμα τῆς παραγγελίας, διότι πιθανὸς σκοπὸς τῶν συμβαλλομένων δὲν εἶνε τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἀσφάλεια τῆς ἐκτελέσεως. Ἐν τῇ παραγγελίᾳ μετ' ἀσφαλιστηρίου ρήτηρας ἔχομεν δύο συναλλάγματα, τὸ τῆς παραγγελίας καὶ τὸ τῆς ἀσφαλείας. Τὸ δεύτερον δύναται νὰ συναφθῇ ὅχι μόνον μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, ἀλλὰ καὶ μεθ' αἰουδῆποτε ἄλλου. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος διατηρεῖ τὸ προνόμιόν του καὶ ὅτι ὁ παραγγελεὺς ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως δύναται νὰ ἀπευθυνθῇ κατὰ τοῦ τρίτου ἀγοραστοῦ καὶ δὲν εἶνε ἡναγκασμένος νὰ παρουσιασθῇ μόνον ὡς δανειστὴς εἰς τὴν πτώχευσιν τοῦ παραγγελιοδόχου ⁽⁴⁾.

4) Ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελεῖος.

1015. Αἱ ὑποχρεώσεις τὰς ὑποίας ὁ παραγγελεὺς ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε αἱ ἑξῆς.

1) Νὰ χορηγήσῃ τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικὰ μέσα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας.

2) Νὰ πληρώσῃ τὸ τῆς προμηθείας δικαίωμα.

(1) Παλ. 330. Boistel LyC. 259. αὐτ. 455. Del. et Lep. 3. 88.

(2) Boistel αὐτ. κατὰ τοῦ τρίτου ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔχει ἀγωγὴν δι' ὅ,τι ἐπλήρωσε πρὸς τὸν παραγγελέα, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀγωγὴν ἐκ τοῦ συναλλάγματος ὅπερ μετ' αὐτοῦ συνῆψε τῆς ἀγορᾶς, πωλήσεως κλπ.

(3) Παλ. 330. LyC. Tr. 3. 455. Boistel 529.

(4) Del. el Lep. 3. 91—93. LyC. Tr. 3. 453. Dalloz Com. 242 καὶ Faillite 1210. Ἐφ. Paris 10 Δεφ. 54. D. 58. 2. 92.

3) Νὰ ἀποδώσῃ τὰς γενομένας προκαταβολὰς καὶ δαπάνας· καὶ

4) Νὰ ἀπλλάξῃ τὸν παραγγελιοδόχον τῶν προσωπικῶν υποχρεώσεων, ὡς οὗτος ἀνέλαθεν ἐκτελῶν τὴν παραγγελίαν.

Ἐκ τῶν υποχρεώσεων τούτων αἱ δύο πρῶται γεννῶνται μετὰ τοῦ συναλλάγματος, αἱ δὲ λοιπαὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

1016. Παροχὴ μέσων. Ὅταν παραγγελία τις δὲν συνίσταται εἰς φροντίδας μόνον ἀλλ' ἀπαιτεῖ καὶ χρηματικὰς προκαταβολὰς, ταύτας ὀφείλει νὰ προκαταβάλῃ ὁ παραγγελεύς ἐκτὸς συμφωνίας ἢ ἐθίμου ἄλλως κανονίζοντες τὰ περὶ τούτου. Ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις δὲν ἔλαβε τοιαύτας δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν ἢ τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τῆς παραγγελίας. Ἐὰν δὲ καταβάλῃ ἐξ ἰδίων λογίζεται ὡς κατὰ σιωπηρὰν ἐντολὴν καταβάλλων. Ἀλλ' ἡ υποχρέωσις αὕτη τοῦ παραγγελέως δὲν ἐπεκτείνεται εἰς μικρὰς δαπάνας συνήθως ὑπὸ τῶν παραγγελιοδόχων προκαταβαλλομένας ἢ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς προμηθείας, ὅπερ ὀφείλεται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐπὶ πᾶσιν ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα ἵνα μὴ διὰ τῆς σιωπῆς τοῦ ἐκληφθῇ ἀποδεχόμενος τὴν ἐκτέλεσιν ἄνευ προκαταβολῆς ⁽¹⁾.

1017. Πληρωμὴ δικαίωμ. προμηθείας. Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν φροντίδων, ὡς παρέχει ὁ παραγγελιοδόχος ὀνομάζεται εἰς τὴν ἐμπ. γλῶσσαν δικαίωμα προμηθείας ἢ καὶ ἀπλῶς προμήθεια.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον οὐδὲν γίνεται δωρεάν ἐξυπακούεται ἡ πληρωμὴ προμηθείας καὶ ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐξεφράσθησαν περὶ αὐτῆς ρητῶς ⁽²⁾. Εἰδικὴ συμφωνία ἀπαιτεῖται περὶ τοῦ ἐναντίου ⁽³⁾.

(1) Del. et Lep. 2. 221. 224. Ραλ. 335 Ἡ Ἐφ. ΑΘ 131 (93). Θ 4. 156 δὲν λέγει τὴν ἀντικειμένην ὁρῶς χαρακτηρίζουσα τὴν σχέσιν Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται ἐλλείψει προκαταβολῶν νὰ ἀρνηθῇ τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τῆς παραγγελίας καὶ ὅταν ἐνῆργησεν ἐξ ἰδίων προκαταβολὰς τινὰς, διότι ἐκ τούτου καὶ μόνου δὲν ἔπεται ὅτι ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ὅλας. Del. et Lep. αὐτ. Ἰδε καὶ Ν 12 § 17. Π. (17.1) ὁ Alauzet δὲν ἀπαιτεῖ εἰδοποιήσιν.

(2-3) Del et Lep. 3. 66—69. LxG. Tr. 3. 468. 469. ΑΠ. 46 (61). Πειρ. 2844 ἐλλείψει ἐθίμου ἰσχύει τὸ τῆς πλησιεστέρας ἀγορᾶς ἢ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου. Dall. Comm. 85.

1018. Εἰς τί συνίσταται. Ἡ φύσις καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀμοιβῆς ταύτης ὀρίζονται ὑπὸ τῶν μερῶν κυριαρχικῶς ἢ ἐλλείψει συμφωνίας ὑπὸ τῆς συνηθείας τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας ⁽¹⁾. Συνήθως ἡ προμήθεια συνίσταται εἰς χρήματα τόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως (τιμήματος ἀγορᾶς, πωλήσεως, ποσοῦ ἀσφαλείας ἢ ναύλου). Τίποτε δὲν κωλύει ὅμως νὰ ὁρισθῇ ὡς προμήθεια ὠρισμένον ποσὸν καὶ ἀμετάβλητον διὰ παραγγελίαν τινα, ἢ νὰ συμφωνηθῇ ὅτι ὀφείλεται προμήθεια μόνον ἐὰν ἡ τιμὴ ὑπερβῇ ἢ δὲν φθάσῃ ὠρισμένον ποσόν ⁽²⁾. Ἐπίσης δύναται νὰ ὁρισθῇ ἡ τιμὴ πωλήσεως ἐμπορεύματός τινος καὶ τὸ πέρην τῆς τιμῆς ὅλον ἢ μέρος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προμήθεια ⁽³⁾. Ἐνίοτε καὶ αὕτη ἡ ἀμοιβαιότης χρησιμεύει ὡς προμήθεια· π. χ. δύο ἔμποροι ἐκτελῶσι τὰς πρὸς ἀλλήλους παραγγελίας δωρεάν ⁽⁴⁾.

1019. Πῶς ὑπολογίζεται. Ὅταν ἡ προμήθεια ᾔνε εἰς χρήματα τόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (συνήθως 2 ο[ο]) ὑπολογίζεται ἐπὶ τῆς ὅλης ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ αὐτῶν τῶν ἐξόδων. Ἐπὶ πωλήσεως ὅθεν μόνον ἐπὶ τοῦ ληφθέντος τιμήματος, διότι τὸ τίμημα ἀντιπροσωπεύει τὴν ὅλην ἐπιχείρησιν καὶ ἐν τούτῳ περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐξόδα ⁽⁵⁾. Ἐπὶ ἀγορᾶς ὅμως ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐπὶ τῶν γενομένων ἐξόδων, διότι τὸ ἄθροισμα τούτων ἀποτελεῖ τὴν ὅλην ἐπιχείρησιν ⁽⁶⁾.

Ὅταν ἐμπορεύματι διδῇ χώραν εἰς δύο διαδοχικὰς ἐργασίας, κατὰ συνήθειαν, δὲν λαμβάνονται δύο δικαιώματα προμηθείας, ἀλλ' ἐν καὶ ἡμισυ. Οὕτω ἐὰν σᾶς διατάξω νὰ πωλήσητε τὴν ζάκχαριν, ἦν μοῦ ἡγοράσατε, ἔχετε δικαίωμα προμηθείας ὀλόκληρον (2 ο[ο]) ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν ἐξόδων, καὶ ἡμισυ δικαίωμα (1 ο[ο]) ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς πωλήσεως. Τὸ αὐτὸ ἂν σᾶς διατάξω μὲ τὸ τίμημα τοῦ ἐμπορεύματος, ὑπερ σᾶς ἔστειλα πρὸς πώλησιν, νὰ μοῦ ἀγοράσητε

(1-2) Ἴδε ἀνωτέρω σημείωσιν.

(3) LyC. Tr 3 470 bis τὸ contractus aestimatorius (Molitor 752. Καλ. 3. 330) ἐθεωρήθη παραγγελία. Ἀκ. 18 Νῆρ. 82. S. 84. 1. 299.

(4) Del. et Lep. 3. 70.

(5-6) Del. et Lep. 3. 80, LyC. Tr. 3. 470.

ἄλλο ἐμπόρευμα (1). 'Αλλ' ἐπαναλαμβάνομεν ταῦτα πάντα κανονίζει ἡ συμφωνία ἢ ἡ συνθήκη.

1020. Πότε ὀφείλεται. Κατ' ἀρχὴν προμήθεια ὀφείλεται ἐὰν ἐξετελέσθῃ ἡ παραγγελία. Ὑπάρχει δὲ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος συμμορφωθείς πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελέως ἢ ἐλλείψει τοιούτων ἐνεργήσας ὡς ἐπιμελής ἐμπορος § 977. ἐπέτυχεν ὅ,τι οὗτος διὰ τῆς παραγγελίας προϋτίθετο νὰ ἐπιτύχῃ. 'Αλλ' ἄμα ἡ παραγγελία ἐξετελέσθῃ εἶνε ἀδιάφορον ἂν κητόπιν ὁ τρίτος μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθῃ δὲν ἐκτελῇ τὰς ὑποχρεώσεις του ἄνευ πταίσματος τοῦ παραγγελιοδόχου (2) (Π. χ. ὁ ἀγοραστὴς δὲν πληρώνῃ τὸ τίμημα) ἢ ἂν τὸ συναφθὲν συνάλλαγμα ματαιωθῇ ὑπὸ τοῦ παραγγελέως (3). Εἶνε ἐπίσης ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐπιχειρήσις δὲν ἀπέβῃ κατὰ τὰς βλέψεις τοῦ παραγγελέως καὶ δὲν ἐπραγματοποίησεν τὰ περιμενόμενα κέρδη, ἀλλὰ τὸναντίον ὑπέστη ζημίας (4).

Ἐὰν ὅμως ἡ παραγγελία δὲν ἐξετελέσθῃ ἢ δὲν ἐπεραιώθῃ ἐξ αἰσδῆποτε αἰτίας (ἀνακλήσεως, ἀνωτέρας βίας, πταίσματος τοῦ παραγγελιοδόχου) προμήθεια δὲν ὀφείλεται (5). Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται μόνον, ἐὰν δὲν ᾔτῃ ἐν πταίσματι, νὰ ζητήσῃ ἀνάλογον ἀμοιβὴν διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς θροντίδας, ἐὰν τοιαύτας κατέβαλε (*p'o modo laboris*) Ἐπὶ ἀποπειραθείσης καὶ μὴ ἐπιτευχθείσης πωλήσεως δέχονται κατὰ συνθήκην ὅτι ὀφείλεται τὸ ἥμισυ τῆς προμήθειας (6).

(1) Del. et Lep. 3. 74. Dal. Com. 91.

(2-4) LyC. Tr. 3. 471. Del. et Lep. 3. 71. 74.

(5-6) LyC. Tr. 3. 472 Del. et Lep. 3. 75. 76 Ἐπὶ ὑποκαταστάσεως, ἐὰν αὐτὴ ᾔτῃ ἐκούσῃ τὴν προμήθειαν τοῦ ὑποκαταστάτου πληρώνει ὁ παραγγελιοδόχος, ἐὰν ὅμως ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς παραγγελίας § 994 ἢ ἐξ ἀνωτέρας βίας § 996 ὁ παραγγελεύς ὀφείλει καὶ τοῦ ὑποκ. τὴν προμήθειαν Del. et. Lep. 3. 81.—Προμήθεια ὀφείλεται ὅταν ἡ ἐντελλομένη πρᾶξις γίνεταί δι' ἐταιρικὸν λ/σμὸν μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου; Ναι. Ἐφ. Douai 1 Μαρτ. 50. D. 50. 2. 490, ἀλλὰ § 659 σημ. 2. Δὲν ὀφείλεται ὅμως ὡς εἵπομεν § 994 εἰς τὸν παραγγ. τὸν πωλοῦντα τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα Dal. Com. 202.—Οἱ Del. et Lep. 3. 82 παρατηροῦσιν ὅτι ἡ προμήθεια ἀποκτᾶται (*s acquiert*) ὅταν ἡ ἐργασία ἢ μέρος αὐτῆς παραιτοῦται διὰ πληρωμῆς. Οὕτω ἐὰν πωλῇσῃ σήμερον τὰ ἐμπορεύματά σου ἀντὶ δρ. 20,000 πληρωτῶν εἰς

1021. Ἀπόδοσις δαπανῶν καὶ προκαταβολῶν. Ὁ παραγγελεύς ὅπως καὶ ὁ ἐντολεύς ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον τὰς δαπάνας καὶ τὰ ἐξόδα τὰ ὅποια οὗτος κατέβαλε διὰ τὴν παραγγελίαν καὶ μάλιστα ἐντόκως ἀπὸ τῆς καταβολῆς ἄνευ ὀχλήσεως⁽¹⁾ Τὰ ἐξόδα καὶ αἱ δαπάναι ὀφείλονται καὶ ἂν ἡ παραγγελία δὲν ἐξετελέσθῃ ὁλοσχερῶς ἢ καὶ ἐντελῶς ἀπέτυχεν ἄνευ πταίσματος τοῦ παραγγελιοδόχου.⁽²⁾ Δαπάνας ὀφείλει ὁ παραγγελεύς κατὰ τὸ Ἀστ. Δίκ. πάσας τὰς γενομένας, ἂν αὐταὶ ἐγένοντο καλῇ τῇ πίστει καὶ ἄνευ πταίσματος, μὴ δυναμένου τοῦ ἐντολέως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐὰν ἐνήργει ὁ ἴδιος θὰ ἐδαπάνη ὀλιγώτερον. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὀφείλονται ὅχι μόνον αἱ ἀναγκαῖαι καὶ ἐπωφελεῖς ἀλλὰ καὶ ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ὁ ἐντολοδόχος καλῇ τῇ πίστει καὶ ἄνευ πταίσματος ἔκρινεν ὡς τοιαύτας.⁽³⁾

1022. Προκαταβολαί. Ὅλαι αἱ δαπάναι καὶ τὰ ἐξόδα τὰ ὅποια ὁ παραγγελιοδόχος καταβάλλει διὰ τὴν παραγγελίαν (δασμοί, ναῦλοι, ἐνοίκια, κόμιστρα, ἀσφάλιστρα κλπ. ἔτι δὲ καὶ τὸ τίμημα παραγγελθείσης ἀγορᾶς) ὀνομάζονται προκαταβολαί· ὡς δαπάναι δὲ διὰ τὴν παραγγελίαν εἶνε αὐτοδικτικῶς τοκοφόροι ἀπὸ τῆς καταβο-

ῖσας ὁσείας καθ' ἐξαμηνίαν δὲν ἀποκτῶ τὴν προμήθειαν ἐφ' ὅλου τοῦ ποσοῦ ἀμέσως σήμερον, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστης πληρωμῆς καὶ κατὰ τὸν χρόνον ἐκάστης. Νομίζω ὅτι ἡ προμήθεια ἀποκτᾶται ἀπὸ ἐξετελέσθῃ ἡ παραγγελία ἴσως ὅμως δὲν εἶνε ἀπαιτητή.

(1) Ν. 12 § 9 Π (17. 1) ἢ Β. 12 (14. 1) Κελ. 3. 190. Wan-Wetter Oblig § 136. Molitor § 731.

(2) Ν. 56 § 4 Π (17. 1) ἢ Β. 56 (14. 1) ΑΠ. 275 (62) Περ. 2848 καὶ ΑΠ. 141 (85) Μπ. 5. 240.

(3) Ν. 27. § 4. Π. (17. 1) ἢ Β. 27 (14. 1) «Τὰ καλῇ πίστει δαπάνηματα δίδωσιν ὁ ἐντειλόμενος εἰ καὶ αὐτὸς ἤττον ἡδύνατο δαπανῆσαι — Κελ. 3. 190. Wan-Wetter Oblig. § 136 Molitor 731. ἐν τῷ Ν. 56 Β. (14. 1) φέρεται τὰ καλῇ πίστει κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δαπανηθέντα. — Ἐπὶ παραγγελίας πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ὀφείλονται μόνον αἱ ἀναγκαῖαι καὶ ἐπωφελεῖς § 990. δαπάναι διότι ἡ συλήθεια, ἣν δὲν ὑποτίθεται ἄγνων ὁ παραγγελιοδόχος ὀρίζει ποῖαι δαπάναι θεωροῦνται ἀναγκαῖαι ἢ ἐπωφελεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχει ἡμῇ τρέχουσα τῶν δαπανῶν καὶ ἐξόδων ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ἀμελὴς δαπανῶν ἄνευ ἀνάγκης ἐπὶ πλέον ὅπως καὶ ὅταν δὲν πραγματοποιῇ οἰκονομίαν δυνατὰς καὶ συνηθιζομένας. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ κατὰ ρητὴν διαταγὴν γενομένας δαπάναι ἀποδίδονται οἰαδῆποτε καὶ ἂν ὦσι.

λῆς των ἄνευ ὀχλήσεως. Ἐπὶ παραγγελίας ὁμως ὀνομάζονται ἐπίσης προκαταβολαί· αἱ χρηματικαὶ εὐκολίαι τὰς ὁποίας ὁ παραγγελιοδόχος παρέχει εἰς τὸν ἀποστολέα ἐμπορευμάτων πρὸς πώλησιν § 964. Αἱ προκαταβολαὶ αὗται δὲν εἶνε δαπάναι ἀλλὰ δάνειον ἀσφαλιζόμενον διὰ προνομίου (ἄρθρ. 93) καὶ ἐπομένως τόκοι δὲν ὀφείλονται αὐτοδικαίως ἀλλ' ἐκ συμφωνίας ἢ ἐθίμου.⁽¹⁾

1023 Ζημίαι. Ῥητῶς εὐρίσκωμεν μαρτυρούμενον ὅτι διὰ τυχηρὰς ζημίας συμβάσας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς ὁ ἐντολοδόχος δὲν ἀποζημιούται.⁽²⁾ Διὰ τὰς λοιπὰς ζημίας δέχονται τινες ὅτι εὐθύνεται ὁ ἐντολεὺς ἂν ἄμεσος αὐτῶν αἰτία ᾗνε ἢ ἐντολή,⁽³⁾ ἀλλ' ἀκριβεστέραν πρὸς τὰ κείμενα νομίζω τὴν γνώμην καθ' ἣν ὁ ἐντολεὺς ἐνέχεται μόνον ἂν ᾗνε ἐν πταίσματι.⁽⁴⁾

(1) Συνήθως αἱ προκαταβολαὶ αὗται γίνονται παρέχοντος τοῦ παραγγελιοδόχου τὸ δικαίωμα εἰς τὸν παραγγελέα (ἀποστολέα) νὰ ἐκζώσῃ συναλλαγματικὴν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγμ. εἶνε δαπάνη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς καὶ ἐπομένως ὀφείλονται τόκοι ἀπὸ τῆς καταβολῆς. Ἐπίσης ὀφείλονται τόκοι ἂν ἔχῃ συνομολογηθῇ τρεχοῦμενος ἢ ἀλλήλοχρεος.

(2) N 26 § 6 Π. (17. 1) ἢ B. 26 (14. 1) «ὁ ἐνταλθεὶς οὐκ ἀπαιτεῖ ἄπερ ἐληστεύθη ἢ ναυαγῶ ἢ πώλεσεν ἢ περὶ τὴν ἰδίαν καὶ τὴν τῶν ἰδίων νόσον ἐδαπάνησε. Ταῦτα γὰρ κατὰ τύχην οὐ μὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς συνέβη». ΑΠ. 293 (80). Μπ 1. 447. Ὁ Molitor § 731 2ο δέχεται ὅτι καὶ διὰ τὰ τυχηρὰ ἀποζημιούται ὁ ἐντολοδόχος ὅταν ᾗνε συνέπεια ἀναγκαία τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς· ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ διότι ὁ N 52 § 4 Π. (17. 2) εἶνε εἰδικὸς ἐπὶ ἐταίρων. Wan-Wetter oblig § 136. Καλ. 3. 190.

(3) Καλ. 3. 190. Wan-Wetter oblig § 136. Γαλ. K. ἄρθρ. 2000.

(4) Arndts μεταφρ. Κυριακοῦ § 293. N. 26 § 7. Π. (17. 1) ἢ B. 26 (14. 1) «Ἐὰν ὁ δούλος ὢν κατὰ ἐντολήν μου ἡγγάρας κλέψῃ παρὰ σοῦ, ἄνευ κακίας (πταίσματος) ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν ἐπὶ τῷ εἰς ἀποπλήρωσιν ἐκδοθῆναι σοι· εἰ μὲντοι κλέπτων αὐτὸν οἶδα καὶ οὐ προεῖπόν σοι ὥστε φυλάξεσθαι εἰς τὸ διαφέρειν ἐνέχομαι». — Οἱ Καλ. καὶ W. Wetter στηρίζονται εἰς τὸν N. 61 § 5. Π. (47. 2) ἢ B. 61 (60. 12). «Ὁ δὲ παρατιθέμενος ἢ ἐντειλάμενός μοι ρητὸν δούλον αὐτῷ ἀγοράσαι πάντως τὴν ζημίαν ἀποθεραπεύει μοι τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης μοι κλοπῆς, εἰμὴ ἄρα τὴν αἰτίαν ἐγὼ δέδωκα πιστεύσας αὐτοῖς πράγματα, ἄπερ οὐκ ἂν ὁ δεσπότης ἐπίστευσεν». Ἡ ἀντινομία εἶνε προφανής. Κατὰ τὸν Molitor § 731 ἡ εὐθύνη τοῦ ἐντολέως ἐν τῷ N. ταύτῃ πηγάζει ἐκ πταίσματος διότι ἐντειλάμενος ὁ γράν ὠριμένον

1024 Ἀπαλλαγὴ ὑποχρεώσεων. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐκτελὼν τὴν παραγγελίαν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνδέχεται νὰ ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν τρίτων πρὸς οὓς συνηλλάχθη, ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας δὲν ἐξεπλήρωσεν ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ μετὰ προθεσμίαν τινά.

Αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐκτελούμεναι θὰ πέσωσι βεβαίως εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸν παραγγελιοδόχον ὅστις εἶνε ἐκτεθειμένος ἀπέναντι τῶν τρίτων καὶ τρέχει τὸν κίνδυνον νὰ μὴ ἀποζημιωθῇ ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ὁ παραγγελεὺς πτωχεύσῃ. Διὰ τοῦτο τὸ Πολ. Δικ. θέλον κατὰ τὸ δυνατόν νὰ μετριάσῃ τὰς συνεπείας ταύτας ὥρισεν ὅτι ὁ ἐντολεὺς δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ ὑπὸ τοῦ ἐντολοδόχου ὅπως ἀναλάβῃ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας οὗτος ἀπέ-
ναντι τῶν τρίτων ἀνέλαβε, ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἐξετέλεσεν. ⁽¹⁾

Ἡ ἀνάληψις τῶν ὑποχρεώσεων γίνεται δι' ἀνανεώσεως, ἐὰν ὁ τρίτος μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη συναινῇ νὰ λάβῃ ὡς ὀφειλέτην τοῦ τὸν παραγγελέα. ⁽²⁾

Ἐὰν ὅμως ὁ τρίτος δὲν συναινῇ νὰ λάβῃ τὸν παραγγελέα ὡς ὀφειλέτην τότε ὁ παραγγελεὺς δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ διότι κατὰ τὸν Ν. 45 § 5 Π. (18.1) ὀφείλει νὰ πράξῃ καὶ οὐχὶ νὰ δώσῃ. ὀφείλει ὅμως τότε νὰ δώσῃ ἐγγύησιν ⁽³⁾ Ἡ ἐγγύησις διδεται ἐὰν ἄλλο τι δὲν συμφωνηθῇ κατὰ τὰ ἄρθ. 848 καὶ ἐπ. Πολ. Δικ.

Ἐξαιρετικῶς ὅταν ἀντικείμενον τῆς παραγγελίας ᾗνε ἐγγύησις τ' ἀνωτέρω δὲν ἐφαρμόζονται. Οὕτω ἐὰν παραγγείλῃ τὸν παραγγε-
λιοδόχον μου νὰ μὲ ἐγγυηθῇ οὗτος δὲν δύναται λόγῳ τῆς ἐγγυή-
σεως ἣν ἔδωκε νὰ μοῦ ζητήσῃ ἀπαλλαγὴν ἢ ἐγγύησιν ἐκτὸς ἂν κατε-
δικάσθῃ ἢ συνεφωνήθῃ προθεσμία ἀπαλλαγῆς, ἢ μειοῦνται αἱ κατὰ
τὸν χρόνον τῆς ἐγγυήσεως ὑφιστάμεναι ἀσφάλεια. ⁽⁴⁾

δούλου παρέλειψε νὰ μάθῃ περὶ τῆς ποιότητος αὐτοῦ. Τὴν ἐξήγησιν ταύτην δέχεται παραδόξως καὶ ὁ Καλλιγᾶς.

(1-3) Ν. 45 § 2. Π. (17. 1) ἢ Β. 45 (14. 1). α' Ἐὰν διοικῶν τὰ πράγ-
ματά μου ὁμολογήσῃς δανειστῇ μου καὶ πρὶν ἢ καταβάλλῃς δύνασαι κινεῖν εἰς
τὸ μετενεχθῆναι τὴν ἀγωγὴν εἰς ἐμέ, εἰ δὲ μὴ βούλῃται ὁ δανειστής ἀσφαλί-
ζομαί σε διεκδικεῖν.

(4) Wan-Wetter oblig. § 43 καὶ Ν. 45. Π. (46. 1). Ν. 10. Κ. (4. 35) καὶ Ν. 38 § 1. Π. (17. 1).

Δύνανται ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος νὰ μοῦ ζητήσῃ ἐγγύησιν δι' ἐγγύησιν ἣν κατ' ἐντολήν μου ἔδωκε δι' ἄλλον.

5. Ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.

1025. Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο. Οἱ μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλαχθέντες τρίτοι καθίστανται δανεισταὶ ἢ ὀφειλέται, τοῦ παραγγελέως ἢ τοῦ παραγγελιοδόχου ; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου κατ' ὃν συναλλάχθη ὁ παραγγελιοδόχος. Ἄλλαι αἱ συνέπειαι ὅταν οὗτος συναλλάχθῃ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως (*proucratio nomine*) καὶ ἄλλαι ὅταν συναλλάχθῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι (*suo nomine*).

1026. Κατ' ἀρχὴν ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ παραγγελέως ἢ τὰ προηγούμενα, ἐὰν τοιαῦτα ὑπάρχωσιν. Ἐλλείψει διαταγῶν ὠρισμένων ἢ προηγουμένων σχέσεων ἐπιβάλλεται αὐτῷ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι (*suo nomine*) διότι ὑποτίθεται ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ἀναφέρονται εἰς τὴν συνθήκην καὶ διότι ἡ τοιαύτη ἐνέργεια κρίνεται συμφερωτέρα § 998.⁽¹⁾

1027. Συνέπειαι τῶν ἀνωτέρω εἶνε ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἐν ἀμφιβολίᾳ τεκμαίρεται ἐνεργήσας ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Καὶ τὸ τεκμήριον τοῦτο δὲν καταπαύει οὔτε ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ παραγγελέως ἦτο παρὼν κατὰ τὴν σύμβασιν οὔτε ἐκ τῆς ῥητῆς δηλώσεως τοῦ παραγγελιοδόχου ὅτι ἐνεργεῖ διὰ λ[ογισμὸν] ἄλλου.⁽²⁾

(1) LyC. Tr. 3 476. Del. et Lep. 3. 50.—De Consuetudine λέγει ὁ Ansaldo (Disc. 30 n° 30) mercatores solent aliena negotia proprio nomine expedire.

(2) Οἱ LyC. αὐτ. 477 ἀναφέρουσι ἀποφ. Ἐμπ. Μασ. 11 76ρ. 44 ἥτις ἀπέρριψε ἀγωγὴν τοῦ τρίτου πωλητοῦ κατὰ τοῦ παραγγελέως, ὅστις ἦτο παρὼν κατὰ τὴν ἀγοράν, δεχθεῖσα ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε μόνον ὑπεύθυνος. Κατὰ τὸ Ρ. Δ. ὁ παρὼν ἐντολεὺς εἶχεν ἀγωγὴν ἀνευ ἐκχωρήσεως (N. 79 Π. 45. 1. Καλ. 3. 111.—Οἱ αὐτοὶ παρατηροῦσι ὅτι τὸ ζήτημα ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνήργησεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι προκύπτει ἐνίοτε ἐκ τῶν βιβλίων του. Οὕτω ἐκ τοῦ ὅτι χρεώνει τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὰ βιβλία του τεκμαίρεται ὅτι ἐπώλησεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Ἐμπ. Σηκουάνα 12 Ἰουν 90. (Loi 17 Ἰουν. 90). Σχετικῇ ΔΠ. 82 (53) ἐν Πειρ 2851 καὶ ΑΠ 197 (59). Πειρ. 1232. Ἐπίσης ΔΠ. 172 (73). Πειρ. 6366. «Ἐπὶ τῶν διὰ παραγγελιοδόχου συναπτομένων ἔμπορ. συναλλαγῶν καὶ ἰδίως ἐπὶ ἀσφαλειῶν οὔτε ἡ διὰ τοῦ μ:θ' αὐτοῦ συναλ-

1028. Ἐνέργεια ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως. Ὃταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργῇ ἤτοι συναλλάσσεται ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως (ἄρθρ. 92) δὲν εἶνε συμβαλλόμενος αὐτὸς ἀλλ' ὁ παραγγελεύς τοῦ ὁποίου εἶνε ὄργανον καὶ ὅστις καθίσταται δανειστής ἢ ὀφειλέτης. Τοῦτο εἶνε ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως παρ' ἡμῖν σήμερον ὅτε ἡ νομικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐπιτρέπεται.⁽¹⁾

1029. Ἐνέργεια ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργῶν παραγγελιοδόχος εἶνε συμβαλλόμενος, καθίσταται ἐπομένως δανειστής ἢ ὀφειλέτης ὡσανεὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν συνεβάλλετο.

Συνεπεία τῆς ἀρχῆς ταύτης 1) αὐτὸς ἐνάγει τοὺς τρίτους καὶ αὐτὸς ἐνάγεται παρ' αὐτῶν. 2) δύναται νὰ ἀντιτάξῃ εἰς συμψηφισμόν χρεῖους τοῦ ἀπκίτησιν ἢν ἐκτήσατο διὰ λογαριασμόν τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦναντίον δύναται νὰ ἀντιταχθῇ πρὸς συμψηφισμόν ἀπαιτήσεως διὰ λ/σμόν τοῦ παραγγελέως κτηθείσης χρεὸς τοῦ ἀτομικόν. Ὁ παραγγελεύς εἶνε κατ' ἀρχὴν ξένος πρὸς τὸ συνάλλαγμα δυνάμενος νὰ ἐναχθῇ ἢ νὰ ἐνάξῃ εἴτε διὰ τῆς πλαγιαστικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἄρθρ. 1025 εἴτε κατ' ἐκχώρησιν τῶν ἀγωγῶν § 1007.⁽²⁾

λάχη γινῶσις τοῦ προσώπου ὑπὲρ οὗ ὁ παραγγελδ. ἐνεργεῖ οὔτε ἡ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου δήλωσις περὶ τοῦ προσώπου δι' ὃ ἐνεργεῖ οὔτε ἐὰν ἐν τῇ αἰτήσῃ ἢ τῇ συμβελαίῳ παρίσταται ὁ παραγγελιοδόχος ὡς ἐνεργῶν κατ' ἐντολήν τοῦ παραγγελέως ἀπαλλάττουσι τὸν παραγγελιοδόχον τῆς προσωπ. εὐθύνης ἀπέναντι τοῦ συμβαλλομένου διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ συναλλάγματος ἀναλαμβάνομένας ὑποχρεώσεις, καθισταμένου τοῦ παραγγελέως ἀπευθείας ὑπευθύνου. Ὅμοίως ἡ ΑΠ. 176 (74). Πειρ. 6364.

(4) ΑΠ. 157 (48) καὶ ἄλλαι ἐν Πειρ. 1231.—Τὸ ἄρθρ. 92 παραπέμπον εἰς τὸ Πολ. Δικ. ἡδύνατο νὰ δώσῃ χώραν εἰς τὸ σοφιστικὸν συμπέρασμα ὅτι ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Ρωμ. Δικ.

(5) Ἡ Ἑλληνικὴ Νομολογία ἀκολουθεῖ τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον § 1031. ΑΠ. 145 (1889). Μπ. 9. 200. «Ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργήσας ἐντολοδόχος αὐτὸς ἀσκεῖ τὰς ἀγωγὰς ἐν ὧσιν δὲν ἐξεχώρησε ταύτας εἰς τὸν ἐντολέα του».—Ἡ ΑΠ. 45 (71). Πειρ. 6365 «Ὁσάκις ὁ παραγγελιοδόχος συναλλάσσεται ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι καὶ αἱ ἐνεργητικαὶ καὶ παθητικαὶ σχέσεις αἱ ἐκ τοῦ συναλλάγματος πηγάζουσιν ὁρῶσι μόνον τὸν παραγγελιοδόχον, χωρεῖ ὅμως ἐνταῦθα ἢ in rem verso». Ἡ ΑΠ. Ἐφ. Ἀθ. 1197 (91). Θ. 2. 600. «Καὶ ὅταν ὁ ἐντολοδόχος συνάπτῃ οὐχὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως ἀλλ' ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὴν ἐνταλθεῖσαν σύμβασιν ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθεὶς τρίτος ἐρεῖ κατὰ τοῦ ἐντολέως τὴν act. utilis ad exemplum institutoriae ἀρκεῖ ὁ

1030. Ἡ ἀρχή, ἣν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ § 1029 εἶδομεν καὶ καθ' ἣν ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργήσας παραγγελιοδόχος καθίσταται δανειστής αὐτός, καὶ οὐχὶ ὁ παραγγελεύς, τοῦ τρίτου μεθ' οὗ συνηλλάχθη, τροποποιεῖται οὐσιωδῶς ὑπὸ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου 581 τοῦ ἐμπ. Ν. Κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο δύναται νὰ γίνη διεκδίκησις τοῦ τιμήματος (τῶν ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου πωληθέντων) ἐμπορευμάτων ἢ μέρους αὐτοῦ, ἂν εἰσέτι δὲν ἐπληρώθη διὰ χρημάτων ἢ ἄλλως ἢ δὲν κατεχωρίσθη εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀλληλόχρεων λογαριασμὸν ἢ δὲν συνεψηφίσθη μεταξὺ αὐτῶν. Ἄρα ὁ παραγγελεύς ἔχει ἀγωγὴν εὐθεῖαν κατὰ τοῦ τρίτου ἀγοραστοῦ μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη διὰ νὰ λάβῃ ἀποκλειστικῶς τὸ τίμημα ὁσάκις τοῦτο δὲν ἐπληρώθη καθ' ἓνα τῶν τρόπων τῶν ἀναφερομένων ἐν αὐτῇ.

Ἐκ τούτου ἐπλάσθη ὁ κανὼν ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀλλὰ καὶ κατὰ παντός τρίτου ἔχει ὁ παραγγελεύς ἀγωγὴν ὁσάκις ὁ τρίτος οὗτος δὲν ἔχῃ συμφέρον νὰ προτείνῃ καὶ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι συνηλλάχθη μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου μᾶλλον.

Ὁ κανὼν οὗτος τοῦ ὁποίου ἐφαρμογὴ εἶνε τὸ ἀρθρον 581 εἶνε ὁ κα-

ἐντολεὺς νὰ ἔδωκεν ἐντολήν». Ἡ ἀπ. Ἐφ. Αθ. 180 (92) Θ. 3. 153 ἐδέχθη ὅτι ὁ παραγγελεύς ἐνάσκει τὰς ἀγωγὰς τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ ἄνευ ἐκχωρήσεως ἐκουσίας ἢ ἀναγκαστικῆς. Ἐν τῇ ΑΠ. 1 (65) ἀναγινώσκουμεν ὁ συμβληθεὶς μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἐνεργήσαντος ὀνόματι μὲν ἰδίῳ αὐτοῦ τοῦ ἐντολοδόχου, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐντολέως του καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐντολέως καὶ κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀλληλεγγύως. Ὡς πρὸς τὴν κυριότητα ἡ ΑΠ. 401 (93). Μπ. 13. 378 φέρει: «εἰάν ὁ ἐντολοδόχος ἡγόρασε πρᾶγμα ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι ἔστω καὶ κατ' ἐντολήν καὶ διὰ χρημάτων τοῦ ἐντολέως ὁ ἐντολεὺς μὴ ἀποκτήσας τὴν κατοχὴν τοῦ ἀγορασθέντος οὔτε δι' ἰδίας οὔτε διὰ πράξεως τοῦ ἐντολοδόχου του δὲν ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα, πρὶν ἢ τὸ πρᾶγμα παραδοθῇ αὐτῷ ἐπομένως οὔτε δικαίωμα διεκδικήσεως κέκτηται». Σύμφωνας πρὸς τὰς νέας θεωρίας εἶνε ἡ ἀπ. τοῦ Ἀκυρ. τῆς Γερμ. 17 Μαρτ. (92) ἐν Θ. 5. 187, καθ' ἣν «πρὸς ἀπόκτησιν κυριότητος δι' ἀντιπροσώπου ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ ὑπάρχῃ συμφωνία βουλήσεων ἀντιπροσώπου καὶ ἐντολέως καὶ ἀδιάφορον ἂν ὁ τρίτος ὁ μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου συμβληθεὶς προϋτίθετο νὰ καταστήσῃ κύριον τὸν μεθ' οὗ συνεβλήθη ἀτομικῶς καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου». "Ide Wan-Wetter oblig. § 111.

νών τῆς ἐντολῆς καθ' ὃν αἱ σχέσεις τοῦ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου εἶνε πάντοτε αἱ αὐταὶ ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ἐνήργησεν οὗτος ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑφίστανται ἢ προσβάλλωνται δικαιώματα τρίτων ⁽¹⁾).

Ἀναπτύσσοντες τὸν κανόνα τοῦτον ἐδέχθησαν ὅτι ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ παραγγελιοδόχου ἀγοραστοῦ, ὁ παραγγελεὺς δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπ' εὐθείας τὴν παραδoσιν τῶν πωληθέντων παρὰ τοῦ τρίτου πωλητοῦ καὶ δὴ νὰ διεκδικήσῃ ἐν τῇ πτωχεύσει τοῦ παραγγελιοδόχου τὰ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα ἂν δύνανται ν' ἀναγνωρισθῶσι ⁽²⁾).

1031. Ρωμ. Δίκαιον. Παρατηρήσεις. Quasi institoria. "Ὅτι μέχρι τοῦδε ἐδέχθμεν περὶ τῶν σχέσεων τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ τρίτου μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι συνηλλάχθη διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ Ρωμ. Δικαίου. Ἀνάγκη ἐπομένως νὰ καταστήσωμεν καταφανῇ τὴν διαφορὰν καὶ τοὺς λόγους ἐνεκα τῶν ὑποίων φρηνούμεν μὴ ἐφαρμοστέας ἐντελῶς τὰς τοῦ Ρωμ. Δικ. διατάξεις.

Ἐδέχθημεν τῶνόντι ὅτι ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργήσας παραγγελιοδόχος εἶνε συμβαλλόμενος ἥτοι, αὐτὸς ἐνάγει καὶ αὐτὸς ἐνάγεται ⁽³⁾. Τοῦτο εἶνε ἀκριβὲς καὶ κατὰ τὸ Ρωμ. Δικ. καθ' ὃ ὁ ἐντολοδόχος συνηλλάσσετο ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, διότι δὲν ἐπετρέπετο νομικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἥτοι δὲν ἐπετρέπετο νὰ συναλλαχθῇ τις ἐν ὀνόματι ἄλλου ⁽⁴⁾.

Ἐδέχθημεν ἐπίσης ὅτι ὁ τρίτος μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραγγελέως εἰμὴ τὴν τοῦ ἀρθρου 1025 τῆς Πολ. Δικ. ἥτοι ὡς ἐξασκῶν τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ παραγγελιοδόχου. Τοῦτο δὲν εἶνε Ρωμαϊκόν. Κατὰ τὸ Ρωμ. Δίκαιον ὡς γνωστὸν ἀρχικῶς ὁ τρίτος ὁ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου συναλλαχθεὶς δὲν εἶχεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐντολέως, ἀλλὰ κατὰ μόνου τοῦ ἐντολοδόχου. Κατόπιν ὅμως διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν

(1) LyC. Tr. 3. 481. Del. et Lep. 3. 243. Boistel 532. 533.

(2) Τὰς λύσεις ταύτας δέχονται οἱ LyC. Tr. 3. 481. ἀλλ' ἴδε § 4029 σημ. 5.

(3) Ἀρθρ. 115 Ἐμπ. Ν. καὶ § 4029.

(4) Καλ. 3. 202. Wan-Wetter oblig. § 114. Maynz Cours de Dr. Rom. § 307. Molitor § 742.

institoria καὶ quasi institoria καὶ ἐφ' ὅσον ὑπῆρχον οἱ ὅροι τούτων (1) ἀπεδόθη ἀγωγή εἰς τοὺς τρίτους καὶ κατὰ τοῦ ἐντολέως. Ἄλλ' ἡ ἀγωγή αὕτη διαφέρει τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἄρθρου 1025 τῆς Πολ. Δικ. Τὴν ἀγωγήν τοῦ 1025 ἐνασκει πᾶς δανειστής ἔστω καὶ ἀτομικὸς τοῦ ἐντολοδόχου· ἐν ᾧ τὴν quasi institoria ἐνασκει μόνον ὁ τρίτος ὁ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου συναλλαχθεὶς. Ἀλλὰ δὲν εἶνε αὕτη κατ' ἐμὲ ἡ οὐσιώδης διαφορὰ, τῶν δύο τούτων ἀγωγῶν. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὰ ἀποτελέσματα. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ὁ ἐντολοδόχος εἶνε in bonis, ἡ διαφορὰ δὲν εἶνε καταφανής, γίνεται ὅμως ἄμα ὁ ἐντολοδόχος πτωχεύσει ἢ ἄμα ὑπάρχει συνδρομὴ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ. Ἡ ἀγωγή τοῦ ἄρθ. 1025 Πολ. Δικ. ἐνασκουμένη, ὑπαρχούσης συνδρομῆς δανειστῶν, ἢ πτωχεύσεως, εἶνε ὑπὲρ πάντων τῶν δανειστῶν, ἄλλ' ἡ quasi institoria δὲν ἔχει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἐν αὐτῇ ὁ ἐνάγων εἶνε ἀποκλειστικὸς οὕτως εἰπεῖν δικαιοῦχος μὴ ὑφιστάμενος τὴν συνδρομὴν τῶν λοιπῶν δανειστῶν. Τὸ προῖόν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἄρθρου 1025 ἔσται ὑπὲρ πάντων τῶν δανειστῶν, ἐν ᾧ τὸ προῖόν τῆς quasi institoria ἔσται μόνον ὑπὲρ τοῦ τρίτου τοῦ συναλλαχθέντος μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου ὡς τοιοῦτου.

Ἐπὶ πλέον κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἄρθρου 1025 ὁ ἐντολέως ἐναγόμενος δύναται βεβαίως νὰ προτείνῃ ὅσας ἐναστάσεις ἔχει κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου, διότι ὁ τρίτος τούτου τὰς ἀγωγὰς ἐνασκει. Δύναται π.χ. καλοῦμενος πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος νὰ προτείνῃ ὅτι δὲν τὸ ὀφείλει διότι τὸ κατεβῆκε εἰς τὸν ἐντολοδόχον ἢ διότι συνεψηφίσθη.

(1) Διὰ νὰ δοθῇ ἡ institoria πρέπει: α) ὁ συναλλαχθεὶς νὰ ᾔνη institutor (πράκτωρ) ἢ νὰ θεωρῆται τοιοῦτος· β) πρέπει νὰ συναλλάχθῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς. (Molitor § 743. Wan-Wetter oblig. § 139. Καλ. 3. 329. Maynz § 308). Διὰ τὴν quasi institoria (N. 19. Π. 14. 3) ἀπηγορεύοντο οἱ αὐτοὶ ὅροι· δηλ. ὁ ἐντολοδόχος νὰ συναλλάχθῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς καὶ νὰ συναλλάχθῃ ὡς ἐντολοδόχος, ἥτοι νὰ ᾔνη γνωστὸν τὸ πρόσωπον τοῦ ἐντολέως καὶ εἰς τοῦτο νὰ ἀπέβλεψεν ὁ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου συμβληθεὶς. (Καλ. 3. 202. W. Wetter oblig § 136). Κατὰ τὰς σημερινὰς ιδέας διὰ τὴν quasi institoria ἀρκεῖ ὁ παραγγελιοδόχος νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐνεργεῖ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ἢ νὰ ᾔνη γνωστὸν διὰ λ/σμὸν τίνος ἐνεργεῖ.— Τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐντολῆς ὀφείλει νὰ προσκομίσῃ ὁ τρίτος Molitor § 744. σχ. Απ. 82 (53) Πειρ. 2851.

Ἀλλὰ δύναται ὁ ἐντολεὺς καλούμενος διὰ τῆς *quasi institutoria* περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος νὰ προτείνη ὅτι ἐπλήρωσε τοῦτο εἰς τὸν ἐντολοδόχον ἢ τὸ συνεψήφισε; Βεβαίως ὄχι. Τὸ πολὺ δύναται νὰ προτείνη ἐνστάσεις τὰς ὁποίας ὁ ἐντολοδόχος ἔχει κατὰ τοῦ τρίτου, διότι εἶνε συνοφειλέτης εἰς ὁλόκληρον ⁽¹⁾.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγωγὴν τῶν τρίτων κατὰ τοῦ παραγγελέως.

Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν ἀγωγὴν τοῦ παραγγελέως κατὰ τοῦ τρίτου μεθ' οὗ ὁ παραγγελιοδόχος συνηλλάχθη, τὸ Ρωμ. Δίκαιον παρέχει ἀγωγὴν εἰς τὸν ἐντολέα κατὰ τοῦ τρίτου εἴτε κατ' ἐκχώρησιν τοῦ ἐντολοδόχου, εἴτε κατὰ πλασματικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐκχώρησιν (*actio utilis*). Ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶνε ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἄρθρ. 1025 Πολ. Δικ. μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐνασκειῖται μόνον παρὰ τοῦ ἐντολέως καὶ ὅτι τὸ προτεῖν αὐτῆς εἶνε ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μόνου καὶ οὐχὶ ὑπὲρ πάντων τῶν δανειστῶν. Αὐτὴν τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐντολέως (παραγγελέως) κατὰ τῶν τρίτων εἶδομεν § 1030 πῶς διεμόρφωσε τὸ ἄρθρ. 581 ἐμπ. Ν. δεχθὲν ὅτι ὁ παραγγελεὺς ἔχει κατὰ τοῦ τρίτου ἀγωγὴν ὑσάκης ὁ τρίτος οὗτος δὲν ἔχει συμφέρον νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι συνηλλάχθη μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου μόνου ⁽²⁾.

(1) Ἡ *actio quasi institutoria* εἶνε ἡ *actio mandati Contraria* ἐκχωρημένη κατὰ πλάσμα, ὡς *utilis* εἰς τὸν τρίτον μεθ' οὗ ὁ ἐντολοδόχος συνηλλάχθη; Τοῦτο ὑποστηρίζουσιν τινες (Arndts μεταφρ. Κυριακοῦ § 248 σημ. 4. Maynz § 307 ἴσως καὶ ὁ Καλ. 3. 199. 202). ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν διαφέρει πολὺ τῆς ἀγωγῆς τοῦ 1025 πολ. Δικ. ἢ τῆς *in rem verso* — Ἡ γνώμη αὕτη δὲν μοι φαίνεται ὀρθή ἀφοῦ ὁ ἐντολεὺς ὅταν χωρῇ ἡ *quasi institutoria* εἶνε συνοφειλέτης εἰς ὁλόκληρον μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀπέναντι τοῦ τρίτου δυναμένου νὰ ἐνάξῃ ἕκαστον διὰ τὸ ὅλον. (N. 19. Π. 14. 3 καὶ N. 5. K. 4. 25). Wan-Wetter Oblig. § 51. 4. Savigny Oblig. § 21 καὶ § 54. — Ἄν ἦτο ἀκριβὲς ὅτι ἡ *quasi institutoria* εἶνε ἡ *mandati contraria* τότε ὁ ἐντολεὺς δὲν ἔπρεπε νὰ εὐθύνεται εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ μόνον ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον εἶνε ὀφειλέτης πρὸς τὸν ἐντολοδόχον. — Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἐντολέως καὶ τῶν τρίτων κατὰ τὸ Ρ. Δικ. Maynz Cour de Dr. Rom. § 307. W. Wetter Oblig. § 111 καὶ § 138. Molitor § 742.

(2) Τὸ σπέρμα τῆς θεωρίας ταύτης εὕρεσκαται ἤδη ἐν τῷ Ρ. Δικ. Ὡς εἶπομεν ἀρχικῶς μόνος ὁ ἐντολοδόχος εἶχεν ἀγωγὴν κατὰ τῶν τρίτων ὁ ἐντο-

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔπρεπε νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ τρίτος, ὁ μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλαχθεὶς ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως τὴν ἀγωγὴν ἐκ τοῦ ἄρθρου 1025 Πολ. Δικ. καὶ τὴν ἀγωγὴν *quasi institoria* ἐφ' ὅσον συντρέχουσιν οἱ ὅροι αὐτῆς. Καὶ τοῦτο εἶδομεν § 1029. δέχεται ἡ Νομολογία. Ἡ γνώμη αὕτη τῆς Νομολογίας δὲν εἶνε ὀρθή· νομίζω δὲ ὅτι ὁ τρίτος ὁ μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἰδίῳ ὀνόματι ἐνεργοῦντος συναλλαχθεὶς μόνην ἀγωγὴν ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως τὴν ἐκ τοῦ ἄρθρου 1025 τῆς Πολ. Δικ. ἥτις συνηθέστατα συμπίπτει μὲ τὴν *in rem verso* καὶ ὅτι δὲν ὑφίσταται ἤδη ἡ *quasi institoria* ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ Ρωμ. Δικ. τὸ αὐτὸ συνέβαινεν· ὁ ἐντολοδόχος συνηλλάσσετο ἐν ἰδίῳ ὀνόματι αὐτός ἦτο συμβαλλόμενος καὶ ἐν τούτοις ὁ τρίτος εἶχε τὴν *quasi institoria* κατὰ τοῦ ἐντολέως ὁσάκις συνέτρεχον οἱ ὅροι αὐτῆς. Τοῦτο εἶνε ἀκριβές, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ρωμ. Δικ. ὁ ἐντολοδόχος δὲν ἠδύνατο νὰ συναλλαχθῇ εἰμὴ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι εἰς τρόπον ὥστε ἡ *quasi institoria* ἦτο ἀναγκαία· σήμερον ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ συναλλαχθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως κατὰ συνέπειαν ὅταν ὁ παραγγελεύς προτιμᾷ νὰ συναλλαχθῇ διὰ παραγγελιοδόχου ἐνεργοῦντος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι (*suo nomine*, σκοπεῖ νὰ μὴ ὑποχρεωθῇ πρὸς τὸν τρίτον καὶ ὁ τρίτος ὅστις συναλλάσσεται πρὸς τοιοῦτον παραγγελιοδόχον τούτου τὴν πίστιν ἀκολουθεῖ ὅ,τι ἦτο ἀδύνατον κατὰ τὸ Ρωμ. Δικ. σήμερον εἶνε δυνατὸν, ὅ,τι εὑρέθη πρὸς μετριασμόν τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν νομικὴ ἀντιπροσωπεῖα δὲν ἐπετρέπετο δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν σήμερον ὅτε ἡ ἀντιπροσωπεῖα ρητῶς καθιεροῦται ὑπὸ τοῦ νόμου (ἄρθ. 92).

6) Εἰδικαὶ ἀσφάλεια τῶν δικαιωμάτων τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ παραγγελιοδόχου.

1032. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας τίττει δι' ἀμφο-

λέως δὲ μόνον κατ' ἐκχώρησιν τοῦ ἐντολοδόχου. Κατόπιν ἀπεδόθη εἰς τὸν ἐντολέα ἀγωγὴ κατὰ τοῦ τρίτου πλαγιαστικῇ (*utilis*), ἀλλὰ δὲν ἔπαυσε καὶ ὁ ἐντολοδόχος ἔχων ἀγωγὴν κατὰ τοῦ τρίτου. Ἐρωτήθη ὅμως τί γίνεται ἐὰν ὁ τρίτος ἐναχθῇ παρὰ τοῦ ἐντολέως διὰ τῆς *utilis* καὶ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ταυτοχρόνως καὶ τὸ Ρ.Α. ἀποφαίνεται ὅτι προτιμᾶται ὁ ἐντολεύς. Ν. 28. Π. (3. 3) ἢ Β 28 (8. 2). W. Wetter Oblig 111. 1° Maynz § 307 σημ. 10.

τέρους τοὺς συμβαλλομένους ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ὁ νομοθέτης ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἀσφαλίσῃ δι' ἰδιαιτέρων ἀσφαλειῶν. Αἱ ἀσφαλεῖαι αὗται εἶναι ἐκτὸς τῆς ἀλληλεγγύης, περὶ ἧς ὁμιλεῖ τὸ Πολ. Δικ. ἡ διεκδίκησις (ἄρθρον 580—582 ἐμπορ. Ν.) καὶ τὸ προνόμιον τοῦ ἄρθρου 93.

1033. 1. Περὶ τῆς ἀλληλεγγύης. "Ὅταν πλείονες ἔδωκαν παραγγελίαν ἢ πλείονες ἀνέλαβον τοιαύτην ἐνέχονται διὰ τὰς ἐκ ταύτης ὑποχρεώσεις ἀλληλεγγύως ἥτοι εἰς ὁλόκληρον δυνάμει ρητῆς τοῦ Ν. διατάξεως ⁽¹⁾.

Πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἀλληλεγγύης οὔτε οἱ παρραγγελεῖς οὔτε οἱ παραγγελιοδόχοι εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾔνε συνεταῖροι ἀρκεῖ κοινῶς νὰ ἐδόθῃ παραγγελία ἢ κοινῶς νὰ ἀνελήρθη παρὰ πλείονων ⁽²⁾.

1034. 2. Περὶ διεκδικήσεως. Ρητῶς εὐρίσκομεν ἐν τοῖς ἄρθροις 580. 581 καὶ 582 ἐμπ. Ν. ἀναγραφωμένην ὑπὲρ τοῦ παραγγελέως τὴν διεκδίκησιν γρχυματίων ἢ ἐμπορευμάτων ἢ καὶ τῆς τιμῆς

(1) Ν. 59 § 3. Π. (17. 1) ἢ Β. 59 (14. 1). «Καὶ ἓνα τῶν ἐντειλαμένων ὁλόκληρον ὁ δανειστής ἐπιλέγεσθαι δύναται καὶ τοῦτο μὴ συνέδοξε, μετὰ δὲ τὸ καταδικασθῆναι τοὺς δύο ἡμα πρὸς τὸ μέρος ἐνάγονται» (W. Wetter Oblig § 51. D. 4). Ν. 60 § 2. Π. (17. 1) ἢ Β. 60 (14. 1). «Ἐὰν δύο τισιν ἐπιτρέψω διοικῆσαι τὰ πράγματά μου ἐκάστω εἰς ὁλόκληρον ἐνάγω οὐ πλέον δὲ τοῦ κεχρεωσθημένου ἐξ ἑκατέρου λαμβάνω» καὶ Ν. 52 § 3. Π. (46. 1) ἢ Β. 52 (26. 1). «Ἐκ πολλῶν μανδατόρων τοῦ αὐτοῦ χρέους ἐὰν ὁ εἰς ἐναχθῇ καὶ ἐλευθερωθῇ οἱ λοιποὶ οὐκ ἐλευθεροῦνται» τῇ μέντοι καταβολῇ πάντες ἐλευθεροῦνται. Οἱ πλείονες ἐντειλάμενοι ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον καὶ πρὸς τοὺς τρίτους ὅταν ἐνέχωνται διὰ τῆς *institoria* ἢ *quasi institoria*. Ν. 9. Ν. 13 § 2 καὶ Ν. 14. Π. (14. 3). «Ἐτι δὲ καὶ ὁ ἐντολοδόχος εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται μετὰ τοῦ ἐντολέως ἐπὶ τῆς *institoria* ἢ *quasi institoria*.— Περὶ πάντων τούτων W. Wetter Oblig § 51. D. 4.—Ἐὰν δύο παραγγελιοδόχοι συναλλαχθῶσι πρὸς τρίτον δὲν ἐνέχονται ἀλληλεγγύως ἢ εἰς ὁλόκληρον πρὸς αὐτὸν § 793 ἐνέχονται ὅμως ἅμα συνευθύνεται καὶ ὁ ἐντολεὺς λόγῳ τῆς *institoria* ἢ *quasi institoria*.

(2) Ἡ Ἐφ. Ἀθ. 844 (94) Θ. 5. 250. εἰσηγγέσει τοῦ κ. Δ. Ποταμιάνου ἐδέχθη ὅτι κατὰ τὸν Ν. 1 § 43. Π. (16. 3) ἢ Β. 1 (13. 2) οἱ πλείονες ἐντολεῖ εὐθύνονται εἰς ὁλόκληρον μόνον ὅταν ἕκαστος τούτων ἐνετείλατο αὐτοτελεῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τοὺς λοιποὺς οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἡ ἐντολὴ δίδεται συγχρόνως καὶ κοινῶς ὅποτε ἕκαστος εὐθύνεται συμμετρως καὶ οὐχὶ εἰς ὁλόκληρον (ἡ ἐντολὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶχε δοθῇ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου ἀνηλίκων).

αὐτῶν. Περὶ τῆς διεκδικήσεως ταύτης ὁμιλοῦμεν ἐν τῷ περὶ πτωχεύσεως μέρει· ἐκεῖ δὲ ἐξετάζομεν καὶ τὸ ζήτημα ἂν καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἔχη καὶ πότε δικαίωμα διεκδικήσεως.

1035. 3. Περὶ τοῦ προνομίου. Αἱ ὑπηρεσίαι ἃς ὁ παραγγελιοδόχος παρέχει εἰς τὸ ἐμπόριον ἐκρίθησαν ἄξια ἰδιαζούσης προστάσεως· διὰ τοῦτο ὁ νόμος ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς ἀνεγνώρισεν εἰς τοῦτον καὶ προνόμιον κατὰ τῆς συνδρομῆς τῶν δανειστῶν τοῦ παραγγελέως.

Ὑπεστήριζάν τινες ὅτι τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε μᾶλλον ἐπισχέσεως δικαίωμα ἢ προνόμιον ⁽¹⁾· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ ἄρθρον 93 εἶνε ρητὸν, τὸ ἄρθρον 94 ἀφ' ἐτέρου δὲν ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται δικαίωμα προτιμήσεως εἰς τὸν παραγγελιοδόχον, ὑπὲρ βεβαίως δὲν θὰ εἶχε ἐὰν τὸ δικαίωμα αὐτοῦ ἦτο ἀπλοῦν δικαίωμα ἐπισχέσεως καὶ οὐχὶ προνόμιον ⁽²⁾.

Τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ, διότι ἀμφότερα ὑποθέτουσι τὴν κατοχὴν τοῦ ὑπεγύρου παρὰ τῷ δικαιοῦχῳ, ἀλλὰ τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου διαφέρει καθόσον πηγάζει ἐκ τοῦ νόμου καὶ πραγματοποιεῖται συνήθως ἄνευ δικ. παρεμβάσεως.

Τὰ ἐξεταστέα ζητήματα εἶνε τὰ ἐξῆς· 1) ποῖον εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ προνομίου ἥτοι ἐπὶ ποίων πραγμάτων ὑφίσταται· 2) ποίας ἀπαιτήσεις ἀσφαλίζει· 3) ὑπὸ ποίους ὅρους ὑφίσταται· 4) ὑπὲρ τίνος ὑφίσταται· 5) ποῖα ἀποτελέσματα ἔχει· 6) ποῖα ἢ τάξις αὐτοῦ καὶ 7) τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ προνόμιον.

1036. 1. Ἀντικείμενον τοῦ προνομίου· ἥτοι ἐπὶ ποίων πραγμάτων ὑφίσταται. Κατὰ τὸ ἄρθ. 93 Ε. Ν. πᾶς παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶνπραγματειῶν ⁽³⁾ αἵτινες τῷ ἐστάλησαν ἀπὸ ἄλλην πόλιν διὰ νὰ πωληθῶν εἰς λογαριασμὸν παραγγελέως τινός.

(1) Del. et Lep. 3. 229.

(2) LyC. Tr. 3. 486. Dal. Com. 129.

(3) Πραγματεῖαι εἶνε καὶ τὰ ἀσώματα (μετοχαί·ὁμολογίαι). LyC. Tr. 3. 491.

Διὰ τοῦ τιμῇ πραγματειῶν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ὅχι μόνον τὰ χρήματα ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀξίαν πρὸς ἣν ὁ παραγγελιοδόχος ἐντολῇ τοῦ παραγγελέως ἢ καὶ ἄνευ ἐντολῆς ὅταν ᾖ *cum libera*, ἀντήλλαξε τὰς ἀποσταλείσας πραγματείας ⁽¹⁾.

Ἄλλ' ἐκτείνεται τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων; Κατ' ἀρχὴν ὅχι καὶ διότι τὰ προνόμια ὡς ἐξαιρετικῆς φύσεως πρέπει περιωρισμένως νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ διότι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἐκυτοῦ μόνου δικαιώματα πηγάζοντα ἐκ συναλλαγματος τυχαίως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεώς του συναφθέντος.

Ἐὰν ἐν τούτοις ὁ παραγγελιοδόχος ἔκαμε προκαταβολὰς ἐπὶ πραγματειῶν, ὧν ἐπεφορτίσθη τὴν ἀσφάλειαν, δέχονται ὅτι τότε ἔχει προνόμιον ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῆς ἀσφαλείας, διότι ἀφ' ἐνὸς δὲν εἶνε ξένος πρὸς τὸ συναλλάγμα τῆς ἀσφαλείας τοῦναντίον καὶ προσωπικῶς ὑπεχρεώθη, ἀφ' ἐτέρου κατέχων τὸ ἀσφαλιστήριον ἔχει καὶ ἀγωγὴν πρὸς πληρωμὴν τοῦ προϊόντος τῆς ἀσφαλείας (ΑΠ. 90 (46) 31 (58), ὅπερ εἶνε ἡ τιμὴ τῶν ἐμπορευμάτων. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ παραγγελιοδόχος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐξομοιοῦται πρὸς παραγγελιοδόχον πωλήσεως ὅστις ἔλαβε ἢ δικαιούται νὰ λάβῃ τὸ τίμημα ⁽²⁾.

Ἐκ περισσοῦ παρατηροῦμεν ὅτι τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε ἀδιαιρέτον τόσον ὡς πρὸς τὰς ὑπεγγύους πραγματείας ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ἣν ἀσφαλίζει ⁽³⁾.

1037. 2. Ποίας ἀπαιτήσεις ἀσφαλίζει. Τὸ ἀρθρ. 93 φέρει· πᾶς παραγγελιοδόχος ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς περὶ πραγματειῶν ἔχει πρὸς ἀπόληψιν τῶν προκαταβολῶν τῶν τόκων καὶ ἐξόδων προνόμιον. Τὸ προνόμιον λοιπὸν ἀσφαλίζει τὰς προκαταβολὰς περὶ πραγματειῶν, τοὺς τόκους καὶ τὰ ἐξόδα.

1038. Ἐξόδα. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τῶν ἐξόδων οὐδεμίᾳ ἀμφισβήτησις ἐγείρεται· ἀρκεῖ νὰ ᾖ ἐξοδὸν γενόμενον διὰ τὰς πραγματείας (ναῦλοι, ἐνοίκια, ἀσφάλιστρα, κόμιστρα, πελωνειακὰ, ἐργατικά κτλ.) ἀρθρ. 941 § 7 Πολ. Δικ.

(1) Del. et Lep. 3. 260.

(2) Del. et Lep. αὐτ. Dal. Com. 203.

(3) Del. et Lep. αὐτ. Dal. Com. 160. 161.

1039. Προκαταβολαί. Προκειμένου ὅμως περί προκαταβολῶν ἐρωτᾶται τί ἐστὶ προκαταβολή· καὶ ἐπειδὴ ὅχι πᾶσα προκαταβολή, ἀλλ' αἱ περί πραγματειῶν γενομένης εἶνε προνομιούχοι, ἐρωτᾶται ἐπίσης πότε ἡ προκαταβολή εἶνε ἢ θεωρεῖται γενομένη περί πραγματειῶν. Προκαταβολή ἐνταῦθα δὲν σημαίνει βεβαίως δαπάνη διὰ τὰ ἐμπορεύματα, διότι αἱ τοιαῦται δαπάναι εἶνε ἐξόδα καὶ περί ἐξόδων ὡμίλησεν εἰδικῶς ὁ νόμος. Προκαταβολή ἐνταῦθα σημαίνει χρηματικὴ εὐκολία, τὴν ὁποίαν ὁ παραγγελιοδόχος παρέχει εἰς τὸν παραγγελέα καθ' οἷονδήποτε τρόπον § 1032 (1). Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἡ προκαταβολή εἶνε συνώνυμος τοῦ ἀπαίτησις ἢ πίστωσης καὶ σημαίνει πᾶν ὅ,τι ὁ παραγγελιοδόχος ἔδωκε καὶ ἐπομένως ἔχει λαμβάνειν παρὰ τοῦ παραγγελέως (2).

1040. Προκαταβολαί περὶ πραγματειῶν. Δὲν εἶνε εἰ-
πομεν πᾶσα προκαταβολή ἥτοι πᾶσα ἀπαίτησις ἢ πίστωσης τοῦ παραγγελιοδόχου προνομιούχος· ἀλλὰ μόνον ἐκείνη ἣτις ἐγένετο καθ' ἃ ἐκφράζεται ὁ νόμος περί πραγματειῶν.

Πότε ὅμως προκαταβολή τις εἶνε ἢ λογίζεται περί πραγματειῶν γενομένη; Ἐὰν στενῶς ἐρμηνεύσωμεν τὴν ἐκφρασιν τοῦ νόμου, προκαταβολαί περί πραγματειῶν εἶνε αἱ δαπάναι· ἀλλὰ τοιαύτην ἐρμηνείαν οὐδεὶς ὑπεστήριξεν ἀναιρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ ἄρθρον ὁμιλοῦν περί ἐξόδων, τὰ ὅποια εἶνε δαπάναι. Ἄρα προκαταβολαί περί πραγματειῶν εἶνε αἱ κατὰ συνήθειαν γενομένης § 1032 ἐπὶ τῇ πίστει τῆς

(1-2) Οὕτω προκαταβολαί ἐθεωρήθησαν ἐμπορεύματα ἀποσταλέντα εἰς τὸν παραγγελέα ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου. Dal. Com. 136. Ἐφ. Alger 27 Μαΐου 72. D. 731. 409 ἀγοραὶ γενομένης ἐπ' ὀνόματι τοῦ παραγγελέως—ἡ παροχὴ πιστώσεως (ouverture de credit). Πᾶσα πληρωμὴ διὰ λ/σμὸν αὐτοῦ.—Ἐτι δὲ ἡ ὀπισθογράφσις ἢ ἡ πληρωμὴ γραμ. ἢ συναλλαγματικῶν. Dal. Com. 136 140. Πρὸς τοῦτοις καὶ μόνῃ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐπὶ τοῦ παραγγελιοδόχου ἐκδοθείσης συναλλαγματικῆς (κατωτέρω § 1041 σημ. 3). Εἰς τρόπον ὥστε ἂν μετὰ τὴν ἀποδοχὴν ὁ παραγγελιοδόχος πτωχεύσῃ διὰ τὴν ἀποσύρῃ τὰ ἐμπορεύματα ὁ παραγγελεύς πρέπει νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῆς ἀποδεθείσης συναλλαγματικῆς. Dal. Com. 140. Ἐπίσης τὸ ποσὸν ὅπερ διαλυθείσης τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπλήρωσε ὁ παραγγ. εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὅστις εἶχε καταβάλλει μέρος τοῦ τιμήματος. Dal. Com. 139.

παραγγελίας, λόγω τῆς παραγγελίας καὶ ἕνεκα ταύτης ⁽¹⁾. Ἐκεῖναι δηλ. αἱ προκαταβολαὶ ἢ πιστώσεις, τὰς ὁποίας ὁ παραγγελιοδόχος παρέχει μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὰς ἀναλάβῃ ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τὰς ὁποίας δὲν θὰ παρείχεν ἂν ἡ παραγγελία ἔλλειπεν.

Ὡς ἔμπορος ἀποστέλλω εἰς Ἀγγλίαν ἢ ἐκ Κορίνθου εἰς Πάτραις σταφιδοκαρπὸν πρὸς πώλησιν. Γράφω δὲ εἰς τὸν ἐκεῖ παραγγελιοδόχον μου νὰ πληρώσῃ τόσα τὰ ὁποῖα ὀφείλω εἰς τὸν δεῖνα, νὰ πληρώσῃ ἢ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν δεῖνα συναλλαγματικὴν ἣν ἐξέδωκα ἐπ' αὐτοῦ, νὰ ἀγοράσῃ καὶ νὰ μοῦ ἀποστείλῃ τὰ δεῖνα ἐμπορεύματα. Ὅλα ταῦτα εἶνε προκαταβολαὶ ἢ πιστώσεις λόγω τῆς παραγγελίας καὶ ἕνεκα τῆς παραγγελίας. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ὅλας ταύτας τὰς πληρωμὰς ἢ παρέχει ἐν γένει τὰς πιστώσεις, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι καὶ τῇ ρητῇ ἢ ὑπονοουμένη συμφωνίᾳ, ὅτι θὰ κρατήσῃ τὰ πληρωθέντα ἐκ τοῦ τιμήματος τῶν ἐμπορευμάτων.

Προκαταβολὰς λοιπὸν περὶπραγματειῶν λέγοντες ἐννοοῦμεν ὅχι μόνον τὰς δαπάνας, ἀλλὰ πάσαν ἀπαίτησιν ἢ πίστωσιν, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ὁ παραγγελιοδόχος ἐχορήγησεν εἰς τὸν παραγγελέα ἐπὶ τῇ πίστει τῆς παραγγελίας λόγω ταύτης καὶ ἕνεκα ταύτης.

1041. Προκαταβολαὶ πρὸ ἢ μετὰ τὴν ἀποστολὴν. Προκαταβολὰς δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν παρεχομένας ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου εἴτε πρὶν ἢ τεθῶσιν αἱ πραγματεῖαι εἰς τὴν διάθεσίν του, εἴτε ἄφ' ἧς τεθῶσιν.

Οὐδεμία ἀμφισβήτησις ἐγείρεται περὶ τῶν προκαταβολῶν τῶν γενομένων καθ' ὃν χρόνον ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του τὰ ἐμπορεύματα. Αἱ προκαταβολαὶ αὗται εἶνε προνομιοῦχοι. Ἀλλ' εἶνε προνομιοῦχοι καὶ αἱ προκαταβολαὶ αἱ γινόμεναι πρὶν ἢ τεθῶσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσίν του ;

Ὡς ἔμπορος ἀπέστειλα σταφιδοκαρπὸν εἰς Ἀγγλίαν πρὸς πώλησιν ἢ ἐκ Κορίνθου εἰς Πάτραις. Μετὰ τὴν ἀποστολὴν ἦτοι ἄφ' οὗ ἔθεσα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου τὸν σταφιδοκαρπὸν διέταξα τοῦτον νὰ ἐνεργήσῃ διαφόρους πληρωμὰς ἢ νὰ μοῦ ἀποστείλῃ

(1) Gel et Lep. 3. 261. Dal. Com. 134.

χρήματα, ὅπως καὶ ἐπραξε. Αἱ πληρωμαὶ καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων εἶνε προκαταβολαὶ προνομιοῦχοι.

Ἄλλ' ἂν πρὶν στείλω τὸν σταφιδοκαρπὸν ἢ ἀκριβέστερον πρὶν θέσω τοῦτον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραγγελιοδόχου λάβω παρ' αὐτοῦ προκαταβολάς, τὸν διαταξω νὰ ἐνεργήσῃ πληρωμὰς, νὰ δεχθῇ συναλλαγματικὰς, ἢ ἐὰν ὀφείλων ἐκ λογαρισμοῦ ἢ ἄλλως χρηματικὸν ποσὸν ἀποστείλω αὐτῷ πρὸς πώλησιν σταφιδοκαρπὸν, ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ δι' ὅλας αὐτάς τὰς προκαταβολὰς καὶ πιστώσεις τὰς ὁποίας ἐνήργησε καὶ παρέσχε πρὶν ἢ τεθῇ ὁ σταφιδοκαρπὸς εἰς τὴν διάθεσίν του ;

Πολλοὶ δέχονται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον δι' ὅλας τὰς προκαταβολὰς ἧται καὶ διὰ τὰς πρὸ τῆς ἀποστολῆς καὶ διὰ τὰς μετὰ τὴν ἀποστολὴν γενομένας, ἀρκεῖ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ προνομίου νὰ εὐρίσκωνται τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ αἱ προκαταβολαὶ νὰ ἐγένοντο ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς ἀποστολῆς ⁽¹⁾. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε θεωρητικῶς ὀρθή, διότι ἡ κατοχὴ ὅπως καὶ ἐπὶ ἐνεχύρου εἶνε ἀναγκαίᾳ ὅχι κατὰ τὴν σύστασιν ἀλλὰ κατὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ προνομίου, καὶ διότι ἂν τὸ ἄρθρον 93 ἐσήμαινε καὶ κατεχομένων ἥδη τότε τὰ ὑποθετικὰ τοῦ ἄρθρου 93 δὲν ἐξηγῶνται ⁽²⁾. Ἀλλὰ δὲν ἐπικρατεῖ μάλλον δὲ ὑποστηρίζεται ἡ γνώμη καθ' ἣν μόνον αἱ μετὰ τὴν ἀποστολὴν γενομέναι προκαταβολαὶ εἶνε προνομιοῦχοι. Ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν καὶ ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως ὅτι κατὰ τὴν ἑλληνὴν γνώμην ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὀφειλῆτην νὰ δημιουργήσῃ προνόμιον ὑπὲρ ὠρισμένου ὀφειλῆτου διὰ μεταγενεστέρως ἀποστολῆς ἐμπορευμάτων ⁽³⁾.

(1-2) Troplong Nantis 232—234 Del. et Lep. 228. Bravard 2. 296. 299. Massé 4. 2861 καὶ διαφόρους ἀποφ. ἐν Dal. Com. 143—149.

(3) Un commissionnaire qui recoit des marchandises pourra désormais avec securité faire des avances sur ces marchandises. Loaré ἄρθρ. 93. Παλ. 332.—Διαφόρους ἀποφ. ἐν Dal. Com 150—154. Ἄκ. 14 Μαρτ. 55 S. 55. 1. 178 ἢ D. 55. 1. 180 ἢ ἀποφ. αὕτη τοῦ Ἄκ. ἥτις εἶνε ἡ τελευταία ἐδέχθη 1) ὅτι ἐπὶ διαδοχικῶν ἀποστολῶν καὶ διαδοχικῶν προκαταβολῶν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον δι' ἐκάστην προκαταβολὴν τοῦ ἐφ' ὧν τῶν προηγουμένων αὐτῇ ἀποστολῶν καὶ οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῆς ἀμέσως

1042. Τόκοι. Τὸ προνόμιον ἀσφαλίζει ἐπίσης τοὺς τόκους τῶν ἐξόδων καὶ τῶν προκαταβολῶν. Πότε ὀφείλονται τόκοι τῶν ἐξόδων καὶ πότε τῶν προκαταβολῶν εἶδαμεν ἀλλαχοῦ § 1021.

1043. Προμήθεια. Ἐφίλονεικῆθη ἂν τὸ δικαίωμα τῆς προμηθείας ἦνε προνομιοῦχον, διότι ὁ Ν. σιωπᾷ δὲν εἶνε δὲ προφανῶς προκαταβολὴ ἢ ἐξέδον ⁽¹⁾ ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ καταφατικὴ γνώμη καὶ ἐθεωρήθη καὶ τοῦτο ἐξέδον ⁽²⁾.

1044 3 Ὑπὸ ποίους ὅρους ὑφίσταται τὸ προνόμιον. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρῶν 93 καὶ 95 προκύπτει ὅτι 4 ὅροι ἀπαιτοῦνται διὰ τὸ προνόμιον :

- 1) Τὰ ἐμπορεύματα πρέπει νὰ ἐστάλησαν ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην πόλιν.
- 2) Πρέπει νὰ ἀπεσταλήσαν πρὸς πώλησιν.
- 3) Νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ
- 4) Ὁ παραγγελεὺς καὶ ὁ παραγγελιοδόχος νὰ μὴ διαμένωσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

Ἐκαστον τῶν ὁρῶν τούτων ἐξετάζομεν ἰδιαιτέρως.

1048 α. Ἀποστολὴ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ἡ ἀποστολὴ ὑλικὸν γεγονός ἐφάνη εἰς τὸν νομοθέτην παρέχουσα τὰς αὐτὰς ἐγγυήσεις τὰς ὁποίας ἡ βεβαία χρονολογία ἐπὶ ἐνεχύρου. Διὰ τοῦ ὁροῦ τούτου τὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν κατὰ τὸν νομοθέτην ἐξασφαλίζονται καὶ ὁ δόλιος ὀφειλότης δὲν δύναται δι' ἀπλῆς παραδόσεως νὰ ἐνοήσῃ τινὰς τῶν δανειστῶν τοῦ πρὸς ζημίαν τῶν λοιπῶν.

Τὸ ἀρθρον 93 ἀπαιτεῖ ὥστε ἡ ἀποστολὴ νὰ ἐγένετο ἀπὸ ἄλλην πόλιν· οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ ἀποστολὴ δύναται νὰ γίνῃ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἢ ἀπὸ χωρίου εἰς πόλιν καὶ τανάπαλιν. Ὁ νομο-

προηγούμενης ἀποστολῆς (τοῦτο εἶνε ἐφαρμογὴ τοῦ ἀρθρ. 10 § 2 τοῦ Ν. περί Ἑνεχ.) 2) ὅτι ἐὰν αἱ προκαταβολαὶ ἐγένοντο δι' ἀποδοχῆς συναλλαγματικῶν ἐκδοθειῶν ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ἡ προκαταβολὴ λογίζεται γενεμένη τὴν ἡμέραν τῆς ἀποδοχῆς καὶ οὐχὶ τὴν ἡμέραν τῆς πληρωμῆς. Ἐπομένως αἱ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς σταλεῖσαι πραγματεῖαι ὑπόκεινται οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ μετὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ πρὸ τῆς πληρωμῆς σταλεῖσαι. (Ἴδε καὶ τὴν ὑπὸ τὴν ἀποφ. ταύτην σημ. δι' ἄλλα τινὰ ζητήματα).

(1) Bravard 2. σελ. 299. Dal. Com. 142.

(2) Ἐφ. Colmar 2 Μαρτ, 47. D. 48. 2. 87. Del. et Lep. 3. 262. Dal. Gom. 142.

θέτης ἀπήτησε ἀποστολὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀφήσας εἰς τὸν δικαστὴν κυριαρχικῶς νὰ κρίνῃ ποία πρέπει νὰ ᾔνε ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο τόπων ⁽¹⁾.

Καὶ ἀποστολὴ μὲν ὑπάρχει ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἀποστολεὺς παρέδωκε τὸ πρᾶγμα πρὸς ἐκεῖνον ὅστις ἀνεδέχθη νὰ τὸ μεταφέρῃ καὶ τὸ παραδῶσῃ εἰς τὸν παραλήπτην ⁽²⁾. Ἀποστολὴ δὲ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν γένει κατὰ τὸ ἄρθρον 93 ὑπάρχει ὅσάκις ὁ τόπος ἐνθα διαμένει ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε διάφορος τοῦ τόπου ἐξ οὗ αἱπραγματεῖται ἀποστέλλονται.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἄρθρον 95 ἀπαιτεῖ καὶ διάφορον δικυμονὴν μεταξὺ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου θὰ ἐξετάσωμεν ἐκεῖ ἂν δύο περιπτώσεις ἀποστολῆς ᾔνε προνομιοῦχοι § 1049.

Κατ' ἀρχὴν ἡ ἀποστολὴ πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀπευθείας, διότι ὅταν οὕτω γίνεται αἱ προκαταβολαὶ αἱ μετὰ τὴν ἀποστολὴν γινόμεναι εἶνε προνομιοῦχοι. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 93 λέγοντος «ἐστάλησαν πρὸς αὐτόν» καὶ σημαίνοντος ὅτι τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἀποστέλλονται καὶ τὸ παρέχον τὰς προκαταβολὰς πρέπει νὰ ᾔνε τὸ αὐτό. Ἐδέχθησαν ὅμως ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς ἔχει προνόμιον καὶ ἂν ἀρχικῶς δὲν ἀπεστέλλοντο πρὸς αὐτόν τὰ ἐμπορεύματα ἀρκεῖ ὅτι κατόπιν, πρὸ τῶν προκαταβολῶν ἡ ἀποστολὴ μετετρέπη εἰς αὐτόν παρὰ τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ⁽³⁾.

1046. 6 Ἀποστολὴ πρὸς πώλησιν. Κατὰ δεῦτερον λόγον αἱπραγματεῖται λέγει τὸ ἄρθρ. 93 πρέπει νὰ ἀπεστάλησαν διὰ νὰ πωληθοῦν διὰ λογαριασμὸν παραγγελέως τινος.

Τὸ ἄρθρον ἀπαιτεῖ νὰ ἀπεστάλησαν πρὸς πώλησιν, δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως ὥστε ὁ λαμβάνων παραγγελιοδόχος νὰ ἔχῃ ἐντολὴν νὰ πωλήσῃ. Ἀρκεῖ ὅτι εἶνε προωρισμέναι νὰ πωληθῶσι, εἴτε παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, εἴτε παρ' ἄλλου παραγγελιοδόχου, εἴτε καὶ παρὰ τοῦ ιδιοκτήτου αὐτοῦ ⁽⁴⁾. Ἐκρίθη μάλιστα ὅτι τὰ ἀποσταλέντα ἐμπορεύ-

(1) Del. et Lep. 3. 243. Dal. Gom. 189.

(2) Ἐφ. Lyon 3 Ἰουν. 48 S. 49. 2. 49.

(3) Παλ. 331. Β'. Del. et. Lep. 3. 244. Ἐφ. Rouen 9. Δερ. 47. S. 48. 2. 201. Dal. Gom. 188. Au. 18. Ἰαν. 60 s. 60. 1.737.

(4-5) Dalloz Gom. 195. An 6 Μαῖ. 45 s 45. 1. 503. τὴ προνό-

ματα λογίζονται προσωρισμένα πρὸς πώλησιν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ παραγγελεύς ἐξέδοτο συναλλαγματικᾶς τὰς ὁποίας ἀπεδέχθη ὁ παραγγελιοδόχος (¹).

Τὰ ἐμπορεύματα ἀρκεῖ νὰ ἀπεστάλησαν, ἢ νὰ λογίζωνται ἀποσταλέντα, πρὸς πώλησιν. Ἀδιάφορον ἂν κατόπιν δὲν ἐπωλήθησαν ἢ δὲν δύνανται νὰ πωληθῶσι. Ἀδιάφορον ἐπίσης ἂν ἀνεκλήθη ἡ διαταγή τῆς πωλήσεως καὶ διετάχθη νὰ γίνη ἄλλη αὐτῶν χρῆσις, π. χ. νὰ δοθῶσιν εἰς κατεργασίαν ἢ εἰς ἐνέχυρον. Διαφέρει ἂν ὑπάρχῃ συμπαγνία.

1047 γ. Εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου. Δὲν ἀρκεῖ τὰ ἐμπορεύματα νὰ ἀποστέλλωνται ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ πρὸς πώλησιν, ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου.

Καὶ ἐνταῦθα δύο ζητήματα προέχουσι 1) πότε πρέπει τὰ ἐμπορεύματα νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ 2) πότε λογίζονται τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου.

Τὸ ζήτημα πότε πρέπει νὰ ᾔνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου τὰ ἐμπορεύματα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄλλου ζητήματος τὸ ὁποῖον ἐμελετήσαμεν 1041. Ἐκεῖ εἶδομεν, ὅτι κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην τὰ ἐμπορεύματα πρέπει νὰ ᾔνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου τὸ βραδύτερον, καθ' ὃν χρόνον γίνονται αἱ προκαταβολαὶ (²). Διὰ τὴν ἄλλην γνώμην τὴν δεχομένην τὸ προνόμιον καὶ διὰ τὰς πρὸ τῆς ἀποστολῆς προκαταβολᾶς ἀρκεῖ τὰ ἐμπορεύματα νὰ ᾔνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου κατὰ τὸν χρόνον τῆςπραγματοποιήσεως τοῦ προνομίου του.

μιον ὑφίσταται καὶ ἂν τὰς ἐπώλησεν ὁ παραγγελεύς καὶ οὐχὶ ὁ παραγγελιοδόχος Ἐφ. Paris 1 Μαρτ. 32 S. 32. 2. 39.—Ἡ γνώμη τινῶν (Troplong Nantis. 15. Del. et. Lepoit. 3. 246.) ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη τὰ ἀποστελλόμενα νὰ προρίζωνται πρὸς πώλησιν, δὲν ἐπεκράτησε.

(1 2) Εἶχε κριθῇ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ κατέχῃ τὴν φορτωτικὴν ἢ τὸ ἀγωγιαστήριον κατὰ τὸν χρόνον τῶν προκαταβολῶν ἀλλ' ἤρκει ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ φορτωτικοῦ ἢ ἀγωγιαστηρίου νὰ προκύπτῃ ὅτι ἡ φόρτωσις ἐγένετο πρὸ τῶν προκαταβολῶν. Ἐφ. Paris 18. Νοεμ. 48. S. 49. 2. 1. ἐνθα καὶ ἄλλαι ἄλλων Ἐφετείων ἀποφ. ἴδε καὶ Ἐφ. Rouen 7.

Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ζήτημα πότε λογίζονται τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου τὸ ἄρθρ. 93 λέγει ὅταν ᾖ εἰς τὰς ἀποθήκας του ἢ εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον ἢ ἂν πρὶν φθάσῃ δύνῃται νὰ ἀποδείξῃ διὰ φορτωτικῆς ἢ ἀγωγιαστηρίου ἐγγράφου τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ἀποστολὴν των.

Κατὰ ταῦτα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε τὰ ἐμπορεύματα ὅταν ᾖ εἰς τὰς ἀποθήκας του ἢ δημόσιον ἀποδοχεῖον—ἢ ὅταν ἔχῃ φορτωτικὴν ἢ ἀγωγιαστήριον (¹). Ἐλάβομεν ἀφορμὴν ἀλλοῦ νὰ ἐξηγήσωμεν τί ἐννοεῖ ὁ νόμος ἀποθήκας § 932 σημ. 2. Πότε ἡ φορτωτικὴ καὶ τὸ ἀγωγιαστήριον ἀντιπροσωπεύει τὸ ἐμπόρευμα § 856 καὶ πότε ἡ κατοχὴ τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἰσοδυναμεῖ πρὸς κατοχὴν τοῦ ἐμπορεύματος § 932. Ἐκεῖ εἶπομεν ὅτι τὴν ἀναγνώρισιν ἐν τῷ τελωνεῖῳ δὲν θεωροῦσιν ἰσοδύναμον τῇ κατοχῇ καὶ ὅτι καὶ δύναμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως θεωρεῖται ὁ παραγγελιοδόχος ἔχων εἰς τὴν διάθεσιν του τὸ ἐμπόρευμα. Παραπέμπομεν λοιπὸν περὶ τούτων ἐκεῖ (²).

Ἰουλ. 53. S. 54. 2. 3 87. Del. et Lep. 3. 249. Ἀλλὰ τὸ Ἀκ. 4. Δέρ. 48 S. 49. 1. 5 ρητῶς ἀπεφάνθη ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος πρέπει νὰ κατέχῃ τὴν φορτωτικὴν ἢ τὸ ἀγωγιαστήριον κατὰ τὸν χρόνον τῶν προκαταβολῶν καὶ δὲν ἀρκεῖ ὅτι ἡ χρονολογία αὐτῶν εἶνε προγενεστέρα τῶν προκαταβολῶν. Ἴδε καὶ Ἀκ. 13 Νομ. 50 S. 50. 1. 769 καὶ Ἀκ. 15 Δέρ. 56 S. 58. 1. 801.

(1-2). Ἡ Γαλ. Νομ. πρὸ τοῦ Ν. τῆς 23 Μαΐ. 63. τροποποιήσαντος τὰ ἄρθρα 93—95. ἀπεφαίνεται ὅτι ἡ ὀπισθογραφῆσις πρέπει νὰ ᾖ τακτικὴ ἢτοι νὰ ἀναφέρῃ τὴν δοθεῖσαν ποσότητα Au 30 Ἰαν. 50 S. 50 1. 241 ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Devilleneuve Tropl. Nantis 333 καὶ Ἀκ. 25 Ἰουλ. 49 S. 53. 1. 612. ἐπετρέπετο ὅμως ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἐδόθη ἀντίτιμον Ἀκ. 6 Δέρ. 52. S. 53. 1. 612. Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα δὲν ἐξητάσθη ὁ Α.Π. 381 (93). Θ. 4. 562 καὶ Α.Π. 415 (94) Μπ. 14. 467 ἢ Θ. 6. 87. ἐξήτασαν ἄλλο ζήτημα ποῖαι αἱ συνέπειαι φορτωτικῆς ἐκδιδομένης εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ παραλήπτου καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀπόφασις δέχεται ὅτι ἡ γενομένη παρὰ τρίτου κατάσχεσις εἶνε ἄκυρος ἡ δευτέρα δὲ ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ εἰς διαταγὴν τινός, φορτωτικὸν παρέχει αὐτῷ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα παραλαβῆς τοῦ φορτίου ἐναντίον οἰωνδήποτε ἀντιρρήσεων. Δὲν ἐξητάσθη ὅμως ἂν ὁ παραλήπτης παραγγελιοδόχος ᾖ προνομιοῦχος.—Ἐπίσης ἐπικρατοῦσα φαίνεται ἡ γνώμη ὅτι ἀπαιτεῖται φορτωτικὴ ἢ ἀγωγιαστήριον, καὶ ὅτι ἄλλα ἐγγράφα δὲν ἀρκοῦσι. Οὕτω δὲν ἐκρίθη ἰσοδύναμος πρὸς ἀγωγιαστήριον, ἡ ἀπόδειξις (rûcepissu) τοῦ ἀγωγιατοῦ ὅτι παρέλαβε τὰ ἐμπορεύματα διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον

Ἐκ περισσοῦ παρατηροῦμεν ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος λογίζεται ἔχων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ τὰ ἐμπορεύματα ὅταν ταῦτα ἦνε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἢ τοῦ διὰ λογαριασμόν τοῦ ἐνεργούντος (¹).

1048. Ἐξαιρέσεις. Κατ' ἀρχὴν ὁ παραγγελιοδόχος διὰ νὰ ἔχῃ προνόμιον πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ τὰ ἐμπορεύματα καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆςπραγματοποιήσεως τοῦ προνομίου του. Ἐξαιρετικῶς ὅταν ἐπωλήθησαν καὶ παρεδόθησαν αἱ πραγματεῖαι διατηρεῖ τὸ προνόμιόν του ἄρθρ. 94.

Ἄλλ' ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐπέστρεψε τὰς πραγματείας εἰς τὸν παραγγελέα διατηρεῖ τὸ προνόμιόν του; Ἡ ἐξῆς διάκρισις γίνεται. Ἐὰν αἱ πραγματεῖαι ἀπεστάλησαν καὶ ὁδεύωσιν εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ παραγγελέως, ὁ παραγγελιοδόχος χάνει τὸ προνόμιόν του ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς §1045. Ἐὰν τὸναντίον αἱ πραγματεῖαι ὁδεύωσι ἐπ' ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ παραγγελιοδόχου, οὗτος διατηρεῖ τὸ προνόμιόν του μέχρι τῆς στιγμῆς καὶ ὅταν αἱ πραγματεῖαι εἰσέλθωσιν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ παραγγελέως, διότι τότε ὁ παραγγελιοδόχος δὲν τὰς ἔχει πλέον εἰς τὴν διάθεσιν του (²).

1049. δ. Διαμονὴ τοῦ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου διάφορος. Ἐκτὸς τῶν τριῶν ὥρων τοὺς ὑποαίτους ἐμελετήσαμεν περιλαμβανομένους εἰς τὸ ἄρθρ. 93, τὸ ἄρθρ. 95 ἐπιβάλλει καὶ ἄλλον ὀρίζον ὅτι κανὲν δάνειον, καμμίαν προκαταβολὴ ἢ πληρωμὴ γενομένη

ἂν καὶ ἡ ἀπόδειξις συνωδεύετο μὲ τιμολόγιον καὶ δὲν ἐθεωρήθη ἐπομένως ἔχων προνόμιον ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σταλείσης ταύτης ἀποδείξεως ἔκαμε προκαταβολάς. Ἀκ. 13 Νῆρ. 50 S. 50. 1. 769 καὶ Ἀκ. τῆς αὐτῆς χρονολ. ἐν S. 50. 1. 774. Dal. Gom. 211. Διαφέρει ἂν ἡ δοθεῖσα ἀπόδειξις (récépissé) περιλαμβάνει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ ἀγωγιστηρίου Ἀκ. 31 Ἰουλ. 44 c. 44. 1. 110 Dal. Gom. 212. Οὕτε ἡ ἐπιστολὴ τοῦ παραγγελέως ἀρκεῖ. Dal. Gom. 211 ἢ S. 6. 2. 261 σημ. 7.—Ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν ἐν τῷ τελωρείῳ εἴπομεν § 932, ὅτι δὲν θεωροῦσιν αὐτὴν ἰσοδύναμον πρὸς φορτωτικὴν ἢ ἀγωγιστήριον καὶ δι' αὐτῆς τὸ ἐμπόρευμα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραγγελιοδόχου Ἀκ. 17 Μαί. 47 Dal. Gom. 215. ἂν καὶ τὸ ἐναντίον ἦνε τὸ ἀκριβέστερον Del. et Lep. 3. 250.

(¹). Dal. Gom. 197. 198.—Ἀκ. 1 Δεβ. 40 S. 41. 1. 161.

(²). Ἀκ. 18. Ἀπρ. 43. S. 43. 1. 526.

ἕνεκα πραγμάτων παρακατατεθειμένων ἢ παραδεδομένων παρ' ἀνθρώπου διαμένοντος εἰς τὸν αὐτὸν ὅπου καὶ ὁ παραγγελιοδόχος τόπον δὲν παρέχει προνόμιον εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἢ θεματοφύλακα, ἂν δὲν συμμορφωθῇ μὲ τὰς διατάξεις τοῦ πολ. Νόμου (δηλ. μὲ τὸν Ν. περὶ ἐνεχύρου).

Ὁ Νομοθέτης ἀναγράφων τὸ ἄρθρ. 95 ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ὅπου ὁ παραγγελεύς εἶνε παρὼν ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε περιττός καὶ ἐκ τῆς ἄλλης, ἥτις πάντοτε τὸν ἀπησχόλησε, τοῦ νὰ καταστήσῃ δύσκολον ἢ ἀδύνατον τὴν συνενόησιν τῶν δύο τούτων ἐπὶ βλάβῃ τῶν θανειστών.

Εἶνε προφανές ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ματαιοῖ κατὰ πολὺ τὸν σκοπὸν τοῦ ἄρθρ. 93, ὅπερ ὅπως ἔχει καὶ ἐρμηνεύεται μικρὰς παρέχει ὑπηρεσίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Νομολογία καὶ οἱ συγγραφεῖς ἡρμήνευσαν τὸ ἄρθρ. 95 λίαν στενῶς. Περίωρισαν δηλ. αὐτὸ εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἐμπόρευμα, ὁ παραγγελεύς καὶ ὁ παραγγελιοδόχος εὐρίσκονται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Τότε εἶπον ἡ ταυτότης τῆς κατοικίας βλάπτει καὶ ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔχει προνόμιον, ἐκτός ἂν συμμορφωθῇ πρὸς τὸν Νόμον περὶ ἐνεχύρου. Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἡ ταυτότης τῆς κατοικίας δὲν βλάπτει, ἀρκεῖ νὰ συντρέχωσιν οἱ ἄλλοι ὅροι τοῦ ἄρθρ. 93. Συνεπῶς πρὸς ταῦτα ἐκρίθη :

1) Ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια παρεδόθησαν αὐτῷ παρὰ παραγγελέως διαμένοντος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον διὰ νὰ ἀποσταλῶσι πρὸς πώλησιν ἀλλαχοῦ ⁽¹⁾.

2) Ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον ἐπὶ ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια ὁ παραγγελεύς διαμένων εἰς τὸν αὐτὸν μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τόπον διέταξε νὰ ἀποσταλῶσι εἰς αὐτὸν ἐξ ἄλλου μέρους ⁽²⁾.

3) Ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει ἐπίσης προνόμιον καίτοι διαμένων εἰς τὸν αὐτὸν μετὰ τοῦ παραγγελέως τόπον ἐπὶ ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια ἀποστέλονται αὐτῷ ἐξ ἄλλου μέρους διὰ νὰ ἀποσταλῶσι ἀλλαχοῦ καὶ πωληθῶσι ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ⁽³⁾.

(1). Dal. Com. 164. ἔνθα καὶ ἀπ. Ἐφ. Bordeaux 24. Δ6ρ. 24. καὶ Ἀκ. 7 Δ6ρ. 26.

(2-3). Αἱ ἄνω ἀποφ. καὶ Dal. Com. 217. Ἀκ. 1. Ἰουλ. 41. S. 41. 625. Ἐφ. Rouen 9. Δ6ρ. 47. S. 48. 2. 201. Ἀκ. 16. Δ6ρ. 35. S. 36. 1. 50. Del et. Lep. 3. 241. Πρὸς δε Ἐφ. Αἰκ. 25 Αὐγ. 31. S. 33. 2. 162.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ διάφορος διαμονὴ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποστολῆς· διαμονὴ ὅμως ἐνταῦθα δὲν σημαίνει προσωρινὴν καὶ στιγμιαίαν, ἀλλὰ διαρκῆ ⁽¹⁾.

1030. Πτώχευσις. Ἐνεκα τοῦ ἄρθρου 443 τοῦ Ἐμ. Ν. φέροντος ὅτι «κανεῖς δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ προνόμιον ἢ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως» εἶχεν ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου δύναται νὰ ἀποκτηθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ⁽²⁾ Σήμερον τὸ ἄρθρ. 449 § 1 τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως Νόμου ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἐνεχύρου καὶ οὐχὶ περὶ προνομίων, διὰ τοῦτο διδάσκεται ὅτι τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου δύναται ν' ἀποκτηθῇ κατὰ τὴν ὑποπτον ταύτην ἐποχὴν ⁽³⁾.

ἡ D. 32. 2. 218. Εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις ταύτας διατυπῶται ὁ συλλογισμὸς ὅτι ὁ παραγγελεύς, ὁ παραγγελιοδόχος καὶ τὸ ἐμπόρευμα, ἀντιπροσωπευόμενον ὑπὸ τῆς φορτωτικῆς, εὐρίσκοντο ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἄρα διὰ νὰ ἔχῃ προνόμιον ὁ παραγγελιοδόχος ἔπρεπε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν Ν. περὶ ἐνεχύρου. Τὸν συλλογισμὸν τοῦτον δὲν ἐδέχθησαν αἱ ἄνω ἀποφ. τὸ δὲ Ἀκ' 18 Ἰαν. 60 S. 60. 1. 737. ἡ D. 60. 1. 140, ἐπανάλαβε ὅτι ἡ ταυτότης τῆς κατοικίας δὲν βλάπτει ἂν τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκωνται καθ' ἑδὸν (Bravard 2. σελ. 296).

(1). Del et Lep. 3. 244. Ἐφ. Aix 25 Αὐγ. 31 S. 33. 2 162 ἡ D. 32. 2. 218.

(2) Dalloz. Com. 173—177.

(3) Παλ. 3. 52. ἐν Γαλλίᾳ δέχονται ἤδη ὅτι τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου δύναται νὰ ἀποκτηθῇ καὶ κατὰ τὴν ὑποπτον ἐποχὴν καὶ διὰ προγενεστέρως τῆς ἀποστολῆς προκαταβολὰς ἔνεκα τοῦ Ν. τῆς 23 Μαΐ 1863. Lyl. Precis 2768 Boi stel 953. Ἐφ. Colmar 5 Ἰουλίου 65 D. 65. 2. 225. Πρὸ τοῦ Ν. τοῦ 1863, ἂν καὶ τὸ ἄρθρ. 446 Γαλ. Ἐμ. Ν. φέρῃ ὅπως τὸ Ἑλλην. 449 «δικαίωμα ἐνεχύρου» (droit de nantissement) καὶ οὐχὶ προνόμιον (privilege) οἱ φρονούντες δυνατόν τὸ προνόμιον καὶ διὰ προγενεστέρως προκαταβολὰς ἐφήρμοζον τὸ ἄρθρ. 446 (449 Ἑλλ.) καὶ ἐκήρυσσον ἄκυρον τὸ κατὰ τὴν ὑποπτον ἐποχὴν καὶ διὰ προγενεστέρως τῆς ἀποστολῆς προκαταβολὰς συνομολογηθὲν προνόμιον. Ἐφ. Rouen 4 Ἰουλ. 42. Dalloz. Com. 176. Δι' ἡμᾶς δεχθέντας ὅτι προνόμιον δὲν ὑφίσταται διὰ προγενεστέρως προκαταβολὰς § 1041 τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 449 ζήτημα δὲν ἐγείρεται. Ἐγείρεται μόνον διὰ τοὺς ταναντία δεχομένους, νομίζω δὲ ὅτι τότε εἶνε ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρ. 449 ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τοῦ Ν. τοῦ 1863 ἐδιδάσκετο. Dalloz Com. 176. 177

1051. 4. Ὑπὲρ τίνος ὑφίσταται τὸ προνόμιον. Κατὰ τὸ ἀρθ. 93 προνόμιον ἔχει μόνον ὁ παραγγελιοδόχος πωλητῆς ἢ τοι ἐκείνος εἰς ὃν ἀπεστάλησαν ἐμπορεύματα § 1036 πρὸς πώλησιν § 1046 ⁽¹⁾. Ἐκ τῆς γενικότητος τοῦ N. προκύπτει ὅτι τὸ προνόμιον ὑφίσταται εἴτε ἐν ἰδίῳ ὀνόματι εἴτε ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελιέως συναλλάσσεται ὁ παραγγελιοδόχος καὶ ὅτι ὑφίσταται ὑπὲρ παντὸς ἀναλαβόντος παραγγελίαν πωλήσεως ἔστω καὶ ἂν οὗτος δὲν ἦνε κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχος· διότι ὁ N. ἀπονέμει προνόμιον εἰς τὴν πράξιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ πρόσωπον ⁽²⁾.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν παραγγελία οὗτος εἶπομεν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἦνε ἔμπορος ἀρκεῖ ἡ ἐντελλομένη πράξις νὰ ἦνε δι' αὐτὸν ἐμπορικὴ § 960 ⁽³⁾.

1052. Ὑποκατάστασις. Ἐάν ὁ παραγγελιοδόχος ἀπέστειλε τὰςπραγματείας εἰς ἄλλον παραγγελιοδόχον καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ προκαταβολάς, ὁ βος οὗτος παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν; Τὸ ζήτημα τίθεται καὶ ἔχει σημασίαν ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνήργησεν ἄνευ ἐντολῆς καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Ἐν Γαλλίᾳ δέχονται ὅτι ὁ βος παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον διότι ἄλλως τε ὡς ἐξηγήσαμεν § 1045 δὲν ἀπαιτεῖται ἀπ' εὐθείας ἀποστολὴ πρὸς ὑπαρξίν τοῦ προνομίου. Ἀλλ' ἐκεῖ ἐπὶ κινήτων

(1). Ἡ γνώμη τινων ὅτι καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἀγοραστὴς ἔχει προνόμιον διὰ τὰς προκαταβολὰς τοῦ Lyc Tr. 3. 495 Del et Depoit. 3. 246. δὲν ὑποστηρίζεται οὔτε ἤδη ἐν Γαλλίᾳ Boistel 535. ἔχει ὅμως δικαίωμα, παρακατασχέσεως A II. 194 (53) Πειρ. 2843.

(2). Ἀκ. 13 Ἰαν. 68. S. 68. 1. 131. καὶ Ἀκ. 14 Ἰουν. 77. S. 77 1. 408. Οἱ Lyc. Tr. 3. 496. διδάσκουσι ὅτι προνόμιον ἔχει μόνον ὁ κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχος ἢ ἔμπορος διότι τότε κατ' αὐτοὺς ὑπάρχει παραγγελία § 960.

(3). Ὅταν ἡ ἐντελλομένη πράξις δὲν εἶνε ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐντολέα εἶπομεν § 960, ὅτι δὲν ὑπάρχει παραγγελία ἐπομένως οὔτε προνόμιον ἔχει ὁ παραγγελιοδόχος ἔστω ἂν ἦνε καὶ κατ' ἐπάγγελμα τοιοῦτος § 960 καὶ Lyc Tr. 3 419. ἐδέχθησαν ὅμως ὅτι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχει ὁ παραγγελιοδόχος προνόμιον διότι ὁ N. παρέχει τοιοῦτον εἰς πάντα παραγγελιοδόχον χωρὶς νὰ διακρίνῃ ἂν ὁ ἐντολέας ἐνεργῇ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ἢ ἂν ἦνε ἔμπορος Ἐφ. Agen 8 Ἰουλ. 67 S. 68. 2. 101 ἴδε καὶ Boistel 512. καὶ τὰ λεχθέντα ἐν σελ. 435 σημ. 3. Massé 2830.

ισχύει ὁ κανὼν ὅτι ἡ κατοχὴ ἐπέχει τόπον τίτλου, ὁ παραγγελιοδόχος ἐκλαμβάνεται κύριος ἀρκεῖ λοιπὸν κανονικῶς § 1047 νὰ ἐτέθησαν τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δευτέρου παραγγελιοδόχου ⁽¹⁾. Παρ' ἡμῖν ἀμφιβάλλω ἂν δύνανται νὰ ὑποστηριχθῶσι τὰ ἐν Γαλλίᾳ· εἰς μάλιστα ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ληφθὲν ποσὸν δὲν ἐδόθη εἰς τὸν παραγγελέα ⁽²⁾.

1053. Παραίτησις. Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔχει προνόμιον ὅταν παρητήθῃ τοῦτου. Ἡ παραίτησις δύναται νὰ ᾔνη καὶ σιωπηρά. Οὕτω ὅταν παραγγελιοδόχος δέχεται πραγματείας πρὸς πώλησιν μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ τίμημα εἰς ὠρισμένην ὑπὸ τοῦ παραγγελέως πρᾶξιν λογίζεται παραιτηθεὶς τοῦ προνομίου. ⁽³⁾

1054. 5. Ἀποτελέσματα τοῦ προνομίου. Τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου συνίσταται εἰς τὸ νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν τῶν ἄλλων δανειστῶν τοῦ παραγγελέως ἀρθρ. 94. Πρὸς τοῦτο ἔχει δικαίωμα ἐξετάσεως, παρακατασχέσεως, καὶ πωλήσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἐμπορευμάτων.

1055. Ἐξέτασις. Ἐκρίθη ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει δικαίωμα νὰ προβῇ εἰς τὴν εξέτασιν τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων ἄνευ διατυπώσεως τινος, τοῦ παραγγελέως μὴ δυναμένου νὰ ζητήσῃ ἀπο-

(1) Τὸ Ἀκ. 25 Ἰουλ. 49 S. 53. 1. 602 ἀπαιτεῖ τακτικὴν ὀπισθογράφησιν ἥτοι δηλοῦσαν τὴν ἀξίαν, ἐδέχθη ὅμως ὅτι καὶ ἀπέναντι τῶν δανειστῶν δύναται νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἄτακτος κομιστής ὅτι ἐπλήρωσε τὴν ἀξίαν Ἀκ 6 Δεφ. 52 S. 53. 1. 612.

(2) Del et Lépoit. 3. 254. Καλ. 2. 361. Τὸ Ἀκ. 20 Ἰουλ. 71. S. 71. 1. 41. ἐδέχθη ὅτι ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι παραγγελιοδόχος ἐνεχυριάζει—ὅτι ἡ γνῶσις τῶν τρίτων ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεχυριάζει πρὸς ἴδιον ὄφελος βλάπτει· οὐχὶ δὲ καὶ ἡ γνῶσις ὅτι τὰ ἐνεχυριαζόμενα εἶνε τοῦ παραγγελέως—καὶ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ πωλεῖν δὲν ἀποκλείει τὸ δικαίωμα τῆς ἐνεχυρίσεως.

(3) Οὕτω ἐκρίθη 1) ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος εἰς δὴν ἀπεστάλη συναλλεῖ καὶ διὰ νὰ εἰσπράξῃ καὶ λάβῃ τὸ τίμημα μὲ τὸν ὅρον Sauf Encaissement συνήθη ἐπὶ τρεχυμένου καὶ σημαίνοντα πρὸς πληρωθῆναι δὲν λογίζεται ἀνανεώσας τὴν ἀπαίτησίν του καὶ ἐπομένως ἀπωλέσας τὸ προνόμιόν του. Ἐφ. Paris 17 Δεφ. 67. S. 68 2 186. 2) ὁ κομιστής συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ἐπὶ τοῦ παραγγελιοδόχου μὲ αἰτίαν ἀξία εἰς ἀποσταλέντα ἐμπορεύματα δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ τὰς πραγματείας ὡς πρόβλεψιν ἂν δὲν ἀπεδέχθῃ τὴν συναλλ. ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἐπομένως

ζημίωσιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ τοιαύτη ἐξέτασις ἐπέδρασεν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν ἐμπορευμάτων. ⁽¹⁾.

1056. Παρακατάσχεσις. Μέχρις οὐ πληρωθῶσι πᾶσαι αἱ ἀπαιτήσεις δι' ἃς ἔχει προνόμιον, ὁ παραγγελιοδόχος δύναται ὅπως ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστής νὰ ἀρνηθῇ τὴν παράδοσιν τῶν ὑπεγγύων εἰς τὸν παραγγελέα ἢ καὶ εἰς τὸν ἀγοραστήν τὸν παρὰ τοῦ παραγγελέως ἀγοράσαντα ⁽²⁾. Τὸ δικαίωμα τῆς παρακατάσχεσεως ἀνγνωρίζεται καὶ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀγοραστήν ⁽³⁾.

1057. Πώλησις. Συνήθως ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει δικαίωμα νὰ πωλήσῃ καὶ πωλεῖ αὐτὸς τὸ ἐμπόρευμα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρακρατεῖ ἐκ τοῦ τιμήματος τὰ εἰς αὐτὸν ὀφειλόμενα· (ἄρθ. 94) οὔτε χάνει τὸ προνόμιόν του διότι ὁ παραγγελέας—ὡς ἔχει δικαίωμα—προέβη αὐτὸς εἰς τὴν πώλησιν. ⁽⁴⁾. Ἀλλ' ἂν δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τὸ ἐμπόρευμα εἴτε διότι δὲν εὐρίσκει τὴν ὀφειθεῖσαν τιμὴν, εἴτε διότι ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις, εἴτε διότι δὲν ἔχει δικαίωμα αὐτὸς νὰ πωλήσῃ, δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν πώλησιν—καὶ κατὰ ποῖον τρόπον; Τὸ δικαίωμα τοῦ παραγγελιοδόχου τοῦ νὰ προβῇ εἰς τὴν πώλησιν πρὸς ἀπόληψιν τῶν προκαταβολῶν του δὲν ἀμφισβητεῖται. Ἀρκεῖ αἱ προκαταβολαὶ νὰ ᾔννε ληξιπρόθεσμοι. Ἀμφισβητεῖται ὅμως κατὰ ποῖον τρόπον δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν

νωὶς διατηρεῖ ἐπὶ τούτων τὸ προνόμιον τοῦ Ἐφ. Rouen 14 Δεβ. 67 S. 67. 2. 321. 3) ἐπὶ τρεχουμένου ὁ παραγγελιοδόχος δανειστής καλῶς ἐγγράφει εἰς τὸν τρεχούμενον τὸ τίμημα καίτοι εἰδοποιεῖται ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὅτι ἐξεδόθησαν ἐπ' αὐτοῦ συναλλαγματικαὶ ἐκτὸς ἂν συνήγεσεν νὰ ἐξαίρεσῃ τοῦτο ἐκ τοῦ τρεχ. καὶ νὰ τὸ θεωρήσῃ πρόβλεψιν. Ἀκ. 26 Νοβ. 72. (2 ἀποφ.) S. 73 1. 155.

(1) Ἀκ. 21 Δεβ. 53 D. 54 5. 501.

(2) LyC. Tr. 3. 498. Ἐφ. Paris 24 Ἰουν. 69. S. 69. 2. 302. Διὰ τὰς ἄλλας ληξιπρόθεσμοις ἀπαιτήσεις τὰς μὴ προνομιστοῦχος καὶ συνομολογηθεῖσας κατόπιν, ἔχει δικ. παρακατάσχεσεως ὁ παραγγελιοδόχος ἥτοι ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 10 § 2 τοῦ N. περί ἐνεχ. Τὸ ζήτημα εἶνε σπανιώτατον νομίζω δὲ ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς, διότι τὸ ἄρθρον 10 § 2 N. ἐνεχ. εἶνε ἐξαιρετικόν. Ἡ Γαλλ. Νομ. μᾶλλον φαίνεται δεχομένη τὸ ἀντίθετον ἴδε Ἀκ. 14 Μαρτ. 55 S. 1. 178 ἢ D. 55. 1. 180. Περί κατασχεσεως κατωτέρω § 1060.

(3) Ἀκ. 6 Ἀπρ. 75 D. 75. 1. 354 ἢ S. 75 1. 229. ΑΠ. 194 (53). Πφρ. 2844.— (4) LyC. Tr. 3. 493.

τοιαύτην πώλησιν. Καί τινες μὲν διδάσκουσιν ὅτι δύναται νὰ προβῇ ἄνευ δικαστικῆς μεσολαβήσεως ⁽¹⁾. Ἄλλοι ὅτι ὀφείλει κατ' ἀρχὴν νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν Ν. περὶ ἐνεχύρου ἄρθρ. 5. καὶ μόνον εἰς κατεπιγούσας περιστάσεις ἢ ὅταν ὁ παραγγελεύς κατοικῇ μακρὰν δέχονται ὅτι δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν πώλησιν ἀδείᾳ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου τῆς κατοικίας του κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 106 Ἑμ. Ν. ⁽²⁾. Πρακτικωτέρα γνώμη μοι φαίνεται ἡ πρώτη ἂν καὶ σπουδαία ἀντίρρησης δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατ' αὐτῆς καὶ ἀντετάχθῃ ὅτι ἐν σιωπῇ τοῦ Ἑμ. Ν. ἐφαρμόζεται τὸ Πολ. Δικ. ἥτοι ὁ Ν. περὶ ἐνεχύρου. ⁽³⁾.

1038. 6. Ποία ἡ τάξις τοῦ προνομίου. Τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶνε εἰδικόν καὶ ἐπὶ ὠρισμένου πράγματος ἔπεται ἐπομένως τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 940 τῆς Πολ. Δικ. ἀναφερομένων γενικῶν κατὰ τὸν ἐν τῷ ἄρθρ. 942 κανόνα.

Ἐὰν συμπέσῃ μὲ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 582 διεκδίκησιν τοῦ πωλητοῦ ;

Τὸ ζήτημα ἐγείρεται ἂν τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκωνται καθ' ὁδόν, καὶ λύεται ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ κατὰ τοῦ πωλητοῦ, διότι

(1) Bravard 2. 302.

(2) Lyc. Tr. 3. 493. Boistel 534. Alauzet 868. Del. et Lepoit. 2. 310. 329. Ἑφ. Nimes 25 Νῆρ. 50. S. 51 2. 133 ἢ D. 51. 2. 80. Ἐκ τοῦ ἔτι ὑπάρχει ἐγγυητῆς τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν κωλύεται οὗτος νὰ προβῇ εἰς τὴν πώλησιν. Εὐθύνεται ὅμως ἂν προβῇ δολίως ἢ ἄνευ ἀνάγκης.

(3) Ὅταν ἡ τιμὴ τῶν ἐμπορευμάτων ραγδαίως ἐκπίπτῃ ἢ ταῦτα χειροτερεύσῃ ὁ παραγγελιοδόχος δύναται εἰδοποιῶν τὸν παραγγελέα ἂν δυνατόν νὰ προβῇ εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἂν ἡ ἀπαιτήσις του δὲν ἦνε ληξιπρόθεσμος ἢ δὲν ἔχῃ διόλου ἀπαιτήσιν Dal. Com. 225. ὀφείλει μάλιστα § 978. 983 Δὲν θεωροῦσιν ἀπαιτήσιν τὰ ἐξοδα καὶ τὴν προμήθειαν Dal. Com. 225. 226. Ἐπίσης ἀναγνωρίζεται δικαίωμα εἰς τὸν παραγγελιοδόχον νὰ πωλήσῃ πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῶν ἐκδοθεισῶν ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὅταν συνεφωνήθῃ ὅτι θὰ πληρωθῶσιν αὐταὶ ἐκ τοῦ τιμήματος. Dal. Com. 227. Ὁ παραγγελιοδόχος μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ διατηρῇ ἐπ' ἄπειρον τὰς πραγματείας εἰς τὰς ἀποθήκας του δύναται ἅμα παρέλθαι ἐπαρκῆς χρόνος νὰ πωλήσῃ ταύτας ἢ νὰ ζητήσῃ νὰ ἀνατεθῇ ἡ φύλαξις εἰς ἄλλον. Dal. Com. 225. 226.

του άρθρ. 582 απαγορεύοντας την διεκδίκησιν ἐν περιπτώσει ἀδόλου πωλήσεως τῶν πραγμάτων ἔπεται ὅτι ὁ πωλητής ὀφείλει νὰ σεβασθῇ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀδόλως παρχωρηθέντα δικαιώματα εἰς ἐν εἶνε καὶ τὸ ἐν λόγῳ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου⁽¹⁾).

1059. 7. Τίς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ προνόμιον. Κατ' ἀρχὴν πᾶς ὅστις ἔχει συμφέρον δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τοῦτο, ἰδίως οἱ δανεισταὶ τοῦ παραγγελέως καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀποδεικνύων ὅτι ἡ ἀπαίτησις δὲν εἶνε προνομισῦχος ἢ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος παρητήθη § 1053.

Τὴν ἐκ τοῦ άρθρ. 449 ἀκυρότητα προτείνουνσι μόνον οἱ δανεισταί, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ πτωχεύσας. Ἐπομένως διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι πρόνομιον ὑφίσταται καὶ διὰ προγενεστέρας προκαταβολὰς § 1041 ἡ ἐκ τοῦ άρθρ. 449 ἀκυρότης προτείνεται ὑπὸ μόνων τῶν δανειστῶν⁽²⁾).

1060. Κατάσχεσις ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ παραγγελέως. Τὰ ὑπέγγυα εἶνε περιουσία τοῦ παραγγελέως ἐπομένως οἱ δανεισταὶ τούτου δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν αὐτῶν διότι τὸ πρόνομιον τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν εἶνε κώλυμα⁽³⁾. Οἱ δανεισταὶ ἐπιλαμβάνονται διὰ κατασχεύσεως ἀναγκαστικῆς εἰς χεῖρας τοῦ παραγγελιοδόχου κατὰ τὸ άρθρ. 919 τῆς Πολ. Δικ. εἴτε διὰ συντηρητικῆς. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ κατάσχεσις οὐδεμίαν ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὸ πρόνομιον τοῦ παραγγελιοδόχου, στερεῖ ὅμως τούτον τοῦ δικαιώματος τῆς διχθέσεως τοῦ κατασχεθέντος (άρθρ. 927 Πολ. Δικ.).⁽⁴⁾

(1) LyC Tr. 3. 494. ἴδε § 842. Τὰ κατὰ χρόνον προηγούμενα πρόνομια προτιμῶνται, τὰ δὲ ταυτόχρονα κατατάσσονται συμμέτρως. Ἀκ. 12 Μαΐου 85 S. 86. 1. 473 ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Chavegrin.

(2) Διὰ τὸν κανόνα. Ραλ 3 50. LyC, Précis 2730. ΑΠ. 434 (94) Θ. 6 99.

(3) Καλ. 2. 361. ΑΠ. 340 (80). Μπ. 1. 483.

(4) Ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὴν ἐκ μέρους ἄλλων δανειστῶν κατάσχεσιν καὶ πώλησιν τῶν ὑπεγγύων Dal 63 4. 77. No 25. Ὅστε νὰ ἀρνηθῇ τὴν παράδοσιν τοῦ κατακυρωθέντος ὑπεγγύου εἰς τὸν πλειοδότην δικαιούμενος μόνον νὰ καταταχθῇ προνομιακῶς ἐπὶ τῆς τιμῆς Ἐφ. Paris 24 Ἰουν 69 S. 69. 2. 302 ἢ D. 70. 2. 41. Ὡς πρὸς τὴν συντηρητικὴν κατάσχεσιν τὸ Ἀκ. 6 Ἀπρ. 75 S. 75. 1. 229 ἢ D. 75. 1 354 ἀπεφάνθη ὅτι τότε οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ κατασχῶσιν ὅταν πληρώσῃ τῷ παραγγελιοδόχῳ τὰς προκαταβολὰς του, ἄλλως αἱρεται ἡ κατάσχεσις

7) Λύσις τῆς παραγγελίας.

1061. Τοῦ Ἑμ. Ν. σιωπῶντος περὶ τῶν λόγων, εἵτινες ἐπάγονται τὴν λύσιν τῆς παραγγελίας, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Πολ. Δικ. περὶ λύσεως τῆς ἐντολῆς ἐφ' ὅσον αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν φύσιν τῆς πρώτης.

Διδάσκεται ἐν γένει ὅτι ἡ παραγγελία καθὼς καὶ ἡ ἐντολὴ λύεται ἥτοι παύει ὑφισταμένη 1) διὰ τῆς ἀνακλήσεως· 2) διὰ τῆς παραιτήσεως· 3) διὰ τοῦ θανάτου· 4) διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως· 5) διὰ τῆς πτωχεύσεως· 6) ὅταν ἡ ἐκτέλεσις καταστῇ ἀδύνατος· 7) διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ ὁρισθέντος χρόνου ἢ τῆς πληρώσεως τῆς δικλυτικῆς αἰρέσεως· 8) διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἢ κοινῇ συναινέσει.

Ἐκ τῶν λόγων τούτων οἱ τρεῖς τελευταῖοι εἶνε κοινοὶ εἰς πᾶν συνάλλαγμα, οἱ τρεῖς πρῶτοι μαρτυροῦνται ὡς εἰδικῶς ἐπάγοντες τὴν λύσιν τῆς ἐντολῆς. Περὶ τῶν λοιπῶν ὁμῶς δύο ἥτοι περὶ τῆς μεταβολῆς καταστάσεως καὶ τῆς πτωχεύσεως δὲν ἔχομεν κείμενα ῥητά.

Ὁμιλοῦμεν περὶ ὧν.

1062. 1ον Περὶ τῆς ἀνακλήσεως. Κατ' ἀρχὴν ἡ θέλησις τοῦ ἐνὸς τῶν συμβαλλομένων δὲν ἀρκεῖ ὥπως καταστρέψῃ συνάλλαγμα κανονικῶς συσταθέν. Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσι συναλλάγματα τινά· καὶ εἰς τὰ συναλλάγματα ταῦτα κατατάσσεται καὶ ἡ ἐντολή.

Εἰδικώτερον σημειωτέα ταῦτα :

1) Ἡ ἀνακλήσις καὶ ὅταν ὁ ἐντολοδόχος ἀμείβεται δύναται νὰ γίνῃ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ἀφ' οὗ ἤδη ἤρχισε ἡ ἐκτέλεσις⁽¹⁾.

(ὁ παραγγελιοδ. εἶχεν ἀγοράσει ἐμπορ. ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἰδίων, ἴδε καὶ Ἄκ. 18 Ἀπρ. 43. Σ. 43 1. 526 καὶ σημ.).— Ὁ ΑΠ. 204 (55) Πειρ. 1883, ἐδέχθη ὅτι λόγῳ τῆς συντηρητ. κατασχέσεως ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὸ ὑπέγγυον (σταφιδοκαρπὸν)· καὶ ἀνῆρσεν ἀποφ. τοῦ Ἑφ. Ναυπλίου, ἥτις ἐδέχετο ὅτι ἡ συντηρητ. κατάσχεσις δὲν στερεῖ τὸν παραγγελιοδόχον τοῦ δικ. τῆς διαθέσεως, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ ὀφειλόμενον τίμημα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν προκαταβολῶν. Τὰ αὐτὰ φαίνονται δεχόμενα καὶ αἱ ΑΠ. 381 (93). Μπ. 13. 365. Θ. 4. 562 ἐνθα καὶ γνωμδ. Εἰς Τζιβανοπούλου καὶ ἡ ΑΠ. 465 (94) Μπ. 14. 467 ἢ Θ. 6. 87. Αἱ ἀποφ. αὗται ἐξεδόθησαν συνεπείᾳ κατασχέσεως εἰς χεῖρας τοῦ πλοιάρχου, ὅστις εἶχεν ὑπογράψει φορτωτικὴν εἰς διαταγὴν.

(1) Molitor § 738. Wan-Wetter § 140. Καλ. 3. 191. Παλ. 337.

Κατά τινες μάλιστα δὲν ἐπιτρέπεται παραίτησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνακλήσεως ⁽¹⁾.

2) Ἡ ἀνάκλησις εἶνε ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ ⁽²⁾. Ἄλλ' εἴτε ῥητὴ εἶνε εἴτε σιωπηρὰ δὲν ἐπιφέρει ἀποτέλεσμα πρὶν γίνῃ γνωστὴ εἰς τὸν ἐντολοδόχον καὶ τοὺς τρίτους. Μέχρι τῆς γνώσεως ἡ ἐντολὴ λογίζεται ὑφισταμένη ⁽³⁾.

3) Ἐὰν ὁ ἐντολοδόχος ὑποστῇ βλάβην ἐκ τῆς προώρου καὶ ἄνευ νομίμου λόγου ἀνακλήσεως ἀποζημιούται· καθὼς καὶ διὰ τὰς μέχρι τῆς ἀνακλήσεως δαπάνας ἡ μερίμνας ⁽⁴⁾.

4) Ὅταν ἡ ἐντολὴ ἐδόθῃ ἐγγράφως ὁ ἐντολεὺς ἀνακαλῶν τὴν ἐντολὴν δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὸ ἐγγράφον πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεως. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ ὅταν ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐντολῆς εὐρίσκεται ἐν ἐπιστολῇ. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦ ἐντολέως παύει ἅμα ὁ ἐντολοδόχος δεῖξῃ ὅτι ἔχει συμφέρον νὰ κατέχῃ τὰ ἐν λόγῳ ἐγγράφα π.χ. ὅταν ἐν τοῖς ἐγγράφοις περιέχεται ἀπόδειξις ἄλλου συναλλάγματος ἢ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ὑποχρεώσεως ⁽⁵⁾.

(1) Ὁ ΑΠ. 199 (86). Μπ 6. 198 εἶχε δεχθῇ ὅτι ἐπιτρέπεται παραίτησις διότι οὔτε εἰς Νόμον οὔτε εἰς τὰ ἥθη ἀντίκειται· ἀλλὰ διὰ τῆς ΑΠ. 295 (85). Μπ. 7. 405 ἐδέχθη ὅτι παραίτησις τοῦ δικ. τῆς ἀνακλήσεως δὲν ἐπιτρέπεται ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν φύσιν τῆς ἐντολῆς. Καλ. 3. 191.

(2) Ἡ ἀνάκλησις εἶνε σιωπηρὰ ὅταν ὁ ἐντολεὺς ἐκτελῇ ὁ ἴδιος τὴν ἐνταλθεῖσαν πρᾶξιν (Ν. 3. Κωδ. 4. 35) ἢ καθίστησιν τὴν ἐκτέλεσιν ἀδύνατον (Ν. 38 § 1 Π. 17. 1) ἢ ἀνατίθῃσιν εἰς ἄλλον ἔστω καὶ μὴ δεχθέντα τὴν ἐκτέλεσιν (ΑΠ. 27 (42) καὶ 257 (82) 207 (58), ἀλλ' ἡ δευτέρα ἐντολὴ πρέπει νὰ ἀποκλείῃ τὴν πρώτην (Ν. 34 § 2 Π. 3. 3). Molitor § 738 W. Wetter Oblig. § 140.

(3) Καλ. 3. 191.—Διὰ τὸν ἐντολοδόχον Ν. 15 Π. (17. 1) τὰ κείμενα τὰ ὑποῖα ἔχομεν διὰ τοὺς τρίτους (Ν. 12 § 2. Ν. 34 § 3 Ν. 54 Π. 46. 3 ἢ Ν. Βασ. 12. 34. 51 (26. 5) ἀναφέρονται εἰς πληρωμὰς ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀνακλήσεως τῷ ἐντολοδόχῳ γενομένης· ἀλλ' ὅλοι δέχονται τὸν κανόνα. ΑΠ. 159 (49) καὶ 1 (56). W. Wetter Oblig. § 140 Ὁ Molitor § 740 στενώτερον ἐρμηνεύει τὰ κείμενα.

(4) Καλ. 3. 191. W. Wetter Oblig. § 140. Aubry et Rau 4 § 416. Ἄξ. 10 Ἰουλ. 65. S. 65. 1. 350 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 2926 (93). Εἰσηγ. κ. Νιδερ ἐν Θεμ. 5. 138.

(5) Ἐν Γαλλίᾳ τοῦτο διδάσκεται δυνάμει ρητῆς διατάξεως τοῦ Γ. Κώδικος ἄρθρ. 2004 Aubry et Rau αὐτ.

5) Ἡ ἀνάκλησις τοῦ ὑποκαταστάτου ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον τοῦ ὁποῖου θεωρεῖται ἐντολοδόχος. (1)

1063. 2ον. Περὶ παραιτήσεως. Καὶ ὁ ἐντολοδόχος δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐντολῆς, διότι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς θεωρεῖται ὑπηρεσία φιλική. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν ἐλλείψει ἄλλων διατάξεων καὶ ἐπὶ παραγγελίας ἧς ἡ ἐκτέλεσις δὲν εἶνε βεβαίως ὑπηρεσία φιλική.

Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τοῦ παραγγελιοδόχου ὡς καὶ τοῦ ἐντολοδόχου εἶνε περιωρισμένον διότι ἡ παραίτησις δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβεστάτας διὰ τὸν παραγγελέα συνεπειάς. Οὕτω ἡ παραίτησις πρέπει νὰ γίνῃ ἐγκαίρως ἢ νὰ μὴ γίνῃ παρακαίρως. Παρακαίρως εἶνε ἡ παραίτησις ὅταν δὲν ᾔνε δυνατόν εἰς τὸν παραγγελέα νὰ τὴν ἀναθέσῃ εἰς ἄλλον ἢ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ αὐτὸς ἀζημίως(2).

Ἐὰν ὅμως ἔχῃ εὐλόγους ἀφορμὰς δύναται καὶ παρακαίρως νὰ παραιτηθῇ τῆς παραγγελίας(3). Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ὀφείλει 1) νὰ

(1) Del. et Lep. 3. 274—277.

(2) Καλ. 3. 191. W. Wetter Oblig § 140. Molitor § 741. N. 22 § 11. N. 27 § 2 Π. (17. 1) ἢ Β. (14. 1).

(3) W. Wetter Oblig. § 140. Molitor § 741. Maynz 2 § 224. 8o
 Η γνώμη τινῶν ὅτι καὶ ὑπαρχουσῶν εὐλόγων ἀφορμῶν ἡ παραίτησις πρέπει νὰ γίνεται ἐγκαίρως (Ραλ. 338) εἶνε μεμονωμένη. W. Wetter αὐτ. σημ. 20.
 Εὐλόγους ἀφορμὰς εὐρίσκόμεν ἀναγραφόμενας ἐν τῷ Πολ. Δικ τὴν ἄσπονδον ἔχθραν—τὴν ἐπελθοῦσαν ἀνωμαλίαν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἐντολέως—τὸ ἀνωφελές τῆς ἐκτελέσεως—τὴν ἀσθένειαν ἢ τὴν ἀναγκαίαν ἀπουσίαν (λόγῳ φυλακίσεως). N. 23. 24 Π. (17. 1). Πρὸς δὲ πᾶσαν ἄλλην εὐλογον N. 25 Π. (17. 1). Ἐνεκα τούτου οἱ σχολιασταὶ δέχονται ὅτι ὁ ἐντολοδόχος δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐντολῆς: ὅταν ἡ ἐκτέλεσις ἀποβαίνῃ δι' αὐτὸν ἐπιζήμιος—ὅταν τὰ συμφέροντά του τὸν καλοῦσιν ἀλλαγῇ ἢ αἱ ἰδίαι ὑποθέσεις δὲν τῷ ἐπιτρέπουν—ὅταν δὲν παρέχωνται τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν μέσα § 1016.—W. Wetter Oblig. § 140. Molitor § 741 Pothier Mandat 39. Pel. et Lep. 2. 188 Ὅσοι τῶν λόγων τούτων πηγάζουσιν ἐκ τῆς εὐποιητικῆς φύσεως τῆς ἐντολῆς, ἥτις θεωρουμένη ὡς ὑπηρεσία δὲν πρέπει νὰ ἀποβαίνῃ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν παρέχοντα (iniqum est damnosum cuique esse officium suum. N. 7 Π. 29. 3) βεβαίως δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ παραγγελίας ἥτις δὲν εἶνε πρᾶξις εὐποιίας. Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν θεωρεῖται, ἀλλὰ κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας ἣν προσφέρει καὶ ἐμπορεύεται. Κατὰ ταῦτα ὅλοι εἶνε σύμφωνοι ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως προελευσμένη ζημία ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ᾔνε δὲν εἶνε λόγος παραίτησεως

εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα εὐθυνόμενος ἂν τὸ παραλείψῃ ἐκτὸς ἂν ἡ εἰδοποίησις ᾔνε ἀδύνατος⁽¹⁾. 2) νὰ πράξῃ ὅ,τι τὸ συμφέρον τοῦ παραγγελέως ἀπαιτεῖ μέχρις οὗ οὗτος λάβει καιρὸν καὶ φροντίσει περὶ τῶν συμφερόντων του⁽²⁾.

1064. 3ον. Περὶ τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος τοῦ παραγγελέως ἢ τοῦ παραγγελιοδόχου λύει τὴν παραγγελίαν ὅπως καὶ τὴν ἐντολὴν ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας⁽³⁾.

Εἰδικώτερον σημειωτέα ταῦτα.

1.) Τὸ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ παραγγελέως πραχθὲν ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ τρίτων εἶνε ἰσχυρὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν διὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ ἐντολέως⁽⁴⁾.

2.) Ὁ παραγγελιοδόχος καίτοι μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ παραγγελέως ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν ἂν ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολὴν ἢ ἐπικηται κίνδυνος⁽⁵⁾.

3.) Οἱ κληρονόμοι τοῦ παραγγελιοδόχου ὀφείλουσι νὰ γνωστοποιήσωσι τὸν θάνατον τούτου εἰς τὸν παραγγελέα καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι μόνον τὰς μὴ ἐπιδεχομένας ἀναβολὴν πράξεις⁽⁶⁾. Ἄλλ' οὔτε δικαίωμα οὔτε ὑποχρέωσιν ἔχουσι νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐντολὴν. Ἐκτελοῦντες δὲ ταύτην δὲν ὑποχρεοῦσι τὸν παραγγελέα ἔστω καὶ ἂν ἡγνόουν τὸν θάνατον τοῦ παραγγελιοδόχου⁽⁷⁾.

LyC. Tr. 3. 514. Del. et Lep. 3. 279. Paλ. 338). Ἐνῷ ἡ μὴ παροχὴ τῶν μέσων τῆς ἐκτέλεσεως εἶνε λόγος ὅπως εἶνε καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἀνωμαλία εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ παραγγελέως (Del. et Lep. 3. 279). Ὡς πρὸς τὴν ἔχθραν ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη ὅτι δὲν εἶνε λόγος διότι ἡ παραγγελία δὲν εἶνε φιλικὴ ὑπηρεσία (LyC. Tr. 3. 514. Del. et Lep. 3. 279. Contra Bedarride 22). Ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν ἢ ἀπουσίαν (LyC. Tr. αὐτ. Del. et Lep. 2. 189 ἴδε καὶ §. 996.

(1) N. 22 § 41. N. 27 § 2 Π. 17. 1. W. Wetter Oblig. § 140. Καλ. 3. 191. Ἡ εἰδοποίησις γίνεται καὶ δι' ἀπλῆς ἐπιστολῆς Del. et Lep. 2. 187.

(2) Del. et Lep. αὐτ.

(3) W. Wetter Oblig. § 140. 2ο. N. 4 K (4.11). contra Καλ. 3. 193.

(4) Καλ. 3. 192. W. Wetter Oblig. § 140. 2ο. Molitor § 735.

(5) W. Wetter αὐτ. Molitor αὐτ. Aubry et Rau § 416. 3ο.

(6) W. Wetter αὐτ. Ὁ Accarias Precis 638 ἐπικαλεῖται τὸν N. 40

Π. (17. 2) περὶ ἐταιρίας.

(7) W. Wetter αὐτ. Molitor § 737.

4). Ἡ ἐντολὴ ὑφίσταται καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐντολέως ἐὰν ἐδόθη πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον τούτου καὶ τοῦ ἐντολοδόχου ἢ τρίτου. ⁽¹⁾.

1063. 4ον. Περὶ ἀπαγορεύσεως. Περὶ ἀπαγορεύσεως νομίμου ἢ δικαστικῆς κείμενα δὲν ἔχομεν. Δυστυχῶς δὲ οὔτε γνώμην τῶν παρ' ἡμῖν ἐπὶ τοῦ Ἀστυκοῦ Δικαίου γραψάντων. Ὁρθώτερον εἶνε νὰ δεχθῶμεν ὅτι διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως εἴτε τοῦ παραγγελέως εἴτε τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ παραγγελία παύει διότι ὁ ἀπαγορευθεὶς εἶνε ἀνίκανος πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι καὶ διότι ἡ παραγγελία ὅπως καὶ ἡ ἐντολὴ συνιστᾶται *intuitu personae*. ⁽²⁾.

1066. 5ον. Περὶ πτωχεύσεως. Καὶ περὶ ταύτης δὲν ἔχομεν κείμενα. Ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρθρ. 580 καὶ 581 Ἑμ. Ν. προκύπτει ὅτι διὰ τῆς πτωχεύσεως τοῦ παραγγελιοδόχου λύεται ἡ παραγγελία διότι ἄλλως δὲν ἐξηγοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν τούτων ἐπιτρεπόμεναι διεκδικήσεις. Δὲν προκύπτει ὅμως ἂν ἡ πτώχευσις τοῦ παραγγελέως λύῃ ἐπίσης τὴν παραγγελίαν. ⁽³⁾.

(1) Aubry et Rau § 416 3ο. W. Wetter § 140 σημ. 26. Ὡς πρὸς τὴν ἐντολὴν διὰ μέσου προσώπου καὶ τὴν ὑποκατάστασιν. Καλ. 3. 192 Παππαρ. Ἐνοχ. 2 § 99.—Ἡ λύσις τῆς παραγγελιοδόχου ἐταιρίας ἐξομοιοῦται πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὁ ἐκκαθαριστὴς ὀφείλει νὰ περαιώσῃ τὰς ἀρξαμένας ἐργασίας. LyC. Tr. 3 513.

(2) Ραλ. 340.—Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἀρθρ. 2003 Γ. Κ. εἶνε ρητὸν Ὁ Po-thier Mandat § 111 ἐξομοιοῖ τὴν μεταβολὴν καταστάσεως τοῦ ἐντολέως πρὸς τὸν θάνατον. Ὁ Ν. 7 Π. (14. 3) περὶ ἀνηλίκου *institor* δὲν εἶνε νομίζω κώλυμα.—Ἀλλὰ τὸ ἀρθρ. 102 Πολ. Δικ. δὲν ἀναφέρει τὴν ἀπαγόρευσιν μεταξὺ τῶν λόγων τῆς παύσεως τῆς πληρεξουσιότητος. Διὰ τὴν *νόμιμον* ἀπαγόρευσιν ἔχομεν δύο κείμενα περὶ *capitis deminutio* τὸν Ν. 38 pr. Π. (46 3) καθ' ὃν δὲν γίνεται ἐγκύρως καταβολὴ εἰς τὸν *adjectus solutionis gratia* (ὅστις εἶνε ἐντολοδόχος) ἐὰν οὗτος ἀπὸ τῆς συμφωνίας μέχῃ τῆς καταβολῆς ἔπαθε μείωσιν καταστάσεως (*capitis deminutio*), ἔρα παύει ἡ ἐντολὴ καὶ τὸν Ν 95 § 6 Π. αὐτ. καθ' ὃν δύναται νὰ γίνῃ καταβολὴ εἰς τὸν *adjectus* ὅστις ἔπαθε κατόπιν μείωσιν (*cap. deminutio*) ἐὰν καὶ τοῦτο εἶχε συμφωνηθῇ (*cum capite minutus erit*). Ἰδε αἱ ἀρθρ. 49 Ν. ἐπιτρ.

(3) Τὸ ἀρθρ. 2003 Γ. Κ. φέρει ὅτι ἡ ἐντολὴ παύει διὰ τῆς ἀπορίας (*deconfiture*) τοῦ ἐντολέως ἢ τοῦ ἐντολοδόχου, ἀλλ' ὅλοι δέχονται καὶ διὰ τῆς πτωχεύσεως (Aubry et Rau § 416 4ο). Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἀκολουθεῖ ὁ Ραλ. 340. Τὴν ἀπορίαν εἶδαμεν εὐλογον ἀφορμὴν παραιτήσεως § 1063. Ὁ

1067. 6ον. Ἀδυναμία ἐκτελέσεως. Ὅταν ἡ ἐκτέλεσις ᾖ ἀδύνατος· ἡ παραγγελία παύει διότι οὐδεὶς ἐνέχεται εἰς τὰ ἀδύνατα. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀκριβὲς εἴτε ἡ ἀδυναμία εἶνε σχετική εἴτε ἀπολύτος, εἴτε ἀναίτιος, εἴτε ὑπαίτιος. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὅταν ἡ ἀδυναμία εἶνε ὑπαίτιος ἤτοι συνέπεια πράξεως ἢ παραλείψεως τοῦ παραγγελιοδόχου οὗτος εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν.

Ἡ ἐκτέλεσις ὅμως δὲν εἶνε ἀδύνατος ἂν ἡ ἀδυναμία ᾖ στιγμιαία. Ἐὰν κατόπιν ἡ ἐκτέλεσις καταστῇ δυνατὴ ἡ παραγγελία κατ' ἀρχὴν δὲν ἀναζήσῃ ἀλλ' ἀνάγκη νέας παραγγελίας.

Εἶδομεν ἀλλοχού ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παραγγελέα καὶ ὅτι εἰς περιστάσεις τινὰς ὀφείλει νὰ γίνῃ διαχειριστὴς ἀλλοτρίων. § 996⁽¹⁾.

1068. 7ον. Παρέλευσις τοῦ ὁρισθέντος χρόνου ἢ πλήρωσις τῆς διαλυτικῆς αἰρέσεως. Ὅταν παραγγελία τις ἐδόθῃ ἵνα ἐκτελεσθῇ ἢ ἐκτελῇται ἐν ὁρισμένῳ χρόνῳ, παύει ἅμα ὁ χρόνος οὗτος ἐκπνεύσῃ. Τὸ αὐτὸ καὶ ὅταν ἐδόθῃ ὑπὸ διαλυτικὴν αἵρεσιν πληρωθεῖσαν.

1069. 8ον. Ἐκτέλεσις. Κοινὴ συναίνεσις. Ὅπως πᾶν ἄλλο συνάλλαγμα ἡ παραγγελία παύει διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἢ τῇ κοινῇ τῶν συμβαλλομένων συναίνεσει.

πτωχεύων δὲν εἶνε ἀνίκανος πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ στερεῖται τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του (ἄρθρ. 445) εἶνε κατὰ τοῦτο ἀνίκανος, δύναται δὲ νὰ ὑποστηρίχῃ ὅτι ἡ παραγγελία παύει.

(1) Del. et Lep. 2. 176 καὶ ἐπ. 3. 291. Ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε ὀφειλέτης τῆς ἐκτελέσεως, ἐπομένως ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἀποδείξῃ, ὡς ἐνιστάμενος τὴν ἀδυναμίαν ἐκτελέσεως. Ἡ ἀπόδειξις γίνεται διὰ παντὸς μέσου ἐξαίρετον ἀποτελεῖ τὸ ἄρθρ. 97· ἐπὶ παραγγελιοδόχων μεταφορᾶς καθ' ὃ διὰ τὴν βραδύτητα (ἔχι διὰ τὴν ἀπώλειαν ἢ ἀβαρίαν) ἀπαιτεῖται νόμιμος ἀπόδειξις ἥτοι διὰ πρωτοκόλλου. (Aubry et Rau 4 § 373 σημ. 13. Ἀκ. 5 Μαΐου 58 S. 58. 1. 677). Ἀλλ' ἡ ἀδυναμία ἐκτελέσεως ἢ ἀπαλλάττουσα τὸν παραγγελιοδόχον πάσης εὐθύνης ὑποτίθῃσι δύο τινα ἰσὺν γεγονόσι καθιστὸν ἀδύνατον τὴν ἐκτέλεσιν· 2ον ἀποκρίσιν πταίσματος ἐκ μέρους αὐτοῦ. Ὁ παραγγελιοδόχος λοιπὸν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ μόνον τὸ γεγονὸς (τὴν κλοπὴν π. χ. τῶν ἐμπορευμάτων) ἢ πρέπει ἀκόμη νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶνε ἐν πταίσματι, (ὅτι εἶχε λάβει ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τῆς κλοπῆς, ἐκλείδωσε, εἶχε θύρας στερεάς, ἐναπέθεσε τὰς πραγματείας εἰς ἀποθήκην κεντρικὴν κλπ.). Εἰπόντινες ὅτι ἀρκεῖ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ νὰ ἀποδείξῃ μόνον τὸ τυχαῖον γε-

1070. Συνέπεται τῆς λύσεως. Τὰς συνεπέας τῆς λύσεως ἐξητάσαμεν μελετῶντες ἓνα ἕκαστον τῶν λόγων οἵτινες ἐπάρχονται τὴν λύσιν τῆς παραγγελίας. Δύνανται δὲ αὐταὶ νὰ συνοψισθῶσιν ἐν γένει εἰς τὰ ἐξῆς.

1). Ὅταν ἡ λύσις ἐπέρχεται πρὸ πάσης ἐκτελέσεως: *rebus adhuc integris* τὰ μέρη θεωροῦνται ὡς οὐδέποτε συναλλαχθέντα. Ἐάν ὅμως ἐπέρχεται μετὰ τὴν ἀρξαμένην ἐκτέλεσιν: *postquam res integrae esse desierunt* ἔχει ἀποτελέσματα μόνον διὰ τὸ μέλλον οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὸ παρελθόν. ⁽¹⁾.

2). Τὸ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ λόγου τῆς λύσεως πραχθὲν λογίζεται ὡς κατ' ἐντολὴν πραχθὲν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κακὴ πίστις δὲν τεκμαιρεται εἰς τὸν παραγγελέα μένει νὰ δείξῃ ὅτι ἐν γνώσει τοῦ λόγου τῆς λύσεως ἐνήργησεν ὁ παραγγελιοδόχος. Ἐξαιρετικῶς οἱ κληρονόμοι τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν συγγινώσκονται ἀγνοοῦντες τὸν θάνατον αὐτοῦ § 1066.

3). Ὁ παραγγελιοδόχος καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς παραγγελίας ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι ἐπείγει, ἢ ἀπειλεῖ κίνδυνον π. χ. διαμαρτύρησιν συναλλαγματικῆς, ἢ ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖα συνέπεια τῆς παραγγελίας ἧς ἤρξατο τὴν ἐκτέλεσιν π. χ. παραδόσιν τῶν πωληθεισῶνπραγματειῶν. ⁽²⁾.

γονός. τὴν δὲ ἀπουσίαν πταίσματος δὲν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ, διότι εἶνε ἀπόδειξις γ γονότος ἀρνητικοῦ *ei per rerum naturam factum negantis probatio nulla est*. Ἡ γνώμη αὕτη ὅμως δὲν ἐπικρατεῖ, διότι τὸ τυχαῖον τότε εἶνε τυχαῖον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ πταῖσμα. Ἡ ἀπουσία λοιπὸν πταίσματος εἶνε στοιχεῖον τοῦ τυχαίου. Ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ ἀπουσία πταίσματος εἶνε γεγονὸς ἀρνητικὸν δὲν εἶνε σπουδαία, διότι πᾶν γεγονός δύναται ν' ἀναλυθῇ εἰς θετικόν. Λέγοντες ἀπόδειξιν ἀπουσίας πταίσματος ἐννοοῦμεν ἀπόδειξιν γεγονότων ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι κατεβλήθη πᾶσα ἐπιμέλεια κατὰ τὴν φύσιν τῆς ὑποθέσεως. (Del. et Lep. 4. 115. Troplong. Vente 402).

(1) Τὸ *rebus integris* δὲν σημαίνει πρὸ πάσης ἐκτελέσεως, ἀλλὰ «ἐν ὅσῳ τὰ πράγματα εἶνε ἀκέραια». Τὰ πράγματα δὲν εἶνε ἀκέραια διὰ τὸν ἐντολέα λέγει ὁ Donnan «*si quid ejus interesse caepit*» διὰ δὲ τὸν ἐντολοδόχον «*si quid ei abesse caepit*» ἐν γένει ἡ φράσις σημαίνει ἀνυπαρξίαν συμφέροντος καὶ ἔλλειψιν ζημίας. Del. et Lep. 2. 185. 3. 269.

(2) W. Wetler Oblig. § 140. Παλ 337.

4). Ἡ ὑπὸ τοῦ παραγγελισδῶχου γνώσις τῆς λύσεως δὲν βλέπτει τοὺς ἀγνοοῦντας ταύτην καὶ μετ' αὐτοῦ συναλλαχθέντας τρίτους.⁽¹⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἐμπορικῶν ὑπαλλήλων (προεστώτων ἢ πρακτόρων).

1071. Οἱ ὑπάλληλοι οἱ βοηθοῦντες τὸν ἔμπορον καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτου διατελοῦντες § 955 δύνανται νὰ διαιρεθῶσι θεωρητικῶς εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς ὑπαλλήλους ἀσχολουμένους περὶ τεχνικᾶς ἢ χειρωνακτικᾶς ἐργασίας (τήρησιν βιβλίων—ἐπίβλεψιν κατασκευῆς—τακτοποιήσιν ἐμπορευμάτων) καὶ εἰς ὑπαλλήλους ἐνεργοῦντας εἴτε ἀποκλειστικῶς εἴτε κυρίως νομικὰς πράξεις διὰ λογισμὸν τοῦ κυρίου αὐτῶν. Οἱ πρῶτοι εἶνε μισθωτοὶ διεπόμενοι ἐν γένει ἀπὸ τοὺς κανόνας περὶ μισθώσεως· οἱ δεῦτεροι καλοῦνται εἰδικώτερον πράκτορες ἢ προεστώτες (*institores*) καὶ ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τοῦ κεφαλαίου τούτου.

Περὶ προεστώτων ἢ πρακτόρων καὶ ἐν γένει ἐμπορικῶν ὑπαλλήλων διατάξεις ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. δὲν ἔχομεν πλὴν τοῦ ἄρθρ. 558 καὶ τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. ἐφαρμόζεται ἐπομένως τὸ Ἀστ. Δίκαιον ἐλλείψει συμφωνίας.

1072. Διαίρεσις, 1) Φύσις τοῦ μεταξὺ κυρίου καὶ προεστώτος συναλλάγματος· 2) δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ προεστώτος· 3) ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα τοῦ κυρίου. 4) ἀποτελέσματα τῶν πράξεων τοῦ προεστώτος ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· 5) λύσις τοῦ συναλλάγματος.

1) Φύσις τοῦ συναλλάγματος.

1073. Τὰ ζητήματα τὰ ἀναγόμενα ἐνταῦθα εἶνε τὰ ἑξῆς : 1) τί εἶνε τὸ συναλλάγμα τὸ μεταξὺ κυρίου καὶ προεστώτος ἢ πράκτορος συναπτόμενον· 2) ποῖος ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ καὶ αἱ συνέπειαι ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, τὴν ἀρμολογίαν, ἢ τὴν προσωπ. κράτησιν.

(1) w. Wetter αὐτ. ἐννοεῖται ὅτι τὸ ζήτημα ἐγείρεται ἂν ὁ παραγγ. συναλλάχθῃ *ex officio* τοῦ παραγγελέως.

1074. Φύσις. Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη καὶ ὁρθῶς ὅτι τὸ μεταξὺ κυρίου καὶ πράκτορος ἢ προεστῶτος συναλλάγμα μετέχει τῆς μισθώσεως ἐνταυτῷ καὶ τῆς ἐντολῆς καὶ ὅτι ἐν συγκρούσει τῶν κανόνων τῶν δύο τούτων συναλλαγμαμάτων ἀκολουθεῖται ἡ συνήθεια ⁽¹⁾. Σήμερον ὁ μισθὸς δὲν εἶνε τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐντολὴν οὔτε μεταβάλλει ταύτην εἰς μίσθωσιν, ἀφ' οὗ ἡ παραγγελία ἤτοι ἡ ἐμπορικὴ ἐντολὴ εἶνε φύσει ἔμμισθος. Κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας τὸ διακρίνουν τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τῆς μισθώσεως δὲν εἶνε ὁ μισθὸς ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον. Ἡ ἐντολὴ ἔχει πάντοτε ἀντικείμενον νομικὴν πράξιν ἧτις δημιουργεῖ νομικοὺς δεσμοὺς καὶ γεννᾷ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν τρίτων. Ἐν ἄλλαις λέξεσι ἐπὶ ἐντολῆς ὑπάρχει νομικὴ τοῦ ἐντολέως ἀντιπροσωπεῖα, ἣν δὲν δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ ἐν τῇ μισθώσει τῆς ἐργασίας ⁽²⁾.

1075. Χαρακτὴρ. Ὁ πράκτωρ ἢ προεστὼς τοῦ ἐμπόρου δὲν εἶνε ἐμπόρος διότι δὲν ἐπιχειρεῖ ἐμπορικὰς πράξεις ἐν ἰδίῳ ὀνόματι § 133. 134. Ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κυρίου συναλλάγμα εἶνε ἐμπορικόν; Περὶ τούτου δὲν ἐπικρατεῖ ὁμοφωνία. Κατὰ τοὺς μὲν τὸ συναλλάγμα εἶνε ἐμπορικόν διὰ τὸν κύριον μόνον λόγῳ τῆς θεωρίας τοῦ παρεπομένου § 120 δὲν εἶνε ὁμῶς τοιοῦτον διὰ τὸν πράκτορα ἢ προεστῶτα καὶ ἐν γένει ὑπάλληλον, διότι ἡ μίσθωσις ἐργασίας δὲν εἶνε πράξις ἐμπορικὴ εἰμὴ ἐξαιρετικῶς § 110 ἡ δὲ ἐντολὴ ἐπίσης εἰς τὰς παρὰ τοῦ Ν. ὠρισμένας περιπτώσεις θεωρεῖται πράξις ἐμπορικὴ. Κατὰ τὴν γνώμην ἐπομένως ταύτην.

1) ἡ ἀπόδειξις γίνεται ὅπως πάσης μικτῆς ἐμπ. πράξεως. § 836. 2) προσωπικὴ κράτησις ἀπαγγέλλεται μόνον κατὰ τοῦ ἐμπόρου οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ πράκτορος ἢ προεστῶτος 3) τὸ ἀρθρ. 4

(1) LyC. Tr 3 520.

(2) Aubry et Rau. 5 § 371 bis σημ. 1. Κατ' ἄλλους ἡ ἐντολὴ ἔχει ἀντικείμενον πράξεις μὴ ἀποτιμωμένας ἀκριβῶς εἰς χρήματα Troplong Mandat 164.— W. Wetter Oblig. § 134. 111. Molitor 723. Ἐφ. Ἀθ. 2926 (93), Θ. 5 138. Εἰσηγ. τοῦ κ. Νίδερ.—Κατὰ τὰς Ρωμ. ἰδέας ἡ συνομολόγησις μισθοῦ ἢ ἀμοιβῆς εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἐντολὴν καὶ μεταβάλλει ταύτην εἰς μίσθωσιν ἢ ἀνώνυμον συναλλάγμα· ἴδε ἐν τούτοις Molitor § 723 καὶ 731 ἐνθα καὶ περὶ τοῦ Ν. 10 § 9 Π. 17.1.

τοῦ Ν. περί Ἀρμ. τῶν Ἐμπ. θεωρεῖται ὡς καθιεροῦν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἐμποροδικείου μόνον λόγῳ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὅποια παρέχει ἡ διαδικασία τῶν ἐμπορικῶν δικαστηρίων καὶ οὐχὶ διότι ἐκλαμβάνεται ἡ πράξις τοῦ πράκτορος ἢ προεστῶτος ὡς ἐμπορικὴ ⁽¹⁾.

Ἄλλοι εὐρυτέραν ἀποδίδοντες ἔννοιαν εἰς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. περί Ἀρμ. τῶν Ἐμπ. θεωροῦσι καὶ τὸν πράκτορα ἢ προεστῶτα ἐνεργοῦντα πράξιν ἐμπορικὴν διὰ τῆς μισθώσεως τῆς ἐργασίας του. Ἀφοῦ τὸ ἔμποροδικεῖον, λέγουσι, εἶνε ἀρμόδιον ἔπεται ὅτι ἡ πράξις εἶνε ἐμπορικὴ καὶ διὰ τὸν ἐναγόμενον πράκτορα ἢ προεστῶτα καὶ ἐν γένει ὑπάλληλον, διότι οὔτε πρακτικὸν σκοπὸν ἔχει ἡ ξηρὰ ἀρμοδιότης ἀνευ τῶν ἐμπορ. μέσων τῆς ἀποδείξεως καὶ ἐκτελέσεως οὔτε παράδειγμα ὑπάρχει ἐν τῷ δικαίῳ πράξιν πολιτικὴν νὰ δικάζωσι τὰ Ἐμποροδικεῖα.

Εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. περί Ἀρμ. ἀντιτάσσουν ὅτι ἡ ἀρμοδιότης εἶνε προαιρετικὴ κατὰ παρέκτασιν. Ἐπικαλοῦνται ἐπίσης καὶ τὸ ἄρθρ. 7 ὅπερ δὲν ἐξαιρεῖ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς προσωπικῆς κρατήσεως.

Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἣν ἀκόλουθεῖ σχεδὸν σταθερῶς ἡ Ἑλλ. Νομολογία, τὸ συνάλλαγμα μεταξὺ κυρίου καὶ πράκτορος καὶ ἐν γένει ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου εἶνε ἐμπορικὸν ἐκατέρωθεν, ἥτοι καὶ διὰ τὸν κύριον καὶ διὰ τὸν πράκτορα, προεστῶτα, ὑπάλληλον ἢ ὑπηρέτην, συνεπῶς καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐξοφλήσεως τῶν μισθῶν δύναται νὰ κάμῃ ὁ κύριος διὰ τῶν ἐμπορικῶν μέσων καὶ δὴ διὰ μαρτύρων, καὶ προσωπικὴ κράτησις ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ προεστῶτος, πράκτορος, ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου ⁽²⁾.

(1) LyC. Tr. 3. 521. Bravard 6. 236. Alauzet 6. 3010. Ἀκ. 22 Φεβρ. 59. D. 59. 1. 258 ἢ S. 59. 1. 321.

(2) Ἴδε διαφόρους ΑΠ. ἐν Πείρᾳ σελ. 419. Εἰδικώτερον : διὰ τὴν ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως τῶν μισθῶν Ἐφ. Ἀθ. 642 (95). Θ. 6. 521 διὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν Ἐφ. Ἀθ. 874 (93). Θ. 4. 357.—Περὶ τῆς ἐμπορικότητος διὰ τὸν κύριον § 120.—Ἐφ. Ἀθ. 1190 (93) Θ. 9. 506 καὶ 1169 (95). Θ. 6. 666 καὶ Ἐφ. Ν. 336 (90). Ἐφ. Δικ. 1. φυλ. 38 ζητ. 5 ἔνθα καὶ σημ. τὸν κ. Σπ. Γιαννοπούλου. Ἀκ. 20 Μαρτ. 65. D. 66. 1. 286. Ἐφ. Dijon 1 Ἀπρ. 74. D. 75. 2. 81.

1076. Τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. τῶν Ἐμπορ. — Ὑπεστηρίχθη ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀφορᾷ μόνοι τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων κατὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων προσώπων⁽¹⁾. ἄλλ' ἐπεκράτησε καὶ ὀρθῶς ὅτι ἀφορᾷ καὶ τὰς ἀγωγὰς τοῦ κυρίου κατὰ τῶν προσώπων τούτων διότι τὸ ἄρθρον εἶνε γενικόν⁽²⁾. Ἀρκεῖ νὰ πρόκηται περὶ ἀγωγῆς ἐνεκα τῶν συναλλαγῶν τοῦ ἐμπόρου⁽³⁾. Ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ ἀναφερομένων προσώπων κατὰ τοῦ κυρίου εἵπομεν § 1075 ὅτι αὐταὶ εἶνε ἐμπορικαὶ λόγῳ τῆς θεωρίας τοῦ πρεπομένου.

Σήμερον καταργηθέντων τῶν Ἐμποροδικείων τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει

(1) Dalloz Compet. Comm. 117 ἐνθα καὶ ἀποφ. Ἐφ. Nimes 16 Αὐγ. 39.

(2) LyC. Tr. 1. 368 Pzλ. 79 Ἀκ. 20 Μαρτ. 65 D. 66. 1. 268 καὶ Ἐφ. Lyon 21. Αὐγ. 56. D. 57. 2. 85.

(3) Οὕτω ἡ ἀγωγή τοῦ κυρίου περὶ λογοδοσίας ἢ περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ πταίσματος ἢ διαρρήξεως τοῦ συναλλ. ἄνευ αἰτίας Ἐφ. Montpellier 24 Ἰαν. 51. D. 52. 2. 267. LyC. Tr. 1. 368 — Ἡ ἀγωγή περὶ πληρωμῆς ποσοῦ τὸ ὁποῖον ὁ ὑπάλληλος ἔλαβε δι' ὠρισμένην χρῆσιν, ἄλλ' ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπώλεσε. Ἐφ. Lyon 21 Αὐγ. 56. D. 57. 2. 85. Αἱ ἀγωγαὶ τῶν τρίτων εἶνε κατὰ τινες σπάνιαι (Pzλ. 79. LyC. αὐτόθι), διότι οἱ πράκτορες συναλλάσσονται συνήθως ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου, ὅστις καὶ μόνος ὑποχρεοῦται καὶ δυνάται ἂν ἐγγυήθησαν προσωπικῶς, ἂν συνηλλάχθησαν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἢ ἂν ἐγένοντο πρόξενοι ζημίας ἴδε κατ. § 1081. — Ὡς ὑπάλληλοι (commis) καὶ ἐπομένως ὑπάγομενοι εἰς τὸ ἄρθρ. 4 Ν. Ἀρμ. ἐθεωρήθησαν οἱ ἐκκαθαρισταὶ § 74. 644 καὶ οἱ διευθυνταὶ ἐμπορ. ἐταιρίας § 332. Ἀκ. 20 Νῆρ. 34 ἐν Dal. Comp. Comm. 150. Οὐχὶ ὁμοῦ καὶ οἱ ἡθοποιοὶ (LyC. αὐτ. Contra Ἐφ. Montpellier 20. Δεκ. 74. D. 77. 5. 6 ἐνθα καὶ παρατηρήσεις) ἢ οἱ ἀρχισυντάκται ἐφημερίδος LyC. αὐτ. καὶ Ἐμπορ. Σηκουάνα 21 86ρ. 59. D. 60. 3. 48 καὶ 11 Δ6ρ. 85 (Droit. 19 Δ6ρ. 85). — Τὸ ἄρθρ. 4 ἐμπεῖ καὶ περὶ ὑπηρετῶν. Αἱ ἀγωγαὶ τούτων (περὶ μισθοῦ π. χ.) κατὰ τοῦ κυρίου, καθὼς καὶ αἱ ἀγωγαὶ τοῦ κυρίου κατ' αὐτῶν ἐφ' ὅσον ὑπερβιβάζουσιν τὰς 300 δρ. ὑπάγονται εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον (ἢ δὴ Πρωτοδικεῖον) καὶ ἂν ὑπάρχῃ συναλλαγῇ μισθώσεως ἐν ἄλλαις λέξεσι δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 490 § 2 ἢ τῆς Πολ. Δικ. καὶ ἂν συντρέχωσιν οἱ ὅροι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ ἄρθρ. 1 § 2 καὶ 4 τοῦ Ν. περὶ Ἀρμ. ὅστις εἶνε νεώτερος τῆς Πολ. Δικ. ἴδε ΑΠ. 19. 20 καὶ 49 (45) 83 (46). Πειρ. 419. Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, ἥτις φαίνεται κρατοῦσα πολλὰ δύνάται τις νὰ ἀντιτάξῃ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐνεκα τοῦ Ν. τῆς 25 Μαΐου 1838 τὰ Εἰρηνοδ. εἶνε ἀρμόδια εἰὰν πρόκηται περὶ μισθώσεως καθ' ἡμέραν, κατὰ μῆνα ἢ κατ' ἔτος. LyC. Tr. 1. 368.

σχεδὸν ἀξίαν διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι μόνον ξηρὰν ἀρμοδιότητα καθιεροῖ § 1075.

2) Ἐξουσία καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ προεστῶτος.

1077. Εἵπομεν ὅτι οἱ ἔμπορ. ὑπάλληλοι οἱ ἐνεργοῦντες νομικὰς πράξεις διὰ λογαριασμὸν τοῦ κυρίου αὐτῶν καλοῦνται ἐν γένει πράκτορες ἢ προεστῶτες (institores)⁽¹⁾. Ἀλλὰ πράκτορες ἢ προεστῶτες εἶναι ὅχι μόνον οἱ διορισθέντες τοιοῦτοι, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πρόσωπα τὰ δυνάμενα νὰ ἐκληφθῶσι ὡς πράκτορες ἢ προεστῶτες ἐμπορίου τινος⁽²⁾.

1078. Ἐξουσία. Κατὰ τὸ Ρ. Δικ. ὁ πράκτωρ ἢ προεστῶς τεκμαίρεται ἔχων γενικὴν ἐντολὴν περὶ ὧν ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀνατεθεισῶν αὐτῷ ὑποθέσεων ἐὰν ὁ προστήσας δὲν προαναγγείλῃ διὰ ρητῆς προκηρύξεως τοὺς περιορισμούς τῆς δοθείσης ἐντολῆς⁽³⁾. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πάσας τὰς ἀναγκαίας καὶ ἐπωφελεῖς πράξεις πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς του, ἀρκεῖ αὐταὶ νὰ μὴ ᾔνε ἐναντία πρὸς τὰς ἔμπορ. συνηθείας⁽⁴⁾.

(1) § 1071 LyC Tr. 3. 523 N. 3. Π. (14. 3) ἢ Β. (18. 1) «Προεστῶς ἐστὶν ὁ ἐμπορίας χάριν προστὰς εἴτε ἐν ἐργαστηρίῳ, εἴτε μὴ». Ν. 5. Π (14. 3) ἢ Β. (18. 1): «προεστὰς ἐστὶν ὁ προεστῶς οἰασδήποτε πραγματείας». — Ν. 18. Π. αὐτ. καὶ Β. αὐτ. «προεστῶς ἐστὶν ὁ προβληθεὶς ἐπὶ τῷ πωλεῖν ἢ ἀγοράζειν ἐν τόπῳ ἢ ἐκτὸς τόπου» καὶ Ν. 5 § 4—7. Π. αὐτ. ἢ Β. αὐτ. «προεστῶς ἐστὶ καὶ ὁ περιάκτης καὶ ὁ μουλῶν καὶ ὁ τοῦ κναφέως καὶ ὁ τοῦ ράπτου καὶ ὁ πανδοχῆς καὶ ὁ δοῦλος ὁ παρὰ τοῦ ἐργαστηριακοῦ πεμφθεὶς ἐπὶ ξένης ἐφ' ᾧ φορτία ὠνεῖσθαι καὶ στέλλειν αὐτῷ» καὶ Ν. 11 § 6. Π. (14. 3) ἢ Β. (18. 1) «εἰ μὲν τοι τελείως ἀπαγορεύσει αὐτῷ συναλλάξαι οὐκ ἔστι προεστῶς, ἀλλὰ φύλαξ καὶ οὐδὲν ἐκποιῆσαι δύναται». — Ἐν τῷ ἄρθρ. 4 Ν. Ἀρμ. οἱ προεστῶτες καλοῦνται ἐπιστάται (facteurs) καὶ ὑπάλληλοι (com-mis) ἐν ἄρθρ. 232, ἐμ. ἐπίτροποι καὶ ἐν ἄρθρ. 558 ὑπάλληλοι.

(2) Molitor § 743. 1^ο W. Wetter Oblig. § 139 σημ. 21 Ν. 11 § 2 Π. (14. 3). ἢ Β. (18. 1) «ὁ προστήσας ἐνέχεται εἰμὴ κωλύσει διὰ προγράμματος συναλλάξαι τῷ προεστῶτι» καὶ Ν. 13. Π (14. 3) ἢ Β. (18. 1), ἴδε κατ. σημ. 4. καὶ § 1031 σημ. 1.

(3) Καλ. 3 329. Ν. 11 § 2—4. Π. (14. 3) ἢ Β. (18. 1).

(4) LyC. Tr. 3. 526 τοῦ πράκτωρος ἢ προεστῶτος ἡ πρᾶξις τότε εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν κύριον, ὅταν περιλαμβάνεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς Ν. 4 § 11. Π. (14. 3) ἢ Β. (18. 1) «ἀπὸ μόνον τῶν προσφῶρων τῇ

1079. Ὑποχρεώσεις. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πράκτορος εἶνε αἱ τοῦ ἐντολοδόχου ἢ παραγγελιοδόχου § 971 μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πράκτωρ ἢ προεστὼς δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, ἄνευ τῆς συναίνε-

προστασίᾳ κατέχεται ὁ προβαλλόμενος ὁ προστηθεὶς ἐπομένως διὰ νὰ πωλῇ δὲν δύναται νὰ ἀγοράσῃ § Molitor 743. Ὁ μετὰ τοῦ προεστῶτος δὲ συναλλαχθεὶς τρίτος ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ προεστῶτος, Ἄλλ' ἢ ἀποδείξεις δύναται νὰ προκύπτῃ ἐκ τῶν περιστάσεων ἐκ τοῦ ὅτι ὁ προεστὼς ἐνεργεῖ συνήθως τοιαύτας πράξεις ἢ ἐκ τοῦ ὅτι κατ' ἐμπορ. συνήθειαν εἶχε τὸ δικαίωμα ἐνεργείας τοιούτων πράξεων. Οὕτω δεχονται ὅτι ὁ ὑπάλληλος ὁ ἐν καταστήματι πωλήσεως διαμένων δύναται νὰ πωλῇ—ὁ κομιστὴς ἐξωφλημένου τιμολογίου ὑπάλληλος δύναται νὰ λάβῃ τὰ χρήματα—ὁ ἐν τῷ ταμείῳ νὰ δεχθῇ πληρωμὰς καὶ νὰ δώσῃ ἀποδείξιν ἐξ φλήσεως (N. 3. Kωδ. 4. 25). Ἐκτὸς ἂν αἱ συνήθειαι τοῦ τόπου ᾗνε ἐναντίαι, ἴδε Dutruc Commis 8. Molitor § 744. Lyc Tr 3. 525. 527. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 50 τοῦ Γερμ. Ἐμπ. Κωδ. ὁ ἐν καταστήματι προσιτῶ εἰς τὸ κοινὸν ὑπάλληλος ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἐνεργῇ τὰς συνήθως ἐν τῷ καταστήματι λαμβανούσας χώραν πωλήσεις καὶ παραλαβὰς ἐμπορευμάτων.—Ὡς πρὸς τοὺς ταξιδεύοντας προεστῶτας ἢ πράκτορας (commis voyageurs) οἵτινες συγγενεύουσι μὲ τοὺς περηνόμενους ἐπὶ ἐξένη (peregre missus) καὶ μὲ τοὺς περιάτας (circuitores) τοῦ P. Δ. ὑποστηρίζουσι τινες μὲν ὅτι ἐλλείπει ρητὴς ἐντολῆς ὁ κύριος ἐνέγεται μόνον ἐὰν ἐγκρίνῃ καὶ ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως Ἐφ. Bordeaux 4 Ἀπρ. 42 καὶ 8 Ἀπρ. 45 S. 48. 2. 361 ἢ D. 49. 2. 36, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐκ τῆς συντηθείας κανονίζεται ἡ ἐξουσία τοῦ τοιούτου ὑπάλληλου. Σχετικῶς ἐκρίθη 1) ὅτι λογίζεται ἔχων ἐντολὴν ἅμα εἶνε κομιστὴς τιμολογίου περιέοντος τὰς τρεχούσας τιμὰς (prix courrants) τοῦ καταστήματος Ἐφ. Paris 20 Ἰαν. 46. D. 46. 2. 17. Ἐφ. Nimes 29 Μαρτ. 52. D. 55 2 9 Partessus 2 564 Lyc. Tr. 3. 525 καὶ ἡ ἔγκρισις ἀπαιτεῖται ὅταν ἐπεφυλάχῃ Ἐφ. Rouen 3 Ἰουλ. 46. D. 46. 2. 201. 2) ὅτι δύναται νὰ πωλήσῃ καὶ ἐπὶ πτώσει εἰς πρόωπα φερέγγυα ἐὰν τοιαύτη ᾗνε ἡ συνήθεια Ἐφ. Paris 8 Νῆρ. 36 ἐν Dalloz Mandat 139. Ἐφ. Ἀθ. 1601 (92). Θ. 3. 553. Εἰς τὸν Commis voyageur τὸν πωλοῦντα δὲν ἀναγνωρίζεται ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸ τίμημα, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἐντολὴ ἣτις τεκμαίρεται ἂν παραδίδῃ ὁ ἴδιος τὰ πωλούμενα Dutruc Com. voyag. 10 καὶ S. 69.2. 216. οὔτε νὰ δανεισθῇ Lyc. Tr. 3. 527.—Ἄλλ' ὁ πράκτωρ ἐν γένει ἢ ὁ προεστὼς δύναται νὰ δανεισθῇ λόγῳ τῶν ἀναγκῶν τῆς διαχειρίσεως; Κατὰ τὸν N. 1. Κωδ. 4. 25 ἢ Βασίλ. 21 (18 1) αὐτὸς ἐνέχεται ὁ κύριος ὅτι ἐπέτρεψεν καὶ δανείζεσθαι». Ὁ Σχολ. ὅμως τῶν Βασίλ. ἐξηγεῖ «τὸ ἐπέτρεψεν» ἰσοδυναμοῦν «εἰμὴ ρητῶς κωλύσει». Καλ. 3. 329. Ἐφ. Ἀθ. 1601 (92). Θ. 3. 553. Ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται ὅτι δὲν δύναται νὰ δανεισθῇ ὁ προεστὼς Lyc. Tr. 3. 527.

σεως τοῦ κυρίου, ἐμπορίον δι' ἑαυτὸν ὅμοιον ἢ καὶ διάφορον ἢ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἄλλου ἐμπορίου ἔστω καὶ διάφορον ἐξασκοῦντος ἐμπορίου (¹). Ἐπίσης δὲν ἀναγνωρίζεται εἰς τὸν πράκτορα ἢ προεστῶτα τὸ δικαίωμα νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλον διότι εἶνε μισθωτὸς ἐνταυτῷ καὶ ἐντολοδόχος (²).

3) Ὑποχρεώσεις τοῦ κυρίου.

1080. Τὸ μεταξὺ κυρίου καὶ προεστῶτος ἢ πράκτορος συνάλλαγμα εἴπομεν μετέχει τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς μισθώσεως § 1074 ὁ κύριος ἐπομένως ἔχει ἀπέναντι τοῦ προεστῶτος ἢ πράκτορος τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐντολέως ἢ παραγγελέως καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ μισθώσαντος (conductor)· ὡς ἡ σπουδαιότερα εἶνε ἡ πληρωμὴ μισθοῦ ἢ ἀμοιβῆς.

Περὶ τούτου σημειωτέα ταῦτα.

1) Ἐλλείψει συμφωνίας ὁ μισθὸς ἢ ἡ ἀμοιβὴ ὁρίζεται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων συμφῶνως πρὸς τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐμπορίου (³).

2) Συνίσταται συνήθως μὲν εἰς ὠρισμένον πᾶσιν χρημάτων πληρωτέον καθ' ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα, ἄλλοτε δὲ εἰς πᾶσιν ἐπὶ τῶν κερδῶν ἢ καὶ ἀμφοτέρω (⁴).

(1) § 962. Lyc. Tr. 3. 528. Ἐφ. Bordeaux 12 Μαρτ. 42. S. 42. 2. 266.

(2) Lyc. Tr. 3. 529. Pard. 4 533. Dutruc Com. voyag. 23 Κατὰ τοὺς κανόνας τῆς μισθώσεως δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ Καλ. 3. 317. κατὰ τοὺς κανόνας τῆς προστήσεως δύναται N. 5 § 18 Π. 14. 3 καὶ N. 1 § 5 Π. 14. 1. Καλ. 3. 329. Molitor 749. Ὡστε ἀκολουθοῦνται οἱ κανόνες τῆς μισθώσεως.

(3) Lyc. Tr. 3. 530. Ἐκρίθη ὅτι εἶνε ἰσχυραὶ καὶ δὲν περιέχουσι ἔξουσιαστικὴν αἵρεσιν αἱ ἐξῆς συμφωνίαι 1) ἡ συμφωνία καθ' ἣν ὁ ὑπάλληλος θὰ λαμβάνῃ κατ' ἔτος λογικὴν (raisonnable) ἀμοιβὴν ὁρισθησομένην ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἐφ. Lyon 10 Μαρτ. 64. S. 64. 2 256. 2) ἡ συμφωνία καθ' ἣν ὁ ὑπάλληλος θὰ λαμβάνῃ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ καὶ μέρος τῶν κερδῶν ὁρισμένων ἐπὶ τῇ βάσει ἀπογραφῆς συντασσομένης ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ κυρίου, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὁ ὑπάλληλος τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ καθέκαστα ἢ ἀνακοίνωσιν τῶν βεβλίων. Ἐφ. Grenoble 21 Φεβρ. 65. S. 66. 2. 21 § 240.

(4) Lyc. αὐτ. Ὅτι οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶνε συνεταῖροι § 240 — Ἐκρίθη ὅτι ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος ἔχει δικαίωμα ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς

3) "Όσον ἀφορᾷ τὴν μὴ παροχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν ἐκ πταίσματος ἢ ἄνευ πταίσματος ἀκολουθοῦνται οἱ κανόνες περὶ μισθώσεως καὶ ἡ συνήθεια ⁽¹⁾).

4) Πρὸ τοῦ νέου νόμου περὶ πτωχεύσεως συνεζητεῖτο ἂν οἱ τοιοῦτοι ὑπάλληλοι ᾔνε ὑπηρετῶν καὶ ἂν συνεπῶς διὰ τοὺς μισθοὺς αὐτῶν ἀπελάμβανον τοῦ προνομίου τοῦ ἄρθρου 940 § 4 τῆς Πολ. Δικ. Ἡδὴ ὁ νέος περὶ πτωχεύσεως Ν. ἐν ἄρθρῳ 558 ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα καὶ παρέχει εἰς τοὺς ἐμπ. ὑπάλληλους προνόμιον διὰ μισθοὺς ἕξ μηνῶν μόνον ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ κυρίου ⁽²⁾).

Εἰς τὸν προεστώτα ἡ πράκτορα ἀναγνωρίζεται ὅπως καὶ εἰς τὸν παραγγελιοδόχον δικαίωμα παρκατασχέσεως διὰ τυχόν δαπάνας τοῦ ἐπὶ ἐμπορευμάτων. Δὲν ἀναγνωρίζεται ὅμως εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ παρκαρτήσῃ τὰ δείγματα (echantillons) διότι δὲν ὑπάρχει debitum cum re junctum οὔτε σχέσις τῶν υποχρεώσεων τοῦ κυρίου πρὸς ταῦτα ⁽³⁾).

4) Ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους.

1081. Οἱ μετὰ τοῦ πράκτορος ἡ προεστώτος ὡς τοιούτου συναλλαχθέντες τρίτοι ἔχουσι ἀγωγὴν ὅχι μόνον κατὰ τούτου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ προστήσαντος κυρίου εἰς ὁλόκληρον ⁽⁴⁾, ἀρκεῖ ὁ πρᾶ-

ἀποχωρήσεώς του πραγματοποιηθέντων κερδῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν δυναμένων νὰ προκύψωσι ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς τ μῆς ἣν ἔχουσιν ἤδη τὰ ἐμπορεύματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς Ἐφ. Bordeaux 24 Ἰαν. 57. S. 57. 2 541.

(1) Lyc. Tr. 3. 531. Καλ. 3. 320 321.

(2) Lyc. Tr. 3. 533 Ἐφ. Ἀθ 293 (90). Θ. 1. 187. Τὸ προνόμιον τοῦ ἄρθρου 558 ὑφίσταται διὰ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς ἢ τὴν ἀμοιβὴν (ἐν περιπτώσει ἀνωνύμου συναλλάγματος) δὲν ἀσφαλίζει ὅμως οὔτε τὴν ὀφειλομένην ἀποζημιώσιν λόγῳ ἀδικαιολογήτου διαρρήξεως τοῦ συναλλάγματος οὔτε τὴν τυχόν συνωμολογημένην ἐπὶ τούτῳ ποιν. ρήτηραν. Lyc. αὐτ. Ἐφ. Rouen 27 Αὐγ. 73.

(3) Lyc. Tr. 3. 533 bis Ἐμπ. Σηκ. 1 76ρ. 87. (Loi 27 76ρ 87) καὶ Ἐφ. Aix 27 Ἀπρ. 66. Dutruc Com. voyagur 27.

(4) Οἱ Lyc. Tr. 3. 535 καὶ 1. 368. διακρίνουσιν ἂν ὁ προεστὼς συναλλάχθῃ ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἢ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ κατὰ τὴν δευτέραν μόνον περιπτώσει δέχονται εὐθύνην τούτου. Τοῦτο φαίνεται ὑποδεικνύουσα καὶ ἡ μειοψηφ. Ἐφ. Ἀθ. 310 (93). Θ. 4. 235. Ἡ Νομολογία ὅμως παρ ἡμῖν ἀδια-

κτωρ νά συνηλλάχθῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς του ⁽¹⁾. Ὁ κύριος εὐθύνεται ὅχι μόνον διὰ τὰ συναλλάγματα τοῦ προεστῶτος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἀδικήματα αὐτοῦ τὰ διαπραττόμενα κατὰ τὴν σύναψιν τῆς ἐννόμου σχέσεως τῆς ἀφορώσης τὰς ὑποθέσεις τοῦ προστήσαντος ⁽²⁾.

5) Λύσις τοῦ συναλλάγματος.

1082. Τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα οἱ λόγοι οἱ ἐπάγοντες τὴν λύσιν τῆς ἐντολῆς ἢ οἱ ἐπάγοντες τὴν λύσιν τῆς μισθώσεως διότι ὡς γνωστὸν διαφέρουσι.

Ἐξετάζομεν τὰς παρουσιασθείσας δυσκολίας.

1083. Αὐθαίρετος λύσις. : Ὁ κύριος δύναται νά ἀποβάλῃ τὸν προεστῶτα ὑπάλληλον ἀζημίως ὅταν θέλῃ καὶ τοῦναντίον ὁ τοιοῦτος ὑπάλληλος δύναται ἀζημίως νά ἀποσυρθῇ κατὰ βούλησιν ; Ἡ ἐξῆς διάκρισις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ἀρχῶν. Ἐὰν συνωμολογήθῃ προθεσμία ὁ ὑπάλληλος ἀποσυρόμενος ἀναιτίως εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν καθὼς εὐθύνεται ἐπίσης καὶ ὁ κύριος ἀποβάλλον αὐτὸν ἀναιτίως. Τοῦναντίον ἐὰν δὲν συνωμολογήθῃ προθεσμία καὶ ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπάλληλος δύναται νά λύσωσιν ἀζημίως τὸ συνάλλαγμα

κρίτως δέχεται ὁ κύριος καὶ ὁ πράκτωρ εὐθύνονται εἰς ὁλόκληρον. Ἡ ἄνω Ἐφ. Ἀθ. 310 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 810 (93). Θ. 4. 331 ΑΠ. 104 (52). Πειρ. 3446. Ἐφ. Ἀθ. 194 (94). Θ. 5. 168. Οὔτε διὰ τῆς ἐπιλογῆς ἀποκλείεται ἡ ἄλλη ΑΠ. 1 (65). Πειρ. 97.

(1) Ἐφ. Ἀθ. 4154 (92) Θ. 3. 427. Ἀνωτ. § 1078. καὶ ΑΠ. 266 (84). «Ἡ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς σύμβασις τοῦ προεστῶτος μετὰ τρίτου καὶ δὴ γινώσκοντος τὴν ὑπέρβασιν ταύτην δὲν καθίστησιν ὑπεύθυνον τὸν προστησάμενον κατὰ τοὺς Ν. 5 § 11—16. Ν. 7 § 1. Ν. 11 § 5. Π. (14. 3) καὶ Ν. 7 § 11. Π. (14. 6).» Καλ. 3. 329 ε'.

(2) Τοῦτο διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ ἀρθρ 1384 Γαλ.Κωδ. Lyc. Tr. 3.535. Νομολογεῖται δὲ περ ἡμῶν Ἐφ. Ἀθ. 2027 (93). Θ. 4. 664. Ἐφ. Ἀθ. 1384 (91) Θ. 2.648. καὶ ΑΠ. 3 (81). Μπ. 1.201. «Κατὰ τὸν Ν. 5 § 5, 8—9. Π. (14.3) αἱ ὑπὸ τοῦ προεστῶτος διαπραττόμεναι ἀδικοπραγαίαι εἴτε κατὰ τὴν σύναψιν τῆς ἐννόμου σχέσεως τῆς ἀφορώσης τὰς ὑποθέσεις τοῦ προστήσαντος πρὸς τρίτους εἴτε μετ' αὐτὴν καὶ ἐπιδρῶσαι εἰς τὴν τροποποίησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐννόμου σχέσεως βαρύνουσι τὸν προστησάμενον». Καλ. 3. 415. Ὁ Molitor § 748 ἄλλως ἐξηγεῖ τοὺς Ν. 1 § 2. Π. 14. 1 καὶ τὸν Ν. 5 § 8—9. Π. 14. 3. ἴδε καὶ W. Wetter Oblig. § 217.

ἐν πάσῃ στιγμή τηροῦντες τὰς ὑπὸ τῆς συνθηκῆς ἐπιβαλλομένας προθεσμίας καὶ περιορισμούς ⁽¹⁾.

1084. Θάνατος. Πτώχευσις. Ὁ θάνατος τοῦ ὑπαλλήλου ἐπάγεται τὴν λύσιν τοῦ συναλλάγματος διότι αἱ προσωπικαὶ του ὑπηρεσίαι ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ⁽²⁾. Ἄλλ' ὁ θάνατος τοῦ κυρίου δὲν φαίνεται ἐπαγόμενος τὴν λύσιν διότι δὲν πρόκειται περὶ ὑπηρεσιῶν διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ⁽³⁾. Τὸ αὐτὸ διδάσκεται καὶ διὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ κυρίου ⁽⁴⁾.

1085. Μεταβίβασις καταστήματος. Κατὰ τινὰς οὔτε ἡ μεταβίβασις τοῦ καταστήματος λύει τὸ συναλλάγμα διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἥτοι διότι δὲν πρόκειται περὶ προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν ⁽⁵⁾. Κατ' ἄλλους τὸ συναλλάγμα λύεται, ἐφαρμόζονται δὲ τὰ ρηθέντα περὶ αὐθαιρέτου λύσεως ⁽⁶⁾ § 1083.

1086. Λύσις ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ὡς πρὸς τοῦτο ἐφαρμόζονται τὰ ρηθέντα περὶ ἐντολῆς § 1070. Αἱ κατὰ συνθήκην γενομέναι διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεις ὡς μὴ ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ τοῦ Νόμου δὲν ἀποτελοῦσι τεκμήριον γνώσεως, ἀλλὰ δύναται αὕτη νὰ ἀποδειχθῇ διὰ παντός μέσου ⁽⁷⁾.

1087. Υποχρεώσεις καὶ δικαιώματα τοῦ ὑπαλλήλου μετὰ τὴν λύσιν. Ἀναγνωρίζεται εἰς τὸν ὑπάλληλον τὸ δικαίωμα

(1) Lyc. Tr. 3. 538. Ἐφ. Orleans 15 Ἰαν. 90. (Loi 8 Φεβρ. 90). Ἀκ 2 Μαΐου 81. S. 82. 1. 305 Ἐφ. Ἀθ 2926 (93) Θ. 5. 138;

(2) Lyc. Tr. 3. 539. Molitor § 611.

(3) Lyc. αὐτ. 540. Καλ. 3. 324. Κατὰ τοὺς Ν. 5 § 17 καὶ Ν. 17 § 3. Π. (14. 3) ἡ Β (18 1) α' Ἐὰν ὁ προβαλλόμενος τὸν προσεστώτα τελευτήσῃ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτῷ κέρρηται, ἐνέχεται. — Οὔτε ἐγκαλεῖται ὁ εἰδὼς ἀποθανεῖν τὸν δεσπότην καὶ συναλλάσσει τῷ πραγματευομένῳ προσεστώτῃ. Ἄρα διὰ τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου δὲν παύει ἡ πρόσθησις, ἀλλὰ διαρκεῖ ὡς πρὸς τὸν προσεστώτα καὶ τοὺς τρίτους, μέχρις οὗ ἀνακληθῇ ὑπὸ τῶν κληρονόμων Molitor § 750. Ἐὰν οἱ κληρονόμοι ᾔνε ἀνήλικοι; Τὸ Ἐφ. Ἀθ. 2112 (92). Θ. 4. 88 εἶπεν ὅτι παύει ἡ πρόσθησις διότι οὗτοι δὲν δύναται νὰ ἀναλάβωσιν ὑποχρεώσεις ἢ νὰ ἀσκήσωσιν ἐμπόριον διὰ τοῦ προσεστώτος.

(4) Lyc. Tr. 3. 540.

(5) Lyc. αὐτ. 541.

(6) Riviere Com. Voyag 125. Ἐφ. Lyon 8 Ἰαν. 48. S. 48. 2. 404.

(7) Lyc. Tr. 3. 542.

νά εισέλθῃ ὡς τοιοῦτος εἰς ἄλλο ὅμοιον κατάστημα ἢ νά ιδρύσῃ τοιούτον. Ἀπαγορεύεται ὁμοῦς αὐτῷ χρῆσις μέσων μὴ θεμιτῶν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κυρίου ⁽¹⁾. Ἐνίοτε διὰ συμφωνίας ὁρίζεται ὅτι δὲν δύναται νά μετέλθῃ τὸ αὐτὸ ἐμπόριον ἢ νά εισέλθῃ ὡς ὑπάλληλος εἰς ὅμοιον κατάστημα § 923. 1. Αἱ συμφωνίαι αὗται εἶνε ἰσχυραὶ ὡς ἐξηγήθημεν ἀλλαχοῦ § 921 ἅμα ἡ ἀπαγόρευσις ἀφορᾷ ὠρισμένον χρόνον ἢ ὠρισμένον τόπον καὶ δὲν εἶνε ἀπόλυτος ⁽²⁾.

Ἐζητήθη ἂν ὁ ὑπάλληλος ἔχῃ δικαίωμα νά ζητήσῃ παρὰ τοῦ κυρίου πιστοποιητικὸν ὅτι ὑπῆρέτησε παρ' αὐτῷ ἀπλῶς. Τοιοῦτον δικαίωμα νομίζω μόνον δυνάμει συνηθείας δύναται νά ὑποστηριχθῇ. Ἐν Γαλλίᾳ διὰ Ν. 2 Ἰουλ. 90 ἀνεγνωρίσθη παντὶ μισθωτῷ τοιοῦτον δικαίωμα ⁽³⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ μετακομίσεως ἢ μετακομιδῆς ⁽⁴⁾.

1088. Περὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς μετακομιδῆς, μετακομίσεως ἢ μεταφορᾶς, τοῦ ὁποίου προφανεστάτη εἶνε ἡ χρησιμότης, διὰ

(1) Lyc. Tr. 3. 545. Ἐθεωρήθη ὅτι ὁ ὑπάλληλος εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν ὡς διαπράττων ἀθέμιτον πρᾶξιν (οἶονεὶ ἀδίκημα) ἐὰν ἀντιγράψῃ τὸν κατάλογον τῶν πελατῶν διὰ νά κάμῃ π.ὸς αὐτοὺς προτάσεις Ἐφ. Paris 24 Ἰουν. 59, — ἐὰν συνιστᾶται εἰς τὸ κοινὸν ὑπὸ τὴν προτέραν τοῦ ιδιότητα (π. χ. ὑπάλληλος τοῦ δεῖνα) Ἐφ. Paris 26 Αὐγ. 64 — ἡ κατανομάζῃ τὰ ἔργα εἰς ἃ ἔλαβε μέρος ὅταν διετέλει παρὰ τῷ κυρίῳ του. Ἐμπ. Σηκ. 23 Φεβρ. 57, ἴδε καὶ Ἐφ. Lyon 2 Ἰουλ. 75 καὶ 27 Νῆρ. 75. S. 77. 2. 10.

(2) Ἐφ. Αθ. 1032 (95) Θ. 6 644. Εἰσηγ. κ. Πρωτοπαππᾶ. Αἱ ἀπαγορεύσεις δὲν ἔχουσι καμμίαν ἰσχὺν ἂν τὸ συνάλλαγμα κηρυχθῇ ἄκυρον ἂν ὁμοῦς διαρρηχθῇ διὰ μὴ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου διατηροῦσι τὴν ἰσχὺν των διότι ὑποτίθενται συνολογηθεῖσαι διὰ πᾶσαν οἰανδήποτε λύσιν Lyc. Tr. 3. 346 Ἐφ. Paris 22 Ἀπρ. 75. Ἐκρίθη μάλιστα ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νά μὴ εισέλθῃ ὡς ὑπάλληλος ἐπὶ τινι χρόνῳ ἀπὸ τῆς λύσεως εἰς ὅμοιον κατάστημα ἰσχύει καὶ ἂν ὁ κύριος διώξῃ τοῦτον ἄνευ αἰτίας. Ἐφ. Douai 26 Ἀπρ. 45. S. 45. 2. 555. Ἐφ. Caen 24 Ἰουλ. 54. S. 57. 2. 214.

(3) Ἐμπδ. Σηκ. 8 Σεπτ. 85. Contra 23 Μαρτ. 81 Ἐφ. Paris 1 Φεβρ. 81. Lyc. αὐτ. 544. Ἐφ. Chambéry 21 Ἰουν. 78. D. 79 2 207.

(4) Ἡ λέξις transport τοῦ Γαλ. Ν. μεταφράσθη· μετακόμισις (ἄρθρ. 2 Ν. Ἀρμ. ἄρθρ. 96 Ἐμ. Ν.) καὶ μετακομιδῇ (ἄρθρ. 102 Ἐμ. Ν.) τὰς λέξεις

τάξεις ειδικὰς ὡς περὶ συναλλάγματος αὐτοτελοῦς καὶ ἰδιωνύμου, δὲν ἔχομεν. Τὸ Ἀστυκὸν Δίκαιον θεωρεῖ τοῦτο ὡς εἶδος μισθώσεως ⁽¹⁾, ὁ δὲ Ἐμπ. Νόμος περιέχει διατάξεις τινὰς περὶ αὐτοῦ (ἄρθρ. 96 — 108) ὑπὸ τοὺς τίτλους περὶ παργγελιοδόχων μετακομίσεως καὶ περὶ ἀγωγιάτου. Διέπεται ἐπομένως ὑπὸ τῶν περὶ μισθώσεως κανόνων τοῦ Ἀστ. Δικαίου καὶ τῶν διατάξεων τῶν εὑρισκομένων ἐν τῷ Ἐμπ. Νόμῳ.

1089. Πρόσωπα. Ἐν πάσῃ μετακομιδῇ ὑπάρχουσι τρία πρόσωπα· ὁ ἀποστολεὺς ἢ φορτωτής, ὁ ἀγωγιάτης καὶ ὁ παραλήπτης. Παρκαλήπτης ὅμως δύναται νὰ ᾔῃ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀποστολεὺς, ὅταν ἀποστέλλῃ εἰς παρκαλήπτην τοῦ τὸ ἀντικείμενον.

1090. Παραγγελιοδόχος μετακομίσεως. Οὕτω καλεῖται ὅστις κατ' ἐπάγγελμα εἴτε ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, εἴτε ἐν ὀνόματι τοῦ παργγελέως, ἀλλὰ πάντοτε διὰ λογαριασμὸν τοῦ τελευταίου, συμφωνῇ καὶ συναλλάσσεται μετὰ τοῦ ἀγωγιάτου περὶ τῆς μετακομιδῆς ἀντικειμένου τινος.

Ἀλλὰ παργγελιοδόχος μετακομίσεως καλεῖται ἐπίσης καὶ ἐκεῖνος, ὅστις κατ' ἐπάγγελμα ἀναλαμβάνει ἢ ἀναδέχεται κατ' ἀποκοπὴν τὴν μεταφορὰν ἀντικειμένου τινος δι' ἀγωγιγμάτων πρὸς οὓς δι' ἴδιον λογαριασμὸν συναλλάσσεται, μεθ' ὧν εὑρίσκεται εἰς συνενόησιν ἢ τοὺς ὁποίους ἔχει εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ.

Ὁ πρῶτος εἶνε κυρίως παργγελιοδόχος

Ὁ δεῦτερος δὲν εἶνε παργγελιοδόχος, ἀλλ' ἐργολάβος μετακομιδῆς ἐνεργῶν ἐπιχειρήσεων μετακομίσεως § 68, διαφέρων τοῦ ἀγωγιάτου κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ὁ ἀγωγιάτης ἐνεργεῖ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν μετακόμισιν.

Αὐτὸ τὸ δεῦτερον εἶδος τῶν παργγελιοδόχων μετακομίσεως ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρ. 96 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Ν. διότι αὐτὸ τὸ εἶδος ὑπάρχει πράγματι ἐν τῇ πράξει Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ ἐξομοίωσις σχεδὸν πρὸς τὸν ἀγωγιγμῆτην (ἄρθρ. 98, 103, 108) καὶ αἱ εὐθύναι τῶν ἄρθρ. 97 καὶ 99 ⁽²⁾.

μεταφορὰ, μετακομιδῇ καὶ μετακόμισις εὑρίσκωμεν εἰς τὰς συμβάσεις καὶ συγγραφὰς ὑποχρέωσεων τοῦ ΣΠΑΠ ἄρθρ. 36 καὶ 43.

(1) Ν. 13. Ν. 25 § 7. Π. (19 2) ἢ Β. (20. 1) «Ἐάν τις ἐπὶ τῷ μετακομίσει μισθώσῃτε κίονα κλπ.» Molitor § 616.

Ἐν τούτοις αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 96 καὶ ἐπ. τοῦ Ἐμπ. Ν. ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰ δύο εἶδη τῶν παραγγελιοδόχων μετακομίσεως ἥτοι καὶ εἰς τὸν καθ' αὐτὸ παραγγελιοδόχον καὶ εἰς τὸν ἐργολάβον μετακομίσεως

Διὰ τὰ ἐφαρμοσθῶσιν ὅμως αἱ διατάξεις αὗται πρέπει κατὰ τὴν ρητὴν τοῦ Ν. ἀπαίτησιν τὰ ἔχουσιν οὗτοι ὡς ἐπάγγελμα τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραγγελίας, ἥτοι τὰ ἦνε παραγγελιοδόχοι μετακομίσεως (1).

1091. Χρησιμότης παραγγελιοδόχου. Ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως ὁ περιοριζόμενος ἀκριβῶς εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ παραγγελιοδόχου, ἥτοι ὁ τοῦ πρώτου εἶδους εἶνε βεβαίως χρήσιμος εἰς τοὺς ἀποστολεῖς καὶ τοὺς ἀγωγιάτας, διότι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἀπευθύνονται πρὸς αὐτὸν γνωρίζοντα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀνάγκας.

Ἄλλ' ὁ διὰ τοιούτου παραγγελιοδόχου ἐνεργῶν ἀποστολεὺς δὲν γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων τὴν τιμὴν τοῦ ἀγωγίου, διότι αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελιοδόχου γενησομένης μετὰ τοῦ ἀγωγιάτου συμφωνίας, ἥτις ὅπως ἐήποτε ὑπόκειται καὶ εἰς πειρασμόν. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἄτοπον παρουσιάζεται ὅταν ἡ μετακομιδὴ γίνεται δι' ἐνὸς ἀγωγιάτου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Ὅταν ὅμως ἡ μετακομιδὴ πρέπει νὰ γίνῃ διαδοχικῶς κατὰ διαστήματα ὑπὸ πλειοτέρων ἀγωγιστῶν, ἡ θέσις τοῦ ἀποστολέως εἶνε δυσχερεστέρα. Εἰς ἕκαστον σταθμὸν παρίσταται ἀνάγκη παραγγελιοδόχου, ὅστις νὰ παραλάβῃ τὸ ἀντικείμενον καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἄλλον ἀγωγιάτην μεθ' οὗ καὶ νὰ συμφωνήσῃ. Ὁ ἀποστολεὺς τοιαύτης μετακομιδῆς πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς συνενόησιν μὲ τούτους παραγγελιοδόχους ὅσοι εἶνε οἱ σταθμοὶ καὶ οἱ ἀγωγιάται, δι' ὧν θὰ διέλθῃ τὸ ἀντικείμενον, θὰ μάθῃ δὲ τὴν τιμὴν τῆς μετακομιδῆς ὅταν περιωθῇ αὕτη.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δυσκολιῶν τούτων διεμορφώθη ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως κατὰ τὸ δεύτερον εἶδος, ἥτοι εἰς ἐργολάβον μετακομίσεως, Οὗτος ἀντὶ ὠρισμένης τιμῆς κατ' ἀποκοπὴν ἀναδέχε-

(1) Bravard 2. 319—324. Boistel 537. Alauzet 891. Lyc. Tr. 3. 551—552. Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 96 καὶ 102 περὶ βιβλίων δὲν νοῶνται.

ται τὴν ἐν γένει μεταφορὰν τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον κέρδος ἔχων ὅχι πλέον τὴν προμήθειαν, ἀλλὰ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς συμφωνηθείσης τιμῆς καὶ τῆς τιμῆς, ἣν θὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς ἀγωγιάτας πρὸς οὓς δὲν συναλλάσσεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀποστολέως, ἀλλὰ δι' ἴδιον λογαριασμὸν. Αὐτὸς ἐπίσης συνεννοεῖται πρὸς τοὺς μεσολαβοῦντας κατὰ τοὺς διαφόρους σταθμοὺς παραγγελιοδόχους, οἵτινες εἶνε ἀνταποκριταὶ ἢ ὑπαλληλοὶ του.

Διὰ τῆς τοιαύτης μεταμορφώσεως, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ παραγγελιοδόχου μετακομίσεως, ὁ ἀποστολεὺς ἀπαλλάσσεται μεριμνῶν καὶ δαπανῶν, γνωρίζει δ' ἐκ τῶν προτέρων τὴν τιμὴν τῆς μετακομιδῆς.

Αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν παραγγελιοδόχων μετακομίσεως εἴπομεν §1090 εἶχεν ὑπ' ὅψει ὁ Νόμος. Καὶ αὐτὸ πραγματικῶς ὑπάρχει εἰς τὴν πρᾶξιν. Εἶνε σπάνιον νὰ εὑρῇ τις παραγγελιοδόχον μετακομίσεως μὴ ὄντα ἐνταυτῷ καὶ ἐργολάβον μετακομίσεως ἢ ἐν μέρει καὶ ἀγωγιάτην, ἥτοι ἔχοντα εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ μέσα μετακομιδῆς.

Σήμερον ἕνεκα τῶν σιδηροδρόμων ἡ χρῆσις τῶν τοιούτων παραγγελιοδόχων εἶνε περιωρισμένη. "Οπου ὅμως ὑπάρχουσι εἶνε ἐν μέρει καὶ ἀγωγιάται ἐνεργοῦντες δι' ἰδίων μέσων (ἀμαξῶν κλπ.) μέρος τῆς μετακομιδῆς, συνήθως τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ καταστήματός των ἢ

ἅμα δὲν πρόκειται περὶ κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχου μετακομίσεως, Ἐκ τούτου ἐπεταὶ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Ἑμπ. Ν. περὶ παραγγελιοδόχων μετακομίσεως δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἐκεῖνον ὅστις μὴ ὦν κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχος μετακομίσεως ἐπεμελήθη. ἐνήργησεν ἢ ἀνέλαβε τὴν ἀποστολὴν ἀντικειμένου τινος συνεπεῖα ἐντολῆς ἢ παραγγελίας· ἔστω καὶ ἂν ᾔνε ἔμπορος ἢ καὶ παραγγελιοδόχος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾔνε παραγγελιοδόχος μετακομίσεως. Ὁ τοιοῦτος ἐντολοδόχος, ἐν ᾧ π. στολέα ἀπλῶς καλοῦσιν τινες (Bravard 2. 364—365) ἐνέχεται μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀγωγιάτου καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς εὐθύνas τῶν ἀρθρ. 97, 98 καὶ 99, τὰ ὅποια ἀφορῶσι τοὺς κατ' ἐπάγγελμα παραγγελιοδόχους μετακομίσεως. Οὔτε μεταβάλλεται τὸ ζήτημα ἂν ὁ τοιοῦτος ἐντολοδόχος ἐπιμελούμενος ἐνεργῶν ἢ ἀναλαμβάνων τὴν ἀποστολὴν ἐνεργῇ ἐμπορικὴν πρᾶξιν λόγῳ τῆς ιδιότητός του, π. χ. διότι εἶνε ἔμπορος ἢ παραγγελιοδόχος ἀπλούς. Ἄμα δὲν εἶνε παραγγελιοδόχος μετακομίσεως αἱ διατάξεις τοῦ Ἑμπ. Ν. δὲν ἐφαρμόζονται. Παραγγελιοδόχος δὲ μετακομίσεως δὲν εἶνε ὁ ἀναλαβὼν τὴν ἐνέργειαν μετακομίσεως, ἀλλ' ὁ ἔχων τοῦτο ὡς ἐπάγγελμα· ἴδε καὶ § 994 5

τῆς ἀποθήκης τοῦ ἀποστολέως μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου ἢ τινος ἄλλου σημείου (¹).

1092 Ἐφαρμοστέοι κανόνες. Ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως καίτοι κατ' οὐσίαν ἐργολάβος καλεῖται ἐν τούτοις ὑπὸ τοῦ Ν παραγγελιοδόχος. Ἐφαρμόζονται ὅθεν ἐπ' αὐτοῦ οἱ γενικοὶ περὶ παραγγελίας κανόνες καὶ οἱ εἰδικοὶ οἱ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐμπ. Ν. ἀναγραφέντες (²).

1093. Ἀγωγιάνης. Οὕτω καλεῖται ἐν γένει πᾶς ὅστις ἐπὶ μισθῷ ἀνδέχεται νὰ μεταφέρῃ εἰς ὠρισμένον μέρος καὶ δι' οἰουδῆποτε μέσου (ἄρθρ. 107) πρόσωπα ἢ πράγματα ἢ καὶ ἀμφότερα (³). Ἐπομένως αἱ διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Ν. ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, διότι καὶ οὗτοι εἶνε ἀγωγιάνται (⁴). Δὲν ἐφαρμόζονται ὁμως·

1) Εἰς τὰς διὰ θαλάσσης μετακομιδὰς, αἵτινες εἰδικώτερον καλοῦνται ναυλώσεις, διότι περὶ τούτων ἔχομεν εἰδικὰς διατάξεις ἄρθρ. 273—310

2) Εἰς τὸν μὴ κατ' ἐπάγγελμα ἀγωγιάνην, διότι οὗτος μὴ ἐνεργῶν πράξιν ἐμπορικὴν §1098 δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Νόμου τὰς ἀποτελοῦσας ἐξαιρέσεις τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἥτοι τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 105 καὶ 108.

1094. Διαίρεσις. Ἡ μετακομιδὴ ἔχει ἀντικείμενον πρόσωπα ἢ πράγματα ἢ καὶ ἀμφότερα, γίνεται δὲ εἴπομεν ἢ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἢ διὰ τῶν ἄλλων μέσων. Καὶ πᾶσαι μὲν αἱ μετακομιδαὶ ἐν γένει πλὴν τῶν διὰ θαλάσσης διέπονται ὑπὸ κοινῶν κανόνων, αἱ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου δὲ καὶ ὑπὸ τινων ἰδιαζόντων. Ὁμιλοῦμεν ἐπομένως 1) περὶ τῶν γενικῶν κανόνων τῶν διεπόντων πᾶσαν προσώπων ἢ πραγμάτων μετακομιδὴν, καὶ 2) περὶ τῶν ἰδιαζόντων

(1) Περὶ τούτων τὴν ἀνωτ. σημείωσιν.

(2) Lyc Tr. 3 552.

(3) Ραλ. 364 α' Bravard 2. 317. Lyc. Tr. 3. 553.

(4) Εἶχε ὑποστηριχθῇ ὅτι αἱ διατάξεις περὶ ἀγωγιάντου καὶ ἰδίως τὸ ἄρθρ. 105 δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ σιδηροδρόμων. Σήμερον τοῦτο δὲν συζητεῖται πλέον. Ἀκ. 9 Ἰουν. 58 S. 58. S. 59, 1.56. Lyc. Tr. 3.553. Ἐφ. Ἀθ 274 (93). Μπ. 12 516.

κανόνων τῶν διεπόντων τὴν μετακομιδὴν προσώπων ἢ πραγμάτων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

I

Γενικοὶ Κανόνες διέποντες πᾶσαν μετακομιδὴν.

1095. Αἱ διατάξεις τοῦ Ἐμπ. Ν. ἀναφέρονται πᾶσαι εἰς τὴν μετακόμισιν πραγμάτων ἢ ἐμπορευμάτων. Ἄλλ' ἡ μετακομιδὴ ἔχει ἀντικείμενον καὶ πρόσωπα ἀνάγκη ἐπομένως νὰ γίνῃ λόγος καὶ περὶ τῆς μεταφορᾶς τούτων.

Α'. Περὶ μετακομιδῆς ἐμπορευμάτων.

1096. Οἱ ἐκτεθησόμενοι ἐν τῷ μέρει τούτῳ κανόνες εἴπομεν ἐφαρμόζονται ἐπὶ πάσης μετακομιδῆς, ἀρκεῖ αὕτη νὰ μὴ ᾔνε διὰ θαλάσσης, ἔρα καὶ ἐπὶ τῆς γινομένης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν πάσῃ μετακομιδῇ ὑπάρχει ἀποστολὴς, ἀγωγιάντης καὶ παραλήπτης, ἐνίοτε δὲ καὶ παραγγελιοδόχος, ὁμιλοῦμεν 1) περὶ τῆς φύσεως, συστάσεως καὶ ἀποδείξεως τοῦ συναλλάγματος 2) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τῆς εὐθύνης τοῦ ἀγωγιάντου καὶ τοῦ παραγγελιοδόχου 3) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀποστολέως καὶ τοῦ παραλήπτου.

1) Φύσις, σύστασις καὶ ἀπόδειξις τοῦ συναλλάγματος.

1097. Τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομιδῆς ὡς μίσθωσις εἶνε συνκινετικόν, ὡς μετέχον δὲ τῆς παρακαταθήκης πραγματικόν ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι μέχρι τῆς παραδόσεως τῶν πραγμάτων εἰς τὸν ἀγωγιάντην ἢ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει συνάλλαγμα μετακομιδῆς, ἀλλὰ συνάλλαγμα περὶ μετακομιδῆς ⁽¹⁾.

Ἐπειδὴ δὲ κυρία σύμβασις ἐνταῦθα εἶνε ἡ μίσθωσις, ἔπεται ὅτι τὸ συνάλλαγμα εἶνε μίσθωσις μόνον καὶ οὐχὶ μίσθωσις καὶ παρακαταθήκη καὶ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες τῆς μισθώσεως καὶ οὐχὶ καὶ οἱ τῆς παρακαταθήκης ⁽²⁾. Τοῦτο ἔχει ἔννοιαν διὰ τὸ πταῖσμα.

(1) Lyc Tr 3 559. Aubry et Rau 4. § 363.

(2) Ν 8. Π. (17. 1) ἢ Β. (14. 1). « Ἐκάστου γὰρ συναλλάγματος ἡ

1098. Χαρακτήρ. Τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομιδῆς δὲν εἶνε πάντοτε πράξις ἐμπορικῇ, δύναται καὶ νὰ μὴ ᾖνε ἢ νὰ μὴ ᾖνε δι' ἀμφοτέρους. Διὰ τὸν ἀγωγιάτην τότε εἶνε τοιαύτη, ὅταν οὗτος ᾖνε κατ' ἐπάγγελμα τοιοῦτος διότι ὁ Ν. κηρύσσει ἐμπορικὴν τὴν ἐπιχειρήσιν μετακομίσεως καὶ οὐχὶ μίαν πράξιν § 68—διὰ τὸν ἀποστολέα δὲ εἶνε ἐπίσης ἐμπορικῇ ὅταν ἔχη σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριόν του § 118. Οὕτω εἶνε δι' αὐτὸν ἐμπορικῇ ἢ ἀποστολὴ ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια ἐπώλησεν ἢ τὰ ὅποια ἀποστέλλει νὰ πωληθῶσιν ἐνῶ δὲν εἶνε ἡ ἀποστολὴ καὶ μεταφορὰ τῶν ἐπίπλων τῆς κατοικίας του⁽¹⁾.

Τὸ ζήτημα ἂν τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομιδῆς ᾖνε πράξις ἐμπορικῇ ἔχει ἐν γένει τὴν σημασίαν τῆς διακρίσεως τῶν πράξεων εἰς ἐμπορικὰς καὶ μὴ § 36.

Εἰδικώτερον ὅμως ἐνταῦθα ἐνδιαφέρει διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρθρ. 105 καὶ 108 τοῦ Ἑμπ. Ν. Τὰ ἀρθρα ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται εἰμὴ ὅταν ἡ μετακομιδὴ ᾖνε πράξις ἐμπορικῇ διὰ τὸν ἀγωγιάτην § 68⁽²⁾.

1099. Ἀποδείξις. Ὡς πρὸς τοῦτο ἀκολουθοῦνται οἱ γενικοὶ κανονες ἤτοι: Ἐὰν τὸ συνάλλαγμα ᾖνε ἐμπορικὸν ἐκατέρωθεν ἀποδεικνύεται ὅπως πᾶσα ἐμπορικὴ πράξις Ἐὰν ᾖνε ἐμπορικὸν διὰ τὸν ἓνα μόνον ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες περὶ ἀποδείξεως μικτῶν πράξεων § 836. Ἐὰν τούναντίον ᾖνε πολιτικὸν ἐκατέρωθεν ἀποδεικνύεται ὅπως πᾶσα πράξις πολιτικῇ⁽³⁾.

Ἐνεκα ἀπροσέκτου συντάξεως τοῦ ἀρθρ. 101 ἡδυνάτο τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ μετακομιδὴ εἶνε συνάλλαγμα πανηγυρικὸν καὶ τελειοποιεῖται δι' ἐγγράφου καλουμένου ἀγωγιστηρίου. Τοιαύτην ἐννοίαν τὸ ἀρθρον δὲν ἔχει οὔτε ὑπῆρχε λόγος νὰ ἔχη, καὶ σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ἀγωγιστήριον ὀρίζει τοὺς ὅρους τοῦ συναλλάγματος καὶ χρη-
 ἀρχή καὶ ἡ αἰτία σκοπεῖται» ἴδε καὶ Ν. 1 § 12 καὶ 13. Π. (16. 3) ἢ Β. (13. 2). «Εἰ δὲ εἶπον φυλάξαι τὸ πρᾶγμα μὴ δεχομένου Πέτρου καὶ μὴ δέ-
 ζητε, μόνον ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν» — «Ὡς περ ἐὰν ἐπιτρέ-
 ψω σοι ὀνόματί μου πρᾶγμα λαθεῖν καὶ φυλάξαι, προτερεῦει γὰρ τὸ τῆς ἐντο-
 λῆς συνάλλαγμα». Molitor § 814. Ἐφ. 274 (93) Μπ. 12 516.

(1) Lyc. Tr. 3. 561.

(2) Lyc. αὐτ. 563.

(3) Lyc. αὐτ. 564. Boistel 538. Bravard 2 324. Ραλ. 366. Alauzet 974.

σιμεύει ἐὰν συνετάχθη πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ, διότι τοῦτο γίνεται ἐν τῇ πράξει (1).

1100. Καταγραφὴ ἐν ἡμερολογίῳ. Ἄν καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ συναλλάγματος δύναται νὰ γίνη διὰ παντὸς μέσου οὐχ ἥττον ἢ ἐπιθυμία τοῦ Ν. εἶνε νὰ γίνεται ἐγγράφως. Διὰ τοῦτο ἀνέγραψε τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 96 καθ' ἣν ὁ παραγγελιοδόχος ὅστις ἀναδέχεται τὴν διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος μετακόμισιν χρεωστεῖ νὰ καταγράψῃ εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τὴν δήλωσιν τοῦ εἶδους καὶ τῆς ποσότητος τῶν πραγμάτων, προσέτι δὲ καὶ τὴν ἀξίαν των ἂν γενῇ περὶ τούτου αἰτήσις.

1101. Ἐν τῇ πράξει τὰ συντασσόμενα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ συναλλάγματος ἐγγράφα εἶνε τὸ ἀγωγιαστήριον καὶ ἡ ἀπόδειξις (recepissé). Ὁ Ἐμπ. Ν. ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἀγωγιαστηρίου, διότι τοῦτο ἦτο κατὰ τὴν σύνταξιν του ἐν χρήσει. Σήμερον ἐν χρήσει εἶνε ἡ ἀπόδειξις (recepissé) ἰδίως ἐπὶ μετακομίσεων διὰ σιδηροδρόμου.

1102. Τὸ Ἀγωγιαστήριον: Εἶνε ἐγγραφὴν ὑπὸ τύπον ἐπιστολῆς ἀνοικτῆς περιέχον τοὺς ὅρους τῆς μεταφορᾶς καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως πρὸς τὸν παραλήπτην συνήθως διὰ τοῦ ἀγωγιάτου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 102 τοῦ Ἐμπ. Ν. τὸ ἀγωγιαστήριον πρέπει νὰ ᾔνῃ χρονολογημένον καὶ πρὸς τοῦτοις:

1) Νὰ φανερώνη—τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀγωγιάτου—τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ παραγγελιοδόχου ἂν ὑπάρχῃ τοιοῦτος—τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ παραλήπτου. Ἐλλείψει παραγγελιοδόχου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀποστολέως ὅστις καὶ ὑπογράφει.

2) Νὰ ἐκφράζῃ: τὸ εἶδος καὶ τὸ βάρος ἢ τὸ ποσὸν τῶν πρὸς μετακόμισιν πραγμάτων, φέρον εἰς τὸ περιθώριον τὰ σημεῖα καὶ τοὺς ἀριθμοὺς αὐτῶν. Ταῦτα χρησιμεύουσι πρὸς καθορισμὸν τῆς ταυτότητος, καὶ ἐνίοτε τοῦ ἀγωγίου,

3) Νὰ ὀρίζῃ τὴν προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔκτελεσθῇ ἡ μετακομιδὴ—τὴν τιμὴν τοῦ ἀγωγίου—καὶ τὴν ἕνεκα ἀργοπορίας ὀφειλομένην ἀποζημιώσιν.

Ὁ Ν. δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀποστολέως ἥτις εἶνε

(1) Ὅρα σελ. 527 σημ. 3.

ἀπαραίτητος πρὸς βεβήλωσιν τῶν συνομολογηθέντων. Ἐπίσης δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀγωγιάτου διότι δὲν ἔκρινε ταύτην ἀναγκαίαν, ἀφ' οὗ τὸ ἀγωγιαστήριον εἶνε ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστολέως (1).

4) Τέλος τὸ ἀγωγιαστήριον ἀντιγράφεται παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου (ἐὰν τοιοῦτος ὑπάρχῃ) εἰς βιβλίον ἡριθμημένον καὶ μονογραφημένον χωρὶς κενὰ διαστήματα καὶ κατὰ συνέχειαν § 204.

1103. Πλείονα ἀντίτυπα. "Ὅταν τὸ ἀγωγιαστήριον συντάσσεται εἰς ἓν μόνον ἀντίτυπον παραδίδεται εἰς τὸν ἀγωγιάτην ὅπως τὸ παρὰδῶσθαι μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὸν παραλήπτην.

Συνήθως συντάσσονται δύο ὅμοιαι τὸ ἓν τῶν ὁποίων ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως κρατεῖ ὁ ἀγωγιάτης, τὸ ἕτερον δὲ ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἀγωγιάτου κρατεῖ ὁ ἀποστολεὺς. Ἄλλοτε τὸ ἀγωγιαστήριον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀγωγιάτου κρατεῖ ὁ ἀποστολεὺς καὶ παραδίδει μόνον ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀνυπόγραφον εἰς τὸν ἀγωγιάτην. Διὰ τὴν ἀπολαύσιν ὅμως τὸ ἀγωγιαστήριον πάντων τῶν πλεονεκτημάτων αὐτοῦ πρέπει νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν ἢ τοῦλάχιστον ἀντίγραφον αὐτοῦ μόνον νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν ἀγωγιάτην.

1104. Χρησιμότης τοῦ ἀγωγιαστηρίου. Τὸ ἀγωγιαστήριον χρησιμεύει ὡς ἀπόδειξις, ὡς ὁδηγία τοῦ ἀγωγιάτου καὶ τέλος ὡς μέσον νὰ τεθῶσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραλήπτου καίτοι εὐρισκόμενα καὶ ὁδόν.

1105. Ἀποδεικτικὴ δύναμις τοῦ ἀγωγιαστηρίου. "Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα μεταξὺ τῶν ὁποίων συνέστη τὸ συνάλλαγμα καὶ τὰ ὁποῖα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν τοῦ ἀγωγιαστηρίου βεβήλωσ τοῦτο ἔχει ἀποδεικτικὴν δύναμιν ὡς ἔγγραφον προερχόμενον ἐξ αὐτῶν. Οὕτω τὸ ἀγωγιαστήριον ἀποδεικνύει τὸ συνάλλαγμα μεταξὺ ἀποστολέως καὶ ἀγωγιάτου ἢ μεταξὺ παραγγελιοδόχου καὶ ἀγωγιάτου (ἄρθρ. 101).

Ἄλλὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον λέγει ὅτι καὶ ὅταν ὑπάρχῃ παραγγελιοδόχος τὸ ἀγωγιαστήριον ἀποδεικνύει κατὰ τοῦ ἀποστολέως, ἐνῷ ὁ ἀποστολεὺς δὲν εἶνε συμβαλλόμενος. Ἡ μόνη ἐξήγησις ἣτις ἐδόθη καὶ εἰς τὴν ἀπροσεξίαν ταύτην τοῦ Ν. εἶνε ἡ ἐξῆς: "Ὅταν ὁ ἀποστολεὺς ἐνάγῃ ὡς ἔχει δικαίωμα § 1030 τὸν μετὰ τοῦ παραγγελιοδό-

(1) Lyc. Tr. 3. 566 Boistel 359.

χου συνλλαχθέντα ἀγωγιάτην, οὗτος δύναται ν' ἀντιτάξῃ κατ' αὐτοῦ τοὺς ὅρους τοῦ ἀγωγιαστηρίου ⁽¹⁾. Ἐπὶ πλέον ἐὰν ὁ ἀποστολεὺς ἐπικαλῇται τὸ ἀγωγιαστήριον δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τοὺς ὠφελίμους αὐτῷ ὅρους μόνον, ἀλλ' ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἀδιαίρετως ⁽²⁾. Τὸ ἀγωγιαστήριον ἀποδεικνύει ἐπίσης καὶ κατὰ τοῦ παραλήπτου, ἀλλὰ μόνον ὅταν οὗτος ἐνάγῃ τὸν ἀγωγιάτην ἐκ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ συμβάσεως τοῦ ἀποστολέως ⁽³⁾.

1106. Σύνταξις εἰς διπλοῦν ἄρθρ. 410 Πολ. Δικ. Εἵπομεν ἀλλαχοῦ § 806 ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 410 τῆς Π. Δικ. δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ περὶ ἐμπορ. πράξεων ἐγγραφα. Ἐπομένως τὸ ἀγωγιαστήριον δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν κατὰ τὸ ἄρθρ. 410 τῆς Πολ. Δικ. ἐὰν πρόκηται περὶ μετακομιδῆς, ἥτις εἶνε πράξις ἐμπορικῇ ἐκκτέρωθεν. Ἐὰν ὅμως ἡ μετακομιδὴ ᾖ ἐμπορικῇ διὰ τὸν ἕνα μόνον τότε διὰ νὰ ἔχῃ ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν κατ' ἐκείνου ὅστις δὲν ἐνεργεῖ ἐμπορικὴν πρᾶξιν πρέπει νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν § 836. 1.

1107. Ἐλλειπὲς ἀγωγιαστήριον. Ἄν τὸ ἀγωγιαστήριον δὲν ἀναφέρῃ πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 102 εἶνε ἔλλειπὲς δὲν εἶνε ὅμως ἄκυρον, καὶ ἀποτελεῖ πλήρη ἀποδείξειν ὡς πρὸς τὰ ἀναφερόμενα ἐν αὐτῷ. Τὰ μὴ ἀναφερόμενα ἀποδεικνύονται δι' ἄλλων μέσων ἀποδείξεως ⁽⁴⁾.

1108. Ἀνταπόδειξις. Παρ' ἡμῖν δὲν ἀμφισβητεῖται—διότι τὸ κείμενον εἶνε ρητὸν (ἄρθρ. 304 Πολ. Δικ.)—ὅτι κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐμπορικοῦ ἐγγράφου ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις καὶ διὰ μαρτύρων § 831· ἐπομένως καὶ κατὰ τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ᾖ ἐμπορικόν § 1098.

1109. Ὁδηγία ἀγωγιάτου. Τὸ ἀγωγιαστήριον χρησιμεύει ἐπίσης καὶ ὡς ὁδηγία τοῦ ἀγωγιάτου διὰ τὴν εὑρεσιν τοῦ παραλή-

(1) Lyc. αὐτ. 569. Boistel 358. Bedarride 297.

(2-3) Lyc. αὐτ. Boistel αὐτ. Ἀκ 21 Ἰουλ. 75 D 77. 1 325 καὶ Ἐφ Chambery 11 Μαρτ. 74. D. 77. 2. 62. Alauzet 974.

(4) Lyc. Tr. 3. 571. Boistel 539 Ἀκ. 2 Μαΐου 54. D. 54. 1. 253. Alauzet 976.

πτου, τὴν τιμὴν, τὸν χρόνον τῆς μεταφορᾶς, τὸ ποσὸν τῶν ἀντικειμένων κλπ.

1110. Τὸ ἀγωγιαστήριον ὡς μέσον κατοχῆς τῶν ἐμπορευμάτων. Καὶ πρὶν ἢ φθάσῃ τὰ ἐμπορεύματα δύναται νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραλήπτου διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀγωγιαστήριου. Ὁ παραλήπτης ἔχων ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀγωγιαστήριον λογίζεται κάτοχος τῶν ἐμπορευμάτων, διότι ὁ ἀγωγιάτης εἰς αὐτὸν ὀφείλει νὰ παραδώσῃ καὶ δι' αὐτὸν κατέχει § 856 δύναται δὲ νὰ μεταβιβάσῃ κανονικῶς τὰ δικαιώματά του εἰς ἄλλον. Τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ ἀγωγιαστήριον ἀντιπροσωπεύει τὸ ἐμπόρευμα καὶ ἐπομένως ἡ κανονικὴ κατοχὴ αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς κατοχὴν τῶν ἐμπορευμάτων ἔχομεν δύο ἐφαρμογὰς ἐν τῷ ἐμπορικῷ Νόμῳ πρῶτον τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 93 διὰ τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου § 1047 καὶ δεύτερον τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 582 διὰ τὴν διεκδίκησιν. Κατ'ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις ὁ κανονικῶς κατέχων ἀγωγιαστήριον λογίζεται κατέχων τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἔχων αὐτὰ εἰς τὴν διάθεσίν του (1).

Ἐν τῇ πράξει σπανίως τὸ ἀγωγιαστήριον ἔχει τὴν τελευταίαν ταύτην χρησιμότητα καὶ τοῦτο διὰ δύο λόγους 1) διότι αἱ διὰ ξηρᾶς μετακομίσεις γίνονται ἐντὸς βραχείας σχετικῶς προθεσμίας καὶ 2) διότι τὸ ἀγωγιαστήριον φέρει τὸν παραλήπτην ἕνεκα τούτου ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει πρὸς τοῦτον νὰ παραδώσῃ. Διὰ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν νέον παραλήπτην πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε δυσκολία τὴν ὁποίαν ἡκιστα τις ἐκὼν ἀναλαμβάνει.

1111. Τρόποι μεταβιβάσεως ἀγωγιαστήριου. Τὸ ἀγωγιαστήριον εἶνε ἢ πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον ἀπλῶς (παραλήπτην) ἢ πρὸς ὠρισμένον παραλήπτην καὶ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ (εἰς διαταγὴν). Κατὰ τινὰς δύναται νὰ ᾔνη καὶ εἰς τὸν κομιστήν (2).

1. Ὅταν παραλήπτης ᾔνη ἀπλῶς ὠρισμένον πρόσωπον μεταβιβάζει τὰ δικαιώματά του ὅπως πᾶς δανειστής τὴν ἀπαίτησίν του διότι ἀπαίτησις εἶνε τὸ κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου δικαίωμα του. Τὰ περὶ ἐκχωρήσεως ἀπαίτησεων ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα (3).

(1) Lyc. Tr. 3. 573. Boistel 540.

(2) 18ε § 856 σημ. 1.

(3) Lyc. Tr. 3. 574. Boistel 540. Ἐπομένως διὰ νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ἡ ἐκχώρησις ἀπέναντι τῶν τρίτων πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀγωγιάτην.

2. Ὄταν ὑπάρχη ἡ ρήτρα εἰς διαταγὴν ἡ μεταβίβασις γίνεται δι' ὀπισθογραφήσεως ⁽¹⁾.

3. Τέλος διὰ τοὺς δεχομένους ὅτι δύναται νὰ ᾔνη καὶ εἰς τὸν κομιστὴν ἡ μεταβίβασις γίνεται δι' ἀπλῆς παραδόσεως.

Ἐρωτήθη ἂν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως ἀγωγιστήριον μὴ συντεταγμένον εἰς διαταγὴν. Τὸ ζήτημα δὲν εἶνε κυρίως ἂν τοιαύτη ὀπισθογράφησις ᾔνη δυνατὴ, διότι εἶνε, ἀλλ' ἂν θὰ ἰσχύη ὡς ὀπισθογράφησις ἢ ὡς ἐκχώρησις, ἔχει δὲ ἔννοιαν διὰ τοὺς τρίτους καὶ οὐχὶ διὰ τὸν ἀγωγιάτην, καθ' οὗ ὁ τοιοῦτος κομιστὴς ἔχει πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ὀπισθογράφου ⁽²⁾. Οἱ δεχόμενοι ὅτι ἡ τοιαύτη ὀπισθογράφησις ἔχει ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀπισθογραφήσεως ἐπικαλοῦνται τὴν ἐμπρ. συνήθειαν ποτέ, λέγουσι, τ' ἀγωγιστήρια δὲν συντάσσονται εἰς διαταγὴν καὶ ἐν τοῦτοις πάντοτε μεταβιβαζονται δι' ὀπισθογραφήσεως ἰσχυοῦσης ὡς τοιαύτης. Ἡ γνώμη αὕτη καίτοι ὑποστηριζομένη ὑπὸ πολλῶν ⁽³⁾ δὲν φαίνεται ὀρθή, διότι ὁ τρόπος τῆς μεταβιβάσεως τῶν τίτλων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τύπου καθ' ὃν ἀρχικῶς συντάχθησαν, ἡ δὲ ρήτρα εἰς διαταγὴν δὲν ὑπονοεῖται οὔτε ἐπὶ συναλλαγματικῆς ⁽⁴⁾.

Ἐζητήθη ἐπίσης ἂν ἀγωγιστήριον πρὸς ὠρίσμένον πρόσωπον δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ἀπλῆς παραδόσεως εἰς τρόπον ὥστε ὁ κάτοχος τοῦ τοιοῦτου ἀγωγιστηρίου νὰ λογίζεται κάτοχος τῶν ἐμπορευμάτων. Καὶ ἐνομολογήθη μὲν ἡ καταφατικὴ γνώμη ⁽⁵⁾, ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε ὀρθή διότι διὰ παραδόσεως μεταβιβαζονται μόνον οἱ τίτλοι εἰς τὸν κομιστὴν ⁽⁶⁾.

1112. Ἀπόδειξις. (Recepissé) Ἡ χρῆσις τοῦ ἀγωγιστηρίου εἶνε σήμερον σπανία. Ἀντὶ τοῦ ἀγωγιστηρίου οἱ σιδηρό-

(1) Lyc. αὐτ. Boistel αὐτ. ἡ ὀπισθογράφησις ἔχει τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀπισθογραφήσεως, ἴδε § 856, διὰ τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου § 1047.

(2) Alauzet 978.

(3) Alauzet αὐτ. Boistel 540 Ἐφ. Rennes 7 Μαΐου 87.

(4) Lyc. Tr. 3. 574. Bravard 2. 344. Τὸ Ἄκ. 12 Ἰαν. 47. D. 47. 1. 59 ἀπεφάνθη ὅτι δυνάμει τοιαύτης ὀπισθογραφήσεως ὁ παραγγελιοδόχος δὲν ἔχει προνόμιον.

(5) Ἐφ. Douai 12 Δεφ. 74. D. 76. 1. 119.

(6) Lyc. αὐτ.

δρομοι ιδίως μεταχειρίζονται τὴν ἀπόδειξιν (recepissé), ἥτοι ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ ὑπαλλήλου τῆς ἐταιρείας, βεβαιῶν τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ τοὺς κυριωτέρους ὅρους τῆς μετακομιδῆς ⁽¹⁾. Ἡ ἀπόδειξις ὁμοιάζει πρὸς τὸ φορτωτικὸν διότι βεβαιῶ καὶ τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ τοὺς ὅρους τῆς μετακομισεως (ἄρθρ. 222 καὶ 281).

Ἡ ἀπόδειξις (recepissé) δύναται νὰ ἐκδοθῇ καὶ παρ' οἰουδὴποτε ἄλλου ἀγωγιάτου, ὅπως δὲ καὶ τὸ ἀγωγιαστήριον αὕτη γίνεται εἴτε πρὸς ὠρισμένον πρόσωπον εἴτε εἰς διαταγὴν εἴτε εἰς τὸν κομιστὴν καὶ μεταβιβάζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συνεπαγομένη τὰ αὐτὰ νομικὰ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὴν κατοχὴν τῶνπραγματειῶν. Ἡ πρᾶξις ἐξωμοίωσε τελείως τὴν ἀπόδειξιν πρὸς τὸ ἀγωγιαστήριον, ἥ δὲ νομολογία κατ'ἐπανάληψιν ἐκύρωσε καὶ εὐλόγως τὴν ἐξομοίωσιν ταύτην ⁽²⁾.

2). Ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου καὶ παραγγελιοδόχου.

1113. Ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑποχρέωσιν ἣν ἀνέλαβε ἥτοι νὰ μεταφέρῃ ἐγκαίρως καὶ ἐπιμελῶς τὰ μετακομιστέα ἀντικείμενα καὶ νὰ παραδώσῃ ταῦτα σῶα καὶ ἀβλαβῆ εἰς τὸν παραλήπτην.

Παραβαίνων τὰς ὑποχρεώσεις του ταῦτας εὐθύνεται.

1114. Χρόνος μετακομιδῆς.—Διεύθυνσις.—Τάξις. Ἐλ-

(1) Ἴδε ἄρθρ. 43 συγγρ. ὑποχρεώσεων τοῦ ΣΠΑΠ.

(2) Lyc. Tr. 3. 575 Boistel 541. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ παρὰ τοῦ σιδηρ. διδομένη ἀπόδειξις (recepissé) πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ παραλήπτου (ἄρθρ. 10 Ν. 13 Μαΐου 63) συναγοῦσιν ὅτι αἱ σιδηρ. ἀποδείξεις δὲν δύνανται νὰ ᾔνε εἰς διαταγὴν ἢ εἰς τὸν κομιστὴν. Lyc. Tr 3.776 Παρ' ἡμῶν τὸ ἄρθρ. 43 τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων τοῦ ΣΠΑΠ. δὲν ἀναφέρει τοιοῦτόν τι. Περὶ τῆς ἁφομοιώσεως: ἴδε Ἀκ. 9 Δῆρ. 74. D. 74. 1. 409 ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Boistel. Ἀκ. 21 Ἰουλ. 75. D. 77. 1. 325 καὶ Ἀκ. 5 Αὐγ. 78 D. 78. 1. 464.—Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἡ ἀπόδειξις (recepissé) ἰσοδυναμῇ πρὸς ἀγωγιαστήριον διὰ τὸ προνόμιον τοῦ παραγγελιοδόχου, ἴδε § 1047 σελ. 495 σημ. 12 καὶ πρὸς τούτοις Ἀκ. 12 Φεβρ. 50. D. 50. 1. 55 (5 ἀποφάσεις).

λείπει συμφωνίας ἥτις δύναται νὰ ᾔηται καὶ σιωπηρὰ ⁽¹⁾ ἀκολουθεῖται ἢ συνήθεια ὡς πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὃν πρέπει νὰ γίνη ἡ μετακομιδὴ, ὡς πρὸς τὴν τάξιν μεταξὺ διαφόρων ἀντικειμένων καὶ τὴν διεύθυνσιν ἥτοι τὴν ἀκολουθητέαν ὁδόν. Ἐπὶ μετακομιδῆς διὰ σιδηροδρόμων ταῦτα εἶνε ὠρισμένα ⁽²⁾.

1115. Ἐπιμέλεια. Ὁ ἀγωγιάντης ὀφείλει ἐπιμέλειαν ἐπιμελοῦς διότι εἶνε μισθωτός. Ἡ φύσις τοῦ μετακομιζομένου πράγματος ὁρίζει ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει εἰς τί αὕτη συνίσταται §1120⁽³⁾.

1116. Παράδοσις. Αὕτη γίνεται 1) εἰς τὸν ὁρισθέντα τόπον. Ἐκ τῆς συμφωνίας δὲ ἢ τῆς συνηθείας ἤρτηται ἂν τὰ μετακομισθέντα πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ παραλήπτου ἢ ἂν οὗτος ὀφείλῃ νὰ παραλάβῃ ταῦτα ἐκ τοῦ καταστήματος τοῦ ἀγωγιάντου 2) Εἰς τὸν παραλήπτην αὐτὸν ἢ τοὺς ὑπαλλήλους του. Πᾶσα δὲ πλάνη τοῦ ἀγωγιάντου περὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παραλήπτου βαρύνει αὐτὸν τὸν ἀγωγιάντην ⁽⁴⁾.

1117. Ἀνάκλησις. Δεν φιλονικεῖται ὅτι διαρκούσης τῆς μετακομιδῆς ἥτοι μέχρι τῆς παραδόσεως τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὸν παραλήπτην, ὁ ἀποστολεὺς ἢ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ ⁽⁵⁾ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναλάβῃ τὰ ἀποστελλόμενα—νὰ δώσῃ αὐτοῖς ἄλλην διεύθυνσιν

(1) Ἀκ. 3 Ἰουν. 56. D. 56. 1. 426. Lyc. Tr. 3. 578.

(2) Lyc. αὐτ. 579—80. Ἐκρίθη ὅτι ὁ ἀγωγιάντης (σιδηρ.) ὁ ἀναλαβὼν τὴν ὀλικὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραλήπτην νὰ παραλάβῃ ἐντὸς αὐτῆς μέρους ἐκτὸς ἂν προσφέρεται εἰς ἀποζημίωσιν λόγῳ τῆς βραδύτητος τοῦ ὑπολοίπου. Ἐφ. Pau 20 Ἰαν. 73. S. 2. 135.

(3) Lyc. Tr. 3. 582, οὕτω ἂν ἡ συσκευὴ (emballage) ἐβλάβῃ τυχαίως καθ' ὅδον ὀφείλει νὰ τὴν διορθώσῃ εἰς βάρος ἐννοεῖται τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἀκ. 24 Μαΐου 82. D. 83. 1. 14 ἢ S. 84. 1. 436. Ἀκ. 9 Ἰαν. 84. D. 84. 1. 194 ἢ S. 84. 1. 163. Εἰς τὰς ἀποφ. ταύτας διατυπῶνται ὁ κανὼν ὅτι οἱ σιδηρόδρομοι δὲν ὀφείλουσι ἐξαίρετικὰς φροντίδας, ἀλλὰ τὰς στοιχειώδεις. Ἐν Ἀκ. 9 Ἐβρ. 94, ἐν Θ. 3. 376 ἀναγινώσκουμεν ὅτι αἱ σιδηρ. ἐταιρίαι ὀφείλουσι νὰ παρέχωσι τὰς συμβιβάζομένας πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν φροντίδας καὶ ὅχι νὰ ἐπανορθώνωσι καθ' ὅδον τὰς βλάβας ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος προερχομένας.

(4) Boistel 557. Ἀκ. 26 Φεβρ. 77. D. 78. 1. 476 ἢ S. 78. 1. 425. ὁ Ν, 1 § 32 Π. 16. 3 ἢ Β. (13.2) δὲν εἶνε ἐφαρμοστέος νομίζω.—(5) Lyc. Tr. 3. 584. Boistel 557. Παλ. 367 Dal. Com. 322 ἐνθα καὶ Ἀκ. 13 Φεβρ. 44.

— ἢ νὰ ὀρίσῃ ἄλλον παραλήπτην. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀποστολέως εἶνε δικαίωμα ἀνεξάρτητον τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος τῶν ἀποστελλομένων καὶ πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος τῆς μετακομιδῆς, ὅπερ μετέχει καὶ τῆς ἐντολῆς ὡς περιέχον διαταγὴν πρὸς παράδοσιν ⁽¹⁾. Ὁ ἀγωγιάτης ἐπομένως ὀφείλει νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀποστολέως εὐθυνόμενος ἐὰν παρακούσῃ ⁽²⁾.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἀγωγιαστήριον καὶ ἡ ἀπόδειξις χρησιμεύουσιν ὅπως τεθῶσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραλήπτου καὶ πρὶν ἢ ἀφικθῶσι § 1110 ἔπεται ὅτι ὁ ἀγωγιάτης δύναται νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὰς τοιαύτας διαταγὰς τοῦ ἀποστολέως ἐὰν δὲν ἐπιστρέφῃται αὐτῷ τὸ παρ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένον ἀγωγιαστήριον, ἢ ἡ ἀπόδειξις. Ὑπακούων δὲ χωρὶς νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτῷ τὰ ἐγγραφα ταῦτα εἶνε ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν ἀπέναντι παντὸς καλῆς πίστεως τακτικοῦ κομιστοῦ αὐτῶν ἀξιούντος δικαιώματα κυριότητος ἢ προνομίου ἐπὶ τῶν μετακομιζομένων ⁽³⁾.

1118. Κατάσχεσις. Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται ἐὰν εἰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου ἐνηργήθῃ κατάσχεσις ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ ἀποστολέως ἢ ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ παραλήπτου. Ὁ κανὼν εἶνε ὅτι οἱ δανεισταὶ ἔχουσι μόνον τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου αὐτῶν ἄρα ἢ ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ ἀποστολέως κατάσχεσις παρακωλύει τὴν παράδοσιν εἰς τὸν παραλήπτην ὅπως παρακωλύει ταύτην καὶ ἡ διαταγὴ τοῦ ἀποστολέως περὶ μὴ παραδόσεως ⁽⁴⁾. Ἀλλ' ἢ ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ παραλήπτου κατάσχεσις δὲν παρακλύει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποστολέως δυναμένου ὡς ἐρρέθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παράδοσιν ἀλλάζων παραλήπτην ⁽⁵⁾, οὔτε ἐπιφέρει βλάβην τινὰ εἰς τὰ δικαιώματά του ἢ τοὺς ὅρους τοὺς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀγωγιάτου διὰ τὴν παράδοσιν συνομολογηθέντας ⁽⁶⁾.

(1-2) *LyC. Tr.* 3 584. *Boistel* 557. *Ῥάλ.* 367.

(3) *Lyc. αὐτ.* *Ἀκ.* 9 Δεβ. 73. *S.* 74. 1. 35. *D.* 74. 1. 409.

(4) *Lyc. αὐτ.* *Boistel αὐτ.* ὁ λόγος κατασχέσεως μὴ παραδίδων δὲν εἶνε ὑπεύθυνος βραδύτητος. *Ἐφ. Paris* 5 Μαρτ. 79. *D.* 80.2. 102. *S.* 79. 2.226.

(5) *Lyc αὐτ.* *Ἀκ.* 26 Ἀπρ. 82. *S.* 83 1. 322 ἐλλείψει διαταγῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀποστολέως ὀφείλει νὰ κρατήσῃ τὰ ἐμπορεύματα ἕως οὗ ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον ἢ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ ἄρθρ. 106. *Ἀκ.* 17 Ἀπρ. 89. *D* 89 1. 408 ἢ *S* 89. 1. 276 ἐνθα καὶ σημειώσις ἄλλων σχετικῶν.

(6) Ἐὰν ὁ ἀποστολεὺς διέταξεν ὅτι ἡ παράδοσις εἰς τὸν παραλήπτην

1119. Ἀρνησις παραλαβῆς. Ἐὰν ὁ παραλήπτης δι' οἰονδήποτε λόγον εἴτε εὖλογον εἴτε μὴ, ἀρνήται νὰ παραλάβῃ τὰ μετακομισθέντα ἀντικείμενα ἢ ἦνε ἀπὼν ἢ δὲν εὐρίσκεται ⁽¹⁾, ὁ ἀγωγιάτης δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 106 ἀναγραφόμενα δικαιώματα ἤτοι :

1) Νὰ ζητήσῃ νὰ βεβιωθῇ καὶ νὰ ἐξετασθῇ ἡ κατάστασις τῶν μετακομισθέντων ὑπὸ δοκιμαστῶν διοριζομένων παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν (ἤδη πρωτοδικῶν) ἢ ἐλλείψει τούτου παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δυνάμει διατάγματος γενομένου κάτωθεν τῆς περὶ τούτου ἀναφορᾶς ⁽²⁾.

2) Νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τὰ πράγματα ταῦτα νὰ παρκατατεθῶσι, νὰ μεσεγγυηθῶσι, καὶ ἐπομένως νὰ μετακομισθῶσιν εἰς δημόσιον ἀποδοχεῖον.

3) Νὰ ζητήσῃ νὰ διαταχθῇ ἡ πώλησις μέρους ἰσοτίμου πρὸς τὸ ἀγώγιον, ἵνα πληρωθῇ. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶνε ἀναγκαῖον ἰδίως ὅταν πρόκηται περὶ ἐμπόρευμάτων ὑποκειμένων εἰς φθοράν ἢ ὑποτίμησιν.

1120. Ἐννοια καὶ χαρακτὴρ τοῦ ἄρθρου 106. Περὶ τούτου σημειωτέα τὰ ἐξῆς :

1) Τὰ δικαιώματα τὰ ὅποια ἀναγράφει τὸ ἄρθρ. 106 ἔχει ὅχι μόνον ὁ ἀγωγιάτης, ἀλλὰ καὶ ὁ παραλήπτης, καὶ ὁ ἀποστολεὺς ὁ λαβὼν γινῶσιν τῆς ἀρνήσεως παραλαβῆς, ὁ ἀσφαλιστὴς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἐν γένει πᾶς ὁ ἔχων συμφέρον εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πράγματος, διότι τὸ ἄρθρον δὲν ὀρίζει τίς δύναται νὰ προκαλέσῃ τὰ πρ' αὐτοῦ ἀναγραφόμενα μέτρα ⁽³⁾.

θὰ γίνῃ ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ τιμήματος (contre remboursement) ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ μὴ παραδώσῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἀποστολέα τὸ πρᾶγμα καὶ τοι γενομένης κατασχέσεως ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν τοῦ παραλήπτου. Ἀκ. 26 Ἀπρ. 82. S. 83. 1. 322 ἢ D. 83. 1. 155 Lyc. αὐτ. 586.

(1) Lyc. Tr. 3. 588. Boistel 572. Ἀκ. 21 Μαρτ. 48. S. 48. 1. 271. D. 48. 1. 155.

(2) Ἡ κλήσις ἢ ἡ παρουσία τῶν λοιπῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀποστολέως δὲν ἀπαιτεῖται. Lyc. αὐτ. 587. Boistel 572. Ἀκ. 30 Νεβρ. 81. D. 83. 1. 31 ἢ S. 82. 1. 132, ἄλλοτε τὸ Ἀκ. 15 Φεβρ. 76. S. 76 1. 222 εἶπεν ὅτι ἀπαιτεῖται.

(3) Lyc. Tr. 3. 587.

2) Αἱ διατυπώσεις τοῦ ἄρθρου 106 δὲν εἶνε ὑποχρεωτικάι. Οὕτω ἡ κατάστασις τῶν ἐμπορευμάτων δύναται νὰ βεβαιωθῇ καὶ ἄλλως ⁽¹⁾ ἢ πώλησις δ' αὐτῶν νὰ γίνη καὶ ἄνευ δικαστικῆς διαταγῆς τοῦ ἀγωγιάτου εὐθυνμένου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μόνον ἂν ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν τύπων προέκυψε ζημία ⁽²⁾.

3) Τὸ ἄρθρον 106 ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ ἀγωγιάτου καὶ παραλήπτου ἢ ἀποστολέως, εἶνε δὲ ξένον εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου § 888.

1121. Εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου καὶ τοῦ παραγγελιοδόχου μετακομίσεως. Ἡ εὐθύνη τούτων εἶνε περίπου ἡ αὐτὴ ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθρων 92. 98. 103 καὶ 104, διὰ τοῦτο ὁμιλοῦμεν περὶ ἀμφοτέρων ταυτοχρόνως ὡς ἐξῆς· 1) Λόγοι εὐθύνης 2) ἀποτελέσματα τῆς εὐθύνης 3) περιστολὴ ἢ ἀποκλεισμός διὰ συμβάσεως, 4) εἰς τίνα ἀνήκει ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ· 5) κατὰ τίνος ἐνασκεῖται ὑπαρχόντων πλειοτέρων ἀγωγιατῶν ἢ παραγγελιοδόχων μετακομίσεως· 6) πῶς ἀποσβέννυται ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ (ἀπαράδεκτον—παραγραφή).

1122. Λόγοι εὐθύνης. Ὁ ἀγωγιάτης εὐθύνεται δι' ἀπώλειαν, ἀβαρίαν ἢ βραδύτητα (ἄρθρ. 103 καὶ 104). Περὶ τούτου σημειώται τὰ ἐξῆς·

1) Ὑπάρχει νομικῶς ἀπώλεια ὅχι μόνον ὅταν τὸ μετακομιζόμενον πραγματικῶς ἀπωλείσθῃ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἀγωγιάτης δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι παρέδωκε τοῦτο εἰς τὸν παραλήπτην ⁽³⁾.

2) Ἡ ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως βαρύνει τὸν ἀγωγιάτην ὡς ὀφειλέτην καὶ γίνεται διὰ τῶν συνήθων μέσων ἥτοι καὶ διὰ μαρτύρων ἂν ἡ μετακόμισις ᾗνε ἐμπορικὴ ἐκατέρωθεν, κατὰ τὰ ρηθέντα δὲ ἐν § 836 ἂν ᾗνε μικτὴ ⁽⁴⁾.

3) Ἐκ τῆς παρελεύσεως ἀπλῶς τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς μεταφορὰν χρόνου δὲν τεκμαίρεται ἡ ἀπώλεια. Ἐλλείπει συμφωνίης ἢ συνηθείας κανονιζούσης τὰ περὶ τούτου, εἰς τὸν δικαστὴν ἀπόκειται νὰ

(1) Lyc. αὐτ. Boistel 572. Alauzet 995. Ἐφ. Colmar 30 Ἰουν. 65. S. 66. 2. 25. Ἐφ. Rouen 13 Μαρτ. 74 D 75. 2. 152.

(2) Ἀκ. 10 Μαΐου 86. D. 87. 1. 29 ἢ S. 86. 1. 380. Ἀκ. 26 Ἰουν. 87. S. 87. 1. 276. Lyc. αὐτ. 589.

(3-5) Lyc. Tr. 3. 593.

κρίνη ἂν ὁ διαρρέουσας χρόνος ἀφ' ἧς ἔπρεπε νὰ γίνη ἡ παράδοσις ᾗνε ἐπαρκῆς ὅπως θεωρηθῇ ἡ ἀπώλεια πιθανή⁽⁵⁾.

4) Ἀβαρία καλεῖται πᾶσα ἐν γένει βλάβη ἢ χειροτέρευσις τοῦ πράγματος.

5) Ὑπάρχει βραδύτης ἤμα ἢ μετακομίσις δὲν ἐγένετο ἐντὸς τῆς συνυμολογηθείσης ἢ τῆς ὑπὸ τῆς συνηθείας ἐπιβαλλομένης προθεσμίας.

6) Τέλος λόγῳ ἀπωλείας, ἀβαρίας ἢ βραδύτητος εὐθύνεται ὁ ἀγωγιάτης, καὶ ὅταν αὐταὶ προέρχωνται ἐκ πράξεων ἢ παραλείψεων τῶν ὑπ' αὐτόν⁽⁴⁾.

1123. Παραγγελιοδόχος μετακομίσεως. Καὶ οὗτος εὐθύνεται διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους (ἄρθρ. 97. 98). Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ ἄρθρα 97 καὶ 99 εἶνε ἐγγυητής, ἦτοι ἀσφαλιστής (del credere § 1008) τῶν πράξεων τοῦ ἀγωγιάτου καὶ τοῦ μεσολαβοῦντος παραγγελιοδόχου, ἔπεται ὅτι εὐθύνεται καὶ ὅταν ἡ ἀπώλεια ἢ βραδύτης ἢ ἡ βλάβη συνέβη εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ οὐχὶ εἰς χεῖρας του καὶ ὅτι δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης ἰσχυριζόμενος καὶ ἀποδεικνύων ὅτι περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀγωγιάτου ἢ τοῦ μεσολαβοῦντος παραγγελιοδόχου κατέβαλε τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν⁽²⁾.

Ἐν τούτοις ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἡ τελεία αὕτη εὐθὺνη βαρύνει μόνον τὸν πρῶτον παραγγελιοδόχον τὸν μετὰ τοῦ ἀποστολέως συναλλαχθέντα. Ὡς πρὸς τοὺς κατόπιν ἦτοι τοὺς μεσολαβοῦντας δέχονται ὅτι οὗτοι εὐθύνονται μόνον διὰ τὰς πράξεις των καὶ ὅτι, μὴ ὄντες del credere ὡς ὁ πρῶτος, δὲν εὐθύνονται διὰ τὰς πράξεις τοῦ μετ' αὐτοὺς ἀγωγιάτου οὔτε δι' ἐκείνας τοῦ μετ' αὐτοὺς παραγγελιοδόχου εἰμὴ λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς⁽³⁾.

1124. Ὑπόδειξις ἀγωγιάτου. Ἡρωτήθη ἂν ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις τοῦ ἀγωγιάτου καὶ ὅταν ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως ὑπεδείχθη ὁ ἀγωγιάτης ἢ ὅταν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυται καὶ ἐπιβάλλεται οὗτος· π. χ. ὁ σιδηρόδρομος ὅπου ὑπάρχει. Τινὲς ἐφαρμόζοντες τὰς περὶ ὑποκαταστάσεως ἀρχὰς δέχονται ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν εὐθύνε-

(1) Lyc. Tr. αὐτ. Καλ 3. 415 ὁ προστησάμενος εὐθύνεται καὶ ὅταν δὲν ἠδύνατο νὰ κωλύσῃ τὴν βλάβην, ἴδε § 1078, 1081. N. 25 Βασιλ. (20. 1).

(2) Lyc. Tr. 3. 594. Boistel 567. Ἀκ. 28 86p. 85 S. 89. 1. 29.

(3) Lyc. αὐτ. καὶ κατ §

ται, διότι ὁ παραγγελιοδόχος ἐν γένει δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὀρισθέντος ὑποκαταστάτου ⁽¹⁾, ἀλλὰ κατὰ τῆς γνώμης ταύτης παρατηροῦσιν ὅτι ὁ Ν. δὲν διακρίνει ⁽²⁾.

1125. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὁσάκις ὁ ἀγωγιάντης εἶνε ὑπεύθυνος, εἶνε ἐπίσης ὑπεύθυνος καὶ ὁ παραγγελιοδόχος. Τὸ ἐναντίον ὅμως δὲν εἶνε ἀκριβές, διότι ὁ παραγγελιοδόχος πιθανὸν νὰ φέρῃ εὐθύνην ἰδίων πράξεων ἢ παραλείψεων, τὰς ὁποίας ὁ ἀγωγιάντης βεβαίως δὲν ἀναλαμβάνει ἀναδεχόμενος τὴν μεταφοράν. ⁽³⁾

1126. Ἐναρξίς εὐθύνης. Ἡ εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάντου ἢ παραγγελιοδόχου ἄρχεται ἅμα τὸ μετακομιστέον παρὰδεθῇ εἰς αὐτόν ἢ τοὺς ὑπαλλήλους του ⁽⁴⁾. Καὶ τοῦτο μὲν εἶνε βέβαιον, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς εὐθύνης ὑπεστηρίχθη ἡ διάκρισις ὅτι πρὶν ἢ ἄρχιση ἢ μετακόμισις ὁ ἀγωγιάντης ἢ ὁ παραγγελιοδόχος εὐθύνονται οὐχὶ ὡς τοιοῦτοι, ἀλλ' ὡς θεματοφύλακες, ἅρα δὲν ἐπικαλοῦνται τὴν σύντομον παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108, ἀλλὰ τὴν κοινήν. Περὶ τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν.

1127. Λόγοι ἀποκλείοντες τὴν εὐθύνην. Αὐτὰ τὰ ἄρθρα 97. 98. 103 καὶ 104 τὰ ὁμιλοῦντα περὶ εὐθύνης ὁμιλοῦσι ἐν ταυτῷ καὶ περὶ τῶν λόγων τῶν ἀποκλειόντων αὐτήν.

Κατὰ ταῦτα ὅταν ἡ ἀπώλεια, ἡ βλάβη ἢ ἡ βραδύτης προέρχονται ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως ἢ ὅταν ἡ βλάβη προέρχεται ἀπὸ

(1) Ἐφ. Lyon 24 Μαρτ. 74. D. 76. 1. 241. Del. et Lep. 2. 203. Bedarride Com. 277. Demangeat ὑπὸ Bravard 2. 363. 364 ὁ Bravard ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἀποστολέως (expediteur) καὶ ἀδίκως σημειοῦται ὑπὸ τῶν Lyc. ὡς ὑποστηρίζων τὴν γνώμην ταύτην. — Ὁ Boistel 567 κηρύττει ἀνεύθυνον τὸν παραγγελιοδόχον ὅταν ρητῶς ἐπεβλήθῃ ὁ ἀγωγιάντης καὶ οὐχὶ ὅταν ὑπεδείχθῃ ἀπλῶς ἢ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν πραγμάτων.

(2) Ἀκ. 29 Δεσ. 45. D. 46. 1. 51 ἢ S. 46. 1. 540. Alauzet 968. Lyc. Tr. 3. 595 αἱ ὑπὸ τούτων παρατιθέμεναι ἀποφ. Ἀκ. 9 Ιουλ. 72. D. 72. 1. 224 ἢ S. 72. 1. 303. Ἀκ. 24 Ἀπρ. 73. D. 73. 1. 231 καὶ Ἀκ. 9 Ἀπρ. 79. D. 80. 1. 131 ἢ S. 80. 1. 131 δὲν εἶνε σχετικαί.

(3) Π. χ. ἡ ζημία ἔγινε ἐξ αἰτίας του ἢ ἔχων διαταγὴν νὰ ἀποστείλῃ διὰ πλοίου ἔιτειλε διὰ ξηρᾶς καὶ τούναντίον. Lyc. αὐτ. Ἐφ. Rouen 8 Δεσ. 56. D. 57. 2. 96.

(4) Ὁ ὑπάλληλος πρέπει νὰ ἔχῃ δικαίωμα παραλαβῆς, διὰ τοῦτο ἡ παράδοσις εἰς ἀπλῆς ὑπηρέτας δὲν ἐλεωρήθη ἀρκούσα. Dalloz Com 334 420 — Αἱ διατάξεις περὶ ναυκλήρων (nautae) καπῆλων (caupones) καὶ πανδοχείων

ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα ⁽¹⁾ εὐθύνῃ δὲν ὑπάρχει, ἐκτὸς ἂν προηγήθῃ πταῖσμα τοῦ ἀγωγιάντου ἢ παραγγελοδόχου π. χ. ἔλαβεν ἐπικίνδυνον ὁδὸν ἢ διηυθέτησε κακῶς τὸ μετακομιζόμενον μὴ λαθὼν τὰς δεύσας προφυλάξεις κατὰ τῆς θερμότητος ἢ τοῦ ψύχους τὰ ὁποῖα βλάπτουσιν αὐτό.

Ἐπίσης ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν προκύπτει ὅτι δὲν ὑπάρχει εὐθύνῃ ὅταν ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ βλάβη προέρχεται ἐκ πράξεως ἢ παραλείψεως τοῦ ἀποστολέως Ν. 203 Π (50.17) ἢ Β. (2.3). ⁽²⁾.

1128. Μὴ ἐγγραφή. Ἀποσκευαί. Ἡ μὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 96 ἐγγραφή τῶν πραγματειῶν δὲν εἶνε λόγος ἀπαλλαγῆς εὐθύνῃς, διότι οὐδεὶς ἐπικαλεῖται τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀμέλειαν.

Διαφέρει ἡ ἐγγραφή τῶν ἀποσκευῶν τῶν παρακολουθουσῶν τοὺς ταξειδεύοντας Ἡ μὴ ἐγγραφή αὐτῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν ταξειδεύόντων καὶ ὁ ἀγωγιάντης ὡς μὴ παραλαβὼν εἶνε ἀνεύθυνος Εὐθύνεται ὅμως διὰ τὴν βλάβην αὐτῶν ἢ κλοπὴν ἂν αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτὸν κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ⁽³⁾.

(stabularii) Π (4. 9) ἢ Β. (53. 1) κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην δὲν ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα. Καλ. 3. 327. W. Wetter Oblig. § 197. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ δικτάξεις αὗται ἐπεξετάθησαν εἰς τοὺς διευθυντὰς σχεδίων καὶ λεμβάρχους (N. 1 § 4 Π. (4. 9) ἐπεταὶ ὅτι ἐφαρμόζονται ἐπὶ πάσης δι' ἑδατος μεταφορᾶς.

(1) Τοιοῦτον ἐθεωρήθη ἡ βλάβη ἡ ὑπισταμένη κατὰ τὴν ἀποστολήν. Ἀκ. 6 Αὐγ. 79. D. 80. 5. 73. Πᾶσα βλάβη ἢ ἀλλοίωσις εἰς τὴν ὑπόκειται τὸ πᾶγμα ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ π. χ. ὁ οἶνος. Ἀκ. 17 Μαΐου 82. D. 83. 1. 14. Ἡ ἀσθένεια ζώου ἀναπτυχθεῖσα ἐνεκα τῆς μεταφορᾶς. Lyc. Tr. 3. 600. ἴδε ἄρθρ. 355.

(2) Ἰδε ἄρθρ. 352. Ἡ κακὴ συσκευὴ (emballage) Ἀκ. 17 Μαΐου 82. D. 83. 1. 14. Ἡ ἀνεπαρκὴς δόλωσις ὅτι τὸ μεταφερόμενον εἶνε εὐθραυστον (fragile) Ἀκ. 22 Νῆρ. 71. D. 71. 1. 63. Ἡ παράλειψις ἐγγραφῆς τῶν ἀποσκευῶν Ἀκ. 5 Ἰουν. 78. D. 78. 1. 428. Ἡ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀποστολέως ἐνεργηθεῖσα κακὴ φόρτωσις Boistel 561. Alauzet 910. Lyc. Tr. 3. 601.

(3) Lyc. Tr. 3. 602. Ἐκρίθη ὅτι ὁ σιδηρ. εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀπώλειαν καὶ τῶν μὴ ἐγγραφεισῶν ἀποσκευῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἐπιβάτης ἐτοποθέτησε εἰς τὴν αἵθουσαν τῶν ἀποσκευῶν, τὴν συμβᾶσαν καθ' ὃν χρόνον οὗτος μετέβη διὰ τὴν λάβην εἰσιτήριον. Καθὼς καὶ ἐὰν αἱ τοιαῦται ἀποσκευαὶ κατὰ παραδρομὴν διηυθύνθησαν ἀλλοχού ἢ μετ' ἀποσκευῶν ἄλλου. Ἡ τοιαύτη τοποθέτησις θεωρεῖται κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκη (depos. necessarium) ἄρθρ.

1129. Ἀποδείξεις. Ὁ ἀγωγιάτης εἶνε ὀφειλέτης, ὀφείλει ἐπομένως αὐτὸς νὰ ἀποδείξῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπαλλαγῆς του, ἥτοι τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν, τὸ ἴδιον ἐλάττωμα ἢ τὴν πρᾶξιν ἢ παράλειψιν τοῦ ἀποστολέως. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἀγωγιάτης εἶνε ὑπεύθυνος ὅχι μόνον ὅταν ᾔνε ἐν πταίσματι, ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπαλλαγῆς του, καὶ ὅτι τεκμαίρεται παραλαβὼν τὸ πρᾶγμα ἐν καλῇ καταστάσει. Οὔτε τὸν ὀφείλει ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατέβαλε πᾶσαν ἐπιμέλειαν. ⁽¹⁾.

Ἡ ἀπόδειξις γίνεται διὰ παντὸς μέσου. Ἐξαιρετικῶς ὅμως ἐπὶ βραδύτητος· ἐξ ἀκαταμάχητου δυνάμεως, ἡ ἀπόδειξις γίνεται νομίμως τὸ ὅποιον κατὰ τὴν Νομολογίαν σημαίνει διὰ πρωτοκόλλου ⁽²⁾.

1130. Εὐθύνη καὶ κίνδυνοι. Τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου εἶνε ἐντελῶς διάφορον ἀπὸ τὸ ζήτημα : τίς φέρει τοὺς κινδύνους τοῦ μετακοιζομένου. Τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου ἀφ' ἑτέρου. Τὸ ζήτημα τῶν κινδύνων εἶνε ζήτημα ἐξκρῶμενον ἐκ τῆς σχέσεως, ἥτις ὑπάρχει μετὰ τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου. Περί τοῦ ἄρθρ. 100 § 869.

1131. Συνέπειαι τῆς εὐθύνης. Ἀποζημιώσεις. Συνέπειαι τῆς εὐθύνης εἶνε ὅτι ὁ ἀγωγιάτης ἢ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ἀπεζη-

304 § 2 Πολ. Δικ.). Ἐμπ. Στρασβ. 11 Δερ 1868 S. 70 2. 24 D. 69, 3. 69. Ἐμπ. Μασ 9 Νερ. 70 D. 72, 3 72. Ερ. Αἰχ 11 Μαρτ. 71 S 74. 2. 98 ἢ D. 73 5. 104.—Διὰ τὴν ἀπώλειαν ἢ βλάβην τῶν σάκκων καὶ ἐν γένει ἀποσκευῶν τὰς ὁποίας ὁ ἐπιβάτης φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ βαγονίῳ ἢ ἐταιρίᾳ ὡς μὴ παραλαβοῦσα δὲν ἔχει εὐθύνην ἐκ τῆς συμβάσεως, ἔχει ὅμως κατὰ τὰς γεν. ἀρχὰς ἂν αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπαλλήλων της Lyc. Tr. 3 602 καὶ 800 bis.—Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς ἀμαξηλάτας εὐθυνομένους διὰ τὰς ἀποσκευὰς τὰς ὁποίας τοποθετοῦσιν ἐκτὸς τῆς ἀμάξης των Ἀκ. 1 Μαΐου 55 D. 55 1. 158. Alauzet 945 Boistel 560.—Ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τ.ῦ ἄρθρ. 1784 Γ. Κωδ. καὶ οἱ ἀγωγιάται ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι βιβλία. Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθρ. 96 οἱ παραγγελιοδόχοι καὶ οἱ σιδηρόδρομοι ἄρθρ. 43. Συγγρ. ὑπογρ. ΣΠΑΠ.

(1) Boistel 560. Alauzet 905. Lyc. Tr. 3. 603, Ἀκ. 23 Αὐγ. 58 S. 60. 1. 984. Καλ. 3.477. Παλ. 368. Aubry § 373 σημ. 12.

(2) Lyc. αὐτ. Del. et Lep. 2. 215. Alauzet αὐτ. Ἀκ. 5 Μαΐου 58 S. 58. 1. 677. Ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὸ γεγονός καὶ τὴν ἀπουσίαν πταίσματος § 1067 σημ. 1. Ἀκ. 23 Αὐγ. 58 S. 60. 1. 984.

μίσωσιν, ἥτις ἐλλείψει συμφωνίας διέπεται ὑπὸ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως (διαφέροντος) κανόνων τοῦ Ἀστ. Δικαίου, ἥτοι 1) ὁ ἀγωγιάτης ἢ παρaxyγελισδόχος ὀφείλει τὴν ἀνὸρθωσιν πάσης ζημίας θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς, ἀμέσου ἢ ἐμέσου, ἀρκεῖ αὕτη νὰ ᾔη ἀναμφίβολος καὶ βεβαία συνέπεια τοῦ ἐπιζημιῶντος γεγονότος (1), 2) ὀφείλει οὐχὶ πᾶσαν ζημίαν, ἀλλ' ἐκείνην ἣν προεῖδε ἢ ἡδύνατο νὰ προῖδῃ ἢ ὥφειλε νὰ προῖδῃ ἐκτὸς ἂν ᾔη ἐν δόλῳ (2).

Ἐξετάζομεν ἕκαστον τῶν λόγων τῆς εὐθύνης ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κανόνας τοῦτους.

1132. Ἀποζημιώσις λόγῳ βραδύτητος. Ἐτίθη ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἐρώτημα, καὶ ἰδίως διὰ τὰς σιδηροδρομικὰς ἐταιρίδας, ἂν δύναται νὰ ζητηθῇ ἀποζημιώσις ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος τῆς βραδύτητος δηλ. καὶ ὅταν ὁ ἐνάγων δὲν ἀποδείκνῃ ἢ δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ ζημίαν. Οἱ τὴν καταφατικὴν λύσιν ὑποστηρίζοντες παρατηροῦσιν ὅτι ἡ ἀπόδειξις ζημίας λόγῳ βραδύτητος εἶνε δύσκολος, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀποζημιώσις χρησιμεύει ὡς κύρωσις τοῦ ὀρισμοῦ τῶν προθεσμίων τῆς μετακομιδῆς ἐπὶ σιδηροδρόμου καὶ τέλος ἐπικαλοῦνται τὸ ἄρθρ. 1147 τοῦ Γ. Κ. καθ' ὃ ἐπιτρέπεται, λέγουσιν, ἀποζημιώσεις καὶ δι' ἀπλὴν βραδύτητα (3).

Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ (4) οὔτε εἶνε ἂν ὑποστηρίξιμος παρ' ἡμῖν ἐνθα ἰσχύει ἡ ἀρχὴ ὅτι δὲν χωρεῖ ἀποζημιώσις ἄνευ ζημίας.

1133. Συνομολογία ἀποζημιώσεως διὰ βραδύτητα. Πρὸς ἀποφυγὴν δυσκολιών περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ζημίας λόγῳ βραδύτητος συνομολογεῖται ἐνίοτε ὠρισμένον ποσόν (συνήθως μείωσις τοῦ 1/3 τοῦ ἀγωγίου) πληρωτέον ὑπὸ τοῦ ἀγωγιάτου λόγῳ βραδύτητος.

(1) Καλ. 3 § 407. Arndts μεταφ. Κυριακοῦ § 206 Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1151 Γαλλ. Κ. ἡ ζημία πρέπει νὰ ᾔη ἀμέσως (immediate et directe).

(2) Τὸν κανόνα τοῦτον ἀναγράφει ρητῶς τὸ ἄρθρ. 1150 τοῦ Γαλλ. Κωδ. Αὐτὸς ὅμως εἶνε νομίζω ὁ ἑρμότερος καὶ κατὰ τὸ Ρ Δικ. W. Wetter Oblig. § 16. II. Contra. Καλ. 3. 407 Molitor § 306. Arndts § 206.

(3) Ἐμπ. Nantes 13 Ἰουλ. 70. D. 71. 3. 33 καὶ Laurin Gours de Dr. Com. § 169.

(4) Lyc. Tr. 3 608 δέχονται ὅμως ἐν Γαλλίᾳ ὅτι καὶ ἡθικὴ ζημία συνισταμένη εἰς φροντίδας, εἰς ἐνοχλήσεις, εἰς ἀνησυχίας, ἀρκεῖ. Boistel 559.

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἔχει χαρακτῆρα ποινῆς καὶ ὀφείλεται κατ' ἀρχὴν ἅμα ὑπάρξει βραδύτης ἄνευ ἄλλης ἐξετάσεως καὶ ἰδίᾳ ἄνευ ἀποδείξεως ζημίας ὅπως πᾶσα ποιν. ρήτρα.

Ἐκρίθη ἐν τούτοις ὅτι ὁ δικαστὴς, καίτοι ὑπαρχούσης ποιν. ρήτρας διὰ βραδύτητα, δύναται, ἐρμηνεύων τὴν διάνοιαν τῶν συμβαλλομένων, νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ συνομολόγησις ταιχύτης ρήτρας ἐγένετο διὰ συνήθη βραδύτητα καὶ οὐχὶ ἔκτακτον, καὶ ἐπομένως, ὑπαρχούσης ἐκτάκτου βραδύτητος, νὰ ἐπιδικάσῃ ἀποζημιώσιν λόγῳ ταύτης ἄνωτέραν τῆς ποιν. ρήτρας ⁽¹⁾.

Ὁ ἀγωγιάτης ἢ παραγγελιοδόχος εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἀρνηθῇ τὴν λόγῳ βραδύτητος συνομολόγησιν ποιν. ρήτρας. Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο ἀνεγνωρίσθη καὶ εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς ἐταιρίαις, διότι αἱ συγγραφαὶ τῶν ὑποχρεώσεων σιωπῶσι ⁽²⁾.

1134. Ποσὸν ἀποζημιώσεως λόγῳ βραδύτητος. Ἡ βραδύτης εἶνε μὴ ἐκτέλεσις ἢ μὴ ἔγκαιρος ἐκτέλεσις, ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ μισθώσεως ἔπεται ὅτι κατὰ τὸν κανόνα ὃν διευτύσαμεν ἀλλοῦ § 788 ἡ ἀποζημιώσις λόγῳ βραδύτητος δὲν δύναται ἐλλείπει συμφωνίᾳ ἄλλως ὀριζούσης νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τοῦ συνομολογηθέντος ἀγωγίου ⁽³⁾.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτοις ὁ ἀγωγιάτης εὐθύνεται διὰ τὴν ζημίαν ἣν ἠδύνατο ἢ ὀφείλει νὰ προΐδῃ ἔπεται ἐπίσης ὅτι ὀφείλει μόνον ταύτην ⁽⁴⁾.

1135. Ἀποζημιώσις λόγῳ ἀπωλείας. Κατὰ τὰς ἄνω διατυπωθείσας ἀρχὰς

1) Ἐὰν πρόκηται περὶ ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια ὁ ἀποστελεὺς ἐπώλησε καὶ ἀποστέλλει πρὸς τὸν παραλήπτην, ὀφείλεται αὐτῷ ἀπο-

(1) Ἀκ. 15 Ἀπρ. 73 καὶ Ἀκ. 28 Ἰαν. 84. D 84. 1. 338. Lyc. Tr. 3. 608. Boistel 559. Alauzet 920. Ἀντιστρόφως δέχονται οἱ αὐτοὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὅτι ἡ ποιν. ρήτρα δύναται νὰ μὴ ἐπιδικασθῇ ἂν ἡ βραδύτης ᾔνε ἐντελῶς ἀσήμαντος. Ἐπὶ βραδύτητος ἐκ δόλου ἢ βλαβείως πταισματος; κατωτέρω περὶ περιστολῆς τῆς εὐθύνης διὰ συμβάσεως.

(2) Lyc. Tr. 3. 608. Boistel 559.

(3) Καλ. 3. 408. W. Wetter Oblig. § 16. III.

(4) Οὕτω δὲν εἶνε ὑπεύθυνος ὁ ἀγωγιάτης, διότι ἔνεκα βραδύτητος ἐματαιώθη ἡ πώλησις τοῦ ἀποστολέως ἣν εἶχε συνάψει ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ παραδοθῇ τὸ ἐμπόρευμα τῷ ἀγοραστῇ εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἐκτὸς ἂν ἐγνώριζε τοῦτο. Lyc. Tr. 3. 610

ζημιώσεις ἴση πρὸς τὸ συνομολογηθὲν τίμημα· διότι τοῦτο εἶνε τὸ διαφέρον δι' αὐτόν ⁽¹⁾.

2) Ἐὰν πρόκηται περὶ ἐμπορευμάτων ἀποστελλομένων πρὸς πώλησιν ἢ ἀγορασθέντων καὶ ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ παραλήπτου μεταφερομένων ὀφείλεται τῷ ἀποστολεῖ ἢ τῷ παραλήπτῳ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ προορισμοῦ εἴτε μεγαλειτέρα εἴτε μικροτέρα εἶνε ἐκείνης τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς ⁽²⁾.

3) Ἐπὶ ἐμπορευμάτων μεταφερομένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας αὐτῶν (ad valorem) ⁽³⁾ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ ἀξία αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀποστολῆς, διότι αὕτη ὠρίσθη καὶ ἐχρησίμευσε διὰ τὸ ἀγώγιον καὶ ταύτην προεῖδεν ὁ ἀγωγιότης ⁽⁴⁾.

4) Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀγωγιότης ὀφείλει τὴν ζημίαν ἣν προεῖδε ἢ ὤφειλε ἢ ἡδύνατο νὰ προῖδῃ ἔπεται α) ὅτι καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ὀφείλει μόνον ταύτην ⁽⁵⁾. β) ὅτι ἐν περιπτώσει ψευδοῦς δηλώσεως περὶ τὸ εἶδος τῶν ἀποστελλομένων ὀφείλεται ἀποζημιώσεις σύμφωνος μὲ

(1-2) Lyc Tr. 3. 608 bis 609. Ἀνάλογα ἐν N. 22. Π. (12. 4) ἢ B. (23. 1). N. 4. Π. (13. 3) ἢ B. 10 (24. 8). N. 11. Π. (42. 1) ἢ B. 11 (9. 3). Ὁ Boistel 558 ὑποστηρίζει ὅτι ἂν ἡ τιμὴ τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς ᾖ μεγαλειτέρα αὕτη λαμβάνεται ὑπ' ὄψει· διότι δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ ἐπωλεῖτο τὸ ἐμπόρευμα.

(3) Τοιαῦτά εἰσι κατὰ τὸ τιμολόγιον τοῦ ΣΠΑΠ. ἀξίαι, χρηματοδόματα, σκευὴ ἀργυρᾶ, κοσμήματα, ἔργα ὀρειχάλκινα, ἔργα ἐκ κοραλίου, τρίχαπτα, μῦρον γερανίου, ροδόλαιον, ὠρολόγια, νομίσματα ἀργυρᾶ, χρυσᾶ ἢ χάλκινα, σκευὴ χρυσᾶ, χαρτονομίσματα, πολύτιμοι λίθοι διὰ κοσμήματα, ἐπίχρυσα ἢ ἐπάργυρα σκευή, ἀγάλματα, εἰκόνες.

(4) Lyc Tr. 3. 609.

(5) Π. χ. ἐὰν στέλλωνται δείγματα ὡς ἐμπορεύματα καὶ ἀπολεσθῶσι ὁ ἀγωγιότης δὲν ὀφείλει ἀποζημιώσειν διὰ τὰς πωλήσεις αἵτινες δὲν ἐγένοντο ἢ ἐματαιώθησαν ἑλλείψει δειγμάτων, ὀφείλει ὅμως ἐὰν ἐγένετο δῆλωσις, ἐὰν τὸ κιθώτιον ἢ ἡ ἐπιγραφή ἢ ἡ κατασκευὴ ἐνδεκνῶσιν ἀρκούντως ὅτι πρόκειται περὶ δειγμάτων. Lyc Tr. 3. 610. Ἀκ. 22 Νῆρ. 71 S. 71. 1. 158. Ak. 4 Μαρτ. 74. D. 74. 1. 245 Ἐὰν ὅμως τὰ δείγματα δὲν ἐστάλησαν ὡς ἐμπορεύματα, ἀλλὰ περιείχοντο ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς τοῦ ταξειδεύοντος ἐδέχθησαν εὐθύνην τοῦ ἀγωγιότου, διότι ἡδύνατο νὰ προῖδῃ καὶ διότι δῆλωσις ἐπὶ ἀποσκευῶν δὲν εἶνε ἀναγκαία εἰμὴ ὅταν πρόκηται περὶ ἀντικειμένων μεταφερομένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας (ad valorem) αἱ ἄνω καὶ Ἐφ. Bordeaux 9 Ἀπρ. 61. S. 62. 2. 359. Ἀκ. 5 Μαρτ. 72. S. 72. 1. 299. Ἀκ. 4 Ἰουν. 72. S. 72. 1. 300.

τὴν δὴλωσιν ⁽¹⁾ ἐνίοτε δὲ καὶ οὐδεμία ὅταν ᾖνε βέβαιον ὅτι ἡ ἀπώ-
λειχ δὲν ὑὰ ἐπὶρχετο ἐὰν τὸ ἐμπόρευμα ᾗτο εἶον ἐδηλώθη ⁽²⁾.

1136. Ἀποδείξις. Ἡ ἀξία τοῦ ἀπολεσθέντος ἀποδεικνύεται
διὰ παντὸς μέσου καθὼς καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐὰν δὲν ὑπάρχη περὶ
τούτου ἐκ τῶν προτέρων δὴλωσις (ἀρθρ. 96. 102) λαμβανομένου
ὑπ' ὅφει πάντοτε τοῦ κανόνος ὅτι ὁ ἀγωγιάντης ὀφείλει τὴν ζημίαν,
ᾗν προεῖδε ἢ ὤφειλε νὰπροῖδῃ.

1137. Ἀποζημιώσεις δι' ἀβαρίαν. Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν
διαφορὰν μεταξὺ τῆς τιμῆς τοῦ πράγματος ἐν καλῇ καταστάσει καὶ
τῆς τιμῆς ᾗν ἔχει ἐν τῇ βεβλαμμένη καταστάσει.

1138. Ἐξοδα. Φόροι. Ἐκ τῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀπω-
λείας ἀφαίρουνται πάντοτε τὰ διάφορα ἐξοδα, τὰ ὅποια ᾗθελον πλη-
ρωθῇ ἐὰν ἡ ἀπώλεια δὲν ἐλάμβανε χώραν. Π. χ. φόροι δημοτικοί,
δημόσιοι κλπ. ⁽³⁾.

1139. Ἐγκατάλειψις. (laissé pour compte), Ζητεῖται ἐν
Γαλλίᾳ ἄν, ἐπὶ ἀβαρίας ἢ βραδύτητος, ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης
δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὸν ἀγωγιάντην τὸ μετακομιζόμενον καὶ
νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρ' αὐτοῦ ὅπως ἐν περιπτώσει ἀπωλείας,
δέχονται δὲ ἐκεῖ ὅτι καὶ τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ ἐξαιρετικῶς, διότι
δὲν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦτο πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ
παρ' ἡμῖν ἐὰν εἰς τοῦτο ἔγκειται τὸ διαφέρειν τοῦ ἐνάγοντος ⁽⁴⁾.

1140. Περιστολὴ ἢ ἀποκλεισμός τῆς εὐθύνης διὰ

(1) Lyc. Tr. 3. 613. Ἀκ. 27 Δβρ. 76. S. 77. 1. 273. Μικρά τις καὶ
ἀσήμαντος ἀνακρίβεια περὶ τὴν δὴλωσιν δὲν βλάπτει ἄμα δὲν πρόκειται περὶ
μετακομιζομένων ad valorem. Ἀκ. 4 Ἰουν. 72. S. 1. 300 ἔνθα καὶ Ἀκ.
11 Ἰουν. 72.

(2) Lyc. Tr. αὐτ.

(3) Lyc. Tr. 3. 611.

(4) Lyc. Tr. 3. 31. 614. Ἐνίοτε ὑπάρχει συμφέρον πρὸς τοιαύτην ἐγ-
κατάλειψιν π. χ. τὰ ἐμπορεύματα εἶνε βεβλαμμένα καὶ ἀνεπιτήδεια διὰ τὴν
χρῆσιν ᾗν προωρίζοντο. Ἐφ. Rennes 19 Μαρτ. 50. S. 51. 2. 161. Ἀκ. 28
Ἰαν. 84. D. 84. 1. 335.—Ἡ ἐβράδυναν τόσον ὥστε παρῆλθε ἡ ἐποχὴ (mode)
Ἐφ. Colmar 8 Ἀπρ. 57. S. 57. 2. 571. Καὶ ἐπὶ μερικῆς ἀπωλείας ἡ ἐγ-
κατάλειψις εἶνε δυνατὴ π. χ. ἐὰν ἐκ τοῦ μετακομιζομένου μηχανήματος ἀπω-
λέσθησαν μέρη ὥστε τὸ ὑπόλοιπον εἶνε ἄχρηστον ἢ δύσχρηστον Bravard 2.
348. 349.

συμβάσεως. Ἡ εὐθύνη τῶν παραγγελιοδόχων μετακομίσεως καὶ τῶν ἀγωγιατῶν εἶνε βρεῖα διὰ τοῦτο ἐζήτησαν οὗτοι διὰ διαφορῶν συμφωνιῶν νὰ περιορίσωσιν ἢ καὶ νὰ ἀποκλείσωσιν αὐτήν. Ἡρωτήθη ὅμως ἂν αἱ συμβάσεις αὗται αἰ σκοποῦσαι τὸν περιορισμὸν ἢ τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς εὐθύνης τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιατοῦ ἦνε κατὰ πόσον ἰσχυραὶ καὶ ποῖα εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τῶν τοιούτων συνομολογιῶν.

Περὶ εὐθύνης εὐρίσκωμεν ἐν τῷ Ρωμ. Δικ. σαφῶς διατυπωμένους δύο κανόνας. Κατὰ τὸν μὲν διὰ συμβάσεως ἐπιτρέπεται νὰ ἀναδεχθῇ τις μεγαλειτέραν τῆς νενομισμένης εὐθύνην καθὼς καὶ τὰ τυχηρά· κατὰ τὸν δέ, διὰ συμβάσεως δύναται τις ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἀπαλλαγῇ εὐθύνης λόγῳ ἑλαφροῦ πταίσματος, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἀπαλλαγῇ εὐθύνης λόγῳ ὁλοῦ ἢ βαρέως πταίσματος ⁽¹⁾.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τοὺς δύο τούτους κανόνας ἐξετάζομεν τὴν ἰσχύν καὶ τὰς συνεπείας τῶν συμβάσεων δι' ὧν περιστέλλεται ἡ ἀποκλείεται ἡ εὐθύνη τῶν παραγγελιοδόχων μετακομίσεως ἢ τῶν ἀγωγιατῶν.

Κυρίως τὸ ζήτημα τῆς περιστολῆς τῆς εὐθύνης καὶ τὸ ζήτημα τοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς εἶνε τὸ αὐτό, διότι ἡ περιστολὴ εἶνε μερικὸς ἀποκλεισμός. Ὅμιλοῦμεν ἰδιαιτέρως μόνον χάριν σαφηνείας.

1141. Περιστολὴ τῆς εὐθύνης. Τὴν εὐθύνην αὐτῶν περιστέλλουσιν οἱ παραγγελιοδόχοι καὶ οἱ ἀγωγιαταὶ συνομολογοῦντες τὴν πληρωμὴν ὠρισμένου ποσοῦ ἐν περιπτώσει βραδύτητος, ἀβαρείας ἢ ἀπωλείας ⁽²⁾.

Κατὰ τοὺς κανόνας περὶ εὐθύνης οὓς διευτώσαμεν ἡ τοιαύτη συνομολογία ἐπάγεται τὰς ἐξῆς συνεπείας.

1) Ἡ συνομολογηθεῖσα ἀποζημίωσις ὀφείλεται καὶ ἂν ἡ ζημία ἦνε μικροτέρα κατὰ τὸν κανόνα ὅτι δύναται τις νὰ ἀντλάβῃ μεγαλειτέραν τῆς νενομισμένης εὐθύνην.

(1) ΑΠ. 269 (93). Θ. 4. 456 ἔνθα καὶ γνωμδ. τοῦ κ. Τσιβανοπούλου. Ν. 23. Π. (50. 17) ἢ Β (2. 3). Ν. 1. § 6. 7. Π. (16. 3) ἢ Β Νου. 1. (13. 2). Ν. 27 § 3. Π. (2. 14) ἢ Β, (11. 1). Καλ. 3. 477. Ὁ W. Wetter Oblig. § 14. Π. καὶ σημ. 33 ἐπικαλούμενος τοὺς Ν. 7 § 15 καὶ 27 § 3. Π. (2. 14) δέχεται ὅτι καὶ τῆς εὐθύνης λόγῳ βαρέως πταίσματος δύναται τις διὰ συμβάσεως ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἀπαλλαγῇ διότι καὶ τοῦτο πταῖσμα.

(2) Π. χ. τὸσον ποσὸν ἢ τὸσον κατὰ χιλιόγραμμον.

2) 'Επειδὴ ἡ συνομολογία ὠρισμένης ἀποζημιώσεως λογίζεται γενομένη διὰ τὴν περίπτωσιν εὐθύνης ἔπεται ὅτι οὔτε ἡ συνομολογηθεῖσα οὔτε ἄλλη ἀποζημιώσις ὀφείλεται ὅταν ὑπάρχωσι λόγοι ἀποκλείοντες τὴν εὐθύνην § 1127, ἥτοι ἀκταμάχτηος δύναμις—βλάβη ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος—πράξις ἢ παρὰλειψις τοῦ ἀποστολέως (1).

3) "Όταν ἡ ζημία ᾗνε μεγαλειτέρα τῆς συνομολογηθείσης ἀποζημιώσεως τότε πάλιν μόνον ἡ συνομολογηθεῖσα ὀφείλεται ἐὰν ἡ ζημία ᾗνε συνέπεια ἐλαφροῦ πταίσματος. Ὄφειλεται ὅμως πᾶσα ἡ ζημία ἐὰν ᾗνε συνέπεια δόλου ἢ βαρέως πταίσματος (2).

4) 'Εν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ὁ δόλος καὶ τὸ βαρὺ πταῖσμα δὲν τεκμαίρονται, ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ταῦτα ἕνα ὑποχρέωση τὸν ἐναγόμενον εἰς πληρωμὴν ἀποζημιώσεως ἀνωτέρας τῆς συνομολογηθείσης (3).

1142. 'Αποκλεισμός εὐθύνης. Ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ὁ ἀγωγιάτης δύναται νὰ συμφωνήσῃ ὅτι δὲν εὐθύνεται διὰ βραδύτητα, ἀπώλειαν ἢ βλάβην; Τοιαύτη συμφωνία εἶνε ἐγκυρος καὶ ἐν γένει ποῖα ἔχει ἀποτελέσματα;

Περὶ παραγγελιοδόχου μετακομίσεως ὑπάρχει ἐν τῷ Ἐμ. Ν. ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 98 καθ' ἣν ἐπιτρέπεται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν ἀεχρίαν ἢ φθορὰν τῶν πραγμάτων. Δὲν ὑπάρχει ὅμως ὁμοία περὶ ἀγωγιάτου. Ἐνεκα τούτου καὶ διότι ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶνε ἀναγεγραμμένος ἐν τῷ Ἀστ. Δικαίῳ ὁ κανὼν ὅτι δύναται νὰ συμφωνηθῇ ἀνεύθυνον λόγῳ ἐλαφροῦ πταίσματος πολλὰ ἐκεῖ διδάσκονται § 1142. Παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα παρίσταται ἀπλούστερον ἕνεκα τοῦ σημειωθέντος κανόνος καθ' ὃν ἐπιτρέπεται ἐκ τῶν προτέρων νὰ συμφωνηθῇ ἀνεύθυνον λόγῳ ἐλαφροῦ πταίσματος οὐχὶ ὅμως καὶ λόγῳ δόλου ἢ βαρέως πταίσματος.

Κατὰ τὸν κανόνα τούτον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἀρθρ. 98 τοῦ Ἐμ. Ν. αἱ ἐξῆς ἐπιβάλλονται συνέπειαι.

1) Ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως δύναται διὰ συμφωνίας νὰ ἀπκλαγχῇ τῆς εὐθύνης λόγῳ φθορᾶς ἢ ἀεχρίας προελευσμένης ἐκ

(1) Lyc. Tr. 3. 649. W. Wetter Oblig. § 26. 1.

(2-3) Lyc. αὐτ. Ἀκ. 22 Φεβρ. 88. D. 90. 1. 223. Ἐφ. Ἀθ. 274 (93), Μπ. 12. 516. Εἰς. κ. Πεταλᾶ.

πράξεων τοῦ ἀγωγιάτου. Μολονότι δὲ τὸ ἄρθρ. 98 σιωπᾷ πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὸ αὐτὸ καὶ λόγῳ βραδύτητος.

Ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως εἶνε αὐτοδικαίως δυνάμει τοῦ Νόμου del credere δύναται ἐπομένως νὰ συμφωνήσῃ τὸ ἐναντίον, ἥτοι νὰ μὴν ᾔνε, καὶ νὰ εὐθύνεται ὅπως πᾶς ἄλλος παραγγελιοδόχος ἥτοι μόνον λόγῳ κακῆς ἐκλογῆς.

2) Ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως ἢ ὁ ἀγωγιάτης ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἰδίας αὐτῶν πράξεις δύνανται νὰ συμφωνήσωσι ὅτι δὲν εὐθύνονται. Ἡ συμφωνία δ' αὕτη ἐπάγεται τὸ ἀνεύθυνον αὐτῶν διὰ βραδύτητα, ἀπώλειαν ἢ βλάβην ὅταν αὗται ᾔνε συνέπεια ἐλαφροῦ πταίσματος, καὶ οὐχὶ ὅταν ᾔνε δόλου ἢ βαρέως πταίσματος, διότι διὰ συμφωνίας δὲν δύναται τις ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀπαλλαγῇ τῶν συνεπειῶν τοῦ ἰδίου δόλου ἢ βαρέως πταίσματος, ἀλλὰ μόνον τῶν συνεπειῶν ἐλαφροῦ.

3) Ἐπειδὴ ἐπιτρέπεται διὰ συμφωνίας ἀπαλλαγὴ τῶν συνεπειῶν ἐλαφροῦ πταίσματος, ὁ δὲ δόλος καὶ τὸ βαρὺ πταῖσμα δὲν τεκμαίρυνται ἔπειτα ὅτι, ὑπαρχούσης συμφωνίας περὶ μὴ εὐθύνης λόγῳ βραδύτητος, ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας, αὗται τεκμαίρονται προελθοῦσαι ἐξ ἐλαφροῦ πταίσματος, ἥτοι πταίσματος δι' ὃ ἐπιτρέπεται συμφωνία περὶ μὴ εὐθύνης. Διὰ νὰ καταδικασθῇ ἐπομένως ὁ παραγγελοδόχος ἢ ὁ ἀγωγιάτης εἰς ἀποζημίωσιν λόγῳ βραδύτητος, ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας, ὑπαρχούσης ρήτηρος περὶ μὴ εὐθύνης, πρέπει ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ ὅχι μόνον τὴν ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι αὕτη εἶνε συνέπεια δόλου ἢ βαρέως πταίσματος τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου.

Εἰς τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο ἔγκειται ἀκριβῶς ἡ δύναμις τῆς ρήτηρος περὶ μὴ εὐθύνης. Ὁ ἐνάγων μὴ παρακολουθῶν τὸ ἐμπόρευμα δὲν εἶνε εἰς κκτάσταςιν συνήθως νὰ ἀποδείξῃ τὸν δόλον ἢ τὸ βαρὺ πταῖσμα τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου, ὥστε πράγματι ἡ ρήτηρ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀποκλεισμὸν πάσης εὐθύνης.

1143. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ Ἐν Γαλλίᾳ ἕνεκα τοῦ ἄρθρ. 98 τοῦ Ἑμ. Ν. καὶ διότι δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ Ἀστ. Δικ. ὁ κανὼν ὅτι δύναται τις ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀπαλλαγῇ διὰ συμβάσεως τῶν συνεπειῶν τοῦ ἰδίου ἐλαφροῦ πταίσματος, ἢ συμφωνία περὶ μὴ εὐθύνης ἐλογίζετο μέχρι τοῦ 1874 ἄκυρος ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἐπομένως ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ἀγωγιάτης ἐκηρύσσετο

υπεύθυνος ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχε γεγραμμένη ἡ περὶ μὴ εὐθύνης ρήτρα ⁽¹⁾. Ἀπὸ τοῦ 1874 ὅμως ἡ νομολογία σταθερῶς πλείον ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ρήτρα περὶ μὴ εὐθύνης εἶνε ἄκυρος ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὅτι δὲν δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἀνεύθυνον ἔστω καὶ λόγῳ ἐλαφροῦ πταίσματος. Δέχεται ὅμως ὅτι ὑπαρχούσης ρήτρας περὶ μὴ εὐθύνης, διὰ νὰ ζητηθῇ ἀποζημιώσεις δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τῆς ζημίας ἐκ βραδύτητος, ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας, ἀλλὰ πρέπει ὁ ἐνάγων νὰ ἀποδείξῃ πταῖσμα ἔστω καὶ ἐλαφρόν τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου. Ἐν ἄλλαις λέξεσι ἡ συμφωνία ἢ ἡ ρήτρα περὶ μὴ εὐθύνης δὲν ἀποκλείει τὴν εὐθύνην λόγῳ ἐλαφροῦ πταίσματος, ἀλλ' ἐπιβάλλει μόνον εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ πταίσματος, ἥς ἄνευ ἀποζημιώσεις δὲν χωρεῖ. Ἐνῷ δηλαδὴ ἄνευ τῆς ρήτρας περὶ μὴ εὐθύνης, ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἐπικαλούμενος καὶ ἀποδεικνύων ἀκαταμάχητον δύναμιν, ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα ἢ πρᾶξιν ἢ παρὰλειψιν τοῦ ἀποστολέως § 1127.1129 ὑπαρχούσης ρήτρας περὶ μὴ εὐθύνης οὐδὲν ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ βραδύτης, ἡ ἀβασία ἢ ἡ ἀπώλεια ὀφείλεται εἰς πταῖσμα τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου ἔστω καὶ ἐλαφρόν ⁽²⁾. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς Γαλλ. Νομολογίας ἐπικρίνεται καὶ δικαίως ὡς ἀντιφατικόν, διότι ἐνῷ θεωρεῖ τὴν ρήτραν περὶ μὴ εὐθύνης ἄκυρον ἀποδίδει ἐν τούτοις εἰς αὐτὴν συνεπείας ὡς πρὸς τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως ⁽³⁾.

Ἡ διαφορὰ τοῦ Ρωμ. συστήματος ὅπερ ἀνεπτύξαμεν § 1141 καὶ τοῦ συστήματος ὅπερ ἀκολουθεῖ ἡ Γαλλ. Νομολογία εἶνε προφανής.

Κατὰ τὸ Ρ. Δ. ἐπειδὴ ἐπιτρέπεται συνομολογία μὴ εὐθύνης δι' ἐλαφρόν πταῖσμα ἡ ρήτρα ἄνευ εὐθύνης σημαίνει ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος ἢ ὁ ἀγωγιάτης εὐθύνεται μόνον διὰ βάρυν καὶ διὰ δόλον· ἐπομένως ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐλαφροῦ πταίσματος εἶνε ματαία.

Κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολ. ἡ ρήτρα ἄνευ εὐθύνης δὲν σημαίνει ὅτι δὲν εὐθύνεται καὶ δι' ἐλαφρόν πταῖσμα, ἀλλὰ σημαίνει μόνον ὅτι καὶ

(1) Aubry et Rau 4 § 373 σημ. 10. Ἀκ. 28 Μαρτ. 60. S. 60. 1. 899 ἢ D. 60. 1. 209 καὶ Ἀκ. 29 Μαΐου 66. D. 67. 1. 388.

(2) Ἀκ. 4 Φεβρ. 74. S. 74 1. 273 ἢ 02 καὶ σημ. D. 74.1. 305. Ἀκ. 14 Ἰουλ. 74. Ἀκ. 25 Ὀκτ. 87 D. 88.1. 72 καὶ διαφόροις ἄλλας ἐν Dal. 90.1.209.

(3) Lyc. Tr. 3. 626 οἵτινες δέχονται τὰ τοῦ Ρωμ. Δικ.

τὸ ἑλαφρόν τοῦτο ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων καὶ ὅτι δὲν τεκμαίρεται ὅπως τεκμαίρεται ὅταν λείπῃ ἡ ρήτηρ (¹).

1144. Ἐντυπα. Αἱ σιδ., ἐταιρία διὰ τὰς ἀποσκευὰς παραδίδουσιν εἰς τοὺς ἐπιβάτας ἔντυπον ἀποδείξιν ὅπισθεν τῆς ὁποίας εἶνε τυπωμένον ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἡ ἐταιρία ὀφείλει ὠρismένην ἀποζημίωσιν (5 δρ. κατὰ χιλιόγραμμον ἢ μέχρι τώσων δρ.). Τὰ ἔντυπα ταῦτα περιέχουσι σύμβασιν περιστολῆς εὐθύνης, ἥτις κρίνεται κατὰ τὰ ρηθέντα § 1140. Ὑπεστηρίχθη ὅμως ὅτι ἡ τοιαύτη σύμβασις εἶνε ἄκυρος ὅχι πλέον ὡς σύμβασιν περιστολῆς εὐθύνης κατὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα § 1142, ἀλλὰ διότι ἐλλείπει ἡ συναίνεσις τοῦ ἐπιβάτου ὅστις δὲν λαμβάνει γνῶσιν πραγματικῶς τῶν ὅπισθεν τοῦ ἐντύπου ὄρων ἢ λαμβάνει μετὰ τὴν ἐγγραφὴν. Καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν ὑπεστηρίχθη ἡ τούτῳ τῷ λόγῳ ἀκυρότης τῆς ἐντύπου ρήτηρας (²) σήμερον ὅμως ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη ὅτι εἶνε ἔγκυρος ἀρκεῖ ὅτι ὁ ἐπιβάτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ γνῶσιν (³).

1145. Βεβαίωσις καταστάσεως. Ὁ ἀγωγιάτης δύναται κατὰ τὴν παραλαβὴν τῶν πραγμάτων πρὸς μετακόμισιν νὰ προκαλέσῃ τὸν ἀποστολέα εἰς βεβαίωσιν εἴτε τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ πράγματος εἴτε τῆς κακῆς συσκευῆς αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη βεβαίωσις γράφεται εἴτε ἐπὶ ἰδιαιτέρου δελτίου (bulletin de garantie) εἴτε ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς παραλαβῆς (recepissé), ἔχει δὲ τὰς ἐξῆς συνεπείας: 1) ἀπαλλάσσει τὸν ἀγωγιάτην τῆς ἀποδείξεως τῆς κακῆς καταστάσεως κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποστολῆς· 2) παράγει ὑπὲρ τοῦ ἀγωγιάτου τεκμήριον ὅτι ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ ἀβάρια προήλθεν ἐκ τῆς βεβαιωθείσης ταύτης καταστάσεως εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ ἀβάρια προέρχεται ἐξ ἄλλης αἰτίας (⁴).

(1) Ἄρα εἶνε ἀναιρετέα ἡ ἀποφ. ἐν ἧ δὲν βεβαιουταὶ τὸ πταῖσμα ὑπαρχούσης ρήτηρας Ἄκ. 30 Ἀπρ. 90. D. 90. 1. 223. Lyc. Tr. 3. 627.

(2) Boistel 562. Alauzet 944. Aubry et Rau 4 § 373 σημ. 18.

(3) Lyc. Tr. 3. 620 καὶ 716. Ἐφ. Ἀθ. 274 (93). Μπ. 12. 516. Ἄκ. 22 Ἰαν. 84. S. 84. 1. 221 καὶ Ἄκ. ? Ἀπρ. 90. D. 90. 1. 34. Αἱ ἀποφ. τοῦ Ἄκ. ἐξεδόθησαν ἐπὶ ὄρων ἀναφερομένων ἐν ναυλωτικοῖς, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε τὸ ἴδιον. Ἐπίσης ἐκρίθη ὅτι εἶνε ἰσχυρὰ ἡ ἔντυπος ρήτηρ περὶ μὴ εὐθύνης διὰ τὰς μὴ ἐγγεγραμμένας ἀποσκευὰς Ἄκ. 5 Φεβρ. 73. S. 73. 1. 105 καὶ Ἄκ. 5 Ἰουν. 78. S. 79. 1. 278.

(4) Lyc. Tr. 3. 621. Ἐφ. Caen 20 Ἀπρ. 64. S. 65. 2. 29 ἐνθα καὶ

1146. Εἰς τίνα ἀνήκει ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγή. Κατ' ἀκριβολογίαν ἡ περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ βραδύτητος, ἀπωλείας ἢ φθορᾶς ἀγωγή ἀνήκει εἰς τὸν ζημιωθέντα ὅστις συνήθως εἶνε ὁ κύριος ἢ ἐκεῖνος ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ ὁποῦ μεταφέρεται τὸ ἀντικείμενον. Καὶ κατ' ἀρχὴν ὁ ἀγωγιάτης δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωγὴν ἀποδεικνύων ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν μετεφέρετο ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ ἐνάγοντος. Συνήθως ὅμως τοιαύτη ἀπόδειξις δὲν γίνεται διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἀγωγιάτης ἀγνοεῖ τὴν σχέσιν τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου. Ἐπομένως ἀγωγὴν ἔχει ὁ ἀποστολεὺς ὡς συμβαλλόμενος, ἀγωγὴν ἔχει ἐπίσης καὶ ὁ παραλήπτης διότι ὁ ὁρισμὸς παραλήπτου αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων⁽¹⁾. Ὁ ἀγωγιάτης ἐναγόμενος παρὰ τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου δύναται νὰ προσεπικαλέσῃ τὸν ἕτερον, ἀπαλλάσσεται δὲ διὰ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνός⁽²⁾.

1147. Κατὰ τίνας κινεῖται ἡ ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως. Πλείονες ἀγωγιάται. Ὅταν εἰς καὶ μόνος ἀγωγιάτης ἀνέ-

σημ. Ἡ τοιαύτη βεβαίωσις τοῦ ἀποστολέως προτείνεται καὶ κατὰ τοῦ παραλήπτου. Ἀκ. 11 Ἀπρ. 77. S. 77. 1. 473. Συνηθίζεται ἐπίσης νὰ συμφωνῇται ἀνεύθυνον ἕκαστὸν χρήσεως ὁρισμένου μέσου μεταφορᾶς π. γ. ἀνοικτοῦ βαγονίου, ἢ τοιαύτης συμφωνίας ἣτις εὐρίσκεται ὡς ρήτρα ἐν τοῖς τιμολογίοις ἔχει τὰς ἐξῆς συνιπείας· 1) ἀπαλλάσσει τὸν ἀγωγιάτην τῆς εὐθύνης τῆς προερχομένης ἐκ καιρικῶν μεταβολῶν· 2) παράγει τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ ἀγωγιάτου ὅτι ἡ ἀβάρια ἢ ἡ ἀπώλεια εἶνε συνέπεια τούτων. Ἄρα ὁ ἀποστολεὺς ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἄλλη εἶνε ἡ αἰτία. Lyc. αὐτ. Ἀκ. 21 Νῆρ. 71. S. 72. 1. 77 καὶ 29 Ἰαν. 72. S. 72 1. 172.

(1) Lyc. Tr. 3. 629. Dal. Com. 382, 383. 455. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ παραλήπτης μὴ ὢν συμβαλλόμενος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἢ παραγωγελισδόχου δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1121 Γαλ. Κ. καθ' ὃ σύμβασις ὑπὲρ τρίτου εἶνε ἔγκυρος ὅταν ὁ συνομολογῶν ἔχῃ συμφέρον παρέχει δὲ εἰς τὸν τρίτον ἀγωγὴν ἂν ἀπεδέχθῃ. Aubry et Rau 4 § 343 ter 2°. Παρ' ἡμῖν ἡ σύμβασις βεβηχίως εἶνε ἔγκυρος καίτοι ὑπὲρ τρίτου (τοῦ παραλήπτου) γενομένη καὶ ἔχει ἀγωγὴν ὁ ἀποστολεὺς. Καλ. 3 § 108 α'. ἀλλ' ὁ παραλήπτης ἥτοι ὁ τρίτος δὲν ἔχει ἀγωγὴν ἐκτὸς ἂν γενικεύσωμεν τὸν κανόνα τοῦ Ν. 8 Κωδ. 3. 42 ἢ Βασιλ. 28 (15. 4). Καλ. 3 § 109 ζ'. Κατὰ τὸν W. Wetter Oblig. § 111 B. 2. ἡ ὑπὲρ τρίτου ἔγκυρος σύμβασις ἀποτελεῖ πρότασιν διὰ τὸν τρίτον ὅστις ἔχει ἀγωγὴν ἅμα δεχθῇ ταύτην. Ἴδε καὶ Molitor § 62.

(2)*Lyc. Tr. 3. 629. Dalloz Com. 383.

λαβε καὶ ἐξετέλεσε τὴν μετακόμισιν ἄνευ παρεμβάσεως παραγγελιοδόχου ἢ ἄλλου ἀγωγιάτου τὸ ζήτημα δὲν τίθεται διότι αὐτὸς καὶ μόνος ἐνέχεται. Ὅταν ὅμως ἡ μετακόμισις ἐγένετο τῇ διαδοχικῇ παρεμβάσει πλειοτέρων προσώπων (παραγγελιοδόχων-ἀγωγιάτων) ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα κατὰ τίνας ἔχει ἀγωγὴν ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης καὶ ποία ἡ εὐθὺνη ἐκάστου.

Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀποστολεὺς συνηλλάχθη ἀπ' εὐθείας καὶ ἀτομικῶς πρὸς ἕκαστον τῶν ἀγωγιάτων, οἵτινες διαδοχικῶς μετέσχον τῆς μετακομίσεως, οὐδεμία παρουσιάζεται δυσκολία, διότι ἔχομεν τόσα συναλλάγματα μετακομίσεως ὅσοι εἶνε οἱ ἀγωγιάται. Καθ' ἕκαστου ἀγωγιάτου ἔχει ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης ἀγωγὴν καὶ ἕκαστος εὐθύνεται ὅπως πᾶς ἀγωγιάτης ⁽¹⁾.

Ἐπίσης ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀποστολεὺς συμφωνῇ καὶ συναλλάσσεται μετὰ τοῦ πρώτου ἀγωγιάτου ὥστε οὗτος μετὰ διάστημα νὰ παραδῶσῃ τὸ μεταφερόμενον εἰς ὠρισμένον πρόσωπον τὸ ὁποῖον θὰ φροντίσῃ περὶ τῆς περαιτέρω μεταφορᾶς εὐρίσκον ἄλλον ἀγωγιάτην, ἔχομεν πάλιν πλείονα τοῦ ἐνὸς συναλλάγματα μεταφορᾶς, καὶ ἐπομένως ἀγωγὴν καθ' ἕκαστου ἀγωγιάτου ἐκ μέρους τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου ⁽²⁾.

Ἄλλ' οἱ τρόποι οὗτοι δὲν εἶνε συνήθεις. Συνήθως ὁ ἀποστολεὺς δι' ἐνὸς μόνου συναλλάγματος καὶ ἐπὶ μιᾷ τιμῇ ἀνατίθῃσιν τὴν ὅλην μεταφορὰν εἰς ἀγωγιάτην ἢ παραγγελιοδόχον ὅστις ἀναλαμβάνει ταύτην. Ὁ ἀναλαβὼν τὴν μεταφορὰν ἀγωγιάτης ἢ παραγγελιοδόχος ὅστις ὡς εἶπομεν § 1090 καὶ 1091 εἶνε ἐν μέρει ἀγωγιάτης, δύναται βεβαίως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὅλην μεταφορὰν ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται δι' ἀντικείμενα ἀποστελλόμενα μακράν. Ὁ ἀναλαβὼν ἐκτελεῖ τὴν μεταφορὰν μόνον μέχρι τινος διαστήματος, καὶ ἐκεῖ παραδίδει τὸ μεταφερόμενον εἰς ἄλλον ἀγωγιάτην, ὅστις ἐνεργεῖ ἐπίσης τὴν μεταφορὰν μέχρι τινος ἐνθα παραδίδει εἰς ἄλλον ὅστις πάλιν μετὰ τι διάστημα παραδίδει εἰς ἄλλον καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις οὗ τὸ ἀντικείμενον φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ὅλοι οὗτοι οἱ ἀγωγιάται οἱ μετὰ τὸν πρῶτον καλοῦνται μεσολαβοῦντες. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τίθεται ἰδίως τὸ ἐρώτημα κατὰ τίνων ἐκ τῶν προ-

(1-2) Lyc. Tr. 3. 630. Ἄκ. 2 Ἰουλ. 60. D. 61. 1. 109.

σώπων τούτων ἔχει ἀγωγήν ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παρχλήπτης καὶ ποίη-
 ῃ εὐθύνῃ ἐκάστου. Ἐξετάζομεν χωριστὰ τὰ περὶ ἀγωγῆς καὶ τὰ
 περὶ εὐθύνῃς καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸν πρῶτον, τοὺς μεσολαβούντας καὶ
 τὸν τελευταῖον ἀγωγιάτην. Ὀμιλοῦμεν δὲ περὶ ἀγωγιάτου μόνον διό-
 τι ὡς εἵπομεν καὶ ὁ παραγγελιοδόχος μετακομίσεως εἶνε σήμερον ἐν
 μέρει ἀγωγιάτης § 1091

1148. Πρῶτος ἀγωγιάτης. Ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης ὁ μετὰ
 τοῦ ἀποστολέως συναλλαχθεὶς εἶνε ἀγωγιάτης μὲν διὰ τὸ μέρος τῆς
 μεταφορᾶς, τὸ ὅποιον ἐξετέλεσε ὁ ἴδιος, παραγγελιοδόχος δὲ μετα-
 κομίσεως δι' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀνέθηκεν εἰς ἄλλον ἀγωγιάτην. Λόγω
 τῶν ιδιοτήτων τούτων εἶνε ἐναγώγιμος παρὰ τοῦ ἀποστολέως ἢ πα-
 ραλήπτου καὶ εὐθύνεται ὅχι μόνον διὰ τὰς ἰδίας πράξεις (ἀρθρ. 103)
 ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνας τῶν ἀγωγιατῶν εἰς οὓς ὡς παραγγελιοδόχος
 παρέδωκε τὰ μετακομιστέα πρὸς μετακόμισιν (ἀρθρ. 99)· μὴ δυνά-
 μενος νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πταῖσμα-
 τος μεσολαβούντων. § 1122—23 ⁽¹⁾

Ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εὐθύνεται μόνον λόγῳ κα-
 κῆς ἐκλογῆς ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀποστολεὺς ἐγνώριζε ὅτι θὰ γίνῃ χρῆσις
 μεσολαβούντων ἀγωγιατῶν ἢ ὅτι δὲν εὐθύνεται διότι ὁ μεσολαβὼν
 εἶχε ὑποδειχθῇ § 1124.

1149. Μεσολαβούντες ἀγωγιᾶται. Οὕτω καλοῦνται οἱ
 μετὰ τὸν πρῶτον καὶ παρὰ τούτου λαβόντες τὸ μεταφερόμενον ἀγω-
 γιάται. Ὅλοι οὗτοι πλὴν τοῦ τελευταίου εἶνε ἀγωγιᾶται διὰ τὸ μέ-
 ρος τῆς μεταφορᾶς, ὑπὲρ ἐκτελοῦσι καὶ παραγγελιοδόχοι ὑποκατά-
 στατοι, διότι ἀναλαμβάνουσι τὴν εὐρεσιν ἄλλου ἀγωγιάτου. Κατὰ
 τῶν μεσολαβούντων τούτων ἔχει ἀγωγήν ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παρχλή-
 πτης; Ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἐντολεὺς ἔχει εὐθεῖαν ἀγωγήν κατὰ τοῦ ὑποκα-
 ταστάτου ἥτοι κατ' ἐκείνου ὃν ὑπεκατέστησεν ὁ ἐντολοδόχος (ἀρθρ.
 1994 Γαλ. Κ.). Ἐπομένως δέχονται ἐκεῖ ὅτι ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ πα-
 ραλήπτης ἔχουσι ἀγωγήν κατὰ τῶν μεσολαβούντων, ⁽²⁾ τοιοῦτον τι
 παρ' ἡμῖν ἀπολύτως δὲν εἶνε δεκτόν, διότι κατὰ τοῦ ὑποκαταστά-
 του δὲν ἔχει εὐθεῖαν ἀγωγήν ὁ ἐντολεὺς ἐκτὸς ἂν ὁ ἐντολοδόχος συ-

(1) Lyc. αὐτ. 631.

(2) Lyc. αὐτ. 632.

νηλάχθη ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως. Θὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπομένως τὰ λεχθέντα ἐν § 997 καθ' ἃ κατ' ἀρχήν, εὐθεῖαν ἀγωγὴν δὲν ἔχει ὁ ἀποστολεύς ἢ ὁ παραλήπτης κατὰ τῶν μεσολαβούντων. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ὑποκατάστατος ἀγωγιάτης εἶνε τρίτος μεθ' οὗ ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης (παραγγελιοδόχος) συνηλλάχθη θὰ δεχθῶμεν ἀγωγὴν τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου κατὰ τοῦτου δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 581 οἷον ἐξηγήθη § 1030 ὅταν ὁ ὑποκατάστατος δὲν ἔχη συμφέρον νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι συνηλλάχθη μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου μᾶλλον.

1150. Τελευταῖος ἀγωγιάτης. Οὗτος εἶνε μόνον ἀγωγιάτης καὶ οὐχὶ παραγγελιοδόχος ἥτοι εἶνε τρίτος συναλλαχθεὶς μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου (ἀγωγιάτου) ἢ ὑποκαταστάτου. Ἐφαρμόζονται ἐπομένως τὰ λεχθέντα ἐν § 1030 ⁽¹⁾

1151. Εὐθύνη τοῦ πρώτου δι' ἀβαρίαν. Ἡ εὐθύνη τοῦ πρώτου ἀγωγιάτου τοῦ μετὰ τοῦ ἀποστολέως συναλλαχθέντος εἶνε τελεία. Εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις του, διὰ τὰς τῶν μεσολαβούντων, λογίζεται παραλαβὼν τὸ ἐμπόρευμα ἐν καλῇ καταστάσει διότι εἶχε τὸ δικαίωμα καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ προβῇ εἰς ἐρευναν καὶ δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης εἰμὴ ἰσχυριζόμενος καὶ ἀποδεικνύων ὅτι ἡ ἀβαρία προέρχεται ἐξ ἀνωτέρας βίας, ἐλαττώματος τοῦ πράγματος ἢ πράξεως τοῦ ἀποστολέως. Ὡς εὐθυνόμενος διὰ τὰς πράξεις τῶν μεσολαβούντων ματαίως ἰσχυρίζεται καὶ ἀποδεικνύει πταῖσμα τούτων § 1148 ⁽²⁾

1152. Εὐθύνη τῶν μεσολαβούντων δι' ἀβαρίαν. Αὐτὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ γίνωσι δεκτὰ καὶ διὰ τοὺς κατόπιν ἀγωγιάτας ἢ τοὺς μεσολαβούντας, διότι καὶ οὗτοι πλὴν τοῦ τελευταίου εἶνε παραγγελιοδόχοι. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ λογίζωνται παραλαβόντες τὸ ἐμπόρευμα εἰς καλὴν κατάστασιν. Ἐπρεπε νὰ εὐθύνωνται διὰ τὰς πράξεις τῶν κατόπιν ἀγωγιατῶν καὶ νὰ ἀπαλλάσσωνται μόνον ἀποδεικνύοντες ἀνωτέραν βίαν, ἐλάττωμα τοῦ πράγματος ἢ πταῖσμα τοῦ ἀποστολέως. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὸν καὶ ὁρθῶς χάριν αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐμπορίου, μὴ ἐπιδεχομένου βραδύτητα, διήρesan τὰς

(1) Lyc. αὐτ. Ὁ ὑποκατάστατος τοῦ ὑποκα-αστάτου εἶνε τρίτος συναλ-
λαχθεὶς μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου : Πολὺ ἀμφιβάλλω,

(2) Lyc. αὐτ. 634.

ἀβυχρίας εἰς ἐσωτερικὰς ἦτοι μὴ φαινόμενας (interieures) καὶ εἰς ἐξωτερικὰς ἦτοι φαινόμενας. (exterieures). Διὰ τὰς ἐσωτερικὰς ἀβυχρίας εἶπον ὅτι ὁ μεσολαβῶν ἀγωγιάτης δὲν λογίζεται παραλαβὼν τὸ μετακομιζόμενον εἰς καλὴν κατάστασιν διότι δὲν ἐξήτασεν οὔτε ἡδύνατο, οὔτε συνέφερε, λόγῳ τῆς ταχύτητος, νὰ ἐξετάσῃ. Διὰ νὰ εὐθύνεται ἐπομένως δι' αὐτὰς πρέπει ὁ ἐνάγων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ τοιοῦτος μεσολαβῶν ἀγωγιάτης παρέλαβε τὸ μετακομιζόμενον εἰς καλὴν κατάστασιν ⁽¹⁾.

Διὰ τὰς ἐξωτερικὰς ὁμως ἀβυχρίας ἦτοι τὰς φαινόμενας δὲν ὑπάρχει ὁ αὐτὸς λόγος, δὲν χρειάζεται ἔρευνα καὶ ἡ βεβαίωσις τούτων εἶνε εὐχερής, ἄρκ. ἡ εὐθύνη τοῦ μεσολαβοῦντος διὰ ταύτας εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν εὐθύνην τοῦ πρώτου. Πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁ μεσολαβῶν ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸς ἢ ὅτι δὲν τὸ παρέλαβεν εἰς καλὴν κατάστασιν ἢ ὅτι ἡ ἀβυχρία ὀφείλεται εἰς ἀνωτέρην βίαν, ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα ἢ πρᾶξιν τοῦ ἀποστολέως. ⁽²⁾

Ἀλλὰ δύναται ὁ μεσολαβῶν νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀβυχρία προήλθεν ἐκ πταίσματος τοῦ μετ' αὐτὸν ἀγωγιάτου ἦτοι δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι παρέδωκε τὸ ἐμπόρευμα εἰς καλὴν κατάστασιν δηλ. ἄνευ ἐξωτερικῆς ἀβυχρίας; Κατ' ἀκριβολογίαν ὁ μεσολαβῶν ἀγωγιάτης πλὴν τοῦ τελευταίου εἶνε παραγγελιοδόχος εὐθυνόμενος διὰ τὰς πράξεις τῶν μετ' αὐτὸν ἀγωγικτῶν (ἄρθρ. 99), ἦτοι εἶνε παραγγελιοδόχος del credere. Ἐπομένως ἡ ἀπόδειξις εἶνε ματαια. Δὲν φθάνουσιν ὁμως εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο καὶ δέχονται ὅτι ὁ μεσολαβῶν ἀγωγιάτης δὲν εἶνε παραγγελιοδόχος del credere καὶ ὅτι ἐπομένως δύναται πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀβυχρία προήλθεν ἐκ πταίσματος τοῦ μετ' αὐτὸν ἢ ὅτι παρέδωκεν εἰς τὸν μετ' αὐτὸν τὸ μετακομιζόμενον ἐν καλῇ καταστάσει ⁽³⁾ § 1123.

1153. Ἀπόδειξις. Διὰ τὸν πρῶτον ἀγωγιάτην τὰ μετακομιζόμενα λογίζονται παραδοθέντα ἐν καλῇ καταστάσει, διὰ τοῦς

(1) Lyc. Tr. 3. 635. Ἀκ. 19 Αὐγ. 68. D. 68. 1. 437 ἢ S. 68. 1. 383. Ἐφ. Toulouse 4 Δεφ. 71. D. 72. 2. 254 ἢ S. 72. 2. 15. Alauzet 970. Boistel 569.

(2) Lyc. αὐτ. Boistel αὐτ.

(3) Lyc. Tr. 3. 637.

μεσολαβούντας επίσης ἂν πρόκηται περὶ ἐξωτερικῶν ἀθαρτιῶν ἂν πρόκηται ὅμως περὶ ἐσωτερικῶν ὀφείλει τότε ὁ ἐνάγων νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἐν καλῇ καταστάσει παράδοσιν. Δὲν ὀφείλει ὅμως νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων οὔτε πταῖσμα τοῦ μεσολαβούντος οὔτε ὅτι ἡ ἀθαρτία συνέβη καθ' ὃν χρόνον εἶχε τὸ πρᾶγμα οὗτος εἰς χειράς του. Ἀρκεῖ τὸ τεκμήριον ἢ ἡ ἀπόδειξις (ἐπὶ ἐσωτερικῶν ἀθαρτιῶν) ὅτι τὸ πρᾶγμα παρεδόθη ἐν καλῇ καταστάσει. Ὁ ἐναγόμενος ὡς ὀφειλέτης ὀφείλει νὰ ἐπικλεσθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπαλλαγῆς ἢ τῆς μὴ εὐθύνης του ⁽¹⁾.

1154. Εὐθύνη τελευταίου ἀγωγιάτου δι' ἀθαρτίαν. Οἱ κανόνες περὶ μεσολαβούντων καὶ τῆς εὐθύνης αὐτῶν ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸν τελευταῖον ἀγωγιάτην. Ἐνεκα ὅμως τοῦ ὅτι οὗτος συνήθως εἰσπράττει τὸ ὅλον ἀγῶγιον ὅταν τὸ πρᾶγμα μεταφέρεται ἐπὶ κομίστροις ὀφειλομένοις, ὑπεστήριξαν τινες ὅτι ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν προηγουμένων ἀγωγιατῶν καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ νὰ ἀποδείξῃ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πταῖσμα ἄλλου ἀγωγιάτου πρὸ αὐτοῦ ἢ βεβαιώσιν ὅτι παρέλαβε τὸ πρᾶγμα βεβλαμμένον, ἀλλ' ἡ εὐθύνη αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου ἀγωγίου ⁽²⁾. Τὴν γνώμην ταύτην δὲν δέχονται ἄλλοι, ἀπολύτως διδάσκοντες ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀγωγιάτης εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις τοῦ μόνου καὶ ὅτι δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὸ ὅλον ἀγῶγιον ⁽³⁾. Νομίζω ὅτι ἡ ἐξῆς διάκρισις ἐπιβάλλεται. Ὁ τελευταῖος ἀγωγιάτης εἶνε ἀγωγιάτης καὶ ἐκδοχεὺς τῶν δικαιοματίων τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀγωγιατῶν. Ὡς ἀγωγιάτης εὐθύνεται ὅπως πᾶς μεσολαβῶν ἀγωγιάτης § 1152. Ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιοματίων τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀγωγιατῶν ὑφίσταται τὰς ἐνστάσεις ἐκ τοῦ προσώπου τούτων

(1) Lyc. Tr. 3. 638 δηλ. ὁ μὲν πρῶτος τὰ ἐν § 1127 οἱ δὲ μεσολαβούντες τὰ ἐν § 1152. Τινὲς ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ πταίσματος ἢ τοῦλάχιστον ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀθαρτία συνέβη ὅταν εἶχε τὸ πρᾶγμα ὁ μεσολαβῶν εἰς χειράς του. Ἀκ. 19 Αὐγ. 68. S. 68. 1. 383 ἢ D. 68. 1. 437. Ἀκ. 9 Ἰουλ. 72. S. 72. 1. 303. Ἀκ. 25 Ἰουν. καὶ 8 Δεβ. 73 ἐν S. 74. 1. 54 καὶ 277. Boistel 570.

(2) Ἀκ. 6 Μαΐου 72. S. 72. 1. 279 Ἀκ. 6 Ἰαν. 74. S. 74. 1. 54. Ἀκ. 2 Ἰουλ. 79. S. 79. 1. 380 Boistel 570.

(3) Lyc. Tr. 3. 639.

ὅπως πᾶς ἐκδοχεύς, δι' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ἀγωγίου τὸ ὁπίον ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀγῶγιον τῶν πρὸ αὐτοῦ.

1155. Εὐθύνη πρῶτου καὶ μεσολαβούντων δι' ἀπώλειαν ἢ βραδύτητα. Εὐκολώτερον εἶνε τὸ ζήτημα ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἢ βραδύτητος, Ἐπὶ ἀπωλείας ἡ ἀγωγή ἐγείρεται εἴτε κατὰ τοῦ πρῶτου εἴτε κατὰ τῶν μεσολαβούντων, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πρᾶγμα παρεδόθη εἰς τὸν ἐναγόμενον οὗτος δὲ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ἢ ὅτι ἡ ἀπώλεια εἶνε συνέπεια ἀνωτέρας βίας κλπ. ἢ ἂν ᾔνε μεσολαβῶν, ὅτι παρέδωκεν εἰς ἄλλον τὸ μετακομιζόμενον ⁽¹⁾.

Ὡς πρὸς τὴν βραδύτητα, ὁ ἐνάγων ἀγωγιάτην ἄλλον ἐκτὸς τοῦ πρῶτου ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ μετακομιζόμενον παρεδόθη τῷ ἐναγόμενῳ ἐν καιρῷ ⁽²⁾.

1156. Ἀναγωγή. Ἐξ ὅσων εἶπομεν περὶ εὐθύνης τῶν διαφόρων ἀγωγιατῶν προκύπτει ὅτι εἶνε δυνατόν ἀγωγιάτης τις νὰ καδικασθῇ χωρὶς νὰ ᾔνε ἐν πταίσματι διὰ πράξεις ἄλλου ἀγωγιάτου. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν πρῶτον ἀγωγιάτην εὐθυνόμενον ὡς γνωστὸν διὰ τὰς πράξεις τῶν μετ' αὐτὸν. Ὁ τοιοῦτος ἀγωγιάτης βεβαίως ἔχει ἀγωγήν κατὰ τῶν λοιπῶν ἰδίως κατὰ τοῦ πταίστου, ἀλλ' ἐρωτᾶται ποῖοι κανόνες ἀκολουθοῦνται ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. Ἡ γνώμη τινων ὅτι ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης θεωρεῖται ἀποστολεὺς ἀπέναντι τοῦ δευτέρου καὶ ὁ δεύτερος ἀγωγιάτης ἀποστολεὺς ἀπέναντι τοῦ τρίτου καὶ ὁ τρίτος ἀποστολεὺς ἀπέναντι τοῦ τετάρτου καὶ οὕτω καθεξῆς λογίζεται αὐθαίρετος· διδάσκεται δὲ ἐν γένει ὅτι ἡ θέσις τῶν μεσολαβούντων ἀγωγιατῶν εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς ἀξίας εἴτε ὡς πρὸς τὴν μὴ εὐθύνην αὐτῶν διὰ τὰς πράξεις τῶν κατόπιν § 1152 εἶνε ἡ αὐτὴ οἰοσθήποτε καὶ ἂν ᾔνε ὁ ἐνάγων εἴτε δηλ. ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης εἴτε ὁ πρὸ αὐτοῦ ἀγωγιάτης ⁽³⁾.

1157. Ἀπόσβεσις τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως. Ἀπαράδεκτον. Παραγραφὴ. Ὁ Νομοθέτης ἐσκέφθη ὅτι ἡ εὐθύνη τοῦ παραγγελιοδόχου μετακομίσεως καὶ τοῦ ἀγωγιάτου καίτοι σύμ-

(1 2) Lyc Tr. 3. 640. Ἀκ. 8 Δ6ρ. 73 D. 74. 1. 61.

(3) Lyc. Tr. 3. 641. Boistel 569. Ἀκ. 25 Ἰουν. 73. S. 74. 1. 54. Ἀκ. 8 Δ6ρ. 73. S. 74. 1. 277.

φωνος πρὸς τὰς γενικάς τοῦ δικαίου ἀρχὰς εἶνε βαρεῖα, καὶ ὅτι μετὰ
τινα χρόνον τὰ αἷτια τῆς βραδύτητος, ἀπωλείας ἢ ἀβυρίας εἶνε δυσ-
απόδεικτα. Διὰ τοῦτο ἐζήτησε νὰ περιορίσῃ τὴν διάρκειαν τῆς εὐθύ-
νης καθιερώσας ἀπαράδεκτον (ἄρθρ. 105) καὶ σύντομον παραγρα-
φὴν (ἄρθρ. 108).

Περὶ τοῦ ἀπαράδεκτου καὶ τῆς παραγραφῆς δυνάμεθα πρὸ πάσης
ἄλλης ἐξετάσεως νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑξῆς.

1) ὅτι ἐφκρμόζονται ἐπὶ πάσης μεταφορᾶς πλὴν τῶν διὰ θαλάσ-
σης περὶ ὧν ἔχομεν εἰδικὸν ἀπαράδεκτον (ἄρθρ. 435) καὶ εἰδικὴν
παραγραφὴν (ἄρθρ. 433).

2) ὅτι τὸ ἀπαράδεκτον καὶ τὴν παραγραφὴν ἐπικαλεῖται μόνος
ὁ ἀγωγιάτης δι' ὃν ἡ μετακόμισις εἶνε πράξις ἐμπορικὴ, ἥτοι ὁ ἐπι-
χειρῶν μετακόμισιν καὶ οὐχὶ ὁ τυχαίως ἐνεργήσας πράξιν μετακομί-
σεως § 1098.

3) ὅτι ἡ φύσις τῶν μεταφερομένων καθὼς καὶ ἡ ιδιότης τοῦ ἀπο-
στολείως ἢ παραλήπτου εἶνε ἀδιάφορα. Τὸ ἀπαράδεκτον καὶ ἡ παρα-
γραφὴ προτείνονται καὶ κατὰ μὴ ἐμπόρου ἢ μὴ ἐμπορικῶς ἐνεργοῦν-
τος ἀποστολείως ἢ παραλήπτου ⁽¹⁾.

1158. Περὶ ἀπαράδεκτου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 105 «ἡ παρα-
λβὴ τῶν μετακμισθέντων πραγμάτων καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου
σβύουν πᾶσαν κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἀγωγὴν».

Ἐξετάζομεν· 1) ποῖοι οἱ ὅροι οἱ ἀπαιτούμενοι ὅπως προταθῇ τὸ
ἀπαράδεκτον· 2) κατὰ ποίων ἀγωγῶν προτείνεται· καὶ 3) κατὰ ποίων
ἀγωγῶν ἐξαιρετικῶς δὲν προτείνεται.

1159. 1. Ὅροι ἀπαράδεκτου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 105 ἵνα προ-
ταθῇ τὸ ἀπαράδεκτον ἀπαιτεῖται 1) παρὰ τὴν τοῦ μετακμισθέντος
2) πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου. Τὰ δύο ὅμως ταῦτα γεγονότα πρέπει νὰ
προέρχωνται ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσώπου μετὰ τὴν περσίωσιν τῆς μετα-

(1) LyC. Tr. 3. 646. Boistel 575. Aubry et Rau 4 373. σημ. 23.
Παλ. 369. Ἀκ. 27 Μαΐου 89. S. 90. 1.77. εἶχεν ὑποστηρικτῇ ἄλλοτε ἔνεκα
τῆς λείψεως ἐμπορεύματα τοῦ ἄρθρ. 108 ὅτι κατὰ μόνον ἐμπόρων προτείνεται.
Troplong 928. ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησε διότι πᾶν μετακομιζόμε-
νον εἶνε ἐμπόρευμα διὰ τὸν ἀγωγιάτην, αἱ διατάξεις δὲ τῶν ἄρθρ. 105 καὶ 108
σκοποῦσι τὴν προστασίαν τούτου Cal. Dom. 404. Σήμερον ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτη-
μα δὲν τίθεται ἔνεκα τοῦ N. 11 Ἀπρ. 88 τροποποιήσαντος τὸ ἄρθρ. 108

κομίσεως ὅτε ἡ ἐξέτασις καὶ ἔρευνα εἶνε δυνατή. Ἐπομένως τὸ ἀπαράδεκτον δὲν προτείνεται α) ὅταν ἐγένετο μὲν ἡ παραλαβὴ δὲν ἐπληρώθη ὅμως τὸ ἀγώγιον ⁽¹⁾. β) ὅταν τὸ ἀγώγιον εἶχεν ἤδη πληρωθῇ παρὰ τοῦ ἀποστολείως κατὰ τὴν ἀποστολὴν. Εἰς τὴν περίπτωσιν μάλιστα ταύτην εἶνε ἀδιάφορον ἂν ὁ ἀποστολεὺς καὶ ὁ παραλήπτης ᾖνε τὸ αὐτὸ πρόσωπον. ⁽²⁾ γ) Ἐὰν δὲν ἐγένετο ἐξέτασις τῆς καταστάσεως τοῦ μετακομιζομένου οἷοτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. ⁽³⁾.

(1) LyC. Precis 918. Παλ. 369. Boistel 573. Alauzet 985. Ἀκ. 26 Φεβρ. 55 D. 55. 1 404. ἡ S. 57. 1. 197. Ἡ παραλαβὴ τοῦ πράγματος δύναται νὰ γίνῃ καὶ παρ' ἡμαξηλάτου ὃν ἐπεφόρτισεν ὁ παραλήπτης. Ἀκ. 24 Αὐγ. 81 D. 82. 1 200. S 81. 1. 477. Boistel 573. Ἀλλ' ἡ παραλαβὴ παρὰ κατότιν ἀγωγιάτου δὲν ἀποσβύνει τὰ δικαιώματα τοῦ παραλήπτου Ἀκ. 7 Ἰουν. 58 D. 58. 1. 416. ἐκτὸς ἂν ἔχωμεν πλείονα συναλλάγματα μετακομιδῆς. Ἀκ. 16 Μαΐου 70 D. 70. 1. 387. Boistel 573. Ὁ παραλήπτης ὅστις τὰ ἐπ' ὀνόματί του ἐκφορτωθέντα ἐπὶ τῆς προκυμίας ἢ ἀποθήκης (entrepot) διέθεσεν λογίζεται παραλαβὼν Alauzet 986. Δὲν ἐθεωρήθη παραλαβὼν ἐκεῖνος εἰς τοῦ ὁποίου τὴν αὐλὴν ἐξεφορτώθησαν τὰ πράγματα μὴ φέροντα ἐξωτερικῶς ἔχνη ἀβαρίας ἢ ὅστις αὐθημερὸν ἐζήτησε τὴν βεβαίωσιν τῆς καταστάσεως ἣτις ἀνεφάνη κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν κιβωτίων Ἐρ. Paris 5 Ἰαν. 74. D. 75. 2 8. — Ἐπίσης ὁ παραλήπτης ὅστις διαρκούσης τῆς δίκης περὶ ἀποζημιώσεως ἐπώλησε τὸ πρᾶγμα λόγῳ συντηρήσεως δὲν ἐλογίσθη παραλαβὼν.

(2) LyC. Precis 918 Boistel 573. Παλ. 369. Alauzet 988.

(3) LyC. Precis αὐτ. Ὁ παραλήπτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ τὸ μετακομιζόμενον ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ ἀγώγιον πρὸ τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως Ἀκ. 27 Δεβρ. 54 S. 55 1. 261. Alauzet 985. Οὔτε εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐξέτασιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 106 ὅπερ ἐγγράφῃ δι' ἄλλην περίπτωσιν Ἀκ. 14 Αὐγ. 61 S. 62. 1. 45. Alauzet 986. — Κατὰ τὸ ἀκυρ. 26 Ἀπρ. καὶ 15 Μαΐου 76 ἐν S 77 1 128. «Τὸ ἄρθρ. 105 δὲν ἐφαρμόζεται ὡςάκις ὁ παραλήπτης ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἐκ πράξεως τοῦ ἀγωγιάτου ἀδυνατεῖ ἢ νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀβαρίαν ἢ τὴν βραδύτητα ἢ νὰ διατυπώσῃ ἐπιφυλάξεις». — καὶ Ἀκ. 20 Νεβρ 82 S 83. 1. 180 Ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 105 ἐὰν ὁ ἀγωγιάτης ἀπέκρυψε τὴν ἀβαρίαν Ἀκ. 14 Φεβρ. 76. S. 76. 1. 127 ἢ D. 78. 1. 16 Alauzet 990 ἡ παρεκώλυσε τὴν ἐξέτασιν παραδίδων ἐν καιρῷ μεγάλῃς κινήσεως καὶ θορύβου Ἀκ. 5 Φεβ. 56. D. 56. 1. 181. ἡ εἰς σταθμὸν ἔνθα ὑπῆρχε συνωστισμός Ἀκ. 13 Αὐγ. 72 D. 72. 1. 228. ἡ S. 72. 1. 304 ἡ ἂν παρεδόθη ἄλλο παρὰ τὸ ἀποσταλὲν ἢ δὲν παρεδόθη καὶ τὸ ἀγωγιαστῆριον Ἀκ. 22 Μαΐου 65 S 65 1. 451 Boistel 574. Ἐπειδὴ αἱ σιδηροδρ. ἐταιρίαι ἀπαιτοῦσι πρὸ τῆς παραδόσεως

1160. 2. Ἀγωγαὶ καθ' ὧν προτείνεται τὸ ἀπαράδεκτον. Ἐκ τῆς γενικότητος τοῦ ἄρθρ. 105 ἐπεταὶ ὅτι κατὰ πάσης ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀβαρίας, βραδύτητος ἢ μερικῆς ἀπωλείας προτείνεται τὸ ἀπαράδεκτον.

Εἰδικώτερον σημειωτέα ταῦτα.

1) Ἄμα συντρέχουσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 105 τὸ ἀπαράδεκτον προτείνεται κατὰ πάσης ἀγωγῆς εἴτε τοῦ ἀποστολέως εἴτε τοῦ παραλήπτου· καὶ διότι ὁ Ν. δὲν διακρίνει καὶ διότι οὗτος θεωρεῖται ἀντιπροσωπεύων τὸν ἀποστολέα ἀπέναντι τοῦ ἀγωγιάτου⁽¹⁾

2) Οὐδεμία διάκρισις γίνεται ἤδη μεταξὺ ἐσωτερικῶν (ἀφανῶν) ἀβαριῶν καὶ ἐξωτερικῶν (φαινομένων)· διότι καὶ τῶν ἀφανῶν ἡ ἐξέτασις καὶ βεβαίωσις δὲν εἶνε ἀδύνατος, ἀλλὰ μόνον δύσκολος⁽²⁾.

3) Τὸ ἀπαράδεκτον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου πρὸς τὸν ἀγωγιάτην. Εἶνε δὲ ξένον εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς τὸν πωλητὴν ἢ τοῦ ἀποστολέως πρὸς τὸν παραλήπτην⁽³⁾.

4) Κατὰ τῆς ἀγωγῆς δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀνάληψις κομίστρων καθ' ὑπέρθεσιν τοῦ τιμολογίου πληρωθέντων (en detaxe) δὲν προτείνεται τὸ ἀπαράδεκτον διότι ἡ ἀγωγή αὕτη βᾶσιν ἔχει τὸ ἀχρεώστητον καὶ οὐχὶ τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομίσεως⁽⁴⁾.

1161. 3. Κατὰ ποίων ἀγωγῶν ἐξαιρετικῶς δὲν προτείνεται τὸ ἀπαράδεκτον. Μολονότι τὸ ἄρθρ. 105 οὐδεμίαν ἀναγράφει ἐξαιρέσιν πάντες ἐν τούτοις ὀέχονται ὅτι τὸ ἀπαράδεκτον δὲν προτείνεται.

τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀγωγίου καὶ ὑπογραφὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἐξαγωγῆς ὅτι παρελήθη τὸ πρᾶγμα ἐκριθῆ ὅτι ἡ τοιαύτη ὑπόγραφη δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν εἰς ὅτι ἀπαιτεῖται πραγματικὴ τοιαύτη Ἄκ. 13 Ἰαν. 75 S. 75.1, 275. καὶ δυνατότης ἐξετάσεως ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν Alauzet 986. Ἄκ. 16 Ἰουν. 79. S. 79. 1. 380.

(1) LyC. Tr. 3. 669 Preciis 919. Ἄκ. 10 Ἀπρίλ. 78. S. 78.1.381.

(2) Boistel 574 Alauzet 985. LyC. Preciis 919 Ἄκ. 16 καὶ 17 Ἰουν. 79. S. 79. 1. 380 ἢ D. 79. 1. 296. Ἄλλοτε εἶχε νομολογηθῆ ὅτι τὸ ἀπαράδεκτον δὲν χωρεῖ ἐπὶ ἐσωτερικῶν (ἀφανῶν) ἀβαριῶν Ἄκ. 9 Ἰουν. 58. D. 58. 1. 421.

(3) Παλ. 370 Lyc. Tr. 3. 670 καὶ Preciis 919. Alauzet 991.

(4) LyC. Preciis 919 bis Ἄκ. 25 Ἀπρίλ. 77. S. 77. 1. 425 ἢ D. 77. 1. 198. Boistel 574.

1) "Όταν ὁ παραλήπτης παραλαμβάνων τὸ πρᾶγμα καὶ πληρώνων τὸ ἀγώγιον ἐποιήσατο ἐπιφυλάξεις (¹).

2) "Όταν ὁ ἀγωγιάτης ἢ οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ εἶνε ἐν δόλῳ καὶ ἀπέκρυψαν τὰς ἀβάριας. (²)

3) "Όταν ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων διεπράχθῃ κλοπὴ ὑπὸ τῶν ὑπαλλων τοῦ ἀγωγιάτου, διότι τότε ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶνε ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μετακομίσεως ἀλλ' ἐξ ἀδικήματος. (³)

1162. Παρατηρήσεις. Ἐν ὧσιν αἱ μετακομίσεις ἐγίνοντο διὰ τῶν συνήθων μέσων ἢ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 105 οὐδὲν παρουσίαζε τὸ ἄτοπον. Ὁ παραλήπτης παρελάμβανε τὸ πρᾶγμα καὶ πρὶν ἢ πληρῶσθαι τὸ ἀγώγιον ἠδύνατο νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ἀμα ὅμως ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν οἱ σιδηρόδρομοι ἐγένετο ἀντικείμενον ζωηρῶν καὶ δικαίων ἐπικρίσεων διὰ τὰ ἐξῆς:

1) Οἱ σιδηρόδρομοι ἀρνοῦνται νὰ παραδώσωσι τὸ πρᾶγμα χωρὶς νὰ πληρωθῇ τὸ ἀγώγιον, διὰ τῆς πρὸ λαβῆς ὅμως καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου ἐγεννήτο τὸ ἀπκράδεκτον ἄνευ ἐξετάσεως καὶ ὁ παραλήπτης εὐρίσκετο ἄνευ ἀγωγῆς. 2) οἱ σιδηρόδρομοι ἠρνοῦτο ἐπίσης τὴν παράδοσιν ὑπὸ ἐπιφύλαξιν εἰς τρόπον ὥστε ὁ παραλήπτης ὁ θέλων νὰ διατηρήσῃ τὰ δικαιώματά του ἔπρεπε νὰ ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν μέχρις οὗ ἡ αἰτήσις περὶ ἐξετάσεως γίνῃ δεκτὴ. 3) Εἶχε προταθῇ ἡ διάκρισις μεταξὺ ἐξωτερικῶν ἢτοι φαινομένων ἀβιαιῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἢτοι μὴ φαινομένων καὶ διὰ τὰς πρώτας μόνον ἐδέχοντο τινες τὸ ἀπκράδεκτον ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Νομολογίας § 1160. Ἐνεκα τούτου ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρ.

(1) Ἀκ. 24 Νῆρ. 75 D. 76. 1. 168 ἢ S. 76. 1. 79. ἀλλ' ὁ ἀγωγιάτης δικαιούται ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑπὸ ἐπιφύλαξιν παράδοσιν. Ἀκ. 28 Μαρτ. 82 D. 83. 1. 31. Boistel 574. Παλ. 370.

(2) Alauzet 990. Lyc. Tr. 3. 671. Precis 920. Boistel 574. Ἀκ. 14 Φεβρ. 76 S. 76. 1. 127. Ἐν γένει δέχονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρ. 108 ὅτι τὸ ἀπκράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 δὲν προτείνεται ἐν περιπτώσει δόλου. Παραδείγματα δόλου ἴδε ἐν § 1159 σημ. 3. Ὁ δόλος ἢ ἡ ἀπιστία τῶν μεσολαβούντων ἐμποδίζει τὴν πρότασιν τοῦ ἀπκράδεκτου; Κατὰ τινὰς ὁ δόλος τῶν ὑπαλλήλων βλάπτει οὐχὶ δὲ καὶ τῶν μεσολαβούντων Dalloz Com. 493. Κατ' ἄλλους ὁ δόλος οἰουδήποτε εἴτε μεσολαβούντος εἴτε ὑπαλλήλου παραλύει τὸ ἀπκράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 Alauzet 990 καὶ 1005. Lyc. Tr. 3. 678 ἴδε § 1167.

(3) Lyc. Tr. 3. 671. Precis 920. Παλ. 370.

τοῦτο ἐτροποποιήθη κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐμπορ κόσμου διὰ τοῦ Ν. τῆς 11 Ἀπριλ. 1888.

1163. Περὶ παραγραφῆς. Τὸ ἄρθρον 108 φέρει : Πᾶσα κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ τοῦ ἀγωγιᾶτου ἀγωγή περὶ ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας τῶν πραγματειῶν παραγράφεται, ἐπὶ μὲν τῶν ἐντὸς τοῦ κράτους γενομένων ἀποστολῶν μετὰ ἕξ μῆνας ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ μετὰ ἑνῆτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ μετακομιδὴ τῶν πραγμάτων ἐπρεπε νὰ γενῇ, ἂν πρόκηται περὶ ἀπωλείας ἢ ἀφ' ἧς ἐγένινεν ἡ παράδοσις αὐτῶν, ἂν πρόκηται περὶ ἀβαρίας. Ἐξαιροῦνται αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ἤθελε συμβῇ ἀπάτη ἢ ἀπιστία.

1164. Χρησιμότης τῆς παραγραφῆς. Ὅταν ὡς εἶδαμεν τὸ ἀπαράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 δὲν χωρεῖ § 1159, 1161. 1. τότε ἀναφαίνεται ἡ χρησιμότης τῆς παραγραφῆς τοῦ ἄρθρ. 108.

1165. Ποῖαι ἀγωγαὶ ὑπόκεινται. Εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ὑπόκειται πᾶσα ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας⁽¹⁾ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιᾶτου ἄρα δὲν ὑπόκεινται αἱ ἀγωγαὶ τοῦ ἀγωγιᾶτου ἢ παραγγελιοδόχου κατὰ τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου περὶ πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου⁽²⁾ καθὼς καὶ πᾶσα ἀγωγή μὴ δυναμένη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀπωλείας ἢ ἀβαρίας.⁽³⁾ Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄρθρ. 108 δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ βραδύτητος ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη ὅτι αὕτη δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ἀλλ' εἰς τὴν κοινὴν ἥτοι τὴν 30ετῇ.⁽⁴⁾ Ἐπίσης κατὰ

(1) Ὡς ἀπωλεσθὲν θεωρεῖται καὶ τὸ παραπεσὸν ἢ πλανηθὲν Dalloz Com. 482. Alauzet 1002.

(2) LyC. Precis 933. Παλ. 370. Boistel 577.

(3) Οὕτω ἡ ἀγωγή δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀνάληψις ἀγωγίου καθ' ὑπέρβασιν τοῦ τιμολογίου πληρωθέντος (action en detaxe) δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 LyC. Precis 924. Παλ. 370. Ἐκρίθη ἐπίσης ὅτι ὁ ἀγωγιᾶτης, ὅστις ἀνέλαβε τὴν εἰσπραξιν χρημάτων, τὰ ὑποῖα κατὰ τὴν μεταφορὰν ἀπώλεσε, ἐνέχεται ὡς ἐντολοδόχος καὶ οὐχὶ ὡς ἀγωγιᾶτης δὲν ἐπικαλεῖται ἐπομένως τὸ ἄρθρ. 108. Ἀκ. 16 Δεβ. 50 D 50. 1. 302.

(4) Boistel 576. Alauzet 1004. Ἀκ. 26 Ἰουλ. 59. S. 59. 1. 838 ἢ D. 59. 1. 307. — Οἱ LyC. Precis 924 ἀκολουθοῦντες τὸν Bravard 2. 387 καὶ ὁ Παλ. 370 δέχονται ὅτι καὶ ἡ ἀγωγή ἀποζημιώσεως λόγῳ βραδύτητος ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν ἀφ' οὗ ὑπόκειται ἡ λόγῳ ἀπωλείας.

ρητὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ ἄρθρ. 103 ἡ παραγραφὴ αὐτοῦ δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀπάτης καὶ ἀπιστίας ἀλλ' ἡ τριακονταετῆς § 1167.

1166. Ἀπώλεια ἢ ἀβάρια πρὸ τῆς ἀποστολῆς ἢ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς. Ἐζητήθη ἂν ἐφαρμόζεται ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 108 ὅταν ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ ἀβάρια συνέβη καθ' ὃν χρόνον τὸ μετακομιζόμενον εὕρισκετο μὲν εἰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου δὲν εἶχε ὅμως τεθῇ καθ' ὁδόν. Κυρίως τὸ ζήτημα εἶνε ἂν ὁ ἀγωγιάτης ἢ παραγγελιοδόχος, διὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ὁφείλῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐτέθη καθ' ὁδόν τὸ μετακομιζόμενον. Καὶ ὑπεστηρίχθη μὲν ὅτι πρὶν ἢ τεθῇ καθ' ὁδόν τὸ ἀποστελλόμενον δὲν ὑπάρχει συνάλλαγμα μετακομίσεως ἀλλὰ παρακαταθήκη καὶ ἐπομένως ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 108 δὲν ἐφαρμόζεται ⁽¹⁾ ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶνε ὀρθή διότι συνάλλαγμα μετακομιδῆς ὑπάρχει ἅμα τὸ μετακομιστέον παρεδόθη εἰς τὸν ἀγωγιάτην ἢ παραγγελιοδόχον. ⁽²⁾

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐφαρμόζεται ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 108 καὶ ὅταν ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ βλάβη συνέβη μετὰ τὸ πέρας τῆς μετακομίσεως καὶ ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἀγωγιάτου, διότι διὰ τῆς περαιώσεως τῆς μετακομιδῆς δὲν μετεβλήθη τὸ συνάλλαγμα εἰς παρακαταθήκην. ⁽³⁾

1167. Ἀπάτη καὶ ἀπιστία. Κατὰ ῥητὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ ἄρθρ. 108 ἡ παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ἐπὶ ἀπωλείας ἢ ἀβάριας συνέβη ἀπάτῃ ἢ ἀπιστίᾳ. ⁽⁴⁾ Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ν. δὲν διακρίνει ἔπεται ὅτι εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἡ ἀπάτη ἢ ἀπιστία ἐγένετο παρὰ τοῦ ἀγωγιάτου, παρὰ τῶν ὑπαλλήλων του ἢ παρὰ μεσολαβούντος ἄγω-

(1) (Εφ. Rennes 23 Δεβ. 78 'Ακ. 4 Αὐγ. 79. D. 80. 1. 122. 'Εφ. Lyon 9 Φεβρ. 89. D. 89. 1. 69. Alauzet 1004.

(2) Lyc. Tr. 3. 674. Precis 929. 'Εφ. Lyon 22 Αὐγ. 73. D. 74. 5. 93 S. 73. 2. 237. 'Ακ. 7 'Ιαν. 74. D. 74. 1. 12. 'Εφ. Orleans 6 Αὐγ. 78. D. 79. 1. 365 ἴδε § 1126.

(3) Lyc. Tr. 3. 675. 'Ακ. 4 Μαρ. 90 D. 90. 1. 370. 'Εὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀγωγιάτης δὲν ἀπέστειλε τὸ μετακομιζόμενον ἀλλὰ τὸ ἔχει, δὲν ὑπάρχει ἀπώλεια· καὶ ἐπομένως τὸ ἄρθρ. 108 δὲν χωρεῖ Dal. Com 493.

(4) Τοιαύτη εἶνε ἡ ἀπόκρυψις τῆς ἀβάριας ἢ ἡ ὑπεξαίρεσις τοῦ μετακομιζομένου Lyc. Tr. 3. 678. ὁ Ν. λέγων ἀπάτην ἢ ἀπιστίαν δὲν ἐννοεῖ πράξεις ἀπαραιτήτως ἐχούσας ποιν. χαρακτῆρα καὶ τιμωρητέας ἀλλὰ πράξεις ἐν γένει δολίξας σκοπούσας τὸν ἄδικον πλουτισμὸν τοῦ ἀγωγιάτου ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου Dalloz Com. 493.

γιάτου § 1149 ἀρκεῖ ὅτι ἐγένετο παρὰ προσώπου διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὁποίου εὐθύνεται. ⁽¹⁾ Ἀλλὰ τὸ βχυρὸ πταῖσμα δὲν ἐξομοιοῦται πρὸς δόλον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐπομένως ἡ παραγραφή τοῦ ἀρθρ. 108 ἐφαρμόζεται καίτοι ὁ ἀγωγιάτης ἢ ἐκεῖνοι δι' οὗς εὐθύνεται εἶνε ἔνοχοι βαρέως πταίσματος. ⁽²⁾

1168. Χρόνος παραγραφῆς. Διὰ μὲν τὰς ἐντὸς τοῦ κράτους ἀποστολὰς ἡ παραγραφή εἶνε ἐξάμηνος, διὰ δὲ τὰς ἐκτὸς τοῦ κράτους ἐνιαύσιος. Ἐκτὸς τοῦ κράτους λογίζεται ἡ ἀποστολὴ ὅταν τὸ μετακομιστέον ἀποστέλλεται ἐκτὸς τοῦ κράτους ἔστω καὶ διὰ διαφόρων ἀγωγιατῶν, ἀρκεῖ ἡ μετακόμισις νὰ ἀποτελῇ ἐν συνάλλαγμα καὶ ὄχι πλείονα § 1147. Οὕτω ὁ ἀναλαβὼν νὰ μεταφέρῃ εἰς Τουρκίαν ἔστω καὶ ἂν ἐν τοῖς συνόροις παρέδωκεν ὡς πρκαγγελιοδόχος εἰς ἄλλον ἀγωγιάτην τὸ μετακομιστέον ἐπικαλεῖται τὴν ἐνιαύσιον παραγραφὴν καὶ οὐχὶ τὴν ἐξάμηνον. Ἀλλ' ἂν εἶχε διαταγὴν νὰ παραδώσῃ τὸ μετακομιζόμενον ἐν τοῖς συνόροις εἰς πρόσωπον ὅπερ θὰ ἐφρόντιζε περὶ τῆς περαιτέρω ἀποστολῆς ἔχομεν πλείονα συναλλάγματα μετακομιδῆς καὶ ἐπομένως ὁ ἀγωγιάτης ὁ ἐν τοῖς συνόροις παραδούς ἐπικαλεῖται τὴν ἐξάμηνον παραγραφὴν. ⁽³⁾

1169. Πότε ἀρχεται. Ἐπὶ ἀπωλείας ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ μετακόμισις ἔπρεπε νὰ γίνῃ ⁽⁴⁾· ἐπὶ ἀδορίας ἀφ' ἧς ἐγείνη ἡ παράδοσις τοῦ μετακομιζομένου, ἢ ἐτίθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παραλήπτου ⁽⁵⁾ διὰ τοὺς δεχομένους δὲ ὅτι τὸ ἀρθρ. 108 ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ βραδύτητος ἡ παραγραφή τότε ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ μετακομιζόμενον ἔπρεπε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν παραλήπτην ⁽⁶⁾. Ἐπὶ πλειόνων ἀγωγιατῶν § 1172.

(1) Lyc. Tr. 3. 678. Alauzet 1005. Ἀχ. 16. Μαρ. 59. S. 59 1 461. Ἀχ. 26. Ἀπρ. 59. S. 59 1 838. D. 59. 1 181. Confra Dalloz Com. 498. 499. ἴδε § 1161 σημ. 2.

(2) Lyc. Tr. 3. 678.

(3) Boistel 575. Alauzet 1008. Ραλ 370. Lyc. Precis 925 καὶ κατὰ τι διιστάμενον τὸν Bravard 2. 391.

(4) Καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἀπωλείας.— Ἐὰν δὲν ὠρίσθη προθεσμία ; Εἶπον ὅτι δὲν ἀρχεται παραγραφή, ἀλλ' ἀτόπως, διότι τότε ἰσχύει ἡ συνήθεια § 1114. ἴδε Dall. Com. 502.— Ἡ παραγραφή ἀρχεται καὶ τρέχει καὶ ἂν ὁ παραλήπτης ἡγήσῃ τὴν ἀποστολὴν. Lyc. Tr. 3. 680.

(5) Ἀχ. 8 Δεβρ. 80 καὶ 4 Μαρ. 90 ἐν D. 90. 1. 371. Lyc. αὐτ.

(6) Lyc. Precis 926. Ὁ Bravard 2. 393. δέχεται ὅτι ἐπὶ βραδύτητος

1170. Διακοπή. Ἀναστολή τῆς παραγραφῆς. Τοῦ Ἐμπ. Ν. σιωπῶντος ἔπεται ὅτι ἐφαρμόζεται τὸ Πολ. Δίκ. ὡς πρὸς τοὺς λόγους τοὺς ἐπάγοντας τὴν διακοπὴν ἢ ἀναστολὴν τῆς παραγραφῆς τοῦ ἄρθρ. 108. ⁽¹⁾ Ἡ ἀγωγή διακόπτει τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ὅπως πᾶσαν ἄλλην καθὼς καὶ ἡ ἀναγνώρισις, ἥτις δύναται νὰ ᾔνη καὶ σιωπηρά⁽²⁾. Ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς διακοπῆς ὑπαρχόντων πλειοτέρων ἀγωγιάτων ὁμιλοῦμεν ἰδιαιτέρως § 1172.

1171. Ἀγωγή περὶ πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου. Ἐνστά-

ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ὅπως ἐπὶ ἀθαρίας δηλ. ἀπὸ τῆς παραδόσεως ἐν ᾗ ὁ ὑπ' αὐτὸν Demangeat σημ. 2 δέχεται τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνῶμην ἥτοι ὅτι ἄρχεται ὅπως καὶ ἐπὶ ἀπωλείας.

(1) Dal. Com. 497. Boistel 578. Lyc. Tr. 3. 682. Precis 931. Ὡς πρὸς τὴν ἀναστολὴν λόγῳ ἀνηλικιότητος ἴδε τὰ ἐν § 734. Τὸ Ἐφ. Ἀθ. 1957 (95). Ἐν Θ. 7. 166. Εἰς. κ. Δ. Παππαμιχαλοπούλου ἐδέχθη ὅτι ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 189 τρέχει καὶ κατ' ἀνηλικίων.

(2) Ὅτι ἡ ἀναγνώρισις δύναται νὰ ᾔνη καὶ σιωπηρά. Καλ. 1. 294. Aubry et Rau 2 § 215. Ὡς πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἀποτελούσας σιωπηρὰν ἀναγνώρισιν ἰδοὺ τί ἐκρίθη—δὲν ἐθεωρήθη σιωπηρὰ ἀναγνώρισις αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ ἀγωγιάτου πρὸς τὸν παραλήπτην ζητοῦντα τὸ ἀποσταλεῖν—οὔτε ἡ ὑπόσχεσις τοῦ ἀγωγιάτου ὅτι θὰ ἐρευνήσῃ καὶ θὰ ζητήσῃ πληροφορίας Ἐφ. Paris 15 Mar. 77. D. 77. 5. 88. οὔτε ἡ ἀπάντησις ὅτι ἡ αἴτησις θὰ διευθυνθῇ καταλλήλως Ἀκ. 11 Ἰουν. 77. D. 77. 1. 374. οὔτε ἡ ὑπόσχεσις ὅτι ἡ αἴτησις περὶ ἀποζημιώσεως θὰ ἐξετασθῇ φιλικῶς καὶ εἰρηνικῶς (à l'amiable) Ἀκ. 29 Δεβ. 74. S. 75. 1. 448.—οὔτε τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐζητήθη τὸ ἀγῶγιον. Ἀκ. 1 Δρ. 74. S. 75. 1. 15. Ἐπίσης δὲν ἐθεωρήθη ἀναγνώρισις ἡ παρὰ τοῦ ἀγωγιάτου ἀποδοχὴ τῶν ἐπιφυλάξεων τὰς ὁποίας ἐποίησατο ὁ παραλήπτης διὰ τὴν ἀθαρτίαν τῶν μετακομισθέντων, διότι αἱ ἐπιφυλάξεις αὗται σκοποῦσι τὴν βεβαίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ οὐχὶ τὸ ὅτι ἡ αἰτία βαρύνει τὸν ἀγωγιάτην. Αἱ ἐπιφυλάξεις ἀποκλείουσι τὸ ἀπαράδεκτον μόνον § 1161. Ἀκ. 25 Ἰουν. 84. D. 85. 1. 77. Ἐπίσης δὲν ἐθεωρήθη διακόπτουσα τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ἡ κατὰ τὸ ἄρθρ. 106 αἴτησις περὶ διορισμοῦ δοκιμαστικῶν διότι γινομένη ὑπὸ τοῦ παραλήπτου δὲν εἶνε ἀγωγή, γενομένη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀγωγιάτου δὲν εἶνε ἀναγνώρισις Ἐφ. Besançon 24 Νεβ. 86. S. 87. 2. 225. ἐνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen.—Ἐθεωρήθη ἀναγνώρισις ὁμοῦς ἡ προσφορὰ τοῦ ἀγωγιάτου πρὸς τὸν παραλήπτην ἡ ἀποστολὴ τοῦ νὰ κανονισθῇ φιλικῶς ἡ ἐξωδίκως (à l'amiable) ἡ ζημία ἡ προκύψασα ἐκ τῆς ἀπωλείας ἡ ἀθαρτίας. Ἀλ. 29 Νεβ. 75. D. 77. 1. 374. Περὶ ὧν Lyc. Tr. 3. 682. καὶ Ἀκ. 12 Νεβ. 77. ἐν D. 80. 1. 88. Διὰ τὴν ἐκ νέου ἔναρξιν τῆς διακοπῆς § 733.

σεις. Παραγραφὴ. Ἡ ἀγωγή τοῦ ἀγωγιάτου ἢ παραγγελιοδόχου περὶ πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου κατὰ τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου ὑπόκειται παρ' ἡμῖν εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν ἥτοι τὴν 30ετῇ, ἐνῶ ἡ ἀγωγή τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἢ ἀγωγιάτου περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 108 ἥτοι τὴν ἐξάμηνον ἢ τὴν ἐνιαύσιον.

Ἐὰν ὁ ἀγωγιάτης ἐγείρῃ τὴν περὶ ἀγωγίου ἀγωγὴν μετὰ τὴν παραγραφὴν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας, δύναται ὁ ἐναγόμενος ἀποστολεὺς ἢ παραλήπτης νὰ ἀντιτάξῃ εἰς συμφητισμὸν αὐτῆς τὴν ἀπαίτησιν αὐτοῦ λόγῳ ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας ἥτις παρεγράφη ἤδη ;

Εἰπὸν τινες ὅτι ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου δὲν εἶνε ἐνστάσις ἵνα ἐφαρμοσθῇ ὁ κανὼν ὅτι αἱ ἐνστάσεις δὲν παραγράφονται ἐνὸς ὑφίσταται ἡ ἀγωγή, ἀλλ' εἶνε ἰδίᾳ ἀγωγή ἔχουσα ἰδίαν βάσιν καὶ ἀντικείμενον, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀντιταχθῇ, ἀφ' οὗ παρεγράφη, κατὰ τῆς ἄλλης ἀγωγῆς, ἥτις ὑφίσταται. ⁽¹⁾ Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ, διότι ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀποστολέως ἢ παραλήπτου εἶνε ἐνστάσις συμφητισμοῦ· δύναται ἐπομένως κατὰ τὸν κανόνα *quae temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum* νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου ἀλλὰ μόνον πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτῆς. Ὁ παραλήπτης ἢ ὁ ἀποστολεὺς δύναται νὰ δικαιωθῇ εἰς ἀποζημίωσιν τὸ πολὺ ἴσην πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἀγωγίου καὶ οὐδὲν πλέον. Μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀγωγίου ἡ ἀπαίτησις του εἶνε ἐνστάσις, τὸ πέραν εἶνε ἀγωγή, ἥτις παρεγράφη. ⁽²⁾

1172. Πλείονες ἀγωγιᾶται. Ἀναγωγή. Ἐναρξίς καὶ διακοπὴ παραγραφῆς. Ὅταν πλείονες ἀγωγιᾶται μετέσχον τῆς μεταφορᾶς καὶ εὐρισκόμεθα πρὸ ἐνὸς καὶ οὐχὶ πλειοτέρων συναλλαγμάτων μετακομίσεως § 1147 ἐγείρονται δύο ζητήματα συγγενῇ καὶ ἐν τῇ πράξει σχεδὸν ἀλληλένδετα, 1ον πότε ἄρχεται ἡ παραγραφὴ δι'

(1) Ἐφ. Besonçon 24 Νῆρ. 86. S. 87. 2. 225. ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen.

(2) Lyc. Tr. 3. 683. ἡ ἄνω σημ. τοῦ Lyon Caen Ἀκ. 7 Ἰουν. 58. D. 58. 1. 416. Boistel 577. Παλ. 370 i. f.

ἑκαστον αὐτῶν ἢ ἀκριβέστερον ἢ παραγραφῇ ἄρχεται δι' ὅλους συγ-
χρόνως ; — 2ον ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς καθ' ἑνὸς διακόπτεται καὶ
διὰ τοὺς λοιπούς ;

Ἡ σημασία τῶν ζητημάτων τούτων ἀναφαίνεται ὅταν ἡ περὶ
ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀβάρειας ἢ ἀπωλείας ἀγωγὴ κινήται κατὰ τὰς
τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐξαμήνου ἢ ἐνιαυσίου παραγραφῆς. Ὁ ἐναγόμε-
νος ἀγωγιάτης πιθανὸν νὰ θέλῃ νὰ ἀπευθυνθῇ κατ' ἄλλου ὑπευ-
θύνου ἀγωγιάτου. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐρωτᾶται ἐντὸς πόσου χρό-
νου ὀφείλει νὰ ἀπευθυνθῇ κατ' αὐτοῦ. Ὅφειλε νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀγω-
γὴν του ἐντὸς ἐξαμήνου ἢ ἔτους ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς εἰς τρόπον ὥστε
δι' ἑκάστην ἀγωγὴν καὶ ἑκαστον ἀγωγιάτην ἔχομεν ἰδιαιτέραν ἐναρ-
ξιν τῆς παραγραφῆς ἢ ὀφείλει αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν νὰ κινήθωσι
ἐντὸς τῆς προθεσμίας ἥτις ὑπολείπεται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐξαμήνου
ἢ ἐνιαυσίου παραγραφῆς ἀρχομένης δι' ὅλους ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου
κατὰ τὰ § 1169 ρηθέντα ;

Εἰπὸν τινες ὅτι ἡ ἀναγωγὴ τοῦ ἐναγομένου ἀγωγιάτου εἶνε ὑπὸ
ῥρον καὶ γεννᾶται ἅμα κινήθῃ κατ' αὐτοῦ ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἀποστολεως,
ἢ πρὸς ἀλήπτου ἢ τοῦ ἄλλου ἀγωγιάτου. Ἄρα ἡ παραγραφὴ τῆς
ἀναγωγῆς ἄρχεται ἅμα τῇ ἀγωγῇ καὶ ἐπομένως ὁ ἐναγόμενος ἀγω-
γιάτης διὰ νὰ ἐνασκήσῃ τὴν ἀναγωγὴν του ἔχει προθεσμίαν ἐξαμή-
νον ἢ ἐνιαύσιον ἀφ' ἧς τῷ κοινοποιηθῇ ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἢ ἀνα-
γωγὴ. Τοῦτο ἄλλως τε προσθέτουσιν εἶνε καὶ δίκαιον, διότι ἔχει ὁ
ἐναγόμενος τὸν ὕλικόν τῆς ἐνεργείας καιρὸν ⁽¹⁾

Ἡ γνώμη αὕτη, ὅσον ἐπιεικὴς καὶ ἂν φαίνεται, δὲν ἐπικρατεῖ ἀλλ'
ἡ ἄλλη καθ' ἣν αἱ ἀναγωγαὶ πᾶσαι καὶ πάντων ἀρχονται παραγρα-
φόμεναι ταυτοχρόνως ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου μετὰ τῆς κυρίας ἀγω-
γῆς κατὰ τὰ ἐν § 1169 ρηθέντα· διότι τὸ ἄρθρ. 108 δὲν διακρίνει
διότι κατὰ τὴν ἄλλην γνώμην ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου παρα-
τεινομένου τοῦ χρόνου τῆς εὐθύνης καὶ διότι δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ἡ
ἀναγωγὴ γεννᾶται ἐκ τῆς ἀγωγῆς. Ἡ ἀναγωγὴ εἶνε ἀγωγὴ ἣν δύναι-
ται νὰ ἐνασκήσῃ ὁ ἀγωγιάτης καὶ πρὶν ἢ ἐναχθῇ αὐτὸς ἂν δὲ τὴν

(1) Ἐν Dal. Com. 484. 485. Ἄρ. 5. Μαΐου 29 Ἐφ. Colmar 30 Ἰουν.
65 S. 66. 2. 25.

ένασκη συνήθως όταν ενάγεται, τούτο δέν είνε λόγος άναστολῆς τῆς τῆς παραγραφῆς.⁽¹⁾

Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ζήτημα ἂν ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς καθ' ἐνὸς ἐπάγεται διακοπὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπεστηρίχθη ἡ καταφα-
τικὴ γνώμη ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰ διαφορὶ ἀγωγιᾶται εἶνε συνοφειλέται
εἰς ὁλόκληρον, ⁽²⁾ ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη αὕτη δέν ἐπεκράτησε διότι ἐλ-
λείπει τὸ ταυτόχρονον τῆς ἐνοχῆς ⁽³⁾

1173. Φύσις καὶ ἀποτελέσματα τῆς παραγραφῆς. Ἡ
παραγραφή τοῦ ἄρθρ. 108 εἶνε ἀποσβεστικὴ καὶ οὐχὶ κτητικὴ, εἶνε
δηλ. ἐνστασ. παραλύουσα τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀ-
βαρίας ἢ λόγῳ ἀπωλείας, δέν παραλύει ὅμως τὴν διεκδικητικὴν οὐτε
ἀντιτάσσεται κατ' αὐτῆς. Ἐὰν ἐπομένως τὸ ἀπωλεσθὲν εὗρεθῇ κατόπιν,
ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης δύναται νὰ διεκδικήσῃ αὐτὸ ἔστω καὶ
εἰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου, μὴ κωλυόμενος ἐκ τῆς παραγραφῆς τοῦ
ἄρθρ. 108 ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς κοινῆς.⁽⁴⁾

(1) Lyc. Precis 927. Boistel 578. Bravard 2. 393. Παλ. 370. 'Ακ. 11
N6p. 72. S. 72. 1. 401. ἢ D. 72 1. 433. 'Εφ. Aix. 6. Μαρ. 74 D. 77
5. 69. Ὁ Alauzet 1006 ἀκολουθῶν τὸν Bedarride des Com. 452. ὑπο-
στηρίζει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἔχει πρὸς ἀναγωγὴν πάντοτε τὴν προθεσμίαν τοῦ
ἄρθρ. 561. τῆς Πολ. Δικ. (ἄρθρ. 175 καὶ 176 Παλ. Πολ. Δικ.) ἀλλ' ὡς ὁρ-
θῶς παρετηρήθη διὰ νὰ ἔχῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν προθεσμίαν τῆς ἀναγωγῆς πρέ-
πει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ παρεγράψῃ. Τὰ ἄρθρ. τῆς Δικ. ἀφορῶσι τὴν σχέσιν
τοῦ ἐναγομένου πρὸς τὸν ἐνάγοντα καὶ οὐχὶ τοῦ ἐναγομένου πρὸς τοὺς ὑπευθύνους
αὐτῷ τρίτους Lyc. Precis αὐτ.

(2) 'Εφ. Colmar 30 'Ιουν. 65. S. 66 2. 25. 'Εφ. Aix 6 Μαρ. 74. D.
77. 5. 69. ἴδε καὶ Dal. Com. 485.

(3) Lyc. Precis 928. Boistel 578. Bravard 2. 351 Κατ' ἀκριβο-
λογίαν ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης εἶνε εἰς ὁλόκληρον ὑπεύθυνος μετὰ τῶν μεσολα-
βοῦντων ἀλλὰ δέν εἶνε καὶ οὗτοι μετὰ τοῦ πρώτου § 1151 ἄρα ἡ διακοπὴ
κατὰ τοῦ μεσολαβοῦντος διακόπτει καὶ διὰ τὸν πρῶτον ἐνῶ ἡ κατὰ τοῦ πρῶ-
του δέν βλάπτει τοὺς μεσολαβοῦντας ἴδε Dal. Com. 485. Ἐν τούτοις ἡ γνώμη
ἡ δεχομένη ὅτι ἡ καθ' ἐνὸς διακοπὴ δέν διακόπτει διὰ τοὺς λοιποὺς εἶνε ὁρ-
θωτέρα παρ' ἡμῖν ἐνθα ὡς ἐρρέθη § 1149 ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης δέ-
χει πάντοτε ἀγωγὴν κατὰ τῶν μεσολαβοῦντων.

(4) Lyc. Precis 930 Bravard 2. 386. Boistel 577. Παλ. 370.

3) Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου.

1174 Ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσι τὸ ἀγώγιον. Καὶ ὁ μὲν ἀποστολεὺς εὐθύνεται ὡς συμβληθεὶς, ὁ δὲ παραλήπτης εἰάν καὶ ὅταν ἀποδεχθῇ τὸ ἀποστελλόμενον, διότι ὡς εἴπομεν τὸ μεταξὺ ἀποστολέως καὶ ἀγωγιάτου συνάλλαγμα ἀποτελεῖ διὰ τὸν παραλήπτην πρότασιν χρήζουσαν ἀποδοχῆς § 1146 σημ. 1 ⁽¹⁾. Ἄλλ' ἡ εὐθύνη τοῦ παραλήπτου δὲν ἀντικαθιστᾷ οὔτε ἐξαλείφει ἐκείνην τοῦ ἀποστολέως, διότι ἡ ἀνανέωσις δὲν τεκμαίρεται § 798. Ὁ ἀγωγιάτης ἐπομένως καίτοι ἔχων ὑπεύθυνον τὸν παραλήπτην δύναται καὶ κατὰ τοῦ ἀποστολέως νὰ στραφῇ, εἰάν δὲν προτιμᾷ νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τοῦ δικαιώματος ὑπὲρ παρέχει αὐτῷ τὸ ἄρθρ. 106 E. N. § 1119

Περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀγωγίου εἰδικώτερον σημειωτέα ταῦτα.

1) Τὸ ἀγώγιον ὀφείλεται εἰς οἰανδήποτε κατάστασιν καὶ ἂν ἐφθασαν τὰ μετακομιζόμενα, ἀρκεῖ διὰ ταύτην νὰ μὴ εὐθύνεται ὁ ἀγωγιάτης. Δὲν δύναται ἐπομένως ὁ παραλήπτης ἢ ὁ ἀποστολεὺς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ μετακομιζόμενον ἀντὶ τοῦ ἀγωγίου ἢ νὰ ζητήσῃ μείωσιν αὐτοῦ, διότι οὕτω δημιουργεῖται εὐθύνη διὰ τὸν ἀγωγιάτην. Τὸν κανόνα τοῦτον ἀναγράφει ῥητῶς τὸ ἄρθρ. 310 § 1 ἐπὶ ναυλώσεων. Ἄλλ' ἡ διέταξις τῆς § 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, ὡς ἐξαιρετικὴ, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῶν διὰ ξηρᾶς μετακομίσεων ⁽²⁾.

2) Τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομίσεως εἶνε μίσθωσις ἔργου (*locatio conductio operis*) ⁽³⁾ ἐπομένως α') εἰάν τὸ μετακομιζόμενον καταστραφῇ ἐκ τύχης πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἀγώγιον δὲν ὀφείλεται καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι διήνυσεν ἤδη τὸ πλεῖστον μέρος καὶ μικρὸν ὑπελείπετο ⁽⁴⁾. β) Ἐάν ἡ μετακόμισις δὲν ἐγένετο

(1) Lyc. Tr. 5. 689. Boistel 544.

(2) Lyc. Tr. 3 690. Ἡ § 2 τοῦ ἄρθρ. 310 φέρει· «ἂν ὅμως πίθοι περίεχοντες, οἶνον, ἔλαιον, μέλι καὶ ἄλλα ὑγρὰ ἔρρευσαν ἐπὶ τοσούτον ὥστε ἐξεκινώθησαν ἢ ἔμειναν σχεδὸν κενοί, οἱ πίθοι οὗτοι δύνανται ἐγκαταλειφθῶσι λόγῳ τοῦ ναύλου».

(3) Lyc. Tr. 3. 692. W. Wetter Oblig. 2. § 122. 1.—Molitor 616 καὶ N. 11 § 3. N. 13. § 1—2. N. 19 § 7. N. 22. § 7. N. 31 Π (19. 2).

(4) Lyc. Tr. 3. 692. W. Wetter Oblig § 17. B. σημ. 39 καὶ § 129. Καλ. 3. 323. παρ' οἷς καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας.

ἐξ υπαιτιότητος τοῦ ἀγωγιάτου ἐφαρμόζονται τὰ ῥηθέντα περὶ εὐθυνης τούτου § 1122 γ) Ἐὰν τούναντίον ἢ μετακόμισις δὲν ἐγένετο ἐξ υπαιτιότητος τοῦ ἀποστολέως π.χ. διότι οὗτος ἀπέσυρε τὰ ἀποστελλόμενα, τὸ ἀγώγιον ὀφείλεται. ⁽¹⁾

3) Ἐὰν ὁ ἀγωγιάτης ἐξ ἀνωτέρας βίας (πλημμύρας—ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς) ἀναγκασθῇ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἐμπορεύμα, ἢ νὰ διανύσῃ μεγαλειτέρον διάστημα, ὀφείλεται αὐτῷ ὄχι μόνον τὸ συμφωνηθὲν ἀγώγιον διὰ τὴν μεταφορὰν ἀλλὰ καὶ τὸ ἀγώγιον τῆς ἐπαναφορᾶς ἢ τοῦ ὑπερβάλλοντος διαστήματος, ὅπερ ἠναγκάσθη νὰ διανύσῃ ⁽²⁾. Διαφέρει ἂν ἐπαρκῶς δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα τοῦ ἀποστολέως καὶ παρέτεινε ἄνευ λόγου ἢ ὑπερμέτρως τὸ διάστημα ⁽³⁾.

1175 Ἐξοδα. Φόροι. Ἐκτὸς τοῦ ἀγωγίου ὁ ἀποστολεὺς ἢ ὁ παραλήπτης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τῷ ἀγωγιάτῃ πᾶσαν ἀναγκίαν δαπάνην γενομένην διὰ τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἥτις δὲν εὐθύνει τὸν ἀγωγιάτην, τοιαῦται εἰσὶ διάφοροι φόροι ἢ δασμοί, ἐξοδα ἐπιδιορθώσεως κακῆς συσκευῆς, ἐνίοτε φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, χαρτόσημον κλπ. ⁽⁴⁾

1176 Εἰδικαὶ ἀσφάλειαι. Προνόμιον. Ἐκτὸς τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα ἀναγράφονται ἐν τῷ ἄρθρ. 106 Ε. Ν. τὸ ἄρθρ. 941 § 7 τῆς Πολ. Δικον. κηρύσσει προνομίον τὰ ἐξοδα καὶ ἀγώγια παραγγελιοδόχου, ἀποστολέως, πλοιάρχου ἢ ἀμαξηλάτου ὡς πρὸς τὰ κατὰ παραγγελίαν εἰλημμένα ἢ πρὸς μετακόμισιν διαπεπιστευμένα καὶ παρ' αὐτοῖς εἰσέτι εὐρισκόμενα ἐμπορεύματα ⁽⁵⁾. Ἐκτὸς τοῦ προνομίου καὶ διὰ τοῦτο, ἀναγνωρίζεται εἰς τὸν ἀγωγιάτην καὶ δικαίωμα παρακατασχέσεως ⁽⁶⁾.

(1) Lyc. Tr. 3. 694. W. Wetter Oblig § 17. C. Καλ. 3. 321.

(2) Lyc Tr. 3. 695. Τὸ ἄρθρ. 299 Ἐμ. Ν. ποθελέπον τὴν περίπτωσιν καὶ ὀρίζον ὅτι μόνον ἐτερόπλους ναῦλος ὀφείλεται εἶνε εἰδικὸν ἐπὶ ναυλώσεων. Ἀκ. 5 Μαΐου 69 D. 69. 1. 252. Ἐφ. Lyon 11 Ἰαν. 72 D. 75. 1. 15. Ἐφ. Paris 6 Δεβ. 72 D. 73. 2. 236.

(3) Lyc. αὐτ. Ἀκ 11. Ἰουν. 72. D. 73. 1. 36.

(4) Lyc. αὐτ. 691 Boistel 544. Κατὰ τοὺς Ν. 60 § 8 καὶ 2 § 1 Π. (19.2) τὰ δίοδα καὶ αἱ ζημίαι εἰς τὰ μέσα τῆς μεταφορᾶς εἶνε εἰς βάρος τοῦ ἀγωγιάτου.

(5-6) Ἐν Γαλλίᾳ τοῦ ἄρθρ. 2102 § 6 Γ. Κ. σιωπῶντος ζητεῖται ἂν ὁ ἀγωγιάτης διατηρεῖ τὸ πρόνομιον καὶ ὅταν παρέδωκε τὰ ἐμπορεύματα. Lyc. Tr. 3. 698.

Β'. Περὶ μετακομιδῆς προσώπων.

1177. Περὶ μετακομίσεως ἢ μετακομιδῆς προσώπων διατάξεις ἐν τῷ 'Εμ. Ν. δὲν ἔχομεν διὰ τοῦτο ἐρωτᾶται ὑπὸ ποίων κανόνων διέπεται τὸ συνάλλαγμα καὶ κατὰ πόσον αἱ περὶ μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων διατάξεις τοῦ 'Εμ. Ν. ἐφαρμόζονται εἴτε ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἀποσκευὰς τὰς συνήθως παρακολουθοῦσας τὴν μεταφορὰν προσώπων.

Πρὸ πάσης ἐξετάσεως ἰδοῦ τί περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δυνάμεθα ἐν γένει νὰ σημειώσωμεν.

1) Ἡ μετακόμισις προσώπων καθὼς καὶ ἡ μεταφορὰ πραγμάτων εἶνε μίσθωσις ἔργου (*locatio conductio operis*) § 1174 διέπεται ἐπομένως ὑπὸ τῶν περὶ ταύτης κανόνων τοῦ Ασ. Δικαίου.

2) Αἱ διατάξεις τοῦ 'Εμ.π. Ν. ἐφ' ὅσον περιέχουσι γενικοὺς κανόνας ἢ μὴ ἀντικειμένους εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς μεταφορᾶς ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα.

3) Ἐπειδὴ συνήθως τὴν μεταφορὰν προσώπου παρακολουθεῖ ἡ μεταφορὰ τῶν ἀποσκευῶν αὐτοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ἔχομεν δύο συναλλήλαγματα μεταφορᾶς ἄλλ' ἐν κύριον τῆς μεταφορᾶς τοῦ προσώπου, ἔνεκεν ὅμως τῆς ἀναλογίας ἦν αἱ ἀποσκευαὶ παρουσιάζουσι πρὸς τὰ ἐμπορεύματα ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῶν μέχρι τινος αἱ διατάξεις τοῦ 'Εμ. Ν. (4).

1178 Χαρακτήρ. Ἐμπορικός, Πολιτικός. Τὸ συνάλλαγμα τῆς μετακομίσεως εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν κατ' ἐπάγγελμα ἀγωγιάτην εἴτε πρόκειται περὶ μεταφορᾶς προσώπων εἴτε περὶ μεταφορᾶς πραγμάτων τοῦ Νόμου ἀδιακρίτως κηρύσσοντος ἐμπορικὴν πᾶσαν ἐπιχείρησιν μετακομίσεως. Ἄρα δὲν εἶνε διὰ τὸν τυχαίως ἀναλαβόντα μεταφορὰν προσώπου ἢ πράγματος § 1098.

Ἐπίσης διὰ τὸν ἐπιβάτην καθὼς καὶ διὰ τὸν ἀποστολὴν τότε μόνον εἶνε πρᾶξις ἐμπορικὴ ὅταν ἔχη σχέσιν πρὸς τὸ ἐμπόριόν του, ἢ τοι ταξειδεύῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου του, δυνάμει τῆς θεωρίας τοῦ παρεπομένου § 115. (2) Ἀγωγιάτης δύναται νὰ ᾔνε πρό-

(1) LyC Tr. 3. 700—703.

(2) LyC. Tr. 3. 704. 705. ἴδε Dal. Com. 331.

σωπον, εταιρία ἢ καὶ ἡ Ἐπικράτεια αὐτή. ⁽¹⁾

1179 Ἀποδείξεις τοῦ συναλλάγματος, Οὐδεμίαν εἰδικὴν διάταξιν εὐρίσκομεν περὶ ἀποδείξεως, ἀκολουθοῦνται ἐπομένως οἱ γενικοὶ κανόνες. Περὶ ἐμπορευμάτων § 1099. Ἐν τῇ πράξει καὶ ἰδίως ἐπὶ σιδηροδρόμων ἐκδίδονται εἰσιτήρια διὰ τοὺς ἐπιβάτας, ἀποδείξεις δὲ διὰ τὰς ἀποσκευάς. Περὶ τούτων ὁμιλοῦμεν κατωτέρω ἐν τῷ περὶ σιδηροδρόμων.

1180 Ὑποχρεώσεις τῶν μερῶν. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἐπιβάτου καὶ ἀγωγιάτου εἶνε αἱ αὐταὶ ὅπως καὶ ἐπὶ μεταφορᾶς πραγμάτων. Ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν πρὸς δὲν ὄρον τὸν μὲν ἐπιβάτην σῶον καὶ ἀβλαβῆ, τὰς δὲ ἀποσκευάς του ἐν καλῇ καταστάσει. ⁽¹⁾

1181 Εὐθύνη. Βάρος ἀποδείξεως. Τραύματα. Θάνατος. Ὁ ἀγωγιάτης ὁ μὴ ἐκπληρώσας τὰς ὑποχρεώσεις του εὐθύνεται. Καὶ προκειμένου περὶ ἐμπορευμάτων ἢ πραγμάτων ὁ Ν. κηρύσσει τοῦτον ὑπεύθυνον δι' ἀπώλειαν ἀδαρίαν ἢ βραδύτητα, τὸν ἀπαλάσσει δὲ διὰ τῆς ἀποδείξεως ἀκαταμάχητον δυνάμει, ἐλαττώματος τοῦ πράγματος (ἄρθρ. 103 104) ἢ πράξεως τοῦ ἀποστολέως § 1127. Τὴν ἀπόδειξιν τῶν λόγων τῆς ἀπαλλαγῆς ὀφείλει νὰ φέρῃ ὁ ἀγωγιάτης ὡς ὀφειλέτης § 1129. Εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀγωγιάτης εὐθύνεται ὅχι μόνον ὅταν ᾔνε ἐν πταίσματι ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπαλλαγῆς του. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐνάγων παρὰλήπτης ἢ ἀποστολεὺς δὲν εἶνε ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ πταῖσμα τοῦ ἀγωγιάτου, οὔτε ὁ ἀγωγιάτης ἀπαλλάσσεται ἀποδεικνύων ὅτι κατέβαλε πᾶσαν ἐπιμέλειαν ⁽²⁾ ἐνόσω δὲν ἀποδείξῃ ἀκαταμάχητον δύναμιν—ἐλάττωμα τοῦ πράγματος ἢ πράξιν τοῦ ἀποστολέως § 1129. Ταῦτα ἐφαρμόζονται βεβαίως προκειμένου περὶ ἀποσκευῶν.

(1) LyC. αὐτ. 707.

(2) Ὁ Ν. 25 § 7 Π. (191) ἢ Β. (201) φέρει «εἴ τις ἐπὶ τῷ μετακομίσαι μισθώσεται κίονα καὶ κλασθῇ ἐν τῷ κουφίσσθαι ἢ βρασάζεσθαι ἢ ἀποτίθεσθαι οὐκ ἐνέχεται εἰμὴ ἀπὸ ἀμελείας οἰκείας καὶ τῶν ὑπουργούντων αὐτῷ. Ἐστέρηται δὲ ἀμελείας εἰ πάντα γέγονεν ἅπερ ἐπιμελέστατος τις ἔπραττε. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ πίθων καὶ ζύλων καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων.» Ὡστε κατὰ Ρ. Δ. ἤρκει ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατεβλήθη πᾶσα ἐπιμέλεια ἐνῷ κατὰ τὸ ἄρθρ. 03 Ἐμ. Ν. δὲν ἀρκεῖ.

Ἄλλ' ἐφαρμόζονται ἐπίσης προκειμένου περὶ μεταφορᾶς προσώπων; Ἐάν ὁ ἐπιβάτης κατὰ τὴν μεταφορὰν πληγωθῇ ἢ φονευθῇ διὰ τὴν ζητήσιν αὐτὸς ἢ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποζημιώσιν παρὰ τοῦ ἀγωγιάτου πρέπει νὰ ἀποδείξῃ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ πταῖσμα τοῦ ἀγωγιάτου ἢ τούναντίον ὁ ἀγωγιάτης εἶνε ὑπόχρεως πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ νὰ ἀποδείξῃ, ὅπως προκειμένου περὶ ἐμπορευμάτων, ὅτι τὸ τραῦμα ἢ ὁ φόνος εἶνε τυχαῖα ἢ ὅτι ὀφείλονται εἰς πράξιν τοῦ παθόντος;

Κυρίως τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο: Τί εἶδους εὐθύνη εἶνε ἡ εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου διὰ τὰ τραύματα ἢ τὸν φόνον τοῦ ἐπιβάτου. Εἶνε εὐθύνη ἐκ συμβάσεως ἢ εἶνε εὐθύνη ἐξ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος;

Ἄν πρόκηται περὶ εὐθύνης ἐκ συμβάσεως ὁ ἐνάγων δὲν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ πταῖσμα ἀλλὰ τούναντίον ὁ ἐναγόμενος ἀγωγιάτης ὀφείλει ὡς ὀφειλέτης νὰ ἀποδείξῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπαλλαγῆς του. Ἄν ὅμως πρόκηται περὶ εὐθύνης ἐξ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος ἢ γενικώτερον περὶ εὐθύνης ἐκ τοῦ Ἀκουιλίου Νόμου, ὁ ἐνάγων πάντως ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ πταῖσμα (1).

Πολλοὶ καὶ τὸ Ἀκρωτικὸν δέχονται ὅτι ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ καὶ πταῖσμα τοῦ ἀγωγιάτου 1) διότι τὸ ἄρθρ. 103 Ε.μ. Ν. ὅπερ εἶνε κατὰ πάντα ὅμοιον πρὸς τὸ ἄρθρ. 1784 τοῦ Γαλ. Κωδ. καὶ τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει τὴν ἀπόδειξιν τῶν λόγων τῆς ἀπαλλαγῆς εἰς τὸν ἀγωγιάτην ὁμιλεῖ περὶ ἐμπορευμάτων προφανῶς δὲ ὁ ἐπιβάτης δὲν εἶνε ἐμπόρευμα 2) διότι τὸ συνάλλαγμα τῆς μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων δὲν εἶνε μόνον μίσθωσις ἀλλὰ μετέχει καὶ τῆς παρακαταθήκης § 1097. Ὅταν δὲ τὸ ἄρθρ. 103 Ε.μ. Ν. (ἢ 1784 Γ. Κ.) ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἀγωγιάτην τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀπαλλαγῆς δὲν καινοτομεῖ ἀλλ' ἐφαρμόζει μόνον ἐπὶ τῆς ἀναγκαίως παρακαταθήκης τὸν κανόνα ὅστις διέπει πάντα ὀφειλέτην ὠρισμένου πράγματος καὶ καθ' ὃν οὗτος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν του. Ἄλλ' ἐπὶ μεταφορᾶς προσώπων διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐπιβάτου δὲν ὑπάρχει παρακαταθήκη διότι ὁ ἐπιβάτης δὲν εἶνε πρᾶγμα. Ἄρα ὁ κανὼν τοῦ ἄρθρ. 103 Ε.μ. Ν. (1784 Γ. Κ.) δὲν ἐφαρμόζεται διότι ὁ ἀγωγιάτης δὲν εἶνε ὀφειλέτης ὠρισμένου πράγματος. Καὶ ἂν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν τοῦ ἄρθρ. 103 Ε.μ. Ν. ἔπεται ὅτι δὲν ἔχομεν εὐθύνην ἐκ συμ-

(1) Καλ. 3. 477. W. Wetter Oblig § 15 καὶ § 209 III, IV

βάσεως ἀλλ' εὐθύνην ἐξ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος ἢ ὡς λέγομεν ἡμεῖς εὐθύνην ἐκ τοῦ Ἀκουιλίου Νόμου, πρὸς ὑπαρξιν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἡ ἀποδείξις τοῦ πταίσματος τοῦ ἀγωγιάτου.⁽¹⁾

Ἄλλοι καὶ πολλὰ ἀποφάσεις, ὁρθώτερον καθ' ἡμᾶς, δέχονται ὅτι ἡ εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου εἴτε ἐπὶ μεταφορᾷ πραγμάτων εἴτε ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων εἶνε ἢ αὐτὴ καὶ πάντοτε ἐκ συμβάσεως εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἐνάγων λογῶ τραυμάτων ἢ θανάτου τοῦ ἐπιβάτου δὲν ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ καὶ πταῖσμα τοῦ ἀγωγιάτου ἢ τῶν δι' οὓς ἐνέχεται, ἀλλὰ ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει πρὸς ἀπαλλαγὴν του νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ τραῦμα ἢ ὁ θάνατος εἶνε τυχαῖα ἢ προῆλθον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ παθόντος, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ ἄρθρ. 103 Ἑμ. Ν.

Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην γενικός κανὼν εἶνε ὅτι ἐπὶ εὐθύνῃς ἐκ συμβάσεων τὸ πταῖσμα τοῦ ὀφειλέτου τεκμαίρεται ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν ὅτι οὗτος ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν του. Ἐν ᾧ ἐπὶ εὐθύνῃς ἐξ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος καὶ γενικώτερον ἐκ τοῦ Ἀκουιλίου Νόμου πάντως ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ πταῖσμα τοῦ ἐναγομένου ἢ τῶν δι' οὓς ἐνέχεται. Αὐτὸς εἶνε ὁ κανὼν. Εἶνε δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ σύμβασις εἶνε περὶ τοῦ δοῦναι ἢ περὶ τοῦ ποιῆσαι.

Ἄν τοῦτο ᾔνε ἀκριβές—καὶ εἶνε—τότε τὸ ἄρθρ. 103 Ἑμ. Ν. εἶνε ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος ἐπὶ μεταφορᾷ ἐμπορευμάτων, ἐφαρμογὴ ἣτις δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αὐτοῦ κανόνος ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων, ἀφ' οὗ καὶ αὕτη εἶνε σύμβασις καθ' ἣν ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει νὰ μεταφέρει σῶον καὶ ἀβλαβῆ τὸν ἐπιβάτην εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον. Δεχόμενοι δὲ ὅτι ἐπὶ μεταφορᾷ μὲν ἐμπορευμάτων ἡ εὐθύνη εἶνε ἐκ συμβάσεως ἐπὶ μεταφορᾷ δὲ προσώπων ἡ εὐθύνη εἶνε ἐξ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος φθάνομεν εἰς τὸ παράλογον συμπέρασμα ὅτι ἡ εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου εἶνε μεγαλειτέρα ἐπὶ μεταφορᾷ πραγμάτων ἢ ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων καὶ ὅτι εὐκολώτερον ἐπιτυγχάνεται ἀποζημιώσεις δι' ἀπώλειαν ἢ βλάβην ἐμπορευμάτων ἢ διὰ τραύματα καὶ φόνον προσώπων⁽²⁾

(1) Ἀκ. 10 Νῆρ. 84 S. 85. 1. 129 ἢ D. 85. 1. 433. Ἑφ. Poitiers. 6 Φεβρ. 88 S. 88. 2. 137. Guillouad Traité du Contrat de Louage 2. 765. Feraud-Giraud Code des transports 3. 420.

(2) Lyc. Tr. 3. 708. 709. Ἑφ. Aix. 5 Ἰουλ. 87. S. 87. 2. 230. καὶ 12 Δῆρ. 87 S. 88. 2. 138 Lyon Caen ὑπὸ τὴν ἀπ. τοῦ Ἀκ. 10 Νῆρ. 84

1182. Πλείονες ἀγωγιᾶται. 'Επὶ μεταφορᾷ ἐμπορευμάτων ὅταν ὑπάρχωσι πλείονες ἀγωγιᾶται διαδοχικῶς μετασχόντες τῆς μετακομίσεως καὶ εὐρισκόμεθα πρὸ ἐνὸς καὶ οὐχὶ πλειοτέρων συναλλαγμάτων μεταφορᾷ § 1147 εἶδαμεν πῶς ἐνέχεται ὁ πρῶτος καὶ πῶς οἱ μεσολαβούντες καὶ ὁ τελευταῖος § 1148 καὶ ἐπ. Αὐτός ὁ κανὼν ὁ διατυπούμενος ἐν ἄρθρ. 99 E. N. καὶ καθ' ὃν ὁ πρῶτος ἀγωγιᾶτης ἐπὶ ἐμπορευμάτων εἶνε καὶ παρεγγελιοδόχος, *del credere* διὰ τὰς πράξεις τῶν μεσολαβούντων ἐφαρμόζεται ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων;

Τὸ ζήτημα εἶνε συνηθέστατον ἐπὶ σιδηροδρόμων. Ὁ ἐπιβάτης λαμβάνει ἐπὶ μιᾷ τιμῇ εἰσιτήριο δυνάμει τοῦ ὁποίου ταξιδεύει ὅχι μόνον ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ἐταιρίας ἣτις ἐξέδωκεν αὐτὸ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἄλλης ἐταιρίας μεθ' ἧς ἡ ἐκδοῦσα εὐρίσκεται εἰς συνενόησιν ἢ καὶ ἐπὶ ἀτμοπλοίου ἐταιρίας μεθ' ἧς ἐπίσης ἡ ἐκδοῦσα ἔχει συνεννοηθῇ. Προφανῶς ἡ ἐκδοῦσα ἐταιρία εἶνε ἀγωγιᾶτης καὶ παραγγελιοδόχος § 1148. 'Αλλ' εὐθύνεται ὡς τοιοῦτος δι' ἀπώλειαν, ἀβηρίαν ἢ βραδυότητα τῶν ἀποσκευῶν, ἢ διὰ τραῦμα ἢ θάνατον τοῦ ἐπιβάτου, ὅπως ἐπὶ ἐμπορευμάτων ὁ πρῶτος ἀγωγιᾶτης § 1148. 1151. 1155 ;

Ὡς πρὸς τὰς ἀποσκευὰς ἐφαρμόζουσι τὰ περὶ ἐμπορευμάτων ῥηθέντα, ἥτοι ὅτι ὁ πρῶτος ἀγωγιᾶτης εὐθύνεται ὡς ἔρρεθῃ ἐν § 1148. 1151. 1155. οἱ μεσολαβούντες καὶ ὁ τελευταῖος κατὰ τὰ ἐν § 1152 — 1155. Δέχονται δὲ ἐπίσης ὅτι λόγῳ ἀβηρίας δύναται νὰ ἐναχθῇ

ἐν S. 85. 4. 129. Sarrut ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀπ. ἐν D. 85. 4. 433 Sainetelette de la responsabilité et de la garantie σελ 87 — Δύο κείμενα ἐν τῷ P Δ. ὁ N. 13 pr. καὶ § 4. Π. (19.2). φαίνονται παρέχοντα τὴν ἐκ τῆς μισθώσεως καὶ τὴν τοῦ 'Ακουίλιου. 'Εν τοῖς Βασιλικοῖς δμοῖς N. 13 (20. 1) μόνῃ ἡ ἐκ μισθώσεως παρέχεται. 'Η 'Ελλ. Νομολ. εἶνε πενιχρά. 'Επὶ δίκης μεταξὺ 'Αμαλίας Σχινᾶ κατὰ τῆς Εταιρ. τῶν 'Ιπποσιδηροδρόμων ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθ. 4592 (94) Πρωτ. 'Αθ. καὶ 396 (85). 'Εφ. 'Αθ. ὑποχρεώσασαι τὴν ἐνάγουσαν ν' ἀποδείξῃ πταῖσμα. 'Η ἐκ συμβάσεως εὐθύνη τοῦ ἀγωγιᾶτου (σιδηρ.) παύει ὅταν ὁ ἐπιβάτης ἐξέλθῃ τοῦ σταθμοῦ, ἄρα ὑφίσταται διὰ τὸν ἐν τῷ σταθμῷ καὶ μετὰ τὴν κατάβασιν θάνατον ἢ τραῦμα ἴδε τὴν ἀνωτέρω σημ. τοῦ Lyon-Caen. Ὡς πρὸς τὸν ὅρισμόν τῆς ἀποζημιώσεως κατωτέρω § 1183.

καὶ ὁ τελευταῖος ἀγωγιάτης ὅταν ἦνε ἐξωτερικαί § 1152.⁽¹⁾ τοῦθ' ὅπερ παρ' ἡμῖν δὲν εἶνε πάντοτε δεκτὸν § 1149. 1150.⁽²⁾

Ὡς πρὸς τὰ τραύματα ὅμως ἢ τὸν θάνατον τοῦ ἐπιβάτου δὲν ἐφαρμόζουσι τὸν αὐτὸν κανόνα. Ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης ἢ ἡ πρώτη ἑταιρία ἢ ἐκδοῦσα τὸ εἰσιτήριο δὲν εὐθύνεται διὰ τραῦμα ἢ θάνατον ἐπισυμβάντα ἐπὶ τῆς ἄλλης γραμμῆς ἢ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐφ' ὧν δυνάμει τοῦ εἰσιτηρίου της ταξιδεύει ὁ ἐπιβάτης. Καὶ δὲν εὐθύνεται ἢ ἐκδοῦσα τὸ εἰσιτήριο ἑταιρία διότι δὲν εἶνε, ὅπως ἐπὶ ἐμπορευμάτων, *del credere*. Ἐπὶ μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων, ὁ παραγγελιοδόχος εἶνε *del credere* δυνάμει ρητῆς διατάξεως ἥτοι τοῦ ἀρθρ. 99. τοῦ Ἑμπ.Ν. Ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 99 δὲν εἶνε κανὼν γενικὸς ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ μεταφορᾶς προσώπων ἀλλ' εἶνε ἐξαιρέσις. Καὶ ἵνε ἐξαιρέσις διότι οἱ παραγγελιοδόχοι δὲν εἶνε κατὰ κανόνα καὶ αὐτοδικαίως *del credere* § 1010 ἀλλὰ μόνον οἱ παραγγελιοδόχοι μεταφορᾶς τοῦ ἀρθρ. 99 ἥτοι οἱ παραγγελιοδόχοι μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων.

Ὁ πρῶτος λοιπὸν ἀγωγιάτης ἐπὶ μεταφορᾶς προσώπων εὐθύνεται διὰ τὰς πράξεις των κατόπιν ὅπως πᾶς παραγγελιοδόχος κοινός.⁽³⁾

(1) LyC. Tr. 3. 710. Ἀκ. 15 Ἀπρ. S. 73. 1 175. Ἡ ἀπόφασις αὕτη δέχεται ὅτι ὁ λαμβάνων τοιοῦτον εἰσιτήριο λογίζεται δι' ἐνὸς συναλλάγματος συναλλαχθεὶς πρὸς πάσας τὰς ἑταιρίας καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐνάξη ἀπευθείας τὴν τελευταίαν λόγῳ ὑπεξαίρεσεως μέρους τῶν ἀποσκευῶν του.

(2) Τὴν λύσιν ταύτην δέχονται οἱ LyC. Tr. 3 710. καὶ λογικῶς μὲν εἶνε ὀρθή ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ἦνε καὶ νομικῶς τοιαύτη. Τὸ συνάλλαγμα τῆς μεταφορᾶς προσώπων περιλαμβάνον συνήθως καὶ ἀποσκευὰς εἵπομεν § 1177 εἶνε ἓν καὶ οὐχὶ δύο. Ἀφοῦ δὲ ὁ παραγγελιοδόχος μεταφορᾶς ἐπὶ μεταφορᾶς προσώπων δὲν εἶνε *del credere* διὰ τί εἶνε ἐπὶ μεταφορᾶς ἀποσκευῶν ἥτις δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον συνάλλαγμα ἀλλὰ παρακολούθημα τοῦ κυρίου.

(3) LyC. Tr. 3 710 καὶ μία ἀποφ. τοῦ Πρωτ. Σηκουάνα (4^ο Τμ.) τῆς 30 Μαρ. 89 ἐν 1^ο τοῖς τῆς 10 Ἀπρ. 89. Ἡ λύσις αὕτη εἶνε ὀρθή ὅταν εὐρισκόμεθα πρὸ ὑποκαταστάσεως ἐπιτραπέισης § 994. καὶ ὑπ.δειχθέντος ἢ ἀποδεχθέντος ἀγωγιάτου § 1124. Ἀλλ' ἂν οὐδὲν ἐρρέθῃ περὶ ὑποκαταστάσεως ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 996. — Ὑπὸ τὰς ἐπιφυλάξεις ταύτας εἶνε ἀκριβὲς τὸ ἀναγιγνωσκόμενον ἐν LyC. Tr. 3. 710 «ὅτι ὁ πρῶτος ἀγωγιάτης δύναται νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν εὐθύνην ἀποδεικνύων πταῖσμα τοῦ κατόπιν διότι τὸ πταῖσμα τούτου ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν τυχαῖον».

1183. Ὅρισμός ἀποζημιώσεως. Δυσκολίας παρουσίασε τὸ ζήτημα : ποία ἀποζημιώσεις ὀφείλονται, ὅταν ὑπάρχη εὐθύνη, εἴτε διὰ τὰς ἀποσκευὰς εἴτε διὰ τὸν θάνατον ἢ τραύματα τοῦ ἐπιβάτου.

1184. Ἀποσκευαί. Οὐδεμία δυσκολία παρουσιάζεται περὶ τὸν ὅρισμόν τῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀβαρίας ἢ βραδύτητος τῶν ἀποσκευῶν.

Ἐπὶ ἀπωλείας ὅμως, ἐπειδὴ δὲν δηλοῦται κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποσκευῶν, ἐρωτᾶται πῶς ἀποδεικνύεται τοῦτο καὶ ἂν ὁ ἀγωγιάντης ὀφείλῃ νὰ πληρώσῃ αὐτὸ οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾔνε ἢ οἰασδήποτε ἀξίας.

Ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιεχομένου δὲν ἔχει δυσκολίας, διότι ἡ μετακόμισις εἶνε πράξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἀγωγιάντην § 1178 γίνεται ἐπομένως διὰ παντός μέσου καὶ δὴ διὰ μαρτύρων καὶ τεκμηρίων λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συνθητῶν, τῆς περιουσίας τοῦ ἐπαγγέλλματος, τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξειδίου τοῦ ἐπιβάτου κλπ.⁽¹⁾

Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ζήτημα ἥτοι ἂν ὁ ἀγωγιάντης ὀφείλῃ νὰ ἀποζημιώσῃ διὰ τὸ περιεχόμενον οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾔνε καὶ οἰασδήποτε ἀξίας διευπλώθησαν τρεῖς γνώμαι.

1185. 1η Γνώμη. Κατὰ ταύτην ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα τὰ περὶ ἐμπορευμάτων § 1135 ἥτοι ὁ ἀγωγιάντης εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐπιβάτην διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποσκευῶν οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾔνε τοῦτο, ἀλλὰ δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀποζημιώσῃ δι' ἐκεῖνα τὰ ἀντικείμενα τῶν ὁποίων ἡ μεταφορὰ γίνεται, ἐπὶ σιδηροδρόμων ἰδίως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τῶν (ad valorem) ἂν τὰ ἀντικείμενα ταῦτα δὲν ἐδηλώθησαν ὡς περιεχόμενα ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς (2)

(1) LyC. Tr. 3. 712. Κυρία τις ταξειδεύουσα μετὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ ἄλλης κυρίας ἰσχυρίσθη ὅτι τὰ ἀπωλεσθέν κιβωτίον της περιεῖχε ἐνδύματα ἀξίας φρ. 695 καὶ μετρητὰς φρ. 1350, ἀπέδειξε δὲ μόνον ὅτι τὰ χρήματα τῇ ἐμετρήθησαν παρὰ τινος πρὶν ἢ ἀναχωρήσει καὶ οὐχὶ καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἔθεσεν ἐν τῷ ἀπωλεσθέντι κιβωτίῳ. Τὸ Ἐφ. Alger λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν μαρτυρίαν ταύτην καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῆς ἐναγοῦσης ἐδέχθη τὴν ἀγωγὴν καὶ διὰ τὰ ἐνδύματα καὶ διὰ τὰ χρήματα. Ἐφ. Alger 16 Δ6ρ. 46. S. 47. 2. 88 ἢ D. 47. 2. 1 καὶ Ἐφ. Paris 17 Δ6ρ. 58. S. 59. 2. 244. D. 59. 2. 105.

(2) Dal. Com. 427. 2°. Συνεπῶς πρὸς τὴν γνώμην ταύτην ἐκρίθη ὅτι ὁ

Ποῖα τὰ ἀντικείμενα τὰ συνήθως μεταφερόμενα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας § 1135 σημ. 3.

1186. 2α Γνώμη. Κατ' ἄλλους ὁ ἀγωγιάντης εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐπιβάτην διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποσκευῶν οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾖ καὶ οἰασδήποτε ἀξίας εἴτε ἐδηλώθῃ εἴτε μὴ εἴτε εἶνε ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς εἰδικὸν τέλος μεταφορᾶς (ad valorem) εἴτε μὴ· 1) διότι οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχει ὁ ἐπιβάτης νὰ δηλώσῃ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποσκευῶν ἂν δὲν ἐρωτηθῇ· 2) διότι, ἂφ' οὗ ὁ ἐπιβάτης—ἐπὶ σιδηροδρόμων—ἔχει δικαίωμα μεταφορᾶς δωρεὰν ὠρισμένου βάρους ἀποσκευῶν ἀδιακρίτως, ἢ ἀποσιώπησις τοῦ περιεχομένου ἔστω καὶ ὑποκειμένου, ἂν ἐστέλλετο ὡς ἐμπόρευμα χωριστά, εἰς εἰδικὸν τέλος μεταφορᾶς, δὲν ἔχει σημασίαν διότι δὲν ἐγένετο πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ ἀγωγιάντου (σιδηροδρόμου) ὅστις καὶ ἂν ἐδηλοῦτο πάλιν δωρεὰν θὰ μετέφερε τοῦτο (1).

1187. 3η Γνώμη. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων γνώμῶν διεμορφώθη καὶ ἄλλη, ἥτις εἶνε τροποποιήσις τῆς 2ας καὶ φαίνεται μᾶλλον ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς νεωτέρας νομολογίας. Κατὰ ταύτην ὁ ἀγωγιάντης εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀποζημιώσῃ διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποσκευῆς οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἀρκεῖ νὰ ᾖ ἀνάλογον καὶ σχετι-

ἀγωγιάντης (σιδηρ.), ἑλλ. ἰφει δηλώσεως, δὲν εὐθύνεται 1) διὰ τὰ χρήματα τὰ περιεχόμενα εἰς ἀπωλεσθὲν δέμα, ἰδίως ὅταν τὸ ποσὸν ᾖ τόσον ὥστε δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προωρισμένον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ταξειδίου. Ἴδε κατωτ. 3ην Γνώμην Ἐφ. Douai 17 Μαρτ. 47. D. 47. 2. 98 5 2) διὰ τὰ ἀντικείμενα ἀξίας (χρήματα, ἀντικείμενα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, τρίχαπτα, γραμμάτια ἢ ἔγγραφα) περιεχόμενα εἰς τὰς ἀποσκευάς. Ἀχ. 15 Μαρτ 59. D. 59. 4. 316. S. 59. 4. 63. Ἐφ. Douai 27 Νῆρ. 65. D. 66. 2. 169. S. 66. 2. 12. Κατὰ τὴν ἀπ. ταύτην ἡ ἐπιγραφή «Τρίχαπτα. *Eððranastora*» δὲν ἐθεωρήθη ὡς ἰσοδύναμος πρὸς δῆλωσιν. Ἐφ. Paris 11 Νῆρ. 67. D. 67. 2. 190. Ἐκηρύχθη ὅμως ὑπεύθυνος διὰ περιεχόμενα ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς *κεντήματα* (broderies de prix). Ἐφ. Aix 18 Ἰουν. 70. D. 71. 2. 246 S. 72. 2. 13. Ἀχ. 5 Μαρτ. 72. D. 72. 1. 215. S. 72. 1. 299 διότι δὲν εἶνε ἐκ τῶν ad valorem μεταφερομένων. Ἐπὶ ἐμπορευμάτων § 1135.

(1) Dall. Com. 429 καὶ Responsabilité 554. 2°. Troplong. Louage 950. Οὕτω ἐθεωρήθη ὁ ἀγωγιάντης ὑπεύθυνος δι' ἔγγραφα, τίτλους καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἀξίας Ἐφ. Paris 12 Ἰαν. 52. D. 52. 2. 294 καὶ 17 Δῆρ. 58. D. 59. 2. 105.

κόν πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ταξειδίου, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συνηθειῶν, τῆς περιουσίας, τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξειδίου τοῦ ἐπιβάτου. Κατὰ τὸν κανόνα, ὃν εἶδομεν ἄλλαχού § 1131 ὁ ἀγωγιάτης—ἐκτὸς δόλου—δὲν ὀφείλει πᾶσαν τὴν ζημίαν, ἀλλ' ἐκείνην ἣν ὤφειλε ἢ ἡδύνατο νὰ προΐδῃ. Καὶ τοῦτο μὲν εἶνε βέβαιον, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἄλλο, ὅτι ὁ ἀγωγιάτης ἐγνώριζε ἢ ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι μεταφέρει ἐπιβάτας διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων καὶ ὅτι αἱ ἀποσκευαὶ καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ποικίλλουσιν ἀναλόγως τῆς περιουσίας, τῆς συνηθείας, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξειδίου ἐκάστου ἐπιβάτου.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κανόνος τούτου οὕτω πως ἐννοουμένου πρέπει κατὰ τὴν γνώμην ταύτην νὰ ὀρίζεται ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποσκευῶν ⁽¹⁾.

Ἐκρίθη μάλιστα κατ' ἐπανάληψιν ὅτι τὸ δικαστήριον κυριαρχικῶς ἀποφαίνεται τί ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει καὶ δι' ὠρισμένον πρόσωπον ἀποτελεῖ ἀποσκευὴν ⁽²⁾.

1188. Κλοπή. Διαφέρον: Ἐννοεῖται ὅτι ἐν περιπτώσει κλοπῆς ἢ ὑπεξαίρεσεως τῶν ἀποσκευῶν, ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων ἢ ἐκείνων δι' οὓς ἐνέχεται, ὁ ἀγωγιάτης κατὰ πάσας τὰς γυνώμας

(1) Lyc. Tr. 3. 712. Boistel 564. Alauzet 948. Sourdat Responsabilité 1070. Οὕτω ὁ ἀγωγ. ἐθεωρήθη ὑπεύθυνος δι' ἔργαγμα περιεχόμενα ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς. Ἐφ. Grenoble 13 Φεβρ. 72. S. 73. 2. 35 διὰ χρήματα μέχρι τῶν πιθανῶν ἀναγκῶν τοῦ ταξειδίου καὶ οὐχὶ πάσης ποσότητος ἀπερὶσκέπτως τεθείσης ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς Ἀκ. 16 Μαρτ. 59. D. 59. 1. 316. S. 59. 1. 463 διὰ τρίχαπτα ἄξιας φρ. 3332 καὶ κοσμήματα ἄξιας φρ. 5425 περιεχόμενα ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς, διότι ἐθεωρήθησαν λόγῳ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῆς ἐπιβάτιδος ὡς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ταξειδίου. Ἀκ. 10 Δεβ. 1873. S. 75. 1. 176 ἢ D. 75. 1. 49, διὰ διάφορα κοσμήματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ (ἄξιας φρ. 2198) περιεχόμενα εἰς τὰς ἀποσκευὰς χρυσοχόου Ἐφ. Riom 13 Αὐγ. 79. S. 79. 2. 299

(2) Οὕτω ἡ ἀνωτέρω ἀποφ. Ἀκ. 10 Δεβ. 73 ἐθεώρησεν ὡς ἀποσκευὴν διὰ τὴν ἐνάγουσαν τρίχαπτα ἄξιας φρ. 3332 καὶ κοσμήματα ἄξιας φρ. 5425 περιεχόμενα ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς. Ἡ ἀνω ἀπ. τοῦ Ἐφ. Riom κοσμήματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἄξιας φρ. 2198.—Ἐπίσης ἀποσκευαὶ ἐθεωρήθησαν τὰ δαίγματα. Ἐφ. Bordeaux 9 Ἀπρ. 61. S. 62. 2. 359 ἢ D. 61. 2. 229. Ἀκ. 22 Νεβρ. 71. S. 71. 1. 158, τὰ κερτῆματα (broderies de prix). Ἀκ. 5 Μαρτ. 72. D. 72. 1. 215. S. 72. 1. 299. ἴδε καὶ § 1135 σημ. 5.

ὀφείλει ἀποζημιῶσιν διὰ τὸ περιεχόμενον οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾔην καὶ οἰασδήποτε ἀξίας ⁽¹⁾.

Ἐπίσης ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ἀρχῶν ὁ ἀγωγιότης, ὅταν εὐθύνεται, δὲν ὀφείλει μόνον νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν τῶν ἀπολεσθεισῶν ἀποσκευῶν. ἀλλ' ὀφείλει καὶ τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ἄλλης ζημίας κατὰ τὰς περὶ διαφέροντος ἀρχάς ⁽²⁾.

1189. Τραύματα. Θάνατος ἐπιβάτου. Κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν εἰσέτι κρατοῦντα ἡ ἀποζημιώσεις λόγῳ τραύματος ἢ θανάτου, ὅταν ὑπάρχῃ εὐθύνη, κανονίζεται ἀναλόγως τῆς χρηματικῆς ζημίας, ἣτις ἐκ τούτου ἐπῆλθεν εἰς τὸν ἐνάγοντα, καὶ δύναται νὰ ᾔην ἐντελῶς διάφορος δι' ἕκαστον ἐνάγοντα ἐξ ὁμοίου λόγου.

Εἰπὼν τινες ὅτι ἀφ' οὗ πρόκειται καὶ ἂν πρόκηται περὶ εὐθύνης ἐκ συμβάσεως § 1181 ὁ ἀγωγιότης ὀφείλει τὴν ἀποζημιῶσιν ἣν ὤφειλε ἢ ἡδύνατο νὰ προῖδῃ καὶ ἐπομένως μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἴσου ποσοῦ διὰ πάντα ἐνάγοντα. ⁽³⁾ Ἀλλ' ἡ ἰδέα τῆς ἐκ συμβάσεως εὐθύνης δὲν εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν διάφορον κατὰ ποσὸν εὐθύνην, διότι ἡ παράβασις ὁμοίας συμβάσεως δὲν ἔχει τὰ αὐτὰ ἐπιζήμια ἀποτελέσματα διὰ πάντας ἀλλὰ προφανῶς διάφορα. Ὁ κανὼν ὅτι ὁ ἀγωγιότης ὀφείλει τὴν ζημίαν ἣν προῖδε εἶνε ἀκριβὲς ἀλλ' εἶνε ἀκριβὲς ἐπίσης ὅτι ὁ ἀγωγιότης γνωρίζει ἢ ὤφειλεν ἢ ἡδύνατο νὰ γνωρίζῃ ὅτι μεταφέρει πρόσωπα διαφόρου καταστάσεως τῶν ὁποίων ἡ βλάβη ἢ ὁ θάνατος διάφορα ἐπιζήμια ἀποτελέσματα δύνανται δι' αὐτὸν νὰ ἔχῃσι. Τοῦτο ἀκολουθεῖται ἄλλως τε διὰ τὰς ἀποσκευάς, θὰ ᾔτο δὲ

(1) LyC. Tr. 3. 713. Alauzet 948. Sourdat 1071. Boistel 564. Οὕτω ἐκρίθη ὅτι εὐθύνεται διὰ τὰς ὑπεξαίρεθείσας ἐκ τοῦ κιβωτίου μεταχρᾶς μολονότι δὲν εἶχε γίνεαι δῆλσις τοῦ περιεχομένου, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπῆρχε ἡ ἐπιγραφή «δικαιόγραφα» (papiers d'affaires) μάλιστα ἡ ὑπεξαίρεσις λογίζεται γενομένη ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων ὅταν ᾔην βέβαιον ὅτι τὸ κιβώτιον ἦν ἐνώχθη καθ' ὃν χρόνον ᾔτο εἰς τὴν διάθεσιν των. Ἀκ. 16 Μαρτ. 59. D. 59. 1. 316. S. 59, 1. 463. Ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην τοῦ ἀγωγιᾶτου διὰ τὰς ἐκ τῆς αἰθοῦσης ὑπεξαίρεθείσας ἀποσκευάς καθ' ὃν χρόνον ὁ ἐπιβάτης μετέβη ἵνα λάβῃ τὸ εἰσιτήριον § 1128 σημ. 3, ἀλλ' ὁ ἀγωγιότης δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς ἀποσκευάς, ὡς ὁ ἐπιβάτης ἐγκατέλειπεν ἐν τῇ αἰθούσῃ διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ μὲ κατόπιν συρμὸν (tram). Ἐφ. Besançon 6 Δεσ. 69. D. 70 2, 119 Boistel 564.

(2) Ἐφ. Aix 18 Ἰουν. 70. S. 72. 2. 13. D. 71. 2. 246.

(3) Saintelétte Respons. et Garantie 17.

ἀνακολουθία ἀνεξήγητος δι' ἀπώλειαν μὲν ἀποσκευῶν νὰ ἔχωμεν ἀποζημιώσεις διάφορον, διὰ τραύματα δὲ ἢ θάνατον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὀρισμένην διὰ πάντα ἐνάγοντα ἀποζημιώσεις, ἢ ὅποια δὲν θὰ ᾔτο σχεδὸν ποτὲ ἢ ἀληθῆς τῆς ἐπιγενομένης ζημίας ἀνὸρθρωσις. ⁽¹⁾

1190. Ῥῆτραι καὶ συμφωνίαι περιορίζουσαι ἢ ἀποκλείουσαι τὴν εὐθύνην τοῦ ἀγωγιάτου: Εἶδαμεν τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν συμβάσεων τῶν περιορίζουσῶν ἢ ἀποκλείουσῶν τὴν εὐθύνην τοῦ ἀγωγιάτου ἐπὶ μεταφορᾶς πραγμάτων ἢ ἐμπορευμάτων § 1140—1145. Τοιαῦται συμβάσεις ἀποκλείουσαι ἢ περιορίζουσαι τὴν εὐθύνην τοῦ ἀγωγιάτου δύνανται νὰ συνομολογηθῶσι καὶ ἐπὶ μεταφορᾶς προσώπων εἴτε διὰ βραδύτητα ἐν γένει εἴτε δι' ἀπώλειαν ἢ ἀβαρίαν τῶν ἀποσκευῶν εἴτε διὰ τὰ ἐπισυμβαίνοντα εἰς τοὺς ἐπιβάτας δυστυχήματα.

1191. Ἀποσκευαί. Ἐπὶ τούτων ἐφαρμόζονται τὰ ρηθέντα περὶ ἐμπορευμάτων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν συμβάσεων τῶν περιορίζουσῶν ἢ ἀποκλείουσῶν τὴν εὐθύνην λόγῳ βραδύτητος, ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας. ⁽²⁾ Περὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἐντύπων ρητρῶν ἐξηγήθημεν ἤδη § 1144.

(1) LyC. Tr. 3. 714. Μίαν ἄλλην παρατήρησιν ἡδυνάτο τις νὰ διατυπώσῃ: Ἡ μεταφορὰ προσώπου εἶνε μίσθωσις ἔργου § 1177 ἐπὶ μισθώσεως ἢ ἀποζημιώσεις διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν ἢ κακὴν ἐκτέλεσιν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τοῦ μισθώματος ἤτοι τοῦ ἀγωγίου § 788. Τὰ τραύματα ἢ ὁ θάνατος εἶνε μὴ ἐκτέλεσις ἢ κακὴ ἐκτέλεσις τῆς μισθώσεως, ἄρα ἡ ἀποζημιώσεις ἐκ τῆς συμβάσεως λόγῳ τραυμάτων ἢ θανάτου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τοῦ ἀγωγίου, καὶ ἐπομένως διὰ νὰ δοθῇ μεγαλειτέρα ἀποζημιώσεις πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἀδίκημα ἢ οἶοναι ἀδίκημα καὶ συνεπῶς πταῖσμα § 1181. Ἡ ἀντίρρῃσις ἐπὶ ἐμπορευμάτων δὲν εἶνε σοβαρά, διότι ἐκεῖ ὁ ἀγωγ. ὀφείλει οὐ μόνον νὰ πράξῃ, ἀλλὰ καὶ ὡς θεματοφύλαξ νὰ δώσῃ, ἐνῷ ἐπὶ προσώπων δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἢ τι τὸ συναλ. μετέχει καὶ τῆς παρακαταθήκης. Ὁ ἀγωγιάτης ὀφείλει ἀληθῶς νὰ μεταφέρῃ σῶον καὶ ἁβλαστῇ τὸν ἐπιβάτην, μὴ μεταφέρων αὐτὸν σῶον παραβιάζῃ τὴν σύμβασιν, ἀλλ' ἢ παραβίασις τῆς μισθώσεως ὑπέκειται εἰς ὀρισμένην ἀποζημίωσιν. Ὡστε διὰ νὰ ζητηθῇ μεγαλειτέρα δὲν ἀρκεῖ ἡ σύμβασις, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἀπόδειξις ἀδίκου βλάβης καὶ δὴ πταίσματος § 1181. Τοῦτο εἶχον ὑπ' ὄψιν ἄρα οἱ N. 13 pr. καὶ § 4 Π. (19. 2) ἢ B. (20. 1) παρέχοντες καὶ τὴν ἐκ τῆς μισθώσεως καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ἀκουίλιου;

(2) LyC. Tr. 3. 716. ἴδε Κανον. Χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ. ἀρθρ. 30.

1192. Πρόσωπα. Δυστυχήματα. Βραδύτης Δύναται νά συνομολογηθῇ περιορισμός ἢ ἀποκλεισμός τῆς εὐθύνης διὰ δυστυχήματα ἐπισυμβαίνοντα εἰς τὸν ἐπιβάτην ;

Κατὰ τινας ἡ συμφωνία περιορισμοῦ ἢ ἀποκλεισμοῦ εὐθύνης ἔχει τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὅποια ἔχει ἡ τοιαύτη συμφωνία ἐπὶ ἐμπορευμάτων § 1141—1142. ⁽¹⁾.

Κατ' ἄλλους τοιαύτη συμφωνία εἶνε ἄκυρος διότι ἀντίκειται εἰς κανόνας προστατεύοντας τὴν ζωὴν τῶν προσώπων, οἵτινες εἶνε δημοσίας τάξεως. ⁽²⁾

Οὐδεὶς ὅμως ὑπάρχει λόγος νά ἀρνηθῶμεν τὴν ἰσχὺν τῶν συμφωνιῶν λόγῳ βραδύτητος. ⁽³⁾

1193. Ἀπαράδεκτον καὶ Παραγραφή. Τὸ ἀπαράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 καὶ ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρου 108 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων ;

Ὡς πρὸς τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὸ ἀπαράδεκτον καὶ ἡ παραγραφὴ ἐφαρμόζονται διότι ἡ φύσις τούτων δὲν ἀντίκειται, § 1177. ⁽⁴⁾

Ἄλλ' εἰς τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ βλάβης ἢ θανάτου τοῦ ἐπιβάτου δὲν προτείνεται οὔτε τὸ ἀπαράδεκτον τοῦ ἄρθρ. 105 οὔτε ἡ παραγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 108· διότι τὸ μὲν ἀπαράδεκτον ἀπαιτεῖ παραλαβὴν ἣτις δὲν ὑπάρχει ἡ δὲ παραγραφὴ ἄρχεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 108 ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ μετακομιδὴ ἐπρεπε νά γίνῃ ἢ ἀφ' ἧς ἐγένεν ἡ παράδοσις, τὸ ὅποῖον σημαίνει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐγγράφη διὰ πράγματα καὶ οὐχὶ διὰ πρόσωπα. ⁽⁵⁾

1194. Προνόμιον. Καὶ ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων ὅπως καὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων § 1176 ἔχει ὁ ἀγωγιάτης πρόνομιον ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῶν ἀποσκευῶν διὰ τὸ ἀγώγιον τῶν ἀποσκευῶν καὶ οὐχὶ διὰ τὸ ἀγώγιον τοῦ προσώπου ἄρθρ. 941 § 7 Πολ. Δικ. ⁽⁶⁾

---

(1) LyC. Tr. 3. 715.

(2) Σημ. τοῦ Labbé ὑπὸ τὴν ἀπ. τοῦ Ἀκ. 1 Ἰουλ. 85 ἐν S. 85. 1. 409. Sainctelette Respons. et Garantie § 15

(3) LyC. αὐτ.

(4) Lyc. Tr. 3. 717. 718.

(5) Lyc. αὐτ.

(6) LyC. Tr. §. 749.

II

Ἰδιάζοντες κανόνες διέποντες τὴν μετακομιδὴν προσώπων
ἢ πραγμάτων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. (1)

1195. Αἱ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μεταφοραὶ διέπονται ὑπὸ τῶν γενικῶν κανόνων πάσης μετακομιδῆς § 1094 καὶ ὑπὸ τινων ἰδιζόντων τοὺς ὁποίους ἀνευρίσκομεν εἰς τὰς συγγραφάς τῶν υποχρεώσεων τὰς προσαρτωμένας εἰς τὰς συμβάσεις περὶ παραχωρήσεως, εἰς τὸν Ν. τῆς 12 Ἀπριλίου 1883 περὶ ἀδικημάτων κατὰ τῆς ἀσφαλείας τῶν σιδηροδρόμων, εἰς τὸν Ν. τῆς 5 Ἀπριλίου 1884 περὶ ἀσφαλείας καὶ Ἀστυνομίας τῶν σιδηροδρόμων, εἰς τὸ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1884 ἐκδοθὲν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν Β. Διάταγμα καὶ εἰς τινὰς ὑπουργικὰς ἀποφάσεις. (2)

1196. Ἀνάγκη εἰδικῶν διατάξεων. Αἱ σιδηροδ. ἐταιρίαι δὲν ἔχουσι μὲν νόμῳ μονοπώλιον διότι εἰς ὅλας τὰς συγγραφάς υποχρεώσεων ὑπάρχει ἄρθρον (3) ἀποκλεῖον τοιαύτην ἰδέαν, ἔχουσιν ὅμως πράγματι τοιοῦτο διότι μεταξὺ δύο μερῶν σχεδὸν πάντοτε μία γραμμὴ μίξ ἐταιρίαις ὑπάρχει, ἢ ἐγκτάσεις δὲ σιδηροδρ. γραμμῆς μεταξὺ δύο σημείων καθίστησιν ἐντελῶς ἀκίνδυνον πάντα συναγωνισμόν. Διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων καταχρήσεων ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κοινοῦ ἢ τῶν ἄλλων τρόπων τῆς μετακομίσεως, αἱ σιδηρ. ἐταιρίαι ὑπεβλήθησαν εἰς ἰδιαίτερους κανονισμοὺς καὶ ἔλεγχον ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ παρ' αὐτῶν εἰσπραττόμενα τέλη καὶ τὸν χρόνον τῆς μετακομιδῆς.

1197. Διαίρεσις. Ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν εἰδικῶν κανόνων 1) ἐπὶ μεταφορᾷ ἐμπορευμάτων καὶ 2) ἐπὶ μεταφορᾷ προσώπων.

(1) Lyc Tr. 3. 720 καὶ ἐπ. Duverdy Traité du Contrat de Transport. Sarrut legislation et jurisprudence sur le transport des marchandises par chemin de fer Feraud-Giraud Code des transports par chemins de fer Picard Traité de chemins de fer Τομ. IV Δημαρᾶ: Λύσεις.

(2) Ὅλων τῶν παρ' ἡμῖν σιδ. ἐταιριῶν αἱ συγγραφαὶ εἶνε σχεδὸν ὅμοιαι καὶ περιέχουσι τοὺς αὐτοὺς ὅρους συνταχθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Γαλλικῶν. Ἐχω ὑπ' ὅψιν μου ἰδίως τὰς συγγραφάς, καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῆς χρήσεως τῶν Σιδηρ. Πελοποννήσου καὶ Θεσσαλίας καθὼς καὶ τὰ τιμολόγια αὐτῶν.

(3) ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 54 καὶ 55. Θεσ. 54. 55.

Α'. Μετφορά ἐμπορευμάτων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

1198. Οἱ εἰδικοί κανόνες ἀνάγονται εἰς τὰ τιμολόγια καὶ εἶδαμεν § 1194 ποῦ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι.

1199. Διαίρεσις. Ὅμιλοῦμεν περὶ τιμολογίων καὶ περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς ἐξῆς· 1) περὶ τιμολογίων, 2) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀποστολέως καὶ τῆς ἐταιρίας κατὰ τὴν ἀποστολὴν, 3) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας καὶ τοῦ παραλήπτου κατὰ τὴν ἀφίξιν.

1) Περὶ τιμολογίων.

1200. Ἐὰν αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐταιρίαι ᾗσαν ἐλεύθεραι, ὅπως πᾶς ἄλλος ἀγωγιάντης, νὰ ὀρίζωσιν αὐταὶ ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ ἀποστολέως τὴν τιμὴν τοῦ ἀγωγίου θὰ ἠδύναντο ἕνεκα τοῦ μονοπωλίου ὅπερ πράγματι ἔχουσι 1) νὰ κρατῶσι τὰς τιμὰς ὑψηλὰς ἐπιβάλλουσαι τὸν νόμον αὐτῶν, 2) νὰ εὐνοῶσιν τινὰς ἀποστολεῖς ἢ χώρας ἐπὶ βλάβῃ ἄλλων ἀποστολέων ἢ ἄλλων χωρῶν, 3) νὰ ἐκπίπτωσι τὰς τιμὰς ἐπὶ τινὰ χρόνον διὰ νὰ καταστρέψωσι πᾶσαν ἀντίζηλον ἐπιχείρησιν καὶ μετὰ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς γενομένης κύριαι τοῦ πεδίου νὰ ὀρίζωσιν αὐτάς κατὰ βούλησιν.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτόπων τούτων ἀνεγράφησαν καὶ παρ' ἡμῖν ἐν ταῖς συγγραφαῖς τῶν ὑποχρεώσεων δύο ἀρχαί. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐγκρίσεως (principe d'homologation) καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος (principe d'egalité) τῶν τιμολογίων.

Δυνάμει τῆς πρώτης ἀρχῆς ἡ ἐταιρία δὲν δύναται νὰ εἰσπράξῃ εἰμὴ τὰ ἐγκεκριμένα ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τέλη. Δυνάμει τῆς δευτέρας ἀρχῆς ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ εἰσπράττῃ τὰ ἐγκεκριμένα ταῦτα τέλη παρ' ὅλων ἄνευ διακρίσεως καὶ ἄνευ εὐνοίας.

Ἐπὶ πλέον ὠρίσθη ὅτι τὰ ἀπαξ μειωθέντα τέλη δὲν δύνανται νὰ αὐξηθῶσι εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν ὀρισμένης προθεσμίας.

Ἐξετάζομεν ἐκάστην τῶν ἀρχῶν τούτων.

1201. Καταρτισμὸς τῶν τιμολογίων. Ἀρχὴ τῆς ἐγκρίσεως. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐταιρίας τοῦ εἰσπράττειν τέλη πηγάζει ἐκ τῆς συγγραφῆς τῶν ὑποχρεώσεων, ἥτις εἶνε προσηρητημένη εἰς τὴν σύμβασιν τῆς παραχωρήσεως.

Ἡ συγγραφὴ ὄχι μόνον παρέχει εἰς τὴν ἐταιρίαν τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσπράττειν τέλη, ἀλλὰ καὶ ὁρίζει ταῦτα κατ' ἀνώτατον ὅρον ⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ συγγραφὴ τῶν ὑποχρεώσεων δὲν ἀρκεῖ ὥπως ἐταιρία τις εἰσπράττει τέλη, ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις νὰ ὑπάρξῃ τιμολόγιον ἐγκριμμένον ⁽²⁾. Καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύει ὄχι μόνον διὰ τὸ ἀγώγιον κυρίως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ πρόσθετα ἐξοδα.

1202. Δικαίωμα προτάσεως. Δικαίωμα ἐγκρίσεως τῶν τιμολογίων. Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τιμολογίου πρὸς ἐγκρισιν ἔχει ἡ ἐταιρία ⁽³⁾. Τὸ δὲ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως ἔχει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν.

1203. Δικαιώματα τοῦ Ὑπουργοῦ. Περὶ τούτου δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν·

1) Ὁ Ὑπουργὸς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐγκρισιν εἴτε διὰ λόγους νομικοὺς π. χ. διότι αἱ σημειούμεναι τιμαὶ εἶνε ἀνώτεροι τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ ἀναφερομένων εἴτε διὰ λόγους οὐσιαστικούς, π. χ. διότι διὰ τῶν σημειούμενων τιμῶν ἡ ὥρων βλάβηται ἐπιχειρήσεις ἄλλη ⁽⁴⁾.

2) Ὁ Ὑπουργὸς δύναται νὰ ἐγκρίνῃ ἢ νὰ μὴ ἐγκρίνῃ τὸ τιμολόγιον, δὲν δύναται ὅμως νὰ τροποποιήσῃ αὐτό, διότι τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως ἀνήκει εἰς τὴν ἐταιρίαν ⁽⁵⁾.

3) Κατ' ἐξαίρεσιν κατὰ τὰς συγγραφὰς τῶν ὑποχρεώσεων, ὅποτε ἡ τιμὴ τοῦ σίτου ἀναβῇ εἰς 12 νέας δρ. καὶ ἔνω τὸ κελὸν ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ὥπως ἡ ἐταιρία περιερίσῃ τὴν τιμὴν τῆς μετακομιδῆς σίτων, καρπῶν, ὀρυζῆς, ἀραβοσίτων, ἀλεύ-

(1) ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 36. Θεσ. 36.

(2) Τοῦτο διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει ρητῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 44 τοῦ Διαταγ. τῆς 15 Νῆρ. 46 περὶ Ἀστυνομίας, ἀσφαλείας καὶ χρήσεως τῶν σιδηροδρόμων Lyc. Tr. 3. 726. Παρ' ἡμῖν τ' ἄρθρα 42 ΣΠΑΠ. καὶ Θεσ. φαίνονται ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὴν τροποποίησιν. Τὸ δὲ ἄρθρ. 29 δὲν ἀφορᾷ τὰ τιμολόγια. Οὐχ ἦττον ἐν τῇ πράξει ἀκολουθοῦνται τὰ ἐν Γαλλίᾳ.

(3) Ἀρθρ. 42 ΣΠΑΠ. καὶ Θεσ. «Ὅταν ἡ ἐταιρία ἔκρινεν εὐλογον κλπ.» — «Πᾶσα τροποποίησις ὑπὸ τῆς ἐταιρίας προτεινομένη». Ὅμοιον τὸ ἄρθρ. 48 τῶν Γαλλ. συγγρ. Lyc. Tr. 3. 727.

(4) Picard. 4. σελ. 29. Lyc. Tr. 3. 729.

(5) Lyc. Tr. 3. 730. Picard. 4. σελ. 30—35.

ρων καὶ ἀλευροειδῶν καρπῶν οὕτως ὥστε μετὰ τῶν διοδίων νὰ μὴ ὑπερβαίνει τὰ 5 λ. κατὰ τόνον καὶ χιλιόμετρον. (ΣΠΑΠ. καὶ Θεσ. 36).

4) Ἡ δοθεῖσα ἔγκρισις ἂν ᾔνε ὀριστική δὲν δύναται νὰ ἀνακληθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ, διότι ἀποτελεῖ κεκτημένον δικαίωμα διὰ τὴν ἐταιρίαν. Διὰ τοῦτο αἱ ἐγκρίσεις παρέχονται, σχεδὸν πάντοτε ὡς προσωριναί.

1204. Αὐξήσις ἐλαττωθέντος τιμολογίου. Διὰ νὰ μὴ δύνανται αἱ σιδηροδρ. ἐταιρίαι νὰ ἐλαττώσῃ τὰς τιμὰς ἐπὶ καταστροφῇ ἢ βλάβῃ ἄλλων ἐπιχειρήσεων ἀντιζήλων ὀρίζεται ἐν ταῖς συγγραφαῖς τῶν ὑποχρεώσεων ὅτι τὰς «καταβιβασμένας τιμὰς δὲν δύναται νὰ ἀνυψώσῃ ἢ μετὰ τριῶν μηνῶν παρελευσιν διὰ τοὺς ἐπιβάτας (ΣΠΑΠ. καὶ Θεσ. 42) καὶ ἐξ διὰ τὰ ἐμπορεύματα».

1205. Ἐλάττωσις τοῦ τιμολογίου. Ἡ μείωσις τοῦ τιμολογίου ἢ ἡ μείωσις τοῦ ἤδη μειωθέντος δὲν ὑποβάλλεται εἰς τοιοῦτον περιορισμόν. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὰς συγγραφὰς τῶν ὑποχρεώσεων (ἄρθρ. 42) πᾶσα τροποποίησις τοῦ τιμολογίου ἀγγέλλεται πρὸ μηνὸς διὰ τοιχοκολλήσεως ἢ δὲ εἰσπραξίς τροποποιημένων τελῶν δὲν ἐπιτρέπεται ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς ἀνωτέρας διοικήσεως ἔπεται ὅτι καὶ ἡ μείωσις ὡς τροποποίησις ὑπόκειται εἰς ἔγκρισιν καὶ ἡ εἰσπραξίς τῶν μειωθέντων τελῶν ἐπιτρέπεται μόνον ἓνα μῆνα μετὰ τὴν ἀγγελίαν ἂν ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθεν ἡ ἔγκρισις ἄλλως ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως.

1206. Τροποποίησις Τιμολογίου. Τοιχοκόλλησις. Δημοσίευσις. Ἡ τροποποίησις τοῦ ἐγκεκριμένου τιμολογίου κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 τῶν συγγραφῶν : Ἐὰν μὲν ᾔνε ἐπὶ πλεόν πρέπει νὰ γίνῃ ἀφ' οὗ τὸ τιμολόγιον λειτουργήσῃ διὰ μὲν τὰ ἐμπορεύματα ἐξ μῆνας διὰ δὲ τοὺς ἐπιβάτας τρεῖς μῆνας· καὶ ἀφ' οὗ πρὸ μηνὸς ἀναγγελθῇ διὰ τοιχοκολλήσεως ἢ τροποποίησις ἣτις βεβαίως πρέπει νὰ ἐγκριθῇ· ὁ μὲν τῆς ἀναγγελίας δὲν εἶνε χωριστὸς ἀλλὰ δύναται νὰ ᾔνε καὶ ὁ τελευταῖος τῶν 3 ἢ 6 μηνῶν. Τῆς ἐγκρίσεως ἐπελευθύνῃς ἐντὸς τοῦ μηνός, ἢ εἰσπραξίς ἀρχεται μετὰ τὸν μῆνα, ἄλλως ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως. Εἰς τρόπον ὥστε δύναται ἡ εἰσπραξίς νὰ ἀρχίσῃ μετὰ τὸν τρίτον ἢ ἕκτον μῆνα ἂν ληφθῇ ἐγκαίρως πρόνοια ὥστε ἡ δημοσίευσις νὰ γίνῃ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τελευταίου μηνός καὶ ἡ ἔγκρισις νὰ ἐκέλθῃ ἐντὸς τούτου. Ἐννοεῖται ὅτι ἂν τὸ τιμολόγιον ἔχῃ λειτουρ-

γῆσει ἤδη πλέον τῶν 3 ἢ 6 μηνῶν, μόνον ὁ μὴν ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἔγκρισις.

Ἐὰν ὅμως ᾔνε ἐπὶ ἔλαττον ἡ τροποποίησις, μόνον ὁ μὴν τῆς δημοσιεύσεως ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἔγκρισις. Εἰς τρόπον ὥστε τὰ σήμερον μειωθέντα τέλη δύνανται πάλιν νὰ μειωθῶσι καὶ νὰ εἰσπραττωνται μειωμένα μετὰ ἓνα μῆνα ἂν σήμερον γίνη ἡ ἀναγγελία διὰ τοιχοκολλήσεως καὶ ἐντὸς τοῦ μηνὸς ἐπέλθῃ ἡ ἔγκρισις. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τῶν συγγραφῶν.

Ἐπίσης ἐκ τῶν συγγραφῶν προκύπτει ὅτι ἡ ἔγκρισις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνη μετὰ τὸν μῆνα τῆς δημοσιεύσεως ἀλλὰ δύναται νὰ γίνη καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἢ καὶ πρὸ αὐτοῦ.

Ἡ τοιχοκόλλησις περὶ τῆς ὁμιλοῦσιν αἱ συγγραφαὶ γίνεται εἰς τοὺς σταθμοὺς ἢ τὰς στάσεις ἐλλείψει διατάξεως ἄλλως ὀριζούσης.

Αἱ συγγραφαὶ δὲν ὁμιλοῦσι περὶ ἄλλης δημοσιεύσεως τῶν τιμολογίων, οὔτε περὶ διαρκoῦς τοιαύτης εἰς τὰ καταφανέστερα μέρη τῶν σταθμῶν καὶ στάσεων ⁽¹⁾.

1207. Κύρωσις τῆς διατάξεως περὶ ἐγκρίσεως. Ἐὰν εἰσπραχθῇ τέλος ἄνευ ἐγκρίσεως ἢ πρὶν ἢ παρέλθῃ ὁ μὴν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάληψις αὐτοῦ. Τοῦτο θὰ συμβῇ ἂν τὸ εἰσπραχθὲν τέλος ᾔνε ἀνώτερον. Ἡ εἰσπραξις ὅμως τελῶν μὴ ἐγκεκριμένων ἢ πρὸ τῆς προθεσμίας δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν ποιν. χαρακτῆρα. ⁽²⁾

(1) Ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ Διατ. τῆς 15 Νῆρ. 46 ὁ πίναξ τῶν ἐγκεκριμένων τιμῶν καὶ τῶν προσθέτων ἐξόδων πρέπει νὰ ᾔνε διαρκῶς ἐκτεθειμένος εἰς τὰ καταφανέστερα μέρη τῶν σταθμῶν καὶ τῶν στάσεων. Ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν τιμολογίων ἡ τοιχοκόλλησις εἶνε δύσκολος ἐκρίθη ἰσοδύναμος ἡ τοιχοκολλημένη εἰδοποίησις ὅτι τὰ τιμολόγια πάντα ἦνωμένα εἰς βιβλίον εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν παντός. Ἀκ. 31 Δῆρ. 66. D. 67. 1. 56. Contra. Ἀκ. 20 Μαρτ. 68. Παρ' ἡμῖν ἀκολουθοῦνται ἐν τῇ πράξει τὰ ἐν Γαλλίᾳ, δύνανται δὲ νομίζω νὰ ἐπιβληθῶσι διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ ἄρθρ. 29 καὶ 30 συγγρ.

(2) Ἐν Γαλλίᾳ ἐπειδὴ τὸ Διαταγ. τῆς 15 Νῆρ. 46 ἐν ἄρθρ. 44 ἀπαγορεύει τὴν εἰσπραξὶν τέλους ἄνευ ἐγκρίσεως, τὸ δὲ ἄρθρ. 21 τοῦ Ν. τῆς 15 Ἰουλ. 45 τιμωρεῖ πᾶσαν παράβασιν Διαταγ. ἀφορῶντος τὴν χρῆσιν τοῦ σιδηρ. ἡ εἰσπραξις μὴ ἐγκεκριμένου τέλους τιμωρεῖται. Παρ' ἡμῖν τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 12 Ἀπρ. 83 εἶνε ὅμοιον πρὸς τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ Γαλλ. ἀλλὰ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 9 Ἀπρ. 84 δὲν ἀπαγορεύει τὴν εἰσπραξὶν μὴ ἐγκεκριμένων τελῶν, ἡ ἀπαγόρευσις παρ' ἡμῖν εὐρίσκεται εἰς τὴν συγγραφὴν.

1208. Ἀρχὴ τῆς ἰσότητος. Τὰ ἐγκεκριμένα τιμολόγια γὰρ πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται εἰς πάντας ἀδιακρίτως. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος διατυπωμένην εἰς τὰς συγγραφὰς ὡς ἐξῆς «αἱ εἰσπράξεις τῶν τελῶν δέον νὰ γίνωνται ἄνευ διακρίσεως ἢ προτιμήσεως».

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν διάρκειαν τῶν ἀποστολῶν.

1209. Κύρωσις τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος. Ὁ ζημιωθείς ἐνεκὸν εὐνοίας χορηγηθείσης εἰς ἄλλον κατὰ παραβίασιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν κατὰ τῆς ἐταιρίας, ἥτις ὅμως δὲν ὑπέχει καὶ ποιν. εὐθύνην. (1)

1210. Ἀπαγορεύσις ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐματαιοῦτο συνήθως διὰ τῶν ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν. Διὰ τοῦτο αὗται ἀπαγορεύονται ἤδη εἰς τὰς συγγραφὰς (ΣΠΑΠ καὶ Θεσ. 42).

1211. Συνέπειαι τῆς ἐγκρίσεως. Τὸ ἐγκεκριμένον τιμολόγιον ἀποτελεῖ μετὰ τῆς ἐταιρίας καὶ τοῦ κοινοῦ Νόμου ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται παρέκκλισις οὔτε ἐπὶ πλέον οὔτε ἐπὶ ἑλάττω. Πᾶσα συμφωνία ἀντικειμένη εἰς τὸ τιμολόγιον εἶνε ἄκυρος, καὶ ἡ ἀκυρότης προτείνεται ἐκατέρωθεν (2).

Ἐπὶ πλέον τὸ τιμολόγιον ὡς ἐγκρινόμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν εἶνε πρᾶξις διοικητικὴ (3).

(1) Ἐν Γαλλίᾳ φιλονεικεῖται ἡ Νομολ. δὲν τιμωρεῖ μὴ ἔχουσα διάταξιν. Ἀκ. 17 Δεβ. 69. S. 70. 1. 160. D. 71. 1. 114. Ἄλλοι ὅμως φρονοῦσι ὅτι ὁ παρέχων εὐνοίαν εἰσπράττει τέλος μὴ ἐγκεκριμένον, ἐπομένως εὐθύνεται ποινικῶς κατὰ τὰ ἐν τῇ ἄνωτ. σημειώσει ἐκτιθέμενα. LyC. Tr. 3. 737 bis.

(2) Ἀκ. 12 Ἰουλ. 72. D. 72. 1. 231. LyC. Tr. 3. 740. Ἐπομένως ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἐταιρίαν νὰ ζητήσῃ τὸ ἑλλεῖπον καὶ εἰς τὸν συμβληθέντα τὸ ἐπὶ πλέον δοθῇ. Ἀκ. 16 Μαρτ. 69. S. 69. 1. 221. Οὔτε δύναται ὁ συμβληθεὶς νὰ ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς ἐταιρίας ὅτι τὸ λάθος τοῦ ὑπαλλήλου τῆς τὸν ἐζημίωσε τόσον ὅσον εἶνε τὸ παρ' αὐτῆς ζητούμενον ἑλλεῖπον. Ἀκ. 6 Μαρτ. 89. S. 89. 1. 333. LyC. Tr. 3. 741. Αἱ λύσεις αὗται ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῶν; Ἀμφιβάλλω, διότι ἐν Γαλλίᾳ ἡ εἰσπραξις τελῶν μὴ ἐγκεκριμένων § 1207 εἶνε ἀδίκημα, ἐνῷ παρ' ἡμῶν δὲν εἶνε.

(3) Ἐπομένως τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἀκυρώσωσι ταῦτα ἐν γένει, δύνανται ὅμως νὰ ἀρνηθῶσι τὴν ἐφαρμογὴν ἐπὶ εἰδικοῦ θέματος καὶ νὰ

1212. Διαίρεσις τῶν τιμολογίων. Τὰ τιμολόγια διαιροῦνται εἰς διάφορα εἶδη, ἀναλόγως τῆς ἐπόψεως ἀφ' ἧς ἐξετάζονται.

1213. Τιμολόγιον Νόμιμον. Τιμολόγιον Ἐφαρμογῆς. Καλεῖται νόμιμον (legal) τὸ τιμολόγιον τὸ προσηρητημένον εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ὀρίζον τὰ τέλη κατ' ἀνώτατον ὅρον. Τὸ τιμολόγιον τοῦτο καλεῖται ἐπίσης πλήρες (plein), κατ' ἀνώτατον ὅρον (maximum) ἢ τιμολόγιον τῆς συγγραφῆς.

Καλεῖται τιμολόγιον ἐφαρμογῆς (d'application) τὸ ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ ὁποίου εἰσπράττονται τὰ τέλη καὶ τοῦ ὁποίου αἱ τιμαὶ εἶνε συνήθως μικρότεραι τῶν τιμῶν τοῦ νομίμου, οὐδέποτε ὅμως μεγαλειότεραι.

1214. Τιμαὶ τοῦ τιμολογίου. Αἱ ἐν τῷ τιμολογίῳ ἀναφερόμεναι τιμαὶ διαιροῦνται εἰς δύο, εἰς διόδια καὶ κόμιστρα. Τὰ μὲν διόδια χρησιμεύουσιν διὰ τὸ κεφάλαιον τῆς πρώτης ἐγκυκλίου καὶ τὰ ἐξοδα τῆς συντηρήσεως τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς. Τὰ δὲ κόμιστρα χρησιμεύουσιν διὰ τὰ ἐξοδα τῆς ἀποκτήσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ τροχαίου ἢ τροχοφόρου ὕλικου (materiel roulant) καθὼς καὶ διὰ τὰ ἐξοδα τῆς ἐκμεταλλεύσεως.

1215. Πῶς ὀρίζονται τὰ τέλη. Τὰ τέλη δὲν ὀρίζονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προκειμένου περὶ προσώπων, ζώων ἢ ἐμπορευμάτων. Διὰ τὰ πρόσωπα ἡ τιμὴ ὀρίζεται κατὰ πρόσωπον καὶ κατὰ χιλιόμετρον. Διὰ τὰ ζῶα κατὰ κεφαλὴν καὶ κατὰ χιλιόμετρον. Διὰ τὰ ἐμπορεύματα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ βάρος, ἡ ἀπόστασις καὶ ἡ ταχύτης. Ἐπὶ πλέον πάντα τὰ ἐμπορεύματα τὰ διὰ μεγάλης ταχύτητος μεταφερόμενα ὑπόκεινται εἰς τὸ αὐτὸ τέλος, ἐνῶ τὰ διὰ μικρᾶς ταχύτητος μεταφερόμενα διαιροῦνται εἰς 4 κατηγορίας ἢ κλάσεις. (Αἱ ἐταιρίαι συνήθως διαιροῦσι ταῦτα εἰς 6 σειράς). Ἐπειδὴ δὲ ἡ συγγραφὴ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀπαριθμῇσιν ὅλα τὰ ἀντικείμενα τὰ δυνάμενα νὰ ἀποσταλῶσιν διὰ μικρᾶς ταχύτητος ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἐταιρίαν νὰ κατατάσῃ ταῦτα προσωρινῶς εἰς τὴν κλάσιν μεθ' ἧς ἔχουσι μείζονα ἀναλογία. (ΣΠΑΠ. καὶ Θεσ. 39).

ἐξετάσῃ τὸ θεμιτὸν ἢ ἔγκυρον αὐτῶν κατὰ τύπους καὶ κατ' οὐσίαν. Lyc. Tr. 3. 742.

1216. Γενικὸν Τιμολόγιον. Εἰδικὸν Τιμολόγιον. Ἐκάστη ἑταιρία ἔχει ἓν γενικὸν τιμολόγιον καὶ διάφορα εἰδικά.

1217. Γενικὸν Τιμολόγιον καλεῖται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περιέχει μόνους τοὺς ὅρους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ ἀναφερομένους καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἂν δὲν ζητηθῇ ἡ ἐφαρμογὴ ἄλλου εἰδικοῦ.

1218. Εἰδικὰ Τιμολόγια, εἶνε τιμολόγια μὲ ἐκπεσμένας τιμὰς. Ὁ ἐκπεσμὸς ἡρτηται ἐξ ὅρων τοὺς ὁποῖους ὀρίζει ἕκαστον εἰδικὸν τιμολόγιον. Συνήθεις ὅροι ἀπαντῶντες εἰς τὰ εἰδικὰ τιμολόγια εἶνε οἱ ἐξῆς (1).

1) Ὁρος αὐξήσεως τῆς προθεσμίας, δηλ. συνομολογεῖται ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν εὐθύνεται ἂν ἡ προθεσμία τῆς μεταφορᾶς παραταθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας.

2) Ὁρος ὁλοκλήρου βαγονίου, δηλ. παρέχεται μείωσις ἂν τις μισθώσῃ ἢ πληρώσῃ ὁλόκληρον βαγόνιον.

3) Ὁρος μὴ εὐθύνης. Εἰς πολλὰ τιμολόγια εἰδικὰ ἀναγράφεται ὁ ὅρος ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς κατὰ τὴν πορείαν φύραν καὶ βλάβας (dechets et avaries de route). Ἐνεκα τοῦ ὅρου τούτου ἐγενήθη τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἡ ἑταιρία δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὴν εὐθύνην αὐτῆς § 1142.

Ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ἐν τῷ τιμολογίῳ ὅρος ἐνεκρίθη δὲν ἔχει καμμίαν ἔννοιαν, διότι ἡ διοίκησις δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ θεμιτὸν ὅρον ἀθέμιτον.

4). Ὁρος περιορίζων τὴν ἀποζημίωσιν λόγῳ βραδύνητος. Καὶ περὶ τούτου ἰσχύουσι τὰ ρηθέντα ἐν § 1141..

5). Ὁρος περιορίζων τὸν χρόνον τῆς παραγραφῆς : Δέχονται ἐν γένει ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται ἐκ τῶν προτέρων νὰ παραιτηθῇ τῆς παραγραφῆς (2) καὶ ὅτι παραίτησις εἶνε καὶ ἡ συνομολογία χρόνου μακροτέρου ἐκείνου ὃν πρὸς παραγραφὴν ὀρίζει ὁ Νόμος. Οὐδεὶς ὅμως ὑπάρχει λόγος κωλύων νὰ συνομολογηθῇ χρόνος βραχύτερος οὔτε τὸ ἄρθρ. 108 Ερ. Ν. ἀπαγορεύει τοιοῦτόν τι. (3)

(1) Περί τῶν διαφορῶν τούτων ὅρων ἴδε τὸ ἄρθρ. 44 τῶν συγγραφεῶν, τὸν κανονισμόν τῆς χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ. καὶ διάφορα τιμολόγια εἰδικὰ τῶν Σίδερ. Θεσσαλίας.

(2-3) Γαλλ. Κωδ. ἄρθρ. 2220. Lyc. Tr. 3. 686. Καλλιγᾶ 1.281, ἴδε Κανον. Χρησ. ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 61.

1219. Γενικοί κανόνες διέποντες τὰ εἰδικὰ τιμολόγια. Τὰ εἰδικὰ τιμολόγια καίτοι πολλά καὶ πικίλα καὶ διαφόρους ὅρους περιέχοντα διέπονται ὑπὸ τῶν ἐξῆς γενικῶν κανόνων.

1). Διὰ τὴν ἐφαρμοσθῆ τὸ εἰδικὸν τιμολόγιον ἀπαιτεῖται ρητὴ αἵτησις τοῦ ἀποστολέως· διότι τὰ εἰδικὰ τιμολόγια περιέχουσιν ὅρους οἵτινες πιθανὸν νὰ μὴ ἀρέσκωσιν εἰς τὸν ἀποστολέα. Συνήθως ὀρίζεται ὅτι ἡ αἵτησις γίνεται ἐν τῇ δηλώσει ἢ ἐν τῷ ἀγωγιαστηρίῳ. Βεβαίως ὅμως πρέπει νὰ γίνεται πρὸ τῆς ἀποστολῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τιμολόγια δὲν ἀπαιτοῦσι συνήθως νὰ ὑποδειχθῇ ὠρισμένως τὸ τιμολόγιον οὐ ζητεῖται ἡ ἐφαρμογή, θεωρεῖται ἐπαρκὴς πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχετικῷ εἰδικῷ τιμολογίου ἡ δῆλωσις διὰ τῶν φράσεων: ὑπὸ εἰδικὸν τιμολόγιον, — ὑπὸ τιμολόγιον εὐθηνὸν — ἢ ὑπὸ τὸ εὐθηνότερον τιμολόγιον. (1).

2). Οἱ ὅροι τοῦ εἰδικῷ τιμολογίου εἶνε ἀδικίρετοι ὥστε εἶνε ἀνεφάρμοστον ἂν ἀποσβεσθῇ ὅρος τις.

3). Τὸ Εἰδικὸν Τιμολόγιον δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Γενικοῦ ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται (ἴδε Εἰδ. Τιμολ. Θεσ.).

1220. Τιμολόγια ἀναλογικὰ (proportionels), ἢ χιλιομετρικὰ (kilometriques), καὶ τιμολόγια διαφορικὰ (differentiels). Ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ ὀλικοῦ τέλους πρὸς τὴν ἀπόστασιν διακρίνουσι τὰ τιμολόγια εἰς ἀναλογικὰ ἢ χιλιομετρικὰ καὶ εἰς διαφορικὰ.

Ἀναλογικὰ ἢ χιλιομετρικὰ καλοῦνται ὅταν βᾶσις αὐτῶν ᾖ ἡ ἀπόστασις καθ' ὅποιονδῆποτε διεύθυνσιν.

(1) Ἀκ. 6 Φεβρ. 77. D. 77. 1. 383. Ἀκ. 27 Νῆρ. 82. D. 83. 1. 154. Ἀκ. 10 Φεβρ. 86. D. 86. 1. 217. Ὡς πρὸς τὴν ρητὴν δῆλωσιν ἐκρίθη ὅτι ὅταν κατὰ τὰ τιμολόγια ἡ αἵτησις πρέπη νὰ ᾖ ρητὴ, δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ εἰδ. τιμολογ. ἡ συμφωνία μετὰ τῆς ἐταιρίας ὅτι ὅλαι αἱ ἀποστολαὶ θὰ γίνωνται ὑπὸ εἰδικὸν τιμολόγιον. Ἀκ. 17 Φεβρ. 69. S. 69 1. 158. D. 69. 1. 178. Οὕτε ἡ ἐταιρία εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἐφαρμόσῃ, ἄνευ ρητῆς δηλώσεως, εἰδικὸν τιμολόγιον ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἐμπορεύματα τοῦ ἀποστολέως ἀπεστέλλοντο πάντοτε ὑπὸ τοιοῦτον. Ἀκ. 4 Ἰουν. 75. S. 75. 1. 317. D. 75. 1. 355. — Τούναντιον ἐθεωρήθη ὡς ρητὴ δῆλωσις ἐπαγομένη τὴν ἐφαρμογὴν εἰδ. τιμολογίου ἢ σημείωσις τοῦ ἀποστολέως ὅτι ἡ ἐταιρία δὲν εὐθύνεται. Ἀκ. 9 Ἀπρ. 77. S. 77. 1. 477 ἢ ὅτι ἡ μεταφορὰ πρέπει νὰ γίνῃ ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ εὐθηνότερου τιμολογίου. Ἀκ. 28 Ἰαν. 77. S. 77. 1. 477.

Διαφορικὰ δὲ τὰ μὴ ἔχοντα βάσιν τὴν ἀπόστασιν. Οὕτω διαφορικόν εἶνε τὸ τιμολόγιον τοῦ ὁποίου αἱ τιμαὶ ἐκπίπτουν ἐφ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἀπόστασις ἢ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀποστάσεως αἱ τιμαὶ κατὰ μίαν διεύθυνσιν εἶνε διάφοροι τῶν τιμῶν κατ' ἀντίστροφον διεύθυνσιν.

1221. Τιμολόγια ἐξαιρετικά. Διὰ διαφόρους λόγους ἐμπορεύματά τινα ὑπάγονται εἰς ἀνώτερον τέλος. Τὸ τέλος τοῦτο διὰ τινα μὲν ὀρίζεται σταθερῶς καὶ διχρῶς ὑπὸ τῆς συγγραφῆς, δι' ἄλλα δὲ ὀρίζεται κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν προτάσει τῆς ἐταιρίας.

Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρ. 40 τῶν συγγραφῶν, τὰ κόμιστρα καὶ διόδια διὰ μάζας ἀδιαίρετους ζυγοστατούσας ἀπὸ 3 χιλιάδων μέχρι 5 χιλ. χιλιογράμμων αὐξάνουσι κατὰ τὸ ἡμισυ (1).

Δυνάμει τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἡ ἐταιρία δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ ἀναλάβῃ τὴν μεταφορὰν μάζης ἀδιαίρετου ζυγοστατούσης ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας χιλιόγραμμα. Ἄν ὅμως ἀναλάβῃ τότε ὀφείλει ἐπὶ τρεῖς μῆνας νὰ παράσχῃ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν εἰς πάντα αἰτήσαντα. Τότε δὲ ἡ τιμὴ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ.

Ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρ. 41 τῶν συγγραφῶν αἱ ἐν τῷ τιμολογίῳ τιμαὶ δὲν ἐφαρμόζονται εἰς 5 κατηγορίας πραγμάτων ἥτοι

1) Εἰς ἐδώδιμα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα μὴ κατονομαζόμενα εἰς τὸ τιμολόγιον, τὰ ὁποῖα δὲν ζυγοστατοῦν διακόσια χιλιόγραμμα ὑπὸ ὄγκου κυβικοῦ μέτρου.

2) Εἰς τὰς εὐφλέκτους καὶ ἐκρηκτικὰς ὕλας καὶ εἰς τὰ ἐπικίνδυνα ζῶα δι' ἃ ἄστυν. διατάξεις θὰ ἐπέβαλον εἰδικὰ προφυλάξεις.

3) Εἰς τὰ ζῶα ὧν ἡ δεδηλωμένη ἀξία εἶνε ὑπερτέρα τῶν 5,000 δραχμῶν.

4) Εἰς χρυσόν, ἀργυρον νομίσματα, χαρτονομίσματα κλπ. ἴδε § 1135 σημ. 3.

5) Εἰς πᾶν δέμα, κιβώτιον ἢ πλεόνασμα ἀποσκευῆς, ζυγοστατοῦν χωριστὰ 40 χιλιόγραμμα ἢ καὶ ὀλιγώτερον.

Ὅλα ταῦτα τὰ εἶδη τῶν 5 κλάσεων ὑπόκεινται εἰς ἐξαιρετικόν

(1) Μάζα ἀδιαίρετος ἐθεωρήθη μέγα οἰνοδοχεῖον. Ἀπ. 31 Δεβ. 73. Σ. 74. 1. 177 καὶ πᾶν ὅ,τι δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ Lyc. Tr. 3. 762.

τιμολόγιον ἐγκρινόμενον κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν τῇ προτάσει τῆς ἐταιρίας.

1222. Ἀθροισμὸς (groupage). Ἔνεκα τοῦ ὅτι πᾶν δέμα ἢ κιβώτιον ἢ πλεόνασμα ἀποσκευῆς μὴ ζυγοστατοῦν χωριστὰ 40 χιλιογρ. ὑπόκειται εἰς ἐξαιρετικὸν τιμολόγιον, ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀποστολέα τὸ δικαίωμα νὰ ἀθροίζῃ καὶ νὰ σταθμίζῃ ὁμοῦ διάφορα δέματα ἢ κιβώτια ὧν ἕκαστον δὲν ὑπερβαίνει τὰ 40 χιλιογρ. καὶ οὕτω πως νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐξαιρετικοῦ τιμολογίου, ὑπὸ ἑνα ὅμως ὅρον· νὰ ἀποστέλλῃ ταῦτα εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον· τοῦτο καλεῖται ἀθροισμὸς (groupage).

Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουσι καὶ οἱ παραγγελιοδόχοι μεταφορᾶς, ἀλλ' οὗτοι ἔχουσι τὴν πρόσθετον ὑποχρέωσιν νὰ ἐνώνωσι εἰς ἓν δέμα τὰ διάφορα δέματα, διότι ἡ ἐταιρία ζημιουμένη ἐκ τοῦ ἀθροισμοῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς ἀντιστήκωμα τοῦλάχιστον τὴν εὐκολίαν τῆς μεταφορᾶς. Πρὸς ἀθροισμὸν δὲν εἶνε ἀνάγκη τὰ ἐμπορεύματα νὰ ᾔνε ὁμοειδῆ. (ΣΠΑΠ. Θεσ. 41).

1223. Πρόσθετα ἔξοδα. Ἐκτὸς τῶν τελῶν τὰ ὅποια εἶνε κυρίως διὰ τὴν μετακώμισιν ἡ ἐταιρία λαμβάνει καὶ ἄλλα πρόσθετα ἔξοδα διὰ προσθέτους ἐργασίας. Τοιαῦτα εἶνε ἐγγραφῆς, φορτώσεως, ἐκφορτώσεως, ἀποθηκεύσεως καὶ κανονίζονται ἐπίσης κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῇ προτάσει τῆς ἐταιρίας ἄρθρ. 45 Συγγρ.

1224. Κατ' οἶκον παράδοσις καὶ παραλαβή. Αἱ ἐταιρίαι δὲν ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ παραλαμβάνωσι τὰ πρὸς ἀποστολὴν ἐμπορεύματα ἐκ τῆς κατοικίας ἢ καταστήματος τοῦ ἀποστολέως.

Ἐχουσιν ὅμως ὑποχρέωσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 46 τῶν συγγραφῶν νὰ παραδίδωσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν παραληπτῶν ἅπαντα τὰ ἐμπορεύματα τὰ ἐμπιστευθέντα αὐταῖς. Ἀλλ' ἡ ἐν οἴκῳ παράδοσις δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ εἰς τὰ ἐκτὸς τῶν πόλεων μέρη—εἰς σταθμοὺς ἐξυπηρετουμένης συγκεντρωμένον πληθυσμὸν ἥττονα τῶν 5 χιλ. κατοίκων—ἢ εἰς σταθμοὺς ἀπέχοντας τοῦ πληθυσμοῦ πλέον τῶν 5 χιλιομέτρων § 1232.

Τὰ τοιαῦτα κόμιστρα ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ προτάσει τῆς ἐταιρίας.

1225. Ἐργολάβοι. Αἱ ἐταιρίαι δύνανται νὰ συμφωνήσωσι μετ' ἐργολάβων διὰ τὴν κατ' οἶκον παράδοσιν, ἀλλ' ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαφορὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 47 τῶν συγγραφῶν. Ἐὰν οἱ ὅροι τῆς

εταιρίας ἐφαρμόζονται διὰ πάντα ἐργολάβον ζητοῦντα κατ' οἶκον μεταφορὰν δὲν ἀπαιτεῖται ἔγκρισις. Τοῦναντίον ἀπαιτεῖται ἂν ἀποκλειστικῶς οὕτως εἰπεῖν παρέχεται ἢ κατ' οἶκον μεταφορὰ εἰς ὠρισμένον ἐργολάβον.

2) Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποστολέως καὶ τῆς εταιρίας
κατὰ τὴν ἀποστολὴν.

α) Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποστολέως.

1226. Δήλωσις ἀποστολῆς. Ὁ θέλων νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν εταιρίαν ἐμπορεύματα πρὸς ἀποστολὴν ὀφείλει κατ' ἀρχὴν νὰ μεταφέρῃ ταῦτα εἰς τὸν σταθμόν· κατὰ τοὺς ὅρους δὲ τῶν τιμολογίων ἢ παραδόσις τῇ εταιρίᾳ τῶν ἐμπορευμάτων συνοδεύεται μὲ δῆλωσιν ἀποστολῆς.

Ἡ δῆλωσις ἀποστολῆς, ἣτις εἶνε συνήθως ἐντυπον ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως συμπληρούμενον, πρέπει

1) νὰ ᾔνη ἐπογεγραμμένη καὶ χρονολογημένη, ὀρίζουσα καὶ τὴν ὥραν, διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῆς προθεσμίας τῆς μεταφορᾶς·

2) νὰ ὀρίξῃ τὸν ἀριθμόν, τὸ βάρος τῶν δεμάτων, τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἀξίαν. Τὸ περιεχόμενον χρησιμεύει διὰ τὴν ἀποζημίωσιν εἶνε δὲ ἀπαραίτητον πρὸς κανονισμόν τῶν τελῶν ἐπὶ μικρᾷ ταχύτητος καθ' ἣν ὡς εἴπομεν § 1215 τὰ ἐμπορεύματα διαιροῦνται εἰς 4 κλάσεις·

3) νὰ φανερώνη ἂν ἡ μεταφορὰ θὰ γίνῃ ἐπὶ κομίστροις ὀφειλομένοις ἢ πληρωθεῖσι·

4) νὰ ὀρίξῃ ἂν ἡ παράδοσις θὰ γίνῃ τῷ παραλήπτῃ ἐπὶ πληρωμῇ (Contre remboursement).

5) νὰ ἀναγράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου.

6) νὰ περιλαμβάνῃ ἂν ᾔνη παραδοτέα κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σταθμῷ.

Ἐν τῇ δηλώσει ταύτῃ γίνεται συνήθως καὶ ἡ δῆλωσις ἐφαρμογῆς εἰδικοῦ τιμολογίου § 1219.

1227. Ψευδὴς δῆλωσις. Περὶ τοῦτου σημειωτέα τὰ ἐξῆς.

1) Ἡ ψευδὴς δῆλωσις περὶ τὴν φύσιν ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀποστελλομένου γίνεται πρὸς πληρωμὴν ἐλάσσονος τέλους. Ἀλλ' ἡ ἐται-

ρία δύναται ἀποδεικνύουσα τὸν δόλον νὰ ζητήσῃ τέλος κατὰ τὴν φύσιν ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου συμφώνως πρὸς τὸ τιμολόγιον.

2) Ἡ τοιαύτη δῆλωσις περιορίζει ἢ καὶ ἀποκλείει τὴν εὐθύνην τῆς ἐταιρίας § 1135.

3) Ἀποτελεῖ ἐγκλημα τιμωρούμενον ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 12 Ἀπριλ. 1883 μὲ χρηματικὴν ποινὴν 25—1000 ὀρ. καὶ ἐν ὑποτροπῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους καὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, διότι ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 9 Ἀπριλίου 1884. (1)

6) Ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας κατὰ τὴν ἀποστολήν.

1228. 1) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 43 τῶν συγγραφῶν ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ διαρκῶς μετ' ἐπιμελείας, ἀκριθείας καὶ ταχύτητος καὶ ἄνευ τινος προτιμήσεως τὴν μεταφορὰν τῶν ἐπιβατῶν, ζώων, ἰδωδίων καὶ ἐμπορευμάτων καὶ παντὸς ἀντικειμένου ἐμπιστευομένου αὐτῇ». Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἐταιρία δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν οἰοῦντοτε ἀντικειμένου, διότι ἔχει μονοπώλιον.

1229. Ἐξαιρέσεις. Κατὰ τὰς συγγραφάς (ἄρθρ. 40) ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν μάζης ζυγιστατούσης πλέον τῶν 5 χιλ. χιλιογράμμων, ἐκτὸς ἂν κατὰ τοὺς τελευταίους τρεῖς μῆνας μετέφερε τοιαύτην μάζαν.

Ἐπίσης ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν ἐπὶ κομίστροις ὀφειλομένοις ἀντικειμένων ἄνευ ἀξίας ἢ ὑποκειμένων εἰς ταχείαν φθορὰν, διότι δὲν ἔχει ἀσφάλειαν διὰ τὰ τέλη, καθὼς καὶ πᾶσαν μεταφορὰν ὑπὸ ὅρους ἐναντίους εἰς τοὺς κανονισμούς.

Οἱ κανονισμοὶ τῆς χρήσεως ἐκτὸς τῶν ἐξαιρέσεων τούτων ἐπάγονται καὶ ἄλλας τῶν ὑποίων αἱ πλεῖσται πηγάζουσι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν ἢ ἐπιβάλλονται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων (2).

(1) Καὶ ἐν Γαλλίᾳ τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ Ν. 15 Ἰουλ. 1845 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρ. 79 τοῦ Διατ. 15 Νῆρ. 46 μὲ πρόστιμον 16—1000 φρ. Ἀκ. 16 Δῆρ. 82. D. 83. 1. 181, ἀλλ' ἡ Νομολ. αὕτη ἐπικρίνεται ὡς μὴ ἀκριθῆς εἰμὴ μόνον διὰ τὰς εὐφλέκτους ὕλας. Lyc.Tr. 3.767. Εἶνε ἀπάτη; Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 405 τοῦ Γαλ. Ποιν. Κ. δὲν συντρέχουσι. Ἐφ. Paris 12 Δῆρ. 63. S. 64. 2. 71 ἢ D. 64. 2. 3. Contra Duverdy 301—303, Παρ' ἡμῖν τὸ ἄρθρ. 396 Π. Ν. εἶνε λίαν εὐρύ, ὡς γνωστόν.

(2) Ἰδὲ Καν. Χρήσεως ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 47.

Τῶν ἐμπορευμάτων τῶν μὴ συσκευασμένων ἢ κακῶς συσκευασμένων δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν, δύναται ὅμως νὰ ζητήσῃ βεβαίωσιν καταστάσεως § 1145. Οὔτε τῶν ἐφθαρμένων, ἐκτὸς ἂν ἀποστέλλωνται ἐπὶ κομίστροις ὀφειλομένοις.

Ἐζητήθη ἂν ἡ ἐταιρία δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν μεταφορὰν ὅταν ἀδυνατῇ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν. Ἔνεκα τῆς ἰδιαζούσης θέσεως τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ μονοπωλίου αὐτῶν ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶνε πάντοτε ἀρκετὸς καὶ ἀπαιτοῦνται ἐκτακτοὶ ἀληθῶς περιστάσεις, ἀφιέμεναι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὅπως ἡ ἐταιρία ἐπικαλεσθῇ ἀδυναμίαν. Οὕτω δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ἐπισώρευσιν, ἢ στενοχωρίαν τῶν σταθμῶν ἢ ἀνεπάρκειαν ὕλικου, διότι ὀφείλει νὰ ἔχῃ κτίρια καὶ ὕλικὸν ἐπαρκές εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινοῦ καὶ νὰ προβλέπῃ τὴν αὐξήσιν τῶν συναλλαγῶν ⁽¹⁾.

2) Αἱ ἐταιρίαι ὀφείλουσι νὰ ἐγγράφωσιν εἰς εἰδικὰ βιβλία ἐν τῷ σταθμῷ ἀφ' οὗ ἀναχωροῦσι τὰ ἀποστελλόμενα. Τοῦτο χρησιμεύει διὰ τὰξιν τῆς ἀποστολῆς § 1230.

3) Κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον τῶν συγγραφῶν ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ παραδίδῃ ἐπιστολὴν μὲν ἂν τὸ ζητήσῃ ὁ ἀποστολεὺς, ἀποδείξιν δὲ δηλοῦσαν τὸ βάρος, τὸ εἶδος τοῦ δέματος ἢ κιβωτίου, τὴν ὕλικὴν τιμὴν καὶ τὸν χρόνον τῆς μετακομίσεως καὶ ἂν δὲν τὸ ζητήσῃ.

Περὶ ἐπιστολῆς ἧτις εἶνε τὸ ἀγωγιαστήριον κατὰ κακὴν μεταφρασιν τοῦ *lettre de voiture* καὶ περὶ ἀποδείξεως (*recepissé*), ἴδε § 1102 καὶ 1112 ⁽²⁾.

1230. 4) Τὰ ἐμπορεύματα πρέπει νὰ ἀποσταλῶσι ἐντὸς

(1) Ἄκ 20 Ἰαν. 75. S. 75. 1. 126. D. 75. 1. 367 Lyc. Tr. 3. 771. Ἐν τῷ κανονισμῷ χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 54 ἀναγινώσκουμεν ὅτι «ὁ σιδηροδρόμος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ ἐμπορεύματα πρὸς μετακόμισιν πρὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν θὰ ᾖ αὐτῷ δυνατόν νὰ διενεργήσῃ ταύτην ἰδίᾳ δὲ δικαιούται νὰ μὴ ἀποδεχθῇ ἐμπορεύματα ἐὰν τὰ συνήθῃ μέσα μετακομίσεως εἰσὶν ἀνεπαρκῆ» Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου βεβαίως δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένος πάντοτε εὐθύνης.

(2) Ὑπῆρχεν ἡ ἰδέα ὅτι διὰ τοῦ ἀγωγιαστηρίου ἡδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ ὁ ἀποστολεὺς συνομολόγησιν ποιν. ρήτρας διὰ βραδύτητα, ἐνῶ δὲν ἡδύνατο δι' ἀποδείξεως. Ἀφ' ἧς ὅμως τὸ Ἀκύρωτικὸν διὰ 3 ἀποφ. 27 Ἰαν. 62. S. 62. 1. 40. D. 62. 1. 67 ἀπεφάνθη ὅτι πρὸς συνομολόγησιν ποιν. ρήτρας ἀπαιτεῖται καὶ ἡ συναίνεσις τῆς ἐταιρίας ἢ διάκρισις ἔμεινεν ἄνευ ἐννείας.

τῶν κεκανονισμένων προθεσμιῶν ὁ ὁρισμὸς τῶν ὑποίων δὲν ἀφίθη εἰς τὰ μέρη ἄλλ' ἀναγράφεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 44 τῶν συγγραφῶν, αἵτινες ἐπίσης ἀναγράφουσι καὶ τὴν κατ' ἀνώτατον ὅρον διάρκειαν τοῦ τα-
ξειδίου.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον τῶν συγγραφῶν τὸ σύνολον τῆς προθεσμίας, ἢτοι ἀποστολῆς, μεταφορᾶς καὶ παραδόσεως εἶνε ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν ἑταιρίαν, ἢ μὴ ἀποστολῇ ἐντὸς τῆς κεκα-
νονισμένης προθεσμίας δὲν βλάπτει ἐὰν ἡ μεταφορὰ καὶ παράδοσις γίνῃ ἐντὸς τοῦ συνόλου τῆς προθεσμίας.

5) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 43 τῶν συγγραφῶν αἱ ἀποστολαὶ πρέπει νὰ γίνωνται κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς ὅταν ἀποστέλλωνται εἰς παραλαβὴν τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Τὸ ἄρθρον ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅταν ἀπο-
στέλλωνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον καὶ εἶπε εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Ἐκτὸς τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἡ διάταξις δὲν ἔχει πολλήν πρα-
κτικὴν ἔννοιαν, διότι τὸ σύνολον τῆς προθεσμίας λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Ἐπὶ εἰδικῶν τιμολογίων τὰ περὶ προθεσμίας καὶ τάξεως δὲν τηροῦνται συνεπεῖα ρητοῦ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχοντος ὅρου.

3) Ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας καὶ τοῦ παραλήπτου
κατὰ τὴν ἀφίξιν.

α) Ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρίας.

1231. 1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 43 τῶν συγγραφῶν ἡ ἑταιρία ὀφείλει νὰ ἐγγράφῃ εἰς εἰδικὸν βιβλίον τὰ ἀφικνούμενα ἐμπορεύματα. Τοῦτο χρησιμεύει πρὸς ἑλεγχον ὅτι ἡ μεταφορὰ ἐγένετο ἐμπροθέσμως καὶ πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς παραδόσεως. Ὅταν δὲ αἱ δα-
πάναι τῆς ἀποθηκεύσεως ἀρχίζωσι μετὰ τινα χρόνον ἀπὸ τῆς ἀφίξεως χρησιμεύει καὶ εἰς τοῦτο.

1232. 2) Τὸ ἄρθρ. 44 τῶν συγγραφῶν ὁρίζει πότε γίνεται ἡ παράδοσις καὶ τὰ μὲν διὰ μεγάλης ταχύτητος παρὰδίδονται ἐντὸς δύο ὥρων ἀπὸ τῆς ἀφίξεως, τὰ δὲ διὰ μικρᾶς ταχύτητος τὴν ἐπο-
μένην τῆς ἀφίξεως.

Ἐπὶ τῶν δι' εἰδικοῦ τιμολογίου μεταφερομένων ἰσχύουσιν οἱ ὅροι αὐτοῦ.

3) Ἡ ἑταιρία ὀφείλει νὰ παραδώσῃ τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὸν

παρλήπτην ἢ εἰς τὴν κατοικίαν του κατὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ ἀποστολέως.

Ἐὰν ἡ δῆλωσις σιωπᾷ ἀκολουθοῦνται οἱ ὅρισμοι τῶν γενικῶν τιμολογίων. Συνήθως γίνεται ἐν αὐτοῖς διάκρισις μεταξύ μεγάλης ταχύτητος καὶ μικρᾶς καὶ διὰ τὴν πρώτην δέχονται κατ' οἶκον μεταφοράν.

Παρ' ἡμῖν δὲν ἀναγράφεται ἐν τοῖς τιμολογίοις τοιαύτη διάκρισις καὶ ὅλα, ἐλλείψει θαλώσεως, εἶνε παραδοτέα εἰς τὸν σταθμόν. (*Ἴδε Γεν. Τιμ. ΣΠΑΠ).

Ἄλλ' ὅταν ὁ ἀποστολεὺς δηλώσῃ ὅτι τὰ ἐμπορεύματα εἶνε παραδοτέα κατ' οἶκον τοῦ παρλήπτου, δύναται ὁ παρλήπτης νὰ ζητήσῃ νὰ παραλάβῃ ἐν τῷ σταθμῷ; Διὰ νὰ ἀρνηθῶσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶπον ὅτι ὁ ἀποστολεὺς τεκμαίρεται ἐκτελέσας τὰς διαταγὰς τοῦ παρλήπτου καὶ ὅτι δὲν δύναται ὁ παρλήπτης νὰ μεταβάλλῃ τοὺς ὅρους τοῦ συναλλάγματος⁽¹⁾. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν κρατεῖ διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὑπάρχει τεκμήριον τοῦτο καταπίπτει πρὸ τῆς ἐναντίας θελήσεως τοῦ παρλήπτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ λόγους νὰ προτιμᾷ τὴν ἐν τῷ σταθμῷ παραλάβῃν⁽²⁾. Κατὰ ταῦτα ὁ παρλήπτης δύναται πάντοτε νὰ παραλάβῃ εἰς τὸν σταθμόν καὶ δὲν εὐθύνεται νὰ πληρώσῃ τὴν κατ' οἶκον μεταφοράν ἐὰν ἐγκαίρως ἐδήλωσεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ παραλάβῃ εἰς τὸν σταθμόν, ἐὰν δὲ τὰ κόμιστρα εἶχον ἤδη πληρωθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως δικαιούται νὰ ἀναλάβῃ αὐτὰ⁽³⁾.

1233. Εἰδοποιήσις. Ἡρωτήθη ἂν ἡ ἐταιρεία ᾗνε ὑπόχρεως νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παρλήπτην περὶ τῆς ἀφίξεως τῶν ἐμπορευμάτων τῶν παραδοτέων εἰς τὸν σταθμόν.

Εἰπὸν τινες ὅτι ἡ ὑποχρέωσις εἰδοποιήσεως πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ

(1) Ἀκ. 13 Ἰουλ. 59. D 59. 1. 394.

(2-3) Ἀκ. 17 Ἰουλ. 61. D 61. 1. 317. S. 61. 1. 872. Lyc. I r. 3. 781. Sarrut 640—642. Ἐφ. Paris 7 Ἰουλ. 88. Ὁ κανονισμὸς τῆς χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ. ὁρίζει ἐν ἄρθρ. 58 ὅτι δύναται ὁ σιδηρ. ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ ἐμπορίου καὶ τῇ ἐγκρίσει τῶν ἀρχῶν νὰ περιορίσῃ ἢ καὶ νὰ καταργήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ παρλήπτου πρὸς μετακόμισιν τῶν ἐμπορ. ἰδίᾳ ἐπιμελεῖα ἢ δι' ἐργολάβου κατ' οἶκον μετακόμισεως, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ σιδηρ. ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη ἀντίκειται προφανῶς εἰς τὸ ἄρθρ. 46 τῆς συγγραφῆς.

συναλλάγματος τῆς μεταφορᾶς, διότι ἀφ' οὗ ἡ παραλαβὴ γίνεται ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ἀφίξεως ὁ παραλήπτης⁽¹⁾. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ διότι ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἐταιρίαν ὑποχρέωσιν ἣν δὲν ἔχει⁽²⁾.

Αἱ ἐταιρίαι εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῆς χρήσεως λύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ζήτημα τοῦτο. Οὕτω ἐν τοῖς κανονισμοῖς τοῦ ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 58 καθιεροῦται ἡ ἀρχὴ ὅτι «τῷ παραλήπτη ἐμπορεύματος μὴ κομιζομένου εἰς τὴν κατοικίαν ἢ εἰς τὸ οἶκον ἐνῷ ἀσκεῖ τὸ ἐπιτήδευμα αὐτοῦ, γνωστοποιεῖται ἢ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἀφίξις τοῦ ἐμπορεύματος ὡς καὶ τὸ ὅτι ἀφίεται τοῦτο εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δι' ἐπιστολῆς πεμπομένης αὐτῷ εἴτε διὰ τοῦ ταχυδρομείου εἴτε δι' ὑπαλλήλου τοῦ σιδηροδρόμου εἴτε δι' ἄλλου τινος ἐν χρήσει μέσου.»

Καὶ κατωτέρω: «οὐδεμία ἀποστέλλεται τῷ παραλήπτη γνωστοποίησις περὶ τῆς ἀφίξεως τῶν πεμφθέντων «μονίμων ἐν τῷ σταθμῷ» bureau restant ἐμπορευμάτων ὡς καὶ ἐκείνων ὧν ἡ κατ' οἶκον μεταφορὰ δέον νὰ γίνεται τῇ προντίδι τῆς ἐταιρίας».

β) Ὑποχρεώσεις τοῦ παραλήπτου κατὰ τὴν ἀφίξιν.

1234. Ὁ παραλήπτης ὀφείλει 1) τὰ ἐμπορεύματα τὰ παραδοτέα εἰς τὸν σταθμὸν νὰ παραλάβῃ ἐκεῖ· 2) νὰ πληρώσῃ τὸ ἀγώγιον καὶ ἄλλα πρόσθετα ἐξοδα καθὼς καὶ τὴν κατ' οἶκον μεταφορὰν ἐὰν ταύτη ὀρθῶς τῷ ἐγένετο· 3) νὰ δώσῃ ἐξόφλησιν εἰς τὴν ἐταιρίαν. Τοῦτο γίνεται ἢ διὰ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ ἀγωγιαστηρίου, ἢ δι' ὑπογραφῆς εἰς εἰδικὸν βιβλίον τῆς ἐταιρίας ἐπὶ τούτῳ κρατούμενον. Ὁ κανονισμὸς τῆς χρήσεως ΣΠΑΠ ἄρθρ. 58 ἀντιστρόφως ὀρίζει ὅτι τὸ ἐμπόρευμα παραδίδεται τῷ παραλήπτη μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων τῷ σιδηροδρόμῳ ἥτοι τῇ πρὸς τὸν παραλήπτην ἀποδόσει τοῦ φορτωτικοῦ ἐξωφλημένου· 4) τέλος ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἐξοδα ἀποθήκης ἐὰν ὑπάρχῃ περίπτωσις.

1235. Ἐξοδα ἀποθήκης. Συμφέρει ὥστε τὰ ἀφικνούμενα ἐμπορεύματα νὰ ἀποσύρωνται ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον διὰ νὰ μὴ παρακωλύεται ἡ παράδοσις καὶ αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία. Ἐπειδὴ δὲ παρε-

(1) Ἀκ. 31 Μαΐου 70. D. 70. 1. 362. S. 70 1. 307.

(2) Ἀκ. 29 Νῆρ. 81. 81. 5. 53. S. 82 1. 132. LyC. Tr 3 782.

τηρήθη ποιὰ τις νωθρότης τοῦ κοινοῦ περὶ τὴν παραλαβὴν, διὰ τοῦ-
τον τὸν λόγον μᾶλλον ἐπεβλήθησαν τὰ ἔξοδα ἀποθηκεύσεως.

Ἰδοὺ περὶ τούτων τί εἰδικώτερον δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν.

1) Τὴν ἐπιβολὴν ἐξόδων ἀποθηκεύσεως ἐπιτρέπουσιν αἱ συγ-
γραφαὶ (ἄρθρ. 45) ὀρίζονται δὲ κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν
Ἑσωτερικῶν προτάσει τῆς ἐταιρίας.

2) Πολλαὶ ἐταιρίαι ἐξαρτῶσι τὴν πληρωμὴν ἐξόδων ἀποθηκεύ-
σεως ἐκ τῆς παρελεύσεως ὠρισμένου χρόνου μετὰ εἰδοποίησιν δι' ἐπι-
στολῆς· ἄλλαι ἐπιβάλλουσι τὴν πληρωμὴν μετὰ παρέλευσιν ὠρι-
σμένου χρόνου ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἀμαξοστοιχίας. Τὸ τελευταῖον
τοῦτο σύστημα φαίνεται ἀποδεχόμενος ὁ ΣΠΑΠ ἐν τῷ γενικῷ αὐτοῦ
Τιμολογίῳ. Ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ Τιμολογίῳ καὶ εἰς τὰς γενικὰς του
διατάξεις φαίνεται ὅτι ἀπαιτεῖται παρέλευσις ὠρισμένου χρονικοῦ δια-
στήματος ἀπὸ τῆς εἰδοποιήσεως δι' ἐπιστολῆς. ("Ἴδε καὶ Καν.
χρήσεως ΣΠΑΠ ἄρθρ. 59 δι' ἄλλα τινα 3).

3) Τὰ ἔξοδα ἀποθηκεύσεως ὀφείλονται καὶ ὅταν ὁ παραλήπτης
ἔξ ἀνωτέρας βίας δὲν ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ, διότι δὲν εἶνε ἀποζη-
μιώσεις διὰ πρᾶξιν συμβάσεως. ἄλλ' ἀμοιβὴ παρασχεθείσης ὑπη-
ρεσίας ⁽¹⁾.

4) Τὰ ἔξοδα ἀποθήκης ὀφείλονται οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀξία
τοῦ πράγματος καὶ εἰς οἰοδήποτε ποσὸν καὶ ἂν ἀνέλθωσι, διότι
οὐδεὶς ἀναγράφεται περιορισμὸς ⁽²⁾. Ὁ Κανονισμὸς τῆς χρήσεως
τοῦ ΣΠΑΠ ἄρθρ. 60 περιέχει διατάξεις διὰ τὰ ἐγκαταλειμμένα
ἐμπορεύματα καὶ ἐκεῖνα ὧν ἀδύνατος ἡ τῷ παραλήπτῃ παράδοσις.

5) Ἐπειδὴ τὰ ἔξοδα ἀποθηκεύσεως εἶνε παρεπόμενον τοῦ ἀγω-
γίου, ὀφείλονται καὶ παρὰ τοῦ ἀποστολέως αὐτοῦ εἰς ἀνῆλθαι τὴν
πληρωμὴν αὐτῶν ὁ παραλήπτης ⁽³⁾.

6) Ἐξοδα ἀποθήκης δὲν ὀφείλονται δι' ἀποθήκευσιν λαβοῦσαν
χώραν κατὰ τὴν μετακομιδὴν ἕνεκα ἀνωτέρας βίας, ὀφείλεται ὅμως
ἀποζημιώσεις κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἡ ὁποία σπανίως θὰ ᾖ με-
κροτέρα τῆς ἀποθηκεύσεως ⁽⁴⁾.

(1) Ἀκ. 20 Μαρτ. 87. D. 87 1 455 Lyc. Tr. 3. 787

(2-3) Ἐφ Lyon 15 Φεβρ. 82. D. 82. 2. 203. Lyc. Tr. 3. 788.

(4) LyO. Tr. 3. 790. Ἀκ. 14 Ἰουν. 74. D. 74. 1. 177. S. 74. 1.
127. Ἀκ. 2 Ἰουλ. 1878. Γ. 78. 1. 322. S. 78. 1. 426. Περί διακοπῆς τῆς

7) Κατὰ τὸν κανονισμόν τῆς χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ ἄρθρ. 60 εἰς ἐξοδα ἀποθήκης ὑποβάλλεται ὄχι μόνον ἡ βραδεῖα παρχλαβὴ ἢ ἐκφόρτως ἀλλὰ καὶ ἡ βραδεῖα φόρτως.

Β. Μεταφορὰ προσώπων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

1236. Ἡ μεταφορὰ προσώπων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ὅπως καὶ ἡ ἐμπορευμάτων διέπεται ἐν γένει ἀπὸ τοὺς γενικοὺς κανόνας. § 1177.

Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ κανόνες οὗτοι ὑφίστανται ἐξαιρέσεις τινὰς ἐπὶ μεταφορᾷ διὰ σιδηροδρόμων καὶ ἐγείρονται ζητήματα μὴ ἀναφυόμενα εἰς τοὺς ἄλλους τρόπους τῆς μετακομιδῆς, διὰ τοῦτο φέρομεν τὸν λόγον.

1237. Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐγκρίσεως § 1201 καὶ τῆς ἰσότητος § 1208 διέπουν καὶ τὰ τιμολόγια τῶν ἐπιβατῶν, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι κατὰ τὰς συγγραφὰς αἱ ἐταιρίαι ὀφείλουσι νὰ μεταφέρωσι τινὰ μὲν πρόσωπα δωρεάν, ἄλλα δὲ μὲ ἐκπεσμένας τιμὰς (ἄρθρ. 48—52).

1238. Τιμολόγια. Καὶ ἐνταῦθα τὰ τιμολόγια διακρίνονται εἰς νόμιμα καὶ ἐφαρμογῆς § 1413. Τὸ τῆς ἐφαρμογῆς διαιρεῖται πάλιν εἰς γενικὸν § 1217 καὶ εἰδικὸν § 1218 ἥτοι μὲ ἡλαττωμένας τιμὰς. Π. χ. ἀφίξεως καὶ ἐπανόδου—ἐορτῶν κλπ. Ὅλα ὅμως εἶνε χιλιομετρικὰ ἢ διαφορικὰ § 1220.

1239. Αὐξήσεις ἢ μείωσις τιμολογίων. Τὰ ἐλαττωθέντα τιμολόγια δὲν ὀνύανται νὰ αὐξηθῶσιν εἰμὴ μετὰ τρεῖς μῆνας, ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ τροποποιήσεως ἰσχύουσι τὰ ῥηθέντα ἐν § 1206. Ἐξαιρητικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἐταιρίαν νὰ καταβιδάζῃ τὰς τιμὰς ἄνευ διατυπώσεων (ἄρθρ. 42 συγγρ.).

1240. Μεταφορὰ κατ' οἶκον. Οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχουσιν αἱ ἐταιρίαι νὰ μεταφέρωσι κατ' οἶκον τοὺς ἐπιβάτας, Ἐὰν συνεννοηθῶσι πρὸς ἐργολάβους ἰσχύουσι τὰ ἐν § 1225.

μεταφορᾷ ἴδε καν. χρήσεως ΣΠΑΠ. ἄρθρ. 57 ἐνθα ὀρίζεται ὅτι ὀφείλεται ἀγώγιον ἀνάλογον πρὸς τὸ διανυθὲν διάστημα ἐναντίον τῶν ἐν § 1174 διδασχθέντων.

1241. Ἀγώγιον. Τοῦτο πληρώνεται ἐκ τῶν προτέρων, ἀπαγορεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ Διατ. τῆς 9 Ἀπρ. 84 ἢ εἰσόδος εἰς ὄχημα ὠρισμένης ἀμαξοστοιχίας ἄνευ τακτικοῦ εἰσιτηρίου ἰσχύοντος διὰ τὴν ἀμαξοστοιχίαν ταύτην ἢ εἰς ὄχημα θέσεως ἀνωτέρας τῆς ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ μνημονευομένης. Ὁ παραβάτης τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 12 Ἀπρ. 1883 μὲ χρημ. ποινὴν δρ. 25—1000 καὶ ἐν ὑποτροπῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους δύναται νὰ ἐπιβληθῇ αὐτῷ καὶ φυλάκισις ἐνὸς μηνὸς ⁽¹⁾.

1242. Εἰσιτήρια. Τοῦτο εἶνε εἶδος τίτλου εἰς τὸν κομιστὴν καὶ ἐπομένως πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὸ ταξείδιον δύναται διὰ παραδόσεως νὰ μεταβιβασθῇ ἐκτὸς ἂν ᾖ προσωπικόν.

1243. Μετ' ἐπιστροφῆς. Καὶ τοῦτο δύναται νὰ μεταβιβασθῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ταξιδίου ἥτοι ἀκέραιον, ἀλλὰ δύναται νὰ μεταβιβασθῇ τὸ ἐν μέρος αὐτοῦ ἥτοι ἢ ἐπιστροφή; Συνήθως τὰ εἰσιτήρια ταῦτα ἐκδίδονται ὑπὸ τὸν ἐν τοῖς τιμολογίοις ὅρον χρησιμοποίησεως αὐτῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοῦ ὅρου τούτου δέχονται ἐν Γαλλίᾳ μᾶλλον ὅτι δὲν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ, διότι τὸ εἰσιτήριο εἶνε ἀδιαίρετον καὶ ἡ ἄφιξις καὶ ἐπάνοδος δὲν ἀποτελοῦσι δύο, ἀλλ' ἐν ταξείδιον ⁽²⁾. Ἐπομένως ὁ μὲ τοιοῦτον εἰσιτήριο ταξειδεύων λογίζεται ταξειδεύων ἄνευ εἰσιτηρίου § 1241.

1244. Ἡρωτήθη ἂν ὁ πωλὼν τὸ εἰσιτήριο τῆς ἐπιστροφῆς ἢ ὁ μεσαζὼν πρὸς πώλησιν τιμωρεῖται.

Ἐὰν ἐν τῷ τιμολογίῳ ἢ ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ δὲν ὑπάρχῃ ρήτρα ἐγκριμένη ἀπαγορεύουσα τὴν πώλησιν, ὁ πωλὼν ἢ ὁ μεσαζὼν οὐδεμίαν διάταξιν παραβιάζει, ἐκτὸς ἂν δεχθῶμεν τοῦτον συναυτουργόν ἢ συνεργόν τοῦ χρωμένου τῷ εἰσιτηρίῳ ⁽³⁾.

(1) Διὰ νὰ λογισθῇ τις ἄνευ εἰσιτηρίου ταξειδεύων ἀπαιτεῖται ἐκουσιότης ἐπομένως ὁ ἐξ ὑπνου ἢ ὁ ἐξ ἀφαιρέσεως παρελθὼν τὸν σταθμὸν δι' ὃν εἶχε εἰσιτήριο δὲν τιμωρεῖται. Ἐφ. Amiens 8 Νῆρ. 77. S. 77. 2. 305 καὶ Ἐφ. Dijon 8 Μαΐου 77. S. 78. 2. 5.

(2) Lyc. Tr. 3 796. Ἐφ. Paris 21 Μαΐου 81. S. 82. 2. 207. Contra Δημαρᾶ. Δύσεις. 15. 16.

(3-4) Ἐφ. Paris 7 Μαΐου 90. S. 90. 2. 171. Ἐφ. Caen 22 Μαΐου 90. S. 91. 2. Contra. Ἐφ. Nimes 29 Ἰουλ. 82. S. 83. 2. 701. Feraud-Giraud 3. § 233.

Ἐάν ὁμως ὑπάρχη ρήτρα ἐγκεκριμένη ἀπαγορεύουσα τὴν πώλησιν ὁ πωλῶν ἢ ὁ μεσάζων τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν. τῆς 12 Ἀπρ. 1883 μὲ χρ. ποινὴν δρ. 25—1000 ἐν ὑποτροπῇ δὲ ἐντὸς τοῦ ἔτους καὶ μὲ φυλάκισιν μέχρις ἐνὸς μηνός (1).

1243. Ἀποσκευαί. Κατὰ τὰς συγγραφάς ἄρθρ. 38 «Πᾶς ἐπιβάτης οὐτινος ἢ ἀποσκευὴ δὲν ζυγοστατεῖ ὑπὲρ τὰ 30 χιλιογρ. δὲν πληρώνει διὰ τὴν μετακομιδὴν τῆς ἀποσκευῆς αὐτοῦ οὐδὲν πλέον τῆς τιμῆς τῆς θέσεως του». Τὸ ὑπερβάλλον τῶν ἀποσκευῶν ὑπόκειται εἰς τέλος μεγάλης ταχύτητος ὅταν δὲ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 40 χιλιογράμματα καὶ εἰς ἐξαιρετικὴν διατίμησιν § 1221.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς ἡ ἐταιρία ἐκδίδει ἀπόδειξιν ἥτοι δελτίον ἀποσκευῶν.

1246. Ὅρισμός τῶν ἀποσκευῶν. Ἐνεκα τῆς ἀτελείας ταύτης τῶν ἀποσκευῶν ἠρωτήθη τί εἶνε ἀποσκευή; Καὶ αἱ μὲν ἐταιρίαι ἀπήντησαν ὅτι ἀποσκευαί εἶνε δέματα εἰδικὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐπιβάτου κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ διὰ τὴν συντέλειαν τοῦ ταξειδίου. δὲν ἐδέχοντο δὲ ὅτι εἶνε ἀποσκευὴ τὰ ἐπιπλα, ἄρτρον, βυτίον κλπ., ἀλλὰ τοῦτο ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς Νομολογίας ἥτις ἐδέχθη ὅτι ἀποσκευὴ θεωρεῖται πᾶν ὅ,τι ὁ ἐπιβάτης φέρει μεθ' ἑαυτοῦ οἰασδὴποτε φύσεως καὶ ἂν ᾖ, διότι αἱ συγγραφαὶ δὲν διακρίνουσι καὶ διότι τὸ ἀντίθετον σύστημα δίδει χώραν εἰς αὐθαίρεσιν (2).

1247. Ἐζητήθη ἐπίσης ἂν ὁ ἐπιβάτης δύναται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ ὑπερβάλλοντος τῶν ἀποσκευῶν του νὰ

(1) Ἡ ἀνωτέρω σημείωσις.

(2) Ἐφ. Paris 7 Φεβρ. 86. S. 86. 2 60 ἢ D 87. 2. 69. Ἀκ. 24 86ρ. 88. S. 89. 1. 83. D. 89. 1. 117. Αἱ ἀποφ. αὗται ἐδέχθησαν ὅτι τὸ ἄρτρον εἶνε ἀποσκευή. Κατὰ ταῦτα τὸ ἄρθρ. 24 τοῦ Κανον. τῆς Χρήσεως τοῦ ΣΠΑΠ. ὁρίζον τί θεωρεῖται ἀποσκευὴ καὶ τί δὲν θεωρεῖται ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρ. 38 τῆς συγγραφῆς, ὅπερ δὲν διακρίνει. Ἀλλ' ὅλοι δέχονται ὅτι ἡ ἐταιρία δύναται νὰ μὴ δεχθῇ ὡς ἀποσκευὴν ἐκρηκτικὰς ἢ εὐφλεκτοὺς ὕλας — ἀντικείμενα πολῦτιμα μεταφερόμενα ad valorem καὶ ἐν γένει ἀντικείμενα ἀπαιτοῦντα ὁχλήματα ἐξαιρετικῶν διαστάσεων. Lyc. Tr. 3. 797. Κανονισμός Χρήσεως ΣΠΑΠ ἄρθρ. 24 καὶ 47 § 1229 Τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης τοῦ πιδρ. διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποσκευῶν εἶνε ἄλλο § 1184. Περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ ΣΠΑΠ. δια τὰς ἀποσκευὰς ἴδε Κανονισμὸν Χρήσεως ἄρθρ. 30, 31.

δανεισθῇ τὸ εἰσιτήριο ἄλλου : Πολλοὶ προσκολλώμενοι εἰς τὴν φρά-
σιν τοῦ ἄρθρ. 38 τῶν συγγραφῶν «πᾶς ἐπιβάτης» θεωροῦσι ὅτι τὸ
δικαίωμα τοῦτο εἶνε προσωπικὸν καθαρῶς καὶ δὲν δύναται νὰ μετα-
βιβασθῇ ⁽¹⁾. Ἄλλ' ὀρθωτέρα εἶνε ἡ γνώμη, ἂν καὶ δὲν ἐπικρατῇ, ἡ
δεχομένη ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 38 τῶν συγγραφῶν δικαίωμα μετα-
βιβάζεται ὡς πᾶν ἄλλο ἀφοῦ ἡ συγγραφή δὲν ἀπαγορεύει τὴν μετα-
βιβάσιν του ⁽²⁾.

1248. Ἀποσκευαὶ φερόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐπιβάτου. Κατὰ
τὸ ἄρθρ. 28 τοῦ Κανον. τῆς χρήσεως τῶν ΣΠΑΠ οἱ ἐπιβάται δι-
καιοῦνται νὰ κρατῶσι παρ' ἑαυτῶν ἐν ταῖς ὁχήμασιν ἐφ' ὅσον ἐπι-
τρέπῃ τοῦτο οἱ κανονισμοὶ τοῦ τελωνείου καὶ τῶν δημοτ. δασμῶν
μικρὰ δέματα μὴ φέροντα ἐνόχλησιν ταῖς συνεπιβάταις, ἀλλὰ δὲν
δίδεται εἰς αὐτοὺς δελτίον ἀποσκευῶν μετακομίζονται δὲ ὑπὸ ἰδίαν
τῶν ἐπιβατῶν εὐθύνην ⁽³⁾.

1249. Ἐργαλεῖα. Τὸ αὐτὸ ἄρθρ. 28 τοῦ Κανον. τῆς Χρή-
σεως τοῦ ΣΠΑΠ. ὁρίζει ὅτι ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους δύναται νὰ ἐπι-
τραπῇ ἐν ὁρισμέναις περιπτώσεσιν εἰς τοὺς ἐπιβάτας τῆς τρίτης θέ-
σεως νὰ λαμβάνωσι μεθ' ἑαυτῶν ἢ νὰ θέτωσιν ἐν τῇ σκευοφόρῳ ἀμά-
ξῃ τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἐργαλεῖα, ἀσκοπήρας, κάνιστρα, σάκκους,
ἀναφορεῖς καὶ ἕτερα ὑπ' αὐτῶν κομιζόμενα ἀντικείμενα. Ταῦτα δὲν
ἐγγράφονται, μεταφέρονται δὲ δωρεὰν ἀνευ εὐθύνης τῆς ἐταιρίας ⁽⁴⁾.

(1) Ἀκ. 46 Δῆρ. 82. S. 83. 1. 433 ἔνθα καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen.
D. 83. 1. 433. Ἐφ. Poitiers 26 Ἰαν. 83. S. 84. 2. 8. D. 83. 2. 96

(2) Lyc. Tr. 3. 800 καὶ σημ. τοῦ Lyon-Caen ἐν S. 83. 1. 433.

(3-4) Ἡ ἐταιρία ὡς εἵπομεν ἀλλαχοῦ § 1128 δὲν εὐθύνεται ἐκ συμβάσεως
εὐθύνεται ὅμως κατὰ τὰς γεν. ἀρχὰς διὰ τὰ πταίσματα τῶν ὑπαλλήλων τῆς.
Ἐπομένως καὶ διὰ τὴν παρ' αὐτῶν κλοπὴν ἢ ὑπεξαίρεσιν τῶν τοιούτων ἀπο-
σκευῶν. Lyc. Tr. 3. 800 bis.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

No 3

KP

Κροκίδας, Σωτήριος.

ΕΡΧΕΙΡΙΑΔΙΟΝ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

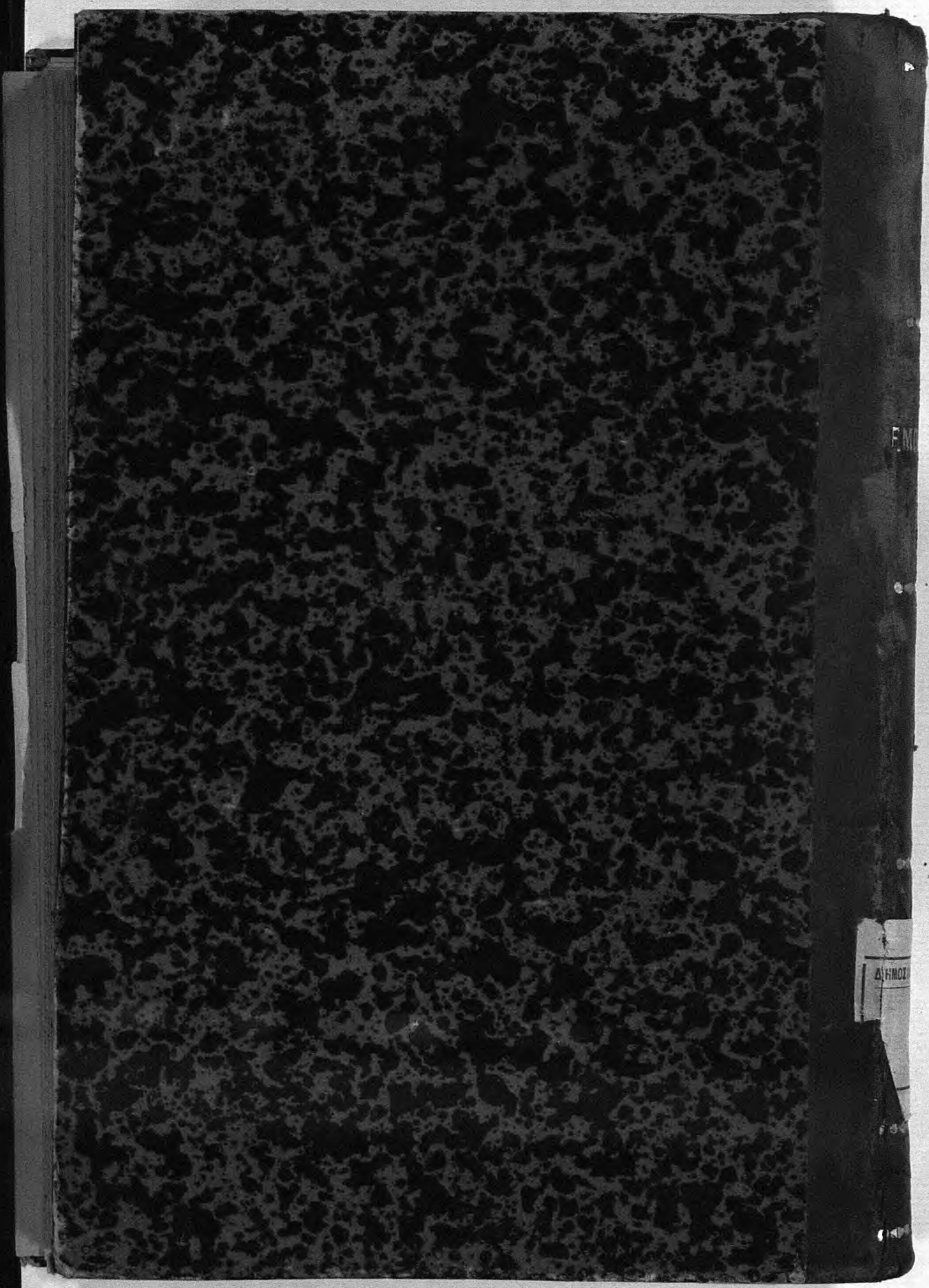
ἀριθ. χρ. 64

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ONOMATEΠΩNYMO

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας